This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

KC 6055

Digitized by Google

Jaula Lahja

Amanda Jalonen

18 $\frac{23}{12}$ 8[illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google

Suomalainen
Wirsi- ja Ewankeliumi-Kirja,

siihen sopiwain kappalten kanssa,

Esiwallan armollisesta käskystä,

kolmen Konsistoriumin suostumisella ennen tarpeellisesti paranneltu,

niin myös

sen wuonna 1695 hywäksi katsotun ruotsinkielisen Wirsikirjan jälkeen enännetty.

Wasta-uudesta ojennettu.

Helsingissä,
J. C. Frenckellin ja Pojan tykönä, 1877.

Digitized by Google

KC 6055

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google

Korkean esiwallan suostumuksesta ja jumaluus-opillisen opetuskunnan (theologisk fakultet) tutkinnosta on suomalainen Wirsi- ja Ewankeliumi-kirja nyt sisällöpitonsa suhteen uudestaan oikaistu ja paranneltu niiden wirsikirjain johdolla, jotka ennen tätä owat painetut wuosina 1701, 1706, 1777, 1810 ja 1846, niin että ne sanat ja lauseet, jotka muutamissa paikoin owat hairahduksesta jääneet nykyisistä wirsikirjoista pois, owat otetut jälleen kukin paikkahansa. Ewankeliumein jälkeen seuraawa ulosweto kirkon käsikirjasta on myös useammassa kohdin saanut lisäntöjä ja osoituksia, niinkuin mainittu käsikirja monesta asianhaarasta neuwoo ja Jumalan palweluksen tawallinen muoto waatii. Ne kappaleet, jotka seuraawat Ewankeliumein jälkeen, owat nyt pantuna soweliaampaan järjestykseen sisällöpitonsa suhteen, kuin tätä ennen. Wirtten registeri on myös saanut tarkemman järjestyksen alkupuustawein jälkeen kuin ennen. Registerin jälkeen on liitetty osoitus, mitkä wirret owat weisattawat yhteen tapaan, niinkuin w. 1702 toimitettu nuottikirja näyttää. Rukousten numerolukua ei tässä olla täydellisesti, waan ainoastaan muutamissa paikoin oikaistu. Sekä Wirsi- että Ewankeliumi-kirja on saanut alkulehden ja täydellisen sisällö-pidon osoituksen, kumpanenki erittäin.

Sanain kirjoituslaadussa ollaan tässä kirjassa noudatettu w. 1846 painettua Wirsi- ja Ewankeliumikirjaa ja sitä Uutta Testamenttia, jonka J. C. Frenckell omalla kustannuksella w. 1825 on toimittanut.

Digitized by Google

Ajan-Tieto,

eli

Muisto-kirja merkilliſimmistä tapauksista.

I. Wanhassa Testamentissa,

joka luetaan maailman luomisesta Jeſuksen syntymään saakka.

Nykyinen wuosi 1855 päätetään olewan se 5857 maailman luomisesta.

W. 1656 jälkeen maailman luomisen hukkui ensimäinen maailma wedenpaisumisella.

W. 1788 perusti Nimrod ensimäisen suuren waltakunnan, jonka pääkaupunki oli Babeli.

W. 1949 syntyi Abraham, Juudan kansan esi-isä, Kaldean maassa.

W. 2024 kulki hän Jumalan käskyn jälkeen pakanallisesta Kaldean maakunnasta ulos Kaanaan maahan, ja sai Jumalalta julkisen lupauksen, että Messiaan piti syntymän hänen suwustansa.

W. 2049 syntyi hänen poikansa Isaak, ja w. 2109 Isaakin poika Jaakob, joka myös Israeliksi kutsutaan.

W. 2239 joutui Jaakob poikinensa Egyptin maahan asumaan, jossa heidän jälkeen-tulewaisensa, Josephin kuoleman jälkeen, orjiksi joutuiwat.

W. 2374 syntyi Moses Hebrealaisista wanhemmista Egyptissä.

W. 2454 johdatti hän Israelin kansan Egyptin orjuudesta; jona samana wuonna myös Herra antoi lakinsa ja säätynsä Mosekſen kautta Siinain wuorelta.

W. 2494 kuoli Moses, ja Josua johdatti Israelin lapsia, 40 wuoden waelluksen perästä korwessa, siihen luwattuun Kaanaan maahan, jossa he wiettiwät liki

Digitized by Google

400 ajastaikaa oman esiwaltansa, eli niin kutsuttuin tuomarein hallituksen alla.

W. 2881 woiteli propheetta Samuel heille, Jumalan sallimisesta, Saulin ensimäiseksi kuninkaaksi.

Sen jälkeen tuli w. 2891 jumalinen Dawid koko Israelin kuninkaaksi; ja hänen jälkeensä,

W. 2931 wiisas Salomo, joka 10 wuotta sen jälkeen,

W. 2941 päätti Jerusalemin kuuluisan temppelin rakennuksen.

W. 2970 kuoli kuningas Salomo; ja kohta sen jälkeen jakoi Israelin kansa itsensä kahteen, nimittäin Israelin ja Juudan waltakuntaan.

W. 3232 kukisti Asyrian kuningas Salmanassar Israelin waltakunnan, jonka pääkaupunki oli Samaria, otti sen wiimeisen kuninkaan Hosean wangiksi, ja wei ijäiseen maankulkeuteen Asyrian mailla kaikki kymmenen Israelin sukukuntaa.

W. 3363 häwitti Babylonin kuningas Nebukadnesar Juudan waltakunnan, ryösti ja poltti Jerusalemin, ynnä temppelin kanssa, ja wei sen wiimeisen kuninkaan Zedekian, ja hänen alamaisensa Juudan ja Benjamin sukukunnista, seitsemänkymmenen wuotiseen wankeuteen Babeliin.

W. 3435, jona Kyrus korotettiin suuren Babylonian ja Persian waltakunnan haltiaksi, antoi hän kaikille wankituille Juutalaisille luwan mennä Babelista kotomaillensa, siellä jällensä rakentamaan heidän häwinneen pääkaupunkinsa ja temppelinsä Jerusalemissa.

W. 3456 tuli tämän toisen temppelin rakennus walmiiksi.

Juutalaisten esiwalta eli ylimmäinen hallitus oli sitten kauwan aikaa enimmiten papillinen. Waan koska Syrian kuninkaat rupesiwat heitä kowin wainoomaan, asetettiin ensisti Juudas Makkabeus,

W. 3807, ja sitten useammat hänen suwustansa niin kansan ruhtinoiksi, kuin sotajoukkoin päämiehiksi; siksi että koko Juudan maakunta wihdoin,

Digitized by Google

W. 3925 joutui Ruomalaisten wallan alle.

Tällä ajalla luullaan Ruotsin ja Suomen saarten saaneen ensimäiset asujansa pohjaisista Aasian maan ääristä.

W. 4000 syntyi meidän kallis Wapahtajamme Herra Jesus Christus Bethlehemissä, Juudan maassa, Ruomalaisten keisarin Augustuksen hallituksen aikana.

Tästä alkaa siis toinen wuosi-luku.

II. Uudessa Testamentissa,

joka luetaan Christuksen syntymästä meidän aikoihimme saakka.

W. 30 kastettiin Jesus Johannekselta Jordanin wirrassa, ja alkoi siitä ruweten julkisen opetus-wirkansa.

W. 34 piinattiin, ristiin naulittiin ja kuoletettiin hän, keisari Tiberiuksen wallan aikana, nousi kolmantena päiwänä ylös kuolleista, ja 40 päiwänä sen jälkeen astui hän ylös taiwaasen, ja lähetti sieltä, lupauksensa jälkeen, Pyhän Henkensä apostoleille, jotka sitten meniwät ulos kaikkeen maailmaan ewankeliumin saarnalla ja kasteella christikuntaa kokoomaan.

W. 68 antoi Ruomin keisari Nero surmata apostolit Paawalin ja Pietarin, Jesuksen nimen tunnustamisen tähden.

W. 71 häwittiwät Ruomalaiset Jerusalemin temppelin ja kaupungin, keisari Wespasianuksen hallituksen aikana; ja koko Juudan kansa hajosi ympäri maailmaa.

W. 100 kuoli ewankelista ja apostoli Johannes Ephesossa.

W. 312 antoi keisari Konstantin Iso täydellisen uskon-wapauden Jesuksen opin tunnustajille, joiden joukko jo lukematon oli, waikka he lähes 250 ajastaikaa niin Juutalaisilta kuin pakanoilta oliwat olleet kowin waiwatut, ja monta tuhatta heistä uskonsa tähden julmasti surmatut.

Digitized by Google

Neljännen ja wiidennen wuosisadan aikoina tuullaan Suomalaisten siirtäneen asuntonsa idästä päin tänne Suomen niemelle.

Moninaiset wäärät lahkokunnat kukistiwat sittekin alati Jesuksen seurakunnan rauhan, ja turmeliwat hänen oppinsa puhtauden; waan Ruomin ylpeät piispat, eli niin kutsutut paawit, matkaan saattoiwat heidän kelwottomilla retkillänsä ja menoillansa wielä suuremman pahennuksen, etsein waltaa ei ainoastansa muiden piispain waan myös ruhtinain ylitse, ja tuliwat wihdoin w. 755 myös maallisiksi herroiksi, koska keskimäinen osa Italian maasta joutui heidän waltansa alle. Sillä wälillä, oli

W. 622 Muhammed ruwennut Arabian maakunnassa erhehtywäistä uutta oppiansa wäkiwallalla uloslewittämään; jota oppia Turkit ja monet muut suuret kansat itäisellä maalla wielä seuraawat.

W. 829 on Christuksen oikea ja autuaaksi tekewäinen oppi Ruotsissa ensin saarnattu, kuningas Björnin aikana, yhdeltä munkilta Saksan maalta, Ansgarius nimeltä; waan wasta wuodesta 1000 alkaen, koska kuningas Olowi antoi itsensä kastaa Christin uskoon, leweni tämä siunattu oppi wähittäin yli koko Ruotsin waltakunnan.

W. 862 perusti Waregein ruhtinas Rurik Wenäjän waltakunnan.

W. 988 suostui Wenäjän suuri-ruhtinas Wladimiri 1:nen Christuksen uskoon, joka sitä myöten rupesi lewiämään myös hänen alamaistensa seassa.

W. 1147 ruwettiin Moskowaa, Wenäjän waltakunnan pääkaupunkia, rakentamaan.

W. 1156 tuli Ruotsin kuningas Erik 9:äs suurella sotajoukolla Suomen maata woittamaan, ja Christin uskoon saattamaan. Hänen seurassansa oli Upsalan piispa Henrikki, Ewankeliumin ensimäinen saarnamies Suomessa; waan jo seuraawana talwena murhasi talonpoika Lalli tämän piispan.

Digitized by Google

Joku aika sen jälkeen rakennettiin ensimäinen kirkko Suomen maassa Räntämäelle, joka sitten toista sataa ajastaikaa tuomiokirkkona pidettiin, ja jota läsnä ne ensimäiset Turun hiippakunnan piispat asuiwat Koroisten talossa yli 100 ajastaikaa.

Sinä aikana luullaan myös Turun linna perustetuksi, ja Ruotsalaisia asujia Helsingin maalta siirretyiksi niihin Turun ja Uudenmaan läänein merimaihin, joissa Ruotsin kieltä wielä puhutaan. Turun linnan siwulle nousi sitte aikaa myöten kaupunki samalla nimellä, joka w. 1198 häwitettiin Nowgorodilaisilta ja Karjalaisilta.

W. 1249 antoi Ruotsin kuningas Erik 11:nes, sen jalon ruhtinaan Birger Jarlin kautta, alansa ottaa Pohjan ja Hämeen maan, ja Ewankeliumin opin näidenki maakuntain asujille ilmoittaa; joiden turwaksi ja suojelukseksi häneltä myös rakennettiin Hämeen linna, ja sitten Korsholman linna Waasan paikoilla.

Näinä aikoina luullaan myös ne Wasan läänin pitäjät, jotka wielä Ruotsin kieltä puhuwat, saaneen asuwaisensa Ruotsista.

W. 1260 rakensi ja asetti sama mainittu ruhtinas ja waltakunnan edesseisoja Birger Jarl Tukholmin Ruotsin waltakunnan pääkaupungiksi.

W. 1293 tuli Ruotsin waltakunnan edesseisoja Torkel Knuutin poika sotajoukkonensa Karjalan maata woittamaan, ja sen maakunnan pakanallisia asukkaita Christityiksi saattamaan; jota toimittain hän myös Wiipurin linnan perusti ja rakensi.

W. 1300 päätettiin Turun tuomiokirkon rakennus; jonka jälkeen Suomen maan piispat rupesiwat sen kirkon luona asumaan; josta ajasta myös Turun kaupungin alku on luettawa. Useammat kerrat on sitte tämä kaupunki osittain wihollisilta ryöstetty, osittain tulipalolta kowin turmeltu, erinomattain wuosina 1318, 1421, 1429, 1459, 1473, 1522, 1546, 1565, 1568, 1592, 1594, 1603, 1614, 1618, 1624, 1656, 1678, 1679, 1681, 1684, 1711, 1728, 1738, 1775 ja 1827.

Digitized by Google

W. 1303 saatti Flawio Gioga, kauppamies Neapelista, kompassin ylimiten tutukſi, kaikille merellä purjehtiwaiſille turwalliſekſi johdattajakſi.

W. 1323 tehtiin rauha Wenäjän ja Ruotſin waltakuntain wälillä Pähkinä-linnassa, jonka kautta Suomen maan yhdistys Ruotſin waltakunnan kanssa wahwistettiin ja raja Suomen ja Wenäjän maan wälillä määrättiin.

W. 1346 luullaan Porwoon kaupungin tulleen perustetuksi.

W. 1350 rupeſi julma ja kuolettawainen rutto liikkumaan niin Ruotſissa ja Suomessa kuin myös useammissa muissa Europan waltakunnissa, ja surmaſi ihmiſiä summattomasti. Suomen maassa on ilman ſitä kowa rutto liikkunut myös w. 1588, 1603, 1657 ja 1710.

W. 1354, eli ſen paikoilla, sanotaan Sakſalaiſen munkin, Bertil Swartſi nimeltä, ſen jo ennen ſitä ylösajatellun ruudin ſowittaneen ampumiſeen pyssyillä ja tykeillä.

W. 1435 määrättiin Suomeen kaksi lagmannia ja maa jaettiin kahteen lagmannikuntaan.

W. 1440 ylösajatteli Johannes Guttenberg, Sakſalainen Maintſin kaupungista, ſen ylistettäwän taidon eli konstin prändätä kirjoja, joita ſiihen saakka kynällä ainoastansa kirjoitettiin.

W. 1441 perustettiin Raumaan kaupunki.

W. 1442 ulosannettiin kuningas Kristofferin lakikirja.

W. 1443 perustettiin Naantalin kaupunki.

W. 1462 wasta-uudesta aſetti, ja ſitten myös uloslewitti, ſe jalo ruhtinas Iwan Waſiljewitſi 1:nen Wenäjän waltakunnan, joka yli 200 ajastaikaa oli ollut surkeasti wainottu ja alaspainettu ſekä ſiſälliſiltä kapinan nostajilta, että ulkonaisten wihollisten ja armottomain muukalaisten wäkiwallalta.

W. 1475—1477 rakensi Erik Akſelin poika Tott Sawonlinnan.

Digitized by Google

W. 1492 läksi Kristoph Kolumbo, Genuassa syntynyt Hispanian hallituksen awulla etsimään uusia maita läntisen walta-meren takaa, ja löysi siellä ensin isoja meren saaria ja sitten toisilla reisuillansa myös sangen suuren mannermaan, jota, sittenkuin muutama sinne kohta jälkeen waeltelewa kauppamies Amerigo oli siitä kirjoittanut tietokirjan, ruwettiin hänen nimeltänsä Amerikan maaksi eli Amerikaksi kutsumaan. Aikaa myöten tuotiin tästä uudesta maailman osasta potaatit ja tupakki Europaan, jossa niitä ei ennen löytynyt.

Samana wuonna löysiwät Porttukaalilaiset uuden tien mertä myöten Itä-Indiaan.

W. 1495 piirittiwät Wenäläiset Wiipurin linnan ja kaupungin, mutta urhoollinen sotapäällikkö Knuut Posse peljästytti heidät Wiipurin pamauksella tiehensä.

W. 1517 rupesi P. Raamatun tohtori Martti Lutherus, silloin olewainen jumaluusopin rohwessori Wittenbergin akatemiassa Saksan maalla, paawilaisten erhetyksiä autuuden opissa wastaan sanomaan ja kukistamaan, ja sen puhtaan ewankeliumin opin, Raamatun johdatuksesta, walkeuteen tuomaan. Hän oli syntynyt w. 1483, kärsei paljon wihaa ja wainoa opetuswirassansa, waan woitti ne kaikki Jumalan awulla, ja kuoli rauhassa w. 1546, kuudenkymmenen ja kahden ajastajan wanhana, samassa Eislebenin kaupungissa Saksan maalla, jossa hän syntynytkin oli.

W. 1521 rupesi Gustaw Erikin poika, Waasan kuuluisasta suwusta Ruotsissa, isä-maatansa sekä julman Juutin kuninkaan Christiernin orjuudesta ja wainosta että myös paawilaisten wäärästä opista ja petoksista kirwoittamaan; jossa aikomuksessa hän myös niin menestyi, että kiitolliset alamaiset hänen kahden wuoden perästä Ruotsin waltakunnan kuninkaaksi asettiwat.

W. 1528 teki hän sen korkeasti oppineen hengellisen herran Martti Skytte, joka sitä puhdasta ewankeliumin oppia Wittenbergin akatemiassa Lutherukselta [illegible]lut ja oppinut oli, koko Suomen maan piispaksi

Digitized by Google

tätä siunattua uutta walkeutta meidänki maakunnissamme uloslewittämään.

W. 1530 edesantoiwat ne Saksan keisari-waltakunnan säädyt, jotka Lutherukſen opin muotoon suostuneet oliwat, keisari Kaarlo wiidennelle Augsburgin kaupungissa heidän uskon-tunnustuksensa, josta syystä se siis Augsburgin tunnustukseksi kutsutaan.

W. 1544 oli suuri nälkä ja ahdistus Ruotsissa; silloin siis ruwettiin esiwallan käskystä rukous-päiwiä wiettämään.

W. 1546 tehtiin Tammisaari (Eiknäs) kauppakaupungiksi.

W. 1547 alkoi Lappweden kylä pitää kauppaa ja muuttui kaupungiksi 1650 wuoden paikoilla.

W. 1548 tuli Uusi Testamentti, suomeksi käännettynä, ensimäisen kerran prändistä ulos Tukkholmissa, Turun piispan Michael Agrikolan toimituksen kautta. Liki 100 ajastaikaa sen jälkeen, eli wasta w. 1642, prändättiin Tukkholmissa koko suomalainen Piplia, Turun tuomio-rowastin, ja sitte piispan tohtori Eskil Petreuksen, ynnä muiden oppinein miesten huolenpidosta. Erinäiset kerrat, nimittäin wuosina 1685, 1758 ja 1776 on sitten tämä pyhä kirja, Suomalaisten opiksi ja ylöswalistukseksi, Turun prändistä wasta-uudesta ulostoimitettu, ja nykyisin pipliaseuralta w. 1817, 1821, 1832, 1845, 1849, 1852.

W. 1550 määrättiin Santahaminan saareen tehtäwäksi kaupunki, joka sitte perustettiin Wanta joen suuhun ja nimitettiin Helsingiksi.

W. 1554 tehtiin hengellinen herra Paawali Juusten ensimäiseksi piispaksi Wiipurin hiippakunnassa, jonka kautta Suomen maa jaettiin kahteen hiippakuntaan.

W. 1564 sai Porin kaupunki, jota ennen kutsutiin Ulwilaksi, luwan tehdä kauppaa muilla mailla.

W. 1582 määrättiin Suomen maa Suurekſi ruhtinaskunnaksi.

W. 1590 liikkui rutto Suomen maassa.

Digitized by Google

W. 1593 ſitoiwat itſenſä Ruotſin ja Suomen maan aſuwaiſet yhteiſeſſä kokouksessa Upſalassa ſen puhtaan ewankeliumin opin wahwaan ja ijäiſeen tunnustamiſeen. Siitä liitosta owat ſitte julkiſet muisto-juhlat pidetyt w. 1693 ja 1793.

W. 1597 tapahtui Suomessa ſe niin kutſuttu nuija-ſota Ruotſin ja Puolan kuninkaan Sigismundin ſotawäen ja erinomattain Pohjanmaan talonpoikain wälillä, jossa nämät wihdoin woitettiin, ja tuhanſin tapettiin. Että monella näistä talonpojista oli waan piikeillä warustetut nuijat ſota-aſeina, niin tämä meteli nuija-ſodaksi kutſutaan.

W. 1605 perustettiin Oulun kaupunki ſamaan kylään, jossa wuodesta 1530 jo oli kauppaa pidettynä.

W. 1606 perustettiin Waaſan kaupunki lähelle Birger Jarlin w. 1249 aſettamaa Korsholman linnoitusta.

W. 1613 korotettiin, pitkällisten kapinain ja ſotain perästä, Michael Feodorowitſi Romanow Wenäjän maan haltiaksi; jonka ſuku ja jälkeentulewaiſet ſitten polwi polwelta owat tämän ſuuren waltakunnan tähän ſaakka hallinneet.

W. 1617 perustettiin Kaloisten tahi Uuſi kaupunki Turun läänisſä.

W. 1620 perustettiin Kokkolan ja Joenſuun kaupungit Pohjan maalla.

W. 1621 perustettiin Tornion kaupunki.

W. 1623 aſetti Ruotſin ylistettäwä kuningas Gustaw Adolph howiräätin Turkuun.

W. 1629 oli Sortawalan kaupunki jo perustettu.

W. 1632 ſai Wehkalahden kaupunki alkunſa; ſen nimi muutettiin w. 1723 Haminaksi.

W. 1634 annettiin eſiwallan päätös gymnaſiumin aſettamiſesta Wiipuriin, ſiellä ſilloin olewan piiſpan Gabriel Melartopeuksen aikana, ja w. 1641 tuli tämä opetushuone juhlalliſesti awatuksi.

W. 1636 aſetettiin Suomeen postitalot ja kesti-
...tit.

Digitized by Google

W. 1640 asetettiin Turun akatemia, Ruotsin naiskuninkaan Christinan hallituksen aikana, koska Pietari Brahe oli kenral-kuwernöri Suomessa ja Isaak Rothowius Turun hiippakunnan piispa.

W. 1649 perustettiin Raahen ja Kristiinan kaupungit.

W. 1650 sai Birger Jarlin w. 1250 tekemän linnan siwulle syntynyt kaupunki, jota samoin kuin linnaaki sanotaan Hämeenlinnaksi, luwan tehdä kauppaa.

W. 1651 perustettiin Kajanan kaupunki, johon w. 1607 oli tehtynä linna.

W. 1653 perusti greiwin Pietari Brahen leski Ebba Brahe Pietarsaaren kaupungin.

W. 1657 oli rutto Suomessa.

W. 1687 ulosannettiin kirkkolaki.

W. 1689 rupesi Pietari Aleksejewitsi, joka myös 1:seksi kutsutaan, Wenäjän waltakuntaa hallitsemaan; matkusti sitten useammat wuodet wieraissa maissa, oppiaksensa heidän asetuksiansa ja tapojansa; alkoi w. 1700 (Juutin ja Puolan kuningasten kanssa) wastoin Ruotsin kuningasta, Kaarlo 12:nettä, moni-wuotisen sodan, joka Wenäjälle alussa onnettomasti käwi; mutta wähittäin tuli hän woiton päälle, niin että hän sisälle otti koko Liwon, Wiron ja Inkerin maat, jossa hän w. 1710 Newan kymen partaalla perusti Pietarin linnan ja kaupungin, woitti wihdoin w. 1715 koko Suomen maan, ja piti sen waltansa alla 6 ajastaikaa, siksi että suurin osa siitä w. 1721, sen rauhan woimasta, joka silloin tehtiin Uudessa Kaupungissa, jällensä tuli Ruotsin kuninkaan haltuun.

W. 1690, 1695, 1696 ja 1697 oliwat Suomessa niin kowat katowuodet, että silloin yksinänsä Turun hiippakunnassa kuoli yli kuusikymmentä tuhatta ihmistä nälkään.

W. 1722 muutettiin sekä piispa että gymnasiumi Wiipurista Porwoon kaupunkiin.

W. 1725 kuoli se syystä ylistetty ja suureksi kutsuttu ruhtinas Pietari 1:nen, sitte kuin hän keisarin nimen niin itsellensä kuin seuraawaisille Wenäjän maan

Digitized by Google

haltioille omistanut oli, ja lawean waltakuuman ilman sitä suureen woimaan ja kunniaan saattanut.

W. 1726 rupesiwat sen jo w. 1668 Tukkholmissa asetetun pankin transportti-setelit Ruotsissa ja Suomessa rahana käymään.

W. 1736 ulosannettiin Ruotsin uusi laki-kirja, jota wieläkin, meidän nykyisen armollisimman esiwallan säännöstä, Suomen maassa seurataan ja pyhänä pidetään.

W. 1741 alkoi Ruotsin waltakunta onnettoman sodan Wenäjää wastaan, jonka sotajoukot ennen pitkää Suomenmaan waltaansa saiwat, waan sen taas jättiwät, kuin w. 1743 rauha Turussa tehtiin, ja waltakuntain raja länsi-puolellen Haminan kaupunkia muutettiin.

W. 1745 perustettiin Lowisan kaupunki.

W. 1746 aljettiin Swartholman linnaa sen uuden Lowisan kaupungin turwaksi rakentaa.

W. 1748 perustettiin se wahwa Weaporin wästinki tahi linna.

W. 1753 maalis-kuun alussa wastaan otettiin Ruotsissa ja Suomessa uusi ajanluku, eli se niin kutsuttu Gregorin kalentariumi, jonka johdatuksesta sekä wuoden että joka kuukauden alku on meillä 12 päiwää warhempi, kuin muissa Wenäjän maakunnissa, jotka siitä wanhasta ajanluwusta wielä kiinni pitäwät.

W. 1757 meni Ruotsin ja Suomenmaan sotawäki Pommerin sotaan, josta kotia palatessansa sotamiehet myötänsä toiwat, ja sitten laweammalta tutuksi saattoiwat potaatein istuttamisen ja wiljelyksen meidän maakunnissamme.

W. 1759 annettiin w. 1734 tehty lakikirja suomeksi ulos.

W. 1761 paloi Helsingin kaupunki, ja w. 1808 toisen kerran.

W. 1769 oli katowuosi Suomessa.

W. 1775 perustettiin Kuopion kaupunki, ja samana wuonna paloi Turun kaupunki.

W. 1776 jakoi eli tasoitti Ruotsin kuningas Gustaw 3:mas Suomen maan kuuteen maaherran lääniin,

Digitized by Google

ja asetti myös samana wuonna uuden howiräätin Waasan kaupunkiin.

W. 1779 perustettiin Heinolan ja Tampereen kaupungit.

W. 1785 perustettiin Kaskisten kaupunki.

W. 1788 alkoi Ruotsin kuningas Suomessa pitää sotaa Wenäjätä wastaan, joka sota loppui w. 1790, koska rauha tehtiin Weräläsjä.

W. 1793 paloiwat Wiipurin kaupunki ja Uusi kaupunki.

W. 1797 asetettiin Huoneenhallitus seura Turkuun.

W. 1801 paloi Porin kaupunki Turun läänisjä.

W. 1804 aljettiin Suomessa istuttaa rokkoa tahi panna rupulia.

W. 1805 paloi Kokkolan kaupunki.

W. 1808 talwella nousi taas sota Ruotsin ja Wenäjän wälillä, jossa useampain kowain kamppausten perästä, keisarin Aleksander 1:sen sotajoukot wihdoin woittiwat ja sisälle ottiwat kaiken Suomenmaan; joka myös siitä rauhan päätöksestä, joka

W. 1809 syys-kuussa Haminassa tehtiin, on Wenäjän waltakunnan kanssa ijäti yhdistetty; jonka rauhan kautta ilman sitä sekä Tornion kaupunki, että ne itäisellä puolella Tornion wirtaa asetetut kyläkunnat Tornion pitäjästä, ynnä Enontekin Lapin pitäjän kanssa, owat tulleet siitä lähin Wenäjän wallan alle lasketuiksi.

Maalis-kuussa samana wuonna 1809 kokoon kutsui keisari Suomenmaan säädyt Porwoon kaupunkiin, maakunnan yhteisistä asioista keskustelemaan; wastaan otti heiltä kaikkein Suomen asuwaisten puolesta uuden uskollisuuden-walan; wakuutti heitä julkisesti ewankeliumin puhtaan opin, Ruotsin lain, ja kaikkein säätyin entisten etuin wapaasta ja pysywäisestä nautinnosta; ja asetti Turkuun, Suomen maan yhteiseksi hallitukseksi, korkian konselin, eli hallitus-raadin, omista maanmiehistämme walitun ja kokoonpannun, joka ynnä sen armossa asetetun kenral-kuwernörin kanssa, keisarin puolesta tuomitsee ja päättää ne asiat jotka

Digitized by Google

sekä maakunnan yhteistä etua, että kunki sen asujan erinäistä oikeutta koskewat.

W. 1810 wapautti keisari Suomen asuwia joksikuksi ajaksi heidän welwollisuudestansa ruotu-sotamiehiä ulostekemään, kohtuullista wakansi-weroa wastaan.

Samana wuonna paloi Raahen kaupunki.

W. 1811 laskettiin koko Wiipurin lääni, joka jo kauwan aikaa oli Wenäjän omana ollut, Suomen maan yhteisen hallitus-raadin, Turun howiräätin ja Porwoon hiippakunnan alle.

Samana wuonna asetettiin Suomen maahan oma rahapankki.

W. 1812 suwen alussa meni Ranskan maan keisari Napoleon suurella sotajoukolla sotimaan Wenäjätä wastaan, joka sota kyllä alussa hänelle niin menestyi, että hän haltuunsa sai myös Moskowan pääkaupungin, joka sitten julmasti ryöstettiin ja poltettiin, waan josta, niinkuin myös kaikista Wenäjän maan ääristä, hänen wihdoin talwen tullessa täytyi pois paeta, sitte kuin hänen sotajoukkonsa oliwat osittain lyödyiksi ja wangiksi tulleet, osittain nälkään ja tauteihin näänttyneet.

W. 1812 määrättiin eri hallitus maamittarein toimitukſille ja tulliweroille; Helsinki tehtiin Suomen maan pääkaupungiksi, Turkuun perustettiin pipliaseura, ja merimiesten koulut Turkuun, Helsinkiin ja Waasaan.

W. 1816 asetettiin hallitus koskein perkaamiselle, ja kartta-paperi konttori.

W. 1817 wietettiin yli koko Suomen maan yhteinen ja julkinen juhla, sen 300 wuotta sitä ennen Lutherukselta tehdyn uskon-opin parannuksen muistoksi; ja säättiin myös silloin 4 kommittea tahi toimituskuntaa, joiden tulee toimittaa uutta Wiesi-kirjaa, uutta Käsi-kirjaa, uutta Kirkko-lakia ja uutta Katekismusta.

Samana wuonna paloi Kuopion kaupunki ja osa Wiipurin kaupunkia, ja asetettiin ewankeliumi-seura Turkuun.

W. 1819 matkusteli keisari Aleksander ympäri koko Suomen maan.

Digitized by Google

Samana wuonna muutettiin keisarillinen Suomen senaatti eli hallitus-raati Turusta Helsingin kaupunkiin.

W. 1820 oli hywä wiljawuosi.

W. 1821 paloiwat Haminan ja Tammisaaren (Eiknäsin) kaupungit. Silloin oli wesi-kesä.

W. 1822 paloi suurin osa Oulun kaupunkia, josta tuli sitä ennen w. 1773 oli häwittänyt suuren osan. Silloin oli niin lyhyt ja sula talwi, että huuhti-kuun alussa kylwettiin kauraa ja järwet oliwat sulana. Wuoden tulo oli hywä.

W. 1825, 1:senä päiwänä joulu-kuussa kuoli keisari Aleksander 1:nen, ja hänen weljensä keisari Nikolai 1:nen ylösastui keisarilliselle istuimelle.

W. 1827, 4:tenä päiwänä syys-kuussa hiljan illalla alkoi Turussa tulipalo, joka yhtäkkiä leweni ympäri, häwitti yli 700 taloa ja muutti kiwirauniokſi melkeen koko kaupungin, niin että liki 10,000 ihmistä tuliwat huoneettomiksi ja puutteen alaisiksi. Silloin paloi Turun wanha tuomio-kirkko torninensa, akatemian uusi huone kirjoinensa, howiräätti, raastupa, niin myös kaupungin ainoa silta. Sen jälkeen päätti keisari, että akatemia piti Turusta muutettaman Helsingin kaupunkiin, jossa sen opetushuoneet awattiin syksyllä w. 1828; ja sen sijaan asetettiin gymnasiumi Turkuun.

W. 1831 ja 1853 liikkui kolera niminen rutto Suomessa.

W. 1831 eroitettiin Hämeen linnan ja Uudenmaan läänit toisistansa, jonka jälkeen Suomen maa on jaettuna kahdeksaan lääniin. Suomen kirjallisuuden seura sai tänä wuonna alkunsa Helsingissä. Samana wuonna paloi Hämeenlinnan kaupunki. Silloin oli hywä wiljawuosi.

W. 1833 tehtiin Suomen ensimäinen höyrylaiwa (Ilmarinen) Saimaan wesille ja w. 1837 ja seuraawina wuosina hankittiin useampia muita höyrylaiwoja Suomen meriwesille osittain matkustawia, osittain kaluja ja lastia kuljettamaan.

W. 1834 paloi osa Wiipurin kaupunkia. Huono wiljawuosi.

Digitized by Google

W. 1835 ruwettiin uutta linnoitusta Aalantiin eli Ahwenanmaahan rakentamaan. Samana wuonna paloi Pietarsaaren kaupunki ja halla ja ruoste menettiwät wiljat.

W. 1837 perustettiin Jywäskylän kaupunki Waasan läänissä.

W. 1838 perustettiin Mikkelin kaupunki Mikkelin läänissä, johon kaupunkiin läänin maaherra tahi kuwernöri muutettiin w. 1839.

W. 1838 alkoi Englannin pipliaseura omalla kustannuksellansa prändtäyttää Suomen kansalle, tarwista myöten, Uusia Testamentteja, joista (paitsi mitä omilta pipliaseuroilta on saatu) jo 180,000 suomalaista ja ruotsalaista eksemplaria on prändätty ja kansalle jaettu.

W. 1839 asetettiin uusi howiräätti Wiipuriin.

W. 1840 wietti Suomen akatemia 200 wuotta sitä ennen tapahtuneen perustamisensa muistojuhlan. Samana wuonna paloi Haminan kaupunki toistamiseen tällä wuosisadalla.

W. 1840 määrättiin Wenäjän waltakunnan rahaluku hopeassa Suomenki maan rahaluwun perustukseksi.

W. 1841 asetettiin gymnasiumi sekä Waasan että Kuopion kaupunkihin, jonka kautta Suomen maa sai wiisi gymnasiumia. Näistä on Wiipurin gymnasiumi perustettu w. 1805.

W. 1844 määrättiin kanawa kaiwettawaksi Wiipurin läänissä Saimaan weden ja Suomen lahden wälille, juoksemaan Lappweden rannasta Wiipurin kaupunkiin. Silloin oli kowa talwi, wesikesä ja huono wiljawuosi.

W. 1846 paloi Uusi kaupunki.

W. 1848 perustettiin Joensuun kaupunki Kuopion läänissä. Samana wuonna saiwat ensimäiset realikoulut Helsingissä, Turussa ja Waasassa alkunsa.

W. 1849 paloi osa Sawon-linnasta.

W. 1850 jaettiin Suomen maa kolmeen hiippakuntaan, joista kolmas nimitettiin Kuopion hiippakunnaksi.

W. 1852 oli Suomessa raskas palowuosi, jona,

Digitized by Google

paitsi laweita kulowalkeita, Porin ja Waasan kaupungit tulelta häwitettiin.

W. 1853 oli pouta-kesä, joka tuotti puutteen hewoisten ja karjan ruuasta. Samana wuonna saatiin puolimatkaa Saimaan kanawasta, Lauritsalasta alkaen, niin walmiiksi, että aluksilla kulkeminen sai alkunsa.

W. 1854 paniwat Englannin ja Ranskan waltakunnat tuumansa Turkkilaisten kanssa yhteen, käydäksensä sotaa pitämään Wenäjän waltakuntaa wastaan. Nämät liittolaisiksi kutsutut waltakunnat lähettiwät sotawäkensä Krimin niemelle Mustassa meressä ja suuren sotalaiwaston Itämerelle. Täällä he salpasiwat Suomenmaan kaupankäynnin sekä Itämeren että Suomen ja Pohjan lahtien ylitse, ryöstiwät suomalaisia kauppalaiwoja ulkomaiden wesillä ja Suomen maan kotirannoilla; polttiwat aluksia Oulussa ja Raahessa; tappeliwat Tammisaaren ja Hankoniemen rannoilla, Kokkolassa, Skarpansissa Ahwenanmaalla ja Turun luona Ruissalon rannalla; ottiwat wäkiwoimalla Skarpansin tahi Bomarsunnin linnoituksen, weiwät sieltä sotawäen wangiksi ja pamahuttiwat wihdoin koko sen linnoituksen ilmaan. Silloin häwitettiin meidän keisarin käskystä linnoitukset Hankoniemessä ja sen ympärillä.

Samana wuonna pantiin Suomessa 6 pataljonia ruotusotawäkeä ylös samalla perustuksella kuin ennen Ruotsin wallan aikana, kotimaata warjelemaan. Silloin tuli myös ensimäinen telegrafi tahi ilmalennätin toimeen. Sinä wuonna oli poutakesä, mutta hywä wiljawuosi.

W. 1855 2 päiw. maaliskuussa kuoli keisari Nikolai 1:nen, ja hänen poikansa perintöruhtinas Aleksander 2:nen nousi keisarilliselle istuimelle. Tämä wuosi oli raskas wuosi Suomen maalle sekä wihollisten suurten rasitusten että muiden wahinkojen suhteen. Sillä liittolaiset, pitkistäen entistä sotaa Wenäjän waltakuntaa wastaan, tekiwät paljon tuhoa Suomenki maalle: he estiwät Suomen kaupan ulkomaalaisten kanssa, ryöstiwät ja polttiwat kaiken kesää kauppamiesten ja talonpoikain aluk-

Digitized by Google

sia pitkin koko Suomen maan rantawesiä, Uudelta kirkolta Wiipurin läänisså alkaen Kemin pitäjään asti Oulun läänisså, erittäinki Uuden kaupungin, Raumaan ja Porin satamisså; tappeliwat Santahaminassa Weaporin siwulla, Uuraan salmella ja sen ympäristöillä, Raumaassa, Haminassa, Waasan saaristossa ja Kuiwaniemessä; polttiwat huoneet ja muut rakennukset Raumaan satamassa, Kotkassa ja Swartholmassa, ja wiimein mainittuin linnoituksetki he pamahuttiwat ilmaan. Sitte he ampuiwat lähes kaksi wuorokautta lakkaamata hirmuisilla kanoonin luoteilla, pommilla ja tulisilla rakeetteilla Weaporin linnaa ja sen siwuilla olewia linnoituksia ja rantapattereita, jonka kautta puolet Weaporin huoneista ja paljon sotawaroja ja rakennuskaluja meniwät porokki.

Sinä wuonna oli myös pouta- ja palokesä. Silloin paloi parahin osa Lowisan kaupunkia ja kolmas osa Uutta kaupunkia tuhaksi. Kulowalkeat häwittiwät lawealta metsämaita, ja wahinkowalkea pani monessa paikoin taloja porokki. Wuoden tulo oli syksykylwöistä keskinkertainen, mutta pitkällinen pouta häwitti touwot tahi kewätkylwöt. Samana wuonna saatiin sähkölennätin (elektrisk telegraf) Pietarin ja Helsingin kaupunkein wälillä toimeen, ja wilutaudista oliwat ihmiset ympäri maata pääsemättömässä.

Digitized by Google

Wirsikirja.

Digitized by Google

Digitized by Google

Wirsikirjan sisällä-pito.

Lehtien sivunumerot.

I. Katekismus wirsiksi tehty.

1. Jumalan kymmenen käskyä. . . . . 1.
2. Uskon tunnustus. . . . . 3.
3. Herran rukous. . . . . 8.
4. Kasteesta. . . . . 11.
5. Ripistä ja synnin päästöstä. . . . . 12.
6. Herran ehtoollisesta. . . . . 13.
7. Katekismuksen summa. . . . . 17.

II. Kuningas Dawidin Psalmit. . . . 18.

III. Jokawuotiset juhla-wirret.

1. Pyhän liitos-wirret. . . . . 78.
2. Adwentti-wirret. . . . . 81.
3. Christuksen lihaan-tulemisesta. . . . . 83.
4. Joulu-wirret, Christuksen syntymisestä. . . . . 84.
5. Uuden wuoden wirret. . . . . 95.
6. Jesuksen nimestä ja hywistä teoista. . . . . 98.
7. Loppiais-wirret. . . . . 101.
8. Christuksen piinosta ja kuolemasta. . . . . 103.
9. Christuksen hautaamisesta. . . . . 116.
10. Pääsiäis-wirret, Christuksen ylösnousemisesta. . . . 117.
11. Christuksen taiwaasen astumisesta. . . . . 125.
12. Heluntai-wirret, Pyhästä Hengestä. . . . . 127.
13. Pyhästä Kolminaisuudesta. . . . . 134.
14. P. Mikkelin päiwänä. . . . . 138.
15. P. Miesten päiwänä. . . . . 140.
16. P. Apostolein päiwänä. . . . . 141.

IV. Muutamain sunnuntain Ewankeliumit wirsiksi tehdyt. . . . . 143.

V. Erinomaiset opetus-wirret.

1. Ihmisen lankeemisesta ja lunastuksesta. . . . . 170.
2. Jumalan sanasta ja seurakunnasta. . . . . 181.
3. Herran sabatin päiwänä. . . . . 189.
4. Rukous-wirret ennen saarnaa. . . . . 191.
5. Rukous-wirret saarnan jälkeen. . . . . 192.
6. Antichristuksesta. . . . . 192.
7. Jumalan armollisesta warjelemisesta. . . . . 196.
8. Lihan ja Hengen riidasta. . . . . 199.
9. Jumalan armosta ja synnein anteeksi saamisesta. . . 201.
10. Christuksen ansiosta ja läsnä-olemisesta. . . . . 203.

Digitized by Google

VI. Katumus-wirret. . . . . 207.
VII. Christillisestä elämästä.
1. Yhteisesti. . . . . 218.
2. Kärsiwällisyydestä ja tytymisestä Jumalassa. . . . 220.
3. Maailman menon turhuudesta ja ylönkatseesta. . . 222.
4. Juopumusta wastaan. . . . . 230.
5. Haureutta ja hekumaa wastaan. . . . . 232.
6. Paastosta. . . . . 237.
VIII. Murheen, ristin ja kiusauksen alla. . 238.
IX. Rukous-wirret. . . . . 248.
X. Ylistys- ja kiitos-wirret. . . . . 251.
XI. Kaikkinaisissa tarpeissa.
1. Raskaissa maanwaiwoissa. . . . . 256.
2. Rauhan edestä. . . . . 263.
3. Maan hedelmästä. . . . . 265.
4. Suwi-wirsi. . . . . 267.
5. Näljän waiwassa. . . . . 268.
6. Terweydestä. . . . . 269.
XII. Wirret erinomaisissa säädyissä ja tiloissa.
1. Opettajan rukous. . . . . 270.
2. Tuomarin wirsi. . . . . 271.
3. Awiokästystä. . . . . 273.
4. Lasten wirsi. . . . . 276.
5. Leskein ja orpolasten walitus-wirret. . . . . 277.
6. Sairaan walitus-wirsi. . . . . 281.
7. Kiitos sairauden jälkeen. . . . . 282.
8. Matkustawain wirret maalla ja mercllä. . . . . 282.
XIII. Ruoka-wirret. . . . . 285.
XIV. Aamu- ja ehtoo-wirret.
1. Yhteiset aamu- ja ehtoo-wirret. . . . . 290.
2. Aamu-wirret. . . . . 293.
3. Ehtoo-wirret. . . . . 302.
4. Kahdestatoistakymmenettä päiwän hetkestä. . . . . 310.
XV. Kuolemasta ja hautaamisesta.
1. Walmistuksesta kuolemahan. . . . . 312.
2. Huokaus kuoleman kiwuissa. . . . . 321.
3. Hurskasten äkillisestä kuolemasta. . . . . 328.
4. Hautaamisesta. . . . . 329.
XVI. Ihmisen tilasta kuoleman jälkeen.
1. Wiimeisestä tuomiosta. . . . . 334.
2. Onnettomasta ijankaikkisuudesta. . . . . 339.
3. Ijankaikkisesta elämästä. . . . . 344.
Wirtten registeri. . . . . 353.

Digitized by Google

1. Katekismus wirsikſi tehty.

1. Jumalan kymmenen käskyä.

1. Nämät ne kymmenen käskyy owat, Kuin Jumalan tahdon meill' tuowat, Jotk' hän Moſeksen kautt' antoi, Ja Siinain wuorella meill' kantoi, Kyrie eleeſon!

2. Minä olen ſinun Herras Jumalas, Älä muit' pidä turwanas: Minun päällen' usko wahwasta, Minua myös ſydämeſt' rakasta, Kyrie eleeſon!

3. Sinun Herras Jumalas nimee, Pidä aina ſuuren' ihmeen', Älä turhaan lauſu ſitä: Mut ylist', rukoile ja kiitä, Kyrie eleeſon!

4. Muiſt' lepopäiwää pyhittää, Ett' orjas mahtais' lewätä: Sinun työs ſilloin ylön anna: Ja Jumalall' palwelus kanna, Kyrie eleeſon!

5. Iſääs ja äitiäs kunnioita, Heilt' kiitos ain' pyydä woittaa, Niin työs maan päällä menestyy, Ja ikäs ſinulle pitkäſtyy, Kyrie eleeſon!

6. Älä ſinä ketään kuoliaks' lyö, Kädell', aſeell', wihall' ja työll'. Heitä pois wiha ja ylpeys, Pidä kaikkein kanſſa yſtäwyys, Kyrie eleeſon!

7. Awiokäskyn pyhä ſide Sinä wahwana aina pidä, Tydy ſinun omaan puoliſoos, Ole puhdas töiss' ja puheiſſas, Kyrie eleeſon!

8. Sinun weljes kaluu ja rahaa Älä waraſt', eli tempaa ſalaa, Älä hänt' koskaan juonittel': Mut pyydä hänt' aina ſuoſitell', Kyrie eleeſon!

9. Älä wäärää todiſtuſt' ſano, Älä myös koskaan wäärin wanno, Rakasta aina totuutta, Walheeſt' ihmuas pois luowuta, Kyrie eleeſon!

10. Älä ſinun lähimmäiſes huonetta, Eli emäntää pyydä himoita. Mitä hänen ompi omans', Ulköön ſinun tulko huomaas, Kyrie eleeſon!

11. Suo hällen kaikki ne hywät, Kuin ſinä myös itſelles pyydät. Se on Herran käsky ja laki, Johon hän meit' wahwaſt' waatii, Kyrie eleeſon!

12. Näitä nyt käskyjä täyttämään, Ja elom' nii-

Digitized by Google

den jälkeen käyttämään, Pyhä Henki meit' auttakoon, Ja woimaa siihen lainatkoon! Kyrie eleeſon!

2. Se kuin tahtoo Christitt' olla, Sen nimen kanssa myös kuolla, Hänen tulee käskyt tietää, Jotk' ei meitä koskaan wietä: Ne Jumalan formill' kirjoitettiin, Siinain wuorella wastaan otettiin, Sen hurskaan Moſeksen kautta.

2. Muista käskyt aina pitää, Opi myös seuraamaan niitä, Sanoo itſe Herra Jumal', Kuin lain kanss' ei kuwael': Pidä minua Jumalanas, Ja usko päällen' ſydämest', Wierait' jumalii myös wältä.

3. Minun nimen' kunniass' pidä, Kiitä ja ylistä ſitä: Jos ſen lauſut koskaan turhaan, Heitän päälles wihan julman; Sitä myös lakin' ſult' pyytäiſi, Ettäs lepopäiwän pitäiſit, Ja töilläs pyhittäiſit.

4. Wanhemmilt' älä kunniaa kiellä, Niin kauwan ja hywin ſaat elää; Älä myös lähimmäistäs tapa: Ole huoruudest' aina wapaa. Älä waraſt', älä wäärin todiſt'; Älä lähimmäiſes huonett' omiſt', Eli mitä on hänen omans'.

5. Nämät Herran käskyt owat, Jotk' Jumalan tahdon meill' tuowat: Älä niit' wihaa eli potki: Sill' ett' niiss' on kaunis oppi. Uskoll' kolm' enſimäist' täytetään, Rakkaudell' jälkimäiſet päätetään, Kosk' Jumal' Henkens' lainaa.

6. Näitä pitää ja ſydämeen painaa, Siihen apuu meille lainaa! Aut' myös, ett' me käskyis teoiss', Ja kaikiss' hywiſſä menoiss', Täſſä ſurkeudeſs' niin eläiſim', Ett' wiimein taiwaaſen wietäiſiin, Chriſtukſen Poikas kautta.

3. Herra Jumal', aſuwa taiwaass', Hän tahtons' tiettäwäks' ſanoi, Meill' kuin maan pääll' eläm' waiwass', Ja kymmenen käskyä antoi.

2. Sanoi: älä pidä muit' jumalii, Älä apuu kerjää heiltä, Minä olen ſinun ainoa Jumalas, Tykön' turwaa, rakaſt' minua, pelkää.

3. Älä lauſu turhaan Jumalas nimee, Älä ſill' ſadattel', wäärin wanno: Sitä awuks' huuda, kiitä, pidä ihmeen', Jos tuskat tahtonet wälttää.

4. Muiſta pyhittää lepopäiwäs, Jumalall' palwelus

Digitized by Google

edes kanna, Hänen sanans' kuule, kirkoss' käywös, Muut askareet täss' ylön anna.

5. Wanhempias kunniass' pidä, Älä ylön katso niitä; Niin nauttia saat ikää pitkää, Menestyt myös hywin siitä.

6. Lähimmäistäs älä tapa, Älä wihaa, sorra, alaspaina, Näist' hänt' wastaan ole wapaa, Hänt' rakast', holhoo, aut' aina.

7. Karta huoruutt' ja riettait' tapoi, Älä ole haureuden halluss', Rakast' puolisotas awioo, Ole puhdas puheiss', töiss', haluiss'.

8. Älä warast', petä, wiettel', ryöwää: Erii toisen omast' tyyni; Waan wirastas wakuull' pyydä, Kuin's siit' saat, siihen sitt' tydy.

9. Älä wäärin todist' lähimmäist' wastaan, Älä walhettel', panettel', häpäis': Totuutt', oikeutt' pyydä rakastaa, Lähimmäisestäs ain' puhu hywäst'.

10. Älä pyydä lähimmäises huonett', Hänen maatans', mannertans', saamaans'; Älä seiso perään wiekkaall' juonell', Salli ne hänell' oll' omass' huomass'.

11. Hänen emäntätäns' älä himoo, Hänen perhettäns', karjaans' tosin, Älä suo heit' tykös kimmot', Suo kaikk' hänell', kuin itses soisit.

12. Nämät käskyt antoi its' Jumal' Ja käski meidän niit' täyttää. O Jumal', apus ja armos suomall', Ann' meidän niiss' ain' elom' käyttää!

2. Uskon tunnustus.

4. Me uskom' yhden Jumalan pääll', Joka on laupias Isä: Hän suurell' woimall' ja wäell' Meille lahjoi antaa ja lisää: Hän on taiwaan ja maan luonut, Kaikk' hywät myös maailmaan suonut; Hän meist' murheen aina pitää, Emme mahda epäillä siitä: Hän meitä tahtoo rawita, Ja myös kaikki tarita, Mitä me mahdam' tarwita.

2. Me uskom' Jesuksen Christuksen pääll', Jumalan Pojan meidän Herram', Joka on woimalla ja työll', Isäns' kanss' yhden wertainen. Hän sikisi Pyhäst' Hengest', Syntyi myös Maariast' neitseest':

Digitized by Google

Ristin päällä kuoletettiin, Haudattiin, niin astui helwettiin, Nous' ylös omall' woimall', Istuu Isäns' oikiall'; Sielt' tahtoo tulla tuomioll'.

3. Me uskom' Pyhän Hengen pääll': Yhden pyhän seurakunnan, Johon saarnalla ja kasteell' Kootaan monta maakuntaa, Jossa kaikki synnit annetaan anteeks', Päästetään myös lain kanteest'; Niin me wiimein ylösnousem', Saam' myös nähdä toinen toisem'; Sitt' ijankaikkisen elämän Pitää Christityt perimän, Ja niin aina iloss' pysymän, Amen.

5. Me uskomme yhden Jumalan päälle, Isän kaikkiwaltiaan, Taiwaan ja maan Luojan, Ja myös kaikkein näkywäisten Ja näkymättömäin tekiän.

2. Ja yhden Herran päälle, Jesuksen Christuksen, Jumalan ainokaisen Pojan, Ennen kaikkia aikoja Isästä syntyneen; Jumalan Jumalasta, Walkeuden walkeudesta: Totisen Jumalan totisesta Jumalasta Syntyneen, ei tehdyn, Isän kanssa yhdess' olemisess', Jonka kautta kaikki tehdyt owat. Joka meidän ihmisten tähden, Ja meidän autuutemme tähden, Alas astui taiwaasta; Ja otti miehuuden Pyhän Hengen kautta, Neitseestä Maariasta, Ja tuli ihmiseks'. Meidän myös edestämme Ristiin naulittiin, Pontius Pilatuksen alla, Kuoletettiin ja haudattiin. Alas astui helwettiin, Kolmantena päiwänä ylös nousi, Kirjoitusten jälkeen. Ja ylös astui taiwaasen. Istuu Isäns' oikialla kädellä, Ja sieltä tulewa taas on suurella kunnialla Tuomitsemaan eläwiä ja kuolleita. Jonka waltakunnalla ei loppua ole.

3. Ja Pyhän Hengen päälle, Herran wirwottajan, Joka ulos käy Isästä ja Pojasta, Jota ynnä Isän ja Pojan kanss' Palwellaan ja kumarretaan, Ja aina kunnioitetaan, Joka propheettain kautta myös puhunut on. Ja yhden pyhän yhteisen Ja apostolisen seurakunnan. Me tunnustam' yhden kasteen Syntein anteeksi saamiseksi, Ja odotam' kuolleitten ylösnousemista, Ja tulewaisen maailman elämätä, Amen.

6. O Jumal'! sinua me kiitämme, Sinua, Herra, me tunnustamme. 2. Sinua ijankaikkista Isää

Digitized by Google

Kunnioittaa kaikki maailma. 3. Sinua kaikki enkelit, Taiwaat ja kaikkinaiset wallat, 4. Sinua kiittäwät cherubit ja seraphit, Sanoen ilman lakkaamata: 5. Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Jumala Zebaoth! 6. Täydet owat taiwaat ja maa Sinun Herrautes kunniaa. 7. Sinua kiittääpi Pyhä apostolitten joukko. 8. Sinua myös kiittäwät Kaikki pyhät propheetat. 9. Niin myös kirkkaat marttyrit Kiittäwät sinua wahwalla todistuksella. 10. Se pyhä seurakunta ympäri maailmaa Tunnustaa sinun Isäksi ylönpaltisessa wallassa. 11. Ja sinun kunniallista, Totista ja ainokaista Poikaas. 12. Niin myös Lohduttajaa Pyhää Henkee. 13. Sinä Christe kunnian Kuningas, 14. Sinä olet Isän ijankaikkinen Poika. 15. Et sinä wieronut neitseen kohtuu, Miehuutta ottaissas, Wapahtaakses ihmisten sieluitä. 16. Sinä ylitsewoitit kuoleman, Ja awasit taiwaan kaikille uskowaisille. 17. Sinä istut Jumalan oikialla, Sinun Isäs kunniassa. 18. Sinä myös uskotaan tulewan Yhdeksi tuomariksi. 19. Niin me siis rukoilemme sinua, Että palwelioitas auttaisit, Jotkas kalliilla werelläs olet lunastanut. 20. Ja anna heille ijankaikkinen ilo, Sinun Pyhäis kanssa. 21. O Herra! wapahda sinun kansas, Ja siunaa sinun perikuntas. 22. Hallitse myös aina heitä, Ja ylöskorota ijankaikkisest'. 23. Jokapäiwä me kiitämme sinua, Ja kunnioitam' sinun Nimes ijankaikkisest' niin ijankaikkisehen. 24. Warjele meitä, Herra, tänä päiwän' kaikista synneistä. 25. Armahda meidän päällem', Herra, Ja ole meille laupias. 26. Sinun laupiutes olkoon meidän päälläm', Herra, Niinkuin me sinun päälles toiwom'. 27. Sinuun, Herra, me turwaamme, Älä anna meidän ikänä häpiän ala tulla.

7. O Jumal'! sinua kiitäm', Sinua, Herra, kunniass' pidäm'. 2. Sinull', ijankaikkinen Isä, Kaikk' maailma kunniaa lisää. 3. Enkelit ja taiwaan woimat Sinull' kiitoksen aina tuowat. 4. Sinust' cherubit ja seraphit Lakkaamat' huutawat ynnä näin: 5. Pyhä on Jumala! Pyhä on Jumala! Pyhä Herra

Digitized by Google

Zebaoth! Kuin meille kaikkee hywää tuot. 6. Täydet owat taiwaat ja maa Sinun Herrautes kunniaa. 7. Sinua apostolit kiittäwät, Sitä propheetat tehdä pyytäwät. 8. Ei marttyrein joukko sinua unhota; Mut alat' sinua kunnioittaa. 9. Sinua Christikunta tunnustaa, Koko maakunta myös julistaa 10. Isäksi kaikkiwaltiaaks', Ja Poikaas maailman haltiaks', 11. Pyhää Henkee lohduttajaks', Ja hywyyteen totuttajaks'. 12. O kunnian Kuningas Jesu Christ'! Isäs Poika olet sinä wissist'. 13. Ihmisten lunastuksen tähden, Et wieronut kohtua neitseen. 14. Sinä kuoleman alas painoit, Taiwaat uskollisill' teit awoi. 15. Sinä istut Isän oikiall', Suurella woimall' ja kunniall'. 16. Sinä uskotaan myös tulewan, Kaikk' ihmiset tuomitsemaan. 17. Me rukoilem', kansaas auta, Jonkas lunastit weres kautta. 18. Taiwaan kunniall' meit' pueta, Pyhäis joukkoon anna luettaa. 19. Wapahda, Herra, seurakuntas, Siunaa hywäst' perikuntas. 20. Hallitse heit' tääll' ollessans', Korot' heit' taiwaasen tullessans'! 21. Jokapäiwä me sinua kiitäm', Sinun nimees alat' ylistäm'. 22. Synnist' meit' tänä päiwän' warjele, Sitä, Herra, me sinult' anelem'. 23. Tee laupius kanssam', Jumala, Armollas puoleem' kumarra. 24. Tulkoon päällem' pyhä armos, Siinä olemme aina toiwoss'. 25. Sinun päälles, Herra, me luotam', Älä häpiää päällem' tuota, Amen.

8. Se kuin tahtoo autuas olla, Hän tunnustakoon uskons', Ei se muutoin taida tulla, Jos ei Jumal' anna tuntoons'; Isää ja Poikaa tuta pyydä, Älä myös unhot' Henkee Pyhää: Nämät kolm' on yksi Jumal'.

2. Minä siis uskon Isän pääll', Ja hänessä ripun kiinni, Hän on suur' woimall' ja wäell', Hänell' on Kaikkiwaltiaan nimi: Taiwaan ja maan on hän luonut, Kaikille tarpeet myös suonut: Ei hän meit' ylön anna.

3. Minä myös uskon Jesuksen pääll', Kuin on Christus Isän Poika, Hän ompi meidän Herram' tääll', Wäkewä kyllä ja woipa. Hän sikisi Pyhäst' Hengest', Syntyi Maariast' puhtaast' neitseest': Jumal' ja mies nyt ompi.

Digitized by Google

4. Kärsei sitt' katkeran piinan, Ristin pääll' kuoletettiin, Pantiin hautaan, kauniin siaan, Sielt' alas astui helwettiin. Täll' muotoo päästi meit' kuolemast', Est' kadotukseen tulemast': Näin piru nyt woimans' kadott'.

5. Nous' jällens' kolmannell' päiwäll' Kuolleist' omalla wäell'; Astui sitt' taiwaasen ylhääll', Istuu Isäns' oikiall' kädell'. Sielt' uskotaan hän tulewan, Eläwät ja kuolleet tuomitsemaan: Sen woiman sai hän Isält'.

6. Minä myös uskon Hengen pääll', Jonka kirja nimittää Pyhäks'; Hän Isäst', Pojast' ulos käy, Yhdeks' Lohduttajaks' hywäks': Hän sanall' pakanat kokoopi, Ja seurakuntaa holhoopi, Kuin on niiden pyhäin joukko.

7. Siinä sitt' anteeks' annetaan Synnit ja wäärät teot; Ruumiit haudoist' ylös nostetaan, Ja saawat toiset menot. Niin ijankaikkiseen elämään Pitää hurskaat heitäns' wetämän, Taiwahan waltakuntaan.

8. Tämä on nyt minun uskon', Sen tunnustan tiedoss' wahwass': Jumal' hänen perustuksens' on, Sill' se on hänen lahjans'. Että minä täss' uskoss' pysyisin, Ja Jumalan perään kysyisin, Auta minua, Pyhä Henki!

W. k. N:o 10.

9. Me uskom' pääll' yhden Jumalan, Isän kaikkiwaltiaan, kaikkein Luojan, Taiwaan, maan, niiss' kaikk' olewaisten, Näkymättömäin, näkywäisten, Kuin luodut holhoo, hallitsee, Meit' rakastaa ja rawitsee.

2. Me uskom' päälle yhden Herran Jesuksen Jumalan Pojan, Isäst' ijankaikkisest' syntyneen, On Jumalast' Jumala totinen, Isäns' kanss' yksi olento, Jonka kautta kaikk' luodut tehdyt owat.

3. Joka meidän ihmisten tähden, Ja meidän autuutem' tähden, Tänn' alas astui taiwaasta, Otti miehuuden neitseest' Maariasta, Pyhän Hengen wäell' sikisi, Tuli täydeks' ihmiseksi.

4. Jumal' ja mies yks' Christus on, Kuin edestäm' ristiin naulitt' on, Kuoli Pilatuksen wallan all', Maksoi syntim' sill' kuolemall', Wapahti meit' pirun wallast', Kadotukses', kuoleman kuopast'.

5. Hän koht' kuoltuans' haudattiin, Niin astui alas

Digitized by Google

helwettiin, Helwetin wallan hajotti, Pirun woiman pois kadotti, Ettei meit' wahingoittaa saa, Kuin olem' Christuksen omat.

6. Kuolleist' nous' kolmanten' päiwän', Pyhän kirjoituksen perään, Sitt' suuren woiton, kunnian kanss', Hän ylös astui taiwaasen, Istuu Isän oikiall' kädell', Wallitsee kaikk' omall' wäell'.

7. Jällens' tulewa tuomitsemaan, Suuren kunnian kanss' ja woiman, Kaikkia kuolleit' ett' eläwitä; Uskottomat piinaan heittää, Meit' uskowaisii tyköns' ottaa, Ilon ihanan meillen tuottaa.

8. Me uskom' pääll' Hengen Pyhän, Herran wirwottajan Jumalan, Isäst', Pojast' ulos käywän, Ynn' yhdess' kunnioitettawan: Hän puhui propheettain kautta, Meit' Jumalan lapsiks' auttaa.

9. Me uskom' maailmass' olewan Yhden pyhän seurakunnan, Kuin on uskowaisten joukko, Sanall', sakramenteill' koottu; Siin' Christus pää on ja pallwellaan, Jonk' jäseniks' meitäm' tunnustam'.

10. Uskom' synnit anteeks' armost' Jumal' antaa, Poikans' ansiost', Jonka werell' olem' ostetut, Hänen pyhään nimeens' kastetut; Näin lapsiks' tulem' Jumalall': Se tapahtuu uskoll' ainoall'.

11. Uskom' ja odotam' wissist' Kuolleitten ylösnousemist', Wiimeis päiwän' tapahtuwan: Meit' ijäiseen elämään käywän, Ilon ja riemuun lakkaamat', Jonka Jumal' meill' suo loppumat'.

3. Herran Rukous.

10. Isä meidän ylhääll' taiwaass'! Me köyhät, kuin olem' waiwass', Tulemme sinulta rukoilemaan, Ja kaikkii tarpeit' anelemaan; Kuule, Herra, meidän rukouksem', Ota myös wastaan huokauksem'.

2. Ann' aina nimes pyhitettää, Ja sanas puhtaast' opetettaa. Aut' että me määrät opetukset Wälttäisim', ja myös erhetykset, Sinun opissas pysyisim', Sinust' myös hywin puhuisim'.

3. Lähestyköön waltakuntas, Enätyks' tulkoon seu-

Digitized by Google

rakuntas, Ann' monta siihen täällä tull', Ja sitte ijankaikkisest' oll'. Pyhä Henki meit' suojelkoon, Ja pirun wallast' warjelkoon!

4. Sun tahtos olkoon niin maassa kuin se tapahtuu taiwaassa. Aut' että me sinua kuulisim', Ja tuskiss' nöyrät olisim'; Mitä meiss' on pahaa sisuu, Se sinä, Herra, pois riisu.

5. Ann' meill' jokapäiwäinen leipä, Ja kaikill' tarpeill' lahjoit' meitä, Tee ikäwäks', kuin meillä on, Ja sinä meillen olet suon'. Kaikest' riidast' ja sodasta, O Herra, meitä pelasta!

6. Meidän rikoksem' ja wikam' Ann' anteeks', Herra, pian, Niinkuin me tahdom' mielellämm' Unhottaa meidän wihamiestem' Heidän nuhteens' ja wäärytens', Koskas, Herra, meit' nöyryytät.

7. Älä meit' johdat' kiusaukseen, Eli myös synnin horjaukseen, Johon meit' kiusaaja wetää, Kuin tahtoo meit' alat' pettää: Häntä wastaan seisoo aina, O Isä, meill' woimaa lainaa!

8. Kaikest' pahast' ja hädästä, O Herra! meit' aina päästä, Sekä tääll' terween' ollessam', Ett' taudiss' ja myös kuollessam'; Ota silloin sielu huomaas, Ann' hänen tulla sinun suojaas.

9. Näiden päälle, kuin me anom', Herra, me nyt amen sanom', Ja uskom' wahwasti sen pääll', Ettäs ne tahdot antaa meill': Sill' sinä olet antias, Jumala kaikkiwaltias.

11. O Herra Jumal' armollinen Isä! Taiwaan, maan Luoja, ja mitä ompi niissä: Köyhiä lapsias laupiutes kautta, Kuule ja auta.

2. Me sinua rukoilem', tahtoisit armos antaa, Kaikille kansoille, kuin maan piiri kantaa, Sinun pyhää nimees pyhittää ja kiittää, Ja kunnioittaa.

3. Tulkoon myös lähes aina waltakuntas, Ja meitä talut' sinun seurakuntaas, Hallitse meitä aina Pyhällä Hengellä, Aja pois perkele.

4. Enkelein joukko taiwaass' mieles täyttää, Niin

Digitized by Google

a meidän maassa elom' käyttää, Tuskiss' ja wai=
ss' anna nöyrän' olla, Ja sinua kuulla.
. Rawitse, Herra, jokapäiwä perhees, Ja ruumiil=
me lainaa hänen werhons', Suo meille rauha,
at myös pois ota; Eip auta sota.
. Rikokset suuret kuin tulewat kanteeks', Ne sinä,
ra, anna meille anteeks', Niinkuin me meidän
nomiestem' wian Unhotam' pian.
. Maailma meitä, piru ja myös liham', Monehen
itii pahuuteen ja wihaan: Niitä wastaan seisoo,
nyös' alas painaa, Woimaa meill' lainaa!
. Kaikesta sielun ja myös ruumiin waarast', Ja
est' pahast', Herra, meitä pelast', Ja anna, koska
ki ruumiist' erii, Taiwahas perii.
. Näitä me sinun käskys jälkeen anom', Ja amen
est' sydämestäm' sanom', Sill' sinun sanas ompi
wa sangen, Se ompi amen.

O sinä meidän Isäm' ylhäältä taiwaast', Kuin
tahdot Hengessä meiltä Sinuas aina rukoil=
Pyhitett' olkoon pyhä nimes ainoast', Kunnioi=
u kaikilt' täällä, Taiwaass', ja meilt' maan päällä.
un sanaas ann' meidän kuulla, Joll' nimes pyhit=
tiennem'; Jota paits' ei se meiss' taida tulla,
siihen meitä wienee, Suo se töill' tunnustaa ja
la, Niin nimes pyhitett' lienee.
. Isä! ann' armos waltakunta meihin tulla, Sitä
taan ottaa uskolla, Ett' ijät' siin' saisim' olla.
un tahtos, kuin taiwaass', niin maass' meiss' ann'
, Kuin wastaas on, ann' pois kuolla, Ja meist'
it' pois tulla. Ann' meill' jokapäiwäinen leipäm';
umiin tarpeill' meit' lahjoit', Rauhass' kuluttaa
s aikam', Riidat, sodat pois hajot', Työm' päälle
aukses käyköön, Wahingot meist' pois wajot'.
. O Isä! rikoksem' ja welkam' anteeks' anna, Joill'
les wihoitim' aina, Enk' lakat' synnist' tainne:
ikuin me myös mielelläm' niiden unhotam', Hei=
nuhteens' ja syyns' kohtaam', Jotka rikoit meit'
taan. Älä ann' kiusaukseen langet', Ettem' sinust'

Digitized by Google

pois erii; Päästä pahast' ja hädäst' sangen, Näiss' aina apuum' kerkii. Näit' kunniakses sinä meill' antel', Suo taiwaan iloo perii.

13. Meidän Isäm'! sinua rukoilem', Kuin meit' opetti itse Jesus Christ'. Kuule meit', omat lapses olem', Sinä meill' olet oikia Isä ainoast', Aiwan armollinen ja antias, Woit myös, woipa kaikkiwaltias, Saat ja suutat auttaa omias, Lupaat lujast', wakaa, wahwa sanoissas.

2. Pyhitett' nimes olkoon aina, Siin' ainoass' autuaaks' tulla taidam', Sitä ylistää armos meill' lainaa, Töill', puheill' pyhäst' elää mahdam'. Waltakuntas läheš tulkoon, Kussa rauha, hurskaus, ilo on. Niin maass', kuin taiwaass' tahtos olkoon, Ett' sinua kuulisim', estä oma tahtom'.

3. Ann' meill' jokapäiwäinen leipäm', Kanss' kaikkinaiset ruumiin tarpeem'. Ann' anteeks' meill' meidän welkam', Kuin me meidän welwollistem' annam'. Kiusaukseen älä meit' johdat', Ettei ylits' woittais' meit' wihamiehem', Pahast' ja kuoleman kidast' wapahd', Niin siit' sinua aina me kiitäm'.

W. k. N:o 109.

14. Rakas taiwaallinen Isä, Nimes pyhitett' olkoon, Waltakuntaas meille lisää, Tahtos tapahtukoon, Ann' leipää lewossa saada, Synnit, kiusaukset kaada, Päästä pahan pauloist'.

4. Kasteesta.

15. Herra Christus tuli Jordanill', Isänsä tahtoo täyttämään, Ja ottamaan kastett' Johannilt', Wanhurskautt' niin päättämään, Silloin kaste ja puhdistus Säättiin ja wahwistettiin: Se on elämän uudistus, Joll' synti woimattomaks' tehtiin, Christuksen weren kautta.

2. Siis tiedä ja ymmärrä nyt, Mikä pyhä kaste ompi, Kuin pois pyhkii halut häjyt, Ja Jumalan lapsiks' luopi. Wesi on se, sanoo Jumala, Ei kuitenkaan paljas wesi, Siin' on sanan kanss' Henki salaa, Kuin riettaudet pois pesee, Itse Jumala meit' kastaa.

Digitized by Google

3. Tutkistelkaamme myös melkiäst', Mitä Christuksen kasteess' tapaht'. Jsä huusi taiwaast' selkiäst', Ett' se maan päällä kajaht': Tämä on minun rakas Poikan', Joka minun mielen' tietää, Häntä kuulkaat elin-aikan', Ei hän teit' tahdo wietell', Seuratkaat hänen oppiins'.

4. Poika ruumiins' kanss' seisoi nähden, Johanneksen tykön' wedess', Kyhkyisen muodolla leten, Pyhä Henki tuli edes. Siis uskokaam' täydellisest', Koska me kastett' pyydäm', Ett' siin' on yksimielisest' Jsä, Poika, Henki Pyhä, Jotka tahtowat meissä asuu.

5. Christus oman oppins' kautta, Tahtons' antoi meille tietää: Käsk' kansaa wäärydest' auttaa, Ja uskoon heitä wetää: Antaa heitäns' niin kastettaa, Ja pyytämään Christuksen omiks'. Näimp' autuus meille annetaan, Tullaan myös Jumalan pojiks'. Näitä sä johdata mielees.

6. Joka näit' ei tahdo uskoo, Hän synnissäns' aina pysyy, Pahuus ja kuoleman pusku, Hänen helwettiin ajaa ja syssi. Sielt' ei hän suinkaan ulos pääs', Oman woimansa kautta. Ei työ, toimi, ei yksikään mies Häntä myös taida auttaa, Piru hänen wastaan ottaa.

7. Weden silmä tässä näkee, Kuin ruumiin puhtaaks' saattaa, Sielun sana kirkkaaks' tekee, Pyhän Hengen woiman kautta: Tällä siis terweellisell' wedell', Taudit pois pyyhitään sielust'; Sill' se on sekoitett' werell', Kuin tiukkui Christuksen kyljest'. Olkoon hänen suuri kiitos.

5. Ripistä ja synnin päästöstä.

16. Christus käski sanans' saarnattaa Ympär' maailman kaiken, Ja niiden pääll' lupaa armahtaa, Jotka sen wastaan ottawat taiten; Sen kautt' sielut wirwotetaan, Synnist' ja pirust' kirwotetaan, Saadaan jällens' Jumalan armo.

2. Waan ihminen, heikko ja paha, Ei sitä uskoa taida; Sill' Christus, töissäns' aina wahwa, Käski riwiss' ne anteeks' antaa. Pappi siis Christuksen puo-

Digitized by Google

lest' Päästää synnist' ja pirun juonest', Jos se uskoll' otetaan wastaan.

3. Mitä maan päällä päästetään, Se on myös taiwaass' päästett', Mitä täall' sitoin säästetään, Se ylhääll' on sidott' ja säästett', Jonka synnit täall' anteeks' annetaan, Sen pääll' ei taiwaass' kanneta: Niinpä Christus itse sanoo.

4. Ota siis wastaan Herran sana, Sekä ripiss' että saarnass', Se ompi luja ja wahwa, Pirun mielest' sangen karwas; Sanaan sinuas aina totuta, Se sielun aina lohduttaa; Sen edest' kiittäkääm' Herraa, Amen.

6. Herran Ehtoollisesta.

17. Jesus Christus Lunastajam' Tuli meitä synnist' wapahtamaan, Hän niit' katkerall' kuolemall' Wapaht', kuin olit kadotuksen all'.

2. Ettemme häntä unhottaisi, Niin sääsi hän meille ruuaksi Oman pyhän ruumiins' leiwässä, Ja kalliin werensä wiinassa.

3. Tällä ruuall' pyytää meit' wahwaksi, Ja kaikest' pahuudest' wapaaksi; Uskokaam' lujasti sen pääll', Ja niin käykääm' tälle pöydäll'.

4. Se tästä saa paljon hywää, Kuin sen uskoa wahwasti pyytää, Että tässä ruuass' ompi hän, Joka kuoli meidän edestäm'.

5. Kost' me tätä ehtoollist' pidäm', Ja meidän sielum' sill' rawitsem', Hänen piinans' päälle muistakaam', Jumalan sanaa myös julistakaam'.

6. Se ompi myös Christuksen tahto, Ettemme näit' yhdestä hajot'; Juokoon siis jokainen werestä, Kuin ruumiin ottaa leiwästä.

7. Kukin itsens' tässä tutkikoon, Ja niin tätä ruokaa nautitkoon, Joka mahdoton siitä ottaa, Se kadotuksen päällens' tuottaa.

8. Sitä tässä sinä muistele, Älä sen pääll' mitään myös epäile, Ett' synnit on sinull' annett' anteeks', Siihen ruumis on meill' pantiks'.

9. Itse Christus sinun syntis kantoi, Ja sentähden

Digitized by Google

sinull' näin wannoi: Niin totta kuin minä elän, Sinun syntis otin minä päällen'.

10. Sen päälle wahwasti luota, Hänen sanastans' älä luowu suotta, Joka synnill' raskautettu on, Se tälle pöydälle tulkoon.

11. Joka sen nyt oikein tietää, Ett' hän täss' suuren armon löytää, Se syököön täst' uskoss' wahwass', Niin sydän saa olla rauhass'.

12. Jsäll', kuin meitä näin rawitsee, Ja Poikans' kautta armons' taritsee, Kiitos olkoon ijankaikkisest', Hänen suuren hywyytens' edest'.

18. Kiittäkääm' Herraa Jumalt' ylhäält' taiwaast', Hänen myös Poikaans' ylistäkääm' wahwast', Joka meit' ruumiill' ja werelläns' ruokkii, Jolla hän meill' autuuden tuotti, Kyrie eleeson!

2. Herra, sinun ruumiis ja pyhä weres Wahwistakoon meit' täss' surkiass' eräss', Olkoon myös meidän sielunkewäs, Wiinass' ja puhtaass' leiwäss', Kyrie eleeson!

3. Christe, sinä ruumiis edestämme annoit, Ja sillä elämän meille kannoit. Et sinä tainnut meillen muuta antaa, Jolla me muistos mahtaisimme kantaa, Kyrie eleeson!

4. Oma sun tahtos, Herra, siihen waatei, Että päälles Jsäs wiha kaattiin, Sinä siis kuoletettiin, Me Jsän kanssa sowitettiin, Kyrie eleeson!

5. Nyt tämän herkun kanssa meitä wahwist', Uskoll' ja rakkaudell' kaunist', Että me sinun päälles uskaltaisim', Ja christi-weljem' aina rakastaisim', Kyrie eleeson!

6. Älä meilt' Pyhää Henkees pois ota, Joka oikian tien meille osottaa, Että rauhass' christikuntas Waeltaa sois' sinun waltakuntaas, Kyrie eleeson!

19. Kehu kielen', Muista mielen', Kiitä Jesuksen hywyytt', Taiwaast' hamast' Astun' alas, Jhmisyydess' ilmaantunut, Meihin mieltyi, Tänne tuli, Neitseen kohdust' syntynyt.

2. Jlmei käwi, Jhmeet näwyit, Opin opetti autuudest', Sitt' piinattiin Ja surmattiin, Meidän syntimme edest', Meit' ett' säästäis', Pojes päästäis' Kadotukses', pirun kädest'.

Digitized by Google

3. Kuolemaan menness', Ehtoon' ennen, Ehtod-atrian asetti, Ruumiins' ruaks', Werens' juomaks', Leiwäss', wiinass' sowitti, Meillen syötää, Ja myös juotaa, Kuolemans' muistoks' kaiketi.

4. Salaus suuri Täm' on juuri, Uskoll' ymmärrettäwä, Leipä ei muutu, Ruumis siin' suotu, Ynnä yhteen otettawa: Sakaa saadaan, Tawall' taiwaan, Ruumis suulla nautittawa.

5. Taito ei tiedä, Tieto ei tähtää, Ymmärrys ei ymmärrä, Ruumis leiwäss', weri wiinass', Kuinka suulla nautitaan: Sana saattaa. Christus täyttää, Usko tietää eksymätä.

6. Christus syödään Ja myös juodaan, Ei hän sen wuoks' wähene, Ruumiill' leiwäss', Werell' wiinass', Kokonans' kummassakin ollee, Murus' niin on, Kaikess' kuin on, Kokonans' Christus pysynee.

7. Niin se paha, Kuin se hywä, Leiwäss', wiinass' molemmin, Suulla syöpi, Suulla juopi, Ruumiin, weren molemmin. Kuolema pahall', Elämä hywäll', Eri osa on molemmill'.

8. Paha on wieras Katumaton täss', Uskoton Herran sanoin; Eikä parane, Aina pahenee, Tieten pysyy synniss' pahoin, Synniks' syöpi, Tuomioks' juopi, Ottaa kadotuksen ansion.

9. Syntejäns' katuwa, Sydämest' surewa, Ojeta elämätäns' tahtoin, Hywä täss' lienee, Uskoo tiennee, Herran omiin asetus-sanoin, Herran kuoleman Pitäin oman', Sill' synnist' päästeens' uskoin.

10. Tälle pöydäll', Sydämell' nöyräll', Armoi kerjäten astukaam'. Herran kuolemall' Ostetut olemme, Täll' uskoll' näin nautitkaam': Kuin tott' nautitsem', Niin tott' tietkääm' Anteeksi syntim' saawam'.

11. Näin laupiaasti Meit' lunasti Christus kuolemallans' kowall'. Taiwaan taritsee, Ruokkii, rawitsee Ruumiill', werelläns' meit' omall'; Meihin hän yhdistyy, Meillen omistuu, Wirwottain meit' alinomat'.

12. Jesus kiitett', Jäät' ylistett', Ruumiillans' meit' ruokkimast', Wahwistamast', wirwottamast', Werelläns' synnist' wiruttamast', Ynnä Isän, Hengen Pyhän, Kunnia nyt, kuin alust' hamast'.

Digitized by Google

20. Jesukſen kuolo wiaton, Meille lohdutus ain' tuskiss' on; Kuin uskoss' ſitä muistelem', Niin riemuun ſyttyy ſädämem'.

2. Sen kirjoitukſen kankian, Kuin oli meitä wastahan, Pois pyhkei pyhäll' werelläns', Meit' welast' päästi hywyydestäns.

3. Tain wielä wisſill' pantilla, Ehtoolliſellans' kalliilla, Meill' wahwistaa: ſiin' katſomme, Ja Herran makeutt' maistamme.

4. Sill' hänen ruumiins' totiſen Ja werens' ulos wuotaneen, Me nautitſem' täll' pöydällä, Kuin lupas' ſanall' pyhällä.

5. Tai herkku aiwan kallis on, Paits' loppuu, wirhee, wiaton, On taiwaan manna ſielullen: Sen ruokkii eloon ijäiſeen.

6. Siis autuas wieras katuwa, Siin' Jeſus ain' on aſuwa; Kuss' ompi usko eläwä, Siin' Jeſus ain' on pyſywä.

7. Kanss' tahtoo pajet' pahuudest', Ja parat' itſens' ſydämest', Kuolla ſynnill', elää Chriſtukſell', Näin Herran tahtoo noudatell'.

8. Waan wieras häjy, kelwoton, Ei parane, on uskoton: Hän tuomioks' hällens' nautitſee, Kanss' kadotukſen anſaitſee.

9. O Jeſu! weljen' rakkahin, Kuin riſtin päälle naulittiin, Sun haawas pyhät hautokoon Sen ſielun, joka ſärjett' on.

10. Aut', uskon kaikest' mieleſtä, Ett' hywyydeſtäs täydeſtä, Saam' armon, awun, autuuden; Kuin uskoo, autuas on, amen.

W. k. N:o 40.

21. O Jeſu, leipä elämän! Kuin täſſä läsnä olet, Sä katuwaiſen ſyntiſen Ain' tykö armiaast' tulet; Mä pyydän hartaill' kyyneleill', Ett' ehtoolliſell' pyhäll' täll' Mä mahdolliſest' käyſin.

2. Sä niitull' tuoreell', wehriäll', Kanss' wedell' wirwottawall', Wie minua waiwaist' hetkell' täll', Mua rawits' pöytäs ruuall'; Ett' täſtä armon atriast' Mun ſuun' ja ſielun' makiast' Sais' jalon wirwotukſen.

3. Suo, Jeſu Chriſte armias! Mun käydä käskyis tiellä, Ja olla nöyrä palwelias, Mult' älä armoos kiellä;

Digitized by Google

Mua uskoll', toiwoll' walista, Täll' atriall' pyhäll' wahwista Sull' sielun' majaks' omaks'.

4. Mun mielen' wihast' puhdista, Kanss' kateus karkot' kauwas; Mun tuntoan' synti ahdistaa, Jot' katua ann' mun haikiast'. Sä tähten' kuolit ristin pääll', Mun säästit waiwalt' ijäiselt': Se on mun uskon', Jesu!

5. Sun armohos, o Jumala! En ole mahdollinen; Mä tein paljon pahuutta, Jot' waikiast' walittanen; Waan uskon, Jesu, totiesi', Ett's katsot päällen' leppyisest', Kuin armoo kerjään nöyräst'.

6. Täynn' olen synnin haawoja, Mua kätes terweeks' tehköön; Mä eksyn raukka sokiana, Mua armos walistakoon! Mull' aiwan heikoll' armos suo, Kadonnut lammas kotia tuo, Ja auta armos tähden.

7. Siis riennä tykön' sulhaisen'! Mulle itses armost' anna; Ett' rakkautes suloisen Mä rakkaass' mieless' kannan: Sä mull' nyt ainoa lohdutus, Kanss' kuolon tuskiss' wirwotus: Emp' erkane sinust' koskaan.

8. Wiel' pyydän nöyräst' sydämest', Ann', Jesu, minun tulla, Nyt mahdollisest' pöydälles, Ja olkian' wieraan' olla. Ol' minuss', ja mun loppuun ast' Ann' sinuss' olla, maailmast' Wie wiimein pyhäis seuraan.

W. k. N:o 224.

22. Sull', Jesu, mielest' nöyräst' Mä kiitoksen nyt kannan, Tain runsaan armos edestä, Kuin sielullen' täss' annat: Siis terwe, armas ystäwän', Mun kanssas olet yhdistän', Jost' laulan suurell' riemull'.

2. Sä ylits' sen, kuin ymmärrän, Mun itselläs nyt ruokit: Siis sinuss' aina pysynen, Sä tuskiss' turwan tuotit: Ei puutu mult' nyt mitäkään, Mä, Jesu, sinuss' siunataan; Siit' suur' sull' kiitos olkoon.

3. Ann' minun sinuss' pysyy ain', Ja palwell' uskoss' wahwass', Kanss' pysyy minuss' edespäin Suo, Jesu, pyhät lahjas. Kosk' tuonen tauti kauhistaa, Täll' ruuall' silloin wahwista; Suo riemull' lähden täältä.

Katekismuksen summa.

23. Christityt, nyt iloitkaam', Pitäen usko sydämess', Ja rohkiast' tunnustakaam' Meidän

Digitized by Google

oppim' maailman edeſs', Joll' Jumal' itſe meit' lahjoi, Ja kuuteen kappaleen jakoi: Katekismus on ſen nimi.

2. Niistä nyt on enſimäinen Herran käskyt ja laki: Joita hän meitä pitämään, Ja aina täyttämään waatii: Rakasta Jumalaa ſydämeſtäs, Ja niinkuin itſees lähimmäistäs, Niin ſinä ſiis lain täytät.

3. Toinen uskomaan totuttaa, Ja on täynnäns' oppii hywää: Se Jumalan meill' oſottaa, Iſän, Pojan, Hengen Pyhän. Uskon kautta me anteeks' ſaam' Syntim', rikoksem' ja wikam', Chriſtukſen piinan woimall'.

4. Kolmas kappak' täſſä opiss' Tahtoo ſitt' totuttaa meitä, Kuink' Iſält' taiwaasta ſopis' Rukoukſell' pyytää näitä, Jotka hänen nimens' tekis' pyhäks', Ja meille myös tulis' hywäks', Sielun ja ruumiin puolest'.

5. Neljäs kappale kutſutdan kasteeks', Se on hengellinen äiti, Kuin ſynnyttää Jumalan lapſiks', Ja periſynnin pois peittää. Mitä ſiinä ſiis olet luwann', Pidä ſe wahwan' ja lujan', Niin Jumal' myös liittons' pitää.

6. Wiides nimitetään ripiks', Se on myös ſuloinen oppi. Joka ſynnist' on tullut riwiks', Ja kasteen liiton pois potkii, Se täst' lohdutukſen kantaa, Sill' pappi ſynnit anteeks' antaa, Jos hän muutoin uskoo wahwast'.

7. Herran ehtoolliſen tapa On näistä wiimeinen kappak': Kuſſa Chriſtus itſens' jakaa Meill' leiwän ja myös wiinan all', Sill' me hänen kansſans' yhdiſtetään, Ja usko meiss' wahwiſtetaan, Sielum' myös rawitaan wahwast'.

8. Ett' me tain opin mahtaiſim' Lujast' ja tarkast' pitää, Ja ſen ymmärtää taitaiſim', Sen jälkeen myös meitäm' käyttää: Siihen aut' meit', rakas Iſä! Ja Pyhän Hengen armoo liſää; Niin me ſinua alati kiitäm'.

II. Kuningas Dawidin Pſalmit.

Pſalmi 1.

24. Autuas ſe, kuin ei käyskele Jumalattomitten retkell', Eik' ſyndisten teille astele, Eik' istu pilkkaajitten keskell'; Mut Herran lakii lueskelee, Yöt, päiwät ſitä tutkiſtelee, Se tulee hänell' wiimein hywäks'.

Digitized by Google

2. Hän on kuin istutettu puu, Juoksewan ojan reunall', Kuin hedelmäns' aikanans' edes tuo, Jonka lehti ei warise wehmall': Mitä hän tekee, se menestyy; Mut jumalaton hämmästyy, Ja hajoo kuin tuhka tuulessa'.

3. Sill' ett'ei jumalattomat Woi seisoo tuomion edessä', Eikä syntiset katumattomat Löyttää hurskasten seassa'. Herra hurskasten tien tietää; Mut jumalattomat wiettää Oma tie kadotukseen.

Psalmi 2. W. k. N:o 45.

25. Miks' kiukussa' sanowat pakanat, Kansa on turhass' menoss'? Wallat ja kuninkaat pauhaawat, Pistäen yhteen neuwons' Herraa wastaan ja Christusta, Jota tulis' kuulla wisusta, Ja pitää hänen käskyns'.

2. He puhuwat näin keskenäns', Sen päall' myös tekewät walans': Älköön kukaan meist' ikänäns' Antako heidän alans', Poikk' katkaiskaam' heidän siteens', Päältäm' heittäkääm' pois ikeens', Älkääm' heidän orjans' olko.

3. Mut Herra, kuin taiwaass' pauhaa, Heidän juonensa näkee, Hän heitä pikkaa ja nauraa, Häpiän ala heit' säkee. Niin närkästyy wiimein pikaisest', Tiuskuu heitä myös wihaisest', Ja lausuu tällä sanall':

4. Poikan' minä panin Kuninkaaks', Ylitsen Siionin wuoren, Ja sowitin hänell' kuuliaks' Sekä wanhan että nuoren; Käskin hänen tahtoni ilmoittaa, Ja wäärästä epist' kirwottaa, Jotk' haukutellut olit.

5. Sanoin hänell' puheen tämän: Sinä olet minun rakas Poikan', Minä synnytin sinun tänäpän', Sinun kauttas pirun woitan: Minä kuolleist' sinun ylös nostin, Kalliill' werelläs' myös ostin Ne, kuin kadotetut olit.

6. Pyydä minulta pakanat periä, Ne annan minä sinun huomaas: Tutkistel' maailman ääriä, Ne olkoon myös sinun omas. Rauta-witsall' heit' muserra, Kuin sawi-astiat puserra: Sen wallan sinulle annoin.

7. Sentähden, herrat kuninkaat, Ymmärtäkäät nyt näitä; Maan tuomarit myös oppikaat, Ja parantakaat teitänn'. Herraa palwelkaat wapisten, Iloitkaat hänessä' wäristen: Se ompi minun tahton'.

Digitized by Google

8. Poikan' siis wastaan ottakaat, Ei hän sitt' teihin suutu: Älkäät hänt' koskaan wihoittako, Niin ette tiellä huku; Sillä äkist' hän syttyy wihaan, Rankaisee pahat kyll' pian: Autuas känen päällens' turwaa.

Psalmi 3. W. k. N:o 58.

26. Woi Herra! kuinka usia Tääll' karkaa minua wastaan: Mun wihollisen' nuriat Ain' pyytää minua lastaa. He sanowat mun sielustan': Jo Herr' on hänen unhottan', Eik' ole apuu kustaan.

2. Mut Herra, sinä heit' hajotat, Ja kaikki maahan kaadat: Waan minun pääni kohennat, Ja kunniaan minun saatat: Tääll' huudan Herraa äänellän', Hän kuulee minua mielelläns', Wuorestans' pyhäst' aina.

3. Mä rauhass' kaiken pimiän yön Juur' ilman murheet' lepään; Sill' Herra minun wartian' on, En sitten pelkää ketään; Niin aamull' warhain noustuan', Taas työhön menen iloisan', Kaikk' annan Herran haltuun.

4. En pelkää, waikka piirittäis' Mont' sataa tuhatt' miestä, Ja werkkons' kaikki wirittäis', Sillä Herra päästää heistä: Sä wihamiehen kukistat, Lyöt poskille ja murennat Kaikk' wiekkain häjyin hampaat.

5. Se kuin tääll' apuu tuskissans' Etsii ja hartaast' pyytää, Hän Herran tykön' ainoastans' Sen kyllä hywin löytää. Hän siunauksens' kansans' pääll' Ain' wuodattaa, eik' hylkää tääll' Ketään, kuin häneen turwaa.

Psalmi 5. W. k. N:o 305.

27. O Herra! korwas kallist' tänn', Kanss' ota waari äänestän'; Sill tykös, suuri Jumalan'! Mä huudan, minun Kuninkaan'.

2. Jumalisuuteen hangitsen Warhain, ja nöyräst' rukoilen, Siin' toiwoss', ettäs awun tuot, Ja ajall' autuaall' armos suot.

3. Jumalattoman rukous On sulle suuri kauhistus; Sill' pyhyys ompi kädessäs, Ei paha pysy edessäs.

4. Et kärsi sinä öykkäreit', Etk' muita pahan tekiöit', Ne tuomitset sä sanallas; Waan hywät kruunaat armollas.

5. Kuin petost' pyytää rakastaa, Sen wiekkaat juo-

Digitized by Google

net julistat, Ett' häness' julki kaikki maa, Sun hurskaan kostos nähdä saa.

6. Kuin murhall' wertä wuodattaa, Ei taida ſinull' kelwata; Eik' ſe kuin wäjyy wihasſans', Kuink' weljens' leikkais' kielelläns'.

7. Ett' nämät wirheet wälttäiſin, Ja tunnon puhtaan pitäiſin, Rukoillen astun huoneeſes, Ett's hallitſet mua armoiſest'.

8. Mua mieles jälkeen johdata, Ja hurskaat ties mull' opeta, Ett' irwihammas hämmästyis', Kuin kaikk' mull' hywin menestyis'.

9. Heill' ſydän kuohuu petokſest', Ei puhu ſuu myös totuudest': Heill' kita awoin hauta on, Se kieli kutoo wahingon.

10. O Herra! tuomits' heidän tiens', Ett' astaitſiſit pahuutens'; Heit' ſyökſe ulos juontens' kanss'; Sill' pilkkaawat ſua kiukuisſans'.

11. Mut niill' ſuo iloo ijäiſest', Kuin puhtaat owat ſydämest', Ja uskowat ſun nimes pääll: Heit' waarast', Jeſu, warjel' tääll'.

12. Sen uskon myös ſun tekewän, O Jeſu hywä, wäkewä! Sill' hurskait', Herra, rakastat, Armoll' kuin kilwell' kaunistat.

Pſalmi 6.

28. Ah Herra, älä wihasſas Rankaiſe köyhää kurjaa! Älä kosta hirmuiſuudesſas Minun ſyntiin' monta nurjaa. Ole minull' armollinen, Parun, olen raadollinen, Kaikk' luun' on peljästyneet.

2. Mun ſielun' on hämmästynyt, Woi Herra! kuinka kauwan? Ah Herra, auta minua nyt ulta tain ſurkian waiwan, Pelasta ſielun', armos ſuo: Ei kenkään kiitost' ſinull' tuo, Kuin kuolleen' mullass' makaa.

3. Huokauksiſt' olen wäſynyt, Kuin on minun murheen myötä, Itkusta ratki näääntynyt: Kiwuillan' yli yötä Uitan minun wuoteen' murheisſan', Ja kastelen lepoſian' Kyynelcilläni hartaill'.

4. Murheest' on muoton' muuttunut, Kaswoin kauneus langenn', Ennen aikaan' wanhentunut; Sill' mi-

Digitized by Google

nua kowin sangen Mun wihollisen' wainoowat, Armottomast' ahdistawat Raadollist' joka kulmalt'.

5. Pahan suowat minust' eritkäät; Sill' Herra itkuni kuulee: Paetkaat pahoin tekiät, Sill' Herra awukseni tulee. Herra kuulee rukouksen', Ottaa wastaan anomuksen', Eik' ikänäns' minua hylkää.

6. Kaikki minun wihollisen' Hukkuwat yhtä haawaa, He hirmuisest' peljätetään, Ja häpiän häjyn saawat: Takaperin myös ajetaan, Ja ilman armot' poljetaan, Juur' nopiast' myös häwäistään.

Psalmi 10. M. k. N:o 278.

29. Herra, mikſis kätket ſinuas, kauwas minust', Wihollisen kiukuitess'? Mikſis ſinus pojes käännät, etkä ennät' Auttamahan tarwitess'?

2. Koska julma jumalaton wallan pääll' on, Täytyy köyhän kärsiä; Sill' ett' omaas wiatonta löytyy monta Häwittämään ylpiät.

3. Täst' he heitäns' kerskailewat, arwailewat Pyhät kaikkein häjymmäks', Pahuudessans' iloitſewat, tuomitſewat Herran puheet wäärimmäks'.

4. Jumalaton ſynnin orja on niin koria, Ettei tottel' yhtäkään; Sydän häjy hänes' paiſuu, että lauſuu: Eipä Herraa lienekkään.

5. Kaiken ſen kuin eteens' ottaa, pitää kohta Edes käymän estehet': Tuomios pyhät unhottaapi, ja laittaapi; Jost' on monta pahoitett'.

6. Sydämesſäns' häjy ſanoo, ja myös wanwoo: Turhat kaikki tuskat on: Eipä onni kowa kaataa mua ſaata Aina hamaan kuolohon.

7. Sadatukſii ſuu on täynnäns', joita päänäns', Julmast' ulos oksentaa; Juonii, joilla köyhän taitaa maahan kaataa, Ei häntʼ tarwitʼ opettaa.

8. Salaiſesti istuu, wäjyy, kuinka häjy Köyhän kurjan langettais', Niinkuin leijon wartiosſanſa, luolaſſanſa, Kuinka kurkkuuns' ſaaliin ſais'.

9. Näin hän wiekkaast' panee paulan, wakaan kaulaan, Kuristaakſens' kummingin: Koska joutuu anſaan köyhä, ſiwiä, nöyrä, Maahan kaataa kuitengin.

Digitized by Google

10. Näissä kaikiss' liehakoitsee, sanoo itse: Ei näit' Herra huomaitse; Unhottaa kaikk', mitä tehnen, niin kuin ennen, Ei hän näitä rankaise.

11. Wakaa Jumal', kätes korgot', woimas osot', Pidä köyhä muistos-' ain'; Miks' wihoittaa koria sinun? sanoo siwuun: Ei hän näitä katsokkaan.

12. Tiedän kuitenk', että, Herra, muistat kerran Köyhän tuskan, waiwan kanss'; Jolla itsens' lohduttaapi, ja antaapi Haltuus aina asians'.

13. Kuninkaani, Jumal', kaikki kaadat ratki Wallan jumalattoman: Wäännä wäärän käsiwarsi, woima karsi, Päästä tuskast' maailman.

14. Köyhän huudon wissist' kuulet, awuks' tulet, Niinkuin uskoin toiwonee. Toiwoss' täss' kaikk' wastaan ottaa, sühen luottaa, Etts wiet murheest' lewolle.

Psalmi 12.

30. Herra Jumala taiwaast', Me kyllä walittaa mahdam', Ett' maailma on kankia wastaas, Kuin alat' nähdä taidam'. Sinun sanas ylön katsotaan, Totuus myös pois unhotetaan, Walhe on nyt wallan saanut.

2. Maailmass' nyt edess' pidetään Petos ja ihmisten juttu, Totuus myös jokaiselt' hyljätään, Pyhään kirjaan moni suuttun. Nyt näemme siis edesjäm', Ett' kowat ajat on kädessäm', Joist' Christus sanonut oli.

3. Se oikia Jumalan palwelus On nauruks' ja pilkaks' käätty; Wallan on saanut kawaluus, Totuus on walheeks' wäätty. Siis Herran käskyt täyttäkääm', Toinen toisem' wiat peittäkääm', Sillä rakkaus lain täyttää.

4. Waan se on toisin muutettu, Pirun petoksill' ja juonill'; Jumalan sana on suudittu, Walheen ja wilpin suoniil'. Me olim' ekfywäiset lampaat, Mykät, sokiat, kuurot, rampaat: Sill ettei meill' paiment' ollut.

5. Me sinne tänne juokselim', Eipä meit' kenkään kainnut. Perkel' meit' laumast' pois kuokkeli, Empä me hänt' wälttää tainneet. Se kuin meit' tähän asti kaitsi, Tiet' oikiaa johdatt' paitsi, Niin me sitt' erhetyksseen tulim'.

6. Mut kiitett' ole, Jesu Christ', Kuin armahdit

Digitized by Google

meidän päällem', Ja kirwotit meit' pirun juonist', Saatit myös oikiall' tiellen: Wielä nytkin meitä auta, Sinun pyhän sanas kautta, Sen kawalan hengen juonist'.

7. Sanas, Herra, aina wahwista, Ja kunnias itse wastaa: Älä meit' tyköös pois ahdista, Ettem' sinua mahtais' lastaa. Korjaa köyhää Christikuntaas, Warjel' aina seurakuntaas, Saat' häntä kaiwaan iloon.

Psalmi 13. W. k. N:o 90.

31. Woi Herra! kuinka kauwan Mun tahdot unhottaa? Kuink' kauwan kaswos armaan Multa perät' salata? Kuink' kauwan yksinäni Mä neuwoo etsinen? Ja minun mielessäni, Ahdistust' kärsinen?

2. Kuink' kauwan sallit, Jumal', Mun wihamieheni, Juur' kielell', mielell' tuimall', Ain' ylpeill' ylitseni? Ah Herra! kuule, katsahd', Kanss' silmän' walaise, Mä etten nukkuu mahtais' Tääll' kuoloon ijäiseen.

3. Älä suo wihan suowan Jjäisest' iloita, Ett' kaasi minun kuoppaan, Ja ylpiäst' riemuita. Äl' anna heidän nauraa Mun lankeemukseståan', Kuin minull' panit paulan, Mua pyysit kaatumaan.

4. Mun sielun' siihen luottaa, Ett' armon taritset, Sinä woit mull' awun tuottaa, Waikk' maailma kiukuitsee: Se on mun ilon', riemun', Ett' autat mielelläs; Siis kiittää sinua sielun' Iloisell' kielellä.

5. Mä Herrall' hywäll' aina Tääll' weisaan kiitosta, Kuin tuskiss' turwan lainaa, Kanss' päästää waaroista: Suun' awaa, niin myös kielen' Sull', Herra, kiitokseen; Se on mun sydämellen' Juur' riemu suloinen.

Psalmi 14. W. k. N:o 2.

32. Suullans' tyhmät kyll' kerskaawat Palwelewans' Jumalaa taiten: Töill' ja sydämell' kieltäwät, Ettei Jumalaa ole kaiket': Kaikk' Jumalast' eksywät taidossans', Kauhiat owat töiss' ja tawoissans', Ei hywää tee tääll' kenkään.

2. Its' Herra taiwaast' alas katsoi Ihmisten lasten päälle, Heist' jos joku olis', kuin tahtois' Oikein tuta Jumalaa täällä', Joka hänen tahtons' tictäis', Etsis' ja hänen sanans' pitäis', Sen jälkeen tääll' myös eläis'.

Digitized by Google

3. Mut kaikk' pois harhauneet owat Juur' Jumalan oikiast' tunnost', Turmellut kaikk' kelwottomat, Eksyksiin kukin kimmois', Wastoin Jumalan mieltä kaikk' ain' teit; Kuin hywää teki, ei ollut yhtään heit', Ei ihmist' ainoaa yhtään.

4. Eikö kaikk' pahoin tekiät tainne Merkitä tätä ja tietää, Jotk' minun wäkeän' wäkisest' wainoo, Kuin leiwän ylös nielee? Jotk' ei ensinkään Jumalaan turwaa, Eik' häntä hädäsäns' awuks' huuda, Mut luottawat itsens' päälle.

5. Sydän pelwoss' heill' wapisewa on Sekä aina että tuskass', Herra hurskaill' antaa lewon, On läsnä niit', kuin pysywät uskoss'. Sen köyhän oikian neuwon sitt' He häjyst' häpäisit, hylkäsit; Waan Jumal' on hänen turwans.

6. Josk' Israel sais' Sionist' Luwatun autuaan awun. Koska Herra armoistans' omist' Pois kääntää kansans' wankeun, Se Christuksen kautta tapahtuu, Kuin Wapahtajaks' on luwattu, Niin iloitsee Israel' riemull'.

Psalmi 15.

33. Herra, kuka sinun majassas Saa alat' asuu ja pysyy? Ja pyhäll' wuorell' wajassas Lewon siaa etsii ja kysyy? Se kuin tääll' wälttääpi wikaa, Ei kellenkään tee myös liikaa, Ja totuudess' kiinni rippuu.

2. Jok' ei weljeens' panettele, Mut hillitsee kielens' aina, Ei ketään wihaa, kadehtele, Eik' pyydä alas painaa; Ei myös jumalatont' kuule, Waan pyhäin joukkoon alat' tulee, Ja heitä kunniass' pitää.

3. Joka toisell' myös wannoopi, Hä däss' myös jotakin lupaa, Ja walassans' wahwan' seisoopi, Tahtoo sanans' jällens' tuta, Rakastaa myös lähimmäistäns', Pyytää hänt' auttaa hädästäns' Wpimaus' ja taitons' peräst'.

4. Joka ei myös pyydä woittaa Wäärydyll' toisen kaluu ja rahaa; Eik' lahjoi wiattomalt' ota, Kuin maailmass' on tapa paha. Se kuin näin tekee ja elää, Sen Herra majaans' sitt' wetää, Hän siellä wahwana pysyy.

Psalmi 16. W. k. N:o 217.

34. O Herra! sinä turwan' ainoa, Mua suojel', kuin surkiast' poljetaan, Mun pahansuowiltan' jul-

Digitized by Google

milt'; Mä woimas kanss' hywyytes tunnustan, Jonk' tähden minä pilkall' waiwataan, Niilt' synnin orjilt' tuimilt'.

2. Sen kuitengin kärsin juur' mielellän', Sun käskyis tähden hurskasten, Jotk' owat mull' hartaast' rakkaat; Ett' esimerkistän' wielä sitt' Muut uskomaan, toiwomaan oppisit, Ulla ristin kaikki kansat.

3. Jotk' outoi jumalii palwelewat, Paits' sinua muita hywäilewät, He kyllä sen maksawat karwaast': En ensinkään kulje minä sinn', Enk' mielistys niiden uhrihin; Waan kostakoon Herra heill' taiwaast'!

4. Mun paras tawaran' Herra on, Mun osan' ja suloisin perintön', Jost' aina iloita mahdan: Sill' arpa lankes' kauniimmassa, Mun osan' on iloss' jalommassa, Kunn' täält' ain' ikäwöit' tahdon.

5. Siis Herran hywyyttä kiitän ain', Ett' tiettäwäks' tehnyt on asian tain, Kuink' autuaaks' tulla taidan: Mua munaskuun' yöllä kurittawat, Sun sanas mull' turwan tuottawat, Joill' minä kaikk' ristit woitan.

6. Ah, kuinka sitä ain' ajattelen, Ett' Herra mua leppyisest' suosittelee, Ja ompi hädässä kanssan': Hän seisoo ain' oikiall' kädellän', Eik' luowu pois koskaan työään'; Täst' pysyn waiwoiss' wahwan'.

7. Sentähden sielun' ain' iloinen on, Mun kunnian', kielen' kiittäköön Hänt' Herraa armons' edest'; Sill' pyhäns' ei salli mädätä, Waan antaa mun rauhass' lewätä, Kanss' päästää helwetin kahleist'.

8. Tien olet mull' osottan' taiwaasen, Kussa ilo on juuri täydellinen, Sun kirkasten kaswois edess': Siell' iloisest' wihdoin riemuitaan, Ja Herraa hywää kiitetään, Juur' ihanass' ijäisyydess'.

Psalmi 19. W. k. N:o 24.

35. Taiwaat ilmoittaa, Jumalan kätten teot julistaa, Wahwuus sanoo Herran kunnian, Päiwä päiwäll' ylistää, Yö yölle tiedon ilmoittaa, Ei ole kieli', ei puhetta, Kuss' ei heidän äänens' kuulu.

2. Kaikkiin maihin käy heidän äänens', Ja puheens' maailman ääriin, Auringoll' pani hän majans', Sen juoksulle myös määräns', Kuin ylkä käy se kammios-

Digitized by Google

tans', Kuin sankar' kehun juoksustans', Sen suuren Luojans' kunniaks'.

3. Hän käy lopulta taiwasten, Ja täyttää juoksuns' aina, Kaikkein luotuitten ylitsen, Lämpymäns' runsaast' lainaa. Herran laki täydellinen, Wirwotus wahwa sielullen, Yksikertaiset saa wiisaaks'.

4. Herran käskyt owat oikiat, Sydämill' ilon tuottaa, Silmät kirkkaast' walistawat Kaikkein, kuin häneen luottaa; Jankaikkisest' owat todet, Ja meidän Herram' oikeudet Wanhurskaat kaikki tyyni.

5. Ne owat kultaa kalliimmat, Ja kultaa parast' kaikkein, Ja hunajata makiammat, Kuin mesileipä makein: Palwelias niill' opetetaan, Ja niiden kautta annetaan Juur' aiwan suuri palkka.

6. Kuka ymmärtää erhetykset, Kuin tulewat tääll' kanteeks'? Rikokset kaikki salaiset Ann' armost' minull' anteeks': Suo että ylpeit' wälttäisin, Ja wiaton ain' olisin, Nuhteeton pahast' teost'.

7. Kelwatkoon minun suun' puheet, O Herra hywä, sinull', Suo sydämen' aiwoitukset Kaikk' hywin käydä minull'! Sinä olet Lunastajan', Ja armias ainoo auttajan', O Herra, minun wahan'!

Psalmi 20.

36. Olkoon Herra sinull' laupias, Hädäss' rukouksses kuulkoon, Hän on luonnostans' armias, Sentähden awukses tulkoon. Jaakobin Jumal' sinua warjelkoon, Kuin sinun kuninkaaks' teki: Hän sinun turwas myös olkoon, Jokapäiwä ja hetki, Sen toiwottaa kaikki wäki.

2. Taiwaast' Herra sua auttakoon, Ettei wihamies sua surmais', Ja Siioniin sua saattakoon, Siell' olet sinä hywäss' turwass'. Hän ompi Herra Zebaoth, Pysyy lujan' ja wahwan', Joka hänt' wastaan sodan ott', Kohta se lyötiin maahan, Ja sai niin lopun pahan.

3. Sinun uhris pääll' hän katsokoon, Ja palwelukses nöyrän, Rukoukses wastaan ottakoon, Se on rikkaan mieli ja köyhän. Mitäs pyydät, hän sinull' antakoon, Wahwistakoon sinun neuwos: Onnee hywää sinull' lainatkoon

Digitized by Google

Töisſäs ja kaikiss' menoiss'! Niin olet ſä hywäss' lewoss'.

4. Me kerskaamme ſinun awustas, Jonk' Jumal' antoi kauttas, Sinä wahwistat meit' neuwostas, Eip' muutoin mitään auttais'. Sotaan Jumalan nimeen lähdem', Ja lipun nostamme ylös; Sill' kuningastam' Herra nähden Auttaa ja wetää tyköns', Ja kuulee hänen pyytöns'.

5. Waunut, orhiit edes otetaan, Sotaan mennään kyll' wahwast', Ja niiden päälle luotetaan, Jotk' ei ketään päästä waiwast'. Mut me Herran awukſem' otam', Mennesſäm' käskettyyn ſotaan, Hänen päällens' meitäm' luotam', Hän olkoon meidän otam'! Hänen me edelläm' tuotam'.

6. Ne jumalattomat lankeewat, Oman koiruutens' tähden; Ja häpiän kanss' pakenewat, Wangiks' myös pojes wiedään: Mut me, kuin turwaamme Herran pääll', Pyſymme kohdallans', wahwan', Se tapahtuu kyll' Herran wäell', Kuin lupas' meillen rauhan, Ottaa päältäm' pois waiwan.

7. Olkoon kiitos nyt Iſälle, Ja kunnia Jumalan Pojall', Ylistys Hengell' Pyhälle Sanokaam' kaikell' woimall': Niinkuin ollut on alusta, Niin loppuun asti olkoon, Jumalan ſuurest' armosta, Apu meill' aina tulkoon, Hän aina myös meitä kuulkoon.

Pſalmi 22.

37. Christus kuoleman kiwuss' ſanoi, Kosk' kärſi Iſäns' wihan taiwaast': Mun Jumalan'! miks' minun ylön annoit? Mun Jumalan'! täss' ſywäss' waiwass', Sun tykös huudan lakkaamat', Apua anon täſſä hädäss', Enk' waiken' öin', päiwin' parkumast', Et wastaa, et tule lähes: O aikaa ikäwää! Pahain pilkat mua piinaawat.

2. Herra, ſinä pyhä kuitengin, Rauhass' Israeliss' aſut, Kuin ſinua ain' kiittää kummingin, Hänt' holhomast' et wäſy. Iſäm' tykös huuſit, luotit päälles, Olit heidän ainoa turwans', Heit' hädästäns' päästit wäelläs, Kuin olit alla raskaan kuorman, Ain' autit näit', Etk' häpiään antan' tulla heit'.

3. Minä mato, en ihminen liene, Ihmisten irwistys ja ihme, Häwäist', pilkat' kaikk' mua tiennee, Päät' pudistaa, nauroo tehnee: Sylkee, pitittää, kaikk' pilkkaa, Minun ſydäntän' ſuurest' waiwaa, Näin puhuwat minust'

Digitized by Google

itse ilkiät: Turwas' Jumalaan, apuu toiwoo, Saam' nähdä koht', Jos Jumalan Poika on tott'.

4. Kuitenk', Jumal', turwani olet, Minun toit ulos äitini kohdust', Äitin' rinnalt' minun turwiis otit, Päälles heitett' olin äitin' kohdust'. Käsiss' hätä on, älä ole kaukan', Suur' tuska, ettei apuu ole kustaan: Sonnit suuret minua ympär owat, Mullit lihawat minua puskewat, Henkeni perään Karkaawat kuin jalopeura.

5. Olen kuin wesi ulos kaattu, Kaikk' luun' hajall' eroinn' yhdest', Kiwust' sydämeni sulattu, Kuin meden waha walkian liekist', Pois kuiwenn' kuin ruusin muru Wäken' ja woiman' lienee, Muhoks' puree kipu, suur' suru, Suun lakeen tarttuu kielen', Tuskan' on suur', Kuoleman kahuss' olen juur'.

6. Koirilt' olen ympär' ahdistett', Keskell' juur' julmain parwee, Käten', jalkan' läwits' läwistett', Heitit hameeni pääll' arwan, Minun waatteen' he heillens' jaoit. Puun pääll' olin pinkoitettu, Ett' joka jäseneni hajoit, Kyll' kaikk' olis' luuni luettu: Jhastuksens' näit, Ett' piinass' pahass' olin näin.

7. Herra minun wäkewyyten' ole läss', Awuks' riennä, älä erkan' minusta. Miekast', koirain käsist' sieluni pääst', Pääst' mua jalopeuran suusta: Nimes weljillen' julistan, Kiitän sinua seurakunnass'. Kaikk' kiittäkäät Herraa ylistäin, Kuin hänt' pelkäätt', Sukukunnat Israelin, Kunnioittakaat hänt' hywin mielin.

8. Ei hyljänn' hän wiheliäist' waiwaist', Eik' kaswons' hänest' pois kääntän'. Kuulteli hänen huutoans' taiwaast', Aina hänen awuksens' rientää: Suuress' seurakunnass' sua kiitän, Maksan julk' lupauksen. Köyhät syöwät ja rawitaan, Kuin sinua etsiwät, sull' ylistyksen Täst' tuowat ain', Joiden sydän elää rauhass' ijän.

9. Maailman ääriin muistettakoon, Ett' kääntyisit Christuksen tuntoon. Hänt' pakanat kaikk' kumartakoon, Hän heill' kuninkaaksi pantu on. Rikkaat, köyhät hänt' palwelkaat, Löydätt' hänes' autuuden uskoll'. Hänen armons' awaruutt' ajatelkaat, Joit' saarnataan sulòisell' menoll' Lasten lapsiin, Niin ijäisiin aikoin asti.

Digitized by Google

Psalmi 23.

38. Mikä silloin taitaa puuttuu, Kuin Herra tarpeet suopi? Miks' myös mahdan häneen suuttuu, Kosk' taiwaan leiwäll' mun ruokkii, Ja sillä wedell' mua juottaa, Kuin sielulle lewon tuottaa? Se on hänen Pyhä Henkens'.

2. Oman nimens' tähden osottaa Hän minull' oikian laidan, Kussa sieluni wirwottaa, Ja sanalla rawita taidan; Sill' pyydän minä olla wahwa, Waikk' piru pyristen pauhaa: Sill' sinä kanssani olet.

3. Sinun witsas sekä sauwas Laumas tykö minua tuokoon, Etten minä ekshis kauwas, Enk' tulis harhaan luotoon. Sinä walmistit minull' pöydän, Kussa pyhän sanas löydän, Minun wainoollistan' wastaan.

4. Mun pään' sinä myös woitelit Pyhän Hengen öljyn kanssa, Jonk' sinä minull' sowittelit, Etten tulis' pirun ansaan. Sinun armos minun elättää, Tykös huoneeses wedättää, Kussa ei mitään puutu.

Psalmi 24. W. k. N:o 106.

39. Maa suur' ja awara, Ja kaikk' sen tawarat, Sen perustus ja ääret, Kanss' wirtain suuret meret, Ja mitk' maa päälläns' kantaa, Kaikk' Herrall' kunnian antaa.

2. Hän perust' woimallans', Maan piirin sanallans', Juur' sulain wetten päälle, Ett' se siin' tulee säälle; Ei patsast', ei muut' napaa Ok täss', waan wirta wapaa.

3. Ken astuu, Jumala, Sun wuores kukkulall', Ja seisoo siäss' pyhäss'? Ken ylistää sua hywäst'? Ken on, joll' armos lainaat? Ken kiittää sinua tainnee?

4. Se joka sydämest' On puhdas pahuudest', Ei petä, ryöwää, murhaa, Eik' kuultel' oppii turhaa: Waan tutkii Herran töitä, Ain' yli päiwii, öitä.

5. Niin siunatt' on se mies Juur' wissist' joka tiess', Kanss' Herralt' hurskaaks' luett'; Sill' Jesus meidän puett' Armollans', waikka lankeem' Heikkoudest' usein sangen.

6. Siis sydän awatkaam' Häll', niin myös antakaam' Ain' portit awoi olla, Ett' Jesus saa sinn' tulla; Sill' siell' on hänell' maja, Jost' ei synti hänt' pois aja.

Digitized by Google

7. Kuningast' kunnian Me hartaast' halaitkaam';
Hän woimallinen juuri Ja sankar' aiwan suuri: Hän
sielun suojeleepi, Ja wahwast' warjeleepi.

Psalmi 25.

40. Tykös, Jumala, ikäwöitsen aina, Sua sydämen'
sangen halaa. Ann' armos minull', apus
lainaa, Jonk' perään halun' perät' palaa. Turwattomall'
mull' turwaks' tule, Häpiän ala etten kulje: Ettei
wihan suopa sais' iloit'.

2. Ei yksikään häpiän ala tule, Kuin sua odottaa,
sinuun luottaa. Hänt' sinun kätes ulottunee, Murheest',
hädäst' ulos tuottaa. Häpiän saawat pilkkaajat kaikk', Kuin
ain' wainoowat syytä paits' Sinun surullisii palwelioitas.

3. Minull' osot', opeta ties, Herra! Niiss' anna minun pyrkii ja elää, Totuudess' minua wie joka kerran.
Sinä olet minun Jumalan' wielä, Minun apun', turwan' ja uskallukseen', Odotan sinua, ain' ikäwöitsen, Ken
kadottaa, kuin sinä autat?

4. Muista Herra ain' hywyytes pääll', Lakkaamattoman laupiutes, Ett' ne lujan' kansas seisowat tääll',
Kuin saawat armos nautitaksens'. Maailman alust' jo päättän' olet, Ett' niit', kuin Christukseen turwanneet, Sinä autuaaksi tehdä tahdot.

5. Ruoruuteni syntii älä muista, Ne minull' anteeksi antaisit. Wirut' mua wioist', synnist' suista, Ett'
tykönäs elää ain' saisin, Päälleni muist', mua armost' nähden, Poikas pyhän piinan tähden, Jonk' edestäm'
kärsei huikian.

6. Herra oikia, suloinen, hywä Hänt' awuksens' huutawii wastaan. Jos osaawat horjahtaa syntiin sywään, Hän jällens' heit' ylös nostaa, Heillen opettaa
tahtons' pyhän, Heit' harjoittaa tiehen hywään, Heidän sydäntäns' lohduttaa lujast'.

7. Herran tiet hywyys ja totuus owat, Sille kuin hänen sanans' pitää: Nimes tähden, Jumal', rukoilen
kowan, Pääst' kaikk' minun syntin' siteet, Jonk' pahuutt' minuss' paljo lienee. Herra käskyis tiell' minua wienet, Sinun pyhän tahtos jälkeen.

Digitized by Google

8. Ne kuin Jumalata pelkäävät näin, Saawat ilon autuaan taiwaass', Jotka hänen päällens' uskowat ain', Ei ylön anneta waiwass', Herra heit' holhoo ja korjaapi, Liittons' lujan heill' ilmoittaapi, Heille Henkens' hywän lainaa.

9. Silmän', Herra, tykös nostan' olen: Sinult' ikäwöitsen ain' apuu: Päästʼ pahastʼ paulastʼ, kussa kiinni olen, Jonk' peräss' on kuoleman kahu. Ah Herra, ole mull' armollinen! Sill' olen waiwainen, raadollinen, Kaikilt' ylön katsottu kowin.

10. Aut' syдäntän' murheestʼ ja hädästʼ, Anteeks' anna synkin' riettaat. Wie minua ulos wihollisten kädestʼ, Joita on mull' monta tuimaa, Kuin wihaawat minua ilman syytä; Herra tuskastʼ minua päästää pyydä; Katso minun suruistʼ surkeuttan'.

11. Suojel' sieluan', auta minua nyt, Etten häpiään lankeis'. Päälles, Herra, olen uskaltanut, Sinukt' apuu toiwon sangen. Warjel', wapahd' minua surustʼ, tuskastʼ, Armos tähden, Herra hurskas, Christikuntaas kuule ja holho!

Psalmi 27. W. k. N:o 380.

41. Herra on mull' walo, autuus, Mikʃi minä pelkäisin? Herra on mun henken' wahwuus, Ketä minä wapiʃen? Koska rientää wihamies Syömään lihaan' joka tiess', Häpiän kanss' hän lankee maahan, Ja niin saapi lopun pahan.

2. Waikka nouʃis' sota suuri, Ja mun sielun' piirittäis', Kaikilt' kurilt' kiertäis' juuri, Ett' hän raukan käsittäis', Empä pelkäis' kuitenkaan; Sill' on Herra turwanan', Joka sanall' yhdell' taitaa Monta tuhat maahan kaataa.

3. Yhtä, Herra, sulta pyydän, Että aʃun huoneeʃsas, Kussa armon autuaan löydän, Katʃon kauniit' kaswojas; Sydämeni wuodatan, Tykös rukouksesʃan'; Sill' sä kätket minua majaas, Ajall' kowall' korjaat wajaas.

4. Pääni hän myös ylös ottaa Wihollisten ylitse, Josta kiitän häntä totta, Sielun' weiʃull' riemuitsee: Huutaisʃani äänen' kuul', Armollinen ole mull', Sielun' muistuttaapi, Herra, Sinull' armoos joka kerran.

Digitized by Google

5. Ah mun Herran', autuun', apun', Älä peitä kaswojas! Suo ett' tykönäs aina asun, Älä hylkää palweliaas, Kättäs älä minulta Wedä pois, eik' armoja! Mua johdat' oikiaa tietä, Ettei kenkään minua wietä.

6. Älä salli wihollisen Täyttää tahtoons' häjyä, Suo sun tykös pidän itsen', Sinust' enk' pois eriä; Minä Herran hywyyttä Nähdä saan ja autuutta; Siihen itsens' sielun' luottaa, Siinä toiwoss' kaikki woittaa.

Psalmi 28.

42. Herra! koska surkia huuton' Tykös tuskass' tunkenee, Älä armottomast' silloin Waiwaiselt' mult' waikene, Etten joutuis' joukkoon sitten, Kuoppaan kauhiaan kaatuwitten.

2. Mutta kuule kurja äänen', Koskan tykös huutanen, Koskan chuoriis päin kanss' käten', Herra, ylös nostanen, Kalist' korwas korkia puoleen', Ettän kaultuks' kummink' tulen.

3. Älä joukkoon julmain, Jumal', Wedä waiwaista sieluan', Jotka pahaa mielell' tuimall' Ahkeroiwat ainian, Sydämensä myrkyn haikian Peittäwät all' sanan makian.

4. Tee heille heidän tekons' Perät' häjyn peräst', Anna palkka pahan menons', Kosta koiruuns' edest': Ettei huoli Herran teoist', Käsi-aloist', käskyist', neuwoist'.

5. Koska he siis surut', waiwat', Synniss' sywäss' makaawat, Silloin ilman armot' aiwan, Kätes kautta kaatuwat; Rikot, etkä rakenn' heitä, Ett' muut wälttäis' wäärii teitä.

6. Herra korkiast' kiitett' olkoon, Hän on kuullut ääneni, Awun kaiken olless' ulkon', Ollut kilpen', wäkeni; Hämpä hywyyteen mun saattaa, Pahuuden pois kaiken kaataa.

7. Eloss', kuoloss' Herran päälle Tosin toiwoo sydämen', Hän ain' awun antaa täällä, Josta jouten ikoitsen, Kiitoksen kanss' annan hänell', Kiemulaulull', weisun äänell'.

8. Sä, Herra, olet turwa omas, Apu woipa woideltus: Auta, holho, siunaa kaumas, Kaitse kauniist' perintöös: Hywyydelläs wirwot' wielä, Kummiall' korot' sitten siellä.

Psalmi 31.

43. Päälles minä, Herra, uskallan, Aut' etten tulis' häpiän ala, Enkä myös ijäiseen waiwaan! Rukoilen sinua, warjele minua, Armos kautta, Isä taiwaan!

Digitized by Google

2. Sinun läupiaat korwas tänne käännä, Kuule rukouksen', tykön' riennä: Minull' Pyhä Henkes lähetä, Kuin awun tekee, tuskass' tukee, Ann' minun waiwan' wähetä.

3. Seiso kansſan' wahwan', wahwa ſankar'! Minull' ole linna luja, ankar', Wihollista piruu wastaan, Kust' kohtaiſin, ſotii ſaiſin, Kuin päällen' pahoin ain' haastaa.

4. Jumal', olet minun wäken', elon', Minun turwan', apun', autuun', ilon', Minun aſeen', kilpen' kanss' kallion', Iſän' ihana, kuin autat ijät', Alta wainoollisten wallan.

5. Maailma minua paljon waiwaa, Walheell', wainoll', koiruull' aiwan, Ei edes tahdo totuutt' tuoda; Minua warjele, Herra ſuojele, Älä ann' ſen pahuutt' minun ſeurat'.

6. Henkeni, Herra, haltuus annan, Iſä, älä minua ylön anna, Poikas pyhän piinan tähden; Siipeis all' päästä, aut' hädästä, Tykös turwaan täydell' todell'.

7. Kiitos Jumalan monin kerran! Iſän, Pojan meidän Herran, Lohduttajan Pyhän Hengen, Kuin woimallans' meit' hallitſee kanss': Sitt' ei meit' wahingoitſe kenkään.

Pſalmi 32. W. k. N:o 258.

44. Se ihminen on autuas ratk', Joll' Jumal' armons' näyttää, Ett' nuhteens' anteeks' antaa kaikk', Ja wikain paljoun peittää. Ah autuas! joll' ei ſoimata Tääll' ſyntein ſuuruutt' ſaastaista, Ja kuin ain' wilppiä wihaa.

2. Kosk' tahdoin peittää ſyntiän', Enk' tunnustanut niitä, Niin waiwast' waiwuin waiwainen, En woinut itkuan' pitää: Jost' ruumiin' tuli kulunuks', Ja luuni kowin murretuks', Siks' kuin mua Jumal' opett'.

3. Sill' kätes päällän' oli yöll' Ja päiwäll' aiwan raskas, Jost' minun täytyi tunnustell', Ett' olin ſuuress' tuskass'; Niin että tähden rikosten, Pois kului, kuiwi nestehen', Kuin heinä keſällä kuiwaa.

4. Sentähden ſyntin' tunnustan Sun edesſäs, o Jumal! Niit' kadun kaikest' mielestän', Täll' tulen tykös turwall', Ett's ne mull' anteeks' antaiſit, Kaikk' wääryyten' pois kantaiſit, Kuin's luwannut its' olet.

5. Näin ihmiſet kaikk' pyhätkin, Tuot' pyytää pitää ſulta, Juur' oikiall' ajall' parhaatkin Tain äänen an-

Digitized by Google

tawat kuulla, Heit' ettes julmast' hukuttais', Ett' wihas wirtaan pudottais', Waan säästäisit heit' aina.

6. O Herra, turwan' wäkewä! Mua kätke murheist' monist', Ett' pelastettu hädästä, Sull' kiitost' weisaan ilost': Sun lupaukses täyttäwös, Mua käskyis teillä pitäwös, Ja silmilläs mua johdat'.

7. Siis muulein niin myös orhitten Ette mahda werrat olla, Joit' suitsill' kowill' hallitaan, Jos ei tiell' tahdo tulla; Waan kuulkaat Herraa näyttäwää Meill' tien, ja meitä tuottawaa Jäätseen waltakuntaans'.

8. Wiel' pahoill' jumalattomill' On witsausta monta; Waan hywyyttänsä hurskaille Kyll' Herra runsaast' antaa. Siis kaikki Herrass' riemuitkaat, Wanhurskaat wahwast' iloitkaat, Suull', sydämell' ja työllä.

Psalmi 37.

45. Älwös sinä pahakses panko, Ett' maailmass' on pahoi paljon. Kuin heinä pian pois lankee, Niin hekin hukkuwat waljoon: Turwaa sinuas aina Herran pääll', Tee hywää, asu maassa tääll', Jumal' sinun ruokkii runsaast'.

2. Tydy, mitä Jumal' panee pääll', Sydämes suomat sinull' saattaa. Herran haltuun ties heitä tääll', Hän hywin sen kyllä laittaa. Sinun oikeutes hän ilmin tuo, Odot' hänt', ett' hän sen sinull' suo, Wakuutes toimeen tuottaa.

3. Jonk' tääll' menestyy mieliwalta, Älä sinä kadehti sitä, Ettes wäärin tee, wihas malta, Pahain kyll' katooman pitää, Paikastans' pikaiselt' puuttuwat; Hurskaat, siwiät maass' asuwat, Riemuns' saawat rauhass' suuress'.

4. Hurskast' haastaa häjy häwittää, Hampaans' kiristää pahoin puria, Miekkans' wetää, joutsens' jännittää, Tappaaksens' köyhää, kurjaa. Miekka käy keskell' sydänt' omaa, Joutsi taittuu Jumalan suomaan, Kuin nauraa pahoill' päiwäns' tulleeks'.

5. Hurskasten wähä kestäwämp' on, Kuin sangarten sualis suuri, Kuiden käsiwarsi katkeewa on; Herra hurskait' holhoo juuri, Heidän perintöns' pysyy sangen, Häjyll' ajall' häpiään en lankee, Kunsaast' rawitaan nälkä-wuosin'.

Digitized by Google

6. Julmat, ehk' juur' jalot katoowat, Äkist' kuin sawu pois hajoo, Maksamat' he lainaks' ottawat, Hurskas omans' hywin lahjoi; Herran siunatut maan perii, Hänen kirottuns' maast' erii, Juur' juurinens' pois juuritetaan.

7. Hurskaan waellus Herralt' hallitaan, Muutoin wahinkoon itsens' wätkää; Horjahtaa hän, hukkuu ei sallita, Herra häntä kädelläns' kätkee. Lapsuudest' tulin wanhennuks', En nähnyt hurskast' hyljätyks', En lapsens' kerjääwän keipää.

8. Poikkee pois pahuudest', pysy hywäss', Muista mitä wirkas waatii. Ei Jumal' ylön anna pyhääns', Wahwan warjelukseen hänell' saattaa, Siwiän sikät Herralt' siunataan, Pahan pojat pahast' kirotaan; Oikeutt' Jumal' ylös auttaa.

9. Oikeuden opit hurskaan kielest', Herran laki ain' myös mielest', Ojetaan, ettei töisäns' liwistyy, Waikka häjy hänt' wäjymäss' istuu. Ei Jumal' jätä sen haltuun hänt', Kusk' wäärän tuomion all' on pant', Herra hänt' syytönnä pitää.

10. Kätke Herran käskyt, hänt' odota, Hän ajallans' auttaa sinua ikmeis. Pahoin pois katoowan paits' muodota Näkemän pitää sinun silmäs. Näin suuren sankarin waltiaan, Ohits' käwin, katos' kyllä pian: Kysyin, ei kussaan löytty.

11. Wiaton ole, oikein sinus käytä, Rauhan wiimeinse sinull' saattaa. Häjynelkiset hukkuu täytyy, Ynn' yhteen wiimein kaikk' kaataan. Herra hurskait' auttaa hädäst', Päästää pahoin tekiäin kädest'; Sill' he uskalsit hänen päällens'.

Psalmi 38. W. k. Uti din stora wrede ꝛc.

46. Ah Herra! älä rankais', Kuin syntin' synkiät ansaits' Sun julmass' wihassas; Niin kauwan älä kurit', Hirmuisuudessas juuri; Waan lepy laupiaast'.

2. Sun nuoles tuntoon' pistää, Emp' enää woine kestää. Sydämen' waipuu pois; Ei raadossan' ;ill' rauhaa, Waan luisan' sota pauhaa; Mun woiman' kaikk' katos'.

3. En taida tuot' myös salat', Ett' syntin' synkiät alat' Pääll' pääni astuwat; Kuin kuorma raskas aiwan, Mun, kautta kauhian waiwan, Nin' maahan painawat.

Digitized by Google

4. Mun tunton' haawat tuimat, Ja ſyntin' monet julmat, Juur' ilkiäſt' haiſewat, Niin kumartuu myös pääni, Kanss' kaikk' muut jäſeneni, Niit' muistaiss' taipuwat.

5. Kaikk' mun kuweeni kuiwaa, Tai tuska tuki tuima, Pois ruumiiſt' raittius; Mä rikki runnelt' olen, Ett' kiwuſt' kipiäſt' kuolen, Täſt' on mull' walitus.

6. Sun edeſſäs, o Herra! On halun' joka kerran, Kanss' huokauksseni, Sydän ſe hyppää minuss', Pois puuttuu kuolon kiwuss', Niin myös mun näköni.

7. Mun ystäwän' ja weljen', Kanss' tuttun' kaikk', jotk' muinen Teit kunniaa minulle, Ne kaikk' nyt kauwas astuit, Mun ylpiäſt' ylön katſoit, Eik' lohdut' ſanallaan.

8. Mut wihamiehen' wiekkaat, Jotk' ſielulleni miekat Teroittaa pyytäwät, He wirittäwät werkkons', Ynn' yhdiſtäwät neuwons', Mun juonill' kiertäwät.

9. Mun täytyy myökän' olla, Kanss' kuuron', eikä kuulla, Eik' awat' ſuutani; Waan turwaan kuitenk' ſinuun, Sä, Herra, kuulet minun, Ja ajat aſiani.

10. Tott' ütſen' ſiihen luotan, Ett' armiaast' awun tuotat, Ehk' heikko horjahdan; Et kuitenkaan mua hylkää, Et pikkaajan all' ſyljen Suo mun ain' makaawan.

11. En walita mä ſitä, Ett' witſaa kärſiä pitää, Sen kyllä anſaitſin; Sill' tiedän hywin juuri, Ett' pahuuten' on ſuuri, Joll' Herran wihoitin.

12. Waan ankarasti aiwan, Mull' tuottawat tääll' waiwan, Mun ylpiät wainoojan'; Siis Herra apun' autuas! Al' erkan' minuſt' kauwas; Waan riennä auttamaan.

Pſalmi 41. W. k. N:o 228.

47. Autuas auttaa köyhää waiwaiſt', Halums' ſen puoleen kääntää, Herra hänt' armahtaa taiwaast', Hän hädäſs' holhoo häntä: Herra hänt' warjelee waaraſs', Kätkee, elättää joka haaraſs', Maaſs' menestyy hywin antaa, Eik' ſalli wihollisten waltaa.

2. Jos hän tulee taudin tuskaan, Ja ſattuu ſairauteen, Its' holhoo hänt' Herra hurskain, Ja tuottaa terweyteen. Sanoin: Herra, armahd' päällen', Parann' myös minun ſielun' täällä, Minä wastaas rikoin raskaast', Ann' anteeks', walitan waikiast'.

Digitized by Google

3. Pahan suowat minust' näin puhuu: Koska hän mahtanee kuolla? Koska hänen nimens' hukkuu? Ei sois' maailmass' minun olla. He kurkistellen katsowat, Minun wikojan' he wartioiwat, Ett' panetellen laittaisit, Jalkains' ala minua saisit.

4. Wihollisen' minua wäjywät, Minull' wahinkoo tehdä pyytäin. Takaa purren he häyhywät, Puhuin minust' pahoin paits' syytä. Koirain pariin päätit päänäns', Minust' näin sowitit sanans': Kaatun hänen täytyy tähän tuskaan, Eik' nous' ylös ijäss' koskaan.

5. Ystäwän', johonka uskalsin, Jota minä ruokin ratki, Sen juonet ilkiät astaitsin, Ett' jalkains' ala minua potkii. Herra, ole minull' laupias, Aut' ulos kuopast' kauhiast', Ann' entisehen minun nousta, Heill' tahdon jällens' kostaa.

6. Että minull' armos osotat, Sen saan minä tästä tietää, Ettes salli wihollisten' suotta Kerskat', wäkiwallass' rietä. Herra, tiedät minun wiattomaks', Wahwistat lapsekses amaks', Asetat minun kaswois eteen, Niin iloon ijäisehen.

7. Jumalall', Israelin Herrall', Kiitos ja kunnia olkoon! Nyt ja aina joka kerrall', Armons' edest', kuin on tarjon', Ain' köyhii waiwaisii kohtaan, Joit' ei hän ylön katso koskaan, Waan apuns' ain' antaa saapen: Jonk' meill' myös suokoon! Amen.

Psalmi 42. W. k. N:o 380.

48. Niinkuin peura janossansa Wettä tuorett' himoitsee, Niin mun sielun tuskassansa Jumalaa ikäwöitsee: Ah, ah, sinua, Jumalan'! Minun sielun' huutaa ain', Ah, ah, koskan pääsen kerran Kaswoi katsomahan Herran?

2. Kyyneleen' on ruokan', juoman', Yöll' ja päiwäll' tuskissan', Koska pilkall' wihan suupan' Sanoo: kuss' on Jumalan'? Sielun' silloin wuodatan, Itselleni toiwotan, Että huomeess' Herran hywän Saisin weisat' laulun pyhän.

3. Mikäs suret sielun' kurja? Miks' niin olet lewoton? Pane Herran päälle turwa, Hän wiel' nytkin apun'

Digitized by Google

on, Kaswons' kääntää puolehen,' Jost' häll' annan kiitoksen: Waan nyt on, o Herra hurskas! Sielun' suuress' murheess', tuskass'.

4. Tämän tähden muistan Herran, Maassa kuin on Hermonin Tykön' ja Jordanin wirran, Niin myös wuoren, kuin on siin': Sillä kuohuu kauhiast', Pauhaa aiwan ankarast' Sywyys siellä, toinen täällä, Aallot astuit pääni päälle.

5. Suuri on mun ahdistuksen', Waiwan' sywä, waikia; Waan sä olet wirwotuksen, Awun, hywä Jumala, Armost' minull' luwannut, Siihen sielun' turwannut; Josta Herraa päiwäll' kiitän, Yöllä myöskin teen sitä.

6. Jumal', miksis mun niin ratki, Kallion',' pois unhotit? Wihamiehen' julmat kaikki Kowin päällen' pakotit: Murha on mun luissan' se, Koska sanoit pilkall' he: Mahdat' tyhmä, Herraan luottaa, Kussa on kuin awun tuottaa?

7. Miksis suret surkia sielun'? Miksis waiwaat sinuas? Luota Herraan täydell' mielell', Hän wiel' auttaa minua; Hän on minun Jumalan', Kaswons' wakon autuaan, Antaa wielä paistaa päällen', Siit' hänt' ijät' kiitän jälleen.

Psalmi 43. W. k. N:o 40.

49. O Herra, minua auttele Siitä jumalattomast' kansast', Ja armollisest' pelastele Ain' wiekkain ihmisten ansast'. Sinä Jumal' olet minun wäkewyyten', Miks' annat minun olla niin surullisen', Ja wihollisen ain' alas polkea?

2. Ann' walkeutes ja totuutes waistaa, Kuin johdattaa oikiaa tietä, Ja sinun pyhäll' wuorelles suistaa, Tykös anna minua aina wietää: Herran alttarin tykö astelen, Tykös, Herra, minua saattele! Sinua minä suuresti kiitän.

3. Minun sielun', miks' olet niin murheellinen, Ja saatat minun surulliseks' kansas? Minun Luojan' on sangen armollinen, Kuin auttaa minua murhetten ansast': Hänen päällens' tahdon itsen' luottaa: Hän tosin minull' awun tuottaa: Sill' hän on minun Jumalan' ja Herran'.

Digitized by Google

4. Olkoon Isän ijankaikkisest' kiitos! Joka holhoo ja haltitsee kaikki; Olkoon Pojan myös kunnia ain' samass' liitoss'! Joka helwetin kukisti ratki: Hengell' Pyhäll', Lohduttajall', Olkoon myös kunnia joka ajall'! Kiitos ja ylistys! Amen.

Psalmi 45.

50. Weisaan yhdest' korkiast' kuninkaast', Hänen wäkewän waltans' woimast', Yhden juur' ihanan wirren, Kuin on minun ajun', ajatuksen', Ja kielen' kaunis kirjoituksen', Hänt' ylistääksen' sadoin kerroin: Kauniin sinä seass' ihmisten lasten, Huules suloiset kaikkein kesken, Sill' on sinun sunnannut Jumal', Niin ijankaikkisell' woimall'.

2. Sankar' wyötä miekkas wyölles, Totuudess' parhaaks' menestywös, Itses kunniallisest' käytä, Ett' köyhät oikeuden saisit, Ettei he alas poljettaisi. Oikia kätes ihmeitä näyttää. Nuoles ylön terämät owat, Että kansat etees lankeewat, Häpiän wihollises saawat, Kaikk' hajoowat yhtä haawaa.

3. Sinun istuimes, o Jumala! Pysyy lujan' ja jalona, Ijankaikkisihin aikoin. Sinun waltakuntas waltikka On oikeuden waltikka, Oikeutt' rakastat kaikin paikoin, Wihaat jumalatont' menoo julmaa: Sentähden sinun Jumalas, o Jumal'! Sinun woidell' on ilon öljyll', Yliss' sinun osaweljeis.

4. Kuin kunniasalistas ulos käyt, Ja jalo korkeudess' sas näyt, Waattees haju hywäll' tulee. Käywät kuninkaan tyttäret kauneullas, Morsian seisoo oikiall' kädelläs, Sulass', kalliimmass' kullass'. Kuule tytär' kaunis ja katso, Kallista korwas ja astaitse, Unhota oma kansas, Isäs myös huone kanssa.

5. Saa kuningas halun kauneutees, Hän on Herras, ihanaisuutes, Hänt' sun pitää kumartaman. Tytär Tyyrin lahjoinens' tulee tänn', Rikkaimmat kansoist' kanss' tähän, Hänen eteens' rukoilemaan; Se kuninkaan tytär kyllä taiten On sisält' kokonans' kaunis kaiket', Hän on puetett' ylits' kaikkein Kauniimpiin kultaisiin waatteisin.

6 Hän waatteiss' monell' mutkall' kudottuiss' Wie-

Digitized by Google

dään Kuninkaan tykö suotuis', Kuinka neitseet leikk'-
siſaret käywät, Jotka hänt' aina noudattawat, Kauneill'
waatteill' waatetetut owat, Jotk' tuodaan tykös naurain,
Ne myös ilon ja riemun kanss' Siſäll' wiedään juur'
kohdastans', Kuninkaan awaraan saliin, He käywät
sinn' siſäll' taluin.

7. Sinun isäes myös edest', Sinun pitää saaman
lapsia todest', Jost' jalost' ihastuu mahdat. Niit' sinun
päämiehiks' paneman Pitää ylits' awaran maailman,
Näin Jumalan armon meill' saatat. Niin suwust' suku-
kuntahan Sinun pyhä nimes muistetaan: Sentähden
kansa kaikki sitte Ain' ijäiſest' sinua kiittää.

8. Tämä wirsi nyt weisattu, Ja Jumalan Poikaan
werrattu, Kussa hän kutsutaan Sankar', Niin kanss'
korkiaks' Kuninkaaks', Sen suuren waltans' kunniaks',
On ylkä jalo myös sangen. Kutsutaan hänen morsiamek-
sens', Seurakunta kaunistukseksens', Jost' Jumalan armon
näem' kohtaam'; Hänt' kiitäm', mieleem' tätä johtain.

Psalmi 46.

51. Meidän linnam' on Jumal' taiwaast', Meidän
kilpem' ja otam', Hän auttaa meit' hädäst'
ja waiwast', Kuin usein päällem' kootaan; Meidän
wihollisem' On hirmuinen, Neuwoiss' moniss', Pahoiss'
juoniss', Ei löydy hänen wertaans'.

2. Häntä wastaan omast' woimast', Ei tohtin' yksikään
mennä; Sillä Isän Jumalan suomast' Christus sotaan tuli
tänne. Herra Zebaoth, Hält' woiman pois ott', Se jalo
Sankar', Ja töissäns' ankar', Sai woiton ylitsen pirun.

3. Waikk' koko maailma wastaan olis', Ja perät'
meitä kadottaa tahtois', Ei kuitenkaan edes tulis', Eik'
matkaan sais', mitä hän aikois'; Hänen päämiehens'
Osottakoon wäkens', Hän juonens' kansa Pyytää meit'
ansaan, Itse hän kuoppaan lankee.

4. Rauhan he meille pitää suoman, Waikk' owat
kiukuss' ja hullun': Sillä Christus on meidän woi-
mam', Hän on meit' auttamaan tullut. Jos he meilt'
pois tempaawat Hengen ja tawarat, Olkoon ne heillä,
Jää kuitengin meille Jumalan waltakunta.

Digitized by Google

52. Linna luja on Jumala, Meidän myös wahwa wuori, Sotaherra kyllä kamala, Tuki, turwa ja muuri, Wastaan wainoolisii Ja murhamiehii, Kuin surkiaan surmaan Ja juuri julmaan Meit' wetäwät wanhoi ja nuorii.

2. Että me olem' itsestäm'. Sangen häjyt ja heikot, Siihen siis linnaan turwatkaam', Jota piilewät peikot. Nimi sen Jesus, Niin on myös Christus, Herra Zebaoth, Kuin synnit pois ott', Jonka käsiss' woitto seisoo.

3. Pirut ilmass' ja perkeleet Pankoon paksult' kuin sääkśee, Kyll' Jesus meitä warjelee, Ja paulat pojes syökśee. He ympär' käywät, Kuin jalopeurat, Aikowat aina Meit' alaspainaa; Waan Herra heitä estää.

4. Jos Jumala taas sen sallii, Ett' piru ruumiin tappaa, Riisuu myös pois kalut kalliit, Ja riistat rikkaat nappaa. Ottakoon wapaast', Ei hän sielua tapa, Sen Christus osti, Elämään lunasti, Ei näkemään kuoleman kuoppaa.

5. Kunnia olkoon Jśälle, Joka on kaikkein Luoja! Kunnia Pyhäll' Pojalle, Joka on Lunastaja! Niin Pyhän Hengen Kunnia semmenk', Wastaan wainooja Suloinen suoja, Hän on myös Lohduttaja.

53. Jumal' on meidän wäkewä apum', Turwa tosin tuskiss' suuriss': Emme siis pelkää että hukum', Ehk' maailma kukistuis' juuri, Waikk' meri pauhais', aallot kuohuis', Wuoret meren sywyyteen wajois', Mäet mullistuisit ylös alas.

2. Kuitenk' Jumalan kaunis kaupunk', Kuin on pyhäin seurakunta, Kussa Jumal' ain' asuwa on, Wahwan' on ikäkuntans': Meiss' omissans' asuu ain' Christus itse, Meit' auttaa, warjelee, wartioitsee: Ken hukuttaa Herran huoneet?

3. Kuninkain wallat kukistuwat, Pois hukkua pakanat täytyy, Maa on wärisewä ja wapisewa, Kosk' Christus äänens' näyttää: Hän Herra Zebaoth kanssam' on, Meill' Jaakobin Jumal' turwan' on, Kuin kaitsee Christikuntaans'.

4. Tulkaat, katsokaat Herran töitä, Kuin hän maan

Digitized by Google

päällä tekee, Hän sodat pois soittaa, hajottaa, Joutsen ja keihään särkee, Rattaat rikkoo, pyssyt polttaa, Ei kenkään händ' woi odottaa, Hän sotii käsiwarrell' tuimall'.

5. Tuntekaat minua, minun woiman', Ett' olen Herra ja Jumal'! Pakanain seass' kunnian woitan, Juur' wahwall' wäkewäll' woimall'. Teidän päältän' wiholliset torjun, Teist' ettei kenkään häpiään horjahd', Its' sodin, kunnian kannan.

6. Herra, se suuri sodan-päämies, Its' meidän edestäm' sotii, Jaakobin Jumal' wastaan wihamiest', Wahwast' warjelee meit' toki. Hän totinen turwa, tuki meill' on, Jumal' ja mies meidän weljem' on, Christus, jolle kiitos olkoon!

Psalmi 51.

54. Ole armollinen minull', Jumal', Sinun suuren hywyytes suomall', Synnist' minua ulos auta, Suuren laupiutes kautta, Ja sinun armostas awarast', Pese minua teostani wäärästä, Puhdist' puhtaaks' mua synnist', Pahat tekon' minä tunnen, Sill' syntin' on edessän' ain', Syntii tein ainoast' sinua wastaan, Edessäs tein paljon pahaa, Sinä sanoissas olet kyll' wahwa, Kosk' tuomitaan, niins woitat.

2. Katso, synniss' olen syntynyt, Äitin' on synniss' minun siittänyt, Syntisest' siemenest' saanut, Suuress' synniss' olen maannut. Katso Jumal', totuutt' halaat, Wiisautes, kuin on salatt', Ilmoittanut minull' olet, Tutkii sitä tiedän todell'. Wala hysopill', Herra, päällen', Ett' puhtaaks', lumiwalkiaks' tulen, Riemus iloo anna kuullaksen', Ett' ne luut saisit ihastuksen, Jotkas särkenyt olet.

3. Kaswos synnistän' pois peitä, Pahat tekon' kaikk' pois heitä, Kaikest' synnist' minua puhdist', Sinun Henkes minuun uudist', Puhdas sydän minuhun luo, Sun Pyhä Henkes minull' suo! Älä minult' sitä pois ota, Minua sinust' älä eroita, Wahwist' minua apus turwall', Tue minua hengelläs wapaall': Tahdon ties opettaa syntisill', Jotka ei sinua tunteneet wiel', Ett' he kääntyisit tykös.

Digitized by Google

4. Minun terweyten' Jumal', minua pääst' Weren wioist': en kieltäni sääst' Wanhurskauttas julistamaan, Sinun kiitostas ylistämään; Sill' sinull' uhri ei kelpaa: Tai uhri Herrall' ei ole halpa, Ahdistett' ja särjett' sydän, Murheellinen henki ja peljänn'. Tee, Herra, hywin Siionin kohtaan, Niin raketaan sanas woimaan Jerusalem', se kaupunk' suur', Kussa sinull' uhrit kelpaawat juur', Kuin uhrataan alttarilles.

55. Armahda päällen' Jumala! Sinun suuren hywyytes tähden, Ja pyhän armos woimalla, Pois pyhi minun wäärytyten'. Pese minua synnistä puhtaaks', Pahuuten' minä tunnen aina, Edessäs synnistä löydyn rumaks', Sinä sanoissas sangen wahwa.

2. Siitess' minä olin syntinen, Synniss' äitin' minun maailmaan toi, Sinä, Herra, olet totinen, Salautes minull' ilmei soit, Hysopin kanss' päällen' wiskaa, Niin tulen lumiwalkiaks'. Ann' minun kuull' menoo riemullista, Niin särjetyt luut tulewat iloiseks'.

3. Käännä kaswos pois synnistän', Pahuus minust' pojes puhdista, Puhdas sydän luo minuhun, Oikia henki minuun uudista. Älä minua ylön anna, Älä minult' Henkees pois ahdista. Terweytes ilo minull' kanna, Wapaa henki minuun wahwista.

4. Sinun työs pahat wääntäisin, Ja tyhmät tielles wetäisin, Ett' he työs itsens' kääntäisit, Ja kiittää sinua tietäisit. O Herra! wapahda minua Synnistä ja menost' wääräst', Niin kielen' kiittää sinua Sinun oikeutes edest'.

5. Jos sinä minult' uhria anot, Niin minä niit' sinulle pyydän. Se uhri, kuin sinä tahdot, On yksi murheellinen sydän. Ole Siionill' armollinen, Niin sanallas ylös raketaan Sinun kaupunkis Jerusalem, Kussa puhdas uhri sinull' haetaan.

Psalmi 52. W. k. N:o 30.

56. Miks' kerskaat, wäkewä sankar', Sinun paljost' pahuudestas, Ett's wahinkoo tekemään olet ankar'; Tiedä Herran laupiudesta, Ett' se joka päiwä kyll' kestää, Kuin sinun juones taitaa estää, Jonkas käden alla olet.

Digitized by Google

2. Kieles wahingon walheell' ſaattaa, Kuin partaweitſi wiilee, Wäärytt', pahuutt' puhuu malttaa, Totuutt' ja hywyytt' piilee, Kuin kadotust' kansſans' tuottaa, Sitä pyydät puhuu ſuotta, Wiekkaall' ja wäärall' kielell'.

3. Jumal' ſinun kokonans' kadottaa, Muruks' muſertaa muistaa, Majastas häwittää, hajottaa, Mailt' myös perät' pois ſoittaa. Ne hurskaat koska ſen näkewät, Täst' Jumalaa he pelkääwät, Ja naurawat ſinua ſoimain:

4. Katſo, tai ei Jumalaan turwannut, Eikä Herran hywyyteen; Waan on itſens' pääll' luottanut, Riiſtaans' ja rikkauteens': Pahaa tekemään oli wäkewä, Wahinkoo kaikill' käkewä, Jota Jumal' ei woi kärſiä.

5. Pyſyn minä Herran huoneeſs' tääll', Kuin tuore öljy-puu kaswain, Luottain ain' Jumalan laupiun pääll', Kiitän, ett' näin tekee kansſan'. Sinun nimees, Herra, ain' odotan, Kuin uskolliſias lohduttaa, Joſt' iloitſewat he aina.

Pſalmi 58.

57. Olettako te mykät niin ratki, Ett' ette puhu oikeutta? Etk' tahdo tuomit' kohtuutta? Paljon pahaa teett' pahuudeſt' kaikki Mukkan maakunnaſs', ette malta Tekemäſt' wäärytt', wäkiwaltaa.

2. Jumalattomat jo äitins' kohdust' Perki pahanelkiſet owat, Eksywät erhetykſeen kowaan, Jo kiukuitſewat äitins' kohdust', Pahaa ain' ajattelewat tehdä, Kuin kärme kiukkuwan nähdään.

3. He owat kuin kykärme kuuro, Kuin kiinni lukitſee korwans', Ettei kuulis' ääntä lumojans', Joka juuri hywäſt' taitaa lumoo: Niin ei he tottele totuutta, Eik' niit', kuin oikein opettaa.

4. Särje, Herra, heidän ſuuhuns' hampaat, Heidän häjyt neuwons' hajot', Ja pahat juonens' myös jaot', Murenn' jalopeuran ſyömä hampaat, Heidän wäjymäns' pois wajot', Heidän kiukkuns' perät' pois kadot'.

5. Heidän pitää katooman äkkiſelt', Kuin wuotawa yliweſi menee, Pois kuiwaa, ei ole enää, Kuin nuolet ammutut juur' wäkiſelt', Rikkoutuwat, pois puuttuwat: Niin ikäns' häjyt hukkuwat.

Digitized by Google

6. He hukkuwat kuin näkin kodat, Auringon paisteess' ratk' raukeewat, Kuoressans' wedeks' sulawat: Kuin waimon keskeräinen he owat; Aurinkoo ei he nähdä saa, Jotk' aikowat asua pääll' maan.

7. Ennen kuin orjantappurat nuoret Kypsywät täydeks' pensaans' pääll', Rewitään, hakataan pois tielt', Niin heidän juonens' puol' tuoreen', Wihan kautt' ynnä its' sikiöinens' Pois juuritetaan kokonans'.

8. Hurskas se siitä iloitsee niin, Koska näkee kostopäiwän Jumalattoman ylits' käywän, Jost' jalkans' peſee sen weress' siin', Kuſsa koston näkee tulewan Suuremman, kuin sois' olewan.

9. Että jokaisen sanoman pitää: Kuitenk' hurskas hywäksens' saa, Ett' Jumal' tuomar' on pääll' maan, Kuin warjelee, holhoo hurskast' sitä, Pahain wainost' ja wäkiwallast', Rankaisee pahat ajallans'.

Psalmi 61. W. k. N:o 30.

58. Auta, Herra, meit' armostas, Kuule rukouksem' aina, Kirwot' hädäst' ja tuskasta, Ja meille rauhaa lainaa! Jumala kaikkiwaltias! Suojel', holho meidän haltiam', Ja esiwaltam' warjel'.

2. Pyhä Henkes hänt' hallitkoon Kaikiss' asioiss' ja menoiss'; Neuwon antajill' lainatkoon Ymmärryst' kaikiss' neuwoiss', Ett' hywin kaikki päättäisit, Ja itsens' aina käyttäisit Sinun pyhän käskys jälkeen.

3. Uskolliset käskyläiset, Suo, Herra, hänelle wielä, Jotka totuutta rakastaisit, Eik' oikeutt' keltään kiellä, Ja katsoisit aina hartaasta Yhteisen kansan parasta, Wälttäin ahneutt' ja ylpeytt'.

4. Anna meidän esiwaltam' Niin hallita waltakuntaans', Ett' sinun mieles noutais' ain', Eik' unhottais' koskaan walaans'; Holho hänt' aina armollas, Ett' oikiaa tiet' ain' waeltais'; Eik' wääräll' tielle wietäis'.

5. Tyranneudesta tuimast', Ja muista wioist' kaikist', Warjel', Herra, häntä lujast', Ja hywyyteen ain' wahwist'; Ann' hänen rauhass' hallita, Ja kaikki hywin toimittaa, Sinun pyhän nimes kunniaks'.

6. Ole kuninkaallem' laupias, Ja kaikill' säädyill'

Digitized by Google

aina; Meille myös kaikill' armiaast' Sinun pyhä Henkes lainaa; Ett' kaikin ſinua kiittäiſim', Lakkaamata yliſtäiſim' Seurakunnaſſas pyhäſs'.

7. Se kanſa kauwas karkot' pois, Kuin pyytää ain' riitaa pitää, Eikä kanſalles rauhaa ſois', Eik' tahdo kärſiä ſitä; Waan meille, Herra, rauhaa lain', Warjel' myös ſeurakuntas ain' Sinulles kunniaks' ſuureks'!

Pſalmi 62. W. k. N:o 225.

59. Ain' Herran tykö turwannen, Kuin awullans' minua tukee, Hält' awun ſaawan tietänen, Niiss' waiwoiss', kuin pääll' tulee: Mull' Jumal' on hywä ja armollinen, Eip' ſuurin waara, eikä hätäkään Mua taida kukiſtaa maahan.

2. Waikk' monta minua wainoowat, Kuin ykſin murheeſſa olen, Ja niinkuin ſeinä kalliſtuwa, Koht' alas lyödyks' tulen. Minä turwaton kyll' woitettu Pian olen, niin myös ſullottu, Ellei mua auttais' Jumal'.

3. O Jumal'! tue minua, Ja eſtä lankeemukſeſt', Sydäntän' ſuruiſt' lohduta, Kuul' äänen' armolliſeſt': Mun autuuten', kilpen', kallion', Kuin kaikiſs' tuskiſs' turwan' on Jonk' pääle ſurun' heitän.

4. Kyll' Herran lupaus wahwa on, Ett' hädäſt' ulosauttaa, Wiel' tueks' tulee turwattomain, Kanss' huudot kuulla ſuuttaa: Ratk' tyhjä täällä ihminen on, Ei woimalliſt' löyd', eik' wiatont', Kaikk' perät' kewiät owat.

5. Ei kenkään ſiis wäkiwallan pääll', Taikk' woimaans' luottaa mahda; Sill' ettei yhtään ihmiſt' tääll' Suur' rikkaus auttaa taida; Sen todeks' kyllä tietänen, Ett' Jumal' on woipa ykſinäns', Ja makſaa kaikill' oikein.

Pſalmi 65. W. k. N:o 258.

60. O laupias Herra Jumala! Kuin rukoukſet kuulet, Kaikk' liha tykös halajaa, Sun kätes awaa meille: Meit' ſynnit waikiast' waiwaawat, Waan, Herra, aina auttaja, Ann' anteeks' meill' ne kaikki.

2. Siis näljäll' meitä waiwataan, Ei taiwas ſadett' laske, Kuin rauta kowaks' kowetaan, Maa kowemp' ompi waskee, Eik' hedelmätä kanna ſill', Niin jywät ſurkiast' ſeiſoo tääll', Kaikk' luodut nääntyy ratki.

Digitized by Google

3. Autuutem' Jumal', meitä kuul', Sä kaikkein toiwo täällä, Sun hurskautes anna tull' Meill' lohdutukseks' wielä; Maas etsi niin myös lioita, Tee rikkaaks' jywist', ruohoista, Suo lähtees runsaast' kuohuu!

4. Sä siunaa kuitenk' köyhä maa, Kuin all' on kiroukſen, Kautt' synnin, johon jouduimme, Pääll' tuotim' rangaistukſen: Sä hywä, woipa, totinen, Ann' menestyy maan hedelmän, Ett' askelees tiukkuis' raswast'.

5. Niin hiljaiſuudess' makſaiſim', Sull', Jumal', lupaukſem'; Sua heliäll' äänell' kiittäiſim', Kuin hädäss' rukoukſem' Ain' kuulet, autat, lohdutat, Kanss' eläwitä iloitat: Sull' olkoon ijät' kiitos!

Pſalmi 67.

61. Jumala päällemme armahtakoon Ja hywästi siunatkoon meitä, Kaswons' ylitſem' walistakoon, Antakoon meit' armoillans' peittää: Että me maan päällä tuntiſim' Hänen tiens' ja oppins' wahwan, Pakanoitten seass' myös kuuliſim', Christukſen meidän Lunastajam' Kunnian ja kiitoksen saawan.

2. Koko maailma ſinua kiittäköön, O Herra! jokaiſell' kielell', Kaikki kanſa myös iloitkoon, Nyt weiſaten hywällä mielell'; Että tänne tahdoit tulla Oikeutta tekemään kaikill': Sen ſaamme myös ſinust' kuulla, Että nuhteet anteeks' annat niill', Jotka armoo kerjäämät ſulta.

3. Sinua myös kanſa kiittää mahtaa, Ja ylistää ſangen ſuurest', Ett' kukin aina nähdä ſaa, Maan hedelmän kantawan tuoreest'. Siunatkoon meit' Iſä ja Poika, Siunatkoon Pyhä Henki myös! Peljätköön kukin maan paikka Herraa ſuurta ja wäkewää työss': Sen päälle ſanomme amen.

Pſalmi 69. W. k. N:o 210.

62. Auta mua, Jumalani, täſſä tuskass', Wedet ſywät ſieluni ylitſ' puuskaa, Wirta wäkewä upottaa minun, Pohjattomaan mutaan wajoon, Muotoni muuttuu, hahmoni hajoo, Kuitenk' wiel' turwaan ſinuun. Huutain wäſyn, ääneni rauwenn', Näköni ſoennut, ett' niin kauwan Odotan minun Jumalan' jälkeen, Hän apuuni kumminki kerkii.

Digitized by Google

2. Epälukuiset wäkewät owat, Jotk' paits' syytä minua wainoowat. Maksan, jot' en ryöwännyt ole. Jumala minun rikoksen' tiedät: Älä salli heit' häpiähän wietää, Minun kauttan' kuin turwiis tulee, Minun turwillan' sinua etsii aina: Heit' häwäist', Herra, älä anna. Pilkkaa kärsin kaikkein nähden, Sinun ja käskyis tähden.

3. Muukalaiseks' tulin weljillen', Oudoks' minun äitini lapsille, Huoneess' kiiwaus minun syöpi. Pilkat niiden, kuin sinua pilkkasit, Minun päällen' lanketa osasit, Se minua kipiäst' lyöpi. Minä itkin, paastosin hartaast' kyll', Naurettiin, pujin säkin yll'. Kaikiss' täydyin juttuun tulla, Juoma-penkiss' wirtenä olla.

4. Herra, rukoilen laupiutes kautta, Kuultel' minua hädäss', ja ylös auta Loast' ja sywist' wesist'; Ettei weden kymi minua lainois', Eik' kaiwon aukko päälleni painuis', Wapahd' minua wihollisist'. Kuultele minua armostas ain'! Kaswos älä peitä, käännä päin, Minun sielun' awuks' riennä, Auta, ahdistukses' lienen!

5. Sinun silmäs pilkat kaikki näkee, Kuin wihollisen' minull' tekee: Se sydäntän' rikki särkee. Odotan myös tässä hädäss', Jos joku päälleni armahtais', Ja tahtois' apuuni kerkii: Ei kenkään ollut, ei ketään tullut, Kuin sanallans' olis' auttanut; Niin olin perät' hyljätt', Pilkatt' kaikilt' ja syljett'.

6. Sappee annoit minun syödäksen' Ja etikkaa janossan' juodaksen'; Pöytäns' heill' paulaks' olkoon, Heill' kostoks' ja lankeemiseks', Heidän silmäns' sojetkoon pimiäks', Lanteens' ain' horjuwaks' tulkoon: Wuodat' wihas heidän päällens', Heit' hirmuisuudessas käsit' jällens', Huoneens' heidän kylmill' olkoon, Älköön asujaa sinne tulko.

7. Jonkas itse löit, sitä wainoowat, Siit' ihastuwat ja kerskaawat, Että ankarast' omias witsaat, Heit' salli synnist' syntiin lanket', Oikeutes tyköö heitä pois änkää, Ettei malta ojeta itsens'. Pois pyhi heit' elämän kirjasta, Älä ann' kirjoitettaa hurskasten kanss'. Mua raadollist' apus auttakoon, Sinun nimelles kiitost' lausun.

8. Se sinull' paremp' kuin mullein uhri, Jost' köyhät iloitsewat juuri, Sinun etsijittes sydän elää: Herra kuulee

Digitized by Google

köyhäin huutoo, Eik' wankejans' ylön ann' millään muotoo, Kuin häneen turwaawat wielä. Maa, meri, taiwas kiittäkäät Herraa, Ett' Siionissʼ wiel' asutaan kerran, Sen perii hänen palwelians' siemen, Jotk' kiittäwät Herran nimee.

Psalmi 71. W. k. N:o 268.

63. Sun tykös turwaan, Jumalan'! Äl' ann' mun häpiään tulla, Kanss' anna huuton' hartahan' Sult', Luojan', kuultun' olla: Ol' armollinen kautt' Christuksen, Kuin on mun hurskauten': Sä linnani, kuhun turwani Mä otan, lewon löydän.

2. Pääst' wääräin minua kädestä Ja julmain joukost' pahast', Kanss' synnin, pirun siteistä Sä armiaast' minua pelast'; Sä turwan' ain' mun waiwoissan', Kanss' wahan' wahwa lienet, Jo tultuan' tänn' maailmaan, Ja wiel' mun armois wienet.

3. Mun kerskauksen' autuain, Kanss' turwan', elon' olet, Jo nuoruudest' mull' näyttän' ain' Sun hywät tekos monet; Sä kädellä wäkewällä Mun äitin kohdust' wedit, Wiel' sitten ain' elinaikanan' Mull' paljon hywyytt' teit.

4. Mä jouduin ihmeeks' kamalaks', Ja pilkaks' monell' ilkiäks': Waan kielen' kuitenk' hartahast' Ain' kiittää Herraa kerkiäst': Mä turwaan tääll' sun sanas pääll', Kuin oikein opettaapi, Ett' awun ain' juur' autuaan, Kuin Herraan toiwoo, saapi.

5. Jos ijällen' suot pituutta, Ett' tulen heikoks', wanhaks', Niin älä hylkää minua, Waan korjaa, Jsä armas! Sill' moni mies, juur' joka tiess', Mua wahingoittaa pyytää, Mä etten sais' sun apuas, Enk' kaswois waloo löytää.

6. He surkiaa sieluun' wäjywät, Ynn' neuwons' yhdistäwät, Pääns' wiekkaat yhteen pistäwät, Mun töitän' häpäisewät. Waan turwanan' ol' Herra ain', Ja riennä armias awuksen'! Wiel' peljätä, kanss' häwitä, Kaikk' julmat wihamiehen'.

7. En tuota tahdo unhottaa, Waan mielessän' ain' pitää: Waikk' hywyyttäs ei lujettaa, Eik' mitat' taida sitä; Niin sielussan' mä kuitenk' ain' Sun armo-töitäs kätken, Wiel' muillen myös sun suuret työs Julk' tuotan joka hetken'.

8. Sun woimas minun wahwistaa, Ett' teilläs tai-

Digitized by Google

ten käynen, Ja woin ſull' weiſat' kiitosta, Kanss' neuwo muita tiellen: Sä pelastit ja opetit Mun hamast' wirnudestan'; Niin korjaa wiel', äl' apuus kiell' Mun kakoss' wanhuudesſan'.

9. Sun woimaas tahdon julistaa, Ja armoos autuaast' kiittää, Ett' lasten lapſet mainita Ja lauſuu tietää ſiitä; Ei loppua, ei lukua Sun wiiſaullas koskaan: Kuins kuoppahan mun kauhiaan Työt, ſielt' taas ylös nostat.

10. Sinä paljon ſuurii ſuruja Mun annat täällä maiſtaa: Waan kuin läsn' olen kuoloa, Suot elon uuden paiſtaa; Ain' pelastat, ja uudiſtat Mun kuolleen toiwon' jälleen; Jost' mielellän' ja kielellän' Tuon kiitoksen ain' ſullen.

Pſalmi 73. W. k. N:o 30.

64. Ah Jumal'! kuin edes taiſin käy, Täſſä maailmaſs' maan päällä; Sill' jumalattomat minä näin Juur' menestywän täällä, Jalon, pramin, rauhaſs', lewoſs', Ei kuoleman hädäſs', muuſs' pelwoſs', Ei ole he miſſään tuskaſs'.

2. Ylpiäst' wäkiwaltaa tekewät tääll', Tahtons' perään kaikk' päättäin, Luottawat turhaan tawarans' pääll', Itſens' kyll' koriast' käyttäin: Hywäin hywät neuwot hylkääwät, Niit' laittawat ja ſylkewät, Heill' kelpaawat omat juonens'.

3. Kelwat' täytyy, mitä puhuwat tääll', Kuin olis' puhuttu taiwaast', Heihin mieltyy kanſa maan pääll', Heidän juonians' ylistää wahwast'. Ei usko Jumalan näkewän, Mitä he täällä tekewät, Julk' Jumalaa pilkannewat.

4. Jos joltain wastoin ſanotaan, Se heiltä tyhmyydeks' tehdään. Köyhä taitawa ylön katſotaan, Hyljätään tuskains' tähden. Ett' Jumalalt' hän witſataan, Jokapäiwä myös waiwataan, Ain' täytyy hänen kärſiä.

5. Jost' näkyy jumalinen halwimmaks', Kuin Jumalalt' hyljätty oliſ'; Jumalaton Jumalan palweliaks', Iſtuwan Jumalan ſyliſs'; Mut toiſin Herran ſanass' lienee, Kuin heidän lopuſtans' ſen tiennem', Miks' tätä pitämän pitää.

6. Herra heit' panee liukkaan pääll', Jost' äkilt' lankeewat pohjaan, Ennen kuin hawaitſee kenkään tääll', Perät'

Digitized by Google

saawat lopun pahan. Heidän kuwans' kuin uni pois katoo, Eikenkään sitt' heist' näin sano: Heill' Jumal' laupias lienee.

7. Herra, omas warjelet ainoastans', Heit' ylös pidät jalost'. Jos suot heitä kulkee majoistans', Pois luopuu tästä elost'; Se toisell' tawall' tapahtuu, Sinun kunniakses se johtuu, Ja heidän sieluns' autuuks'.

8. Sentähden kärsiä mahdan, Eik' ylpeit' totella täällä; Oikein itsen' käyttää tahdon, Muistaa ain' loppuni päälle, Kuin huomen' jo täält' kulkisin, Täst' surkeudest' pois olkeisin, Jota ikäwöitsen aina.

9. Herra, minun wahwa sataman', Minun paras tawaran' olet: Paljok', wähäk', saatu, saamat, Siitä ei lukua ole, Kosk' sydämessän' Henkes lahja on, Minun lohdutuksen', turwan', toiwon', Niin minull' kyll' tawaraa lienee.

10. Waikk' sielu, ruumis minult' waipuis', Kaikk' maa ja taiwas hukkuis'; Kuitenk' sydämeni tykös taipuis' Uskalluksell' sinuss' kiinni rippuis'. Sinä, Jesu Christ', olet auttajan', Osan', turwan', Wapahtajan', Sinä minua ylös pidät.

11. Tykös pidän ja oppis alla, Se minun ilon' aina ompi! Ei kunniat, korkiat wallat, Ei tawarat, herrain lempi, Jost' maailma paljo pitänee: Minä wastoin waiwoin kerskannen Sinun nimestäs ja töistäs.

Psalmi 77. W. k. N:o 85.

65. Hädäss' huudan, etsin Herraa; Hän kuultelee minun ääntän': Käten' ojennan joka kerran, Murheissan' muistan häntä. Olen sydämen ahdistuksess', Uneton, waetön, hämmästyksess', Ei salli sielun' lohdutettaa.

2. Jumal' ijankaikkisest' hyljänneek', Ettei sillen armoons' näyttän'? Hänen laupiuns' ijät' puuttuneek', Eik' sill' lupaustans' täyttän'? Onk' hän jo unhottan' armahtaa? Eik' enää tahtone päält' katsahtaa? Onk' sulken' wihans' wuoks' armons'?

3. Turhaan minä itsen' waiwaan näin, Äkilt' Jumal' kaikki woi muuttaa, Yksinäns' ihmeit' taitaa tehdä ain', Tuskass' awun antaa suuttaa. Wanhoi aikoi ajattelen, Entisii apuja muistelen, Kuin Jumal' hädäss' minull' näytti.

Digitized by Google

4. Muistan muita Herran töitä, Ja ihmeitä sangen suurii, Kuin omillens' tehneeks' löytään, Ain' auttain heit' hädäs' juuri. Sinä Israelin, kansas omas Ulos weit ihmeittes woimass', Orjuudest' sangen suurest'.

5. Sinun tahtos täytyy tulla ilmei, Kaikk' luodut luontons' wastaan, Taiwas, maa, meri, ilmat, pilwet, Ja kaikk', koskas tahdot kostaa. Kuiwin jalwoin meren läwitš' weit Sinun kansas, koskas ihmeit' teit: Jumal'! sinun wertaas ei löydy.

6. Sinun työs ihmeelliset lienee, Tutkimattomat owat neuwos: Tuskass' auttaa aina tiennet Niit', kuin sinua etsiwät toiwoss'. Sinun sanas lupaa awun aina, Toiwon, ett's sen minull' nytkin lainaat; Sinun ainoan siit' on kiitos.

Pſalmi 79. W. k. N:o 58.

66. Herra, kansas perittäwäs pääll' Karanneet pakanat owat, Wäärää Jumalan palwelust' wäell', Pääll' tunkein edes tuowat. Ei woi kärsiä sinun pyhää sanaas, Saastutit kirkkos, poljit alas, Kanss' kukistit kaupunkis perät'.

2. Pyhäis weren wuodatit, kuin weden, Ei kenkään heitä haudann', Lintuin ruuaks' ja maan petoin Annoit heidän lihans' naurain. Ympär' asuwilt' me pilkataan, Sanas tähden alas poljetaan, Jonk' kautta häwäistään nimes.

3. Herra, kuinkas kauwan tahtonet Niin wihainen olla meillen? Etkö syntiäm' anteeks' antane? Etkös armahtane päällem'? Älä meit' rankais' julmuudessas, Muista päällem' laupiudessas, Armos ann', apuhum' riennä.

4. Wuodata wihas niiden pääll', Kuin ei sinua tuta tainneet. Kukist' kanss' ne waltakunnat tääll', Kuin ei sinun nimees maininneet, Mut seisowat sinua wastaan ainа, Sanaas pyytäwät alas painaa, Ja pyhää nimees pilkat'.

5. Auta meit' auttajam' Jumal'! Sinun nimes kunnian tähden. Wihollisten julmuudess' tuimass' Armahda päällem', awuks' ehdi: Endist' syntiäm' älä muista: Ann' anteeks', lepy, wihas suista, Me waiwaiseks' olem' tulleet.

6. Ylitš' häwäistyksem' ja wahinkom' Wiel' wihollisilt' kärsim' enää; Kuin sydämen kiwun haaliwa on, Kost' he näin pilkata tiennee: Kussa se Jumal', jo

Digitized by Google

hon lustit? Jolt' awun heillens' toiwotit? Ah nous' Herra! kosta heidän pilkkans'.

7. Ann' huokauksem' etees tulla, Korjaa meit' kuolewaisii lapsiis, Joita pyytään surman ala, Holho käsiwarrellas ratki, Emme turwaa toista tienne, Jumal', sinä meill' turwa lienet, Sinä Lunastajam' olet.

8. Pilkat pilkkaajillen maksa, Joill' sinua pilkanneet owat. Hädäss' meitä aina auta, Me olem' kansas oma. Awuks' huudam' sinua, päälles luotam': Kosk' meill' apu sinult' suodaan, Niin julistam' kiitokses ijät'.

Psalmi 82.

67. Jumal' seisoo jumalain seass' Ja puhuu sanoill' näillä Niille, jotk' hän asetti siaans' Tuomarikši maan päällä: Kuink' kauwan te niin tahdotta Wäärin tuomit' ja hallita? Ja niitä hywiä kadottaa, Pahoi wäärydess' awittaa?

2. Sen köyhän asiat pois heitätt', Jota teidän tulis' auttaa, Hänen oikeutens' myös peitätt'. Wäärän tuomion kautta. Orpolasten myös hywyyttä Pyydätt' teidän alann' wäärydell': Niit' lain edest' pois lykittä, Joit' teidän tulis' lepytell'.

3. Waiwaisill' oikeus antakaat! Armahtakaat köyhäin päälle, Sorttuu ja raadollist' auttakaat, Jota wihataan siell' ja täällä. Waan ettei he ketään tottele, Pimeys heidän käsitt' pikaisest,' Pahuus myös maan wastaan ottelee, Ja siirtää pojes siastans'.

4. Minä tein teitä jumaliks', Ja saatin kunniaan suureen, Kutsuin ylimmäisen myös pojiks', Ja asetin istumaan juureen: Mut minä jällens' alas kukistan Teitä oikeuden istuimest', Ja kaikell' maakunnall' julistan, Ett' minä teitä wihaan hirmuisest'.

5. Kuin muutkin ihmiset te kuolett', Mut koirain tawall' hukutt', Pirult' woitetuks' myös tulett', Ja kuoleman ala nukutt'. O Herra! nouse ja kerkii Kaikill' oikeutta saattamaan; Sill' sinä saat maakunnat perii, Siis tule meit' pian auttamaan.

Ps. 84. W. k. n:o 106.

68. O kuinka ihanat Asuinsias owat, Sä herrain Herra suuri, Siell' sielun ruokit juuri Sun pyhän

Digitized by Google

ſanas makeull', Jost' kiitän ſinua riemull'.

2. Mun ſielun' halajaa Sinn' mennä ainian': Siell' löydän lohdutuksen, Ja waiwoiss' wirwotuksen: Mun ſielun', ruumiin' Herrass' Iloitſee monin kerran.

3. Kuin pienet lintuiſet Kyll' kiiruust' rientäwät Taas poikains' tykö peſään, Jonk' tehneet owat weſaan: Niin ſielun' alttaris tykö Ain' halaa, Jumal', pyynnöss'.

4. Siell' ſaa, o Jeſuinen! Tykönäs ſieluiſen' Ain' autuaass' lewoss' olla Ja weiſat' kuninkaalle Kyll' kiitos-wirren heliän, Ja tahtos jälkeen elää.

5. O kuinka autuaat Ne on, kuin aſuwat Huoneeſſas, tahtoin kiittää Sun hywyyttäs, ja liittää Toiwons' ſun ſanas päälle, Kuin awun tuottaa heille.

6. Kanss' owat autuaat, Jotk' alat' katſowat Päälle Herran hywän turwall', Ja waeltawat kunniall', Kanss' toiwon riſtins' kantaa, Odottain awun antoo.

7. Waikk' ſurun pikarist' Saa karwaast' niell' wälist', Uſein itkee ja huokaa, Ett' kyyneleet on ruokan': Heill' kuitenk' elämän lähteest', Lohdutus wuotaa runſaast'.

8. Niin myös opettajans' Näkewät iloiſſans' Lain Herran ſeuratukſi, Ja ſodan woitetukſi. Jost' pahuus ſuunſa tukkee, Ja autuus kanſalle kulkee.

9. Ah Herra Zebaoth! Rukouksen' korwiis ot', Lewitköön waltakuntas, Saatan' paetkoon kauwas, Suo jäſenes mun olla, Ja autuaast' täältä kuolla.

10. Yks' päiwä parempi Huoneeſſa Herrani, Kuin kaikk' maailman ilo, Kuin nopiast' pojes kimmoo; Mä owen wartiana Sull' tahtoiſin olla aina.

11. Mull' aurinko wiluſſa, Ja wielä ſodaſſa, Sä olet kilpi wahwa, Jonka päälle luottaa mahdan; Sä minull' kunnian kannat, Ja autuaan lopun annat. Amen.

Pſalmi 85. W. k. N:o 61.

69. Herra, kuin armollinen olit Uſein ſinun maakuntaas kohtaan, Ja Jaakobist' kuin wangiks' tulit, Lunastit heitä jällens' johtain: Kanſas ſynnit anteeks' annoit, Heidän pahat tekons' peitit, Ja leppyä wihastas wannoit, Wihas julmuuden pois heitit, Koskas paran.. kſeen meit' wedit.

Digitized by Google

2. Jumala, pois käännä wihas meist', Meidän Wapahtajam' meitä lohdut'. Wihastutk' päällem' ijankaikkisest'? Suwust' sukuhun wihata tahdot? Etkös meit' jällens' wirwota? Ett' kansas sinuss' sais' iloita. Meill' armos, Herra, osota, Täsä tuskass' nyt meitä auta, Meidän murheem' meist' pois ota.

3. O joskan kuulla kuitenk' saisin, Mitä pyhä Jumala puhuu, Rauhan hänen puheens' lupasi Kansallens', jota näin tukee. Pyhiäns' hän holhoo kyllin, Ettei he tyhmyyteen tulisi, Eik' epäilisi hänest' ollenk' Ja kärsimättömät olisi, Jost' Jumalall' laitos tulis' sitt'.

4. Niiden tykön' on hänen apuns', Kuin häntä pelkäwät ainian: Ett' kunnia meidän maallam' asuis', Ja kaikk' hywin käwis' ijan, Ett' laupius ja totuus täsä, Keskenäns' toistans' kohtaisit, Wanhurskaus ja rauha läsnä Toinen toisens' suuta antaisit, Jost' kukin ilon sitte saisi.

5. Totuus myös maast' wesoiwan näkyis', Hurskaus itsens' taiwaast' alas antais'. Näin meille Herra hywin tekis', Meidän maam' hedelmän kantais'. Näit', Herra, meill' anna armostas, Unhot' syntim', armahda päällem', Huojenn' hätäm', lepy wihastas, Anna anomisem', aut' meitä täällä: Siit' kiitäm' sinua suull', sydämellä.

Psalmi 86. W. k. N:o 28.

70. Tänn', Herra, korwas kallista, Puoleeni sinuas käännä, Apus kanss' älä kaukana Ole, waan awuksem' riennä! Sill' olen köyhä waiwainen, Sinuun kuitengin turwannen; Mun sielun' kätke aina.

2. O Herra, ole laupias! Sill' joka päiwä huudan: Sun auta aina palweliaas, Ja suuri liewit' tuskan'. Mun anna nähdä ilo suur'; Sill' minä ikäwöitsen juur' Sun peräs sydämestän'.

3. Sill' sinä olet armias Kaikill' awuks' huutawille, Kuule mua, kosk' olen waiwass', Etten jäis' synnin tielle; Sill' synnin palkka rangaistus Ompi, waan nöyrä rukous Ei sinult' hyljätt' liene.

4. Ei ole sinun wertaistas Epäjumalten joukoss', Ei löydy kussaan kaltaistas, Töiss' suurissa ja neu-

Digitized by Google

woiss': Ei estää taida yksikään, Taiwaass' enää kuin maasſakaan Niit', kuin ſä tehdä tahdot.

5. Siis kaikki kanſat rukoillen Sull' nöyräst' kiitost' tuokoon, Oſota ties myös minullen, Siin' mielen' kiinni olkoon, Ett' ſuurta nimees pelkäiſin, Ja totuudeſſas pyſyiſin, Joſſa wahwan lewon löydän.

6. Siis ſinull', Herra Jumala, Mä kiitost' weiſat' tahdon, Eik' mikään waara kamala Mua peljät', koska tarjon' Mull' ompi ſinun hywyytes; Sill' ſinä tuotit mun edes, Sywimmäst' helwetistä.

7. Mun päällen' koriat karkaawat Ja ſieluan' wäjyilewät, He ylpiäst' perki puhuwat, Sun, Herra, unhottawat: Waan ſinä olet laupias, Kärſiwä ja wihaan hidas, Sangen hywä ja wakaa.

8. Siis käännä ſinuas puoleeni, Wahwista palweliatas, Ett' minun wihamieheni Näkiſit ſinun waltas, Ett's pyörit aina apunan', Ja tuskiss' loyduttajanan', Jost' wihan ſuopa häpee.

Pſalmi 90.

71. O Herra Jumala taiwaast'! Olet ſinä hädäss' ja waiwass' Meill' turwa ijäinen ollen. Ennen kuin wuoret ja maa oli, Ja maailma luoduksi tuli, Sinä, Jumal', ijankaikkiſest' olet. Suuren ſurun ja waiwan perään, Lasket ihmiſet kuoleman erään, Sanot: aſemiin tulkaat jälleen, Te ihmisten lapſet ollen.

2. Tuhatt' ajastaikaa on kädesſäs, Kuin eilinen päiwä edesſäs, Kuin yön wartius pois astuu: Kuin kosket wuotawat, heit' lasket, He owat kuin yksi uni äskein; Kuin ruoho kohta lakastuu, Joka warhain kyll' kukoistuu, Nopiast' ehtoona pois ſurkastuu, Niitetään, kuiwaa, pois katoo: Niin ihminen hajoo ja pois jakoo.

3. Sen ſaattawat ſyntim' julmat, Ett's päällem' wihastut, Jumal'! Jost' me hukum' näin nuriast'; Sinun hirmuiſuutes tekee tain, Ett' äkilt' täält' temmataan näin, Kuoleman kiwull' ſurkiast'. Sill' pahat työm' etees tulee, Tuntemattomat ſyntim' ſuljet Walkeutehen kaswois etehen, Joit' ei peitettää taita todell'.

4. Täst' meidän ikäm' lyhy on, Elom' äkist' kuluwa on

Digitized by Google

Sinun ſuuren wihas tähden. Wuotem' pikemmin loppuwat, Kuin joku jaaritus hukkuwa, Kuink' enää kestää mahdam'? On elin-aikam' ſeitſemänkymment' wuott', Enin kahdekſankymment' ſuot', Sekin paras tuska, ſuru ſuur', Kuin leten ſekin kiiruhtaa juur'.

5. Mutta kuka ſen nyt uskonee, Että tuikk' tuimast' wihastunet, Syntein tähden meidän päällem'? Ken wihas wastaan wapiſenee? Ken hirmuiſuuttas peljännee? Ken pyytänee ſiitä päästä? Herra, opeta meitä ajattelemaan, Ett' meidän pitää kuoleman, Jost' ymmärtäwäiſiks' tuliſim', Sitt' ſydämell' wahwall' ain' oliſim'.

6. Herra, käännä ſinuas puoleem', Palwelias me kuitenk' olem', Armahda waiwaiſuuttam', Täytä meitä pian armollas, Ett' eläiſſäm' iloitſem' awullas, Huojenna ſurkeuttam', Ett's meit' kauwan waiwannut olet, Jotk' onnettomuutt' kärſineet olem', Meit' iloll' ilahut' täällä: Niin ſinua kiitäm' ijät' jälleen.

7. Armos oſota palwelioilles, Sinun kunnias heidän lapſillens', Sen jälkeen ſydän meiss' palaa: Herra Jumal' meill leppyis' olkoon, Apuns' kanss' tyköm' aina tulkoon, Kaikin tätä anom' ja halaam': Kättem' työt Herra täyttäköön, Ne meidän kanſſam' päättäköön Kaikk' hywin, ſielun, ruumiin puolest': Niin aina kiitäm' ſua ſen edest'.

Pſalmi 91.

72. Joka Korkeimman turwiss' istuu, Itſens' hänen huomaans' antaa, Ja Kaikkiwaltiaan warjoss' aſuu, Hänen tyköns' toiwons' kantaa, Se ſanoo Herrall': Sinä minun turwan', Minun Jumalan', minun linnan', Jonka päälle aina uskallan, Hän wäkewäst' minua pelastaa Käſittäjän pahast' paulasta, Alt' raatelewan ruton wallan.

2. Sulillans' on ſinull' wahwan' warjon', Wastaan wihollistes wainoo, Sinun ſuojas hänen ſiipeins' all' on, Rohwaiſe ſinuas, älä ole kaino. Herran ſanan wahwa wakuus, Joll' lujast' lupas' tulla apuus, On keihäs, kilpi, tuki, turwa, Kuin laimill' ei anna ſinua; Waan waast' wisſist' auttaa, Jos lujast' ſiihen ſinuas turwaat.

Digitized by Google

3. Yön kauhian kauhistukset julmat Peljättämän ei sinua pidä. Päiwäll' lentäwäiset nuolet tuimat Ei sinuhun osata tiedä: Eik' tartu tauti, kuin pimeiss' ryhtyy, Eik' rutto, kuin puolipäiwän' ryöppyy; Waikk' tuhannen siwuus kaatuis', Kymmenen tuhatt' oikiall' kurill' Silmäis nähden nukistuis' juuri: Ei kuitenkaan sinuun sattuis'.

4. Sinä silmilläs iloas katsot; Kuink' pahat palkkans' saawat. Se Ylimmäinen on sinun toiwos, Ei satu wahingon haawat: Jts' Herra hurskas on tuki turwas, Kuin wisust' sua warjelee waarass'. Ei mikään pahuus sinua kohtaa, Jumalan armost' ja wäest': Ei witsaus mikään majaas lähest', Ratk' rauhass' saat olla totta

5. Sinust' Herra on enkeleill' käskyns' antan', Kätkemään sinua joka hetkess'; He palweluksens' wisust' päättäin, Wartioiwat sinua wirkas retkiss', Ja käsissäns' sinua kantawat, Jalkaas ettes ole loukkaawa, Waikk's käysit jalopeuran pääll' julman, Myrkkyisen myös kyykärmeen, Eip' wahingoitse myrkky, lohikärme; Sill' its' sinust' näin sanoo Jumal':

6. Ett' hän minua halas' ja ikäwöits', Hänen minä hädäst' päästän. Hän tuntee minun nimen' pyynnöss', Warjelen häntä ja säästän: Hän awuks' huutaa minua, hänt' kuultelen, Hänen tykönäns' tuskass' olen, Hänen pian pojes tempaan sielt', Kunnian wiimein saatan hänell', Rawitsen hänt' pitkäll' ijäll', Hänt' autuuteen korjaan täält'.

Psalmi 92. W. K. N:o 197.

73. Matk' kallis, hywä asia On kiittää Herraa taiwahan, Kuin meidän rakas Isäm' on, Ja meill' on kaikkee hywää suon'.

2. Me harpuill', huiluill' mahdamme Niin kiittää kuin me taidamme, Tääll' hänen armoons' awaraa, Ain' ehtoin, aamuin lakkaamat'.

3. Siis weisat' kaikell' wäellä Mä kiitost' Herrall' hywälle Nyt tahdon tähden hywyytens', Ja tunnustaa sen sywyyden.

4. Ei tätä tyhmä ymmärrä, Waan sanoo ilman järjetä: Kaikk' tulee tapaturmaisest': Niin elää aina syntisest'.

Digitized by Google

5. Kyll' kukoistuwat ylpiät Ja mieltäns' myöten juurtuwat, On kuitenk' loppu julma heill', Ja kauhia kaikill' ajatell'.
6. Mut sinä, Herra, hallitset, Kaikk' wäkewimmäst' wallitset, Sun wihollises hukkua Kyll' täytyy, eik' sill' kuulua.
7. Ah katso! kuinka yletään Mun sarwen' kunniall' suurella. Saa ilons' nähdä silmäni, Pääll' minun wihan suopani.
8. Tääll' hurskas on kuin palmupuu, Niin' syksyin, kewäin hedelmän tuo, Niin kaswaa myös kuin sedripuu, Kuin Liibanoniss' kukoistuu.
9. Kuin istutetut seisowat, Ja Herran huoneess' asuwat, Niin' kauniist' wiherjöitsewät, Wiek' wanhan' hedelmöitsewät.
10. Ett' julistaa he mahtawat Töit' Jumalan; ja tietäwät, Ett' hän on hurskas ainoa Ja armoinen; häll' kunnia!

Psalmi 95.

74. Niin' weisatkaam' Herrall', Meidän autuutem' turwall', Käykääm' myös kiitoksell' Hänen eteens' ja psalmeill': Sill' Herra suur' Jumal' Ylits' kaikkein jumalain, Kuningas suur' woimall', Pääll' kaikkein kuninkain, Yksinäns' herrain Herra.
2. Hänen kädessäns' on Kaikki, mitä maassa on, Wuorten kanss' kukkulat, Meri, maa omans' owat: Näit' kaikk' on hänen kätens' tehnyt, Walmistain päänäns'. Tulkaat, kumartakaam', Polwillem' langetkaam', Herran meidän Luojam' eteen.
3. Hän meidän Jumalam', Häntä me aina kumarram', Me hänen kättens' lauma, Elatus-kansa oma. Jos te tänäpän' Kuulett' hänen äänens', Niin älkäät paaduttako sydäntänn', Kuin ajall' haikeuden Korwess' kiusauksess' tapaht'.
4. Siell' isänne mua kiusasit, Minun työni nähdä sait. Kärsein tätä kansaa näin Neljäkymment' ajastaikaa, Täll' kansall' sanoin näin: Sydämell' hän eksyy ain', Eik' oppii minun teitän' tahton', Joll' wihoissan' wannoin: Ett' ei pidä minun lepoon' käymän.
5. Kunnia olkoon Isäll', Kiitos suuri kanss' Pojall', Pyhälle Hengell' myös, Kuin meit' auttaa oikiass' työss'. Kuin se ompi ollut Alust' aina niin myös Nyt, jo ijankaikkiselt' Niin ijankaikkisehen, Yhdell' Jumalall' ainoall'.

Digitized by Google

Pſalmi 100.

75. Koko maailm' iloit' mahtaa, Kaikest' ſielust', mielestäns', Herran tykö tulkaat kaukaa Te, kuin olett' liitossans', Iloll' edes astukaat, Herrall' kiitost' weiſatkaat.

2. Hän on ſe, kuin meidän teki Kanſaksens' ja lampaiksens', Kosk' ne kadonneekſi näki, Wapaht' omall' werelläns', Seiſoo kansſam' waiwoisſa, Antaa ilon taiwaassa.

3. Hänen porttiins' kiitokſella Kaikki kanſa kulkekaan, Kiittäin äänell' ſuloiſella, Armons' edest' rakkahan: Hän on hywä totiſest', Pitää uskon ijäiſest'.

Pſalmi 103.

76. Minun ſielun', kiitä Herraa Monin kerran, Ylist' hänen nimeens' pyhää: Minun ſielun', kiitä Herraa! Älä unhohda, Mitä tehnyt on minull' hywää, Ett' armostans', juur' kohdastans', Minun parantaa, anteeks' antaa Minun ſyntin', wikan' ja nuhteen', Rikoksen' ja myös muut puutteen'.

2. Hän hengen hädäst' aina päästää, Kuolemast' eſtää, Armons' ylhäält' antaa minun ſaada: Lahjans' lainaa, tawarall' täyttää. Kauniist' minua käyttää, Hänen hywyyttäns' kiittää mahdan: Tekee tuoreeks' minun ja nuoreks', Tuomion tuottaa, oikeun ſaattaa Kaikill', kuin kärſiwät wääryyttä Niiltä paholta paitſi ſyytä.

3. Moſekſell' tiettäwäks' tehnyt on Tahtons', kuin hywä on, Iſraelin kanſall' käskyns': Herra on haluiſest' laupias, Aiwan armias, Kärſiwä ſuurest' hywyydestäns'; Ei hän ijäks' riitel' liiaks', Wihaan hidas, eik' ijät' wihass', Eik' ſyntei ſyyn jälkeen kosta, Eik' pahan työm' perään meille makſa.

4. Kuin taiwas pääll' maan korotett' on, Niin Herra antawa on Armons' pelkääwäistens' päälle. Kuin kauwas lännest' ſiirtty on itä, Niin meist' pois pitää Meidän pahat tekom' täällä. Kuin iſä lastans' armahtaa, Niin Herra ikäns', armoi päänäns', Armahtaa pelkääwäiſiäns', Jotka huutawat häntä awukſens'.

5. Hän tietää meidän heikon menom', Mitä meiſſä on, Olem' tomu, kuin pojes raukee, Kuin ruoho on eläis-

Digitized by Google

ſäns' ihminen, Kuin kukkainen, Kosk' kukoistaa, kohta pois laukee; Kosk' tuuli tääll' puhaltaa pääll', Ei kestä enää, eik' ſiaans' tienne: Niin äkilt' elom' menee, Pettäwä tääll' meidän ikäm' lienee.

6. Ijankaikkiſeſt' ijankaikkiſeen, Hywäin ylitſen, Herran armot ulottuwat: Hänen oikeutens' pyſyy niin lasten lapſiin Niill', kuin Hänen liitosſans' owat, Ain' käskyt muistain, ſynnist' ſuistain. Herra istuimens' on taiwaass' tawoittan', Sanan kautt' waltakuntans' Lewiää ylitſe kaikkein maakuntain.

7. Kiittäkäät Herraa te enkelit, Wäkewät kempit, Kuin hänen käskyns' teette. Ett' hänen ſanans' ääni kuultaiſiin, Jost' kunnian ſaiſit, Hänen ſotawäkens' häntä kiittää. Palweliat te, kuin hänen tahtons' teett', Kaikk' hänen työns', kaikiſs' paikoiss' myös, Kiittäkäät kilwan Herraa: Minun ſielun' kiittää hänt' monin kerroin.

77. Minun ſielun', kiitä Herraa: Ja hänen nimeens' ylistä, Sillä ett' hän monin kerroin Kunnians' Chriſtityill' julistaa, Synnit anteeks' antaa aina, Heikot hän tekee wahwaks', Armons' hän meille lainaa, Kuolemast' ſaattaa wapaaks', Runſaast' hän meitä rawitſee, Hengen woiman myös uudistaa, Oikeuden kaikille taritſee, Wiattomat nuhteist' puhdistaa.

2. Hän meille ilmoittaapi Hywän tahtons', tiens' ja neuwons'; Wiel' ſitte myös oſottaapi Armons', ſuoſions' ja pyhät menons': Hänen wihans' pian loppuu, Eik' anſion jälkeen rankaiſe meit', Laupiuteen äkist' myös tottuu, Ja lohduttaa murheelliſet. Kuin taiwas on maan päälle lewitett', Niin armoillans meit' peittää: Kuin itä on länneſt' eritett', Niin hän ſynnit meiſt' pois heittää.

3. Kuin iſä lapſians' armahtaa, Heidän nuhteens' unhottaa pian, Niin Jumal' meitä puoleens' karwahtaa, Jos me turwaam' häneen ijan. Hän tuntee meidän heikon luontom', Ett' me olem' tehdyt tuhwaſt', Ja olem' werratut ruohoon, Kuin hajaa ja kukoiſtaa puhtaaſt', Kuin tuuli ſen päälle puhelee, Kohta ſe lakaſtuu; Niin ihminen äkiſt' myös puuttelee, Ja peräti pois lahaſtuu.

4. Mut Herran armo on wahwa Niit' kohtaan, kuin

Digitized by Google

hänt' pelkääwät, Ja pysywät hurskaan' aina, Käskyns' jälkeen myös eläwät, Taiwaass' on hänen istuimens', Ja hallitsee ijankaikkisest'. Te enkelit, hänen käskyläisens', Kuin saarnaatte woimallisest', Teidän myös ylistämän pitää, Luotuitten kanssa Herraa, Minun sielun' myös aina kiittää Jumalata monin kerroin.

Psalmi 110. W. k. N:o 260.

78. Sanoi Herra, asuwa taiwaass', Christuksell' minun Herrallen': Sinä olet Poikan' rakas, Yhdenkaltainen, woimallinen: Istu minun oikiall' kädellän', Siihen ast' ett' minä sinull' wetelen Wihamiehes astinlaudaks'.

2. Sinun waltas witsan Siionist' Herra tahtoo ulos lähettää: Sieltä myös sanas iloisest Maailman ääriin lewittää: Kaikiss' paikoiss' sinä hallitse, Wihollistes keskell' wallitse, Että he pahuudest' lakkais'.

3. Koska sult' piinalla suurell' Synnin pääll' walta on saatu, Niin kansas mielellä hywäll' Pyhyydess' työkös kaatuu, Jolt' uhri sinull' wedetään, Lapses myös kiwuta synnytetään: Niinkuin yksi aamukaste.

4. Herra myös walallans' wahwist', Eik' kadu sitä millään ajall', Ett' hän sinun asetti papiks' Melchisedechin tawall'. Sinä myös ijät' niin pysyt, Sitä wanhaa uhrii älä kysy, Se piinas kautt' pois lakkaa.

5. Sentähden moni myös wihastuu, Ja riitelee usein wastaas; Mut sinä mahdat siit' ihastuu, Ett' Herra on sinun kanssas: Suuret kuninkaat wihoissans', Jotk' naurawat sinua pidoissans', Musertaa hän kohta rikki.

6. Hän tahtoo wäkewäll' menoll' Kaikki maakunnat tuomita, Eik' määrii salli oll' lewoll', Mut kuoppaan heitä sowittaa. Pirun joukkons' kanssa lyöpi, Wallan hänelt' myös pois wiepi; Eip sitä yksikään estä.

7. Mut ennen pitää hänen kuoleman, Ja lihassans' kärsimän waiwan, Kansans' näin tuskast' suoriman, Niinkuin oli puhuttu kauwan, Kolmanten' päiwän' sitt' nouseman, Ja ijankaikkisest' hallitseman, Niinkuin suur' waltias Herra.

8. Olkoon Jumalan taiwaass' kiitos, Kunnia ja woim

Digitized by Google

alat'! Kuin piti kansſamme liittons', Ja hädäst' meit' pois palatt': Hän itſe meille niin wannoi, Ja omall' ſuullans' myös ſanoi: Kuka meit' waiwat' mahtaa?

Pſalmi 112. W. k.. N:o 179.

79. Autuas ſe kuin pelkää Herraa, Hänen käskyns' halaa monin kerroin, Sen ſiemen on wäkewä maan pääll', Herralt' myös hywäst' ſiunattu tääll'.

2. Huone hänell' hywin katſott' on Rikkaudell', kunniall', myös muutoin. Pimiäss' ſaa hän paistawan walon, Kuin walistaa ſydämen halun.

3. Hän hywää tekee, mieliſest' lainaa, Oikein ja toimell' puhuu aina, Hän pyſyy ain' ijäiſeen muiſtoon, Josta kaikill' kunnia kuuluwa on.

4. Jumalan tykö turwans' panee, Eik' pääll' karkaust' peljänne, Hän loppuun ast' pyſyy wahwan', Näkee wihollistens' häpiän ſaawan.

5. Mielelläns' omans' altiiks antaa, Sen köyhill' kyll' tarjoks' kantaa, Hän ſiis tulee hurskautens' kanss', Korkiall' korotetuks' kunnian kanss'.

6. Kuin jumalaton ſen näkewä on, Sydämen kiwust' pyörtywä on, Kaikk' hänen himons' aiwotukſet Pois katoowat asti perustukſeen.

Pſalmi 113. W. k. N:o 349.

80. Jos Herraa palwell' tahdot Juur' jumaliſesti, Niin kiittää nimeäns' mahdat, Nyt ja ijäiſesti, Ain' idäst' länteen ast': Se kiitos ihanast' Ann' hänell' hywäll' ſoida, Armostans' awarast'.

2. Jos armoo, woimaa Herran, Mun ſielun', tutkit taas, Niins löydät joka kerran, Ett' ſuur' on kunnians': Kaikk' taiwaan joukko tääll', Ja ne kuin on maan pääll', Ei kunnians' ole werrat; Se paljon korkeemp' wiel'.

3. Ken jumalitten ſeass' On Herran wertainen, Kuin katſoo kaiket' kauwas Maan päällen alhaiſen; Kuin istuu korkeudell', Eik' häpiäks' lue wiel', Maan matoo hallit' waiwaist', Woimallans' wäkewäll'.

4. Waikk' waltans' ompi lawia Ja korkia istuimens', Niin katſoo armiaast' aiwan Sen köyhän puolehen, Kuin on maailmass' tääll' Pois hyljätt' jokaiſelt': Autuas, kuin alla waiwan Ain' luottaa Herran pääll'.

Digitized by Google

5. Waikk' täytyy maata monen All' murheen pitkältä, Ja kerjät' edess' owen, Syödä leipää kyynelten, Kanss' nälkää kärsiä, Wiel' pilkkaa, häpiää, Ja rukoill' nöyräst' sangen, Täss' maailmass' häjyssä.

6. Niin wihdoin nostaa hänen Jts' Jumal' tomusta, Kanss' tekee suuren ihmeen, Pääns' loast' korottaa; Ett' moni köyhä mies, Kuin oll' on waiwass', työss', Sitt' joutuu kunniaan suureen, Ylhäisten ystäwäks'.

7. Näimp' Jumal' täyttää monta Ynn' riistall', kunniall', Wiel' monta ylös nostaa Päämiesten joukkoon maall'; Sen tekee kätensä, Juur' laupias, wäkewä; Ehk' waiheess' wiipyy, totta On sanans' pysywä.

8. Niin yksinäisen taitaa Wiel' lapsilla lahjoittaa; Waan ei tai wirsi saata Kaikk' armoons' mainita. Mun sielun' kuitengin On siitä iloinen, Ett' Herran armo wahwa On alat' ijäinen.

Psalmi 116. W. k. N:o 315.

81. O Herra! ilo suuri Mull' on, ett's huutoni Ain' kuulet armiaast' juuri, Mun rukoillessani.

2. Siis kuule nytkin huuton', O Herra! laupiaast', Sull' uhrin tehdä tahdon, Rukoillen sydämest'.

3. Sill' minun kuolon paulat Kyll' kowast' piiritit, Ja helwetin julmat waiwat Juur' julmast' ahdistit.

4. Waan koska huusin Herraa, Ett' auttais' sieluan', Niin tuli samall' kerrall' Ja pelasti mun pian.

5. Sill' Jumal' on armoinen Ja aiwan laupias Sill', kuin on katuwainen, Ja häneen luottaa lujast'.

6. Hän taitaa pian ottaa Meit' ulos tuskasta: Hän haawoittaa ja auttaa Meit' armost' suuresta.

7. Sen minä tiedän kyllä, Myös itse minustan': Sill' Jumal' on mun päällen' Kanss' muistan' murheissan'.

8. Hän tuonest' sielun' päästi, Ja silmän' kyyneleist', Kanss' lankeemast' jalkain' esti, Jost' kiitän hänt' ijäiest'.

9. Siis tahdon edess' Herran Tääll' waeltaa eläwäin maass'; Kuss' löydän armois werran? Muut kaikk' mun hylkäs' taas.

10. Siis, Herra, kuinka sulle Kaikk' armos mak

Digitized by Google

ſanen? Ei woimaa ſitä mulla, Ett' oikein elänen.

11. Mä iloll' wastaan otan Sen kalkin, jonk's tuot mull', Sun nimeäs ſaarnaan kohta, Kanss' kiitokſen annan ſull'.

12. Ain' palwell' Herraa tahdon, Kuin pääst' mun ſiteistä, Hän wiel' mull' lahjoittakoon Armons' ja Henkenſä!

Pſalmi 117.

82. Halleluja! iloll' lujall', Te kanſat kaikk' Näin huutakaat ratk': Kiitett' Jumal' Suurell' kunniall', Joka aikoin, Sanans' ſuo meill' kaikkiin paikkoin.

2. Armost' ſulast' Autti meit' lujast', Synnist', wihast', Kuolon kidast', Pirun kädest', Helwetin hädäst', Kautt' Chriſtukſen, Pyhän Poikanſa Jeſukſen.

3. On hywyydest' näin Meit' warjell' ain' Pirun juonist', Wahingoist' monist', Opist' wääräst', Sielun waaraſt', Meill' totuuns' toi, Tykönäm' wiel' olla ſen ſoi.

4. Ilo-weiſull', Kiitos-laulull', Talwell', keſäll', Yliſtys Iſäll', Pojall' pyhäll', Hengell' hywäll', Kuin ollut on Aluſt', niin lakkaamat' kiitos olkoon!

Pſalmi 120. W. k. N:o 228.

83. Kosk' murhe ja waiwa päällen' käy, Herran tykö ſilloin huudan, Hän minua kyllä auttaa woi, Niin ett' ſe kauwas kuullaan: Hän on ſe ſama ykſinäns', Kuin ſielun auttaa waaraſt', Sen pahan huulen hyminäst', Ja wiekkaan kielen paulaſt'.

2. Mikä taitaa olla huonompi, Kuin ykſi wiekas kieli, Kosk' hän pahoiss' juoniss' ompi, Ja wahinkoo ſaattaa mielii? Hän on niinkuin yhden wäkewän Teräwä tulinen nuoli, Wahinkoo walmis tekemään, Ja pitämään häjyi juonii.

3. Woi! ett' minun pitää oleman Maailmass' niin häjyin waiheell'; Kuin minua pyytäwät kuolemaan, Ja aina alas painell': Minä elin aina ſowinnoll', Tuimain ja kirrein keskell', Kuin minä heill' puhuin ſuoſioll', Niin he minua pyydit estell'.

4. Mut Herran olkoon ſuuri kiitos, Kuin minua alati auttaa Niiltä, kuin on ſiinä liitoss', Ett' ſaiſit minua hautaan: Minä kiitän myös Herraa Chriſtust', Sekä myös Pyhää Henkee, Joka minun edes wie wiſust', Ett'ei eſtää ſaa kenkään.

Digitized by Google

Psalmi 121. W. k. N:o 90.

84. Mun silmän', käten' nostan Ain' Herran Siioniin, Jost' awun tiedän saawan' Ja walon kaunihin; Sill' Herra awun lainaa, Kuin maan ja taiwaan loi, Hän kuulee huuton' aina, Ja suojella kyllä woi.

2. Ei salli jalkan' horjuu, Juur' walpas ompi hän; Ei nuku eikä torku, Waan pysyy tykönän'; Mun armiaast' suojeleepi, Ja tukee käteni: Din, päiwin warjeleepi, Kanss' siunaa säätyni.

3. Pois minust' pahat poistaa, Ja sielun' pelastaa, Ain' armons' suo mull' loistaa, Kanss' päästää waiwasta; Mun ulos-, sisään-käyntön' Hän tukee kädelläns': Ain' armons' kanss' on tykön' Tykönsä turwaawain.

Psalmi 124.

85. Jos ei Herra auta meitä, Kosk' wiholliset sotiwat kanssam', Ja takaperin lyö heitä, Jotk' meitä pyytäwät ansaan; Jos ei hän Israelii warjele, Ja itse kanssaans' suojele, Turha on kaikk' meidän tekom'.

2. Ihmisten juoni ja wäki Ei meitä peljättää mahda, Se kuin taiwaat ja maan teki Meitä heist' selittää taitaa: Koska he owat pahall' juonell', Silloin on Jumal' toisell' mielell, Kuin toimittaa kaikki hywin.

3. He owat kiukuss' ja wimmass', Ei woi meit' kärsiä tiellä: Aukowat myös heidän kitans', Että saisit meitä niellä. Kuin aallot meress' pauhaawat, Niin he meidän wertäm' janoowat; Jumal' taiwaast' sitä nähköön!

4. Meitä he pakanoiks kutsuwat, Jotk' ei Jumalast' mitään tiedä, Ja heitäns' Christityiks' kehuwat, Joiden elo ja puhe on pyhä. O Herra! sinun nimes heitoss', Heidän koiruutens' on peitoss', Kuinka kauwan sitä kärsit?

5. Se ompi myös heidän liittons', Ett' käsittäisit meitä pauloins'. Olkoon Jumalan aina kiitos! Ettei saaneet meitä wauloins', Heidän nuoransa poikk' katkes', Heidän werkkonsa myös ratkes', Ja me niin wallalleen pääsim'.

6. O Herra! sinä niitä lohduta, Kuin owat kiusauksess', Et tahdo myös sinustas luowuttaa, Jotk' sinua huutawat awuksens'. Sitä me usein luemme, Ja itse aina tunnemme, Ett' se on sangen tosi.

Digitized by Google

7. Waikk' wihollinen wielä meitä Kadehtii ja myös wainoo, En kuitenkaan toiwoan' heitä, Enk' ole hänen edessäns' kaino: Sill' se kuin maan ja taiwaan loi Auttaa meitä, kuin kyllä woi; Sen minä wahwasti uskon.

Psalmi 127. W. k. N:o 85.

86. Jos ei Herra rakenna huonetta, Ja ylöspidä sitä, Talon menoi myös toimita, Ja kaikkii hywin liitä, Turhaan se muilt' ylös raketaan, Tyhjään kaluu yhteen haetaan, Hukkaan myös työtä tehdään.

2. Ellei Herra kaupunkii warjele, Holho linnoi ja tornii, Ja töissäm' seass' karkele, Itse myös liikuta sormii: Jos hän ei walwo ylitsem', Turhaan juoksem' ja pyrisem', Wartiat myös walwowat hukkaan.

3. Sen teette myös kyllä turhaan, Ett' alati murheess' elätt'; Unest' nousett' ylön warhain, Ja hiljain käytte lewät'; Syötte sitte leipänn' surun kanss', Jonk' Herra antaa, maatessans', Omillen ystäwillens'.

4. Lasten tähden te juokselett', Ja suurta murhett' pidätt', Edestänn' muita pois syökselett', Kaluu heillen kokoon pyydätt'; Lapset owat Herran lahjat, Kuin heillen tarpeet kyllä lainaa, Ja murheen heistä pitää.

5. Niinkuin sotamies kädessäns' Tuntee wasamans' ja nuolens', Jotka hän wiepi edessäns', Niill' warjelee pääns' ja suolens': Niin nuoret Herra myös tuntee, Jotk' hän silloin sotaan tunkee, Koska hän auttaa tahtoo.

6. Autuaat owat, joiden wiini Senkaltaisii on täynnäns', Eip' yksikään heitä saa kiinni, Eik' wihamies heit' häpäis': Kosk' he puolestans' sotiwat, Päältäns' wihollisia otiwat, Niin heidän myötä käypi.

Wielä toisin. W. k. N:o 85.

87. Ellei kartanoi ja taloja Jumal' ylös pidä aina, Siunaust' myös joka wuos' jaa, Lahjojans' meille lainaa: Jos ei hän talöss' toimita, Mitä siinä taitaan tarwita, Turhaan sitt' työtä tehdään.

2. Jos ei jumalallisell' wäellänś' Jumal' hallitse maakuntii, Kaupunkei kaitse kädelläns', Warjele waltakuntii, Ellei its' anna armost' rauhaa, Turhaan herrain meno pauhaa, Wartiat kaikk' walwowat hukkaan.

Digitized by Google

3. Te kuin pyritte ain' päiwill', öill', Sitt' surun kanss' syötte leipänn', Murheill', epäys-suruill', töill', Pyydätt' tehdä rikkaaks' teitänn', Jumal' edeskatsoo omillens' Tarpeet, ja antaa ylläisens', Jo kuin he makaawat parhain.

4. Lapsia Jumal' on teille suonut, Joist' pidätte murhett' paljon; Jotk' Jumal' wiisaast' on luonut, Heit' wiisaast' elättää tahtoo, Ja heill' elatuksen edeskatsoo, Werhon, tarpeen antaa tahtoo: Nämät heill' jo walmiit lienee.

5. Niinkuin sotamies kädestäns' Nuolens' ampuu kuhun tahtoo: Niin nuoria Jumal' ehdostans' Ihmeisest' edeskatsoo; Miehet, waimot, wierailta mailt' Saattaa yhteen ihmeisell' lail', Ilmei heit' hywästi siunaa.

6. Autuas se, jolla on kyllä Senkaltaist' nuorta wäkee, Ei hän häpiään taida tulla, Koska wihollisens' näkee: Kuin hän porteiss' heit' puhuttelee, Oikeun edess' myös juttelee, Asiassans' wahwan' pysyy.

7. Jsää, Poikaa, Henkee Pyhää Rukoilla hartaast' mahdam', Ett' sois' käteen käyntöö hywää Taloin töiss', kuin tehdä taidam', Kanss' warjelis'-waltakuntaam', Rauhan antais' meidän maakuntaam', Meit' siipeins' ala suojais'.

Psalmi 128.

88. Autuas se kuin pelkää Herraa, Ja hänen käskyns' aina seuraa; Kättes työ sinun elättää, Ja onnen tykös wedättää.

2. Emänt' on sinull' uskollinen, Kuin wiinapuun oksa hedelmällinen, Lapses kuin öljypuun wesat, Pöytäs ympärill' seisowat.

3. Katsos, kuink' se mies siunataan Ja kaikell' hywäll' lahjoitetaan, Kuin Herraa pelkääpi aina, Hänen sanans' rintaans' myös painaa.

4. Minä sanon sinull' totuutta: Siionist' Jumal' sinua lohduttaa, Antaa sinun nähdä ilo-päiwän, Jerusalemin myös hywin käywän.

5. Näkewät myös sinun silmäs, Ett' lapset sinull' lisääntywät ilmeiss', Jotka rauhass' sitt' saawat elää, Jsraelin kanss' maan päällä.

Psalmi 130.

89. Sinun tykös, Herra, tulen Ja huudan sywäss' waiwass', Awaa korwas, äänen' kuule, Älä

must' erkane kauwas; Jos sinä syntii tutkistell' Ja wäärydyet tahdot lueskell', Kuka woi sinun edessäs pysyy?

2. Jos me siis synnistäm' tahdom' Wapaaks' ja puhtaaks' tulla; Siihen ei mahdu ansiom', Saaman sen pitää muulla: Jumal' suuren armons' kautta Tahtoo meitä niistä auttaa, Häntä me tarwitsem' kaikki.

3. Sentähden työni unhotan, Joka ei syntii peitä, Ja Jumalaan turwan' otan, Toiwon' myös hänehen heitän, Hän alat' minua auttaapi, Kuin hänen sanans' lupaapi, Joka on sangen tosi.

4. Jos hän wielä kiusaa meitä, Ja awun kanssa wiipyy, Kuitengin odotan häntä, Hänes' myös kiinni ripun. Hän luullaan olewan hirmuinen, Joka on sangen suloinen, Ja walmis auttamaan kaikkii.

5. Waikk' me olem' pahuutt' täynnäns', Ja aina synniss' eläm': Niin kuitengin armoi päänäns' Tahtoo hän waristaa päällem': Hän meitä synnist' päästääpi, Ja riettaudest' peseepi: Olkoon hänen ainoan kiitos!

90. Hädässän' huudan Herraa Kaikesta sydämest', Ah, auta tällä kertaall', Jesu, armollisest'; Awaa sinun korwas wielä Kuulemaan huutoan', Älä minult' apuus kiellä, Murheiss' ja tuskissan'.

2. Jos oikeun jälkeen synnit Tahtoisit tuomita, Niin hukkuisim' kaikk' tyyni, Enk' wois' mitään wastata; Mut sinä armost' rikas, Hidas olet wihaan Sille, kuin tuntee wikans', Ja rientää katumaan.

3. Kaiken minun turwan' panen, O Herra! sanas päall': Siitä ain' awun saanen, Eyk' kuinka käwis' tääll'. Sielun' ain' Herraa toiwoo, Ja häntä odottaa, Kuin wartia yöllä walwoo, Ja päiwää toiwottaa.

4. Israel', lujast' luota Ain' Herran hywyyteen, Hän sinull' awun tuottaa, Ja auttaa autuuteen; Hän synnit anteeks' antaa, Suuresta armosta, Israelill' awun kantaa, Ja tuskist' pelastaa.

Psalmi 133.

91. Ynnä yksi yhteys, Keskinäinen rakkaus, Wälill' weljesten elon: Ynnä yhdess' asua, Ilman yhtään hasua, Weljekset omall' ehdoll', Ihanamp' on

mielist' iloo, Suloisempi suotuist' eloo, Kaikkein kalleint' kaluu jaloo, Ja parast' maailman menoo.

2. Kemppi kyläisten keskell', Taloiss' tai kaunis äsken, Juur' paras parikunnass'; Hywä hän hallituksess', Hywä oikiass' opetuksess', Siin' Herran seurakunnass'; Täll' talot hywin hallitaan, Waltakunnat wallitaan, Seurakuntaa edes seisotaan, Hywin kaikki edes katsotaan.

3. Paremp' balsamii parast', Öljywoidetta hajawaist', Sep' on Herran hengen woide: Hyötyisemp' ajaist' nestett', Kalliimp' kanss' kesäist' kastett', Kuin maan tuoreeks' tehdä woipi; Kust' kukkaiset kukoistuwat, Metsät myös ihastuwat, Laihot kaikk' leitsottawat, Hedelmät kanss' kiiruhtawat.

4. Siinä Jumal' siunauksens', Menestyksen, lupauksens' Lupas' ja käski pysyy: Rauhalisii rakastaa, Lapsiksens' lausuu tässä, Suo maan perintöö kysyy. Työt menestywäiset owat, Kaikk' menot toimehen tuowat, Suosioisten sowinnot, Yksimielisten olennot.

5. Rauha rakentaa rauhan, Warjelukseen wahwan pauhaa: Suotuis' elo yhteinen, Seurakunnan suosio, Oikian opin yhteys Aina auttaa autuuteen. Itse näin Jumal' lupas' sen: Elon alinomaisen, Ynn' ilon ihanaisen, Saada yksimielisten.

6. Eripuraisuudet tuowat Torat, tappelukset, riidat, Talon häjyt häwitykset, Saattain sodat, kapinat kaikk', Rauhattoman menon ratk', Waltakuntain kukistukset; Opiss' pahan pahennuksen, Oikialt' tielt' erhetyksen, Sielun kanss' kadotuksen; Jost' Jumal' suokoon warjeluksen.

Psalmi 137. W. k. N:o 210.

92. Juur' wirtais wieress, Babylon, Me suurell' surull' istuim': Koska mieleem' muistui Siion, Wuodatim' kyyneleit' parkuin, Ja ripustim' karwaall' mielell' Kanteleem', jotk' hywät lienee, Ratk' pajustohon paksuun, Kuin on siinä wieraassa maass', Jossa me pilkassa pahass' Pidettiin waiwaisna waljun'.

2. Olim' nell' wankina kauwan, Ain' kärsim' suruu sitkiää: Käskit meidän pahat pauhain, Iloita itkussam' ilkiät: Näin häwyttömät häkytit, Wirttä meilt' iloista pyy-

Digitized by Google

sit, Mielikarwaudeks' huuten: Weisatkaat nyt weisu kaunis, Joka on tehty Siioniss', Ja kyll' kumajais' kuultun'.

3. Näin suuress' surus' täll' kerrall', Taidammeko iloita täällä, Jloisest' weisata Herrall' Wirttä wieraalla maalla? Jerusalem, jos minä sinun maas Unhotan, mahtaa Herra taas Unhottaa oikian käten': Jos en aina Siionia muist', Kielen' sitt' kipeistä kiwuist' Tarttukoon suuni lakeen.

4. Alinomaa jos en ylist' Jerusalemii pyhää, Wiel' wäsynyn' murheist' sywist', Toiwota hänelle hywää: Jerusalemin päiwänä, Muist', Herra, Edomill' tämä, Kuin tuimast' huutaa taisi: Lyö, lyö maahan, joudu häjyss', Ett' perustuksengin täytyis' Kääntyy ylös alaisin.

5. Sinull' siis, häwytön Babel, Eik' Herra muistane jällens'? Kostakin pilkkas kowall' kädell', Ja saattain waiwaa päälles. Autuas on, joka sinun juones, Oman owes eteen tuonee, Ja sillä mitall' hywin mittaa, Kuins meille mitann' lienet: Autuas sinun lapses pienet Armottomast' paiskaa kiwiin.

Psalmi 139. W. k. N:o 10.

93. Herra, sinä minun tutkii tiennet, Tunnet minun, tiedät kaikk' pienetk', Joko istun, nousen, makaan, Näet kaikk' tyyni, edest' takaa, Taampat ajatuksen' tiedät, Joka taholt' minun ympär' kierrät.

2. Ei ole sanaakaan kieleni pääll', Jotas et kohta tiedä tääll', Mitk' edell', jälkeen minull' tapahtuu, Se toimitukselas johtuu, Kätespä ain' päälläni makaa, Paits' tahdotas ei minull' mitään tapahd'.

3. Tämä tieto minull' tarpeellinen, Ja on ylön ihmeellinen, Sangen kauss' korkia, kallis, hywä, Ylits' käy ymmärryst' sywää; Tietoos, taitoos, tekoos, ihmeitäs Tunnustan, enk' woi käsittää täss'.

4. Kuhun sinun Hengestäs menen? Kuhun kaswoistas pakenen? Jos ylös taiwaas' astuisin minä, Siellä edessän' olet sinä; Ehk' hamaan helwettiin tulisin, Sielläkin minun edessän' olisit.

5. Jos aamuruskon siiwet minull' käärin, Äärimmäisiin meren ääriin Minä lentäisin, ja asuisin siell',

Digitized by Google

Kätes minun sinne weis' wiel'; Sinun oikia kätes kaikk' täyttää, Jot' ei taita wälttää, se minun peittää.

6. Jos sanon: pimeys peittää minua muoll', Niin yön täytyy walkeun' minull' oll', Sinun edessäs ei paksuin pimeys Ole pimeys, waan walkeus; Yö walaisee, kuin päiwä walwain, Pimeys paistaa, kuin walkeus walkiain.

7. Wallassas on minun munaskuun', Halun', himon', myös menon' muut, Äitin' kohduss' minun ympäris peitit, Wahwan warjelukses näytit. Kiitän sen edest' sinua toden, Että ihmeellisest' tehty olen.

8. Ihmeelliset, Herra, owat työs, Sen nähdä taidan, tiedän myös: Ei minun luun' olleet salatut sult', Kosk' olin äitin' kohtuun tull', Siin' salaisess' tehty ollu, Kosk' alhaall' maass' olin luotu.

9. Mun walmistamattoman olon' Näki silmäs, ennen kuins minun loit: Luut, suonet, joka jäsen, ikäpäiwät kaikk', Kuin minull' oleman piti ratk', Ennen kuin ne edes tulit, Jo sinun kirjaas kirjoitett' olit.

10. Jumal', kuink' kalliit minull' owat Ajatukses, ihmees luomat! Kuink' lukematon näiden luku suur'! En wois', waikk' lukisin niit' juur', Ne samat lukun' ylits' woittaa, Ain' sinun töitäs tutkin totta.

11. Joska, Jumal', tuimat tappaisit, Werikoirat minust' pois ajaisit; He pilkkaawat sinua, ylpiät owat, Paits' syytä sinua wihaawat. Täydell' wihall' heitä wihaan, Jost' jällens' minua wihaawat ijan.

12. Tutki siis minua, Jumala, Koettel' sydämen' pohjassa, Kiusaa minua käskyilläs, tutki Ajatuksen' menon' muutkin, Jos tien pahan päällä lienen, Sinä autuun tielle minua wiene.

13. Ain' ylistäin sinua kiittelen, Ett's siipeis all' minun suojelet, Minun luonut, tehnyt, holhon', kainnut, Kuin olet juur' parhain tainnut: Tai tieto tykös turwan saattaa, Sydämen synnist' pois palattaa.

Psalmi 143. W. k. N:o 259.

94. Ah Jumalan'! Rienn' auttamaan! Sielun' on kahleiss' ahtaiss', Ann' armos tääll', Ä'' apuus kiell', Jonk' totuutes mull' lupas'.

Digitized by Google

2. Kuul' minua Ja lohduta, Ett' armon armost' löydän. Ah! lepy mull', Al' oikeull' Käy palwelias kanss' köyhän.

3. Ei löydy tääll' Maan kaiken pääll', Kuin olis' hurskas, wakaa: Siis tiedän myös, Ett' oikiast' syyst' Rangaistus päällän' makaa.

4. Mun wainoojan' Juur' ankaran Mun päällen' pilkan saattaa, Niin julmast' tääll' Mua wainoo wiel', Ett' ruumiin' runnell' mahtaa.

5. Mua waiwaapi, Kanss' painaapi, Kuin kuolleet kuoppaan pimiään, Jost' kulutett' Ja ahdistett', Kanss' murheell' täytett' henken'.

6. Mä muistelen Mun mielessän' Ain' aikoi entisitä, Sun ihmetyös On muistoss' myös, Ett' lewon saisin siitä.

7. Mun kämmenen Nyt lewitän Sun puolees, sielun' anoo Sult' lohdutust' Ja wirwotust', Kuin karkee maa wett' janoo.

8. Mun woiman' kaikk' On heikko ratk', Mult' kaswos älä peitä, Muutoin olen Senkaltainen, Kuin tuoni hautaan heittää.

9. Suo Jumalan'! Minun warhain Juur' armoos autuast' kuulla, Pääll' ainoan Sun turwaan ain', Suo siipeis all' mun tulla.

10. Mull' osota Tie oikia, Jot' myöten käydä taidan, Sun peräs ain' Mä halajan, Aut' ett' sull' kelwat' mahdan.

11. Aut' minua Nyt armosta Mun wihollisten' woinost'; Sill' turwannen Ja luottanen Ain' päälles kaikiss' waiwoiss'.

12. Mua neuwo wiel' Sun käskys tiell', Mun sielun' tahtos tehköön: Sun henkes ain' Sä minull' lain', Hän tasaist' tiet' mua wieköön.

13. Ah! lohduta, Mua wirwota Jesuksen nimen tähden! Mun sielun' wie Pois hädästä, Siit' kiitoksen sull' tuonen.

14. Mun Jumalan'! Kaikk' wainoojan' Sä lyö, mull' hywyytt' näytä, Niit' kadot' taas, Jotka palweliaas Wihaa; mua iloll' täytä.

Psalmi 145. W. k. N:o 224.

95. Ylistän sinun nimeäs, O minun Jumalani, Ja suullani sun ihmeitäs Kunnioitan, Ku-

Digitized by Google

ninkaani; Siihen sä taitoo mullen suo, Ja armostas ain' apu tuo, Sä armon, awun alku.

2. Suuri ja ylistettäwä Sä olet, minun Herran'! Woimallinen ja wäkewä, Kuin tutaan monen kerran, Kuin käsialas katsellaan, Ja taiten tarkast' tutkitaan, Eyk' owat epäluwut.

3. Sun armoetas mä puhelen, Ja suurest' kunniastas, Sun woimastas myös juttelen, Mainitsen wiisauttas; Lapsiltam' sinun hywyytes, Lasten lapsilta wakuutes Julistettaman pitää.

4. Maailma mahtaa mainita Sun armoos awarata, Hywyyttäs julki julistaa, Jot' mitata ei taita, Sä, Herra, aiwan armias, Hidas wihaan ja laupias, Suloinen ystäwilles.

5. Sun waltakuntas wahwa on, Se pysyy ijät' aina: Sun woimas myös puuttumaton, Sen oikiaa tuntoo lainaa! Sä korjaat kauniist' kaatuneet, Wahwistat wahwast' waipuneet, Jotk' turwaawat sun tykös.

6. Sä runsaast' ratki rawitset Eläwät einehellä, Ja tarpeet kaikk' taritset, Suurella hywyydellä; Sä awaat kätes armiaan, Ja täytät luodut ainian Suloisell' suosiollas.

7. Rakastawitas rakastat, Lähestyt pelkääwitäs, Ja waikkas waiheess' kuritat, Et kuolet' kuitenk' heitä: Sä hurskaan huudon huomaitset, Pahain parist' pelastelet, Häwität häjyt kaikki.

8. Wanhurskas, wakaa Jumala, Sä olet sinun teissäs, Ei sinuss' wäärynytt' kawalaa, Waan pyhä olet töissäs: Siis kielen' kilwan kiittäköön, Luotuin kanss' ynn' ylistäköön Sun pyhää nimees aina.

Psalmi 146. W. k. N:o 85.

96. Suun', sydämen', sielun' kiittäkään Herraa hädäss' auttajat' aina. Päämiehiin turwataan turhaan, Ne herrat ei auttaa taida, Jts' owat awuttomat ihmiset, Syntiset, sairaat, kuolewaiset, Joiden apu turhaan raukee.

2. Ei niin korkiaa kuningast' ole, Eik' ihmist' yhtään niin jaloo, Kuin ei henkeens' ylön ann' ja kuole. Mullaks', tuhaks', tomuks' tule. Kaikkein täält' tö

Digitized by Google

työ kulkee pois, Heidän juonens' joutuu tyhjään myös, Kanss' kaikk' aiwotuksens' hukkaan.

3. Autuas Jumalaan itsens' luottaa, Hänt' awuksens' huutaa aina, Hän apun' on hänell' hädäss' totta, Lohdutuksens' sydämeen painaa; Hänt' ei ken kään woi kadottaa, Jts' Jumal' hänt' turwiins' ottaa, Hänt' holhoo, warjelee wisust'.

4. Herran woima on puuttumaton, Kuin auttaa ain' suuttaa, saattaa, Taiwaan, maan, meren kaikk', kuin niiss' on, Herran käsi tehnyt on kaikki, Herran lupaus luja lienee, Ei ketään pettää se tienne, Wahwast' uskowaisians' auttaa.

5. Waikkas wäkiwaltaa kärsinet, Herran perään odot' ja toiwo, Hän puolestas puhuu ja sotinee, Auttaa woi, taitaa ja tahtoo; Awun tuo työ turwaawillens', Saattaa oikeuden ystäwillens', Pahain pahuuden pois polkee.

6. Kalliil', kowall' näljän ajall', Jumal' omians' korjat' tietää, Ruokkii, rawitsee ruuall', juomall', Karpeet tarjon' ain' pitää, Wangit päästää tornein pohjast', Pulteist', kahleist', pahast' päiwäst', Wiholliset karkottaa kauwas.

7. Herra sokiat näkemään saattaa, Murheelliset ilahuttaa, Sortut ja poljetut ylös auttaa, Ojentaa oikeun kautta: Kuin oikeutt', totuutt' tottelee, Herran armoon turwaelee, Hänt' rakastaa itse Jumal'.

8. Outoi, wierait' Herra warjelee Hädäst', waarast' heit' säästää; Orpoi, onnettomii auttelee, Wäärynyst', wäkiwallast' päästää; Leskist' muistaa murheen pitää, Holhoo heitä, kädelläns' peittää, Heidän ylönkatseens' kostaa.

9. Herra hajottaa jumalattomain Aiwotukset ja eljet, Työt tyhjäks' tekee, juonet julmat, Äkilt' ilon karkottaa wäljän. Herra on Kuningas ijankaikkisest', Kaikk' wallitsee woimallisest': Seurakunta Halleluja weisaa.

Psalmi 147.

97. Jerusalem', pyhä kaupunk', Kiitä sinun Herraas wahwast'; Sill' ett' hän on oll' sinull' apun', Usein sinun päästi myös waiwast', Hän lapsis hywästi siunasi, Sinull' myös rauhan lupasi, Kaihywäll' hän sinun täyttää.

Digitized by Google

2. Sanans' ja käskyns' ſinull' lähett', Kuin onnen tuowat myötäns', Ei niit' eſtää ſaa eli wähet', Ettei ne päätä työtäns'. Kumi ja jää niiden edess' ſulaapi, Wirta myös pojes kuiwaapi, Kowuus ei ſiellä myös pyſy.

3. Näin Jumala tehdä pyytää Israelin kanſall' aina. Ei ole myös ilman ſyytä, Ettei hän niitä kaikill' lainaa: Hänen ſanans' jalost' pauhaapi; Mutta ſe ſitä halaapi, Jonka Jumal' ſydämen awaa.

98. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa, Sill' hän on juur' hywä. Ratk' kallis aſia on Jumalaa kiittää, On Jumalaa kiittää; Suloinen on ja kaunis hänt' ylistää. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa.

2. Weiſatkaat wuoroin, Weiſatkaat wuoroin, Ain' Herrall' kiitost'. Kanss' kantelein, weiſatkaam' yhdess' liitoss'; Weiſatkaam' yhdess' liitoss'. Sill' hän on ſuur', woimallinen ja wiiſas. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa.

3. Hän taiwahanſa, Hän taiwahanſa Pilwillä peittää, Ja ſatehen maan päälle armiaast' heittää, Maan päälle armiaast' heittää; Niin ruohot kuiwill' wuorill' myös lewittää. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa.

4. Kuin kaikell' lihall', Kuin kaikell' lihall', Ain' ruuan kantaa, Ja eläinten myös rawintonſa antaa, Myös rawintonſa antaa; Kanss' kaarnen pojill', jotka huutaa häntä. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa.

5. Wäkewyys miesten, Wäkewyys miesten On hälle halpa; Eik' wäkewyys häll' hewoiſien kelpaa, Hewoiſien kelpaa: Waan ne kuin Herraa kiittämään on walppaat, Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa.

6. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa, Kuin on ratk' hywä, Hän elämän on lähde ſangen ſywä, Lähde ſangen ſywä, Jost' kaikill' luoduill' wuotaa paljon hywää. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa.

7. O Jeſu Chriſte! O Jeſu Chriſte! Sä apum' ainoa; Sun armos kaikill' Chriſtityille lainaa, Chriſtityille lainaa, Ett' nimeäs he ylistäiſit aina. Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät Herraa. Amen.

Digitized by Google

Psalmi 150. W. k. N:o 290.

99. Herraa hywää kiittäkäät, Jloiset' ylistäkäät, Luodut kaiki laulakaat, Pyhät pyhäss' pauhatkaat.

2. Suuret, pyhät, korkiat Tekons' on ja oikiat, Hänen Herrautens' suur' Puuttumata pysyy juur'.

3. Kiitos tuokaat Jumalall', Mielell', kielell' hartahall', Harpuill', huiluill', kanteleill', Kulkuill', trummuill', symbaleill'.

4. Kaikki, joissa henki on, Kiitwaat kiittämään olkoon Herraa hywää riemuisest': Halleluja haluisest'.

III. Jokawuotiset juhla-wirret.

1. Muutamat pyhäin kiitos-wirret.

Maarian kiitos-wirsi, Luuk. 1: 46, ꝛc.

100. Minun sieluni suurest' ylistää Herraa, Ja minun henkeni iloitsee Jumalassa, minun Wapahtajassani,

2. Että hän katsoi piikansa nöyryyttä. Sillä katso, tästedes pitää kaikkein sukukuntain minua autuaaksi kutsuman,

3. Sillä se woimallinen on suuria ihmeitä tehnyt minun kohtaani; Ja hänen nimensä on pyhä,

4. Ja hänen laupiutensa pysyy suwusta sukuhun Niille, jotka häntä pelkääwät.

5. Hän osotti woiman käsiwarrellansa; Ja hajotti ylpiät heidän sydämensä mielestä.

6. Woimalliset on hän kukistanut istuimelta, Ja korotti nöyrät.

7. Jsoowaiset täytti hän hywyydellä, Ja rikkaat jätti tyhjäksi.

8. Hän korjasi Jsraelin hänen palwelianssa, Muistain omaa laupiuttansa,

9. Niinkuin hän on puhunut meidän isillemme, Abrahamille ja hänen siemenellensä, ijankaikkisesti.

10. Kunnia olkoon Isän ja Pojan Ja Pyhän Hengen.

11. Niinkuin ollut on alusta ja nyt ja aina, ja ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Se sama. W. k. N:o 73.

101. Minun sielun' suurest' kiittää Herraa, Hänt' ylistää monin kerran, Henken' iloitsee Jumalassan', Minun wahwass' Wapahtajassan'.

2. Ett' hän katsoi piikaans' nöyrää, Eik' ylön anna koskaan köyhää, Katso, pitää kaikkein sukukuntain Autuaaks' minua kutsuman.

3. Sillä Herra, kuin wäkewä on, Ihmeellisiä töit' tehnyt on, Minun kohtaan' kyllä hywin, Hänen nimens' on kaikkein pyhin.

4. Jonka laupiull'ei löydy lukuu, Joka pysyy suwusta sukuun, Niiden ylitse laskewa, Kuin häntä aina pelkääwät.

5. Hän osotti wäkewän woimans', Kyll' kowall' käsiwarrellans', Koriat hajotti häpiällisestä Sydämens' ylpiäst' mielestä.

6. Woimalliset maahan on kaannut, Istuimelta kukistanut. Jällens' korjas' hän ne köyhät, Mös korotti ne nöyrät.

7. Isoowaisill' armons' näytti, Jotk' jalost' hywyydell' täytti. Ne rikkaat owat hätäyneet, Jotk' hän on tyhjäks' jättänyt.

8. Ja Israelin palwelians' Hän hywin kyllä korjas' kanss', Omaa armoans' muistain wielä, Ja luwatun laupiuns' päälle.

9. Niinkuin hän on jo puhunut, Meidän isillem' luwannut, Abrahamill' ja sen siemenell', Jo hamast' ijankaikkisest'.

10. Kunnia olkoon aina Isälle, Niin myös Jesuksell' Pojalle, Niin ikäns' Hengell' Pyhälle, Nyt ja ijankaikkisehen.

Sakariaan liitos-wirsi, Luuk. 1: 68, ꝛc.

102. Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala! Sillä hän on etsinyt ja lunastanut hänen kansaansa,

2. Ja on meille korottanut autuuden sarwen, Dawidin hänen palwelians'a huoneessa,

3. Niinkuin hän on muinen puhunut Hänen pyhäin propheettains'a suun kautta,

4. Wapahtaaksens'a meitä meidän wihollisiltamme Ja kaikkein kädestä, jotka meitä wihaawat,

5. Osottaaksens'a laupiutta meidän isillemme, Ja muistaaksens'a hänen pyhää liittoans'a,

6. Ja sitä walaa, jonka hän wannoi Abrahamille meidän isällemme, meillen antaaksens'a,

7. Että me, wapahdetut meidän wihollistemme kädestä, Häntä pelkäämätä palwelisimme, Pyhyydes

ja wanhurskaudessa Hänen edessänsä Kaikkena meidän elinaikanamme.

8. Ja sinä poikainen pitää kutsuttaman Ylimmäisen Propheetaksi; Sillä sinun pitää käymän Herran kaswoin edessä, Walmistamaan hänen tietänsä,

9. Ja antamaan autuuden tunnon hänen kansallensa, Heidän synteins' anteeksi saamiseksi,

10. Meidän Jumalan sydämellisen laupiuden kautta, Jolla meitä on etsinyt koitto ylhäältä:

11. Walistamaan niitä, jotka pimeissä ja kuolon warjossa istuwat, Ja ojentamaan meidän jalkamme rauhan tielle.

12. Kunnia olkoon Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen ꝛc.

Se sama. W. k. No 111.

103. Kiitett' ole Israelin Jumal', Nyt kaswos pyhät tänn' kumarr', Kansaas sinä olet etsinyt, Ja kadotuksest' päästänyt.

2. Sillä sinä autuuden sarwen Ylös korotit meit' warten, Dawidin, pyhän palwelias Huoneessa, sangen armiaast'.

3. Niinkuin sinult' on muinen puhuttu, Ja entiselt' emustettu, Propheettais pyhäin suun kautta, Että meitä tahdoit auttaa,

4. Meidän wihollistem' kädest', Kaikkein wainosjitten edest'; Osotit laupiuden isillem, Muistit pyhän liittos päällen,

5. Ja sen wakaan walan päälle, Jonka wahwast' wannoit täällä, Abrahamill', meidän isällem', Wisusti antaakses meillen:

6. Että me, päästneet wihollisilt', Sinua pelkäämät' palwelisim', Oikeudess', pyhyydess', hywin, Kaikkina meidän ikäpäiwin'.

7. Poikainen pitää kutsuttaman Propheetaksi sen Korkeimman, Kuin käwi Herran kaswoin etehen, Walmistamaan hänell' tietä,

8. Ewankeliumin saarnalla, Antamaan Herran kansalle Tunnon autuuden tulemiseen, Ja syntein anteeksi saamiseen,

9. Senkin Jumalan suloisest', Laupiudest' sangen haluisest', Jost' on etsinyt meitä täält', Christus kirkas koitto ylhäält':

Digitized by Google

10. Walistamaan kuin pimeydess' Istuwat, ja kuolon sywyydess', Ja niin ojentamaan täällä Meidän jalkam' rauhan tielle.

11. Kunnia olkoon aina Isälle, Niin myös Jesukſell' Pojalle, Niin ikäns' Hengell' Pyhälle, Nyt ja ijankaikkiſehen.

Simeonin kiitos-wirſi, Luuk. 2: 29, ꝛc.

104. Laske nyt, Herra, sinun palwelias Rauhaan menemään sanas jälkeen.

2. Sillä minun silmäni owat nähneet sinun autuutes,

3. Jonka sinä walmistit kaikkein kansain eteen.

4. Walkeudeksi walistamaan pakanoita, Ja sinun kansas Israelin kunniaksi.

5. Kunnia olkoon Isäll', ꝛc.

Se sama.

105. Päästä nyt, Herra, palwelias Rauhaan menemään soweliaast', Salli täst' surkeudest' pois kuljen, Sinun oman sanas jälkeen.

2. Sill' owat nähneet minun silmän' Sinun Wapahtajas jo ilmei, Jonk's walmistit armost', wetäin Kaikkein kansain kaswoin eteen.

3. Walkeudeksi walistamaan Pakanoit', ja lunastamaan Kansas myös Israelin parhaaks', Kuuluiſaks' korkiaks' kunniaks'.

4. Kunnia olkoon aina Isälle, ꝛc.

2. Adwentti-wirret.

106. Seurakunta iloitse, Ylkääs wastaan hankitse, Hän tykös tulee tänne, Kuin ennustett' on ennen, Hosianna, Herra! apuu anna Täll' Dawidin Pojalle aina, Kanss' Kuninkaall' kunnia lainaa.

2. Drotninki Siion waralt'! Awaa porttis awaralt', Ota ylkäs Christus wieraaks', Huuda hänell' iloo keraks', Hosianna, Herra! apuu anna ꝛc.

3. Hän hurskas auttaja, Autuun ainoo antaja; Hänt' wastaan walmist' itses, Weisaa hänell' riemu-wirtes: Hosianna ꝛc.

4. Katsoan, kunni Kuningas Aasill' ajain tulee täss', Nöyrän' ja kyllä köyhän' Jolt' taiwaan tawaran löydäm', Hosianna ꝛc.

Digitized by Google

5 Liittons' werell' wiruttaa, Kuopast' kuiwast' kirwottaa, Rauhan meill' saarnat' antaa, Näin autuun kaikill' kantaa, Hosianna ꝛc.

6. Hän autuun hinnan täytti, Meill' armons' awun näytti, Sai wihollisistans' woiton, Jost' hänell' ylistys olkoon: Hosianna, Herra! awun annoit Täll' Dawidin Pojall' ainooll', Kanss' Kuninkaall' kunnian ain' soit.

7. Sydämen owi awatkaam', Hänt' me wastaan ottakaam', Turwatkaam' hänen tykönsä, Ei ijäss' hän meit' ann' ylön, Hosianna ꝛc.

8. Oksii sielt' täält' taittakaam', Waatteem' kanss' hajottakaam', Tuskiss' tunnustain hänt' Herraks', Auttajaks', monin kerran, Hosianna ꝛc.

9. Hänt' wastaan käykääm' palmuill', Kiitos-wirsill' ja psalmeill', Huutain: hywäst' siunatt' olet, Kuin Herran nimeen tulet, Hosianna ꝛc.

10. Olkoon kiitos Jesuksen, Tähden tain lunastuksen, Jonk' meill' ansiostans' antoi. Kiitos hänell', näin ain' sanoin: Hosianna, Herra! awun annoit Täll' Dawidin Pojall' ainooll', Sill' kunnian Kuninkaall', Amen.

107. Sun porttis, owes awaja, Kanss' nöyräst' itses alenna, Nyt Jesust' wastaan ottamaan, Kuin tulee tykös asumaan: Jo tulee, weisull' riemuisell' Huuda, että kuuluu korkeudell': Sull' kiitos Jesu suloinen! Kuin tulet, asut tykönän'.

2. Hywyyden Jesus myötäns' tuo, Ja kaiken armon sulle suo, Hälle pyhyys oma on kruununsa, Ja wakuus wahwa waltikka: Hän waiwat saattaa sammuttaa, Sun tuskist' tuimist' pelastaa. Sull' olkoon kiitos Jesu Christ'! Kuin waiwoist' autat ahtahist'.

3. Kansa ja kaupunk' on autuas, Kuhun kulkee tämä Kuningas; Siin' rauha on ja rakkaus, Kuss' Christuksell' on asumus, Hän armon tuopi tullessans', On apus neuwoiss', teoissas: Sull', Jesu, annan kiitoksen, Ett's tulit mun päämiehekseen'.

4. Sun porttis, owes awaja, Hälle sielus majaks' walmista, Ann' uskos loistaa lujasta, Wartioitse, ole walmisna, Hän tulee tykös totisest', Sun kruunaa

Digitized by Google

armoll' iloisest', Sull', Jesu rakas, kiitoksen Ain' armos edest' lausunen.

5. Ah tule tykön' Jesuinen! Sull' awajan mun syhämen', Kanss' armos tule autuaan, Ja asu aina sielussan'. Mua taiwaan iloon johdata, Ett' tykönäs saan asua. Minä tulen pian, sieluinen! Amen, tule, ole armoinen!

3. Christuksen lihaan-tulemisesta.

108. Esaiall' propheetalle tapahtui, Ett' Herra kunniassans' hänelle näkyi, Ja korkiall' istuimell' istui; Hänen waatteens' liepehet templin täytit, Seisoit seraphim kahden puolen, Kuus' siipee kullakin heillä ollen, He kauniit kaswons' kahdella peitit, Kaksi peitteeks' jalkains' päälle heitit, Kahdella siiwellä lensit wapahast', Hnutain toinen toisellensa wahwast': Pyhä on Jumala Herra Zebaoth! Pyhä on Jumala Herra Zebaoth! Pyhä on Jumala Herra Zebaoth! Kaiken maan hän kunniallans' täyttänyt on. Wapisit pihtipielet tästä huudosta, Huone täytettiin sawusta ja tuoksusta.

109. Christus Jumalan Poika, Kuin on meidän Herram', Isästä ulos koittaa, (Sanoi Raamatt' monin kerran), Hän ompi se kointähti, Kuin meitä walaisemaan ehti, Kaikess' pimeydess'.

2. Hän tuli maailman lopuss', Meidän tyköm' taiwaast', Sikis' Maarian kohduss', Pääsi meitä waiwast': Kuoleman ylitse woitti, Ja elämän meille tuotti, Taiwaan etsem' awas'.

3. Armos, Christe, meille lainaa, Ja palawa rakkaus, Usko sydämiin paina, Ja synnist' lakkaamus, Anna meidän jälkees himoo, Wilppi meist' poijes kimmoo, Ja rakastaa totuutta.

4. Kaiken woiman nyt Isä Antoi sinun kätees, Se sinulle kiitosta lisää, Ettäs sen otit etees: Sill' sinun tulee auttaa, Ei sortaa eli laittaa Sitä köyhää woimatont'.

5. Mitkä saanut olet Isält', Älä niitä kadota, Wie heitä taiwaasen sisäll', Ja awullas lahjoita; Siellä sinun peräs kysyn Ja tykönäs aina pysyn, Kaikkein pyhäin kanssa.

Digitized by Google

110. O Jesu Christ'! kuin luontom' sait, Ja synnyit neitseest' kirkkaast', Rakkaus sinun siihen wei, Että meit' päästäisit pilkast'. Sinä näit missä waiwassa Me olim' tässä maailmassa, Helwett' oli edessäm' awoin.

2. Annoit itses kohta sotaan, Sen ruman pirun wastaan, Ja tahdoit olla meidän otaam', Kosk' hän riitaan meit' haastaa: Sinä saatit meille rauhan, Otit myös päältäm' pois waiwan, Piinas ja kuolemas kautta.

3. Niin sinä myös kaikki käskit Turwaamaan sinun päälles, Orwot ja myös köyhät lesket Lupasit korjata puolees, Jos he waan uskowat sen pääll', Että ne tahdot antaa heill', Kuin sinä luwannut olet.

4. Sinä olet meidän weljem', Joka meill' kunnian tuotat, Et sinä myös meit katso ylön, Jos me sinun päälles luotam'. Enkös me mahda iloita, Sill' Christus, Jumalan Poika, On meidän rakas weljem'.

5. Tämän suuren armos tähden Olkoon sulle kiitos, Christe, Että weljikses saatit meidän, Ann' meill' aina sitä kestää: Sentähden mahdam' iloita, Ja Jumalata kunnioittaa, Hän on meidän rakas Isäm'.

4. Joulu-wirret, Christuksen syntymisestä.

W. k. N:o 206.

111. Tule toiwottu turwa tänn', Neitseen synnyttämist' näyttämään, Ihmeeks' ihmisten maailmall', Se syntymys sull' sopei, Jumal'.

2. Ei tapahtun' se miehen siemenest', Maan Herran Hengen waikutuksest': Sana Jumal' lihaks' tänn' tuli, Jumal' itse ihmiseks' yhtyi.

3. Neitseen kohtu kantoi hedelmän, Paits' puutokseta neitsyyden, Ihmeet isot nyt ilmaantuwat, Jumal' templiss' omass' asuwa.

4. Sankar' samosi ulos salistans', Ja neitseen kohdust' kammiostans', Jumal' miehekši meill' olemaan, Weljikšens' meitä wapahtamaan.

5. Isästänsä hän ulos käwi, Täyden miehen Isän tykö wei, Hänen waltans' ylitse kaikkein käy, Istuu Isäns' oikiall' kädell' ain'.

Digitized by Google

6. Ynn' Jsäns' kanss' yks' woimall' on; Lihassans' korwens' kuoleman, Helwetin woiman hän häwitti, Pirun wallast' meit' wapahti.

7. Sanan saarnall' täst' on tullut, Walkeus waiwaisii walaisemaan, Pimiöin sydämihin paistamaan, Murhetta iloksi muuttamaan.

8. Kiitos olkoon aina Jsälle! Ylin ylistys Pojalle, Kanss' korkia kunnia Pyhäll' Hengell', Kuin näin armon awun antoi meill'.

W. k. N:o 235.

112. Kunnioittakaam' Christust' Kuningast', Syntynyttä neitseest' Maariast', Jonk' walta on ennen aurinkoo, Maan ääriin ulottuu loppumat'.

2. Maailman Luoja, luonnon ihmeeks', Itse tuli ihmiseks', orjaks', Ett' ihmisen luonnoss' lunastais' Luotujans', ihmisii hukkuwii.

3. Jumalan armon awara aitta, Maan kaik' ja taiwaan täyttäjä, Antoi itsens' autuaan aikaan, Neitseen nuoren kohtuiseen puhtaan.

4. Herran pyhä wiisaus pohjaton, Woima wäkewä, puuttumaton, Tämän ihmeen tehdä taisi, Ett' neitsy sanast' sikiän sai.

5. Gabriel enkel' sen ilmoitti, Maaria uskoll' tyköns' otti, Paitsi miehet' neitsy raskaaks' tuli, Pyhäst' Hengest' sikiän siitti.

6. Ymmärryst' ylitse, wastoin luontoo, Paitsi miehen awuta muutoin, Neitseen kohtu hedelmän kantaa, Sen hedelmän, jolt' itse luotu on.

7. Ett' neitseen kohduss' oli Jumal' ja mies, Elisabet terwehdyksest' ties', Maarian juur' Jumalan äidiks', Siks' tuns' Johan jo kohduss' äitins'.

8. Koht' kuin se Pyhä syntyi tääll', Seimeen sallei pantaa pahnain pääll', Äitins' rieskall' hän rawitaan, Kuin linnut ja luodut kaikk' ruokkii ain'.

9. Täst' syntymäst' enkelit iloitsit, Kiitoksen Jumalall' weisasit, Ensin paimenill' ilmei suodaan Se hywä Paimen, kaikkein Luoja.

10. Siis kiitos olkoon Jesukselle, Ett' itsens' autta-

Digitized by Google

jaks' antoi meill', Weljeks', wälimieheks' syntyi täun', Kanss' kiitos Jsäll', Hengell' Pyhäll'.

113. Riemuit' me mahdam' wahwast', Suloisest' sangen sanomast', Jonk' enkel' ilmoitti, Meille tosin toiwotti, Armon, awun aiwotun, Lunastuksen luwatun, Jsält' ijankaikkiselt'.

2. Jumalan Poika pyhä, Kaikkein kappalten Luoja hywä, Piwossans' pitäwä taiwaan, Maan, meren sywän: Korkia kunnian Kuningas Jhmiseks' astui alas, Orjan puwun päällens' puki.

3. Pilwet pisaroitsewat, Ja taiwaat täsä satawat, Turwan ain' toiwotun, Lunastajan luwatun, Esi-isilt' ikäwöityn, Kansoilt' kaikilt' halatun, Uhreill' ennen ennustetun.

4. Kaiten tätä tawarat' Ei taida taiwaat awarat Sulkee syliins' sisäll', Eik' maailmaan mahdu olennoll': Neitseess' makas' mittaamaton, Kohtuun mahtui määrätön, Maan ja taiwaan täyttäjä.

5. Neitseen nuoren kohtuinen, Paits' puutokseta neitsyyden, Kätkee, kätkyns' kantaa, Tuo edes, ilmei antaa Näkymättömän, nähtäwän, Jankaikkisen, ajaisen, Annoll' awun ylhäisen.

6. Jumal' yhtyi ihmiseks', Jhmeeks' kaksi yhteen yhdeks', Ymmärrystä ylitsen, Luonnon lain ohitsen, Meillen syntyn', meille suotu, Neitseen kohdust' tänne tuotu, Wapahtajaks' waiwaisill.

7. Pirun puustit kostetaan, Ewan omena ostetaan, Armon apu annetaan, Wangit ulos otetaan, Taiwaan owi awataan, Riemu, rauha jaetaan, Onnettomill' autuus.

8. Toiwo tosin turwaawa Meille tulee tästä wahwa, Sydän syttyy uskoon, Työ autuaan Jsän armon, Tuskiss' luja lohdutus, Jtkuss' ilon odotus, Hengen wahwa waikutus.

9. Lepo suotuis' sydämess', Elämä ijän kuolemass', Saam' nämät ilmeisest', Jsän Pojass' ihmisess'; Hänen työns' turwatkaam', Häntä kaikin kiittäkääm', Jsää, ynnä Henkee hywää.

114. Iloitse, Christikunt', sydämest' Herran woimast', Armost' ja hywyydest', Ett' här Peikans' ainoan Antoi tulla maailmaan, Ja siitä kohduss' Maarian.

Digitized by Google

2. Jumal' enkelins' lähetti, Kuin ſuloiſest' Maariaa terwehti, Ja teki tiettäwäks', Ett' hän pant' oli ſiittäjäks', Ja Chriſtuksen ſynnyttäjäks'.

3. Jumala kyll' woi ja tietää, Kuink' neitſy ſynnyttää miehetä, Niinkuin me täsſä näem'. Se pidetään ſuuren' ihmeen', Enſin oli ſe ja wiimein.

4. Meille ſe tapaht' parhaakſi, Ett' Jumal' tuli meille turwakſi, Ja ſen Pojan tänn' antoi, Kuin autuuden meill' kantoi, Niin kuin hän iſſillem' wannoi.

5. Se on ſinull' ſuuri kunnia, Ett' Chriſtus ſinuſt' ſyntyi, Maaria! Sinä kiwuta ykſinäs Synnytit maailmaan ſikiäs, Ja pidit kuitenki neitſyytes.

6. Sinä mahdat autuas kyll' olla, Ettäs Gabrielii taiſit kuulla, Ja niin Jumalan huomaan Itſes annoit ja ſuomaan; Sill' löyſit ſinä hywän luoman.

7. Ann' armos, Herra Jumala, Hywin elää tällä juhlalla, Että mekin ſydämeſt' Kiittäiſim' ſinua wäkewäſt', Maarian kanss' ijankaikkiſeſt'.

Hodie DEUS homo factus.

115. Tapahtui täällä, tain päiwän päällä, Ihmeellinen ihme. On tullut tänne Jumal' its' yhdeks' ihmiſeks' täydeks', Ihmisten iloks', ijäiſeks' eloks', Toiwotuks' turwaks', autuudeks' aiwaks'; Kaikk' ſiis iloitkaam'; Herraa kunnioittakaam'; Jeſus Chriſt' kiitett', Ihmiſeks' ſiinnyt (ſyntyn'), Jſä ylistett', Henki kunnioitett'.

W. k. N:o 237.

116. Pyhä Chriſtikunt' iloitſe, Jumalata myös kunnioitſe, Sen ſuuren armonſa edeſt', Jonk' hän ſinull' oſott' ijankaikkiſeſt'.

2. Yhden ſuuren ihmeen täällä Armolliſeſt' oſott' meille, Ett' antoi rakkaan Poikaiſens' Ilmaantuu maan pääll' miehuudeſs'.

3. Maaria neitſy ja äiti Miehetä Pojan ilmaan weti, Ei ikänäns' ennen kuultu, Ett' miehet' on raskaaks' tultu.

4. Yks' uuſi Poika ſyntyi täss', Kuin Jſää taiwaass' istuu läss', Meille annettiin turwakſi, Se meitä synnist' lunasti.

5. Aadamin wian tähden me niin Kaikki pahast' ulos tulim', Ett' meidän piti kuoleman, Ja pirun ala tuleman.

Digitized by Google

6. Waan meitä päästi niistä tuskist' Meidän weljem' kohț' Jesus Christ', Kuin piinan kärsei kyll' hirmuisest', Joll' maksoi meidän synteim' edest'.

7. Synnin, kuoleman, helwetin, Joiden kuoppaan me teljettiin, Miehuudessans' hän maahan löi, Ja rauhan sillä meillen toi.

8. Kiitetty ijankaikkisest' Olkoon Jumal' armons' edest', Joka sen neuwon piti meist', Ett' me pääsim' pirun käsist'.

117. Ole kiitetty Jesu Christ'! Kuin miehuuden otit ihmisest', Ja synnyit neitseestä puhtaast', Etțäs päästäisit meit' tuskast', Kyrie eleeson!

2. Jumalan ainoa Poika Syntyi meillen hywään aikaan, Hän sallei itsens' pahnoin käärittää, Joka ei tehnyt kellenkään wääryyttä, Kyrie eleeson!

3. Jota ei maailma wetänyt, On neitseen kohduss' lewännyt, Se Laps' oli heikko kaikkein edess', Jonk' maailm' on kuitenki kädess', Kyrie eleeson!

4. Nyt näkyi oikia auringon koi, Kuin walkeuden maailmaan toi, Se pimeydet pois hajottaa, Jumalan lapsiks' meit' aiwottaa, Kyrie eleeson!

5. Jumalan Poika taiwahast' Tuli maailmaan wierahaks', Hän tahtoo kaikki waiwaiset Ilon kanss' saattaa taiwaasen, Kyrie eleeson!

6. Köyhä hän oli myös täällä, Armahti kuitenki meidän päällem', Tahtoo taiwaass' tehdä meit' rikkaaks' Ja pyhäin enkeleins' werraks', Kyrie eleeson!

7. Näit' on hän meill' osottanut, Ja mielens' sill' ilmoittanut, Siis pyhät kaikki iloitkaan, Ja häntä aina kunnioitkaan, Kyrie eleeson!

118. Kaikki Christityt Iloitkaan tällä Juhlalla, Halleluja. Nyt on syntynyt Neitseestä itse Jumala, Se on kyll' luja.

2. Wapahtaja tuli taiwaast', Syntyi maailmaan neitseest' wakaast', Päästi meit' waiwast'. Nyt näkyi auringon koi, Kuin walkeuden myötäns' toi, Jonk' ihmisill' soi.

3. Se aurinko walaisee, Osottaa tien taiwaasen,

Digitized by Google

Päästʼ sinnʼ waiwaisen. Päiwän aurinkʼ edes tuottʼ, Pimeyden pois karkottʼ, Walon meillʼ osottʼ.

** ** **

4. Se luetaan suureksʼ ihmeeksʼ, Jumalan Poika tuli mieheksʼ, Sangen pieneksʼ. Ihminen on hän ja Jumalʼ, Jonka woimallʼ ja turwallʼ Ei lyödä meitʼ murhallʼ.

5. Esaias antoi kuulla, Ettʼ Jumalʼ omallʼ suulla Oli luwannʼ tänne tulla, Ja riehen' olla: Samallʼ muotoo se myös tapahtʼ, Jumala kansansʼ wapahtʼ, Wihansa pois lakahtʼ, Pirun syödän pakahtʼ.

6. O köyhä Juudan suku, Mikses näistʼ pidä lukuu? Usko, niin et synnissʼ pois huku. Sen sanon sullʼ tottaː Christus synnit pois ottaa: Kuin Raamattʼ sen kyllä osottaa, Halleluja.

Wärsy.

Christus alas astui taiwaastʼ, Ja syntyi neitseestʼ puhtaastʼ, Hän päästi meitä suurestʼ waiwastʼ Ja ijankaikkisestʼ tuskastʼ.

119. Siitʼ on meillʼ iloinen aika, Ja riemullinen juhla: Että taiwaastʼ Jumalan Poika Maan päälle tahtoi tulla, Se oli suuri nöyryys, Ja ylönpaltinen köyhyys, Jonkʼ Christus otti päällensʼ, Että tuli maailmaan wieraaksi, Ja kaikkein ihmisten orjaksi, Saattamaan heitʼ iloon jällensʼ.

2. Yksʼ wähä kaunis Lapsukainen Ilmeantui nyt maan päälle, Jonka synnyttʼ puhdas neitsykäinen, Suureksi iloksi meille. Jos ei se Lapsʼ olis' maailmaan tullut, Niin olisimme kaikkʼ kadotetut olleet, Ja ijankaikkisestʼ kuolleet. Olkoon sinullʼ siis, Herra Christus, Kiitos, kunnia ja ylistys, Joka et meidän sitä suonut.

3. Sinä yönä kuin Christus syntyi meille, Paimenet kaitsit laumaansʼ kedollʼ, Niin enkelʼ taiwaastʼ ilmestyi heille, Ja puhui tällä ehdollʼː Minä tuon teille hywän sanoman, Jonka pitää kaikille hajooman, Riemuksi monin kerran. Tänäpänʼ on syntynyt Wapahtaja, Christus, kaiken maailman Lunastaja, Ja Dawidin huoneen Herra.

4. Se taiwaallinen sotawäki Yhastui siitä sanastʼ, Ja kohta kiitos-wirren teki, Weisasʼ enkelein kanssʼ wah-

Digitized by Google

wast': Olkoon kiitos Jumalan korkeudess', Rauha myös maailman leweydess', Ihmisill' ilo ja riemu. Me myös nyt Jumalata kiittäkääm', Ja Christust' aina ylistäkääm', Joka on meidän iloon wienyt.

120. Lauluja nyt laskekaam', Jumalasta jutelkaam', Joulu-wirsii weisatkaam', Jesus kaunis helmoiss' makas' Maarian: Gabrielin ennustus on täytetty, Eija! eija! Neitsy nuori sikiän sai, Ilman miehet' Pojan toi. kuin kaikki loi: Työdy tähän Pilttiin wähään, Pilttiin wähään, Israel! Älä Lunastajaa toista toiwo sill'. Tosin kunnian Kuningas Immanuel Neitseest' nuorest' syntyi, sanoi Gabriel.

2. Jost' propheetat puhelit, Esi-isät ennustit, Juutaat paljon juttelit, Jesus ꝛc.

3. Pojat parhaat pauhatkaat, Neitseet nuoret iloitkaat, Wanhat wahwast' weisatkaat, Jesus ꝛc.

4. Siioni! sinun Herras Pidä korkiass' kunniass', Katso sinun Kuninkaas, Jesus ꝛc.

121. Enkel' paimenill' puhui sanoill' näill': Sangen hywän sanoman sanon teill', Ilon teill' ihanan ilmoitan, Kuin Jumalalt' julki teill' suodaan.

2. Yks' Piltti pisku nuorukainen, Kyll' kaunukainen Lapsukainen, On teill' syntyn' neitseest' nuorest', Teill' iloks' ijät' sangen suureks'.

3. Hän on Herra Christus Jumal' ja mies, Se luwatt', ikäwöitt', toiwott' myös, Teidän armias ainoo auttajann', Woipa, wahwa Wapahtajann'.

4. Hän kuoleman hädäss' teit' auttaa, Synnist', pirun wallast' wapauttaa, Teille taritsee ijäisen autuun, Jo suodun kautt' Isän laupiun.

5. Tai teille tähän merkki lienee, Seimess' löydätt' lapsen pienen, Käy Christitt' kaunis katsomaan, Mitkä lahjat Jumal' sinne on pann'.

6. Etkös herää sieluni? hei wakaa! Katsos, ken siin' seimess' makaa! Siell' on minun Herran' Christuksen', Jumalan pyhä Poika, Jesuksen'.

7. Terwe sinä tulemast' tänn' tykön', Kuin syntisii

Digitized by Google

et katſo ylön, Tänn' tu'lit köyhyydess' kyllin, Kuink' kiittän' ſinua tain edest' ollen.

8. Ah Herra! ſinä kaikk' kappaleet loit, Kuinkas olet alentan' ſinuas noin, Että makaat heinäin ja pahnain pääll', Joit' juhdat ja härjät ſyöwät tääll'.

9. Nämät ſinun ſilkkis, lakan'-liinas, Herrain Herra, taiwaan Kuningas! Kaikk' kalliimmat kultaiſet waatteet, Huonot olis' ſinull' ſittek' maata.

10. Näin ſyntyä köyhyydess' kelpas' ſinun: Ett's taiwaass' ſaattaiſit rikkaaks' minun, Annoit täll' tietää, ett' turha on juur' Maailman meno, kemppi, koreus ſuur'.

11. Ah Jeſuinen, minun Herraiſen'! Tule minun ſydämen' karſinaiſeen, Älä erkane minust' murheess', tuskass', Anna minun olla oikiass' uskoss'.

12. Täst' sangen ſuurest' ihastun, Ett's tänne tykön' olet astun', Tain edest' ſinua kiitän, Chriſte! Ynn' Iſää, Pyhää Henkee ylistän.

122. Enkel' ilmestyi taiwaast', Puhui paimenill': Te mahdatt' iloit' wahwast', Riemuiſill' nielill', Eija! laulakaa, Lunastetut oletta Kuoleman kadotukſest'.

2. Tänäpän' Piltti piſku Syntyi Bethlehemiss', Se ikäwöitt' Herra Chriſtus, Dawidin kaupungiss', Eija! laulakaat, ꝛc.

3. On Herra ſuuri ſeimess', Kääritt' kapaloin, Taiwas, maa, jonk' on woimass', Kaikk' hän hallit' woi, Eija! laulakaat, ꝛc.

4. Enkelit ihmettelewät, Ylits' tain ihmeen, Ett' neitſeen kohtu ſelwä Jumalan toi ilmei, Eija laulamme, Lunastetut olemme Kuoleman kadotukſest'.

5. Ett' Luoja laski näin nöyräks' Itſens' meidän tähtem', Ja ſyntyi ſangen köyhäks', Kaikkein kyll' nähden, Eija! laulamme, ꝛc.

6. Muutokſen kamalan teki, Tuli tänn' orjaks', Paljon kyll' kowuutt' näki, Meit' orjii ſaatti herroiks', Eija! ꝛc.

7. Me riemull' mainit' mahdam' Herran hywyyttä, Kiittää kuin parhain taidam', Armons' kyllyyttä, Eija! ꝛc.

8. Ynnä kanss' kaikkein luotuin, Kilwan kiittäkäämm' Iſää Jumalat', kuin ſuotuin, Ainoans' antoi tänn', Eija! ꝛc.

9. Olkoon ſull', Jeſu, kiitos Tänne tulemast', Y

Pyhän Hengen liitoss', Armons' antamast', Eija! laulamme, Lunastetut olemme Kuoleman kadotukseſt'.

123. Ratk' riemuita me mahdam', Nyt täll' joulu-juhlall', Sill' Christus ſyntyä tahtoi Neitſeest' ja tänn' tulla: Hän meidän ainoa autuum' on, Jost' iloita aina tahdom', Nyt täll' joulu-juhlall'.

2. Ilmoittaa enkel' ennätt' Juur' Jumalan armost': Pyhä Piltti ſyntyi tänne, Neitſen puhtaan parmoist', Se meill' luwatt' Lunastajam', Tänn' tuli toiwottu turwam', Nyt täll' joulu-juhlall'.

3. Hän ſeimess' makas' pahnoiss', Waljuss' wajass' juhtain, Jonk' tunnem' Herraks' Luojaks', Neitſeen Pojan puhtaan, Sen ainoan apum' ja elom', Ja aina ikäwöitt' ilom', Nyt täll' joulu-juhlall'.

4. Täst' enkelein joukko iloitſee, Ilon meill' ilmoittaa, Kiittäin Jumalaa kunnioitſee, Rauhan meill' toiwottaa: Jost' Jumal' meit' lapſiks' ottaa, Tain Poikaiſens' kautta kohta, Nyt täll' joulu-juhlall'.

5. Ei woi kuolema kadottaa, Ett' Christus tänn' ſyntyi, Hän ſynnin meilt' pois ottaa, Jonk' kautt' kuolem' yltyi, Kusi' kilwan kiittäkääm' Herraa, Riemuitkaam' myös monin kerran, Nyt täll' joulu-juhlall'.

6. Kiitett' ole Iſä Jumal', Poikas tänn' lähettämäst'; Kiitett' kauss' Jeſus kunniall' Meit' auttamast' hädäst', Kiitett' Herran Henki hywä, Koko Kolminaiſuus pyhä, Nyt täll' joulu-juhlall'.

124. In dulci jubilo, Nyt on iſo ilo, Maailman Meſſias makaa In praesepio, Paistaa kuin aurink' armas Matris in gremio: Alpha es et O, Alpha es et O.

2. O Jesu parvule! Sinua rukoilemme, Anna armos aina, O puer optime! Ja ſanas meille lainaa, O princeps gloriae! Trahe me post te, Trahe me post te.

3. O patris caritas, O nati lenitas! Pirut rumat meitä kaaſit, Per nostra crimina, Siis ſinä meille ſaatit Coelorum gaudia, Auta ſinne Herra, Auta ſinne Herra.

4. Ubi sunt gaudia, Ei ſurun ſiellä ſiaa, Kuſſa enkelit laulawat Nova cantica, Ja taiwaat kaikki kajaawat, In Regis curia. Auta ſinne Herra, Auta ſinne Herra!

Digitized by Google

125. Ylon kanss' weisatkaam', Kaikell' wäell' riemuitkaam', Meidän turwam' ja toiwom' Syntyi ja pantiin seimeen, Paistaa kuin päiwä armas, Oman äitinsä parmeiss', Alku ja loppu, Alku ja loppu.

2. O Jesu wähäinen! Tykös me lähenem', Murheess' meit' aina lohdut', Hywillen tawoillen totut', O sinä kunnian Jä! Ann' meidän pysyä niissä, Wedä meit' tykös, Wedä meit' tykös.

3. O Isän rakkaus, O Pojan suloisuus! Synti meitä poijes kadott', Ja helwettiin alas wajott'. Sinä meit' sielt' ylös nostit, Ja kalliilla werelläs ostit, Saata meit' taiwaas', Saata meit' taiwaas'.

4. Kussa on riemu suuri, Ja meno jalo juuri, Enkelit weisaawat siellä, Sielut ei laulua kiellä, Ei toraa, ei wihaa Kärsi sen Kuninkaan piha: Sinne me halaam', Sinne me halaam'.

126. Meill' taiwaan korkia Kuningas, Neitseest' nuorest' puhtaast', Syntyi ihmiseks', Syntyi ihmiseks'.

2. Kuta kuu, ilma, aurinko, Maa, meri, tähdet, taiwaat Ain' palwelewat, Ain' palwelewat.

3. Enää me ihmiset mahdam' Hänt' hiljan ja warhain Kiittää, palwell' ain', Kiittää, palwell' ain'.

4. Kuin meidän tähtem' tuli tänn', Syntyi sangen köyhän', Seimeen pantiin pahnoin, Seimeen pantiin pahnoin.

5. O pyhä Piltti piskuinen, Puhdist' meit' synnistäm' Täll' syntymälläs, Täll' syntymälläs.

6. Olkoon sinull', Jesu, kiitos ain', Tänne tulemastas näin, Ynn' Isäll', Hengell', Ynn' yhteen Isäll', ja Pyhäll' Hengell'.

127. Waits' miehet' miehen Jumalan, Enkelit kuta kumartawat. Taiwaan tähtein tekiän, Synnytt' neitsy, pysyi neitseen'. Kiitos korkian Jumalan, Jumala syntyi ihmisecks', Jo Jumala leppyi ihmisill'.

2. Koska Jesus syntyi meill', Ilo nousi enkeleill', Taiwaan suurell' sotawäell'; Weisasit korkiall' äänell': Kiitos korkian Jumalan ꝛc.

3. Enkel' puhui paimenill', Ilmoitt' iloisill' mielill'

Digitized by Google

Christuksen meill' syntyneen, Wapahtajaks' waiwaisten. Kiitos ꝛc.

4. Löydätt' Lapsen nöyränä, Kapaloihin käärittynä, Waljuss' wajass' olewan, Seimess' kowass' makaawan. Kiitos ꝛc.

5. Neitseen nissi imewän, Äidin ricskall' ruokittawan, Kuin linnut, luodut ruokkii taikk', Eläimet elättää, rawitsee ratk'. Kiitos ꝛc.

6. Wiisaat Lapsell' lahjoitit Kultaa, pyhää sawuu, mirhamit', Jumalaks' kumarsit, kunnoitit, Kuninkain Kuninkaaks' tunnustit. Kiitos ꝛc.

7. Tätä armoo awaraa, Laupiast' lahjaa ja tawaraa, Sydän suruinen ottakoon Uskoll' wastaan, sanokoon: Kiitos ꝛc.

8. O Jesu, pyhä pilttinen! Puhdist', pese meit' synnistäm', Puhtaall' pyhäll' syntymälläs, Armos awull', ansiollas. Kiitos ꝛc.

9. Suo Jumal' meit' tällä juhlall', Mieltäs myöten iloll' olla, Suosioll', sowinnoll', rakkaull', Sinua yliztäin sydämell', suull'. Kiitos korkian Jumalan, Jumala syntyi ihmiseks', Jo Jumala leppyi ihmisill'.

128. Kuin kirkkaast' kointähti koittaa, Täynnäns' totuutt', armoo aina, Se Jessen juuren wesa, Sinä Dawidin pyhä Poika, Minun korkia kunnia-kuninkaan'! Sielun' sinun perääs halaa, Ylkän', ystäwän', Ainoani, armahani, ihanani! Otit minun omaks' morsiamekses.

2. Minun kultan', kaunis kunnia-kruunun', Ainoo ilon', runsas riemun', Jumalan ja Maarian Poika, Sydämen' sinun kutsuu kukkaiseks', Sinun suotuis' ewankeliumis On hunaja, makia maito; Kultan', kunnian', Hosianna! taiwaan mannaa syödä annat, Siit' en suutu sinuhun ijäss'.

3. Sytyt' sydämen' sinua halaamaan, Rakkaudess' peräät palamaan, Sinä kirkas Jesu Christe! Ilahuta minua eläwäks' Olemaan ruumiis jäseneks', Alat' ain' ilman esteet', Halaan, palan, Paras paijas, aiwan armas, sangen sairas Jälkees olen rakkaun himost'.

4. Kuins katsot laupiaast' minun puoleen', Ilme

Digitized by Google

ilon paiste päällen' Jumalalt' juur' julki koittaa. Wahwist' minua, wirwota wirkuks', Sanass', hengess', ruumiiss', weress', O Jesu armon aitta! Korjaa minua, Jesu armias, pyhiin parmois, anna armos: Kastees kautt' kutsutt', tulen tykös.

5. Isä Jumal', minun Isän' armaan'! Alust', ennen alkuu maailman, Rakastit minua Pojassas. Poikas minun uskoll' kihlann' on, Hänen oikia awions' olen, Hän outuas ilon' ainoast'. Eija, eija! Ilon elämän, taiwaan tawaran ylhääll' antawa, Siell' hänt' ihanast' ijät' kiitän.

6. Kauniist' siell' kanteleet kajaawat, Harput heliäst' helisewät, Urkuin uus' wirsi pauhaa. Kussa kauniin Jesuksen kauss', Minun Ylkän' armaan kultan' kanss' Saan rakkaan iloss' olla, Hyypät', weisat' Woiton wirttä, Herraa kiittää, hänt' ylistää: Korkia on kunnian Kuningas.

7. O kuinka olen iloinen, Ett' pyhä Poika Jesuinen Minull' tawara tiettäwä lienee. Hän minun wie wissist' wiimein Paratiisin iloon ilmei, Täst' paukuttaa käsiän' tiennen. Amen, amen! Jo siis joudu kulta-kruunun', ilon', riemun', Mikst wiiwyt? peräs ikäwöitsen.

5. Uuden wuoden wirret.

129. Iloitkaam' siis kaikki, Nyt tähän armon aikaan, Ett' neitsy, nuori äiti Meill' synnytt' pyhän Poikans', Sen toiwotun turwamme, Kanss' kaikkein herrain Herran. Weisatkaam' kiitos kilwan, Nyt tänä uunna wuonn'.

2. Joseph jo tott' tunsi, Maarian powess' potkiwaks', Enkelin puheest' ymmärsi Hänt' Hengest' Pyhäst' raskaaks', Jost' Jesus kaunis nähty, Kuin apuun armias ehtii, Kust' kiitos-ääni ain' puhkee, Nyt tänä uunna wuonn'.

3. Poikainen pieni syntyi Meille neitseen puhtaiss' parmoiss', Jost' Isä Jumal' mieltyi, Meit' köyhii korjaa armoins': Pois suru surkia salwatt', Meill' ilon owi awatt', Kust' kiitos-laulu kajaht', Nyt tänä uunna wuonn'.

4. Jdäst' wiisaat wisust' Etseit julk' kasta lahjoill': Kussa Kuningas Christus? Näimme tähden, tulim' tiedoll'. He lapsen laupiaan löysit, Pakanain turwaks' tunsit, Kust' kiitos, Christe, sull' on sitt', Nyt tänä uunna wuonn'.

Digitized by Google

5. Simeon se wanha Otti pisku Piltin parmoins', Sanoi ratk' riemun kanssa: Herra, päästʼ minua täältʼ armois! Nä'impä Christuksen Herran, Minun autuun', ainoon turwan': Simulʼ kiitos monin kerran, Nyt tänä uunna wuonn'.

6. Wanhan wuoden tiedostʼ, Meiltʼ paljo pahuuttʼ tehtiin, Kuitʼ kadumʼ kaikestʼ mielestʼ, Herra, turwiis tulem' rieten, Meillʼ Poikas panit pantiks'; Tultuu wanhanʼ wuonna kanteeks', Ann', Jumal', meillʼ ne anteeks', Nyt tänä uunna wuonn'.

7. Kunnia olkoon Jsällʼ, Meillʼ ainoansʼ awuksʼ antoi, Niin Pojallʼ piltillʼ pyhällʼ, Kuin meidän kuormanʼ kantoi, Ettʼ Herran Hengellʼ hywällʼ, Sillʼ Kolminaisuullʼ pyhällʼ, Jollʼ kiitos, kunnia ylhääll', Ain' joka uunna wuonn'.

W. k. N:o 287.

130. Sun hywyyttäs me kiitäm', O Herra Jesu Christʼ! Tällʼ uudellʼ wuodellʼ liitämʼ Sullʼ lahjaksʼ mieliesʼ Sydämen', werelläs Ratkʼ wijoistʼ kaikistʼ pestyn Ja kelwolliseksʼ tehdyn, Kauttʼ uskon yhteytees.

2. Empʼ me tottʼ armoitettaa Täällä tainneet suuremmastʼ: Kuin ettʼ meillʼ ilmoitetaan, Ettʼ Christus kuolemastʼ Ja synnistʼ lunastʼ meitʼ, Jonka teit tiettäwäksi, Tällä päiwällʼ nähtäwäksi, Jollʼ wertas wuodatit.

3. Sentähden on sullʼ suotu Nimi kallis ja pyhä, Jonka kauttʼ on kaikillʼ tuotu Autuus ja elämä: Sun nimes Jesus on, Meillʼ, Jesu, Jesus ole, Ja laupiaastʼ nytkin kuule Pyyntöm', jonkʼ edes tuom'.

4. Sun lahjoittʼ Jsä laupiaastʼ Meillʼ Wapahtajaksem', Tai muistaa meidän tarkastʼ Tulee, ja sentähden Ylistys sinullen Ain' antaa mieleszʼ täydestʼ, Sun rakkautes edestʼ, Jostʼ tahdoit tulla tänn'.

5. Sä armiaastʼ sielun päästit Pois synnistʼ sywästä, Kanssʼ ruumiin, hengen säästit Ain' tuskastʼ synkiästä, Rawitsit rakkahastʼ, Ettʼ waiwoistʼ wapaat jälleen, Tain päiwän, tahtos jälkeen, Nyt wietäm' iloisestʼ.

6. Mitä siis taidamme tehdä, Palwelukseksʼ sinullʼ Tällʼ päiwällʼ, jonkʼ nyt nähdä Saamʼ armostas illʼ? Me armos awaran Tunnem', ettʼs sanas pauhaa Meillʼ t, ja lisäät rauhaa, Niin myös muun tawaran.

7. Uudista meidän mielem', Uudell' wuodell' täll', Meit' ojenn' oikiall' tiellen, Ann' loppuum' ajatell', Ett' kaikki katoowat Rikkana, raiskana pidäm', Ja taiwaallisii pyydäm', Jotka pysyy puuttumat'.

8. Sun tahtos jälkeen rauhass' Ann' aikamme kulua, Ja päälles uskoss' wahwass' Ann' meidän seisoa, Toiwoss', rakkaudess', O Jesu armos lainaa, Ett' palwelem' sua aina, Tääll' ja sitt' autuudess'!

W. k. N:o 127.

131. Jo loppu wanhall' wuodelle On tullut, lähdem' uudelle: Siis Herraa hywää kiitämme, Että rauhass' rakkaass' elimme. Ann' Jumal' autuas uusi wuos', Meill' kaikill' uusi sydän luo, Ja synnist' wanhast' ero suo!

2. Kuink' monta tuskaa ankaraa Meill' tarjontel', o Jumala! Kuitenki meit' ain' armiaast' Niist' päästit, Jsä, laupiaast'. Sun Henkes, Jumal', meille ann', Ett' kilwan kiitäm' sinua ain', Tain armos edest' awaran.

3. Ei kenkään näitä ansainnut; Waan armost' olet antanut; Ei woi sun suuri hywyytes Meitä nähdä wiheljäisyydess': Niin aut', ett' mieless' pidämme, Ett' wihdoin täält' pois lähdemme, Ja Herran tykö käännymme.

4. Sä, Jsä, ajoist' kalleista Meit' säästit, niin myös taudeista; Waikk' tuimist' sodist' kuulimme, Kuitenki rauhass' istuimme: Sä päästit kotom', huonehem', Ain' waaroist'; kaikin mielelläm' Siis rauhass' sinua palwelem'.

5. Me, Jsä, kaikest' mielestäm' Sult' syntiim' anteeks' anelem', Suo sakramenttis jaettaa, Kaumalles sanas saarnattaa. Sun kaswos käännä puolehem', Ann' Henkes armot mielehem', Pois poista petos perkeleen.

6. Sun kätes päällem' lewitä, Maat, kaupungit kanss' säilytä; Ann' leipää jokapäiwäistä, Meit' päästä kaikest' hädästä. Kanss' esiwallall' walos suo! Ann' rauha meill' ja suosio, Pois murhe, suru poistukoon.

7. Siis sinua, Jsä ylhäinen, Ain' hartaall' mielell' palwelem': Sun Hengelläs meit' siihen aut', Jesuksen rakkaan Poikas kautt'. Suo wiimein taiwaan salissa, Sun enkelittes parissa, Sua kiitäm' iloss' kauniissa.

Digitized by Google

W. k. N:o 375.

132. Jesu, armost' alkawalle Uudell' wuodell' onnee suo, Uusi woima anna mulle, Uusi mieli minuun luo! Herra wakaa, warjel' ain' Minua, minun omian'. Siunaus ja armo aina Kaikill' meillen armost' lainaa.

2. Suo nyt minun murheell' muistaa, Että rikoin mieles tääll', Synnin tuskat kaikk' pois suista, Katumaan aut' minua jäll'; Että armos tawoitan, Wioist' itsen' wieroitan; Synnit anteeks' annat sinä, Kosk' niit' hartaast' itken minä.

3. Kohdut' minua rakkaullas, Kuule, Herra, huutoni, Empä taida sanoo suulla Kaikkee suruu, kipuuni, Walwoissan' ja maatessan', Suojahas itsen' annan; Wahwist' minua waiwoiss' kaikiss', Etten synniss', suruss' waipuis'.

4. Anna sanas wuodell' tällä, Herra, minull' kuulua, Christillisell' elämällä Aikan' autuaast' kulua, Lähimmäist' että rakastan, Enk' myös wihaa hänt' koskaan, Ett' niin wältän teitä wäärii, Enkä syntein minua kääri.

5. Anna, Herra, Henkes minua Tietä taisist' taluttaa, Estä minust' ylpiät' sisua, Wilppi kauwas karkota, Suurest' pahast' pelasta, Warjel' irstaisuudesta; Opet' sodass' sotimahan, Tuskaa toiwoss' kantamahan.

6. Jesus kalliin osan' olkoon, Jesus läsn' ain' asukoon, Jesus taiton' taiwuttatoon! Jesust' sielun' halaitkoon! Jesus mun wahwistakoon, Jesus waaroist' warjelkoon, Jesus sydämessän' olkoon! Jesus tuskiss' tykön' tulkoon!

7. Jesu armas, kuluu anna Aljettu wuosi autuaast'! Käsisäs sä minua kanna, Päästä tuskast' ahtahast'! Hädäss' ole tykönän', Korjaa puolees kuollessan', Sylihis sä minua sulje, Kuin maailman majast' kuljen.

6. Jesuksen nimestä ja hywistä teoista.

133. Kiitett' olkoon Jesuksen nimi, Ja hywin lausutt' aina; Sill' se on satama ja niemi, Kuin meille rauhan lainaa. Itsepä hän sen todisti, Jumalan lapsiks' meit' sowitti, Kuin uskom' hänen nimens' pääll', Ja rawitaan Pyhäll' Hengell'.

2. Polwensa kaikki taiwuttawat, Taiwahass' ja maan päällä, Helwetin woimat myös waxisewat, Kosk'

Digitized by Google

Jesus mainitaan täällä. Ei ole yhtään muut' nimee, Jost' sielu autuuden imee, Paits' Jesuksen nimee puhdast', Ja hänen sanaans' kullaist'.

3. Raamattu meitä käskeepi Kunnioittamaan tätä nimee; Sill' se woimallans' estääpi Pirun juonet ja ihmeet. Ja ne, kuin kuolleet owat, Jesuksen nimeen wirkoowat, Sen kautta kaikki myös sairaat Terweytens' jällens' saawat.

4. Jumal' niille lupaa autuuden, Kuin Jesust' awuksens' huutawat, Ne myös löytäwät wahwuuden, Jotka hänen tykönsä turwaawat. Koska hän tuomiol' tahtoo tulla, Silloin kowuutt' saadaan kuulla, Jokaisen pitää edes käymän, Työns' jälkeen palkan wiemän.

5. Tämä wirsi nyt opettaa, Kuinka sielu hywäksens' taitaa Jesuksen nimee mainita, Sitä myös kunnioittaa. Jesus kutsutaan Lunastajaks', Ja kaiken maailman Wapahtajaks', Hän synnit anteeks' meill' antaa Ja armons' kaikille kantaa.

134. Jesus kunnian kruunun kantaa, Jesus ilon', elämän', Jesus minun terweyten', Haltuus tahdon itsen' antaa, Olet ainoo auttajan': Jesus minun tawaran'.

2. Ilman Jesust' tulen tukkaan: Ilman armoo Jesuksen Sydän saa ahdistuksen; Ilman hänt' ei auta kukaan, Kaikiss' tuskiss' apunan' Jesus on ja turwanan'.

3. Kuin on Jesus sydämessän', Niin on minull' ilo suur', Joka sielun täyttää juur', Lohdutusta minull' lisää, Surusš', murheess' ainian, Jesus minun tawaran'.

4. Tahdon siis ain' itsen' luottaa Sinun armoos, Jesu Christ'! Wastoin syntejä wissist'. Sinun armos awun tuottaa, Keskell' kuolon kauhian, Jesus paras tawaran'!

5. Jesu rakas armon lähde! Uskon kautt' olet minun, Minä weres kautta sinun: Auta minua ansios tähden, Armoos turwaan awaraan, Jesu, ainoo tawaran'!

6. Omas tahdon aina olla, Kaikken' elinaikanan' Olet minun turwanan'. Wielä, koska täytyy kuolla, Turwaan sinuun ainoaan, Jesu, minun tawaran'!

7. Jesus minull' kaikki kaikiss', Jesuksen ain' omistan, Hänell' sian walmistan Sydämessän', kaikiss' paikoiss': Jesust' kiitän ainian, Jesus minun tawaran'!

Digitized by Google

135. Herra Jesu Christ'! Minun Wapahtajan wissist', Sinuun minä luotan aina, Tott' uskon päälles, Ett' tulet lähes, Wiheljäisyydess' Sanas lohdutuksen lainaa.

2. Sinun tahtos perään Ain', Herra, elää, Ja palwella sinua tahdon. Olet Jumalan', Sinun sanaas turwaan Elinaikanan', Pidä minua uskoss' wahwan'.

3. Nyt tahdon olla, O Jesu, siellä, Kuhun sinun tahtos wienee; Sill' sinun suljen Minun sydämeen' Ja mielehen', Armos ain' turwan' lienee.

4. Juur' totisest', Turwallisest', Sinuun, o Herra! luotan: O Jesu rakas! Aut' minua waiwass', Kautta kuolemas, Ja apu tuskiss' tuota.

5. Ain' turwaan sinuun, O Jesu, minun Sydämeni peräs palaa; Sill' lohdutuksen', Ja wirwotuksen', Alla kiusauksen Olet, sinua sielun' halaa.

6. All' surun surkian Ain' tykös turwaan, Lohduttaa taidat parhain: Jonk's tahdot warjell', Se on kyll' tallell': O Herra suojel' Minua hiljan ja myös warhain.

7. Nyt tiedän wissist', O Jesu Christ'! Ettes minua hylkää koskaan! Sinä olet sanon': Minult' apuu ano! Tott' auttaa tahdon, Alt' kaiken murheen ja tuskan.

8. Suo Jumal' meill', Ett' käskyis teill' Niin täält' käyttäisim' elom', Ett' kanssas wiimen Sjankaikkisen, Taiwaallisen Elämän perisim', Amen.

136. O Jesu Christ'! Kuin olet wissist', Minun rakas Lunastajan': Sun päälles luotan, Alä ylön ann' Näin surkian': Sanas on minun turwan'.

2. Sinua minä halaan, Sinun peräs palan, Kuin päästit minun Isän wihast': Sinä olet minun Ja minä sinun: Werelläs wirun, Kaikesta synnin wiast'.

3. Nyt tahdon olla, Elää ja kuolla, Kussa sinä, Jesu, suonet: Kuhunka kuljen, Sinun minä suljen, O rakas weljen', Sydämeni karsinaisseen.

4. Sill' totisest' Juur' sydämest' Ansios on minun turwan', Jumal' ja mies Jesu täss' tiess', Kuoleman hiess', Huojenna minun kuorman'.

5. Suur' uskallus, Ja ihastus, Olet sinä sielulleni:

Digitized by Google

Sinä wäkewä työss', Sinun sanas myös On synnin yöss' Wirwotus hengelleni.

6. Kosk' murhe, waiwa Sydäntä kaiwaa, Niin haluni sinä olet. Kosk' tahdot auttaa, Sinun piinas kautta, Ei woi saawuttaa Wahingon, waaran nuolet.

7. Nyt tiedän wissist', O Jesu Christ'! Ettes minua unhottane: Näin sinä wannot, Näin todell' sanot: Jos apuu anot, Niin armoni awoi lience.

8. O Jumala suo! Ja apu tuo, Niin elää ja käyttää meitäm', Ett' pääsisim' täält' Surun lakson päält', Pois pahalt' sääl't, Waeltamaan taiwaan tietä.

137. Jesuksen muisto ihana, Sydämell' ilon antawa: Jesus sydänten lohdutus, Elon alku, mielten walkeus, Kaiken ilon ylits' iloisuus.

2. Pääl' hunajan makian mannon, Makiamp' läsnä olentons', Ei weisata suloisempaa, Eikä kuulla kauniimpata, Kuin Jesus Jumalan Poika.

3. Jesu, anna minun tuta Rakkautes awaruutta! Jesu anteeksi antaja, Ja taiwaan kunnian kantaja, Sinä armon ainoa jakaja, Amen.

138. Jesu onnen', osan' oman', Ilon', riemun' runsahan'! Suo ett' maistan sanas woiman, Tule tykön' asumaan. Jesu, asu tykönän', Suo ain' sinuss' pysynen.

2. Jesu armias, anna aina Työn' kaikk' sinuss' aljettaa: Menestys kanss' laupiaast' lainaa, Suloisest' suo päätettää. Jesu, asu ꝛc.

3. Jesu, puheen', aiwotuksen' Tahtos jälkeen taiwuta, Jäisen suo hyödytyksen, Ett' mä kauniist' kartutan. Jesu, asu ꝛc.

4. Jesu, kauniist' korjaa minua: Suojaa maata pannessan', Aut', ett' kiiwaast' kiitän sinua, Kansan' ole noustessan'. Jesu, asu ꝛc.

5. Koska kaikki päiwän' päätän, Ann' mun autuaast' nukkua, Kuolon kautt' kosk' maailman jätän, Pyhäis joukkoon joutua. Jesu, asu tykönän', Suo ain' sinuss' pysynen.

7. Loppiais-wirret.

139. Piltin synnytti Bethlehem, Bethlehem, Jost' ihastui Jerusalem, Halle Halleluja.

2. Hän pantiin seimeen makaamaan, Makaamaan, Kuin hallitsee ilman lakkaamat', Halle Halleluja.

3. Aasi seisoi ja härkäinen, Härkäinen, Kussa piltti oli Herrainen, Halle Halleluja.

4. Saabast' tulit sitt' kuninkaat, Kuninkaat, Lahjoill' teit hänell' kunniat', Halle Halleluja.

5. Hän syntyi äitist' neitseestä, Neitseestä, Kuin wapaa oli miehestä, Halle Halleluja.

6. Ihmisen luonnon päällens' ott', Päällens' ott', Kärmeen tyköönsä poijes pott', Halle Halleluja.

7. Liha oli hänell' niinkuin meill', Niinkuin meill', Ei kuitenkaan käynyt synnin teill', Halle Halleluja.

8. Werrakseńs' tahtoi meit' tehdä, Meit' tehdä, Ja Jsäns' kaswoi taiwaass' nähdä, Halle Halleluja.

9. Tällä nyt ajall' iloisell', Iloisell', Palwelkaam' Herraa kiitoksell', Halle Halleluja.

10. Siis olkoon kiitos loppumat', Loppumat', Sen Kolminaisuuden lakkaamat', Halle Halleluja.

Puer natus in Bethlehem, Bethlehem, Unde gaudet Jerusalem, Halle Halleluja.

2. Hic jacet in praesepio, praesepio, Qui regnat sine termino, Halle Halleluja.

3. Cognovit bos et asinus, asinus, Quod puer erat Dominus, Halle Halleluja.

4. Reges de Saba veniunt, veniunt, Aurum, thus, mirrham offerunt, Halle Halleluja.

5. De matre natus virgine, virgine, Sine virili semine, Halle Halleluja.

6. Sine serpentis vulnere, vulnere, De nostro venit sanguine, Halle Halleluja.

7. In carne nobis similis, similis, Peccato sed dissimilis, Halle Halleluja.

8. Ut redderet nos homines, homines, Deo et sibi similes, Halle Halleluja.

9. In hoc natali gaudio, gaudio, Benedicamus Domino, Halle Halleluja.

10. Laudetur Sancta Trinitas, Trinitas: Deo dicamus gratias, Halle Halleluja.

Digitized by Google

140. Yks' lapsi syntyi Bethlehemiss', Jost' ilo nous' Jerusalemiss', Jumalan korkian Poika Ihmisen luonnon tahtoi ottaa, Enkel' toi Maariall' sanoman, Ett' hänest' piti syntymän Pojan.

2. Kuin ylkä morsian-huoneesta, Tuli hän äitins' kohdusta, Hän pantiin seimeen pahnain pääll', Kuin kaikk' hallitsee omall' wäell': Enkeli ilmoitti paimenill', Ett' se Piltt' oli Herra meill'.

3. Wiisaat maalt' wieraalt' tulewat, Lahjoi hänell' kantelewat, Sisäll' huoneesen menewät, Lasta nuorta terwehtäwät: Kiittäkääm' siis Herraa Jumalat', Tällä nyt iloisell' juhlall'.

8. Christuksen piinasta ja kuolemasta.

W. k. N:o 62.

141. Ihminen, muistel' syntis pääll', Jonk' tähden Jumalan Poika tääll' Syntyi maailmaan mieheks'. Hän puhtaast' neitseest' miehuuden ott', Se Poikans' synnitä maailmaan tuott', Meill' tuli hän wälimieheks', Kuolleet hän herätt' haudoistans', Sairaat paransi taudeistans', Syntisill' armons' antoi, Ja ristin pääll' henkens' kantoi.

2. Kosk' pääsiäis-juhla läheni, Joukollens' Jesus puheli, Ja tulewat asiat ennust': Nyt ihmisen Poika petetään, Ja kuoleman tuskaan heitetään. Juudas sitt' pahuutens' tunnust': Simonin huoneess' Jesuksen Yks' waimo woiteli narduksell', Se Jesuksell' kyllä kelpas', Waikk' Juudas hänt' kowin pilkkas'.

3. Juudas päämiehillen sanoi, Petoksen palkkaa heilt' anoi, Koht' hopia-penningit otti. Sitt' Jesus opetuslastens' kanss' Söi pääsiäis-lampaan tawallans', Meille paljon hywää tuotti: Siin' pyhän ehtoollisens' asett', Meit' piinaans' muistamaan opett': Jalat sitt' rakkauden merkiks' Pesi opetuslastens' selkiäks'.

4. Sielt' Öljymäell' matkusti, Rukoilemaan kyll' wisusti Käsk' opetuslastens' hartaast'. Heistä edes käwi wähän sitt', Murheesta sydän wapisi, Jääns' rukoili taiwaast': Ot', Jsä, tämä kalkki pois Minult',

Digitized by Google

jos sinun tahtos sois': Sitt' opetuslapsians' etsei, Ne murheest' makaawan löysi.

5. Heill' sanoi: miksi nyt makaatt'? Jo aika on kuin tietää saatt', Ett' ihmisen Poika waiwaan Syntisten käsiin annetaan, Ja wäärin päälle kannetaan: Juudas sen niin on laittan'. Wiel' hänen näitä puhuissans', Juudas lähestyi joukkons' kanss', Joll' sanonut oli: se tietkäät, Jonk' suuta annan, pois wiekäät.

6. Kosk' Jesus kaikki asiat ties', Kuin hänell' tapahtuis' siinä tiess', Mielell' rohkiall' edes astui, Kysyi: ketä te etsitte? Jesusta Natsarenust', sanoit he: Niin kaikki maahan kaaduit: Juudas Jesuksen antoi suut', Mutt' hänen kiinni otit muut: Pietar' yhdelt' korwan hakkas', Sen Jesus parans' ja wastas':

7. Ei tappeleman tarwita, Sill' Isä on minull' walmistan' Kalkin', jonk' juoda tahdon. Mutt' joukko johdatt' Jesuksen Pappein päämiehen huoneesen: Siell' kärsei pilkkaa paljon. Sinn' Pietar' seuras' jäljess', Ja mestarins' kolmasti kiels': Kaiphas todistuksia etsei, Joill' Jesust' hukuttaa pyysi.

8. Kaiphas kyll' paljon kyseli, Mutt' Jesus oli ääneti, Kaiphas hänt' wannottaa tiennee: Kautt' Jumalan sinua wannotan, Ett's totuuden mull' tunnustat, Jos Jumalan Poika lienet. Sen Jesus todeks' todisti: Minä olen maailman tuomari. Kaiphas repäs' waatteens' rikki, Sanoi: nyt te kuulitte kaikki.

9. Nyt te hänen pilkkans' kuulitte, Mitä tästä asiast' luulette? He sanoit: hän kuolla mahtaa. He syljit hänen silmillens', Löit poskille hänt' nyrkillänsä, Peitit hänen kaswons' kohta, Häpiäll' sitt' kysyit hänelt' näin: Arwaa, Christe, kuka sinua löi? Sitt' warhain aamull' leten, Ylön annoit Pilatuksen käteen.

10. Juudas katui pahan tekonsa, Toi papeill' jällens' rahansa, Ja tunnust' pahast' tehneens', Wiatont' wertä pettäisfäns'. Sitt' kohta samass' murheessans', Heitt' penningit templiin jällens', Ja hirtti itsens' nuoralla. Mutta papit sillä rahalla Ostit weripellon muistoks', Jonk' oudoill' asetit haudoiks'.

Digitized by Google

11. Päämiehen edess' seisoissans', Siell' pappein joukko walheen kanss' Jesust' pyysit alas painaa: Hän kieltää keisarilt' weron, Sanoo, ett' Jumalan Poika on, Kansaa hän wiettelee aina. Pilatus Jesust' kysyi monest', Mutt' wastaust' ei saanut todest'. Siell' hän Herodekselle wietiin, Kuin hänt' oli nähdä pyytän'.

12. Herodes Jesust' pilkkasi, Hänt' walkiall' kaapull' häpäisi, Lähett' hänen raastupaan jällens'. Juutail' Pilatus sanoi sitt': Mieness' täss' ei ole surman syyt', Hänen siis päästän tälläns'; Waan mielen nouteeks' kansallen Lupas' hän päästää wallallens' Barrabaan eli Jesuksen kohta: Jesust' kaikk' anoit pois ottaa.

13. Päämies Jesuksen ruoskittaa, Sitt' purppurall' antoi puettaa Ja tappura-kruunull' pilkat'; Häll' ruokokäteen annettiin, Ja polwill' eteen langettiin, Kumartain kuninkaaks' pilkall'. Pilatus wei ulos Jesuksen, Sanoi: nyt te näett' ihmisen, Kuin weriseks' on jo waiwatt', Jo te nyt tyhyä mahdatt'.

14. He huusit suurell' äänell' kaikk': Pois ota, ristiin naulits' tai, Jos keisarin ystäwä lienet. Tuomioissäss' Pilatus siin' Pesi kätensä ja antoi niin Wallallens' Barrabaan heille. Mutt' Jesus omiss' waatteissans' Wietiin pois ristiin naulittaa, Itse kantoi ristins' siellä, Hänt' Simon autti myös tiellä.

15. Siin' paljon wäkee seuras' kanss'; Mutt' waimot itkit hartaastans', Joit' Jesus sanoen neuwoi: Älkäät minun ylitsen itkekä, Waan armahtakaat itsiänn', Jotk' lankeett' suuriin waiwoin; Sill' päiwät ne on tulewat, Ett' kukin on teist' sanowa: Autuaat hedelmättömät lienee, Jotk' lapsist' ei mitään tienne.

16. Kosk' he sitt' tulit Golgataan, Kaksi ryöwäri Jesuksen kanss' Ristiin naulittiin siellä. Jesus wihamiestens' edestä Rukoili taiwaallist' Isäänsä: Ann' heillen anteeks' wielä. Siin' hänen syyns' kirjoitettiin, Ja monelt' ylös luettiin: Tämä on Jesus Nasarenus, Juutalaisten kuningas kuuluis'.

17. Kosk' Jesus ristiin naulittiin, Hänen waatteens' kohta jaettiin; Mutt' hameest' heitettiin arpaa. Älti'

Digitized by Google

lens' Jesus sanoi myös: Ota Johannes kohta tykös, Hän kyll' sun tarpees arwaa; Johannes pidä hänt' kunniassa, Sun oman äitis siassa: Mutt' kansa ja päämies päänäns' pilkkasit ja wääntelit päätäns'.

18. Hänens' Jumalan Pojaks' sanoi, Ja ei nyt itseens' auttaa woi, Sitä ryöwäri hänell' soimas'. Toinen Jesukselle sanoi näin: O Herra! katso minua päin, Koskas tulet sinun woimaas. Jesus hänen saman' päiwän' Wannoi kanssans' iloon käywän. Koht' pimeys maan päälle wetkäs' Kuudest' yhdeksänteen hetkeen.

19. Mun Jumalan', huusi Jesus siin', Miks' ylön annoit minun niin? He sanoit: hän Eliast' kutsuu. Jesus sanoi: minä janoon; Sen jälkeen: kaikki täytetty on, Ei enään mitäkään puutu. Wiimein Jsäns' tykö sanoi, Henkens' wastaan ottaa anoi, Koht' pääns' sitt' alas painoi, Ja Henkens' ylön antoi.

20. Maan järistys tapahtui suur', Esirippu ja kallio halkes' juur', Kuolleet nousit ylös haudoist'. Päämies ihmeitä nähdessäns', Jumalan Pojaks' sanoi ilmeisest' Sen, kuin on kuoleman pauloiss'. Luut ryöwärten myös rikottiin; Mutt' Jesus kuollunn' kohdattiin, Keihäällä hänelt' awatiin kylki, Jost' weri ja wesi wuoti julki.

21. Joseph Jesuksen ruumihin Alas otti ehtoon', ja liinoihin Käärei sen haudataksens', Sinn' Nikodemus kantoi myös Sadan markan woiteet tyköös', Sill' ruumist' woidellaksens'. Uuteen hautaan he panit sen, Kiwen owelle wieritit sinn', Menit niin kotia sieltä, Mutt' waimot katselit päältä.

22. Wiel' haudall' pantiin wartiat, Mutt' Jesus aamu-walkiall' Nous' ylös kolmanten' päiwän', Meill' laitti kaikki hywäksi, Meit' jällens' tehden pyhäksi, Jloon sisälle käymään. Hän kuoleman ylitse woitt', Ja helwetin woiman pojes soitt'; Jost' weisaan kiitost' hänell', Tääll' ja ijankaikkisest', amen!

W. k. N:o 8.

142. O Jesu! kuinkas olet piinattu, Poskill' piesty, syljett', rusikoittu, Orjantappuroill' kruunattu. Sinun ruumiis ruoskittu, haawoitettu, Purp-

Digitized by Google

purall' pilkatt', naurettu, Weri päästʼ, kaswoistʼ wuodatettu, Koko ruumis wertä tiukkui.

2. Ristin pääll' jäsenet pinkoitetut, Jalat, kädet läwitse läwistetyt, Etikall', sapell' juotettu, Sydän rikki pilkall' pistetty, Julmall' Jumalan wihall' runneltu, Kylki keihääll' läwitse tungettu, Surkiall' kuolemall' surmattu.

3. Kuinkʼ sinun hywä hahmos lauwennut, Kanssʼ kaswos kaunis walistunut, Sinun ruumiis rumaksʼ rauwennut, Waljuksʼ on muotos muuttunut! Ettʼ luodut kaikkʼ luontoonsʼ wastoin, Hämmästyit, surit, itkit, lastoit, Heidän Herransʼ, Luojansʼ kuolentotʼ.

4. Suussas, Chriſte, ei löytty petostʼ, Et sinä, Herra, wäärin tehnyt, Eikʼ ollut sinussʼ yhtään rikostʼ, Ettʼ synnin tietä sinä käynyt: Puhdas, wiaton kaikistʼ olit, Kuitenki katkerastʼ kuolit Meidän kaikkein ihmisten edestäm'.

5. O kamala tuomio, salaus suur'! Syytön syypään edestʼ waiwataan; Kuin pahointekiä rikkoo juur', Sen siassʼ hurskas pyhä piinataan; Kuolee Jumalʼ ihmisen edestʼ, Luoja luontokappaleensʼ syyn puolestʼ: Kuinkʼs, Chriſte, itses näin nöyryytit?

6. Sinä wiaton wikapäiden edestʼ, Armon halustʼ kärwit kuolemaan, Ettäs päästäisit meitʼ pirun kädestʼ, Jsäs lapsiksʼ soit tulemaan, Welkam' maksoit, lain täytit, Meillʼ armon ja awun näytit, Piinas ja kuolemas kautta.

7. Minä synnin siteillʼ sidottu, Jonkʼ edestʼ sinä kiinn' otett', wangittu: Minä tuonen nuorallʼ niwottu, Sinä kuoleman kiwullʼ rangoittu; Minä perkeleen kahlein kuljennut Ja Jumalan wihan allʼ oljennut; Sinä joit wihan maljan edestän'.

8. Minä ainʼ ylpiä, sinä hiljainen, Puusteillʼ ja purppurallʼ pilkattu; Minä kowakorwainen, sinä kuuliainen; Minä röyhkiä, piikeillʼ sinä kruunattu; Minä turhassʼ kunniassʼ, sinä syljetty; Minä juomarʼ, sapellʼ sinä juotettu; Minä hekumassʼ, sinä sidottʼ, naulittu.

9. Minä wäärin tein, sinä rangaistiin. Minä rikoin, sen edestʼ sinä witsattiin; Minä häpiän tein, sinä waiwattiin. Minun syntein' tähden sinä piinattiin, Ja ristin puuhun ripustettiin. Minun pahuuten' tähden sinä kuolettiin Minun syntein' uhriksʼ uhrattiin.

Google

10. O Jesu! kuinka sinua kiiltänen Tain armos awun tähden, Ett's nöyryytit itses näin tänne, Käwit kuolemaan kaikkein nähden. Aut', ettän sen ain' muistaisin, Itsen' pois synnist' suistaisin, Jonk's tähden surkiast' surmattiin.

11. Mua piinas ansiost' osalliseks' tee, Synnist' werelläs wirut' puhtaaksi; Sinun haawais sisälle sä minua wie, Jsäs edess' tee minua hurskaaksi. Wahwist' tähän uskoon lujaksi, Waiwoiss', kiusauksiss' turwaksi Mull' piinas ja kuolemas olkoon.

12. Kuin kuoleman kamppauksiin tullaan, Ja se hätä minua ahdistaa, Ann' mielessän' piinas muisto olla, Sill' minua silloin wahwista, Minun tykönän' awullas olwos, Kuolemallas turwaksen' tulwos, Täält' tykös minua iloon wiene.

143. Jumal', aut' minä taitaisin Sinun hywiä töitäs muistaa, Sydämest' kiittää mahtaisin, Sanas totuutta tunnustaa; Sen wakuus ijät' ollee wahwan', Lähetti meill' Poikans', kuin lupas', Jost' häntä kiittää mahdan.

2. Kuin maailmass' Jesus käwi, Autuun tien opetti oikein, Hänest' armon apu ain' näkyi, Wastaan waiwaisten kaikkein, Kansalt' omalt' otettiin piinattaa, Christus se wiaton Karitsa, Meidän tähtem' waiwattaa.

3. Kuin syön' oli pääsiäis-lampaan, Koht' ehtoollisensa asett', Kussa leiwän otti, sanoin näin: Syökäät, minun ruumiin' on tämä, Kuin teidän edestänn' annetaan, Kuoleman all' koht' ojetaan, Minun muistoksen' ain' teett' tain.

4. Kanss' kalkin otti ja sanoi: Minun weren' on, täst' kaikk' juokaat, Jonk' synteinne maksoks' annan Minun ruumiistan' ulos wuotaa; Niin usiast' kuin tästä juotta, Minun piinan' muistoks' tehkäät, Sill' ostetut olette totta.

5. Pesi opetuslastens' jalat, Näin keskenäm' tehdä tiennem', Rakastaa toinen toistam' alat', Kuin hän meill' tehnyt lienee. Näin tekemään keskenäm' meitä käsk', Ett' meit' hänen omaks' kansaks' Kukin tuta tietää täst'.

6. Koska yrttitarhass' rukoili, Kanss' kuoleman kiwun kamppas', Wapis' ja wertä hikoili, Kiinn' otettiin, puustit

Digitized by Google

hän sai; Syljettiin, piestiin, piinattiin, Kanss' orjantappuroill' kruunattiin, Tuomioll' wäärällʼ surmattiin.

7. Ripustettiin ristin päälle, Etikkaa, sappee täytyi niellä, Häwäistykset, pilkat wielä, Henkens' ylön antoi siellä; Kaikk' kärsei lunastuksem' tähden, Piinan ja katkeran kuoleman; Maksun teki kyll' täyden.

8. Pantiin hän hautaan ristist', Kust' kolmanten' päiwän' nous' its', Woiton kunnian kanss' wisist' Omillens' eläwäks' näytti sitt'. Näin opettamaan käski mennä heit': Kuin uskowat, kasteen saawat, Autuaaks' tulewat kaikett'.

9. Sitt' ylös astui taiwaas', Wuodatt' meill' Henkens' lahjat, Meidän tuskassam' ja waiwass' On tykönäm' apuns' kanss' wahwan. Hengelläns' täällʼ meit' hallitsee, Lohduttaa, aina auttaa, Waltain ylits' wallitsee.

10. Isä, Poika, Henki hywä! Täst' kiitos sinun olkoon ijan, Anna meit' uskossas pysyä, Niin loppuun asti ainian! Warjel' wäärän opin wauloist', Sodist', kapinoist' ja riidoist', Pirun pahoista pauloist'.

144. Christuksen piinaa muistakaam', Ja meitäm' synnist' suistakaam', Kuin hänen kuolemaan waati, Ja meitä kadotukseen saatti.

2. Sinä päiwän', kuin hän petettiin, Ja oikeuden eteen wedettiin, Monenss' paikass' hän pilkattiin, Kuudell' hetkell' myös piinattiin.

3. Puhteell' hän kiinni otettiin, Opetuslapsilt' koht' jätettiin, Pappein eteen johdatettiin, Wääräks' saarnaajaks' laitettiin.

4. Päiwän koittaiss' sielt' talutettiin, Ja Pontiuksen eteen saatettiin, Wäärin hänen päällens' kannettiin, Lyötiin ja puustit annettiin.

5. Murkinan aikan' hän tuomittiin, Witsoill' kaakinpuussa suomittiin, Kruunull' ja purppurall' naurettiin, Ristins' kantoi, johon naulittiin.

6. Päiwäll' puolell' ristiin nostettiin, Ryöwärein keskell' ripustettiin, Kädet, jalat läwistettiin, Sapell', etikall' juotettiin.

7. Puol' ehtoost' henkens' ylön antoi, Sieluns'

Digitized by Google

säns' käsiin kantoi. Kylki läwitse pistettiin, Maa järis', aurinko mustettiin.

8. Jllall' ristist' alas pudotettiin, Ja Josephilt' wastaan otettiin, Kalleill' woiteilla woideltiin, Ja walkein liinoin käärittiin.

9. Wiimein sitt' hautaan kannettiin, Ja wartiain haltuun annettiin, Pyhä kirja niin täytettiin, Isän wiha lepytettiin.

10. Näin, Christe, sinä pilkattiin, Ja hirmullisest' piinattiin, Meidän tähtemme waiwaisten, Kuin olem' pahat ja saastaiset.

11. Maailman piinas kautt' lunastit Ja kaikest' synnist' puhdistit, Siis olkoon sinulle kiitos, Kunnia sekä myös ylistys!

145. Jesus ristin päällä riippui, Weri hänest' ulos tiukkui, Haawoist' oli hänellä suur' kipu, Seitsemäst' puhui hän sinä hetken', Ne sanat sinä sydämees kätke.

2. Ensist' sanoi sanan armollisen Isänsä tykö taiwaallisen, Joka on suloinen kuulla: Ann' heidän anteeks', Isä, menons', Ei he ymmärrä omaa tekoons'.

3. Sitä lähin sanoi hän äitillens': Waimo, katso poikaas silmilläs, Kuin on Johannes nimelt'; Johannes, katso sinun äitiäs, Sinä olet nyt hänen sikiäns'.

4. Sen jälkeen puhui hän suloisest', Saarnas' myös ryöwärill' lohdullisest', Ja sanoi näillä sanoill': Wissist' pitää sinun tänäpäiwän' Paratiisiin minun kansani käymän.

5. Neljäs sana oli juur' armias, Miks' olet minull', Isä, niin karmias, Ja heitit pälleni wihas? Minä olen nyt piinass' ja hädäss', Tämän julman joukon kädess'.

6. Wiidenneks' sanaks' sanoi myös: Minä janoon tässä raskaass' työss', Kuin oli meidän lunastuksem' hinta; Etikkaa, sappee löit he yhteen, Sen joi hän meidän tähtem'.

7. Sen katkeran siemen perästä, Sanan sanoi kuudennen edestä: Nyt ei mitään Raamattu estä: Mitä kirja on minust' puhunut, Se on jo edes kulunut.

8. Wiimein huusi hän rohkiast' Isänsä tykö korkiast': Sun käsiis annan henken' ja sielun': Kohta sitt' päänsä alas painoi, Ja henkens' ylön annoi.

9. Koska päämies näki nämät, Putoowan luuli taiwaan ja tähdet; Aurinko ja kuu paisteens' kadott', Wuori repes' ja maa järis', Kosk' Luoja kuolon käsiss' wäris'.

10. Hän sanoi itsellens' kohta: Wissist' on se Jumalan Poika, Kuin piinan ja kuoleman kärsii, Se kuin Herra on ylhäällä taiwaass', Ompi nyt suuress' waiwass'.

11. He pelkäsit Jumalaa täydellisest', Ja kiitit Luojaa iloisest': Sitä me myös tehkääm' nöyräst': Ei hän Poikaans' tahton' säästää, Mutt' waiwast' sen kautta meit' päästää.

12. Nyt syntiä wastaan sotikaam', Ja pahuus puolestam' otikaam', Kuin Christuksen kuolemaan saatti: Kiittäkääm' hänt' sangen suuresti, Kuin meit' päästi hädäst' ja murheest'.

146. O puhdas Jumalan Karitsa! Kuin ristin puussa piinattiin, Meille sinä armos taritse, Waikkas silloin kowin pilkattiin. Meidän syntim' sinä kannoit, Ja elämän meille annoit, Armahda meidän päällem', o Jesu!

2. O Jesu, wiaton Karitsa! Kuin surman alle annettiin, Meitä sinä köyhiä rawitse, Waikka wäärin päälles kannettiin: Meidän tähtem' sinä kuolit, Ja synnit meilt' pois wuolit: Armahda meidän päällem', o Jesu!

3. O Jesu, nuhteeton Karitsa! Kuin tahdot armos waristaa Meidän nyt syntisten päälle, Kuin asum' alhaall' täällä: Helwetin sinä woitit, Ja pirult' wallan pois otit: Suo meille nyt rauhaa, o Jesu!

W. K. N:o 380.

147. Jesu, sinun waiwas kowat, Ristis, kipus katkerat Minull' opiks', turwaks' owat, Eläissäin' ja kuollessan', Jos mä syntiin syttynen, Piinas kohta muistelen, Se sen kyllä mieleen wienee, Ettei synti leikiks' liene.

2. Hekumass' jos hehkuu pyytää Liha, weri syntinen, Haawais muisto estää siitä, Kuin ne johtuu mielehen', Koska saatan' kiusaa tääll', Luotan aina ansios pääll', Häjyn juonet se niin sulkee, Kimpustan' ett' häpiäll' kulkee.

3. Maailma minua pyytää pettää Juonell' monell'

Digitized by Google

kawalall', Kadotukseen minua wetää Häijy iloll', hekumall'; Waan kuin mieleen johdatan, Jesu, waiwas waikian, Pyhyydess' niin taidan pysyy, Halut häijyt pojes syjii.

4. Wastoin kaikkia kuin mua waiwaa, Haawas tukee sydäntän', Niihin itsens' sielun' kaiwaa, Löytää uuden elämän; Lohdutukses makeus Surullen' on huojennus, Autuun ansaitsit sä minull', Katkeralla kuolon kiwull'.

5. Sinä siis tääll' aina turwan', Jesu, apun' ainoa! Kuolemas on tuonen surmann', Ettei wahingoittaa saa. Sinä olet turwanan', Koska tulen tuonelaan; Sinun armos minun taitaa Synnist', kuolost' eloon auttaa.

6. Ja kuin sydämessän' olet, Jesu, täältä lähteissän', Woitan kaikki häijyn nuolet, Wiimeisessä hädässän'; Koskas olet turwanan', Kuljen iloll' kunniaan; Haawais turwiss' jos täält' iähden, Perin ilon niiden tähden.

148. Jesu elon', autuuteni! Sinä kuolit edestän', Annoit, waiwoist' päästäkseni, Itses sielun hätähän. Ei nyt minull' mitään waiwaa: Waan saan perii elon taiwaass': Kiitoksen sull' ijäisest', Jesu, sanon haluisest'.

2. Jesu, häpiät, pilkat pahat Olet sinä ottanut, Puustit, syljet, tuskat kauhiat, Köydet, nuorat kantanut; Minua waiwoist' wapahtaakses, Pirun pauloist' pelastaakses. Kiitoksen sull' ꝛc.

3. Kauhiast' annoit ruumiis pyhän Piestää, lyötää, haawoittaa; Parantaa näin haawan' sywät Tahdoit ja mun rauhoittaa. Sinä kannoit kirouksen, Ettän saisin siunauksen. Kiitoksen sull' ꝛc.

4. Sydämes on särjett', murhatt' Häpiäll', pilkall' kauhiall', Kruunull' rumall' pääs on kruunatt', Mikä saatti sun tain all'? Ettäs minua iloittaisit, Kunniakruunull' kaunistaisit. Kiitoksen sull' ꝛc.

5. Riepoittaa sä sinus annoit, Ett' mä waiwoist' pääsisin, Kielet wäärät päälles kannoit, Ett' mä lewon löytäisin: Lohduttamat' ripuit sinä, Lohdutett' ett' olisin minä. Kiitoksen sull' ꝛc.

6. Jesu, sinä waikian waiwan Kärseit kärsiwäisest' tääll', Maistit kuolon kowan aiwan, Maksoit welkan'

Digitized by Google

ristin päällʼ; Waiwattaa sä annoit sinus, Ettʼs mun kirwottaisit kiwustʼ. Kiitoksen sullʼ ꝛc.

7. Minun ynsiän, ylpiän sisunʼ Sowitti sun nöyryytes, Kuolos kuololtʼ woiman riisui, Muutti mullʼ sen autuudeksʼ. Sinun ristis, häpiäs, pilkkas Minullʼ ompi kunnia kirkas. Kiitoksen sullʼ ꝛc.

8. Nyt sullʼ, Jesu, suuren waiwas Edestʼ annan kiitoksen, Edestʼ kipiän kipus, haawais, Kuolos kowan hirmuisen, Edestʼ tuskas, ahdistukses, Syntein raskaan rangaistukses, Kiitoksen sullʼ ijäisestʼ, Jesu, sanon haluisestʼ.

W. k. N:o 305.

149. Me sinua, Jesu, ylistäm', Ettʼs weres annoit edestäm': Näin pirun pauloist' pahoista Meitʼ tahdoit, Jesu, pelastaa.

2. O Christe Jumala ja mies! Pois särje synnin ijes meistʼ, Päästʼ ijäisestä kuolemastʼ, Autʼ ulos hädästʼ ahtahastʼ.

3. Meitʼ synnin wioistʼ warjele, Ja ristin alla auttele, Sen kuorma kowa huojenna: Meitʼ wahwistʼ, tue, ojenna.

4. O Jesu, weljem' suloinen! Ain' pysy meidän tykönäm', Täss' waellukses' waikiass': Suo sittʼ meill' ilo taiwahass'.

150. Ah suru suurʼ! Ett näen juurʼ Jumalan ainoan Pojan, Ja hänen olonsʼ kuwan Pilkallʼ poljettawan.

2. Woi minua! Ettʼ Jumala On murhattʼ ristin päällä: Kiwestʼ ompi sydän sill', Kuin ei pelkää wielä.

3. Suurʼ Jumala, Kuin sanalla Maailman liikuttaapi, Kuollunʼ nyt hiljaisuudess', Maassa haudan saapi.

4. Ken muistella, Kanssʼ katsella Näitʼ ilman itkutʼ taitaa; Sillʼ Jumalan Pojan näin Syntimʼ sairaaksʼ saattaa.

5. Hän Karitsa, Wuodatettaa Maan päällä werensʼ antoi; Ja niin armon autuuden Itse meille kantoi.

6. Suu suloisin Ja totisin, Sä ilman syytä piestiin, Petoksell', pilkallʼ ilkiäll', Wäärältʼ kielelt' lyötiin.

7. Sä sulhainen Juurʼ suloinen, Ei sulle wertaa löydy, Kuitenki tulit köyhäksʼ, Me jonkʼ kautta hyödym'.

Digitized by Google

8. Ah autuas, Kuin tiemnee taas Näit' todell' tutkistella, Ja Christuksen kuolemat' Uskoss' muistutella.
9. Ett' Jumala Paits' ansiota Pois kuolla tahtoi täältä, Siis paits' omaa ansiotam' Autuutt' pyydäm' hältä.
10. Hän hautahan Sitt' lasketaan, Joll' maa on pyhitetty, Ja meille hauta jaloks' Lepokammioks' tehty.
11. Jesu rakkain, Sun hautas ain' Mun sydämeni lienee, Ett's siell' lepäät makiast', Tykköm' sinuas riennä.
12. O Jesu Christ'! Sä turwam' its', Me uskoss' sinult' pyydäm', Sun piinas, kuolos tähden, Suo ett' ilon löydäm'!

W. k. N:o 128.

151. Kuink', Jesu, sielus, sydämes, On waiwattu Gethsemaness', Sen Dawid edes tuottaa, Siell' paulat pahat helwetin, Kanss' kuolon ojat Belialin, Sun kiersit, kääreit totta. Astut, seisot Pelwoss', murheess', tuskass' suuress', huudat ylhäält' Lohdutusta Isält' pyhält'.
2. Sä lausuit: Isän' ylhäinen! Jos olis' toi mahdollinen, Tai kalkki kauhiast' karwas, Sun wihas tuli ja waiwa suur', Helwetin liekki kuuma juur', Ett' poijes poiket' mahtais', Niin mä sitä Hartaast' anon, kuitenki sanon: älköön minun, Mutta olkoon tahtos sinun.
3. Sust' wuosi hiki werinen; Sill' Isän wiha tulinen, Se poltti, waiwas' kauhiast': Kuin mato maassa matelit, Ja surkiast' aiwan ajelit, Yks' enkel' rohken' rohwaist'. Woi, woi! huutoi, Huokauksii, kipui, tuskii, werist' saunat', Jotk' sinä syntein edest' kannat.
4. Mä rikoin, ja mun tästä työst' Rangaistus-paikall' piti myös Pantaa kärsimään waiwaa. Mun syndäntän' tai surkeus, Ja karwas ijät' katkeruus Pitänyt olis' kaiwaa; Kärsiä, itkee, Tuless' kuumass', tuskass' tuimass', pahain joukoss', Syntein tähden, pimiäss' loukoss'.
5. Sä autat surkiaa sieluan', Immanuelin' rakkahan', Näin suurest' tuskast', waiwast'; Sun sielus murhe kryytimaass', Kanss' kuolon kilwoitukses taas Mun wapaht' kaikest' waarast'. Kiittää siitä Mielelläni, kielelläni, tahdon sinua, Ett's näin armiaast' autat minua.

Digitized by Google

6. Siis olkoon sinull' ylistys, Ann' ilohenkes aina myös Wahwistaa sielun', mielen', Ett' sinull' annan kiitoksen, Kosk' murheen mä Gethsemanen All' tuskain tuimain tulen; Auta, saata, Ettän täältä, surun säältä, taiwaan saliin, Tykös tulen pyhäin pariin.

W. k. N:o 19.

152. Kielen' kerkiä, ole tärkiä, Weisaa korkiat' kamppaust', Joka nähtiin, koska lähti Poika Isäns' kammiost', Kuin meill' woiton lahjoitt', lewon, Perinnöksi laupiaast'.

2. Kärme häijy Ewaa wäijyi, Kaasi rietas rikokseen, Jota wikaa seuras' wiha, Kuin söi kieltyn hedelmän, Tuotti täällä kaikkein päälle Kuolon kowan ijäisen.

3. Että hurskaus, niin myös laupius Nähtäisiin, niin tarwittiin, Ewan rikos, kärmeen petos, Kuolemall' ett' rangoittiin, Ja niin meille, jällens' täällä Terweys, autuus ansaittiin.

4. Kosk' aiwoitu aika joutui, Ja tääll' tuli täytetyks', Poika alas astui taiwaast', Neitseest' syntyi ihmiseks', Tuli weljeks', Neitsy äitiks', Kuin löytään ennustetuks'.

5. Koska wuotta kului totta Kolme neljättä kymmentä, Silloin hänens', Karits' päänäns', Eroitett' soi maan päältä, Mielellänsä ristiänsä Kantoi, kuoli pois täältä.

6. Kowill' piikeill', hywäll' mielell', Itsens sallei kruunattaa; Ajattele! antoi wielä Werensä wuodatettaa, Kuin puhdistaa ja yhdistää Herrall' kaikk', kuin kastetaan.

7. Hän suomittiin, ripustettiin, Ristin-puuhun rippumaan; Pääsiäis-lampaaks', teuraaks' parhaaks' Tuli tänne maailmaan; Päällens' otti, ylits' woitti Syntim', pilkkam' ja waiwam'.

8. Koska täytett' ja kaikk' päätett' Oli, heitti henkensä: Joseph sitten hänen uuteen Kunniall' korjas' hautaansa; Lepytetään wiha Isän, Kadott' kuolo waltansa.

9. Sitten haudast' jällens' palas', Suurell' woitoll', kunniall', Pirun kietoi, häijyn sitoi, Pimeyden kahleill', Wielä ensin Testamentin Asett' halull' rakkahall'.

10. Saatan' kaataan, wangiks' saadaan, Woima syn-

Digitized by Google

nilt', kuolemalt' On pois otett', ylits' woitett' Helwett', ryöstett' lawialt', Kaikki haawat awun saawat Jsält' leppyneet' pialt'.

11. Siis weisatkaat, nuoret wanhat, Jsäll' ijät' ylistys, Pojall' pyhäll', kunnia ylhääll', Rakkauns' edest' tuokaat myös Hengell' Herran, monin kerran, Kiitos korkia kaikess' työss'.

W. k. N:o 10.

153. O Christe Wapahtajamme! Sä päälles otit waiwamme, Kanss' lyötiin, piestiin ankarast', Ja ristin kannoit raskahast', Sun kuolos kautta rukoilem', Ain' hädäss' ehdi awuksem'.

9. Christuksen hautaamisesta.

154. Niin, Jesu rakas, päätetty, Ja täydellisest' täytetty, Kuin kuolostas kyll' kowasta On ennustettu wanhasta.

2. Sä Jsäs tahdoll' kuuliain, Ain' hamaan ristin kuolemaan, Weres tähtemme wuodatit, Meit' synnist' sillä puhdistit.

3. Waikk' kuolo silmäs nukutti, Sun kuolos kuolon hukutti, Sun kuolos on meill' elämä, Ei kuolo sill' woi peljättää.

4. Ehk' synkeys haudan pimittää, Ei se meit' mahda peljättää, Ett' Jesus hautaan lasketaan, Niin hautamme kunnioitetaan.

5. Sull', Jesu, kiitos olkoon ain', Kuin kärseit kuolon katkeran, Kanss' hautam' hautaamisellas Sä walaisit sun walollas.

6. Ah Jesu, tule sydämeen', Sen huonon surkiaan huoneesen, Siell' lepää, Jesu, suloisest', Niin hautaan menen iloisest'.

7. Ett's, Jesu, pantiin hautahan, Niin ole hautan' wartian', Ettei minull' pahaa tapahtuis'; Ei turwaa minull' ole muiss'.

8. Ett's nousit ylös haudasta, Suo meit' myös nousta iloisna, Ja suurell' riemull' sitten tull' Sun tykös, taiwaan korkeull'.

Digitized by Google

10. Pääsiäis-wirret.

Christuksen ylösnousemisesta.

155. Iloitkaam' pääsiäis-juhlast', Kiittäkääm' Kuningast' kullaist', Weisatkaam' iloisest' mielest', Kuin pääsim' Punaisest' merest'.

2. Sen pyhä ruumis uhrattiin, Ja ristin päällä murhattiin, Hänen werens' wuodatettiin, Jolla me synnist' wirutettiin.

3. Me olem' synnist' päästetyt, Ja rumalt' hengelt' säästetyt, Se suuri orjuus loppui myös, Nyt on se oikia wapaa wuos'.

4. Meill' Christus Jesus wilpitön On pääsiäislammas wirheetön, Syökääm' sen kanss' leipää kaltiast', Kuin käski Kaikkiwaltias.

5. Se mahtaa oll' jalo uhri, Kuin kärmeen pään muruks' tuhri, Helwetin maahan kukisti, Taiwaan meill' jällens' uudisti.

6. O Christe, Jumalan Poika! Me rukoilem' sinua tähän aikaan, Kansaas kuolemast' kirwota, Ja tuomio-päiwän' wirwota.

7. Olkoon sinull', Christe tosin, Kuin kuolluist' ylösnousit, Kiitos, kunnia ja ylistys, Isäll' ja Pyhäll' Hengell' myös!

156. Christus kuin kuoletettiin Kaikkein syntisten tähden, Hän jällens' ylös nostettiin, Ja saatti elämään meidän, Siis me nyt kaikki iloitkaam', Jumalaa myös aina kunnioittakaam', Ja weisatkaam' Halleluja, Halleluja.

2. Ei yhtään ihmist' maan päällä Kuolemaa asettaa tainnut, Wiatont' ei löytty täällä, Synt' oli kaikk' alans' saanut, Siis kuolo sitt' wallan sai, Ja meitä koht' alansa löi, Saatti myös pirun wangiks', Halleluja.

3. Niin Jesus Christ', Jumalan Poik', Antoi hänens' meidän siaam', Hän äkist' pirun ylitse woitt', Synnin pois pyhkei meist' pian, Kuoleman myös maahan löi, Ja hänelt' woiman pojes wei, Polki hänen jalkains' ala, Halleluja.

4. Tuonen ja elämän wälill' Oli ykti kamala riita.

Digitized by Google

Tuoni koht' elämän käsill' Waipui ja heitettiin wiitaan. Sen oli Raamattu sanonut, Ett' kuol' oli tuonen woittanut, Ja saattanut häpiän ala, Halleluja.

5. Hän on se pääsiäis-lammas, Jost' Jumal' käskyn antoi, Kistin pääll' uhrattu hamass', Kunka meidän syntim' kantoi, Hänen werens' wuodatettiin, Meidän ustem' päälle pirskoitettiin, Ei päästä murhaajaa siäll', Halleluja.

6. Pitäkääm' siis tätä juhlaa, Ilon kanssa ja riemun, Ett' Christus tyköm' tahtoi tulla, Walistamaan meidän sielum'. Hän aurinko kirkas on, Kuin synnin ja myös salan työn Ilmei saattaa kaikki tyyni, Halleluja.

7. Syökääm' ja hywin eläkääm' Tällä makian-leiwän ajall', Hapoin taikin' pois heittäkääm', Kuin meit' tempaa pahall' tawall'; Christus meitä rawitkoon, Ja sielull' tarpeens' taritkoon, Eip' usko muita kärsi, Halleluja.

157. Jesus Christus uhriks' meille On annett' syntisille.

2. Karits' kärsei kuoleman, Jsäns' kanss' saatt' olemaan, Armon tiell' syntiset Sääs' tulemaan.

3. Kuolo ja elo potkeit, Hirmuisest' yhteen otit, Kuolon elämä woitt', Ja pojes soitt'.

*** *** ***

4. Maaria sen tunnustaa, Kuin tiell' puhutteli Jesusta, Joka oli kuollun' ollut, Mutta jällens' kirkkauteens' tullut.

5. Enkelin hän myös näki, Kuin koht' tiettäwäks' teki, Kuolleen haudast' pois menneeks', Ja eläwän sen siaan jääneeks'.

*** *** ***

6. Uskokaam' enämmin wahwoi Maarian tosii sanoi, Kuin Juudan kansan walheit' ja waloi.

7. Christus omall' wäelläns' Kuolemast' nousi jällens', Ja sai niin woiton hänen päällens', Halleluja.

Wärsy.

Christus nous' ylös kuoleman haudast', Ja päästi maailman perkeleen paulast': Siis me nyt wahwast' iloitkaam', Ja Jumalalle kiitos weisatkaam' Kyrie eleeson!

Digitized by Google

158. Kloiſest' Jeſukſell' kiitost' weiſat' mahdam', Ratk' rakkaall' halull' kaikkein nähden, Sydämell' ett' kielell' kuin parhain taidam', Hänen laupiaan armons' awun tähden. Synnin ſiteist' hän meit' wapaht', Iſäns' wihan päältäm' pois lakaht', Autuudeks' hän meilʼ kaikill' tapaht'.

2. Jumalaa ylistäkäät kaikk' luodut julki, Kiittäin hänen armons' korkiat' kunniaa, Ett' Pojaſsans' pirun wallan pois polki, Sen alt' meit' päästi, ja waiwalt' monelt', Wihan, kiroukſen alt' olemast', Helwetiſt', ijäiſest' kuolemast', Täst', Herra, kiitos olkoon ijät' omas!

3. Kaikill', kuin Chriſtukſen pääll' meist' itſens' luottaa, Synnit Jumal' anteeks', ett' armons' antaa, Meit' lapſiks' ottaa, näin meill' awun tuottaa, Meill' toden turwan tuskiss' kaikiss' kantaa; Rauhallons' lohduttaa, apuns' näyttää, Kuin hänen käskyns' perään pyydäm' käyttää. Wiſſiſt' lupaukſens' hän tahtoo täyttää.

4. Kiitos armos edest' monen kerran Olkoon, Iſä Jumal', ſinun taiwaast'! Pojan Chriſtukſen myös meidän Herram', Kuin awullans' meit' päästi ſuurest' waiwast', Ja Pyhäll' Hengell' Lohduttajall', Sill' meidän oikiall' tien oſottajall', Kiitos olkoon nyt ja joka ajall'.

159. Jeſus nous' kuolluiſt' ylös, Halleluja, kiitos Luojan, Wirkos' wihdoin haudast' jällens', Halleluja, kiitos Luojan.

2. Joka ſynnit kaikkein kantoi, H. k. L., Ja ristinpuuss' henkens' antoi, H. k. L.

3. Pääſiäis-päiwänä toſin, H. k. L., Oſott' itſens' kerroin wiiſin, H. k. L.

4. Maaria Magdalen' enſimäinen, H. k. L., Näki Jeſuksen wirwonneen, H. k. L.

5. Niin näit hänen myös muut waimot, H. k. L., Näki ſitt' Pietari Simon, H. k. L.

6. Taas näkyi Jeſus niill' kahdell', H. k. L., Kuin käwit Emaukſen tiell', H. k. L.

7. Wiimein illall' hän ilmeſtyi, H. k. L., Kuſſa apoſtolit istuit, H. k. L.

Digitized by Google

8. Ja wapisit pelwost' wakaat, H. k. L., Lukittuiden owein takan', H. k. L.
9. Koska sitt' wiikkokaus' kului, H. k. L., Apostoleill' hän ilmestyi, H. k. L.
10. Kaikill' yhteen toisen kerran, H. k. L., Thomas tutkei haawat Herran, H. k. L.
11. Niin myös merell' Tiberian, H. k. L., Opetuslasta seitsemän, H. k. L.
12. Koska he kalat suuret sait, H. k. L., Herran ramalla he sitt' näit, H. k. L.
13. Jaakob jalo apostoli, H. k. L., Sanan saattaja taas oli, H. k. L.,
14. Ett' Herra heräsi haudast', H. k. L., Ja pääsi kuoleman paulast', H. k. L.
15. Wiimein weljest' wiisi sataa, H. k. L., Meit' uskoon mahtawat saattaa, H. k. L.
16. Ett' Jesus on ylös nousnut, H. k. L., Ja wiholliset woittanut, H. k. L.
17. Olkoon siis Jesuksen kiitos, H. k. L., Ja ylimmäinen ylistys, H. k. L.
18. Ynnä Isän, Pyhän Hengen, H. k. L., Kanss' kunnia suuri semmenki, Halleluja, kiitos Luojan.

W. k. 159.

160. Jesus, kuolluiss' ollessans', Kuoletti kuoleman kuollessans', Ja helwettiin astui alas, Sielt' woiton saaliill' jäll' palas'.

2. Helwetin häwitt', wei pois woiman, Awoi kidalt' ain' ottamaan, Riisui ruhtinat, ryösti, ryöwäs', Suden suust' lampaat Paimen kaappas'.

3. Pirun luolast' luowutti meit', Kosk' käwi kauhian kuopan teit', Päästi meit' kadotuksen kahleist', Ott' onnettomii pois orjuudest'.

4. Woittons' näytt' wäkewäll' woimall', Jonk' itsi sai ansioll' omall'. Ei kuolema kuollut enää tainne Jts' elämän antajaa painaa.

5. Maa mahdoton, hinlaa maailman, Sen ruumist' pyhää pitämään, Jonk' kädess' luodut kaikk' owat, Kanss' kaikk' kiwet, kalliot kowat.

6. Haudattu haudast' herää ylös, Omall' woimall'

Digitized by Google

kinmoo ulos, Päältäns' pois puhdist' ſolmut, ſiteet, Heitt' hikiliinat, kuolon wirweet.

7. Kolmanten' päiwän' nouſi warhain, Maa, mantere järis', liikkuiss' Luojan, Enkel' ilmestyi, ilon tuoja, Pelwost' pois pakenit pahat wartiat.

8. Maaria Magdalen', muut waimot Warhain Herran haudall' ſamoit, Woiteell' woidella ruumist' aiwoit, Paaden päält' wieritetyn pois näit.

9. Hautaan he kurgtit katſomaan, Ei ſielt' löynneet ruumist' Luojan, Äkiltä enkelin äkkäſit, Miel' oli kyſyy, waikk' pelkäſit.

10. O ihanainen ſinä enkelinen! Ottiko Herran ruumist' kenkään? Sanos meill', kuhun ſe wiety lienee, Ett' woidellakſem' ottaa tiennem'.

11. Enkel' waimoill' wastas' wakaa: Miks' eläwää etſitt' kuollein ſekaa, Jo nous' kuin itſe teill' ennen ſanoi, Katſokaat ſiaa, kanss' kääri-liinoi.

12. Enkel' armas, enkel' pyhä! Kuſſas löydäm' Herran hywän? Kuſſa hänt' eläwän' oſannem'? Autuast' iloll' nähdä ſaanem'?

13. Hän edellänn' käy Galileaan, Siell' löydätt' Luojan', Lunastajan, Ilmoittakaat opetuslapſill', Ett' erittäin puhukaat Pietarill'.

14. Kiitos ſull' enkel' hywän ſuowa, Sen ſuloinen ſanoman ſaattawa. Koht' itſe ilmaantui Herra heill', Soi kätens', jalkans', haawans' pidell',

15. Ett' heräs' Herra ja nous' Luoja, Kiittäkääm' Herraa, Halleluja. Jost' ilon meill' autuaan antoi, Sen ſydämen pohjaan meill' painoi.

16. Radan rakens' meill' rauhaiſen, Kuin meit' taluttaa taiwaaſen. Itkust' ilo ſiis meill' olkoon, Waiwaiſilt' walitus waiketkoon.

17. Tällä nyt ajall' autuaall', Ja juhla-päiwäll' julkiall', Jeſust' kauniist' me kiittäkääm', Hänt' yli aikaa ylistäkääm'.

W. k. N:o 162.

161. Christus, karitſa pyhä, piinattiin, Uus' puhdas uhri uhrattiin, Ristin pääll' edestäm' ripus-

Digitized by Google

tettiin, Sen weri wiaton wuodatettiin, Kuoltuans' kuoleman kuoletti, Pirun wallan ylits' woitti.

2. Pois pyhkei welka-pykälyksen, Kirjoitetun kirioukſen. Woiton kanss' palas' helwetist', Nous' kunnian kanssa kuolluist'; Pirun riisui, saaliin ryöwäs', Taiwaan owen eteem' awas'.

3. Turwall' Isän tykö taiwaan, Wapaast' me nyt mennä mahdam', Christukſen kautt' edestäm' kuolleen, Kuolluist' kunnian kanss' nousneen; Jesust' me kaikin kiittäkäm', Lunastajaks' myös muistakaam'.

162. Pääſiäis-pyhän', pääſin-päiwän', Iloll' ijät' ikäwöityn, Iloitkaam' kiittäin Jesusta; Mainit' me mahdam' ja muistaa Tehtyi Herran hywii tekoi, Weiſatkaam' kiitost' Jeſukſell'.

2. Pääſiäis-pyhän', pääſin-päiwän', Pääſim' pirun pahoist' pauloist', Kadotukſen kidast' kauhiast', Hirmuiſest' helwetin haudast', Kautt' Herran kowan kuoleman, Weiſatkaam' kiitost' Jeſukſell'.

3. Pääſiäis-pyhän', pääſin-päiwän', Ylös Herra haudast' heräs', Pirun pään polki rikki perät', Kuoleman kauhian kadotti, Helwetin hirmun häwitti, Weiſatkaam' kiitost' Jeſukſell'.

4. Pääſiäis-pyhän', pääſin-päiwän', Nous' Christus kuolluist' ylös, Pirun ſuust' ſaaliin ſai pojes, Meit' otti orjuudest' ulos, Jäll' omistain Iſäns' omaks', Weiſatkaam' kiitost' Jeſukſell'.

5. Pääſiäis-pyhän', pääſin-päiwän', Kuin kunniall' Christus kuolluist' Nous' kirkkauteen kiiltämään: Niin nouskaam' uuteen elämään, Pääskääm' pois pahuudest' pyhyyteen, Weiſatkaam' kiitost' Jeſukſell'.

6. Pääſiäis-pyhän', pääſin-päiwän', Luotuin meno meill' muistuttaa: Luodut weſoimaan wirkoowat, Elämään ihanast' aſuwat. Linnut laulain wiſertäwät, Weiſaawat kiitost' Jeſukſell'.

7. Pääſiäis-pyhän', pääſin-päiwän', Luotuin kanss' niin muistaa mahdam', Ylös nous' uuteen elämään, Ikiäst' elost' pois eriimään, Kiittäin Luojaa, Lunastajaa, Weiſatkaam' kiitost' Jeſukſell'.

Digitized by Google

W. k. N:o 155.

163. Pääsiäis-päiwää nyt pitäkäämʼ, Jesusta korkiastʼ kiittäkäämʼ, Joka ainoastʼ armosta Päästi meitʼ pirun pauloista.

2. Hänen pyhällä piinallansʼ, Ja katkeralla kuolemallansʼ, Ja ylös nousemisellansʼ, Saatti meitʼ armoihin jällensʼ,

3. Ei laki meitʼ enään soimaa, Ei olʼ synnillʼ synkiällʼ woimaa, Ei helwetti woi häwittää, Eikʼ kuolema meitʼ kadottaa.

4. Kaikkein wihollisten wainot Sinä Jesu meiltʼ pois kannoit, Ja syösit pahaan paikkaan, Autit meitʼ oikiaan aikaan.

5. Pääsiäisen totinen teuras, Karitsa puhdas ja paras, Sinä olet ilman esteetʼ, Pyhä Herra Jesu Christe!

6. Sinä se oikia uhri, Kuin helwetin taidat tuhrii, Ja päästää wangit waiwaiset, Ja rauhata raadolliset.

7. Wahwista meitʼ oikiaan uskoon, Sinun sanas meillʼ aina soikoon, Perkaa pois wanha hapatus, Pidä meitʼ elämässʼ puhtaassʼ.

8. Sinullʼ olkoon aina kiitos, Ja ylimmäinen ylistys, Jumalan Poika Jesu Christʼ! Kuin ylös nousit kuolluistʼ.

W. k. N:o 157.

164. Jesus Christus wissistʼ, wahwastʼ On ylös nousnut haudastʼ.

2. Kärsei kowan kuoleman, Awasi armon owen, Saatti rakkaan rauhan, Meille päällä maan.

3. Elämä ja kuolema kamppailit keskenänsä, Elämä ylitsen woitti kuoleman.

4. Maaria Magdalenʼ saatti sanoman ensin sen, Ettʼ kuolluistʼ Christus nousi, Ja osotti itsens' eläwäksi.

5. Sillä kuin hän käwi Aamulla warhain haudalle Enkelii kaksi näki siellä, Ja kohtʼ Jesusta kohtasi tiellä.

6. Maariaa Magdalenaa Uskokaamʼ eksymätʼ, Joka näki Jesuksen eläwän.

7. Kaiketʼ Christus päiwällʼ kolmannellʼ kuolluistʼ nousi, Ja pirun pään peräti pois polki, Kiitos kuuluu.

165. Jesus Christus sielun turwa, Kuoleman myös surma, Hän ylös nousi, Synnin niin alas sorsi, Kyrie eleeson!

Digitized by Google

2. Waikk' ilman synnit' tänn' tuli, Kuitenki hän kuoli; Kaikk' hywin toimitt', Jumalan kanss' meit' sowitt', Kyrie eleeson!

3. Synnin ja pirun hän woitti, Armon edes tuotti, Hän woi meit' auttaa Piinans' ja woittons' kautta, Kyrie eleeson!

4. Herraa, kuin kuolemast' nousi, Kukoilkaam', ett' soisi Työnänäns' olla, Ja taiwaan iloon tulla, Kyrie eleeson!

166. Nyt Jesust', lohdutustam', Kiittäkääm' korkiast', Kanss' ilom' osottakaam', Weisaten haluisest'; Hän ylös nousi haudast', Meit' päästi pahast' paulast', Toi woiton tullessans'.

2. Se Lejon' jalo Juudast' On woiton pitänyt, Kuin sidott' oli lujast', Ja kuolon kärsinyt; Se kuolon kuitenk' kuolett', Helwetin wallan surett', Meit' waiwoist' wapahti.

3. Se Simson wangitt' taisi Kyll' itsens' pelastaa, Ja owen meill' awasi. Ett' pääsem' haudasta Iloll' me aikanansa: Sill' Jesus woimallansa Ett' woiton kuolemalt'.

4. Nyt Jonas merest' sywäst' On nousnut ylös jäll', Ja Jesuksestam' hywäst' Taas toiwo ompi meill', Ett' lepytett' on wiha, Niin lunastuksell' sia, Ja elo annett' uus'.

5. Sill' kärme kantapäähän Niin pisti Jesusta, Ett' tuli tuskaan tähän Wett' juomaan ojasta, Täynn' fielu surkeutta, Ei Jumalan walkeutta, Siin' säädyss' selitett'.

6. Se wihamiehem' wäjyi Juur' julmasti Jesust'; Waan Jesus kaasi häjyn, Kuin nähdään Raamatust', Hän saatanalt' sai saaliiks' Wallan, wei hänen wangiks', Helwetin häwitti.

7. Tai päiwä Herralt' tehty Juur' ompi totiest', Nyt saatan' ompi lyöty, Weisatkaam' iloisest'; Christuksen waltakunta Lewinn', lisääntyn' monta Siihen; kiitos Herrall'.

8. Nyt taidam' turwass' sanoo: Kuss' kuolo on otas? Sä helwett', kuin ain' janoot, Kuss' woittos on sodass'? Jumala olkoon ijät' Kaikilta korkiast' kiitett', Kuin woiton antoi meill'.

9. Hän tempas' kuolemasta Sielum', ja jalkamme Lankeemuksest' pahasta, Kyyneleist' silmämme; Waltakaam' siis wakaast' Tiell' Herran, ja nyt pahast' Elämäst' eritkääm'.

Digitized by Google

10. Christuksen kanssa kuoloon Haudatut olemme Kasteess', ett' uuteen eloon Sen kautta tulemme: Jumal', meit' uskoon auta, Uuteen elämään saata, Sun Henkes awulla.

11. Christuksen taiwaasen astumisesta.

W. k. N:o 89.

167. Christus kuin edestäm' kuoli, Ja astui helwetiin alas, Ei häntä woittanut tuoni, Elämään jällens' palas'. Päästi meitä niin kuolemast', Ja pirun kanssa olemast', Pyhän piinansa woimall'.

2. Astui sitt' ylös taiwaasen, Jost' oli tullut alas, Sielt' lähett' meillen waiwaisill' (Tahtoi niin pitää walans') Pyhän Hengen, Lohduttajan, Kaikkeen hywyteen totuttajan, Holhomaan Christikuntaa.

3. Christus meidän Kunastajam' Istuu Isäns' oikiall' puolell', Hän on meidän edeswastaajam', Pyytää meitä aina suojell'; Jos me hänen sanans' kuulem' Hänen työns' mielellämm' tulem', Niin me saam' Pyhän Hengen.

4. Jos hän ei olis' mennyt ylös, Ja astunut taiwaasen jällens', Niin Lohduttajaa Pyhää Henkee Ei olis jättänyt jälkeens'; Mutt' ett' hän meni kotians', Ei tahtonut unhottaa omians', Lähett' heill' Pyhän Hengen.

5. Ett' me nyt saim' Pyhän Hengen, Se on meill' suuri lahja. Älkään meit' peljättäkö kenkään: Mutt' pitäkäm' usko wahwa, Ja turwatkaam' Christuksen pääll'. Niin kauwan kuin me elämme tääll', Hän meitä taiwaasen auttaa.

W. k. N:o 162.

168. Jesus täält' woiton kunnian kanss', Taiwaas' astui miehuudessans', Iloisell' enkelitten seurall', Taiwaan torwein helinäll' heliäll', Kiitos-wirsill', ilo-weisuill', Taiwaat täyttäin täysill' riemuill'.

2. Kaikk' luodut Christuksen edess' myödyit, Pilwet taituit, Taiwaat notkuit, Pyhäin polwet kumartelit, Woiton wirttä weisaelit, Kosk' elost' näkywäst' eroitti, Pois maailman menost' wieroitti.

3. Lihans' korott' kunniall' korkiall', Asettui istumaan Isäns' oikiall', Pääll' taiwasten korkeitten, Taiwaat, kaikk' paikat täyttämään, Waltain ylitš' walliisemaan, Kaikilt' kunniall' kumarrettamaan.

Google

4. Ei meitä orwoiks' unhohtan', Meilt' läsnä olemustans' ei ottan'. On kokonans' tykönäm' loppuun ast', Kaikk' kaitsee, hallitsee huokiast', Kyll' warjelee Christikuntans', Hädäss' meit' auttaa awullans'.

5. On ylhääll' meill' edeswastaajan', Ain' Jsän mieltä meill' lepyttäin. Armons' antaa, lahjat lainaa, Lohduttajan meill' lähettää, Murheiss' meitä lohduttamaan, Waiwaisii waiwoiss' wahwistamaan.

6. Christus täll' taiwaan astumall' Tien eikian osott' Jsän maall', Jonk' itse meillen ansainn' on, Jsä alust' asettan' on. Täll' uskoll' edes astukaam', Täll' turwall' itsem' wahwistakaam'.

7. Jesust' yli aikaa kiittäkääm'; Ett' olis' apunam', rukoilkaam', Korjais' meit' wiimeisiss' waiwoiss', Hengen hädässä myös holhois'; Koska on tulewa tuomioll', Sois' meit' pyhäin perinnöss' oll'.

W. k. N:o 159.

169. Jesus Jsäns' tahdon täytti tääll', Halleluja, kiitos Luojan, Ja jällens' tuli wallan pääll', Halleluja, kiitos Luojan.

2. Hän wahwat wiholliset löi, Woiton kunnian heist' itsewei, Tulk' ylös astui taiwaasen, Elon eritt' näkywäisen.

3. Kuitenk' on kokonans' tykönäm', Maailman loppuun ast' alinomaa, Jstuen Jsäns' oikiall', Taiwaan kunniall' kyll' korkiall'.

4. Ylitsen waltain wallitsee, Paikat kaikk' täyttäin hallitsee, Puhuu ain' parakt' puolestam', Ja hywää manaa edestäm'.

5. Sielt' lähetti Lohduttajan, Hengen Pyhän Pyhittäjän, Tyhmii oikein opettamaan, Murheelliisii lohduttamaan.

6. Wihdoin hän wiimein on tulewa, Kanss' kunniassans' kyll' kuuluwa, Uskowaisii sitt' siunaamaan, Heit' taiwaan kunniaan korjaamaan,

7. Määrii, pahoi tuomitsemaan Ja ankaroit' asettamaan. Ole sinä kiitett', Jesu Christ'! Juur' kunnian Kuningas wissist'.

W. k. N:o 181.

170. Jesu, meidän lunastuksem', Halum', pyytöm', odotuksem', Sinä kuin olet Luoja ywä, Tulit alas maailmaan sywään.

Digitized by Google

2. Armo suuri sinun woitti, Että päälles syntim' otit, Annoit sinus katkeraan kuolemaan, Ja saatit meillen elämän.
3. Helwettiin myös alas astuit, Sielt' uskolliset pois estit, Menit taiwaasen omall' woimall', Istut nyt Isäs oikiall'.
4. Sinun suuri laupiutes Saatti meille tämän autuuden. Ei oma wäki mitään woinut, Jos et sinä sitä olis' suonut.
5 Me kiitäm' sinua, Jesu Christ'! Joka päästit meit' helwetist', Olkoon sinun armos edest' Ylistys ijankaikkisest'.

12. Heluntai-wirret.

Pyhästä Hengestä.

W. k. N:o 159.

171. Nyt wietäm' aikaa autuast', Joll' Jumal' lähett' taiwahast' Lohduttajan Pyhän Hengen, Apostoleitten sydämeen.
2. Hän loisti kirkkaast' niiden pääll', Pois ajoi kaiken murheen heilt', Niin olit kaikki uskowat, Ynn' sanass', henges' palawat.
3. He puhuit kielill' eudoilla; Tai ihme suuri kansoilla; He juowuksiss' luultiin houraawan, Jotk' ei wiel' mainneet rahtunkaan.
4. Sen Pietar' osott' wäkewäst' Joelin saarnast' entisest', Ett' Henki oli tulewa, Waikk' kielsit Juutaat jutulla.
5. Ett' laki tuntoom' waiwaawa Oli annett' muinen heluntaina; Niin Pyhä Henki tuli tänn' Täll' päiwäll', siihen wääntämään.
6. Sä, kuin propheetat opetit, Ja apostolit walaisit, Meit' synnin wioist' kaikist' pääst', Suo rauha, pirun petos est'.
7. Meit' armahda, sua rukoilem', Ja lähet' lahjaa seitsemän, Sun Henges ain' kautt' Jesuksen, Kuin sieluill' saattaa autuuden.
8. Sull' kiitos olkoon ijät' ain', Kain armos edest' Jumalan'! Ett's tänä päiwän' armiaast' Meill' Henkes annoit taiwahast'.

172. Pyhän Hengen armo Olkoon meidän kaikkein kanssam', Ja meidän kaikkein sydämem' Tehkään hänen majaksens', Sieltä ulos ajakoon kaikki hengelliset wiat.

Digitized by Google

2. Pyhä Henki, ihmisten walistaja, Perkaa meidän sokiain sydäntem' pimeydet; Sinä pyhä, joka rakastat wiisait' ajatuksia, Sinun armos woide wuodata meidän sydämihim'.

3. Sinä, Pyhä Henki, perkaa Kaikki ilkiät synnit; Perkaa myös sinä meidän sisällisen ihmisen silmät, Että me sen ylimmäisen Jsän mahtaisim' nähdä, Jonka waiwoin puhtaan sydämen silmät woiwat nähdä.

4. Propheetat sinä kehoitit, Että he puhuit kauniita Herran menoi tulewaisii. Apostolit sinä saatit Christuksen wiittoo wiemään ympäri kaiken maailman.

5. Koska nyt Jumala sanans' kautta teki Taiwaan, maan, meren rakennukset, Niin sinä puhalsit weden päällä sinun woimas, O pyhä wirwottaja!

6. Sinä teit kasteen pyhäksi wedeks', Sielut pestäkses. Sinun walistuksellas Tulewat ihmiset pyhäksi.

7. Sinä, Herra, kuin monet kielet ja tawat Maailmassa yhdistit: Epä-uskoiset sinä saatit Oikiaan Jumalan palwelukseen.

8. Sinä siis meitä nöyrii kuule, Jotka sinun pyhiä armojas huudamme, Ilman awutas tyhjät owat Jumalan korwiss' kaikki meidän rukouksem'.

9. Sinä, joka kaiken maailman pyhät Autit pitämään oman armos Moninaisii pyhii lahjoi;

10. Sinä annoit myös tänäpän' Apostoleill' Niitä lahjoja, jotka ennen oudot olit Kaikessa maailmassa. Niin sinä ylistit Tämän päiwän. Halleluja!

173. Tule Pyhä Henki, Luoja! Ja tylmäin sydänten suoja, Täytä ne rinnat armollas, :,: Kuin sinä loit sinun woimallas.

2. Sinä olet Lohduttaja, Ja runsas lahjain antaja, Sinä kowat rinnat pehmität, :,: Tulell' ja woiteell' heit' lämmität.

3. Sinä olet Jsän sormi, Ja Kolminaisuuden solmi, Sinä walistat sokiat mielet, :,: Ja woitelet tyhmät kielet.

4. Ymmärrys sinä meill' lainaa, Rakkaus sydämiin paina, Lihan heikkous pois estä, :,: Kaikest' pahuudest' meit' päästä.

5. Wihollinen karkot' kauwas, Suo meidän olla

Digitized by Google

myös rauhass', Aut', että me niin eläisim, :,: Että me waarat wälttäisim'!

6. Isä meidän tuta anna, Ja Pojan pääll' turwam' panna, Sinussa myös kiinni rippuu, :,: Joka heistä ulos liikut.

7. Isän olkoon aina kiitos, Pojan kunnia samass' liitoss', Kuin Pyhän Hengen meill' antaa, :,: Ja taiwaast' lahjoi meill' kantaa.

W. k. N:o 173.

174. Tule Luoja, Lohduttaja, Pyhä Henki, Pyhittäjä, Opetus-isä oikia! Opill' oikiall' meit' opeta, Ja hywyydelläs pueta.

2. Eksyneit' ylös etseile, Harhoilt' teilt' pois johdattele, Pirun pauloist' ulos auttele, Jumalan joukkoon saattele, Ja sieluin haawat hautele!

3. Armos anna, lahjas lainaa, Pahuus meistä alas paina, Sanas himoon sytyt' aina, Ymmärrys ylhäält' meill' anna, Sydämest' sokeus pois kanna.

4. Perkaa sydämet petoksist', Juonista jumalattomist', Niist' kankius kauwas karkota, Kiusauksist' meitä kirwota, Elämän wedell' wirwota.

5. Aina muista murheelliisii, Ilahuta itkewäisii, Turwaks' tule turwattomain, Wapisewii sinä wahwista, Uskolla meitä uudista.

6. Iloll' ihanall' meit' lohduta, Sydämen kylmyys lämmitä, Rakkaun halut sytytä, Halut häijyt häkäytä, Lihan himot pois läkäytä.

7. Isää totuta tuntemaan, Poikaa Christ usta kuulemaan, Pääll' Lunastajan luottamaan, Ristiss' sinuss' kiinn' rippumaan, Kuin heistä olet liikkuwa.

8. Isää, Poikaa, Henkee Pyhää, Koko Kolminaisuutta hywää, Armons' annost' ain' mainitkaam', Hänell' kiitoswirsi weisatkaam', Ja kunnia korkia antakaam'.

175. Tule Pyhä Henki, Herra Jumal'! Täytä sinun armos woimall' Meidän kaikkein Christittyin sydämem', Rakkauden halull' saat' kytömään! Sinä kokoot uskon yhteyteen Walkeutes paisteell', ja totuuteen, Kansoi kaikkinaisist' kielistä; Josta kiitäm' sinua kaikest' mielestä: Halleluja, kiitos Luojan!

Digitized by Google

2. Sinä pyhä paiste, armon apu, Elämän sanall' walais', meiss' asu; Jumalaa opeta oikein tuntemaan, Hänt' Isäks' kutsumaan ja kuulemaan; Pois ota opit wäärät woimallas, Meit' hallitkos ain' armollas; Christuksen päälle aut' uskomaan, Turwaa hänest' ainoast' ain' saamaan: Halleluja, kiitos Luojan!

3. Sinä pyhä walkia, lohdutust' täynn', Meiss' sytytä sydämet palamaan ain', Rakkautt', Jumalan käskyjä pitämään, Ja ristiin' kärsiwäst' kantamaan. O Herra! awullas meit' walist', Ja heikkoo sydäntäm' wahwist', Ett' sotii wahwast' mahtaisim', Kuoleman kautt' eloon tulla taitaisim': Halleluja, kiitos Luojan!

176. O Pyhä Henki, tule nyt tänn', Wahwistamaan meidän sydämitäm' Uskoon ja taitoon Ja ymmärrykseen, Jumalan myös sanan Wahwana pitämykseen. Kyrie eleeson!

2. O pyhä walkeus, totuta meit' Käymään alati Jesuksen Christuksen teit', Että me hänes' pysyisim' Nyt ja aina, Hänen myös oppins' pitäisim', Siihen armos lainaa. Kyrie eleeson!

3. O kirkas tuli ja leimau3, Sytytä meihin palawa rakkaus, Pitämään sinun sanas Ja opetukses, Siinä myös kiinni rippumaan, Kaikes' kiusauksess'. Kyrie eleeson!

4. O wahwa turwa ja lohdutus, Murheellisten sydänten toiwotus! Ann' meidän sinun sanas Niin täällä kuulla Että me sen kautta Mahtaisim' iloon tulla. Kyrie eleeson!

177. **Veni Sancte Spiritus! Reple tuorum corda fidelium; Et tui amoris in eis ignem accende: Qui per diversitatem linguarum cunctarum Gentes in unitate fidei congregasti. Halleluja! Halleluja!**

O Pyhä Henki! tule, Täytä sinun uskollistes sydämet, Ja sinun rakkautes tuli sytytä heihin, Kuin moninaisill' kielillä pakanat kokosit Pyhän uskon yhteyteen kaikessa maailmassa: Jumalan olkoon kiitos Kiankaikkisesta! Halleluja!

Digitized by Google

W. k. N:o 159.

178. Herran Henki ilmun alust', Luodut waikutt', wirwott' wisust', Herran uskoon ihmisii kokos', Heidän seurans' hallits', holhos'.

2. Propheettain sydämet, suut awas', Taiwaan tiedoll' taidot walais' Ennusti ihmeet, maailmaiset muutteet, Ilmoitti salaudet suuret.

3. Herran suomast' heluntaina Tuli tuiman' tuulispäänä, Puhals' hän jylinäll' juur' jaoll', Uskoiset täytti luwatuill' lahjoill'.

4. Opetuslapsii hän opetti, Mielet koht' mestareiks' muutti, Teki tässä taidot taitamaan, Kielill' oudoill' opettamaan.

5. Pahuudest' pakanoit' palauttamaan, Jesuksen uskoon ojentamaan; Henki heit' wäänsi woimallans', Kokosi seuraa saarnallans'.

6. Kasteen kautta autuaaks' auttaa, Uskoiseks' muuttaa, pyhäks' saattaa, Synnit alat' anteeks' antaa, Ain' uuteen elämään ojentaa.

7. Marttyrit maailman wahwist' wahwaks', Woittamaan surmat, piinat pahat, Wiel' tuskiss' turwan meill' tuottaa, Wiel' kuoleman kieliss' meit' lohduttaa.

8. Herra! hengell' täll' hallitse meit', Joll' auta käymään käskyis teit': Ann' olla se turwanam' tuskissam', Täält' tykös taiwaas' meit' wedä wiimein!

W. k. N:o 181.

179. Christus oppians' ilmoittamaan, Mennä käski ympäri maailman, Kansoja kaikkia opettamaan, Kansoi kaikkii kanss' kastamaan.

2. Sanoi heille sanoill' näillä: Ottakaat se Henki Pyhä, Se teille opettaa kaikk' tiedot, Tulewaiset, ett' entiset.

3. Kuin seisotte edess' sangarten, Korkiain kuninkain angarten, Mitä teidän pitää puhuman, Teille se ylhäält' annetaan.

4. Pyhän Hengen armo autuas, Opetuslasten sydämet Täytti tässä laupioill' lahjoillans', Opetti oudot kielet kaikk'.

5. Heille antoi armons' awaran, Kielill' kaikilla saarnaamaan, Kansoi kaikkia kanss' kääntämään, Wäärydest' autuuteen wääntämään.

Digitized by Google

6. Siis kaikki Jesust' kiittäkäämm', Isää ja Henkee ylistäkäämm', Kolminaisuutta kunnioittakaamm' Suulla, sydämell' lakkamaat'.

Versus intercalaris.

W. k. N:o 117.

180. Christus astui ylös taiwaasen, Sielt' lähetti meille tänn' alas Pyhän Hengen, Lohduttajan, Christikuntaa wahwistamaan, Kyrie eleeson!

181. Christus taiwaasen ylös meni, Jost' ennen oli tullut tänne, Istuu Isäns' oikiall' kädell', Hallitsee kaikk' omall' wäell'.

2. Koht' oman lupauksens' jälkeen Lähett' maailmaan Pyhän Hengen, Rakkaan Isänsä suomasta, Kuin suuri oli woimasta.

3. Wiides kymmenes päiwä joutui, Sitt' kuin Christus kuolleist' nousi, Niin juhla jalo edes tuli, Jonk' myötä oli ilo suuri.

4. Kost' murkinan aika oli päiwäst', Äkist' tuli puhallus taiwaast', Apostoleill' se iloo lisäel', Täytt' huoneen, jossa olit sisäll'.

5 Kielten tulisten muodoll' tuli, Kuin moni näki sekä kuuli, Ei jumalisten sydämet Enempää mitään pyytäneet.

6. Koska he sait Pyhän Hengen, Ihastuit he suurest' sangen, Kielill' wieraill' koht' puhelit, Jumalast' ihmeit' juttelit.

7. Kuin pakanat sitä ihmettelit: Juutaat wastaan sylkeskelit, Sanoit wiinast' olewan täynnäns', Joihin Jumal' puhals' Henkens'.

8. Kuin Pietar' sen kuuli ja hawaits', Rohkiast' wastas' ja suuns' awas', Osott' heidän wäärin puhuwan, Ja pilkka-sanoi laufuwan.

9. En taida me olla wiinast' täynnä, Sill' murkinass' on wielä päiwä; Waan Isän Jumalan Hengest' Tämä ihme tänäpän' ilmest'.

10. Joelin ennustust' jutteli, Dawidin Psaltarist' saneli: Sanat salwoit sydämihin, Sai enin osa toisen mielen.

11. Neuwoo apostoleilt' anoit, Pietar' wastas' toden sanoin: Katukaat, antakaat kastaa teitänn', Synnit' saatt' anteeks' Jesuksen nimeen.

Digitized by Google

12. Kolme tuhatt' miestä kohta kääntyi Christuksen tuntoon, uskoon wääntyi, Kastettaa itsens' annoit tosin, Otit opetuslasten opin.

13. Christikunnan kokous niin Päiwä päiwält' enäntyi enämmin, Pyhän Hengen wäell', woimall', Jumalan pyhän sanan saarnall'.

14. Me rukoilem' sinua, Herra Christ', Kuin taiwaasen astuit wisisit': Se sama Henki meille lainaa, Ja sydämiin wahwast' paina.

15. Ett' hän meit' etseis' ja kysyis', Ja tykönäm' aina pysyis': Pahuudest' meitä luowuttais', Hywiin tapoin myös totuttais'.

W. k. N:o 375.

182. Pyhä Henki sydämellen Täysi turwa, tawara, Jonka korwat rukoukseen Awaa armo awara, Kuin se Herran temppelistä, Pyhästä käy sydämestä: Sielun puhdistakoon woimas, Majas ett' se olis' omas.

2. Sinä olet lahja paras, Jonk' mull' antaa Jesuksen', Lupaa myös sen Herra rakas Kaikill' anowaisillen: Todistaja sanalle, Pantti lunastukselle, Herran sormi, sielun kilpi, Toiwon ankkur', uskon siipi,

3. Rakkaun tuli, lähde armon, Taidon henki, totuuden! Rauhoittaa sä taidat tunnon, Synnin siteilt' waiwatun; Todista mun hengellen', Jumal' että rukoukseen' Kuulee, niinkuin lapsens' isä: Se kyll' sielull' iloo lisää.

4. Niinkuin kaste kaunis alas Taiwaast' olet wuotanut, Meill' Christuksen rauhan kansas, Armon, suojan tuottanut. Ah! siis sielun' armiaast' Täytä, joka awarast' Awaa itsens' ottamahan, Uskoll' sinua omistamaan.

5. Sinä tutkit, tiedät kaikki, Sywyydetkin Jumalan: Siis sult' hartaast' halaan ratki, Ettäs neuwot sieluan' Herran tahtoo taitamaan, Wakaast' ain' waeltamaan, Niinkuin neuwoo sanans' äänell', Ettän aina kelpaan hänell'.

6. Sinä pyhä pyhyytt' halaat, Wihaat wääryytt', syntiä, Sen tyköö sä pojes palaat, Jok' on eloss' ilkiä. Minua oikiass' uskossa Pyhit', asu minussa, Taiwaasen mä mennä taidan, Majas jos tääll' olla mahdan.

Digitized by Google

7. Sinä olet laupias, siwiä, Hiljaisempi kyhkyistä, Pakenet sä werist', ynsiää, Tuimaa, wiha-sisuista. Ann' tain olen tapainen, Siwiä, nöyrä, hiljainen: Etten wihaa lähimmäistän', Eli niit', kuin kelpaa sullen.

8. Aut', ett' syntii wastaan seison, Ole sauwan' horjuissan', Eläissäni ole elon', Sulje hautaan kuollessan'. Suo myös ettän noustessan' Taas iloisest' astuu saan, Jesuksen istuimen eteen, Walittuin kanss' käsi käteen.

13. Pyhästä Kolminaisuudesta.

183. O laupias Isä, Herra Jumala! Joka meit' kutsut tykös, Christuksen kalliin weren woimalla, Synnit peset meist' pojes; Ann' tykönäm' oll' aina sanas, Ett' me sinun mahtaisim' kohdata. Sinä kuin asut ylhääll' taiwaass', Meitä tääll' aina johdata, Ettem' tielt' mahtais' pois horjahtaa.

2. Tykös me, Herra, aina huutelem', Sill' ei apuu ole muilta, Sitt' me myös sanaas kyllä kuultelem', Jos me saam' armon sulta. O hywä Isä, sitä tietel', Ett' piru meit' kowast' waiwaa, Tahtoo totuudest' pois wietell', Ja walheen sydämiin painaa, Sill' Pyhä Henki meill' lainaa.

3. O Jumala ja mies, Jesu Christ'! Kuin meidän syntim' kannoit, Sinä meidän wikam' tiedät kyll' wissist', Ettäs sinus ihmiseks' annoit. Tyköm' sinä itseäs tänn' wedä, O Jesu, weli rakas! Lohduttaja myös meill' lähet', Kuin totuuden meille jakais', Ja taiwaan eteem' awais'.

4. O Pyhä Henki! tule likemmin, Pirun nuorat poikk' katkais'; Ann' Jumalan sana tulla sydämiin, Walhe meist' pojes ratkais': Niin me kaikki puhtaaks' tulem', Ja kiitäm' Jumalaa suurest', Christuksen oppia myös kuulem', Joka meit' päästää murheest', Amen sanom' sen puolest'.

184. Isä Jumala taiwaast', Älä meit' ylönanna, Synnist', murheest' ja myös waiwast' Sinä meitä iloon kanna. Wihollinen pois aja, Pidä meit' uskoss' wahwass', Anna meidän olla rauhass', Sin olem' tääll' tuonen kauhass'. Suo meill' tai-

waassa maja Kaikkein ystäwäis kanssa, Ann' wältää pirun ansaa, Ja helwetin alhon lansaa, Sen pääll' amen sanokaam', Weisaten Halleluja!

2. Jesus Christ', Jumalan Poika! Pidä meit' oikiall' tiellä: Sinä olet waltias ja woipa, Älä meilt' sanaas kiellä: Sinä kuolemas kautta Helwetist' meitä estit, Pirun kahleista päästit, Ja elämään meitä säästit. Wielä nytkin meit' auta, Kuin murheess' täällä olem', Ja sitte kuin me kuolem', Wedä sinuas meidän puoleem', Sen pääll' amen sanokaam', Weisaten Halleluja!

3. Pyhä Henki, Lohduttaja! Isäst', Pojast' ulos käywä, Hywiin tapoin totuttaja, Joill' meidän sydämem' täytä, Armos päällem' myös hajot': Walista sokiat mielet, Perkaa rinnat ja kielet Pahuudest', kuin niiss' lienee: Taidolla myös meit' lahjoit', Että me tuntisim' sinun, Wedä meit' Christuksen sywuun, Kuin sielust' ottais' pois kiwun. Sen pääll' amen sanokaam', Weisaten Halleluja!

185. O Herra Jumala taiwaast'! Me kiitäm' sinua wahwast', Ja uskom' kaiketi sen pääll', Ett's tahdot olla laupias meill', Laupias meill'.

2. O Christe, Jumala ja mies! Anna meidän pitää mieless' Kuolemas ja sanas pyhät, Joillas meit' autuaaks' pyydät, Autuaaks' pyydät.

3. O Pyhä Henki! ann' armos, Että me pitäisim' sinun neuwos; Murhe meistä aina pidä, Isä, Poika, Henki Pyhä! Henki Pyhä!

186. Täll' ajall' autuaall' ylistämme, Ain' sinua, Christe, kiitämme, Sinull' kiitos-wirren weisaamme, Pyhä, pyhä, pyhä, Herra korkeudess'!

2. Enkelit myös sinua kiittäwät, Taiwaan sotawäki wäkewä, Niin cherubit ja seraphit tekewät, Pyhä ꝛc.

3. Sinun kansas nyt iloitsee, Christikuntas ratk' riemuitsee, Tähden armos alinomaisen, Pyhä ꝛc.

187. Ainoan Jumalan korkeudess' Kiitos ja kunnia olkoon! Hänen armons' edest' ja rakkautens', Joll' ei koskaan loppuu tulko. Nyt on suuri rauha tapahtunut maass', Jumal' on ihmisten ystäwä taas, Siit' olkoot he suuressa iloss'.

2. Me ylistäm', kiitäm', kunnioitam', Rukoilem' myös sinua, rakas Isä, Kuin hallitset taiwaan ja maan ylitsen, Ja kaikkein mitä on niissä; Kaikk' kappaleet owat sinun kädessäs, Kaikk' wapisewat myös edessäs, Suuri on sinulla walta.

3. O Jesu Christ', Jumalan Poika, Kuin istut Isän tyköná! Pirun sinä ylitse woita, Ja meidän puoleem' likene. Isäs kanss' meitä sowita, Kaikest' hädäst' myös awita, Wahwista meidän uskom'.

4. O puhdas Jumalan karitsa! Kuin maailman synnit pois otat, Ja armos meillen taritset, Rauhan myös kaikillen tuotat, Meidän sinä rukouksem' kuule, Ja apus kanssa tyköm' tule, Sinä pyhä ja korkia Herra.

5. O Pyhä Henki, Lohduttaja! Sinä ilahuta meidän sydämem', Joka olet tyhmäin opettaja, Meit' johdat' kaikkeen totuuteen: Warjel' meit' perkeleen petoksest', Aut' ettemme luopuis' pois Jesuksest', Nyt ja ijankaikkisest', Amen.

W. k. N:o 189.

188. Isä Jumal', waltias Herra! Kuka ompi sinun wertas; Taiwaan, maan sinä olet luonut, Tarpeet myös elämill' suonut: Armos lähet' alas taiwaast', Päästä meit' hädäst' ja waiwast'.

2. O Christe, Jumalan Poika, Kuin Isäs sydämest' koitat! Sinä surmata sinus annoit, Ja sen wahwasti meill' wannoit, Ettäs meit' tahdot korjata: Sinä päällem' aina armahda!

3. O Pyhä Henki, Lohduttaja, Ja riidoiss' paras sowittaja! Wilppi meist' pojes ahdista, Totuus sydämeen wahwista: Armahda myös meidän päällem', Wedä meit' oikialle tiellen.

4. Isä, Poika, Pyhä Henki, Jumala yksi kuitenki! Luontokappalees hallitse, Christikuntaas myös wallitse, Armos kanssa tyköm' tule, Ja meidän huokauksem' kuule!

189. Pyhä on Isä Jumala, Pyhä on Poika Jumala, Pyhä ompi puhdas Henki, Joka heistä ulos käpi, Sinä sotawäen päämies, Jota ei odota wihamies.

2. Herra jalo ja wäkewä, Kaiken maailman myös

Digitized by Google

tekiä, Taiwaat ja maa owat täynnäns' Sinun Herrauttas päänäns'. Apu meillen ylhäält' anna! Sen pääll' sanokaam' Hosianna!

3. Ne kuin siis Herraa etsiwät, Hänelt' he awun löytäwät: Se kuin tulee Herran nimeen, Hywästi siunataan wiimein. Apu meillen ylhäält' anna! Sen pääll' sanokaam' Hosianna!

190. Isä kaikkiwaltias! Sinä se totinen Luoja! Anna meillen ruumiin Ja kaikkinaiset sielun tarpeet.

2. Jesu Christ', Jumalan Poika, Ja syntisten ihmisten turwa! Wapahda meitä synnistä ja kuolemast', Ja wahwista totiseen uskoon.

3. O Pyhä Henki, Lohduttaja! Hallitse Christikuntaas, Puhdista meidän sydämem', Ja pyhit' meit' asunnokses.

4. Isä, Poika ja Pyhä Henki! Yksi totinen Jumala, Armahda sinuas meidän päällem', Ja auta meit', saattain taiwaan iloon.

5. Kunnia olkoon Isälle, Pojall' ja Pyhäll' Hengelle! Niinkuin on ollut alusta, Ja nyt ja aina ijankaikkisest', Amen.

W. k. N:o 10.

191. O Jumal' ijankaikkinen! Suur', pyhä, kanss' kolminainen, Ynn' Isä, Poika, Henki myös! Yks' oloss', kolme persoonaiss', Sun armos edest' ylistett', Jonk' meill' ain' teet, taritset.

2. Mä kiitän, Isä, sinua! Kuin kaikki loit, wiel' woimassa Ne pidät sinun wäelläs, Kaikk' kutsut puolees äänelläs, Mull' annoit Poikas rakkahan, Jost', Isä, sinua kunnioitan.

3. O Jesu, Poika Jumala! Armos aiwan on awara, Ett's ihmiseksi tulit tänn', Pääll' ristin kuolit edestän', Joll' syntin' pojes pesty on, Sull', weljen', kiitos täst' olkoon.

4. O Pyhä Henki Jumala! Sä lapsuudess' jo kasteessa Mun teit lapseks' Jumalan, Pois paulois' päästit saatanan, Wiel' lohdutat ja pyhität: Lohduttajan' ol' ylistett'.

5. Ain' ylistett' Kolm'-yhteys! Sä taritset mull' autuun myös. Suo christillisest' elääksen', Sull' hengen annan lähteissän': Niin iloss' sanomattomass' Sua taiwaass' kiitän ihanass',

Digitized by Google

14. P. Mikkelin päiwänä.

Enkeleistä.

192. O Herra Jumal'! kuin kaikki olet luonut, Sinä myös enkelis olet meillen suonut, Sen edest' tahdom' sinua kunniass' pitää, Ja aina kiittää.

2. Ne samat enkelis taiwaass' edessäs' owat, Ja maailmaan sinun pyhät käskys tuowat, Ja niitä, jotka sinua palwelewat, He warjelewat.

3. Mutta se wanha lohikärme, piru, Enkeleill' hywill' pyytää tehdä kiiruun, Jonk' sinä kuitenkin annat heidän woittaa, Ja kauwas soittaa.

4. Se ruma henki osottaa wihans' julman Christusta wastaan, ja hänen seurakuntaans'; Jumalan sanaa ja sitä pyhää oppii Wihaa ja potkii.

5. Riidat ja sodat herrain wälill' saattaa, Rauhan ja lain tahtoo alas kaataa, Matkoissa pyytää meitä harhall' tielle, Ja ylös niellä.

6. Päällem' myös lykkää synnit, waiwat, tuskat, Ukist' myös nostaa rakeet, sateet, puuskat, Tuulen ja weden hän myrkyllä täyttää, Taudit päällem' heittää.

7. Enkelit hywät ei silloin ole laiskan', Mutt' aina sotaa pitäwät häntä wastaan, Estäwät häntä, ettei pyhää sanaas Koskaan sais' alans'.

8. Rauhaan he tahtowat riidast' kaikki saattaa, Lakii he pyytäwät aina ylös auttaa, Pyhäin rukoukset kantawat leten Christuksen eteen.

9. Taudit ja myrkyt karkottawat pojes, Ja hywät ilmat saattawat meill' jällens', Johdattawat meitä aina oikiall' tiellä, Eik' sitä kiellä.

10. Koskas näin enkelis panet, Herra, tyköm', Niin pirun pitää antaman meit' ylön, Eik' wäsikään wihamies wahingoittaa taida, Eik' alans' saada.

11. Kiittäkääm' Herraa hiljan ja myös warhain, Weisaten sydämest', kuin me taidam' parhain, Tämän ja muiden hywäin töidens' edest', Ja armons' puolest'.

193. Armon liiton enkel', Herra hywill' hengill', Wartioillas meit' warjele, Torju päältäm' perkele.

Digitized by Google

2. Christe Herra Zebaoth! Taiwaan suuri sotaherr', Enkelitten haltia, Seurakunnan wartia!

3. Piirit' meit' enkeleilläs, Saarra sotajoukollas, Sodi wastaan wihollistam', Samoit' saatan' seurastam'.

4. Leiris lyö ympärillem', Kaitse kaikill' kurillam', Maatess' niinkuin walwoissam', Meitä, meidän omiam'.

5. Edes wie meit' erissäm', Ilman maineit' matkoissam', Enkelittes leitsaamall', Rauhan rakkaan sanomall'.

6. Synnist' saata pyhyyteen, Wäännä, wahwist' hywyyteen, Wiriäksi wirassam', Taitawaksi tawoissam'.

7. Kauwas karkot' kodostam', Enkeleill' est' edestäm' Pirun puuskat, puhallukset, Myrkyt, taudit tarttuwat.

8. Warjel' waarat, wahingot, Enkeleilläs estä pois, Hädäss' auta ahtahass', Sielun' korjaa kuolemass'.

9. Olkoon kiitos Jesukselle! Enkelitten päämieheil', Enkeleins' kautta kaitsemast', Korjaamast', meit' auttamast'.

W. k. N:o 181.

194. Jumal' rikas hywyydest', Sua kiitän täydest' sydämest', Ett's henken', ruumiin', tawaran' Ain' waiwoist' olet wapahtan'.

2. Sä juonet julmat saatanan Pois estän' olet kawalan, Kanss' enkelittes joukolla Meit' tahdoit aina suojella.

3. Mun terweydess' armiaast' Ain' pidit tähän hetkeen ast'; Wiel', Jsä, sua rukoilen, Sun suojas lisää minullen.

4. Mun sielun', ruumiin' huomahas Sä ota, kanss' muut antamas, Sun enkeleilles käsky ann', Din, päiwin ett' on wartian'.

5. Mun sielun', ruumiin' waarasta Ain' armollisest' pelasta, Ja maineit' johdat' matkoissam'; Sitt' nimelles tuom' kunnian.

6. Wiel' julman pirun wallasta Meit' wartioillas pelasta, Ann' henkes asuu tykönäm', Ett' sinuss' lewon löytänem'.

7. Ja kosk' maailmast' lähdetään, Sun kätees sielun' lähetän, Täst' laaksost' silloin häntä wie Sun tykös iloon oikiat' tiet'.

Digitized by Google

15. P. Miesten Päiwänä.

W. K. N:o 375.

195. Tule Christitt' Christukfesta, Herrasta nyt oppimaan, Ken on Christitt' totisesta, Ken on lapsi Jumalan: Se kuin uskoo sydämell', Christust' tunnustaa kielell', Waeltaapi Herran tietä, Jumalisest' elons' käyttää.

2. Autuas aina nöyrän' elää, Ja on köyhä hengessä, Lahjoistans' eik' ylpeil' täällä, Kiittää hywäss' mielessä, Turwaa myöskin Jumalaan; Waltakunnan taiwahan Jumal' kanssa kunnian näyttää Sill', kuin nöyräst' itsens' käyttää.

3. Autuas kantaa murhett' mustaa Herran mielen perähän, Syntejäns' ja muiden muistaa, Itkee niiden ylitsen; Joka alat' murheissans' Käypi, seisoo suruissans', Sillen Herra tahtoo totta Lohdutuksen lujan tuottaa.

4. Autuaat sydämestäns' owat Hiljaiset ja siwiät, Ja kaikk' tuskat, waiwat kowat Kärsiwäisest' kärsiwät, Eik' its' kostaa pyytänc, Waan sen Herrall' heittänee; Maan ne wiimein omiskawat, Herralt' awun ynnä saawat.

5. Autuas, joka isoo, janoo Uskon kautta Christuksen Hurskautta, sitä anoo Täydell' halull' sydämen; Kohtuutt', oikeutt' harjoittaa, Wäärytt' karttaa kauhiata; Jumal' runsaast' ruokkii häntä, Tarpeet tykö käyttää, kääntää.

6. Autuas ompi sielu laupias, Sydämest' kuin armahtaa Sitä, kuin on waiwass' waikiass', Häntä kauniist' karwahtaa, Holhoo kielell', sanalla, Niin myös työll', totuudella; Se saa armon armiaalta Tuskiss' tuimiss' Jumalalta.

7. Autuaat alat' ne myös owat, Jotk' on puhtaat sydämest', Suull' ja töill' sen edes tuowat, Poikkeewat pois pahuudest', Maailman turhuutt' karttawat, Niin myös häjyt hekumat; Nepä nähdä saawat Herran, Ylhäisen kyll' monin kerran.

8. Autuas rauhaisest' ain' elää, Riitaa, wihaa wälttänee, Rakastanee rauhaa täällä, Hartaast' sitä halainnee: Rauhaa aina rakentaa, Sotaa häijyy hämmentää; Sepä lapseks' laupiaalle Luetaan juur' Jumalalle.

Digitized by Google

9. Autuas on, kuin kärsii waiwaa Hurskauden tähden täält', Walhett', wäärytt' paljon aiwan Christuksensa tähden wiel', Sill' näin kaikkin' aikoina Hurskait' wainoo maailma; Niillen Herra armostansa Palkan antaa taiwaassansa.

10. Jesu, minull' armos lainaa! Ettän elon' kulutan Maailmass' täss' häjyss' aina, Kuin mä nyt sult' neuwotaan: Hengellisess' köyhyydess', Murheess' ja siweydess', Sinun haltuus koston annan, Hurskauden perään halaan.

11. Ettän pidän pyhää eloo, Rakastan ain' raittiutt', Seuraan aina hurskast' menoo, Noudan rauhaa, rakkautt': Auta, Isä armias, täält' Uskoisin ett' Poikas pääll', Hywä Henkes minull' lainaa, Palwellaksen' sinua aina.

W. k. N:o 181.

196. Christe maailman Wapahtaja, Ja kaikkein ihmisten Lunastaja, Siihen iloon meitä wedä, Jonk' pyhäs nyt saawat nähdä.

2. Kr:kin oli meist' wikapää: Mutta meidän syntim' maksoit sinä, Siis kaikki ulos walitut Pyhäin sekaan sinä talutit.

3. Yksi rutto meihin tarttui, Jota ei pyhkii pois taittu: Sinä siis omall' kädelläs Pesit sen pois sinun werelläs.

4. Entisen tawan wielä pidät, Syntisist' teet kansat pyhät. Ne kuin täält' syntins' katuwat maass', Saatat sinä ylös taiwaahas.

5. Me kuin täällä wiel' matelem', Sinun pyhiäs ajattelem', Kuinka he nyt wapahdetaan Waiwoist', joill' me raskautetaan.

6. O Herra, meitä auttele, Ja pyhäis joukkoon saattele, Anna sitt' alinomaisest' Kanssas pysyy ijankaikkisest'.

7. Suo, Herra, mitä me pyydäm', Poikas kautta ja Hengen Pyhän, Kuin yksi olet Kolminaisuudess', Ja hallitset ijankaikkisuudess'.

16. P. Apostolein päiwänä.

W. k. N:o 181.

197. Niemuitkaan maa, taiwas wahwast', Jumalan armost' ja sanast', Jonka hän itse meillen soi, Ja apostolitten ääni toi.

Digitized by Google

2. Koska Christus oli päättänyt, Mitä Isä oli käskenyt; Niin hän lähetti saarnaamaan Apostolins' ympäri maailman.

3. Ja käski kaikille saarnata: Ett' hän tahtois' niitä armahtaa, Jotk' hänen päällens' uskowat, Ja pyhää kastett' anowat.

4. Tällä saarnalla kaikki maa Jumalan tahdon tietää sai; Niiltä se wastaan otettiin, Kuin Pyhäll' Hengell' täytettiin.

5. Kuinka se sana lewitettiin, Kowat rinnat sill' pehmitettiin, Jumalan Henki waikutti, Ja mielet uskoon paisutti.

6. Tätä oppii moni nauroi, Ja saarnaajit' pyysit pauloin; Mutt' maailman wiisas ylpeys Sen edessä oli tyhmyys.

7. Kansat he saarnallans' käänsit, Wääryydest' totuuteen wäänsit; Sill' kiitos heille maan päällä, Palkka myös annetaan ylhäällä.

8. Lainaa, Herra, siihen armos, Että me tytyisim' heidän saarnoins', Heidän kanssans' sitt' eläisim', Ja sinua aina kiittäisim'.

W. K. N:o 10.

198. Kaikk' kuin Christusta kunnioitit, Ja uskon oikian tunnustit, He pidit paljoo parempan' Sen suuren taiwaan tawaran, Kuin maailman häjyn hekuman. Taikk' turhan kunnian, katoowan.

2. Eipä he waltain waatimall', Kuninkain kowall' käskemäll', Kuwii kuuroi kumartaneet, Hengettömii kunnioittaneet, Pakanain jumalii palwelleet, Christuksen uskost' erheilleet.

3. Kärseit ennen kyll' kowuutta, Tylyin tyrannein tuimuutta, Haawat, häpiät, häwäistykset, Kyllä kurjat kulkeukset, Wihat, wainot, wankiukset, Piinat, surkiat suretukset.

4. Koska tuleepi tuomiolle Christus kaikella kunnialla, Pyhät täss' Herran turwilla Seisowat suurell' rohkeulla, Wahwast' wastaan waiwaajitans', Tuimii tyrannei, wainoojitans'.

5. Hepä henkens' ahtaudest', Sydämen kiwun surkeudest', Pyhäin perinnöst' peljästywät, Maailman muutteest' hämmästywät, Waljust' waiwojans' walitwat, Keskenäns' kurjast' puhuwat:

Digitized by Google

6. Enkö me ennen ollessam' Näitä pitäneet naurunam'? Pidim' heit' jalkaportainam', Pilkaks' polsim' heit' painumaan, Teuraaks' tehkää tempaelim', Heidän elons' hylkäelim'.

7. Katso, kuinka he kunniassa Owat autuaass' ilossa, Siihen he owat säästetyt, Pyhäin perintöön päästetyt, Jumalan joukkoon otetut, Jumalan lapsiks' luetut.

8. Mitä meit' autti maailman meno? Koreus kempi, prameus paljo? Waattein kallein kiiltämykset? Muitten paljot palwelukset? Woima wäkewä, walta tuima? Kunnia korkia, suuri saama?

9. Kullat, kalut, kaikk' tawarat? Taikk' suwut suuret, awarat? Kuin samos' sanan saattaja, Kuin joutui haaksi juoksewa, Kuin lintu leten liwautti, Kuin nuoli ammutt' siwautti;

10. Perät' pois pyrjit kiiruhtain, Joiden jälkii ei tutakkaan; Niin nekin ojet' olkesit, Kauwas kaikin pois kuljeskelit, Äkilt' kuin warjo katosit, Kuin ei olleetkaan olisit.

11. Oho meitä onnettomii! Tieten tyhmii, toimettomii, Ettem' totelleet totuutta, Enkä osanneet autuutta, Enkä armon aurinkota, Enkä käyneet oikiaa rataa.

12. Waiwciset waikiast' walittawat, He hiljan hukkaan katuwat; Aika kadotettuin katua, Jo kadotukseen kaatunein; He helwetin tuleen tuomitaan, Pirun kanss' piinaan kitumaan.

13. Pyhätpä pysywät taiwaass', Enkelein iloisess' seurass', Christuksen kanssa kunniass', Isän, Herran Hengen huomass': Herrall' kiitos hywin suomast', Itkust' ilon omill' antamast'!

IV. Muutamain sunnuntain Ewankeliumit wirsikfi tehdyt.

Joh. 2. W. k. N:o 30.

199. Moni awiokäskyy laittaa, Kuin on juur' häjy tapa: Paha henki heit' siihen taittaa, Pyytkääm'hänest' olla wapaat. Christus sen kuitenki wahwisti, Lahjall' ja ihmeell' kaunisti, Niin kuin Johannes sanoo.

2. Kaanaass', Galilean maakunnass', Häät olit kolmannell' päiwäll', Niin kutsuttiin Maaria muiden kanss' Sil

pidollen köyhäll': Christus ynnä apostolit Iloissans' sinne myös tulit, Wahwistamaan awiokäskyy.

3. Wiinan puutteess' äiti sanoi: Poikan', wiina täss' puuttuu. Wastas' Jesus: sinä waimo, Nyt tahdon minä sinuun suuttuu, Ei ole minun aikan' wielä tull', Enk' tahdo yhtään sanoo sull', Mitä minä tehdä tahdon.

4. Ei kuitenkaan siitä sanast' Hämmästyn' hänen äitins'; Waan palwelioill' sanoi wahwast': Pitäkäät hänen käskyns'. Siin' oli pant' wesi-kruusii, Juutain tawan jälkeen kuusi, Ne hän käsk' wedell' täyttää.

5. Kohta se luopui luonnostans', Kuin ennen oli weten'. Christus sen wiedä kohdastans' Käsk' edeskäywän eteen; Koska hän oli maistan' wiinan, Kutsui yljän tyköns' pian, Ja sanoi tällä tawall':

6. Kukin ensin edes tuopi Pidoissans' parahan wiinan, Ja sitte kuin wäki juopuu, Huonompaa panee siaan: Hywän sinä kätkit tähän ast', Ja wieraill' annoit huonommast': Onko se oikein tehty?

7. Sentähden ei yksikään mahda Awiokäskyä laittaa. Se on solmu luja ja wahwa, Jota ei päästettää taita. Älköön sitä peljätkö kenkään, Mutt' ilon kanss' siihen menkään, Jotk' ei taida muutoin elää.

8. Jos joku puutos tulee pääll', Ja jotain tarwitaan taloiss', Sen Christus omalla wäell' Antaa ja täyttää jalost': Christus tarpeet parhain näkee, Hän weden wiinaks' wiel' tekee, Murheen myös iloksi kääntää.

9. Me rukoilem' sinua, Christe, Pysy aina kanssam' taloiss', Niin meill' hywyytt' kyllä kestää, Sekä arkuss' että salwoss'. Piru taloistam' karkota, Kuin joutsellans' meit' tarkoittaa; Niin me sinua aina kiitäm'.

Matth. 8. W. k. N:o 77.

200. Kuin Jesus astui haahteen, Menness' seurans' kanss' ylitse meren, Laski hän itsens' lepäämään; Asui ilma puhaltamaan, Tuulis-päät tulyt tuoksumaan, Aallot kyll' kowin kulkemaan, Laine laiwahan läikkyi ja täytti, Uppoomaan heit' häkytti. Opetuslapset erät' peljästyit, Hädilläns' Herraa herätit: Herra! Herää ylös auttamaan, Hengen hädästä päästämään.

Digitized by Google

2. Elles apuum' nyt ehtine, Jo me hädässä hukkunem'! Puhui herättyäns' Herra: Miks' pelkäämään olett' arat; Kansſanŋ' minun uskotteko uppoowan, Eli ei auttaa teitän' woiwan? Onk' uskoo ollenkaan teillä? Meren tyweneks' teki heille, Koht' ilman äkiltä aſetti, Hengen hädäst' heitä autti; Täst' tunſit hänt' tuskass' turwakſi, Hädän ahtaan alt' auttajakſi.

3. Kuin tuskat tunkewat päällem', Awuks' huudoll' Herraa herättäkääm', Hetkekſi hän nukkuwan näkyy, Kuitenk' oikiall' ajall' awuks' ehtii. Uskoll' ain' apuu hänelt' anokaam', Awuks' huudost' hän herää meitä auttamaan, Awun its' on meill' lujast' luwann', On tyköném' tuskass' turwan'. Hänen omans' me aina olem', Jos elämˈ eli kuolem', Hänen omall' werellänsˈ ostetut, Hänen nimeensˈ kanssˈ kastetut.

4. Kuin lastansˈ äiti armaitſee, Hädäst' hänt' ulos auttanee, Niin Chriſtus meit' murheiss' muistaa, Waiwoist' meit' omiansˈ ulos auttaa. Ellei apuu ajaist' antane, Ero-aikam' eteem' joutune, Tie tuonelaan kummink' käyminen, Itkun alhost' eriäminen; Kautt' kuoleman korjaa meit' tyköns', Wie waiwoist', itkust' ulos, Niin autuaan ilohon ijäiſeen; Jost' olkoon kiitos Jeſuksen!

Matth. 20. W. k. N:o 228.

201. Taiwaan waltakunta on wedett' Yhden perheen iſännän werraksˈ, Joka wiinamäkeensˈ lähett', Ja palkkasˈ työwäkee kerraksˈ. Ulos meni hän huomenelt' warhain, Kaikk', kuin ſiin' löys', kutſui perääns', Käski mennä wiinamäkeen, Sitt' kuin päiwä-penningist' määräs'.

2. Kosk' kolmannell' hetkell' ulos läks', Löyſi muit' joutilain' ſeiſomaſſa, Käsk' wiinamäkeen mennä päiwäks' täks', Lupasˈ heill' kohtuulliſest' maksaa. Kuudennell' hetkell' ja yhdekſännell' Teki hän ratk' ſamall' muotoo. Meni myös yhdell' toiſtakymmenell', Soimasˈ heill' kaiken päiwän joutoo.

3. He koht' wastaſit näin häntä: Ei meit' kenkään palkata tahton'; Käski heidänk' wiinamäkeensˈ mennä, Lupasˈ heille antaa kyll' kohtuun. Niin ehtoon'

perheen isäntä käski Perheens' haltian maksaa heille palkan: Täys' päiwä-penninк' kullenк' laske, Ensimäisiin asti wiimeisist' alkain.

4. Edes tulit kuin hetken olit työss', Paits' luuloons' sait täyden päiwä-palkan, Sitt' ensimäiset luulit saawans' myös Enemmän; sait hekin päiwä-palkan, Ja napiset perheen isäntää wastaan: Nämät wiimeiset työss' olit yhden hetken, Teit heit' werraksem', meit' lastain, Jotк' kannoim' kaiken päiwän helteen.

5. En tee wäärytt', sanoi yhdell' heist'; Etк' määränn' päiwän penningist' kansan'? Ot' kuin sinun tulee, mene matkaas täst', Kuin sinunki tahdon wiimeisenк' antaa. Enkö saa tehdä kalustan' mitä tahdon? Katsotkos karsaast', ett' olen hywä? Niin wiimeiset ensimäisiksi tulleet on, Ensimäiset wiimeisiks' jäämät.

6. Christus sanoi: mont' kutsutut owat, Mutt' uloswalitut harwat: Sen itse pahuudellans' waltaawat, Hyljäten Jumalan hywän neuwon armoo, Kuin ei maksa jälkeen maailman tawan, Joka työn perään ja ansion katsoo; Mutta antaa jälkeen armons' aiwan, Waltakunnassans' kuinka hän tahtoo.

Luuk. 8.

202. Kylwäjä siemenens' meni kylwämään, Jost' muutamat lankesit tien oheen, Se tallattiin, linnuilta syötiin: Muutamat kiwiraunioon lyötiin. Jotк' itsens' koht' ylös joudutit, Märkyyden puutteest' poudittiin.

2. Muut orjantappuroin tulit siit', Jotк' ynn' ylös käyden tukahutit niit'. Neljäs osa lankes' hywään maahan, Toi hedelmän sata-kertaan. Joll' korwat kuulla on, se kuulkaan, Taiten tarkast' taitohon tulkaan.

3. Jumalan sana se siemen on, Jonк' Jumall' saarnall' kylwäwä on. Ne kuuliat tien werrat owat, Jotka laiskast' sanan kuulewat, Perkel' sen muistost' ottaa pois, Ettei uskoin autuaaks' tulla sais'.

4. Kallion kaltaiset owat ne, Kuin sanan wastaan iloll' ottanee, He hetkeks' ja ajaks' uskowat; Kosк' päällen käypi waiwa kowa, Ja kiusaukset tulewat, Koht' uskosta pois lankeewat.

Digitized by Google

5. Orjantappuran maan tapaiset Owat, joita asiat ajaiset Estäwät ja rikkaun suru suur', Ja tämän elämän hekuma juur', Jotk' ei sanan kaswaa anna, Eik' se niiss' hedelmää kanna.

6. Hywän maan tapaiset täss' owat, Kuin sanan wisusti kuulewat, Sen hywäss' sydämess' kätkewät, Sen jälkeen elämäns' käyttäwät, Tuskiss' owat kärsiwäiset, Sanan tunnustukses' pysywäiset.

7. Meidän kowat sydämem', o Jumal'! Kynnä sanas ja henkes woimall', Maailmalliset esteet pois rewi, Ettei ne meidän sydämeem' lewii. Ann' sanas hedelmän kanss' kuulla, Ja uskoin sitt' autuaaks' tulla.

Joh. 3. W. k. N:o 285.

203. Näin suurest' Jumal' armahtan' on Maailmaa, wihollistans' ilkiää, Ett' rakkaan Poikans antanut on Ihmiseks', ihmisten pilkaks', Orjaks' ala surkian surman: Sywäst' synnin kadotukses', Helwetin tuskast, Maailmaa ulos auttamaan, Niin autuaaks' elämään uskost'.

2. Ken arwat' armon awaruutta Täss' taitons' tarkkaull' tainnee? Ei ole yhtäkään wiisautta, Kuin käsittää tämän woinee. Eip' antan' Jumala Poikaans' maailmaan, Kadottamaan maailmaa, Waan wapahtamaan; Hän maksoi synnit maailman, Joi Jumalan wihan maljan.

3. Meit' Jumal' armost' autuaaks' auttaa, Paits' oman awun ansioo, Christuksen lunastuksen kautta, Kuin lain ala edestäm' antoi. Christus kaikill' ansaits' autuuden, Jonk' uskoll' omaks' otam', Ilman ansiotam'; Joka uskoo pääll' Christuksen, Sill' armost' autuus on oma.

4. Joka ei usko, jo tuomittu on, Ei taida hän autuaaks' tulla, Ettei pääll' Jumalan Pojan uskon', Hyljäten hänen ansions' kalliin; Kauhia kadotus sitä seuraa, Eik' itseens' taida auttaa, Synnist' wapauttaa. Jost' Christus apu on ainoo, Usko awust' osalliseks' saattaa.

5. Sen Christus itse opettaa, Ett' ijäisen elämän saanee, Kuin uskoss' elons' lopettaa, Tääll' tunnustaa Christust' tainnee. Sen Christus tunnustaa tultuans', Jsän'

Digitized by Google

edess' Jsäns' lapseks', Kanssans' perilliseks', Kutsuu kaikkein kuullen Jloon ijät' hänt' osalliseks'.

Luuk. 16. W. k. N:o 83.

204. Weisatkaam' nyt rikkaast' miehest', Kuin waatetti itsens' kauniist', Eli myös ylön herkulliest', Niin ett' sitä moni kauhist': Lazarus, kerjääjä mies parka, Leipää hänelt' kerjäämään tuli, Haawoist' ja paiseista arka, Sanaa monta pahaa kuuli.

2. Hän syödäksens' murui pyyti, Jotk' putosit pöydän ala, Tahtoi myös mielelläns' tyhjy Senkaltaiseen herkkuun ja palaan: Koirat siin' osotit haluns', Nuolit puhtaaks' hänen haawans', Rikas köyhält' säästi kaluns', Jlmoitti niin pahat tapans'.

3. Kuoli wiimein se köyhä mies, Ja wietiin enkeleilt' taiwaas', Abrahamin helmass' lewon löys'; Silloin loppui hänen waiwans'. Sen jälkeen myös rikas kuoli, Ruumis pantiin koriast' hautaan, Sielu piinaan ja waiwaan tuli, Eip' rata mitäkään auttan'.

4. Ollessans' piinass' ja kiwuss', Silmänsä nosti ylös, Sai nähdä Abrahamin siwuss' Lazarukſen istuwan iloss'. Niin huusi hän kyll' surkiast': O Abraham, rakas Jsä! Armahd' päällen' juur' huikiast'! Älä sill' kipua lisää.

5. Lazarus tyköni lähetä, Häntä minä suuresti kaipaan, Käsk' hänen piinan' wähentää, Ja kewittää minun waiwan': Weteen hän sormens' kastakoon, Jäähdyttäköön sillä kielen', Täsſä liekiss', kuin palawa on, Ei käy jälkeen yhdenkään mielen.

6. Muista, poikan', missä iloss' Olit sinä maailmass' wielä, Wiinaa ja mettä joit pidoiss', Makiat herkut söit sinä siellä. Lazarus parka sitä wastaan Kärsei nälkää ja kipuu; Sill' iloo saa hän nyt maistaa, Mutt' sinull' on itku ja kitu.

7. Suur' juopa ompi wahwistett' Meidän ja teidän waiheell', Tie on täll' wälill' niin ahdistett', Ettei yksikään tule aiheell'. Siis rukoilen minä (sanoi hän), Minull' on wiisi weljee eloss': Pane Lazarus heitä käskemään Parantamaan pahaa menoons'.

Digitized by Google

8. O poikan'! sanon sen puolest', Ei taida se kohtuus olla. Kuulkaan propheettoi ja Moses', Niin tohtiwat autuaaks' tulla. O rakas Isä Abraham! Ei he niihin tydy wielä, Lähet' kuolleit' heill' saarnaamaan, Niin palajawat oikialle tielle.

9. Wastasi Abraham samall' hetkell': Ellei he Moses' woi kuulla, Propheettain oppii myös kätke, Kuin sois' heit' autuaaks' tulla; Ei usko he myös ikänäns', Jos kuolluist' ylös noustais', Saarnattais' heidän tykönäns', Ei kuitenkaan ottaisi wastaan.

10. Katso, kuink' Jumal' rakastaa Köyhää ja annettuu ylön, Pyytää hänt' päästää waiwasta, Ja saattaa taiwaan iloon: Näistä me sentähden oppikaam' Waiwaisii holhomaan aina, Eik' jalkain ala sortamaan; Niin Jymal' meill' armons' lainaa.

11. Alkään nyt ykskään ajatelko, Ett' rikas heitetään pojes; Sill' rikkaus suuri lahja on, Ei sitä laiteta toimess'. Mutt' sitä Raamattu kyll' laittaa, Kosk' wäärin käytetään saatu, Eik' waiwaisii tahdota auttaa, Kuin näljäss' maahan kaatuu.

Luuk. 14.

205. Yks' rikas mies, wäkewä työss', Walmisti suuria häitä Ainoall' pojall', suurell' woimall', Joll' kunnians' tahtoi näyttää, Ja kutsuu antoi nuorii ja wanhoi; Eipä sinne tahdottu käydä.

2. Hän käsk' mennä sekä sinne ja tänne, Wieraita kutsumaan häihin; Waan kutsutut teit niinkuin tyhmät, Ei tulleet pitoihin näihin, Otit esteen, heitäns' sääständin, Tulit niin pahoin päiwiin.

3. Hän kutsui tyköns' yhden ystäwistäns', Lupas' hänen hywäst' pitää. Hän wastasi niin: En mahdu minä sinn', Enk' taida myös tehdä sitä; Waimon otin, se minull' suotiin, En tottele muuta mitään.

4. Hän sanoi jällens' toisell' ystäwällens': Ei minulta mitään puutu; Tul' iloitsemaan minun huoneessen, Älä sinä minuun suutu, Kuule rukouksen', tule tykön' tänn', Parhaaks' sinull' kaikki muuttuu.

5. Se taas wastas': en tulla sais', Uutt' kartan-

Digitized by Google

rakennan ylös, Kussa saisin asuu ilman hasut', On maita myös toisess' kyläss'; Sill' sinull' sanon: sinne minä tahdon Tänäpän' mennä pyynnöss'.

6. Sanoi jällens' koht' palweliallens': Wieras kolmas tänn' wedä, Kiiruhda sinus, jo tulee pimeys, Wäki itsens' laskee lewät'; En enää odot', enk' herkkui kokot', Uksen kiinni paiskaan perät'.

7. Koht' kielsi hän, sanoi myös esteen: Minull' on wiisi paria härkii, Niill' ajell' mahdan, jos muutoin taidan; Sill' aika on minulla tärkii. Rikkaaks' aiwon, kaluu kokoon tahdon, Ja niiden perään pyrkii.

8. Minä itsellen' usein ajattelen: Kuink' maailma mahtais' käydä; Oikein, wäärin kokoon käärin, Mitä minä saan nähdä: Minä juokselen, mont' syökselen, Jos muutoin sen taidan tehdä.

9. Hän haki, oli wai, ja kokoon sai, Eik' koskaan ylön antanut työtä. Yö wiimein lähest', härjät päästʼ ikeest', Ja tahtoi niin kotia pyytää. Waimo hänen hylki ja owen sulki, Etsi miestäns' wastaan syytä.

10. Siitä kiellyst' sitte mielyst' Kuninkaan wieraaks' palat'; Mutt' joutui myöhäks', ja tuli työlääks', Suljettuu usta awat'. Niin itsens' petti, ja herkut jätti, Jotk' ensist' olit wapaat.

11. Juoks' pois lujast' meidän kujast', Et sinä mahdu tähän pihaan. Huoneen' on täys', wieraani iloiss', Mene siis pojes pian, Ettes minua kuull', ja ennen tull', Ei se sinull' tarita ijan.

12. Kukin sylkee ja minua hylkää, Lapsen', perheen' ja waimon'. Kussa mahdan lewon saada, Kunk' yön siaa myös anon? Kowa hetki minun maailmaan weti, Kirotukši minä sen sanon.

13. Maailma kowa, pahan suowa, Sinun päälles minä luotin paljon, Kirjoitett' on minun elon', Pahuutt' on kyllä tarjon'. Suljettiin taiwas, sill' olen waiwass', Meno on minull' juur' waljo.

14. Nyt minä kuolen, menen wieraaks' tuonen, En minä häntä wälttää taida. Maailma minun petti, Piru ruloins' weti, Sitä minä walittaa mahdan. Helwetin tuli, palawa uuni, Sen edest' annetaan saada.

15. Wirsi tämä neuwoo meitä, Ettem' hylkää ewankeliumin häitä, Enää pitäin maailman pitoi, Tawaroi ja menoi näitä. Jos sen teemme, niin hukumme, Kadotukseen syöksem' its' meitäm'.

Luuk. 15. W. k. N:o 183.

206. Jumal' on wedett' miehen werraks', Joll' oli Poikaa kaksi. Koton' on oltu kyll' kerraks', Se nuorempi sanaks' laski: Mitä minun tulee tästä talost', Ann' isä minun saada, Minä tahdon elää juur' jalost', Muille mailla mennä mahdan, Haisemaan koto rupee.

2. Hän meni sitte muille mail'; Mutt' ei siit' paljon hyötyn'; Siell' tuli hän pian monta waill', Kalu hänelt' ylös syötiin, Irstaisest' elämään tottui, Niin kauwan kuin täytyi rahaa. Mutt' sitt' kuin köyhyys pääll' joutui, Tuli hänell' meno paha, Leipä myös puuttumaan rupes'.

3. Antoi sitt' itsens' paimeneks' Ylitse sikalauman, Söi rapaa watsansa täytteeks', Ei siitäkään täytynyt kauwan. Hän muisti sitte wiimeiselt' Isänsä majan päälle, Ett' perhe sai siell' yltäiselt', Ei nälkää ollut heillä; Aikoi niin kotia mennä.

4. Minä käyn täst' (sanoi hän) isän maall', Rikoksen' anteeks' anon: Isän sydämen kääntää Jumal', Ett' tulee minun tykön'. En pyydä enää pojaksens', Minun koiruuten' tähden, Ottakaan waiwoin minua orjaksens', Työhön minä mielellän' lähden, Emp' enää julkee anoo.

5. Kosk' isä hänen kaukaa näki, Juoksi kohta häntä wastaan, Ja armon hänen kansans' teki, Ott' syliins', eikä hänt' lastann', Parhaat waatteet edes kantoi, Käsk' hänen ne päällens' pukee, Sormuksen hänell' myös antoi; Eip' sitä wiel' miksikään luken', Ett' härjän teki teurraks'.

6. Iloitkaat, hywät weikkaisen', Minun kansan' tällä hetkell', Sill' minä sain jällens' poikaisen', Joka on oll' pahall' retkell'. Niin tuli pellolt' toinen weli, Kuin koton' oli aina ollut, Perheelt' se kohta kyseli: Mitä nyt on tähän tullut? Mist' tämä ilo nousi?

7. Laulu ja hyppäys kuuluu täss', Huilut ja harput myös soiwan. Mikä nyt mahtaa olla läss', Jost' ilo käy niin kowan? Sitä isän' juowuksis-

Digitized by Google

teeskelee, Jost' hänen tyhmyytens' nähdään, Miljaa antaa kyll' käkeilee Häjyn poikansa tähden, Kuin on kaiken kaluns' tuhlann'.

8. Jsään' palwelin elin-aikan', Olen hänest' waarin myös ottan', Ei kuitenkaan yhtään wohlaakaan Minun ystäwäin' eteen tuottan'; Waan tämän tähden nyt tahtoi Suuren kulutuksen tehdä, Syötetyn härjän myös tappoi: Kuka näit' woipi nähdä, Ja tätä wäärytyt' kärsii?

9. Niin isä lausui pojallens': Kuule, mitä minä sanon! Sinä olet koton' kohdallas, Sinun haltuus minä kaikk' annoin. Tämä weljes on pois tullut, Häwinn' ja perät' köyhtyn'; Hän on kauwan kadonn' ollut, Mutt' jällens' nyt ylös löyttiin: Siitä minä iloitsen suurest'.

10. Sinust' ei oll' koskaan syytä Täll' muotoo iloo pitää: Et sinä kunkaan tahton' pyytää, Et mahda myös katuu sitä: Et ole sinä kärsin' suurta waiwaa, Kussas on sinun halus? Omastas et mitään kaipaa, Tallella ompi kalus. Etkös näit' ajatella mahda?

11. Niin ole nyt syntinen iloissas'! Sinull' on laupias Jsä, Kuin tulee tykös pyynnöissäs, Armons' hän sinull' lisää. Jos sinä suas tahdot nöyryyttää, Ja muhtees anteeks' anot, Niin hän wihans' kyll' löyhittää, Syntis myös anteeks' sanoo; Käy sinä sitt' pelkäämät' edes.

12. Olkoon nyt Jumalan taiwaast' Kiitos sanottu aina. Hän päästää meit' wissist' waiwast', Se sana sinä sydämees paina. O Herra, aut' meitä hädäst', Armos anna päällem' paistaa. Kirwot' meit' perkeleen kädest', Suo meidän iloos maistaa, Amen me sen päälle sanom'!

W. k. N:o 222.

207. Jo nouskaat kaikin ahkerast' Pois synnin alta kauhian, Se teit' pois wetää Jumalast', Tuo pääll' ijäisen waiwan, Autuudest' se teit' tuskaan wie, Walkeudest' pimeyteen; Waan Jumala hän hulajaa, Ett' tykönš' tulette rieten.

2. Yks' lammas eksyi laumasta, Ja joutui kauwas korpeen, Sen ylitš' mieltä karwasta Ja murhett' kantoi paimen; Läks' etsimään, ettei eläint' Tät' saisi suuhuns' susi: Sitt' olallans' wie kotians', Iloiten, ett' sen löysi.

Digitized by Google

3. Koht' kokoon kutsuu ystäwäns' Ja kyläns' miehet kaikki, Heill' puhelee sitt' mielisäns': Iloitkaat, rakkaan', ratki Mun kansani, ett' lampaani Sain pojes pedon kurkust': Niin taiwaass' kanss' juur' iloissans' Ollaan kääntywäst' sielust'.

4. Se taiwaan joukoll' ilon antaa, Ja enkeleill' riemun suuren, Kosk' syntinen itsens' parantaa, Ja kääntyy Herran puoleen; Siis palaja, poik' tuhlaaja, Kanss' riennä majall' Isäs. Miks' rawall' wiel' sinus täytät täall'? Waiwaisuus tulee päälles.

5. Sun Isäs huoneess' puutosta Ei leiwäst' ole perheell': Hän isälliset' halusta Sun wastaan-ottaa todell': Siis sano niin: o isäni! En lapseks' kelpaa sinull', Wuoks' tyhmyyden, jot' katunen, Suo pe.heen leipää minull'.

6. Sun edessäs ja taiwahan Mä rikoin raukka raskaast', Jost' häpeen tuskall' tunnossan', Kanss' suren, itken hartaast', Ett' tawarast' ajattomast' Mun osan' ulos otin, Jonk' sitt' pahoin ulos jaoin, Sill' häpiän päällen' tuotin.

7. Ann' armost' kuitenk' nautitan' Se kuin perheellen tulee, Ehk' en siihenk', jot' walitan, Mä mahdollinen ole: Tai nöyryytes sun isäs myös Kyll' taiwuttaa ja wääntää, Ett' rikokses antaa anteeks', Ja tykös itsens' kääntää.

8. Sun siwuu sitte sylihins', Ratk' mielest' rakkahasta, Ja syttyy ilmei iloihins', Suut' antaa suloisesta. Waatteill' uusill' lahjoittaa wiel', Kanss' kengät jalkaas tuottaa, Wiel' sormuksen suo sormehen, Sun lapseks' omaks' ottaa.

9. Wiel' teuraaks' tekee lihawan Hän härjän ystäwillens'; Sill' näyttää haluns' palawan, Ja rakkahan sydämens': Siis kotia juoks' sun isäs luoks', Ja itke tyhmyytt' entist', Kanss' isälles näin sanele: Pääst' lapses näistä tuskist'.

Matth. 17. W. k. N:o 225.

208. Kuin Jesus wuorell' kirkastui, Kolmen apostolins' nähden: Moses ja Elias ilmestyi Christuksen kunnian tähden: He puhuit hänen piinastans', Jonk' kärsiwä oli kohdastans', Meidän autuuten' tähden.

Digitized by Google

2. Kuin Pietar' kipinän kirkkaudest' Ja taiwaan ilost' ſai maistaa, Koht' tunſi taitons' tarkkaudest', Joit' ennen ei nähnyt koskaan: Riemust' raukes' houraus-ſanoin Kolme majaa tehdäkſens' anoi, Moſeksell', Eliall' ja Herrall'.

3. Iſän ääni pilwest' kuului, Kuin heitä ympärins' warjoi, Christukſest' todistain näin puhui, Ja kaikkein eteemme warsi: Tämä on minun rakas Poikan', Kuin minäkin Jumal' joka aikan', Minust' ijankaikkiſest' ſyntyn',

4. Johon kokonans' mielistyn, Jonk' tähden on hywä minull' ſuoſio Myös muihin kaikkiin ihmiſiin, Kuin häneen tahtowat ſuostuu: Hänt' kuulkaat, mitä hän teill' ſanoo, Kaikk' tehkäät, mitä hän teilt' anoo, Kaikk' karttakaat, mitä hän kieltää.

5. Koht' opetuslapſet wawahdit, Jotk' ennen riemastuit ſangen, Sitt' kuin Iſän ääni kajahti, Pelwost' olit maahan langenn': Jumalan ääntä kirkkaudesſans' Ei liha kärſi turmelukſesſans', Ennen kuin kirkastetaan.

6. Heit' Christus ojentaa ja lohduttaa: Täst' ette peljätä mahda, Tämä näky teitä totuttaa, Ett' uskoo minun päällen' taidatt'. Minä Jumalan ainoa Poika olen, Kuitenki teidän tähten' kuolen, Kuin ennustit uhrit, propheetat.

7. Tämä Christukſen kiiltäwä kirkkaus, Kuſſa kaswo kuin aurinko paisti, Waatteet kuin walkeun wilkkaus, Kuin opetuslapſet ſen maistit, Kanss' edes menneit', taiwaan kirkkaudeſs', Nä'it kunniass', ſuuress' ihastukſeſs', On tulewan elämän menost'.

8. Tain elämän hekuma, ilo jaloin, Kunnia, hywyys, rikkaus, rauha, Werraks' wedetyt taiwaan eloon, On waiwaiſuus, häpiä, meno turha. Ei taida täall' taitom' käſittää Iſankaikkiſen elämän hywyyttä, Jonk' Christukſeſs' Jumal' meill' walmiſt'.

9. Siell' näem' Jumalan kaswoist' kaswoin, Enkelitten ja pyhäin ſeuraſs', Iloſs' ijankaikkiſeſs', kuin ſiell' on, Kunniaſs', ſanomattomaſs' rauhaſs'. Tuhannen tuhatt' kertaa ylits' käy, Kaikk' enää kuin kukin ajateÜ' woi, Paits' niit', kuin ei ilmoitett' liene.

10. Miks' kuolemaa ajalliſt' kowin pelkääm', Jonk' lä-

Digitized by Google

wits' eloon autuaan tulem'? Ett' ijäinen ilo on sen jälkeen, Jonk' suhteen ei waiwat mitään olle. Miks' emme wähää kärsiä mahda? Liiatenki hänen kunnians' tähden tahdo, Kuin ansainn' on autuuden meillen.

11. Miks' katowaa maailmaa rakastam', Sen hekuman perään pyörim'? Ain' ajallist' pyydäm' wahwasta, Näin kadotukseen päin pyrim'; Itsem' helwetin piinaan pudotam', Ja taiwaan tawarat unhotam', Jotka ijankaikkiset ollee.

12. Sinn' ihanaan, iloiseen elämään Jos täältä tulla tahdom', Niin paratkaam' pahaa elämätäm', Ja Christusta kuulla mahdam'; Hänen uskossans' aina olkaam', Ristim' kärsikääm': näin sinne tullaan; Johon Jumal' wiekööN!

Luuk. 16.

209. Niin Jesus puhui wertauksill' Köyhäin awuksi: Rikas perheen isänt' oli, Joll' osas' oll' kartanon haltia, Wäärin waltia, Se siis niin kanteesen tuli, Ett' Herrans' oman oli tuhlann'. Kuink' kuulaan Sinust' näit'? sanoi se Herra: Tee luku sinun hallituksestas, Kohdastas, Tästedes hallita et saa.

2. Kuin huoneen haltia tain kuuli, Murheen tuli, Itsellens' ajattel' ja lausui: Herra mult' wiran ottaa pois, Kaiwaa en wois', Häpiä kerjäyksest' joutuu. Tiedän kyllä mitä tässä teen: Korjaten Huonees' ottawat sitt' minun. Kaikk' Herrans' welwolliset kutsui, Yhdell' puhui: Paljok' Herrall' welkaa on sinun?

3. Se sanoi sata tynnyrii Oljyy juuri; Käski hänen kirjans' ottaa, Sen siaan kirjoittaa wiisikymmient', Siin' on kyllä. Sitt' toisell' hän sanoi kohta: Mitä sun welkaa mun Herran' on? Tietää tahdon. Sanoi: sata puntaa nisui; Hän sanoi: kirjas mahdat ottaa, Kirjoittaa Kahdeksankymmentä juur' wisust'.

4. Tätä wäärää huoneen haltiaa siin' Kiitti Herra niin, Ett' wiisaast' eteensä katsel'. Jesus sanoi: maailman lapset Wiisaammat liewät Menoissans', kuin walkeun lapset. Jost' Christus kaikkii meit' näin manaa, Tällä sanall': Tehkäät ystäwit' elin-aikan' Wää-

Digitized by Google

rääst' tawarast', kosk' jäll' tarwittais', Korjattais' Teit' ijankaikkisiin majoin.

5. Näll' puheell' hän opettaa näin, Ett' kaikin ain' Tiwiytt' ja ahneutt' wältäm'; Tarpeiss' autam' waiwaist' siit' warast' Ja tawarast', Kuin meidän tykönäm' löytään: Näin maailman edess' tunnustam', Uskostam', Ett' autuuden lapset olem': Sill' laupiuden työ meiss' näyttää sen, Ett' Jesuksen Uskost' autuaaksi tulem'.

Luuk. 19. W. k. N:o 62.

210. Historia on tosin itsestäns' Koottu kokoon järjestäns' Jerusalemin lopust', Juutalaisten myös paatumast', Ja kaikkein maahan kaatumast', Joit' ei heill' ennustett' hopust'. Propheettoi ei he totelleet, Christust' ei paljon hywälleet, Joka heit' kynnelein kanssa Katumaan neuwoi ja wäänsi.

2. Itse siis Herra monta wuott' Tunnustähtii heill' edes tuott', Ain' armojans' tariten heille; Ett' olisit oikein kääntyneet, Ja ei pahuudessans' nääntyneet, Waan tulleet totuuden tielle: Häntä itse ylistämään, Christust' julki julistamaan; Waan he näit' wihasir, wainoit, Sill' kompastuit kowiin waiwoin.

3. Koska lähestyi suuri tusk', Joka nähtiin kuin aamu-rusk', Moninaisten merkkein kautta, Juutalaiset juur' julkisest', Cestusta wastaan waltamiest', Keskenäns' kapinan nostit, Jonka he pojes karkotit, Ja piileill' perään tarkotit, Wiisituhatt' Cestuksen knihtii Paetess' silloin hakattiin rikki.

4. Koska Nero tämän tietää sai, Ett' tehty oli murha tai, Ja keisarin laki lastatt', Sanoi hän sotamiehillens', Tulkeill' puhui, ja kielellän's': Nyt olen minä sotaan haastett', Wespasianus joutuu jo Syriasta, sieltä wäkee tuo; Juutalaiset sodan alkaa, Mutt' heidän pitää saaman palkan.

5. Juutalaiset menit Askaloon, Kehuit: täältä me woiton tuom', Ja kalua kaiketi paljon, Joll' poistamme pois puolestam', Wiholliset estäm' huoneestam', Ehk' kuink' he olisit wahwat. Mutt' ei sielt' monta

Digitized by Google

palannut, Eik' hewoisten päälle karannut, Wiiskymment' tuhatt' siellä Tapettiin ja lyötiin tiellä.

6. Wespasianus woimastans' Galileaan kiiruhti kohdastans', Sillä siell' oli paljon wäkee. Poltti ja murhas' monta miest', Waimot ja lapset antoi piest'. Wielä sittekin kuolemans' näki Wiisikymment' tuhatt' Juutalaist', Ilman yhtäkään muukalaist', Ilman myös waimoit' ja lapsit', Joit' he jalwoist' kiwiin kropseit.

7. Ei nuort' eik' wanhaa armahdett', Eik' yhtään lasta karwahdett', Sill' se oli surkia leikki. Kuus' tuhatt' nuorta miestä sitt' Lähetettiin Akajaan niist', Yhtä nientä kaiwamaan poikki. Kolmekymment' tuhatt' myytiin pois, Jotk' olit orjana suuriss' töiss'; Wiis' tuhatt', kuin näki hätäns', Kadotti heidän oma kätens'.

8. Kuin ryöwärit tämän tietää sait, Ett' Galileass' oli tehty näit', Jerusalemiin kokosit heitäns': Siellä he kauwan murhasit, Ja toinen toisens' surmasit, Ain' wälttäin omia päitäns'. Weri siell' wuoti lakkaamat', Ei päässyt monta hakkaamat', Kaikk' kansa oli suuress' waiwass', Ett' ryöwärit ryöwäs' ja pauhas'.

9. Jumalan templi sowaistiin, Pappein päästä hiukset tohwaistiin, Wertä oli templi täynnäns'. Kakskymment' tuhatt' herras-miest', Josephus tunnustaa, joka ties', Ett' tulit pois päiwilt' päänäns'. Siell' oli hätä hädän pääll', Monta waiwaa heit' waiwas' siell', Wihollinen wihainen edess', Kapina, nälkä kaupungin kädess'.

10. Sitt' Gadarenit sanoit näin: Olkaam' miehet, kääntykääm' päin, Lyökäämme lujasti wastaan. Wespasianus, tarkka mies, Heit' wastaan kohta neuwon ties', Ettei päästänyt yhtäkään lasta; Kolmekymment' tuhatt' maahan löi, Kaksi tuhatt' wangiks' pois wei: Loput, jotk' ei joutuneet käsiin, Upotit heitäns' wirtoin ja weesiin.

11. Titus se tyly sotamies, Taiten se tarkan neuwon ties', Kuink' Jerusalemin sulki, Wallit hän wahwist' wäkinens', Kaiwannot teetti ympärins', Ett' hätä nähtiin julki. Näljäll' heit' aikoi ahdistaa, Ja siihen neuwons' wahwistaa, Ett' heidän siinä kiinn' nappais', Ja jokaisen hengen tappais'.

Digitized by Google

12. Koska he näin olit skantsatut, Ja kaikilta haaroilt' wangitut, Nälkä sitt' joutui wieraaks': Ei ollut mitään ensinkään, Yhtään leiwän palaa semminkään, Taikka muuta tehtäwää teuraaks': Ei ollut waraa wanhemmall', Lapsell' leipää antaa anowall', Sitä kuin olis' tainnut syödä; Mutt' täytyi lasta anowaa lyödä.

13. Nälkä heit' waati huiskimaan, Ja joka nurkkaa nuiskimaan, Ei pidetty lukkuu eli telkee. He söit sitä kuin kauhistaa, Ja kaikki karwat pöyhistää, Kuin oli oma jälki. Hätä on ollut heill' sangen suur'. Tämä on totinen tosi juur', Ett' moni söi niitä olkii, Joita hän jalwoillans' polki.

14. O sitä waiwaa waikiaa, Ja itku-wirttä haikiaa, Kuin siltä waimolta kuultiin, Joka oman lapsens' kuoliaks' löi, Ja siitä kohta puolen söi, Kuin wanhaks' eläwän luultiin; Mutta sotawäelt' toinen puol', Jonka jälkeen hän suuresti huol', Hänelt' ryöwättiin ja wietiin, Kohta myös makiast' syötiin.

15. Ananias selkiäst' tunnustaa, Ett' sata tuhatt' ruumista Hän on silmilläns' nähnyt. Wiisitoistakymment' tuhatta, Jotka Titus aikoi murhata, Mutt' ennen nälkään näännyit: Toist' ei siin' saatu armahtaa, Eik' kuollutt' hautaan karwahtaa, Itsestäns' oli kunki työtä, Yli päiwää, sekä yötä.

16. Jotka taas kaupungist' karkasit, Ja Tituksen leiriin pakkosit, Wankiuteen heitäns' heittäin, Kaks' tuhatt' siell' sitt' yhten' yön', Sanottiin, he owat kultans' syön', Ja tahtowat nyt sen peittää, Halaistiin kaikki kahtia Huowilt', kuin olit wartian': Niin etsittiin kultaa ja rahaa, Niiden waiwaisten ihmisten mahast'.

17. Sata tuhatt' myös pojes wei, Ja rutto-tauti maahan löi, Ain' ajall' seitsemän wiikon: Kahdeksankymment' tuhatt' wiel' sitt' Myös rutto-tauti maahan liitt', Jotk' hylkäsit Jumalan liiton. Sitt' kohta kaupunki woitettiin, Ja sanoma-kellot soitettiin, Kaikk' ylös alaisin syöstiin, Templi myös maahan lyötiin.

18. Aleksandriaan sitt' lähetettiin, Kuin karjaa edell' ajettiin, Seitsemän toistakymment' tuhatt', Kakskymment' tu-

Digitized by Google

hatt' kannettiin, Jalopeurain luolaan annettiin, Ja muiden petoin murhat'. Yhdest' ainoast' penningist' Kolmekymment' annettiin Juutalaist', Ett' Christus oli heill' niin halpa, Sill' makfettiin tämä kauppa.

19. Nyt täss' lyhykäisest' kuulla saat, Kuink' Jerusalem on maahan lyöt', Juutalaiset julmast' kuolleet. Miks' ei he sanaa totelleet, Opetuksia wastaan otelleet, Eik' Jumalast' mitään huolleet? Niin Jumala wieläkin kostelee, Jos et sinä häntä tottele; Kyll' hän wiel' Tituksen löytää. Joka kostaa sinull' pahoja töitä.

20. Sill' opi hywä Christitt' täss', Pyydä Jumalan sanaa olla läss', Älä hänt' pidä halpan': Kosk' näin on hakattu wiinapuu, Oksilla täytetty suden suu, Kats' ettei Jumal' ann' sinua salpaan, Joka olet ennen pakan' oll', Äsken wedett' Christuksen tiell'; Sill' pyydä hänt' seurat' aina, Niin taiwaan meill' jällens' lainaa. Amen.

Luuk. 10. W. k. N:o 51.

211. Ylpeys on wika sangen suur', Jota Jumal' ei kärsiä woine, Kussa sydämess' se asuu juur', Jumalan Henki ei olla siin' tainne. Pyhä kirja kyllä nurjaks' Sitä wiaks' nuhtelee liiaks', Kuin me nyt tästä tietää saanem'.

2. Lain oppinut Jesukselt' kysyi: Mitä teen, ett' elon saan ijankaikkisen? Sanoi Jesus: jos täss'ä pysyt: Rakast' Jumalaa sydämest' kaikest', Niin lähimmäistä kuin sinua. Hurskaaks' tehdä hän itsens' tahtoi, Sanoi: ken lähimmäisen lienee?

3. Jesus wastas': yks' ihminen Jerichoon waelsi Jerusalemist', Joka sitt' kowalykkyinen Wahinkoon oli lankeemaan walmis, Ryöwärten käsiin tuli hän siin', Kuin kaikki pois otit, hänt' haawoitit, Jätit hänen puoli kuolleeksi.

4. Niin yks' pappi sitä tiet' käwi, Näki hänen ja ohits' menee. Sill' matkall' myös lewiitta näkyi: Menee pois, eik' siekaile siin' enää. Waels' Samarit' tiet' sitä sitt', Ja näki sen köyhän miehen, Armaht' pääll', sitoi hänen haawans'.

5. Sisäll' wuodatt' wiinaa ja öljyy, Ja pani h[illegible]

Digitized by Google

nen juhtans' päälle, Wei majaan, korjas' hänt' paljon, Niin kauwan kuin hän wiipyi siellä. Rahan hän antoi lähteiss', ja sanoi Isännäl' sille: korjaa hänt' wielä, Mitäs kulutat, palatess' maksan.

6. Sanoi Jesus lain-oppineell': Täll' kuin työwärten käsiin tuli, Ken hänen läh:immäisens' on oll' Näist' kolmest', kuins tässä nyt kuulit? Juur' kohdastans' lain-oppinut wastas': Sen sanon totta, joka sen kohtaan Laupiuden työn tässä teki.

7. Sitt' Jesus hänell' näin sanoi: Mene, ja tee samall' muotoo. Joll' puheell' hän tiettäwäks' antoi, Ettei hän nün tehnyt oll' millään muotoo; Waikk' oli täynnäns' omaa ylpeyttäns', Kaikkein kuulless' kerskasi suurest', Jost' wiimein häpeemään rupes'.

8. Se ihminen on tyhmä tosin, Kuin itsens' pääll' ensinkään turwaa, Me en taida olla toisin, Kuin synnin wikoi täynnä kurjat. Siihen Samaritiin turwatkaam' kiinn' Sangen wissist', kuin on Jesus Christ', Hän yksinäns' parantaa haawam'.

Matth. 6. W. k. N:o 109.

212. Ihminen, ajattel' aina Piinani pääll' ja waiwan'; Niin minä sinull' jällens' lainaan Elämän ja taiwaan, Itses minun päällen' turwaa, En ole minä ylön julma, Minäpä sinun lunastin.

2. Empä minä sinua ostan' Kullall' eli muull' rahall', Enk' helwetist' ylös nostan' Juoniil' ja pahall' tawall'; Mutt' omall' minun hiellän', Ja sangen kalliill' werellän': Miks' et näitä ajattel'?

3. Maailman kunniaa sinä pyydät, Sen pääl' suuresti luotat: Käskyni pojes syrjäät, Sill' murheen päälles tuotat; Rikkautt' sinä aina tahdot, Mutt' kipuni ylön katsot, Ja piinani unhohdat.

4. Katsos kukkaisii kedoll', Kuin suloisest he kaswawat: He sangen kauniill' ehdoll' Ihanast' leitsottawat. Salomon, se suuri herra, Ei ollut yhdenkään niiden werta, Kaikessa kunniassans'.

5. Katsos nyt matelewaisii, Kuink' Herra heit' rawitsee; Niin myös kaikkii lentäwäisii. Joill' tarpeet

Digitized by Google

myös taritsee; Kaarnen pojat ottaa huomaans', Ja korjaa heitä suojaans', Eik' ketään nälkään kuolet'.

6. Joka rahaa ahnettii liiaks', Ja kuolemani unhottaa, Se hänell' tuleepi piinaks', Ja helwettiin pudottaa. Jos sinä siis halaat taiwaas', Muist' misså minä olin waiwass', Mink' piinan minä myös kärsein.

7. Jos sinä sen uskot wahwast', Niin et tule petetyks', Mutt' pääset helwetin waiwast', Tulet taiwaas' wedetyks'; Siell' saat sitt' iloss' olla, Ja minun oppini kuulla, Iäni aina myös nähdä.

8. Kiitos, kunnia Jumalan Olkoon ijankaikkisest', Pojan myös pidäm' turwanam', Suloisen oppins' edest'. Armons' hän lainatkoon meille, Muistaa hänen piinans' päälle, Ain' wahwan uskon kansa.

W. k. Nro 212.

213. Maailman menon turhuuden meille, Christus christityill' opettaa: Ett'emme mahtais' sen päälle Murhetta suurta asettaa. Joka taiwasta tawoittaa tahtoo, Maailman mahtaa hän ylön katsoo, Eik' sydämell' siin' rippua.

2. Että palwella yhdell' kerrall', Ja kuuliaisuuden osottaa Kahdell' wastahakoisell' herrall', Ei tapahtua taida totta: Jos hän yhtä rakkaana pitää, Toisen mieli luokkaantuu siitä: Käsky ja tahto jää tekemät'.

3. Ei yksikään palwella taida Jumalatans' ja mammonata, Eik' molemmill' sydäntäns' antaa, Käskyi kummanki noudattaa; Joka Jumalass' rippua tahtoo, Hänehen myös tytyä mahtaa, Maailman häjyn hyljätä.

4. Alkäät siis muodottomasti Huoliko henkenne tarpeista: Miks' myös surett' surkiasti Ruuast', juomast' ja waatteista? Eikö Jumal' teill' antaa woi näitä? Joka suuremmill' lahjoilla teitä, Ruumiill' ja hengell' on lahjoittan'.

5. Katso lintuja lentäwitä, Joill' ei tointa ole eik' taitoa; Ei kynnä, ei kylwä, eik' niitä, Eik' riiheen, aittaan kokoa; Jumal' kuitenki rawitsee heitä, Eikö hän edes murhehtis' teitä? Joille soi toimen ja tuntonsa.

6. Ei taida myös pituudellens' Kenkään kyynärää murheellans' Lisätä, waan waiwaa itsens' Hukkaan työllä tur-

Digitized by Google

halla; Hukkaan ne myös waiwaawat heitäns', Jotka taidollans' taikka wäe'läns' Onnen tahtowat tawoittaa.

7. Katsos, kuinka kukkainen kaswaa Kauniist' kedolla lakiall', Ei kehrää, eik' itsiäns' waiwaa Työll' ja waiwall' waikiall': Ei kuitenkaan kunniassansa Sankar' Salomo aikananſa, Niin koriast' ollut waatetettu.

8. Jos Jumal' näin waatettaa kedoll' Ruohon, jalall' poljettawan, Taikk' rawinnoks' joutuwan pedoll', Taikk' pätsiss' wiel' poltettawan; Mahtaisko hän unhottaa teitä? Taikk' ei teidän tarpeitann' tietää? Miks' murhehditt', wähä-uskoiset?

9. Älkäät olko siis surulliset täällä Waatteist' eik' elatukſestann', Mitä syötte taikka juotte wielä, Mill' waatetatte ruumistann': Pakanat, jotka paits' owat uskoo, Ja Jumalan autuast' tuntoo, Ne murheell' itsens' murtawat.

10. Meidän Isämme taiwaissa tietää Meidän näitä tarwitſewan, Kuitenki rukouksella pitää Meidän niit' nöyräst' anoman. Siis ajakaat ahkerast' takaa Jumalan waltakuntaa wakaa, Niin kaikk' muut teill' annetaan.

11. Älkäät siis murheella teitänn' Waiwatko waiwaiset waikiall'. Sill' huomiſen päiwän myötä On oma suruns' oikia; Mitä auttaa siis ajaton suru, Kullakin päiwäll' on murheens' muru, Niin tytykään omall' osallens'.

Matth. 18. W. k. N:o 222.

214. Yks' kuningas tahtoi lukuu laskee Kanss' kaikkein palwelioittens': Palwelians' edes käydä käskee, Tilii tekemään eteens' koht' ojetens': Niin tuli edes ensimäinen, Joka sai kowuutt' kuulla, Ett' welkaa oli kymmenen Tuhatta leiwiskää kultaa.

2. Ei ollut hänell' kultaa taikk' rahaa, Maksaa senkaltaista suurta welkaa, Jost' meno oli hänell' juur' paha, Kuin kukin sen kyll' ajatelkaan. Sill' käski herra hänen myytää, Waimon, lapset, kaikk' kalun: Jollakin muotoo maksoo pyytää: Aika antais' nöyryyden halun.

3. Se palwelia lankes' maahan tähän, Nöyrästi kuningast' rukoillen: O hywä herra! kuules wähä, Ja armahda minun päällen', Ole kärsiwäinen kumminki

Digitized by Google

Minun nyt köyhän welkaan, Maksaa wiimeiſenki penningin Tahdon minä mieles jälkeen.

4. Katſos nyt ſitä ſuurta laupiutt', Jonk' täsſä ſe herra näytti: Ett' kärſei kaiken welan paitſiutt', Näin ſitt' palweliatans' waſtaan käytti: Armahti itſens' hänen päällens', Welan kaiken anteekſi antoi, Päästi päälliſekſi wallallens', Niinkuin hän ennen anoi.

5. Mutta ſe ſama paha palwelia Wähän kyll' kuninkaan armoi muisti, Kosk' löyſi yhden kansſa-palwelian, Sitä kurkust' weti ja kiristi, Se oli welkaa ſata penninkii: Maks' nopiast' kaikki käteen, Taikk' torniin ſinun paiskaan kumminki, Kuules, en ropojakaan jätä.

6. Kansſa-palwelia lankes' maahan: Kärſi minun hetken aikaa, Kätees minä maksan kaiken rahan, Ettes enſinkään minua laita. Waan weljeens' ei hän ſäästänyt, Heitti hänen pimiään paikkaan, Eik' ſielt' ennen ulos päästänyt, Kuin joka ropoin ſaikaan.

7. Koska kuningas ſai tämän kuulla, Närkästyi hän ſiit' ſuurest' ſangen, Sen palwelian tykköns' antoi tulla: Sinä haluton, wihani päälles lankee; Armost' welan ſinull' anteeks' annoin, Koskas nöyryytit eteen'. Weljelles niin tehdä mahdoit: Etkös ajatellut tätä?

8. Herra welkans' jällens' tykö luki Sill' pahall' palweliallen tuimall'; Ja kowin hänen ſuori ja ſuki, Haltuun antain pyöwelill' julmall'. Jos emme ſydämest' ann' anteeks', Kuin meill' lähimmäiſem' tekee, Jotk' tulla taitaiſit kanteeks', Niin Jumal' meill' tehdä käkee.

9. Jumal', meill' näytät laupiuden, Synnit myös kaikille anteeks' annat: Niin tahdot keskenäm' rakkauden, Ett' toinen toiſtam' kohtaan kannam'. O Jumal'! ſiihen meitä auta, Täällä näin käyttää elom', Ett' ſitte wiimein Poikas kautta, Tuliſim' taiwaan iloon.

Matth. 25.

215. Te Christityt, ylös herätkäät, Ja wiſust' aina walwokaat Näin ſurulliſin' päiwin', Älkäät maatko ſywin, Sill' tuloss' on its' Herra kohta, Lyhetä ajat aikoo, Kaikk' ſyntiſet tuomit' tahtoo, Ken edes ſiin' ſeiſoo woi.

Digitized by Google

2. Ei ketään auta suuruus, Eik' rikkaus, eik' nuoruus, Kosk' kuolema työkön' tulee, Ei apuu näist' yhtään ole. Sinun Jumal' kyll' kadottaa taitaa, Jos synniss' elää aiwot; Siis itses ain' hywin laita, Hänt' hywäkses jos warot.

3. Kuin Christus tulee kunniassans', Ja kaikkein enkelins' kanss': Niin antaa hän äänens' kuulla, Kaikk' edes täytyy tulla, Eläwät ynnä kanss' kuolluitten, Tuomiolle luwun tekoon. Tekee hän lammasten ja wuohten, Pahain, ett' hywäin eron.

4. Uskowaisille on hän sanowa, Jotk' oikiall' puolell' owat: Te siunatut tänne tulkaat, Waltakunta walmis saakaat. Isosin, janosin, olin outo, Sairas, wankina, alast': Te minua aina pyyditt' holhoo, Uskonne näytitte lujast'.

5. Ne hurskaat hämmästywät Tähän kunniaan, ja wastaawat: Kosk' näim' sinun näit' tarwitsewan? Meit' sinua palwelewan? Waan Herra heit' tähän wastaa: Kaikki kuin olette tehneet Näit' minun pienimpitän' wastaan, Sen olette minun suoneet.

6. Mutt' niill' toisill' on hän sanowa, Jotk' wasemmall' seisowat: Helwettiin teidän pitää tuleman, Piruin kanss' olemaan. Ette minua wastaan ottaneet, Etk' laupiutta näyttäneet, Julmuuden olett' osottaneet, Tarpeissani mun hyljänneet.

7. O Herra! sanowat he: Kosk' tarwitsewan näimme Joskus waiwass' sinun ja puuttuneen, Emk' ole sinua holhoneet? Waan hän jällens' wastaa heille, Saattaa heit' häpiälle: Mit' ette tehneet minun pienimmillen', Ette tehneet tätä minullen.

8. He helwetin tuleen heitetään, Pirun huomaan teljetään, Kussa piina, pilkka puuttumat', Itku, kitu katkeemat'. Hurskaat ijankaikkiseen elämään Christuksen kanssa käywät, Iloon lakkaamat' iloitsemaan, Ja kunnian kruunun saawat.

9. Jumala meille armons' antoi, Ja pyhän sanans' meille soi: Jos kätkem', sen jälkeen elän', Tott' autuaaks' tulem'. Jos pahoin elän', ja sen hylkään', Me Jumalan wihoitam', Niin tietä waellam' wäljää, Meitäm' itse kadotam'.

Digitized by Google

10. Sitt' o ettemme olis' olleet! Mutt' kyhdussa kohta kuolleet, Ellem' paremmin tääll' itsem' waro, Kätkein Jumalan sanoi. O Herra siihen armos lainaa, Pyhän Henkes kautta, Ett' olisim' tääll' walppaan' aina, Meit' tykös wiimein auta!

Matth. 25. W. k. N:o 401.

216. Christikunt' Christuksell' kihlattu, Kymmeneen neitseen werrattu, Jotk' ylkää wastaan hankitsit, Ja lamppujans' wahwast' walmistit, Meit' syntisii, ah Jumal', armahd'!

2. Wiis' wiisast' myötäns' öljyy otit, Jonk' tyhmät ottaa unhohdit. Wiipyiss' yljän uneliaaks' kaikk' tulit, Jonk' walwoa käskewän kuulit, Meit' syntisii, ah Jumal', armahd'!

3. Yljän tuloss' puoli-yön' huuto huusi: Hänt' wastaan käykää! kaikki nousit Lamppujans' walmistamaan wiriäst', Jotk' tyhmilt' koht' sammuit kurjast', Meit' ꝛc.

4. Tyhmät wiimein wiisailt' öljyy anoit, Sen kielsit he heilt', ja sanoit: Kuink' sitä teille tehdä taidam'? Ettei lamppum' sammu, kuin teidänk', Meit' ꝛc.

5. Mutt' tykö myypäin mennä mahdatt', Joilt' öljyy ostaa teill' taidatt'; Heidän ostoss' olless' ylkä tuli, Häihin menit, kuin walmiit olit, Meit' ꝛc.

6. Niin owi koht' kiinni suljettiin, Sielt' ulos tyhmät teljettiin, Jotk' usta salwattuu awat' anoit: O Herra! meill' awaa, he sanoit, Meit' ꝛc.

7. Pois tykään' menkäät, en teitä tunne, Hän wastas' heit': käski mennä Siihen ijäiseen itkuun, pimiään paikkaan, Helwetin hirmuun haikiaan, Meit' ꝛc.

8. Näin Christuksen tulemus tietämätön, Hetki kuoleman myös huomaamaton, Jonk' jälkeen on armon aika ulos juosnut, Parannuksen paikka pois pääsnyt, Meit' ꝛc.

9. Siis neuwoo meit' Herra, walwomaan, Armon ajalla ojentumaan, Hänen anfions' öljyn ottamaan, Hänt' hywäss' eloss' odottamaan, Meit' ꝛc.

10. Seurakunnass' owat sekulaiset, Kanss' hywäin ulkokultaiset, Jotk' Christuksen öljyn hylkääwät, Maailman hekumast' hukkuwat, Meit' ꝛc.

Digitized by Google

11. Ei taida tehdä autuaaks' anſiom' omat, Paits' Chriſtuksen anſion ſuomat', Johon luottain lujast' turwatkaam', Ain' elom' kauniist' käyttäkääm', Meilk' ſyntiſill' jonk' Jumal' ſuokoon!

12. Maailman myös ſuru ſuur' ſuiſtakaam', Autuudest' murhe muiſtakaam', Herran tuloo wiriäst' wartioitkaam'; Niin ilon taiwaan tawoitam', Meit' ſyntiſii, ah Jumal', armahd'!

Matth. 11.

217. Kutſuu Chriſtus: kaikk' tykön' tulkaat, Kuormall' waiwatut minua kuulkaat, Jotka ſynnill' raskautetut olett', Teidän päältänn' kuorman huojennan, Sen ſälytän ſelkään its' omaan; Näin kuolemast' elämään tulett'.

2. Minun ikeen' päällenn' ottakaat, Ett' ſydämest' ſiwiä olen, oppikaat; Kuormaa te kantakaat kewiää: Minun kuorman' kewiä, ikeen' ſoweljas, Sen ſuhteen, kuin teidän on työläs, Sitt' ſieluillen lewon löydätt'.

3. Teidän raskaan kuorman' kannoin, Kosk' henken' riſtin pääll' ylön annoin, Kärſein Jumalan julman wihan. Tätä tääll' aina muiſtaa mahdatt', Turwatkaat tähän, kuin parhain taidatt', Sitt' ſaatte iloss' elää ijan.

4. Minun ijeſtän' ihanaa wetäkäät, Sanan' kätkekäät, käskyn' pitäkäät. Tehkäät, kuin teille tein täällä: Keskenänn' toinen toiſtann' rakaſtakaat, Älkäät pahaa pahalla koſtako; Waan woittakaat paha hywäll'.

5. Riſtin kuormaa kanss' kantakaat, Joſſa te minua ſeuratkaat, Se teillen ſoweljas lienee, Joll' hillitään häjyt lihan himot, Kuin ſynnin hekumaan kimmoo, Alle Jumalan wihan wienee.

6. Ette woi minun kuormaan' kantaa, Itſe tuhdon teillen awun antaa, Teit' hengellän' hallita tiennen. Its' olen tuskass' teidän tykönänn', Teit' ei kenkään kädeſtän' ryöwää: Lepoon teit' wiimein wienen.

7. Kuin rakaſtam' hekumaa hartaaſt', Näkyy mieleſtäm' riſti raskaaks', Kuta kärſim' wähän erän, Jos Jumal' oikeull' käwis' kanſſam', Meille tekis', kuin olem' anſainn', Jo hukkuneet oliſim' perät'.

Digitized by Google

8. Meidän tääll' täytyy kärsii waiwaa, Luodut kaikk' tätä todistawat, Jos tahdom' Christittyin' olla; Mutt' maailma waiwoihin suuttuu, Ja Christuksen uskost' pois puuttuu, Häjyn haluns' himoss' ollen.

9. Kuolemass' ei rikast' auta rikkaus, Ei suuruus, nuoruus, ei wiisaus, Tasan kaikk' kuolenza surmaa, Kuin parhallans' raittiin', riemuisna ollaan, Äkki sairaaks' tullaan, pois kuollaan, Kuin kukoistus raukee ratk' turhaan.

10. Kukin kuoleman kauhiutt' pelkää, Kuoleman kielissä' aikoi kääntyä, Ja päin parannust' pitää: Kuin kieli ei enää puhuu woine, Eik' aju ajatella tainne, Aika itsens' tärkiäks' wetää.

11. Ken katuu ajallans', autuas lienee: Siis terweenä siihen riennä, Itses turwaa Christuksen työ, Jumalan pelwoss' itses käytä, Syntii ja maailman pahuutt' wältä, Näin odota Herran tuloo.

12. Sitt' ijankaikkinen ilo tulee, Jota ei kuultu, ei nähty ole, Meill' Christin uskowaisille wiimein; Siin' meidän murheem' maksetaan, Waiwat nykyiset pois unhohdetaan. Johdattakoon Jumal' meit' sinne!

W. k. N:o 217.

218. Tulkaat tänn' kaikk', sanoo Jumalan Poika, Minä tahdon teit' auttaa, kuin olen woipa, Joit' synti waiwata mahtaa. Wanhat, nuoret, miehet ja waimot, Kutsun minä pois pahast' juonest', Jotka kansani elää tahtoo.

2. Minun ikeen' jalo ja kewiä, Joka minua seuraa, minä olen siwiä, Sen kuormaa minä kanss' kannan. Ratk' pahuuden hänelt' pois käännän, Ja hywyyden hänen puoleens' wäännän, Ja armoja hänelle tuotan.

3. Mitä minun kansan' maailmass' tehtiin, Koska minä ristin pääll' kuoletettiin, Se tulee teidän aina muistaa. Joka sitä alat' tottelee, Ja mielessäns' aina muistelee, Se helwetist' itsens' pois suistaa.

4. Maailma kyll' tahtois' autuaaks' tulla, Mutt' ei tahtois' mielellänš' tuskass' olla, Kuin kaikkein tääll' kärsiä tulee. Sentähden ole wahwa ja luja, Jos tahdot tulla Herran majaan, Niin aina hänen käskyns' kuule.

Digitized by Google

5. Kaikk' luodut todistust' kantawat, Kuin meress' ja maan pääll' asuwat, Että tääll' tulee ain' kärsiä. Joka ei sitä tehdä tahdo, Eipä hän taiwaasen mahdu; Mutt' helwetiss' kituu waikiast'.

6. Tänäpän' on ihminen iloissans', Mutt' huomen' on multa kuollessans'; Ett' kuoleman kumminki pitää. Kuin kauneutens' kanss' kukkainen Lankee, ja kuolee myös ihminen, Joka ruohon werraks' on wedett'.

7. Ett' ihminen kuolemaa karttelee, Ja helwetin tulta wälttelee, Rupee sitt' katumaan wiimein; Ollessans' kuoleman edess', Ja juur' kauhian tuonen kädess': Eip' auta sitt' katumus ketään.

8. Ett' me siis kaikki kuolemme, Ja kukin tuonellen huolemme, Niin Herraan turwatkaam' aina; Älkääm' meitäm' wiimeiseks' säästäkö, Ja katumust' kauwas jättäkö, Ettei piru meit' alas painais'.

9. Rikast' ei auta tawara, Eik' nuorta wäkewyys eli wara; Sill' kuoleman kumminki pitää. Jolla kultaa on kyllä ja hopiat', Ja Jumalalt' suuret lahjat, Ei tuoni tottele niitä.

10. Ei yksikään wiisaus wiisast' auta; Mutt' täytyy menn' kuoleman hautaan, Joka on kaikkein loppu. Autuas Christuksen ystäwä on, Sill' Herra alati armons' suo, Ei hän tule helwettiin lopull'.

11. Kuulkaat nyt kaikki Christityt! Kuin olette Christukses' ristityt, Mitä hän opettaa meille, Joka on meidän terweytem', Ja kaikkein paras walkeutem': Kiittäkäm' siis Herraa aina!

12. Älkäät pahaa pahalla kostako, Älkäät its' wäärryyttä maksako; Sill' Herra tuomariks' tulee; Olkaat kuin weljekset keskenänn', Walmiit ain' hywää tekemään, Niin Herran huoriin tulett'.

13. Liha se sisums' perään tekee, Ja maailman kanss' pitää käkee, Ei tottele Herran käskyy; Sill' kipu ja risti meitä waiwaa, Ja moni tääll' terweyttäns' kaiwaa, Jossa moni kesken wäsyy.

14. Raskas risti on mieleström', Kuin on meidän päällämm' wiheljäisten, Mitäs meist' muutoin olis'; Jos Ju-

Digitized by Google

mal' oikeull' kansſam' käwis', Ja hänen wihans' niin ſuuri olis', Niin kukin ijankaikkiſest' kuolis'.

15. Täſtedes tulee ilo-ſia, Ja aika tulee juur' pian, Jota me toiwomme kukin. Ei löydy ihmiſt' maan päällä, Kuin joskus on tietän' täällä Sitä iloo, kuin ſaamme kuulla.

16. Mitä ſiis Herra Jumala On meille luwannut ſanallans', Sen hän myös wahwana pitää. Hän auttakoon meitä hädäſſäm', Ja lohduttakoon ristisſäm', Johon me itſem' liitäm'.

Matth. 14. W. k. N:o 67.

219. Herodes häjyn elkinen, Weljens' eläiss' emännän ryöwäs', Johannes kastaja julkinen Sen ſukurutſautt' ſoimas', Wankiuteen Herodes heitti hänen, Totuutt' ei totellut erään, Herodias, häjy nainen, Seiſoi hänen henkens' perään.

2. Ei julki juljenneet hänt' ſurmat', Jost' kanſa paljon piti, Etſeit aikaa, tilan turwaa, Soweljast' ſurman witii. Pyhää miest' mestata, walmiiks', Herodes ſyntymä-päiwälläns' Wieras-pidon wäkewän walmist', Porton neuwon piteest' päänäns'.

3. Saatt' ſankarit atrioitſemaan, Herkuillans' heitä täytti; Saatt' wieraat wiinast' iloitſemaan, Kanss' juopuneeks' itſens' näytti. Tytär' täſſä tanſſi taitawast', Herodekſen mieliſuoſiost', Hyppäs' häjy pahast' tawast', Ilkiän äitinſä neuwost'.

4. Tai tanſſin tapa kelpaſi Wieraill' ja Herodekſellen. Hän pitall' lujast' lupaſi, Walall' wannotull' jälleen, Mit' ikäns' tahtois' anoa, Waikk' puolen waltakuntaa. Näin paljon palkkaa jaloa Saaneeks' ei kuulun' monta.

5. Tytär työ äitinſä juokſi, Kyſyin, mitä kuninkaalt' anois'? Se ſiell' ſanat ſuuhun ſyökſi, Wertä miehen jalon janos': Johannes julki meit' ſoimaa; Ett' hän pois päiwilt' wietäis', Sen päätä wadiss' ſinull' tuoda Anos, ett' koht' ſe tehtäis'.

6. Kuin kuningas kuuli, mitä anoi, Teetteli ſurulliſeks' ſen erän: Waan wierastens' tähden tahtoi Seiſoo lupauksens' perään, Kuin mieles ſäns' aikoi ennen

Käsk' pyöwelin pyrkii, eik' siekaill', Porton mielen nouteeks' semmink', Koht' kastajan kaulan leikat'.

7. Wieraist' ei yksikään estänyt Wuodattamast' wiatont' wertä, Eik' heitäns' synnist' säästäneet, Miellyit tähän käsky-kertaan; Kuin tai taxa tahtoo wiel' näkyy, Herroill' mielin kielin olla, Turhan tanssin tähden täytyy Murhall' miehen hurskaan kuolla.

8. Pyöwel' pyhän miehen pään kantoi Piian pahan porton käteen. Se wiekkaall' äitillens' antoi, Kuin pään werisen weti eteens'; Herodias herkku-palans' sai, Päät' weristä wielä tukkas', Ihastui wallan saaneens' näin Pääll' kielen, kuin hänt' lukkas'.

9. Herodes häwytön kuningas, Päämiestens' ja porttons' kanssa, Eli hekumass', korkiass' kunniass', Irstaast' its' ehdollansa, Joill' Johannes, suurin saarnamies, Poljettiin, puhuja toden, Porton tyhjän tanssin tähden, Pitoon pää pyöwelilt' tuodaan.

10. O pito kirottu, kiukkuinen! Kussa weri wiaton wuotaa, Kanss' kauhiat muut työt tehtäneen, Kuin paljon pahuutta tuottaa. Suuret ei salli syntejäns' soimat', Eik' itsens' ojeta anna. Saarnaajit' wainoowat wäkewäll' woimall', Joill' maksawat pahoin palkan.

11. Herodes porttons' kanss' tuli Hywilt' päiwilt' pois perät'; Kulkuin elit, kunniata kuolit, Kaaduit kadotukseen ijät'. Siin' kastaja kaikkein pyhäin kanss' Elämän kruunua kantaa; Jost' kiitos Jesuksen ainoastans', Kuin itkust' ilon antaa.

V. Erinomaiset opetus-wirret.

1. Ihmisen lankeemisesta ja lunastuksesta.

W. k. N:o 401.

220. O Herra! kuin asut taiwaass', Sinun armos ulottuu kauwas, Minun ja muiden päällen. Sinä loit taiwaan, weden ja maan, Ja miehen muotos jälkeen.

2. Adamin sinä ensist' loit, Ja paratiisin hänelle soit, Käskit hänen sanas pitää. Soit hänell' wallan ylitse maan, Mont' hetkee nautita sitä.

Digitized by Google

3. Kaikill' niille, kuin Herra loi Pyhäll' sanallans', joll' kaikki woi, Adam piti antaman nimen; Mitä on taiwaass', wedess' ja maass', Kaikk' luotiin hywäks' miehen.

4. Sen jälkeen myös saatiin nähdä Armo, kuin hänestä lähtee, Koska hän itsellens' sanel': Raskas kyll' on miehen yksin oll', Apuu me haem' hänell'.

5. Niin Adamist' luotiin waimo, Joka ensist' oli sangen kaino, Kuin me kyll' tunnustaa mahdam': Alast' käwit, ei sitä nähneet, Eik' mitään häwetä taitan'.

6. He kiitit Jumalaa suurest' Heidän kauniin elons' puolest', Ja elit menoss' hywäss', He olit murheet', ilman surut', Ja kahden elit yhdess'.

7. Kärme kiipes' ylös puuhun, Jonk' piru pani sanat suuhun, Ja Ewan kutsui tyköns', Wiisauden puust', hedelmän luwust', Pist' omenan hänen piwoons'.

8. Niin sanoi kohta waimollen: Syö tästä, kuin minä antelen, Älä myös tottele sitä; Jos mua kuulet, niin wiisaaks' tulet, Sen edest' myös minua kiität.

9. Ewa kielsi sen kohta pois: Minun Luojan' ei sitä mun sois', Hänen sanans' minä kuulen, Jos toisin teen, saa tietää hän sen, Niin kuoleman ala tulen.

10. O Ewa, kaunis kyll' waimo! Usko minua, älä ole kaino, Et sinä sen edest' kuole, Hywät, pahat sinä tietää saat, Wiisaaks' kuin Jumala tulet.

11. Se waimo parka luuli täss' Koht' wiisauden löytäwäns', Uskoi mitä kärme sanoi, Omenan otti, kärmeen pääll' luotti, Ja miehens' tykö kantoi.

12. Kuin Adam omenan näki, Hänen mielens' koht' sitä teki, Uskoi hänen waimons' sanan. Adam unhott', mielestäns' pudott', Herran käskyn ja walan.

13. Niin waimons' kanss' omenan söi, Se kadotuksen heille toi, Ja hawaitsit kohta siinä Siitä palast', ett' olit alast', Häpiämään myös rupesit ynnä.

14. He wiikuna-puust' oksii taitit, Ruumiins' niillä kohtc peitit, Ja olit häpiäss' suuress': Siinä paikass' kulutit aikans' Jtkuss' ja paljoss' murheess'.

15. Samalla ajall' ja hetkell' Herra Jumal' tu'

kädell': Aadamin tyköns' huusi. Hän istui kuuruss', oli äänet' suruss', Hänen kaswons' kaikki muuttui.

16. O Aadam! miks' olet alast'? Kuka sinun on tehnyt paljaaks'? Miks' olet myös niin arka? Minä kuulin äänes, sinä tulit lähes: Alast' olen myös mies parka.

17. Niin kysyi Jumal' jällens' hänelt': Mitäs häpeemään rupesit tääll'? Kieltty puu sinun siihen weti. Minun käskyn' rikoit, jouduit wikoin; Kuka sinun niin rohkiaks' teki?

18. Wastasi Aadam itku-suull': Se waimo, kuin sä annoit mull', Minun sen tekemään waati. Waimo koht' sanoi: kärme wannoi, Ja tähän waiwaan saatti.

19. Niin kärmettä Jumal' ensin kiros': Miehen ja waimon ole wihoiss', Watsallas sun pitää myös käymän, Edes ja taas matele maass', Maata sun pitää syömän.

20. Waimon siemen tuomioon ast' Wainoo ja wihaa sinua hartaast', Sinun myös sikiöitäs lykkii: Tulee myös siemen waimost' wiimein, Joka pääs musertaa rikki.

21. Sitt' Eewaa kiros' toisell' tawall': Lapses synnytä suurell' waiwall', Kiwun ja taudin kanss' ottel': Miehen ala itses anna, Ettes minun käskyyn' totell'.

22. Niin wiimein Aadamia kiros': Ettes minun käskyän' pidell', Mutt' pikemmin waimoas kuulit: Sinun työs kautta wähän maa auttaa, Sinun tähtes se kirotuks' tuli.

23. Maa kaiken sinun elinaikas Ohdakkeit' tuokaan joka paikass'; Ruoki waimos, lapses ja perhees, Otsas hiell' ja kättes työll', Siihen ast', ettäs kuolet jällens'.

24. Niin karkotti heit' yrttitarhast', Siit' armost', riemust' ja rauhast', Kuin hän heill' ensist' antoi; Suuren ilon Aadam silloin Lasten päält' pojes kantoi.

25. Pani sitt' tulisen miekan Sen puun eteen niinkuin liekan; Ei tahdo sitä tiet' sill' käytää. Miekall' sill' wielä taiwaast' kieltää, Jotk' ei hänen käskyyns' täytä.

26. Nyt Jumalaa sydämest' rukoilkaam', Pyhää Henkee hänelt' anelkaam', Että hän sen miekan pois ottais', Christuksen tähden. Herran meidän, Taiwaan ilon meille tuottais'.

27. O Christe, puhdas waimon siemen! Kuin tulit tai-

Digitized by Google

waast' Herran nimeen Särkemään kärmeen päätä: Tykös tulem', puolees kuljem', Paratiisiin meit' jällens' säädä.

W. k. N:o 217.

221. Aadam, Eewa alust' syntii teit, Meit' kanssans' kaikkii kadotukseen weit, Pois oma apu oli pääsnyt, Jos ei its' Jumala armahtan' olis', Kolminaisuus olis' ollut neuwoss', Kaikk' olisim' kadotukseen syöstyt.

2. Nämät neljä Jumalass' owat, Jotka tässä edes astuwat: Oikeus, totuus, armo, rauha, Jotka hänes' ijäisest' lujat owat, He ihmisen pääll' tuomions' tuowat, Tapans' jälkeen kukin pauhaa.

3. Oikeus ojens' pääll' kantamaan: Rangaist' ihmist' pitää antaman, O Herra! hän rikkoi käskys. Jos ei hän rangaistuks' tule, Sitt' kussa oikeutes ollee, Ett' se solwaistaan joskus?

4. Sinä hurskas ijäisest' oikia olet, Kuink' ihminen rangaistuks' ei tule, Kuin käskys hyljyksi saatti? Sentähden ei taida se muutoin olla, Mutta täytyy ihmisen ijät' kuolla: Oikeutes tätä hänelt' waatii.

5. Totuus tulee tässä täyttämään, Mitä oikeus edell' anoi, päättämään, Waiwaista ihmist' wastaan: Ettei sanas wakuus liipottais', Eik' sanattomaks' sua soimattais', Ihmist' ijät' kuolemall' kosta.

6. Wakaa Jumal', tai sanas on myös: Kuin ihminen kieltyn puun hedelmäst' söis', Koht' kuolemall' kuoleman pitää. Hän rikkoi kieltos, kuins kyllä tiennet: Sanas woimall' kaikk' luodut lienee, Älä anna liwistyy sitä.

7. Näiden kahden kowast' tuomiost', Jonk' he lausuit ihmisen luonnost', Maa wapis', kaikk' luodut, ja taiwaat, Armo itkein tässä armahtelee, Rauha ratk' raskaast' huokailee Ihmisen waiwaisen waiwaa.

8. Laupius lausuu tässä itku-suull': Herra korwas kallista ja kuul', Armon aitta awaa nyt awoi. Kuin tarwitaan armoi, jos et armahd', Kuink's Jäks' armoin kutsuttaa mahdat? Joll' ei ole loppuu pääll' armon.

9. Suljeks kiinn' wihas wuoks' sun laupius? On paremp' laupius, kuin ankar' oikeus, Kusk' kunni-

Digitized by Google

suuri sinull' lienee, Ettes niin rankais', kuins saat ja woit Ihmist', jonkas kuwas jälkeen loit, Armollas hänell' awuks' riennä.

10. Rauha kanss' raukes' rukoukseen: Älä anna ihmist' tulla kadotukseen: Muista, sowinnon Jumal', rauhaa: Suot sowintoo, rakastat rauhaa, Kust' kaikilt' kiitos sinull' pauhaa, Muista rauhan neuwoi ja auta!

11. Rauha lausui laupiull' näitä: Suuren neuwonenkelin näytän, Hän awun tähän kyll' tiennee: Se on wissist' Jumalan Poika, Jonk' tykö mahdoim' käydä aikaa; Hän awun antaja lienee.

12. Laupius rauhan kanss' maahan lankes', Jumalan Pojan eteen, kuin tarwe änkäs': On ihminen hukass' täll' haawaa. Sinä Jumalan neuwon antaja lienet, Ihmisen apuun neuwon tiennet; Armon owi hänelle awaa.

13. Hänen sydämens' armoon aukes', Hänen suuns' koht' rauhaan ratk' raukes', Anieet koht' kuulla lupas'. Hän tiesi tiedon, taisi taidon, Muisti myös muodon ja löysi neuwon. Kuink' ihminen awun saisi.

14. Jos ihmist' wiatointa olis', Ett' wiaton wikapään edest' kuolis', Ihmist' wiatonta ei löydy; Niin Jumalan Poika its' wälimieheks' Antoi, lupas' tulla ihmiseks', Lunastuksen hinnan täyttää.

15. Itsens' nöyryytt', Isäns' wihan lakaht', Hän synnist', helwetist' meit' wapaht', Piinans' ja kuolemans' kautta. Josta Jumala meihin mieltyi: Meit' lapsiks' otti, eik' enää kielly: Hänt' enkelit kiittää tain kautta.

16. Olkoon sinun kiitos, Jesu Christ'! Kuin meidän kuormam' kannoit wissist', Alt' kankian tuomion meit' säästit; Taiwaan owen eteem' awasit Kaikill' päälles uskowaisill': Iloon ijäiseen meit' päästit.

222. Ihmisen luonto turmeltu on, Adamin wian kautta, Synnin myrkky päällem' peritt' on, Kadotukseen kaikki saattaa. Kuin täst' julki kaikkiin kulki, Christus kuitenki meit' wapoht', Antain all' surman meidän turwam', Näin autuus meillen tapaht'.

2. Kärme Ewan pahoin petti, Ett' Jumalast' on wois langenn', Jost' hän meidän päällem' jätti Kuo-

Digitized by Google

leman ijäisen sangen. Sill' tarwe suur' kyll' waatei juur', Ett' Jumal' Christuksen antoi, Rakkaan Poikans', armon aittans', Kuin elämän meille kantoi.

3. Kuin se waiwainen wanha Adam Synnill' meit' kadotti kansians'. Niin Christus, meidän Wapahtajam', Meill' Jumalan armon ansaits'. Kuin Adam meit' kuolemaan all' heitt', Lankeemuksellans' tuimall'; Niin Jesus tott' meit' ulos ott' Sielt' jällens', kuolemans' woimall'.

4. Ett' Jumal' Poikans' lahjoitt' meillen, Wihollisillens' ilkeill', Kuin ristiss' rippui meidän tähtem', Meni taiwaas' ylös korkeill', Jonk' kautt' säästää, kuolemast' päästää Meit', jos hänen päällens' uskom', Lunastajam', meidän Luojam': Ken peljännee kuoleman tuskaa?

5. Hän tie, totuus ja elämä on, Owi, walkeus ja sana; Ifän ijankaikkinen neuwo on Meill' armost' annett' se sama; Jonk' awun pääll' me mahdam' tääll' Juur' turwallisest' luottaa. Ei kenkään woi, paits' se kuin loi, Meit' pois hänen kädestäns' ottaa.

6. Se kaikan' Jumalast' on wissist', Autuudest' pois monin kerran, Kuin turwaa etsii ihmisist', Hylkää Christust', meidän Herraam', Turwaa toista tuskass' muistaa, Paits' Christust' kultaist' ijan, Kuin meit' lunast' armost' sulast'; Hänt' perkele peljättää pian.

7. Se kuin Jumalaan luottaa lujaan, Hän on paits' wahingon waaraa, Se asuu pääll' kallion kowan, Perustus on hänell' wahwa; Kärsiä tuskaa, ahdistusta Taitaa hän myös ja mahtaa; Turwa hänell' tääll' on Christuksen pääll', Kuin meit' aina auttaa tahtoo.

8. Sydämest' sinult' sitä anon, Sanaas ettes minult' pois ottais'. Sen jälkeen minä suurest' janoon, Mull' ettei synti wahinkoo tuottais', Kuin minuss' asuu, häjyll' hasull', Mun turmelee joka haaralt': Kuin tykös tulee, sanas kuulee, Se sitt' saa olla paits' waaraa.

9. Sun sanas on minun jalwoillen' Juur' walwas paistawa lyhty, On se myös minun sydämelien' Yksi kirkas kointähti, Jota on paits' pimeys kaikki. Sepä suur' Jumalan lahja, Walon kantaa, hengen antaa Niill', kuin sitä rakastaa aina.

Digitized by Google

223. Woi meitä köyhiä syntisiä! Meidän syntim' ja wikam', Joissa me olem' siinneet, Ja sitt' tulleet ilmaan, Owat meit' kaiketi heittäneet Tuskaan ja suureen waiwaan, Päällem' myös waiwaisten wetäneet Piinan ja kuoleman; Kyrie eleeson!

2. Kuolemast' meit' auttaa Ei yksikään taitan', Synti tahtoi meitä woittaa, Ja pirun käsiin saattaa. Jos meidän nyt piti pääsemän, Ja taiwaan jällens' saaman; Niin Christuksen piti kärsimän Piinan ja kuoleman; Christe eleeson!

3. Jos ei hän olis' astunut Taiwaast' alas maailmaan, Ja luontoo päällens ottanut, Antain hänens' kuolemaan, Ja sitt' syntim' pois pyhkin', Kalliin werensä kanss'; Niin kuolem' olis' meihin ryhtyn', Ja pitän' ijät' allans', Kyrie eleeson!

4. Tainkaltaisii lahjoi Ja rakkaan sydämen Jumala meille kantoi, Ilman nyt mitäkään, Christuksen Poikans' tähden, Kuin kärsei kuoleman, Ja tahtoo saattaa meidän Parempaan elämään: Christe eleeson!

5. Tällä meitäm' lohduttakaam', Kussa me olemme; Ulkään meitä peljättäkö Synti taikk' kuolema. Sill' Christus tahtoo meit' auttaa, Kuin olim' suuress' waiwass', Pyhän werensä kautta, Hän pyytää meit' taiwaas', Kyrie eleeson!

6. Sentähden aina iloitkaam' Kaikesta sydämest', Isäst', Pojast' myös weisatkaam', Sekä Pyhäst' Hengest', Ja rukoilkaam' häntä wahwast', Ett' hengen hädäss' auttais', Ja antais' armons' taiwaast', Niin kuin hän meill' lupas', Christe eleeson!

224. Nyt kaikki Christityt iloitkaat Wahwall' uskoll' ja mielell', Ja Jumalalle weisatkaat, Sekä sydämell' että kielell', Sen suuren rakkauden tähden, Jonk' hän on osottanut meillen, Hänen pyhän Poikans' kautta.

2. Perkel' oli minun saanut sahraans', Ja tuonen nuorall' solmust', Synnill' ja pahuudell' tahras', Hamast' minun äitin' kohdust', Ja siihen wajotti sywempään, Sitä kuin minä elin enemmän, Suuress' olin minä tuskass'.

3. Tässä nyt waiwass' minun työni Ei taitanut mi-

Digitized by Google

tään auttaa, Ei oma järki eli toimi Woinut siit' ulos saattaa. Niin synti minun saatti huolemaan, Sill' ett' minun piti kuoleman, Ja helwettiin wajooman kaiket'.

4. Sen näki Isä armoi täynnäns', Kuin asuu ylhääll' taiwaass', Käänsi kohta kaswons' pyhän Minuun päin, kuin olin waiwass', Ja armahti kaikest' sydämest', Tahtoi minun myös auttaa hädäst', Ja pahan perkeleen kahleist'.

5. Sanoi rakkaalle pojallens': Joudu pian heidän awuksens', Kuin owat murheess' maailmass', Ja suuress' wankiudess'; Päästä heitä synnist' ja hädäst', Niin myös sen ruman pirun kädest', Ja anna sinun kanssas elää.

6. Poika osott' Isällens' nöyryyden, Tuli maan päälle minun tykön', Otti puhtaast' neitseest' miehuuden, Ei tahton' antaa minua ylön, Pani minun syntin' itse päällens', Saatt' minun Isäns' ystäwäks' jällens', Ja lepytti hänen wihans'.

7. Antoi sitt' werens' wuodatettaa, Joll' syntini ulos pyhkii; Ja pyhän ruumiins' kuoletettaa, Joll' tuonen kauwas nyhkii. Hän kuollessans' kärmeen pään polki, Ja sywän helwetin owen sulki, Taiwaan eteemme awas'.

8. Meni jällens' Isäns' majaan, Kuin täyttän' oli tekons', Siell' tahtoo olla minun opettajan', Ja lähettää Pyhän Henkens', Joka minua murheess' lohduttaa, Jumalaa myös tuntemaan totuttaa, Ja wahwistaa totuuteen aina.

9. Nyt pitää minun tietämän Hänen tekons' ja menons', Ja aina wahwast' pitämän Hänen oppins' ja neuwons', Kaikk' willitykset myös karttaman, Ja wäärät opetukset wälttämän; Se oli hänen wiimeinen käskyns'.

10. Isää siis suurest' kiittäkääm' Tämän armonsa tähden, Ja häntä ain' ylistäkääm', Ett' Poikans' antoi meillen, Joka meitä päästää pirun ridast', Synnist' ja myös kuoleman kidast'; Olkaam' iloissam' aina.

225. Jumala suurest' hywyydest' Armons' kanss' meitä etsii, Synnist' ja kaikest' pahuudest', Christuksen werell' pois pesi. Ei ansiom' täss' mitään kelpaa; Ei ne anteeks' anna welkaa; Armoo me kerjätkääm' hänelt'.

Digitized by Google

2. Waikka laki on wahwa ja hywä, Emme hänt' tainneet pitää, Syntiin liha wajos' sywään, Eik' tottel' lakii mitään; Sill' Jumala päällem' wihastui: Mutt' piru sangen ihastui, Ett' rikottiin Jumalan mieli.

3. Henkee waatii Jumalan laki, Kuin sydämen liikuttaa taitaa, Ei muutoin Jumal' ole paki Sen pääll' kuin me matkaan saatam'; Mutt' ihminen on heikko ja liha, Täynnäns' pahuutta ja wihaa, Henkee wastaan sotii pyytää.

4. Jos wiha siis piti wältettämän, Ja kirous tuomiopäiwän, Niin laki myös piti täytettämän, Ilman esteet' maan päällä; Sill' Jumal' osott' suuren woimans', Lähett' tänne rakkaan Poikans', Antoi hänen ihmiseks' tulla.

5. Hän lain edestäm' täytti, Joll' Jsäns' wihan koht' lakaht', Meidän syntim' hän myös peitti, Ja helwetist' meitä wapaht'. Lain tykö nyt sanoo mahdam': Et sinä meit' sill' tuomit' taida, Christus on sinun täyttän'.

6. Kuin me näin Christukseen itse Uskom' ja panem' turwam', Niin synti, kuin sydämess' suitsee, Nääntyy ja raukee turhaan. Näin Herran edess' hurskaaks' tulem', Lakii myös mielellämm' kuulem', Ja pyydäm' häntä pitää.

7. Uskon kanss' tulee Pyhä Henki, Kuin uuteen elämään wiepi, Se saattaa toisen mielen meihin, Ja lihan himot pois repii. Niin hywät työt edes wedetään, Entiset koht' pois heitetään, Ne haisewat Jumalan edess'.

8. Usko myös rakkauden myötäns' tuo, Kuin hänt' ylistää ja kiittää, Se lähimmäisen hywää suo, Ja häntä auttaa pyytää. Niin Jumalan laki täytetään, Ja weljein wika peitetään, Kuin Christus itse käski.

9. Ei rakkaus palkan tähden Mitään tee, eli eteens' ota, Waan heittää kaikk' Jumalan käteen, Kuin sen kyll' edes tuottaa. Hywää tehdä aina pyydä, Jumal' sanoiss' lujaksja pyhä, Sen sinull' aikanans' kostaa.

10 Sen tekee siis Jumal' armostans', Ett' me synnist' tulem puhtaaks', Se seisoo myös hänes' ainoastans', Ett' me näin luetaan hurskaaks'. Ei meiss' ole muu kuin pahuus, Jumalass' on hywyys ja autuus: Olkoon hänen ainoan kiitos!

Digitized by Google

W. k. N:o 40.

226. Jesu Christe! sä autuuden Ja armon eläwä lähde, Kuule rukous nöyrä syntisen, Kuin katuwast' sydämest' lähtee: Sun suloinen nimes ja armos suur' Mun waiwaisen syntisen etehes juur' Tään tuskan tuomaan käskee.

2. Mun alkun' on syntisest' siemenest', Sä loit mun maasta ja mullast'; Mun autuuten' omenan syömisest' On pois kadotettu julmast'; Jost' jouduin tuskan, waiwan all', Helwett' ja kuolema lawialt' Mulle kitans' awasit tuimast'.

3. Me wiisautt' pyysimme omenast', Sill' ilomme kaikki puuttui, Syöstiin paratiisist' pois ihanast', Kaikk' riemum' murheeks' muuttui; Niin autuuden siaan tul' onnettomuus, Lewon ja rauhan tykö waiwaisuus, Meill' Jumal' suurest' suuttui.

4. Mutt' ole kiitetty Jesu Christ', Sä elämän ruhtinas armas; Kuin päälles otit syntim' wissist', Kanss' kannoit ristiä raskast': Mun welkan' werelläs maksoit sinä, Autit, ett' autuaaks' tulen minä; Josta nimes on kunniass' suuress'.

5. Mun annoit sä maailman walkeutt' Tääll' terweellä ruumiilla nähdä, Niin warjelit wanhempan', ystäwän' muut, Kanss' kaiun', ett' elon': ei hätää. Soit mulle sielun taitawan, Mun järjell' ja toimell' kaunistan'; Näit' armosta tahdoit tehdä.

6. Muun kaiken hywän, kuin sinulta sain, Sen ilmoitit mulle julki, Sun pyhän sanas kautta ain', Kuin on sun tahtos tulkki, Se on mull' omaisuus eläwä, Kanss' parannus kallis, wäkewä, Ain' tuskiss' tuimiss' tuki.

7. Siin' Jesuksen rakkaan löydän mä, Sen elämän lippuns kanssa, Hän kantoi edestäm' ristinsä, Meill' antaa myös armostansa; Jonk' waiwan omenapuu tuott' meill', Hän ristinpuuss' sen sowitti jäll', Meit' hyödyttää piinallansa.

8. Niin suo sun, Jesu, nimes tähden, Ett' kadun syntin' kauhiat, Ja rakastan sinua hartaast' jälleen, Kuin minull' ne anteeks' annat: Siit' saan sult' kelwollist' sinulle, Ja, Herra, tarpeellist' minulle, Ja tykönäs elän alat'.

Digitized by Google

9. Minä waiwainen mato ja matkamies, Mont' waarallist' waellan retkee, Isän maat' etseissän' tässä tiess', Ja odotan ehtoon hetkee: Ei lewollist', surutont' majaa mull' tääll', Sinn' riennän, kiiruhdan kaikell' wäell', Kuss' lepo ja rauha mun kätkee.

10. Ei kotoo ja kaupunkii pyfywää Mull' ilmass' tässä liene, Maailma kanss' ilons' on menewä, Kuin kukoistus rauweta tiennee: Mun elon' kuin warjo ja uni tääll', Kanss' koski wuotawa kiiruhtaa wiel', Kuin fisällens' maa weden wienee.

11. Kuin joutuu hetki ja ruumis jähtyy, Ja silmämme kiinni panem', Suo, Herra, ilohos meidän ehtii, Ett' tykönäs autuun saanem'. Isäll', Pojall' ja Pyhäll' Hengell', Kiitos ja ylistys paikall' kaikell', Nyt ja ijankaikkisest', Amen.

227. Herra! sinun pyhä sanas On unhotetuks' tullut, Sielut olit suuress' waiwass', Ett' se niin warjoss' on ollut, Sen siaan jällens' otettiin Ihmisten käsky ja juoni, Pyhä kirja unhotettiin, Kuin totuuden meille tuopi.

2. Herran sana on sielun ruoka, Josta hän rawintons' saapi, Joka sen jälkeen ei huokaa, Ei hän taiwaast' mitään kaapi; Herra Christus kunniaks' turhaks' Senkaltaisen opin kutsuu, Joka tulee sielun murhaks', Jonk' peräss' on kuoleman suitsu.

3. Se rakennus maahan lykätään, Jota ei Herra säännyt, Se maa myös ylös kynnetään, Jota ei hän ole käännyt; Herran sana lujan' pysyy, Luottakaam' sen pääll' wahwast', Sen perään kukin mahtaa kysyy, Kuin tahtoo päästä waiwast'.

4. Siis kiittäkääm' Herraa aina Sen suuren armons' tähden, Jonk' hän meill' alati lainaa, Ja päällem' walaa nähden. Hänen sanans' kirkkaast' koittaa, Ja meidän ylitsem' paistaa: Wäärän opin pojes soittaa, Kuin moncll' wiel' makiast' maistaa.

5. Siis walkeudess' waeltakaam', Että me elää saipsim Herran sanaa rakastakaam', Ei se meit' tielt' tempaa paitsi. Pimeydess' pian kompastutaan, Ruumis

Digitized by Google

myös syöstään pahoin, Askeleet harhaan astutaan, Jalka myös loukataan wahoin.

6. Sitä me mahdam' walittaa, Ja niin suuresti huolla, Ett' ihmiset wihaawat walkeutta, Ja pyytäwät pimeydess' olla; Mutta Herra, kuin kauwas loistat, Walista sokiat mielet, Pimeys meist' erit' ja poista, Kuin sydämess' wielä lienee.

7. Waikk' taiwas ja maa kokonans' Katoo ja hukkaan tulee, Sanas pysyy kuitenki kohdallans', Eik' moni sen hukkuwan luulee; Sen pääll' minä itsen' luotan, Enk' siitä tekemäst' lakkaa, Enk' myös siitä luowu suotta, Eik' kuka wihans' päällen' nakkaa.

8. Jos minä nyt tällä muotoo Tästä maailmast' eriin, Taiwaass' on minull' koto, Siell' elon wahwan perin. Siis Herraa kiitän sen edest', Hän sanans' kyllä pitää, Päästää minua kaikest' hädäst', Armons' myös minulle liittää.

9. Mä rukoilen, Jsä, sinua, Kuin murheess' ja tuskiss' autat, Wahwist' wahwaan uskoon minua, Sinun Pyhän Henkes kautta: Kuin minä jätän tämän luolan, Josta ei hengiss' päästä, Ann' ilon kanss' silloin kuolla, Ja helwetist' minua estä.

2. Jumalan sanasta ja seurakunnasta.

W. k. N:o 83.

228. Jloitkaat nyt tähän aikaan, Te kuin Christuksen tunnustatt', Ett' hän sanans' joka paikass' Tahtoi maailmass' julistaa; Joka nyt saarnataan julkisest', Pahain ja hywäin edess', Se pysyy ijankaikkisest', Ja täyttää hänen mielens'.

2. Adam kowakorwaisuuden tähden Olis' tullut kadotukseen; Mutt' Jumal' rohkaisi hänen, Ja antoi lupauksen, Jonka hän piti sangen wahwan', Eik' mitään epäillyt siitä, Sill' nuorten edess' ja wanhain Sana ain' wahwnutens' pitää.

3. Noah, pyhä ja hurskas mies, Ei koskaan ylönannett', Jumalan sanaan luott' itsens', Kuin hänell' oli wannott', Ettei maailman pitäis' hukkuman, Aalloin käsiss' eli wedess'; Ei Herran sanan pidä puuttuman Pienten ja suurten edess'.

4. Abram uskoi Jumalan sanan, Kuin hän sai hänelt'

Digitized by Google

tietää, Ja viti sen työllä wahwan', Waikk' ei hän ymmärtän' sitä; Mitä Jumal' ottaapi eteens', Sen täyttää hän lujast' sangen, Jumalan sana pitää totuutens', Eik' mitä wastaan lankee.

5. Loth myös silloin pelastettiin, Kuin Sodoman Jumal' kadotti, Enkeleilt' ulos talutettiin; Sill' hän Herran pääll' luotti. Jumal' kyll' warjelee omans', Ja kuoleman hädäss' auttaa, Sill' totiset owat hänen sanans'; Pyydä autuaaks' niiden kautta.

6. Dawid, päämies jalo töissäns', Propheetta wahwa walallans', Jumalan sanaan luott' itsens', Se myös täytettiin ajallans'; Sill' ett' tuli hänen suwustans' Christus tänn' maailmaan alas: Jumal' murheen pitää puheestans', Sekä maan pääll' että taiwaass'.

7. Maariast' puhtaasta neitseest' Syntyi sitt' tähän maailmaan Se, kuin sikis' Pyhäst' Hengest', Jesus Christus meidän Herram'. Propheetat ja pyhä kirjoitus Kaikiss' paikoiss' osottaa hänen: Jumalan sanass' on totuus, Nyt alat' ijankaikkisehen.

8. Hän Isäns' kanss' meit' sowitti, Oman miehuutens' kautta, Oikan opin meill' ilmoitti, Kaikk' tahtoi hywin laittaa; Siinä siis on meidän autuutem', Ett' me hänen päällens' turwaam': Jumalan sana pitää wahwuuden, Muut kaikk' raukeewat turhaan.

9. Kirjast' ja pyhäin esimerkeist' Saadaan nähdä ja kuulla, Ettei se saa luopuu Christukses', Kuin tahtoo autuaaks' tulla. Heittäkään pois omat ansions', Jott' ei sieluu taida auttaa, Kuin Jumal' niist' sanoo tuomions', Niin hukum' niiden kautta.

10. Uskon kautta Christuksen pääll' Jumal' meit' autuaaks tekee, Lain täytäm' rakkaudell', Jonka lähimmäisem' näkee. Näihin kahteen kappaleen solmellaan Koko laki ja propheetat; Kussa toisin Jumalaa palwellaan, Turhaan siell' tehdään työtä.

11. Mutt' se joukk' on ylpiä ja suur', Kuin seisoo tätä wastaan; Hän Jumalan sanan walheeks' juur' Kutsuu, kowin sitä lastaa. Sill' osottaa oman pahuu-

Digitized by Google

tens', Ei se häntä auta mitään. Jumalan sana pitää wahwuutens', Waikk' hän sitä nauruna pitää.

12. Perkel', myös maailman isäntä, Hän kiukuss' ympäri juoksee, Riidat ja sodat lisäntää, Sanaa wastaan joukkons' syökšee; Waan Jumal' sylkee ja nauraa, Ett' he sitä pyytäwät estell', Hänen sanans' kumminki julki pauhaa, Karhuin ja sutten keskell'.

13. Ole siis Christitt' hywäss' toiwoss', Älä hämmästy näistä, Jumal' kyll' woi auttaa joukkons', Ja kaikest' hädäst' päästää. Sill' Jumalan sana, johon luotat, On wahwemp', kuin heist' kukaan. Se tosin sinull' rauhan tuottaa, Niin kuin Herra itse lupaa.

14. Turwatkaam' siis meitäm' Jumalaan Ett' armons' meille soisi, Ja olis' meidän turwanam', Eik' sanaans' ottais' poisi; Hän on luwannut niit' auttaa, Jotk' kuulewat Christuksen sanaa, Ja hurskaiks' pyytäwät sen kautta: Olkoon hänen kiitos aina!

229. D Christikunt' morsian puhdas! Herää Herran nimeen Ja kiitä Christust' sinun sulhaas, Kuin katsaht' päälles wiimein, Ja antoi pyhän sanans' Sinun jällens' saada, Jonka kautta tahtoo niit' alans', Kuin uskowat hänen walans', Kuin sinä nyt nähdä taidat.

2. Mutt' piru maailman päämies, Kuin itseens' ei säästä, Ei salli totuutt' tulla edes: Waan walheen wallallens' päästää: Ei anna hän yhdenkään totuutta Ja Jumalan sanaa puhuu; Hän käskee saarnaajat hukuttaa, Leikat', polttaa ja upottaa; Ei auta häntä sekään huhu.

3. Hampaitans' kyll' kiristäwät Piru ja hänen lahkons', Ja sinua, Christikunt', likistäwät, Pyytäen heidän lahtoons'. Ole sinä kuitenki wahwa, Jumal' sinust' murheen pitää; Kuka sitä nyhkäisee ja waiwaa, Hänen silmäteräns' se kaiwaa; Itse hän sanoo sitä.

4. Katsos, kuinka Jumal' Juutaat Autti Egyptin maalt', Pharaonin joukkonens' upott', Kansans' päästi weden alt'. Jeriko lankes' maahan, Waskitorwen ääneen. Niin Jumala awun wahwan Niiden antaa wiel' saada. Kuin ei suutu häneen.

Digitized by Google

5. Niin myös ne Midianitit Jumalan kansaa waiwoi', Sitä teit myös Amalekitit; Ett' he anoit apuu taiwaast', Herra heit' kohta lupasi Gideonin kautta päästää, Kosk' wäki sitt' torween puhalsi, Koht' pakanat keskenäns' surmasit Kakssikymment' sataa tuhatt' miestä.

6. Muista, kuinka Herra Dawidin Pääsi Saulin kädest', Hän tahtoi hänen surmat' kumminkin, Waan hän pääs' pois edest'. Absalon myös, oma poika, Takaa ajoi isääns', Hän pyyti hänt' maalt' pois soittaa, Kiinn' ottaa ja ylitse woittaa; Mutt' pahoin petti itsens'.

7. Jumal' myös opetti sotimaan Wastaan Jerobeam, Joka sen kuninkaan Abian Ahdisti ylön kowan; Kosk' hän nyt suuresi waadittiin, Niin Herraa rukoilit Juutat, Sitt' häpiän kanssa paettiin, Wihamiehii takaa ajettiin, Lyötiin wiisi sataa tuhatt'.

8. Herra myös tappelemaan totutt' Sen kuninkaan Asan, Kosk' Serah alans' sotkuu Tahtoi Jumalan kansan, Herra silloin awuks' otettiin, Kaikesta sydämest'. Niin musta kansa woitettiin, Tuhannen tuhatt' heist' tapettiin, Ja Juutat pääsit hädäst'.

9. Katsos, kuink' Jumal' suojeli Hiskiaa kuningast', Jonka päälle päätäns' wäänteli Sanherib Assyriast', Kuin asett' itsens' wäkewäst' Jerusalemin eteen. Niin enkel' löi kyll' winhiäst' Monta tuhatta siitä wäest', Kuningas pois pääsi paeten.

10. Kuules, kuinka Herra soti Josaphatin aikaan, Kosk' Ammon ja Moab otti Aseet häntä wastaan: Jumalan kansa walitti, Apuu ylhäält' pyysit: Niin Herra sen niin sowitti, Ett' toinen toisens' lopetti, Ja Juutat wapaaks' pääsit.

11. Muista siis sinäkin aina, Kuinka Jumal' niille tekee, Jotk' pyytäwät alas painaa Sitä christittyy wäkee: Hän tahtoo sinua myös warjell', Hiukses on kaikki luett'. Ann' pirun itseens' pyristell', Sanaan suas wahwast' likistel', Niin olet hywin tuett'.

W. k. N:o 227.

230. Sinun pyhä sanas, o Jumal'! pitkält' on peitoss' ollut, Siihen ast' kuin jäll' armos

Digitized by Google

suomall', Meill' ilmoitetuks' on tullut, Wiimeis päiwin' lopult' maailmaa. Kiitos olkoon ain' Herrall', Ett' sen saman jällens' saimme, Ja eläneet olem' sill' ajall'.

2. Se sana selkiäst' saarnataan Nyt ilmei kaikkein edess', O Herra! niiden pääll' armahda, Kuin owat wiel' pimeydess', Ei tiedä, eik' woi kärsii sanaas, Käywät sywält' erhetyksseen, Herra heitä käännä, walais', Ettei hukkuis' kadotukseen.

3. Jos oikia Christitt' olla tahdot, Uskoss' oikiass' pyydä pysyy, Kaikkein kanss' rakkautt' pitää mahdat, Rauhan perään etsi ja kysy, Christiweljes Christuksen tähden Kärsi, holho, auta ijan, Oikia omatieto pidä tähdell', Puhdas ja kärsiwä sydän.

4. Jumal', armos awull' ainoall' Se meiltä tapahtuu taitaa, Siihen meit' saata sanas woimall', Hengelläs holho ja auta. Tyhmii walais', tykös wäännä, Kuin ei tiedä sanas totuutt', Eik' sitä wiel' tunne, heitä käännä, Kuin kehuwat omaa hulluutt'.

5. Herran sanaa maailma wihaa, Siihen suott' suuret suuttuu, Eljet ilkiät, juonet julmat, Sitä wastaan aina on kuultu. Ei saa sanaa paits' Herran suomat' Kukistaa kuninkain kiukut, Ei keisarin wallan wainot tuimat Sitä kadottaa woi, kuin ei huku.

6. Sill' Jumalan sana ei puuttune, Sen Christus todeks' täyttää, Maa tosin ja taiwas hukkunee, Sanaa ei katoowan löytä. Se ijäisest' ain' on pysywä, Paatunein sydänten kiukuks', Kuin ei sen tykö mielt' pitää pyydä, Waan wastaan seisowat suuruks'.

7. Herra, sen täydeks' todeks' tiennen, Hänt' et ylönanna totta, Kuin sanas suuren sekä pienen Uskoll' wahwall' wastaan ottaa. Herra, hädäss' hänell' apu olet, Ei huku, autuuteen tulee; Ann' autuudest' osallisen' olla, Rukoilem', Herra meit' kuule!

8. Täydess' todess' sen tunnustan, Ett' Christus on minun turwan', Hän minun on werelläns' lunastan' Alt' kuoleman kauhian surman. Hän kuoleman kiwuss' minun korjaa, Antaa myös autuaan eron, Kuin sanas-sans' sen minull' lupaa, Wie kuolemast' elämään, ilo-

Digitized by Google

W. k. N:o 217.

231. Yks' oikein ajatelt' aiwoitus Kaikiss' on hywä toimitus, Kuin neuwoo pyhä kirja. Mutt' kuin ottaa eteens' suotta, Pyytää tyhmää taitoons' näyttää, Se tekee työtä turhaa.

2. Maailmaisiss' menoiss' on tämä tosi, Ettei kenkään kieltää woisi, Tietää tämäki myös mahda: Se aiwoitus wiel' tyhmemp' on, Kuin Jumalaa wastaan seisoo aikoi, Jumal' woiton woi saada.

3. Sen saatan' sai tietää ensin, Kuin alust' oli enkel' ylin, Kirkkaudess' Jumalan edess', Sitt' hän sen hulluuden löysi, Ett' wastaan Jumalaa nousi, Syöks' kadotukseen itsens'.

4. Adam Ewa, esiwanhemmat, Iloss' olit kaikkein kauniimmass'; Luojan sanaan suott' suutuit, Päällens' pahat päiwät, tuskat toit, Kansans' kuoleman all' meitä sait; Ilo itkuks' meill' muuttui.

5. Tott' tämä tyhmä ylpeys on, Kuin (Raamatt' sen sinull' sanoo) Jumalan sanaan suuttuu; Se opettaa, kuink' sopii elää: Jos tehdä niin tahdot täällä, Wiisautt' ei sinult' puutu.

6. Pharao kuningas kuuluisa, Joka julmast' Jumalan kansaa Waiwas', wihas' ja wainoi. Seisoi Herran sanaa wastaan; Jumal' hänt' kuritti kowasta, Pois meren pohjaan painoi.

7. Gamaliel, mies wiisas, wanha, Sanoi: se kaikk' tulee turhaan, Kuin Jumalan sanaa pyytää estell', Sen Paamal' kyllä kiusat' sai, Kosk' Herra hänen maahan löi, Damaskun matkan retkell'.

8. Mitäs teet? mikses ajatell' mahda? Ett's Jumalan sanaa kuulla tahdo? Jonk' työs lähettää armost', Ett's autuaaks' sen kautta tulisit, Pidät sen kuin jaaritus olisi; Karwahd', ettei kosta karwaast'.

9. Olet mielestäs kyllä wiisas, Tarwitsewas et usko ijäss' Sitä Jumalan oikiaa oppii. Sen mielen piru sinull' saattaa, Pyytää kanssans' kadotukseen kaataa, Pikkaan, piinaan sinun perkii.

10. Sinä mustа multa, madon ruoka, Kuin et

Digitized by Google

niihin sanoin luota, Joit' Jumal' itse on puhun': Kuhun wiimeiſellä tahdot tulla, Kuin maailma on luopun' sulta, Armon aika pois kulun'?

11. Maass' makaat, ylös kuonos käättö Ruumis, kuhun woimas on jäänyt? Sinä wihaſit Jumalan ſanaa, Wiel' maailmass' oltuas, kowan Jot' ei Jumala kärſi kauwan: Kuollun', katſo, oleks' jonak'?

12. Sen ylönkatſoit, kuin ſinun loi, Ja woimallans' kaikk' ylitš' woi, Et ſaa hänt' enſinkään karttaa, Hän tykönš' kutſuu kyll' ſinua, Pahoin pidät hänen pilkkana, Wihan witſaa et ſaa wälttää.

13. Jumal' julmaſt' kaikk' kadottaa, Kuin ſanaa wastaan ſeiſahtaa, Noudattain omii uniinš'. Jumalattomaſt' jotka elänee, Heidän hulluuns' lopun ſaanee, He heitetään helwetin uuniin.

14. Siis kohta kaikki katukaat, Armon ajall' ojentukaat, Sallikaat teitänn' ojet', Itſe Jumalan omiſt' ſanoiſt', Ottain niit' ſydämeen jaloſt', Herraa kiittäin ain' ijät'.

W. t. N:o 135.

232. Kyll' kauniin tiedän kukkaiſen, Kuin ei ole ſuinkaan halpa: Ain' ylitš' kaikkein kukkaisten, Ihanaisten, Se minull' hywin kelpaa.

2. Se kukkainen on totuudeſs' Jtš' Herran pyhä ſana, Se paistaa tääll' pimeydeſs' Kaikkein edeſs', Ja walon kaikill' lainaa.

3. Tie Chriſtus on ja owi tott', Kaikill' kuin ſyntins' katuu, Ja ſynniſt' pojes lakkaawat, Parantuwat, Sen kautt' on armo ſaatu.

4. Hän ſanoo: tulkaat tykön' tänn' Kaikk', kuin ſyntiſet olett': Minä ſaatan teidän ſieluillen Wirwotuksen; Niin ette ſynniss' kuole.

5. Hän edeſt' kaiken maailman Hirmuiſen kärſei waiwan, Ja antoi itſens' kuolemaan, Juur' katkeraan; Näin awas' meille taiwaan.

6. Hän ſanallans' meit' walaiſee, Ja ſakramenttein kautta Ja uſkoom' tääll' wahwiſtelee, Meit' holhoilee, Ja wiimein iloon auttaa.

7. Me rukoilem' ſua, Jeſu Chriſt'! Meilt' älö

Digitized by Google

apuus kiellä, Ain' pidä murhe wielä meist'! O Jesu Christ'! Ja pysy tykönäm' täällä.

8. Saata sanallas meit' lapsikses, Ett' periä taiwaas saanem', Meit' omist' wiimein omikses, Ja weljikses, O Jesu Christe! Amen.

W. k. N:o 227.

233. Ah Jumala! tänn' katsahda, Kuink' maailmass' käydä mahtaa; Tääll' joukkoa, kuin tunnustaa Sanas, ei kärsiä taita. Se köyhyydess' ja nöyryydess' Ain' wälttää synnin wikoi, Waan Turkki tääll' ja Juuti wiel', Kanss' paawi istuu isoin.

2. Tain saatanan sen kawalan, O Christe! julmuus saattaa, Kuin walheellans' ja murhallans' Sun laumas tahtoo kaataa; Siis tahtoans' kautt' palwelians' Hän wiekkaast' edes pyytää, Waan sun sanas, se autuas, Juur' wähän sian löytää.

3. Tain Noah myös, se hurskas mies, Sai arkiss' todeks' tuta, Kuin aalloilta ankaroilta Ajeltiin wahinkota; Pirun juonest' sen esteheks' On tuuli, wesi, ilma; Waan warjellaan se kuitenk' ain', Ett' Herrall' ompi woima.

4. Niin Jesus Christ', hän wissist' its', Ehk' näkyy nukkuneeksi, On kuitenk' ain' juur' walwowan', Omillens' awuks' ehtii, Ett' ajallans' hän apuns' kanss' Juur' kauniist' kaikilt' nähdään; Waan perkele, se ilkiä, Kanss' joukkons' joutuu häpiään.

5. Niin kuohuu kyll' mielell' tylyll', Tät' laiwaa wastaan meri, Sä draaki suur' ja julma juur', Kuin sokaiset sen retkii, Sä antichrist', kuin petokset' Ja murhast' olet täynnäns'; Waan tiedä kanss', ett' omians' Jts' Herra auttaa päänäns'.

6. Se Herra woi, kuin kaikki loi, Ratk' rajuiss-rauhan tuottaa: Ei sit' laiwaa waara waiwaa, Jonk' Herra turwiins' ottaa. Jts' Herra täss' on aina läss', Kuin myrskyt, aallot toki Woi hillitä kädellänsä, Ken woi hänt' wastaan sotii?

7. Jo päiwän suo, yöll' lopun tuo Meill' kirkas tai kointähti, Jo nähdä saam' sen sataman, Kunn' laiwa lewoll' ehtii; Taiwaan ilon Herra suokoon, Sen

Digitized by Google

satamaan meitä saata! Niin rukoilem', tul' awukſem', Ah Herra meitä muista!

W. k. N:o 365.

234. Ah Jeſu! pyſy tykönän'! Jo aika joutuu ehtoollen, Ann' ſanas walo autuas Ain' paistaa ſinun huoneeſſas.

2. Nyt aik' on aiwan ſuruinen; Niin anna Herra armoinen, Ett' puhtaast' hamaan kuolemaan Meill' ſakramenttis jaetaan.

3. Nyt eletään juur' ſyntiſest', Aut' Jeſu laumaas armoiſest', Suo ſanas woimall' ſaarnattaa, Ett' kaswon runſaan kaswattaa.

4. Meit' kiinnitä ſun ſanahas, Kanss' hillits' julma ſaatanas, Ett' ſeurakuntas huomaitſis' Ain' armos, ja ſiit' iloitſis'.

5. Niin ſiihen, Herra, katſahda, Ett' moni päätäns' noudattaa. Nyt toimi tohtii ojennell' Sun ſanaas mielell' ylpiäll'.

6. Hajota henget ynſiät, Kuin owat wiekkaat, wiriät', Ain' outoi edes ottamaan, Sun ſelkiää ſanaas ſortamaan.

7. Se Jeſu on ſun aſias, Se on ſun oma kunnias; Niin ſeiſo ſä ſen puolesta, Kuin ſotii ſanas edeſtä.

8. Sun ſanas ſuruss', murheeſſam', Me pidäm' meidän turwanam'; Sun kirkkos ſiihen kiinnitä, Ja tuskist' ulos ſelitä.

9. Sun ſanas meille paistaa ann', Ett' walkeudeſs' waellam', Ja wiimein ſurun laakſost' täst' Taiwaaſen tykös taidam' pääst'.

3. Herran ſabatin päiwänä.

W. k. N:o 296.

235. Nyt on meill' Herran ſabatti, Siis muiſtakaam' pyhää lakii, Työst' pitäkääm' pois itſemme, Ja Herran eteen käykäämme.

2. Hän ſuuri, pyhä, korkia kanss', Ain' itſe aſuu huoneeſſans', Hänt' korkiaa nöyräst' palwelkaam', Ja ſyntim' ſywäst' katukaam'.

3. Sill' wihans' on juur' hirmuinen; Waan kuulee kyitenk' armoinen Hän köyhän huudon waikian, Suo hänell' lewon makian.

Digitized by Google

4. Siis woimaans' kunnioittakaam', Hän perusti tain maailman, Ja kaikk' loi wahwall' sanallans', Wiel' hywyytens' ain' näyttää kanss'.

5. Hän sitten loi myös ihmisen, Juur' kuwans', muotons' jälkehen, Sen kaunist' korkiall' taidolla, Kanss' pyhyyll', hurskaudella.

6. Niin kiitoksell' myös muistakaam' Suurt' armoons', jot' ain' nautit' saam', Hän tarpeet kaikki taritsee, Wiel' sielun, ruumiin rawitsee.

7. Niin myös, Christitty, ajattel', Ett' Christus nousi päiwäll' täll' Jäll' haudast' ylös elämään: Siis hänen sääntöns' pitäkääm'.

8. Kanss' Christukseen turwatkaam', Ja hänen päiwäns' wiettäkääm' Christittyin oikiall' tawalla, Ain' kiittäin hänt' työll', sanalla.

9. Sä Jumala loit maailman, Ett' joukko maan ja taiwahan Sun woimaas mahtais' julistaa, Niin kuin sun sanas todistaa.

10. Siis auta Henkes woimalla, Ett' töitäs kaikin todella Niin kiitäm' tääll' ja ylistäm', Ett' armoos aina nautitsem'.

11. Se suuri synti, Jumalan', Sun Poikas tähden anteeks' ann', Ett' moni mielest' ynsiäst' Sun päiwäs rikkoo ilkiäst'.

12. Ei jollakulla päiwällä Niin ilkiäll' elet' tawalla, Sill' juowutaan ja kiroillaan, Huoruudess' maataan, tapellaan.

13. Tain palwelukseen Jumala Meilt' hywyytensä edest' saa, Niin kukin tällä ajalla Pyytää elää ehdoll' omalla.

14. Tain menon tähden syntisen, Meit' Jumal' raskaast' rankaisee, Ett' tulipaloll' kauhiall' Maat, kylät polttaa lawialt'.

15. Täst' rangaistuksest' kauhiast', Meit', Herra, säästä armiaast', Suo ett' he synnist' lakkaisit, Sua pyhyydess' sitt' kiittäisit.

16. Kuin, Jesu, nousit haudasta, Meit' kirwot' pirun paulasta, Meit ettei syntiin nukuta, Ja päällem' wihaas kartuta.

Digitized by Google

17. Niinkuin sä nousit kuolemast', Niin auta meitä armiaast', Ett' synnin kuolost' nousemme, Sitt' ijät' kanssas elämme.

18. Niitä myös, Jesu, tiellen saat', Kuin synnin haudass' makaawat, Sun pyhän päiwäs rikkowat, Ja harwoin templiis tulewat.

19. Ah, anna heidän kääntyä! Ja oikiall' tiellen wääntyä, Ett' christillisest' eläisit, Sabattis pyhän pitäisit.

20. O Pyhä Henki! meidän suo Sun sanas kuulla, ett' se tuo Meill' uskon, toiwon, rakkaun, Niin muiden awuin kaswannon.

21. O Pyhä Henki! armahda, Ja parannukseen johdata Niit', jotka sanas pyhän tääll' Hylkäämät mielell' ylpiäll'.

22. Ett' Herraa yksimielisest' Tääll' palwelemme sydämest'; Sitt' ijät' luona Jumalan, Sabattii suurta pitää saam'.

4. Rukous-wirret ennen saarnaa.

W. k. N:o 40.

236. Kuul', Jumal, rukouksemme! Suo meille Henkes lahja, Ett' kuin sinuun uskallamme, Sua oikein kiittää mahdam', Ja sanaas hartaast' kuultelem', Saam' wahwistuksen uskollem', Ja christillisest' elän'.

2. Suu awaa kaikkein paimenten Sun käskyys saarnaamahan, Ja taiwaallisen totuuden Pelkäämät puhumahan; Waan sinun tahtos, Jumala, Ann' edes tuoda woimalla, Eik' meiltä sitä salat'.

3. Awaa myös, Jumal', korwamme, Ja walais' meidän mielem', Ett' sanas tarkast' kuulemme, Kanss' sydämehem' kätkem', Ett' oikein sanas ymmärräm', Ja tahtos jälkeen ain' elän'; Niin sanas tekiäks' tulem'.

237. Herra Jesu Christ'! suas tykön' käänn', Ja Pyhä Henkes lähet' tänn', Meit' armos woimall' auttele, Elämän tielle saattele.

2. Suo Henkes meit' walaisemaan, Suum' kunniakses awaamaan Sydämitäm' hallitsemaan, Sun pyhää sanaas oppimaan.

3. Ett' wiimein taiwaass' kiittäisim', Sinull' Pr-

Digitized by Google

hä, Pyhä! weisaisim', Kanss' kaswojas katseliśim', Enkelein iloss' eläisim'.

4. Ylistys olkoon Isälle, Pojall' ja Pyhäll' Hengelle, Kolminaisuudell' totisest' Kiitos olkoon ijankaikkisest'! Amen.

5. Rukous-wirret saarnan jälkeen.

W. k. N:o 10.

238. Ole kiitett', Isä Jumala! Kuin ruokit meit' sanas woimalla, Joka sen kuuleepi tarkast', Ja sen pääll' luottaapi hartaast', Ei hän koskaan pidä kuoleman, Mutt' hywäss' turwass' oleman.

2. Ole kiitett' myös Jesu Christ'! Kuin päästit meit' pimeydest', Ja osotit taiwaast' leimauksen, Sinun pyhän sanas ymmärryksen. Se sielut aina lohduttaa, Ja pirust' pojes luowuttaa.

3. Ole myös kiitett' Henki Pyhä! Kuin meit' sanan kuuloon pyydät. Sinä awaa meidän sydämem', Ett' me sen puhtaast' ymmärräm', Sen kautt' meiss' aina waikuta, Hywiin töihin meit' taiwuta.

4. O Pyhä Kolminaisuus! Kaikkein ihmisten autuus, Älä sanaas meilt' pois ota, Mutt' armos sen kautt' meill' tuota; Niin me siis sinuss' pysymme, Peräätä myös aina kysymme.

239. Niin on kirkon menomme Tällä hetkell' hywin täytett', Sanan kuulo, weisumme, Herran nimeen kauniist' päätett'. Kiitett' olkoon Jumal' julki, Kuin meit' näin rawitsi ratki. :,:

2. Nyt me kotia menemme, Herran hywist' lahjoist' rikkaat, Lewon löysi sielumme, Jota hartaast' halas' alat'. Herra meit' niin aina johdat', Ett' sinullen taidam' kelwat'. :,:

3. Siunaa uloskäymisem', Sielun haawat kaikk' paranna, Estä petos perkeleen, Leipää rawinnoksem' anna. Päätä hywin waelluksem', Suo sitt' taiwaass' asuaksem'. :,:

6. Antichristuksesta.

W. k. N:o 243.

240. Ruomi röykkiä, kuink' kätes käynyt? Kuin olet elän' tuiki tuiman', Kaikkein ylits'

Digitized by Google

korkiast' korottanut Sen pahan paawin, jukki julman; Alas tallann' kanss' wäkiwallan Asujat maan piirin päällä; Joko pieni, suur', sinä waadeit juur' Ikees ala käymään täällä.

2. Waltakunnat, pääruhtinat Sinä ylönkatsoit kaikk' sangen, Et yhtään luullu tääll' tohtiwan Sun waltaas wastaan änkät; Edes tuli läst' yksi köyhä mies täst', Joll' Jumalan sana oli suussa, Sinun, ruma Ruom', syöksi sinne, tuonn', Kuta käywän niin et luullu sinä.

3. Kaikk' me sen kyllä tiedäm' todest', Kuin Raamatust' nähdä taidam', Ett' sinä epäjumalas prolest' Meit' syöksit suureen waiwaan, Jumalan sanast' weit pois monaist' meit', Ihmisten juttuin erään, Meit' hajotit, pois wajotit Petostes pohjaan perät'.

4. Jumalan siaan, ja Christuksen, Epäjumalan nostit ilkiän, Sen kauhian antichristuksen, Kuin Raamattu sanoo selkiäst'. Its' teki jaloks', maailman waloks', Itsens pyhimmäks' kutsuu antoi, Ja teki niin kuin kirjoitettiin Propheettain kautta ennen.

5. Kats', jumalana sua palweltiin, Sull' pahall' Babelin huorall' Kunniaa, palwelust' paljon tehtiin, Kuin wäärän opin nuorall' Ympär' kierroit, kaikk' kiinni sidoit, Maailmalliset waltamiehet Wahwast' wainoit, alas painoit, Et lohduttaa ketään tiennyt.

6. Nuori, wanha, waimo ja mies, Sen tietämän pitää sangen, Ett' Jesabel ja Babylon myös On nyt jo maahan langenn', Kuin oli kunniass', tek' itsens wiisaaks', Wallits' ylpeytens' wallass', Jumalan käskyi wastaan räyskyi; Rauwenn' on jo itse altans'.

7. Jumalan julkinen pyhä sana Sull' oli uskott' Jumalalta, Sill' ruokkimaan Christuksen laumaa, Maailmass' hajonnut awaralta; Ett' pyhäss' pelwoss', oikiass' uskoss', Tuntisim' Christuksen Herram', Jäät' pyhyydess' ja hurskaudess' Hänt' palwelisim' elinaikam'.

8. Nyt peljätt' on enää sua pahan-tapaist', Ilkiää, synniss' syntynyttä, Kuin its Jumalan Poikaa taiwaast', Edestäm' kuoleman kärsinyttä. Sun hirmu-sanoiss', pan-

Digitized by Google

naen paroiss', Wapisit waimot ett' miehet; Käskys pian, Jumal' ann' ijan! Kaikk' katosit suuret, pienet.

9. Hinnall' synnit anteeks' antelit, Oman wäärän waltas perään, Ketkä kultaa, rahaa sull' kantelit, Ei ne syntins' surreet erän, Ei ijäss' sinull' suot', eik' annett' mualt' Sisus jälkeen tässä laittaa; Mutt' sielun ewääll', Jumalan sanall', Christuksen lampait' kaita.

10. Meilt' Raamatun olet turmellut, Ja pimiäks' jättänyt pahoin, Kaikk' olet polttan' ja surmaillut, Kuin wastaas wastata tahtoit; Nyt on Jumal', armons' suomall', Ilmoittanut petokses kaikki, Kanss' sanan saarnans', heikon laumans', Oikiall' tiell' ohjannut ratki.

11. Syntymät' on se ihminen wiel', Kuin juonet kaikk' kirjoittaa taitaa, Joit' joukkons' kanss' paawi on ajatell', Pettääksens' joka maan paikkaa: Monell' muodoll', säätyins' seuroill', Kartinaalein kawalill' neuwoill', Munkkein menoill', nunnain eloill', Jesuittain jumalattomain juonill'.

12. Me rukoilem' sua, Jesu Christ'! Pääst' meit' pahan paawin orjuust', Kuin on se antichristus wissist', Meit' kerit' sen kowast' koiruust'. O Herra Christ'! Sinä olet wissist', Kuin yksinäs woit meit' auttaa! Synnist' estä, hädäst' päästä, Piinas ja kuolemas kautta!

W. K. N:o 228.

241. Jää Jumalaa kittäkääm', Ja Jesust' hänen Poikaans', Pyhää Henkee myös ylistäkääm', Täss'ä ja joka paikass', Kunniall' ja suurell' nöyryyll', Kaikesta sydämest', Pyhän sananss'a edest', Jonk' antoi meill' köyhill'.

2. Muinen se tuli puhutuks', Propheettain suusta lujast', Ja kauwan sitten wiiwytyks' Määrättyyn aikaan ast', Eit' piti tuleman näljän, Ei jälkeen ruumiin ruuan, Mutt' Jumalan sanan pyhän, Sen oikian sielun ewään.

3. Yks' susi suuri löyttiin Keskell' lammas-laumaa, Hän hirmuisest' myös hajotti Lampaat laitumelt' aina, Ei koskaan itsens' tainnut täyttää, Niiden rieskall' ja werell', Waan wäkiwallall' wääräll' Julman wihans' näytti.

Digitized by Google

4. Se peto itsens' istutti Jesuksen kirkkoon pyhään, Ja vikiaa Jumalan unhohti, Itsens' teetteli siaan: Hän paimenet hukuttaa käski, Kuin lampait' laitumell' toit, Ja wallan saada aikoi Kaiken lauman keskell'.

5. O tätä suurta surkeutt'! Ylits' waiwaisen lauman, Ettei kelläkään ollut rohkeutt', Jumalan sanaa puhumaan, Sen pahan pedon pelwost': Hän uhkas', kaikki käkes', Hän poltti, tappoi ja säkes', Kuin wastasit hänt' ehdost'.

6. Tämän nyt surkeuden ylits' Taiwaast' armahti Jumal': Ett' julma susi näin wallits' Juonill', petoksell' tuimall', Jumal' Henkens' tänn' lähetti, Oikiall' tielle ohjaamaan, Ja pyhää tahtoons' opettamaan, Meit' tyköns' wedätti.

7. Nyt on tai näin tapahtunut, Kuin kukin on tietää saanut, Sen ikeen on Jumal' pois ottanut, Armons' meill' antanut, Me olem' jällens' saaneet Jumalan sanan puhtaan, Kuin salass' on ollut kauwan, Wihan witsan all' olem' maanneet.

8. Jumalan sanaa selkiää, Kuin sielun terweys on, Estää pyytää susi ilkiä, Kuin wihans' wiskannut on, Ett' näkee sanan saarnattawan, Puhtaast' perustettawan, Siin' löytää itsens' sidottawan, Ja häpiäns' awattawan.

9. O sinä kirkas Christe, Jumalan Poika taiwaast'! Sinun olkoon ain' kiitos tästä, Että meit' päästit waiwast', Näytit myös woiton tawan, Wastaan antichristust', Ett' solmittawans' tuntee wisust', Juonens' kanss' saawan haawan.

10. Wähetään sinun waltas, Sinä julma antichrist', Sinun lahkos jo itse altans' Owat saaneet wamman wissist', Sill' Christuksen suun henki Sua tappaa ja särkee, Ett' kanssas lopun tekee, Kuin maailman meno lankee.

11. Kaikki nämät näin tapahtuwan Ratki Raamattu meill' sanoi, Sen waltakunnan lopun saawan, Joka pitkält' pahuutt' jakoi, Se on jo ilmei tullut, Kuin kauwan kätkyss' makas', Joka Jumalan sanan meilt' salas', Ja opetti omaa hulluutt'.

Digitized by Google

12. O sitä waiwaist' tomppelii, Kuin tätä ihmettelee; Waan mahtais' wuodattaa kyyneleit', Ett' totuutt' sais' tiedellä, Tien oikian osata taiwaas', Eik' autuutt' unhohtaa, Kuin uskottomat kadottaa, Ja wie ijäiseen waiwaan.

13. Jos oikein tahdot tietää, Wälttää ihmisten opit pyydä. Apostolit ja propheetat Koko Raamattu pyhä Pitää sinull' kyll' tarjon', Jos tutkii niit' mieles lienee, Kussas sataman saat ja niemen; Suo Jumal' meill' kaikill' armos!

W. k. N:o 401.

242. O Jumal' ijankaikkinen! Kuin meit' kohtaan olet armollinen, Kiitän sydämell', ett' äänell', Sinä alust' loit ihmisen Ja soit paratiisin asua hänell'.

2. Sanas hänen käskit pitää, Pirun juonist' ylits' käwi sitä, Jost' kaikki synnin ala tulim', Jo kyllä kurjaks' pirun orjaks', Näin kadotukseen kuljim'.

3. Its' Jumal'! päällem' armahdit, Poikas tänne awuksem' lähetit, Jonk's piinan kautta meit' ostit, Helwetist' estit, kuolemast' päästit Ja perkeleen puustit kostit.

4. Sinun olkoon kiitos, Herra taiwaast'! Kuin meitä näin päästit waiwast', Armost' senki soit meille tietoon, Sanas saarnall' ja oppis aurall', Johon Henkes meitä wieköön!

5. Raamattu ennen sanoi tämän, Tain tiedon meilt' piti estämän Antichristuksen wallan, Jonk' erhetyksill' ja willityksill' Piti oltaman pimeyn alla.

6. Tämä tapahtunut näin on, Ett' se peto maailman willinn' on, Pois weti meit' autuuden tieltä, Armahti Jumal', sen löi sanall', Tiet' oikiaa soi meit' jällens' wietää.

7. Christe, kuin meillen sen armos soit, Edestäm' suus hengell' pedon tapoit, Olkoon sinun siit' kiitos kaunis: Wiel' wytkin sanall', Hengen miekall', Meit' sotaan hänt' wastaan wahwist'.

7. Jumalan armollisesta warjelukseste.

W. k. N:o 268.

243. Jloitse sielun' Herrassa, Ja ole turwass' hywäss', Hän awun antoa waiwoissa, Et

Digitized by Google

huku hädäss' ſywäss'. Ei ſaada tääll' ain' käyskennell' Pääll' kukkaisten ja ruuſuin. Kuin Jumalaan luottaa lujaan Se woittaa kaiken ſurun.

2. Sen Joſeph, Job ja Dawid myös Kyll' todeks' löynneet owat, Jotk' olit murheess', tuskass', työss', Ja kärſeit waiwat kowat; Waan kääll' ajall' juur' autuaall' Heit' autti Herra ratki: Kuin Jumalaan luottaa lujaan, Ei kaada maailma kaikki.

3. Ei woi maailm', eik' ſaatan' wiel', Pois Jumalast' mua wetää, Mä turwaan Herran hywän päälle, Hän armons' ain' mull' näyttää, Ei koskaan tääll' mult' apuu kiell', Siis kiitän häntä ijan. Kuin Jumalaan luottaa lujaan, Se awun ſaapi pian.

4. Waikk' wihamiehen' kawala Pilkkaa ja ſanoo walheell': Jo hylkäs' minun Jumala, En kuitenk' tuosta tottel', Kyll' Jumala woi warjella, Hän turwan', riemun' ompi; Mä Jumalaan luotan lujaan, Hän korottaa mun woipi.

5. Ehk' Jumal' näkyy toiſinans' Mun hyljänneekſi kurjan, Maailm' on wiekas wihoiſſans', Katſannon antaa nurjan; Niin tiedän ſen, ett' auttaa hän, Juur' ajall' autuaalla; Kuin Jumalaan luottaa lujaan, Ei waiwu tuskan alla.

6. Niin ole ſielun' iloiſſas, Älä anna ſinuas pettää, Ei maailma, ſynti, ſaatana Woi wahinkoo ſull' tehdä; Sill' Jeſu Chriſt' ne totiſest' On maahan kaikki kaannut; Kuin Jumalaan luottaa lujaan, Hän ain' on awun ſaanut.

7. Ei Herra hywä hyljänne, Eik' waiwoiss' anna waipuu, Kuin toiwons' häneen heittänee, Ja tahtens' ala taipuu; Kuss' on uskallus ja rakkaus, Siin' iloks' murhe muuttuu: Kuin Jumalaan luottaa lujaan, Ei hänelt' hywää puutu.

8. Se oikein ompi waiwainen, Kuin maailman päälle luottaa, Ja hylkää Herran ylhäiſen, Hän häpiän päällens' tuottaa: Sill' Jumala on auttaja Jeſukſeſs', ei muu kenkään; Kuin uskoo tain, on autuas ain' Ja turwaſs' aſuu, amen!

Digitized by Google

W. k. N:o 284.

244. Jumalan pääll' panen turwan', Hän minun kuorman' Huojentaa tahtoo ja taitaa. Murheess', suruss' hänt' awuks' huudan, Poikans' turwall' Hän minull' ilon ja riemun ſaattaa: Jos awun kauss' wiipyy, Edes aina kiipeen Uskoll', rukouksill', Jtkull', huokauksill', Kumminkin mua auttaa, etten laita.

2. Minun ſurun' heitän Herran pääll' Ain' eläissän' tääll', Hän murheen minust' pitää tiennee: Hän tarpeet arwaa, ſurun näkee, Kyll' antaa käkee Tarpeet, lupauksissans' luja lienee. Hän armost' aina Jokapäiwä Meit' runſaast' ruokkii, Kaikk' tarpeet ſuopi, Wuos' wuodelt' rawiten edes wienee.

3. Ei näkyn' näljäss' kuſſaan käywän, Ruokaa kerjääwän, Sen hurskaan ſikiät koskaan olleen. Jumal' omillens' ain edes katſoo, Heit' rawit' tahtoo, Kuin aina hänen turwiins' tulee. Eläimet, linnut, Kaikk' luodut muut, Hän ruokkii näit', Wiel' enää meit', Hänell' jakamatont' hywyytt' on kyllä.

4. Kiitän Jumalaa, minun Herraan', Monin kerran, Ett' murheen must' tähän ast' on pitän'. Eläissän' on minun hywin rawinn', Tarpeet ain' tarinn', Kuin tekee wiel', eik enää pyydä mitään. Jumalattomaks' juur' Rikkaun ſuru ſuur' Saattaa, ja ylpiäks', Kadottaa ijäks', Kuin yltäiſest' rakastetaan ſitä.

5. Kuin kuoleman kautt' pois lähden täält', Rikkaus pois jää, Eik' ſilloin, eik' muunas ſiit' apuu liene. Waikk' kuin ſuur', rikas joku olis', Kuitenki kuolis': Yks' tie täält' kaikk' ulos wienee. Jeſu, ſanas ſaarnall', Sielun ruuall', Elin-aikanan' Ruoki minua ain'! Täst' tuskiss' ja kuolemass' turwa ollee.

W. k. N:o 197.

245. Sun haltuus, rakas Jſäni, Mä annan aina itſeni, Mun ſielun', ruumiin', tawaran', Ne ota, Herra, wastahan.

2. Mun ſielun', ruumiin' omas on, Jts' Herra armas tiedät tuon; Siis omas ota huomahas, En joukoo julman pelkää taas.

Digitized by Google

3. Sinuun tytyy mun sydämen', Siin' ilon, lewon löytänen, Mun hädäsän' ja tuskasan' Sä olet ainoo auttajan'.

4. Sen uskon ja sult' pyydän wiel', Ett's heikkouttan' tujet tääll', Sun lapses tykön' asu ain', Niin ilon taiwaass' saawutan.

8. Liha ja Hengen riidasta.

246. Nyt tänn' tulkaat Christityt ja kuulkaat, Kuink' Henki ja liha riitelewät, Maailmass' tääll' riidass' ain' eläwät.

2. Liha sanoo: Minä raitis jalo, Minull' meno myös hywä, kyll' kaluu tarjon', Pyörin, en iloani pane paljoon.

3. Henki sanoo: Kaste kuink' anoi? Siin' synnist' luopua pois wannoit: Jumalallen lupauksen sen annoit.

4. Liha wastas': En kuulla sinua sais', Enk' hekumaa herkullist' heittää pois, Eik' tansit', pitoja myös olla paits'.

5. Henki sanoo: Rikas mies jalo Hän hekumass' eli tääll' ylön paljon, Helwettiin piinattawaks' päätyi pahoin.

6. Lausui liha: Juttujas wihaan, Kaikk' maailmaa rakastawat ainian, Tääll' tawaraa kokoowat kaiken ijän.

7. Ei raha auta, Huokaa Henki raukka, Kost' kuolema kokee meit' ja loukkaa, Ruumis rukka ruuaks' mätänee toukkain.

8. Sielu surewa, Sitt' piinaan tulewa, Siihen ast', kuin ruumis on nousewa: Ynnä itkuss' ijäisess' sitt' kituwat.

9. Ruumis riitelee, Pelwost' puhelee: Minua sinä nuriset ja nuhtelet, Ah! aina surulliſii juttelet.

10. Etten saa elää Mieltä myöten wielä, Minult' maailmass' hekuman pois kiellät, Kuink' sopii elää ajallisest', en tiedä.

11. Henki sanoo: Koht' katumus tehwös, Christuksen kuolemaan turwatkos, Maailman myös häjy meno hyljätkös.

12. Herran pelwoss' Käytä ain' elos, Oikiass' uskoss' myös pysywös, Niin kauhian kadotuksen kartat myös

Digitized by Google

13. Nuori, ehdin wiel' Parannust' tehdä tääll', Kuin elämään suntun wanhall' ijäll', Rupee maailma puuttumaan minult' myös pialt'.

14. Näink's maksan tuot Sill', kuin sinun on luon'? Etts pahemman puolen ikääs hänell' suot, Sitt' sekin tietämätön jos sen saat.

15. Katumus tehty Kelpaa, kuin se ehtii, Joko tapahtuis' se kuoleman hetkell', Kosk' ruumiist' henki riutuupi retkell'.

16. Henki soimas': Ei ole omass' woimass', Kosk' tahdom' its' parannust' tehdä toimess', Jos ei Jumal' lainaa siihen meill' armoons'.

17. Kosk' hän kutsuu, Silloin hänt' etsi, Aika paras on parannust' silloin kantaa, Kosk' armons' Jumal' siihen meill' antaa.

18. Kuolon ajall' Katumus kyll' kamal', Kuin kieli ei puhuu woi sill' suustans', Eik' aju ajatella autuuttans'.

19. Kuolon jälkeen Pantu on owi telkeen, Ei parannuksen paikkaa kussaan kuulla; Niin itkuun ijankaikkiseen tullaan.

20. Ruumis raukka Wastaten huokaa: Nyt sinä murheell' minua murtelet, Surull' minun sydämeni runtelet.

21. O sinä Jumal'! Korwas tänne kumarr', Aut' armoillas minua parannukseen, Pois synnist', etten tulis kadotukseen.

22. Jesu taiwaast', Katso minua waiwaist', Perkeleen pauloist' ulos auta Piinas ja kuolemas kowan kautta.

23. Aut' Henki Pyhä, Lohduttaja hywä, Maailman turhaa menoo wälttämään, Hänen häijyy hekumatans' hylkäämään.

24. Henki pukkaa: Sinä ruumis rukka, Waikk's kowin minua aina lukkaat, Oikeus minull', en puhu sinull' hukkaan.

25. Henki ja liha Kantawat wihaa, Harhall' meit' liha ankää eksymään, Henki pitää lihan himot hillitsemän.

26. Auta Jumal' meit' Wälttämään harhoi teit'! Aina pelwossas käyttämään elom', Niin että täält' 'ulisim' taiwaan iloon.

Digitized by Google

9. Jumalan armosta ja syntein anteekſi saamiſesta.

247. Työs, Herra Jeſu Chriſte! Ainoastans' on minun toiwon', Toista turwaa en tiedä mistään, Täys' turwa olet ſinä waiwoin. Ei ijäss' ihmist' yhtään ollut, Eik' ketään maailmaan paits' ſinua tullut, Kuin minua waiwast' woi päästää: Huudan työs tästä, Herra, auta minua hädästä!

2. Minun ſyntin' ſangen ſuuret owat, Sydäntän' waiwaa ja ſoimaa, Pois ota ſyntin', ne haawat kowat, Kowan kuolemas woimall': Sanos ſuloiſell' Jſälles, Ett's makſoit welkan' werelläs: Näin pääſen pois ſynnin paulast', Ja kaikest' waarast', Kuin ſinun ſanas luja lupaa wahwast'.

3. Anna minull' awarast' armostas Se oikia chriſtillinen uskо, Ett' turwattu oliſin awustas, Waſtoin waiwoi ja tuskaa. Ann' enſist' rakastaa ſinua, Niin lähimmäistän' kuin minuan', Wiimeiſellän' ole apunan', Muunais' myös ainian, Pirun petos minust' karkot' pois ijan.

4. Kunnia olkoon Jumalall' ainoall', Jſälle meidän Luojall', Chriſtukſell' kanss' Jſän Pojall', Lunastajallem' Herrall'. Sill' Pyhäll' Hengell' olkoon myös, Kuin apuun tulkoon kaikess' työss', Ett' taidam' tulla kelwolliſeks', Täällä ajalliſest', Ja wiimein ijankaikkiſest'!

W. k. N:o 305.

248. Mä ſinua kiitän Jumala! Ett's lohdutit nyt minua Sun ſanallas, ſiit' ſydämen' Ain' löytää lewon ſuloiſen.

2. Sun Henkes mun nyt iloittaa, Ja mielen raukan rauhoittaa, Sun armostas mun wakuuttaa, Waikk' tein paljon pahuutta.

3. Täst' armost' autuaast' iloitſen, Kanss' nöyräst' ſinua kiittänen, Ett' Herran woima wahwiſtaa Mun heikkouttan' wahwasta.

4. Sun armos liſää minulle, Wie käskyis pyhäin polulle, Kanss' hallitſe mun elämän, En pahoittais' ſitt' ketäkään.

Digitized by Google

5. Mun uskon' aina wahwista, Ja rakkaull' mua kaunista, Ann' kadun ainaſyntiän', Jawalmis olen lähtemään.

6. Poishajot' juonet kawalan, Mua kätke eloon autuaan, Suo suotuis' loppu minulle, Ett' kelpaa sielun' ſinulle.

7. Ett' ſanon taiwaan korkeull' Sitt' kiitoksen ain' riemu-ſuull', Yun' Iſäll', Pojall', Hengelle. Kuule mitä lapſes anelee.

W. k. N:o 380.

249. Älä, sielun', sure surkiast', Kuin pois hyljätt' oliſit, Pidä kiinni sanast' korkiast', Risti raukee tyhjäks' ſitt'; Jos ſä olet ſyntinen, Niin on Jumal' armoinen; Waikka synt' anſaits' kadotuksen, Jumal' lahjoitt' lunastuksen.

2. Sinä olet synnill' ilkiäll' Saastutett', kuin muutkin kaikk', Jonka Adam lankeemukſell' Tuimall' tuotti päällem' ratk'; Waan jos Herraan turwaat taas, Kadut, kartat pahuuttas, Niin hän eteens' antaa tulla, Koskas huudat surkiall' ſuulla.

3. Jumalall' on ſydän rakas, Laupiudest' palawa, Niinkuin lastans' Iſä armas, Haluiſest' ain' halaawa, Suree ſuuresť edeſtäm', Murhehtii myös hädäſtäm', Kowin kuoloſt' kauhiſtuupi, Eloſt' iloll' ihaſtuupi.

4. Niin tott', kuin mä Herra elän, En ſois' ſynniss' kuolewan Jonkun, waan ett' kääntyis' jälleen, Löytäis' elon autuaan. Iloitſee kanss' ſydämen', Koska ſielun ekſywän Löytää, kuin mun puoleen, kääntyy, Wäärydeſtä pojes wääntyy.

5. Lammastans' ei paimen paras Haje tääll' niin haluiſest', Kuin ſe Herra hywä, rakas, Pitää ſurun ſieluiſest'; Jos ſen oikein tuntiſit, Rakkaudest' raukeiſit Itkuun, ett' niin ikäwöitſee, Iſoo, janoo ja himoitſee.

6. Herra hurskait' huoneeſſanſa Rakaſtaapi rakkahast', Ei ſois', että pirun anſa Käſittäis' heit' kawalast': Kuitenki kuin pirulta Sielu parka eron ſaa, Itſens' pahuudeſt' parantaa, Taiwaan ſeurall' ilon antaa.

7. Enkeleill' ett' Herrall' hywäll', Taiwaan joukoll' kaikell' wiel', Rikas riemu ſyttyy ylhääll', Koska pa-

Digitized by Google

laa pahalt' tielt' Joku ſielu ſyntinen. Rientäkäämm' ſiis kääntymään, Niin hän wikam' unhohtaapi, Mereen ſywään upottaapi.

8. Ei niin korkiall' meri nouſe, Ei niin ſywää ſywyyttä, Ei niin wirta kiiruust' juokſe, Että Herran hywyyttä Näihin taittais' werrattaa, Jonk' ain' armias oſottaa; Jos on ſynti ankar' aiwan, Kuitenk' woittaa armo taiwaan.

9. Rohkaiſe ſiis ſinuas ſielun', Kuin tääll' kannat murhetta, Anna rauwet' raskaan ſurun, Ei ſe ſuita ſuretaa: Eipä wielä werrattaa, Eikä mahda mainittaa, Sinun ſynteis ſynkeys ſuuri, Herran armon kanſſa juuri.

10. Waikka maailma luotu ratki Olis' tuhatt' ſuuremmaks', Ja niin hänen ſyntins' kaikki Löytyis' päälläs makaawaks', Ei ſittenkään, usko ſe, Herran armot puuttune; Hänen rakkautens' alat', Niinkuin liekki hehkuu, palaa.

11. Anna, Jumal', ain' oll' awoi Armos owi minulle, Ettän tunnen tuskiss', waiwoiss', Rauhas rakkaan ilolla. Rakast', Iſä, minua, Ann' rakaskan ſinua. Hywäll' Hengelläs mua hallits', Ettei ſynti minuss' wallits'.

10. Christukſen anſiosta, rakkaudesta ja armollisesta läsnä-olemiſesta.

W. k. N:o 315.

250. O Jeſu, piinas kautta, Ja wiattoman kuolemas, Ann' anteeks' ſyntin' ja auta, Täss' eloss' ja tuonelass'.

2. Tule tänn' ihmis-parka, Kadu ſun ſyntiäs, Älä pois työkän' karkaa, Waan paranna itſeäs.

3. Syntiä olen tehnyt aina, Uſein ſinun wihoittan', Se minua raskaast' painaa, Sitä itken ja walitan.

4. Ajattel' piinaa ja kipuu, Ahdiſtust', tuskaa, waiwaa Niiden, kuin helwetiss' kituu, Piru alat' waiwaa.

5. Mitäs on minun hywää, O Jeſu! kuolemastas? Jos helwettiin wajoon ſywään, Synneisſäni kohdastans'.

6. Ei ole minun ſyytä, Ett' ſyntinen tuomitaan, Kuin synniss' elää pyytää, Eik' kadu, waikka neuwotaan.

7. Syntiän' en minä ſalaa, Waan walitan waikiast'; Ne ſaatit minun wihas ala, Kuin rankaiſee haikiast'.

Digitized by Google

8. Rangaistus, kuin kärsit täällä, On huokia; waan sitä muist', Kuink' Herra synnin päälle Wihastuu hirmuisest'.

9. Dawid, Pietar' ja Maaria, Mont' muut' esimerkkii on meill', Kuin kaduit, sai armon pian: O Jesu! aut' minua ja kuul'.

10. Waikka syntiä olet täällä Tehnyt kyllä usiast', Minä armahdan sinun päälles, Minun armoon luota lujast'.

11. En tiedä muuta tietä Tästä minun waiwastan'; Waan tahdon tykös rientää, O Jesu Wapahtajan'!

12. Et taida muutoin sanoo, Waan ettän olen laupias: Kaikill', kuin armoo anoo, Lepyn, olen armias.

13. Tott' uskon, makia Jesu! Ettäs olet laupias, Autat syntist' joka tiekssä: Täll' toiwoll' tulen tykös.

14. Uskossa lujan' pysy, Niin taidat wälttää waiwan, Ja sanani perään kysy, Se awaa etees taiwaan.

15. Hallitse minua aina, O Jesu! armoillas wiel', Ja Pyhä Henkes lainaa, Kuin johdattaa oikiall' tiell'.

16. En taida sitä kieltää, Sua Hengellän' lohdutan, Ja estän harhalt' tieltä, Keskell' kuolemaa wirwotan.

17. Anna minun pyhäis kanssa Taiwaan ilon perii, Ann' wälttää pirun ansaa, Älä minust' erii.

18. Niin totta kuin minä elän, Isän ja Pyhän Hengen kanss', Niin totta saat iloo perii Taiwaan waltakunnass'.

19. Nyt olen minä woiton päällä: Ole kiitetty Jesu Christ'! Kuin autat syntist' täältä Taiwaan iloon wissist'. Amen.

W. k. N:o 134.

Syntinen.

251. Ah, ah! kunkan kurja kuljen! Ah kuink' synti waiwaapi! Sydänt' suru kaiwaapi; Wettä wuotawat mun silmän', Itken, waikiast' walitan, Alat' murheelt' murretaan.

Jesus.

2. Kust' tai kurjan huuto kuuluu? Kuka suree surkiast', Walittaa näin waikiast'? Jost' mull' liikkuu sydän, sielu: Pois, pois waikia walitus! Täss' on ilo, lohdutus.

Digitized by Google

Syntinen.

3. Ah! ett' antais' joku täällä Lohdutuksen mielehen, Pelastais' mun synneistän'. Ah! kunk' itsen' käännän wielä, Syntin' rauhan karkottaa, Murheell' raskaall' rasittaa.

Jesus.

4. Minä, minä lewon annan, Sulast' armost' suloisest' Sill', kuin katuu sydämest', Ja mun päällen' panee turwan, Etsii minua uskolla, Hartaall' sielun halulla.

Syntinen.

5. Kultaisen, ah! kuulen sanan, Wirwottaa se sieluni, Huojentaa myös kuormani, Ystäwän nyt löydän armaan, Ystwääni Jesuksen, Kuin pois oli tyköän'.

Jesus.

6. Synti, kuin on tullut kanteeks', Ja sun raskas rikokses Ajoi pois mun tyköäs; Mutt' nyt on se annett' anteeks', Mä lähestyn sinua, Uskoll' pidä minua.

Syntinen.

7. Ah! on usko heikko aiwan, Suitsewa se kynttilä; Armahd', Jumalan', wielä! Wahwist' epäilystä wastaan, Etten synnin waiwalta Kuoloon kauhiaan kaadeta.

Jesus.

8. Älä pelkää kuolemata, Eikä uskos heikkous Sinua mahda waiwat' myös: Mä sull' tahdon suojan saattaa, Uskos aina lisätä, Ett' se mahtaa enätä.

Syntinen.

9. Ah, Ah, Jesu! armoo täynnäns', Suur' on mahdottomuuten', Armos aiwan määrätön, Suloinen sä olet päänäns', Holhot, korjaat mahdotont', Heikkoo, huonoo, woimatont'.

Jesus.

10. Maailmaan tulin minä tänne, Armoo autuast' antamaan Syntisen mahdottoman; Wihan heistä pojes käännän, Tuon heill' armon, autuuden, Rauhan, lewon, kaupiuden.

Syntinen.

11. Jesu, mieleen murheelliseen Armos ylhäält' wuodata, Neuwoiss', töiss' mua johdata; Niinpä syn-

Digitized by Google

tuskast' pääsen, Lauhtuu wiha Jumalan, Tunnoll' rauha tuotetaan.

Jesus.

12. Muista piinaan', kuoloon', waiwaan', Edestäs jonk' kärsein tääll', Nippuissani ristin pääll', Sill' on täydellisest' aiwan Welkas kaikki maksettu, Isän armo ansaittu.

Syntinen.

13. Kiitän, Jesu, iloll' sinua Lohdutukses edestä, Laulan hywäst' mielestä; Ei sill' synti waiwaa minua. Kiitä, sielun', Jumalat', Kaikk' on hywin asiat.

252. Jesus ystäwän' on paras, Jonk' ei wertaa löydy wiel'; Pitäiskö mun joskus waarass' Häntä hylkäämähän tääll'? Ei kenkään pois minua wiene Minun rakastajastan', Yksi meidän tahtom' lienee, Tääll' ja ijäisesti ain'.

2. Hän edestän' kärsei kuolon, Nyt kenk' minua kadottaa? Isän wiel' rukoilee tykön', Ja mun wanhurskauttaa. Ken siis tahtoo kantaa päällen Sen, kuin hän on walinnut? Hukuttaa ken tahtaa hänen, Jonk' on suojaans' ottanut?

3. Wakaisest' siis siihen luotan, Ettei kuol' eik' elokaan Eroita mua Jesuksestan', Ei enkelit, hädätkään; Eikä mikään luoduist' muista, Nykyisist' taikk' tulewist', Pois mua Jumalastan' suista, Rakkahasta Jesuksest'.

253. Jesu, sanallas sä sielun Ruokit ja sen täytät halun, Annat armon, autuuden; Asu, Jesu, tykönän'!

2. Tosin minä kyll' sen tunnen, Etten ole mahdollinen; Kuitenk' sinuun turwannen, Asu, Jesu, tykönän'!

3. Ole kanssan', ettei saatan' Minua heikkoo pettää saata, Sinuun toiwon' liittänen, Asu, Jesu, tykönän'!

4. Puolestan' pois poista pirut, Helwettiin tee heille kiirut, Sinuun aina luottanen, Asu, Jesu, tykönän'!

5. Syntinen ehk' raukka olen, Tahtoos wastaan usein teen, En sust' luowu sentähden, Asu, Jesu, tykönän'!

6. Wahinkoo ei minull' kukaan Tee, mä saan perii taiwaan, Sinuun toiwon' kiinnitän, Asu, Jesu, tykönän'!

Digitized by Google

7. Pyſy läsnä, Jeſu rakas! Pahuus minust' karkot' kauwas, Sinuss' aina rippunen, Aſu, Jeſu, tykönän'!

8. Kosk' on Jeſus minua läsnä, Hallitſee mun hengellänſä, Niinpä riemull' ſanonen: Aſu, Jeſu, tykönän'!

9. Niin myös autuaast' täältä kuljen, Enkelein kanss' ſeuraan tulen, Siell' ijät' ſua kiittänen, Aſu, Jeſu, tykönän'!

VI. Katumus-wirret.

254. Walittaa, waikiast' mahdan Dawid kuninkaan kanss'; Sen toſin tietää taidan, Minull' Jumal' on wihoiſſans', Sen ſuotta woitin Minun ſuurten ſyntein tähden, Joit' ſalaa tein ja nähden, Hänt' uſiast' wihoitin.

2. O Jumal'! itſen' tunnustan Syntiſeks', waiwaiſeks'; Sill' tunnen minä minuſſan', Ei mitään muut' olewaks', Kuin joka taholt' Täys' lihan häijyy himoo, Kuin maailman perään kimmoo, Ja minun pettää pahoin.

3. Ah armahda päällen', Herra, Minun Jumalan' ja Luojan'! Synti minun pettää monen kerran, On pahuuttans' pujan': O minun turwan'! Warjel' pirun pauloist' aina, Armos minull' Jumal' lainaa Tähän armon aikaan.

4. Älä ann' minun pois heittää, Ynnä mun pahuuteni kanss', Sinun ſanaas, kuin ſyntiä laittaa, Wäkewäll' woimallans': O Herra Jumal', Ann' minun wahwan' ſinuss' pyſyy, Ettei kenkään minua ſyſi Pois ſinun ſiipeis alt'.

5. O kirkas Jeſu Chriſte! Minun toiwon', tuki turwan', Sinä Jumalan karitſa itſe Pois otat ſynnin kuorman: Apuuni tulwos, Sinä taidat, ſen kyllä tiedän, Minua ijäiſeen iloon wiedä, Itkun alhoſt' ulos.

6. O hurskas Henki Pyhä! Saat ja woit woimallas Antaa tuta totuutt' hywää, Kuin Chriſtus ſanallans' On opettan'; Hänt' tunt naan opeta oikein, Kuhun panen turwan kaiken: Suo ettän ſinult' hallitaan!

255. O Jumal'! kenen edess' walitan Sitä tuskaa ja murhett', kuin taritaan Suuren

Digitized by Google

syntein tähden, Kuin nuorna tuli tehdyks', Joist' toiwon kuitenki pestyks', Christuksen pyhäll' werell'.

2. Tuonen minä annettiin pantiks', Lykättiin myös maailman wangiks', Niinkuin lammas luotoon, Ei yksikään minua auttaa taida, Jos ei Herra Henkens' ann' saada, Jonka hän mullen suokoon!

3. Terween' en tainnut tietää tätä, Kuink' maailma mua perääns' wetää, Synnill', surull' olen saarttu, Kuin kala werkkoon ja nuottaan, Jost' Jumalan sana awun tuottaa, Se sydämelleni turwan saattaa.

4. Walwon minä eli lepään, Christuksen kannan eteen Minun syntini suuret. O Herra, auta minua! Etten minä seurais' pirua, Kuin mua pyytää murheesen.

5. Sill' rukoilen, Herra Christe: Työkön' sinä sinuas pitä, Wiimeisellä hetkell'! Ann' minun silloin olla niin sodass', Ettei wihamies mua kohtais', Eikä sais' pahall' rekell'.

6. O Jumala! minä annan, Haltuus ja huomaas kannan, Sielun', ruumiini nöyräst'. Sinun pyhän Poikas kautta Minua taiwaan iloon auta, Pidä ain' murhe köyhäst'!

256. Waiwainen walitan waikiast', Ett' olen syntinen suur', Waiwoill' wäsytett' yli-aikaa, Jo joutumall' multaan olen juur', En itseen' woi synnist' pitää, Jos ei Jumal' armollans' auta, Suo Jumal' wiel' wähän mull' ikää, Parat' pyydän apus kautta.

2. Ehk' meno on ain' minull' kowa, Monet murheet ja tuskat tuimat, Kaikilt' kurilt' kiusaukset owat, Minun päällän' juur' puuttumat', Kuitenk' en epäil' sen tähden, Sinä Jumal' olet tuskiss' turwa, Työs tuskiss' turwata tahdon, Olep's apu waiwoiss' wahwa.

3. Minua pelwossas pyhäss' pidä, Käännä kaikki parhaaksen', Olen outo, kulku-wieras, Anna armos, jota tarwitsen, Est', etten rippuis' katoowass' kunniass', Muuss' maailman menoss' turhass', Kust' suutun sinun sanois ja saarnois; Jost' Jumal' minua warjel' wahwast'.

4. En apuu löydä lääkärten luwuist', Kirjoist', kons-

Digitized by Google

teist' kaikist', Wastaan waiwoi, suurii surui, Paits' sinua, Jesu Christ'! Sinä paras lääkär' lääkitset Sekä sielun ett' ruumiin ruwet. Meit' itse loit, lunastit kalliist', Mun elon' hillits', holho, hallits'.

5. Huudan tykös, Isä Jumal', Poika, Pyhä Henki paras! Minua pelast' peikolt' rumalt', Wahingost' warjel' waarass', Ettän pääsisin pois pahoist' Maailman ja pirun pauloist', Christe mua autuuteen auta, Pyhän piinas woiman kautta.

257. Jts' ihminen, synniss' syntinen maannut, Oli äänen yhden ylhäältä kuulla saanut, Kuin käski nousta, eik' lohduttamast' laannut, Walaisee walkiull', kuin kointähti aamull'.

2. Hän sanoi: kuka on kuin minun herättää ylös? Se wastas': olen saarnaaja lähetett' tykös, Nous' ylös synnist', rukoile Jumalaa pyynnöss', Käännä siis koht', weisat' aamu-wirttä pyytkös.

3. Hän sanoi: sydän se suruinen ei woi laulaa, Kost' waiwaa häntä kuoleman kuorma ja paula, Sitä suurt' surkeutt' walittaneet owat kaikk' kauwan, Jts' Herra Christus, kuin raamatut parhain ärwaa.

4. Se wastas': ennen kuin syntinen tahtoo kääntyy, Ennättää Jumal' hänt' armollans', ett' wääntyy; Autuas sielu, joll' Jumal' suo sanans' ääntä, Päälliseks' armons' paisteell' walaisee häntä.

5. Nousi syntinen, täst' tuns' itsens' lewon saawan, Näki walkeun taiwaast' päällensä walaisewan, Suust', sydämest' taas kiittää Herraa sill' haawall', Äänell' nöyräll' ruweten tällä tawall':

6. Armias Jumal'! anna armos aurink' paistaa, Sen walkeull' minua suo syntistä walaista, Sydäntän' lohdut', sielustan' pimeys poista, Tänäpän' minun ann' ystäwyytees nousta.

7. Se armon aurink', Christus, tuli tyköm' tänne, Äitist' neitseest', kuin ennustett' oli ennen, Meit' wapahtamaan alt' kadotuksen wallan, Kanssans' saattamaan Jumalan lapsiks' jälleen.

8. Minun sydämen' kiittää Jumalaa mahtaa, Kuin

Digitized by Google

ei sallin' kauwan minua synneissän' maata, Mielestän' oli sydämeni kahleiss' ahtaiss', Siihen asti kuin taisin synnistä laata.

9. Kuin synti itsens' tahtoo siſäll' sieluuni änkät', Niin Wapahtajaa Christust' awuks' huudan sangen, Ettei antais' syntiin sywält' minua langet', Eik' maistaa sitä helwetin piinaa kankiat'.

258. Herra Jesu, ainoa auttajan', Ja armon lähde ainoo, Katso suruist' surkeuttan', Ja armos minull' lainaa! Synnit suuret minua waiwaawat, Ja omaa tuntoon' kaiwawat, Tahtoin helwettiin painaa.

2. Ann' anteeks' syntin' kauhiat, O Jesu, piinas tähden, Jotkas maksoit kyll' haikiast', Ristin pääll' kaikkein nähden: Tule siis mullen turwaksi, Tee minua synnist' puhtaaksi, Armoillas awuksen' lähde!

3. Ah, koska muistuu mielehen', Kuink' on mulla syntiä monta, Niin laukee kuorma sydämeen Raskaampi kuin meren santa, Jonk' alla waikiast' waipuisin, Jos ei sinun sanaas olisi, Kuin awun mullen antaa.

4. Se sama sana suloinen Tain turwan minull' tuottaa, Ett's kaikill' olet armoinen, Kuin piinas ansioon luottaa, Ja paha-tekons' katuwat, Syntins' myös surkiast' surewat, Niille armon tuotat totta.

5. Että siis minun synneistän', Joit' paljon on ja julmii, Kuin kauhiast' kalwaa sydäntän', Ja omaa tuntoon' sulmii, Pääsisin wielä wapaaksi, Ja weres woimall' puhtaaksi, Kuin Dawid ja Manasse:

6. Niin tulen mielell' haikiall', Ja etees maahan lankeen, Itken myös äänell' waikiall', Rukoilen nöyräst' sangen: Ann' anteeks', Jesu, minullen Kaikk' minun rumat rikoksen', Joill' kehoitin sinun wihaan.

7. Huojenna, Herra, minullen Tai raskas kuorma ja taakka: Päästä synnin ikeest' irrallen, Jonk' alla maassa makaan, Ett' sitte sinua kuulisin, Pyhyydess' palwell' mahtaisin, Kuin Jsääns' lapsi rakkain.

8. Suo Pyhä Henkes turwaksi, All' ristin joka hetkell', Werelläs pese puhtaaksi, Wiimeisell' hengen retkell'; Päästä pyhäis joukkoon minua täält', Uskon kautt' sielun' wiimeiselt' Taiwaasen tallell' kätke.

Digitized by Google

259. Oh Herra Christ'! Synnit wisfist', Sydäntän' kowin waiwaa, En löydä tääll', Koko maan pääll', Yhtään kuin auttaa taitais'.

2. Jos etsin wiel', Siell' taikka tääll', Ain' maailman ääriin saakka, En sittenkään Löydä yhtään Armon ja turwan paikkaa.

3. Tykös, Jumal', Mielell' surkiall', Armoo kerjäämään lähden: Wihas unhot', Armos osot', Sinun Poikas ansion tähden.

4. Jos niin lienee, Ett' synti wienee Minun rangaistukses ala, Niin kurita tääll', Ja säästä siell', Aut' ett' synnistä pois palaan.

5. Jesu taiwaast', Aut' minua waiwast', Ja usko luja lainaa, Warjele siit', Ettei synnit Mua kadotukseen paina.

6. Tee se mullen, Kuin kelpaa sullen, Lohdut' kost' ristii kannan: Waan wiimeiselt', Jjankaikkiselt' Älä mua ylön anna.

7. Kuin lintuinen, Kost' pitkäinen Jylisee ja myös pauhaa, Juur' pikaiselt' Rakoin sisäll' Itsens' kätkeepi rauhaan:

8. Niin on minun Turwan' sinun, Herra Jesu! haawas wiisi; Kost' hätä tääll', Juur' pakko pääll', Koht' turwan löydän niissä.

9. Waikka waipuis' Sielu, ruumis, Kuitenki wissist' tiedän, Ett' autuaallisen, Jjankaikkisen Jlon tykönäs löydän.

10. Kaikkein autuus, Kolminaisuus! Isä, Poika, Henki Pyhä! Kuule rukouksen', Ann' anomuksen', Sitä nöyräst' pyydän, amen.

W. k. N:o 89.

260. Herra, kaswos käännä puoleem', Ett' syntiäm' tuta tainnem', Synniss' siinneet, syntyneet olem', Synniss' sitt' eläneet aina. Oikian oppis ylönkatsoim', Kiittämättömät lahjois wastoin, Kanss' kankiat käskyilles olim'.

2. Kateus, kawaluus, wäärät walat, Riita, tor-

Digitized by Google

wiha, waino, Petos, wäärys, wäkiwalta, Toinen toistans' wastaan ain' on, Ahneus, ylpeys, koiruus, koreus, Prameus, juopumus, hekuma, huoruus, Pilkat, pahat tawat meiss' owat.

3. Sen tähden witsaat meitä, Jumal', Näljäll', kalliill', kowall' ajall', Sodall' julmall', taudill' tuimall', Eläinten rutoll' kauhiall', Lintuin, kalain pois katoomall', Tarwetten kaikkein puuttumall', Kaikell' waiwall' ja tuskall'.

4. Syyst' olem' oikein ansainneet Näin sangen suuret waiwat: Oikein Jumal' meit' rankaiset, Synnist' ettem' luota taida; Kuitenki kadum' kaikell' mielell', Sydämen kiwull', kaikell' wäell'; Siihen meit' auta, o Jumal'!

5. Että olet Isäm', turwiis tulem', Poikas Christuksen tähden, Katso hänen piinans' puoleen, Älä rankais' ansiom' jälkeen; Kuule kumminki rukouksem', Ann' anteeks', Isä, rikoksem', Poikas pyhän piinan tähden.

6. Itse wanmoit, ettes tahdo Syntisen kadotusta, Mutt' ett' kääntyis', elää mahtais', Ah Herra, walas muista; Kuin Poikas turwill' työös tulee, Armos ala ottaa ollen Lujasti luwannut olet.

7. Sydän suruinen sull' uhri on, Huokaus, rukous nöyrä: Huutom', huokauksem' työös tulkoon; Älä hylkää kansaas köyhää: Käännä witsas, huojenn' hätäm', Wähenn' waiwam', armahd' päällem', Apuum' ehdi Christuksen tähden!

8. Ain' autit omias ennenki, Päästit hädäst' wäkewäll' kädell', Omas olem', lapses lienem', Ostetut Poikas werell'. Me tahdom' tapam' parata, Ilkiän elämäm' ojeta. Kuins autat, sitt' sinua kiitäm'.

W. k. N:o 262.

261. Jesusta tahdon kiittää, Kuin minun syntini kantoi, Uskoll' itseni häneen liittää, Kuin kasteessa wannoin, Hänen nimens' tahdon kantaa, Hamaan kuolemaan ast', Se murheess' lewon antaa, Päästää myös mun hädäst'.

2. Jesu, kuin mieles rikoin Töill', puheill', ajatuksill', Minua werelläs wirutit wihdoin, Holho minua sen turwill'. Rukoilen piinas kautta, Ettes olis'

Digitized by Google

minull' wihainen, Teinpä paljon pahuutta Jota walitan waiwainen.

3. Synnissä olen siinnyt, Synniss' äitin' minun sai, Syntiseſs' elämäss' kiimi Rippunut olen ain'; Ann' armeeks', älä näit' soimaa, Sinun armohos turwaan, Sinull' siihen on woima, Auta alt' synnin kuorman.

4. Niin kauwan kuin maailmass' Suot mun elää ja olla, Pyydän sinult' ikänä ilmass', Ett' syntin' mahtais' kuolla; Se tapahtuu piinas kautta, Ja sen Pyhän Hengen, Kuin hän armollans' auttaa, Uudistaa sydäntän'.

5. O Jesu kointähti! Kuin pimiäss' walaiset, Sinä suruss' apuuni ehdi, Sydäntän' rohkaise, Sinun sanas kautta kirkkaan Mullen lohdutus lainaa, Suo etten tulis' pilkkaan, Ilo itkust' anna.

6. O Jesu, Isä oma! Sinua nöyräst' rukoilen, Ole tykönän' alinomaa, Sitt' hywäss' turwass' olen; Anna armos minun saada, Koska täältä lähden, Etten helwettiin kaadu, Suo taiwaan iloo nähdä.

262. O Jesu elämän Herra! Tule minull' turwaks', Tunnustan joka kerran Syntiseks' minua kurjaks', Minun syntiän' en taida salat', Kuin paljon minua waiwaa, Yöt, päiwät päällen' kaiwaa, Murentaa minua alat'.

2. Jesu! ann' armos saanen, Täällä wiel' eläissän', Ett' tykös kääntyä tainnen, Ja parat' itsiän': Pahuutta kaiken ijän Paljon tehneen' tiedän, Häijyst' elin, jonka tähden Sydämen' on kipiä.

3. Ristiän' minä myös kannan Kyll' ylömmieliseſt', Jonk' Jumal' päällen' pannee, Sen tietää mulle tarpeelliseks'; Kussa minä turwaan kuitenk' Juur' Jumalan sanaan, Siin' lohdutuksen löydän, Waiwoissan' liioitenk'.

4. Usko minull' luja lainaa Päälles, puhdas Jesu, Kautt' kuolemas korjaa minua aina, Etten erkanis' sinust'. Sinun sanaas minä turwaan, Kosk' wiimein täält' lähden, Ota sielun' silloin tähdell Taiwaan iloon lujaan.

263. O Christe, kunnian Kuningas, Ja Lunastaja laupias! Kuule, sinua rukoilen, Werelläs ostettu olen. Suuret syntin' kylläs tiennet, Joit-

Digitized by Google

wastaas tunnyt lienen, Koht' äitin' kohdust' tultuan': Ah armahda päällen', Jumala!

2. Ah armon Isä armias, Sinä taiwaast' astuit alas Lunastamaan minua totta, Älä syntistä kadota. Mitä hywää, jos hukkunen, Minun lunastuksestas lienee? Paremp' etten olis' luotu, Enkä tähän maailmaan tuotu.

3. Sinä muinen syntisen waimon Pöydän tykön' otit armoon, Kuin itkein katui syntejäns', Et muistan' hänen wikojans'. Niin ryöwärin ristin päällä, Kuin tykös kuolon keskellä Turwas' ja tunnust' syntiseks', Koht' teit taiwaan periliseks'.

4. Muista, Herra, walas päälle, Jonkas wahwast' wannoit meille: Ettes suo syntist' hukkuwan, Waan katuwan ja eläwän. Tunnustan, syntinen olen, Huokaan, kadun, tykös tulen, Ja anteeks' antawas toiwon, Mitä wastaas rikoin waiwoin.

5. Kuningas kaikkiwaltias, O Jesu aina laupias! Kuule minua waiwaista! Rukoilen sinua hartaasta, Ken paits' sua minua kuulee? Ken apuun paits' sinua tulee? Jos et kuule, auta minua, Ei muilta ole apua.

6. Olkoon sinun, Jesu, kiitos! Aina ja ijät' ylistys, Kuin kaikkein päälle armahdat, Jotk' tykös hartaast' huutawat. Se sama kunnia Isälle, Ja ynnä Pyhäll' Hengelle, Yhdell' kolminaisell' Herrall', Ijäisest' aina hallitsewall'. Amen.

W. k. N:o 258.

264. O Jesu korkein lohdutus! Sä armon, autuun lähde, Ah! kuule waikia walitus, Kuin sydämest', suust' lähtee: Suur' on mun sielun' ahdistus, Sill' synnill' on minuss' asumus, Kuin peljättää mua perät'.

2. Kuin kuorma raskas rasittaa, Niin hän mun painaa waiwaan: Kuin murhamies myös kauhistaa, Niin on mulle julma aiwan. Hän oman tunton' haawoittaa, Ja kuin nuolta mont' tuhatta Suruista sydäntän' sulloo.

3. Töss' hädäss' armahd' minua, Rienn' awuksen' armias wielä, Sä kärseit kipiää kipua, Ja kuolit ris-

Digitized by Google

tin päällä, Että minä wapaaks' pääsisin, Ja tuomion kowan wälttäisin, Jonk' ansaitsit mun syntin'.

4. Kosk' ajattelen ahkerast' Mun entist' elämääni, Niin karwastelee katkerast' Mun suruist' sydäntäni; Se tulee ratki raskahaks', Ja aiwan paljon painawaks', Pois poistaa luistan' rauhan.

5. Mutt' sinun sanas eläwä Se wirwottaa mun jälleen, Ja synnin kuolost' herättää Mun henken' eloon uuteen; Sill' armostas se wakuuttaa, Ja sielun surkian lohduttaa, Kuin tulee, Jesu, tykös.

6. Sill' astun edes waiwainen, Nyt mielell' suruisell' sangen, Häpiän ja pilkan alainen, Kanss' pelwost' maahan lankeen, Ja jos sen tehdä taitaisin, Niin totta wuotaa antaisin Kyyneleit' werisiä.

7. Waan ah! ei itkun' synneistän', Eik' weren' woi mua pestä: Sun weres, Jesu, edestän', Kuin wuosi, tain woi tehdä; Se lausuu hywää laupiaast', Eik' huuda kostoo ankarast', Kuin hurskaan Abelin weri.

8. Niin anna anteeks', Jumalan'! Ann' anteeks', Jesu rakas! Ett' olen sinun wihoittan', Sun käskys heittän' takan', Maailmaa seurann' häjyä, Ja omaa tahtoon' ilkiää, Sun ristis riiwannut riettaast'.

9. Jos Dawid tawoitt' armon' sult', Jos Manasseta säästit, Jos Pietarin, kuin wääräll' suull' Sun kielsi, synnist' päästit, Jos ryöwär', kuin wiel' ristin pääll' Suhun turwas', sai armon' tääll'; Niin toiwon myös sen saawan'.

10. Waan wahwist' uskon' ainoast', Ett's edestän' kärsin' olet, Niin lewon maistan makiast', Ja tiedän, ett's huuton' kuulet. Sun henkes mun lohduttakoon, Wiimeisess' sodass' auttakoon, Kuin kowin kuolema kokee.

265. Sun edessäs walitan, Christe! Mun suurta surkeuttan', Joka mun sydäntän' pistää, pistää; Tue mun heikkouttan'.

2. Ett' maailman meno on turha, Ja monen pettäwä, Kuin tuottaa myös minull' murheen :,: Siis olen sen jättäwä.

Digitized by Google

3. Nyt tahdon ylön antaa Maailman juóntens' kanss', Ja Christukſen eteen kantaa :,: Mun puutokſen' aikanans'.

4. Mitä mull' Jumal' ſuopi, Siihen minä tydyn' tääll': Jos ristin maljan myös tuopi, :,: Niin luotan Lunastajani pääll'.

5. Auta, Pyhä Henki Jumal'! Täſſä tiess' matkamiest', Ett' Ewankeliumin woimall' :,: Waeltaiſin uskon tiet'.

6. O korkia Kolminaiſuus! Sun päälles luottanen, Waikk' pahuus lewiält' paiſuu, :,: Ann' armos löytänen.

7. Jos maailman menoja tutkin, Niin tunnuſtaa tiedän ſen, Ett' kääntywät moniin mutkiin :,: Ja ſaattawat ahdistukſen.

8. Tääll' häpiän, kunnian wälill' Täytyy mun oleskella; Waan jos käyn Christukſen jälill', :,: Hän pitää mun tallella.

9. Wanhurskaus ja rauha Tulewat Jeſukſelt', Waikk' kuink' maailma pauhaa, :,: Kuitenki ſaan lewon hänelt'.

10. Hän on mull' autuuden ſarwi, Mun kilpen', kallion': Kosk' minull' on ſuuri tarwe, :,: Niin hänes' on apu tarjon'.

W. k. N:o 300.

266. Ah! ollenk' mä outo ainoo maan päällä? Eik' waiwoiss' wertaa minull' löydy täällä? Eik' murhe tai koskaan mult' muuttume? Eikö ſuru ſurkia enään puuttune?

2. Ain' aamuilla, kuin nouſee aurink' armas, Niin liiaks' liſäntyy mun murheen' karwas: Ehtooll', kosk' ehtiwät muut lewolle, Niin murhe majall' tulee minulle.

3. Näin waikiast' mua Herran wiha waiwaa, Kanss' kätens' paino painaa alas aiwan, En lepoo ſaa täst' tuskast' ahtahast', Ain' nuolens' ſieluun' ampuu ankarast'.

4. Mun ſydämen' kanss' tunton' turmioks' piesty On paljost' pahuudest', kuin mult' on tehty: Jumalan julmuus ain' on edeſſän', Kuss' kuljen, pyörin, poikkeen, pakenen.

Digitized by Google

5. Miks' julmast' näin wihastut mulle, Jumal'? Miks' waiwaat waiwaist' minua tulell' tuimall'? Muisteletkos wiel' wikoi nuoruuden? Kosk' eksyin peräss' maailman pahuuden.

6. Ah mik' ilo! ei iloks' mainittawa, Kuin päällen' kuken tuskan, waiwan saattaa, Kuin pian muuttuu mustaan mutheesen, Ja wiimein wiepi kuoloon ijäiseen.

7. Jos, Jumal', näin ain' tahdot ankar' olla Mun syntin' pääll', en taida oikeull' tulla; Waan ehkän tiedän rietaast' rikkoneen', Niin uskon wiel', ett's olet armoinen.

8. Näink's tahdot, ett' tain tuskan alla olen, Ain' aikaan ast', kuin jällens' multaan tulen? Mä parun, itken, huudan huikiast', Waan sydämes mull' näkyy kankiaks'.

9. Mä itken, waan sill' teen työtä turhaan; Mä ääntelen, waan huudan raukka hukkaan: Sun wihas wuoks' sä suljit armos mult', Jost' olen surull' täytett' surkeull'.

10. Mä yksinän' istun ja wesi wuotaa Kaswoillen, waan ei kukaan apuu tuota; Sä kärket itses' ja et kuultele, Jost' suru suuri wielä suurenee.

11. Mä siwullen' jos siiwet mettiseltä Saisin, pakoisin paikkaan toiseen täältä; Kuhun kuitenkaan kuljen kurja mies? Mun Herran piwo pitää joka tiess'.

12. Niin tahdon siis Kaikkiwaltiaan wihaa kantaa, Waikk' murheen pääll' ain' murheen mullen antaa: Mä nöyräll', kärsiwäisell' halulla, Kuuliaisest' kannan witsaas, Jumala.

13. Paljon rikoin, ja pahautt' tein paljon, Kuitenkin armo taiwaast' oli tarjon': Sun nimes ompi Herra Sebaoth, Sä hywää hywyytt' meillen ja'at, tuot.

14. Siis rohkenen ja iloon itsen' annan, Ett's pojan pahan, eksywän myös lampaan, Kanss' perät' penningin pois olewan, Mun wapahdat alt' waiwan waikian.

15. Wiel' kruunaat mun taiwaisell' kunnia-kruunull', Kanss' puetat wanhurskauden puwull', Niin ihanaan wiet ilo-salihin, Mun ylkän' tykö pyhäin parihin.

VII. Christillisestä elämästä.

1. Yhteisesti.

Kultainen A. B. C. D.

267. Ainoan Jumalan päälle turwaa, Ihmisten apu on juuri turha: Jumalan sana on woimallinen, Waan maailma sangen petollinen.

2. Weanit nyt eläwät ilkiäst'; Käytä sinä itses siwiäst', Kunnias pidä aina tallella, Ja muista sitä myös rakastella.

3. Christitty, tätä ain' ajattele, Älä sinä toista panettele, Lukitse kieles hampais taa; Juur' hywän tawan sulle opetan.

4. Duomita karta parempaias, Älä ylönkatso huonompatas, Pahan lopun ain' ylpeys Saanut on, sekä myös koreus.

5. Ei sinun pidä rikkauttas Kerskaaman, riistaas, tawaratas; Sill' rikkaus Jumalalta tulee, Siis ja'a siit' tarwitsewille.

6. Fortuna meit' usein pettelee; Kunniaan ain' itses harjoittele! Kuin kulta ja rikkaus jättäwät, Kunnia ja siweys tallell' jääwät.

7. Galaterein kansaa apostoli Hywään tekoon aina neuwoili: Christus puhui rikkaast' miehest', Ja toisialt' köyhäst' Lazarukses'.

8. Hywiä töitä ain' muistele, Hywää tehdä ain' pyytele; Kiirtämätön on aina wäärä, Kaikkia wastaan ilman määrää.

9. Itses harjoita nuoruudestas, Työhön ja oppiin juur' woimastas, Se wanhaa ikääs kaunistelee, Sulle hedelmän töistäs tuottelee.

10. Kielell' wiekas on ystäwä; Waan sydämess' pahoi juonii pitää: Suullans' kyll' suloisest' puhuttelee; Waan petost', myrkkyy ajattelee.

11. Lankee tykös myötä-käymisyys, Taikk' toisialt' wastoin-käymisyys; Älä sinä silloin huikentele, Ja älä myös paljon pelkäile.

12. Mielestäs wiha pois luowuta, Toimeen sinuas

Digitized by Google

totuta, Ei pikaisuus menesty asioissa, Jost' katuu mies wiimein lopussa.

13. Neuwo ja oppi ota hywäksi, Se sinulle tulee kiitokseksi, Siis opettajas aina kunnioita, Tyhmyydest' itses luowuta.

14. Oikeus ja wahwuus edessäs Pidä, koskas tutkit järjestäns', Siis kuultele tarkast' kaipausta, Molemmat puolet juur' wisusta.

15. Pois eroita itsestäs ylpeys; Sill' kaikki häpäisee kopeus: Joka itsens' alentaa, se yletään, Siis harjoita sinuas nöyryyteen.

16. Kuink' itses käyttämän wielä pitää Surullist' kohtaan, kuule sitä; Murhett' älä hänell' lisäele; Waan raskast' kuormaa kewentele.

17. Röykkiä itsestäns' myös kuulkoon, Oppikoon, wiisaammaks' tulkoon: Joka itsestäns' ylön paljon pitää, Kaikk' häpäisee ja nauraa sitä.

18. Seurassa pyydä olla hywäin, Alati kanssa myös siwiäin, Wahingollisii aina wälttele, Kuin alati muita juonittelee.

19. Toisen wahingost' älä iloitse; Sill' onni sinun kanssas leikitsee. Toisinans' sinä ylös nostetaan, Toisinans' juur' alas lasketaan.

20. Usiast' itsees älä riitaan, Rikkauden tähden anna wihaan; Kuin synnill' ja wäärynydell' kootaan, Se surull' ja murheell' haaskataan.

21. Woi! mitä nyt wielä walitan, Koreist' myös ihmisist' kirjoitan: Senkaltaiset aina ylön anna, Ja suloisten seuraan itses wanno.

22. Herres luotti woimans' päälle, Ei se hywäks' tullut hänelle, Hän tuli omiltans' petetyks', Lyötiin wiimein heilt' kuoliaks'.

23. Ylitsen kaikkia kappaleita Pelkää ja rakasta Jumalata; Tee kaikkii niitä lähimmäiselles, Joitas toiwot myös itselles.

24. Zacharian wirsi weisatkaam', Jumalaa myös ylhäält' julistakaam', Joka tehnyt on hywin totiest', Kiitos hänell' ijankaikkisest'!

Digitized by Google

2. Kärsiwällisyydestä ja tytymisestä Jumalassa.

268. Mitäs, Jumal', tahdot, tapahtua tott', Sinun tahtos hywä on ijan, Heill' armos, apus osotat koht', Kuin uskossas pysywät lujan', Heit' hädäss' aut', Poikas piinan kautt', Heidän tyköäns' älä pois kulje: He huutawat, tykös turwaawat, Et ikäns' heit', Herra, hylkää.

2. Sinä minun toiwon', tuki turwan' Olet, elon', ilon', autuun'. Ei mitään taida tapahtuu turhaan, Paitz' tahdotas, jonk' annan haltuun. Sinun sanas sen todistanee, Ett' luwussas owat hiuskarwan', Meit' wartioitset, kaikki kaitset, Wahwast' aina tykös turwaan.

3. Maailmass' olem' kulkiat wieraat, Synniss' ja suruss' aina. Kosk' täytyy wiimein pois erot', Ja silmän' kiinni painaa, Sielun sinun suomaas, uskon huomaas, Häntä haltuus silloin ota; Synnin sota, kuoleman ota, Poista minust' ja pois soita.

4. Rukoilen, Jumal', sinult' wielä, Kuin wiimeiselt' piru minua kiusaa, Etten sinua silloin pois kiellä, Mutta pysyisin lujan' sinussa. Herra hywä, aut' minua köyhää Pois sen pahan hengen paulast', Kuin minua etsii joka hetki, Saadaksens' minua wauloins'.

5. Itse minull' olet luwannut Olla tykönän' joka hetkell', Sekä tuskass', hädäss' ainijan, Ett' wiimeisell' hengen retkell', Juur' oikiaa tiet' minua silloin wiet, Niin iloon ijäiseen sangen, Luotan sen pääll', en epäel', Sydämest' weisaan, amen!

269. Ole kärsiwä, nöyrä ja siwiä, Ain' Herran tahtoo seuraa; Kuin ahkerast' ain' tääll' tekee tain, Sitä ei pois heitä Herra. Kärsimys waiwass' on manna taiwaast', Jonk' Jumal' on tawaroins' kätken', Tai herkku totta taidon tuottaa, Ja muuttaa murheen kaiken, Joka aika ja hetken.

2. Jos tulee pääll' joku asia tääll', Kuin myötäns' tuskan tuopi, Ettes tiedä, mitä sun tehdä, Taikk' taiwoll' ajatell' sopii; Niin pysy ain' toiwoss' wahwan',

Digitized by Google

Ja ſeiſo lujan' alat', Kuin tulella koetellaan Kulta, ei kuitenk' pala; Niin ei käy kärſimys ala.

3. Maailman waiwoi koetus ſe woi Meit' kantamaan totuutta todell', Kärſiwälliſyydess', tytywäiſyydess', Jumalan lasten oikiall' mielell': Ei paits' Jumalan apuu kukaan Sitä tehdä tainne, taikk' tienne, Koetus meidän kärſiwäiſyyteen, Juur' oikiat' tietä wienee, Kuin kirjass' kirjoitett' lienee.

270. Jeſusst' ſielun' halaa, Sydän perään palaa, Jeſusst' odotan, Surust' ratki hiwun, Kärſin kipiän kiwun, Häntä kaipaiſsan', Jeſuinen, minun ſulhaiſen', En tahdo maailmass' mitään Suhtees minään pitää.

2. Olen ſiipeis turwass' Wapaa kaikest' ſurmast', Waikka ahdistaa Wihollinen' häjy, Perkel' kiukuss' wäjyy, Jeſus pelastaa, Enpä tääll' ſiis pelkää wiel', Waikk' ſynti ja helwetti pauhaa, Jeſus liſää rauhaa.

3. Wanhan draakin kita, Kauhia kuolon rita, Ei woi kauhiſtaa. Waikka maailma halkeis', En kuitenkaan pelkäis', Jeſus wahwiſtaa. Kyllä woi ſe, kuin mun loi, Kuolon kuopast' auttaa, Jeſus piinans' kautta.

4. Menkään matkaans' kalu, Ei ol' ſihen haluu; Jeſus tawaran'. Kauwas kunnia kulje, Itſes minult' ſulje: Jeſus kunnian', Ei woi wiel' kaikk' tuskat tääll' Pois hänest' minua ſuiſtaa, Jeſust' tahdon muiſtaa.

5. Maailman turha tapa, Sinust' olla wapaa Tahdon todella, Et ſä minua petä, Etk' ſaa ſyntiin wetää Pahoill' juonilla. Koveus ja prameus, Hekuma ja muut synnit, Jääkäät kaikki tyyni.

6. Häjyt murheen henget, Kiiruiſsann' pois menkäät, Jeſus turwakſi Tulee, kuin kyll' ſuittaa Murheen minull' muuttaa, Kaikkein parhaakſi. Tiedän kyll', ett' Jeſus mull' Surut, tuskat aina taitaa Kaikki hywäks' laittaa. Amen.

W. K. N:o 289.

271. Jeſus armon aitta, Jeſus hywin laittaa; Jeſus ſynnitä kuoli, Meidän ſyntim' pois wuoli; Jeſus taiwaaſſa elää, Jeſus meit' auttaa täällä.

Digitized by Google

2. Jesus minua auttakoon, Tarpeet kaikk' lainatkoon! Jesus sydämeen tulkoon, Jesus rukouksen' kuulkoon, Jesust' sielun' ain' kiittää, Hän murheen minust' pitää.

3. Jesus mulle hengen loi, Jesus elämän soi, Jesus mulle ruuan antaa, Jesus kaikk' tarpeet kantaa: Jesus wiel' neuwon tietää, Ja tahtoo awuksem' rientää.

4. Jesus minun lunasti, Jesus minun pelasti, Jesus helwetist' osti, Jesus kuolemast' nosti, Jesus wiel' tarpeet näkee, Jesus ain' auttaa käkee.

5. Jesus uskon lainaa, Jesus holhoo aina, Jesus Pyhän Hengen antaa, Kuin meill' kaikk' lahjat kantaa; Jesus niill' sielun täyttää, Jesus meill' armons' näyttää.

6. Jesus meit' suojelee, Ja waaroist' warjelee, Jesus meill' rauhan tuopi, Jesus terweyden suopi: Jesus wahingot estää, Jesuksen armot kestää.

7. Jesus meit' hallitsee Hin, päjwin wartioitsee, Jesus ei koskaan makaa, Jesus on aina wakaa; Jesuksen nimeen elän', Jesuksen nimeen kuolem'.

8. Jesu! sinä minun, Jesu! minä sinun, Jesus minun kaikess' waiwass', Jesus ylhäällä taiwaass', Jesus ain' joka paikass', Jesus ain' joka aika.

9. Jesus Lunastajan', Jesus Wapahtajan', Jesu, aut' nyt ja aina, Ja autuas loppu lainaa! Jesu, wiimeisell' hetkell' Minua taiwaan iloon kätke!

10. Jesust' ylistäkääm', Ja kilwan kiittäkääm', O Jesu kunnian Herra! Sulle kiitos monin kerran, Jesuksen kiitos olkoon! amen: Jesus meit' kuulkoon!

3. Maailman menon turhuudesta ja ylönkatseesta.

W. k. N:o 10.

272. Maailmass' mainittawat menot, Tuimat tawat, ilkiät elot, Edes takaisin kaikki käynee, Kuin kukin walittaa tainnee. Maailma hywii pahoin polkee, Pahoin suowat kunniaan kulkee.

2. Taiwaan waltakuntaa ei etsitä, Jumalan sana ylönkatsotaan, Jos joku sen wastaan ottaa, Siit' omaa

Digitized by Google

parastans' odottaa, Ulkoo itsens' kaunistellen, Eyk' Jumal' sydänt' tutkistelee.

3. Kukin käyttää sisuns' jälkeen, Jumalat' ei tottel' eik' pelkää, Eik' oikeutt' eik' ketään häpee, Mieltäns' myöten myös kaikki tekee: Kukin katsoo omaa hywää, Ei yhteist' tarwett' holhot' pyydä.

4. Prameutt' puoletonta pitäwät, Koriain tapain wallass' käywät, Hekumat' ajallis't' etsiwät, Rikkautt' tyköns' repiwät. Lain myös lahja lannitsee, Ystäwyyn että oikeun taritsee.

5. Hywä toimi-asia hyljätään, Taito, kunnia-tapa syljetään, Totuutt' ei woi kärsiä kenkään, Eikä myös oikeutt' semmenkään; Kuka neuwon hywän antaa, Pilkkaa, nauroo täytyy sitt' kantaa.

6. Maailman muodoll' wiisaast' laittaa, Kuin purjeens' sinn' tänn' wäätä taitaa, Mieli-kielewä kunnian kantaa, Toden puhe wainon antaa. Joka paikass' nyt pahoin käy, Ett' kaikiss' häijyt tawat näin närwyit.

7. Ettei Jumalan tahtoo tehdä Meiltä, kuin sen saam' kyll' nähdä, Sentähden ei myös tääll' taida Jälkeen meidän mielem' käydä. Sill' nurin kaikk' edes takaisin on, Kuin Jumala päällem' armahtakoon.

W. k. N:o 314.

273. Ah! mik' ompi elom' tääll'? Tuska, waiwa tuskan pääll', Työ ja meno lewoton, Silloink', kosk' se paras on.

2. Mik' on aikam' lyhyinen? Sota alinomainen: Yksi toistans' waiwalla Witsaa pahall' tawalla.

3. Mikä jumalisuus meiss'? Heikko, wajaa joka tiess': Emme Herran tuomioll' Sen kautt' autuaaks' taida tull'.

4. Mik' on riista, tawara? Lika, multa katoowa: Rikas pian köyhtyy kyll', Murhe myöt' on molemmill'.

5. Mik' on korkee kunnia? Kukkula kuin kukoistaa; Karsaast' katsoo kadet pääll', Jos on joku arwoss' tääll'.

6. Mik' on maailman ystäwyys? Sakia sawu, sumu myös; Ystäwist' äl' ihastu, Weljein wäli rikkaantu-

Digitized by Google

7. Mik' on onni noutawa? Myrkky, tauti tappawa, Kuin mont' sieluu waiwaista Kadottaapi kauhiasta.

8. Wiha, kateus mikä on? Kuin meit' wakoo wahinkoon: Wihataan ja parjataan, Kunniam' kaikilt' kalwataan.

9. Mikä tauti? kauhiast' Waiwaa meitä waikiast': Tuskin jäsen löytynee, Jonk' ei kärsii täytyne.

10. Mik' on wiimeink' kuolema? Se kuin tuskat lopettaa, Wiepi wihdoin waiwasta, Iloitsemaan taiwaasa.

11. Sieluni se wirwottaa, Tuskist', kiwuist' kirwottaa, Ettän elon ijäisen Taiwaass' saawan' tietänen.

12. Jok' ei näkyn', kuulunut, Ajatuksiin astunut: Ilon sijall', ulkona, Toi on minull' toiwona.

W. k. N:o 106.

274. Pois makia maailma jää' Mun sielun' päänänsä Täält' pyrkii ylös wielä, Kanss' mielen' etsii siellä Ain' ijäist' menoo taiwaass', Juur' Herran pyhäin seuass'.

2. Pois maailman tawara! Et saa mult' kiitosta; Sen wirta poijes wiepi, Ja tuima tuli syöpi, Pois tawaroittes kanssa, Ei ne mulle autuutt' anna.

3. Pois turhan kanss' ilon, Se sikla suru on; Sun kaiken ilos ilkeen Mä pilkkaan, hylkään, syljen, Ei rietas riemus taida Täall' sielull' rauhaa antaa.

4. Pois paha prameus, Kanss' tyhmä koreus! Kaikk' samett', silkkipuku, Kuin tuuli turhaan hukkuu; Niist' tosin sanoo mahtaa, Ett' owat multa maasta.

5. Niin ylpiä kunnians' Hän menköön kauwas kanss', Se ompi waiwa, sawu, Kuin liekkins' kanssa sammuu: Miks' kunniata pyydän, Jost' waiwoin waiwan löydän?

6. Pois mailman ystäwyys, Se wilppi, wiekkaus, Kuin monta murhaa, pettää, Wahinkoon wiekkaast' wetää: Sun ystäwyytes häijy, Mink' kelpaa? sill' sä wäijyt.

7. Taiwaass' on ystäwän', Sinn' mä ikäwöitsen, Hän sydämens' mull' antaa, Kanss' rakkautens' kantaa, Mun iloll', riemull' täyttää, Kanss' suruist' kiwuist' päässtää.

8. Taiwaass' on kunnia Mulle walmis korkia; Sill' kir-

Digitized by Google

jaan eläwitten On nimen' pantu, tiedän, Siell' iloss' parhaass' pauhaan, Ja Herrall' kiitost' laulan.

9. O taiwaan köreus, Ja korkia kauneus! Sill' päärlyill' kaunistetut Sun porttis on, ja kadut Kaikk' kullall' kalliimmalla: Ah koskan sinn' saan tulla?

10. O taiwaan hekuma, Autuas sun nautit' saa! Muut kaikki ylönkatson, Kuin nautitsen sun ainoon, Kuin hywän saada taidan Niin huonon hyljät' mahdan.

11. O taiwaan rikkaus! Suo meill' osallisuus Sinuss', suo, Jesu laupias, Meill' runsaat armolahjas; Suo tawaras meill' suuret, Joit' emme pois kadot' ijät'.

12. Pois maailma! taiwaasen Halaa mun sydämen' Maalliset ylönkatsoo, Taiwaasen ylös tahtoo; Jää maailma kanss' sun omais, Mä Herran olen huomass'.

275. Jhmisen elämän surkeudest' Se wiisas Salomon saarnamies Koko kirjan kirjoitt', ja turhuudest', Kuin toden kyll' ties', Ett' kaikki ain' turhii töit' tekewät, Jälkeen meno toinen tulee.

2. Kaikk' maailman hekuman iloo etsii, Täsfä itsellens' pyytää paratiisii, Tääll' on itkun alho, murheen metsä, Kuin täst' on wissi, Kosk' etsitään iloo, se muuttuu murheeks', Jälkeen meno toinen tulee.

3. Kyll' työtä, murhett' maailmass' lienee, Jota walittaa suuret, pienet, Kuin kukin tämän taitaa tietää, Edestäns' nähdä, Tääll' sota on, waiwat, taudit, tuskat, Jälkeen meno toinen tulee.

4. Harwa wisust' wiisautt' pyytää, Seisoo sen perään päiwää ja yötä, Mielikarwautt' saa paits' syytä, Ett' pahoin käy kaikk', Eik' asettaa woi asetettawit'. Jälkeen meno toinen tulee.

5. Kaikk' wiisautt' ylönkatsowat, Se houkkio joukko ain' on suur', Kuin häijyy hekumaa tahtowat, Jota etsiwät juur', Kaikk' antain sywään, sakiaan käydä. Jälkeen meno toinen tulee.

6. Moni rakentaa kartanoit', linnoja, Joiss' ajattelee ain' asuaksi, Eik' tiedä kenelle kimmoo Asuinsiaksi, Monen perinnön wieras omaks' ottaa. Jälkeen meno toinen tulee.

Digitized by Google

7. Nyt näemme monen lyöwän maahan, Kuin suurella työllä rakettu on, Ain' muuttaa, mulkata saadaan, Tai tapa on, He hyppiwät, laulawat, iloitsewat. Jälkeen tohu toinen tulee.

8. Mieltäns' myöten he asettawat, Tehneens' kyllä wiisaast' luulewat, Joist' wiimein laitoksen woittawat, Häpiään tulewat, Sen tietää saawat suwut, sikiät. Jälkeen meno toinen tulee.

9. Siin' tyhmän toimens' näyttäwät, Ett' petoksell' tawarat kokoowat, Niit' luulewat lapsillens' jättäwäns', Niiden nautit' saawan, Jotk' tuhlataan wähäll' ajall'. Jälkeen meno toinen tulee.

10. Kuin maailmalliſii ain' ajatellaan, Eletään oman tahdon perään, Lähtee äkilt' täytyy täältä, Kuoleman erään, Edest' pahan ja hywän palkan saamaan, Jälkeen tohu toinen tulee.

11. Siis neuwo tarpeellinen lienee: Tee mitä sanassans' Jumal' näyttää! Hänt' pelkää, parannukseen rienna, Näin sinuas käytä, On kuoleman hetki tietämätön: Jälkeen meno toinen tulee.

12. Kuin toiſin tekee, wäärin menee, Sen wahinko oma wiimein näyttää, Ett' hullu leikki se lienee, Ain' synniss' elää, Kust' kuoleman kadotus seurannee, Sitt' tohu jo paha tullut on.

13. Ken nautita maailmaa tahtoo, Nautitkaan niin, ett' ajattelee ain', Kuin huomen' kuoleman pitäis' kohta, Täält' eriimän näin; Sill' monen maailma pahoin pettää, Jälkeens' tohun pahoin jättää.

276. Kirjoittaa on minull' miel' Tain maailman surkeudest', Aika on jo tulla tiell', Ja nousta ylös unest': Poiketa pois pahuudest', Waari ottaa autuudest'. Nouſe ylös ja walwo, Ja ole aina walmis.

2. Kuſſa he nyt mahtaa oll', Jotk' elit ennen meitä? Hautaan ſinä mahdat tull', Jos tahdot nähdä heitä, Tuhaks', tomuks' tulit taas, Mullaks' myös mätänit maass'. Nouſe ylös ja walwo, ꝛc.

Digitized by Google

3. Synniss' maailmaan synnymme Kiwull' ja surull' surriall': Waiwass' aina elämme, Ja työssä monell' murheell', Wiimein kuolema kulkeepi, Meitä kiweull' korjaapi. Nouse ylös ja walwo, ꝛc.

4. Tällä lyhyell' elämäll' Ei ole mitään wartta, Kiiru on ain' kuolemall', Ei hän yhtäkään karta, Tuoni tulee kuin leten, Että armahdu ketään. Nouse ylös ja walwo, ꝛc.

5. O! joskas tääll' tietäisit Autuain ilon taiwaass', Maailman turhuutt' wälttäisit, Että sen iloo kaipais': Herraa palwell' pyytäisit, Yli aikaa ylistäisit. Nouse ylös ja walwo, ꝛc.

6. Ne kuin taiwaass' hallitsewat, Kuink' autuaat he lienee? Christust' kaswoin katselewat, Eik' murheest' mitään tienne: Heliäst' huutawat Herrall': Pyhä, pyhä, pyhä Jumal'! Nouse ylös ja walwo, ꝛc.

7. Ah, kuink' suuri surkeus, Christukset' eroitettaa, Pyhäin paris' perät' pois Helwettiin wajotettaa, Kitua kiwuss' kipiäss', Piinass' piinattaa pimiäss'. Nouse ylös ja walwo, ꝛc.

8. Kirottuin kiwuist' kipinänk' Jos täällä tuta saisit, Ennen waiwan enimmänk' Kärsiwäs täällä soisit; Ett's woisit wälttää waikian, Kirottuin kiwun kauhian. Nouse ylös ja walwo, ꝛc.

9. Kiwut siell' kaikk' katkeemat', Ei löydy lewon siaa: Piru piinaa taukoomat', Ei lopu waiwat ijan. Kiwuss', kiukuss' parkuwat, Woi, woi! alat' huutawat. Nouse ylös ja walwo, ꝛc.

10. Karttaa woit kadotuksen, Jos tätä tutkit täällä, Oikian teet katumuksen, Uskoin Christuksen päälle; Etät ain' jumalisest', Niins lähdet täält' autuaallisest'. Nouse ylös ja walwo, Ja ole aina walmis.

277. Minun mielestän' maailma on kamala, Joka tuottelee turhaa työtä, Pettäwäistä menoo monell' tawalla, Muutteell' monell' mont' pahoin työttää. Wiimein wie wääräll' tielle ja liukkaall', Jos tahdom' tain tawalla elää, Kuin rakastam' häntä, kowin koht' loukkaa, Koska korottaa, kohta pettää.

Digitized by Google

2. Hän Hamanin aiwan yllösnosti, Ett' polwet kaikk' kumarsit häntä, Kuninkaan suurest' suosiost' jalosti, Kuulla kaikkein täytyi sen ääntä. Koht' meno muuttui, kowin käwi, Hirsipuuss', jota muill' rakens' ridaks', Siin' ripustuwan äkit' itse näkyi, Maailma petti hänt' pahoin eräks'.

3. Suur' Sanherib, Abimelech ankara, Achab, Jesabel juontens' kanss', Ahitophel ja muut suuret sankarit, Maailma noosti niit' ylös altans'. Niin Holofernes otahorr' suur'; Ain' mielt' myöten luulit heill' kä wänf', Lankesit korkialta kaikk' kowin juur', Puutuit pian heilt hywät päiwäns'.

4. Ei yhtäkään luottaa mahda maailman pääll', Kuin kyll' monelt' se turhaan tehdään, Hän äkit' koht' lankee kuin liukkaall' jääll', Kuin kyll' aina saadaan se nähdä: Turwatkaan todest' kukin Jumalaan, Pelwoss' pyhäss' pysyköön aina, Waikk' waiwat' sitt' mahtaa maailma paha, Tuskaan tunkee, suurt' suruu lainaa.

5. Kuitenk' Christus omains' kanss' hädäss' on, Heit' armollisest' ulos auttaa: Dawidii, Danielii maailma on wainon', Israelii Pharaon kautta: Ja Josephin, Elian, Jeremian, Heit' wapahti wainoojittens' kädest', Niin uskowaisians' wiel' ainian Auttaa ahdistuksest' ja hädäst'.

6. Kaikkein pyhäin esikuwa osottaa, Ett' maailmass' ain' kärsimän pitää. Sen suruisen sydämen Jumal' ottaa Uhriks' otolliseksi sitte, Kanss' katuwan mielen, oikian uskon, Kuulee rukouksen, antaa anteen; Hän haluisest' huojentaa päältäm' tuskan, Taikk' täält' korjaa ijäiseen iloon.

7. O Jumal'! wahwist' urhoolliseks' uskoan', Kuorman' ett' woisin kewiäst' kantaa. Täss' elämäss' suru on ja tuska, Maailma iloo ei taida antaa: Christe! korjaa minua tykös täält', Omas olen, elän eli kuolen; Hengelläs hallitse aina Pyhäll', Kanssas ijät' suo iloss' olla.

278. Etkös ole ihmis-parka! aiwan arka, Ettäs itket yli öit', Ettäs suret suuttumata, wuuttumata, Kouwan mustan murha-töit'.

Digitized by Google

2. Tap' on wanha tappawalla wierahalla, Luojan laitoksen perään, Hywät, huonot kankoinensa, lapsinensa, Syöstää, sulloo maan poween.

3. Syökse, haastaa, särkee, sortaa, mullaks' murtaa, Hirmu-kourilla kowill', Ei ol' toiwoo toiwotuksiss', woiwotuksiss', Parkusuilla pelkureill'.

4. Parku poijes paneminen, katsominen Kaiken maailman menoi. Katsos kaikki katseltawat, kuulleltawat, Eikö löytä loppuwii?

5. Eikö kuulu kuolewia, katoowia, Paitsi ihmis-parkaisii? Tuuless', tähdeiss', taiwahalla, meress', maalla, Kuolewill' on kumppanii.

6. Mitä maassa mateleepi, käweleepi, Maaksi muuttua pitää; Mitä puussa piiskuttaapi, kuikuttaapi, Puusta pudota pitää.

7. Lennä lintu, minkäs lennät, Et sä lennä Kowan kuoleman käsist'; Saa se linnun lentäwänki, rientäwänki Tempaa tuulettelemast'.

8. Kell' on ruumis raittihimpi, rautaisempi, Kuin on kalalla meress'? Surma toki surmeleepi, turmeleepi Wetten karjanki wedess'.

9. Haut' on walmis wähäisillä kalaisilla Hauwin hirmuisen kidass', Hauwin haut' on kattilassa kuohuwassa, Toinen puhuwan powess'.

10. Ruohot raukat raukenewat, ehkä owat Koreana kukassans', Puut ei pääse, paksut juuret, pienet, suuret Kaatahan kaswaessans'.

11. Kiwet kowat kalliolla, kankahilla Rikki mullaks' murretaan; Rauta kaikki repäisewä, raatelewa, Ruostehelta raadellaan.

12. Ei niin wähää wäetöntä, woimatonta, Jota surma säästänee, Ei niin wahwaa wäellistä, wolmallista, Joka käsiss' kestänee.

13. Jos sä kannell' kaiken ilman heität silmän, Hänen tiedustat tapans'; Kääntyy kulkee, wääntyy, wyöryy, poikkee, pyöryy, Taiwas kirkas tähtinens'.

14. Kerran kääntyy kääntymästä, wääntymäst'

Digitized by Google

Kääntyy kääntymättömäks', Kääntyy käskyllä kowalla Kaikkiwallan, Tyhjäksi, tawattomaks'.

15. Täm' on tuoni tulisella taiwahalla, Tämä tähtein pesäll', Tämä ikä ihanalla auringolla, Tämä wahwuus wahwuudell'.

16. Siis ei ole olewata, pysywätä Tämän maailman menoiss', Kaikki kaatuu, kaikki muuttuu, kaikki puuttuu, Luojan luotujen seass'.

17. Hengelliset, hengettömät, huolettomat Menojans' muuttelewat; Hetki hetkelt', päiwä päiwält', wuosi wuodelt', Loppuans' lähenewät.

18. Tätä aina ajatella, muistutella, Sinun syntinen pitäis', Tästä ottaa ojennusta, huojennusta, Surman sua säikyttäiss'.

19. Luodut kaikki katoawat, lopun saawat, Laatuinensa, luontoinens': Onkos ihmet, jos sä kaadut, jos sä maadut, Syntisäkki syntineis?

20. Mik' on ilo rikastua, rakastua Kaupungissa katoowass'? Mik' on ilo oleskella, asuskella Täss'ä turhass'a tilass'.

21. Etsi muuta elantota, olentota, Pyydä taiwahan taloon, Etsi menoo muutteetonta, puutteetonta, Pyri taiwahan iloon.

22. Siell' on riemu rikkahampi, runsahampi, Siell' on ilo loppumat'; Siellä laulat lapsineesi, lankoineesi, Woiton-wirttä wäsymät'.

23. Kosk' ei koskaan kuolemata, katoomata, Sinne täältä tulla tait', Sydän sull' on, syntis-parka, aiwan arka, Että's suret surman töit'.

4. Juopumusta wastaan.

W. k. N:o 222.

279. Herra Jumala taiwaast'! Waikiasti walittaa mahdam', Täst' ihmisten ilkiäst' tawast', Kuin nyt ain' nähdä saadaan. Ain' kilwan juopumus, täyttämys, On kaikiss' wallan saanut, Nuoriss', wanhoiss' paits' erittämyst', On kaikk' pahennuksen kaannut.

2. Raittiutt' rakasti moni muinen, Kaikk' asiat hy-

Digitized by Google

win säättiin, Nyt kilwan juowukſiss' jokainen Walaa ja itſens' täyttää. Pilkat', panetell', irwitell', Rietrait' riwoi myös nauraa, Muutoin maailmass' ei minään pidell': Tai on hullun ajan aura.

3. Juopumus wiiſaan willitſee, Wallan wäkewält' pois ottaa, Lain oikeun häijyst' häiritſee, Tawat hywät pois ſoittaa. Ei ſe mitään säätyy edes ſeiſo, Kuin juomaa jouteelt' noutaa; Taito, toimi turmelt' häness' on, Eik' tarwetten töihin jouda.

4. Kansſans' kaikki pahat tawat tuo, Häpiän, rietaan muun menon, Kuin aina kilwan juomaa juo, Itſens' wie hulluun eloon, Riidat ſaattaa matkaan, murhat, Wahingot, waiwat nurjat, Äkilt' omat ſurkiat ſurmat, Sen näyttäwät eſikuwat kurjat.

5. Noah näytti itſens' juopuneeks', Jost' poika oma hänt' pilkkas', Loth tuli wiinast' huokuneeks', Tyttäritäns' häijyst' häpäis'. Herodes wieras-pidoſſans', Se ſukurutſa pannain, Wuodatti weren wiattoman, Antoi pahan porton anieen.

6. Pidoss' Ammon henkens' antoi, Ella myös elost' eroi, Kosk' palwelia Simri pääll' karkoi, Ja wallan hänelt' pois teloi. Sodanherra Holofernes woipa Juowukſiin joi kaikkein nähden, Outo waimo hänelt' pään pois löi, Häpiä häijy häneü' tehtiin.

7. Baltſar', Babylonian kuningas ſuur', Riemuisna pidoss' parhaallans', Wallakuntans', että henkens' juur' Kadotti pois pikimälläns'. Alekſander äkilt' woitti Raittiin' monta waltakuntaa: Kosk' wiinall' itſens' upotti, Pois toimi tuli, ett' muut' monta.

8. Kambyſes, kuningas korkia, Raittiin' riikins' hywin hallits', Koht' kuin wiinall' karais' kurkkua, Waltans' hän wäärin wallits', Weljens' hän tappoi wiattoman, Siſarens' häpiäll' häpäis', Sydän-werens' wuodatt' omans', Näihin hänt' juopumus wetkäis'.

9. Kuin wiran wireys kokoon wetää, Sen runtuus kohta kuluttaa, Lainaks' ottamaan waatii hätä, Mailt' wiimein pois kuljettaa. Kuin raittius wiriäst' wiras-

Digitized by Google

käy, Siin' kaikk' hywin on sen wuoksi; Mutt' siellä koto kylmill' jää, Kussa aina ollaan juowuksiss'.

10. Wesi-taudit, ruumiin tuskat, Rinnan ahdistus, pään pakko, Pahat puuskat, häijyt yskät, Posken rypyt ja jako, Kätten wäristys, kaswoin kohistus, Hengen myös häijy haju, Silmäin puna, paha pullistus, Näin ylön juomisest' hajoo.

11. Kuin kalu ja terweys juotu on, Niin täytyy kerjäämään käydä, Taikk', warkaiss', jost' nuoraan joudutaan, Ellei erii ennen taida. Nämät witsat ajaiset owat; Jos juomar' ei parane wielä, Piinat, kiwut ijäiset, kowat, Hänell' helwetin tuless' lienee.

12. Rikas mies joi tääll' mettä, wiinaa, Pois pääsit hänelt' hywät päiwäns', Hän helwetiss' täärää piinaa, Saa tulta, tulikiwee päänäns'. Se mahtaa kallis olu olla, Kuin raha ei woi maksaa; Sun helwetiss' täytyy its' ijät' olla, Piinass' katkerass' kitumassa.

13. Neuwoo meit' Christus karttamaan, Ett' ei suur' juomuus syömyys Meiss' sydänt' pitäis' rasittaman, Herran päiwä päällem' rientyis' Äkilt' kuin paula linnun pääll': Niin itku ijäinen seuraa: O juoma-ratt'! ajattel' ennen tääll', Kuins tulet perkeleen teuraaks'.

14. O Jesu Christ', meidän Herram'! Auta meitä, Henkes awull', Käyttämään meidän elokertaam' Raittiist' ratki kaikell' halull': Ann' pahat tapam' katua, Elää aina tahtos jälkeen, Anna juopumutt' karttaa kauhiaa; Sitt' me sen pahuudest' selkeem'.

5. Haureutta ja hekumaa wastaan.

W. k. N:o 62.

280. Maailman menon turhuudest', Ja häjyin tapain pahuudest', Weisata aikoo kielen': Herra, opettaja oikia, Ja taidon lähde makia! Wiisaudell' täytä mielen', Ett' oikiaa tietä taitaisin Käydä, suloisen weisaisin Kiitos-wirren sinull' aina, Siihen minull' woimaa lainaa.

2. Maailma synniss' iloitsee, Ja hekumassa leikitsee, Waikk' siinä wiimein nääntyy. Petos ympärins' juokselee, Totuutt' ei kukaan tottele, Walheeks' jo to-

Digitized by Google

tuus wääntyy. Murha ja weren wuodatus, Wiha, waino ja sadatus, Maall' että merell' pauhaa, Ei löydy kussaan rauhaa.

3. Tyrannit tylyt etrian Kansastans' köyhäst' kauhian Korpeille, pedoill' julmill', Sodass' aina rakentawat, Ja surkiast' monta santtawat Maakuntaa perät' kylmill'. Lesket tääll' sumuss' huutawat, Orpoin kyyneleet wuotawat Yöt, päiwät kuuluu kauwas Wankein huokaus waiwass'.

4. Huoruus maan kulmat täyttänyt, Hulluutens' häjyn näyttänyt On nuorill' sekä wanhoill', Jotka haureutta himoowat, Ja saastaisuuteen samoowat, Pettäin mont' makioill' sanoill'; Jost' saatana saa iloita, Ja joukkons' kanssa riemuita, Ett' synti saa niin wallan, Wakuuden maahan tallaa.

5. Kukoistaa maassa koreus, Perät' puoleton prameus Miehiss' ja waimon puoliss'. Jos Adam, Ewa noursisi, He lapsians' ei tuntisi; Pääss', käsiss', rinnoiss', suoliss' Koristukset koriat kohuwat, Työmyydess' takaa ajawat Maill' wieraill' mutta tapaa, Jost' harwa on sill' wapaa.

6. Kalliss' puwussa wääntelee, Mies halpa itsens' kääntelee, Ja ylpiäst' elää sangen, Eik' ajattele hukkuwans', Äkiltä täältä nukkuwans', Kuitenk' kuin ruoho lankee. Kuhun jää sinult' koreus, Maailman häjy haureus, Kosk' mato silmääs kaiwaa Ja perkel' sieluus waiwaa.

7. Juopumus pidoiss' pidetään Iloll', ja sitä kiitetään; Teiden ja katuin haaroiss' Räyhätään ja myös pauhataan, Taitamattomast' tapellaan, Ehk' ollaan suuriss' waaroiss'. Ah, wiina wiisaan willitsee, Eik' juomarita hillitse, Waan syöksee wiimein ansaan, Helwetin alhon lansaan.

8. Näiden siis tähden nuhtelee, Propheettain kautta juttelee Rangaistust' Luoja suurta, Ja antaa pappein saarnata, Pahuudest' kansaa warata, Wihaamaan synnin juurta. Tähdet ja merkit taiwahass' Neuwowat

Digitized by Google

meitä hartahast' Hylkääm̈ään menoo pahaa, Eik' ahnehtimaan rahaa.

9. Wilja maast', meresť wähenee, Sodat, taudit meit' lähenee, Loppuun jo kaikki kääntyy; Synt. ihmisiss' hallitsee, Ja pahat tawat wallitsee, Loppuun jo kaikki kääntyy. Rakkaus maassa lakastuu, Moni synnistä riemastuu, Uskosta pojes m̈ääntyy; Loppuun jo kaikki kääntyy.

10. Koht' Herran torwi helisee, Wuorten perustus wärisee, Tuomar' on owen edess'. Maan piiri tulell' poltetaan, Kaikk' tyhjäks' jällens' saatetaan, Kuin on kuiwall' ja wedess'; Kuolleet kaikk' ylös nostetaan, Työn jälkeen pahoill' kostetaan, Joillenka piina suuri Annetaan palkaks' juuri.

11. Tulta, sawuu he lainoowat, Draakit, kärmeet heit' wainoowat, Woi itkun ijäist' piinaa! Helwetin susi raatelee Ruumist', joss' madot matelee, Woi itkun ijäist' piinaa! Meri pohjaton palaapi, Tulikiwestä hohtaapi Julmuuden wihan wiinaa! Woi itkun ijäist' piinaa!

12. Wanhurskaat iloon kannetaan, Kuin armost' heille annetaan, Ei suinkaan ansion tähden, Kussa weisaawat iloisest', Kiittäwät Jesust' suloisest', Kolminaisuuden nähden; Aurinko kuun kanss' lakkaapi Walistamast', its' jakaapi Paisteen pyhillens' Luoja: Heit' turwaa sekä suojaa.

13. O Jesu! lainaa wiisautt', Ett' wälttää pirun kawaluutt' Tääll' murheen laaksoss' woisin; Ja tuloos aina muistaisin, Synnistä itsen' suistaisin, Kaikille hywää soisin. Kuin kuolema rintaan' kolkuttaa, Sydäntän' taudill' poukuttaa, O Jesu, ota huomaak! Ruumiin' ja sielun' suojaas! Amen.

W. k. N:o 8.

281. Sen Herra aina autuaaks' Sanassans' sanoo wakaass', Kuin löytään pyhäks', puhtahaks', Työss', sydämess' ja sanass'. Se saapi nähdä Jumalan, Katt' rauhass' riemull' taiwahan, Kanss' enkelitten pyhäin.

Digitized by Google

2. Waan woi sit' ihmist' waiwaista, Kuin elää lihan himoss', Ain' pitää eloo saastaista, Pakanain pahass' menoss'! Ei Herraa hywää nähdä saa; Waan waiwaa ulos seisoa Kanss' pahain piruin pitää.

3. Ja ett' on sydän sytytett' Haureun halust' häijyst', Niin on myös raukka eksytett', Ettei hän tiedä häwyst', Ei huoli Herran sanasta; Mutt' elää ehdost' omasta, Ja synniss' sywäll' makaa.

4. Häll' silmät on häwyttömät, Jotk' haureutta halaa, Ja himost' hillimättömät, Juur' ilkiäst' pahoin palaa: Sen sydän hylkää kunnian, Kanss' siiwo-menon puhtahan, Hän kuoloon kowin rientää.

5. Se perät'pedon kaltainen On, kuin näin maailmass' rippuu, Niin Herran myös taiwaallisen Pois hylkää, hänest' luopuu. Hän juoksee, rientää, kiiruhtaa Kunn' häijy himo taluttaa, Kuin orhit hywin syötett'.

6. Waan wiimein hänen saawuttaa Ansaittu palkka nurja, Ett' täytyy aiwan awuta Rangaistust' kärsii kurjaa; Niin tulee tauti, sairaus, Ynn' pilkka, häpiä, waiwaisuus; Ei Jumal' woi hänt' säästää.

7. Kuin jumalaksens' watsansa Näin panee elää saastaast', Ain' seuraa omaa tahtoonsa, Sen Herra tahtoo rangaist'. Se lyhyt ilo tuottaapi, Ja hänen päällens' saattaapi Jjäisen tusan, waiwan.

8. Mutt' autuas aina muistaapi, Ett' kaikki työt ja teot, Ne Jumal' tuomioll' tuottaapi, Kanss' aiwoituksset, neuwot: Ja kaikk' kuin pimiäss' tehdähän, Ne silloin selkiäst' nähdähän, Ne its' ilmoittaa Jumal'.

9. Se kuin siis halaa säilyttää Mielt' rauhallista täällä, Eik' waiwaa päällens' sälyttää, Waan kunnialla elää; Hän kunniass' oman astians' Ain' pitäköön ja raajojans' Ei porton raajoiks' tehkö.

10. On templi Herran Hengelle Ain' puhdas ruumis, sydän, Kuin syntiin ei muit' wiettele, Waan pitää elon pyhän. Tott' itsem' synnist' suistaisim', Jos mieluisest' ain' muistaisim' Me Herran kowan kuolon.

11. O Jumal'! puhdas sydän luo Minuun ja henki wahwa, Ja armiaast' ain' apu suo Niiss', kuin täär

Digitized by Google

minua waiwaa; Sä olet minun pyhyyten', Aut' kiusaukset woittanen; Sun lupaustas muista.

12. Niin anteeks' anna, Jumala, Ain' armost' syntin' monet: Sä, Jesu, weres woimalla Kaikk' särje pirun juonet; Aut' Herran henki minua, Ett' rakastan ain' sinua, Sep' on mun halun' harras.

W. k. N:o 375.

282. Ah! miks' olet ihmis-raukka Tyhmä, ettet ajattel', Että olet multa, tuhka, Sidott' synnin sitehell'. Se kuins olet, unhohdat; Jok' et ole, omistat: Paras taito tok' on tämä, Itsens' taitaa tarkast' nähdä.

2. Maa sä olet, maasta luotu, Maaksi maahan maadut taas, Maan pääll' on sull' maja suotu, Walmis on sull' hauta maass'; Multa, tuhka, tomu sä, Ilkeytt' täynnä häjyä, Riettaudess' elät täällä: Mitäs ylpeilet siis wielä?

3. Älä ekşy: eipä taida Korlut antaa koreutt', Nimi korkee korkeutta, Waatteet kauniit kauneutt': Yht' on herra, orja täss', Köyhä, niin myös äweriäs, Kaikk' kuin olem' tain maan päällä, Maaksi mainitaan me täällä.

4. Yhtäläinen tulo tänne, Lähtö kanss' täst' majasta: Hautaan eroittamaan mene Köyhän luut pois rikkaasta; Sano kuk' on ylhäinen Ollut tääll', taikk' alhainen; Kurkist' kehtoon, kuinka kultaa Lapsi paljon tuo tänn' tultaiss'?

5. Miksis mielessäs siis paisut, Lika, tuhka, tomu sä? Myötäs on ain' matoin haisu, Toukkain tuimain syötäwä. Mahdat ylpeyttäs tääll' Wihata ja peljät' wiel', Ett' sun raatos raukan pitää Toukiit', madoilt' maassa syötää.

6. Muista, ettei ensimäinen Puku, jonk' soi Jumala, Ollut kallis kiiltäwäinen: Adam kantoi nahkoja. Sinun Herras Christukses, Ristin päällä rippuess', Oli pilkan alla alast': Mato, miksis paisut pahast'?

7. Babelin kuningas näki Kuwan, jonk' pää kultainen, Rinta hopiainen, käsi, Watsa, lannet waski-

Digitized by Google

nen, Jalat raudast', sawesta: Löi sen kiwi-wuoresta; Katsel' oikiaa omaa kuwaas, Ajattel' ain' Lunastajaas.

8. Katso siis, ett' Jesus kantoi Kruunun kowist' piikeistä, Pyhän pään se piestä antoi: Säästä sielus ilkeestä Wiast', ettei maksais' wiel' Kowast' koreuttas siell': Ettes tuntoos haawoittaisi, Muita pahast' pahoittaisi.

9. Kempist' käyneet, niinkuin sinä, Siionin on tyttäret; Waan sitt' sait sen kyllä tietää, Ettei Herrall' kelwanneet: Wihamiehelt' wietiin pois, Muull' maall' raudoiss' ankaroiss', Alast' käwit siell' all' häpiän Koto-koreuden tähden.

10. Herran neuwo nyt siis ota, Maa äl' ole karkia: Kyynelees ann' kyllä wuotaa, Pehmen' sydän kankia, Herran eteen laske täss', Katumuksell' kaswoilles, Riennä syntiis tunnustamaan, Pahuudestas palajamaan.

11. Sinun syntis suuret owat, Ei niit' taita lukia; Christus kärsei haawat kowat, Ett' hän auttais' sinua: Muista werist' hikeäns', Waiwaans', kuoloons', häpiääns': Hänen werens' kallis taitaa Sinun synnist' puhtaaks' saattaa.

6. Paastosta.

W. k. N:o 296.

283. Niinkuin Herra kaikkein pyhin Teki ja sowitti kaikk' hywin; Niin paastoihin myös käski tottuu, Ja raittiin elohon suostuu.

2. Auta meit' raittiutt' pitämään, Polkuis päällä myös ain' käymään, Eik' alati watsaa täyttää, Ja niin meitäm' pahoin käyttää.

3. Et aikoi eteen sinä määritell', Et ruokii tahton' myös eritell'; Kosk' paastoiss' parannust' tehdä tahdom', Sen meill' omaan huomaan annoit.

4. Raamatuss' ruuat puhdistetaan, Jotk' kiitoksell' kohtuust' otetaan. Mitä suu ottaa ruumiin sisäll', Ei se sielull' pahuutt' lisäil'.

5. Ne paastot ja myös rukoukset, Muut myös Jumalan palwelukset, Jotk' ei sydämest' puhkeile, Niit' Herra itse nuhtelee.

Digitized by Google

6. Ne kuin työns' päälle luottawat, Laitoksen kirjast' woittawat; Mutt' Herralle ne kelpaawat, Jotk' hänen päällens' turwaawat.

7. Rukoilla käskit lakkaamat', Jts' kauttas Jsää Jumalat', Hengess', totuudess' hartahast', Jonk' henki raitis tekee taitawast'.

8. Rukous, raittius, usko tarwitaan, Jokk' paljon hywyytt' meill' taritaan, Piru niillä koht' waiwataan, Tuskat ja wiat wähetään.

9. Aut', Herra, meit' sinua kiittämään, Ja raitist' elämää pitämään, Ett' henki woittaisi lihan, Ja me wälttäisim' Jsän wihan.

VIII. Murheen, ristin ja kiusauksen alla.

284. O Jumal'! anna minull' armos, Apus ja neuwos, Muutoin minä epätoiwoon lankeen. Wiholliset minua kiertää ympärilt', Kaikelt' kurilt', Sinust' erkanemaan minua pois änkää; Maailma minua wihaa, Oma myös liha, Synniss' syntyn', Pahuudess' yltyn', Jota, Herra, suren suurest' sangen.

2. Pahin wihamies, paha henki piru, Juontens' kanss' wirkku, Pahuuttans' paljon pyytää jakaa, Hän kauniiks', kiiltäwäks' menons' peittää, Ja hywäks' näyttää, Maailma myös mieltyy, tunkee takaa. Muodoill' minua monill', Pahoill' juonill', Alat' wäijyy Henki häijy, Pauloin minua pyytämäst' ei lakkaa.

3. Herra, tält' murhaajalt' minua warjele, Siipeis all' suojele, Perkaa puhtaaks' sydämen' ja mielen'. Jos et huonetta ylösrakenna, Jts' kokoon hakene, Meidän toiwom' totta turha lienee. Se on myös wissi, O Jesu Christ'! Jos et armahda pääll', Ollen tykönäm' tääll', Me itsem' ijäiseen waiwaan wienem'.

4. O Herra! minua pyydä auttaa, Armos kautta, Ole tykönän' loppuun asti aina: Niin tahdon lujast' kiusata pääll', Mitän woin tääll', Jos muutoin minull' henkes lainaat, Niin uskon todest', Christuksen puolest', Ettei maailma, liha, Eik' pirun wiha, Taida minua uskosta pois painaa.

Digitized by Google

5. Waikk' koko maailma ja pirun woima, Tuiki tuima, Tahtois' pahuuttans' edes kuottaa; Niin on apu tykönäs ja turwa, Sinä, suurin Herra! Kyll' kaikki woit ylitse woittaa. Niin käydä tahdon Oikiat' tiet' myöten, Enk' tottel' yhtään, Eik' kuka olis' hän, Christukseen tahdon itsen' luottaa.

6. Päiwä sangen suruu täynnäns' tulee, On läsnä ollen, Kaikill' jumalattomill' huikia, Kuin ei uskoncet, Christe, piinas pääll', Eläissäns' tääll', Kuiden koiruutt' sinä tuotat julki, Niins rankaiset Suuret, pienet, Helwettiin näit' Kadotat kaikk'; Älä, Herra, tyköös minua pois hylkää.

285. Sinun tykös, Herra Christe! huudan, Ann' anieen', apuuni kerkii, Ett' olisin uskossas lujan', Etten sinust' pois erii, Todess' turwaan aina hywyttees, Ja sinun suureen armoos, Hädässä harmias: Kiinnit' minua totuutees, Korjaa minua siipeis suojaan.

2. Wiel' enää anon, Herra! sulta, Suutat mullen antaa sitä: Etten häpiän all' mahtais' tulla, Kuin wiholliseni pyytää. Ann' minun olla toiwoss' wahwass', Kärsiwä olisin tuskiss', Niin murheess' muuss'kin, Kaikess' kiusauksess', waiwass', Kuin täällä tapahtuu taitais'.

3. Auta että sydämest' woisin Wihollisten' anteeks' antaa, Heille niin aina hywää soisin, Lewoss' omaa tietoon' kantaa; Että sinua seurat' mahtaisin, Rakkaus sydämeen lisää, Taiwaallinen Isä! Tunnustaa sinua taitaisin Niin alati loppuun asti.

4. Niin suurt' tuskaa älä anna tulla pääll', Eik' iloo niin riemuist' ratki, Joko kuolla tulis', taikk' elää tääll', Että uskostas katkeen. Älä minun anna rakastaa, Kuin minun sinust' pois wetäis'! Kaikessa ijäss' Ylits' kaikkein maailmassa, Ainoot' sinua rakastaa pyydän.

5. Täällä minä seison suuress' sodass', Piru pyytää minull' tehdä waiwaa, Ja katsoo parastans' kyll' kowast', Haltuuns' minua saadaksens' toiwoo: Sill' auta sinä minun heikkouttan', Muutoin minä wisfist' lankeen, Kyll' kowin sangen. Sinä minua lohduta, Sinun Raamattu turwaks' sanoo.

Digitized by Google

286. Mielen', miks' surut maailman päällä? Kuin on kuitenk' katsowa täällä, Jumalaan sinuas turwaa, Hän tietää ja tahtoo sinua auttaa, Kaikess' hädäss' Poikans' kautta.

2. Ett's Jumalan' olet, ja Jsäksen' tull', Lapses tykön' läsnä ann' apus oll'! Minä waiwaa täällä kärsin, En kustaan täällä apuu tienne, Sinä ainoa apun' lienet.

3. Eliall' korpit ruokaa toit, Ja leskenkin tykön' ruuan hänell' soit, Kuin sadett' ei taiwaast' tullut Kolmeen ajastaikaan, kuuten' kuukaum', Hänest' murheen pidit, annoit awun.

4. Päästit hänt' Jesabelin wainost', Ja enkelis kautt' ruokeit hänt' jalost', Kuin hänell' wei wettä, leipää, Koht' kämi pitkän matkan eineet', Neljä kymment' yöt' ja päiwää.

5. Joseph Egyptiin myytiin orjaks', Kussa wäkiwaltaa kärsei nurjast', Juur' jumalisuuns' tähden. Hänen asians' Jumal' niin laitti, Maan herraks' hänen wiimein saatti.

6. Koska Danielii ahdistettiin, Ett' jalopeurain pesään heitettiin, Hänt' Herra ei unhohtan', Hänen tykönsä enkelins' antoi, Kuin jalopeurain kiwan kinni painoi.

7. Kolme nuorta tulisseen uuniin, Ja Babylonian palawaan pätsiin, Palamaan paiskattiin; Tulen tuiman woiman enkel' esti, Herra heit' hädäst' ihmeisest' päästi.

8. Jonas walaskalan watsass', Hädäss' sangen oli ahtaass', Yöt' ja päiwää kolme; Hänt' Jumal' sieltä ulos autti, Ett' oksens' peto ja maall' saatti.

9. Wiel' wäkewä olet Jumal' nyt, Kuin ijäisest' olet pysynyt, Sinun tykös turwaan aina, Sinä awukseni tuskass' tule, Ole tykönän', rukouksen' kuule.

10. Maailman meno, rikkaus, hekuma Autuuteen ei aut', waan on katsowa; Mutt' Christus yksinäns,' Autuuden ijäisen meill' ansaits', Hänell' kiitos olkoon kaikess' kansass'.

Digitized by Google

287. Jumalast' en erit' tahdo, Enk' luopuu koskaan tääll': Hän wie minun oikiall' laidall' Ain' tahtons' perään, wiel' Armostans' suojelee Minua hiljain ja myös warhain, Wirkan' työt siunaa parhain, Ja waaroist' warjelee.

2. Kosk' ei ihmisten apu Woi auttaa tuskasta, Silloin on Herra saapuill', Niill' kuin hänt' rakastaa; Pelastaa kaikest' pahast', Tuskiss' ja waiwoiss' totta, Armostans' awun tuottaa, Sen uskon juur' wahwast'.

3. Siis tahdon ain' uskaltaa Herran päälle waiwoissan', Hän auttaa murheen aita, Ja on minun turwanan'; Sielun, ruumiin ja hengen Hänen haltuuns' annan aina, Hän minull' armons' lainaa, Ettei wahingoits' kenkään.

4. Ain' tulee häntä kiittää Suulla ja sydämell', Ja uskoll' meitäm' liittää Häneen kaikell' wäell'. Autuas se hetk' on wissist', Kuin me Jumalaa muistam', Pois synnist' meitäm' suistam', Siihen aut', Jesu Christ'!

5. Kosk' maailma tulees' hukkuu, Koreuns' ja kauneuns' kanss', Silloin ne kuin owat nukkun' Herrasta, haudoistans' Heräämät iloiset', Ja saawat riemun perii Taiwaass', eik' sitte erii Herrast' ijankaikkiset'.

6. Iloll' Abrahamin parmoill' Sielu koht' korjataan, Kaunistett' Herran armoill', Ruumis kirkastetaan, Ja ynnä iloon wiedään, Ei saatan' enää waiwaa, Eik' murhe sydänt' kaiwa, Sen, Jesu, wissist' tiedän. Amen.

W. k. N:o 284.

288. Joll'en woi wastoinkäymist' wälttää, Waan wihan woittaa, Maailmalt' ja päämiehelt' suottaa: Niin tiedän, tämä on minun taiton', Turwata aiwon Minuan' Jumalan apuun totta. Sill' tiedän toden, Tuleepi ollen, Jumal' woimall' Sangen tuimall', Wihollist' wastaan sotaan kohta.

2. Katso, näin tahdon wastata syyni, Sen kaiken tyyni Heitän Jumalan haltuun ja huomaan; Sillä ettei maailman walta wahwan' Pyysy kauwan, Puuttuman pitää ajaisen woiman, Jumal' auttaa Poikans'

Digitized by Google

kautta, Sydämen turwan Antaa lujan; Hänen pitää woiton wäkewän tuoman.

3. Kaikk' maailma nurin käypi wissist', Herra Jesu Christ', Ole awullas tykönän' tuskass'! Katso kuitenk' wastoinkäymisen pääll', Kuin waiwaa minua tääll', Anna wahwan mun olla uskoss'; Että täytyy tässå Ajaisess' hädässä Edes käydä, Suo minun nähdä, Ett' lohduttajan' olis' sinun sanas.

W. K. N:o 106.

289. Suru ihon edell' Käypi wuosi wuodelt', Kuitenkin aina kääntyy, Ilokst jällens' wääntyy: Jumal' surun pois käyttää, Sun iloll' jällens' täyttää.

2. Tuska ja waiwaisuus Tunkee tyköm' aluss'; Onni sitt' edes kulkee, Ja murheen ulos sulkee: Jumal' sun iloll' täyttää, Kowan onnen pois käyttää.

3. Wahwist' itses lujaks', Koskas näet tuimaks' Pahan suowat, jotka puolees Ampuwat wiha-nuolens': Jumal' wihan pois käyttää, Iloll' sun jällens' täyttää.

4. Jonkas parhaaks' luulet, Ja puheit' paljon kuulet, Sen wiha sisäll' makaa, Ja salaa puree takaa: Jumal' wihan pois käyttää, Iloll' sun jällens' täyttää.

5. Turwaa lujast' Herraan, Tuskiss' joka kerran; Hän sun edestäs sotii, Ja woiton kotia tuopi: Jumal' wihamiehen juonet Pojes hajottaa tiennee.

6. Sen todeks' kyll' tiedän, Ettei hiuskarwaa wiedä, Joll' ei Jumala salli, Ja wahinkota wallits'. Jumal' wahingot estää, Iloon sun jällens' päästää.

7. Jos puutos, pakko pääll', Ja köyhäks' joudut tääll'; Rukoile Herraa nöyräst', Kuin murheen pitää köyhäst', Ja antaa mitä puuttuu, Eik' tahdo meihin suuttuu.

8. Herran pääll' ainoastans' Pane toiwos kohdastans'; Jos häneen taidat luottaa, Hän sullen turwan tuottaa: Jumala tuskas taitaa Ilokst jällens' laittaa.

9. Talwen kylmää menoo Seuraa suwen ilo; Niin perästʼ surun, murheen, Myös riemu tulee jälleen: Jumala murheet kääntää, Ja iloks' jällens' wääntää.

Digitized by Google

10. Ruohot ja kukkaiset, Monet eläwäiset Kuolleet on talwell' kylmäll', Jotk' suwi nostaa ylhääll': Jumal' talwen pois ottaa, Ja kewään jällens' tuottaa.

11. Tuiskut, lumi-sateet, Jää-puikot ja rakeet, Kynnysten edess' makas', Jotk' päiwän paistaiss' lakkas'; Jumala tuiskun taitaa Suojaksi jällens' laittaa.

12. Jos siis kärsit waiwaa, Pysy lujan' aina, Kosk' hätä tahtoo woittaa, Koht' Herran armo koittaa; Jumal' sun waiwoiss' säästää, Ja iloon jällens' päästää.

13. Koska oma apu Joka paikass' waipuu, Äsken sitt' Jumal' alkaa Auttamaan ihmis-parkaa; Jumal' sull' awun antaa, Wahingon poijes kantaa.

14. Sun itku-pisaras Muuttaa sun Jumalas Ilon ja riemun maljaks', Ja kääntää kaikki parhaaks'; Jumala tahtons' perään Sun waiwoist' auttaa erään.

15. Rukoilen wiimeiselt' Juur' nöyräll' sydämell', Ett' murheen' pojes wääntyis', Ja onni tykön' kääntyis': Jumal' näist' hywän lopun Meill' kaikill' wiimein suokoon! Amen.

290. Ole sielun' iloinen, Turwaa aina Jesukseen, Luota sinus Herran pääll', Waikk' mailma wihaa tääll'.

2. Kärsimään myös totuta Itses mailman kowuutta; Kyllä kaikest' tuskasta Herra pian pelastaa.

3. Herra sullen armons' suo, Ihmeelliset' awun tuo: Waikka kaikki maailma Estäis' monell' tawalla.

4. Ei ol' nähty yhtäkään Jumalalt' hyljättäwän, Kuin on häneen turwannut, Hänt' ain' awuks' huutanut.

5. Miks' siis suret, sieluisen', Olet niin murheellinen, Koska sulla niin hywä Ylhääll' ompi ystäwä.

6. Kaikki maailman waiwaisuus, Wiha, waino, puuttumus, Pysyy wähän aikaa tääll', Herra tekee lopun pääll'.

7. Etkös luule näkewän Niitä Herran wäkewän, Jonk' on kirkkaamp' katsanto Kuin ihana aurinko.

8. Waikka wähän waiwaawan Sallii pahan maailman, Kuitenki sua rakastaa Herra hywä hartaasta.

Digitized by Google

9. Niinkuin Jsä laupias Lapsillens' on armias: Niin myös Herra sinullen Aina tekee, sieluisen'.

10. Ja ehk' näkyy wihaiseks', Synteis tähden hirmuiseks'; Kuitenki hän suloinen, Aiwan on armollinen.

11. Christus kärsei katkeran, Ristin päällä kuoleman, Ja niin on sun lunastan', Waiwoist' kaikist' wapahtan'.

12. Jumal' hän ja ihminen, Sangen on ihmeellinen, Joka sinua rakastaa, Kaikest' pahast' pelastaa.

13. Ah siis, rakas sielun' tääll', Ole hywäss' turwass' wiel', Älä sure surkiast', Waikk' wihataan wiekkahast'.

14. Waikka maailma kokonans' Sullen olis' wihoissans', Ja sois' sinun hukkuwan, Älä pelkää kumminkaan.

15. Koskas turwaat Jumalaan, Pidät hänen käskyns' ain', Hän sua totta suojelee, Waarast' kaikest' warjelee.

16. Waikka wiipyy toisinans' Herra hänen apuns' kanss': Kuitenkin on laupias, Päälle toiwon armeljas.

17. Ah, siis turwaa Herran pääll', Minun sielun', waikkas tääll' Hyljätt' olet tuttawilt', Unhotettu ystäwilt'.

18. Ei sentähden Jumala Ole sinua unhottan': Mitä sullen tekewät, Hänen silmäns' näkewät.

19. Jos unhottais' rakkaansa Äiti joskus poikansa, Ei kuitenkaan Jumala Sinua koskaan unhota.

291. Ah sielun'! anna wallit' Herran, ja turwaa Jsääs rakkaasen, Hän taiwaan armoll' kuitenk' kerran Sun kruunaa aikaan ijäiseen; Kuin uskoo itsens' Jumalall', Ei rakenn' hiedall' juoksewall'.

2. Ei auta meitä suru haikia, Ei hyödytä myös walitus, Jos itkem' aina waiwaam' waikiaa, Se kuormallem' on rasitus, Jos surem' suurest' suruam', Sill' lisääm' kipiää kipuam'.

3. Siis paremp' ompi kärsii toiwoss' Tääll' wähän, siihen tytyä, Jonk' rakas Jsä tahtoo armoss' Lapsillens' laupiaast' lähettää; Sill' Jsält' ylhääll' taiwaassa Ei tarpeem' ole salassa.

4. Hän tietää oikian awun ajan, Hän toimittaa kaikk' parahin; Kanss' sydämemme halun hartaan Kyll' tuntee Jsä rakkahin; Niin ennättäin tuo tullessans' sill' awun autuaan, lewon kanss'.

Digitized by Google

5. Äl' ajattele ajall' surun: Jo mun pois hylkäs' Jumalan'; Hän puhaltaa pois murheen sumun, Sitt' pitää taas sun rakkaampan'. Kaikk' aika ompi muuttuwa, Kanss' murhepäiwä puuttuwa.

6. Se ompi Herrall' aiwan huokia, Ett' tomust' köyhän korottaa: Niin rikkaan woi myös kätens' oikia Mielestäns' ynsiäst' hajottaa. Ihmetten tekiä Jumala Woi ylentää ja alentaa.

7. Siis lue, weisaa, Herran tiellä Käy, wirkas tee wiriäst', Kanss' lupauksens' usko wielä, Ja turwaa häneen kiintiäst'; Se ompi aina autuas, Jonk' uskallus on Jumalass'.

W. k. N:o 375.

292. Siion waikiast' walittaapi, Huutaa ahdistuksessans', Sydämensä wuodattaapi Herran eteen tuskassans', Sanoo: Herra hylkäs' näin Wihassans' mun waiwaisen, Jumal' unhoht' pojes minun, Huokaan, parun alla kiwun.

2. Siionillen suruiselle, Murheell' raskaall' murretull', Herra wastaa tawall' tällä, Suloisella Isän suull': Taitaako waimo lapsensa, Kohtuns' sikiän rakkaansa Pois hyljätä, niin myös hältä Sydämensä halun kieltää?

3. Waikk' wiel' waimo löytyy mahtais', Äiti häjy, haluton, Kuin tääll' omaa lastans' lastais', Helmast' heittäis' häwytön, Ylpiäst' ylön antaisi, Eik' ensinkään korjaisi; Pedoilt' julmilt' julmast' raadell' Antais', eik' sill' aiwois' totell';

4. Kuitenk', Siion, sinun kohtaas Miel' on toinen minulla: Sydämen ratk' rakkaust' hohtaa Puoleen sen, kuin kiwulla Synteins' tähden sureepi, Rangaistuksest' raukeepi: Empä syntist' sydämestän' Kurit'; katuwaista säästän.

5. Miksis siis niin pelkäät täällä, Kuin sun hyljät' mahtaisin, Ja sun wihollistes wielä Pilkan all' ain' antaisin: Empä ikään sinua Unhohd', usko minua: Sinun ja sun lapses kaikki Pyhiin käsiin piirsin ratki.

6. Muuris edessän' ain' owat, Rakentajas rient'

Digitized by Google

wät, Wihollises wiekkaat, kowat, Häpiään häjyt häälywät. Silmää sinun silmilläs Joukkoo, kuin jo joutuu lässä; Niinkuin morsian, sinä waljo Raketaan: saat lapsii paljo.

7. Näin Jumala joukkoons' auttaa, Sieluun' surkiaa wahwistaa, Uskoon urhoolliseks' saattaa, Waikka waiwa kauhistaa. Kiitos Herrall' Jumalall'! Kuin its' asuu korkiall', Kuitenk' alhaisii ain' katsoo, Heitä armiaast' auttaa tahtoo.

293. Sydämest' rakastan sinua, O Herra, lähene minua Kanss' armo-lahjas laupiaan. Ei maailma kaikk' mua iloita, Enk' tottele sen turhuutta, Kosk' sinun pitää taidan. Waikk' waipuis' waiwast' sydämen', Sä kuitenk' ain' uskallukseen', Mun osan', oman', armahan', Kuin werelläs mun lunastan', Herra Jesu Christ'! Wapahtajan' :,: Mua synnist', häpiäst' warjel' ain'.

2. Ruumiin, sielun ja kaikki muut Sä armost' olet antanut, Täss' wiheljäisess' eloss', Ett' käytän ne sull' kunniaks', Ja lähimmäisen' parahaks', Ann' siihen mull' myös armos. Totut' mua, Jumal', totuuteen, Pääst' petoksesta perkeleen, Ristiss' ann' sinuss' rippuan', Aut' kärsiwäst' sitä kantamaan. Herra Jesu Christ'! Kautt' kuolemas :,: Lohdut' mua waiwass' katkerass'.

3. Enkelis, Herra, lähetä, Kuin sielun täältä lähteissä Abrahamin helmaan wiewät, Mun ruumiin', kuin täält' multahan Lahomaan alas lasketaan, Suo makiass' lewoss' lewät'. Kuolost' sitt' herät' minua, Ann' silmän nähdä sinua, Jäiseess' iloss', autuudess', Mun Jesuksen', taiwaass' uudess'. Herra Jesu Christ'! Kuul' anieen' :,: Siit' ijät' tuon sull' kiitoksen.

W. K. N:o 252.

294. Jesu! minun ilon', autuun', Kuule nöyrä rukous, Anna tykös tulla huuton', Kelwatkoon sull' huokaus! Jonka sielun' hädäss' tykös Lähettääpi täältä ylös; Peräs palaa mieleni, Jesu, —kas weljeni!

Digitized by Google

2. Täällʼ ei ole muu, kuin waiwa, Murhe, suru surkia, Joka sieluu raskaastʼ kaiwaa, Ilon kaiken sammuttaa; Siis en muista huoli mitään, Jesukseen itsenʼ liitän, Sua halaa sydämen', Jesu, paras ystäwän'!

3. Koska piru pyörii kiukuss', Sotii, kiusaa wiekkahastʼ, Suo ettʼ pysyn, Jesu, sinuss'! Sodin, woitan miehuisestʼ; Kuin maailma kowin pauhaa, Suojassas suo mullen rauha; Sillä luottaa sieluisen' Sinuun, Herra Jesuksen'!

4. Tuhattʼ tykös huokausta Täältä, Jesu, lähetän; Wieroitan pois mielen' maasta, Taiwaalliſiin ylönnän. Älä anna sinustʼ kauwas Eroitettaa minua waiwass'; Jesu, tykös halajan Tulla, minun tawaran'!

5. Ah, ei minuss' mitään hywää Löydy, sitä walitan! Synnin himo polttaa, sywään Kuoppaan pyytää wajottaa. Puhdas Jesu, minua puhdist'! Wakaa henki minuun uudistʼ! Anna tulla pian juurʼ. Kuss' on ilo jalo, suurʼ!

6. Koskan wiimein kaswos näen Taiwaan chuoriss' kauniissa, Soiman pitää harpun äänen Sinun pyhäis pariſſa, Ylistyksekſʼ ijät' sinullʼ, Taiwaalliſellʼ uudellʼ weiſullʼ. Jälkees palaa mieleni, Jesu, lohdutukſeni!

W. K. N:o 106.

295. Ah, kunne kulkenen, Koska tuskan tuntenen, Mun syntein suurten tähden? Ah, kusta awun löydän? Ei taida kaikki maailma Mult' huojentaa tät' waiwaa.

2. O Jesu armias! Täss' waiwass' waikiass', Mun sielun' tykös tulee, Kuins kutsut, huuton' kuule! Ann' armos piſar' wuotaa, Mull' turwa tuskass' tuota.

3. Mä lapſes, kuormani, Mun synkiät syntini, Kuin waiwaistʼ minua waiwaa, Ja suruistʼ sydänt' kaiwaa, Sun haawais piſäll' heitän, Suo, lewon sulta löydän!

4. Kauttʼ wirran ruskian, Sun weres puhtahan, Mua symnin wioistʼ wirutʼ, Kaikkʼ sielun' sido kiwut, Niitʼ älä muista enään, Waan sywään syſää mereen.

5. Sä mun lunastajan' Olet lohduttajan', S=

Digitized by Google

syntin' synkiät kannoit, Ja kuoppaan kaikki painoit, Sä sinne suljit heitä, Ja tahdot ijät' peittää.

6. Suur' on mun pahuuten', Jonk' löydän tykönän', Weres kuitenki minun Woi auttaa, uskon sinuun; Kuin sinuun luottaa lujast', Se pääsee wapaaks' waiwast'.

7. Ah, paljon puuttuu mult', Sen kuitenk' löydän sult', Sun rakkautes jalo Mull' hywyytt' suopi paljo, Sill' synnin, pirun, kauttas Minä taidan lyödä alas.

8. Jos joukko saatanan On minua wastahan, Sun awullas mä ratki He woitan kuitenk' kaikki, Kuin weres heille näytän, Niin tunton' lewon löytää.

9. Siis, Jesu rakkahin, Ain' sinuss' ripun kiinn'; En pelkää mitään waiwaa, Sun kauttas perin taiwaan, Jonk' kiwull' katkeralla Mull' sait ja kuolemalla.

10. Ah, saata sydämen', Sun henkes kautt' siihen, Ett' kartan kaikkii niitä, Kuin eroittaa sust' pyytää, Ett' eläwä niin jäsen Sun ruumiissas ain' olen.

IX. Rukous-wirret.

296. Warjel' Jumal' sinun sanas, Niiden woima myös lyö alas, Kuin Christuksen, rakkaan Poikas, Istuimeltans' pyytäwät pojes.

2. O Christe suurin kuningas! Älä muillen anna kunniaas, Holho aina Christikuntas, Wapahda waiwast' seurakuntas.

3. Sanas sortajat alas paina, Heidän juonens' estä aina, Siihen hautaan heit' pudota, Johon meit' pyytäwät upottaa.

4. Ann' heidän myös sitä tietää, Ettet sinä joukkoos pois heitä; Mutt' tahdot auttaa ja wahwistaa, Koska hätä heitä ahdistaa.

5. Pyhä Henki meit' lohduta, Rauhaan meit' wedä ja totuta, Tuskista meitä kirwota, Ja kuolemassa wirwota.

Litania.

W. k. N:o 10.

297. Jumal' taiwaast', Isä hywä, Poika Jumal' ja Henki Pyhä, Pyhä yhteys kolminainen,

Digitized by Google

Yks' Kolminaisuus yksinäinen, Tykös me luwall' turwiis tulem', Armahd' päällem', rukouksem' kuule!

2. Tykönäm' awullas ain' ole, Kaswos käännä rukouksem' puoleen, Päästä pirun pauloist' ja nuolist', Häjyist' himoist', maailman juonist', Warjele häpiäst', riettaist' tawoist', Riidoist', sodist', wihoist', wainoist'.

3. Warjel' kowast' ajast' ja näljäst', Rakeist', rajuist', meren hädäst', Wahingost', tuskast', tulipalost', Taudist', rutost', pikaisest' kuolost', Aut' hengen retkess' ja tuomion alt' Jjankaikkisen kuoleman wallalt'.

4. Me rukoilem' sinua, Christe! Näitä ann' meill', älä estä! Holho meit' ain' ja ajall' hädän: Syntymäs, piinas, kuolemas tähden, Nousemises, taiwaas' astumas kautt', Kuolless' ja kiusaukfiss' meitä aut'!

5. Seurakuntas, Herra, holhoile, Puhdas pyhä sanas suojele, Sen saarnaajit' Hengelläs hallitse, Pyhäll' elämäll' heit' wallitse. Oikeit' opettajit' anna meille, Ja sanas meiss' hedelmää tehdä.

6. Pois käännä opin erhetykset, Eriseurat ja pahoitukset: Sanas ja saarnaajais sortajit' Wastaan seiso, paina murtajit', Heidän juonens' tyhjäks' tehden, Aut' joita waiwataan sanas tähden.

7. Warjel' henkem', ruumiim', kaikk' omam', Est' kapinat, murhat, sodat tuimat; Kaikill' esiwalloill' suo sowinnot, Hywii neuwoi, rauhallist' elantot'; Meidän ruhtinaam', huoneens', neuwons' kanss', Warjel', holho, hallitse ain'.

8. Käske meit' siipeis warjon all', Maakuntam' warjel' wihollisten wallalt', Murheellisii suruss' lohduta, Heille ilokfi murhe muuta, Holho köyhät orwot ja lesket, Heidän ylönkatseens' pois estä.

9. Sairain kiwut, taudit poista, Synnyttäjät kuormastans' päästä, Wangit wiattomat wapauta, Syyst' waiwatuit' wahwist' armos kautta, Kiusaukfiista kirwota, Hengen lähteiss' lohdut' ja wirwota.

10. Synnit wihollisillem' anteeks' ann', Käännä heit' meitä rakastamaan, Suosioss' toinen toisem' kanss' elää suo, Kaikkii parannukseen wedä ja tuo.

Digitized by Google

Meit' opet' oikein ſua tuntemaan, äskys pitämään, ſua palwelemaan.

11. Ann' maasta, merest' meille lahjas, Kuin meille tarpeekſem' tulla taitais', Sun nimes kiitokſell' nautit' niit', Meit' rauhass' elää ja olla ſuo ſitt', Perheem', puoliſom', kalum', kaikk' ſuomas, Yſtäwäm', ſukum' korjaa huomaas.

12. O Jeſu Chriſt', Jumalan Poika! Sinä olet ainoa armon aitta, Ehk' olemme kelwottomat, Sun Jſältäs jotakin anomaan: Uskallam' päälles kuitenki, Sinä olet wäliimiehem' kumminki.

13. Sinä Jumalan wiaton karitſa, Synniſt' meit' peſit, ain' armos taritſet, Sinä wiaton kärſeit kuoleman, Joll' me pitää lunastetuks' tuleman, Armahd' päällem', anna anieem', Lujaſt' lupaſit: tapahtukoon! Amen.

298. O hywä Jumala! Jolta kaikki hywyys tulee, Ain' holho minua, Ja rukouksen' kuule: Hallitſe elämän', Ja puhdas ſydän luo, Aut' ſyntii wälttämään, Ja oikia usko ſuo.

2. Ann' minun wiriäst' Kaikk' wirkan' työt tääll' tehdä. Suo elää ſiwiäst', Ja onni kaikiss' nähdä: O Herra! armos lain', Ett' aſian' toimitan Juur' toimelliſest' ain', Ja ſinua kunnioitan.

3. Siit', kuin on kelwotoin, Mun ſuun' ja kielen' eſtä, Ett' puheen' wastat' woin, Enk' lauſu pahoin keſtään! Kuin tulee puhua, Aut' oikein puhuiſin! Jts' kieltän' liikuta, Ett' tain toimell' tekiſin.

4. Jos waaraan johonkuun Mun joskus annat tulla, Niin turwaan ſinuhun, Ann' rohkian' ſilloin olla; Mua ſiwiäks' totuta, Kanss' mielen' walaiſe, Ja minua opeta, Kosk' neuwoo tarwitſen.

5. Kanss' kaikkein ſowinto Ja rauha minull' lainaa: Jos onni kaluu tuo, Mun anna olla aina Tääll' köyhäin holhojan Ja hywän tahtoiſen, Ain' walmiin auttamaan, Ast' hetkeen wiimeiſeen.

6. Jos tahdot wanhakſi Ja minun elää kauwan, Niin tule turwakſi, Ja ole wahwa ſauwan'! Ann'

Digitized by Google

hywä kärsimys, Ain' sinuun luottamaan; Aut' harmaat karwat myös Tääll' kunniall' kantamaan.

7. Ann' minun piinas pääll' Täält' oikiass' uskoss' nukkuu; Suo sielun' tulla sääll', Älä sen anna hukkuu; Suo luuni mullassa Sitt' rauhass' lewätä; Waan sielun' uskossa Täält' tykös wedätä.

8. Ja koskas herättää Kaikk' kuolleet maasta mielit, Ann' tykös ennättää, Ja sielun' silloin selit'. Ann' iloll' äänes kuull', Ja osot' oikia tie. Suo minun tykös tull', Ja kotia kansas wie! Amen.

W. k. N:o 79.

299. Kahta, Herra, anon sinult', Älä niitä kiellä minult', Toisen niist' armos minull' sois'; Waan toinen minust' estä pois.

2. Älä ann' wieteltää walheell', Eik' epäjumalii palwell', Köyhyytt' älä minull' anna, Eik' rikkautt' tykön' kanna.

3. Waan määrätt' osa rawinnost' Suo, Isä, minullen armost', Että emäntän' edes saisin, Ja lapsen' rawit' taitaisin.

4. Jos ylön rikkaaks' tulisin, Mitämaks' sinust' luopuisin, Enkä pyysis' Herran pelwoss', Ett' on kyll' arkuss' ja salwoss'.

5. Eli jos köyhyys tulee pääll', Eik' ole tarpeeks' elatust' tääll'; Kuka ties', ettän warastan Ja teen syntii nimees wastaan.

6. Herran siunaus rikkaaks' tekee, Ilman paljoo työtä ja wäkee, Jos olen wiriä wirassan', Ja tarkka talon menoissan'.

7. Siunaa, Herra, kaikk' aiwotuksen', Merell' ja maall' kaikki toimituksen', Waimon', lapsen', kaikki tawaran' Haltuun Herran annan laupiaan.

8. Wiimein täst' surkiast' elämäst', O Herra, meitä tykös päästä'; Minun ja waimon', lapsukaisen' Korjaa sitt' Herra taiwaasen, Amen.

X. Ylistys- ja kiitos-wirret.

300. Kiitos olkoon sull', Isä maan ja taiwaan! Sun pyhän nimes kunnia suur' on ai-

Digitized by Google

wan, Sun armos wakaa käypi awaralt', Taiwaan ja tähtein ylits' lawialt'.

2. Armos on suur', o Herra, minuss', sitä En taida kurja, niin kuin tulis' kiittää; Sä loit mun kuwas jälkeen kädelläs, Wahwista hywyyteen wiel' wäelläs.

3. Mun synnist', kuolost' olet pelastanut, Pirun pään muruks' rikki musertanut, Armos ja rauhas minull' lahjoittan', Jonk' Christus uskowill' on toimittan'.

4. Ei ansiost', waan sulast' suurest' armost', Mun warjellut, o Jsä! kaikist' waaroist', Ain' tähän ast', kaikken' elinaikanan': Warjele wiel', o Jsän', armahan'!

5. Ann' armost' anteeks', Jsä, synnit monet, Christuksen tähden särje pirun juonet, Suo palwelen sua täällä pelwossas, Tykönäs olen ijät' lewossas.

6. Sanastas älä ann' ett' luowun suotta, Se ainoo woipi mullen awun tuottaa, Sen walo wiepi tielle taiwahan, Siell' iloo tykönäs ain' nautit' saan.

7. Mun ruumiin', sielun', elon', menon', tekon', Sun haltuhus, o Jsä, annett' olkoon! Suo käydä kaikk' sun nimes kunniaks', Mull' ja lähimmäisellen' parahaks'.

8. O Jumala! sä armost' minua päästä Armottomain wainoojain wääryydestä. Al' anna heidän itse pudota Kuoppaan, johon mun pyysit upottaa.

9. Ann' enkelis, o Herra, minun kätkee, Ett' wihollisen' armos awun näkee, Ja sanoo: ah, kuin ompi autuas, Kuin sydämest' rakastaa sinua.

10. Urhoollinen mull' mieli, Jumal', lainaa Sun nimes kunniaa julistamaan aina, Kuin ulottuupi aiwan awaralt', Taiwaan ja tähtein ylits' lawialt'.

11. Kaikk' Christityt, etelääss', pohjaass', länness', Ett' idäss', olkoot ain' sull' kiitos-ääness'; Tuokaat sull', Christe kaunis, kiitoksen, Ylimmäisen ijät' ylistyksen.

Kolmen miehen kiitos-wirsi walkiassa.

301. Herra kiitett' olkoon, Jsäim' Jumala! Läss' ja kaukan' soikoon Ääni kaunis tai: Kiitett', ylistetty, Herran neuwo ain', Jost' on meille tehty Apu armuas näin! Ylistäkäät hänt' tott', Hän tuo hurskaat tuomiot Eikä uskowit' unhot'.

Digitized by Google

2. Herran seurakunta Häntä templisſäns' Kiittää, palwell' mahtaa Suuress' nöyryydess', Joka istuu korkiall' Cherubimin pääll', Kuitenk' katsoo alhaall', Sywyytehen wiel'. Ylistäkäät ꝛc.

3. Suuri on sull' woima, Korkiass' istuimess': Auringon så woitat Kirkkaall' näöllås; Taiwaan wahwuus kaikki Simult' hallitaan, Waltas suur' on ratki, Ympär' maailman. Ylistäkäät ꝛc.

4. Taiwaat ylistäkäät Herraa mieluiſest', Enkelit tuot' tehkäät Täydest' ſydämest'; Weſi, joka kuohuu Päällä wahwuuden, Eikä kuitenk' putoo, Tuokaan kiitokſen. Ylistäkäät ꝛc.

5. Kaikki joukko taiwaan Herraa kiittäköön, Seraphit meill' tawan Siihen näyttäköön; Kuu, aurinko kiitä Herraa woimaſsans', Tähdet tehköön ſitä Kirkkaass' paisteesſans'. Ylistäkäät ꝛc.

6. Sade, kaste, tuuli, Kiitost' pauhatkaat, Liekki, lämmin, tuli, Ilmass' iloitkaat; Lumi, rakeet, räntä, Härmä, ſumu, jää, Kiittäkäät ain' häntä, Kuin on wäkewä. Ylistäkäät ꝛc.

7. Päiwä, yö nyt anna Herrall' ylistys, Walo kiitost' kanna, Niin myös pimeys, Pitkäinen ja pilwet, Ja wiel' leimaus, Julist' Herran ihmeit', Ne teill' olkoon suuss'. Ylistäkäät ꝛc.

8. Maa kanss' wuoret, mäet, Herraa kiittäkäät, Djat, wirrat, meret, Kaiwot, lähtehet, Eläwät kanss' kaikki Weſiss' liikkuwat, Ja wiel' luodut muutkin, Kunnioittakaat. Ylistäkäät ꝛc.

9. Kaikk' kuin maa tai lawia Kantaa, kaswattaa, Pieni puu ja wahwa, Kuin on tekonſa, Yrtit, ruohot, lehdet, Siemen, kukkainen, Kaikk' kuin kaswaa, lähtee Maast' ja meresť ynn', Ylistäkäät ꝛc.

10. Kaikk' kuin ilmass', tuuless' Lentää, kulkeepi, Kaikk' kuin wedess', meress' Aſuu, liikkuupi, Linnut taiwaan alla, Hänen kunniaans', Niin myös walaskalat, Suurta laupiuttans', Ylistäkäät ꝛc.

11. Pedot metſiss', kedoiss', Eläimet myös muut, Tehkäät tuota ehdost', Sill' on ſuuret ſyyt: Adamin

Digitized by Google

waan ſikiät, Ylits' kaikkein taas, Kiitos=weiſull' tehkäät, Lauſuin tekojans'. Ylistäkäät ꝛc.

302. Nyt kaikin Herraa kiittäkäät, Kanss' käskyins' teillä käwelkäät; Sill' Jumal' nähdään kaikin paikoin Töit' ſuurii tuowan kaikkiin aikoin. Hän armiaast' meitä auttelee, Ain' äitin kohdust' warjelee, Hän ſiunaa ruuall', juomall' täyttää, Meill' armost' kaikkee hywää näyttää.

2. Ann' meillen ſydän iloinen, Pois poiſta mieli ſuruinen; Suo Chriſtityilles rauha aina, Ja lewollinen meno lainaa! Meill' armos autuas aina ſuo, Töiss', neuwoiss' apu armiaast' tuo. Ah, waarat owat monet meillä! Siis wapahd' eläisſäm' meit' täällä.

3. Sä Iſä kaikkein Jumala! Kaikk' kannat ſuurell' woimalla, Ann' kaswos paistaa, ſiunaa meitä, Sun hywyydeſtäs armoll' peitä. Meill', Henki hywä, armos an.'. Ett' tahtos jälkeen waellam', Sull' kiitolliſet aina olem', Kanss' kiitoksen ſiit' ijät' tuonem'.

W. k. N:o 11.

303. Jumala.' kiittää yli=aikaa mahdam', Kuin armost antaa meille laupiaat lahjans', Sielun ja ruumiin meille on hän luonut, Tarpeet kaikk' ſuonut.

2. Ihmeiſest' ilmaan tähän meit' on tuonut, Chriſtuksen kanſaks' kasteen kautta koonnut, Meit' ſanans' ſaarnall' rawitſeepi aina, Synnit pois painaa.

3. Hallitſee meitä Hengellänſä Pyhäll', Wahwiſtaa waiwoiss' lohdutukſell' lujall', Ett' tuskiss' turwat' hänen tykönš' tiennem', Jolt' apu lienee.

4. Meit' pirun parloist' aina ulos auttaa, Oin, päiwin kaitſee enkeleinſä kautta, Warjelee waaroiss', ettei meit' ſaa ſurmat' Se piru julma.

5. Meit' lapſianſa ruokkii lahjoillanſa, On hädäss' kanſſam' aina awullanſa, Suo häpiän ala wihollifem' tulla, Meit' rauhass' olla.

6. Siis täyſi turwa Herran päälle pankaam'! Ylitäiſest' awun, elatukſen antaa, Wie wiimein täältä, peräst' tämän elon, Autuaan iloon.

Digitized by Google

7. Kiittäkäämʼ Jesustʼ edestʼ näiden lahjainsʼ; Rukoilkaamʼ wiriästʼ, Armoillansʼ ettʼ korjaisʼ, Kostʼ wiimein täällä hengen hädässʼ ollaan, Soisʼ autuaastʼ kuolla.

8. Niin olemʼ oikein nautinneet hänen lahjoinsʼ, Täällʼ olleet rikkaat jälkeen hänen tahtonsʼ, Ettʼ olemʼ saaneet ilon ijätʼ taiwaassʼ, Pääsneet pois waiwastʼ.

304. Dawid, pyhä propheetta, Psaltarin sanoissa Oikein meitä opettaa, Kaikissa paikoissa, Wuoroin weisaamaan Herrallʼ, Riemuiten joka kerrallʼ: Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

2. Niin myös wiisas Salomon, Hänen saarnakirjassansʼ, Meitä kaikkia neuwonʼ on, Että me toisinansʼ Iloitsemʼ iloisellʼ ajallʼ, Murheen myös otamʼ majallʼ: Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

3. Enkös me mahda iloitʼ Herran hywyydestä? Ja hänellʼ weisatʼ kiitostʼ Hywästä mielestä? Sillʼ Korkein armostansa Murheen pitää lapsistansa: Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

4. Meitʼ luonut muotonsʼ jälkeen, Sielun ja ruumiin kanssʼ: Antaisko nääntyy nälkään Luotuja lapsiansʼ? Ei, ei hän sitä salli, Waan kuittaa ajan kalliin: Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

5. Ruumis-raukallen ruuan Wuosi wuodeltʼ aina, Wielä myös werhoh, juoman Lahjoittaa ja lainaa; Sielu hänen sanastansa Runsaan saa rawintonsa: Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

6. Kaikista eläwistä Maailmassʼ ihmeisestʼ Ainʼ surun suuren pitää Herra armollisestʼ, Kaswattaa kaikillʼ ruokaa, Kuin hänen tykönsʼ huokaa: Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

7. Ei taida yksikään elää Rikkaun paljoustʼ, Eikä myös edes mennä, Paitsʼ Herran siunaustʼ; Herran siunaus suuri Edes wie wisustʼ juuri: Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

8. Tykös siis, Jesu laupias, Hartaasti huokaamme, Ja sinun hywää lahjaas Nukkeroiten nuoppaamme, Siunaa se wähä saalis Kuin lienee meillä laariss': Iloitkaamʼ Jesuksessʼ.

Digitized by Google

9. Herra on köyhäin turwa, Tuskan ajall' aina, Hän pitää heistä surua, Pahat alas painaa; Herra mill' awun tuottaa, Kuin hänen päällens' luottaa: Iloitkaam' Jesukseſs'.

10. Leskill' hän eineen laittaa Armolla awarall', Toiſell' turwall' myös naittaa, Kuin taitons' tawarall', Ain' seiſoo heille ſauwan', Eläpi kansſans' kauwan: Iloitkaam' Jesukseſs'.

11. Jumala orwot ottaa Omikſi lapſikſens', Awun heille myös tuottaa, Parhaaksi tarpeeksens', Wahwast' ain' edes wastaa, Eik' anna heitä lastaa: Iloitkaam' Jesukseſs'.

12. Epäillä elatukſest' Ei mahda yksikään, Kuin pääsn' on kadotukſest', Herrassa elämään; Herra heist' pitää surun, Muistaa kullenki murun: Iloitkaam' Jesukseſs'.

13. Nyt anna armos, Jumal', Että tai entinen, Kuin hywän tahtos ſuomall' Meillä on einehen', Ulottuis' uutiſeen asti Rawinnoks' runſahasti: Iloitkaam' Jesukseſs'.

14. Suo ſielun wirwotukſeks' Pyhä ſanas aina, Niin waiwoiss' lohdutukſeks', Ja meill' armos lainaa, Ett' wiriäst' ſitä kuulem', Sen kautt' ſitt' autuaaks' tulem': Iloitkaam' Jesukseſs'.

15. Wiimein ſitt' taiwaan pihass' Näem' Herran halun, Joka tääll' on omians' Ihmeelliſest' talun': Kusta ſitt' kilwan pauhaam', Kunnian chuoriss' laulam': Iloitkaam' Jesukseſs'.

XI. Kaikkinaiſissa tarpeissa.

1. Raskaissa maanwaiwoissa.

305. Kuin hätä kowa käſiss' on, Suur' ahdistus, tuska tarjon', Enk' itſestäm' apua löynne, Enk' kustaan neuwoo tähän tienne;

2. Seurakunnan kokoukſeen Käym' kanss' nöyrän rukouksen, Tykös, Herra, täss' huutamaan, Hädäſſäm' apuu anomaan.

3. Silmäm' nostam' ylös itkull', Etſim' ſydämen

Digitized by Google

katuwall' kiwull' Syntein anteeks' saamist' sinult', Poikas turwill' tullen tykös.

4. Sen lupaat laupiaast' kaikille, Kuin sen edest' sinua rukoilee, Jesuksen Poikas nimehen, Kautta meidän Wälimiehem'.

5. Ah armias Isä! tykös kuljem', Kaikilt' ylönannetut olem', Tuska tunkee, pakkoo päälle, Herää, Herra, apuum' täällä.

6. Poikas pyhän piinan tähden, Awaa silmäs, näe hätäm', Kallist' korwas, kuule huutom', Ehdi awuksem', hukum' muutoin.

7. Älä soimaa syntejäm' suurii, Ann' ne anteeks' armost' juuri; Tule turwaks', nouse ylös, Auta ahdistuksest' ulos.

8. Ett' autetut sinua kiittäisim', Iloll' kaikin sinua ylistäisim', Uskossas' kanss' wahwistuisim', Käskylles kuuliaat olisim'.

306. Aufer immensam, Deus aufer iram, Et cruentatum cohibe flagellum; Nec scelus nostrum properes ad æquam Pendere lancem.

2. Si luant justam mala nostra pœnam, Quis potest sævas tolerare plagas? Cum nec ultricem spatiosa ferret Machina virgam.

3. Parce sed nostris miserando culpis, Jus pari clemens pietate miscens: Cui manet semper proprium, maligno Parcere mundo.

4. Cur super vermes luteos furorem Sumis, o magni Fabricator orbis? Quid sumus, quam fæx putris, umbra, pulvis, Glebaque terræ?

5. Nos parentales maculant reatus, Et caro mentem trahit imbecillem; Ergo tam sortem fragilem benigno Respice vultu.

6. Da crucem, clavos, scuticam, coronam, Lanceam, funes, rigidamque mortem, Inter iratam mediare dextram, Et mala nostra.

7. Non opus summi pereat Magistri, Nec sinas cassam fore passionem, Corde sed manans lavet omne crimen Sanguis et unda.

Digitized by Google

8. Hoc ratum quo sit facias precamur, Omnibus nobis, residens Olympo, Qui Deus semper dominaris orbi, Trinus et unus.

Ota pois, Jumal'! päältäm', julma wihas, Aſeta ankar' ja werinen witſas, Älä pahuuttam' kosta anſiom' arwost', Waan aiwan armost'.

2. Jos ſinä meitä ſynnin ſyyn peräſtä Kuritat, kuka woi edesſäs kestää? Luodut niin kaikki lopet hukass' ollee, Ja perät' kuollee.

3. Anna ſiis, Herra! ſynnit anteeks' meillen, Armos wallitkoon oikeuden puoleen, Sinun tapas on ſyntist' armoon ottaa, Kuin päälles luottaa.

4. Miks' ſinä ſuutut, Herra Luoja ſuuri, Maan matoin päälle niin ankarast' juuri? Mitä olem' muuta kuin multa, lika, Täynn' ſynnin wikaa?

5. Meit' periſynti pahuuteen täss' painaa, Liha myös ſotii henkee wastaan aina, Tätä ſiis heikkoo luontoom', Luoja, katſel' Kaswoll' ſuloiſell'.

6. Sinun wihas wäiheell' ja myös ſynteim' ſuurten Pane ſinun Poikas risti, naulat, murhe, Kruunu ja köydet, keihäs, ruoko, ruoskat, Kuoleman tuskat.

7. Älä kaunista käſi-alaas heitä, Waan Poikas piinall' hänen wikans' peitä, Jonk' ſydän-weri, ſekä kylkiweſi Synnit pois peſi.

8. Sitä meill' lainaa, Iſä Jumal', taiwaast'! Christukſen kautta, kuin meit' päästi waiwast', Ynn' ylimmäiſen Hengen kanſſa Pyhän, Jumalan yhden.

W. k. N:o 217.

307. Ah, Iſä Jumal'! kuin aſut taiwaass', Katſahda meidän päällem' täſſä waiwass', Kuin ſuruiſess' Suomeſſa lienee: Wäkiwalta wallitſee ja wääryys, Waiwaiſuus, nälkä, ſuuri ſurkeus, Kuin kaikk' kyllä ſen tiennem'.

2. Nyt on meill' ſuru ſuur' täſſä tuskass', Meidän turwaks' tule, o Herra hurskas, Armahda, jo hukum' pois perki, Älä muiſta meidän pahuutem' päält', Joll' tämän olem' kyll' anſainneet tääll', Kiiruhda ja apuum' kerkii.

Digitized by Google

3. Tunnustaa tulee meidän itku-suull', Ettem' kuuliaiset ole olleet full'; Mutt' synniss' eläneet aina. Sinun sanas olem' häpiäll' hyljänneet, Eik' paljo siit' mitään pitäneet: Näitä katuisim', armos lainaa!

4. Saarnaajitten oikeist' opetuksist', Heidän myös ankarist' uhkauksist' Emme tainneet parata meitäm', Jost' olem' nyt kowan kuorman all', Kuin on tällä surkiall' Suomen maall', Itsem' wihan witsan all' heitäm'.

5. Turhaa kunniaa kaikk' pyytäwät, Suurna itsens' ilkiät pitäwät, Ylpeys suur' sydämess' maannee; Työkön' ryöwyyll' rikkautt' repiwät, Waiwaisten wahinkoo etsiwät, Ahneus alans' kaikk' kaannee.

6. Turhii walot wannell' ja kiroill', Riettait' töit' tehdä ja puheit' puhell', Ei häpiäks' ensinkään tietä. Joka mielin kielin ei olla taida, Eikä ulkokullaisuutt' pitää tiedä, Ei minään maailmass' pidet'.

7. Nyt lahjat lain lumoowat, Wääryyn oikeudeks' wääntelewät, Köyhilt' ohits' oikeus käätään, Kuista huuto kuuluu korkeuteen, Waiwaisten walitus surkeitten; Päällem' Jumalan wiha wäätään.

8. Se julma Pharao joukkoinens' Israelin kansaa kokonans' Orjuulla wäkisest' wainoi, Jota julmuutt' Jumal' näki taiwaast', Egyptin maata kuritt' kowast', Pahat meren pohjaan painoi.

9. Kuink' kaatui se korkia Babylon Kaiken waltans' kanss' jo perät' pois, on Koreille kaikille kartteeks': Ahabin ryöwyys, murha maksettiin, Sikiöinens' surkiast' teloitettiin, Monen tuiman mielen malteeks'.

10. Christus kutsui Juutait' katumukseen; Mutt' annoit itsens' kankiuteen, Tylyytt', tyranniuutt' tehtiin: Wäkiwalta, wääryys wallan sait, Raskaan rangaistuksen päällens' toit, Hirmuisest' he häwitettiin.

11. He sodall' surkiall' suretettiin, Rutoll' ratk' kauhiall' kadotettiin, Ja näljäll', katkerall' kuololl': Äiti nälisfäns' lapsens' tappoi ja söi, Jost' osa kiukkuisill' saaliiks' jäi; Surkiast' hukuit monell' muodoll'.

12. Kats', kapina, sota suuri Suomen maall', Tarwetten puuttumus pakkoo pääll'; Ken waiwat kaik'

Digitized by Google

walittaa woinee? Syntim' suuret siihen syyks' löytään, Kyll' aina itsem' ilkiäst' käytäm', Jumal' wihans' witsall' lyönee.

13. Joll'em' pian parannust' tehdä taida, Meitä wihaisemp' witsa wielä waiwaa, Et' kauhiast' kadottaa kaikkia: Kuullakses katumus kowa lienee, Kuitenki sinuas siihen riennä, Ettäs wihaa huojentaisit haikiaa.

14. Niniwess' saarnas' yhdest' Jonas, Parannuksen koht' käännyit päänäns', Ja waiwat määrätyt wältit. Meit' manataan paljo ain' parannukseen, Itsem' annam' pahemmin pahennukseen, Ei katua ole meillä mieltä.

15. O sinä suruinen Suomen maa! Kats', ettei sinun käy kuin Sodoman, Kuin Lothin laahitsemist' laitti: Jerusalemin kauhiat kuwat, Häwityksen muodot muut sinuss' owat; Jost' olis' kadotusta paitsi!

16. Älä ann', Herra! hukkua kadotukseen, Armoillas auta meitä katumukseen, Ett' olisim' armon liitoss'; Katso Poikas pyhän piinan päälle, Meit' waiwaisii waiwoista wapahda tääll': Siitä sull' olkoon ijät' kiitos.

W. k. N:o 85.

308. Älkääm' pahaksem' panko sitä, Jos Isä meit' lapsians' lyönee; Ehkä kauhia kuoleman kita Taudiss' taikk' rutoss' lienee, Lienee witsat wiel' wihaisemmat, Nälkä on katkera kuolema, Piina kiwuill' kiduttain pitkält'.

2. Sota suuret, pienet surettaa, Lapset äitins' kohtuun luottaa, Maan kylmill' kaiken häwittää, Raatelee, tulipaloll' polttaa: Ei oikeutt' kussaan; waan wäkiwalta, Ryöwyys, itku joka haaralta: O! paremp' on kohta kuolla.

3. Että sitt' syyst' synnin tähden Meit' Isä omall' kädelläns' piekse, Kärsikääm' ja tytykääm' tähän, Ettei kipiämmän witsan all' syökse: Hänen hywä tahtons' tämä ollee, Meidän tarpeeksem' tai tullee, Joll' parannukseen meit' wääntää.

4. Herran sanan saarnat hylkäämme, Manaukset wilkkana pidäm', Wääryyll' kaluu katoowaist' pyydäm', Armottomast' waiwaist' waiwaam', Ei ole meiss'

Digitized by Google

oikeutt' eik' armoo, Eik' rakkautt', waan wiha ja waino; Synniss' elämʼ pelkäämät' aina.

5. Ettemʼ pahuuttamʼ ojenna, Enk' ynsiät' sydäntämʼ nöyryyt', Niin Isä kurituksell' kohentaa, Ettemʼ kadotukseen kaadu: Jos Isä lapsians' rankaisee, Hywäks' ota, sen sinä ansaitset, Kiitä, kärsi Isän witsaa.

6. Tunnusta sinuas syypääksi, Kumarr' Herran käden ala, Ota Christus Jesus turwaksi, Itses hänen huomaans' annʼ alat', Hänt' rukoil', sakramenttii nautitse, Hän tietää kaikk' kuins' tarwitset, Joko suo elää eli kuolla.

7. Paits' Herran tahdot' ei taida Rutto ruwet', tautikaan tappaa, Jos Isält' ikää sullʼ suodaan, Waikk' siwustas kaikk' kaappaa, Ei kuitenk' teissäs sinuhun ryhtyis', Eik' wahinko sinuhun yhtyis', Ehk' tuima tarttuwa lienee.

8. Eipä waiwu warpuinenkaan, Paits' Herran tiedot' ja tahdot', Waipuu wähemmin ihminenkään, Jota Herra alati wartioi: Ehk' ihmisten edess' kauhia ollee, Ruton kauhian kautta kuolla, Sepä kallis on Jumalan lapsill'.

9. Niin ikäns' kuolleiss', kuin eläiss' Herran omat aina olemʼ. Joll' määrätt' hetki on mennä edes, Ei saa se karttaa, waan kuolee; Woitoks', korwoks' kukin meist' kuolee, Wielʼ Christus meillʼ elämʼ ollee, Miks' me siis kuolemaa pelkääm'?

10. Täss' elämäss' ei ihmisill' iloo, Eik' waiwoist' pääsin-päiwää, Siihen ast' kuin elost' on ero, Sitt' luwattuun lepoon käydään; Ehk' karwas ja katkera se lienee, Kuin surun meist' surettaa, meit' wienee Waiwast' ulos autuaan iloon.

11. Walmistakaamʼ meitämʼ mielelläm'; Täytyy wihdoin kumminki kuolla, Waikk' kauwas kowin karkelemʼ, Täytyy edes täss' taikka muualla: Wahwan, wapaan wuoden woittanut on, Synnist', surust', waiwast' päässnyt on, Kuin kohta Christukses' kuolee.

12. Tee katumus, walmist' tuonelaan, Ain' tähän apuu ano Isält', Christus kiwut woitti kuoleman, Se pidä ain' sydämes sisäll': Kuin Herran piinar

Digitized by Google

pääll' turwaa, Se ijät' ei kuole, eik' saa surmaa, Alat' ilon lapsi lienee.

13. O Jesu! kaswos käännä tänn', Awuksem' ehdi kuoleman kiwuiss', Pyhä Henkes meit' hallitkoon ain', Ettem' epäilyksiin liwuis'. Ann' kärsiä kärsiwäst' kuritustas, Ettem' pois luopuis' armostas, Sitt' sinua ijät' kiitäm'.

W. k. N:o 388.

309. Ah Isä! päällem' armahda, Wihas witsa meit' maahan kaataa, Ett' äkilt' menem' ala maan, Syntim' sen matkaan saattaa, Ett's omall' kädelläs meit' piekset, Nuoles meihin ammut ja syökset; Kuitenk' lepy Christuksen tähden.

2. Rinnoiss' sydämen' tykyttää kiwust', Sieluni on surkeutt' täynnäns'. En löydä lepoo, enk' lohdutust', Hengen murhe murentaa päänäns'. Kuule, Isä! ylös herää, Herra! Jos et awuksem' ehdi täll' kerrall', Niin me peräti pois hukum'.

3. Jo jalwoin haudass' seisonen, Kanss' kauhian kuoleman kidass', Ei ihmist' yhtään ole tykönän', Kuin minua lohduttaa taitais'. Ah Isä! wahwist' mua woimallas, Nyt minull' ole turwa awullas! Emp' apuu muualt' kustaan tienne.

4. Täss' tuskass' kaikk' mun tuttawan' Mua kauhistuu, kuin kirott' olisin, Pois minust' poikkeewat kaikk' ystäwän', Ehk' huudan heit', eip' he kuulisi; Paetaan, kuin taampaa mun näkewät, Kaswons' kaikk' minust' peittäwät, Kuin haisewa löyhkä heill' olisin.

5. Kaikelt' maailmalt' hyljätt' olen, Älä Isä sinä mua hylkää! Anna anteeks' syntin', awuks' tule, Kuoleman kiwut minult' kewenn', Sen karwas kauhistus pois ota, Piru kauwas pois karkota, Älä suo mun wihassas kuolla.

6. Armias Isä! lepy rukoukseen, Tee ihmeit', nyt mua auta, Turwaan tykös, näe huokauksen': Niin lewiip' kunnias sen kautta. Jos hukun, eip' sun hywää siitä, Kuollut ruumis ei sua kiitä, Eläiss' sua kiitetään, Herra.

Digitized by Google

7. O Jesu, minun Wapahtajan'! Omall' werelläs minun ostit: Auta nyt uskollinen auttajan', Poista pois wihaiset puustit, Jsäs wiha lepyt' wielä, Ja murhan-enkelit kiellä, Ettei sinun weljees murhais'.

8. Kuitenki käyköön tahtos jälkeen; En pane tähän määrää päälle; Tiedät tott' kumman tarwinnen, Elää eli pois kuolla täältä; Tott' minull' tapahtuu tahtos perään; Elän eli käyn kuoleman erään; Yks' kaikk', omas olen, Christe.

9. Pyhä Henki, minua lohduta, Ja kaikkii kuin kuoleman pitää, Uskoan' uudist' ja wahwista, Ann' ero autuas! anon sitä, Ett' Christus olis' ain' sydämessän', Hänen piinans' muisto mielessän', Sitt' sodass' seisonen lujan'.

10. Christus oman', minä hänen omans', Piinans' ansioo ei suo turhaan, Jtsen' annan hänen huomaans', Miks' pelkään kuoleman surmaa? Sieluni Herrass' iloits' wiel' wähän, Hän auttaa kuolemast' elämähän, Turwaawita hänen tyköns'.

2. Rauhan edestä.

W. k. N:o 311.

310. O Herra kaikkiwaltias! Jonk' ompi waltakunta, Sinä olet kansan haltia, Omas on myös maakunta, Sentähden tykös tulem'.

2. Anna siis meit' olla rauhass', Niin kauwan kuin me elämme, Riidat, sodat karkot' kauwas, Älä murhaa saata päällem', Sowintoon wedä kaikkii!

3. Ei ole yhtään maan päällä, Kuin sodat häwittää taitaa; Sill' sinä, kuin asut ylhäällä, Meitä niistä ulos saata, Sitä me rukoilem' nöyräst'.

311. Suo meille rauha Herra nyt, Ja elinaikanam' auta, Ei maan pääll' löydy ketään' muut', Kuin riidat asettaa taitaa, Paitsi sinua yhtä.

2. Warjel' meit', meidän maakuntaam', Tulipalost', weren wuodost', Niilt' kuin meit' teloittaa pyytää ain', Riitaiset hillitse sodast', Suo rauha meill', jota halaam'.

Digitized by Google

3. Ann' anteeks' syntim', o Jumal'! Auta, ett' käskys pidäm', Ei saa rauhaa pahat, tuimat, Heidän syntins' sen waltaa: tiedäm', Hywill', Herra, suot rauhan.

4. Meidän ruhtinaall' ann' armos, O rauhan Kuningas taiwaast'! Ett' rauhaisest', hywäss' neuwoss', Maakunnat hallita taitais', Sowinnoss' kaikkein kanss' elää.

5. Jumal', sinun olkoon kiitos, Tain lahjan tähden ja muitten, Ann' meidän elää rauhan liitoss', Kiinnit' käskyis kuuliaisuuteen, Jumal', kaikkiwaltias Herra!

312. Jumal'! anna meidän ruhtinaall' Ja kaikell' esiwallall' Rauha ja hywä hallitus, Että me hänen allans' Lewoss' ja rauhass' aina eläisimme, Kaikess' jumalisuudess' ja kunnialisuudess', Amen.

W. k. N:o 222.

313. Herra aikanam' rauhaa lainaa! Suur' hätä on meit' nyt kohdan', Sen perään wihamies seisoo aina, Ett' meilt' pois sais' sanas puhtaan, Christuksen nimen häwäist' wiimein Pyytää willityksens' kautta, Sitä estä, älä woimaas säästä, Sinä tästä woit ainoast' auttaa.

2. Herra aikanam' rauhaa lainaa! Jonka kadotim' synteim' tähden, Kyll' puhtaan sanan sinult' saimme, Jota wastoin eläm' juur' nähden. Autuuttamme pois hylkäämme, Maailman menoiss' pyrkin' olem', Tunnustam' tott', pahuus wallan ott', Juur' jumalattomast' eläm'.

3. Herra, aikanam' rauhaa meill' suo! Meidän sydämeen wuodat' Henkes, Kuin Christukses' meit' uudeks' luo, Dikiaan katumukseen kääntäis', Ett' armostas meille se suotais', Häpiät, wahingot pois tulisit, Sodan kapinat, kaikk' wapinat, Siit' kaikilt' kunnia sull' olis'.

W. k. N:o 290.

314. Tule rauha suloinen! Pojes sota suruinen; Rauha tekee riemuiseks', Sota saattaa suruiseks'.

2. Eineen rauha enentää, Sota wiljan wähentää; Leipää saadaan rauhassa, Nälkää nähdään sodassa.

Digitized by Google

3. Ilol' rauhass' lauletaan, Sodass' kaikki waiwataan; Riemu rauhass' kajahtaa, Sodass' kaikki walittaa.
4. Rauha jakaa hywyyttä, Sota paljon pahuutta: Onni rauhass' enetään, Kowuutt' sodass' kootaan.
5. Kaluu rauhass' kootaan, Sodan hädäss' häwitään; Ilol' rauha rakentaa, Sota murheell' murentaa.
6. Mitä rauhass' raketaan, Sodass' tulell' poltetaan: Rauha kansan kaswattaa, Sota surmaa, surettaa.
7. Kussa sota, weri siell' Wuotaa, hätä hädän päällä, Murhe, pelko, puuttumus, Tuska, waino, waiwaisuus.
8. Rauhass' ollaan surutoinn', Lewoss' maataan murheetoinn', Herran armoo autuaan Ilol' rauhass' nautitaan.
9. Kiitos olkoon Jumalan! Rauhan edest' laupiaan, Joka sodat sowitti, Rauhan meille toimitti.

3. Maan hedelmästä.

315. Päälles, o Herra! aina Minä lujast' luotan, Usko minull' luja lainaa, Aut' sydämest' huokaa.i.
2. Waeltamaan tahtos perään, O Isä, armos lain'! Isän maall' johdat' erän, Kuss' itse asut ain'.
3. Edessän' sanas wakaa Yks' paistawa lyhty on, Walwon minä eli makaan, Enkelis mua suojelkoon.
4. Warjel' koto ja talo, Tahtos jälkeen, Isä! Ann' kaikiss' toimitus jalo, Ymmärrys oikia lisää.
5. Armos meill', Herra, lainaa, Ett' pelwossas pysyisim', Ja meidän maallam' aina, Sanas perään kyhyisim'.
6. Kaswat' ruohot, ann' jywät Pelloista niitettää, Ja suo kaikk' lahjas hywät Tahtos jälkeen käytettää.
7. Kaikk' kuin maa päälläns' kantaa, Ruohot ja kukkaiset, Niist' Herra meillen antaa Hedelmät moninaiset.
8. Kuin kylmä talwi katoo, Kulkee kesä siaan, Jonk' myöt' on suwen sato, Kaikist' kaswoist' ijan.
9. Talwi merkitsee waiwaa, Kuin on tääll' ihmisill': Waan suwi iloo taiwaan, Kuin suodaan uskowill'.
10. Ymmärtäkääm' siis tästä, Ett' Jumal' meit' rakastaa, Ja armollisest' päästää Waiwast' ja tuskaste

Digitized by Google

11. Jsankaikkisest' olla Tykön' Wapahtajan, Ja ijäiseen iloon tulla, Suokoon Jsä taiwaan!

W. k. N:o 305.

316. Korkia taiwaan Jumala, Jonk' sanan suurell' woimalla Kaikk' kalliot kowat sulaawat, Ja wedet suuret kuiwaawat.

2. Sä huokiast', Herra, tehdä saat, Ett' pilwet pisaroitsewat, Sä taidat taiwaan salwata, Taas tahtos jälkeen awata.

3. Kaikkiwaltias Jumal'! woimas suur' On, todistaa sen sanas juur', Siis tuskass' turwaan sinuhun, Toiwoin, ett' ehdit apuhun'.

4. Sä Herra näet, tiedäm' sen, Tain tarpeem' suuren nykyisen; Sen syntim' synkiät ansaitsit, Ett's witsall' raskaall' rankaisit.

5. Ett' häijyst' lahjas laupiaat Meilt' käytetään, niin pois otat Sun sunaukses runsahan, Ja surkeudell' täytät maan.

6. Sä teet taiwaan kowaks' meill' Kuin wasken, ei sada maan pääll', Kuiwuudest' ruohot raukeewat, Kaikk' kansat surkiast' surewat.

7. Tain julma wihas, Jumala, Tekee, waan lepy, armahda! Ah katso suurta tarwettam', Ja leipää rawinnoksem' ann'.

8. Me lapses sinua Jesuksen, Sun poikas nimeen rukoilem'; Kuin uskoss' Jesust' mainitsem', Sydämes taipuu puolehem'.

9. Waikk' rikoim', kuitenk' kuulutele! Edestäm' Jesus rukoilee; Jos rankaiset, niin armossas Tai tee, aut' meit' aikanans'.

10. Ann' armost' sadett' saadaksem', Ett' askelees wiel' astaitsem' Tääll' raswast' runsaast' tiukkuwan, Ja hedelmäns' maan tuottawan.

11. Wuos' hywyydelläs kaunist' kanss', Niin kyntö, kylwö, kasta maas, Ja laiho kauniist' kaswata, Meit' armiaast' jällens' iloita!

12. Sitt' witsalles suut' annamme, Sull' kiitost'

Digitized by Google

ijät' laulamme, Meill', Herra, se kuin pyydäm' suo, Ja armostas nyt apu tuo!

W. k. N:o 305.

317. Ann' Jumal' jokapäiwäistä Meill' leipää, säästä näljästä! Kanss' tarpeet kaikki armost' ann', Sä olet Isäm', Jumalam'.

2. Sun kätes awaa awara, Ja maasta jywät kaswata Meill', ett' tääll' leipää syödäksem' Ja siement' saisim' kylwääksem'.

3. Sä luodut kaikki rawitset, Kanss' kaarneen huudon huomaitset; Niin kuule Isä armiaast', Kuin rukoilem' sua hartahast'.

4. Sill' syntiäm' äl' muistele, Waan armost' anteeks' antele; Ann' meidän armos suloinen, Tääll' makiast' maistaa ijäinen.

4. Suwi-wirsi.

W. k. N:o 412.

318. Jo joutuu armas aika Ja suwi suloinen, Joll' kauniist' kaiken paikan Kaunistaa kukkainen; Nyt armas aurinko meitä Taas lähtee lähemmäks', Hän kuolleet hautoo, heitä Taas tekee eläwäks'.

2. Ne niitun kukat koriat, Ja laiho laaksossa, Niin ylpiät yrttitarhat, Puut wehriät werassa, Ne meillen muistuttawat Suurt' hywyytt' Jumalan', Jonk' kaikk' ain' nähdä saawat, Juur' ympär' wuoden ain'.

3. Nyt lintu äänell' koriall' Taas laulaa taitawast', Enk' me siis mahtais' Luojall' Tääll' weisat' iloisest'? Mun sielun' Herraa kiitä Nyt riemu-laululla, Kuin iloittaa ja täyttää Meit' laupiall' lahjoilla.

4. O Jesu Christe jalo! Sä kirkas paistehem', Ain' kylmää luontoom' haudo, Ja asu tykönäm'! Sun rakkautes tuli Ann' palaa sydämess'! Luo meihin uusi mieli, Pois murheet poista myös.

5. Sä Saaronin kaunis kukka, Kukoistus laaksossa, Mun sielun' awuill' kruunaa, Tee taitawaks tawoissa, Sun kastees hänt' Siionist' Ain' kauniist' kastakoon, Sitt' kuin ruusu Libanonist' Hajuns' hywän antakoon

Digitized by Google

6. Ann' maan tääll' kaswons' kantaa, Wakons' myös lioita; Meill' tarpeet tahtoisit antaa, Maan, meren siunata, Ann' askelees tiukkuu raswast, Meit ruoki sanallas, Suo maistam' sit' ain' makiast', Niin sielu on autuas.

5. Näljän waiwassa.

W. k. N:o 286.

319. Kuink' tulee näljän hädässä Christittwin käyttää itsensä, Sen sanoo ratki raamatt', Tain laulun mä sull' laulan nyt; Siis tarkast' kuullell' mahdat.

2. Sun waiwassas ja tuskassas, Awuks' huuda Herraas Jumalaas, Kuin sen sull' lupaa lujast', Ett' kaikken' elinkautenas Hän tahtoo auttaa armiaast'.

3. Patriarkka Jaakob jalo mies, Hän leiwän puutteess' oli myös, Herra helpoitt' hänen hätäns': Joseph Egyptin maan Herra, Hän ruokkei näljäss' isäns'.

4. Hän taitaa kalliill' ajalla Sun rawit' makiall' mannalla, Kuin woi sun pitää woimass': Hän antaa atrian taiwaasta, Ja weden kalliost' kowast'.

5. Wiel' Israelitat ilmeisest', Tain armon Herran hywyydest', Sait' korwess' kulkeiss' ennen: Ei waatteet, kengät kuluneet, Ain' neljään kymmeneen wuoteen.

6. Lest' Sarpatiss' oli muinen, Jost' Herra piti tain murheen, Ett myös sen elatuksest'; Ei jauhot wakast' puuttuneet, Ei öljy astiaiset'.

7. Hän luoduill' tarpeet taritsee, Kanss' kaarneen pojat rawitsee, Eik' nälkään heitä kuolet'; Niin ruohon kedoll' waatettaa, Paits' waiwaa, työt' ja huolet'.

8. Ei leiwäst' ainoost' eletä, Kuin näljän hätä käsittää; Waan jokaisesta sanast', Kuin lähtee suusta Jumalan, Ne täyttäwät sen wahwast'.

9. Mä lapsest' wanhaan ikähän En kaikess' ilmass' ikänän', Tuot' todeks' nähnyt wielä, Ett' olis' hywän, hurskahan Pois heittän' Herra täällä.

10. Kaks' poikaa oli waimolla, Eik' waraa ollut tallella, Päästʼ welast' ja myös elää, Häll' ilman suuret' waiwata Soi Jumal' öljyy kyllä.

11. Siis turhaan warhain nousette, Ja hiljan maa-

Digitized by Google

ta menette, Ja syötte leipänn' murheess'. Sill' ystäwillens' yltäisest' Herra antaa heidän maatess'.

12. Siis Christitt', ei sun tarwitse Täall' murheell' sinuas waiwata. Waan asioiss' ahkera ole, Ets ensist' Herran waltakuntaa, Niin muut kaikk' tykös tulee.

13. Sill' Christus wiisi tuhatta Woi wiidell' leiwäll' rawita, Joist' korii kakfitoista Jäll' saatiin jääneit' muruja: Hän puutoksen pois poistaa.

14. Wiel' sanon todest' sinulle: Hän seitsemäll' ruokkei leiwällä Taas neljä tuhatt' miestä, Jost' seitsemän korii korjattiin: Näin ruumiin näljäst' päästää.

15. Siis kiittää mahdam' Jumalat', Kuin suree edestäm' lakkaamat', Ei waiwaa tät' woi katsoo, Ett' kurjast' kaiket' hukkuisim'; Hän ruuan antaa tahtoo.

16. Siis kiitos sydämellinen Wuoks' armons' olkoon Isällen, Kanss' Pojan meidän Herram', Niin kunnia Hengell' Pyhällen, Hän ruokkii meit' joka kerran.

6. Terweydestä.

320. Jolla raitis ruumis on, Terweys kanss' hywä, Mielell', kielell' kiittäköön Herraa armiast', pyhää, Öin ja päiwin weisatkoon Riemu-lauluill' kiitost', Että kalliin suonut on Terweyden armost'.

2. Koska Herra armostans' Antaa terweyden, Tyytywäisen mielen kanss', Mitäs pyydäm' sitten Enämpää täss' elossa? Kosk' ijäinen riemu On jo meillä toiwossa Kussa waiwam' loppuu.

3. Jos mull' riista, rikkaus Salomonin olis', Sankarein kaltainen myös, Woitoiss' suuriss', moniss'; Mutta täytyis' kiwuissa, Kipiän' kuitenk' maata: Mitä walta, tawara Woi mull' hywää saattaa?

4. Jos mun pöytän' kalleilla Herkuill' olis' täytett', Ruuall', juomall', makeilla, Joita rikkaat syöwät; Mitäs minua auttaisit Herkku-ruuat, juomat, Kuin öin, päiwin waiwaisit Kiwut, tuskat kowat?

5. Prameutt' ja koreutt' Jos mull' ylits' muiden, Waltaa kanss' ja korkeutt' Päällen lawiain maiden Olis', waan wiel' kipiän' Täytyis' tuskass' olla, Mitäs hywää minullen Noista taitais' tulla.

Digitized by Google

6. Paremp' leiwän palainen Terweydess' ompi, Kuin kaikk' kulta yltäinen, Koska tauti syöpi; Koskan taidan tarpeeksen' Syödä paitsi kiwun, Niin mä herkun halpaisen Annan hillit' himon.

7. Kallis puku, koreus Ei woi auttaa mitään, Koska tauti, sairaus Makaa raskaast' päällän': Ennen tahdon terweenä Käydä puwuss' halwass', Kuin täall' seisoo kipiänä, Waatteess' pramiss', turhass'.

8. Nyt ei puutu mitäkään Minult' terweydest': Iloitsee mun sydämen' Päiwän walkeudest', Tieni näen silmillän', Korwan' kuulee tarkast' Kuinka Luojall' lintuinen Kiitost' laulaa hartaast'.

9. Käten', jalkain', sydämen', Sielun' kanss' on terwe, Ettän tehdä iloiten Taidan, mit' on tarwe Uskotuss' mull' wirassan', Herrall' kunniaksi, Lähimmäisell', itsell' kanss' Minull' parahaksi.

10. Töihin, päiwän tultua, Wirassani menen, Kosk' yö mahtaa joutua Kuin tuo meillen upen, Panen minä lewätä, Aina aikaan siihen, Kuin mun aurink' herättää Waarast' pimeyden.

11. Nyt mä sinull', Jumalan'! Ylistyksen kannan, Armos edest' awaran, Jonk's mull' aina annat, Waikka synnill' kadotin Näihin oikeuden, Kuitenk', Jsä rakkahin! Suot mull' laupiuden.

12. Ann' ett' elinaikanan' Aina loppuun asti, Tämän lahjas laupiaan Käytän taitawastj: Suo, ett' terweet jäsenen', Kielen', suun' ja sielun' Tuowat aina sinullen Hartaan kiitos-weisun.

13. Lainaa mullen terweys, Koska wanhuus saawuttaa, Siks' kuin kuolo kutsuu myös, Ja mun hautaan kaataa. Silloin, Herra, heikkous Kaikki katoo minust', Mullen autuus, terweys Annetaan ain' sinust'.

XII. Wirret erinomaisissa säädyissä ja tiloissa.

1. Opettajan rukous.

W. k. N:o 298.

321. O paras paimenen'! Kuin lammastes edestä Sun henkes annoit, näin Heit' taudeist'

tahdoit päästää, Sä wielä wartioitset Sun laumaas woimallas, Ja kauniist' kaitset heit' Ain' pyhäll' sanallas.

2. Mun, lampaan laumastas, Sä paimeneksi sääsit, Ett' kaitsen lampaitas, Jotk' werelläs sä pesit. Ah, kuinka taitanen O Herra! tehdä mä, Maan mato waiwainen, Näin työtä työlästä.

3. Waan ett' on tämä työs, O rakas Herra! omas, Ja itse sääsit myös Mun paimentamaan laumaas, Niin anna armoja, Mua lahjoill' lahjoita, Ett' palwelen sinua; Kuul' huuton' palawa!

4. Ett' nimes kunniata, Kuin Christitt' kiiwaast' hajen, Ja laumas lampaita Rakennan, ruokin, kaitsen: En tottel' kunniast', Enk' maailman wainosta; Waan halust' hartahast' Pyydän parannusta.

5. Mua wahwist' Hengelläs, Totuuttas julistamaan, Ett' syntei nuhdelless' En huoli wainoi maailman. Suojele minua: Sillä sanaas selkiää Mun tulee puhua, Eik' katsoo mieliä.

6. Kosk' sanaas saarnannen, Ja ihmeitäs julk' tuotan, Suo puhe taiwainen Oll', että juttui kartan; Sun sanas siemen suo Mult' hywin heitetään, Ja sitten hywäss' tuo Maass' runsaan hedelmän.

7. Kosk' oikein osotan Tääll' autuuden tien muillen, Niin ojenn', Jumalan', Myös oikiall' tielle mielen', Ett' wältän synnin työn Ja häjyn hekuman, Enk' maahan jälleen lyö, Jot' itse rakennan.

8. Al' ann' mun etsiä Suurt' kunniaa ja kaluu, Aut' taidan tytyä Sun autoos hywäll' halull'. Kosk' jokapäiwäisen Sult', Herra, leiwän saan, Niin tydyn mielellän', Ain' hamaan kuolemaan.

9. Suo korkein Paimenen'! Ett' kaitsen tääll' niin laumaas, Ett' elon ijäisen Ja riemun saawat taiwaass'. Ettän sitt' tullessas, Tääll' loppuu tekemään, Saan kruunun taiwahass' Sult' seurass' enkelein.

2. Tuomarin wirsi.

W. k. N:o 83.

322. Sen suuren Herran Jumalan Ankara, pyhä laki Kullenkin omans' antamaan, Tun-

Digitized by Google

toom' sitoo ja waatii; Ett' wirastansa wiriäst' Kukin aina waarin ottaa, Eik' wäkiwallast', wäärydest', Walitust' täytyis' tuottaa.

2. Waan toisin tai tapahtua Maailmass' häjyss' mahtaa, Ei tunnost' pidet' lukua, He Herran lain lastaa. Mont' wiatont' tääll' rangaistust', Kuin syypää, kantaa kurjast'; Waan wikapääll' on wapaus, Kuin oikeun wääntää nuriast'.

3. Kyll' taitaa kaunist' kawala Asiansa edes antaa; Waan hurskas häjyll' tawalla Wäärytt' ja pilkkaa kantaa. Niin suututtelee häjy wiel', Ettei käy ain' niin pahast' Sill' hywälle ja hurskaall' tääll', Kuin häjy haluns' halais'.

4. Sull' sanott' on, o ihminen! Se kuin sull' käskee Jumal'! Kuitenki kowakorwainen Sen poljet mielell' tuimall'. Sull' järjen, toimen antoi hän, Ett' eroittaa pahast' hywää; Sä synnin orja waiwainen, Sun tahtoos seurat' pyydät.

5. Te tuomarit siis tutkikaat, Kuink' teidän rauhaan sopii, Ja Herran ääntä kuunnelkaat, Kuin teill' näin selkiäst' soipi: Mä panin teidän jumaliks', Oikeutta tekemään täällä, Ja kutsuin Korkeimman pojiks', Sen nimen saitte wielä.

6. Kuink' kauwan te siis tahdotte Niin wäännell' asian oikian? Wäärytyt', wäkiwaltaa harjoittaa, Ja sortaa köyhän kurjan? Se waiwainen on waiwass', työss'; Waan rikas nauraa siitä: Lest' leipää kaipaa, orpo myös, Eik' kenkään huoli siitä.

7. Siis karttakaat, ah karttakaat! Karss' katsokaat, kuink' teette! Oikeutt' edes auttakaat, Te Herran tuomioo pidätt'! Tät' älkäät pitäkö nauron', Ei pilkkaa kärsi Herra, Paha loppu teill' on tarjon', Hän rikkoo waltann' kerran.

8. Siis Jumala teit' auttakoon, Ett' oikian tuomion teett', Hän teidän neuwonn' hallitkoon, Ett' wirkann' mieless' pidätt'. Se korkein tuomar' armostans', Hän walaiskoon myös taitonn', Ett' oikeus aiwoimassans' Tääll' olis' kaikkin' aikoin'.

Digitized by Google

3. Awioliitostä.

323. Jumala, kuin kaikki loi, Omaksi kunniaksens', Miehen hän myöskin edes toi, Ja waimon hänen turwaksens', Hän käski heit' yhdess' pysyy, Kuin weren ja lihan, Suosioss' toinen toistans' kysyy, Karttain toraa ja wihaa, Kiitos Jumalan!

2. Jumal' myös sanoi miehest': Ei taida hän yksin olla, Otti siis luun sen kyljest', Jonk' waimoks' antoi tulla, Hywäst' sitt' siunas' heitä, Sanoi sanall' tällä: Te mahdatt' nyt enäntää teitänn', Ja kaswaa maan päällä, Kiitos Jumalan!

3. Mies siis pojes luopukaan Isäst' ja äitistäns', Waimohons' wahwast' suostukaan, Se on hänen lähimmäisens'. Kowuutta ja pehmeytt' He keskenäns' kärsikään! Mitä Jumal' on wahwaks' tehnyt, Älköön kukaan särkekö, Kiitos Jumalan!

4. Rukoilkaam' kaikest' sydämest' Tämän parikunnan puolest', Ett' Jumal' heit' päästäis' hädäst', Ja pirun pahast' juonest': Heitä myös alati auttais' Töissäns' ja menoissans', Wiimein sitt' taiwaasen saattais', Jesuksen Christuksen kanss', Kiitos Jumalan!

W. k. N:o 86.

324. Jumala asetti awioliitoksyn, Sikiöitten siittämyksi, Ain' rakkaudess' ynnä its' kesken', Toinen toisens' awuksi, Siin' sikiät kanss' kaswattamaan, Herran tuntoon totuttamaan, Jost' Jumalan olkoon kiitos!

2. Ett' kukin awioss' elää mahtais' Puhtaast' paits' haureun halui, Ja huoruutta wälttää taitais', Kieltyi sekoituksii waljui, Niin awioliitoksy on säätty, Joll' on elom' pyhyyteen wäätty, Jost' Jumalan olkoon kiitos!

3. Awioliitoksy myös its' altans' On salaus sangen suuri; Niin Christus on seurakuntans' kanss', Kuin awion wäli on juuri: Kuin mies waimoonsa rakastaa, Christus seurakuntans' omistaa, Jost' Jesuksen olkoon kiitos!

4. Synnin kautt' tuskat tulit päällem', Monet mukkaukset ja waiwat, Kuitenk' awioliitoksy täällä Ei tain-

Digitized by Google

neet kadottaa saada; Sen Herra wahwast' warjeli, Kaitsi, kätki, ain' autteli, Jost' Jumalan olkoon kiitos!

5. Awiokäskyn lain aina Jumal' juur' kunniass' pitää, Sen pilkkaajit' alas painaa, Kanss' kaikk' kuin rikkowat sitä, Huorintekiät, salawuoteiset Ja sukurutsat rankaisee, Jost' Jumalan olkoon kiitos!

6. Awion onnen ain' ajattelee Its' Isä Jumal' taiwaast', Tarpeet antaa ja warjelee, Päästää murheest' ja waiwast', Jos he hänt' awuksens' huutawat, Hänen työns' myös turwaawat, Jost' Jumalan olkoon kiitos!

7. Herra, armostas ain' warjel' Tätäkin parikuntaas Waarast', wahingost', kuin on tarjon', Aut' asuwiks' waltakuntaas. Ann' heidän awioliittons' pitää Wahwan', siin' suosioss' sinua kiittää: Jonk' Jumal' suokoon, Amen.

W. k. N:o 88.

325. Autuaan onni on, joll' Jumala Waimon walitsee tapain taitawan, Kunnian kanss' kauniin, jumalisen, Rakkaan, armaan, aina uskollisen.

2. Se miehens' mielen ilahuttaa, Iloks' ihanaksi murheen muuttaa, Taloin turwa, tawara wahwa, Herralt' suotu suur' suotuis' lahja.

3. Autuaan onni on sill' waimolla, Jonk' Jumal' antaa hywäll' huolla Rakkaall', lakiall', jumaliself', Kunniall' kuuluwall', toimelliself'.

4. Se mies on turwa waimoll' wahwa, Rakkaun riemu, ilo aiwan, Holhouksen suotuis' suoja, Armost' annettu laupias lahja.

5. Ett' meill' niin taitais' tapahtuu Awion alku, että asuntc, Riettaat, riwot haureudet Kauwas karttakaam' ja kaikk' huoruudet.

6. Herran pyhäss' pelwoss' pysykääm', Hänelt' awion onnee anokaam' Rukouksell' alat' pyytäkääm', Sitt' sen suo meill' saada; Hänt' kiittäkääm'!

W. k. N:o 128.

326. Kuin Christus seurakuntaans' rakastaa, Aina armostans' omasta, Hallitsee, holhoo, tautaa; Seurakunta Christuksell' kuulia, Hänen alans'

Digitized by Google

itsens' pitäwä, Uskoin omaa ylkääns' aina: Ynnä yks' on Ruumiillansa Christus kanssa Christikuntans'; Se on salaus sangen suuri.

2. Niin ylkä mahtaa morsiamellens', Omall' armaall' emännällens', Ratk' rakas olla aina, Holhoin häntä, omp' oma lihainen, Kaunispa kanss' kuin kukkainen, Riemuist' rakkautt' täynnä, Miehell' muiston', Emänt' aina ihanainen, armahainen, Suotuis', suloinen ilo ollee.

3. Miehens' alla itsens' pitäwä, Miehens' mieltä myös noutawa, Miehens' kanss' waiwoiss' wahwan'. Keskenäns' ahut, ahkerat, Wirass' wiriät, töiss' taitawat, Kunniass' toinen toisens' pitäin. Toinen toisens' Heikkoutta pyytäin peittää kunnian kautta, Ynnä yhtä ijesi' kantain.

4. Kärsiwäiset keskenäns' tuskass', Ynnä yhdess' oikiass' uskoss', Pyhyin Herran pyhäss' pelwoss', Ett' meiss' nämät tapahtuu taitais', Apuu siis tarwitaan taiwaast', Herran Hengen awuks'-huudost', Herran Henki Sydämet sitoo, sowinnon siteell', rakkaun ikeell'. Sen meill' Herra suuri suokoon!

W. k. N:o 261.

327. Jts', Isä, asetit armost' Awiosäädyn alust', Siunasit miehest' ja waimost' Sikiät sikiimään jalost', Sen warjelet, autat aina Maailman menoss' moness', Ett' anna alas painaa, Ain' pidät pyhäss' menoss'.

2. Niille kuin nyt yhdistettiin, Säätys perään awioss', Jumal', anna armos ehtii, Tueks', turwaks', awuks', Suo raittius, rakkaus, rauha, Ilon onnee kohtaans'! Siit' sinull' kunnia pauhaa, Kaikk' tätä toiwotam'.

3. Jesu, its' awiosäädyn Häiss' Kaanaass' kaunistit, Puuttuiss' weden wiinaks' tehden, Awun ihmeisen muistit. Wiel' wesi tee näille wiinaks', Murhe muuta iloks', Wähä wenyt' tarpeen täytteeks', Ain' apus tuo tarjoks'.

4. Rakkaull' sydämet sido, Puhdas Henki Pyhä! Suo suosioo, sowintoo, iloo! Eloss' puhtaass' pidä, Ynn' kärsiwäiseks' tottuu, Kauwan yhdess' elää, Suo lohdullinen loppu, Anna autuas ilo!

Digitized by Google

W. K. N:o 77.

328. Jts' Jumalan alust' tiedän Meidän esi-äitim' Ewan, Adamill' miehellens' wieneen, Heille siunauksens' suowan, Ynn' rakkaudess' elämään, Sikiöitä siin' siittämään; Kuta kadehti koht' kowan Henki häijy, pahan suowa. O iloitse sinä häähuone! Mies, waimo on Herralt' yhteen luotu, Hänelt' siihen siunaus suotu, Hän häähuoneell' onnen tuonee.

2. Jull' Jumalan on hywä työ, Kuin nyt wiel' tässä tekee ja suo Miehell' waimon, wiel' edes tuo, Jotk' on jo ennen yhteen luon'. Rakast' ylkä puolisotas, Luotuu lahjaas Herralt' ottaiss', Tydy tähän sinun omaas, Kiitä Christust' näin sull' suomast'. O iloitse sinä häähuone! ꝛc.

3. Surun, murheen, tuskan, waiwan Niille, kuin awioss' eläwät, Sallii Christus päälle käywän; Mutt' jos he Herraa pelkääwät, Uskost' hänt' awuks' huutawat, Niin on hän heit' auttawa; Weden wiinaks' tehdä suuttaa, Murheen myös iloks' muuttaa. O iloitse sinä häähuone! ꝛc.

4. Jumal' juur' hywää sinull' suo, Ja morsiamelles tässä taloss', Ylkä sinä itses tähän luot', Ain' armastas rakastakos, Rakkauden jäll' kantanee, Hedelmän armaan antanee, Sen kanss' kauniist' elänee, Hänen heikkouttans' kärsinee. O iloitse sinä häähuone! ꝛc.

5. Herra teit' hywäst' siunatkoon, Joita its' yhdistänyt on. Awion Herraa te peljätkäät, Ain' awionne edest' kiittäkäät! Kaikk' me kilwan kiittäkäämˈ Jsää, Poikaa Henkee puhdast', Awiosäätyns' auttaa näin, Warjelee ain' armost' sulast'. O iloitse sinä häähuone! ꝛc.

4. Lasten wirsi.

W. K. N:o 296.

329. Mun sielun' iloitkaan riemuisest', O Jumal' rakas Jsän'! Ett's minull' aina armoisest' Suot sinun sanas pyhän.

2. Lupauksestas lujasta Mä kiinni pidän wahwast'; Sä armias autat waarasta, Kuin rukoilee sinua hartaast'.

3. Waikk' waiheess' wastoin käwis' tääll', En kui-

Digitized by Google

tenk' epäile siitä, Ett's Isän' olet ja woit wiel' Armolupaukses pitää.

4. Siis pyydän halull' hartaalla, Ett's walaiset minun mielen', Sun Pyhän Henkes woimalla, Ja annat armon ijäisen.

5. Mua uskoll' lujall' lahjoita, Ain' enänn' minuss' sitä; Mua hywiin tapoin taiwuta, Aut' nuoruun wiisaast' wietän!

6. O Herra, esiwallallem' Sun armos autuas lainaa, Niin meidän myös wanhemmillem', Ett' pelwossas eläwät aina!

7. Warjel' heit', Herra, armoisest' Ain' synnist' ja muust' pahast', Suo tykönäs meidän ijäisest' Sitt' nautita iloo autuast'!

5. Leskein ja orpolasten walitus-wirret.

W. k. N:o 28.

330. Murhettan' koskan muistelen, Eläissänn' täsä ilmass', Itkupisarii pyhiskelen; Sill' suuress' olen waiwass', Jonk' kuolem' on päällen' tuottanut, (Puolison) Wanhemmat minult' pois ottanut, Jättäin minun (leskeks' köyhäks') orwoks' pieneks'.

2. Kuinkan olen surullinen Jälkeen tain lankeemuksen, Sydämen' on murheellinen, Kohdannut ahdistuksen; Kuin lintu oksall' yksinäns' Wisertää surkiall' äänelläns', Niin itken minä myös waikiast'.

3. Riemun' on murheeks' muutettu, Ilo minull' itkuks' käätty, Ahdistus päällen' tuotettu, Oikeus wäärryydeks' wäätty: Murhe sydämen' särkeepi, Suru sen sisäll' kulkeepii, Ah onnetonta aikaa!

4. Jos istun eli astelen, Jos walwon eli makaan, Onnettomuuttan' ajattelen, Joka minua ajaa takaa, Ja pyytää minua käsittää, Ristill' ja tuskall' wäsyttää, Murheell' minun multaan saattaa.

5. Apuu ehk' etsin ihmisilt', Suwuilt', tuttawilt' täällä, Kuitenk' saan kuulla jokaiselt' Kowuutt' koko maan päällä. En löydä turwaa kestäkään, Enk' lohdutust' yhdestäkään; Kaikk' owat minua wastaan.

6. Sentähden turwaan Jumalaan, Hän awun wah-

Digitized by Google

wan antaa; Sill' kussa häntä palwellaan, Siell' armons' kaikill' kantau: Hän on turwa tuettomain, Isä armias isättömäin; Lohdutuksens' mullen lainaa.

7. Itsen' siis luotan kokonans' Sinun päälles, Herra hywä! Henken', sielun', ruumiin' päänäns'; Jumalan Poika pyhä! Pysy ain' tuskiss' turwanan', Ahdistukses' myös auttajan', Sitt' rauhass' ratki elän.

8. Mont' on kuin itsens' luottawat Ihmisten awun päälle, Luojans' niin pois unhohtawat; Waan ei se tule säälle: Sentähden luotan Jumalaan, Ja turwaan häneen ainoaan, Hän parhain auttaa taitaa.

9. Waikk' (leskeks') orwoks' olen jätetty (Puolisoltani rakkaalt') Wanhemmilt' lapsuudessan', En kuitenkaan ole hyljätty Jumalalt' (kaikkiwaltiaalt') nuoruudessan'; Sill' jot' Isä kurittelee, Sitä jällens' rakastelee, Wihans' jälkeen armons' näyttää.

10. O rakas Isä armias! Armos minull' jällens' lainaa, Ole laupias, ei karmias, Älä wihastu aina, Kalliši' korwas, kuule huuton', Sill' ei mitään auta muutoin, Lepy wihastas wihdoin.

11. Niinkuin yks' lintu waikiast' Walittaa katon päällä, Laulaa, wisertää haikiast', Hywäll' ett' pahall' säällä; Niin itken, huokaan katkerast', Suren, murehdin surkiast', Ylits' entisten aikain.

12. Tykös huudan, Jesu kaunis! Kiennä minua wapahtamaan, Hawaitš' parkun', ole walmis, Kiiruhd' minua pelastamaan: Häwetköön ja häwäistäköön, Takaperin ajettakoon, Jotka minull' pahaa suowat.

13. Tuttawiin ehk' uskaltaisin, Ei sekään mitään auttais', Ystäwäin pääll' waikk' luottaisin, Turha kaikk' sekin olis', Heill' on suu woita liukkaampi, Puhe myös öljyy sileempi, Kuitenki paljaat miekat.

14. Tuttawat kyll' tunnustawat Itsens', kuin käypi hywin; Mutt' koht' heitäns' wierottawat, Kuin tuskiin wajoon sywiin; Heill' on mesi, maito kieless', Myrkky, sappi, wiha mieless', Miekkaus suur' sydämess'.

15. Ah, älä kaswoos pois peitä, Jesu, minult' (leskelt' köyhält') orwolt' pienelt', Älä tyköäs minua pois

Digitized by Google

heitä; Sill' huudan ſurkiall' äänell': Ole minun edeswastaajan', Pyhä Henki Lohduttajan'! Sitt' ſaamme ratk' rauhass' olla.

16. Joudu, Herra, ſiis holhomaan Orpoi ja köyhii leskii, Kaikkii kanſoi kanss' korjaamaan, Wastoin waiwoi ja tuskii; Ett' kaikki ſinua kiittäiſim', Ja korkiast' kunnioittaiſim', Lakkaamat' ylistäiſim'.

W. t. N:o 286.

331. Sinun tekos, o Herra Jeſu Chriſt'! Tiettäwät on kyllä wiſſiſt', Jo alust' ijäiſestä, Kosk' ihmiſet loit, ja yhteen toit, Hetkeks' yhdess' elämään ſoit.

2. Kuolema, jonk' ſynnin tähden Annoit tulla kaikkein päällen, Eroittaapi erän: Sielull' eron, ruumiill' lewon; Waan jääneell' ſurkian ſaattaa menon.

3. Näin on tapahtun' Jaakobille, Sill' hurſkaall' patriarkalle, Kuin ero tuli Rachelilt': Se pois huoli, wirasſans' kuoli; Waan hänell' ja ſikiöill' ſuru tuli.

4. Koska myös eli Elias, Sareptan waimo ſuuress' waiwass', Auttajaa kyllä kaipeſ': Eine puuttui, elo muuttui, Elämään lapſens' kanſſa ſuuttui.

5. Waan ei wielä näihin loppun'; Sill' tulee muill' kyll' myös hoppu, Kuin toiſelt' elo loppuu: Sekä lapſill' että wanhemmill' Suru yltäkyllä molemmill'.

6. Mutt' kuitenk' täss' ſuuress' ſuruss', Wirwottakaam' itſem' wiſuſt', Että Jeſus Chriſtus Orpoi auttaa, piinans' kautta, Leskein murheen iloks' muuttaa.

7. Ylön annettu iſältäni, Eroitett' olen äitiltäni, Sanoopi Dawidi; Waan wastaan otti, awun tuotti Jumala, jonka päälle luotin.

8. Judit', Hannaa ja Jaakobii Sareptan leskee ja muita niit' On Jumal' auttan' ſiit'; Jotk' rukoilee, niit' kuultelee, Ja awun heille tuottelee.

9. Usko ſinä myöskin lujaſt', Älä ſure niit' niin ſurkiaſt', Jotk' pääsneet on waiwaſt': Omans' otti, lainans' woitti, Ajaſt' kuin eteen aſetti.

10. Kyll' ſinua ſen wuoks' auttaa wiel', Sekä tääll' ett' taiwaaſſa ſiell', Jos pyſyt oikiall' tiell': Kyllä ſuittaa murheen muuttaa, Ja wiimein iloll' yhteen tuottaa.

Digitized by Google

11. Kussa omas edessäs löydät, Enkelein kanss' kauniist' käywän, Jumala myös nähdään, Lapset, suwut ja muut tutut Owat yhdetäkään surut'.

12. Waan sillä wälill' eläissäs tääll', Tee työs ja luota Herran pääll', Niin sinä tulet sääll', Wält' rietautt' ja haureutt', Osot' lähimmäisell' laupiutt'.

13. Lapses kaswat' Herran pelwossa, Neuwo, harjoit' hywissä tawoissa, Kohta nuoruudessa: Niin antaa pian Jumala ijan, Taiwaass' yhden asumasian.

332. O Herra Jesu! waiwaisten auttaja, Orpolasten turwa, Ikättömäin apu, Awita meitä Isä, Herra Jumala! Pyhän nimes tähden Ole armollinen.

2. Ei Herra ylön anna omians', Auttaa kaikest' tuskast', Hädässä ompi kanssam'; Awita meitä ꝛc.

3. Moses Punaisen meren tykönä huokas', Herra autti häntä, Pharaonin pois hukkas', Awita meitä ꝛc.

4. Joseph Egyptiss' ensin kärsei waiwaa, Wiimein herraks' pääsi, Ett' Herraa pelkäs' aina, Awita meitä ꝛc.

5. Daniel waikk' hän luolaan heitettiin, Jalopeurain suu Silloin kiinni lukittiin, Awita meitä ꝛc.

6. Kuka ikänäns' itsens' Herran pääll' luottaa, Niillen Herra kaikille Lupaa awun tuottaa, Awita meitä ꝛc.

7. Kolme nuorukaista uuniin heitettiin, Tulen liekki heidän Päältäns' pois estettiin, Awita meitä ꝛc.

8. Se köyhä leski Sareptass' ruokittiin Jauho-piwoll' wähäll', Öljyn kanss' rawittiin, Awita meitä ꝛc.

9. Eliall' propheetall' tarpeess' tuotiin ruokaa, Kosk' ei sadett' tullut Puoleen neljätt' wuotta, Awita meitä ꝛc.

10. Jonas haahdest' meren pohjaan wiskattiin; Waan ett' Herraa pelkäsi, Kala maall' oksensi, Awita meitä ꝛc.

11. Niin luotan minä itseni Herran pääll', Hänpä lupas' minull' Awun antaa tääll', Awita meitä ꝛc.

12. Rukoilkaam' Herraa kaikest' sydämest', Armoillans' ett' korjais', Sulasta hywyydest': Awita meitä ꝛc.

13. Olkoon kiitos siis Isän Jumalan, Hänen Poikans' olkoon Meidän turwanam'! Awita meitä ꝛc.

14. Se pyhä Kolminaisuus meit' auttakoon, Wiimein

Digitized by Google

taiwaan iloon Meit' kaikkii saattakoon, Awita meitä Isä, Herra Jumala! Pyhän nimes tähden Ole armollinen.

6. Sairaan walitus-wirsi.

W. k. N:o 298.

333. Ah kuinka waiwataan, Jost' waikiast' waikeroitsen, Mun tuskan' tuima on, En woi mä kestää fillen E:k' kustaan löydy mull' Täss' tuskass' apua, Enk' suuress' kiwussan' Saa yhtään lepoa.

2. Täst' kiwust' kipiäst' Rak' raajan' raukenewat, Niin tuttun' suuttuwat Minuun, ja pakenewat. Mua wilu waiwaapi, Mua helle polttaa taas, Sydämen' pakahtuu Täss' waiwass' waikiass'.

3. Ei rauhaa ruumiissan', Täys' sielun' sirkeutta, Jo kuolleill' kumppaniks' Tai kuorma minun muuttaa, Ett' lähes epäilen Täss' hädäss' ahtahass'; Ellet sä lohduta, Jesu, kautt' kuolemas.

4. Mun lihan' kuiwaa pois, Mun nahkan' ryppyyn rumaks' Täst' yli-aikaisest' Wetääntyy tuskast' tulmast'; Mä luulen toisinans', Wuoteen' mun wirwottaa, Ja että wihdoinki Mun waiwan' lopun saa.

5. Pois uni poikkeaa, Sill' sydän lyöpi, tykkää; Kuin mato koukkuan Itsen', taas suoraks' lykkään: Mä kärsin kipua, Mielellän' menisin Kanss' Herran huoneesen, Ett' lewon löytäisin.

6. En apuu kustaan sao. Yks' waiwa toisen perään Juur' tuimast' tulee pääll', Kuin hengen sulkee erään. Mun parkun' palan' on Ja itkun' juotawan'; Niin julmast' Jumalan Minä ruoskalt' runnellaan.

7. Ah katso, Jumalan', Mun surkeuttan' suurta, Jonk' all' ain' huikiast' Mun sielun' parkuu, huutaa; Ah, sido sinä se, Jonk's Herra haawoitit, Ann' anteeks' syntini, Kuin tain kyll' ansaitsit.

8. Sull' Isän nimi on, Niin on myös Isän sydän, Mä lapses olen täss', All' kiwun kipiän, sywän; Ah, huudan sinua, Sä huuton' huomaitse, Mull' armost' apu suo, Ja hätän' hawaitse.

9. O Herra Jesu Christ'! Sun peräs pälää halun', Sä sairaill' muinenkin Ain' armost' annoit awun.

Digitized by Google

Sä kannoit katkeran Tääll' kipum' totisest'; Siis, Jesu, minua Nyt armahd' armoisest'!

10. Suo lopun suotuisan Sais' ilmast' lyhyt ikän', Sun kuolos kuollessan' Ann' mielessäni pidän, Etten epäilykseen Tält' waiwalt' waadittais', Enkä jumalattomain Täält' kuololl' kutsuttais'.

11. Ei kiitost' laulamast' Mun suuni sullen srutu, Ei ylistykses myös Jäisest' minult' puutu; Niin joudu, Jesu, jo, Sä alku, loppu kanss', Suo iloon ijäiseen Mun murheen' muuttuwan!

12. Sen tiedän totisest', Ett' wihdoin kauniist' katsell' Saan julki Jumalaa, Taiwaises' iloss' ylhääll', Täss' lihass' ja nahass', Kuin nyt on kuolewa, Waan sitt' kuolematon On ijät' olewa.

7. Kiitos sairauden jälkeen.

W. K. N:o 298.

334. Sun, Herra, kädessäs On kuolo, että elo, Sun armostas on taas Mull' raitis ruumis, jalo; Ei ollut ollenkaan Mulla toiwoo elosta, Sä elo totinen Mun autit kuolosta.

2. Sun armos uusi ain' On päällän' joka aamu, Sun kallist' hywyyttäs Saa nautit' ruumis, sielu; Sä hädän helpotat, Ja taudin liewität, Kanss' kaiket' otat pois, Ja waiwan waikitat.

3. Sull' kiitos Isän' ain', Kuin wahwistat mun woimall' Taas uudell'; lähestyy Ann' waltakuntas, Jumal'! Ett' tahtos jälkeen tääll' Waellan wakaisest', Niins autat armiaast', Sen tiedän totisest'.

4. Mun sielun', ruumiin' myös Sä wahwista ja auta, Ett' neuwon', puheen', työn' Sull' aina kelwat' taitaa: Niin kiitän hywyyttäs, Armoos ja wakuuttas, Jonka mullen osotat: Tai ilon' autuas.

8. Matkustawain wirret maalla ja merellä.

W. K. N:o 296.

335. Jesuksen nimeen waellamme, Hänen enkelins' meit' keitsännee, Isä Jumal' meit' rauhan- Oikeellen teillen ohjannee!

Digitized by Google

2. Christus johdattajam' olkoon, Matkall' meit' waarroist' warjelkoon! Wahingot meistä estäköön, Juonist' wihollisten pääsköön!

3. Pyhä Henki meit' hallitkoon, Tuskiss' uskom' wahwistakoon, Armons' lahjat ain' antakoon, Hädäss' meitä lohduttakoon!

4. Kansſam' Kolminaiſuus olkoon! Meit' ſiipeins' alla ſuojelkoon, Matkall' meit' rauhass' holhotkoon, Majoill' meit' rauhass' jäll' tuokoon!

W. k. N:o 184.

336. Jſä haltia maan, taiwaan, Kuin kaikki olet luonut, Sä juhdan, reen ja myös laiwan Ihmiſill' olet ſuonut, Että he niiden kautta Matkanſa taitaiſit tehdä, Joiss' ſinä heit' edes wedät: Ann' waarat edesſäm' nähdä. Sinä myös meitä auta, Täll' edes otetull' retkell', Aina ja nykyiſell' hetkell' Sielut ja ruumiit kätkel': Niin me ſinua ſiis kiitäm', Sanoen: Halleluja!

2. Jeſu Chriſte! johdata Meitä nyt täſſä matkass', Ann' oikia laita oſata, Esteet edestäm' katkais'. Älä meist' poijes erkane; Waan tyköm' nopiast' riennä: Rauhass' meit' edes wienet, Sinä tie totinen lienet! Enkelis joukkoom' pane, Sulje wihamiesten ſilmät, Hallitſe taiwaan pilwet, Ann' lakiat ja ſoweliaat ilmat: Niin me ſinua ſiis kiitäm', Sanoen: Halleluja!

3. Pyhä Henki wirwottaja, Kuin runſas olet annoill', Ole tuskiss' kirwottaja, Maall', merell', ſekä rannoill'. Piru tyköom' pois karkota, Se hänelt' eſtä ja kiellä, Ettei ſais' ylös niellä Meit' köyhii tällä tiellä: Sinä rinnoiss' waikuta, Iloll' meit' edes ſaata, Ann' nähdä wiel' omaa maata, Kotiin myös terweenä tuota! Niin me ſinua ſiis kiitäm', Sanoen: Halleluja!

W. k. N:o 109.

337. Chriſte ſinä apuum' ehdi, Eteem' otetuss' matkass', Sun turwillas tänn' lähdem'; Esteet edestäm' ratkais': Meit' ohjaa oikiaa laitaa, Ann' waarat wälttää taitaa, Kaikki wahingot eſtä.

Digitized by Google

2. Sinä Noan laiwan laineell', Wesi-ajoiss' warjelit, Merest' paits' wahingon maineit', Kansaas ain' auttelit; Niin nytkin armos kautta Rauhaa meit' merell' ja auta, Ann' saada satamaa suotuist'.

3. O Christe Jumalan Poika! Ei ole niin suurta tuskaa, Jota et sinä ylitš' woittaa Taida, auttaa ja poistaa. Meist', Herra, älä pois erii, Täll' retkell' apuum' kerkii, Ann' enkelis leitsat' meit'.

4. Christe, koskas makasit haahdess', Paisui meri pauhaamaan. Sun herätit opetuslapses, Aaltoin alt' auttamaan; Aallot asetit heille, Meren tyweneks' teit jälleen, Pois tukahutit tuulen.

5. Christe, tykös me huudam', Herää meit' auttamaan, Sun tykös aina turwaam', Ilmaas tule asettamaan. Lampaas lienem', omas olem', Awullas katsahd' puoleem', Meit' älä ann' hukkua.

6. Jos aikam' jo on joutun', Ett's meit' täält' kutsuu tahdot, Ann' anteeks' syntim' pahuus, Pyhän piinas tähden; Se meill' turwa-ankkurim' olkoon, Meidän huutom' tykös tulkoon, Wahwist' Hengelläs uskom'!

7. Jos autat meit', kuin toiwom', Tahdom' sinua kiittää ain', Meit' saatat sinn', kunn' aiwom', Kuins kyllä woit tehdä tain, Alt' hädän ahtaan auttaa, Sun suuren woimas kautta, Taidat wiel' kuin ennenk'.

8. Sinä Pietarin wesist' wedit, Ettei hukkun' aaltoin all', Sinä Paawalin apuun ehdit, Haaksirikost' autit mail', Kanss' kaiken sen seuran säästit; Jonan meren pohjast' päästit, Walaskalan watsast'.

9. Niill' lupasit awun antaa, Ja tuskass' tykön' olla, Kuin turwans' sinun tykös panee, Tainnee sinua rukoilla. Lupaukses luja lienee, Täst' tykös turwat' tiennem', Kansam' olet loppuun ast'.

W. k. N:o 289.

338. Herra, kuin asetit ajat, Ajan työt, asuin-rajat, Siunaa set' koto-työtäm', Jotk' myös waellukses' löytään, Ann' rauhass' ja lewoss' olla, Hywäll' sanomall' kotia tulla.

2. Työläät kuink' koto-teot, Työläämmät waellus-

Digitized by Google

menot; Lähet' siis pyhät enkelis, Ett' waeltawii warjelis', Ann' ꝛc.

3. Niinkuin Abrahamin palwelian Eleasarin, Mesopotamian matkalla, Pyhän enkelis awulla, Annoit ꝛc.

4. Niin myös nuoren Tobian, Pitkält' matkalt' pian, Ratk' tykö Raguelin, Kautt' enkelis Raphaelin, Annoit ꝛc.

5. Niin myös neitseen Maarian Weit tykö Sakariaan; Kosk' asians' ulos ajoi, Ja kotians' jällens' tahtoi, Annoit ꝛc.

6. Niin tee wiel', Jesu Christ'! Kuin oikia tie olet wissist'; Olis' joku merell' taikk' maalla, Omiss' eli wieraiss' muualla, Ann' ꝛc.

7. Ett' myös minun puolison' (lapsen') rakas Waellukses' ompi matkass', Herra, sinun enkelis kautta Häntä ain' edes auta, Ann' ꝛc.

8. Parist' pahain ihmisten, Kimpust' kirwot' kiukkuisten: Ettei myös synti paina, Auta awullas aina, Ann' ꝛc.

9. Warjel' tuulet tuimat, Ja muut wahingot julmat, Warjel' wainoojitten waaroist', Kyliss', kaikiss' tien haaroiss', Ann' ꝛc.

10. Kiitos sill' Herrall' aina, Joka tien kaikan lainaa, Niistä ain' waarin ottaa, Jott' hänen päällens' luottaa, Antain rauhass' elää ett' kuolla, Rauhass' tyköns' taiwaasen tulla.

XIII. Ruoka-wirret.

W. k. N:o 224.

339. Kaikkein luontokappalten silmät Herra, wartioitsewat päälles, Ja toiwowat sinult' rawintoo ylhäält', Koska he juoksewat näljäss'. Sinä siis heit' oikiall' ajall' Täytät ain' ruuall' ja juomall', Ja heistä murheen pidät.

2. Koskas runsaan kätes awaat, Joka on kaiken hywyyden aitta, Niin sinä ja'at meill' monet lahjat, Ettei taida yksikään laittaa. Kaikk' eläwät, Herra, sinä rawitset, Heille tarpeens' kyllä myös taritset, Ja heidän mielens' noudat.

Digitized by Google

*** *** ***

3. Isä meidän antias ja hywä! Kuin asut ylhäällä taiwaass', Olkoon aina nimes pyhä. Lähes tulkoon waltakuntas. Sinun tahtos olkoon maassa, Kuin se tapahtuupi taiwaassa. Ann' meill' jokapäiwäinen leipäm'!

4. Ann' anteeks' myös meidän rikoksem', Kuin me annam' muiden sydämest'. Älä meit' johdat' kiusaukseen, Mutt' meitä päästä pahast'; Sill' sinun on walta ja woima, Kiitos ja kunnia myös oma, Nyt ja ijankaikkisest', Amen.

*** *** ***

5. O Herra! kuin hallitset taiwaass' Ja olet laupias Isä, Meitä siunaa, ja nämät lahjas Meill' sinä enänn' ja lisää, Jotkas annoit ruumiin rawinnoks', Ja meidän henkemme pidoks' Sinun laupiudestas suurest'.

6. Me rukoilem' myös sinua nöyräst', Ett's armos antaisit meille, Niit' aina nautita kohtuullisest', Joka päiwä myös raittiist' elää, Ja ei ylönpaltisuuden kautta Sinun wihaas meidän päällem' saattaa, Jesuksen Christuksen tähden.

W. k. N:o 224.

340. Nyt Herraa ylistäkäm' wahwast', Joka on laupias ja hywä, Ja kiittäkäm' hänt' sydämem' pohjast', Sill' ett' hänen armons' on sywä, Joka ei ketään ylönanna, Kuin tahtoo hänen päällens' panna Kaiken turwans' ja toiwons'.

2. Herran olkoon aina kiitos, Hän jokaisen runsaast' ruokkii, Kuin wedess', maass' elää ja wiidoiss', Ne hän myös rawitsee kaikki, Hän karjan antaa heidän ruokans', Ja kaarneen pojat ottaa huomaans', Jotk' häntä huutawat awuksens'.

*** *** ***

3. Isä meidän antias ja hywä, Kuin asut ylhäällä taiwaass', ꝛc.

4. Ann' anteeks' myös meidän rikoksem', Kuin me annam' muiden sydämest', ꝛc.

*** *** ***

5. Me kiitäm' sinua, Herra, suurest', Jonk' walta

Digitized by Google

ulottuu kauwas, Kaikkein sinun hywäin tekois edest', Sekä myös runsaan lahjas, Ja liiatenk' tämän annon tähden, Joll' sinun armos ruokkii meidän, Tällä hetkell' ja ajall'.

6. Kuin ruumis on saanut riemull' Hänen tarpeens' ja kylläns', Niin lainaa myös, Herra, sielull' Hänen rawintons' ja elons'; Sinun pyhäll' sanallas hänt' syötä, Ja elämän wedell' aina juota, Jesuksen Christuksen tähden.

W. k. N:o 226.

341. O Jumal'! sun hywyyttäs kiitäm', Jesuksen Christuksen kautta: Sinun lahjojas me myös ylistäm', Joillas meit' tahdot auttaa. Kaikk', joiss' henki ja elämä on, Sinulta saawat rawinnon; Olkoon sinull' suuri kiitos!

2. Niinkuin sinä ruumiin nyt lahjallas Ruokit sinun armos jälkeen, Niin rawitse sieluu sanallas, Ettei hän kuolis' nälkään: Sinun sanas hänt' rawit' taitaa, Ja isän maall' jälleen saattaa, Taiwaan iloon ja rauhaan.

3. Ann' myös meidän tällä hetkell', Jotk' tähän tahdoim' tulla, Keskenäm' rakastaa hywäll' mielell', Iloo toinen toiseltam' kuulla. Warjel' meit' wainomiehen wihast', Synnist', häpiäst' ja myös riidast', Ann' sowinnon kansa elää.

4. Kiitos, kunnia nyt ja aina Olkoon sull', hywä Isä! Kuin synnit meist' alas painat, Armos päällem' alat' lisää! Me uskom' Poikas pääll' Christuksen, Hän antaa meidän taiwaass' istuuksem', Sinulle kunniaks' suureks'.

W. k. N:o 127.

342. Weisatkaam' sydämen pohjast', Kiittäkääm' Jumalaa wahwast', Kuin armons' on meille näyttän', Ruuall', juomall' meitä täyttän', Eläimet, linnut on rawinnut, Armollisest' meill' tarinnut Kaikk', mitä me olem' tarwinneet.

2. Kiittäkääm' Jumalaa Herraam', Tätä tahtoo hän meilt' joka erän: Kats', kuink' hän meille rakas lienee; Ihmisest' sen kyllä tiennet, Ett' hän on luist', lihast', nahast' Koottu taiten soweliaast', Ja walkiuun näkee ihana-

Digitized by Google

3. Kuin ihminen hengen saanut on, Koht' hänen kotons' walmis on Aitins' kohduss', waikka kaita, Siit' kyll' itsens' rawit' taitaa, Ehk' se ruoka on heikko wiel', Kuitenk' ei puutu mitään siell', Siihen ast' ett' hän syntyy tääll'.

4. Jumal' maanki walmistan' on, Eläimill' rawintons' antawa on Wuorill', laaksoill' kasteens' kantaa, Maakunnill' myös sateen antaa, Maast' hedelmän, leiwän, wiinan Antaa hän armostans' ijan, Näinp' ruumist' ruokkii ain'ijan.

5. Kalat wedest' sanas jälkeen, Meill' Jumal' annat pöydäll'kin, Munat linnuist' pienist', suurist', Kanss' linnun pojat meille niist': Wiel' meill' sinun suomastas päänäns', Hirwi, härkä, oinas, jänes, On ruuaks' jälkeen sinun sääntös.

6. Siis kiittäkäämʼ Herraa aina, Kuin Pyhän Henkens' meille lainaa, Ett' hänen hywyytens' tiedäm', Ain' siis hänen käskyns' tehkääm'. Hänen pyhän nimens' kunniaa Lewittäkäämʼ siis moniall': Tätä tahtoo hän kuulla ain'.

W. k. N:o 109.

343. Kiitett' ole, Herra Jumal'! Ja suurest' ylistett', Meit' rawitset ruuall', juomall', Jost' julki on julistett' Sinun hywyytes meit' kohtaan, Kuin wahwistaa meidän uskom', Ett's olet meidän Jumalam'.

2. Jos hekumass' niit' olem' ottan', Ylönpaltisuudess', Joll' päällem' taitaisim' tuottaa Wihas hirmuisuuden: Armostas älä ann' tulla Meill' wahinkoo sill', taikka muulla, Jesuksen Christuksen kautta.

3. Herra, rawitse myös niin Meidän sielum' lakiast', Ett' rippuis' Christukses' kiinn', Hänt' ain' maistais' makiast', Ettei hän koskaan isois', Murheess', furuss' lujan' seisois', Sitt' ijäiest' eläis'.

344. Kiittäkäämʼ Herraa, kuin on hywä ijan, Juur' laupias kaikkii kohtaan myös ain'ijan.

2. Joka meille aina laupiaat lahjans' näyttää, Ynn' luotuns' kaikki niill' kyll' runsaast' täyttää.

3. Weisatkaamʼ meidän Jumalallem', Herrall', Ylistys, kiitos, kunnia joka kerrall'.

Digitized by Google

4. Hän ain' meit' lapsians', kuin hywä Isä, Ruokkii, rawitsee, werhoo, tarpeet lisää.

5. Ann' Jumal' meidän hywyyttäs ain' muistaa, Sun käskys pitää itsem' synnist' suistaa.

6. Sun Poikas kautt' meidän Herram' Christuksen, Meidän autuum', elämäm' ja ihastuksem'.

7. Meillen iloks' ja riemuks' suureks' sangen, Jonk' päält' me weisaam' nyt sydämest': Amen.

W. k. N:o 109.

345. Herra Christ'! sinua kaikin Nyt korkiast' kunnioitam', Ett's olet meitä rawinn', Ja armos osottan': Ruumiille ruuan suonut, Meill' tarpeet kaikki tuonut, Kautt' armos antiaan.

2. Muistakaam' sitä aina, Kuin ruokaa nautitsem', Ett' Herra eineen lainaa, Ja kaikk' kuin tarwitsem'. Sull', Jesu, kiitos olkoon, Ja kunnia kaikilt' tulkoon! Kuin runsaast' ruokit meit'.

3. Kaikk' hywyys meille tulee Awarast' armostas, Runsaamp' kuin kukaan luulee Olet sun lahjoissas. Terweyn ja rauhan suonet, Ja estät pirun juonet, Sull' kiitos olkoon ain'!

4. Meill' Pyhä Henkes lainaa, Suo olla tykönäm', Ja oikiass' uskoss' aina Meit' wahwist' pysymään: Warjel' meit' tässä elоss', Ja wiimein taiwaan iloss' Ann' riemuit' ijäisest'!

W. k. N:o 362.

346. Jumalaa kiittää mahdam', Sydämest' kuin me taidam', Edestä näiden lahjain, Kuin hän on meille lainann'.

2. Ruumiin, sielun ja hengen Itse hän antoi meillen, Ne hän myös warjell' tahtoo, Ja hywin edes katsoo.

3. Hengen elatuksen lisää, Sielun ain' woimass' pitää, Ehk' synti sieluu waiwaa, Ja saattaa monta haawaa.

4. Kuitenk' parantaja on suotu, Elämäks' meille tuotu, Christus kuin piinans' kautta Taiwaan iloon meit' auttaa.

5. Sanans' kautt' terweellisen, Kasteen ja ehtoollisen, Pyhä Henki meit' auttaa, Ja uskon meiss' waikuttaa.

6. Synnit anteeks' meill' antaa, Elämän armost'

Digitized by Google

kantaa, O Herra Jumal'! wielä Kuink' ſuuret lahjat ſuot meille.

7. Rukoilkaam' Herraa hartaast', Ett' warjelis' ain' waarast' Meit' wanhoi nuorten kanſſa, Tääll' wastoin waiwan anſaa.

8. Wahwist' meit' totuuteen, Aut' ijäiſeen wapauteen, Siell' kiitost' weiſaam' ſangen, O Jeſu Chriſte! Amen.

XIV. Aamu- ja ehtoo-wirret.

1. Yhteiſet aamu- ja ehtoo-wirret.

347. Mun Jumalan', ſinua kiitän ain' Hywyytes tähden, kuin ſaan nähdä, Ett's erittäin ylitš' yön (päiwän) tain Mun warjelit, ain' ſuojelit, Rukoilen wielä, älä apuus kiellä, Tänäpän' (tänä yön') wastaan mun wihollistan'.

2. Suojel' ſielu, ruumis, elo, Koto, kalu, perhe, puoliſo Niilt', kuin ſoiſit mun nurin käyſi! Herra Jumal', korwas kumarr'! Enkel' haltiam' olkoon ja wartiam', Anna ain' himoi karttaa pahoi.

3. Rukoilen minä, ett's oliſit ſinä Mull' leppyis', ja aut' Chriſtuksen kautt', Anteeks' anna kaikk', o Herra! näit', Kuin rikott' on, puuttuu muutoin. Sinä tiedät ſen, Herra, kyllä, Mitk' on kohtaas tapahtunut taas.

348. Tänn', Herra, korwas kumarr', Nyt tänä huomen-(ehtoo-)hetken'! Kiitän ſinua, Jumal', Ettäs minua olet kätken', Ja tänä yön' (pän') ſuojellut Waarast', wahingost', tuskast', Rukoilen, Herra hurskas, Poikas kautt' minua kuultel'.

2. Ann' anteeks' syntin' kauhiat, Joill' ſinun wihoittanut olen. Wiel' tänäpänä (yönä), Jumal', Armoillas holhoile, Warjel' pirun pauloist', Synniſt', wahingost' kaikest', Murheest', wäärän kielen kanteest', Pahast' pikaiſest' kuolost'.

3. Itſen' kokonan' annan Ain', Jumal', ſinun huomaas, Kapſen', puoliſon', wanhempan', Kalun' ja kaikki ſuomaas. Enkelis minua wartioitkaan, Ettei perkel' minua pettäis', Eik' wahinkoon myös wetäis', Eik' minua ſinust' erottais'.

Digitized by Google

4. Sitt', Jumal', sinua kiitän, Ett's näin minun wallitset, Jost' itsen' töihin (lepoon) sowitan, Ett's kaikki hywin hallitset, Minä saan wississ' tiedoss' Näit', kuin minä nyt sinult anon, Jonk' päälle amen sanon, Sinun olkoon aina kiitos!

349. Sydämest' muistaa mahdan Ain' Herran hywyyttä, Kiittää kuin parhain taidan Hänt' armons' edestä, Kuin sangen suuri on, Auttaa minua muistaa ain'; Siis hänen kiitos olkoon, Nyt niin ijäisiin aikoin!

2. Kuin maailma minua waiwaa, Perkel' kowin kiusaa, Synti sydäntän' kaiwaa, Kuolema kauhistaa, Turwaan tykös, Jesu Christ'! Näitä wastaan wissist' Olet minun tuki turwan', Ainoa ain' auttajan'.

3. Minun tawaran', kunnian', kruunun' Sinä Jesu Christe olet: Kaikk' muut, mitk' ollee minun, Suhtees ei mitään ole. Sinun tähtes, jos tarwe on, Henken' kanss' altis olkoon, Sinun kunnias tunnustukseks', Enämp' olis' ansios.

4. Syntin' ann' anteeks', Jumal', Nuoruun ikäni wiat, Poikas pyhän piinan ansioll', Kaikk' pois unhot' ijät'. Katkais' pirun paulat, Estä juonet julmat, Jsä armias, awuks' riennä, Oma lapses lienen.

5. Estä, etten tekis' koskaan, Kuin olis' tahtoas wastaan, Kust' kowin tulisin tuskaan, Jonk' wiholliseni sois', Siit' hän ihastuis' juur', Kust' kipu olis' minull' suur', Ett' yltyis' ylpiäks' tästä, Eik' sitt' pahuuttans' säästä.

6. Warjel' minun kalun', kartanon', Lapsen', perheen', puolison', Ole esiwallan wartian', Warjel', hallitse, holho! Murheellisii wirwot', Sairaat kiwust' kirwot', Wahingot, waarat warjel' Meilt', kuin ain' on tarjon'.

7. Ann' minun saada suotuis' loppu, Kuin eritä täytyy täst', Tykös silloin minua johtuu. Olless' wiimein hädäss', Kiwuss', awun hawuss', Jumal', ole awuss'; Korjaa minua taiwaan iloon, Kanss' pyhäis, kuin siellä on.

Digitized by Google

W. k. N:o 356.

350. Ylistys olkoon sinulle Nyt Jsä Jumal' taiwaast', Kuin näytit armos minulle, Ja yöllä (tänäpän') päästit waiwast'.

2. Ann' armost' anteeks' rikoksen', Ja kaikki suuret synnit, Sun Poikas kautta Jesuksen, Kuin maksoi welkan' tyyni.

3. Mua Pyhä Henki auttakoon, Ett' kartan pahuutt' aina, Ja käskyis tielle saattakoon, Kuin mieleen pelkos painaa.

4. Ann' holhot' minua enkelis Ja siipeis suojaan korjat', Kuin kaikill' teillän' warjelis', (Kuin maatessan' mua warjelis',) Etten wahinkoon horjahd'.

5. Ain' seurakuntaas suojele, Ja walais' Hengell' hywäll', Niin meidän sielum' rawitse, Kanss' sanas, Jsä pyhä!

6. Suo onni, rauha ruhtinaall', Ja kaikill' säädyill' aina, Kanss' rangaistukset armiaall' Sun kädelläs pois paina.

7. Mun sielun', ruumiin', tuttawan', Kaikk' kalun' haltuus kannan, Pahan suowan ja holhojan', O Herra! huomaas annan.

8. Niin maatessan' kuin walwoissan', Ann' olla hywäll' mielell', Ann' totuudess' mun uskoa ain', Ja tyhjää murhett' wälttää.

9. Ann' autuas loppu lähteissän', Wiimeiselt' ilmast' tästä, Suo tulla tykös taiwaasen, Ja kaikest' pahast' päästä.

10. Kuul' nöyrät huokauksseni, Ja armollisest' auta! Sull' kelwatkoon myös huutoni, Jesuksen nimen kautta!

W. k. N:o 197.

351. Mä herätessän' aamulla, Kanss' lewoll' menness' ehtoolla, Sun puolees, Jesu, katsahdan, Ett' awun saan sult' autuaan.

2. Sun, Jesu, pyhiss' haawoissas Mä lewät' taidan lewossa: Mun ruumiin', sielun', tawaran', Al' anna tulla waarahan.

3. Sun weres, Jesu, puhdistaa Mun kaikist' syn-

Digitized by Google

nin wioista; Ain' walwoissan' ja nukkuissan', Sä olet turwan', auttajan'.

4. Sun enkelis mua wartioitsee, En kuolon woimaa peljänne. Sä korjaat minun puolehes, Sult' risti, riemu tulee myös.

5. Suo sinuss' elän, kuolen kanss', Ja olen aina omanas, Sitt' wiimein kurja sieluisen' Sun tykös korjaa taiwaasen.

W. K. N:o 296.

352. Pyhä Kolminaisuus, Yks' Jumaluuden olemus, Isä, Poika, minua suojele, Pyhä Henki minua hallitse!

2. Minun sielun', ruumiin', kunnian', Warjel' kanss' kaiken tawaran', Ettei saatan' wahingoitsis', Liha ja maailma wiettelis'.

3. Tule, Isä, minua turwaamaan, Poika taidoll' walaisemaan! Pyhä Henki totuttamaan, Jesust' aina rakastamaan.

4. Luoja laupias, minua auttele, Wapahtaja minua wartioitse, Pyhä Henki lohduttajan', Lain' armos lahjat ain'ijan!

5. Herra, siunaa ja warjele, Ain' kaswos päällem' walaise, Ne käännä puoleem' suloisest', Suo rauha ijankaikkisest'! Amen.

2. Aamu-wirret.

353. Yö on nyt meilt' edes mennyt, Ja walkeus siaan jäänyt, Aurinko kaswons' nostelee, Ja paisteens' meille tuottelee.

2. Siis kiitos Herrall' antakaam', Ja kunnia hänell' kantakaam', Joka meit' synnist' ja waarast' Menneen' yönä päästi wahwast'.

3. Uni meit' saatti nukkumaan, Piru pyyti synniss' hukkumaan; Mutt' Herran pyhät enkelit Meitä ympärins' lentelit.

4. Siiwilläns' meitä peittelit, Ruman hengen pois estelit; Siis Herraa aina kiittäkäm', Ja sydämest' ylistäkäm'.

Digitized by Google

5. Herraan wiel' nytkin turwatkaam', Ja apua hänelt' huutakaam', Että hän tänäpänä kätkis' Meitä kaikiss' teiss' ja retkiss'.

6. Warjelis' tuskast' ja waiwast', Synnist' ja ilkiäst' tawast', Että me hänell' kelpaisim', Ja hänen mielens' noutaisim'.

7. Hänen haltuuns' ja huomaansa Kukin antakoon omansa, Waimons', lapsens' ja henkensä, Karjans', kotons' ja perheensä.

8. Kiitos siis olkoon Jsälle, Ja kunnia suuri Pojalle, Pyhäll' Hengell' se olkoon myös, Kuin meit' wahwistaa kaikess' työss'.

354. Jö hirmuinen nyt hämmästyi, Ett' aurink' armas lähestyi; Siis kiitos Herrall' sanokaam', Tarpeit' myös hänelt' anokaam', Hänen alans' meitäm' wannokaam'.

2. Kiitos ja rukous nöyrä, Kuin sinull' antaa henki köyhä, On sinull' kelpaawa uhri; Sill' sanokaam' wahwast' juuri, Sekä pieni, että suuri:

3. O Herra, kaikkiwaltias, Jsä hywä ja laupias! Sinä tänä yön' meit' auttelit, Enkeleis kautt' meit' warjelit, Kost' pirut päällem' karkelit.

4. Sen edest' sinä meilt' yletään, Ja sydämest' kowin kiitetään, Sinua wiel' nytkin pyydäm' palwell', Sekä kesäll' että talwell', Emp' me muutoin pysy tallell'.

5. Me rukoilem' Poikas kautta, Tänäpäiwän' sinä meitä auta, Pirun juonet pois hajota, Kuin pyytää meitä kadottaa, Ja syntiin aina wajottaa.

6. Ole, Herra! meidän wartiam', Tukem', kilvem' ja haltiam'! Johdat' meit' oikiall' retkell', Älä harhall' tiell' meit' wetkel', Mutt' siipeis ala aina kätkel'.

7. Sinun haltuus annamme henkem', Halum', puheem', työm' ja perheem', Tee sinä kanssam' mieles jälkeen, Ei sielu sitt' kuole nälkään, Enk' me myös ketäkään pelkää.

8. Pyhä Henki meill' lähetä, Jtse myös tyköm' sinuas wedätä, Hywyys ann' meissä enätä, Ja pahuus aina wähetä, Riita myös pojes säetä.

Digitized by Google

9. Kiitos siis olkoon Jsälle, Ja kunnia suuri Pojalle, Pyhäll' Hengell' se olkoon myös, Joka meit' auttaa kaikess' työss', Ja hädäss' ompi apumies.

W. k. N:o 349.

355. Kiitoksen, Herra, sinull' Täll' huomen-hetkellä Tuon iloisella weisull', Ja hartaall' mielellä; Rukoilen sinua, Älä hylkää minua: Mua synneist' kaikist' päästä, Ja kirwot' hädästä.

2. Niin pyydän hartahasti, Sä soisit minulle, Ett' teen ain' ahkerasti, Kuin kelpaa sinulle: Sä olet turwani, Mä esiwaltani Ja itsen' aina annan Sun huomaas, Jumalan'.

3. Niin nimes kunnian tähden, Ann' armon löytänen: Kanss' kuule rukouksen' Kautt' Poikas Christuksen: Wiel' suojel' kaikess' tiess', Mun sielun', ruumiin' myös, Ja hallits' neuwon', puheen', Työn', tekon', elämän'.

4. Mun toimituksen' puoleen Sä armiast' katsahda, Ja koskan täältä kuolen, Mua waiwaist' wapahda! Mun sisäll' käyntöni, Ja ulos lähtöni, Kanss' kädessäs kaik' menon' Ain', Herra, olkohon.

5. Mitä wielä tulis' pyytää, Jot' en mä ymmärrä, Sä armost' anna sitä, Suo kaikk' menestyä; Sill' haltuus totisest', Mä annan turwaisest' Mun kuolon' ja täält' eron', Kanss' ylös nousenton'.

6. Armiaast' mua, Jsä Jumal', Pääst' tuskast' wiimeisest', Niin pauloist' pirun julman, Kanss' kuolost' pikaisest'. Ah Jesu, Herrani! Mun ainoo turwani, Suo iloitsen sun kanssas, Eloss' ijät' autuaass'.

356. Kiitän sinua Poikas kautta, O Jsä! armos edest', Kuin minua tahdoit auttaa, Menneen' yön' kaikest' hädäst'.

2. Synkeydess' sywään nukkunut Olin, enk' mitäkään nähnyt, Waikkan olisin hukkunut Synneiss', joit' olen tehnyt.

3. Sentähden hartaast' rukoilen, Ann' armostas minull' anteeks' Kaikk' syntin' ja myös rikoksen', Kuin ain' tulewat kanteeks'.

4. Warjel' myös minua tänäpän' Armostas kaikest'

Digitized by Google

hädäst', Synnist', häpiäst', ja ylpiän Wihamieheni kädest'.

5. Aut', ett' eläisin tahtos perään, Etten synneissä nääntwis'; Waan kaikki työn' ja elämän', Sinull' kelwolliseks' kääntyis'.

6. Minun sielun' ja myös ruumiin' wiel', O Isä! käsiis kannan, Kaikess' tuskass' ja hädäss' tääll', Sinä minull' awun annat.

7. Ettei päämies tain maailman Minusta mitään woittais'; Waan sinun armos laupiain Alati minull' koittais'.

8. Sinun, Isä taiwaallinen! Ylistys olkoon aina, Niin Pojan ja Pyhän Hengen, Kuin meillen armons' lainaa, Amen

W. k. N:o 296.

357. Ett' pimiän yösen warjelit, Mun waaroista myös suojelit, Ja saatit päiwän walkeuteen, Siis annan sullen kiitoksen.

2. O turekas Herra, Jesu Christ'! Sun tekos se on totisest', Sä minun olet tähän ast' Ain' warjell' waarast' ahtahast',

3. Ett' rauhass' olen lewännyt, Ja mielell' hywäll' herännyt, Eik' saatan' tuskaan saattanut, Kuin minua oli saartanut.

4. Tain armos edest' lauriaan, Sull' kiitos olkoon ijät' ain', O pyhä Kolminaisuus suur'! Kuin olet kaikkein autuus juur'.

5. Wiel' tänäpän' mua warjele, Mun sielun', ruumiin' suojele, Pääst' kaikest' waarast' katkerast', Sun armostas ain' awarast'.

6 Ett' eläisin niin wirassan', Kuin saattais' sinull' kunnian: Ann' armos aina minulle, Ett' työni kelpais' sinulle.

7. O Herra! auta minua, Ett' rakastaisin sinua, Sinuun myös aina turwaisin, Ja lähimmäistän' kohoisin.

8. Kaikk', mitäs olet minull' suon', O Herra! sinun haltuus tuon, Työn', puheen' ja ajatuksen', Mun sielun', ruumiin', sydämen'.

9. Suo kaikki, mitä hankitsen, Ja päälle pannut askа-

Digitized by Google

reen', Ain' tulla sinull' kunniaks', Ja minun sielun' parahaks'.

10. Nyt Isäll' kiitos ylhäisell'! Ja Pojall' olkoon Jesuksell', Niin Lohduttajall', Hengell' myös, Ain' olkoon korkia ylistys!

358. Nyt näemme suunatun päiwän, Alas taiwaast' paistawan päällem', Joll' Jumal' walaisee jokapäiwä, Meit' ilokseen, tarpeekseen' täällä. Ole kiitett', Herra! hywyytes tähden, Jonks' jokapäiwä meill' suot nähdä.

2. Sanas walkeull' walaise meitä, Meidän pimiä sydämem' sill' täytä, Ettem' koskaan käwis' synnin teitä. Ann' käskyis jälkeen meitäm' käyttää: Waarat, wahingot, tuskat ain' warjel', Kuin taitaa meill' olla tarjon'.

3. Warjel' meitä enkeleis kautta Pääll' karkaukseet' pirun julman, Poikas pyhän weren tähden auta, Jonk' wälillem' panem' ja sen ruman, Joll' tiedäm' synneistäm' pois pestyks', Ja pirun wallan alta pääsnyks'.

4. Ei päiwä niin pitkä, ettei yö eräss', Niin elämää kuolema noutaa, Moni ennen ehtoot' on tuonen eräss', Kuin huomenelt' terween' nousta joutaa: Hetki kuoleman tietämätön, Terweenäk' niin päiwin kuin öin.

5. Autuas ain' öin, päiwin muistanee, Tykköns' rientäwän kuoleman hetken, Ain' itsens' Herran haltuun antanee, Rukouksell' hänen käskyns' kätkein: Aut', Jumal', pelwosas eläisim', Poikas uskoss' täält' eriäisim'.

W. k. N:o 215.

359. Kiitän sinua, Isä Jumal'! Ett's tärä yön' minua suojelit Silt' häijylt' hengelt' rumalt', Ja muist' myös waaroist' warjelit. Wiel' rukoilen sinua nöyräst', Minua läsnä tänäpän' olwo, Minust' murhe pidä köyhäst', Awullas minua aina holho.

2. Etten eksyis' oikiast' tiestä, Tahtos jälkeen ann' aina elää, Lihan halut pois estä, Ettei weis' wääräll' tielle. Warjel' minua Jumal', ja estä Pirun paulast' pahast', Hänen petoksistans' päästä, Joit' eteen wirittää wahwast'.

3. Oikia usko minull' lainaa Poikas pääll' Chris-

Digitized by Google

tuksen, Jonk's tähden anteeks' ann' aina Minun syntin' ja rikoksen'. Et sinä, Herra, minua hylkää, Sen olet minull' luwann': Täll' turwall' tykös kuljen, Rukoilen sinua, awuks' huudan.

4. Toiwo minull' luja lainaa, Kuin minua tukee, wahwistaa; Ann' rakkaudess' pysyy aina Kaikki Christityit' kohtaan, Ett' hywää mahdan tehdä, Minua wihollistenki, Niin elää kaikkein nähden, Kuin sinull' kelpais' kuitenki.

5. Sanas anna minun tunnustaa, Tain maailman edess' kawalan, Kautt' wallan, waiwan, tuskan, Katoowan kunnian, tawaran, Älä ann' eroit' minua sinustas, Eik' sanas totuudest'. Mun heikkouttan' sinä muista, Wahwist' minua henkes wakuudess'.

6. Ann' minun tai päiwä wiettää, Etten wihoittais' sinua misfään; Mutta kunniakses käyttää, Siihen armoos minull' lisää. Sinun, Herra, haltuus annan Minun henken', sielun', ruumiin', Perheen, kalun', kaikk' saaman', Kaikk' kaitse, warjel' waarast'.

7. Kiitett' ole, Jesu Christe, Edest' lunastuksen työs! Meit' rawitset ja wahwistat, Ruumiillas ja werelläs myös. Sinull', Isä, kiitos olkoon! Armoillas läsnä ole wiimeiselt', Kosk' kuoleman kautt' pois kuljen, Korjaa minua iloon ijäiselt'.

W. K. N:o 375.

360. Christe, walo walkeudest', Isäst' ijankaikkinen, Katso, armos aurink' edes Käypi, tuo meill' paistehen, Pimeyden hajottaa, Salass' olleet ilmoittaa, Luodut kaikki lewoltansa Kutsuu töihins', askareins.

2. Mutta mielem' pimitetty Omyi synnin sumulta, Tahtom' sinust' wierottettu Lankeemuksen julmuulta: Katso, Herra, eksymme; Työm' ja aiwotuksemme Harhailewat sinust' kauwas; Siit' on sielum' surkiass' waiwass'.

3. Anna, Jesu, Henkes walo Sieluum' paistaa pimiään, Että poistais' kirkkaus jalo Turhuuden pois ilkiän: Armos walo autuas Synnin pimeyn kauwas Ajakoon, ett' mieltäs myöten Kaikki elom' mahtais' käydä.

4 Lisää, wahwist' seurakuntaas, Hallitse sun rau-

Digitized by Google

hallas! Ruhtinaamme, kanss' maakuntam' Siunaa aina armoillas! Sodat, taudit poijes est', Nälkäwuosist', waarvist' säästʼ; Neuwot, työt, sun tahtos jälkeen Käyköötʼ ain', o ainoo tukem'!

5. Uskom' lamppu lakkaamata Öljystäs täällʼ loistakoon, Tietä oikiat' meitä saata, Aikam' aautuaastʼ loppukoon; Ettʼ maailmastʼ häjystʼ täältʼ Tykös pääsem' surun säältʼ, Kussa sinua sitten kielellʼ Kiitäm' iloisellʼ ja mielellʼ.

W. K. N:o 287.

361. Nyt tänä huomen-hetken' Juur' hartaastʼ tunnioitan Herraa, kuin mun on kätken', Ja ollut wartianan'. Yö on nyt kulunut, Rauhassa olen maannut, Walkeuden nähdä saanut, Päiw' on jo joutunut.

2. Siis kiitos olkoon sullen, O laupias Jumala! Kuin armos lainaat mullen, Ain' autat minua, Ja sielun' rawitset Sanallas pyhällʼ aina, Ruumiillen tarpeet lainaat, Kaikkʼ kauniistʼ kaitselet.

3. Ah, joska Herra soisi Sen armon minullʼ wielʼ, Ettʼ häntä kiittää woisin, Kuin tulisʼ tehdä täällʼ; Waan uskon kuitenkin, Ettei hän tahdo suuttuu, Waikkʼ minultʼ paljon puuttuu, On armias kuitenkin.

4. Ann' armos minun saada Ain' kaikissʼ menoissan', Kaikkʼ onnettomuus kaada Pois toimitukſistan': Ja minun jalkani Oikeellen tielle saata, Ann' synnistä mun laata, Ja ole turwani.

5. Anna sun pyhä lakis Mullʼ olla ojennus Täällʼ wirkan' töissä kaikiss', Niin etten horjahtais'; Ja minun asian' Suo kunniakses kääntyy, Ja huokauksen' wääntyy Jlohon autuaan.

6. Ain' suojelʼ seurakuntaas, Ja laumaas kaitsele; Suo rauhaa myös maakuntaas, Ja sielut rawitse Ain' pyhällʼ sanallas. Ann' uskoss' wahwan' pysyy, Ja peräs aina kysyy; Meitʼ wahwistʼ woimallas.

7. Warjele, hywä Jsä, Ain' meidän ruhtinaam'! Ja pitkää ikää lisää! Suo meidän haltiam' Niin aina hallita, Ettʼ armo kaikillʼ koittais', Pois wihollisetʼ soittais', Kuin meitä ahdistaa.

Digitized by Google

8. Wiel' haltuus annan täällä Sukun' ja tuttawan', Älä meilt' apuus kiellä, Meit' holho ain'ijan. Suo hywä terweys: Ain' rukouksem' kuule; Jos tuska päällem' tulee, Niin lainaa kärsimys.

9. Aut', että sinua kiitän, Tääll' myötäkäymisess'; Ja toiwon' sinuun liitän, Ain' wastoinkäymisess'. Suo tahtwos tytyä, Hywäksi kaikki ottaa, Mitä mull' tahdot tuottaa, Ja nöyrän' pysyä.

10. Kosk' minä täältä lähden, Niin tule turwaksen', Ja ota sielun' tähdell', Jts' tyhjäs taiwaasen, Kussa sua iloisest', Kanss' enkelitten hywäin, Ja joukoss' kaikkein pyhäin, Kiitän ijankaikkisest', Amen.

362. Herää sielun! ja mielell' Iloisell', että kielell', Ylistä Herraa wakaa, Kuin meillen hywyytt' jakaa.

2. Yön synkeys sinun peitti, Saatana werkkons' heitti Käsittääksens' sinua hartaast', Herra sinun warjeli waarast'.

3. Helmoissas, Isä taiwaast', Warjelit minua waiwast', Kuin hätä oli tarjon', Kätkit mun siipeis warjoon.

4. Sanoit: lapseni, rauhass' Lepää pelkäämät' turwass'! Ilolla jällens' päiwän Saat nähdä ylös käywän.

5. Sinun sanas olet täyttän', Ja armos minull' näyttän': Rauhassa olen maannut, Walkeuden nähdä saanut.

6. Uhrini minä annan, Lahjani etees kannan: Rukoukset ja psalmit Sinull' kiitokseks' on walmiit.

7. Sen sydämestän' soisin, Ett' kiittää sinua woisin, Etkäs minult' muuta ano, Kuin pyhä kirja sanoo.

8. Armotekos wiel' täytä, Enkelis tykön' käytä, Jotka tänäpän' kätkis' Mua kaikiss' teiss' ja retkiss'.

9. Anna kaikk' aiwotuksen' Menestyy, toimituksen' Sinun kunniakses wäännä, Ja kaikki parhaaks' käännä.

10. Sieluni, Jesu hywä, Rawitkoon sanas pyhä! Wirwot' minua piinas kautta, Ja wiimein iloon auta! A.

W. k. N:o 259.

363. Me kiitoksen Nyt sinullen Tuom', rakas Isä, nöyrän, Että waarwista Olet armosta Sielun ja ruumiin päästän'.

Digitized by Google

2. Waan enimmäst', Että rauhaisest' Kain yön soit meidän wiettää, Ett' huoneeses Saam' käyd' edes, Siis tahdom' sinua kiittää.

3. Niin pyydäm' wiel', Suo armos meill', Ett' enkelittes wartioll' Me warjellaan, Myös päiwän tain, Ett' saam' oll' wapaat waaroilt'.

4. Sun tahtos tiell' Meit' johdat' wiel', Sen tuntoon sielum' walais', Ett' sinull' ain', Kanss' päiwän tain, Työm', neuwom' kelwat' mahtais'.

5. Suo saatanan Juonet wiekkaan, Joill' syntiin meitä painaa, Kaikk' rikottaa, Sill' turwaamme Jesuksen ristiin aina.

6. Kuuliaisuuteen Me uutehen Annamme ruumiim', henkem'; Sill' tiedäm' sen, Ett' hyötyinen On se, kuin tuotat päällem'.

7. Sun suojahas Ot' armoissas Kanss' esiwaltam' rakas, Häll' onnee tuo, Ja meille suo, Ett' eläm' rakkaass' rauhass'.

8. Tulen, weden, Sodan, näljän, Kanss' ruton waiwat estä, Kuolost' pahast' Ja muust' waarast' Ynn' köyhät, rikkaat säästä.

9. Niill', jotka täall' On wallan päall', Ann' neuwoi hywii armost', Ett' kunniatas Ja oikeuttas Ain' edes auttawat jalost'.

10. Suo kaikill' meill', Ett' käskyis teill' Täall' christilliest' käynem', Ett' autuudess', Sun tykönäs, Sitt' taiwaass' ijät' eläm'.

W. K. N:o 45.

364. Ylistän Herraa sydämest', Nyt tänä huomenhetken'. Kuin mun aiwan armollisest' On menneen' yönä kätken'. Yö on nyt hywin kulunut, Kuin ehtooll' olin anonut, Hartaast' rukouksell' nöyräll'.

2. Ei ole saaneet perkeleet Päall' sielun yhtään waltaa, Sen enkelis on estäneet, Ja auttan' tuskan alta: Rauhass' on ruumiin' lewännyt, Terweenä olen herännyt: Jumalan kiitos olkoon!

3. Sen kyllä todeks' löydän täss', Ett's, Herra, turwan tuotat, Ja kaikkii tahdot olla läss', Kuin sinuun

Digitized by Google

hartaast' luottaa, Ain' kuulet lastes rukouksen, Ja Poikas kautta Christuksen, Mitä anowat, annat.

4. Mielellän' kaikest' sydämest' Siis Herraa kiittää mahdan, Ja ylistystä iloisest' Nyt hänell' weisat' taidan; Tai kiitoksen' kelwollinen, Ja Herrall' olkoon otollinen, Kuin nöyräst' edes kannan.

5. Rukoilen, että tahtoisit Tänäpän' lastas korjat', Ja waaroist' kaikist' warjelisit, Etten wahinkoon horjahd'! Lähetä, Herra, enkelis, Kuin käsisäns' mua kantelis' Kaikilla minun teillän'.

6. Pyhä Henkes minua hallitkoon, Että niin elää woisin, Kuin sinun pyhä tahtos on, En koskaan tekis' toisin. O Herra, minua suojele, Tekemäst' sitä warjele, Kuin käwis' käskyis wastoin.

7. Jos heikkoudest' osaisin Johonkuun syntiin langet', Aut', ettän kohta katuisin Pahuutt'n' kiiruust' sangen: Wihoissas älä rankaise, Kuin paha tekon' ansaitsee: Waan armost' anteeks' anna.

8. Sanallas minua lohduta, Ja käskyis jälkeen aina Elämään minua totuta, Ain' armos minull' lainaa! Ja Poikas kautta, Christuksen, Ann' anteeks' kaikki rikoksen', Ja synnist' minua puhdist'.

9. Niin nöyrimmäst' myös rukoilen, Että tahtoisit ottaa Sun haltuus kaikki omaisen', Ja armos heill' osottaa; Heit' waaroist' kaikist' warjele, Armostas heille antele, Mitä anowat simult'.

10. Its', Herra, tarpeen' tiedät tääll', Etk' niitä minult' kiellä, Siis ota minua haltuus wiel', Niin kauwan kuin suot elää: Sitt' iloon ijankaikkiseen Suo tulla työs taiwaasen! Kuin täytyy täältä lähtee, Amen.

3. Ehtoo-wirret.

365. Jumalan säädyn peräst' Ehtoo ja yö nyt lähestyy, Päiwä on nyt pois kulunut, Pimeys päälle joutunut.

2. Älkäämme siis unhohtako, Mutt' kiitos Herrall' antakaam', Kuin tänäpän' meit' suojeli, Ja kaikest' waarast' warjeli.

Digitized by Google

3. Sitä myös hänelt' pyytääkäm', Ett' hän olis' meidän tykönäm', Ettei piru meit' surmaisi Ja tänä yönä murhaisi.

4. Sinä siis, laupias Isä! Armos meillen aina lisää, Hallitse meit' tänä ehtoon', Ann' rauhass' myös tulla kehtoon.

5. Siellä sitt' lewossa olla, Ja pahuus meistä pois kuolla, Ett' sydän sinuss' walwoisi, Ja ruumis terween' nousisi.

6. Kiitos siis olkoon Isälle, Ja kunnia suuri Pojalle, Pyhäll' Hengell' se olkoon myös, Joka meit' auttaa kaikess' työss'.

366. Christe, paiste, kirkas päiwä! Ja Isäs walkeutt' täynnä, Sinä yön pimeyden hajotat, Ja maailman paisteell' lahjoitat :,:

2. Sinuun, Christe, me turwaamme, Sinua myös awuksem' huudamme, Tänä yönä meit' suojele, Ja kaikest' waarast' warjele :,:

3. Ettei uni meit' upottais', Eik' wihollinen myös woittais', Eik' liham' meitä pettäisi, Ja sinun wihaas wetäisi :,:

4. Silmät ne unen ottakoon, Sydän sinussa walwokoon, Älä lapsias pois heittele, Waan pyhäll' kädelläs peittele :,:

5. Walwo, Herra, meidän ylitsem', Wainomiehii myös hillitse! Sinä yksin meitä lunastit, Ja werelläs meit' puhdistit :,:

6. O Herra! sitä tietele, Ett' piru meit' tahtoo wietellä, Sinä kuin sielut wallitset, Meitä siis aina hallitse :,:

7. Sen, Isä kaikkiwaltias, Ja Poika hywyyden antias, Meille suo, lainaa ja auta, Pyhän Hengen woiman kautta :,:

367. Päiwä tyköön' pois kulkee, Yö synkiä siaan jää: Jumalan olkoon julki Kiitos, kunnia ijät', Joka meit' tänäpän' kätki, Ettei meill' pahoin käyn': Rukoilkaam' wielä nytkin :,: Armons' sois' edespäin.

2. Tämän maailman meno On kaikki katoowainen, Ainoastans' Herran armo On ijät' pysywäinen; Ju-

Digitized by Google

malaan itseni turwaan, Ei hän minua ylönann', Eikä myös laske turhaan :,: Waikk' maailmass' wihataan.

3. Sinun haltuus itseni annan, Täll surkiall' eloll'; Ihminen werraks' pannaan Ratk' kukkaisen kedoll', Kuin huomeneltain warhain Kauniist' kyll' kukoistuu, Ehtoon' sitt' raukee turhaan :,: Kuin heinä, lakastuu.

4. Anteeks' ann', rakas Herra, Syntin' ja rikoksen', Joita tein monin kerran, Sinult' armoo rukoilen! Jos sinä siis tahdot soimat' Syntin' ja wääryyten', Kuhun sitt' mahdan turwat' :,: Kuoleman tiedän ansainneen'.

5. Armos lain', Herra hurskas! Poikas kautt' Christuksen, Tee minua synnist' puhtaaks', Ann' Henkes turwaksen', Joka minua johdattaisi, Tiell' oikiall' ojentais', Niin etten horjahtaisi :,: Enk' olis' armojas paits'.

6. Sielun', ruumiin', kuins luonut, Kanss' kaiken tawaran', Jotkas minull' olet suonut, Taloni myös annan Sinun käsiis, haltuus, huomaas, Warjel' ne wahingost'; Korjaa minua wiimein suojaas :,: Kosk' eriin täst' surun laksost'.

368. Aurinko nyt on laskeunut, Ja päiwä meiltä kulunut, Yö synkiä siaan kulkeepi, Walkeuden ulos sulkeepi.

2. O Isä! sinull' kiitoksen Annan Poikas kautt' Christuksen, Ettäs mun olet suojellut, Ja waaroist' kaikist' warjellut.

3. Sinä minun olet säästänyt Kuolemast' ja myös päästänyt Perkeleen pahoist' petoksist', Tuskist', kiwuist', kiusauksist'.

4. Sinun, Isä taiwaallinen, Kiitos olkoon ijankaikkinen. Mitäs tiedät minun rikkoneen, Ann' anteeks', ole armollinen.

5. Ei löydy yhtään koko maan pääll', Kuin synnist' ompi wapaa tääll': Syntini minä tunnustan, Sinun armojas julistan.

6. Syntini minä tunnustan, Tiedät minun niitä katuwan: Kuul' armollisest' huokauksen', Ann' anteeks' kaikki rikoksen'!

Digitized by Google

7. Työkönän' pysy tänä yön', Enkelis minun kätkeköön! Etten joutuisi yhteenkään Syntiin, wahinkoon häpiään.

8. Anna mun rauhass' lewätä, Ja sitte iloll' herätä; Niin kiitän sinua iloisest', Isä Jumal', ijankaikkisest', A.

369 Päiwä nyt ehtii ei toollen, Taas pimeys tulee sijaan; Me sinua, Jesu, rukoilem' Sä työkönäm' pysy ain'ijan. Iloit' meit' Jumal' taiwaassa.

2 Sä olet walo iäinen, Ja Jumalan kirkkaus armas, Siis tule sydämen' huoneesen Sun armoillas se walais'. Iloit' meit' ꝛc.

3. Sä olet wakainen wartiam', Et ikänäns' sinä meit' hylkää; Sun päälles aina uskallam', Kanss' rukoilem', työköm' kulje. Iloit' meit' ꝛc.

4. Päiwä on työtä tehdä luot', Ett' askareit' toimittaa wirkam': Waan yö on lewoks' meille suot', Ett' wirwottaa wäsyneet raajam'. Iloit' meit' ꝛc.

5. Siis warjel' tänä yön', Jumala! Meit' saatanan pahast' paulast', Kanss' kaikess' tuskass' ol' apuna, Ann' lewät' lewoss' makiast'. Iloit' meit' ꝛc.

6. Me Jesuksell' itsem' annamme, Kosk' silmämme kiinni painam', Hän olkoon ain' apum' ja kilpemme, Pois poistakoon kaiken waiwan, Iloit' meit' ꝛc.

7. Ann' meidän lewätä lewossas, Eik' syntiin synkiään nukkuu Eik' tehdä wastaan tahtoas, Eik' surus' surkiass' hukkuu: Iloit' meit' ꝛc.

8. Niin huomen sinua kiitämme, Sun hywyyttäs myös wakaa, Ja sinua aina ylis'ämme Taiwaass', enk' siitä takkaa. Iloit' meit' Jumal' taiwaassa!

W. K. N:o 366.

370. Christe! päiwä on kädessäs, Yö ei pysy myös edessäs Sinä walaiset yöll' ja päiwäll', Annat meit' rauhass' käwell' : :

2. O Herra! meitä auttele, Ja tänä yönä warjele, Ann' lewät' sinun rauhassas, Työköm' pois karkot' saatana :,:

3. Silmät unen siis ottakoon, Sydän sinussa walwokoon, Sinun kätes meitä peittäköön, Pahuus työköm' pois heittäköön :,:

Digitized by Google

4. Me rukoilem' sinua, Herra Christ'! Kirwota meitä pirun juonist'; Hän tahtoo meit' sinuun suututtaa, Sielum' murhat' ja hukuttaa :,:

5. Me olem' sinun oma perhees, Sen tunnus'aa pyhä weres. Jonkas edestäm' wuodatit, Ja niin työs meit' johdatit :,:

6. Käske sinun pyhä enkelis, Ett' hän meit' siiwilläns' peittelis', Tänä yönä meist' waarin ottais', Ja pirun kauwas karkottais' :,:

7. Niin käykääm' me nyt lepäämään, Ett' enkel' on meidän työnäm', Älkääm' ketään myös peljätkääm'; Mutt' Herralt' rauhaa kerjätkääm' :,:

8. Me annam' meitäm' sinun huomaas, Ota meitä sinun suojaas, Niin meidän käypi kyll' hywin, Enk' nuku synteihin sywiin :,:

W. k. N:o 287.

371. Jo joutui päiwä armas Ehtoll', me rukoilem', Ett's, Herra Jesu rakas! Tääll' pysyt työnäm'. Meill' usko wahwa suo, Ja warjel' aina meitä, Kanss' waaroiss' peikolt' peitä, Meill' makia lepo tuo.

W. k. N:o 365.

372. Me sinua, Christe kiitämme O rakas Wapahtajamme! Kuin tänäpän' meit' suojelit, Kautt' enkelittes warjelit.

2. Me panem' maata wuoteellem', Ja hartaast' sinua rukoilem', Ann' anteeks' kaikk', kuin rikott' on, Meit' saata Isäs suosioon.

3. Ann' enkelis oll' wartianäm', Ja karkota pois wainoojam', Kuin wahingoittaa pyytelee, O Herra, meitä warjele!

4. Tulen ja weden waarasta, Ja kaikest' pahast' pelasta; Sinun nimees me turwaamme, Ja itsem' haltuus annamme.

5. Meit' werellä sä lunastit, Ja lapsikses meit' omistit, Sinull' eläm' ja kuolemm', Ja omas aina olemme.

6. Nyt amen, amen, päätökseks', Suo enkelis suojelukseks'; Me maata lepoon menemme, Jesuksen nimeen nukumme.

Digitized by Google

W. L. N:o 305.

373. Nyt päiwä edeskulun' on, Sull' kiitoksen mä Herra, tuon, Ett's synnist', tuskast', waarasta Mun warjelit ain' armosta.

2. Ann' anteeks', sitä anelen, Mun monet riettaat rikoksen', Nyt ja ain' elinkautenan', Sä olet Isän', Jumalan'.

3. Sun haltuus annan, Isäni! Mun sielun', ruumiin', henkeni, Suo suloisest' mun maatakseen', Kanss' apus aina saadakseen'.

4. Ann' enkelis oll' tykönän', Pois poistaa pahan perkeleen. Ain' suojel' kautta Christuksen, Mull' ole Isä armoinen!

5. Suo nousen jällens' raitisna, Sitt' kiitos sull' on walmisna, Ett's olet aiwan armias, Suloinen, hywä, laupias.

374. Kaikk', kuin maa päälläns' kantaa, Nyt lepoon itsens' antaa, Ja raukee nukkumaan: Mutt' sinä, sielun', ala, Mitä sinun Luojas halaa, Kuin rupeen raukeemaan.

2. Pois on aurinko kulken', Ja paisteens' meiltä sulken', Yö joutuu taas siaan: Katson aurinkoo toista, Kuin kirkkaast' sielull' loistaa, Jesus Wapahtajan'.

3. Päiwä loppuu ja lawian Jwanast' kirkkaat taiwaan Tähdet kaunistawat; Niin minä, kost' täältä lähden, Taiwaan kirkkaudess' nähden, Paistan ain' loppumat'.

4. Riisun nyt waatteen' ja kenkän', Menen niin alast' sänkyyn: Näin lähden myös kuollessan' Alast', waan tiedän jäll' saawan' Autuuden waatteet, ja taiwaan Kunniall' puetettawan'.

5. Ett' päiwän töistä nyt päästään, Siis iloissans' owat tästä Pään', käten', jalkan' myös; Niin synnin orjuudest' auttaa Minun Jesus piinans' kautta, Ja wiimein kaikest' työst'.

6 Menen wuoteell', ett' wäsyn' On ruumiin joka jäsen, Ja sitä muistelen, Ett' wihdoin hauta luodaan, Ja wuode minull' suodaan, Maan powess' maatakseen'.

7. Silmän' nyt kiinni painan, O Jesu! armoos lai-

Digitized by Google

naa, Ett' turwass' olisin: O Herra! ota huomaas, Sielun' ja ruumiin' suojaas, Ett rauhass' lepäisin.

8. Lewit' nyt siipes päällen', Niin minä tulen säällen, O Jesu, auttajan'! Kuin saatan' pyytää paulaan, Niin ann' enkelit laulaa, Ja olla wartian'.

9. Kanss' lasten ja myös perheen, Lepään rauhass'; sill' murheen Kyll' Herra pitää meist', Pyhäin enkeleins' kautta, Ja wiimein täältä auttaa Taiwaan iloon wissist', Amen.

375. Käy nyt sielun' kaikell' mielell' Herrall' kunniaa kantamaan, Sekä sydämell', että kielell' Hänell' kiitost' weisaamaan, Joka minun päiwän tain Armollisest' warjel' ain', Waaroist' kaikist' minun säästi, Pirun pahoist' pauloist' päästi.

2. Sinull' kiitost' weisat' mahdan, Armon Isä laupias! Ylistää ain' sinua tahdon, Että aiwan armiaast' Päiwän kuorman huojensit, Synnist' monest' estelit, Wihollisen torjuit kauwas, Annoit minun olla rauhass'.

3. Sinun ihmeitäs ei taita, Eik' armojas luetell', Eikä hywätekois laitaa Wiisaimmatkaan käsit' täall'; Ne tott' owat usiammat, Kuin ihmiset luulewat; Armos minun niin täall' wienee, Että waarat wälttää tiennen.

4. Päiwä on nyt pojes kulken', Yö jo joutuu jäll' pian, Aurinko on paisteens' sulken', Pimeys tulee siaan; Ah siis, Isä laupiain! Armos paisteell' walais' ain', Sydäntäni kylmää wirwot', Synnin synkeydest' kirwot'.

5. Armost' anna anteeks' aina Minun syntin' kauhiat, Jotka sieluu raskaast' painaa, Kuiden myrkyll' haikiall' Saatan' tahtoo kadottaa Ja helwettiin wajottaa; Waan sä taidat minua auttaa, Sinun Poikas ansion kautta.

6. Waikka synnit saatit minun Sinun julman wihas all'; Kuitenk' Poikas lepytt' sinun Ristin piinall' katkerall': Syntin' suureks' tunnustan, Waan sun armos awaran Wielä suuremmaksi tiennen, Kuin mun kaikki syntin' lienee.

7. Sinä sielun' kirkkaus parhain, Minun ainoo auttajan', Haltuus hiljan ja myös warhain Itsen' annan ain' ijan; Walist' minun sydäntän' Ylits' pöfen synkiän,

Digitized by Google

Kaikess' surun sumuss' aina Lohdutns mull' laupiaast' lainaa.

8. Päästä minua pirun pauloist', Kirwot' kimpust' kiusaajan, Kuin mua pyytää aina wauloins', Hajot' jusnet kawalan. Älä minust' luowu wiel', Minun sielun' rikkaus tääll': Koskas sydämessän' asut, Taidan wältkää häijyn hasut.

9. Koska silmän' kiinni waipuu, Unehen myös raukeewat, Sielun' anna silloin taipuu Sinun puolees taukoomat': Pysy ain' sydämessän', Unessakin mielessän'! Omas olen, ehkä nukun, Enk' sitt' pelkää että hukun.

10. Suo mun tänä yönä maata Lewoss', uness' makiass', Onnettomuus kaikk' pois saata, Armos olkoon walwomass'. Henken', ruumiin' ja sielun', Kunnian' ja kaikk' kalun', Lapsen', lankon' ja kaikk' suomas, Herra, sinun uskon huomaas.

11. Peljätykset pimiän wallan, Ja kaikk' waarat poista pois, Ettei saatan' sais' mua alans', Eikä surmat' niinkuin sois'. Tulen, weden hädästä, Kuolost' äkillisestä, Warjel', etten synniss' hukkuis', Enkä kadotukseen nukkuis'.

12. Armostas, o Isä, lainaa, Mitä lapses anelee, Jesu, turwaks' tule aina, Minua myös auttele; Lohduttaja laupias, Pyhä Henki armias, Minun rukouksen' kuulkoon, Amen, ja se tapahtukoon!

W. k. N:o 10.

376. Kaikkein kappalten Luoja, Ja puutteiss' tarpeitten suoja! Sinä asiat hywin sowitat, Ja menot parhain toimitat, Et tahdo myös aikoi sekoittaa, Mutt' päiwän yöstä eroittaa.

2. Aurinko paisteens' nyt pois wei, Synkiä pimeys siaan jäi, Kauhistus maan päälle poukkois, Pelko on jokaisess' loukoss', Sinä siis, walkeuden Isä, Kirkkautesi meillen lisää!

3. Waikka taiwaan tähdeill' kaunistat, Ja kuun waloll' maan walistat, Kuitenkin auringon kaltaist' Ei löydy kustakaan paikast'; Hämär' heilt' wallan ottaapi, Ja hirmun maan pääll' tuottaapi.

Digitized by Google

4. Kiwen siis kalliost' osotit, Jost' walkian iskemään totutit, Joll' huoneet käskit walistaa, Pimeydet pois ahdistaa; Niin auringon armahan siaan Soitto tuli meidän pihaam'.

5. Näin sinä, Herra, meit' lohdutat, Ju'man pimeyn pois hajotat, Tahdot yöllä sekä päiwäll' Walistaa meit' walon säteill'. Senähden sinua kiitämme, Turwissas olla pyydämme.

6. Kuin sinä walkiall' huoneen täytät, Ett' ihmiset työns' saawat päättää; Niin ann' Christuksest' kalliost' Sielun iskee itsellens' walistust'. Usko se rauta wahwa on, Joka siit' kiwest' tulen tuo.

7. Waikk' uni taas tulen sammuttaa, Päällen' niin pimeyn saawuttaa, Walais' kuitenk' sielu parkaa, Ettei hän olis' pimiäss' arka, Älä meit' salli niin nukkuu, Että me synniss' pois hukum'.

8. Suo terween' jällens' nostettaa, Ja pimeys walkeull' kostettaa. Anna myös täällä ollessam', Ja täältä pojes kuollessam', Tai paiste meitä noudattaa, Ja taiwaan waloon osottaa.

9. Sen Isä, Poika meill' suokoon, Ja Pyhä Henki myös tuokoon. Sinull', Pyhä Kolminaisuus, Ja wahwa Yksikertaisuus, Kiitoksen aina sanomme, Ja apua sinult' anomme.

4. Kahdestatoistakymmenestä päiwänhetkestä.

W. k. N:o 224.

377. Ihminen, ain' ajattel', Eläissäs terween' ilmass', Ettet sä ilkiäll' elämäll' Tääll' sodi wastaan Luojaas; Niin pidä joka hetkellä, Juur' jumalisell' mielellä, Ajatuksii christillisii.

2. Kosk' yhden lyö, niin muistele, Ett' wihdoin tulee kuolla; Niin Jumalat' yht' palwele, Työll', sydämell' ja suulla, Ett' koska täältä erinnee Sun sielus, silloin wietänee Taiwaasen enkeleiltä.

3. Sitt' muista kahden lyödess' taas Christuksen kahta luontoo, Hän Jumal' yhdess' persoonass', Ihminen samall' muotoo. Niin paratiisiin asetti Kaks' ihmist' Jumal', yhdisti Kanss' awiosäätyyn ensin.

Digitized by Google

4. Kosk' kolme lyö, niin kolmea Persoonat' Jumaluudess', Ynn' Isää, Poikaa, Henkeä, Sä tunnust' uskoss' todess'. Sun Isä loi juur' kuwaksens', Sitt' Poika lunast' werelläns', Kanss' pyhitt' Pyhä Henki.

5. Ot' neljän lyödess' mielehen Neljä ewankelistaa, Jotk' kirjoitit meill' Christuksen Työt, saarnat, kuolon, waiwat. Sitt' Herran hywän waattehet Taas sotamiehet ylpiät Juur' osaan jaoit neljään.

6. Taas wiiden lyödess' katsele Christuksen wiittä haawaa, Jotk' ristiss' sai; sä muistele Suurt' rangaistust' ja waiwaa, Jonk' olit all' ja joudut wiel', Jos et sä seuraa oikiall' tiell' Tääll' neitsytt' wiisast' wiittä.

7. Wiel' kuuden lyödess' tutkistel', Kuink' Herra maan ja taiwaan Loi tyhjäst' kuuden päiwän pääll', Sanallans' wahwall' aiwan. Kuutt' rakkaun myös tutki työt', Joit' Christus on meill' käskenyt, Ett's harjoitat niit' hartaast'.

8. Seitsemän lyödess' seitsemää Sä anieet' Isä meidäss', Kuin Christukselt' on opetett' Lueskel' uskallukses'. Niin muista, kuinka seitsemäll' Kanss' Christus ruokkei leiwäll' wiel' Miest' neljä tuhatt' korwess'.

9. Kahdeksan lyödess' katsahda, Kuink' kahdeksanten' päiwän' Soi itsens' ympär' leikattaa Tääll' Christus meidän tähtem'. Niin sieluu Herra kahdeksan On wedest' paljost' pelastan', Kosk' wanhan maailman kadott'.

10. Yhdeksän lyödess', ymmärrä Juutasten luwun jälkeen, Niin antoi Herra henkensä, Joll' hän on meitä päästän' Sen pahan pirun pauloista, Ja kuolon kauhian kahleista, Joill' kiedotut me olim'.

11. Kymmenen lyödess' kysele Taas Herran käskyy kymment', Kanss' niiden jälkeen käwele Täss' elöss' kaikkein nähden. Waan jos sä heikko horjahdat, Niin katumukseen kiruhda, Waella rakkaudess'.

12. Kuin lyö yksitoistakymmentä, Niin silloin muistaa mahdat, Ett' yksitoistakymment' jää Juutaan jälkeen, jotk' saawat Tääll' Herralt' wallan awata, Ja pahoi syntiin sitoa, Sen Pyhän Hengen woimall'.

13. Kosk' lyö kaksitoistakymmentä, Niin taas sen

Digitized by Google

mahdat muistaa, Ett' Christin uskoss' löytähän Niin mont' artikulusta. Niin kahdell' toistakymmenell' Jts' Jesus opett' wuodell' wiel' Jerusalemin templiss'.

14. Kosk' kaikkii hetkii tutkim' näin, Se hyödyttää meit' ijan, Pois kielem' pahast' pidäm' ain'; Sill' Herra tulee pian, Kuin paula linnun käsittää, Ennen kuin silmä räpähtää; Waan hetk' on tietämätön.

XV. Kuolemasta ja hautaamisesta.

1. Walmistuksesta kuolemahan.

378. Niin kauwan kuin me eläm' tääll', Niin ajatelkaem' aina sen pääll', Ett' kuolema noutaapi meitä: Hän kaikill' kyllä tiettäwä on, Waan aika ja hetki tietämätön; Hän tahtoo kaikki wankiuteen heittää: O Jesu, o Jesu! Ann' wälttää harhoja teitä!

2. Kosk' me wähin näit' ajattelem', Niin kuolema tyköm' matelee, Ja pyytää meit' pirun nuottaan; Seuraa minua, sanoo hän kaikill' En tahdo minä wiiwyttää sill', Wangiks' minä jokaisen otan: O Jesu, o Jesu! Päälles me aina luotam'.

3. Terween' ja wahwan' ollessam' tääll', Miks' emme muista sielun pääll', Kuin synnin kuorman kantaman pitää? Hywyytt' ja kalua pyytelem', Rahan tähden paljon myös riitelem', Em' autuutt' tahdo tietää. O ihminen, o ihminen! Sielu wiimein maksaapi näitä.

4. Ruumis se hautaan heitetään, Ja mustall' mullall' peitetään, Näin sinä täält' eroitetaan. Langot sitt' tawarat raatelewat, Suku kalua myös jakelewat, Kokoon saanut unhotetaan. O ihminen, o ihminen! Milläs sielu wirwotetaan?

5. Sielu tuomion eteen wedetään, Ja sangen kowast' peljätetään, Piru häntä kiusaa ja waatii, Työn perään silloin kysytään, Jotk' pahuuden tähden pois lykitään, Niin itku wallan saapi. O ihminen, o ihminen! Synti sen matkaan saatti.

6. Sentähden turwaa Jumalan pääll', Rakasta häntä kaikell' wäell', Se sielulles saattaapi lewon. Hänen sa-

Digitized by Google

nansa myös kuule, Niin et sinä piinagan sitt' tule, Waan ijankaikkiseen iloon. O Jesu, o Jesu! Älä meit' anna ylön!

7. Köyhää ja alastont' auta, Kuolleita pyydä myös hautaan, Taluta eksyneet tielle, Murheellist' mielellään lohduta, Sairain tykö käymään sinuas totuta: Näit' Jumala meilt' anoo täällä. O ihminen, o ihminen! Älä näjt' koskaan kiellä.

8. Alkääm' niiden tähden myös kerskatko; Mutt' Christuksen päälle turwatkaam', Kuin Jsäns' wihan lakaht': Hän sinun lunasti jällens', Piinall' ja omall' werellänsä, Ja kuoleman hädäst' wapaht'. O Jesu, o Jesu! Sinun armostas se tapaht'.

379. Aamulla seisoin warhain Salaisess' paikassa, Kussa kuultelin parhain', Kuink' suuress' waiwassa Rukoil' nuor' ihminen Kuolemaa, kuin hänen oli Saattanut murheesen.

2. Kiiruusti kohta tulen, Sanoi hälle kuolema, Ammun nuolen', älä luule, Että sinua armahdan. Ketä ne kohtaawat, Nuoret, wanhat, mont' tuhatt' Minua kaikk' seuraawat.

3. Hämmästyi kowin sangen Kohta se nuori siin', Ett' oli paulaan langenn', Ja tuonell' sanoi niin: Mont' wanhaa löydät tääll'; Waan minä monta wuotta Kyll' woisin elää wiel'.

4. Kuolema jälleen sanoi: Ei auta nyt mitään: Niin nuorii tapan, kuin wanhoi, Enk' säästä ketäkään, Ei wähät lapsetkaan Minun wihaan' wälttää taida, Kaikk' hautaan wajotaan.

5. Nuoret wannomaan oppii, Ja pahast' elämään, Ei wanhat tee kuin sopii: Siis joutsen' jännitän, Ja miekan' teroitan: Rutoll', muull' monell' waiwall' Syntisii kadotan.

6. Synneillänn' monell' tawall' Minun kehoitatt' wihaan; Niin minä monell' waiwall' Teitä taas ahdistan. Ei kuulu katumust', Waikk' rangaistus teit' waiwaa! Ett' tee te parannust'.

7. Taudin tuskat ja kiwut Teitä myös waiwaawat; Kädet, jalat ja siwut Monelt' pois kuiwaawat; Moni

myös tawaton, Kuin ennen paljon hyppel', On nyt jo jalwoton.

8. Kallis aika ja sota Surettaa surkiast', Kosk' ette parannust' ota: Murha, ryöwyys haikiast', Tulipalo, wäkiwalt' Syntein tähden teit' waiwaa, Merellä sekä maall'.

9. Näit' rangaistuksii täällä Ei tottel' yksikään: Niin minä myös heitä wielä Hirmuisemmast' häwitän; Surmaan suuren, pienen, Ei yksikään wälttää taida, Kuin maailmass' lienee.

10. Koreus ja uudet tawat, Waattein parret ylpiäin Jo perät' wallan saawat, Miesten seass' ja waimoin. Ei syntin' enää pidetä Huoruutt' eikä muita wikoi, Eik' niit' tehtyi häwetä.

11. Nyt on sinun aikas käsiss', Ei aut' rukoilemaan; Wäijyn niin, ettes pääsis' Käsistän' kuhunkaan; Minä tutaan joka maall', Waikk's kuinka kauwas karkaat, Olet ain' waltan' all'.

12. Oppikaam' siis kaikk' kohta Parannust' tekemään, Ett', koska Herra tahtoo Meitä täält' lähtemään, Walmisna olisim', Ja wiimein taiwaan iloon Uskon kautt' tuliſim'.

W. k. N:o 249.

380. Mikſis wiiwyt kauwan ulkon' Sinä Herran siunattu? Armos awukſen' tuskass' tulkoon, Auta minua waiwattuu: Ah, mun Herran' Jeſukſen'! Tule minun turwakſen', Sydäntäni murheess' wirwot', Nuoriſt' kowiſt' minua kirwot'.

2. Laki Herran wihan suuren Onnettomall' osottaa, Sydäntäni muruks' pucee, Sielun' surkiast haawoittaa: Saatan' kiusaa, wielä sitt' Omatunto, myös synnit Soimaa, kowin pällen' kantaa, Eikä tahdo lepoo antaa.

3. Jos nyt tahdon waiwast' tästä, Kuin mua murheell' murentaa, Jollakulla tawall' päästä, Ja muu kuorman' huojentaa; En löyd' apuu keltäkään, Parhaalt' ystäwältäkään, Kaikk' kuin maailmass' on tarjon', Äkiit' katoo niinkuin warjo.

4. Niinkuin sawu tuuless', hajoo Kunnia ja korkeus

Digitized by Google

Äkilt' käsist' poijes wajoo Tawara ja rikkaus: Jos täält' olen iloinen, Niinkuin kedon kukkainen, Riemu raukee, pian puuttuu, Äkilt' itkuks', murheeks' muuttuu.

5. Sinä siis täält' minult' köyhält' Olet ainoa auttaja, Jesu, sanallas mua pyhält' Wirwotat ja lohdutat; Wastoin lain uhkaust', Niin myös kaikkee kiusaust', Sinun ansios awun tuottaa, Siihen itsens' sielun' luottaa.

6. Jo siis joudu, Jesu rakas! Tule minun sydämeen', Että minun murheen' lakkais', Lohdutukses ann' mielehen'; Sinä tiedät parhain sen Mitä minä tarwitsen, Työnäs mult' lepo lainaa, Anna synnin anteeks' aina.

7. Jsällinen kuritukses, Ja kaikk' wastoin käyminen Suo tull' uskon wahwistukseks', Autuas loppu ann' wiimein. Todeks' minä toiwon sen, Ett' ruumiin' kanss' sieluisen' Wiimein taiwaan iloon kulkee, Jesus murheen ulos sulkee.

381. Minun toiwon' on ijäinen Jumalan päälle, Kuin on elon', apun' ja turwan', Se ajainen kuolema on tarjon' minull' täält', Ei kenkään pääse sen alt' julman, Ei auta taito, tawara, eik' walta, Kosk' kuolema kuin tuli syttyy altans', Kaikk' siwaltaa pois, suuren, nöyrän, Rikkaan, köyhän, Kaikk' maailma tähän apuu ei löydä.

2. Ei auta tässä wiisaus, miehuuskaan juur', Ei kuninkaallinen woima, Ei nuoruus, ei jalous, pieni taikk' suur', Kaikk' kaataa tuoni tuik' tuima! Kunk' pääsi Nimrod ja Jesabel? Sanherib, Salomon, Samuel, Simson, Antiochus Asael? Tuoni tasaeli, Kaikk' elämäst' ulos ajeli.

3. Dina neitsy hiuksensa palmikoits', Käwi katsomaan kaupungin katui, Siin' Sikhem päämies hänt' äkkäs', himoits', Häpäis', kohr' siit' wahinkoon sattui. Piian weljet hänen tapoit täst' työst', Kanss' kaupungin kaiken mieswäen myös, Sen ryöweit; näin elon äkilt' jätti, Kaikk' kuolema petti; Mitä jalous taikk' nuoruus auttii?

4. Joko istun, astun, taikk' mitä täält' teen, Waiwaisuuttan' ajattelen aina, Synniss' syntyn', elänyt kaikkein tieten, Maailma suurt' suruu minull' lainaa, Koko kiusaus on maailman meno, Nyt iloitsen, hyp-

pään, olen jalo, Koht' kesken lankeen, pois waloon, Kuin warjo hajoon, Näin pettäwä on maailman meno.

5. Se on tarpellinen sitt' kullenkin, Ett' turwans' Jumalan pääll' panee, Hänt' hartaast' awuks' huutaa ain' kuitenkin, Hänen pelwossans' elää tainnee. Se suruissans' lohdutuksen saanee, Hänest' murheen Jumal' pitää, hänt' auttanee; Mutt' ylpiän hän häpiään saattanee, Pois kadottanee, Kaikkein pääll' kuolema maannee.

6. Lunastajani, sinä Herra Christe, Kuin kuoleman alas painat, Est', ettei se wahinkoo tekis' minull' mitään, Wahwist' uskoani aina! Kuin ei kustaan apuu muualt' tienne, Silloin sinä ainoo apu lienet, Kuoleman kiwuiss' awukseni riennä: Sitt' iloon wienet, Armos silloin sinä minull' suonet.

W. k. N:o 285.

382. Jesu Christe, Jumalan Poika! Kuin kowan kuolemas kautta Kuolon kauhian meist' pois soitat, Piinas tähden minua auta, Kosk' kuoleman kimppuun käydään, Kuin ääni ei korwiss' kuulu, Eik' kieli woi puhuu, Eik' silmill' enään nähdä, Eik' tieto mitään tähdä.

2. Koska sydän kiwuist' kiwistelee, Aju ei ajatella taida, Kaikk' ihmisten apu liwistelee, Ei kustaan turwaa saada, Silloin, Jesu, tykön' joudu, Wiimeisellän' minua auta, Pois surkeudest' saata, Kuolon kieliss' minua nouda, Ann' kiwun lyhennyst' saada!

3. Minust' pahat henget pois estä, Mull' lohdutushenkes lainaa, Silloin sielun' siteist' päästä, Korjaa kauniist' sinun suojaas. Ruumis myös maass' anna lewät' taas, Nousentotas odottaa, Toiwons' osottaa, Ett' iloo sinult' kuulla sais', Tuomion etehen tultaiss'.

4. Ole wastaajan' wiimeis' päiwän', Syntin' piinas kautt' peitä, Suo minun armost' iloon käywän, Pyhäis seuraan minua heitä. Sinä sanot: päälles kuin uskowa on, Hän kuolemast' koht' eloon käy, Eik' tuomion all' näy; Ehk' ajaisest' kuolewa on, Ei heitet' helwetin hautaan.

5. Hänt' wapahdan wäkewäll' kädell' Kuoleman kau-

Digitized by Google

hian kidast', Taiwaan iloon hänt' panen tähdell', Näin pois päästän hänt' wihast'. Jesus Christus, aut' minua wisust' Sinun tuloos odottamaan Uskoll', ja saamaan Osaa luwatust' ilost', Sinne minua wie täält' ulos.

W. k. N:o 135.

383. Asiani annan Herran huomaan, Hän tekee kaikk' tahtons' jälkeen: Jos minä wiel' Saan elää tääll', En sitä kiell', Ketästä minä pelkään?

2. Mun aikan' on, Ja myös elon Herran Jumalan kädess'; Kaikk' hiuskarwan', Mun Jumalen'! Olet arwann', Sinä minua autat hädäss'.

3. Suur' surkius Ja waiwaisuus On täällä murheen laksoss': Lyhykäinen on Meidän menom', Ja kaikk' elom', Tääll' surkiass' surun alhoss'.

4. Multa ja tuhka On ihmis-rukka, Alast' maailmaan tuotu: Myötäns' ei hän Tuo yhtäkään Rääpältäkään, Kuoltuans' on hauta suotu.

5. Ei rikkaus, Ei wiisaus Ketäkään auttaa tienne, Eik' mitään tääll' Kaswa maan pääll', Jonka wäell' Kuolema kuollut lienee.

6. Tänäpän' terwe, Huomenna kirwes Ompi puun juureen pantu, Jos kukoistanet Kuin kukkaiset, Kuitenki kuolet, Ja mätänet niinkuin kanto.

7. Yks' toisen perään, Kuoleman erään, Nyt täältä pojes kulkee, Ja unhohdetaan Hän sitt' pian, Kosk' siirtää sian, Niin kuolo kunki sulkee.

8. Aut' Jumalan'! Ajattelemaan, Ett' kuolema kaikki kalwaa, Ja täytyy pois, Waikk' ei joku sois', Ja paljon wois'; Tasan kaikk' kuolema arwaa.

9. Sen synti saattaa, Ett' kuolo kaataa Ihmiset ilman esteet': Hän maahan lyö, Ja kaikki syö: Ei woima, ei työ Woi hänen edessäns' kestää.

10. Tääll' ei paljon Ole tarjon' Ihmisell' ilon aikaa: Kosk' tahtoo Jumal', Niin täydell' turwall', Hänen siipeins' suojall', Tahdon minä muuttaa majan.

11. Jos synti puree, Ja sydän suree, En armostas epäile koskaan: Sill' uskon wahwast', Ett' Christus taiwaast' Kuoleman haudast' Tahtoo minun ylös nostaa.

Digitized by Google

12. Jesus, Herran', Kuoli kerran, Minun suurten syntein edest' Sitt' hän päänäns' Ylösneus' jällens', Ja minun werelläns' Pelasti pirun kädest'.

13. Jos kuolo waiwaa Ja syönt' kaiwaa, Omas ain' olen Jumal'; Joko elän, Joko kuolen, Sinun omas lienen, Kuin woitit minun suurell' woimall'.

14. Se toiwo juur', Ja ilo suur', Minull' ristin alla lienee, Ett' wiimeis' päiwän' Mun riemull' kiedän Ylös haudast' käywän'; Sitt' Isä minun iloon wienee.

15. Minun Jumalan' Ja Wapahtajan' On kaikki luuni luken': Ei yhtäkään Pienintäkään Kadota hän: Waan jällens' nahall' pukee.

16. Sitt' nähdä saan Minun Jumalan' Kaswot ja silmät kirkkaat, Kaupungiss' uudess', Ja autuudess', Jsankaikkisuudess', Jlon kauss' ilman pilkat'.

17. O Jesu jalo! Sydämen halu, Kuin syntini kaikki kannoit, Sulje minua tääll' Sun haawais sisäll', Rakkaall' kädell', Kuins lupasit ja wannoit.

18. Amen sanon, Ja wiimein anon Sinult', o rakas Jesu! Ett' sieluni wiet Sitä oikiaa tiet', Jloon ijät', Laulamaan woiton weisuu!

W. k. N:o 106.

384. Mun Herran' hywän pääll' Ain' toiwon' panen tääll', Hän tuskist' ulos auttaa Mun woi, ja awun tuottaa. Hän onnen kowan taitaa Kyll' wahwall' kädell' kaataa.

2. Jos syntin' peljättää, En tahdo epäillä, Christukseen luotan lujast', Kuin kuolost' minun lunast'; Mä hänen omans' olen, Jos elän eli kuolen.

3. Ei kuolo kauhista, Mulle woiton tuottawa, Sill' elon' ompi Christus, Jonk' turwiss' rauhass' istun, Jos nyt taikk' toisten kuolen, Sä korjaat sielun' puolees.

4. O Jesu, Herrani! Ja ainoo apuni, Pääll' ristin suuress' waiwass' Autuun meille laitit taiwaass', Ah, wedä meitä puolees, Suo iloit' Jsäs huoneess'!

5. Wiel' sinult' rukoilen, Ett's annat anieen; Kuin minä täältä eriin, Niin armaast' apuun kerkii, Ett' autuaast' sinuss' kuolen, Ja työstä iloon tulen.

Digitized by Google

6. Mun lapsen', puolison', Ja kaikk', kuins olet suon', Kanss' kirkkos haltuus, Herra, Mä annan joka kerran: Sä kaikest' waarast' aina Heit' warjel', armos lainaa!

7. Kuin heitä kuolema Täält' tulee nouttamaan, Niin Jumal' armos näytä, Ett' mahtaisin heit' löytää Abrahamin helmass' rauhass', Juur' jaloss' iloss' taiwaass'.

8. Nyt amen turwaisest' Mä sanon sydämest', O Jesu! johdat' meitä, Ett' käym' sun käskys teitä! Ja nimees suloist' sangen Ain' ijät' kiitäm', Amen!

W. k. N:o 224.

385. Ah Jesu, minua armahda! Mun täytyy täältä erat'; Waan kosk' ja millä tawalla, Se armoissas on alat'. Mult' salattu on hetki tai, Waan sinult' hywin tuttawa, Niin wiimeinen myös loppun'.

2. Mun ilon', riemun' sinussa On Jumalani aina, Kanss' lepon', rauhan' waiwoissa Sun Henkes armo lainaa: Sill' weres wuosi edestän', Joll' puhdistit mun synneistän' Ja taiwaan iloon ostit.

3. Siis pyydän, Jesu, sinulta, Ett's halliset ain' mielen'! Suo käskyis teill' mun waeltaa Ett' myös sun muistoss' pidän; Suo sielun' sinuss' iloita, Kanss' tykös aina turwata, Ja taiwaass' iloo perii.

4. Wiel' anon sinult' armosta, Kuin wiimeis-hetki joutuu, Mult' taidoss' hywäss' rohkeesta Huojetaan kuolon kipu, Ett' wuoteellan' täält' uskossa Pois nukun makiass' rauhassa, Kanss' käsiis annan sielun'.

5. Waan jos mun pitäis' kuoleman Maall' wieraall', taikk' muuss' paikass', Kautt' ruton, sodan ankaran, Taikk' weden, taikk' muuss' waarass'; Niin käyköön neuwos jälkeen se, Äl' ansion perästʼ tuomitse, Suo autuaast' mun täält' nukkuu.

6. Jos heikkoudess' armoas En oikein taida arwat': Pois älä wedä apuas; Waan huojenn' kowat waiwat; Niit' älä riennä kostamaan, Kuin epätiedoss' lausutaan, Eik' aju oikein arwaa.

7. Kautt' kuolos, Jesu, minull' suo, Ett' käytän itsen' kauniist', Kosk' kuolo kipiän kiwun tuo, Säästʼ häijyist' hourauksist', Ett' sydän huokiast' pakahtuu, Kuin

Digitized by Google

kynttiläinen sammuntuu, Sun kuolos muistoss' autuaass'.

8. En kuitenk' kuolon muotoa Mä etees määrät' pyydä; Waan sinuss' aina rippua, Ja sanastas kiinn' pitää, Ain' Jesu elon', tiedän sen, Ett's hywin teet minullen, Mill' kuololl' kutsuu tahdot.

9. Siis haltuus annan itseni, Sä tuskiss' tuotat helpon, Sä elon', ota henkeni; Mull' kuolo kantaa woiton: Mä tiedän, tuomioll' tullessa, Sä herätät mun haudasta, Suot elon kruunun kauniin.

W. k. N:o 89.

386. Ole hywäss' turwass' Christitt', Christus on meit' lunastan', Waikk' hän päällem' panee ristin, Sen syystä olem' ansainn', Kuin julki tunnustaa mahdam'; Kankius on meiss', kuin nähdä saadaan, Ei yhtään wiatont' liene.

2. Haltuus itsem' aina annam', O Jumal' rakas Isäm'! Älä meit' koskaan ylön anna, Tääll' olless' wiel' eläissäm', Tääll' owat murheet, surut, tuskat, Kuolemaan ast' aina pahat puuskat, Sinun tykönäs iloo toiwom'.

3. Mahdam' ajatella tämän pääll', Antaa Isän Jumalan wallit', Hänen enkelins' wartiam' on tääll', Tahtoo meitä warjell' ja hallit': Kuin kana poikansa korjaa, Siipeins' all' ottaa heit' warjoon, Niin Jumal' meille myös tekee.

4. Joko makaam' eli walwom', Herran omat aina olem'. Kastett' olem' Christuksen ansioon, Hän auttaa meitä ollen. Kuolema Adamin kautt' tuli, Christus meidän apum' oli, Hänt' aina kiittää mahdam'.

5. Jywä hedelmät' ei saane, Ennen kuin tulee all' mullan, Niin meidän ruumiim' myös maannee, Mullaks', tuhaks' täytyy tulla, Ennen kuin kirkkauteen käynee, Jonk' Christus walmistan' lienee Piinans' ja kuolemans' kautta.

6. Miks' pelkääm' ajallist' kuolemaa? Wihdoin täält' täytyy erit', Christuksen tykö olemaan, Miks' katoowaa pyydäm' perii? Kuin Simeon kanss' lewoss' lähtee täält', Syntins' katuu, uskoo Christuksen pääll', Ei ole hänell' mitään häitää.

Digitized by Google

7. Auta, Jumal', Pyhäll' Hengelläs, Kärsiwäst' kärsimään tuskaam', Poikas uskoss' meit' pidelless', Ettem' hänest' eriä koskaan. Lähteissäm' anna autuas ero, Korjaa sielum' taiwaan iloon, Kusfa sinua ijät' kiitäm'.

387. O Jesu Christe wiatoin! Joka myös olet nuhteetoin, Synnist' sinä meitä päästit, Itse kuolit, meitä säästit.

2. Sinun katkeran piinas tähden Kuul' armolliesst' rukouksen'! Koska minun pitää kuoleman, Täältä myös pojes erkaneman.

3. Koska ei selitä silmän', Eikä myös kuule minun korwan', Ei kieli suussan' kääntele, Sydän kiwust' kiwistelee.

4. Kosk' järki, toimi pois tulee, Apu minult' kaikk' puuttelee, Silloin sinä, Jesu Christe, Minun turwan' ainoa olet wissist'.

5. Auta siis minua hädässä, Warjel' myös itse kuolemassa! Pahat henget pois soittele, Minua hengelläs suojele.

6. Kosk' sielu ruumiist' erkanee, Ja sinun tykös pakenee, Silloin ota häntä huomaas, Tuomiopäiwän' olkoon omas.

7. Ylösnousemus onnellinen Suo, Jesu, meille armollinen! Älä syntii silloin muistele, Armostas anteeks' antele.

8. Niinkuin sinä olet sanonut, Puheissas tosin wannonut: Totisest', totisest' sanon, Näillä sanoilla myös wannon:

9. Joka minun sanani kätkee, Tahtoo myös wältää pahat retket, Häntä minä tahdon auttaa Ja isäni kanssa sowittaa.

10. Ei hän myös tule tuomioll', Eik' eroitetaan täält' kuololl', Mutt' kuoltuans' taiwaan iloon tulee, Riemuun myös ijäiseen kulkee.

11. Jonka meill' suokoon armolliest', Isä Jumala laupiaalliest', Ett' tulisim' ilo-siaan, Riemuitsemaan taiwaass' pian.

2. Huokaus kuoleman kiwuissa.

388. Koska aikani jo tullut on, Ett' eriän täältä ja lähden, Lunastajani, Jesu, silloin Warjele

Digitized by Google

minua anſios tähden, Halttuus annan ſielun', henken', Älä jätä, ettei kenkään Minua eroittaa ſinust' ſaiſi.

2. Synnit ſaattawat minua murheelliſeks', Joit' uſiamp' on kuin meren ſanta Jotk' ſydäntän' ſullowat ſurulliſeks', Kuitenk' en tahdo itſen antaa Epäilykſeen, mutta muistan täält', Herra Jeſu, kowan kuolemas päält'; Siihen turwaan, ſe minua auttaa.

3. Sinun ruumiis jäſen minä olen, Itſens' ſiiben ſieluni turwaa: Olen ſinuss', elän eli kuolen, Omas aina olen, Herra, Jos minä kuolen, ſinull' kuolen, Elämän ijäiſen minull' tuonet, Jonk's minull' kuolemallas oſtit.

4. Että kuolluist' nousnut olet, Sentähden en jää minä hautaan. Taiwaas' astumas lohduttaa todell', Se kuoleman pelwoss' woi auttaa: Kuſſas olet, ſinne minua wienet, Ett' ijäiſest' aina tykönäs lienen; Siis iloiſest' täältä nyt lähden.

5. Menen, Jeſu, täältä tykös, Djennan käten', jalkan' perät'; Sitt' niin makaan lewoſſas myös, Käst' ei kenkään ruumistani herät'; Mutt' ſinä, Jeſu, Jumalan Poika, Kuin wiet minun kirkkautees kohta, Niin ijankaikkiſeen iloon.

6. Sen Elian eſimerkki näyttää, Kuin elämält' taiwaaſen wietiin, Täll' lohdutuksell meitä täyttää, Ett' ſe meiltä wiſſist' tietään: Tämän jälkeen elämä on toinen, Kuin ſe näkyi Eliasta muinen, Kuin wuorell' puhutteli Chriſtust'.

7. Ett' kuoleman hetki läsnä on, Herra Jeſu! minua holho, Wahwist' minun toiwon' ja uskon', Apus kanss' tykönäni olwo! Lohdut' minua kuolemat' wastaan, Sen pelko minust' pois eſtä, Sinun huomaas itſeni annan.

8. Näin maailmast' lähtee tahdon Herra, ſinun tykös tulla, Ruumiin' lewoss' maass' makaawa on, Sieluni ſuo tykönäs olla! Ruumiin' tuomiopäiwän' nouſewa on, Sielun kanss' yhdiſtettäwä on, Ynn' olemaan ijäiſeſs' iloss'.

W. k. N:o 255.

389. Maailma, ſinun jätän Jeſuksen kannan käteen Täält' ſielun' lähteiſsän'. O Herra! ota huomaas, Ja korjaa minua ſuojaas, Nyt kotia kulkeiſſan'.

Digitized by Google

2. Jo aikani nyt joutuu, Kuolema minua noutaan, Kuin kuitenk' woitto on: Nyt loppuu kaikki waiwan', Ja pääsen täältä taiwaan Autuaalliseen iloon.

3. Maailma minua pettää Ja pyytää pauloins' wetää, Kyll' juonill' kawalill'; Waan uskoll' työss kuljen, Ja sielun' suojaas suljen, Juur' hartaill' kyyneleill'.

4. Nyt rohkiast' täältä lähden, Suo kaswos minun nähdä, Jesu Lunastajan'! Kuin minun tahdoit auttaa, Katkeran piinas kautta, Lapseksi Jumalan.

5. Waikk' synti sydänt' kaiwaa, Ja omatunto waiwaa, Niit' wastaan kuitenkin Ain' ansioos tahdon luottaa, Se mullen awun tuottaa, Saan lopun autuaan niin.

6. Ei hywät työt täss' kelpaa, Ei niill' saad' anteeks' welkaa, Siis turwaan Jesukseen, Kuin armost' autuuden antaa, Ja kunnian kruunun kantaa Päällens' uskowillen.

7. Juur' mielelläni kuolla, Ja työs tahdon tulla, Jesu, kuin walmistit Sen hywän majan taiwaass' Minull', kuins olit waiwass', Jonk's werelläs puhdistit.

8. Päästö nyt Herralt' anon, Jääneillen neuwon sanon: Rientäkäät katumaan, Pyytkäät parannus tehdä, Niin saatte Herran nähdä, Ilolla autuaall'.

9. Koht' joudun minä matkaan, Ja annan teit', mun rakkaan', Kaikk' Herran haltuun täält': Ah! olkaat walmiit ainа, Kyll' Herra armons' lainaa, Ja yhteen auttaa wiel'.

10. Nyt wirsi tämä loppuu, Ah Christitt'! pyydä oppii Loppuus ain' muistamaan; Kyll' peräsäni tulet, Wiel' pikemmin kuins luulet, Jää haltuun Jumalan! Amen.

W. K. N:o 197.

390. Mä nukun haawoin Christuksen, Ne puhdistaa mun synneistän'! Sill' werens' on ja kuolemans' Mun elon', kauneuten' kanss'.

2. Sen turwill' taidan astua Tuomiollen paitsi pelkoa, Täält' lähden iloss', rauhassa, Ehk' kuolen, elän sinussa.

3. Sä kuolo wiet mun elämään-Juur' Herran työ ijäiseen, Mun Christus puhdist' synneistän' Siis korjaa, Herra, sieluiseen'!

Digitized by Google

391. Juur' haartaast' maailmast' tästä Pois halaan luopua, Ja kaikest' pahast' päästä, Ain' iloon joutua; Mä tahdon tykös tulla, Ja menoo riemullist' Tykönäs taiwaass' kuulla, Jo joudu, Jesu Christ'!

2. Sä werelläs pyhäll' ostit Mun kuolost' kuolless-sas, Kanss' kuopast' sywäst' nostit, Sun suurest' armostas; En pelkää kuolon surmaa, Enk' julmuutt' saatanan, Sun tykönäs on turwa, O Jesu, ain'ijan.

3. Tääll' ihana on olla, Kyllä monen mielestä, Kuitenki paremp' kuolla, Ja päästä synnistä; Mä elon toisen tiedän Juur' taiwaass' olewan, Sinn' sielun' wiimein wiedään, Saan woiton kuolless-san'.

4. Waikka ruumis maahan lyödään, Ja hautaan lasketaan, Madoilt' kanss' siellä syödään; Kuitenki kunniaan Sen Herra jällens' wienee, Ja taiwaass' kirkastaa, Ei wahinkoa liene, Kuin kuolen Herrassa.

5. Waikka maailma mun halun', Tääll' wielä wiipymään, Ja katoowaiseen kaluun Kyll' pyytää mieltymään, En enään huoli niistä, Kuin pian katoowat; Sill' taiwaass' iloo kestää, Ja riemuu lakkaamat'.

6. Waikk' suurell' surull' jätän Tääll' hywät ystäwän', Taiwaass' kuitenki tiedän Taas iloss' löytäwän'; Siell' saamme toinen toisem', Ratk' riemuss' rauhaises-s', Tykönä Herran pöydän, Juur' menoss' suloises-s'.

7. Waikk' täytyy orwoiks' jättää Mun lapsen' haikiast', Ja itkull' päiwän' päättää, Walittain waikiast'; En myös epäile siitä, Waan uskon lujasti, Heist' Herra murheen pitää, Heill' tulee turwaksi.

8. Wiel', orwot, teitä kerran Mä kiellän suremast': Waan turwatkaat te Herraan, Ain' uskoll' kiintiäst'; Hän ompi orpoin Isä Ja leskein holhoja, Teill' lohdutusta lisää Se armias auttaja.

9. Siis siunaa Herra aina Mun rakkaat omaisen', Ja älä salli painaa Heit' sywään murheesen: Kyll' pian yhteen tulem', Juur' suurest' riemuiten, Ja ynnä kunniaan kuljem', Sitt' iloon ijäiseen.

10. Nyt wiimein itsen' käännän Sun puolees, Jesu Christ'! Tul' awuks' koska näännyn, Suo loppuu au-

Digitized by Google

tuaallist'; Ain' sinuun luotan totta, Laske rauhaan menemään, Ann' enkelis sielun' ottaa Jäiseen elämään.

11. Al' ann' mun wilpistellä Pois sinust', Jesu Christ'! Waan wahwist' uskoon wielä, Kiinnit' sinuus kiintiäst'; Ett' sotii wahwast' taidan, Mua kätes tukekoon; Sitt' iloll' welsat' mahdan: Jo nyt kaikk' täytett' on.

W. k. N:o 83.

392. Minun sieluni jälkeen nyt pian Tuli käsky sangen raskaast', Kuin hänen täält' ilonsiaan Tahtoo wiedä täst' tuskast': Kourat kowat on kuolemall', Ne sielun ruumiist' ottaa; Täält' ystäwist' sangen äkist' Pois täytyy luopuu kohta.

2. Ajall', joll' em' ajattele, Tulee meill' tuoni wieraaks', Ei hän torwella soittele, Kuin meitä tahtoo teuraaks'; Nuolet kowat ammutt' owat, Kuin kaikki maahan kaataa; Wanha ja nuor', pieni ja suur', Ei niitä wälträä taida.

3. Ruumiin' täällä mullaks' tulee, Sywään syfätään santaan, Kaikk' eläwät sitä suree, Kuin maailman piiri kantaa, Ett' synnillän' näin ylitsen' Olen kuoleman tuottan'; Waan sieluni on wienyt iloon Jesus, jonk' pääll' olen luottan'.

4. Jumalan enkel' ottanut Sen iloll' ompi wastaan; Murheen ilokfi muuttanut, Pirun pauloist' pelastan': Mutt' ruumis täält' tämän maan päält' Tallelle pannaan rauhaan, Jonk' ylitse moni suree, Ja itku-wirttä laulaa.

5. Alasti minä maailmaan Olen ja murheell' syntyn', Tänne syfätty waiwahan, Niinkuin yksi lintu lentoon; Tuskat kowat waiwann' owat Minua sangen raskaast', Nyt kuolema waatii minua Täält' kaiken maailman matkall'.

6. Riemust' en paljon tietänyt, Eläissän' tässä ilmass'; Sill' itkull' olen syntynyt, Murheell' elin maailmass'; Nyt wiimeiselt' kuolema äkilt' Tunki minull' itsens' wieraaks': Se sieluni koht' ruumiistani ott', Löi minun maahan martaaks'.

7. Ei kuolemasta yksikään Wapahtaa minua taitan', Miehen', lapsen', eik' ystäwän', Sill' tullut on jo aikan': Ett' kuolema minun kowin Solmeis' siteillä sitkeill',

Digitized by Google

Ilman armot' woiman pois ott', Ei auta, ehkä itken.

8. Tunnen todest', ett' kyll' äkist' Nyt klasin' on ulos juoskut, Sen kauhian matkan nyt tein, Jost' ei kenkään ole pääsnyt, Kylmän' makaan tääll' paaretten pääll', Pois eris' sielun' ruumiist', En murhett' fill', enk' itkua tied', Pääsin wihamiehist' julmist'.

9. Alaspäin on pääni kaatunut, Mullaks' ja tuhaks' tullut, Ruumiin' on peräti maatunut, Kuin ei tääll' oliskaan ollut, Wiimein sywään minä maan sisään Syöstään madoilta syötää; Näin nyt jätän maailman tämän, Eik' paljoo panna myötän'.

10. Herran haltuun annan sinun, Mun puolisoni rakas! Et enää tääll' näe minua, Sywäll' maassa minä makaan: Nyt sinusta eron otan, Jätän sinun Herran rauhaan, Älä murheen täht' minun tähten' Ann' itseäs saattaa hautaan.

11. Immanuel, kuin mun lunastan' On ijäises' kuolon waiwast', Hän sielun' on nyt omistan', Pannut sen talteen taiwaass', Siell' on ilo, jota sanoo Ei taito eik' toimi taida, Johon pääsin pirun käsist', Ja osasin oikian laidan.

12. Nyt myös sun, armas poikaisen'! Täytyypi tänne jättää, Sinun annan haltuun Jesuksen, Kuin ei tahdo sinua pettää: Hän kyll' surun pitää sinust', Murhees iloksi muuttaa, Henki Pyhä, woimall' hywäll', Sulle lohdutuksen tuottaa.

13. Raskaast' murheen sinuas waiwata Älä minun tähten' anna; Sill' enkeleilt' sieluni kaimataan, Ja tallell' ilwon pannaan: Pyhäin pariss', taiwaan saliss', Olen ilossa suuress', Murheen' lakann', eteen awatt' On enkelitten chuori.

14. Yhteisest' teidän Jumalan Käsin annan ja rauhaan, Weljen', lankon' ja sukun' oman, En täällä wiiwy kauwan, Minä täss' tiess' Olen matkamies, Herra Jesu, minua auta, Sieluni pääst' kaikest' hädäst', Weres ja piinas kautta.

15. Kaikk' ystäwäni rakkahat! Hywää yötä teille sanon, Ei suree tarwit' raskahast' Ylitsen minun eron': Tiedän

Digitized by Google

todest', ett' iloiſest' Taas toinen toiſem' löydäm', Taiwaan iloss', Pyhäin eloss', Riemuiten Herran pöydäll'.

16. Jo nyt lakkaan pois laulamast', Sill' langennut on äänen': Kiitos Jumalan taiwahast', Sanokaan kaikk' jälkeen jääneet, Hän wainoista meit' wapahtaa, Kepiä pois edestäm' paulat, Hänt' pyhät kaikk' yliſtäwät, Ja Halleluja laulaa, Amen.

W. k. N:o 388.

393. Wiſſiſt', Jeſu Chriſt', ſen tiedän, Ett' wihdoin minun tëält' täytyy kuolla, Koska, mill' muotoo, en tiedä, Enk' tiedä, kuſſa, täss', taikka muualla; Ne ykſinäs, ſinä Chriſte, tiennet, Hallusſas ainoastans' lienee, Millinen loppu minull' ollee.

2. Että Pyhän Hengen kautta Sydämeni ſinua halaa, Minua kuoleman hetkell' auta, Sen jälkeen toiwoni palaa. Sinä ſymmiſt' minun puhtaaks' peſit, Waltakuntas aſujaks' ſääſit, Sen minä uskon wahwaſt'.

3. Herra Jeſu, ſinua rukoilen, Pidä minua täſſä uskoſſ', Enimmän ſilloin koska kuolen, Kanss' kiuſaukſeſs' ja tuskass'; Täſſä turwass' ann' pyſyy lujan', Etten ſinuſt' luowu kunkaan, Koska ſieluni ruumiiſt' erii.

4. Koska ſe tapahtunee ollen, Minull' kewiä ero armoſtas anna, Ett' hywäll', oikiall' taidolla Hengen ſinun haltuus kannan, Chriſtilliſeſs', oikiass' uskoſſ', Oikian oman tiedon lewoſſ', Täſt' ſurkiudeſt' työs ſitt' tulla.

5. Jos minun tëäll' tahdot korjata, Täſſä taikk' wieraalla maalla, Walkiall', wedell', raudall' eroittaa, Taudin taikk' äkilt' ruton alla: Armos awull' työnän' olwo, Pyhäll' Hengellës minua holho, Minun uskoan' wahwaks wahwiſt'.

6. Jos heikkoudeſt' tapahtuu, Ett' alasti itſeni näytän, Jos harha-puhe joukahtuu, Taikk' tpimettomaſt' itſeni käytän: Ett' ſe tapahtuu paits' minun mieltän', Etten woi taikk' taida hallit' itſiän', Mull' wiaks' älä ſitä ſoimaa.

7. Ah Jeſu! ann' kuoleman kiwuiss' Minull' ſiwiä autuas ero! Ettei minun ſydämen' liwuis' Epätoiwoon ja epä-uskoon. Auta että turwaan weres pääll', Jonk's edeſtän' ſalleit wuodattaa tëäll'; Sill' ſydämeni ſilloin woitel'.

Digitized by Google

8. Kuitenkaan en määrää etees Lopun muotoo, aikaa ja paikkaa, Ne kaikk' hallussas on tietes, Tahtos perään kaikk' ne laitat. Sen tiedän: sinä elämän antaja, Mull' elon autuaan olet antawa, Kuolen siis kussa, kosk', kuink's tahdot.

9. Jost' minä oikiass', täydess' taidoss', Mun kokonan' annan sun huomaas, Kuolema on minull' woitto waiwoiss', Sinä elämä olet mull' oma. Tiedän wissist' wiimeis' päiwän' Ruumiin maan mullast' ylös käywän, Niin elämähän sanas woimall'.

3. Hurskasten äkilliisestä kuolemasta.

W. K. N:o 106.

394. Kuulkaat Christityt kaikki! Kosissanoja ratki, Koska se hurskas kuolee, Äkilt' täält' tuonell' huolee, Kyllä Jesus sielun perii, Kuin henki ruumiist' erii.

2. Eik' oma järki epäilee, Surkiast' siit' surelee, Kosk' ei kuulla kuolon eroo, Eik' nähdä wiimeist' menoo, Kyllä ꝛc.

3. Järkiä wastaan kohta, Sanoo pyhä Paawal' totta: Herra, jok' on uskon alkan', Täyttää sen loppuun saakka, Kyllä ꝛc.

4. Niinkuin wähäin lasten, Niin ijällisten ihmisten: Waikk' ei joku puhett' kuulla, Eik' näkemään taida tulla, Kyllä ꝛc.

5. Tapahtuis' se rutoss', sodiss', Wedess', tuless', häyryiss' kowiss', Lankeemuksess' taikk' muiss' waaroiss', Metsiss', kyliss' taikk' teiden haaroiss', Kyllä ꝛc.

6. Eli istuimeltans' Suuhuns' lankeis' niskans': Jobin lapset omass' huoneess', Kaikk' kymmenen lyötiin kuolleeks', Kyllä ꝛc.

7. Johannes Epheson kirkoss' Halwattiin, ei enää wirwonn', Mathesius saarnast' päästyäns', Simon Pauli äkist' näänty, Kyllä ꝛc.

8. Kuka ja kussa ikänäns' Jesukseen turwaa itsens', Itsens' myös aina siunaa, Kuolis' pian taikk' hiljan, Kyllä ꝛc.

Digitized by Google

9. O Isä, armos lainaa! Ett' olisim' walmiit aina, Uskoen sinun päälles, Sanoen täältä lähteiss': O Jesu! minun sielun' peri, Kuin henki ruumiist' erii!

4. Hautaamisesta.

Simeonin Kiitos-wirsi.

395. Rauhass' ratki täält' nyt lähden, Jälkeen Jumalan tahdon, Nyt eret' ilon kanss' kaikkein nähden Täst' maailmast' mahdan, Sen puheen perään, kuin Jumal' luwann' on, Kuolema minull' uni olewa on.

2. Sen niin tekee Jesus Christus, Se wahwa Wapahtajan', Jonk' minun silmän' owat nähneet wisust', Sen uskon olewan Meidän ainoan autuum' ja elämäm', Hädäss' että keskell' kuolemaa.

3. Tämän, Herra, olet asettanut Armost' kaikkein kansain eteen, Ja hänen waltakuntaans' antanut Kaikist' kutsua tieten, Sanas kanssa kalliin ja pyhän, Kuin ilmoittaa synnin ja hädän.

4. Hän on autuas, kirkas walo, Kuin walaisee maailman kaiken, Ja sen wie Jumalan huoneesen jaloon, Pimeydest' poijes. Hän panta on Israelin korkiaks' Jloks', autuuks' ja kunniaks'.

396. Me kuin elämme maan päällä, Olemme kuoleman salwoss', Keltä muult' apua saam' meille, Täss'ä surkiass' alhoss', Kuin sinult' Herra yksinäs! Me mahdam' itkee nyt hartaast', Ett' me sinun wihoittim' karwaast'. Pyhä Herra Jumal'! Pyhä wäkewä Jumal'! Pyhä laupias Wapahtaja! Ja wahwa auttaja: Älä ann' meit' kaatuu koskaan Kuoleman katkeran tuskaan: Armahda meidän päällem'!

2. Me kuin synnilt' waiwataan, Mahdam' suuresti huolla, Häneen aina turwatkaam', Kuin tahtoi edestäm' kuolla: Sen Christus teki yksinäns', Hän otti päällens' kuoleman, Jonk' all' meidän piti oleman, Pyhä Herra Jumal'! Pyhä :,: Älä anna myös meitä Helwetin tuleen heitettää, Armahda meidän päällem'!

3. Me kuin häjyst' meitäm' käytämme, Ja aina synniss' elämm', Kuka rietaudet peittänee, Kuin owat tul-

Digitized by Google

leet päällem'? Se Pyhä Henki yksinäns' Synnit sydämest' pois pyhkii, Hywät halut siaan lykkii. Pyhä Herra! ,: Alä meit' pois kadota, Eik' kuolon hautaan wajota, Armahda meidän päällem'!

397. Koko maailma walittanee, Kaikkein täytyy kuolla, Ei yhtään armiast' löyttäne, Ken holhoo meidän puoltam'? Tain synti yksinäns' tehdä tais', Ett' kuoleman owen eteem' awas', Sentähden mahdam' huolla; Herra, armahda päällem'! Christe armahda päällem'! Kaik' olem' Adamin sikiät, Synnill' saastutetut, ilkiät: Herra armahda päällem'!

2. Käym' keskell' kuolemaa täällä, Waikk' eloss' olewan luullaan, Ei kenkään elämää ann' meille, Eik' tahdo anieem' kuulla: Ken taitaa päästä tästä luolast'? Ei kenkään meist' pääse kuolost', Ennen kuin tuhwaks' tullaan. Herra, armahda päällem'! Christe armahda päällem'! Eik' ole itcu surkia, suur'? Sielu ruumiist' erii juur': Herra armahda päällem'!

3. Meilt' ystäwäm' lankee nähden, Meill' esimerkiks' surkiast', Samaa tiet' täytyy käydä meidän, Maistamaan kuolemaa karkiaa, Kuin ikäns' köyhä, niin rikas, Keskenäm' olem' yhdenkaltaiset täss', Tänn' täytyy kaikkein pyrkiä; Herra armahda päällem'! Christe armahda päällem'! Miks' emme ajattel' sen pääll'? Keskell' kuolemaa seisom' tääll'? Herra armahda päällem'!

4. Maailma iloita mahtaa, Jumal' tahtoo antaa elon, Hän on juur' armias kohta, Meit' korjaa tykönš' hoon; Sen Christus yksinäns' tehnyt on, Kuin elämän eteem' awann' on, Ett' mahatlsim' ijät' eläa: Halleluja, kiitos Luojan! Ei ole kuolema tämä, waan uni, Paremman sataman saam' kumminkin, Halleluja, kiitos Luojan.

5. Ei sielu kuolemaa maista, Tämän elämän perään. Laki ei enää sitt' taista, Kuin sen tekee nyt erän, Ett' ruumis pitää mätänemän, Tähden Adamin lankeeman, Sen Jumal' anteeks' antoi kerran; Halleluja, kiitos Luojan! Ruumis ilon kanss' nousewa on Henkens' jällens' saawa on, Halleluja, kiitos Luojan.

Autuaat lewoss' lewännewät, Odottain Herran

tuloo, He sielun, ruumiin kanss' tulewat Ylös taiwaan iloon. Mikä tainree suuremp' riemu oll', Kuin asua taiwaan korkeull', Nähdä Herran kirkkaun walco? Halleluja, kiitos Luojan! Mahdam' ain' ajatell' sen pääll': Kuoleman kautt' elämään käym' täält', Halleluja, kiitos Luojan.

W. k. N:o 155.

398. Haudatkaamme ruumis tämä, Usko wahwa pitäkäämme: Hänen pitää ylösnouseman, Ja Herran edess' seisoman.

2. Maa on hän ja maasta tehty, Maahan hän myös jällens' ehtyy Maast' pitää hänen edes tuleman, Kuin taiwaan torwi rupee kuulumaan.

3. Ruumis maassa mätänee täss', Sielu Herraa pyytää olla läss', Kuin hänen hädäst' tahtoi auttaa Poikans' kowan kuoleman kautta.

4. Hänen tuskans' ja surunsa Owat nyt saaneet loppunsa, Hän kantoi Christuksen kuorman, Katkais' nyt kuoleman nuoran.

5. Sielu elää Herran huomass', Ruumis haudataan sen fuomass', Tuomiopäiwän' ylös nostetaan, Ja taiwaan kunniall' kirkastetaan.

6. Me olem' tääll' menoss' turhass', Mutt' hän on hywässä turwass', On kunniass', ei missään pilkass', Paistaa kuin aurinko kirkas.

7. Lewätkään hän wahwass' rauhass', Mutt' me kuin olem' tuonen kauhass', Pyytkäm' aina walmiit olla, Tuleep' meidänki wuorom' kuolla.

8. Christus meidän Lunastajam', Ja tuskiss' wahwa lohduttajam', Uskoon meitä wahwistakoon, Ja taiwaan iloon saattakoon.

399. Jam moesta quiesce querela, Lacrymas suspendite Matres: Nullus sua pignora plangat, Mors haec reparatio vitae est.

2. Quidnam sibi saxa cavata? Quid pulchra volunt monumenta? Res, nisi quod creditur illis, Non mortua, sed data somno.

3. Nam quod requiescere corpus Vacuum sine

Digitized by Google

mente videmus, Spatium breve restat, ut alti Repetat collegia sensus.

4. Venient cito secula, cum jam Socius calor ossa reviset, Animataque sanguine vivo, Habitacula pristina gestet.

5. Quae pigra cadavera pridem Tumulis putrefacta jacebant, Volucres rapientur in auras, Animas comitata priores.

6. Sic semina sicca virescunt, Jam mortua jamque sepulta: Quae reddita cespite ab imo, Veteres meditantur aristas.

7. Sic corpora mortificata Redeunt melioribus annis: Nec post obitum recalescens Compago fatiscere novit.

8. Mors ipsa beatior inde est, Quod per cruciamina lethi Via panditur ardua justis, Et ad astra doloribus itur.

9. Nunc suscipe terra fovendum, Gremioque hunc concipe molli: Hominis tibi membra seqvestro, Generosa et fragmina credo.

10. Animae fuit haec domus olim, Factoris ab ore creatae; Fervens habitavit in istis Sapientia, principe Christo.

11. Tu depositum tege corpus, Non immemor. ille requiret Sua munera fictor et auctor, Propriique aenigmata vultus.

12. Venient modo tempora justa, Cum spem Deus impleat omnem; Reddas patefacta necesse est, Qualem tibi trado figuram.

Te Christityt, kuulkaat nyt kaikki, Kuink' tulee käyttää teitänn' ratki, Kuin te teidän kuolleitann' hautaatt', Ylönpaltinen murhe ei auta.

2. Teidän itkunn' te hillitä mahdatt', Toiwoss' olkaat oikiass' ain' wahwat, Christus kuin nous' kuolemasta, Kuolleet ylös herättää maasta.

3. Jotka erinn' owat oikiass' uskoss', Ei ole ne misſäkään tuskass', Eik' huku, ne lepäämät hetkeks', Teidän Herran Christukſen kätkyss'.

Digitized by Google

4. Se kuin ruumis paits' henkee on nyt, Hänen hywäksens' on Jumal' suonut, Jällens' nousee parempan' päänäns', Kirkasna ja kunniaa täynnäns'.

5. Tämä suru suur' surkia pois pankaam', Ei tai tainne olla kauwan sangen, Ennen kuin henki haluillens', Omaan ruumiisen ratk' tulee jällens'.

6. Sen saman meill' tiettäwäks' tekee Hautain kaunistukset, kuin näkyy, Ett' me meidän toiwom' näin näytäm', Kuolleet lewoss' lepäämän löytään.

7. Meidän wiholliſem' on ſen wallinn', Ett' olem' langenn' ſynnin all' niin, Jost' kuoleman kowan kautt' tälläns' Täytyy tulla maan mullaks' jällens'.

8. Kuitenkin älkään peljätkö kenkään; Tulee täll' maan mullall' kunnia ſangen, Ruumiin ylös käydä täst' täytyy, Joll' kunnian kumminkin Jumal' näyttää.

9. Niinkuin me kylwäm' ja heitäm' Maahan ſiemenjywät, ja peitäm', Enk' pelkää ſiin' hukkuwan niitä, Siit' jäll' enäc hedelmät' niitäm':

10. Niin myös Jumalan ſanast' tiedäm': Ruumis kuin tääll' maan poween wiedään, Nouſee kirkkaan', kiiltäwän' päänäns', Hengelläns' yhdiſtett', iloo täynnäns'.

11. Wastaan ota maa ruumist' tätä, Jonk' tähän toiwoss' laskein jätäm', Kätke hywin, kuin annett' on haltuus, Ann' lewoſſas lewätä altis.

12. Hän hengen aſuin-ſia on ollut, Jumalalt' eläwäks' ſiihen luotu, Hänell' ſuuremman kunnian wiel' tehnyt on Omaks' aſumakſens' pyhittän' on.

13. Kätke nyt, mitä pantu on tähdell', Tulee Herra, kuin ſanoi todell': Hänen, kuin uskoo minun päällen', Wiimeisnä päiwän'.

14. Sun kuollees ſilloin jäll' ſaanee Ystäwäns' kaikk', kuin maaſſa maannee; Meit' kaikkii hän elämään wiennee, Kuſſa ilo ijäinen lienee.

400. Mustaan multaan tuhwaks', Tomuks' tulemaan Minun ruumiin' pantu on; Lihan' on lahoin', Muoton' kauneus pois kadonn', Maan mullast' kyll' luotu lienen, Eläisſän' en pannut näit' mieleen', Ajallinen elon' pois puuttunut on,

Digitized by Google

2. Minun majan' musta, Wuoteen' walju, Oi kuolem' wieras kauwia! Elon ilmast' katkoit, Kuin warjo waipuu, kohta katoo, Niin kaikk' ikäpäiwän' maailmass' kiiruust' pois karkais': Kuitenki mun ilon' on, Ett' tiedän taas nousewani Ja Christuksen kanss' ijät' eläwäni.

3. Jhminen waimost' syntynyt, Oi! kuin pian on waipunut, Kuin kukkainen lakastuu, koht' kaatuu, Jhmisen ikä lewoton niin loppuu. Minun majan' musta, wuoteen' ꝛc.

4. Christityt lepääwät Jumalan suojass'; Waan Christus, tuomioll' tultuans, Heit' herättää entisell' ruumiillans', Sitt' kuin he ylös nousewat, Paits' kuoleman pelkoo eläwät, Jumalan kirkkaat kaswot ain' nähdä saawat. Minun majan' musta, wuoteen' ꝛc.

5. Kunnia olkoon Isän Jumalan, Kanss' Christuksen Wapahtajan, Ja sen Pyhän Hengen Lohduttajan, Meitä aina auttamast', holhomast, Uskoam' wahwistamast', Ett' kuin me kuolemme maailman waiwoist', Herran huomaan annam' henkem' hywäss' taidoss'. Minun majan' musta, wuoteen' ꝛc.

XVI. Jhmisen tilasta kuoleman jälkeen.

1. Wiimeisestä Tuomiosta.

401. Christus ja apostolit aikanans' Maailman lopust' waroit omians', Mitkä merkit tapahtuman piti, Jhmisiss' ja luduiss', sanoit liki: Kuist' näkyy joutuwan tuomio-päiwä.

2. Jesus antoi ewankeliumins' Maailmalle awuks' autuuteen; Mutta maailma nyt siihenki suuttuu, Ylönkatsoo, uskost' pois puuttuu. Näist' näkyy, jo joutuu tuomio-päiwä.

3. Antichristus aikaa jo ilmei on, Sen Herra suuns' Hengell' tappaa ain', Oikeit' opettajit' he wainoowat, Wäärät nousewat, kuin willitsewät: Näist' ꝛc.

4. Maailma paha täynnäns' pahuutta, Wanhempitans' wastaan ynseyttä, Petost', walhett', miekkautta, Pilkkaa, wihaa, wainoo, wäärynyttä: Näist' ꝛc.

5. Muodotont' myös ynsiää ylpeytt', Waatetten ku-

Digitized by Google

watont' koreutt', Paljon puoletontakin prameutt', Turhain tapain tyhjää kunniaa: Näist' ꝛc.

6. Rikkaat tawaraa tykönś' repiwät, Wäkiwaltaa köyhät kärsiwät: Korko korkia on köyhän kuorma, Ahne odotus waiwaisten häwitys: Näist' ꝛc.

7. Wieraspitoi yöt, päiwät pidellään, Määrämitall' kilwan kilwoitellaan, Yli-aikaa juowuksiin juodaan, Hekumass' ollaan, huoruudess' maataan: Näist' ꝛc.

8. Raukee rakkaus, totuus pois puuttuu Lupaus, wala walheeks' myös muuttuu, Näist' ei waroi itsensä maailma, Eik' Jumalan sanall' ojet' anna: Näist' ꝛc.

9. Ewankeliumin opist' he öykkääwät, Sill' pahuutens' pyhäks' peittäwät, Eip' yksikään oppia ota, Julk' Jumalaa pilkkaawat joka aika: Näist' ꝛc.

10. Jumalan osa ain' unhohdetaan, Kuin ei yhtään Jumalaa oliskaan, Papit pahan-elkisilt' poljetaan, Ja almu waiwaisilt' wähetään: Näist' ꝛc.

11. Kansoiss' kapinat, sodat suuttumat', Weren wuodatukset wäsymät', Monet muutteet, mulkkaukset, Waltakuntain kukistukset: Näist' ꝛc.

12. Ahdistuksen tähden epäilyksest' Kaikki kansa kuiwettuu poijes, Soisit ennen aikaans' pois olewan, Mullass' maan alla makaawan: Näist' ꝛc.

13. Maailman pahuuden päälle katsoo Armas aurink' paisteellans' ei woi, Paisteens' peittää, mustaksi muuttuu, Halaa pääsin-päiwöä, meihin suuttuu. Näist' ꝛc.

14. Kuu itsens' usein weriseks' wetää, Tähdet pois putoilla pyytäwät, Taiwaan awut rajuista raukeewat, Tuulet tuimat kauhxast' myrskywät: Näist' ꝛc.

15. Maa järisee, kaswons' kadottaa, Meret pauhain mullistuwat, Wirroista kalatkin katoowat, Metsät wiljast' pois pelehtywät: Näist' ꝛc.

16. Luodut lopun perään huokaawat, Pääsin-päiwää ain' odottawat, Maailman pahuudest' pois pyytäin, Wapaaks' pahain orjuudest' ikäwöiten: Näist' ꝛc.

17. Joudu jo tulemass', Jesu Christ'! Tee loppu maailman pahuudest', Tule jo tuomiota pitämään, Meit' omias tykös ottamaan. Meille suo suotuis' tuomio-päiwä!

Digitized by Google

18. Silloin pahat piruin kanss' piinaan Helwetin tulehen heitetään, Kussa kiwuss' ijäisess' parkuwat: Aijai, aijai! orjat oloam', Oi! oli ankar' se tuomiopäiwä!

19. Hywät Herran työkö temmataan, Taiwaan ijäiseen ilohon autuaan, Äänell' alat' heljäll' he huutawat: Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Jumal'! Christus suo suotuis' tuomio-päiwä.

W. k. N:o 388.

402. Christitt'! sinuas walmista Tuomioll', kuin ei ole kaukan', Sill' Herra on jo walmisna, Tekemään ijäisen rauhan: Maailman tulell' lopettaa, Taiwaan ja maan pois sulauttaa, Kuin Pietar' sanoa rietää.

2. Torwi sitt' kuuluu korkiall', Kuin haudoill' sanoman saattaa, Se kuolleet kaikk' kyllä pian Ylösherättää maasta; Waan ne kuin eläwän' kohdataan, Ne sangen äkilt' muutetaan, Pyhäin ruumiit kirkastetaan.

3. Kirjat myös silloin awataan, Kosk' tullut on wiimeinen ehtoo; Niistä kaikk' ylösluetaan, Mitä maailmass' on tehty. Kaikk' siinä julki tulewat, Kuin ihmiset tehneet owat, Eläissäns' tässä maailmass'.

4. Ne wainoiset, kuin wainosit Tääll' Herran sanaa kirkast', Ja synnin syitä lisäsit, Ilman katumust' ilkiäst', Ne Christukses' eroitetaan Ja helwettiin kaikki heitetään, Perkeleen kanssa piinaan.

5. Jesu, silloin edeswastaajan' Ole, kautta katkeran piinas; Että nimeni kirjoittan' Olet elämä-kirjaas; Sen wahwall' uskoll' omistan, Että helwetin kukistan' Olet, ja syntin' maksan'.

6. Piinas ansioll' minua tue, Kuin parantan' on sielun' haawat: Niiden seass' nimen' lue, Jott' taiwaan ilon saawat. Iloon sisälle minua wie, Pyhäis kanss' kiitän sinua siell', Ja woiton wirttä weisaan.

7. Älä siis, Jesu, kauwan sill' Wiiwyttel' tuomios kanssa; Ahdistus on tääll' ihmisill', Tuska pakottaa kansaa. Joudu, jo joudu, Jesu Christ'! Päästä kansas pirun käsist', Ja ijankaikkises' tuskast',

Digitized by Google

403. Jo heräjä, Christikunt', synnistä, Jos halajat autuutta taiwaan, Christus tulee tuomioll' äkistä, Ja lopettaa tahtoo maailman, Meilt' hetki ja aika on tietämätön: Siis armoja kerjärkäämm' Herralt', Ettei meit kohtais' onneton Päiwä, waan pääsisim' kerrall'.

2. Kuin pitkäinen leimahtaa äkistä, Ain' maailman äärihin asti, Niin Herran tuomio ilmestyy, Tääll' aiwan pikaiselt' ratki: Niin enkeleilt kaikk' edes kootaan, Kuin tuomion seisoman pitää, Suuret, pienet Herran eteen tuodaan, Ei saa kenkään pois olla siitä.

3. Kosk' me näin enkeleilt' asetetaan Eteen Herran kirkasten kaswoin, Silloin tuomio kohta langetetaan, Ei katsota muotoo taikk' arwoo; Hän toiset toisistaan eroittaa, Pois hywäin seurasta pahat, Hywiä hän ijät' tahtoo iloittaa, Jumalattomii ijäisest waiwat'.

4. Tulkaat nyt sisälle waltakuntaan, Minun Isäni siunatut kaikki; Jonk' edest', sanoo hän, mä itsen' annoin, Sen ansaitsin kalliist' teill' ratki. Weisatkaat: Pyhä, pyhä! ijäisest', Ja iloitkaat sydämen riemull', Teidän kyyneleenn' minä armollisest' Pois pyhin, ja suun täytän naurull'.

5. Sitt' kuuluu myös huuto onneton Niiden pahanelkisten joukoss', Joill' waiwa on walmis puuttumaton, Joit' piinataan pimiäss loukoss'; Siell' on itku, hammasten kiristys, He suuttuwat helwetin tuskaan; Siell' on piina, kuolo ja ahdistus, Eik' kuulu loppua koskaan.

6. O Herra, sielt' meit' warjele, Christuksen kuoleman tähden! Työs meit' taiwaasen auttele, Suo kaswojas kaunihit' nähdäm'! Aut' meit' tääll uskossa sotimaan Sielun wihollisia wastaan, Kaikk' armos awulla woittamaan, Ann' autuutta työnäs maistaa.

W. K. N:o 224.

404. Jo aiwan läsnä aika on, Joll' Christus kuniasfanfa Tääll' pitää tahtoo tuomion, Hywäin ja pahain kanssa. Pois nauru, leikki puuttuupi, Kosk' maailma tuless' kuluupi, Kuin Pietari todell' sanoo.

Digitized by Google

2. Pasunat silloin pauhaawat, Maan lawian kaikiss' ääriss'; Niin kuolleet edes astuwat, Kaikk' haudoistansa äkist'; Waan jotka silloin eläwät, Ne muuttaa Herra wäkewä, Juur' wähän ajan rahduss'.

3. Niin kirjat kiiruust' awataan, Joiss' Adamista asti Kaikk' kirjoitettun' hawaitaan, Kuin tehty on pahasti, Niin kukin kyllä kuulla saa, Sen kuin hän elinkautena Tääll' kaiken tehnyt lienee.

4. Woi waiwaist'! joka Jumalan Tääll' sanan hylkäs' riettaast', Ja jälkeen maailman tawaran, Sen turhan, pyörei wiekkaast'. Hän häätyy häjyyn häpiään, Kanss' pirun piinaan pimiään Pois syöstään Jumalalta.

5. O Jesu! joudu awukseen' Sill' ajall', kuolos kautta; Kanss' katso laupiaast' puolehen', Sun omais joukkoon auta: En epäile siit' ensinkään, Sä woitit pirun ilkiän, Kanss' syntin' synkiät maksoit.

6. Niin puhu Jesu puolestan', Kuin tuomiolle tulet: Nimeni kirjaas kirjoittan' Sun pyhäis pariin olet: Suo waltakuntaas sisällen Käyn, heidän kanssans' nautitsen Sitt' ansaittuu sult' autuutt'.

7. O Jesu Christe! joudu jo, Wiimeiset päiwäs tulkoon, Ja uskoville apu tuo, Tahtos kuitenkin olkoon. Ah, aika on, jo joudu tänn', Meill' ole tuomar' armoinen: Meit' Jesu auta! Amen.

405. Sanoi Pietar': tuomio-päiwän', Wihan päiwän', waiwan päiwän', Maailman ylös alais käywän. Hirmu suur' silloin olewa, Koska Tuomar' on tulewa, Kaikki wisust' tuomitsewa.

2. Taiwaan torwi äänen antaa, Pauhinan haudoille kantaa, Tuomioll' waatii Kaikkiwalta. Koko ilma wapisewa, Koska luotu on nousewa, Totist' Tuomarii wastaawa.

3. Kirjat edes wedettänee, Joissa owat suuret ett' pienet, Mitkä ilmass' tehdyt lienee. Kosk' on Tuomar' tuomitsewa, Salaisuus kaikk' ilmenewä, Maksamat' ei mitään jääne.

4. Mitän turka silloin sanon? Keneltä myös apuu anon, Kosk' hurskas tuskin wapaa on. Kunnian Ku-

Digitized by Google

ningas suuri! Syntisii autuaaks' armost' juuri Teet sinä; sinun tulen turwiis.

5. Armias Jesu, minua kätke, Minun tähten' sinus annoit retkell', Älä hukut' minua sill' hetkell'. Wiatonpas wäsytettiin, Ristin päälle pingoitettiin, Minun tähten' kuoletettiin.

6. Kaikk' kuin tulewat kanteeks', Tuomar' anna ennen anteeks', Kuin luwun päiwä meill' walkee's'. Wärisenpä syypää parka, Sydän wapisee kyll' arka, Enkä kunkaan tästä karkaa.

7. Ryöwär' katumuksen kantoi, Synnit anteeks' antaa wannoit, Minull' köyhäll' toiwon annoit. Sydämeni sinua halas', Herra armos päällen' walais', Etten uuniss' kuumass' palais'.

8. Lammas-laumaan minua päästä, Wuohist' pahoist' pojes estä, Antain oikiall' puolell' olla. Syöstäin häpiään sirt' kirotuit', Helwetin tuleen hyljätyit', Kutsu minua kanssa siunattuin.

9. Armos osot' minull' köyhäll', Rukouksell' turwaan nöyräll', Lopull' työnän' oll' pyydä. Muista pyhän piinas päälle, Jostas armoo tehwö täällä Waiwaisell' minull' wikapäälle.

2. Onnettomasta ijankaikkisuudesta.

W. K. N:o 300.

406. O ijäisyys! pelkään pituuttas muistaiss', Alku sull' on, ei loppuu kuulu kustaan! O ijäisyys! aik' ilman ajata, Sun muistos minua kauhiast' kauhittaa.

2. Wiel' wiimeinki loppuu ajainen waiwa, Eyk' kuinka olis' kauhia, ankar' aiwan: Waan tuska tuima, jonk' ijäisyys tuo, Ei lunastust' eik' loppuu koskaan suo.

3. O ijäisyys! kuink' wapisee mun sielun', Kosk' pohjatont' sywyyttäs tutkii mielen', Ja katsoo waipan päälle waikian, Kuin kuolettaa, ei lopet' kuitenkaan.

4. Jos helwetiss' loppuis' tuomittuin waiwa, Kosk' kulun' on niin monta ajastaikaa, Kuin tähtei taiwaan piiriss' awarass', Kanss' ruohoi, lehtei on oll' maailmass':

5. Täll' itsens' he suloisest' lobduttaisit, Ett' pääsinpäiwän wiimeink' tawoittaisit; Waan woi! ah waiwa wasta alkaa taas, Kosk' luulit olleens' waiwass' suurimmass'.

6. O Herra! kuin ankar' on hurskautes, Ett's rankaiset näin ijankaikkisuudess' Juur' julmast' jumalatont' joukkoa, Kuin ei peljänneet wihaas kehoittaa.

7. Synnin edest', jot' teit wähän ajan, Siell' saawat itkun ja ijäisen waiwan, Näin ajainen rikos heill' ainaisen Tuo tuskan, synti haawan ijäisen.

8. Ah! karta siis saatanan kawaluutta, Sun hekumas ei ijät' pysy totta: Se juoksee pois kuin wirta wäkewä, Sun helwettiin on pian syöksewä.

9. Niin kauwan kuin Jumal', ijäinen Jumal' On olewa, ei tule tuskall' tuimall' Siell' loppua: silloin waiwa waikenee, Kosk' Jumal' ei ijäinen olene.

10. Herää sielun'! jo herää synnin unest', Ot' ajall' waari ahkera autuudest', Riennä ja tee oikia katumus, Nyt tarjon' on sull' taiwahan autuus.

11. Al' ann' sinus sowaista maailman menolt', Riistalt', hekumalt', niin myös ylpiält' elolt', Ettei siis ijäisyyn yö kauhia Sun päälles itkull' ijäks' lankea.

12. O ijäisyys! pelkään pituuttas muistaiss', Alku sull' on, ei loppuu kuulu kustaan: O ijäisyys! aik' ilman ajata; Mun Jumalan'! sä minua armahda!

407. Jhminen, jonk' Jumal loi, Kuoleman itse päällens' toit! Etkös ijäist' elämää Anna mennä sydämees?

2. O! joskas sen tietäisit, Sinnes aina rientäisit, Maailmallisii wälttäisit, Katoowaisii karttaisit.

3. Jos ijäiset rangaistukset Katsoisit min kaltaiset; Lihan himot hillitsisit, Hekumat pois heittäisit.

4. Syntis kaikki katuisit, Surkiast' ratki suriſit, Jotk' työll', sanall', ajatuksell', Nuorna, wanhan' tehnyt tääll'.

5. Niinkuin pahain rangaistust', Kauhiata kadotust'; Niin ei ijäist' iloa Taita ulospuhua.

6. Sielu jälkeen kuoleman Kohta ompi tulewa Taikka ijäiseen ilohon, Taikk' ijäiseen itkuhun.

Digitized by Google

7. Ruumis koska haudataan, Sielun ei mitään kaiwata. Siirtyikö ilo-siahan, Elik' piruin piinahan?

8. Ehk' tekee suku surulliseks', Muut myös itsens' murheelliseks': Riistaa waiwoin riitelewät, Wihaa, wainoo pitäwät.

9. Koska joku kuoleepi, Täältä pojes huoleepi, Kyll' on ijankaikkinen Sia edess' pysywäinen.

10. Peijaisii ehk' pidetään, Ystäwii iloitetaan, Kuollut paikkans' pitääpi, Sielu siassans' pysyypi.

11. Katumus ei sitt' auta, Palata ei sielt' taita, Ei ole waraa waeltaa, Poijes sieltä paeta.

12. Ehkä ylös istuisi, Alaspäin ehk' astuisi, Edes käydä käsketään, Tuomiolle tuotetaan.

13. Jos ei täällä ollessans', Niin myös täältä kuollessans', Jesust' aina armiast' Etsinyt edeswastaajaks'.

14. Kuhun raukka kulkeepi, Tuomiol' kuin tuleepi, Kuka edest' wastaapi? Kuka armoins' ottaapi?

15. Enkelit edes tulewat, Suru-suulla sanowat, Syntein suurta synkeyttä Ja tuomion ankaruutta.

16. Kaikki myös luontokappaleet Syntisen päälle kantelee, Wikapääksi päälliseks', Ja tuomarin toriseks'.

17. Omatunto myös tunnustaa, Tuomion menon todistaa Oikian sangen olewan, Itsens' syypääks' tulewan.

18. Koska sitt' pirut näkeepi, Kuin hänt' piinat' käkeepi: Suruuns' raukka raukenee, Kiwuss', waiwass' waikenee.

19. Hywilt' sitten hyljätään, Pariin pahain teljetään, Sielu parka paiskataan, Helwetin järween heitetään.

20. Kussa kipu kiinnitetään, Waiwaisuus myös wahwistetaan; Niinkuin Abraham todistaa, Ei sielt' ulos lasketa.

21. Woi! kuka woi luetell', Kuka aju ajatell', Kuka malttaa mainita Kipuu, waiwaa, kiljuntaa,

22. Jotka tuomituill' tulewat, Jäisest' kuin kituwat? Kukin jäsen järjestäns', Niinkuin synti tehty on.

23. Tuli ja tulikiwi, Kiekki ja pirun piili Sielun piinass' pitääpi, Ruumist' waiwass' waiwaapi.

Digitized by Google

24. Madot, pirut, lohikärmeet, Kuohuwat tuliſess' järwess', Alaistus, tuska puuttumat', Nälkä, ſarwu ſammumat'.

25. Näin on helwetin pimeys, Piina ſuuri ſurkeus, Kuin maan, taiwaan leweys, Järwein, merein ſyweys.

26. Waan ei wielä werrata, Näihin taita kerrata, Näitä wiiſaat tutkiwat, Ne owat tutkimattomat.

27. Ei myös pyhäin iloa, Taiwaallista riemua, Taida kenkään ſanoa, Eikä ulospuhua.

28. Jumal' julkiſest' nähdään, Jonka edeſſä käydään, Iloss' ilman lakkaamat', Riemuss', ſuoſioss' ſuuttumat'.

29. Ah autuain olentoo! Ah autuain kuolentoo! Jotka tulit tuonelaan, Pääſit eloon parempaan.

30. Ei ſiell' ketään lykitä, Eikä ulosſyſitä, Eipä pelkoo pienilläkään, Ei walitust' wanhoillakaan.

31. Siell' on enkelitten chuori; Wanha ompi kuin nuori, Kaunis kaiket' kaswoilta; Ei kuolemaa kuulukkaan.

32. Elämää ijankaikkieſst', Hywyytt' alinomaieſst' Taiwaass' kaikill' taritaan, Ilo, riemu jaetaan.

33. Ei täällä taita kuulla, Eikä puhua ſuulla: Sitte ſe ſen tietääpi, Koska ſinne tuleepi.

34. Kuinka pahain paristа Jumal' omans' pelastaa, Taiwaan ilon, elämän Chriſtuksen kanſſa perimään.

35. Näin nyt kirjoitus oſottaa, Kuin täss' wirress' kuuletta: Pahat pannaan piinahan, Hywät ilo-ſiahan.

36. Pitää ſiis meidän oppiman, Hywyytehen tottuman, Syntii ſydämest' katuman, Koska wiel' tääll' olemme.

37. Älkääm' eläkö kuin juhdat, Pahuudesſamme tuimat, Ettem' tuliſi julmaan Tuliſeen uuniin, kuumaan.

38. Anteeks' ſyntiäm' anokaam', Jeſust' aina muiſtakaam', Taiwaalliſii ajatelkaam', Sinne meitäm' ſuiſtakaam'.

39. Maailma pojes katoopi, Kunnians' kanſſa hajoopi, Joka ſen pääll' luottaapi, Piinaan itſens' tuottaapi.

40. Eloo ſiis ijankaikkista, Iloo ijäiet' taiwaallista, Nuorna, wanhan' eläisſäm' Pitäkääm' ſydämesſäm'.

Digitized by Google

41. Niin me kuolem' kunniaan, Tulem' siſäll' tuonelaan, Herran kansſa kaunihin, Herran kansſa kaiketi.
42. Jolle kiitost' loppumat' Weisaam' ilman lakkaamat': Pyhä Herra Sebaoth! Pyhä, pyhä, Sebaoth!

W. t. N:o 300.

408. Ah suruton! koskas synnistä lakkaat. Kuink's kauwan synniss' murheetonna makaat? Ah! herää, herää, aika on jo tull', Wiel' tahtoo Jumal' laupias olla sull'.

2. Ah! kuinka harraast' herättelee Herra, Ja pyytää sinua oikiall' tielle kerran: Waikk's olet kauwan kyllä wiipynyt, Tee kiiruust' katumus, ja joudu nyt.
3. Kuin armon aika perät' poijes kulkee, Ja Herra taiwaan owen kiinni sulkee, Ei auta ſitten enää katuman, Waan pitää helwettiin juur' wajooman.
4. Siis malta, ettäs kuolewainen olet, Ja kunkas joudut, koskas täältä kuolet. Kyll' hurskaat Herran työ tulewat; Waan pahat paikkaan pahaan painuwat.
5. Elämäs on juur' wähä tomun tuoksu, Ja hekumas kuin liukas wirran juoksu, On kauniutes kuin multa maalattu, Ja tawaras kuin ſawi ſilattu.
6. On ſuuri ſukus juuri turha juttu, Ja woimas kaikki aiwan pian puuttuu: On kaikki tatto, toimi, wiiſaus Juur' aiwan lyhyskäinen humaus.
7. Taiwaass' on ilo, joka aina pyſyy, Ja ſatama, jost' ei meit' kenkään ſyſi: Meill' Jumala on ſangen ſuloinen, Ja omatunto pitä iloinen.
8. Ei helwetisſä lopu koskaan waiwa; Sill' synti ſydänt' ſangen ſurkiast' kaiwaa, Siell' tuli polttaa aina hirmuiſest', Ja piru piinaa ijankaikkiſest'.
9. Siis ſitä iloo ajattele aina, Jonk' Jumal' kaikill' katuwillen lainaa, Rauhan, autuuden arwaamattoman, Ja kunnian kruunun katoomattoman.
10. Äl' unhohd' myös helwetin hirmuist' tuskaa, Siell' tulen liekki lakkaamata puuskaa, Ei lakkaa tuli koskaan polttamast', Eik' taukoo perkel' ſieluu waiwaamast'.
11. Siis wäris', wapis', ann' kaikk' karwas nousta, Nin' muistain, kuinka julmast' Jumal' kostaa Synti-

Digitized by Google

sill' helwetin waiwass' haikiass', Ja kadotuksen kuopass' kauhiass'.

12. Waan sitä wastaan ilost' raukee juuri, Kuin mielees johtuu taiwaan kunnia suuri, Se sanomaton kirkkaus, kunnia, Jonk' pyhillens' siell' antaa Jumala.

13. Muista, kuink' hywä Jumal' on, kuin auttaa, Kuink' saatan' wiekas, kuin kawaluutens' kautta Ain' syntiin pyytää ja kadotukseen, Sentähden turwaa aina Jesukseen.

14. Kats', ettei lamppus sammu synnin sumuss', Ja hukut kadotuksen kauhiass' humuss'. Jos lankeet, nouse koht' ja rukoil' jäll', Ett' Jumal' olis' sinull' laupias wiel'.

15. Ja sano: armollinen Isä taiwaan! Ansainnut olen kyllä suuren waiwan, Helwetti edessäni awoi on, Jos tuomit' tahdot jälkeen ansion.

16. Waikk' minun syntin' olis' kuinka monta, Waikk' usiammat, kuin kaikki meren santa; Jesus ne maksoi kaikki werelläns', Ja kuolemast' mun päästi kuollessans'.

3. Jjankaikkisesta elämästä.

W. K. N:o 128.

409. Tain elämän peräst' parempaa Toiwomme toista tulewaa, Kussa meidän waiwam' maksetaan, Kanss' iloll' itkum' kostetaan. Herran omast' suomast' owat Maa uusi, uudet taiwaat, Joissa owat Uskowaiset asuwaiset, kiiltäwäiset Kirkkaast', kuin auringon terä.

2. Kolminaisuuden kauniin kaswoin Ilmeisest' ijäti katsoin, Kunnian kruunua kanss' kantain, Nautiten taiwaan tawaraa, Ei wihollisii kuulu kussaan, Eik' itkuu, walitust', tuskaa, Eipä, eipä Kuolemaakaan, tautiakaan, ei waiwaakaan: Kaikki owat kadonneet kauwas.

3. Wapaan' wainoist', wäkiwalloist', Synnist', surust', kaikist' waiwoist', Paits' pelwot', lewoss' lujass', Rauhass' ratki juur' autuaass', Rinnat rakkaudest' palaa, Toinen toistans' kohtaan alat'. Taidot taiwaan Tiedoll' täytetään, mielet muutetaan, ratk' rawitaan Wiljalt' wiisaudell' pyhäll'.

Digitized by Google

4. Ollaan enkelitten eloss', Alat' autuitten iloss', Ynn' ystäwitten seass', Sukuin, siſaritten seurass', Weljesten, wanhempain joukoss', Tuttuin ja tuntemattomain. Tuntemattomat Tutuks' tulewat, kaikk' pyſywät pyhäin perinnöss', Jts' ilmei aſuu meiss' Jumal'.

5. Aſuu hywyytens', pyhyytens' kansſa, Sielut, ruumiit riemull' täyttää, Ilmei armons' alat' näyttää. Kielet owat kerkiät kiittämään, Heljäll' äänell' ylistämään, Herran töit' tunnustamaan, Iloss' ihanass' Wäſymätä, lakkaamata, loppumata, Suuttumata pauhinass' pyhäss'.

6. Taiwaan chuoriss' kumajawat, Urkuin uutt' wirttä weiſaawat, Kumiſewill' kurkuill' laulawat, Monen myös mutkaiſill' äänill', Ynnä enkelitten kielill' Jumalaa alat' ylistäin. Eija! Eija! Kanss' enkelein, kaikkein pyhäin, kaikk' pauhaawat: Pyhä, pyhä, pyhä Jumal'!

7. Sen ijäiſen elämän menoo, Riemuu runſast', iloo jaloo, Ei oſaa ſuukaan ſanoo; Perät' pois puhekkin puuttuu Niihink', kuin korwill' on kuultu, Eik' ſilmill' ole nähty näitä. Kussa kukin Ynnä yhteen, kaikki kiisten, Jeſust' kiittää, Iloll' woiton wirttä weiſain.

8. Ei taito täss' taida tietää, Eik' ajatukſiin woi astuu, Eik' ole meill' ilmoitettu Wiel' niitä, kuin omillens' Jumal' Walmiſtan' on nautit' kunniall'; Ne ymmärryst' ylits' käywät. Chriſte Jeſu, Jts' anſaitſit, näitä walmiiks' meill' walmiſtit. Suo työnäs näit' nautit' ſaiſim'! Amen.

410. Ratk' taiwaaſſa, ratk' taiwaaſſa On ilo, riemu ſuur', Siell' iloitſewat kaikki, Enkelein chuoriss' juur', Weiſaten riemuiſest': Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Sebaoth!

2. Ratk' taiwaaſſa, ratk' taiwaaſſa Taito täydellinen, Siell' ſaam' Jumalan nähdä, Niinkuin on olewainen: Kaswoiſta niin kaswoin, Kaswoiſta niin kaswoin, Herra Sebaoth!

3. Ratk' taiwaaſſa, ratk' taiwaaſſa, Siell' kirkkaus paiſtaa, Eip' auringon kirkkaus Niin kirkkaast' waliſ-

Digitized by Google

ta, Kuin se kirkkaus taiwaassa, Kuin se kirkkaus taiwaassa, Herra Sebaoth!

4. Sitä iloo, kuin taiwaass' on, Ei taida kenkään puhua, Ei yksikään kirjoittaja Taida ulos sanoa Sitä iloo, kuin taiwaass' on, Sitä iloo, kuin taiwaass' on, Herra Sebaoth!

5. Siihen iloon, kuin taiwaass' on, Aut' meit', Herra Jesu Christ', Piinas ja kuolemas kautta, Saata meit' sinne wissist', Amen totisest', Amen totisest', Herra Sebaoth!

411. Ejja, minun sielun' juur' iloisest' jubileeraa, Ja sydämen' sangen suloisest' triumpheeraa! Ett' synnin paulat, Ja kuoleman waulat, On rikki särjett', ja elämä luwatt' juur' armost'.

2. Mun sydämen' iloita riemuisest' kyll' mahtaa, Ett' Jesus antaa armollisest' mull' tahtoo Rak' kunnian kruunun, Ja riemuhumun, Ja lopettaa minulta kaiken surun ja murheen.

3. Kuin lintu wisertää suloisell' kyll' kielell', Niin sanoo mun sielun' iloisell' juur' mielell': O Jesu rakas! Sull' joka paikass' Olkoon ylistys joka aika ja kütos.

4. Niin suuren murheess' lohdutuksen mull' kantaa Se ilo, kuin taiwaass' mun Jesuksen' mull' antaa; Etten minä huoli Tääll' maailman nuolii, Kuin murheell' ja waiwall' minua wuolii juur' wiekkaast'.

5. Kuin mieleen maailman turhuus tääll' johtuu, Ja kaikki sen onnettomuus, niin kohta Jäll' ajattelen, Ja uistelen Sitä iloo, kuin ijankaikkinen on taiwaass'.

6. Minun turwan' siis Jesuksen pääll' panen, Uskolla lujast' toiwoen, ett' saanen Täält' lopun nutuaan, Pääll' kaiken waiwan, Kuin kärsin tääll', jonk' Herra taiwaan mull' antaa.

7. Ilon ijäisen Jumal' taiwaast' sill' tuottaa, Kuin katuu syntiäns' katkerast', ja luottaa Hänen armoons' tääll', Ja hywyytens' pääll', Kuin pyhyn' on ijankaikkisest' wiel', ja aina.

8. Kuin synnit sydäntän' surkiast' tääll' kaiwaa,

Digitized by Google

Koht' ajattelen aiwan ahkerast' sitä waiwaa, Kuin kärsei tääll', Juur' ristin pääll', Jesus, kuin werelläns' wiruttaa wiel' mun puhtaaks'.

9. Ei taida tuoni eik' perkel' enään kadottaa; Sill' Jesus on woiman heilt' kaiken pois ottan', Ja wiimeiselt', Kosk' lähden tääl't', Hän saattaa minun elämän tielt' autuuteen.

10. Kuin kulta ja hopia juur' ihanast' heloittaa, Niin wiimeisnä päiwän' kiiltää kirkkaast' juur' totta Mun ruumiin' wiel', Ja taiwaassa siell' Paistaa kuin armas aurinko tääll' walaisee.

11. Silkill' juur' kirkkaast' kiiltäwäll' waatettaa Jesus, ja autuuden hameell' puettaa Hänen morsiamens', Ihanaisens', Ja kansans' ijäti iloittaaksens' wie kotians'.

12. Siell' kirkkaast' kullast' on rakennus ja muurit, Kalleista kiwistä perustus on juuri: Siell' ilo-paikass' On hupa aika, Enkelit weisaawat, eikä lakkaa, juur' heljäst'.

13. Rauha ja riemu ijankaikkinen on siellä, Jesus meilt' hywää mitäkään ei kiellä. Siell' iloitaan, Sekä weisataan, Ja palmu käsiss' ain' riemuitaan, eik' laata.

14. Eija, jos aika se autuas pian joutuis', Kuin Jesus meitä omians' poijes noutais', Ja kaiken waiwan, Juur' armost' aiwan, Ijankaikkiseksi iloksi taiwaan jäll' muuttais'.

15. Aut' Jesu! ett' walmiit olisim', ja wahwass' Uskoss' sun tulemistas odottaisim', kuins tahdot, Meit' tykös rietä, Ja oikiaa tietä Niin ijankaikkisen iloon wiedä, ja Amen.

412. Sen suwen suloisuutta, Koskan ajattelen, Kuin Jumal' kaikki muuttaa, Sydämest' riemuitsen: Kosk' taiwaan ja maan Herra Wasta-uudest' uudistaa, Kirkastaa kirkkaaks' kerran, Ja kaikki kaunistaa.

2. Uuden auringon antaa Jumala paistamaan, Kuu, tähdet walon kantaa, Ilmeisest' ihanan: Niin koriaks' taiwas näyttää, Kiiltäin kirkkaudess', Että se iloll' täyttää Sydämet suloisest'.

Digitized by Google

3. Niin kauniiks' kaikki tekee, Ja koriaks' Herra suur', Että, joka sen näkee, Riemusta raukee juur'. Koko maailma hohtaa, Kuin kullall' silattu, Kuin kalleill' kiwill' kohta, Ja päärlyill' kuwattu.

4. Niin silloin iloo lienee, Ettei tääll' arwata, Eikä yksikään tienne Mihinkään werrata; Waan täytyy tääll' odottaa Ain' tuomiopäiwään ast': Silloin Herra osottaa Meill' woimans' awarast'.

5. Jts' Herra iloo jakaa, Ja haudoist' herättää, Kaikk', kuin kuollunna makaa, Hän eteens' wedättää, Ja heljäll' torwell' taiwaan Kunnian kuuluttaa, Lopettaa kaiken waiwan, Iloon meit' istuttaa.

6. Meill' ruumiin jällens' antaa, Ja kaikki jäsenet Kauniina kokoon kantaa, Mullassa mädänneet, Rakentaa Herra suuri, Niin kirkkaast' paistamaan, Kuin aurinkoinen juuri, Walkiast' walistamaan.

7. Enkelins' Christus totta Lähettää leppyisest', Kuin meitä wastaan ottaa; Itse myös ilmeisest' Hän meitä kohden kulkee, Ratk' taiwaan joukolla, Ja meitä syliin sulkee, Jhanall' ilolla.

8. Ah, autuast' iloo aiwan, Christusta katsella, Kuin awas' meille taiwaan, Werelläns' kalliilla. Kuin tullaan taiwaan saliin, Propheettain, marttyrein, Patriarkain pyhäin pariin, Joukkoon apostolein;

9. Ne silloin omistawat Meit' omiks' weljiksens', Ja meitä kansians' saawat, Rakkaast' riemuitaksens'; Christuksen oikiall' kädell' Niin kunniall' kuljetaan, Tullaan taiwaasen tähdell', Autuuteen otetaan.

10. Meill' Christus sanoo ratki, Kuin oikiall' olemme: Siunatut pitää kaikki Tänn' tykön' tuleman, Perimään iloo kansian', Taiwaassa totiest', Kuin teille olen ansainn', Nautita ijäiest'.

11. Jumal' myös koston antaa Tain pahan maailman. Syntiset saatan' kantaa Helwettiin palamaan. Silloin Jumala muistaa Kaikk' ulkokullatut, Ja tykööns' pojes suistaa Kaikk' pahan tekiät muut.

12. Juur' julmaks' itsens' näyttää, Puolella wasemmall', Ja tuiman tuomion täyttää Ankarall' pauhinall':

Digitized by Google

Kirotut menkäät kaikki Helwetin walkiaan, Teit' kauhiall' tulell' ratki Jjäisest' waiwataan.

13. Silloin meit' Jumal' säästää Perkeleen pauloista, Tuskast' ja hädäst' päästää, Kuoleman waaroista, Ahdistukset' ja waiwast', Sodist' ja wainoojist', Näljäst' ja kalliist' ajast', Kuin meit' tääll' waiwasit.

14. Silloin Christus, meidän Herram', Morsiamens' kirkastaa, Wiedäksens' kotia kerran, Pois kaikest' tuskasta. Niin suurell' iloll' wiedään Hän Herran kunniaan, Ettei tääll' kukaan tiedä Senkaltaist' olewan.

15. Näin morsian totta tuodaan Kotia Christukseen: Kunnia ja suosio suodaan Työnä Jesuksen; Saa nähdä sillä haawall' Herran kirkkauden, Jot' oli uskoll' wahwall' Tääll' toiwon' totellen.

16. Ei arwaa kukaan totta, Kuink' Jsä iloisest' Morsiamen wastaan ottaa, Syleilee suloisest', Hywäilee haluisesti, Taiwaasen taluttaa, Perimään totisesti Jjäistä autuutta.

17. Kaikk' enkelit myös kuullaan Suloisest' laulawan, Kauniimmast' kuin tääll' luullaan, Rauhaa julistawan. Kaikk' kuin on Luoja luonut, Iloitsee iloisest', Ett' pääsin-päiwän suonut On Jumal' julkisest'.

18. Morsian saa silloin totta Juur' mielisuosions', Jonk' Jsän rakkaus tuottaa, Uudistain olentons', Ja Herran eteen lankee Maahan juur' nöyräst', Ja kiittää suurest' sangen Hywyytens' edestä.

19. Ylötyill' käsill' Herran Armoo myös ylistää, Jonk' kautt' on tullut kerran Wapaaksi synnistä: Tunnustaa kaikkein kuullen, Ettei mahdollinen Ollut, yhdenkään luullen, Morsiameks' Jesuksen.

20. Niin Jsä Poikans' kautta Hänt' ylös ojentaa, Autuuteen edes auttaa, Tääl' tawall' lohduttaa: Ulwös ehäilkö, waikkas Olet oll' syntinen, Sinun syntis maksoi kaikki Jesus wälimiehen'.

21. Ollessas maailmass', armon Sinulle osotin: Suloisest' siipein warjoon Ain' sinun korjasin: Pääll' ristin Poikan' annoin Edestäs naulittaa, Kuin sinun kunniaan kantoi, Taiwaasen taluttaa.

Digitized by Google

22. Ettes hywyyttän' hyljänn', Omaks' wahingoksses, Waan uskoit, kautta yljän Tulewan parhaaksses; Ei taida kukaan estää Sua iloon menemäst', Poikan' on sinun puestän' Itsellens' ijäisest'.

23. Sen olen minä päättän', Armostan' sinullen, Ja sinun olen säätän' Morsiameks' Pojallen': Alä omaan ansioos luota; Sill' sulast' armostan' Olen sun todell' tuottan' Autuuteen awaraan.

24. Niin morsian maahan lankee, Nöyrimmäst' kaswoillens', Ylistää suurest' sangen Jesusta iloksens', Kuin hänen werens' kautta On synneist' puhdistan', Ja taiwaan iloon auttan', Korottan' kunniaan.

25. Ei Jumal' salli nyhkii Morsianta tytärtäns', Itku-pisarat pyhkii Pois hänen poskistans', Pojallens' awioks' ottaa, Yhdessä olemaan, Ijäisess' iloss' totta Rakkaast' riemuitsemaan.

26. Ihanast' ilmei Jumal' Morsiamen kaunistaa Silkill' ja kalliill' kullall', Hameen myös uudistaa, Sormuksen sormeen painaa, Sill' haluns' osottaa, Autuuden armost' lainaa, Ja wiat unhottaa.

27. Niin kunnian kruunun kantaa Kirkkaimmast' kullasta, Morsiamen päähän pantaa, Ja julki julistaa Sydämens' halun rakkaan, Syleillen suloisest', Eikä sitt' ijät' lakkaa Häntä hywäilemäst'.

28. Niin paratiisiin pyhään Hänt' silloin taluttaa, Häähuoneesen juur' hywään Sisälle johdattaa: Kussa sitt' ilo pauhaa, Ja rakkaast' riemuitaan, Herran hywyytt' ja rauhaa Ijäisest' nautitaan.

29. Yljän Christuksen kylkeen Morsian sitt' lepäämään (Kuin ei hänt' koskaan hylkää) Ilolla liitetään; Silloin me riemun saamme, Ja juhlan julkisest', Kaikk' taiwaan joukko amen Weisaa juur' suloisest'.

30. Morsiamen sydän palaa Silloin rakkaudest', Kuin Jesus häntä halaa Ilolla ijäisest'; Silloin hän saapi siellä Edestä waiwansa, Kuin oli kärsin' täällä Murheess' ja kiwussa.

31. Kaikk' taiwaan tawarat perii, Riemuss' ja kunniassans' Eik' ikänäns' sitt' ecii Suloisest' sulhastans';

Digitized by Google

Waan hänen kansſans' pyſyy Yhdess' kirkkaudess', Kusk' ei hänt' kukaan ſyſi Pois ijankaikkiſest'.

32. Siell' äsken kuullaan laitaan Enkelit laulawan, Siell' riemu-wirret taitaan, Ja laulut lauletaan; Kaikk' pyhät yhteen pauhaa Enkelein joukon kanss', Julistaa ijäist' rauhaa Heljällä äänelläns'.

33. Siell' iloll' weiſat' ſaadaan Juur' uudell' muodolla, Riemuiſest' laulaa taidam', Ratk' taiwaan tawalla; Weiſaamaan uuſill' kielill' Herra meit' opettaa, Ja riemulliſill' mielill' Laulamaan totuttaa.

34. Ei ſitä iloo wielä Ymmärrä yksikään! Se ſalattu on täällä, Ast' päiwään wiimeiſeen: Ei taitawinkaan taida Werrata mihinkään, Eikä käſittää laitaa Woi wielä wiiſainkaan.

35. Ei ole korwa kuullut, Eik' nähnyt ſilmäkään, Ei olis' kenkään luullut Senkaltaist' löyttäwän, Kuin omass' Herran huoneess', Jhanall' ilolla, Jumala meidän ſuonee Kaswoihins' katſella.

36. Siell' taitaan tuta oikein Pyhä Kolminaiſuus, Sydämen täyttää kaiken Jumalan rakkaus; Herran Majesteett' ſiellä, Työt, korkeus, kunnia Tietään, eik' iloo kiellä Lapſiltans' Jumala.

37. Niin täydelliſest' tiennee Hän kaikki ſanallans' Päättää, ja itſe lienee Kaikiss' kaikk' woimallans'; Ja itſens' lahjoitt' meillen, Kanss' kaiken hywyyden, Suloiſest' ſiunaa ſiellä Kautt' Poikans' Jeſukſen.

38. Jumalan oman pöydän Tykönä taiwaallist' Siell' ehtoollista ſyödään, Herkuista makeist'; Elämän puusta ratki Me runſaast' rawitaan, Elämän lähteest' kaikki Ijäti juotetaan.

39. Kaikk' mitä mieli tekee, Ja halaa ſydän wiel', Meill' Herra antaa käkee, Eik' kiellä keltään ſiell': Jonk' edest' häntä kaikin Lakkaamat' kunnioitam', Ja toinen toistam' ratki Sydämest' rakastam'.

40. Uutt' wirttä kaikkein pyhäin Kanss' ſiellä weiſaamme: Yliſtyst' Herran hywän, Näin iloll' laulamme; Kunnia ijät' olkoon Iſäll' ja Pojalle, Kiitos kaikilta tulkoon Ain' Pyhäll' Hengelle!

Digitized by Google

41. Kainkaltaiſella wirrell' Kaikk' pyhät pauhaawat, Kiitost' ja kunniaa Herrall' Lakkaamat' laulawat. Suuremman ilon ſiellä On Jumal' antawa, Kuin uskois' kukaan täällä Enſinkään olewan.

W. k. N:o 380.

413. Herra ſiunaa meit' ja auta, Ain' myös waaroiſt' warjele! Herra, ſinun kaswos kautta Armahd', ſielun' walaiſe! Herra Jumal', kaswos käänn', Ja ſun rauhas meille ſäänn'! Iſäll', Pojall', Hengell' Pyhäll', Olkoon kunnia ijät' ylhääll'!

Jumalalle ainoalle kunnia!

Digitized by Google

Wirtten Registeri,

alku-numeroin jälkeen.

Aamulla seisoin warhain 379
Adam, Ewa alust' syntii 221
Ah, ah! kunkan kurja 251
Ah Herra Christ'! Synnit 259
Ah Herra! ålå rankais' 46
Ah Herra! ålå wihasfas 28
Ah Jesu! minua armahda 385
Ah Jesu! pysy tykönän' 234
Ah Jsä Jumal'! kuin asut 307
Ah Jsä! päällem' armahda 309
Ah Jumalan'! Rienn' 94
Ah Jumala! tänn' katsahda 233
Ah Jumal'! kuin edes taisin 64
Ah! kuinkan waiwataan 333
Ah! kunne kulkenen 295
Ah! mik' ompi elom' tääll' 273
Ah! miks' olet ihmis 282
Ah! ollenko má outo ainoo 266
Ah sielun'! anna wallit' 291
Ah suru suur'! Ett' 150
Ah suruton! koskas 408
Ain' Herran tykö 59
Ainoan Jumalan korkeudes' 187
Ainoan Jumalan päälle 267
Ain' weisatkaam' Herrall' 74
Ann' Jumal' jokapäiwäistä 317
Armahda päällen' Jumala 55
Armon liiton enkel' 193
Asiani annan Herran 383
Aufer immensam, Deus 306
Aurinko nyt on laskeunut 368
Auta, Herra, meit' 58
Auta mua, Jumalani, tässä 62
Autuaan onni on, joll' 325
Autuas auttaa köyhää 47
Autuas se kuin ei käyskele 24
Autuas se kuin pelkää Herraa, Hänen 79
Autuas se kuin pelkää Herraa, Ja 88

Christe maailman Wapahtaja 196
Christe, paiste, kirkas 366
Christe! päiwä on kädessäs 370
Christe sinä apuum' ehdi 337
Christe walo walkeudest' 360
Christikunt' Christuksell' 216
Christuksen piinaa 144
Christuksen alas astui 118
Christus astui ylös 180
Christus ja apostolit 401
Christus Jumalan Poika 109
Christus, karitsa pyhä 161
Christus, kuin edestäm' 167
Christus, kuin kuoletettiin 156
Christus kuoleman kiwuss' 87
Christus täski sanans' 16
Christus nous' ylös 157
Christus oppians' 179
Christus taiwaasen ylös 181

Dawid, Pyhä propheetta 304

Eija, minun sielun' juur' 411
Ellei kartanoi ja taloja 87
Enkel' ilmestyi taiwaast' 122
Enkel' paimenill' puhui 121
Esaiall' propheetalle 108
Etkös ole ihmis-parka, 278
Ett' pimiän yösen warjelit 357

Halleluja! iloll' lujall' 82
Haudatkaamme ruumis 398
Herodes häjyn elkinen 219
Herra aikanam' rauhaa 313
Herra Christe, sinua 345
Herra Christus tuli 15
Herraa hywää kiittäkäät 99
Herra Jesu ainoa 258
Herra Jesu Christ'! Minun 135
Herra Jesu Christ'! suas 237
Herra Jumal', asuwa 5
Herra kansas perittäwäs 66
Herra kaswos kääntä 260
Herra kiitett' olkoon 301
Herra koska surkia huuton' 4

Digitized by Google

Herra kuin armollinen olit 69
Herra kuin asetit ajat, 338
Herra! kuka sinun majassas 33
Herra! mikäs kätket sinuas 29
Herran henki ilman alust' 178
Herra on mull' walo, 41
Herra sinä minun turkii 93
Herra sinnaa meit' ja 413
Herää sielun' ja mielell' 362
Historia on tosin itsestäns' 210
Hädässän' huudan Herraa 90
Hädäss' huudan, etsin Herraa 65

Jam moesta quiesce 399
Jerusalem, pyhä kaupunk' 97
Jesu armost' alkawalle 132
Jesu elon', autuuteni 148
Jesu meidän lunastuksem' 170
Jesu minun ilon', autuun' 294
Jesu onnen', osan' oman'! 138
Jesu, sanallas sä sielun' 253
Jesu, sinun waiwas kowat 147
Jesuksen kuolo wiaton 20
Jesuksen muisto ihana 137
Jesuksen nimeen waellam' 335
Jesus armon aitta 271
Jesus Christus kunastajam' 17
Jesus Christus sielun 165
Jesus Christus uhriks' 157
Jesus Christus wissist' 164
Jesus Jsäns' tahdon täytti 169
Jesus kunnian kruunun 134
Jesus kuolluiss' ollessans' 160
Jesus nous' kuolluist' 159
Jesus ristin päällä rippui 145
Jesusta tahdon kiittää 261
Jesust' sielun' halaa, 270
Jesus täält' woiton, 168
Jesus ystäwän' on paras 252
Ihminen, jonk' Jumal' loi 407
Ihmisen elämän surkeudest' 275
Ihmisen luonto turmeltu 222
Iloisest' Jesuksell' kiitost' 158
Iloitkaam' pääsiäis-juhlast' 155
Iloitkaam' siis kaikki 129
Iloitkaat nyt tähän 223
Iloitse, Christikunt' 114
Iloitse sielun' Herrassa 243
Ilon kanss' weisatkaam' 125
In dulci Jubilo 124
Jo aiwan lähnä aika on 404
Jo heräjä, Christikunt' 403
Jo joutui päiwä armas 371
Jo joutuu armas aika 318
Joka Korkeimman turwiss' 72
Jolla raitis ruumis on 320
Jollen woi wostoin-käym. 288
Jo loppu wanhall' wuodelle 131
Jo nouskaat kaikin ahkerast' 207
Jos ei Herra auta meitä 85
Jos ei Herra rakenna 86
Jos Herraa palwell' tahdot 80
Jsä haltia maan, taiwaan 336
Jsä Jumala taiwaast', Alä 184
Jsää Jumalaa kiittäkäm' 241
Jsä Jumal', waltias Herra 188
Jsä kaikkiwaltias! 190
Jsä meidän yhdäll' taiwaas' 10
Jts' Jsä asetit armost' 327
Jts' Jumalan alust' tiedän 328
Jumal'! anna meidän 312
Jumala asetti awiokäskyn 324
Jumal'! aut' minä taitaisin 148
Jumala kuin kaikki loi 323
Jumala päällemme armaht. 61
Jumala suurest' hywyydest' 225
Jumalan päälle panen 244
Jumalan säädyn perästä 365
Jumalast' en erit' tahdo 287
Jumalat' kiittää mahdam' 346
Jumalat' kiittää yli-aikaa 303
Jumal' on meidän wäkewä 53
Jumal' on wedett' miehen 206
Jumal' seisoo jumalain 67
Jumal' taiwaast', Jsä hywä 297
Juur' hartaast' moailmast' 391
Juur' wirtais wieress' 92

Kahta, Herra, anon sinult' 299
Kaikk' kuin Christusta 198
Kaikk' kuin maa päälläns' 374
Kaikkein luontokappalten 339
Kaikki Christityt iloitkaan 113

Digitized by Google

Kehu kielen', Muista mielen' 19
Kielen' kerkiä, ole tärkiä 152
Kiitett' ole, Herra Jumal' 343
Kiitett' ole, Israelin Jumal' 103
Kiitett' olkoon Jesuksen 133
Kiitetty olkoon Herra 102
Kiitoksen Herra sinull' 355
Kiitos olkoon sull', Jsä 300
Kiittäkääm' Herraa, kuin 344
Kiittäkääm' Herraa Jumalt' 18
Kiittäkäät Herraa, Kiittäkäät 98
Kiitän sinua, Jsä Jumal' 359
Kiitän sinua Poikas kautta 356
Kirjoittaa en minull' miel' 276
Koko maailm' iloit' mahtaa 75
Koko maailma walittanee 397
Koska aikani jo tullut on 388
Kosk' murhe ja waiwa 83
Kuin Christus seurakunt. 326
Kuin hätä kowa käsiss' on 305
Kuin Jesus astui haahteen 200
Kuin Jesus wuorell' 208
Kuin kirkkaast' kointähti 128
Kuink' tulee nätjän hädässä 319
Kuink', Jesus, sielus' 151
Kunnioittakaam Christust' 112
Kutsuu Christus: kaikk' 217
Kuulkaat Christityt kaikki 394
Kuul' Jumal' rukouksemme 236
Kyll' kauniin tiedän 232
Kylwäjä siemenens' meni 202
Käy nyt sielun' kaikell' 375
Laske nyt, Herra, sinun 104
Lauluja nyt laskekaam' 120
Linna luja on Jumala 52
Maa suur' ja awara 89
Maailman menon turhuuden 213
Maailman menon turhuudest', 280
Maailmass' mainittawat 272
Maailma, sinun jatan 389
Meidän Jsäm! sinua 13
Meidän linnam' on Jumal' 51
Meill' taiwaan korkia 126
Me kiitoksen nyt sinullen 363
Me kuin eläm' maan päällä 336
Me sinua Christe kiitämme 372
Me sinua, Jesu, ylistäm' 149
Me uskom' pääll' yhden Jumalan 9
Me uskom' yhden Jumalan pääll' 4
Me uskomme yhden Jumalan pääle, Jsän 5
Mielen', miks' suret 286
Miks' kerskaat, wäkewä 56
Miks' kiukuss' sanowat 25
Miksis wiiwot kauwan 380
Mikä silloin taitaa puuttuu 38
Minun mielestän' maailma 277
Minun sielun' jälkeen nyt 392
Minun sielun', kiitä Herraa: Ja 77
Minun sielun', kiitä Herraa Monin 76
Minun sielun' suurest' kiittää 101
Minun sieluni suurest' ylistää 100
Minun toiwon' on 381
Mitäs Jumal' tahdot 268
Moni awiokäskyy laittaa 199
Mun Herran' hywän 384
Mun Jumalan'! sinua 347
Mun sielun' iloitkaan 329
Mun silmän', käten' 84
Murhettan' koskan 350
Mustaan multaan tuhwaks' 400
Mä herätessän' aamulla 351
Mä nukun haawoin Christuksen 390
Mä sinua kiitän, Jumala! 248
Niin, Jesu rakas, 154
Niin Jesus puhui 209
Niin kauwan kuin me 378
Niinkuin Herra kaikkein 285
Niinkuin peura janosanja 48
Niin on kirkon menomme 239
Nyt Herraa ylistäkäm' 340
Nyt Jesust' lohdutustam' 166
Nyt kaikki Christityt 224
Nyt kaikin Herraa 309

Digitized by Google

Nyt näemme siunatun 358
Nyt on meill' Herran 235
Nyt päiwä edes kulun' 373
Nyt tänn' tulkaat 246
Nyt tänä huomen-hetken' 361
Nyt wietäm' aikaa 171
Näin suurest' Jumal' 203
Nämät ne kymmenen 1

O Christe kunnian Kuningas 263
O Christe Wapahtajamme 153
O Christikunt' morsian 229
O Christitt' sinuas 402
O Christityt, nyt iloitkaam' 23
O Herra Jesu, waiwaisten 332
O Herra! ilo suuri Mull' 81
O Herra Jumal', armollinen 11
O Herra Jumal'! kuin kaikki 192
O Herra Jumala taiwaast'! Me kiitäm' 185
O Herra Jumala taiwaast'! Me kyllä 30
O Herra Jumala taiwaast'! Olet 71
O Herra Jumala taiwaast'! Waikiast' 279
O Herra kaikkiwaltias 310
O Herra! korwas kallist' 27
O Herra! kuin asut 220
O Herra, minua auttele 49
O Herra! sinä turwan' 34
O Herra! sinun pyhä 227
O hywä Jumala, jolt' 298
O Jesu Christe, Jumalan 382
O Jesu Christ'! kuin luontom' sait 110
O Jesu Christ'! kuin olet 156
O Jesu Christe! sä 226
O Jesu Christe wiaton 387
O Jesu, elämän Herra 262
O Jesu korkein lohdutus 264
O Jesu! kuinkas olet 142
O Jesu, leipä elämän 21
O Jesu piinas' kautta 250
O ihminen, ajattel' aina 212
O ihminen, ain' ajattel' 377
O ihminen, muistel' synnis 141
O Jumal', anna minull' 284
O Jumal' ijankaikkinen, Kuin 242
O Jumal' ijankaikkinen! Suur' 191
O Jumal', kenen edess' 255
O Jumal' rikas hywyydest' 194
O Jumal' sinua kiitäm' 7
O Jumal' sinua me kiitäm. 6
O Jumal', sun hywyyttäs 341
O ijäisyys! pelkään 406
O kaikkein kappalten Luoja 376
O korkia taiwaan Jumala, 316
O kuinka ihanat Aluinsias 68
O laupias Herra Jumala! 60
O laupias Isä, Herra 183
Ole armollinen minull' 54
Ole hywäss' turwass' 386
Ole kiitetty Jesu Christ' 117
Ole kiitett', Isä Jumala! 238
Ole kärsiwä, nöyrä ja 269
Ole sielun' iloinen, 290
Olettako te mykät niin 57
Olkoon Herra! sinull' 36
O paras paimenen', 321
O puhdas Jumalan karitsa! 146
O Pyhä Henki! tule nyt 176
O Pyhä Henki! tule, Täytä 177
O Pyhä Kolminaisuus! 352
O sinä meidän Isäm' 12
Ota pois, Jumal', päältäm' 306

Paits' miehet' miehen 127
Piltin synnytti Bethlehem, 139
Pois makia maailma jää! 274
Puer natus in Bethlehem, 139
Pyhä Christikunt' iloitse, 116
Pyhä Henki sydämellen 182
Pyhän Hengen armo 172
Pyhä on Isä Jumala, 189
Päiwä nyt ehtii ehtoollen, 369
Päiwä tyköön' pois kulkee, 367
Päälles minä, Herra, 43
Päälles, o Herra! aina 315
Päästä nyt, Herra, 105
Pääsiäis-päiwää nyt 168

Digitized by Google

Pääſtäis pyhän', pääſin-päiwän' 162

Rakas taiwaallinen Iſä 14
Rak' kallis, hywä aſia 78
Rak' riemuita me mahdam' 123
Rak' taiwaaſa, rak' 410
Rauhass' ratki täält' nyt 395
Riemuitkaan maa, taiwas 197
Riemuit' me mahdam' 113
Ruomi röykkiä, kuink' 240

Sanoi Herra, aſuwa 78
Sanoi Pietar' tuomiopäiwän, 405
Se ihminen on autuas rak', 44
Se kuin tahtoo autuas 8
Se kuin tahtoo Christitt' 2
Sen Herra aina autuaaks' 281
Sen ſuuren Herran 322
Sen ſuwen ſuloiſuutta, 412
Seurakunta iloitſe, 106
Siit' on meill' iloinen aika, 119
Sinun pyhä ſanas, o Juma!'! 230
Sinun tekös, o Herra 331
Sinun tykös, Herra Chriſte, 285
Sinun tykös, Herra, tulen 89
Siion waikiast' walittaapi, 292
Sull', Jeſu, mielest' nöyräſtä, 22
Sun edeſſäs walitan Chriſte, 265
Sun haltuus, rakas Iſani, 245
Sun Herra kädeſſäs' on 334
Sun hywyyttäs me kiitäm', 130
Sun porttis, owes awaja, 107
Sun tykös turwaan, Jumal. 63
Suo meille rauha, Herra 311
Suru ilon edell' 289
Suullans' tyhmät kyll' 32
Suun', ſydämen', ſielun' 96
Sydämest' muiſtaa mahdan 349
Sydämest' rakaſtan ſinua, 293

Tain elämän perást' 409
Taiwaan waltakunta on 201
Taiwaat ilmoittaa, Jumalan 35
Tapahtui täällä, tain paiwän 115
Te Chriſtityt, kulkaat nyt 399
Te Chriſtityt, ylös herätk. 215
Tule Chriſtitt' Chriſtukſ. 195
Tule Luoja, lohduttaja, 174
Tule Pyhä Henki, Herra 175
Tule Pyhä Henki, Luoja, 173
Tule rauha ſuloinen, 314
Tule toiwottu turwa tänn', 111
Tulkaat tänn' kaikk', ſanoo 218
Tykös Herra Jeſu 247
Tykös, Jumala, ikäwöitſen 40
Täll' ajall' autuaall' 186
Tänn', Herra, korwas kallista, 70
Tänn', Herra, korwas kumarr', 348

Watwainen walitan 256
Walittaa waikiast' mahdan 254
Warjel', Jumal', ſinun 296
Weiſaan yhdeſt' korkiast' 50
Weiſatkaam' nyt rikkaast' 204
Weiſatkaam' ſydämen 342
Veni Sancte Spiritus, 177
Wiſiſt', Jeſu Chriſte, 393
Woi, Herra, kuinka kauwan 51
Woi, Herra, kuinka uſiat 26
Woi meitä köyhiä ſyntiſii! 223

Yks' ihminen synniss' 257
Yks' kuningas tahtoi 214
Yks' lapſi ſyntyi Bethleh. 140
Yks' oikein ajatelt' aiwoitus 231
Yks' rikas mies, wäkewä 205
Yliſtys olkoon ſinulle 350
Yliſtän Herraa ſydämest'! 364
Yliſtän ſinun nimeäs, 95
Ylpeys on wika ſangen 211
Ynnä yksi yhteys, 91
Yö hirmuinen nyt hämmäst. 354
Yö on nyt meilt' 353

Ylkääm' pahakſem' panko 308
Ylwös ſinä pahakſes' panko, 45
Älä ſielun' ſure ſurkiast', 249

Digitized by Google

Oſoitus,

mitkä wirret owat weiſattawat yhteen tapaan, niinkuin w. 1702 toimitettu nuottikirja näyttää.

N:o	weiſataan kuin
2	32.
8	142. 281.
9	10.
10	9. 93. 153. 191. 297. 376.
11	303.
14	109. 337. 343.
19	152.
21	40. 49. 226. 236.
22	53. 95. 224. 339. 340. 377. 385. 404.
24	35.
25	26.
28	70. 330.
29	278.
30	64.
31	84. 90.
32	2.
34	217. 218. 221. 307.
35	24.
39	68. 106. 271. 274. 289. 295. 338. 384. 394.
40	21. 49. 65. 226. 236.
41	48. 147. 249. 380. 413.
44	60. 258. 264.
45	364.
48	katſo N:o 41.
49	21. 40. 226. 236.
52	51.
53	katſo N:o 22.
58	66.
59	208. 225.
60	katſo N:o 44.
62	141. 210. 280.
63	243. 268.
64	30.
65	40. 260. 386.
66	58.
67	219.
68	katſo N:o 39.
70	katſo N:o 28.
73	197. 245. 351. 390.
77	200. 328.
79	299.
80	349. 355.
81	250. 315.
83	322.
84	31. 90.
85	308.
87	86. 324.
88	325.
89	260. 386.
90	katſo N:o 84.
93	9. 10. 153. 191. 297. 376.
94	259. 363.
95	22. 53. 224. 339. 340. 377. 385. 404.
99	290. 314.
103	101.
105	104.
106	katſo N:o 39.
109	14. 337. 343.
115	**Hodie Deus.**
125	124.
127	342.
128	151. 326. 409.
130	287. 361. 371.
132	182. 195. 282. 292. 360. 375.
134	251.
136	135. 232. 383.
141	62. 210. 280.
142	8. 281
145	401.
147	41. 48. 249. 380. 413.
149	248. 305. 316. 373.
151	128. 326. 409.
152	19.
153	katſo N:o 93.
157	164. 180.
160	159. 169. 178.

Digitized by Google

N:o	weisataan kuin
162	161. 168.
164	katso N:o 157.
168	katso N:o 162.
169	katso N:o 160.
174	173.
178	katso N:o 160.
179	181. 196.
180	katso N:o 157.
181	katso N:o 179.
182	katso N:o 132.
184	336.
189	188.
191	9. 10. 93. 153. 297. 376.
194	235. 283. 296. 335. 352. 357.
195	132. 182. 282. 292. 360. 375.
196	katso N:o 179.
197	73. 245. 351. 390.
200	77. 328.
203	285. 382.
207	222. 313.
208	59. 225.
210	62. 141. 280.
213	212.
218	34. 217. 221. 307.
219	67.
220	242.
221	katso N:o 218.
222	207. 313.
224	22. 53. 95. 339. 340. 377. 385. 404.
225	59. 208.
226	21. 40 49. 236.
227	230. 233.
230	katso N:o 227.
232	135. 136. 383.
233	katso N:o 227.
234	365. 372.
235	194. 283. 296. 335. 352. 357.
236	21. 40. 49. 226.
242	220.
243	63. 268.
244	284. 288.
245	73. 197. 351. 390.
248	149. 305. 316. 373.
249	41. 48. 147. 380. 413.
250	81. 315.
251	134.
252	294.
255	389.
258	44. 60. 264.
259	94. 363.
260	89. 386.
262	261. 327.
264	katso N:o 258.
266	300. 406. 408.
268	63. 243.
271	39. 68. 106. 274. 289. 295. 338. 384. 394.
274	106. katso N:o 271.
278	29.
280	62. 141. 210.
281	8. 142.
282	132. 182. 195. 292. 360. 375
283	194. 235. 296. 335. 352. 357.
284	244. 288.
285	203. 382.
286	331.
287	130. 361. 371.
288	katso N:o 284.
289	39. 68. 106. 271. 274. 295. 338. 384. 394.
290	99. 314
292	katso N:o 282.
294	252.
295	106. katso N:o 289.
296	katso N:o 283.
297	9. 10. 93. 153. 191. 376.
299	79.
300	266. 406. 408.
303	11.
305	149. 248. 316. 373.
307	34. 217. 218. 221.
308	85.
309	388. 393. 402.
310	311.
313	207. 222.
314	99. 290.

Digitized by Google

N:o	weisataan kuin
315	81. 250.
316	149. 248. 305. 373.
318	412.
322	83.
324	86. 87.
325	88.
326	128. 151. 409.
327	261. 262.
328	77. 200.
330	28 70.
331	286.
335	194. 235. 283. 296. 352. 357.
336	184.
337	14. 109. 343.
338	katso N:o 289.
339	22. 53. 95. 224. 340. 377. 385. 404.
340	katso N:o 339.
342	127.
343	katso N:o 337.
346	362.
349	80. 355.
350	353. 356.
351	73. 197. 245. 390.
352	katso N:o 335.
353	350. 356.
355	80. 349.
356	katso N:o 350.
357	katso N:o 335.
360	132. 182. 195. 282. 292. 375.
361	130. 287. 371.
362	346.
363	94. 259.
364	45.
365	234. 372.
370	366.
371	katso N:o 361.
372	katso N:o 365.
373	149. 248. 305. 316.
375	katso N:o 360.
376	9. 10. 93. 153. 191. 297.
377	22. 53. 95. 224. 339. 340. 385. 404.
380	41. 48. 147. 249. 413.
382	203. 285.
383	135. 136. 232.
384	39. 68. 106. 271. 274. 289. 295. 338. 394.
385	katso N:o 377.
386	89. 260.
388	309. 393. 402.
389	255.
390	73. 197. 245. 351.
393	katso N:o 388.
394	katso N:o 384.
401	145.
402	katso N:o 388.
404	katso N:o 377.
406	266. 300. 408.
408	katso N:o 406.
409	128. 151. 326.
412	318.
413	41. 48. 147. 249. 380.

Digitized by Google

Wuotuiset

Epistolat

ja Ewankeliumit,

Etu- ja jälki-rukouksinensa,

ynnä niiden seuraan yhdistettyin kappalten
ja rukousten kanssa.

Helsingissä,
J. C. Frenckellin ja Pojan tykönä, 1877.

Digitized by Google

Ewankeliumi-kirjan sisällä-pito.

Lehtien siwunumerot

1. Epistolat ja Ewankeliumit. . . . . 5.
(Epistolain ja Ewankeliumein wälille pantuin wirtten numerot osottawat numerolukua wirsikirjassa.)

II. Christuksen kärsimisen historia. . . . . 129.
III. Christuksen ylösnousemisesta kuolleista. . . 150.
IV. Christuksen taiwaasen astumisesta. . . . . 159.
V. Jerusalemin häwityksestä. . . . . 162.
VI. Lutheruksen Katekismus, Huoneen-taulun ja Athanasiuksen tunnustuksen kanssa. . . . . 173.
VII. Saarnawiran toimituksiin tarpeellinen käsikirja.
1. Kasteesta . . . . . 196.
2. Hätä-kasteesta . . . . . 202.
3. Löydetyistä lapsista . . . . . 205.
4. Suomalainen Mesfu . . . . . 206.
5. Awiokäskystä . . . . . 219.
6. Waimoin kirkkoon-ottamisesta . . . . . 227.
7. Sairaista . . . . . 231.
8. Ruumiin hautaamisesta . . . . . 238.

VIII. Wähä Rukous-kirja.

A. Awenariuksen aamu- ja ehtoo-rukoukset, joka päiwä wiikossa . . . . . 243.

B. Rukoukset rukoilla kirkossa.

1. Christillinen rukous kirkkoon mennessä . . . . . 260.
2. Rukous armon ja hengen lahjasta oikein rukoilla . . 260.
3. Rukous, jolla me itsämme sabatille eli juhlalle walmistamme . . . . . 262.
4. Rukous kirkkoon mennessä . . . . . 262.
5—8. Rukoukset kirkkoon tultua . . . . . 262.
9. Rukous ennen saarnaa . . . . . 264.
0—12. Rukoukset saarnan jälkeen . . . . . 265.
13. Rukous Jesuksen tykö syntein anteeksi saamisesta . . . 266.
14—17. Yhteiset esirukoukset . . . . . 267.
18. Rukous Katekismus- saarnan jälkeen . . . . . 272.
19. Rukous Christuksen-piinan saarnan jälkeen . . . . . 272.

Digitized by Google

20. Esirukous Herran ehtoolliselle käywäin edestä . . . . 273.
21. Rukous, kirkosta lähteissä, taikka kotia tultua . . . . 273.
22. Rukous adwenttis-sunnuntaina . . . . . 274.
23. Christuksen syntymisestä . . . . . 275.
24. Rukous- ja kiitos-sanat pyhän kasteen edestä . . . . 278.
25, 26. Christuksen pinasta . . . . . 279.
27. Christuksen ylösnousemisesta . . . . . 281.
28. Christuksen taiwaasen astumisesta . . . . . 283.
29. Pyhästä Hengestä kiitos-sanat . . . . . 284.
30, 31. Rukous pyhäin enkelein warjelukseksi . . . . 284.
32. Kellon lyödessä . . . . . 287.
33. Rukous christillisestä elämästä . . . . . 288.
34. Jokapäiwäinen rukous . . . . . 288.
35 37. Kiitos ruumiin ja sielun ylöspitämisen edestä . . 289.
38. Rukous Isän Jumalan tykö . . . . . 292.
39. Rukous Jumalan Pojan tykö . . . . . 293.
40. Rukous Pyhän Hengen tykö . . . . . 293.

C. Ripin ja synnin-päästön Rukous-kirja.

Opetus totisesta parannuksesta ja pyhän ehtoollisen oikiasta nautitsemisesta . . . . . 294.
1—5. Rukoukset oikiasta kääntymisestä . . . . . 301.
6, 7. Rukoukset ripille mennessä . . . . . 304.
8, 9. Kiitokset ripin jälkeen . . . . . 306.
10—15. Herran ehtoolliselle menewän rukoukset . . . . 308.
16. Rukous Herran ehtoollista nautittaissa . . . . . 313.
17—22. Rukoukset ja kiitokset Herran ehtoollisen jälkeen . 313.
23. Rukous uskon lisäämisestä . . . . . 316.
24, 25. Rukoukset elämän parannuksesta . . . . . 317.
26. Rukous laupeudesta . . . . . 317.
27. Rukous sopiwaisuudesta . . . . . 318.

D. Rukoukset kaikkinaisissa säädyissä.

1. Opettajan rukous . . . . . 319.
2. Sanan kuuliain rukous . . . . . 319.
3, 4. Esiwallan rukoukset . . . . . 319.
5. Alamaisten rukous . . . . . 321.
6. Korkian wirkamiehen rukous . . . . . 322.
7. Tuomarin rukous . . . . . 323.
8. Rukous siunaukseksi wiran ja asiain toimitukseksi . . 324.
9, 10. Awiomiehen ja awiowaimon rukoukset . . . . . 324.
11. Raskaan waimon rukous . . . . . 326.
12. Wanhempain rukous lastensa edestä . . . . . 327.
13. Lapsen rukous . . . . . 328.
14, 15. Leskein rukoukset . . . . . 329.
16. Isättömän ja äidittömän lapsen rukous . . . . . 332.
17. Awioseätyyn menewäin rukous 335

Digitized by Google

18. Sotamiehen rukous . . . . . 332.
19. Kauppamiehen rukous . . . . . 333.
20. Wirkamiehen rukous . . . . . 333.
21. Peltomiehen rukous . . . . . 334.
22. Palkollisten rukous . . . . . 335.

E. Rukoukset moninaisissa tiloissa.

1. Rukous myötä-käymisessä . . . . . 335.
2. 3. Rukoukset wastoin-käymisessä . . . . . 336.
4, Rukous suuressa murheessa ja ahdistuksessa . . . . 338.
5—10. Sairaan rukoukset . . . . . 339.
11. Sairaudesta paranneen kiitos-rukous . . . . . 344.
12. Rukous ruton ja tarttuwain tautein aikana . . . . 345.
13. Rukous sodan aikana . . . . . 346.
14, 15. Rukoukset rauhan edestä . . . . . 346.
16. Rukous maan hedelmän edestä . . . . . 347.
17. Rukous kalliilla ja suuren näljän ajalla . . . . . 348.
18. Rukous ukkoisen jyristessä . . . . . 348.
19. Kiitos Jumalan armollisen awun edestä . . . . . 349.
20. Rukous syntymä-päiwänä . . . . . 350.
21. Rukous ruumista haudattaissa . . . . . 354.
22. Rukous hautaamisen jälkeen . . . . . 355.

F. Maalla matkustawaisten rukoukset.

1—3. Rukoukset matkaa alkaissa . . . . . 355.
4. Aamu-siunaus matkalla . . . . . 357.
5. Kiitos myötä-käymisen edestä matkalla . . . . . 358.
6. Ehtoo-siunaus matkalla . . . . . 358.
7. Rukous matkaan lähteneiden edestä . . . . . 359.
8. Kiitos hywin päätetyn matkan edestä . . . . . 360.

G. Rukoukset merellä.

1. Rukous merelle mennessä . . . . . 360.
2. Aamu-siunaus merellä . . . . . 361.
3. Jokapäiwäinen rukous merellä . . . . . 361.
4, 5. Ehtoo-siunaukset merellä . . . . . 362.
6. Rukous, kuin myrsky ja hätä on merellä . . . . . 363.
7. Kiitos hywin päätetyn merimatkan edestä . . . . 364.

1, 2. Rukoukset autuaallisen lopun edestä . . . 364.
Litania . . . . . 366.
Päätös rukousten päälle . . . . . 369.
Huonekuntain aamu- ja ehtoo-rukous . . . 370.

Digitized by Google

I. Epistolat ja Ewankeliumit.

1. Sunnuntaina Adventissa.

Collecta. Ylös herätä, Herra Jesu! sinun woimas, ja tule, että me sinun lohdutukses ja warjelukses alla kaikkein syntein waaroista pelastetuiksi tulisimme; Sinä, joka elät ja hallitset, Isän Jumalan ja Pyhän Hengen kanssa, yhdessä Jumaluudessa, ijankaikkisesta ijankaikkisehen. Amen.

Epistola, Rom. 13: w. 11.

Rakkaat weljet! Että me sen tiedämme, nimittäin ajan, että nyt on aika unesta nousta; sillä meidän autuutemme on nyt lähempänä, kuin silloin, koska me uskoimme. 12. Yö on kulunut ja päiwä on tullut; sentähden hyljätkäämme pimeyden työt, ja pukekaamme itsiämme walkeuden sota-aseilla. 13. Waeltakaamme soweliaasti niinkuin päiwällä; ei ylönsyömisessä eikä juopumisessa, ei kammioissa, eikä haureudessa, ei riidassa ja kateudessa. 14. Waan pukekaat päällenne Herra Jesus Christus, ja älkäät holhoko ruumistanne haureuteen.

Ihmisen luonto turmeltu on	222.
Maa suur' ja awara	39.
Scurakunta iloitse,	106.

Ewankeliumi, Matth. 21: w. 1.

Siihen aikaan, kuin he lähestyiwät Jerusalemia, ja tuliwat Bethphagen Öljymäen tykö, lähetti Jesus kaksi opetuslasta, 2. Sanoen heille: menkäät kylään, joka on teidän edessänne, ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna ja warsan hänen kanssansa: päästäkäät ne, ja tuokaat minulle. 3. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaat: Herra niitä tarwitsee; ja kohta hän laskee heidän. 4. Mutta tämä kaikki tapahtui, että täytettäisiin, kuin sanottu oli propheetan kautta, joka sanoo: 5. Sanokaat Siionin tyttärelle: katso, sinun Kuninkaas tulee sinulle siwiä, istuen aasintamman päällä, ja ikeen alaisen aasinwarsan päällä. 6. Niin opetuslapset meniwät, ja tekiwät niinkuin Jesus heille käskenyt oli, 7. Ja talluttiwat aasintamman ja warsan, ja paniwat niiden päälle heidän waatteensa, ja istuttiwat hänen niiden päälle. 8. Niin enin osa kansasta hajotti waatteensa tielle: ja ne muut karseiwat oksia puista ja hajottiwat tielle

Digitized by Google

9. Mutta kansa, joka edellä käwi, ja jotka seurasiwat, huusiwat sanoen: hosianna Dawidin pojalle! kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! hosianna korkeudessa!

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Se on kohtuullinen, että me ijankaikkisesti sinua kiitämme, kunnioitamme ja ylistämme: että armollisesti meille wiheliäisille ihmisille, jotka synnin tähden kuoleman ja perkeleen wallan alla olimme, olet sinun Poikas asettanut Kuninkaaksi, joka on meille wanhurskas Kuningas, ja kuolemallansa meitä meidän synneistämme pelastaa, ja tahtoo olla meidän Wapahtajamme kuolemaa wastaan, meitä auttamassa. Me rukoilemme sinua, että armollisesti Pyhän Henkes kautta meitä walaisisit, hallitsisit, ja johdattaisit; että me itsemme tämän wanhurskaan Kuninkaan ja Wapahtajan alla pitäisimme, emmekä meitämme hänen halwasta muodostansa ja yksinkertaisista sanoistansa, niinkuin maailma, pahentaisi: waan wahwan uskallukseen kautta hänen päällensä saisimme ijankaikkisen autuuden. Amen.

2. Sunnuntaina Adventissa.

Coll. Ylös herätä, o Herra Jumala! meidän sydämemme sinun ainokaiselle Pojalles, Jesukselle Christukselle tietä walmistamaan, että me hänen tulemisensa kautta puhtaalla ajatuksella ja mielellä sinua palwelisimme, joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Epistola, Rom. 15: w. 4.

Rakkaat weljet! Mitä ennen kirjoitettu on, se on meille opiksi kirjoitettu, että meillä kärsiwällisyyden ja raamattuin lohdutuksen kautta toiwo olisi. 5. Mutta kärsiwällisyyden ja lohdutuksen Jumala antakoon teille, että te keskenänne yksimieliset olisitte Jesuksen Christuksen perään; 6. Että te yksimielisesti yhdestä suusta kiittäisitte Jumalaa, ja meidän Herran Jesuksen Christuksen Isää. 7. Sentähden korjatkaat toinen toistanne, niinkuin Christuskin on meitä Jumalan kunniaksi korjannut. 8. Mutta minä sanon: Jesus Christus on ollut ympäri-leikkauksen palwelia Jumalan totuuden tähden, wahwistamaan sitä lupausta, kuin isille tapahtunut oli; 9. Mutta että pakanat laupeuden edestä Jumalaa kiittäisiwät, niinkuin kirjoitettu on: sentähden kiitän minä sinua pakanain seassa, ja weisaan sinun nimelles. 10. Ja taas hän sanoo: iloitkaat pakanat hänen kansansa kanssa! 11. Ja taas: kiittäkäät Herraa

Digitized by Google

kaikki pakanat, ja kaikki kansa ylistäkään häntä! 12. Ja taas sanoo Jesaias: sen pitää oleman Jessen juuren, joka on nousewa pakanoita hallitsemaan, jonka päälle pakanain toiwoman pitää. 13. Mutta toiwon Jumala täyttäköön teitä kaikella riemulla ja rauhalla, uskossa, että teillä Pyhän Hengen woiman kautta yltäkylläinen toiwo olisi.

Niin kauwan kuin me elämm' täällä	378.
O Jumal'! anna minull' armos	284.
Christus ja apostolit aikanans'	401.

Ewankeliumi, Luuk. 21: w. 25.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: ja merkkein pitää oleman auringossa ja kuussa ja tähdissä: ja maassa kansalla ahdistus epäilyksen tähden. Ja meren ja aaltoin pitää pauhaaman. 26. Ja ihmiset maassa pitää nääntymän pelwon ja odottamisen tähden niitä, kuin maan piirin päälle tulewat; sillä taiwaan woimat pitää liikutettaman. 27. Ja silloin heidän pitää näkemän ihmisen Pojan tulewan pilwissä suurella woimalla ja kunnialla. 28. Mutta koska nämät rupeewat tapahtumaan, niin katsokaat ja nostakaat päänne ylös; sillä teidän lunastuksenne silloin lähestyy. 29. Ja hän sanoi heille wertauksen: katsokaat fiikunapuuta, ja kaikkia puita: 30. Koska ne jo puhkeewat, niin te näette ja itse teistänne ymmärrätte, että suwi on jo läsnä. 31. Niin myös te, koska te näette nämät tapahtuwan, tietäkäät, että Jumalan waltakunta on läsnä. 32. Totisesti sanon minä teille: ei tämän sukukunnan pidä suinkaan hukkuman, siihen asti kuin nämät kaikki tapahtuwat. 33. Taiwas ja maa on hukkuwa; waan minun sanani ei pidä ikänä hukkaantuman. 34. Mutta kawahtakaat itsiänne, ettei teidän sydämenne koskaan raskauteta ylönsyömisestä ja juopumisesta ja elatuksen murheesta, ja se päiwä tulee äkisti teidän päällenne. 35. Sillä se tulee niinkuin paula kaikkein ylitse, jotka koko maan päällä asuwat. 36. Sentähden walwokaat ja aina rukoilkaat, että te mahdolliset olisitte kaikkia näitä wälttämään, joiden pitää tapahtuman, ja seisomaan ihmisen Pojan edessä.

Digitized by Google

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun Poikas kautta olet meille ilmoittanut, kuinka taiwas ja maa hukkuu, meidän kuolleet ruumiimme nousewat ylös, ja meidän kaikkein tuomiolle tuleman pitää: Me rukoilemme sinua, ettäs tahtoisit meitä Pyhän Henkes kautta sinun sanassas ja oikiassa uskossa pitää, synnistä armollisesti warjella ja kaikkinaisissa kiusauksissa lohduttaa: ettemme meidän sydämiämme ylönsyömisellä ja juopumisella, ja tämän elämän murheella raskauttaisi: waan olisimme aina raittiit, walwoin ja rukoillen; ja Poikas tulemista, wahwasti turwaten sinun armoihis, ilolla odottaisimme, ja hänen kauttansa ijankaikkiseen elämään tulisimme. Amen.

3. Sunnuntaina Adwentissa.

Coll. Me rukoilemme sinua, o Herra Jumala! ettäs tahtoisit kallistaa sinun korwas meidän rukoustemme puoleen. Ylöswalaise meidän sydämemme ja etsi heitä sinun armollas, Jesuksen Christuksen sinun Poikas, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Kor. 4: w. 1.

Rakkaat weljet! Jokainen pitäköön meitä Christuksen palwelioina ja Jumalan salaisuutten huoneenhaltioina. 2. Mutta ainoastansa sitä huoneen haltiain seassa etsitään, että joku uskolliseksi löydettäisiin. 3. Mutta wähän minä sitä tottelen, että minä teiltä tuomitaan, eli inhimilliseltä päiwältä: ja en minä itsekkään tuomitse minuani. 4. Sillä en minä tiedä mitään kanssani: mutta en minä sentähden wanhurskautettu ole; waan Herra on se, joka minun tuomitsee. 5. Sentähden älkäät tuomitko ennen aikaa, siihen asti kuin Herra tulee, joka nekin walkeuteen saattaa, kuin pimeydessä peitetyt owat, ja ilmoittaa sydänten aiwoitukset; ja silloin kukin saa kunnian Jumalalta.

Kiitett' olkoon Jesuksen nimi 133.
Sanoi Herra, asuwa taiwaass' 78.
Tykös, Herra Jesu Christe, 247.

Ewankeliumi, Matth. 11: w. 2.

Siihen aikaan, koska Johannes wankeudessa kuuli Christuksen työt, lähetti hän kaksi opetuslastansa, 3. Sanomaan hänelle: oletko sinä se tulewa, eli pitääkö meidän toista odottaman? 4. Niin Jesus wastasi, ja sanoi heille: menkäät ja sanokaat jälleen Johannekselle ne, kuin te kuulette ja näette: 5. Sokiat saawat näkönsä, ja ontuwat käywät, spitaliset puhdistetaan, ja

Digitized by Google

kuurot kuulewat, kuolleet herätetään, ja köyhille saarnataan ewankeliumi. 6. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta. 7. Koska he meniwät pois, rupesi Jesus sanomaan kansalle Johanneksesta: mitä te läksitte korpeen katsomaan? Ruokoako, joka tuulelta häälytetään? 8. Taikka mitä te läksitte katsomaan? Ihmistäkö, waatetettua pehmeillä waatteilla? Katso, jotka pehmeitä kantawat, ne owat kuningasten huoneissa. 9. Taikka mitä te läksitte katsomaan? Propheettaako? Totisesti sanon minä teille: tämä on jalompi kuin propheetta. 10. Sillä tämä on se, josta kirjoitettu on: katso, minä lähetän minun enkelini sinun kaswois eteen, joka on walmistawa sinun ties sinun etees.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun Poikas, meidän Herran Jesuksen Christuksen, olet antanut ihmiseksi syntyä, ja sentähden tähän maailmaan tulla, että hän meitä wiholiaisia ihmisiä synnistä ja kuolemasta wapahtaisi, ja ijankaikkisesti autuaiksi tekisi. Me rukoilemme sinua meidän sydämiämme Pyhällä Hengellä niin johdattamaan ja taiwuttamaan, että me yhtise kaikkia sinun sanas päälle katsoisimme, ja kaikkinaista pahennusta wältäisimme, ja löydettäisiin siitä joukosta, jotka ei sinun Pojastas Jesuksesta Christuksesta itsiänsä pahenna, waan hänen kauttansa autuaiksi tulewat. Amen.

4. Sunnuntaina Adwentissa.

Coll. Walös herätä, Herra! sinun woimas, ja tule meitä holhoaman, että me, sinun laupiaan armos kautta, sitä hywää saisimme nautita, kuin synnit meissä estäwät. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Phil. 4: w. 4.

Rakkaat weljet! Iloitkaat aina Herrassa; ja taas minä sanon: iloitkaat. 5. Olkoon teidän siweytenne kaikille ihmisille tiettäwä: Herra on läsnä. 6. Älkäät mistään murhehtiko, waan olkoon teidän anomuksenne kaikissa asioissa Jumalalle tiettäwä, kaikella rukouksella, ja pyytämisellä kiitoksen kanssa. 7. Ja Jumalan rauha, joka ylitse kaiken ymmärryksen käy, warjelkoon teidän sydämenne, ja teidän taitonne Christuksessa Jesuksessa.

Herra Christus tuli Jordanill' 15.
Christus Jumalan Poika 109.
Herra Jesu Christ'! Minun 135.

Digitized by Google

Ewankeliumi, Joh. 1: w. 19.

Ja tätä on Johanneksen todistus, koska Juutalaiset lähettiwät Jerusalemista papit ja lewiitat kysymään häneltä: kukas olet? 20. Ja hän todisti ja ei kieltänyt. Ja hän todisti, sanoen: en minä ole Christus. 21. Ja he kysyiwät häneltä: kuka siis? Oletkos Elias? Hän sanoi: en. Oletkos propheetta? Hän wastasi: en. 22. Niin he sanoiwat hänelle: kukas olet? Että me antaisimme niille wastauksen, jotka meidän lähettiwät: mitäs sanot itsestäs? 23. Hän sanoi: minä olen huutawan ääni korwessa, walmistakaat Herran tietä, niinkuin Jesaias propheetta sanoi. 24. Ja jotka lähetetyt oliwat, oliwat Phariseuksista. 25. Ja he kysyiwät häneltä, ja sanoiwat hänelle: miksi siis sinä kastat, jos et sinä ole Christus, etkä Elias, etkä propheetta? 26. Johannes wastasi heitä, ja sanoi: minä kastan wedellä; mutta teidän keskellänne seisoo, jota ette tunne; 27. Hän on se, joka minun jälkeeni tulee, joka minun edelläni on ollut: jonka kengän riymoja en minä ole kelwollinen päästämään. 28. Nämät tapahtuiwat Bethabarassa, sillä puolella Jordanin, kussa Johannes kasti.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Se on oikein ja kohtuullinen, että me sinua kiitämme, joka sen autuaan ja armollisen kasteen pyhän Johannes Kastajan kautta ensin aloit ja asetit ja meitä myös siihen saatit, jossa sinä meille, sinun Poikas Jesuksen Christuksen tähden, syntein anteekki saamisen, Pyhän Hengen ja ijankaikkisen elämän luwannut olet. Me rukoilemme sinua, pidä meitä senkaltaisessa uskallukses sa sinun armohos ja laupeutees, ettemme tästä lupauksesta ikänä epäilisi: waan sillä kaikkinaisissa kiusauksissa itsiämme lohduttaisimme. Ja anna meille Pyhän Henkes kautta, että me wälttäisimme syntiä, ja siinä wiattomuudessa, kuin me kasteessa olemme saaneet, pysywäiset olisimme, eli jos me lankeemme, emmekä taida inhimillisen heikkouden tähden pysywäiset olla, ettemme silloin syntiin makaamaan jäisi, waan wilpittömällä katumuksella itsiämme parantaisimme, ja sinun armostas ja lupauksestas itsiämme jälleen lohduttaisimme, ja niin sinun armos kautta autuaiksi tulisimme. Amen.

Joulu-päiwänä.

Coll. O Herra Jumala! joka maailman sinun Poikas Jesuksen Christuksen ruumiillisella syntymisellä ilahuttanut ja lohduttanut olet: Me rukoilemme sinua nöyrästi, että niinkuin me maallmassa hänen pyhästä syntymästänsä iloitsemme, mah-

Digitized by Google

taisimme myös edespäin hänen tulemisessansa wiimeiselle tuomiolle wapaat olla. Saman sinun Poikas ꝛc.

Epistola, Hebr. 1: w. 1.

Rakkaat weljet! Jumala puhui muinen usein ja monella muotoa isille propheettain kautta; näinä wiimeisinä päiwinä on hän meille puhunut Poikansa kautta, 2. Jonka hän on kaikkein perilliseksi pannut, ja on myös hänen kauttansa maailman tehnyt; 3. Joka, että hän on hänen kunniansa kirkkaus, ja hänen olemuksensa juuri kuwa, ja kantaa kaikki woimansa sanalla, ja on itse kauttansa meidän synteimme puhdistuksen tehnyt, ja istunut majesteetin oikialla puolella korkeuksissa: 4. On tullut niin paljoa paremmaksi enkeleitä, että hän ylimmäisemmän nimen on heidän suhteensa perinyt. 5. Sillä kenelle hän on koskaan enkeleistä sanonut: sinä olet minun Poikani, tänä päiwänä minä sinun synnytin? Ja taas: minä olen hänen Isänsä, ja hän on minun Poikani. 6. Ja taas: koska hän tuo esikoisen maailmaan, sanoo hän: häntä pitää kaikki Jumalan enkelit kumartaen rukoileman. 7. Mutta enkeleistä hän sanoo: hän tekee enkelinsä hengiksi ja hänen palweliansa tulen leimaukseksi. 8. Mutta Pojalle: Jumala, sinun istuimes pysyy ijankaikkisesta ijankaikkiseen: sinun waltakuntas waltikka on oikeuden waltikka. 9. Sinä rakastit wanhurskautta ja wihasit wäärywyttä: sentähden on sinun, o Jumala! sinun Jumalas woidellut ilo-öljyllä, enää kuin sinun osaweljes. 10. Ja: sinä Herra olet alusta maan perustanut, ja taiwaat owat sinun käsi-alas. 11. Ne katoowat, mutta sinä pysyt; ja he kaikki wanhenewat niinkuin waate. 12. Ja niinkuin puwun sinä heitä muuttelet, ja he muuttuwat: mutta sinä kohdallas pysyt, ja ei sinun ajastaikas puutu.

Kaikki Christityt iloitkaan 118.
Siit' on meill' iloinen aika 119.
Laulaja nyt laskekaam' 120.

Ewankeliumi, Joh. 1: w. 1.

Alussa oli Sana, ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana. 2. Tämä oli alussa Jumalan tykönä. 3. Kaikki owat sen kautta tehdyt; ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on. 4. Hä-

Digitized by Google

nessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten walkeus. 5. Ja se walkeus pimeydessä paistaa, jota ei pimeys käsittänyt. 6. Yksi mies oli lähetetty Jumalalta, jonka nimi oli Johannes. 7. Se tuli siitä walkeudesta todistamaan, että kaikki uskoisiwat hänen kauttansa. 8. Ei hän ollut se walkeus; mutta hän oli lähetetty walkeudesta todistamaan. 9. Se oli totinen walkeus, joka walistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulewat. 10. Se oli maailmassa, ja maailma on hänen kauttansa tehty; ja ei maailma häntä tuntenut. 11. Hän tuli omillensa, ja ei hänen omansa häntä ottaneet wastaan. 12. Mutta niille, jotka hänen ottiwat wastaan, antoi hän woiman Jumalan lapsiksi tulla, jotka uskowat hänen nimensä päälle. 13. Jotka ei werestä, eikä lihan tahdosta, ei myös miehen tahdosta, mutta Jumalasta syntyneet owat. 14. Ja Sana tuli lihaksi, ja asui meidän seassamme (ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainoan Pojan kunnian Isästä), täynnä armoa ja totuutta.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! sinun suuren armos ja laupeutes edestä, että ainokaisen Poikas olet meidän lihaamme tulla, ja meitä hänen kauttansa synnistä ja ijankaikkisesta kuolemasta armollisesti auttaa antanut. Me rukoilemme sinua, walaise meidän sydämemme Pyhän Henkes kautta, että me serkaltaisen sinun armos edestä sinulle kiitolliset olisimme, ja sillä itsiämme kaikkinaisissa kiusauksissa ja ahdistuksissa lohduttaisimme: ja niin sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta ijankaikkisesti autuaiksi tulisimme. Amen.

Epistola, Jes. 9: w. 1.

Kansa, joka pimeydessä waelsi, näki suuren walkeuden, ja jotka asuiwat kuoleman warjon maassa, niiden ylitse se kirkkaasti paistaa. 2. Sinä lisäät kansaa, ja lisäät hänelle iloa: sinun edessäs iloitaan, niinkuin elon aikana iloitaan, niinkuin saalista jaossa iloitaan: 3. Sillä sinä olet heidän kuormansa ikeen, heidän olkainsa witsan, ja heidän waatiansa sauwan särkenyt, niinkuin Midianin aikana. 4. Sillä kaikki sota ja meteli, ja weriset waatteet pitää poltettaman ja tulella kulutettaman. 5. Sillä meille on lapsi syntynyt, ja poika on meille annettu, jonka hartioilla Herraus on, ja hänen nimensä kutsu-

Digitized by Google

taan Ihmeellinen, Neuwon-antaja, wäkewä Jumala, ijankaikkinen Isä, rauhan Päämies. 6. Että hänen Herrautensa pitää suureksi tuleman, ja ei rauhalla loppua, Dawidin istuimelle ja hänen waltakunnallensa: walmistamaan sitä ja wahwistamaan tuomiolla ja wanhurskaudella: hamasta nyt niin ijankaikkiseen on Herran Jumalan Sebaothin kiiwaus tämän tekewä.

Ewankeliumi, Luuk. 2: w. 1.

Niinä päiwinä tapahtui, että käsky käwi ulos keisarilta Augustukselta, että kaikki maailma piti werolliseksi laskettaman. 2. Ja tämä weron laskemus oli ensimäinen, joka tapahtui silloin, koska Kyrenius oli maaherra Syriassa. 3. Ja kukin meni kaupunkihinsa antamaan itseänsä arwattaa. 4. Niin myös Joseph Galileasta, Natsaretin kaupungista, meni ylös Judeaan, Dawidin kaupunkiin, joka kutsutaan Bethlehem (sillä hän oli Dawidin huoneesta ja suwusta), 5. Antamaan itseänsä arwattaa, Maarian hänen kihlatun emäntänsä kanssa, joka raskas oli. 6. Niin tapahtui heidän siellä ollessansa, että hänen synnyttämisensä päiwät tuliwat täytetyiksi. 7. Ja hän synnytti Pojan, hänen esikoisensa, ja lapaloitsi hänen, ja pani hänen seimeen; ettei heille ollut siaa majassa. 8. Ja paimenet walwoiwat siinä paikkakunnassa, ja wartioitsiwat yöllä heidän laumaansa. 9. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä, ja Herran kirkkaus ympäri walaisi heitä: ja he suuresti peljästyiwät. 10. Ja enkeli sanoi heille: älkäät peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka tulewa on kaikelle kansalle. 11. Teille on tänä päiwänä syntynyt Wapahtaja, joka on Christus, Herra Dawidin kaupungissa. 12. Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloittuna makaawan seimessä. 13. Ja kohta oli enkelin kanssa suuri taiwaallisen sotawäen joukko, jotka kiittiwät Jumalaa ja sanoiwat: 14. Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille hywä tahto! 15. Ja tapahtui, että enkelit meniwät heidän tyköänsä taiwaasen; niin ne paimenet puhuiwat keskenänsä: käykäämme Bethlehemiin ja katsokaamme sitä, kuin tapahtunut on, jonka

Digitized by Google

Herra meille ilmoitti. 16. Ja he tuliwat kiiruhtain ja löysiwät Maarian ja Josephin, niin myös lapsen, joka makasi seimessä. 17. Koska he tämän nähneet oliwat, julistiwat he sen sanoman, kuin heille tästä lapsesta sanottu oli. 18. Ja kaikki, jotka sen kuuliwat, ihmetteliwät niitä, kuin heille paimenilta sanottu oli. 19. Mutta Maaria kätki kaikki nämät sanat, tutkistellen sydämessänsä. 20. Ja paimenet palaisiwat, ylistäin ja kunnioittain Jumalaa kaikista, kuin he kuulleet ja nähneet oliwat, niinkuin heille sanottu oli.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä joka sinun pyhäin enkeleis kautta sinun Poikas Jesuksen Christuksen köyhille paimenille kedolla ilmoittanut olet, ja kieltänyt heitä pelkäämästä ja käskenyt iloita, että Lunastaja Christus syntynyt oli: Me rukoilemme sinua, ettäs Pyhän Henkes kautta pois ajaisit kaiken pelwon meidän sydämistämme, ja meissä sen oikian, totisen ja ijankaikkisen ilon kehoittaisit. Ja waikka me tässä maailmassa olemme ylönkatsotut, wiheliäiset, heikot ja onnettomat, että me kuitenki Herran Christuksen meidän Wapahtajanamme ylitäisimme, joka meidän tähtemme on ihmiseksi tullut, auttamaan meitä kuolemasta ja kaikesta pahasta, ja ijankaikkista autuutta meille saattamaan. Amen.

P. Stephanin päiwänä, eli 2 Joulu-päiwänä.

Coll. O Herra, laupias Jumala! joka niin sinun Hengelläs pyhät marttyrit wahwistit, ettei he ainoastansa suullansa ja saarnallansa tunnustaneet sinun Poikaas Jesusta Christusta, meidän Wapahtajaamme; waan myös werensä wuodattamisella sen wahwistiwat: Me rukoilemme sinua, että me taitaisimme noudattaa heidän esikuwaansa, ja oikiassa uskossa hamaan kuolemaan asti yhdyswäiset olisimme. Saman sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Apost. Tek. 6: w. 8.

Stephanus, joka oli uskoa täynnänsä ja wäkewyyttä, teki ihmeitä ja suuria tunnustähtiä kansan seassa. 9. Niin nousiwat muutamat Libertinein synagogasta, ja Kyreneusten ja Aleksandrinein, ja jotka Ciliciasta ja Aasiasta oliwat, ja riiteliwät Stephanin kanssa. 10. Ja ei he woineet sitä wiisautta wastaan olla, ja sitä Henkeä, jonka kautta hän puhui. 11. Niin he sääsiwät miehiä, jotka sanoiwat: me olemme hänen kuulleet puhuwan pilkka-sanoja Mosesta ja Jumalaa wastaan. 12. Niin he ailoittiwat kansan ja wanhimmat ja kirjanoppineet, ja me-

Digitized by Google

niwät ja ottiwat hänen kiinni, ja weiwät hänen raadin eteen. 13. Ja asettiwat wäärät todistajat sanomaan: ei tämä mies lakkaa puhumasta pilkka-sanoja tätä pyhää siaa ja lakia wastaan. 14. Sillä me olemme kuulleet hänen sanowan: Jesus Natsarenus häwittää tämän sian, ja muuttaa säädyt, jotka Moses meille antoi. 15. Ja kaikki ne, jotka raadissa istuiwat, katsoiwat hänen päällensä ja näkiwät hänen kaswonsa niinkuin enkelin kaswot. 7 Luku, w. 54. Koska he nämät kuuliwat (nimittäin kuin Stephanus wastasi), käwi se läpi heidän sydämensä ja kiristeliwät hampaitansa hänen päällensä. 55. Mutta että hän oli täynnä Pyhää Henkeä, katsahti hän ylös taiwaasen, ja näki Jumalan kunnian, ja Jesuksen seisowan Jumalan oikialla kädellä. 56. Ja sanoi: katso, minä näen taiwaan awoi, ja ihmisen Pojan seisowan Jumalan oikialla kädellä. 57. Niin he huusiwat suurella äänellä, ja tukitsiwat korwiansa, ja karkasiwat kaikki yksimielisesti hänen päällensä. 58. Ja ajoiwat hänen ulos kaupungista, ja kiwittiwät: ja todistajat paniwat waatteensa yhden nuorukaisen jalkain juureen, joka kutsuttiin Saulus. 59. Ja he kiwittiwät Stephanin, joka rukoili ja sanoi: Herra Jesu! ota minun henkeni. 60. Niin hän pani polwillensa ja huusi suurella äänellä: Herra! älä lue heille tätä syntiä. Ja kuin hän tämän sanonut oli, niin hän nukkui.

Kaikk' Christityt iloitkaan 118.
Ole kiitetty Jesu Christ' 117.
Kak' riemuita me mahdam' 123.

Ewankeliumi, Matth. 23: w. 34.

Siihen aikaan sanoi Jesus Juutalaisille: katso, minä lähetän teille propheetat, ja wiisaat, ja kirjanoppineet; ja niistä te muutamat tapatte, ja ristiin naulitsette, ja muutamat te piekšätte teidän synagogisanne, ja wainootte kaupungista kaupunkihin. 35. Että teidän päällenne pitää tuleman kaikki wanhurskas weri, joka wuodatettu on maan päälle, hamasta wanhurskaan Abelin werestä, niin Sakariaan Barachain pojan wereen asti, jonka te tapoitte temppelin ja alttarin waiheella. 36. Totisesti anon minä teille: kaikki nämät pitää tu-

Digitized by Google

leman tämän suvun päälle. 37. Jerusalem, Jerusalem! sinä joka tapat propheetat, ja kiwillä surmaat ne, jotka sinun tykös lähetetyt owat, kuinka usein minä tahdoin koota sinun lapses, niinkuin kana kokoo poikansa siipeinsä ala? ja ette tahtoneet. 38. Katso, teidän huoneenne pitää teille jäämän kylmille. 39. Sillä minä sanon teille: ette suinkaan minua tästedes näe, siihen asti kuin te sanotte: kütetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen!

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä joka olet antanut sitä pyhää Stephanusta ja muita sinun marttyyreitäs, heidän uskonsa tähden pkinattaa ja waiwattaa; antain niin tietää, ettei sinun waltakuntas ole tästä maailmasta, waan tulee toiseen elämään: Me rukoilemme sinua, että jos meidän sinun nimes tähden jotakin kärsimän pitää, niin wahwista meidän sydämemme Pyhällä Hengelläs, että me pysywäiset olisimme, ja itsiämme sinun armollas ja niillä ijankaikkisilla tawaroilla lohduttaisimme. Amen.

P. Johannes Ewankelistan päiwänä, eli 3:na Joulu-päiwänä.

Coll. O Herra, lauplas Jumala, joka pyhäin apostoleis kautta, sinun Poikas ewankeliumin maailmassa ilmoittanut olet: anna armos, että me uskossa heidän opissansa wahwoina pysyisimme ja saisimme meidän syntimme anteeksi, jotka he meille sinun puolestas ilmoittaneet owat. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Joh. 1: w. 9.

Rakkaat weljet! Jos me tunnustamme meidän syntimme, niin hän on uskollinen ja hurskas, joka meille synnit anteeksi antaa, ja puhdistaa meitä kaikesta wäärydestä. 10. Jos me sanomme: empä me syntiä tehneet ole, niin me teemme hänen walehteliekssi, ja ei hänen sanansa ole meissä. 2 Luku, w. 1. Minun lapsukaiseni, näitä minä teille kirjoitan, ettette syntiä tekisi. Ja jos joku syntiä tekee, niin meillä on edeswastaaja Isän tykönä, Jesus Christus, joka wanhurskas on: 2. Ja hän on sowinto meidän synteimme edestä; ei ainoastansa meidän, waan myös kaiken maailman edestä. 3. Ja siitä me ymmärrämme, että me hänen tunnemme, jos me hänen käskyns pidämme. 4. Joka sanoo: minä tunnen hänen, ja ei pidä hänen käskyjänsä, hän on waleh-

Digitized by Google

telia, ja ei hänessä ole totuus. 5. Mutta joka hänen sanansa pitää, totisesti on Jumalan rakkaus hänessä täydellinen. Siitä me tiedämme, että me hänessä olemme. 6. Joka sanoo itsensä hänessä pysywän, hänen pitää niin waeltaman, kuin hänki waelsi.

O Jesu Christ'! kuin luontom' sait 110.
Nyt kaikki Christityt iloitkaat, 224.
Enkel' paimenill' puhui sanoill' 121.

Ewankeliumi, Joh. 21: w. 19.

Siihen aikaan sanoi Jesus Pietarille: seuraa minua. 20. Pietari käänsi itsensä, ja näki sen opetuslapsen seuraawan, jota Jesus rakasti, joka myös oli Jesuksen rinnoilla ehtoollisessa maannut, ja sanonut: Herra, kuka se on, joka sinun pettää? 21. Koska siis Pietari hänen näki, sanoi hän Jesukselle: Herra, mitäs tämä? 22. Jesus sanoi hänelle: jos minä tahtoisin hänen siihen asti olewan, kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? seuraa sinä minua. 23. Niin weliesten seassa käwi ulos se puhe, ettei sen opetuslapsen pitänyt kuoleman. Mutta ei Jesus hänelle sanonut: ei hän kuole; waan, jos minä tahdon hänen siihen asti olewan, kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? 24. Tämä on se opetuslapsi, joka todistaa näistä, ja on nämät kirjoittanut, ja me tiedämme hänen todistuksensa todeksi.

Rukous. Herra Jesu Christe! Sinä joka tahdot, että jokainen sinä kutsumisessa pysyisi, johon sinä hänen kutsunut olet, ja niin antaisi hänen walkeutensa paistaa, että taiwaallinen Isän sen kautta ylistetyksi tulisi: Me rukoilemme sinun pyhää armeas, että me sinun tahtos jälkeen eläisimme, ja sinä kaikkinaiset ahdistukset urhoollisesti kärsisimme; että meidän uskomme sen kautta wahwistettaisiin, me hywän omantunnon pitäisimme, ja ijankaikkisen elämän periä saisimme: sinä joka elät ja hallitset, Isän ja Pyhän Hengen kanssa, yksi totinen Jumala ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Wiattomain lasten päiwänä, eli 4:nä Joulu-päiwänä.

Coll., niinkuin Stephaninki päiwänä.

Epistola, Joh. Ilmest. Kirj. 14: w. 1.

Ja minä (Johannes) näin, ja katso, karitsa seisoi Siionin wuorella, ja hänen kanssansa sata ja neljä wii-

Digitized by Google

dettäkymmentä tuhatta, joilla oli hänen Isänsä nimi kirjoitettu heidän otsiksansa. 2. Ja minä kuulin äänen taiwaasta niinkuin paljon weden äänen ja niinkuin suuren pitkäisen äänen. Ja se ääni, jonka minä kuulin, oli niinkuin kanteleen soittajain, jotka heidän kanteleitansa soittawat. 3. Ja weisasiwat niinkuin uutta wirttä istuimen edessä, ja neljän eläimen edessä, ja wanhinten: ja ei yksikään taitanut sitä wirttä oppia, paitsi niitä sataa ja neljää wiidettäkymmentä tuhatta, jotka maasta ostetut owat. 4. Nämät owat ne, jotka ei waimoin kanssa ole saastutetut; sillä he owat neitseet: nämät owat ne, jotka seuraawat karitsaa, kuhunka hän menee. Nämät owat ihmisiltä ostetut, Jumalalle ja karitsalle uutiseksi, 5. Joiden suussa ei ole petosta löydetty; sillä he owat ilman saastaisuutta Jumalan istuimen edessä.

Kaikki Christityt iloitkaan	118.
Pyhä Christikunt' iloitse	116.
Kunnioittakaam' Christust' Kuningast'	112.

Ewankeliumi, Matth. 2: w. 13.

Siihen aikaan ilmestyi Herran enkeli Josephille unessa, sanoen: nouse ja ota lapsi äitinensä työs, ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihen asti, kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etsiwä lasta, hukuttaaksensa häntä. 14. Niin hän nousi ja otti lapsen äitinensä yöllä työnsä, ja pakeni Egyptiin. 15. Ja oli siellä Herodeksen kuolemaan asti, että täytettäisiin, kuin sanottu oli Herralta propheetan kautta, joka sanoo: Egyptistä kutsuin minä poikani. 16. Koska Herodes näki itsensä tietäjiltä mietellyksi, wihastui hän sangen kowin, ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Bethlehemissä ja kaikissa sen äärissä, jotka kaksiwuotiset oliwat, taikka nuoremmat, sen ajan jälkeen, kuin hän oli tarkasti tietäjiltä tutkinut. 17. Silloin se täytettiin, kuin Jeremialta propheetalta sanottu oli, joka sanoo: Ramassa on ääni kuulunut, suuri walitus, itku ja iso parku; Rachel itkee lapsiansa ja ei tahtonut itseänsä antaa lohdutettaa, ettei he ole.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä olet sanas kautta, sinun Poikas Jesuksen Christuksen ilmoittanut; sinä näet, kuinka perkeleellä on wielä tänä päiwänä hänen

Digitized by Google

Herodianinsa, jotka hän herättää ja asettaa sanaas wastaan, kaikkinaisella wainolla. Me rukoilemme sinua, että senkaltaisten pahain ihmisten wahingolliset aikomiset, ja anna kaikki se onnettomuus, kuin he christilliselle seurakunnalles tehdä aikowat, heidän itse päällensä tulla, ja toimita meille armollisesti rauha ja lepo, että sinun sanas meidän seassamme lewenisi, ja me sinun armollisen apus aina ymmärtäisimme, ja sinua ijankaikkisesti ylistäisimme. Amen.

Lähimmäisenä sunn. Joulusta.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! Hallitse meidän työmme sinun mieles jälkeen, että me sinun rakkaan Poikas kautta aina hywissä töissä lisääntyisimme, joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Epistola, Gal. 4: w. 1.

Mutta minä sanon, rakkaat weljet, niin kauwan kuin perillinen on lapsi, ei ole hänen ja palwelian wälillä eroitusta, waikka hän on kaiken tawaran herra; 2. Waan hän on esimiesten ja haltiain hallussa, isältä määrättyyn aikaan asti. 3. Niin myös me, koska me olimme lapset, niin me olimme waaditut orjuuteen ulkonaisten säätyin ala. 4. Mutta koska aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa, syntyneen waimosta, lain alaiseksi tehdyn; 5. Että hän ne, jotka lain alaiset oliwat, lunastaisi, että me hänen lapsiksensa luettaisiin. 6. Mutta että te olette lapset, lähetti Jumala Poikansa Hengen teidän sydämihinne, joka huutaa: Abba, rakas Isä! 7. Niin ei enään ole orja, waan poika; mutta jos poika, niin myös Jumalan perillinen Christuksen kautta.

Kaikki Christityt iloitkaan 118.
O Jesu Christ', kuin luontom' sait 110.
Ole kiitetty Jesu Christ' 117.

Ewankeliumi, Luuk. 2: w. 33.

Ja Joseph ja hänen äitinsä ihmetteliwät niitä, kuin hänestä sanottiin. 34. Ja Simeon siunasi heitä ja sanoi Maarialle hänen äitillensä: katso, tämä on pantu lankeemiseksi ja nousemiseksi monelle Israelissa, ja merkiksi, jota wastaan sanotaan: 35. Ja sinunki sielus läwitse pitää miekan käymän, että monen sydämen ajatukset ilmoitettaisiin. 36. Ja Anna prophetissa, Phanuelin tytär, Asserin suwusta, se oli joutunut pitkälle ijälle, ja

Digitized by Google

elänyt miehensä kanssa seitsemän ajastaikaa hänen neitsyydestänsä. 37. Ja oli leskenä lähes neljä yhdeksättä kymmentä ajastaikaa, ja ei lähtenyt temppelistä palwelemasta Jumalaa, paastoissa ja rukouksissa yötä ja päiwää. 38. Ja tämä tuli sillä hetkellä siihen, ja kunnoitti myös Herraa ja puhui hänestä kaikille, kuin lunastusta Jerusalemissa odottiwat. 39. Ja sitte kuin he oliwat kaikki tehneet Herran lain jälkeen, palaſiwat he Galileaan, heidän kaupunkiinsa Natſaretiin. 40. Mutta lapsi. kaswoi ja wahwistui hengessä ja täytettiin wiisaudella, ja Jumalan armo oli hänen kanssansa.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Iſä! joka pyhän Simeonin kautta ennustanut olet, kuinka Christus ſinun Poikas lankeemiſeksi ja nouſemiſeksi monelle Israeliſſa aſetettu oli: Me rukoilemme ſinua, walaiſe meidän ſydämemme ſinun Pyhän Henkes kautta, että me ſinun Poikas Jeſuksen Christuksen oikein tuntiſimme ja itſiämme kaikkinaiſeſſa tustaaſa ja ahdistuksessa hänen tykönsä pitäiſimme, hänessä ylösnouſiſimme, ja emme tämän ſuruttoman, ſokian maailman kanssa itſiämme häneen loukkaiſi: waan kaikkinaiſeſſa waiwaſſa ja kiuſauksessa, kuin ſanan ja tunnustuksen tähden meidän päällemme tulla taitaiſi, miehuulliſet oliſimme: että ſe niin tapahtuu, ettei ne, jotka ſinun ſanaas wainoowat, ole ſinun waltakuntas lapſet, mutta ne, jotka ſen uskowat, ja ſiinä rippuwat, ijankaikkiſesti autuaikſi tulewat. Amen.

Uuden-wuoden Päiwänä.

Coll. O Herra Jumala! joka ſinun Poikas, meidän Wapahtajamme Jeſuksen Christuksen, meidän tähtemme lain orjuuden ala annoit, ja että hän ruumiiſſanſa ympäri leikattiin: anna meille armos, että meidän ſydämemme kaikista ſynnin himoista ja haluista ympäri leikatuksi tuliſi. Sinun rakkaan Poikas Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epiſtola, Tit. 3: w. 4.

Minun rakkaani! ſitte kuin Jumalan meidän Wapahtajamme hywyys ja rakkaus ihmiſille ilmeſtyi, 5. Ei wanhurskauden töiden kautta, kuin me tehneet olemme: waan hänen laupeutenſa kautta hän meidän autuaikſi teki, uuden ſyntymiſen peſon, ja Pyhän Hengen uudiſtuksen kautta, 6. Jonka hän meidän päällemme, Jeſuksen Christuksen meidän Wapahtajamme kautta, runſaasti wuodattanut on, 7. Että me hänen

Digitized by Google

armonsa kautta wanhurskaiksi tulisimme, ja ijankaikkisen elämän perillisiksi toiwon jälkeen.

Kaikki Christityt iloitkaan 118.
Iloitkaam' siis kaikki 129.
Kiitetty olkoon Jesuksen nimi 133.

Ewankeliumi, Luuk. 2: w. 21.

Siihen aikaan, koska kahdeksan päiwää kulunut oli, että lapsi piti ympäri leikattaman, kutsuttiin hänen nimensä Jesus, joka niin oli enkeliltä jo ennen kutsuttu, kuin hän sikisi äitinsä kohdussa.

Rukous. Me kiitämme sinua, o Herra Jumala, taiwaallinen Isä! sinun isällisen armos edestä, etläs sinuas meidän waiwaisten syntisten päälle armahtanut, ja sinun Poikas meidän hywäksemme lain alaiseksi antanut olet; että hän täydellisen kuuliaisuutensa kautta, sinun wihas asettanut, ja meitä kuuliaisuuteen saattanut olisi. Me rukoilemme sinua, ettäs Pyhän Henkes kautta niin walaisisit meidän sydämemme, että me senkaltaisella hänen kuuliaisuudellansa syntiä ja pahaa omaatuntoa wastaan itsiämme lohduttaisimme ja Pyhän Henkes awun kautta olisimme sinulle kuuliaiset lapset, ja wiimein ijankaikkisen autuuden Christuksen kautta perisimme. Amen.

Lähim. sunn. Uuden-wuod. päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! joka olet sinun awuksi huutawaisten turwa, katso armollisesti meidän rukouksemme puoleen; ja ettei ihmisen heikkous ilman sinuta mitään woi, auta siis armollas, että me sinun käskys täyttäisimme, ja sinulle sekä sanoilla että töillä kelpaisimme. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Rom. 6: w. 3.

Ettekö te tiedä, että me kaikki, jotka olemme Jesuksessa Christuksessa kastetut, me olemme hänen kuolemahansa kastetut? 4. Niin me olemme siis hänen kanssansa haudatut kasteen kautta kuolemahan; että niinkuin Christus on kuolleista Isän kunnian kautta herätetty, niin pitää meidänkin uudessa elämässä waeltaman. 5. Sillä jos me ynnä hänen kanssansa olemme istutetut yhdenkaltaiseen kuolemaan, niin me myös tulemme yhdenkaltaisiksi ylösnousemisessa; 6. Tietäen sen, että meidän wanha ihminen on ristiin-naulittu hänen kanssansa, että synnin ruumis pitää turmeltaman, ett'emme tästedes syntiä palwelisi 7. Sillä se joka kuollut on, hän on synnistä wanhurskaaksi tehty. 8. Mutta

Digitized by Google

jos me olemme Christuksen kanssa kuolleet, niin me uskomme, että me saamme myös elää hänen kanssansa; 9. Ja tiedämme, ettei Christus, joka kuolleista herätetty on, enään kuole; eikä kuolema saa tästedes hänen päällensä waltaa. 10. Sillä se, kuin hän kuollut on, sen hän synnille kuoli yhden kerran; waan se, kuin hän elää, sen hän elää Jumalalle. 11. Niin myös te sikse itsiänne pitäkäät, että te olette kuolleet synnille, mutta elätte Jumalalle, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta.

Herra Christus tuli Jordanill' 15.
O Jesu Christ', kuin luontom' sait 110.
Christus Jumalan Poika 109.

Ewankeliumi, Matth. 3: w. 13.

Silloin tuli Jesus Galileasta Jordaniin Johanneksen tykö, kastettaa häneltä. 14. Mutta Johannes kielsi häneltä, sanoen: minä tarwitsen sinulta kastettaa, ja sinä tulet minun tyköni? 15. Niin wastasi Jesus ja sanoi hänelle: salli nyt; sillä näin meidän sopii kaikkea wanhurskautta täyttää. Ja hän sallei hänen. 16. Koska Jesus kastettu oli, astui hän kohta ylös wedestä; ja katso, taiwaat aukeniwat hänelle, ja hän näki Jumalan Hengen tulewan alas, niinkuin kyhkyisen, ja tulewan hänen päällensä. 17. Ja katso, ääni taiwaasta sanoi: tämä on se minun rakas poikani, johon minä mielistyin.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka sinus niin armollisesti ynnä Pyhän Hengen kanssa, sinun rakkaan Poikas kasteen tykönä, joka kaiken maailman synnit päällensä otti, ilmoittanut olet: ja meitä hänen tykönsä omalla jumalallisella lohdutuksellas neuwonut, että me hänen kauttansa syntein anteeksi saamisen ja kaikkinaisen armon saisimme. Me rukoilemme sinua, warjele meitä aina siinä toiwossa; ja että me sinun Poikas esikuwan ja käskyn jälkeen olemme myös kastetut, niin wahwista Pyhän Henkes kautta meidän uskomme, ja auta meitä armollisesti ijankaikkiseen elämään. Amen.

Loppiaisena.

Coll. O Herra Jumala! joka tämän päiwän päällä tähden kautta johdatit pakanat sinun ainokaisen Poikas Jesuksen Christuksen tykö: anna meille armollisesti, että mekin, jotka nyt uskon kautta sinun tunnemme, mahtaisimme myös, tämän kunnian katselemisessa, taiwaasen johdatetuiksi tulla. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

Epistolan saatsena, Jes. 60: w. 1.

Nouse, ole kirkas! sillä sinun walkeutes tulee, ja Herran kunnia koittaa sinun ylitses. 2. Sillä katso, pimeys peittää maan, ja synkeys kansan: mutta Herra koittaa sinun ylitses, ja hänen kunniansa pitää sinun päälläs nähtämän. 3. Ja pakanain pitää waeltaman sinun walkeudessas, ja kuninkain sinun paisteessas, kuin sinun ylitses koittaa. 4. Nosta silmäs, katso ympärilles, kaikki nämät kootut tulewat sinun tykös; sinun poikas tulewat kaukaa, ja sinun tyttäres kylkein wieressä kaswatetaan. 5. Silloin sinä saat sen nähdä, ja iloitset: sinun sydämes ihmettelee ja lewittää itsensä, koska se suuri paljous meren tykönä itsensä kääntää sinun tykös ja pakanain woima tulee sinulle. 6. Kamelein paljous on peitiäwä sinun, ne nopsat Midianin ja Ephan kamelit, ne kaikki tulewat Sabasta; kultaa ja pyhää sawua he tuowat, ja he ilmoittawat Herran kiitoksen.

Kaikki Christityt iloitkaan 118.
Pitkin synnytti Bethlehem 139.
Kuin kirkkaast' kointähti koittaa 128.

Ewankeliumi, Matth. 2: w. 1.

Koska siis Jesus syntynyt oli Bethlehemissä Juudan maalla, kuningas Herodeksen aikaan, katso, tietäjät tuliwat idästä Jerusalemiin, ja sanoiwat: 2. Kussa on se äsken syntynyt Juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä idässä, ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan. 3. Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän, ja kaikki Jerusalem hänen kanssansa. 4. Ja kokosi kaikki ylimmäiset papit, ja kirjanoppineet kansan seassa, ja kyseli heiltä, kussa Christuksen syntymän piti. 5. Ja he sanoiwat hänelle: Bethlehemissä Juudan maalla; sillä niin on propheetan kautta kirjoitettu: 6. Ja sinä Bethlehem Juudan maassa, et sinä ole suinkaan wähin Juudan pääruhtinasten seassa: sillä sinusta on tulewa se ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman. 7. Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa, ja tutkisteli wisusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi. 8. Ja lähetti heidän Bethlehemiin, ja sanoi: menkäät ja kysykäät wisusti lapsesta; ja koska te lön-

Digitized by Google

dätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä. 9. Koska he oliwat kuninkaan kuulleet, meniwät he matkaansa; ja katso, tähti, jonka he oliwat nähneet idässä, käwi heidän edellänsä, niin kauwan kuin hän edellä käyden seisahtui sen paikan päälle, jossa lapsi oli. 10. Koska he tähden näkiwät, ihastuiwat he sangen suurella ilolla. 11. Ja meniwät huoneesen, löysiwät lapsen äitinsä Maarian kanssa: maahan lankesiwat ja rukoiliwat häntä, ja awasiwat tawaransa ja lahjoittiwat hänelle kultaa, ja pyhää sawua ja mirrhamia. 12. Ja Jumala kielsi heitä unessa, Herodeksen tykö palajamasta; ja he meniwät toista tietä omalle maallensa.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka sinun pyhän sanas, sen oikian tähden, joka sen Pyhän Lapsukaisen Jesuksen Christuksen osottaa, olet antanut meille paistaa: Me rukoilemme sinua, anna Pyhä Henkes meidän sydämihimme, että me sen walkeuden wastaan ottaisimme, ja sen meidän ijankaikkiseksi autuudeksemme käyttäisimme, niin että me, niinkuin nämät tietäjät, senkaltaista tähteä seuraisimme, emmekä jonkun tuskan ja ahdistuksen meitä siitä peljättää antaisi; waan kaikesta sydämestä Pojaesas Jesuksessa Christuksessa rippuisimme, joka ainoa on meidän Wapahtajamme; ja että me niin täällä ajallisesti eläisimme, että sinun köyhä Christikuntas sen kautta paratuksi, ja Pojassas Jesuksessa Christuksessa raketuksi tulisi. A.

1. Sunnuntaina Loppiaisesta.

Coll. O Herra Jumala! Tee sinun taiwaallisesta armostas, mitä sinun kansas anoo, että hän sekä tietäisi, mitä hänen tekemän pitäisi, jo sen sitte itse työllä täyttäisi; Jesuksen Christuksen, sinun Poikas kautta, meidän Herramme, joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen kanssa yhdessä totisessa Jumaluudessa, ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Epistola, Rom. 12: w. 1.

Niin neuwon minä teitä, rakkaat weljet, Jumalan sydämellisen laupeuden kautta, että te antaisitte teidän ruumiinne eläwäksi, pyhäksi, ja Jumalalle otolliseksi uhriksi, joka on teidän toimellinen Jumalan palweluksenne. 2. Ja älkäät sowittako itsiänne tämän mailman muodon jälkeen; waan muuttakaat itsiänne teidän mielenne uudistuksen kautta, että te koetteliisitte, mikä Jumalan hywä, otollinen ja täydellinen tahto olisi. 3. Sillä minä sanon siitä armosta, kuin minulle annettu on,

Digitized by Google

jokaiselle, kuin teidän seasfanne on, ettei yksikään itsestänsä enemmän pitäisi, kuin hänen tulee pitää; waan pitäkään kohtuullisesti itsestänsä, sen jälkeen kuin Jumala on kullenkin uskon mitan jakanut. 4. Sillä niinkuin meillä on yhdessä ruumiissa monta jäsentä, mutta ei kaikilla jäsenillä ole yhtäläinen työ, 5. Niin mekin olemme monta yksi ruumis Christuksessa; mutta keskenämme olemma me toinen toisemme jäsenet.

Christus Jumalan Poika 109.
Sanoi Herra, asuwa taiwaass' 78.
Ole kiitetty Jesu Christ' 117.

Ewankeliumi, Luuk. 2: w. 42.

Siihen aikaan, kuin Jesus kahdentoistakymmenen ajastajan wanha oli, meniwät he Jerusalemiin juhlapäiwän tawan jälkeen. 43. Ja kuin ne päiwät oliwat kuluneet, siinä kuin he palasiwat, jäi poikainen Jesus Jerusalemiin, jota ei Joseph ja hänen äitinsä huomainneet, 44. Waan luuliwat hänen olewan seurassa. Ja he käwiwät yhden päiwän matkan: ja etseiwät häntä lankoin ja tuttawain seassa. 45. Ja kuin ei he häntä löytäneet, palasiwat he Jerusalemiin, etsien häntä. 46. Ja tapahtui kolmen päiwän perästä, että he löysiwät hänen temppelissä istuwan opettajain keskellä, kuuntelewan heitä, ja kyselewän heiltä. 47. Ja kaikki, jotka hänen kuuliwat, hämmästyiwät hänen ymmärrystänsä ja wastauksiansa. 48. Ja kuin he hänen näkiwät, niin he hämmästyiwät. Ja hänen äitinsä sanoi hänelle: poikani, miksis meille näin teit? Katso, sinun isäs ja minä olemme murhehtien etsineet sinua. 49. Ja hän sanoi heille: mitäs te minua etseitte? Ettekö te tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni owat? 50. Ja ei he ymmärtäneet sitä sanaa, kuin hän heille sanoi. 51. Ja hän meni alas heidän kanssansa, ja tuli Natsaretiin: ja oli heille alamainen. Ja hänen äitinsä kätki kaikki nämät sanat sydämehensä. 52. Ja Jesus menestyi wiisaudessa ja ijässä ja armossa, Jumalan ja ihmisten edessä.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun armostas ja sinunaukses tas, minulle lapsia ja perhettä suonut olet; Minä rukoilen sinua, anna minulle senkaltainen s

dän, että minä olisin heille hywäksi esikuwaksi: enkä sanoilla taikka töillä heitä pahentaisi, waan wiriästi harjoittaisin heitä kirkon käymisessä ja Jumalan sanassa. Anna myös heille Pyhä Henkes, että senkaltainen siemen kantaisi heissä hywän hedelmän: ja ne sinulle kiitokseksi ja kunniaksi, muille hyödytykseksi ja parannukseksi, ja ei kellenkään pahennukseksi elää mahtaisiwat. Amen.

2. Sunnuntaina Loppiaisesta.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka sekä taiwaan että maan hallitset: Me rukoilemme sinua, kuule armollisesti sinun kansas rukoukset, ja meille meidän elin-aikanamme sinun rauhas lainaa. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Rom. 12: w. 6.

Rakkaat weljet! meillä owat moninaiset lahjat siitä armosta, kuin meille annettu on. Jos jollakin on propheetia, niin olkoon uskon kanssa yhteinen. 7. Jos jollakin on joku wirka, niin pitäkään wirastansa waarin. Jos joku opettaa, niin ottakaan opetuksestansa waarin. 8. Jos joku neuwoo, niin pitäkään neuwostansa waarin. Jos joku antaa, niin antakaan yksinkertaisuudessa. Jos joku hallitsee, niin pitäkään siitä murheen. Jos joku armahtaa, niin tehkään sen ilolla. 9. Olkoon rakkaus wilpitön. Wihatkaat pahaa, ja rippukaat kiinni hywässä. 10. Weljellinen rakkaus olkoon sydämellinen teidän keskenänne. Ennättäkään toinen toisensa kunniaa tekemässä. 11. Älkäät olko hitaat töissänne. Olkaat palawat Hengessä. Palwelkaat Herraa. 12. Olkaat toiwossa iloiset, kärsiwälliset murheessa. Olkaat alati rukouksissa. 13. Jakakaat omanne pyhäin tarpeeksi. Ottakaat mielellänne huoneesen. 14. Siunatkaat wainoollisianne: siunatkaat ja älkäät sadatelko. 15. Iloitkaat iloisten kanssa, ja itkekäät itkewäisten kanssa. Olkaat keskenänne yksimieliset. Älkäät itsestänne paljon pitäkö; waan pitäkäät itsiänne nöyräin kaltaisina.

Kuruas se kuin peltää Herraa, Ja 88.
Suru t'on edell' 289.
Moni awiokäskyy laittaa 199.

Ewankeliumi, Joh. 2: w. 1.

Ja kolmantena päiwänä oliwat häät Galilean Kaanaassa; ja Jesuksen äiti oli siellä. 2. Niin Jesus

Digitized by Google

ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin. 3. Ja koska wiina puuttui, sanoi Jesuksen äiti hänelle: ei heillä ole wiinaa. 4. Jesus sanoi hänelle: waimo, mitä minun on sinun kanssas? Ei minun aikani ole wielä tullut. 5. Hänen äitinsä sanoi palwelioille: mitä hän teille sanoo, se tehkäät. 6. Niin siellä oli kuusi kiwistä wesi-astiaa pantuna, Juutalaisten puhdistamisen tawan jälkeen, ja kukin weti kaksi eli kolme mittaa. 7. Jesus sanoi heille: täyttäkäät wesi-astiat wedellä; ja he täyttiwät ne ylön täyteen. 8. Ja hän sanoi heille: pankaat nyt sisälle, ja wiekäät edeskäywälle. Ja he weiwät. 9. Mutta koska edeskäypä maisti sitä wettä, joka wiinaksi tullut oli, (eikä tietanyt, kusta se tuli: mutta palweliat tiesiwät, jotka weden ammensiwat) kutsui edeskäypä yljän, 10. Ja sanoi hänelle: jokainen antaa ensisti hywää wiinaa, ja kuin juowutaan, niin sitte huonompaa: sinä kätkit hywän wiinan tähän asti. 11. Tämä on ensimäinen tunnustähti, jonka Jesus teki Galilean Kaanaassa, ja ilmoitti kunniansa. Ja hänen opetuslapsensa uskoiwat hänen päällensä.

Rukous. Minä kiitän sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! että sinä minulle armos antanut olet, ja minun siihen pyhään awiokäskyn säätyyn tulla suonut, ja sillä minun synnistä warjellut. Minä rukoilen sinua, anna sinun Pyhä Henkes, joka minua siinä warjelee ja hallitsee, että minä soweliaasti ja hywässä suosiossa eläisin minun awiopuolisoni kanssa, enkä yhtään tilaa riitaan eli wihaan antaisi, waan ystäwällisesti ja jumalisesti eläisimme, että me, jos emme sittekään saa olla ilman kiusausta, maltaisimme aina ymmärtää sinun armollisen apus ja sinunkses; kaswattaisimme meidän lapsemme sinun mieles jälkeen, eläisimme kaikessa jumalisuudessa toinen toisemme kanssa, ja wiimein sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta ijankaikkisen autuuden saisimme. Amen.

3. Sunnuntaina Loppiaisesta.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! Katso armollisesti meidän heikkouttamme, ja tue meitä sinun woimallisella oikialla kädelläs, sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, Rom. 12: w. 16.

Rakkaat weljet! älkäät itsiänne ylön wiisaina pitäkö. 17. Älkäät kellenkään pahaa pahalla kostako. Ahkeroitkaat siitä, kuin kunniallinen on kaikkein ihmisten

Digitized by Google

edessä. 18. Jos mahdollinen on, niin paljon kuin teissä on, niin pitäkäät rauhaa kaikkein ihmisten kanssa. 19. Älkäät itse kostako, minun rakkaani, waan antakaat (Jumalan) wihan siaa saada. Sillä kirjoitettu on: minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra. 20. Sentähden, jos sinun wihollises isoo, niin syötä häntä, ja jos hän janoo, niin juota häntä. Sillä koska tämän teet, niin sinä tuliset hiilet hänen päänsä päälle kokoot. 21. Älä anna itseäs woitettaa pahalta, waan woita sinä paha hywällä.

Tykös Herra Jesu Christe 247.
Kutsuu Christus: kaikk' tykön' tulkaat 217.
Kiitett' olkoon Jesuksen nimi 133.

Ewankeliumi, Matth. 8: w. 1.

Siihen aikaan, koska Jesus astui alas wuorelta, seurasi häntä paljo kansaa. 2. Ja katso, niin tuli yksi spitalinen mies, kumarsi häntä, ja sanoi: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä woit minun puhdistaa. 3. Niin Jesus ojensi kätensä, ja rupesi häneen, sanoen: minä tahdon, ole puhdas. Ja hän puhdistettiin kohta spitalistansa. 4. Ja Jesus sanoi hänelle: katso, ettes kenellenkään sano; mutta mene ja näytä itses papille, ja uhraa lahjas, jonka Moses on käskenyt, heille todistukseksi. 5. Mutta koska Jesus meni Kapernaumiin, tuli sadan-päämies hänen tykönsä, ja rukoili häntä, 6. Ja sanoi: Herra, minun palweliani sairastaa kotona halwattuna, ja kowin waiwataan. 7. Jesus sanoi hänelle: minä tulen ja parannan hänen. 8. Niin sadanpäämies wastasi ja sanoi: Herra, en ole minä mahdollinen, että sinä tulet minun kattoni ala; waan sano ainoastaan sana, niin minun palweliani paranee. 9. Sillä minä olen myös ihminen toisen wallan alla, ja minun allani on sotamiehiä, ja sanon tälle: mene, ja hän menee; ja toiselle: tule, ja hän tulee; ja minun palweliallen: tee tämä, ja hän tekee. 10. Koska Jesus tämän kuuli, ihmetteli hän, ja sanoi heille, jotka häntä seurasiwat: totisesti sanon minä teille: en ole minä löytänyt senkaltaista uskoa Israelissa. 11. Mutta minä sanon teille: monta tulewat idästä ja lännestä, ja pitää

Digitized by Google

Abrahamin, Isaakin ja Jaakobin kanssa taiwaan waltakunnassa istuman. 12. Mutta waltakunnan lapset heitetään ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. 13. Ja Jesus sanoi sadan-päämiehelle: mene, ja niinkuin sinä uskoit, niin sinulle tapahtukoon. Ja sillä hetkellä parani hänen palweliansa.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka sinun erinomaisesta rakkaudestas ja laupeudestas olet meille sinun Poikas suonut, antain hänen tulla ihmiseksi ja meidän tähtemme ristin päällä kuolla: Anna Pyhä Henkes meidän sydämihimme, että me kaikissa turwaisimme häneen ja lujasti uskoisimme meille hänen kauttansa syntein anteeksi saamisen tapahtuwan, ja ijankaikkisen elämän saawamme, niinkuin tämä päämies täsä uskoi hänen taitawan auttaa hänen sairasta palweliatansa yhdellä sanalla; että hänen sananса meillä on: joka uskoo minun päälleni, ei hänen pidä kuolemaa näkemän ijankaikkisesti. Anna siis, rakas taiwaallinen Isä! armos, että me sen wahwalla uskolla aina ja liiatenki meidän wiimeisellä hetkellämme käsittäisimme. ja siinä turwallisesti kiinni rippuisimme. Amen.

4. Sunnuntaina Loppiaisesta.

Coll. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä joka tiedät, ettemme niin monessa ja suuressa waarassa inhimillisen heikkouden' tähden taida seisowaiset olla, wahwista meitä sielun ja ruumiin ruolesta, että me kaikki ne, kuin meitä syntein tähden ahdistawat ja waiwaawat, sinun awullas miehuullisesti woittaisimme. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola. Rom. 13: w. 8.

Rakkaat weljet! Älkäät kellenkään welwolliset olko, waan ainoastaan että te toinen toistanne rakastatte; sillä joka toista rakastaa, se on täyttänyt lain. 9. Sillä se: ei sinun pidä huorin tekemän; ei sinun pidä tappaman; ei sinun pidä warastaman; ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman: ei sinun pidä himoitseman; ja mitä muuta käskyä on, se tähän sanaan suljetaan: sinun pitää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itseäs. 10. Ei rakkaus tee lähimmäiselle mitään pahaa; sentähden on rakkaus lain täyttämys.

Kuin Jesus astui haahteen	200.
Jos ei Herra auta meitä	85.
O Jumal'! anna minull' armos	284.

Digitized by Google

Ewankeliumi, Matth. 8: w. 23.

Silhen aikaan, kuin Jesus oli haahteen astunut, seurasiwat häntä hänen opetuslapsensa. 24. Mutta katso, suuri ilma nousi merellä, niin että haaksi aalloilta peitettiin; mutta hän makasi. 25. Niin tuliwat hänen opetuslapsensa, ja herättiwät hänen ja sanoiwat: Herra, auta meitä, me hukumme. 26. Ja hän sanoi heille: te heikkouskoiset, miksi te olette pelkurit? Niin hän nousi ja asetti tuulen ja meren: ja tuli juuri tyweneksi. 27. Niin ihmiset ihmetteliwät, sanoen: millinen tämä on? Sillä tuulet ja meri owat myös hänelle kuuliaiset.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun isällisestä ja hywästä neuwostas pidät sinun lapsestässä maailmassa ristin alla, ja annat wastoinkäymisen heidän päällensä tulla syntejä alas painamaan, ja harjoittamaan heitä uskossa, toiwossa ja rukouksessa: Me rukoilemme sinua, että armahtaisit meitä, tuskissa ja wastoinkäymisissä meidän rukouksemme kuulisit, ja armollisesti meille apua lainaisit, että me tuntisimme sinun armos ja isällisen apus, ja sinua sinun pyhäis kansa ijankaikkisesti kiittäisimme ja ylistäisimme. Sinä joka olet yksi ainoa ja kaikkiwaltias Jumala sinun Poikas ja Pyhän Hengen kanssa. Amen.

5. Sunnuntaina Loppiaisesta.

Coll. O Herra Jumala! Warjele sinun kansas, sinun puuttumattoman laupeutes kautta, että ne, jotka ainoastaan siihen taiwaalliseen toiwoon turwaawat, sinulta aina warjeltaisiin. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen ꝛc. Amen.

Epistola, Kol. 3: w. 12.

Niin pukekaat siis itsiänne, rakkaat weljet, niinkuin Jumalan walitut, pyhät ja rakkaat, sydämellisellä laupeudella, ystäwyydellä, nöyryydellä, hiljaisuudella ja pitkämielisyydellä. 13. Ja kärsikäät toinen toistanne: ja anteeksi antakaat toinen toisellenne, jos jollakin on kannetta toista wastaan: niinkuin myös Christus teille on anteeksi antanut, niin myös tekin tehkäät. 14. Mutta ylitse näiden kaikkein pukekaat päällenne rakkaus, joka on täydellisyyden side. 15. Ja Jumalan rauha hallitkoon teidän sydämissänne, johonka te myös kutsutut olette, yhteen ruumiisen: ja olkaat kiitolliset. 16. Asukaan Jumalan sana runsaasti teissä, kaikella wiisaudella. Opettakaat ja neuwokaat teitänne keske-

Digitized by Google

nänne pſalmeilla ja kiitos wirſillä ja hengelliſillä lauluilla, weiſaten armon kautta Herralle teidän ſydämissänne. 17. Ja kaikki, mitä te teette puheella eli työllä, niin tehkäät kaikki Herran Jeſuksen nimeen; ja kiittäkäät Jumalaa ja Iſää hänen kauttanſa.

O Herra! ſinun pyhä ſanas 227.
Jumala on meidän wäkewä apum' 53.
Warjel', Jumal', ſinun ſanas 296.

Ewankeliumi, Matth. 13: w. 24.

Siihen aikaan ſanoi Jeſus opetuslapſillenſa tämän wertauksen: taiwaan waltakunta on ihmiſen wertainen, joka kylwi hywän ſiemenen peltoonſa. 25. Mutta ihmisten maatessa tuli hänen wihollisensa, ja kylwi ohdakkeita niſuin ſekaan, ja meni pois. 26. Mutta koska oras rupeſi kaswamaan, ja hedelmän kantoi, ſilloin näkyiwät myös ohdakkeet. 27. Mutta perheen iſännän palweliat tuliwat ja ſanoiwat hänelle: Herra, etkös hywää ſementä kylwänyt peltoos? kusta ſiis ſille owat ohdakkeet? 28. Niin ſanoi hän heille: wihamies ſen teki. Mutta palweliat ſanoiwat hänelle: tahdotkos, että me menemme ja kokoomme ne? 29. Mutta hän ſanoi: en, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaiſi ynnä heidän kansſanſa niſuja pois. 30. Sallikaat kaswaa molemmat elon-aikaan asti, ja elon-ajalla ſanon minä elonmiehille: kootkaat enſin ohdakkeet, ja ſitokaat heitä lyhteiſiin poltettaa, mutta niſut kootkaat minun aittaani.

Rukous. Me kiitämme ſinua, Herra Jumala, taiwaallinen Iſä, että hywän ſiemenen, ſinun pyhän ſanas, meidän ſydämihimme kylwänyt olet; Ja rukoilemme ſinua, että Pyhän Henkes kautta tekiſit ſen ſiemenen meiſſä eläwäkſi, ja hedelmälliſekſi; ja warjele meitä ſiltä pahalta wihollſelta, ettei hän ohdakkeita ſekaan kylwää ſaiſi. Warjele meitä ſuruttomuudesta, pidä ſinun pelwoſſas, ja auta kaikkinaiſiſsa kiuſauksiſsa ſiihen asti kuin me täydelliſesti autuaikſi tulemme. Amen.

Sunnuntaina ſeptuageſima.

Coll. Kuule, laupias Herra, ſinun kanſas rukous, että me, jotka anſiosta meidän ſynteimme tähden waiwataan, ſinun nimes kunnian tähden laupiaalliſesti wapahdetuikſi tuliſimme. Sinun Poikas, Jeſuksen Chriſtuksen kautta. Amen.

Digitized by Google

Epistola, 1 Kor. 9: w. 24.

Rakkaat weljet! Etteкö te tiedä, että ne, jotka kiistassa juoksewat, kaikki tosin he juoksewat, waan yksi palkan ennättää? Juoskaat siis niin, että te käsittäisitte. 25. Mutta jokainen, kuin kilwoittelee, kaikista hän itsensä pitää pois. Ne tosin sitä warten, että he katoowaisen kruunun saisiwat; mutta me katoomattoman. 26. Mutta en minä niin juokse kuin tietämättömän puoleen; ja minä kilwoittelen, ei niinkuin tuulta piekšäin; 27. Waan minä kuritan ruumistani ja painan sitä alas, etten minä, joka muillen saarnaan, itse hyljättäwäksi tulisi. Luku 10: w. 1. Mutta en minä tahdo sitä teiltä, rakkaat weljet, salata, että meidän isämme owat kaikki pilwen alla olleet, ja kaikki meren lärwitse waeltaneet, 2. Ja kaikki Mosekšehen kastetut pilwessä ja meressä. 3. Ja owat kaikki yhtäläistä hengellistä ruokaa syöneet, 4. Ja kaikki yhtäläistä hengellistä juomaa juoneet; sillä he joiwat siitä hengellisestä kalliosta, joka heitä seurasi; mutta se kallio oli Christus. 5. Mutta ei heistä monta olleet Jumalalle otolliset; sillä he maahan lyötiin korwessa.

Taiwaan waltakunta on wedett' 201.
Hädäšän' huudan Herraa 90.
Ylwös sinä pahakses panko 45.
Ewankeliumi, Matth. 20: w. 1.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa tämän wertauksen: taiwaan waltakunta on perheen isännän wertainen, joka warhain huomeneltain läksi ulos palkkaamaan työwäkeä wiinamäkeensä. 2. Ja kuin hän oli sopinut työmiesten kanssa päiwä-penningistä, lähetti hän heidän wiinamäkeensä. 3. Ja hän meni ulos liki kolmannella hetkellä, ja näki muita seisowan turulla joutilaina. 4. Ja sanoi heille: menkäät myös te wiinamäkeen; ja mitä kohtuullinen on, niin minä annan teille. Niin he meniwät. 5. Taas hän meni ulos liki kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä, ja teki myös niin. 6. Mutta yhdellätoistakymmenennellä hetkellä läksi hän ulos, ja löysi muita joutilaina seisomassa, ja sanoi heille: miksi te tässä kaiken päiwän joutilaina seisotte? 7. He sanoiwat hänelle: sillä ei ole kenkään meitä pal-

Digitized by Google

kannut. Hän sanoi heille: menkäät te myös minun wiinamäkeeni, ja mitä kohtuus on, pitää teidän saaman. 8. Mutta koska ehtoo tuli, sanoi wiinamäen isäntä perheensä haltialle: kutsu työwäki ja maksa heidän palkkansa, ruweten wiimeisistä ensimäisiin asti. 9. Ja kuin ne tuliwat, jotka liki yhdellätoistakymmenennellä hetkellä tulleet oliwat, saiwat he kukin penninkinsä. 10. Mutta koska ensimäiset tuliwat, luuliwat he enemmän saawansa. Ja he myös saiwat kukin penninkinsä. 11. Ja kuin he saiwat, napisiwat he perheen isäntää wastaan, 12. Sanoen: nämät wiimeiset owat yhden hetken työtä tehneet, ja sinä teit heidän meidän werrakseemme, jotka olemme kantaneet päiwän kuorman ja helteen. 13. Niin hän wastasi ja sanoi yhdelle heistä: ystäwäni, en tee minä sinulle wäärywyttä: etkös sopinut minun kanssani määrätystä penningistä? 14. Ota se, kuin sinun tulee, ja mene matkaas; mutta minä tahdon tälle wiimeiselle antaa niinkuin sinullenki. 15. Wai enkö minä saa tehdä minun kalustani, mitä minä tahdon? Taikka katsotkos sentähden karsaasti, että minä hywä olen? 16. Niin wiimeiset tulewat ensimäisiksi, ja ensimäiset wiimeisiksi. Sillä monta owat kutsutut, mutta harwat walitut.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka sinun pyhän sanas kautta olet meidän sinun wiinamäkees kutsunut: Me rukoilemme sinua, anna Pyhä Henkes meidän sydämihimme, että me sinun wiinamäessäs uskollisesti työtä tekisimme, sinun sanastas ja tahdostas aina ahkeroitsisimme, ja kaiken meidän toiwomme asettaisimme sinun armoos, kuin sinä meille sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta walmistanut olet, ja niin tjankaikkisen autuuden saisimme. Amen.

Sunnuntaina seksagesima.

Coll. Jumala! Sinä, joka näet, ettemme meidän töihimme uskaltaa taida, suo meille armoa, että sinun Poikas, joka on pakanain opettaja, olisi myös meidän warjeliamme kaikesta siitä, kuin meitä wastaan seisoo: joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen kanssa tjankaikkisesta tjankaikkisehen. Amen.

Epistola, 2 Kor. 11: w. 19.

Rakkaat weljet! Te kärsitte mielellänne tyhmiä, että te wiisaat olette. 20. Te kärsitte, jos joku teitä orjuuteen waatii, jos joku teitä syö, jos joku teiltä

Digitized by Google

takin ottaa, jos joku itsensä korottaa, jos joku teitä lyö kaswoille. 21. Sen minä sanon häwäistyksen tähden, niinkuin me heikot olisimme. Mihinkä joku uskaltaa, (minä puhun tyhmyydessä) siihen minäkin uskallan. 22. He owat Hebrealaiset, minä myös. He owat Israelitat, minä myös. He owat Abrahamin siemen, minä myös. 23. He owat Christuksen palweliat, (minä puhun tyhmästi) paljoa enemmin minä olen: minä olen enemmän työtä tehnyt; minä olen enemmän haawoja kärsinyt; minä olen useimmin wankina ollut; usein olen kuoleman hädässä ollut. 24. Juutalaisilta olen minä wiidesti neljäkymmentä haawaa saanut, yhtä wailla. 25. Kolmasti olen witsoilla piekšetty; olin kerran kiwitetty: kolmasti olen minä tullut haakširikkohon; yön ja päiwän olin minä meren sywyydessä. 26. Minä olen usein waeltanut, minä olen ollut weden hädässä, hädässä ryöwärein keskellä, hädässä Juutalaisten keskellä, hädässä pakanain keskellä, hädässä kaupungeissa, hädässä korwessa, hädässä merellä, hädässä wiekasten weljein seassa, 27. Työssä ja tuskassa, paljossa walwomisessa, näljässä ja janossa, paljossa paastossa, wilussa ja alastomuudessa: 28. Ilman niitä kuin muutoin tapahtuwat, nimittäin: että minua joka päiwä waiwataan, ja pidän surun kaikista seurakunnista. 29. Kuka on heikko, ja en minä myös heikoksi tule? Kuka pahoitetaan, ja en minä pala? 30. Että minun pitää nyt itseäni kerskaaman, niin minä kerskaan itseäni minun heikkoudestani. 31. Jumala ja meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä, joka olkoon ylistetty ijankaikkisesti! tietää, etten minä walehtele.

Kylwäjä siemenens' meni kylwämään 202.
O Herra Jumala taiwaast', Me kyllä 30.
Jumala suurest' hywyydest' 225.

Ewankeliumi, Luuk. 8: w. 4.

Siihen aikaan, koska paljo kansaa kokoontui, ja rienšiwät jokaisesta kaupungista Jesuksen tykö, sanoi hän wertauksen kautta: 5. Kylwäjä meni ulos siementänsä kylwämään; ja kuin hän kylwi, lankesi muutama tien

Digitized by Google

oheen, ja se tallattiin, ja taiwaan linnut söiwät sen. 6. Ja muutama lankesi kiwistöhön, ja koska se tuli ylös, kuiwettui se, ettei ollut märkyyttä. 7. Ja muutama lankesi orjantappuroihin, ja orjantappurat ynnä käwiwät ylös ja tukahuttiwat sen. 8. Ja muutama lankesi siihen hywään maahan, ja kuin se käwi ylös, teki se satakertaisen hedelmän. Koska hän tämän sanoi, huusi hän: jolla on korwat kuulla, se kuulkoon. 9. Niin hänen opetuslapsensa kysyiwät häneltä, sanoen: mikä olisi tämä wertaus? 10. Niin hän sanoi: teille on annettu tuta Jumalan waltakunnan salaudet; mutta muille wertausten kautta, ettei heidän sitä pitäisi näkemän, waikka he näkisiwät, eikä ymmärtämän, waikka he kuulisiwat. 11. Mutta tämä on se wertaus: siemen on Jumalan sana. 12. Mutta jotka tien oheen, owat ne, jotka kuulewat: sitte tulee perkele, ja ottaa sanan heidän sydämistänsä, ettei he uskoisi ja wapaiksi tulisi. 13. Mutta jotka kiwistöhön, owat ne, koska he kuulewat, ottawat he sanan ilolla wastaan: ja ei heillä ole juurta, herkeksi he uskowat, ja kiusauksen ajalla lankeewat pois. 14. Mutta se kuin orjantappuroihin lankesi, owat ne, jotka kuulewat, ja menewät pois, ja tukahutetaan surusta, rikkaudesta, ja elämän hekumasta, eiwätkä kanna hedelmää. 15. Mutta jotka hywään maahan, owat ne, jotka sanan kuulewat, ja kätkewät hywällä ja toimellisella sydämellä, ja saattawat hedelmän kärsiwällisyydessä.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! että pyhän sanas sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta meidän seassamme kylwänyt olet, ja rukoilemme sinua, että Pyhän Henkes kautta niin walaisisit meidän sydämemme, että me tätä sinun sanaas ahkerasti kuulisimme, hywällä sydämellä kätkisimme, ja kärsiwällisyydellä hedelmän kantaisimme; emmekä antaisi synnille woimaa, waan sinun apus kautta sitä alaspainaisimme, ja kaikkinaisessa wainossa itsiämme sinun awullas lohduttaisimme. Amen.

Laskiais-sunnuntaina.

Coll. Kuule, Herra Jumala, laupiaasti meidän rukouksemme, ja päästä meitä meidän syntimme siteistä, ja warjele myös meitä kaikessa wastoinkäymisessä. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

Epistola, 1 Kor. 13: w. 1.

Rakkaat weljet! Jos minä ihmisten ja enkelein kielillä puhuisin, ja ei minulla olisi rakkautta, niin minä olisin kuin helisewä waski, taikka kilisewä kulkuinen. 2. Ja jos minä propheteerata taitaisin, ja kaikki salaisuudet tietäisin, ja kaiken tiedon, ja minulla olisi kaikki usko, niin että minä wuoret siirtäisin, ja ei olisi minulla rakkautta, niin en minä mitään olisi. 3. Ja jos minä kaiken tawarani kuluttaisin köyhäin rawinnoksi; ja jos minä antaisin ruumiini poltettaa, ja ei olisi minulla rakkautta, niin ei se olisi minulle mitään hyödyllinen. 4. Rakkaus on kärsiwäinen ja laupias. Ei rakkaus kadehdi, ei rakkaus ole tyly, ei hän paisu, 5. Ei hän käytä itseänsä sopimattomasti, ei hän omaansa etsi, ei hän wihaan syty, ei hän pahaa ajattele, 6. Ei hän wäärydestä iloitse: mutta hän iloitsee totuudesta. 7. Kaikki hän peittää, kaikki hän uskoo, kaikki hän toiwoo, kaikki hän kärsii. 8. Ei rakkaus koskaan wäsy, waikka prophetiat lakkaawat, ja kielet waikenewat, ja tieto katoo. 9. Sillä me ymmärrämme puolittain ja propheteeraamme puolittain. 10. Mutta koska täydellinen tulee, sitte wajaa lakkaa. 11. Koska minä olin lapsi, niin minä puhuin kuin lapsi, minulla oli lapsen mieli, ja ajattelin kuin lapsi; mutta sitte kuin minä mieheksi tulin, niin minä hylkäsin lapselliset. 12. Sillä nyt me näemme niinkuin peilistä tapauksessa, mutta silloin kaswoista kaswoihin: nyt minä tunnen puolittain, waan silloin minä tunnen, niinkuin minä tuttu olen. 13. Mutta nyt pysywät usko, toiwo, rakkaus, nämät kolme: waan rakkaus on suurin niistä.

Wai meitä köyhiä syntisiä 223.
Sinun tykö Herra tulen 89.
Ihmisen luonto turmeltu on 222.
Ewankeliumi, Luuk. 18: w. 31.

Silhen aikaan otti Jesus tykönsä ne kahdestoistakymmentä, ja sanoi heille: katso, me menemme Jerusalemiin, ja kaikki pitää täytettämän, kuin propheetoilta ihmisen Pojasta kirjoitetut owat. 32. Sillä hän annetaan ylön pakanoille, pilkataan, ja häwäistään, ja

Digitized by Google

syljetään. 33. Ja kuin he owat hänen ruoskineet, tappawat he hänen, ja kolmantena päiwänä on hän nousewa ylös. 34. Ja ei he mitään näistä ymmärtäneet. Ja tämä puhe oli heiltä niin peitetty, ettei he ymmärtäneet, mitä sanottiin. 35. Niin tapahtui, koska hän Jerichoa läheströi, että yksi sokia istui tien wieressä kerjäten. 36. Ja kuin hän kuuli kansan käywän ohitse, kysyi hän: mikä se oli? 37. He sanoiwat hänelle: Jesus Natsarenus tästä meni. 38. Ja hän huusi, ja sanoi: Jesu, Dawidin poika, armahda minua! 39. Niin ne, jotka meniwät ohitse, toruiwat häntä waikenemaan; mutta hän huusi sitä enemmin: Dawidin poika, armahda minua! 40. Niin Jesus seisahtui, ja käski häntä taluttaa tykönsä. Ja kuin hän läheströi, kysyi hän häneltä, 41. Sanoen: mitäs tahdot, että minun pitää sinulle tekemän? Hän sanoi: Herra! että minä näköni jälleen saisin. 42. Ja Jesus sanoi hänelle: ole näkewä: sinun uskos auttoi sinua. 43. Ja hän sai kohta näkönsä, ja seurasi häntä, ja kunnioitti Jumalaa: ja kaikki kansa, kuin sen näkiwät, kiittiwät Jumalaa.

Rukous. Herra Jumala, taiwallinen Isä! Sinä, joka sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta olet armollisesti awannut sokian miehen silmät, ja antanut nähdä walkeuden: me waiwaiset syntiset rukoilemme sinua, että pyhän sanas kautta walaisisit meidän sokiat sydämemme: että me, sen sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta, joka meidän tähtemme ristin päällä kuoletettu ja meidän synteimme edestä maksen tehnyt on, sinun oikein tuntisimme, ja kaikkinaisissa waiwoissa ja kiusauksissa sinun ainoan armollista apuas anoisimme, ja sinun laupeuttas sydämellisellä rukouksella etsisimme, ja niin lohdutuksen ja turwan perkelettä, syntiä ja kuolemaa wastaan löytäisimme. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

1. Sunnuntaina paastossa.

Coll. Suo, Herra Jumala, että maailman meno sinun pyhän sääntös jälkeen asetettaisiin, ja sinun seurakuntas saisi iloita lewollisessa jumalisuudessa. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 2 Kor. 6: w. 1.

Rakkaat weljet! Me niinkuin apulaiset neuwomme teitä, ettette Jumalan armoa hukkaan ottaisi. 2. Sillä hän sanoo: minä olen otollisella ajalla sinun

Digitized by Google

kuullut, ja olen sinua autuuden päiwänä auttanut. Katso, nyt on otollinen aika, katso, nyt on autuuden päiwä. 3. Älkäämme kellenkään jossakussa pahennusta antako, ettei meidän wirkaamme laitettaisi: 4. Waan osottakaamme itsiämme kaikissa asioissa niinkuin Jumalan palweliat: suuressa kärsiwällisyydessä, waiwoissa, hädissä, suruissa, 5. Haawoissa, wankeuksissa, kapinoissa, töissä, walwomisissa, paastoissa, 6. Puhtaassa elämässä, taidossa, pitkämielisyydessä, suloisuudessa, Pyhässä Hengessä, wilpittömässä rakkaudessa, 7. Totuuden sanassa, Jumalan wäessä, wanhurskauden sota-aseitten kautta oikialla ja wasemmalla puolella, 8. Kunnian kautta ja pilkan, panetuksen ja kiitoksen kautta: niinkuin wietteliät, ja kuitenki wakaat; 9. Niinkuin tuntemattomat, ja kuitenki tutut; niinkuin kuolewaiset, ja katso, me elämme; niinkuin rangaistut, ja ei kuitenkaan tapetut; 10. Niinkuin murheelliset, ja kuitenkin aina iloiset; niinkuin köyhät, mutta kuitenki monta rikkaaksi tekewäiset; niinkuin ne, joilla ei mitään ole, ja joiden kuitenki kaikki omat owat.

Joka Korkeimman turwiss' istuu 72.
Meidän linnam' on Jumal' 51.
Päälles minä, Herra, uskallan 43.

Ewankeliumi, Matth. 4: w. 1.

Silloin wietiin Jesus hengeltä korpeen, kiusattaa perkeleeltä. 2. Ja koska hän oli paastonnut neljäkymmentä päiwää ja neljäkymmentä yötä, sitte hän isosi. 3. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sano, että nämät kiwet leiwiksi tulewat. 4. Mutta hän wastasi ja sanoi: kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoastaan leiwästä, mutta jokaisesta sanasta, kuin Jumalan suusta lähtee. 5. Silloin otti perkele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin, ja asetti hänen temppelin harjalle, 6. Ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske itses alaspäin; sillä kirjoitettu on: hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta; ja he käsissä kantawat sinun, ettes [illegible]s jalkaas kiween loukkaa. 7. Niin Jesus sanoi

Digitized by Google

hänelle: taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaas. 8. Taas wei hänen perkele sangen korkialle wuorelle, ja osotti hänelle kaikki maailman waltakunnat ja niiden kunnian; 9. Ja sanoi hänelle: nämät kaikki minä annan sinulle, jos sinä lankeet maahan ja rukoilet minua. 10. Niin sanoi Jesus hänelle: mene pois, saatana! sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalaas pitää sinun kumartaman, ja häntä ainoaa palweleman. 11. Silloin jätti hänen perkele: ja katso, enkelit tuliwat ja palweliwat häntä.

Rukous. Me rukoilemme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! että meidän pahin wihamiehemme perkele, niinkuin kiljuwa jalopeura, aina ympäri käy ja etsii kenen hän saisi niellä: että sinä, sinun Poikas Jesuksen Christuksen tähden, ynnä Pyhän Hengen kanssa olisit meille awullinen, ja sinun pyhän sanas kautta wahwistaisit meidän sydämemme, ettei meidän wihollisemme meitä woittaisi; waan me olisimme aina sinun armossas, ja sinun tykönäs ijankaikkisessa autuudessa eläisimme. Amen.

2. Sunnuntaina paastossa.

Coll. O Jumala! Sinä, joka näet, ettemme itse meistämme mihinkään hywään soweliaat ole, warjele meitä sekä sisällisesti että ulkonaisesti, että ruumis olisi kaikilta niiltä warjeltu, kuin wahingolliset owat, ja sydän kaikista pahoista ajatuksista puhdistetuksi tulisi. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Thess. 4: w. 1.

Wielä siis, rakkaat weljet, rukoilemme me teitä ja neuwomme Herrassa Jesuksessa, niinkuin te meiltä saaneet olette, kuinka teidän waeltaman, ja Jumalalle kelpaaman pitää, että te täydellisemmiksi tulisitte. 2. Sillä te tiedätte ne käskyt, jotka me Herran Jesuksen kautta teille annoimme. 3. Sillä se on Jumalan tahto, teidän pyhyytenne, että te huoruutta wältätte; 4. Että jokainen tietäisi pitää astiansa pyhyydessä ja kunniassa, 5. Ei himoin halaukisissa, niinkuin pakanat, jotka eiwät Jumalasta mitään tiedä. 6. Ja ettei yksikään sortaisi eikä pettäisi weljeänsä jossakussa asiassa; sillä Herra on kaikkein näiden kostaja, kuin me myös teille ennen sanoneet ja todistaneet olemme. 7. Sillä ei Jumala ole meitä kutsunut saastaisuuteen, waan pyhyyte-

Digitized by Google

Sinun tykös, Herra Christe, huudan 285.
Mitäs Jumal' tahdot, tapahtuu 268.
Niinkuin peura janossansa 48.

Ewankeliumi, Matth. 15: w. 21.

Silloin läksi Jesus sieltä, ja poikkesi Tyrin ja Sidonin maan ääriin. 22. Ja katso, Kananean waimo, joka niistä maan ääristä oli tullut, huusi häntä, sanoen: Herra, Dawidin poika! armahda minun päälleni, minun tyttäreni waiwataan hirmuisesti perkeleeltä. 23. Mutta ei hän sanaakaan häntä wastannut. Niin hänen opetuslapsensa tuliwat ja rukoiliwat häntä, sanoen: eroita häntä itsestäs; sillä hän huutaa meidän jälkeemme. 24. Niin hän wastaten sanoi: en ole minä lähetetty, waan kadotettuin lammasten tykö Israelin huoneesta. 25. Mutta se tuli, ja kumarsi häntä, sanoen: Herra, auta minua. 26. Niin hän wastaten sanoi: ei ole sowelias, ottaa lasten leipää, ja heittää penikoille. 27. Niin se wastasi: totta, Herra, syöwät kuitenk penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoowat. 28. Silloin Jesus wastaten sanoi hänelle: o waimo! suuri on sinun uskos: tapahtukoon sinulle, niinkuin sinä tahdot. Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terweeksi.

Rukous. Me rukoilemme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! että Pyhän Henkes kautta wahwistaisit meidän sydämemme, että me wahwassa uskossa ja toiwossa turwaisimme sinun armoos ja laupeutees, ja waikka meillä aina, meidän oman tuntomme, synteimme ja kelwottomuutemme tähden, olisi syytä kyllä peljätä, mahtaisimme kuitenki, niinkuin Kananean waimo turwata sinun armoihis, ja kaikkinaisissa kiusauksissa ja waiwoissa sinulta apua ja lohdutusta löytää, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

3. Sunnuntaina paastossa.

Coll. Kaikkiwaltias Jumala! Me rukoilemme sinua, että sa armollisesti nöyrän rukoukset kuulisit, ja sinun woimallisen kätes meitä warjelemaan ojentaisit. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Eph. 5: w. 1.

Niin olkaat siis, rakkaat weljet, Jumalan seuraajat, niinkuin rakkaat lapset. 2. Ja waeltakaat rakkaudessa; niinkuin myös Christus meitä rakasti, ja antoi

Digitized by Google

itsensä ulos meidän edestämme lahjaksi, uhriksi, ja Jumalalle makiaksi hajuksi. 3. Mutta huoruutta ja kaikkea riettautta, eli ahneutta, älkäät antako teidän seassanne mainitakaan, niinkuin pyhäin sopii, 4. Ja häpiällisiä sanoja, ja hulluja puheita, eli jaarituksia, jotka eiwät mihinkään kelpaa, waan paremmin kiitos-sanoja. 5. Sillä se te tietäkäät, ettei yksikään huorintekiä, taikka saastainen, eli ahne, joka epäjumalan palwelia on, ole Christuksen ja Jumalan waltakunnan perillinen. 6. Älkäät antako yhdenkään pettää itsiänne turhilla puheilla; sillä sentähden Jumalan wiha epä-uskoisten lasten päälle tulee. 7. Älkäät sentähden olko heidän osaweljensä. 8. Sillä muinen te olitte pimeys, mutta nyt te olette walkeus Herrassa; waeltakaat niinkuin walkeuden lapset. 9. Sillä Hengen hedelmä on kaikessa hywyydessä ja wanhurskaudessa ja totuudessa.

Joka Korkeimman turwiss' istuu	72.
Linna hänen on Jumala	52.
Meidän linnam' on Jumal' taiwaast'	51.

Ewankeliumi, Luuk. 11: w. 14.

Siihen aikaan ajoi Jesus ulos perkeleen, joka oli mykkä; ja tapahtui, koska perkele oli ajettu ulos, niin mykkä puhui: ja kansa ihmetteli. 15. Mutta muutamat heistä sanoiwat: hän ajaa ulos perkeleitä beelsebubin, perkeleitten päämiehen kautta. 16. Mutta muut kiusasiwat häntä, ja anoiwat häneltä tunnus-tähteä taiwaasta: 17. Mutta että hän tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokainen waltakunta, joka erkanee itseänsä wastaan, se tulee kylmille, ja huone lankee huoneen päälle. 18. Jos myös saatana on erinnyt itseänsä wastaan, kuinka hänen waltakuntansa on seisowainen? Että te sanotte minun perkeleitä beelsebubin kautta ajawan ulos. 19. Mutta jos minä perkeleitä beelsebubin kautta ajan ulos, kenenkä kautta teidän poikanne niitä ajawat ulos? Sentähden heidän pitää oleman teidän tuomarinne. 20. Mutta jos minä Jumalan sormella perkeleitä ajan ulos, niin tosin on Jumalan waltakunta teidän tykönne tullut. 21. Koska m-

Digitized by Google

kewä harniskoittu hänen kotonsa warjelee, niin hänen omansa owat rauhassa. 22. Mutta koska häntä wäkewämpi tulee, ja woittaa hänen, niin hän ottaa pois kaikki hänen sota-aseensa, joihin hän turwasi, ja jakaa hänen saaliinsa. 23. Joka ei ole minun kanssani, se on minua wastaan; ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajottaa. 24. Koska rietas henki lähtee ihmisestä, niin hän waeltaa karkeita paikkoja, ja etsii lepoa: ja kuin ei hän löydä, niin hän sanoo: minä palajan minun huoneeseni, josta minä läksin. 25. Ja kuin hän tulee, löytää hän sen luudilla lakaistuksi ja kaunistetuksi. 26. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta itseänsä pahempaa henkeä, ja kuin he sinne tulewat, asuwat he siellä: ja sen ihmisen wiimeiset tulewat pahemmiksi kuin ensimäiset. 27. Ja tapahtui, koska hän näitä sanoi, korotti yksi waimo kansan seasta äänensä, ja sanoi: autuas on se kohtu, joka sinun kantanut on, ja ne nisät, joitas imit. 28. Niin hän sanoi: ja tosin, autuaat owat ne, jotka kuulewat Jumalan sanan ja kätkewät sen.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun Poikas, meidän Herran Jesuksen Christuksen annoit sentähden ihmiseksi tulla, että hän perkeleen wallan tyhjäksi tekisi ja meitä waiwaisia ihmisiä siltä pahalta witholliselta warjelisi: Sentähden me kiitämme sinua senkaltaisen sinun armollisen apus edestä, ja rukoilemme meitä kaikkinaisissa kiusauksissa holhomaan ja Pyhällä Hengelläs armollisesti sinun sanassas ja pelwossas warjelemaan, että me siltä pahalta witholliselta pelastetuiksi ja sinun Poikas kautta ijankaikkisesti autuaiksi tulisimme. Amen.

Puolipaaston sunnuntaina.

Coll. Suo meille, kaikkiwaltias Jumala! että me, jotka meidän synteimme tähden waiwataan, sinun laupeutes armolla lohdutetuiksi tulisimme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Gal. 4: w. 22.

Rakkaat weljet! Kirjoitettu on: Abrahamilla oli kaksi poikaa, yksi palkka-waimosta ja yksi wapaasta. 23. Mutta joka palkka-waimosta oli, se oli lihan jälkeen syntynyt; ja joka wapaasta oli, se oli lupauksen kautta. 24. Nämät jotakin merkitsewät; sillä nämät

Digitized by Google

owat ne kaksi testamenttia: yksi Sinain wuoresta, joka orjuuteen synnyttää, joka on Agar. 25. Sillä se Agar on Sinain wuori Arabiassa, ja ulottuu hamaan Jerusalemiin, joka nyt on, ja on lastensa kanssa orjana. 26. Mutta se Jerusalem, joka ylhäältä on, on wapaa, joka on kaikkein meidän äitimme. 27. Sillä kirjoitettu on: iloitse sinä hedelmätön, joka et synnytä, pakahda ja huuda sinä, joka et raskas ole; sillä yksinäisellä on enempi lapsia, kuin sillä, jolla mies on. 28. Mutta me, rakkaat weljet, olemme niinkuin Isaakkin, lupauksen lapset. 29. Mutta niinkuin se silloin, joka lihan jälkeen syntynyt oli, wainosi sitä, joka hengen jälkeen syntynyt oli; niin se nytkin tapahtuu. 30. Mutta mitä raamattu sanoo? Aja palkka-waimo poikinensa ulos; sillä ei palkka-waimon pojan pidä perimän wapaan pojan kanssa. 31. Niin emme siis ole, rakkaat weljet, palkka-waimon pojat, waan wapaan.

Mielen', mitä' suret maailman pääll' 286.
O ihminen, ajattel' aina 212.
Kuin hätä kowa käsis' on 305.

Ewankeliumi, Joh. 6: w. 1.

Siihen aikaan meni Jesus Galilean meren ylitse, joka on Tyberian. 2. Ja häntä seurasi paljo kansaa, että he näkiwät hänen merkkinsä, kuin hän teki sairaissa. 3. Niin Jesus meni ylös wuorelle, ja istui siellä opetuslastensa kanssa. 4. Ja lähestyi pääsiäinen, Juutalaisten juhla. 5. Koska siis Jesus nosti silmänsä, ja näki tulewan paljon kansaa tykönsä, sanoi hän Philippukselle: kusta me ostamme leipiä näiden syötä? 6. (Mutta sen hän sanoi, kiusaten häntä; sillä hän tiesi, mitä hän tekewä oli.) 7. Wastasi Philippus häntä: kahden sadan penningin leiwät eiwät täytyisi heille, että kukin heistä wähänki saisi. 8. Sanoi yksi hänen opetuslapsistansa hänelle, Andreas, Simon Pietarin weli: 9. Tässä on yksi poikainen, jolla on wiisi ohraista leipää ja kaksi kalaista; waan mitä ne owat näin paljolle? 10. Mutta Jesus sanoi: asettakaat kansa atrioitsemaan. Ja siinä paikassa oli paljon ruohoa. Niin-

Digitized by Google

atrioitsi lähes wiisi tuhatta miestä. 11. Ja Jesus otti leiwät, kiitti ja antoi opetuslapsille; mutta opetuslapset jakoiwat atrioitsewille, niin myös kaloista niin paljo kuin hän tahtoi. 12. Mutta koska he rawitut oliwat, sanoi hän opetuslapsillensa: kootkaat murut, kuin jäiwät, ettei mitään hukkuisi. 13. Niin he kokosiwat, ja täyttiwät kahdeksantoistakymmentä koria muruilla, wiidestä ohraisesta leiwästä, jotka niiltä liiaksi oliwat, kuin atrioitsiwat. 14. Koska siis ne ihmiset sen merkin näkiwät, kuin Jesus teki, sanoiwat he: tämä on totisesti se propheetta, joka maailmaan tulewa oli. 15. Koska Jesus ymmärsi, että he tahtoiwat tulla, ja wäkiwallalla tehdä hänen kuninkaaksi, meni hän pois taas wuorelle yksinänsä.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Jää! Sinä joka sinun Poikas kautta korwessa wiisituhatta miestä paitsi waimoja ja lapsia wiidellä leiwällä ja kahdella kalalla runsaasti rawinnut olet: Me rukoilemme sinua, että armollisesti sinun siunauksellas myös meitä lähestyisit, ja warjelisit ahneudesta ja tämän elämän ylönpaltisesta murheesta; että me ensisti ja ennen kaikkia sinun waltakuntaas ja wanhurskauttas ja isällistä hywyyttäs etsisimme, ja niin kaikista, kuin me sielun ja ruumiin puolesta tarwitsemme, sinulta autetuiksi tulisimme. Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

5. Sunnuntaina paastossa.

Coll. Me rukoilemme sinua, kaikkiwaltias Jumala! että armollisesti holhoisit sinun seurakuntaas, ja sitä sekä ruumiin että sielun puolesta hallitsisit. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Hebr. 9: w. 11.

Rakkaat weljet! Christus on tullut tulewaisten tawarain ylimmäiseksi Papiksi, suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei käsillä tehty ole, se on: joka ei näin ole rakettu; 12. Eikä kauristen taikka wasikkain weren kautta, waan hän on kerran oman werensä kautta menwyt pyhään, ja ijankaikkisen lunastuksen löytänyt. 13. Sillä jos härkäin ja kauristen weri, ja hehkoisen tuhka, pirskoitettu saastaisten päälle, pyhittää lihalliseen puhtauteen: 14. Kuinka paljo enemmin Christuksen weri, joka itsensä ilman kaiketa wiata, ijankaikkisen Hengen kautta Jumalalle uhrannut on,

Digitized by Google

on puhdistawa meidän omantunnon kuolewaisista töistä, eläwää Jumalaa palwelemaan? 15. Ja sentähden on hän myös Uuden Testamentin Wälimies, että ne, jotka kutsutut owat, sen luwatun ijankaikkisen perimisen saisiwat, että hänen kuolemansa siinä wälillä käwi, niiden ylitse-käymisten lunastukseksi, kuin entisen testamentin alla oliwat.

O Herra Jumala taiwaast'! Me kyllä	30.
Herra, kansas perittäwäs pääll'	66.
O Herra! sinä turwan' ainoa	34.

Ewankeliumi, Joh. 8: w. 46.

Silloin sanoi Jesus Juutalaisille: kuka teistä nuhtelee minua synnin tähden? Jos minä sanon teille totuuden, miksi ette usko minua? 47. Joka on Jumalasta, se kuulee Jumalan sanat; sentähden ette kuule, ettette Jumalasta ole. 48. Niin wastasiwat Juutalaiset, ja sanoiwat hänelle: emmekö me oikein sano, että sinä olet Samarialainen, ja sinulla on perkele? 49. Jesus wastasi: ei minulla ole perkele, waan minä kunnioitan minun Isääni, ja te häpäisette minua. 50. En minä etsi omaa kunniataki, yksi on, joka sitä kysyy ja tuomitsee. 51. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä näkemän kuolemaa ijankaikkisesti. 52. Niin Juutalaiset sanoiwat hänelle: nyt me ymmärsimme, että sinulla on perkele. Abraham on kuollut, ja propheetat, ja sinä sanot: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä maistaman kuolemaa ijankaikkisesti. 53. Oletkos sinä suurempi kuin meidän isämme Abraham, joka kuollut on? ja propheetat owat kuolleet; miksi sinä itses teet? 54. Jesus wastasi: jos minä itseäni kunnioitan, niin ei minun kunniani ole mitään; minun Isäni on se, joka kunnioittaa minua, jonka te teidän Jumalaksenne sanotte. 55. Ja ette tunne häntä: mutta minä tunnen hänen, ja jos minä sanoisin, etten minä häntä tuntisi, niin minä olisin walehtelia kuin tekin; mutta minä tunnen hänen; ja kätken hänen sananssa. 56. Abraham teidän isänne iloitsi, nähdäkseusä minun päiwääni: hän näki sen, ja ihastui. 57. Ni-

Digitized by Google

Juutalaiset sanoiwat hänelle: et sinä ole wielä wiidenkymmenen ajastajan wanha, ja olet nähnyt Abrahamin. 58. Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille, ennen kuin Abraham olikaan, olen minä. 59. Niin he poimiwat kiwiä, laskettaaksensa häntä; mutta Jesus lymyi ja läksi ulos temppelistä, käyden heidän keskeltänsä; ja niin hän pääsi ulos.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinun rakas Poikas, meidän Wapahtajamme Jesus Christus sanoo: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä näkemän kuolemaa ijankaikkisesti: Me rukoilemme sinua, anna Pyhä Henkes meidän sydämihimme, joillen sinä pyhän sanas olet kuulla suonut, että me mielellämme sen wastaan ottaisimme, siihen itsiämme aina luottaisimme, ja itse kuolemanki hetkellä turwaisimme. Amen.

Palmu-sunnuntaina.

Coll. Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Wapahtajamme, annoit miehuuden ottaa päällensä, ja ristin ala käydä, meille kaikille nöyryyden esikuwaksi: Suo armollisesti, että me kaikissa, kuin sinä meidän päällemme annat tulla, oilisimme kärsiwäiset, ja sinun pyhälle tahdollesi kuuliaiset. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Phil. 2: w. 5.

Rakkaat weljet! Kullakin olkoon se ajatus, kuin Christuksella Jesuksella oli, 6. Joka, waikka hän oli Jumalan muodossa, ei lukenut saaliiksi Jumalan kaltainen olla, 7. Waan alensi itsensä, otti orjan muodon päällensä, ja tuli muiden ihmisten wertaiseksi, 8. Ja löydettiin menoissa niinkuin ihminen, nöyryytti itsensä, ja oli kuolemaan saakka kuuliainen, ja ristin kuolemaan asti. 9. Sentähden on Jumala hänen myös korottanut, ja antanut hänelle nimen, joka kaikkia nimiä suurin on: 10. Että Jesuksen nimeen pitää kaikki polwet itsiänsä kumartaman, jotka taiwaassa ja maan päällä ja maan alla owat, 11. Ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että Jesus Christus on Herra, Isän Jumalan kunniaksi.

Jesus Christus Lunastajam' 17
Kiitett' olkoon Jesuksen nimi 133.
Kehu kielen', Muista mielen' 19.

Digitized by Google

Ewankeliumi, 1 Kor. 11: w. 23.

Sillä minä olen sen Herralta saanut, jonka minä myös teille annoin; sillä Herra Jesus, sinä yönä, jona hän petettiin, otti leiwän, 24. Ja kiitti, mursi ja sanoi: ottakaat, syökäät: tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne murretaan: se tehkäät te minun muistokseni. 25. Niin myös kalkin ehtoollisen jälkeen, ja sanoi: Tämä kalkki on se Uusi Testamentti minun weressäni: se tehkäät, niin usein kuin te juotte, minun muistokseni. 26. Sillä niin usein kuin te syötte tästä leiwästä, ja juotte tästä kalkista, pitää teidän Herran kuoleman julistaman, siihen asti kuin hän tulee. 27. Sentähden, joka kelwottamasti syö tästä leiwästä, ja juo Herran kalkista, se on wikapää Herran ruumiisen ja wereen. 28. Mutta koetelkaan ihminen itsensä, ja niin syökään tästä leiwästä ja juokaan tästä kalkista. 29. Sillä joka syö taikka juo kelwottomasti, hän syö ja juo tuomion itsellensä, ettei hän Herran ruumista eroita.

Rukous. Herra Jumala, taiwallinen Isä! Sinä, joka sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen kautta walmistit köyhälle christikunnalles tässä maailmassa yhden pyhän ehtoollisen ja lohdullisen sakramentin, jossa hänen pyhä ruumiinsa ja kallis werensä, leiwän ja wiinan alla, syntein anteeksi saamiseksi nautita jaetaan: Me rukoilemme sinua, hallitse meidän sydämemme Pyhällä Hengelläs, että me tämän sakramentin pyhää korkeutta ja korkeuden pyhyyttä aina tutkistelisimme, oikian ymmärryksen siitä käsittäisimme, ja mielellämme usein sitä nautitsisimme: että me näin eroitetut maailman lapsista, tämän ehtoollisen mahdottomista wieraista, itsiämme aina tämän pyhän pöydän herkuilla wirwottaisimme, ja sen kautta ijankaikkisen autuuden käsittäisimme. Amen.

Pitkänä perjantaina.

Coll. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka et sinun isällisestä armostas ole sinun ainokaista Poikaas armahtanut, waan olet hänen ristin kuolemaan meidän tähtemme antanut: Me rukoilemme sinua, anna sinun Pyhä Henkes meidän sydämihimme, että me senkaltaisella armolla itsiämme lohduttaisimme, tästedes syntiä karttaisimme, ja niitä, kuin sinä meidän päällemme panet, kärsiwällisesti kärsisimme, ja niin hänen kauttansa, ynnä sinun kanssas ijankaikkisen elämän saisimme. Amen.

Epistola, niinkuin Palmu-sunnuntaina.

O ihminen, muistel' syntis päält' 141.

Digitized by Google

Ewankeliumi, Luuk. 23: w. 32.

Niin wietiin myös Jesuksen kanssa kaksi (muuta) pahantekiää surmattaa. 33. Ja kuin he siihen siaan tuliwat, joka pääkallon paikaksi kutsutaan, siinä he hänen ristiin-naulitsiwat, ja ne pahantekiät, yhden oikialle ja toisen wasemmalle puolelle. 34. Niin sanoi Jesus: Isä, anna heille anteeksi: sillä eiwät he tiedä, mitä he tekewät. Ja he jakoiwat hänen waatteensa, ja heittiwät niistä arpaa. 35. Ja kansa seisoi ja katseli; mutta päämiehet pilkkasiwat häntä heidän kanssansa, ja sanoiwat. muita hän wapahti, wapahtakaan itsensä, jos hän on Christus, se Jumalan walittu. 36. Ja huowit myös pilkkasiwat häntä, meniwät ja kokottiwat hänelle etikkaa, 37. Ja sanoiwat: jos sinä olet Juutalaisten kuningas, niin wapahda itse sinus. 38. Oli myös hänestä päällekirjoitus, Greekan, Latinan ja Hebrean puustaweilla kirjoitettu: Tämä on Juutalaisten kuningas. 39. Niin yksi pahantekiöistä, jotka ripustetut oliwat, pilkkasi häntä, ja sanoi: jos sinä olet Christus, niin wapahda itses ja meitä. 40. Mutta toinen wastasi ja nuhteli häntä, sanoen: etkö sinäkään Jumalaa pelkää, että olet yhdessä kadotuksessa? 41. Ja tosin me olemme oikein siinä; sillä me saamme meidän töidemme ansion jälkeen: mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt. 42. Ja sanoi Jesukselle: Herra, muista minua, koska tulet waltakuntaas. 43. Niin Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä päiwänä pitää sinun oleman minun kanssani paratiisissa.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen ja wanhurskas Isä! Sinä, joka meille sinun Poikas lahjoittanut, ja hänen kauttansa meitä perkeleen waltakunnasta, ja ijankaikkisesta kuolemasta pelastanut olet: Me rukoilemme sinua, niinkuin sinun Poikas Jesus Christus meidän edestämme rukoillut on, että meitä warjelisit sinun sanassas, sen kanssa kaikkinaisessa kiusauksessa ja ahdistuksessa lohduttaisit, ja mitä me sinua wastaan rikkoneet olemme, armollisesti anteeksi antaisit: sinun myös Pyhän Henkes kautta meitä pyhittäisit ja autuaiksi saattaisit, että me tietäisimme sinun meidän Isäksemme, ja ijankaikkisesti sinun laupeuttas ylistäisimme ja kiittäisimme. Amen.

Digitized by Google

Pääsiäisenä.

Coll. O kaikkivaltias, ijankaikkinen Jumala, joka tällä ajalla Mooseksen kautta sinun kansas Egyptin maalta johdatit, ja käskit heidän joka wuosi pääsiäis-juhlaa pitää, ja syödä pääsiäis-lammaan: Niin saata myös meitä, o taiwaallinen Isä! siitä hengellisestä Egyptistä ulos, että mekin osallisiksi tulisimme siitä totisesta pääsiäis-lampaasta, kuin on sinun rakas Poikas Jesus Christus, meidän Herramme, joka tänä päiwänä on saanut woiton kuoleman ylitse, ja awannut meille tien ijankaikkiseen elämään, ja elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Epistola, 1 Kor. 5: w. 7.

Rakkaat weljet! Sentähden peratkaat se wanha taikina, että te olisitte uusi taikina, niinkuin te happamattomat olette: sillä meidän pääsiäis-lampaamme on meidän edestämme uhrattu, joka on Christus. 8. Sentähden pitäkäämme juhlaa, ja ei wanhassa hapatuksessa, eikä pahuuden ja wäärydyden hapatuksessa, waan wakuuden ja totuuden happamattomassa taikinassa.

Jesus Christus uhriks' meille 157.
Christus, kuin kuoletettiin 156.
Jesus nous' kuolluist' ylös 159.

Ewankeliumi, Mark. 16: w. 1.

Siihen aikaan, koska sabatti kulunut oli, osti Maaria Magdalena ja Maaria Jaakobin ja Salome hywän-hajullisia woiteita, tullaksensa woitelemaan häntä. 2. Ja tuliwat haudalle ensimäisenä sabatin päiwänä sangen warhain, auringon noustessa. 3. Ja puhuiwat keskenänsä: kuka meille wierittää kiwen haudan owelta? 4. Ja kuin he katsoiwat, näkiwät he kiwen wieritetyksi; sillä se oli sangen suuri. 5. Ja kuin he oliwat hautaan menneet sisälle, näkiwät he yhden nuorukaisen istuwan oikialla puolella, joka oli waatetettu pitkällä walkialla waatteella: ja he hämmästyiwät. 6. Mutta hän sanoi heille: älkäät hämmästykö! Te etsitte Jesusta Natsarenusta, joka ristiin-naulittu oli: hän nousi ylös, ei hän ole täällä: katso siaa, kuhunka he hänen paniwat. 7. Mutta menkäät ja sanokaat hänen opetuslapsillensa, ja Pietarille, että hän käy teidän edellänne Galileaan: siellä te hänen näette, niinkuin hän sanoi teille. 8. Ja he

Digitized by Google

meniwät nopiasti ulos, ja pakeniwat haudalta, sillä wapistus ja suuri hämmästys oli heidän päällensä tullut; ei he myös kellenkään mitään sanoneet, sillä he pelkäsiwät.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun Poikas meidän synteimme tähden ulos antanut, ja meidän wanhurskautemme tähden ylösherättänyt olet: me rukoilemme sinua, anna meille Pyhä Henkes, sen kautta meitä hallitse, wahwassa uskossa sinun päälles pidä, kaikista synneistä warjele, ja tämän elämän perästä ijankaikkiseen autuuteen ylösherätä. A.

2. Pääsiäis-päiwänä.

Coll. Ikaikkiwaltias Jumala! joka sinun ainokaisen Poikas Jesuksen Christuksen annoit saada woiton kuoleman ylitse, ja awata meille ijankaikkisen elämän tien: Suo armollisesti, että me lujasti hänen päällensä uskoisimme, niin ijankaikkisen kuoleman wälttäisimme, ja hänen kanssansa ijankaikkisesti eläisimme. Saman sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän ꝛc.

Epistola, Ap. Tek. 10: w. 34.

Niin Pietari awasi suunsa, ja sanoi: nyt minä todeksi löydän, ettei Jumala katso ihmisen muotoa, 35. Waan kaikissa kansoissa, joka häntä pelkää ja tekee wanhurskautta, se on Jumalalle otollinen. 36. Sen sanan, jonka Jumala Israelin lapsille lähetti, ja julisti rauhan Jesuksen Christuksen kautta, joka kaikkein Herra on: 37. Te tiedätte sen sanan, kuin on tapahtunut ympäri kaiken Juudean, ensin alkain Galileasta, sen kasteen jälkeen, josta Johannes saarnasi; 38. Kuinka Jumala oli woidellut Jesuksen Natsaretista Pyhällä Hengellä ja woimalla, joka waelsi ympäri, teki hywää ja paransi kaikki, jotka perkeleeltä waiwattiin: sillä Jumala oli hänen kanssansa. 39. Ja me olemme kaikkein niiden todistajat kuin hän Juudean maakunnassa ja Jerusalemissa teki: jonka he tappoiwat, ja ripustiwat puuhun. 40. Sen Jumala herätti kolmantena päiwänä ja ilmoitti hänen, 41. Ei kaikelle kansalle, waan meille, jotka Jumala oli ennen todistajiksi walinnut, me jotka söimme ja joimme hänen kanssansa, sitte kuin hän nousi kuolleista. 42. Ja hän käski meitä kansalle saarnaamaan ja todistamaan, että hän on se, joka Jumalalta säätty eläwitten ja kuolleitten tuomariksi. 43. Hä-

Digitized by Google

neſtä kaikki propheetat todiſtawat, että jokainen kuin uskoo hänen päällensä, pitää hänen nimensä kautta synnit anteeksi ſaaman.

Jeſus Chriſtus uhrits' meille 157.
Iloiſest' Jeſukſell' kiitost' weiſat' 158.
Ah Jeſu pyſy tykönän' 234.

Ewankeliumi, Luuk. 24: w. 13.

Sinä päiwänä meni kaksi heistä yhteen kylään, joka oli Jeruſalemista kuudenkymmenen wakomitan päässä, Emaus nimeltä. 14. Ja puhuiwat keskenänsä kaikista niistä, kuin tapahtunut oli. 15. Ja tapahtui heidän puhuisſansa ja tutkistelesſansa keskenänsä, että Jeſus itse heitä läheſtyi, ja matkusti heidän kanssansa. 16. Mutta heidän ſilmänsä pidettiin, ettei he häntä tunteneet. 17. Niin hän ſanoi heille: mitkä puheet ne owat, kuin te pidätte keskenänne käydesſänne, ja olette murheelliſet? 18. Niin wastaſi yksi, Kleophas nimeltä, ja ſanoi hänelle: oletkos ainoa muukalainen Jeruſalemiſſa, joka et tiedä, mitä ſiellä näinä päiwinä tapahtui? 19. Ja hän ſanoi heille: mitä? He ſanoiwat hänelle: ſiitä Jeſukſesta Natſarenukſesta, joka oli wäkewä propheetta töisſä ja ſanoiſſa, Jumalan ja kaiken kanſan edeſſä. 20. Kuinka meidän ylimmäiſet papit ja päämiehet antoiwat ylön hänen kuoleman kadotukſeen, ja ristiin-naulitſiwat hänen: 21. Mutta me luulimme hänen ſiksi, joka Israelin piti lunastaman. Ja paitſi kaikkia näitä on jo kolmas päiwä tänä päiwänä, kuin nämät tapahtuiwat. 22. Mutta myös muutamat waimot meistä owat meitä peljättäneet, jotka warhain aamulla tuliwat haudalle. 23. Ja kuin ei he löytäneet hänen ruumistansa, tuliwat he ja ſanoiwat, että he enkeleinki näyn nähneet oliwat, jotka ſanoiwat hänen eläwän. 24. Ja muutamat niistä, jotka meidän kanssamme oliwat, meniwät haudalle, ja löyſiwät niinkuin waimot oliwat ſanoneet; mutta ei he häntä nähneet. 25. Ja hän ſanoi heille: o te tomppelit ja hitaat ſydämestä uskomaan niitä kaikkia, kuin Propheetat puhuneet owat; 26. Eikö Chriſtukſen pitänyt näitä kärſimän, ja hänen kunniaanſa käymän ſiſälle? 27. Ja hän rupeſi Moſeksesta ja kaikist

propheetoista, ja selitti heille kaikki kirjoitukset, kuin hänestä oliwat. 28. Ja he lähestyiwät kylää, johonka he meniwät; ja hän teetteli itsensä edemmä käymään. 29. Ja he waateiwat häntä, sanoen: ole meidän kanssamme, sillä ehtoo joutuu ja päiwä on laskeunut; ja hän meni olemaan heidän kanssansa. 30. Ja se tapahtui, koska hän atrioitsi heidän kanssansa, otti hän leiwän, kiitti, mursi ja antoi heille. 31. Niin heidän silmänsä aukeniwat, ja he tunsiwat hänen. Ja hän katosi heidän edestänsä. 32. Ja he sanoiwat keskenänsä: eikö meidän sydämemme meissä palanut, koska hän tiellä meitä puhutteli ja selitti meille kirjoitukset? 33. Ja he nousiwat sillä hetkellä ja palasiwat Jerusalemiin, ja löysiwät ne yksitoistakymmentä koossa, ja ne, jotka niiden kanssa oliwat; 34. Jotka sanoiwat: Herra on totisesti nousnut ylös, ja ilmaantui Simonille. 35. Ja he jutteliwat heille, mitä tiellä tapahtunut oli, ja kuinka hän heiltä oli tuttu leiwän murtamisessa.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka annoit sinun Poikas Jesuksen Christuksen niille kahdelle opetuslapselle Emauksen tiellä ilmoitetuksi tulla: Me rukoilemme sinua, sinun pyhän sanas ja Pyhän Henkes kautta, walaisemaan meidän sydämemme, että me olisimme wahwat ja pysywäiset uskossa, uskollisesti sinun sanassas rippuisimme, siitä mielellämme puhuisimme ja ahkerasti tutkisimme. Ja jos meidän, Christuksen esikuwan jälkeen, räsyä maailmassa paljon pitää kärsimän, että me silloin itsiämme sinun sanallas lohduttaa taitaisimme, ja sen mielessämme pitäisimme siihen asti kuin me, sinun Poikas kautta, tämän elämän perästä ijankaikkiseen elämään herätetyiksi tulemme. Amen.

3. Pääsiäis-päiwänä.

Epistola, Ap. Tek. 13: w. 26.

Silloin sanoi Paawali Juutalaisille: miehet, rakkaat weljet! Abrahamin suwun lapset, ja jotka teissä owat Jumalaa pelkääwäiset, teille on tämän autuuden sana lähetetty. 27. Sillä Jerusalemin asuwaiset, ja heidän ylimmäisensä, ettei he tätä tunteneet, owat he myös propheettain äänet, joita kunakin sabattina luetaan, tuomitessansa täyttäneet. 28. Ja waikka ei he yhtään kuoleman syytä löytäneet, anoiwat he kuitenki Pilatukselta, että hän piti tapettaman. 29. Ja kuin he kaikki oliwat

Digitized by Google

täyttäneet, mitä hänestä kirjoitettu oli, ottiwat he hänen puun päältä, ja paniwat hautaan. 30. Mutta Jumala herätti hänen kuolleista. 31. Ja hän on niiltä nähty monta päiwää, jotka hänen kanssansa Galileasta Jerusalemiin oliwat menneet ylös, jotka owat hänen todistajansa kansan edessä. 32. Ja me ilmoitamme myös teille sen lupauksen, kuin isille luwattiin, että Jumala on sen meille heidän lapsillensa täyttänyt, herättäin Jesuksen.

Jesus Christus sielun turwa 165.
Nyt kaikki Christitut iloitkaat 224.
Ah Herra Christ'! Synnit wiesist' 259.

Ewankeliumi, Luuk. 24: w. 36.

Koska he näitä puhuiwat, seisoi itse Jesus heidän keskellänsä, ja sanoi heille: rauha olkoon teille! 37. Niin he hämmästyiwät, ja peljästyiwät, ja luuliwat hengen näkewänsä. 38. Ja hän sanoi heille: mitä te pelkäätte? Ja miksi senkaltaiset ajatukset tulewat teidän sydämiinne? 39. Katsokaat minun käsiäni ja jalkojani, että minä itse olen: ruwetkaat minuun, ja katsokaat: sillä ei hengellä ole lihaa eikä luita, niinkuin te näette minulla olewan. 40. Ja kuin hän nämät sanonut oli, osotti hän heille kätensä ja jalkansa. 41. Mutta koska ei he wielä uskoneet ilon tähden, waan ihmetteliwät, sanoi hän heille: onko teillä täsä mitään syötäwää? 42. Niin he paniwat hänen eteensä kappaleen paistettua kalaa, ja wähän kimalaisen hunajaa. 43. Ja hän otti sen ja söi heidän nähdensä. 44. Niin hän sanoi heille: nämät owat ne sanat, kuin minä puhuin teille, koska minä wielä teidän kanssanne olin; sillä kaikki pitää täytettämän, mitä kirjoitettu on Mosekseen laissa, ja propheetoissa, ja psalmeissa minusta. 45. Silloin hän awasi heidän ymmärryksensä, kirjoituksia ymmärtämään. 46. Ja sanoi heille: niin on kirjoitettu, ja niin tuli Christuksen kärsiä, ja nousta kuolleista kolmantena päiwänä; 47. Ja saarnattaman hänen nimeensä parannusta, ja syntein anteeksi antamusta, kaikissa kansoissa, ruweten Jerusalemista.

Rukous. Herra Jesu Christe! Me rukoilemme sinua, jos joku suru, murhe, pelko ja wapistus meidän päällemme tulisi, niinkuin sinun opetuslastes, että meille awullinen oli

Digitized by Google

ja meitä isälliſesti lohduttaiſit, niinkuin ſinä heitä murheeſſanſa lohdutit, ſanoen: rauha olkoon teille! Anna niin meillenki ſe totinen lohduttaja, Pyhä Henki. Me uskomme totiſesti, että ſinä ſillä lihalla, ja niillä luilla, kuin ſinä hautaanki pantiin, ylösnousnut olet, ja nyt istut Jumalan oikialla kädellä warjelemaſſa meitä: me pääſemme myös ſinun awullas ſinne, tällä meidän lihallamme ja werellämme, ja ſinun kirkastetun ruumiis kaltaiſekſi tulemme. Tämä meille ſuo, laupias Herra Jeſu Christe! ſinun piinas, kuolemas ja ylösnouſemiſes tähden. Amen.

4. Pääſiäis-päiwänä.

Epistola, Ap. Tek. 3: w. 12.

Sanoi Pietari Juutalaiſille: te Israelin miehet! 13. Abrahamin ja Iſaakin ja Jaakobin Jumala, meidän iſäimme Jumala, on hänen poikanſa Jeſuksen kirkastanut, jonka te annoitte ylön ja kielſitte Pilatuksen edeſſä, koska hän tuomitſi, että hän piti päästettämän. 14. Mutta te kielſitte ſen Pyhän ja Hurskaan, ja anoitte itſellenne murhamiestä annettaa. 15. Mutta elämän Pääruhtinaan te tapoitte: ſen on Jumala kuolleista herättänyt, jonka todiſtajat me olemme. 16. Ja uskon kautta hänen nimenſä päälle on hän täſſä, jonka te näette ja tunnette, hänen nimenſä wahwiſtanut: ja ſe usko hänen kauttanſa antoi tälle terweytenſä, kaikkein teidän nähdenne. 17. Ja nyt, rakkaat weljet, minä tiedän, että te ſen tyhmyydeſtä tehneet olette, niinkuin teidän ylimmäiſennekin. 18. Mutta Jumala, mitä hän kaikkein propheettainſa ſuun kautta oli ennustanut, että hänen Chriſtuksenſa piti kärſimän, ſen näin täytti. 19. Niin tehkäät parannus ja palatkaat, että teidän ſyntinne pyhittäiſiin pois: koska wirwottamiſen ajat tulewat Herran kaswoin edeſtä, 20. Ja hän lähettää ſen, joſta teille ennen ſaarnattu on, Jeſuksen Chriſtuksen.

Jeſus Chriſtus uhriks' meille	157.
Chriſtus, kuin kuoletettiin	156.
Pääſiäis-päiwää nyt pitäkäämm'	163.

Ewankeliumi, Joh. 21: w. 1.

Sitte ilmoitti Jeſus taas itſenſä opetuslapſille Tiberian meren tykönä, ja hän ilmoitti itſenſä näin: 2. Simon Pietari ja Thomas, joka kakſoiſekſi kutſutaan,

Digitized by Google

oliwat ynnä, ja Nathanael, joka oli Galilean Kaanaasta ja Sebedeuksen pojat, ja kaksi muuta hänen opetuslapsistansa. 3. Sanoi Simon Pietari heille: minä menen kalaan. Ne sanoiwat hänelle: me menemme myös kanssas. Niin he meniwät ja astuiwat kohta wenheesen, ja ei he sinä yönä mitään saaneet. 4. Mutta koska jo aamu oli, niin Jesus seisoi rannalla; mutta eiwät opetuslapset tietäneet, että se oli Jesus. 5. Niin sanoi Jesus heille: lapset, onko teillä mitään syötäwää? He wastasiwat häntä: ei. 6. Hän sanoi heille: laskekaat werkko oikialle puolelle wenhettä, niin te löydätte. Niin he laskiwat, ja tuli niin paljo kaloja, ettei he woineet wetää. 7. Niin sanoi se opetuslapsi, jota Jesus rakasti, Pietarille: Herra se on. Koska Simon Pietari sen kuuli että se oli Herra, wyötti hän hameen ympärillensä (sillä hän oli alasti), ja heitti itsensä mereen. 8. Mutta muut opetuslapset tuliwat wenheellä (sillä ei he olleet kaukana maalta, waan lähes kaksi sataa kyynärää,) ja wetiwät werkon kaloinensa. 9. Koska he siis oliwat maalle tulleet, näkiwät he hiilet, ja kalat niiden päälle pantuna, ja leiwän. 10. Jesus sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista, kuin te nyt saitte. 11. Simon Pietari meni ja weti werkon maalle, täynnä suuria kaloja, sata ja kolme kuudettakymmentä: ja waikka niitä niin monta oli, ei kuitenkaan werkko rewennyt. 12. Jesus sanoi heille: tulkaat ruualle; mutta ei yksikään opetuslapsista uskaltanut häntä kysyä: kukas olet? Sillä he tiesiwät sen olewan Herran. 13. Niin Jesus tuli, otti leiwän ja antoi heille, niin myös kalan. 14. Tämä on kolmas kerta, kuin Jesus opetuslapsillensa ilmestyi, sitte kuin hän oli nousnut ylös kuolleista.

Rukous. O Herra Jesu Christe! joka jälkeen ylösnousemises kuolleista itses ilmoitit opetuslapsillesi, Tiberian meren tykönä, siinä suuressa kalan saalisssa: Me rukollemme sinua, että meitä myös ja meidän työmme, kuin me sinun tahtos jälkeen teemme, siunaisit; ja anna meille Pyhä Henkes, meitä walaisemaan ja hallitsemaan, että me aina pitäisimme sinun käskyis, oppisimme myös sinun tuntemaan, niinkuin opetuslapseskin, sinun ihmeistäs ja hywistä töistäs; olisimme sinulle niiden edestä kiittolliset, ja emme minkään kiusauksen eli ahdistuksen mei-

Digitized by Google

sinusta eroittaa sallelsi. Sinä, joka elät ja hallitset sinun Isäs ja Pyhän Hengen kanssa, totinen Jumala ja ihminen, hywästi sinnattu ijankaikkisesti. Amen.

1. Sunnuntaina pääsiäisestä.

Coll. Lainaa Meille, Isä, kaikkiwaltias Jumala! armoas, että me, jotka nyt iloisesti pääsiäis-juhlaa pitäneet olemme, sinun armos awulla meidän elämämme parantaisimme. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Joh. 5: w. 4.

Minun rakkaani, kaikki mitä Jumalasta syntynyt on, se woittaa maailman: ja meidän uskomme on se woitto, joka maailman woitti. 5. Kuka siis on, joka woittaa maailman, mutta se, joka uskoo, että Jesus on Jumalan Poika? 6. Tämä on se, joka wedellä ja werellä tulee, Jesus Christus: ei ainoastansa wedellä, waan wedellä ja werellä: ja Henki todistaa, että Henki totuus on. 7. Sillä kolme owat, jotka todistawat taiwaassa: Isä, Sana, ja Pyhä Henki: ja ne kolme yksi owat. 8. Ja kolme owat, jotka todistawat maan päällä: Henki ja wesi ja weri: ja ne kolme yhdessä owat. 9. Jos me ihmisten todistuksen otamme, niin on Jumalan todistus suurempi; sillä tämä on Jumalan todistus, jonka hän Pojastansa todisti. 10. Joka uskoo Jumalan Pojan päälle, hänellä on todistus itsessänsä.

Jesus Christus uhriks' meille 157.
Christus Jumalan Poika 109.
Iloisest' Jesuksell' kiitost' 158.

Ewankeliumi, Joh. 20: w. 19.

Koska siis sen sabatin päiwän ehtoo oli, ja owet oliwat suljetut, jossa opetuslapset kokoontuneet oliwat, Juutalaisten pelwon tähden, tuli Jesus ja seisoi heidän keskellänsä, ja sanoi heille: rauha olkoon teille! 20. Ja kuin hän sen sanonut oli, osotti hän heille kätensä ja kylkensä: niin opetuslapset ihastuiwat, että he näkiwät Herran. 21. Ja Jesus taas sanoi heille: rauha olkoon teille! Niinkuin Isä minun lähetti, niin minä myös läheitän teidän. 22. Ja kuin hän nämät sanonut oli, puhalsi hän heidän päällensä, ja sanoi heille: ottakaat Pyhä Henki! 23. Joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan, ja joille te ne pidätte, niille

Digitized by Google

ne owat pidetyt. 24. Mutta Thomas, yksi kahdestatoista kymmenestä, joka kaksoiseksi kutsutaan, ei ollut heidän kanssansa, koska Jesus tuli. 25. Niin muut opetuslapset sanoiwat hänelle: me näimme Herran. Mutta hän sanoi heille: ellen minä näe hänen käsissänsä naulain reikää, ja pistä sormeani naulain siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko. 26. Ja kahdeksan päiwän perästä oliwat opetuslapset taas sisällä, ja Thomas heidän kanssansa. Niin Jesus tuli, kuin owet suljetut oliwat, ja seisoi heidän keskellänsä, ja sanoi: rauha olkoon teille! 27. Sitte sanoi hän Thomaalle: pistä sormes tänne, ja katso minun käsiäni; ja ojenna tänne kätes, ja pistä minun kylkeeni, ja älä ole epä-uskoinen, waan uskowainen. 28. Thomas wastasi ia sanoi hänelle: minun Herrani ja minun Jumalani! 29. Jesus sanoi hänelle: että näit minun, Thomas, niin sinä uskoit; autuaat owat ne, jotka eiwät näe, ja kuitenkin uskowat. 30. Niin teki myös Jesus monta muuta merkkiä opetuslastensa nähden, jotka eiwät tässä kirjassa ole kirjoitetut. 31. Mutta nämät owat kirjoitetut, että te uskoisitte, että Jesus on Christus Jumalan Poika, ja että te saisitte elämän, uskon kautta hänen nimeensä.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Me kiitämme sinua sinun sanomattoman armos edestä, että sinun Poikas, meidän Herran Christuksen, sen pyhän ja lohdullisen ewankeliumin, ja nc pyhät sakramentit meille lohdutuksesi lähettänyt olet, että me niissä löydämme syntein anteeksi saamisen. Me rukoilemme sinua, anna Pyhä Henkes meidän sydämihimme, että me taitaisimme uskoa sinun pyhän sanas, ja pyhäin sakramenteis kautta päiwä päiwältä uskossa wahwistuisimme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

2. Sunnuntaina pääsiäisestä.

Coll. O Jumala kaikkiwaltias! joka sinun Poikas nöyryydellä kaatuneen maailman jälleen ylösojentanut olet: anna uskollisille ijankaikkinen ilo; ja niinkuin sinä olet heitä ijankaikkisesta kadotuksesta pelastanut, niin anna myös heidän saada ijankaikkinen elämä taiwaisa. Sinun rakkaan Poikas, meidän Herran Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, 1 Piet. 2: w. 21.

Rakkaat weljet! sitä warten oletta te kutsutut, että Christus myös kärsei meidän edestämme, ja jät-

Digitized by Google

meille esikuwan, että teidän pitää hänen askeleitansa noudattaman; 22. Joka ei yhtään syntiä tehnyt, eikä yhtään petosta ole hänen suustansa löydetty. 23. Joka ei kironnut, koska häntä kirottiin; ei uhannut, koska hän kärsei; mutta antoi hänelle koston, joka oikein tuomitsee. 24. Joka meidän syntimme itse uhrasi omassa ruumiissansa, puun päällä; että me, synneistä poies kuolleet, eläisimme wanhurskaudelle; jonka haawain kautta te olette terweiksi tulleet. 25. Sillä te olitte niinkuin eksywäiset lampaat; waan nyt te olette palanneet teidän sieluinne Paimenen ja Pispan tykö.

Jsää Jumalaa küttäkäämm' 241.
Nyt kaikk' Christityt iloitkaat 224.
Mikä silloin taitaa puuttuu 38.

Ewankeliumi, Joh. 10: w. 11.

Siihen aikaan sanoi Jesus Juutalaisille: minä olen se hywä paimen; hywä paimen antaa henkensä lammasten edestä. 12. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eiwätkä lampaat ole hänen omansa, koska hän näkee suden tulewan, niin hän jättää lampaat, ja pakenee: ja susi raatelee ja haaskaa lampaat. 13. Mutta palkollinen pakenee, sillä hän on palkollinen, eikä tottele lampaista. 14. Minä olen se hywä paimen, joka tunnen omani, ja minä tunnetaan myös omiltani. 15. Niinkuin Jsä minun tuntee, ja minä tunnen Jsän, ja panen henkeni lammasten edestä. 16. Minulla on myös muita lampaita, jotka eiwät ole tästä lammas-huoneesta: ne pitää minun myös tänne saattaman; ja he saawat kuulla minun ääneni. Ja pitää oleman yksi lammas-huone, ja yksi paimen.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Jsä! joka sinun isällisestä hywyydestäs olet meitä waiwaisia ihmisiä muistanut, ja sinun Poikas meidän paimenekses asettanut, että hän meitä ei ainoastansa pyhällä sanallansa rawitsisi, mutta myös synnistä, kuolemasta ja perkeleestä warjelisi: Me rukoilemme sinua, anna meille Pyhän Henkes kautta, että niinkuin tämä paimen tuntee meidän, ja meistä murheen pitää, me myös mahtaisimme kaikkinaisissa ahdistuksissa hänen tuntea, itsiämme hänen tykönsä pitää, kaikesta sydämestä hänen ääntänsä noudattaa, ja näin hänen kauttansa ijankaikkisen autuuden periä. Amen.

Digitized by Google

3. Sunnuntaina pääsiäisestä.

Coll. O Jumala kaikkiwaltias! joka sinun totuutes walkeudella ekſywäiset oikialle tielle saatat, anna kaikille christityille armos, hylkäämään pahaa ja noudattamaan hywää. Sinun Poikas Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Piet. 2: w. 11.

Rakkaat weljet! Minä neuwon teitä, niinkuin outoja ja muukalaisia, wälttäkäät lihallisia himoja, jotka sotiwat sielua wastaan. 12. Ja pitäkäät hywä meno pakanain seassa; että ne, jotka teitä panettelewat niinkuin pahoin tekiöitä, näkisiwät teidän hywistä töistänne, ja kiittäisiwät Jumalaa etsikon päiwänä. 13. Sentähden olkaat alamaiset kaikelle inhimilliselle säädylle, Herran tähden: olisiko se kuninkaalle, niinkuin ylimmäiselle, 14. Taikka päämiehille, niinkuin niille, jotka häneltä lähetetyt owat, pahoin tekiöille rangaistukseksi, ja hurskaille kiitokseksi. 15. Sillä se on Jumalan tahto, että te hywällä työllä tukitsette hulluin ja tyhmäin ihmisten suun. 16. Niinkuin wapaat, ja ei niin, että se wapaus olisi niinkuin pahuuden peite, waan niinkuin Jumalan palweliat. 17. Olkaat kunnialliset jokaista kohtaan: rakastakaat weljiä: peljätkäät Jumalaa: kunnioittakaat kuningasta. 18. Te palweliat, olkaat alamaiset kaikella pelwolla teidän isännillenne, ei ainoastaan hywille ja siweille, waan myös tuimille. 19. Sillä se on armo, jos joku omantuntonsa tähden Jumalan tykö waiwaa kärsii, ja syyttömästi kärsii. 20. Sillä mikä kiitos se on, jos te pahain tekoinne tähden piekſetään, ja te kärsitte? Mutta koska te hywin teette, ja kuitenki waiwataan, ja te sen kärsitte, niin se on armo Jumalan edessä.

Sinun tykös, Herra Chriſte, huudan 285.
O Jumal'! anna minull' armos 284.
Mitäs, Jumal', tahdot, tapahtuu tott' 268.

Ewankeliumi, Joh. 16: w. 16.

Siihen aikaan sanoi Jeſus opetuslapſillensa: wähän ajan perästä, ja ette näe minua; ja taas wähän ajan perästä te näette minun; sillä minä menen Isän tykö. 17. Niin muutamat hänen opetuslapsistansa puhuiwat keskenänsä: mitä se on, kuin hän sanoo meille-

Digitized by Google

wähän ajan perästä, ja ette näe minua: ja taas wähän ajan perästä, ja te näette minun: ja, että minä menen Isän tykö? 18. Niin he sanoiwat: mikä se on, kuin hän sanoo: wähän ajan perästä? Emme tiedä, mitä hän puhuu. 19. Niin Jesus ymmärsi, että he tahtoiwat kysyä häneltä, ja sanoi heille: sitä te kysytte keskenänne, että minä sanoin: wähän ajan perästä, ja ette näe minua: ja taas wähän ajan perästä, ja te näette minun. 20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: teidän pitää itkemän ja parkuman, mutta maailma iloitsee: te tulette murheellisiksi, mutta teidän murheenne käännetään iloksi. 21. Koska waimo synnyttää, niin hänellä on kipu, sillä hänen hetkensä tuli; mutta koska hän on lapsen synnyttänyt, niin ei hän enää muista waiwaansa, ilon tähden, että ihminen on syntynyt maailmaan. 22. Niin teillä on myös nyt murhe; mutta minä tahdon teitä jällensä nähdä, ja teidän sydämenne on iloitsewa, ja ei kenenkään pidä teidän iloanne teiltä ottaman pois.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun isällisestä hywästä tahdostas sinun lapsias tässä maailmassa kuritat, että me sinun ainokaisen Poikas kaltaiset sekä kärsimisessä että kunniassa olisimme: Me rukoilemme sinua, lohduta meitä Pyhällä Hengelläs, meidän kiusauksissamme ja waiwoissamme, ettemme epäilisi, waan turwaisimme lujasti sinun Poikas lupaukseen ja lohdutukseen, nimittäin, että suru pysyy ainoastansa wähän ajan, ja sitte seuraa ijankaikkinen ilo; että me niin tämän toiwon kautta kaikkinaisen wastoinkäymisen kärsiwäisesti woittaisimme, Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

4. Sunnuntaina pääsiäisestä.

Coll. O Jumala kaikkiwaltias! joka sinun uskowaistes sydämet hallitset, että he yksimieliset olla taitawat: Anna meille armoas, että heillä olisi hywä suosio sinun käskyihis ja wahwa toiwo sinun lupauksiis; että myös me, jotka tässä häälywäisessä maailmassa waellamme, meidän sydämessämme aina taiwaallisia ajattelisimme. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Jaak. 1: w. 17.

Rakkaat weljet! Kaikkinainen hywä anto ja kaikkinainen täydellinen lahja tulee ylhäältä walkeuden Isältä, jonka tykönä ei ole muutosta eikä walkeuden ja pimeyden waihetusta. 18. Hän on meidän synnyttänyt tah-

Digitized by Google

tonsa jälkeen totuuden sanalla, että me uutiset hänen luontokax palaistansa olisimme. 19. Sentähden, minun rakkaat weljeni, olkoon jokainen ihminen nopia kuulemaan; (mutta) hidas puhumaan, ja hidas wihaan; 20. Sillä miehen wiha ei tee Jumalan edessä sitä, kuin oikein on. 21. Sentähden pankaat pois kaikkinainen saastaisuus ja kaikkinainen pahuus, ja ottakaat sana siweydellä wastaan, joka teissä istutettu on, ja woi teidän sielunne autuaaksi saattaa.

Jumala suurest' hywyydest' 225.
Tykös, Herra Jesu Christe!. 247.
Meidän linnam' on Jumal' taiwaast' 51.

Ewankeliumi, Joh. 16: w. 5.

Siihen aikaan sanoi Jesus hänen opetuslapsillensa: mutta nyt minä menen sen tykö, joka minun lähetti, ja ei teistä minulta kenkään kysy: kuhunkas menet? 6. Waan että minä olen näitä teille puhunut, niin murhe täyttää teidän sydämenne. 7. Kuitenki sanon minä teille totuuden: se on teille tarpeellinen, että minä menen pois; sillä ellen minä mene pois, niin ei Lohduttaja tule teidän tykönne; mutta jos minä menen pois, niin minä hänen teille lähetän. 8. Ja koska hän tulee, niin hän nuhtelee maailmaa synnin tähden, ja wanhurskauden tähden, ja tuomion tähden. 9. Synnin tähden tosin, ettei he usko minun päälleni. 10. Mutta wanhurskauden tähden, että minä menen Isäni tykö, ja ettette minua enään näe. 11. Mutta tuomion tähden, että tämän maailman päämies on tuomittu. 12. Minulla on wielä paljo sanomista; mutta ette woi nyt kantaa. 13. Waan koska se tulee, totuuden Henki, hän johdattaa teitä kaikkeen totuuteen: sillä ei hän puhu itsestänsä, waan mitä hän kuulee, sitä hän puhuu, ja tulewaisia hän teille ilmoittaa. 14. Hän on minua kunnioittawa; sillä hän ottaa minun omastani, ja ilmoittaa teille.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka sinun Poikas kautta olet luwannut Pyhän Hengen, ja sanonut, että hänen maailmaa synnin, wanhurskauden ja tuomion tähden nuhteleman pitää: Me rukollemme sinua, walaise meidän sydämemme, että me tunnustaisimme meidän syntimme, ja uskon kau

Digitized by Google

Christuksen päälle ijankaikkisen wanhurskauden saisimmez turwaisimme myös kaikissa meidän waiwoissamme ja kusaurtisissamme siihen ainoaan ja oikaan lohdutukseen, nimittäin: että Christus on perkeleen, kuoleman ja kaikkein Herra, ja tahtoo armollisesti meitä kaikesta pahasta auttaa, ja ijankaikkisen autuuden antaa. Amen.

5. Sunnuntaina pääsiäisestä.

Coll. O Jumala! Sinä joka se olet, jolta kaikkinainen hywyys tulee, anna sinun palwelioilles armoas, ajattelemaan sitä, kuin oikia olisi; ja lainaa woimaa täyttämään sitä myös teoillansa. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Jaak. 1: w. 22.

Rakkaat weljet! Olkaat myös sanan tekiät, ja ei ainoastansa kuuliat, pettäin itsiänne. 23. Sillä jos joku on sanan kuulia, ja ei tekiä, hän on sen miehen kaltainen, joka ruumiillisen kaswonsa peilissä kurkistelee. 24. Ja sitte kuin hän itsensä kurkistellut on, niin hän menee pois, ja unhohtaa kohta, millinen hän oli. 25. Mutta joka katsoo wapauden täydelliseen lakiin, ja pysyy, ja ei ole unhohtawa kuulia, waan tekiä, se tulee hänen teossansa autuaaksi. 26. Mutta jos joku teistä näkyy jumalinen olewan, ja ei suista kieltänsä, waan wiettelee sydämensä, sen Jumalan palwelus on turha. 27. Se on Jumalalle ja Isälle puhdas ja saastaton Jumalan palwelus: oppia orpoja ja leskiä heidän murheissansa, ja itsensä saastattomana maailmassa pitää.

Isä meidän ylhääll' taiwaass' 10.
Jumal' taiwaast', Isä hywä 297.
O sinä meidän Isäm' ylhäält' 12.

Ewankeliumi, Joh. 16: w. 23.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: totisesti, totisesti sanon minä teille: mitä ikänä te anotte Isältä minun nimeeni, niin hän antaa teille. 24. Ette ole mitään minun nimeeni tähän asti anoneet: rukoilkaat, niin te saatte, että teidän ilonne olisi täydellinen. 25. Näitä olen minä teille puhunut tapauksissa; mutta aika tulee, etten minä enään puhu teille tapauksissa, waan ilmoitan julkisesti teille minun Isästäni. 26. Sinä päiwänä pitää teidän rukoileman minun nimeeni: ja en minä sano teille, että minä ru-

Digitized by Google

koilen Isää teidän tähtenne. 27. Sillä Isä rakastaa itse teitä, että te minua rakastitte, ja uskoitte minun Jumalasta lähteneen. 28. Minä läksin Isästä, ja tulin maailmaan; taas minä jätän maailman ja menen Isän tykö. 29. Sanoiwat hänen opetuslapsensa hänelle: katso, nyt sinä julkisesti puhut, ja et yhtään tapausta sano. 30. Nyt me tiedämme sinun kaikki tietäwän, ja et sinä tarwitse, että joku sinulta kysyy: sentähden me uskomme sinun Jumalasta lähteneen. 31. Jesus wastasi heitä: nyt te uskotte. 32. Katso, aika tulee ja nyt tuli, että te jokainen hajoitetaan omillensa, ja minun te yksinäni jätätte. En minä kuitenkaan yksinäni ole, sillä Isä on minun kanssani. 33. Näitä olen minä teille puhunut, että teillä minussa rauha olisi. Maailmassa on teillä tuska: mutta olkaat hywässä turwassa, minä woitin maailman.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun Poikas kautta olet luwannut kaikki meille antaa, kuin me sinulta hänen nimeensä anomme: Me rukoilemme sinua, pidä meitä sinun sanassas, anna meille Pyhä Henkes, joka meitä hallitsisis sinun tahtos jälkeen: warjele meitä perkeleen wallasta, estä meidän seassamme wäärä oppi ja turha Jumalan palwelus, warjele meitä kaikesta pahasta sekä sielun että ruumiin puolesta, anna meille sinun siunaukses ja rauhas, että me kaikissa sinun armollisen apus tuntisimme, ja niin sekä täällä että taiwaassa ijankaikkisesti sinua, meidän armollista Isäämme, ylistäisimme ja kiittäisimme, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Hela-tuorstaina.

Coll. Suo meille, o kaikkiwaltias Jumala! että me, jotka sinun ainokaisen Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Wapahtajamme, tänä päiwänä taiwaasen astuneen uskomme, alati myös meidän sydämellämme hänen tykönänsä taiwaissa asuisimme. Saman sinun rakkaan Poikas, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Ap. T. 1: w. 1.

Ennen olen minä tosin, o Theophilus! puhunut kaikista niistä, kuin Jesus rupesi sekä tekemään että opettamaan, 2. Hamaan siihen päiwään asti, jona hän otettiin ylös; sitte kuin hän apostoleille, jotka hän walinnut oli, Pyhän Hengen kautta, oli käskyn antanut, 3. Joille hän myös kärsimisensä jälkeen oli itsensä eläwäksi osottanut moninaisilla merkeillä, ja näkyi heil-

Digitized by Google

neljäkymmentä päiwää, ja puhui heille Jumalan waltakunnasta. 4. Ja kuin hän heidän oli koonnut, kielsi hän heitä lähtemästä Jerusalemista, waan että he Isän lupausta odottaisiwat, josta te olette (sanoi hän) kuulleet minulta. 5. Sillä Johannes tosin kasti wedellä; mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä, ei monen päiwän perästä. 6. Koska he siis kokoontuneet oliwat, kysoiwät he häneltä, sanoen: Herra, tällä ajallakos Israelille waltakunnan jälleen rakennat? 7. Mutta hän sanoi heille: ei teidän tule tietää aikaa eli hetkeä, jotka Isä on hänen woimaansa pannut. 8. Waan teidän pitää saaman Pyhän Hengen woiman, joka on tulewa teidän päällenne. Ja teidän pitää minun todistajani oleman, sekä Jerusalemissa, että koko Juudeassa ja Samariassa, ja sitte maailman ääreen. 9. Ja kuin hän nämät sanonut oli, otettiin hän ylös heidän nähdensä, ja pilwi wei hänen ylös heidän silmäinsä edestä. 10. Ja kuin he katseliwat taiwaasen, hänen mennessänsä, katso, heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä walkeissa waatteissa, 11. Jotka myös sanoiwat: Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taiwaasen? Tämä Jesus, joka teiltä otettiin ylös taiwaasen, on niin tulewa, kuin te hänen taiwaasen menewänki näitte.

Nyt kaikki christityt iloitkaat 224.
Jesus Isänsä' tahdon täytti tääll' 169.
Jesu meidän lunastuksem' 170.

Ewankeliumi, Mark. 16: w. 14.

Siihen aikaan, koska yksitoistakymmentä atrioitsiwat, ilmestyi Jesus, ja soimasi heidän epäuskoansa ja heidän sydämensä kankeutta: ettei he uskoneet niitä, jotka hänen nähneet oliwat nousneeksi ylös. 15. Ja sanoi heille: Menkäät kaikkeen maailmaan, ja saarnatkaat ewankeliumia kaikille luoduille. 16. Joka uskoo ja kastetaan, se tulee autuaaksi; mutta joka ei usko, se kadotetaan. 17. Mutta nämät owat ne merkit, jotka niitä seuraawat, kuin uskowat: minun nimeni kautta pitää heidän perkeleitä ajaman ulos, uusilla kielillä puhuman 18. Kärmeet ajaman pois: ja jos he jotaki myrkkyä juowat, niin ei se

Digitized by Google

heille mitään wahingoita: sairasten päälle pitää heidän kätensä paneman, ja ne paranewat. 19. Ja Herra, sitte kuin hän oli heille puhunut, otettiin ylös taiwaasen, ja istui Jumalan oikialle kädelle. 20. Mutta he meniwät, ja saarnasiwat joka paikassa, ja Herra waikutti heidän kanssansa, ja wahwisti sanan seuraawaisten merkkein kautta.

Rukous. O Jesu Christe! Sinä kaikkiwaltiaan Jumalan ainoa Poika, joka et enään tässä maailmassa köyhyydessä ole, waan istut Isän Jumalan oikialla kädellä, ja olet kaikkein kappalten Herra: Me rukoilemme sinua, lähetä meille Pyhä Henkes, anna meille uskollisia opettajita, warjele sinun pyhä sanas, hillitse perkeleen ja syrannein tyhyys, ja pidä sinun waltakuntas tässä maailmassa woimassansa, siihen asti kuin kaikki wihollises sinun jalkais astinlaudaksi asetetuiksi tulewat, ja me sinun kauttas synnin, kuoleman ja perkeleen woittaisimme. Amen.

6. Sunnuntaina pääsiäisestä.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! Anna meille armos, että meillä olisi aina oikia tahto, ja oikia rakkaus sinun tykös, sinua kaikesta sydämestä ja woimasta, totisessa wanhurskaudessa palwella: Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, 1 Piet. 4: w. 7.

Rakkaat weljet! Nyt kaikkein loppu lähestyy. Niin olkaat siis raittiit ja walppaat rukoilemaan. 8. Mutta ennen kaikkia pitäkäät keskenänne palawa rakkaus; sillä rakkaus peittää paljon rikoksia. 9. Olkaat wierasten holhojat keskenänne, napisemata. 10. Ja palwelkaat toinen toistanne, jokainen sillä lahjalla kuin hän saanut on, niinkuin hywät Jumalan moninaisen armon huoneenhaltiat. 11. Jos joku puhuu, hän puhukaan niinkuin Jumalan sanoja: jos jollakin on joku wirka, hän tehkään niinkuin siitä woimasta, jonka Jumala antaa; että Jumala kaikissa Jesuksen Christuksen kautta kunnioitettaisiin; jolla on kunnia ja walta ijankaikkisesta ijankaikkisehen. Amen.

Meidän linnam' on Jumal' taiwaast' 51.
Päälles minä, Herra, uskallan 43.
Walittaa waikiast' mahdan 254.

Ewankeliumi, Joh. 15: w. 26.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: koska Lohduttaja tulee, jonka minä teille Isältä lähetän, totuuden henki, joka Isästä käy ulos, se on minusta todistawa. 27. Ja teidän pitää myös todistaman; sil-

Digitized by Google

te olette alusta minun kansani. 16. Luku w. 1. Näitä olen minä puhunut teille, ettette paheniſi. 2. He panewat teitä pannaan: ja aika tulee, että jokainen, joka teidän tappaa, ſe luulee tekewänsä Jumalalle palweluksen. 3. Ja näitä he tekewät teille, ettei he tunne Iſää eikä minua. 4. Waan minä puhuin näitä teille, että koska ſe aika tulee, te niistä muistaiſitte, että minä teille ſanonut olen. Mutta en minä ole näitä teille alusta ſanonut; ſillä minä olin teidän kansanne.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Iſä! Me kiitämme ſinua, että ſinä Pyhän Henkes kautta meitä ſinun rakkaan Poikas Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme, tunnustukſeen kutſunut olet: Me rukoilemme ſinua, ettei maailma ſenkaltaista tunnustusta kärſi, waan ſentähden wainoo meitä, ettäs lahjoittaiſit meille turwalliſen uskalluksen, ettemme ristiſtä ja wastoinkäymiſestä itſiämme pahentaiſi; waan oliſimme lujat ſinun todiſtukſeſſas, ja löydettäiſiin aina ſiinä seurassa, joka Sinun ja ſinun Poikas oikein tuntee, ja niin ijankaikkiſesti autuatkſi tuliſimme, Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Heluntaina.

Coll. O Herra Jumala! joka tänä päiwänä ſinun uskolliſtes ſydämet Pyhän Hengen walistukſella opetit, anna meidänki ſen Hengen kautta ymmärtää ſe kuin oikia on, että me hänen lohdutukſeſtanſa aina iloitſiſimme. Sinun Poikas Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme kautta, joka ynnä ſinun kansſas, Pyhän Hengen yhteydeſſä, elää ja hallitſee yhdeſſä Jumaluudeſſa, ijankaikkiſeſta ijankaikkiſehen. Amen.

Epistola, Ap. T. 2: w. 1.

Ja kuin wiideskymmenes päiwä täytettiin, oliwat he kaikki yksimieliſesti koossa. 2. Ja humaus tapahtui äkisti taiwaasta, niinkuin suuri tuuliſpää oliſi tullut, ja täytti koko huoneen, kuſſa he oliwat istumaſſa. 3. Ja heille näkyiwät wiileskellyt kielet, niinkuin tuliſet, ja istuiwat kunki heidän päällenſä. 4. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä, ja rupeſiwat puhumaan muilla kielillä, ſen jälkeen kuin Henki antoi heidän puhua. 5. Niin Jeruſalemiſſa aſui Juutalaiſia, Jumalaa pelkääwäiſiä miehiä, kaikkinaiſesta kanſasta, kuin taiwaan alla on. 6. Ja kuin tämä ääni tapahtui, niin kokoontui ſuuri kanſan paljous, ja hämmästyiwät; ſillä kukin kuuli niiden puhuwan heidän omalla kielellänſä. 7. Ja he tyhmiſtyiwät kaikki, ja

Digitized by Google

ihmetteliwät, sanoen keskenänsä: katso, eikö nämät kaikki, jotka puhuwat, ole Galilealaiset? 8. Ja kuinka me kukin kuulemme heidän puhuwan meidän omalla kielellämme, joûsa me syntyneet olemme? 9. Partilaiset ja Mediläiset, ja Elamilaiset, ja jotka asumme Mesopotamiassa, ja Juudeassa ja Kappadokiassa, Pontossa, ja Aasiassa, 10. Phrygiassa ja Pamphiliassa, Egyptissä ja Libian maan rajoilla, liki Kyreniä, ja muukalaiset Romista, Juutalaiset ja uudet Juutalaiset, 11. Kretalaiset ja Arabialaiset, me kuulemme heidän puhuwan meidän kielillämme Jumalan suuria tekoja. 12. Niin he kaikki tyhmistyiwät ja epäiliwät, sanoen toinen toisellensa: mitäs luulet tämän olewan? 13. Waan muut nauroiwat heitä ja sanoiwat: he owat täynnänsä makiata wiinaa.

Pyhän Hengen armo .172.
Tule Pyhä Henki Luoja 173.
Ryt wietäm' aikaa autuast' 171.

Ewankeliumi, Joh. 14: w. 23.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: joka minua rakastaa, se pitää minun sanani; ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä, ja asumme hänen tykönänsä. 24. Joka ei minua rakasta, ei se minun sanojani kätke: ja se sana, kuin te kuulette, ei ole minun, waan Isän, joka minun lähetti. 25. Näitä olen minä teille puhunut, ollessani teidän kanssanne. 26. Mutta Lohduttaja, se Pyhä Henki, jonka Isä on lähettäwä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki, ja muistuttaa teille kaikki, kuin minä teille sanonut olen. 27. Rauhan minä jätän teille, minun rauhani minä annan teille: en minä anna teille niinkuin maailma antaa. Älkään teidän sydämenne murheellinen olko, älkäät myös peljätkö. 28. Te kuulitte minun sanowan: minä menen pois, ja tulen jälleen teidän tykönne. Jos te minua rakastaisitte, niin te tosin iloitsisitte, että minä sanoin: minä menen Isän tykö; sillä Isä on suurempi minua. 29. Ja nyt minä sanon teille ennen kuin se tapahtuu, että te uskoisitte, koska se tapahtunut on. 30. En minä tästedes puhu paljon teidän kanssanne, sillä tämä-

Digitized by Google

maailman päämies tulee, jolla ei ole mitään minussa. 31. Mutta että maailma ymmärtäisi minun Isää rakastawan, ja niinkuin Isä minulle käski, niin minä myös teen.

Rukous. O Herra Jesu Christe, Isän kaikkiwaltiaan ainoa Poika! me rukoilemme sinua, anna meillen, sinun pyhän sanas kautta, sinun Pyhä Henkes, joka meitä sinun pyhää tahtoas tekemään walaisisi, walaitsisi ja wahwistaisi, kaikkinaisissa kiusauksissa ja wastoinkäymisissä lohdutraisi, ja sinun totuutees, wastoin kaikkia erhetyksiä ja walheita, meitä saattaisi: Että me olisimme pysywäiset uskossa, wahwistuisimme rakkaudessa ja kaikkinaisissa hywissä töissä, ja turwallisen toiwon kautta sinun armohos. jonka sinä meille kuolen.allas ansaitsit, saisimme ijankaikkisen autuuden: Sinä joka hallitset Isän ja Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesti. Amen.

2. Heluntai-päiwänä.

Epistola, Ap. T. 10: w. 42.

Ja Pietari sanoi Korneliukselle ja niille, jotka hänen kanssansa oliwat: Herra käski meidän kansalle saarnaamaan ja todistamaan, että hän on se, joka Jumalalta on säätty eläwitten ja kuolleitten tuomariksi. 43. Hänestä kaikki propheetat todistawat, että jokainen kuin uskoo hänen päällensä, pitää hänen nimensä kautta synnit anteeksi saaman. 44. Koska Pietari wielä näitä puhui, lankesi Pyhä Henki kaikkein niiden päälle, jotka puheen kuuliwat. 45. Niin ne uskowaiset ympärileikkauksesta, jotka Pietarin kanssa tulleet oliwat, hämmästyiwät, että pakanainki päälle Pyhän Hengen lahja wuodatettiin. 46. Sillä he kuuliwat heidän kielillä puhuwan, ja Jumalaa ylistäwän. Niin wastasi Pietari: 47. Taitaako joku kieltää näitä, jotka owat niin Pyhän Hengen saaneet, kuin mekin, wedellä kastamasta? 48. Ja hän käski heitä kastaa Herran nimeen.

Näin suurest' Jumal' armahtan' on	203.
Nyt kaikki Christityt iloitkaat	224.
Jumala suurest' hywyydest'	225.

Ewankeliumi, Joh. 3: w. 16.

Siihen aikaan sanoi Jesus Nikodemukselle: niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi hänen ainoon Poikansa, että jokainen, kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman. 17. Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maail-

Digitized by Google

maan, tuomitsemaan maailmaa; mutta että maailma piti hänen kauttansa wapahdettaman. 18. Joka hänen päällensä uskoo, ei häntä tuomita: mutta joka ei usko, se on jo tuomittu; sillä ei hän uskonut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle. 19. Mutta tämä on tuomio: että walkeus tuli maailmaan, ja ihmiset rakastiwat enemmin pimeyttä, kuin walkeutta; sillä heidän työnsä oliwat pahat. 20. Sillä jokainen, joka pahaa tekee, se wihaa walkeutta, eikä tule walkeuteen, ettei hänen töitänsä pitäisi laitettaman. 21. Mutta joka totuuden tekee, se tulee walkeuteen, että hänen työnsä nähtäisiin; sillä ne owat Jumalassa tehdyt.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun isällisestä rakkaudestas meidän waiwaisten syntisten tykömme, lähetit meille sinun Poikas, että me hänen päällensä uskoisimme, ja hänen kauttansa autuaiksi tulisimme: Me rukoilemme sinua, anna Pyhä Henkes meidän sydämihimme, että me loppuun asti senkaltaisessa uskossa pysywäiset olisimme, ja autuaiksi tulisimme, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

3. Heluntai-päiwänä.

Epistola, Ap. T. 8: w. 14.

Koska Apostolit, jotka Jerusalemissa oliwat, kuuliwat Samarian Jumalan sanan ottaneen wastaan, lähettiwät he heidän tykönsä Pietarin ja Johanneksen; 15. Jotka, koska he sinne tuliwat alas, rukoiliwat niiden edestä, että he olisiwat saaneet Pyhän Hengen. 16. (Sillä ei hän ollut wielä yhdenkään niiden päälle laskettu alas; waan oliwat ainoastansa Herran Jesuksen nimeen kastetut). 17. Niin he paniwat kätensä heidän päällensä, ja he saiwat Pyhän Hengen.

Tule Luoja Lohduttaja 174.
Tule Pyhä Henki, Herra Jumal' 175.
Iloittaat nyt tähän aikaan 228.

Ewankeliumi, Joh. 10: w. 1.

Siihen aikaan sanoi Jesus Juutalaisille: totisesti, totisesti sanon minä teille: joka ei owesta mene sisälle lammas-huoneesen, waan astuu siihen muualta, se on waras ja ryöwäri. 2. Mutta joka owen kautta sisälle menee, se on lammasten paimen. 3. Sillen owen wartia awaa, ja lampaat kuulewat hänen äänensä: i-

Digitized by Google

omia lampaitansa kutsuu hän nimeltänsä, ja wie heidän ulos. 4. Ja kuin hän omat lampaansa päästää ulos, käy hän heidän edellänsä: ja lampaat seuraawat häntä, sillä he tuntewat hänen äänensä. 5. Mutta ei he muukalaista seuraa, waan pakenewat häntä; sillä ei he tunne muukalaisten ääntä. 6. Tämän wertauksen sanoi Jesus heille; mutta ei he niitä ymmärtäneet, kuin hän heille sanoi. 7. Niin Jesus sanoi taas heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: minä olen lammasten owi. 8. Kaikki, jotka minun edelläni owat tulleet, owat warkaat ja ryöwärit; waan ei lampaat kuulleet heitä. 9. Minä olen owi: jos joku minun kauttani menee sisälle, se tulee autuaaksi, ja menee sisälle ja ulos, ja löytää laitumen. 10. Ei waras tule muuta, kuin warastamaan, ja tappamaan, ja kadottamaan: minä tulin, että heillä pitää elämä oleman, ja yltäkyllä oleman.

Rukous. O Herra Jesu Christe! Sinä, joka olet owi lammashuoneesen, kuin on sinun pyhä seurakuntas: sinua me nöyrästi rukoilemme antamaan meille owen wartian Pyhän Hengen, että hän awaisi meille sinun pyhän sanas ja totisen tuntos owen, saattaisi meitä lammas-huoneesen, kussa me sinun ja sinun hywät työs oikein tuntemaan oppisimme. Mutta warjele meitä warkailta, ryöwäreiltä ja sielun murhaajilta, jotka sinun wähän laumas, niinkuin raatelewaiset sudet, kauhiasti wiettelewät, hajottawat ja häiritsewät. Anna meille armos, että me aina sinun äänes kuulisimme, ja sinua niinkuin nuhteettomat lampaat aina kuulisimme ja seuraisimme, että meillä sinun kauttas elämä ja yltäkyllä olisi, ja ijankaikkiseen autuuteen pääsisimme. Amen.

4. Heluntai-päiwänä.

Epistola, Ap. T. 5: w. 12.

Ja apostolein kätten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä kansan seasa: ja he oliwat kaikki yksimielisesti Salomonin esihuoneessa. 13. Mutta ei niistä muista uskaltanut yksikään itseänsä antaa heidän seakaansa; waan kansa piti paljon heistä. 14. Ja joukko paljon enäni miehistä ja waimoista, jotka Herran päälle uskoiwat: 15. Niin että he kantoiwat sairaita kaduille, ja paniwat niitä wuoteille ja paa.eille, että Pietarin tullessa ainoastaan hänen warjonsa jonkun heistä olisi warjonnut. 16. Ja tuli myös suuri joukko kokoon lähim-

Digitized by Google

mäisistä kaupungeista Jerusalemiin, ja toiwat sairaita, ja saastaisilta hengiltä waiwatuita, jotka kaikki parannettiin.

Nyt kaikki Christityt iloitkaat 224.
Tule Pyhä Henki Luoja 173.
O Pyhä Henki! tule nyt tänn' 176.

Ewankeliumi, Joh. 6: w. 44.

Siihen aikaan sanoi Jesus Juutalaisille: ei taida kenkään minun tyköni tulla, ellei Isä, joka minun lähetti, wedä häntä, ja minä herätän hänen wiimeisenä päiwänä. 45. Se on propheetoissa kirjoitettu: heidän pitää kaikki Jumalalta opetetuiksi tuleman. Sentähden jokainen, kuin sen on Isältä kuullut ja oppinut, hän tulee minun tyköni. 46. Ei niin, että joku on Isän nähnyt, waan joka on Jumalasta, se on Isän nähnyt. 47. Totisesti, totisesti sanon minä teille: Joka uskoo minun päälleni, hänellä on ijankaikkinen elämä. 48. Minä olen elämän leipä. 49. Teidän isänne söiwät mannaa korwessa, ja kuoliwat. 50. Tämä on se leipä, joka taiwaasta tuli alas, ja joka siitä syö, ei hänen pidä kuoleman. 51. Minä olen se eläwä leipä, joka taiwaasta tuli alas: se kuin tästä leiwästä syö, hän elää ijankaikkisesti: ja se leipä, jonka minä annan, on minun lihani, jonka minun pitää antaman maailman elämän edestä.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! että sen totisen elämän leiwän meidän Herran Jesuksen Christuksen, tänne meidän tykömme lähettänyt olet, että me hänen päällensä uskoisimme, ja niin uskon kautta ijankaikkisesti eläisimme: ja rukoilemme sinua nöyrästi, ettemme meidän suuren heikkoutemme tähden, ilman sinua taida hänen tyköns tulla, että meitä walaisisit Pyhällä Hengellä: Hänen kauttansa ja sanan kautta meitä tykös wetäisit, ja meidän uskoamme niiden pyhäin sakramenttein kautta wahwistaisit; että me, niissä opetetut, lujina pysyisimme, ja wiimeisenä päiwänä ijankaikkiseen elämään herätetyiksi tulisimme, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

P. Kolminaisuuden-päiwänä.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka meille, sinun köyhille palwelioilles, olet antanut sen oikian uskon, että me taidamme tunnustaa sinun olewan persoonais puolesta totisen Kolminaisuuden, ja kuitenki jumaluuden olemisessa yhden oikian yhteyden: Me rukoilemme sinua, että me sen uskon kaut-

Digitized by Google

ta olisimme kaikista niistä warjellut, kuin meille wahingolliset olla taitaisiwat. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Rom. 11: w. 33.

O sitä Jumalan rikkauden ja wiisauden ja tunnon sywyyttä! kuinka tutkimattomat owat hänen tuomionsa, ja käsittämättömät hänen tiensä! 34. Sillä kuka on Herran mielen tietänyt? eli kuka on hänen neuwonantajansa ollut? 35. Eli kuka on hänelle jotakin ennen antanut, jota hänelle pitäisi jälleen maksettaman? 36. Sillä hänestä, ja hänen kauttansa, ja hänessä owat kaikki; hänelle olkoon kunnia ijankaikkisesti. Amen.

O laupias Isä, Herra Jumala! 183.
Isä Jumala taiwahast', Älä 184.
O Herra Jumala taiwaast'! 185.

Ewankeliumi, Joh. 3: w. 1.

Siihen aikaan oli yksi mies Phariseuksista, Nikodemus nimeltä, Juutalaisten ylimmäinen. 2. Se tuli yöllä Jesuksen tykö, ja sanoi hänelle: Mestari! me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut; sillä ei taida kenkään niitä tunnustähtiä tehdä, kuin sinä teet, jollei Jumala ole hänen kansansa. 3. Jesus wastasi ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku wastasyndeestä synny, ei hän taida Jumalan waltakuntaa nähdä. 4. Nikodemus sanoi hänelle: kuinka taitaa ihminen wanhana syntyä? taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä ja syntyä? 5. Jesus wastasi: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan sisälle tulla. 6. Mitä lihasta syntynyt on, se on liha: ja mitä Hengestä syntynyt on, se on henki. 7. Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudesta syntymän. 8. Tuuli puhaltaa kusta hän tahtoo, ja sinä kuulet hänen humunsa, ja et tiedä kusta hän tulee, taikka kuhunka hän menee: näin on jokainen, kuin Hengestä syntynyt on. 9. Wastasi Nikodemus ja sanoi hänelle: kuinka ne taitawat tapahtua? 10. Jesus wastasi ja sanoi hänelle: sinä olet mestari Israelissa, ja et näitä

Digitized by Google

tiedä. 11. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: me puhumme mitä me tiedämme, ja todistamme mitä me näemme, ja ette ota wastaan meidän todistustamme. 12. Jos minä maallisia teille sanoin, ja ette usko, kuinka te uskoisitte, jos minä taiwaallisia teille sanoisin? 13. Ei astu kenkään ylös taiwaasen, waan joka taiwaasta astui alas, ihmisen Poika, joka on taiwaassa. 14. Ja niinkuin Moses ylensi kärmeen korwessa; niin myös ihmisen Poika pitää ylennettämän. 15. Että jokainen, kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman; mutta ijankaikkisen elämän saaman.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Me waiwaiset syntiset tunnustamme, ettei meissä ole mitään hywää, ja että meidän pitäisi kuoleman synnissä, ja ijankaikkisesti kadotettaman; sillä mitä lihasta syntynyt on, se on liha, ja ei taida nähdä sinun waltakuntaas. Mutta me rukoilemme sinua, ole meille armollinen ja laupias, ja lähetä Pyhä Henkes, sinun Poikas Jesuksen Christuksen tähden, meidän sydämihimme, ja tee meitä uusiksi ihmisiksi, että me totisesti uskoisimme syntein anteeksi saamisen Christuksen kautta, kuin meille kasteessa luwattu on: ja rakkaudessa meidän lähimmäisemme tykö, niin myös kaikkinaisissa christillisissä awuissa päiwä päiwältä wahwistuisimme, ja ijankaikkisen autuuden saisimme. Amen.

1. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Jumala! joka olet niiden wäkewyys, jotka sinuun turwaawat, kuule armollisesti meidän rukouksemme; sillä ilman sinuta ei ihminen woi mitään. Anna siis meille armos tehdäksemme sinun käskys, ja että me sinulle sekä ajatuksilla että töillä kelpaisimme; Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, 1 Joh. 4: w. 16.

Minun rakkaani! Jumala on rakkaus, ja joka rakkaudessa pysyy, hän pysyy Jumalassa ja Jumala hänessä. 17. Siinä täytetään rakkaus meissä, että meillä olisi turwa tuomiopäiwänä: sillä niinkuin hän on, niin olemme me myös tässä maailmassa. 18. Ei pelko ole rakkaudessa; waan täydellinen rakkaus ajaa pois pelwon: sillä pelwolla on waiwa; mutta joka pelkää, ei hän ole täydellinen rakkaudessa. 19. Me rakastamme häntä, sillä hän rakasti meitä

enſin. 20. Jos joku ſanoo: minä rakastan Jumulaa, ja wihaa weljeänſä, ſe on walehtelia; ſillä joka ei rakasta weljeänſä, jonka hän näkee, kuinka hän taitaa Jumalaa rakastaa, jota ei hän näe? 21. Ja tämä käsky on meillä häneltä: joka Jumalaa rakastaa, hänen pitää myös weljeänſä rakastaman.

Weiſarkaam' nyt rikkaast' miehest' 204.
Niin kauwan kuin me eläm' täällʼ 378.
Nyt tänn' tulkaat Chriſtityt ja 246.

Ewankeliumi, Luuk. 16: w. 19.

Siihen aikaan ſanoi Jeſus Phariſeuksille: oli yksi rikas mies, joka waatetti itſenſä purppuralla ja kalliilla liina-waatteella, ja eli joka päiwä ilossa herkullisesti. 20. Oli myös yksi kerjääjä nimeltä Lazarus, joka makasi hänen owensa edessä täynnänſä paiſumia, 21. Ja pyysi rawittaa niistä muruista, jotka rikkaan pöydältä putoſiwat; mutta koirat myös tuliwat, ja nuoliwat hänen paiſumanſa. 22. Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli, ja wietiin enkeleiltä Abrahamin helmaan: niin kuoli myös rikas, ja haudattiin. 23. Ja koska hän helwetissä waiwassa oli, nosti hän ſilmänſä, ja näki Abrahamin taampana, ja Lazaruksen hänen helmasſanſa. 24. Ja hän huuſi, ſanoen: iſä Abraham! armahda minun päälleni, ja lähetä Lazarus kastamaan ſormenſa pää weteen, että hän jähdyttäiſi minun kieleni; ſillä minä kowin waiwataan tässä liekissä. 25. Niin ſanoi Abraham: poikani, muista, että ſinä ſait ſinun hywääs elämässäs, niin myös Lazarus pahaa: mutta nyt hän lohdutetaan, ja ſinä waiwataan. 26. Ja paitſi kaikkia näitä, on meidän ja teidän wälillä ſuuri juopa kiinnitetty, että ne, jotka tahtowat täältä ſinne teidän tykönne mennä, ei he woi, eikä ſieltä tänne kään tulla. 27. Niin hän ſanoi: minä rukoilen ſiis ſinua, iſä, ettäs lähetät hänen minun iſäni kotoon: 28. Sillä minulla on wiiſi weljeä, todiſtamaan heille, etteiwät hekin tuliſi tähän waiwan ſiaan. 29. Sanoi hänelle Abraham: heillä on Moſes ja propheetat; kuulkaan niitä. 30. Mutta hän ſanoi: ei, iſä Abraham!

Digitized by Google

waan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisiwät. 31. Hän sanoi hänelle: ellei he Mosesta ja propheettoja kuule, niin ei he myös usko, jos joku kuolleista nousisi ylös.

Rukous. Me rukoilemme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! sinun Pyhän Henkes kautta meidän sydämemme walaisemaan ja hallitsemaan, ettemme sinun sanaas, niinkuin rikas mies, ylönkatsoisi; ja että me niin tämän ajallisen hywyyden käyttäisimme, ettemme sen kautta sitä ijankaikkista unhottaisi; waan mielellämme meidän waramme perästä waiwaisia auttaisimme, ylpeyttä ja ylönpaltisuutta karttaisimme, ja emme epäilisi sinun armostas, jos joku ahdistus, tuska ja waiwa päälle tulisi; waan panisimme kaiken toiwomme sinun apus ja laupeutes päälle, ja kaikki sinun awullas kärsiwällisesti woittaisimme, Jesuksen Christuksen kautta. A.

2. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! Anna meille, että me pelkäisimme ja rakastaisimme sinun pyhää nimeäs; sillä sinä hallitset niitä lakkaamata, jotka uskossa itsensä wahwasti sinun tykös pitäwät. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen kautta. A.

Epistola, 1 Joh. 3: w. 13.

Älkäät ihmetelkö, minun weljeni, jos maailma teitä wihaa. 14. Me tiedämme, että me olemme kuolemasta elämään siirretyt; sillä me rakastamme weljiä. Joka ei weljeänsä rakasta, se pysyy kuolemassa. 15. Jokainen, kuin weljeänsä wihaa, hän on murhaaja: ja te tiedätte, ettei yhdessäkään murhaajassa ole ijankaikkinen elämä pysywä. 16. Siitä me tunsimme rakkauden, että hän on henkensä meidän edestämme pannut; niin pitää meidän weljeimme edestä meidän henkemme paneman. 17. Mutta jos jollakin olisi tämän maailman hywyyttä, ja näkisi weljensä tarwitsewan, ja sulkee sydämensä häneltä, kuinkas Jumalan rakkaus pysyy hänessä? 18. Lapsukaiseni, älkäämme rakastako sanalla eli kielellä, waan työllä ja totuudella.

Yks' rikas mies, wäkewä työss' 205.
Mikä silloin taitaa puuttuu 38.
Herra Jesu ainoa auttajan' 258.

Ewankeliumi, Luuk. 14: w. 16.

Siihen aikaan sanoi Jesus tämän wertauksen: yksi ihminen teki suuren ehtoollisen, ja kutsui mont-

17. Ja lähetti palwelianſa ehtoollisen hetkellä ſanomaan kutſutuille: tulkaat, ſillä kaikki owat walmiſtetut. 18. Ja he rupeſiwat järjeſtänſä kaikki itſiänſä eſtelemään. Enſimäinen ſanoi hänelle: minä oſtin pellon, ja minun pitää menemän ſitä katſomaan; minä rukoilen ſinua, ſano minun esteeni. 19. Ja toinen ſanoi: minä oſtin wiiſi paria härkiä, ja menen niitä koettelemaan: minä rukoilen ſinua, ſano minun esteeni. 20. Ja kolmas ſanoi: minä olen emännän nainut, ja en taida ſentähden tulla. 21. Ja kuin ſe palwelia tuli, ſanoi hän nämät herrallenſa. Silloin perheen iſäntä wihastui, ja ſanoi palweliallenſa: mene nopiaſti kaupungin kaduille ja kujille, ja ſaata tänne waiwaiſet ja raajarikot, ontuwat ja ſokiat. 22. Ja palwelia ſanoi: herra, minä olen tehnyt niinkuin ſinä käskit, ja wielä nyt ſiaa on. 23. Ja herra ſanoi palwelialle: mene maanteille ja pihoille, ja waadi heitä ſiſälle tulemaan, että minun huoneem täytettäiſün. 24. Sillä minä ſanon teille, ettei yhdenkään niistä miehistä, kuin kutſuttiin, pidä maistaman minun ehtoollistani.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Iſä! Me kiitämme ſinua, että meitä ſinun armoos, joka on ijankaikkinen elämä, ſinun pyhän ſanas kautta kutſunut olet; ja rukoilemme ſinua, Pyhällä Hengellä herättämään meidän ſydämemme, ettemme hukkaan ſinun ſanaas kuuliſi, waan oikein ſille ſinun ehtoollifellesi itſiämme laittaiſimme; emmekä minkään katoowaiſen kappaleen ſitä itſiämme estää ſalliſi. Amen.

3. Sunnuntaina Kolminaiſuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! kaikkein niiden warjelus, jotka ſinuun turwaawat, ilman ſinua ei ole mitään terwollista eikä pyhyttä; lewitä ſiis ſinun laupeutes meidän päällemme ja ole hallitſianamme ja johdattajanamme, ettemme ajallisten lahjain kautta ijankaikkiſta kadottaiſi. Sinun Poikas Jeſuksen Chriſtuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Piet. 5: w. 6.

Minun rakkaani, nöyryyttäkäät ſiis itſiänne Jumalan wäkewän käden ala, että hän teitä ajallanſa korottaiſi. 7. Kaikki teidän murheenne pankaat hänen päällenſä, ſillä hän pitää murheen teistä. 8. Olkaat

Digitized by Google

raittiit, wakwokaat; sillä teidän wihollisenne perkele käy ympäri niinkuin kiljuwa jalopeura, ja etsii kenen hän nieliſi. 9. Sitä te seiſokaat wastaan, wahwat uskossa, tietäen, että ne waiwat tapahtuwat teidän weljillenki maailmassa. 10. Mutta Jumala, jolta kaikki armo tulee, joka meitä on kutſunut ijankaikkiſeen kunniahansa Christuksessa Jeſukſessa, teitä, jotka wähän aikaa kärſitte, walmiſtaa, wahwiſtaa, tukee ja perustaa: 11. Sille olkoon kunnia ja wäkewyys ijankaikkiſesta ijankaikkiſeen, amen!

Jumal' on wedett' miehen werrakſi'	206.
Minun ſielun', kiitä Herraa, Ja	77.
Jeſusta tahdon kiittää	261.

Ewankeliumi, Luuk. 15: w. 1.

Siihen aikaan tuliwat Jeſukſen tykö kaikki Publikanit ja ſyntiſet, kuulemaan häntä. 2. Ja Phariſeukſet ja kirjanoppineet napiſiwat, ja ſanoiwat: tämä syntiſiä wastaan ottaa, ja syö heidän kanssansa; 3. Niin hän ſanoi heille tämän wertauksen, ſanoen: 4. Kuka on teistä ſe ihminen, jolla on ſata lammasta, ja jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän jätä yhdeksänkymmentä ja yhdeksän korpeen, ja mene sen jälkeen, joka kadonnut on, ſiihen asti että hän sen löytää? 5. Ja kuin hän sen löytää, niin hän panee sen olallensa, iloiten. 6. Ja koska hän tulee kotiansa, niin hän kutſuu kokoon ystäwänsä ja kylänsä miehet, ja ſanoo heille: iloitkaat minun kanssani, sillä minä löyſin lampaani, joka kadonnut oli. 7. Minä ſanon teille: niin pitää ilo oleman taiwaassa yhdestä syntiſestä, joka itsensä parantaa, enemmin kuin yhdeksästä kymmenestä ja yhdeksästä hurskaasta, jotka eiwät parannusta tarwitſe. 8. Taikka kuka waimo on, jolla on kymmenen penninkiä, jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän sytytä kynttilää, ja lakaiſe huonetta, ja etſi wiſusti niin kauwan kuin hän sen löytää? 9. Ja koska hän sen löytänyt on, kutſuu hän kokoon ystäwänsä ja kylänsä waimot ja ſanoo: iloitkaat minun kanssani; sillä minä löyſin penninkini, jonka minä kadotin. 10. Niin myös, ſanon mi-

Digitized by Google

teille, pitää ilo oleman Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Me olemme kaikki, sen pahempi, niinkuin ekspwäiset lampaat, ja olemme antaneet itsiämme oikiasta tiestä perkeleeltä ja meidän lihaltamme pois wieteltää. Mutta me rukoilemme, ole meille armollinen, ja kaikki meidän syntimme, sinun Poikas Jesuksen Christuksen tähden, anteeksi anna; herätä myös meidän sydämemme sinun Pyhällä Hengelläs, sinun sanassas lujana pysymään; ja että me, katumuksen ja parannuksen ja oikian uskon kautta, aina loppuun asti saisimme olla lammas-huoneessa, kuin on sinun christillinen seurakuntas: ja ijankaikkiseen autuuteen wiimein tulisimme. Amen.

4. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Anna meille, o Herra Jumala! maailmallinen meno rauhallinen olla; ja että sinun christillinen seurakuntas rauhallisesta jumalisuudesta iloitsisi. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola. Rom. 8: w. 18.

Rakkaat weljet! Sitsi minä sen pidän, ettei tämän nykyisen ajan waiwat ole sen kunnian wertaa, kuin meillen ilmoitetaan. 19. Sillä ikäwä luontokappaleen ikäwöitsemys odottaa Jumalan lasten ilmoitusta. 20 Että luontokappale on turmeluksen ala annettu, ei mielellänsä, waan sen tähden, joka ne ala antanut on, 21. Toiwossa, että myös itse luontokappaleen pitää turmeluksen orjuudesta wapaaksi tuleman, Jumalan lasten kunnian wapauteen. 22. Sillä me tiedämme, että jokainen luontokappale huokaa ja ahdistetaan aina tähän asti meidän kanssamme. 23. Mutta ei ainoastaan ne, waan myös itse me, joilla Hengen uutiset owat, huokaamme itsellämme, odottain sitä lapsiksi ottamista, meidän ruumiimme lunastusta.

Se kuin tahtoo Christitt' olla 2.
Miks' kerskaat wäkewä sankar', 56.
Herra! kuka sinun majassas 33.

Ewankeliumi, Luuk. 6: w. 36.

Siihen aikaan sanoi Jesus hänen opetuslapsillensa: olkaat sentähden laupiaat, niinkuin teidän Isänkin laupias on. 37. Älkäät tuomitko, ettei teitä tuo-

Digitized by Google

mittaisi: älkäät sadatelko, ettei teitä sadateltaisi anteeksi antakaat, niin teille anteeksi annetaan. 38. Antakaat, ja teille annetaan: hywän mitan, likistetyn ja sullotun, ja ylitse wuotawan he antawat teidän helmaanne; sillä juuri sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman. 39. Mutta hän sanoi heille wertauksen: taitaako sokia sokiaa taluttaa? Eikö he molemmat hautaan lankee. 40. Ei ole opetuslapsi ylitse mestarinsa: mutta jokainen on täydellinen, koska hän on niinkuin hänen mestarinsa. 41. Mutta kuinkas näet raiskan, joka on weljes silmässä; waan et hawaitse malkaa, joka on omassa silmässäs? 42. Eli kuinkas taidat sanoa weljelles: weljeni, pidä, minä otan raiskan, joka on silmässäs, ja et itse näe malkaa, joka on omassa silmässäs? Sinä ulkokullattu, ota ensin malka omasta silmästäs: ja katso sitte, jos taidat ottaa raiskan, joka on weljes silmässä.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka olet laupias, ja Christuksen kautta meille luwannut, ettes meitä tuomita, että kadottaa tahdo; waan armollisesti kaikki synnit anteeksi antaa, ja kaikkinaiset tarpeet runsaasti suoda: Me rukoilemme sinua, tee senkaltainen toiwo sinun laupeutes päälle, Pyhän Hengen kautta wahwaksi ja wilpittömäksi meidän sydämissämme; ja auta, että myös me sitä meidän lähimmäisellenki tekisimme, emme ketään tuomitsisi, waan mielellämme kaikille heidän wikansa anteeksi antaisimme: tuomitsisimme myös itse meitämme, ja sinun pelwossas autuallista elämää pitäisimme. Amen.

5. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Jumala! joka niille, jotka sinua rakastawat, olet walmistanut näkymättömät lahjat, wuodata meidän sydämihimme sinun rakkautes woima, että me sinua kaikessa tuskassa, ylitse kaikka kappaleita, rakastaisimme, ja käsittäisimme sinun pyhät lupauksesi ja lahjas, jotka kaiken halun woittawat. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Piet. 3: w. 8.

Minun rakkaani, olkaat kaikki yksimieliset, ynnä kärsiwäiset, pitäin weljellistä rakkautta keskenänne, laupiaat, ystäwälliset: 9. Ei kostain pahaa pahalla, eikä kiroukselle kirousta; waan pikemmin siunatkaat

Digitized by Google

tietäen, että te olette kutsutut siunausta perimään. 10. Sillä joka elää tahtoo ja hywiä päiwiä nähdä, hän hillitkään kielensä pahuudesta ja huulensa wilppiä puhumasta. 11. Hän wälttäkään pahaa, ja tehkään hywää: etsikään rauhaa ja noudattakaan sitä. 12. Sillä Herran silmät owat wanhurskasten päälle, ja hänen korwansa heidän rukouksissansa; mutta Herran kaswot owat pahointekiöitä wastaan. 13. Ja kuka on, joka taitaa teitä wahingoittaa, jos te hywää pyydätte? 14. Ja jos te wielä oikeudenki tähden kärsitte, niin te kuitenkin autuaat olette: mutta älkäät peljätkö heidän waatimistansa, älkäät myös heitä hämmästykö. 15. Mutta pyhittäkäät Herra Jumala teidän sydämissänne.

Mikä silloin taitaa puuttuu 38.
Jumalata kiittää yli-aikaa mahdam' 303.
Mielen' miks' furet maailman pääll' 286.

Ewankeliumi, Luuk. 5: w. 1.

Niin tapahtui, koska kansa tunki Hänen tykönsä, kuulemaan Jumalan sanaa, että hän seisoi Genetsaretin meren tykönä, 2. Ja näki kaksi wenhettä olewan meren tykönä; mutta kalamiehet oliwat niistä lähteneet ja pesiwät werkkoja. 3. Niin hän meni yhteen wenheesen, joka oli Simonin, ja käski hänen wähän maasta laskea ulos: ja hän istui, ja opetti kansaa wenheestä. 4. Mutta kuin hän lakkasi puhumasta, sanoi hän Simonille: wie sywälle, ja heittäkäät teidän werkkonne apajalle. 5. Ja Simon wastaten sanoi hänelle: Mestari, me olemme kaiken yön työtä tehneet, ja emme mitään saaneet: mutta sinun käskystäs minä heitän ulos werkon. 6. Ja kuin he sen tekiwät, sulkiwat he suuren kalain paljouden, ja heidän werkkonsa repesi. 7. Ja wiittasiwat kumppaneillensa, jotka oliwat toisessa wenheessä, tulemaan ja auttamaan heitä: ja he tuliwat, ja täyttiwät molemmat wenheet, niin että he rupesiwat wajoomaan. 8. Koska Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jesuksen polwen tykö, sanoen: Herra, mene pois minun tyköäni; sillä minä olen syntinen ihminen. 9. Sillä hämmästys oli hänen käsittänyt, ja

Digitized by Google

kaikki, jotka hänen kansſansa oliwat, kalan ſaaliin tähden, jonka he ſaaneet oliwat: 10. Niin myös Jaakobin ja Johanneksen, Sebedeuksen pojat, jotka oliwat Simonin kumppanit. Ja Jeſus ſanoi Simonille: älä pelkää, tästedes ſinä ſaat ihmiſiä. 11. Ja he wetiwät wenheet maalle, ja antoiwat ylön kaikki, ja ſeurasiwat häntä.

Rukous. Herra Jeſu Chriſte, eläwän Jumalan Poika! joka meille olet antanut ſinun pyhän ſanas, ja meitä kaikkinaiſella ruumiilliſella ſiunauksella lahjoittanut, me tunnustamme itſemme kaikkiin niihin kelwottomiksi, ja kaikkea pahaa anſainneeksi: Mutta me rukollemme ſinua, warjele meitä ſuruttomuudesta ja ylpeydestä, paranna meidän ſielumme haawat, ja anna onnea ja menestystä meidän wirassamme, että me ſinun kauttas ruumiillisesti ja hengelliſesti autetut ja warjellut oliſimme. Amen.

6. Sunnuntaina Kolminaiſuuden päiwästä.

Coll. O woiman Jumala! jolta kaikki hywyys tulee, wuodata rakkautes meidän ſydämihimme ja liſää meille uskoa, pitäin tallella meissä ſe hywyys, jonka ſinä meille antanut olet: ſinun Poikas Jeſuksen Chriſtuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epiſtola, niinkuin lähimmäiſenä ſunnuntaina wuodesta wuodesta.

Jumala ſuurest' hywyydest' 225.
Waiwainen walitan waikiast' 256.
O Jumal', kenen edess' walitan 255.

Ewankeliumi, Matth. 5: w. 20.

Siihen aikaan ſanoi Jeſus opetuslapſillenſa: minä ſanon teille: ellei teidän wanhurskautenne ole paljon enempi kuin kirjanoppineitten ja Phariſeusten, niin ette tule taiwaan waltakuntaan. 21. Te kuulitte mitä ſanottu oli wanhoille: ei ſinun pidä tappaman; mutta jokainen, joka tappaa, hänen pitää tuomiohon wikapää oleman. 22. Waan minä ſanon teille, että jokainen, joka tyhmäſti wihaſtuu weljellenſä, hänen pitää tuomiohon wikapää oleman; mutta jokainen, kuin ſanoo weljellenſä: rhaka, hänen pitää neuwon ala wikapää oleman; mutta jokainen, joka ſanoo: ſinä tyhmä, hänen pitää helwetin tuleen wikapää oleman. 23. Sentähden, jos ſinä uhraat lahjas alttarille, ja ſiellä muis-

Digitized by Google

tat, että weljellä on jotakin sinua wastaan, 24. Niin jätä sinne lahjas alttarin eteen, ja mene ensin sopimaan weljes kanssa, ja tule sitte lahjas uhraamaan. 25. Sowi nopiasti riitaweljes kanssa, koskas wielä hänen kanssansa tiellä olet; ettei riitaweljes sinua ahna joskus tuomarille, ja tuomari antaa sinun palwelialle, ja sinä heitetään torniin. 26. Totisesti sanon minä sinulle: et sinä suinkaan pääse sieltä ulos, siihen asti kuin sinä maksat wiimeisen ropon.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Me tunnustamme, että me olemme, sen pahempi, waiwalset syntiset, ja ettei meissä ole mitään hywää; sillä meidän sydämemme, lihamme ja weremme on synnin kautta turmeltu, ettemme saa ikänä siltä pahalta himolta täällä wapaat olla. Sentähden, rakas Isä, me rukoilemme sinua, että meille anteeksi antaisit senkaltaiset synnit, ja meidän sydämemme Pyhän Henkes kautta puhdistaisit, että meillä olisi himo ja rakkaus sinun sanaas, ja me sen jälkeen eläisimme, ja niin Jesuksen Christuksen kautta sinun armossas ijankaikkisesti pysyisimme. Amen.

7. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! jonka edeskatsomus sääntössänsä ei puutu, sinua me nöyrästi rukoilemme, ota meiltä kaikki wahingolliset pois, ja kaikki tarpeelliset meille lainaa. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, Rom. 6: w. 19.

Rakkaat weljet! Minä puhun ihmisten tawalla, teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niinkuin te ennen annoitte teidän jäsenenne saastaisuutta ja wäärywyttä palwelemaan wäärypyteen, niin antakaat nyt teidän jäsenenne wanhurskautta palwelemaan pyhitykseen. 20. Sillä koska te olitte synnin palweliat, niin te olitte wapaat wanhurskaudesta. 21. Mitä hedelmää siis teidän silloin niistä oli, joita te nyt häpeette? Sillä niiden loppu on kuolema. 22. Mutta että te nyt olette synnistä wapautetut, ja Jumalan palwelioiksi tulleet, niin teillä on teidän hedelmänne pyhyyteen; mutta lopuksi ijankaikkinen elämä. 23. Sillä kuolema on synnin palkka, mutta ijankaikkinen elämä on Jumalan lahja Jesuksessa Christuksessa, meidän Herrassamme.

Digitized by Google

O ihminen, ajattel' aina 212.
Jumalata kiittää yli-aikaa mahdam' 303.
Päälles, o Herra, aina 315.

Ewankeliumi, Mark. 8: w. 1.

Niinä päiwinä, koska sangen paljon kansaa oli, eikä ollut heillä mitään syömistä, kutsui Jesus opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi heille: 2. Minä surkuttelen kansaa, sillä he owat jo kolme päiwää wiipyneet minun tykönäni, ja ei ole heillä, mitä he söisiwät: 3. Ja jos minä päästän heidän kotianssa syömätä, niin he waipuwat tiellä; sillä muutamat heistä oliwat kaukaa tulleet. 4. Niin wastasiwat häntä hänen opetuslapsensa: mistä joku woi näitä rawita leiwällä täsä erämaassa? 5. Ja hän kysyi heiltä: montako leipää teillä on? He sanoiwat: seitsemän. 6. Ja hän käski kansan istua atrioitsemaan maan päälle: ja hän otti ne seitsemän leipää, kuin hän kiittänyt oli, mursi ja antoi opetuslapsillensa, että he olisiwat panneet eteen: ja he paniwat kansan eteen. 7. Ja heillä oli myös wähä kalaisia: ja hän kiitti, ja käski ne myös pantaa eteen. 8. Niin he söiwät, ja rawittiin: ja he korjasiwat tähteet, kuin jääneet oliwat, seitsemän koria muruja. 9. Ja niitä, kuin söiwät, oli liki neljä tuhatta: ja hän päästi heidän.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka sinun Poikas kautta korwessa neljä tuhatta miestä, paitsi waimoja ja lapsia, seitsemällä leiwällä ja harwoilla kalaisilla, runsaasti ruotkinut olet: Me rukoilemme sinua, meidänki tykönämme aina armollisesti sinun siunaukses kanssa olemaan, ja warjelemaan meitä ahneudesta, ja tämän elämän ylönpalttisesta murheesta; että me nyt ensisti ja ennen kaikkia sinun waltakuntaas ja wanhurskauttas etsisimme; ja niin kaikissa, kuin me sielun ja ruumiin puolesta tarwitsemme, sinulta autetuiksi tulisimme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Christuksen kirkastamisesta.

Coll., niinkuin edellisenäkin sunnuntaina.

Epistola, 2 Piet. 1: w. 16.

Rakkaat weljet! Empä me ole kawaloita juttuja noudatelleet, teille tiettäwäksi tehdessämme meidän Herran Jesuksen Christuksen woimaa ja tulemista:

Digitized by Google

waan me olemme itse nähneet hänen suuren kunnianſa. 17. Koska hän Iſältä Jumalalta ſai kunnian ja yliſtyksen, äänen kautta, joka hänelle näin ſiltä ſuurelta Kunnialta tapahtui: tämä on minun rakas Poikani, johon minä mieliſtyin. 18. Ja tämän äänen me kuulimme tulewan taiwaasta, koska me pyhällä wuorella hänen kanssanſa olimme.

Kuin Jeſus wuorell' kirkastui 208.
Sanoi Herra, aſuwa taiwaass' 78.
Eija, minun ſielun' juur' iloiſest' 411.

Ewankeliumi, Matth. 17: w. 1.

Siihen aikaan otti Jeſus Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen hänen weljenſä, ja wei heidän erinänſä korkialle wuorelle. 2. Ja kirkastettiin heidän edesſänſä, ja hänen kaswonſa paiſkiwat niinkuin aurinko: ja hänen waatteensa tuliwat walkeikſi, niinkuin walkeus. 3. Ja katſo, heille näkyiwät Moſes ja Elias, jotka puhuiwat hänen kanssanſa. 4. Niin wastaſi Pietari ja ſanoi Jeſukſelle: Herra, meidän on täſſä hywä olla; jos ſinä tahdot, niin me teemme tähän kolme majaa, ſinulle yhden, ja Moſekſelle yhden, ja Eliaalle yhden. 5. Wielä hänen puhuissanſa, katſo, paiſtawa pilwi ympäri warjoſi heidän, ja katſo, ääni pilweſtä ſanoi: tämä on ſe minun rakas Poikani, johonka minä mieliſtyin: kuulkaat häntä. 6. Ja kuin opetuslapſet ſen kuuliwat, lankeſiwat he kaswoillensa, ja peljästyiwät sangen kowin. 7. Ja Jeſus tuli ja rupeſi heihin ja ſanoi: nouskaat ja älkäät peljätkö. 8. Mutta koska he ſilmänſä nostiwat, ei he ketään nähneet, waan Jeſuksen yksinänſä.

Rukous. O Herra Jeſu Chriſte! joka ſinun ſiunatun ruumiis kirkastamiſella ſillä pyhällä wuorella tahdoit antaa meidän tietää, ſekä ſinun pyhän miehuutes ſuuren kunnian, että myös meidän ruumiſtemme kirkkauden tulewaiſeſſa elämäſsä; että me ſiellä, niinkuin Moſes ja Elias näkyiwät ſinun työnäs kirkkaudeſſa, paiſtamme niinkuin tähdet iankaikkiſeſti, ja ſinun kirkaſtetun ruumiis ja enkelein kaltaiſikſi tulemme: Me rukoilemme ſinua nöyräſti, anna meille armoas, että me aina ſitä ajatteliſimme, ja ſillä itſämme kaikkinaiſeſſa murheeſſa lohduttaiſimme, ja pyhällä elämällä

Digitized by Google

sen jälkeen etsiſimme. Sitä lainoa meille, laupias Herra Jeſu Chriſte! Sinä, joka elät ja hallitſet, Iſän ja Pyhän Hengen kanſſa, ſiunattu iankaikkiſeſti. Amen.

8. Sunnuntaina Kolminaiſuuden päiwästä.

Coll. Herra Jumala! Anna meille aina ſinun Henkes, että me ſitä taitaiſimme ajatella ja tehdä, mikä oikia on; että me, jotka emme taida ilman ſinuta olla, elätiſimme myös ſinun pyhän mieles jälkeen. Sinun Poikas Jeſuksen Chriſtuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epiſtola, Rom. 8: w. 12.

Rakkaat weljet! niin emme nyt ole welkapäät lihalle, lihan jälkeen elämään. 13. Sillä jos te lihan jälkeen elätte, niin teidän pitää kuoleman; mutta jos te lihan työt Hengen kautta kuoletatte, niin te saatte elää. 14. Sillä kaikki, jotka Jumalan Hengeltä waikutetaan, ne owat Jumalan lapſet. 15. Sillä ette ole ſaaneet orjuuden henkeä, että teidän wielä pitäiſi pelkäämän; mutta te olette ſaaneet walittuin lasten hengen, joſſa me huudamme: Abba, rakas Iſä! 16. Se Henki todiſtaa meidän henkemme kanſſa, että me olemme Jumalan lapſet. 17. Jos me olemme lapſet, niin me olemme myös perilliſet, nimittäin Jumalan perilliſet ja Chriſtuksen kanſſaperilliſet: jos me muutoin ynnä kärſimme, että me ynnä hänen kanſſanſa kunniaan tulliſimme.

O Herra Jumal' taiwaast', Me kyllä 30.
Iſää Jumalaa kiittäkäm' 241.
O Herra, ſinun pyhä ſanas 227.

Ewankeliumi, Matth. 7: w. 15.

Siihen aikaan ſanoi Jeſus opetuslapſillenſa: kawahtakaat itſiänne wääristä propheetoista, jotka teidän tykönne lammasten waatteiſſa tulewat; mutta ſiſältä he owat raatelewaiſet ſudet. 16. Heidän hedelmiſtänſä te tunnette heidän: hakeeko joku wiinamarjoja orjantappuroista, taikka ſiikunia ohdakkeista? 17. Niin jokainen hywä puu kaswaa hywät hedelmät; mutta mädäntynyt puu kaswaa häjyt hedelmät. 18. Hywä puu ei taida häjyjä hedelmiä kaswaa, eikä mädäntynyt puu hywiä hedelmiä kaswa. 19. Jokainen pu-

Digitized by Google

kuin ei kaswa hywää hedelmää, hakataan pois, ja tuleen heitetään. 20. Sentähden tuntekaat heitä hedelmistänsä. 21. Ei jokainen, kuin sanoo minulle: Herra, Herra, pidä tuleman taiwaan waltakuntaan, mutta joka tekee minun Isäni tahdon, kuin on taiwaissa.

Rukous. Me kätämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! kaikesta sydämestämme, ettäs olet sinun pyhän sanas tuntoon antanut tulla; ja rukoilemme, ettäs armollisesti meitä sinä aina ylöspitäisit, wielä kuolemanki hetkellä. Warjele kaikkia oikeita saarnaajita, jotka sinun sanaas uskollisesti saarnaawat, kaikesta pahennuksesta ja waarasta, ja anna heille pitkä ikä; mutta rankaise kaikki ne muut heidän ansionsa jälkeen, jotka eiwät uskollisesti sinun sanaas saarnaa; jotka itsensä siweikki lampaikki teeskelewät, mutta owat kuitenki raatelewaiset sudet: näitä warjele sinun köyhä Christikuntas, sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

9. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! Awaa sinun laupeutes korwat sinun palwelias rukouksiin: ja ettäs antaisit heille mitä he rukoilewat, niin anna heidän rukoilla sitä, kuin sinun mieles jälkeen olisi. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Kor. 10: w, 6.

Rakkaat weljet! nämät oliwat meille esikuwaksi, ettemme pahaa himoitsisi, niinkuin he himoitsiwat. 7. Älkäät siis olko epäjumalain palweliat, niinkuin muutamat heistä; niinkuin kirjoitettu on: kansa istui syömään ja juomaan, ja nousiwat mässäämään. 8. Älkäämme huorin tehkö, niinkuin muutamat heistä itsensä huoruudella saastuttiwat, ja lankesiwat yhtenä päiwänä kolme kolmattakymmentä tuhatta. 9. Älkäämme Christusta kiusatko, niinkuin myös muutamat heistä kiusasiwat, ja surmattiin kärmeiltä. 10. Älkäät napisko, niinkuin muutamat heistä napisiwat, ja hukattiin kadottajalta. 11. Mutta kaikki nämät tuliwat heidän kohtaansa esikuwaksi; waan se on kirjoitettu meille karttamiseksi, joidenka päälle maailman loput tulleet owat. 12. Sentähden, joka luulee seisowansa, katsokoon, ettei hän lankee. 13. Eipä yksikään kiusaus ole

Digitized by Google

teitä käsittänyt, waan inhimillinen. Mutta Jumalá on uskollinen, joka ei salli teitä kiusattaa ylitse teidän woimanne; waan hän tekee myös kiusauksesta lopun, että te sen woisitte kärsiä.

Herra, kuka sinun majassas 33.
Niin Jesus puhui wertauksill' 209.
Tykös Herra Jesu Christe! 247.

Ewankeliumi, Luuk. 16: w. 1.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa tämän wertauksen: oli yksi rikas mies, jolla oli huoneen haltia; ja hänen edessänsä kannettiin hänen päällensä, että hän oli hukuttanut hänen hywyytensä. 2. Ja hän kutsui hänen, ja sanoi hänelle: mikä minä sinusta sen kuulen? Tee luku hallituksestas, sillä et sinä saa tästedes hallita. 3. Niin huoneen haltia sanoi itsellensä: mitä minä teen, sillä minun herrani ottaa minulta pois hallituksen? En minä woi kaiwaa; häpeen minä kerjätä. 4. Minä tiedän, mitä minä teen; että, koska minä wiralta pannaan pois, niin he korjaawat minun huoneessensa. 5. Ja hän kutsui tykönsä kaikki herransa welwolliset, ja sanoi ensimäiselle: kuinka paljon sinä olet minun herralleni welkaa? 6. Mutta se sanoi: sata tynnyriä öljyä. Ja hän sanoi hänelle: ota kirjas ja istu pian, ja kirjoita wiisikymmentä. 7. Sitte hän sanoi toiselle: paljonko sinä olet welkaa? Ja se sanoi: sata puntaa nisuja. Hän sanoi hänelle: ota kirjas, ja kirjoita kahdeksankymmentä. 8. Ja herra kiitti sitä wäärää huoneen-haltiaa, että hän toimellisesti teki; sillä tämän maailman lapset owat toimellisemmat kuin walkeuden lapset heidän sukukunnassansa. 9. Ja minä myös sanon teille: tehkäät itsellenne ystäwiä wäärästä mammonasta; että koska te tarwitsette, niin he korjaawat teitä ijankaikkisiin majoihin.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka meitä runsaasti siunannut ja meille meidän jokapäiwäisen leipämme yltäkylläisesti antanut olet: Me rukoilemme sinua, warjele meitä ahneudesta, ja herätä meidän sydämemme, mielellämme sinun siunauksestas köyhiä auttamaan, että me olisimme sinun lahjais uskolliset jakajat, ettei meiltä puuttu-

Digitized by Google

ijankaikkisesti, koska me tästä wikasta pois pannaan, ja meidän sinun tuomios eteen tuleman pitää. Amen.

10. Sunnuntaina Kolminaisuuden pätwästä.

Coll. O Jumala! Sinä, joka sinun suuren woimas sinä osotat, että armahdat ja anteeksi annat mitä rikottu on, anna wieläki sinun laupeutes runsaasti paistaa meidän päällemme: että me, jotka etsimme niitä, kuin sinä luwannut olet, siitä taiwaallisesta hywyydestä osallisiksi tulisimme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Kor. 12: w. 2.

Rakkaat weljet! Te tiedätte, että te olette pakanat olleet, ja käyneet niiden mykkäin epäjumalten työ, niinkuin te wiebyt olitte. 3. Sentähden teen minä teille tiettäwäksi, ettei yksikään, joka Jumalan Hengen kautta puhuu, Jesusta kiroile: ja ei yksikään taida Jesusta kutsua Herraksi, waan Pyhän Hengen kautta. 4. Lahjat owat moninaiset, mutta yksi on Henki; 5. Ja wirat owat moninaiset, mutta yksi on Herra. 6. Ja woimat owat moninaiset, mutta yksi on Jumala, joka kaikki kaikissa waikuttaa. 7. Mutta jokaiselle annetaan Hengen ilmoitus hyödytykseksi. 8. Sillä yhdelle annetaan Hengen kautta puhua wiisaudesta: toiselle puhua tiedosta, sen yhden Hengen kautta; 9. Mutta toiselle usko, siitä yhdestä Hengestä; toiselle lahjat terweeksi tehdä, sinä yhdessä Hengessä; 10. Toiselle woimallisia töitä tehdä, toiselle ennustus, toiselle henget eroittaa, toiselle moninaiset kielet, toiselle moninaisten kielten selitys. 11. Mutta nämät kaikki se yksi Henki waikuttaa, jakain kullenkin omansa niinkuin hän tahtoo.

Jerusalem pyhä kaupunk' 97.
Historia on tosin itsestäns' 210.
O Herra, sinun pyhä sanas 227.

Ewankeliumi, Luuk. 19: w. 41.

Siihen aikaan kuin Jesus lähemmä tuli Jerusalemia, katsoi hän kaupungin päälle, itki häntä, 42. Ja sanoi: Jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajattelisit tosin tällä sinun ajallas, mitä sinun rauhaas sopisi. Mutta nyt ne owat kätketyt sinun silmäis edestä. 43. Sillä

Digitized by Google

niiden päiwäin pitää tuleman sinun ylitses, että sinun wihollises skantsaawat sinun, ja ympäri piirittäwät sinun, ja ahdistawat sinua joka kulmalta; 44. Ja maahan tasoittawat sinun, ja sinun lapses, jotka sinussa owat, ja eiwät jätä sinussa kiweä kiwen päälle, ettes sinun etsikkos aikaa tuntenut. 45. Ja hän meni sisälle temppeliin, ja rupesi ajamaan siitä ulos ostajita ja myyjiä, 46. Sanoen heille: kirjoitettu on: minun huoneeni on rukoushuone; mutta te olette sen tehneet myöwäritten luolaksi. 47. Ja hän opetti joka päiwä temppelissä.

Rukous. Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka sinun sanas, ja sinun Poikas Jesuksen Christuksen, Pyhän Hengen kautta meille ilmoittanut olet: Me rukoilemme sinua, walaise meidän sydämemme, että me wilpittömästi sen wastaan otamme, ja emme sitä ylönkatso, emmekä hylkää, niinkuin sinun kansas, ne uskottomat Juutalaiset, tekiwät; että me sinun pelwossas eläisimme, päiwä päiwältä lisääntyisimme uskossa sinun laupeutes työlä, ja ijankaikkisen autuuden saisimme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

11. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! jonka laupeus on paljo suurempi niiden anstata ja haluta, jotka sinua rukoilewat: Wuodata sinun armos meidän päällemme, ja anteeksi anna meidän rikoksemme, ja lisää meissä sitä, kuin hywä on; sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, 1 Kor. 15: m. 1.

Rakkaat weljet! Minä teen teille tiettäwäksi sen ewankeliumin, kuin minä teille ilmoitin, jonka te myös saaneet olette, jossa te myös seisotte, 2. Jonka kautta te myös autuaiksi tulette, jos te sen pidätte, kuin minä teille olen ilmoittanut, ellette hukkaan ole uskoneet. 3. Sillä minä olen sen ensin teillen antanut, jonka minä myös saanut olen, että Christus on kuollut meidän synteimme tähden, raamattuin jälkeen; 4. Ja että hän oli haudattu, ja nousi ylös kolmantena päiwänä, raamattuin jälkeen: 5. Ja että hän nähtiin Kephaalta, ja sitte niiltä kahdeltatoistakymmeneltä. 6. Sen-

Digitized by Google

jälkeen hän nähtiin usiammalta kuin wiideltä sadalta weljeltä yhdellä haawalla; joista monta wielä eläwät, mutta muutamat owat nukkuneet. 7. Sitälähin nähtiin hän Jaakobilta: ja sen jälkeen kaikilta apostoleilta. 8. Waan kaikkein wiimein on hän myös minulta nähty, niinkuin kesken syntyneeltä. 9. Sillä minä olen kaikkein huonoin apostolein seassa, enkä ole kelwollinen apostoliksi kutsuttaa, että minä olen Jumalan seurakuntaa wainonnut. 10. Mutta Jumalan armosta minä olen se, kuin minä olen: ja hänen armonsa minun kohtaani ei ole tyhjä ollut, waan minä olen enemmän työtä tehnyt, kuin muut kaikki; mutta en kuitenkaan minä, waan Jumalan armo, joka minussa on.

Jumala suurest' hywyydest' 225.
Se kuin tahtoo Christitt' olla 2.
Walittaa waikiast' mahdan 254.

Ewankeliumi, Luuk. 18: w. 9.

Siihen aikaan sanoi Jesus muutamille, jotka itse päällensä uskalsiwat, että he oliwat hurskaat, ja muita katsoiwat ylön, tämän wertauksen: 10. Kaksi ihmistä meni ylös temppeliin rukoilemaan, yksi Phariseus ja toinen Publikani. 11. Phariseus seisoi, ja rukoili näin itseksensä: minä kiitän sinua, Jumala, etten minä ole niinkuin muut ihmiset, ryöwärit, wäärät, huorin tekiät, taikka myös niinkuin tämä publikani. 12. Kahdesti wiikossa minä paastoon, ja annan kymmenekset kaikista, kuin minulla on. 13. Ja Publikani seisoi taampana, eikä tahtonut silmiänsäkään nostaa ylös taiwaasen päin; mutta löi rintoihinsa, ja sanoi: Jumala, armahda minun syntisen päälleni! 14. Minä sanon teille: tämä meni kotiansa hurskaampana kuin se toinen; sillä jokainen, kuin itsensä ylentää, se alennetaan: ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Me rukoilemme sinua nöyrästi, ettäs Pyhän Henkes kautta meitä niin hallitsisit, ettemme meidän syntejämme unhohtaisi, emmekä suruttomiksi tulisi: waan tekisimme oikian katumuksen, parantaen joka päiwä meidän elämätämme: ja sen kanssa ainoastansa itsiämme lohduttaisimme, että sinä tahdot Poikas Je-

Digitized by Google

sukſen Chriſtuksen tähden olla meillen armollinen, antaa meidän ſyntimme anteeksi, ja meitä hänen kauttansa ijankaikkiſeen autuuteen ſaattaa. Amen.

12. Sunnuntaina Kolminaiſuuden päiwästä.

Coll. Kaikkiwaltias ja laupias Jumala! jonka annosta ſinun uskolliſes ſinua otolliſesti ja uskolliſesti palwelewat, ſuo että me ilman esteetä ſinun pyhän lupaukſes tyhj edeskäwiſimme. Sinun Poikas Jeſuksen Chriſtuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epiſtola, 2 Kor. 3: w. 4.

Rakkaat weljet! Senkaltainen uskallus on meillä Chriſtuksen kautta Jumalan puoleen: 5. Ei niin, että me olemme itſe meistämme ſoweliaat jotakin ajattelemaan, niinkuin itſe meistämme: waan jos me olemme johonkuhun ſoweliaat, niin on ſe Jumalalta, 6. Joka meitä ſoweliaikſi tehnyt on Uuden Testamentin wirkaa pitämään, ei puustawin, waan Hengen; ſillä puustawi kuolettaa, waan Henki tekee eläwäksi. 7. Mutta jos ſillä wiralla, joka puustawin kautta kuolettaa ja kiwihin kuwattu oli, oli ſenkaltainen kirkkaus, niin etteiwät Israelin lapſet taitaneet katſoa Moſeksen kaswoihin, hänen kaswoinſa kirkkauden tähden, joka kuitenki katoo; 8. Miks' ei ſiis paljon enemmin ſillä wiralla, joka Hengen antaa, pitäiſi kirkkaus oleman? 9. Sillä jos wiralla, joka kadotukſesta ſaarnaa, kirkkaus oli, paljoa enemmin ſillä wiralla, joka wanhurskaudesta ſaarnaa, on ylönpaltinen kirkkaus. 10. Sillä ſe toinen, joka kirkastettu oli, ei ole enſinkään kirkkaudeksi luettawa, ſen ylönpaltiſen kirkkauden ſuhteen. 11. Sillä jos ſillä on kirkkaus, joka katoo, paljoa enemmin on ſillä kirkkaus, joka pyſyy. 12. Että meillä ſiis ſenkaltainen toiwo on, niin me puhumme rohkiasti; 13. Ja emme tee niinkuin Moſes, joka kaswoillenſa peitteen pani, ettei Israelin lapſet taitaneet ſen loppua katſoa, joka katoo. 14. Waan heidän taitonſa oliwat paatuneet. Sillä tähän päiwään asti, koska wanhaa Testamenttia luetaan, pyſyy ſe peite ottamata pois, joka Chriſtukſeſſa lakkaa. 15. Mutta tähän päiwään asti, koska Moſesta luetaan, rippuu ſe pei-

Digitized by Google

heidän sydämensä edessä. 16. Mutta koska he palajawat Herran puoleen, niin peite otetaan pois. 17. Sillä Herra on Henki: mutta kussa Herran Henki on, siinä on wapaus. 18. Mutta me kaikki awoimilla kaswoilla Herran kirkkautta katselemme, niinkuin peilissä, ja me muutetaan siihen kuwaan kirkkaudesta niin kirkkauteen, niinkuin Herran Hengestä.

O Jumal', änna minull' armos 284.
Minun sielun', kiitä Herraa, Monin 76.
Kiitett' olkoon Jesuksen nimi 185.

Ewankeliumi, Mark. 7: w. 31.

Siihen aikaan, koska Jesus läksi Tyrin ja Sidonin maan ääristä, tuli hän Galilean meren tykö, kymmenen kaupungin maan äärten keskisse. 32. Ja he toiwat hänen tykönsä kuuron, joka myös mykkä oli, ja he rukoilliwat häntä panemaan kätensä hänen päällensä. 33. Ja hän otti hänen erinänsä kansasta, ja pisti sormensa hänen korwiinsa, sylki ja rupesi hänen kieleensä. 34. Ja katsahtain taiwaasen, huokasi ja sanoi hänelle: ephata, se on: aukene. 35. Ja kohta aukeniwat hänen korwansa: ja hänen kielensä side pääsi wallallensa, ja puhui selkiästi. 36. Ja hän haastoi heidän kellenkään sanomasta. Mutta jota enemmin hän haastoi, sitä enemmin he ilmoittiwat. 37. Ja he suuresti hämmästyiwät, sanoen: hywästi hän kaikki teki: kuurot hän tekee kuulemaan, ja mykät puhumaan.

Rukous. Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, kaikkein kappalten Luoja! Minä kiitän sinua, että minulle terween ruumiin antanut olet, ja warjellut minun kieleni, korwani ja kaikki jäseneni, sen pahan wihollisen päällekarkauksista: Ja rukoilen sinua, suo minulle pyhä armos, että minä erinomattain minun korwani ja kieleni oikein käyttäisin: korwilani ahkerasti kuulisin, ja sydämessäni wisusti turkisin sinun pyhää sanaas, kielelläni sinun armoas ylistäisin: ettei yksikään minun kieleni kautta pahemmin, waan jokainen paremmin. Amen.

15. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! Liisää meille ustoa, toiwoa ja rakkautta; ja että me ne saisimme, kuin sinä luwannut olet, niin anna meidän rakastaa niitä, joita käsket. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Digitized by Google

Epistola, Gal. 3: w. 16.

Rakkaat weljet! Lupaukset owat tosin Abrahamille, ja hänen siemenellensä annetut. Ei hän sano: ja siemenille, niinkuin monesta, waan niinkuin yhdestä: ja sinun siemenessäs, joka on Christus. 17. Mutta sen minä sanon: testamenttia, joka Jumalalta on wahwistettu Christuksen päälle, ei rikota, ettei lupaus lain kautta turhaan raukeisi, joka sitte neljän sadan ja kolmenkymmenen wuoden perästä annettu oli. 18. Sillä jos perintö on laista, niin ei se enään ole lupauksesta; mutta Jumala on sen Abrahamille lupauksen kautta lahjoittanut. 19. Mihinkä siis laki? Hän on tullut ylitsekäymisten tähden, siihen asti kuin siemen oli tulewa, jolle lupaus tapahtunut oli, ja on enkeleiltä asetettu Wälimiehen käden kautta. 20. Mutta Wälimies ei ole yhden; waan Jumala on yksi. 21. Onko siis laki Jumalan lupauksia wastaan? Pois se! Sillä jos laki olisi annettu eläwäksi tekemään, niin tosin wanhurskaus tulisi laista. 22. Mutta raamattu on kaikki sulkenut synnin ala, että lupaus annettaisiin uskon kautta Jesuksen Christuksen päälle uskowaisille.

Ylpeys on wika sangen suur' 211.
Woi meitä köyhiä syntisii 223.
Suullans' tyhmät kyll' kerskaawat 32.

Ewankeliumi, Luuk. 10: w. 23.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: Autuaat owat ne silmät, jotka näkewät joita te näette. 24. Sillä minä sanon teille: monta propheettaa ja kuningasta tahtoiwat nähdä joita te näette, ja eiwät nähneet, ja kuulla joita te kuulette, ja eiwät kuulleet. 25. Ja katso, yksi lain-oppinut nousi, ja kiusasi häntä, sanoen: Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän perisin? 26. Mutta hän sanoi hänelle: mitä laissa kirjoitettu on? Kuinkas luet? 27. Ja hän wastasi ja sanoi: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas kaikesta sinun sydämestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun woimastas, ja kaikesta sinun mielestäs; ja sinun lähi-

Digitized by Google

mäistäs niinkuin itseäs. 28. Niin hän sanoi hänelle: oikein sinä wastasit; tee se, niin sinä saat elää. 29. Mutta hän tahtoi itsensä wanhurskaaksi tehdä, ja sanoi Jesukselle: kukas minun lähimmäiseni on? 30. Jesus wastasi ja sanoi: yksi ihminen meni alas Jerusalemista Jerichoon, ja tuli ryöwäreitten käsiin, jotka hänen alasti riisuiwat ja haawoittiwat, meniwät pois ja jättiwät hänen puolikuolleeksi. 31. Niin tapahtui, että yksi pappi sitä tietä waelsi, ja kuin hän hänen näki, meni hän ohitse. 32. Niin myös lewiitta, kuin hän tuli sille paikalle, käwi hän tykö ja näki hänen, ja meni ohitse. 33. Mutta yksi Samarialainen waelsi, ja tuli hänen tykönsä, ja kuin hän näki hänen, armahti hän häntä. 34. Ja tuli ja sitoi hänen haawansa ja wuodatti siihen öljyä ja wiinaa: ja pani juhtansa päälle, ja wei hänen majaan, ja korjasi häntä. 35. Ja toisena päiwänä matkusti hän, ja otti kaksi penninkiä, ja antoi isännälle, ja sanoi hänelle: korjaa häntä; ja jos sinä enemmän kulutat, niin minä palatessani maksan sinulle. 36. Kuka siis näistä kolmesta oli sinun nähdäksesi hänen lähimmäisensä, joka ryöwäreitten käsiin oli tullut? 37. Niin hän sanoi: joka laupeuden teki hänen kohtaansa. Niin sanoi Jesus hänelle: mene ja tee sinä myös niin.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! kaikesta meidän sydämestämme, että me sinun pyhän ewankeliumis kuulleet, ja sen kautta sinun pyhän tahtos ymmärtäneet olemme. Me rukoilemme sinun sanomatonta laupeuttas, että me sinun armostas saisimme pitää sinun pyhän sanas walkeuden, ja että sinä Pyhän Henkes kautaa niin hallitsisit ja johdattaisit meidän sydämemme, ettemme ikänä siitä poikkeisi: waan siinä lujasti pysyisimme, ja niin ijankaikkisen autuuden käsittäisimme. Amen.

14. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Warjele, o Herra Jumala! aina Christikuntas; sillä jos et sinä häntä tue, niin ei hän taida inhimillisen heikkouden tähden pysywäinen olla. Anna hänen aina saada sinun apus, wälttää sitä kuin wahingollinen on, ja seurata sitä kuin terweellinen on. Sinun Poikas Jesuksen Christen kautta. Amen.

Digitized by Google

Epistola, Gal. 5: w. 16.

Rakkaat weljet! Waeltakaat Hengessä, niin ette lihan himoa täytä. 17. Sillä liha himoitsee Henkeä wastaan, ja Henki lihaa wastaan. Nämät owat wastaan toinen toistansa, niin ettette tee, mitä te tahdotte: 18. Mutta jos te Hengeltä hallitaan, niin ette ole lain alla. 19. Mutta lihan työt owat julkiset, kuin on: huoruus, salawuoteus, saastaisuus, haureus, 20. Epäjumalten palwelus, noituus, waino, riita, kateus, wiha, torat, eripuraisuus, eriseura, 21. Pahan suomuus, murha, juopumus, ylönsyömyys, ja muut senkaltaiset: joista minä teille edellä sanon, niinkuin minä ennenki sanonut olen, että niiden, jotka senkaltaisia tekewät, ei pidä Jumalan waltakuntaa perimän. 22. Mutta Hengen hedelmä on: rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystäwyys, hywyys, usko, hiljaisuus, puhtaus. 23. Senkaltaisia wastaan ei ole laki. 24. Mutta jotka Christuksen omat owat, ne owat ristiin naulinneet lihansa, himoin ja haluin kanssa.

Ihmisen luonto turmeltu on, 222.
Hädässän' huudan Herraa 90.
Jumalast' en erit' tahdo 287.

Ewankeliumi, Luuk. 17: w. 11.

Ja tapahtui, kuin hän meni Jerusalemia päin, että hän matkusti keskeltä Samarian ja Galilean. 12. Ja kuin hän tuli yhteen kylään, kohtasiwat häntä kymmenen spitalista miestä, jotka taampana seisoiwat: 13. Ja korottiwat äänensä, sanoen: Jesus, rakas Mestari, armahda meidän päällemme! 14. Ja koska hän ne näki, sanoi hän heille: menkäät ja osottakaat itsiänne papeille. Ja tapahtui, että he mennessänsä tuliwat puhtaiksi. 15. Niin yksi heistä, koska hän näki, että hän parannettu oli, palasi jälleen ja kunnioitti Jumalaa suurella äänellä. 16. Ja lankesi kaswoillensa hänen jalkainsa juureen, ja kiitti häntä. Ja se oli Samarialainen. 17. Mutta Jesus wastaten sanoi: eikö kymmenen puhdistettu? Kussa yhdeksän owat? 18. Ei ole muita löydetty, jotka palasiwat Jumalaa kunnioittamaan, kuin tämä muukalainen. 19. Ja hän sanoi

Digitized by Google

hänelle: nouse ja mene; sinun uskos on sinun wapahtanut.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka sinun sanas ja pyhän kastees kautta meitä kaikkia, jotka uskomme, siitä kauhiasta synnin spitalista armollisesti auttanut olet, ja wieläkin joka päiwä kaikissa meidän tarpeissamme meitä autat: Me rukoilemme sinua, herätä meidän sydämemme Pyhän Henkes kautta, ettemme ikänä senkaltaista hywää työtä unhohtaisi, waan aina Jumalan pelwossa eläisimme ja sydämellisellä toiwolla sinun laupeutees turwaisimme, ja iloisella mielellä sinua aina kiittäisimme ja ylistäisimme. Amen.

15. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! Warjele aina ja puhdista sinun christillistä seurakuntaas, sillä ei se ilman sinuta taida pysywäinen olla: niin warjele siis ja hallitse sitä aina woimallas. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, Gal. 5: w. 25.

Rakkaat weljet! Jos me Hengessä elämme, niin waeltakaamme myös Hengessä. 26. Älkäämme turhaa kunniaa pyytäkö, wihoittain ja kadehtien toinen toistamme. 6. Luk. w. 1. Rakkaat weljet! jos ihminen osaa johonkuhun wikaan tulla, niin te, jotka hengelliset olette, ojentakaat senkaltaista siweyden hengessä: Ja katso itseäs, ettes sinä myös kiusattaisi. 2. Kantakaat toinen toisenne kuormaa, ja niin Christuksen lakia täyttäkäät. 3. Sillä jos joku luulee itsensä jotakin olewan, joka ei kuitenkaan mitään ole, hän wiettelee itsensä. 4. Mutta koetelkaan kukin oman tekonsa, ja sitte hän taitaa ainoastaan itsestänsä kerskata, ja ei yhdessäkään muussa. 5. Sillä kunki pitää oman kuormansa kantaman. 6. Joka sanalla neuwotaan, se jakakaan kaikkea hywää sille, joka häntä neuwoo. 7. Älkäät eksykö: ei Jumala anna itseänsä pilkata; sillä mitä ihminen kylwää, sitä hän myös niittää. 8. Joka lihassansa kylwää, se lihastansa turmeluksen niittää: mutta joka Hengessä kylwää, se Hengestä ijankaikkisen elämän niittää. 9. Ja koska me hywää teemme, niin älkäämme suuttuko; sillä aikanansa mekin saamme niittää ilman lakkaamata. 10. Koska siis meillä aika on.

Digitized by Google

niin tehkäämme jokaiselle hywää: mutta enimmiten niille, jotka meidän kanssaweljemme uskossa owat.

O ihminen, ajattel' aina 212.
Mielen', miks' suret maailman päält' 286.
Älwös ynä pahakses panko 45.

Ewankeliumi, Matth. 6: w. 24.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: ei kenkään woi palwella kahta herraa; sillä taikka hän tätä wihaa, ja toista rakastaa: taikka hän tähän suostuu, ja toisen ylönkatsoo. Ette woi palwella Jumalaa ja mammonaa. 25. Sentähden sanon minä teille: älkäät murhehtiko teidän henkenne tähden, mitä te syötte ja mitä te juotte; eikä teidän ruumiinne tähden, millä te itsiänne werhotte. Eikö henki enempi ole kuin ruoka, ja ruumis parempi kuin waate? 26. Katsokaat taiwaan lintuja, ei he kylwä eikä niitä, ei myös kokoa riiheen, ja teidän taiwaallinen Isänne ruokkii heidän. Etteкö te paljon enempi ole kuin he? 27. Mutta kuka teistä woi surullansa lisätä yhden kyynärän hänen pituudellensa? 28. Ja mitä te surette waatteista? Katsokaat kukkaisia kedolla, kuinka he kaswawat: ei he työtä tee, eikä kehrää. 29. Kuitenki sanon minä teille, ettei Salomon kaikessa kunniassansa ollut niin waatetettu, kuin yksi heistä. 30. Jos Jumala niin waatettaa pellon ruohon, joka tänä päiwänä seisoo, ja huomenna pätsiin heitetään, eikö hän paljon enemmin teille sitä tee, te wähä-uskoiset? 31. Älkäät siis surulliset olko, sanoen: mitä me syömme, taikka mitä me juomme? Eli millä me itsiämme werhoitamme? 32. Sillä kaikkia näitä pakanat etsiwät: sillä teidän taiwaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkia näitä tarwitsewan. 33. Waan etsikäät ensin Jumalan waltakuntaa, ja hänen wanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan. 34. Älkäät sentähden surko huomisesta päiwästä, sillä huomisella päiwällä on suru itsestänsä. Tyytyköön kukin päiwä surullensa.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä, kaikkein sinun hywäin tekois edestä, että meille olet antanut ruumiin ja sielun ja ne hamaan tä-

Digitized by Google

päiwään asti armollisesti ylöspidät; ja rukoilemme sinua, älä sinunastas meiltä pois ota, waan warjele meitä ahneudesta, että me sinua ainoaa palwelisimme, sinua rakastaisimme ja sinuun itsiämme luottaisimme: emmekä epäjumalan palweluksella ja sillä wahingollisella mammonalla itsiämme saastuttaisi, waan panisimme kaiken meidän toiwomme, turwamme ja uskalluksemme sinun armoos ja hywyytees, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

16. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Anna, o Jumala! että me mielellämme sinua palwelisimme, ja herätä aina meidän tahtomme sinulta apua anomaan; Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. A.

Epistola, Eph. 3: w. 13.

Rakkaat weljet! Minä rukoilen, ettette minun waiwaini tähden wäsyisi, kuin minä teidän edestänne kärsin, joka teidän kunnianne on. 14. Sentähden kumarran minä polweni meidän Herran Jesuksen Christuksen Isän puoleen, 15. Joka kaikkein oikia Isä on, kuin taiwaissa ja maassa lapsiksi kutsutaan, 16. Että hän antaisi teille woimaa hänen kunnians rikkauden jälkeen, että te hänen Henkensä kautta wäkewiksi tulisitte sisälliseesä ihmisessä. 17. Ja että Christus asuisi uskon kautta teidän sydämissänne. 18. Että te olisitte rakkauden kautta juurtuneet ja perustetut: että te selkiästi käsittäisitte kaikkein pyhäin kanssa, mikä leweys ja pituus, ja sywyys ja korkeus olisi. 19. Ja Christuksen rakkauden tuntisitte, joka kaiken tuntemisen ylitse käy, että te olisitte kaikella Jumalan täydellisyydellä täytetyt. 20. Mutta hänelle, joka kaikki ylönpaltisesti woi tehdä, kaiken senkin ylitse, kuin me rukoilemme taikka ymmärrämme, sen woiman jälkeen, joka meissä waikuttaa, 21. Hänelle olkoon kunnia seurakunnassa, joka on Christuksessa Jesuksessa, kaikkiin aikoihin ijankaikkisesta niin ijankaikkiseen, amen.

Woi meitä köyhiä syntisii 223.
Niin kauwan kuin me elämm' täällä' 378.
Mitäs, Jumal', tahdot, tapahtuu tott' 268.

Ewankeliumi, Luuk. 7: w. 11.

Siihen aikaan meni Jesus kaupunkiin, joka Nain kutsutaan, ja hänen kanssansa meni monta hänen

Digitized by Google

opetuslastansa, ja paljon wäkeä. 12. Mutta koska hän kaupungin porttia lähestyi, katso, kuollut kannettiin ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja se oli leski. Ja paljon kaupungin kansasta käwi hänen kanssansa. 13. Koska Herra hänen näki, armahti hän hänen päällensä, ja sanoi hänelle: älä itke. 14. Ja meni ja rupesi paariin: (ja kantajat seisahtuiwat), ja hän sanoi: nuorukainen, minä sanon sinulle nouse ylös. 15. Ja kuollut nousi istualle, ja rupesi puhumaan: ja hän antoi sen äitillensä. 16. Ja pelko tuli kaikille, ja kunnioittiwat Jumalaa, sanoen: suuri propheetta on nousnut meidän sekaamme, ja Jumala on hänen kansaansa etsinyt. 17. Ja tämä sanoma kuului hänestä kaikkeen Juudeaan, ja kaiken sen lähi maakunnan ympäri.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! joka Sinun Poikas annoit ihmiseksi tulla, kuolemallansa meidän synteimme edestä maksoa tekemään, ja meitä ijankaikkisesta kuolemasta auttamaan: Me rukoilemme sinua, pidä meitä aina siinä toiwossa, ettemme siitä epäilisi, että niinkuin meidän rakas Herramme Jesus Christus sanallansa lesken pojan kuolleista ylösherätti, on hän myös meidän wiimeisenä päiwänä ylösherättäwä, ja ijankaikkisen autuuden antawa. Amen.

17. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Anna meille, o Jumala! sinun kansalles armos, perkeleen saastaisuutta wälttää, ja puhtaalla sydämellä seurata sinua, joka se totinen Jumala olet. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Eph. 4: w. 1.

Rakkaat weljet! Minä wangittu Herrassa neuwon teitä, että te siinä kutsumisessa, johon te kutsutut olette, niin waeltaisitte, kuin sopii, 2. Kaikella nöyryydellä, siweydellä ja pitkämielisyydellä, ja kärsikäät toinen toistanne rakkaudessa. 3. Ahkeroitkaat myös pitämään Hengen yhteyttä rauhan siteen kautta. 4. Yksi ruumis ja yksi henki, niinkuin tekin olette teidän kutsumisessanne yhdenkaltaiseen toiwoon kutsutut. 5. Yksi Herra, yksi usko, yksi kaste; 6. Yksi Jumala ja kaikkein Isä, joka kaikkein päällä on, ja kaikkein kautta, ja teissä kaikissa.

Digitized by Google

Kosk' murhe ja waiwa päällen' käy 83.
Nämät ne kymmenen käskyy owat 1.
Jos ei Herra auta meitä 85.

Ewankeliumi, Luuk. 14: w. 1.

Siihen aikaan tapahtui, että Jesus tuli yhden Phariseusten päämiehen huoneesen sabattina ruualle: ja he wartioitsiwat häntä. 2. Ja katso, siinä oli wesitautinen ihminen hänen edessänsä. 3. Niin Jesus wastaten sanoi lain-oppineille ja Phariseukſille: sopiiko sabattina parantaa? Niin he waikeniwat. 4. Mutta hän rupesi häneen, ja paransi hänen, ja päästi menemään. 5. Ja hän wastaten sanoi heille: kenenkä teistä nauta eli aasi putoo kaiwoon, eikö hän kohta sabatin päiwänä häntä ota ylös? 6. Ja ei he taitaneet häntä tähän wastata. 7. Mutta hän sanoi wierahille wertauksen, koska hän ymmärsi, kuinka he walitsiwat ylimmäisiä istuimia, sanoen heille: 8. Koskas joltakulta häihin kutsuttu olet, niin älä istu ylimmäiseen siaan: ettei joku kunnialliſempi sinua ole häneltä kutsuttu, 9. Ja tulee se, joka sinun ja hänen on kutsunut, ja sanoo sinulle: anna tälle siaa; ja niin sinä häpiällä menet alemma istumaan. 10. Mutta koskas kutsuttu olet, niin mene ja istu alimmaiseen siaan, että se, joka sinun kutsunut on, tuliſi ja sanoiſi sinulle: ystäwäni, nouse ylemmä; silloin on sinulle kunnia niiden edessä, jotka ynnä kanssas atrioitsewat; 11. Sillä jokainen, joka itsensä ylentää, se alennetaan; ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.

Rukous. Me rukoilemme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Pyhän Henkes kautta meitä niin johdattamaan ja hallitsemaan, että me sinun pelwossas pysyisimme, ja emme itsiämme antaiſi yleyteen: waan kaikesta sydämestä kuuliſimme ja wastaan ottaisimme sinun sanas, ja sabatin oikein pyhittäisimme, että myös me sinun pyhän sanas kautta pyhitetyiksi tuliſimme: niin että me kaiken turwamme ja toiwomme sinun Poikas Jeſuksen Christuksen päälle paniſimme, että hän ainoa on meidän wanhurskautemme ja lunastuksemme, ja niin meidän syntisen elämämme sinun sanas jälkeen parantaisimme, ja itsiämme kaikkinaiſesta pahennuksesta wälttäisimme, siihen asti kuin me sinun armos kautta Christuksessa autuaiksi semme. Amen.

Digitized by Google

18. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! anna sinun Pyhän Henkes hallita meidän sydämemmes sillä ilman sinuta emme taida sinulle kelwata: Sinä, joka elät ja hallitset, sinun Poikas ja Pyhän Hengen kanssa, ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Epistola, 1 Kor. 1: w. 4.

Rakkaat weljet! Minä kiitän Jumalaani aina teidän tähtenne, sen Jumalan armon edestä, kuin teille Jesuksessa Christuksessa annettu on: 5. Että te olette kaikissa rikkaiksi tehdyt hänessä, kaikessa opissa ja kaikessa tuntemisessa. 6. Sillä todistus Christuksesta on teissä wahwistettu, 7. Niin ettei teiltä jossakussa lahjassa mitään puutu, jotka odotatte meidän Herran Jesuksen Christuksen ilmoitusta, 8. Joka myös teitä loppuun asti wahwistaa, että te olisitte nuhteettomat, meidän Herran Jesuksen Christuksen päiwänä.

Se kuin tahtoo Christitt' olla 2.
Sanoi Herra, asuwa taiwaass', 78.
Autuas se, kuin ei käyskele 24.

Ewankeliumi, Matth. 22: w. 34.

Siihen aikaan, koska Phariseukset sen kuuliwat, että Jesus oli Sadduceusten suun tukinnut, kokoontuiwat he yhteen. 35. Ja yksi lain-opettaja heistä kysyi häneltä, kiusaten häntä, ja sanoi: 36. Mestari, kuka on suurin käsky laissa? 37. Niin Jesus sanoi hänelle: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas, kaikesta sinun sydämestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs: 38. Tämä on ensimäinen ja suurin käsky. 39. Toinen on tämän kaltainen: sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäs niinkuin itse sinuas. 40. Näissä kahdessa käskyssä kaikki laki ja propheetat riippuwat. 41. Koska Phariseukset koossa oliwat, kysyi heiltä Jesus, 42. Sanoen: mitä teille näkyy Christuksesta, kenenkä poika hän on? He sanoiwat hänelle: Dawidin. 43. Hän sanoi heille: kuinka siis Dawid kutsuu hengessä hänen Herraksi? sanoen: 44. Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni, siihen asti kuin minä panen sinun wihollises sinun jalkais astinlaudaksi. 45. J-

Digitized by Google

siis Dawid kutsuu hänen Herrakſi, kuinka hän on hänen poikansa? 46. Ja ei kenkään taitanut häntä mitään wastata: ei myös yksikään rohjennut sen päiwän perästä läneltä enää kysyä.

Rukous. O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Me tunnustamme itsiämme waiwaisiksi syntisiksi: me tiedämme kyllä sinun tahtos; mutta sitä tekemään olemma me heikot. Liha ja weri on meillä suurena esteenä, ja se paha wihollinen perkele ei myös anna meidän olla alallamme. Sentähden rukoilemma me sinua, Pyhää Henkeäs wuodattamaan meidän sydämihimme, että me wahwalla uskallukſella turwaisimme sinun Poikas Jesuksen Christuksen työhö; hänen piinallansa ja kuolemallansa itsiämme lohduttaisimme, hänen kauttansa syntein anteeksi saamisen uskoisimme, ja niin täsä maailmassa sen kautta jumaliesti sinun tahdossas ja kuuliaisuudessas eläisimme, saisimme myös sinun armostas Jesuksen Christuksen kautta autuaallisen lopun. Amen.

19. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! Kuule laupiaasti meidän rukouksemme, ja joille sinä annat mielen ja tahdon rukoilla, anna myös täyttämys siihen, mitä he rukoilewat. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, Eph. 4: w. 22.

Nakkaat weljet! Pankaat pois se wanha ihminen, jonka kanssa te ennen waelsitte, joka himoin kautta ekyksiisä itsensä turmelee; 23. Mutta uudistakaat itsiänne teidän mielenne Hengessä, 24. Ja pukekaat päällenne uusi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on, totiesſa wanhurskaudessa ja pyhyydessä. 25. Sentähden pankaat pois walhe, ja puhukaan jokainen lähimmäisensä kanssa totuutta: sillä me olemme jäsenet keskenämme. 26. Wihastukaat ja älkäät syntiä tehkö; älkäät antako auringon laskeuta ylitse teidän wihanne. 27. Älkäät antako laittajalle siaa. 28. Joka warastanut on, älkään enään warastako, waan paremmin tehkään työtä, ja toimittakaan käsillänsä jotakin hywää, että hänellä olisi tarwitsewalle jakamista.

Minun sielun', kiitä Herraa, Ja 77.
Tykös', Herra Jesu Christe! 247.
O Jumal'! kenen edess' walitan 255.

Digitized by Google

Ewankeliumi, Matth. 9: w. 1.

Siihen aikaan astui Jesus haahteen, meni jälleen ylitse, ja tuli omaan kaupunkiinsa. 2. Ja katso, he toiwat hänen eteensä halwatun, joka makasi wuoteella; ja koska Jesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halwatulle: poikani, ole hywässä turwassa, sinun syntis annetaan anteeksi sinulle. 3. Ja katso, muutamat kirjan-oppineista sanoiwat keskenänsä: tämä pilkkaa (Jumalaa). 4. Ja koska Jesus näki heidän ajatuksensa, sanoi hän: miksi te ajattelette pahaa teidän sydämissänne? 5. Sillä kumpi on kewiämpi sanoa: synnit annetaan anteeksi sinulle, taikka sanoa: nouse ja käy? 6. Mutta että teidän pitää tietämän ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (niin sanoi hän halwatulle:) nouse ja ota wuotees, ja mene kotias. 7. Ja hän nousi, ja meni kotiansa. 8. Ja koska kansa sen näki, ihmetteliwät he ja kunnioittiwat Jumalaa, joka oli ihmisille antanut senkaltaisen wallan.

Rukous. Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta olet tätä sairasta ihmistä ruumiin ja sielun puolesta auttanut: Me rukoilemme sinun mittaamatonta laupeuttas, että olisit meillen armollinen, ja anteeksi antaisit kaikki meidän syntimme, wahwistaisit sinun sanas kautta meidän uskoamme, ja hallitsisit meitä niin Pyhällä Hengellä, ettemme synteimme tähden sairauteen ja muuhun onnettomuuteen joutuisi, waan eläisimme sinun pelwossas, ja niin sekä ajallisen että ijankaikkisen rangaistuksen wälttäisimme. Amen.

20. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Anna, o Herra Jumala! sinun Christin-uskowaisillesi armo ja rauha, että he sekä kaikesta saastaisuudesta puhdistettaisiin, ja kaikesta sydämestä sinua turwallisesti palwelisiwat. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Eph. 5: w. 15.

Rakkaat weljet! Katsokaat, että te wisusti woellatte, ei niinkuin tyhmät, waan niinkuin wiisaat: 16. Ja hankitkaat itsänne ajallansa; sillä aika on paha. 17. Älkäät sentähden olko taitamattomat, wa-

Digitized by Google

ymmärtäwäiset, mikä Herran tahto on. 18. Ja älkäät juopuko wiinasta, josta paha meno tulee, waan olkaat täytetyt (Pyhällä) Hengellä. 19. Ja puhukaat keskenänne psalmeilla, ja kiitos-wirsillä, ja hengellisillä lauluilla, weisaten ja soittain Herralle teidän sydämessänne. 20. Kiittäin aina Jumalaa ja Isää jokaisen edestä, meidän Herran Jesuksen Christuksen nimeen. 21. Ja olkaat toinen toisellenne alamaiset, Jumalan pelwossa.

Yks' rikas mies, wäkewä työss' 205.
O Herra Jumala taiwaast'! Me kyllä 30.
Herra Jesu ainoa auttajan' 258.

Ewankeliumi, Matth. 22: w. 1.

Siihen aikaan sanoi Jesus Juutalaisille tämän wertauksen: 2. Taiwaan waltakunta on kuninkaan wertainen, joka teki häitä pojallensa. 3. Ja lähetti palwelians kutsumaan kutsutuita häihin, ja ei he tahtoneet tulla. 4. Taas hän lähetti toiset palweliat, sanoen: sanokaat kutsutuille: katso, minä walmistin minun atriani, minun härkäni ja syöttiläänі owat tapetut, ja kaikki owat walmistetut, tulkaat häihin. 5. Mutta he katsoiwat ylön, ja meniwät pois, yksi pellollensa, toinen kaupallensa. 6. Mutta muut ottiwat kiinni hänen palwelians, ja pilkkasiwat heitä, ja tappoiwat. 7. Mutta koska kuningas sen kuuli, wihastui hän; ja lähetti sotawäkensä, ja hukutti ne murhamiehet, ja heidän kaupunkinsa poltti. 8. Silloin hän sanoi palwelioillensa: häät tosin owat walmistetut; mutta kutsutut eiwät olleet mahdolliset. 9. Menkäät siis teiden haaroihin, ja kaikki, jotka te löydätte, kutsukaat häihin. 10. Ja ne palweliat meniwät ulos teille, ja kokosiwat kaikki, kuin he löysiwät, pahat ja hywät: ja häähuone täytettiin wieraista. 11. Niin kuningas meni katsomaan wieraita, ja näki siellä yhden ihmisen, joka ei ollut waatetettu hääwaatteilla. 12. Niin hän sanoi hänelle: ystäwäni, kuinkas tähän tulit, ja ei sinulla ole hääwaatteita? Mutta hän wai-
ti. 13. Silloin sanoi kuningas palwelioille: sitokaat

Digitized by Google

hänen kätensä ja jalkansa, ottakaat ja heittäkäät hän ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. 14. Sillä monta on kutsuttu; mutta harwat owat walitut.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! sinun suuren laupeutes ja hywyytes tähden, että meidän olet antanut tulla sinun autuaaksi tekewäisen sanas tykö, ja sinun iloisiin häihis, kaikki myös meidän syntimme sinun Poikas kautta anteeksi antanut. Mutta että jokapäiwäinen kiusaus, pahennus ja waara on suuri, ja me olemme itsestämme juuri heikot ja sangen nopiat syntiin; niin rukoilemma me sinua, että Pyhän Henkes kautta meitä kaikkinaisesta lankeemisesta warjelisit; mutta jos me lankeemme, ja niin ne häpäwaatteet, kuin sinun rakas Poikas Christus Jesus meidän päällemme pukenut on, saastutamme, niin auta meitä armollisesti ylös jälleen. Ja anna meille oikia katumus ja parannus, ja pidä meitä wahwana uskossa sinun laupeutes tykö, ettemme lankeemuksessa ijankaikkisesti pysyisi. Amen.

21. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! Anna sinun armos kaikissa meitä ennättää, ja sitten sinun työs meissä täyttää, että me aina hywiin töihin walmiit olisimme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, Eph. 6: w. 10.

Rakkaat weljet! Olkaat wäkewät Herrassa, ja hänen wäkewyytensä woimassa. 11. Pukekaat päällenne kaikki Jumalan sota-aseet, että te perkeleen kawalia päällekarkaamisia woisitte seisoa wastaan. 12. Sillä ei meillä ole sota wertä ja lihaa wastaan, waan pääruhtinoita ja waltoja wastaan, maailman herroja wastaan, jotka tämän maailman pimeydessä wallitsewat, pahoja henkiä wastaan taiwaan alla. 13. Sentähden ottakaat kaikki Jumalan sota-aseet, että te woisitte pahana päiwänä seisoa wastaan, ja kaikissa asioissa pysywäiset olisitte. 14. Niin seisokaat wyötetyt kupeista totuudella, ja wanhurskauden rintaraudalla puetetut; 15. Ja jalat walmiiksi kengitetyt, saarnaamaan rauhan ewankeliumia. 16. Mutta kaikissa ottakaat uskon kilpi, jolla te woitte sammuttaa kai-

Digitized by Google

sen ruman tuliset nuolet; 17. Ja ottakaat päähänne autuuden rautalakki, ja Hengen miekka, joka on Jumalan sana. 18. Ja rukoilkaat joka aika kaikella rukoilemisella ja anomisella hengessä.

Min'in sielun', kiitä Herraa, Monin 76.
Kiitett' olkoon Jesuksen nimi 133.
Kuin hätä kowa käsis' on 305.

Ewankeliumi, Joh. 4: w. 46.

Siihen aikaan oli siellä yksi kuninkaan mies, jonka poika sairasti Kapernaumissa. 47. Koska hän kuuli, että Jesus oli tullut Juudeasta Galileaan, meni hän hänen tykönsä ja rukoili häntä tulemaan alas, ja parantamaan hänen poikaansa, joka oli kuolemallansa. 48. Sanoi siis Jesus hänelle: ellette näe tunnustähtiä ja ihmeitä, niin ette usko. 49. Sanoi kuninkaan mies hänelle: Herra, tule alas, ennen kuin minun poikani kuolee. 50. Jesus sanoi hänelle: mene, sinun poikas elää. Ja mies uskoi sanan, jonka Jesus sanoi hänelle, ja meni. 51. Niin hänen mennessänsä, kohtasiwat hänen palwelians hänen ja ilmoittiwat hänelle, sanoen: sinun poikas elää. 52. Niin hän tutkei heiltä hetkeä, jolla hän parani. Ja he sanoiwat hänelle: eilen seitsemännellä hetkellä antoi wilutauti hänen ylön. 53. Niin isä ymmärsi sen siksi hetkeksi, jolla Jesus sanoi hänelle: sinun poikas elää. Ja hän uskoi, ja koko hänen huoneensa.

Rukous. Kaikkiwaltias Jumala! Sinä, joka sinun Poikas kautta olet meille luwannut syntein anteeksi saamisen, wanhurskauden ja ijankaikkisen elämän: Me rukoilemme sinua, että Pyhän Henkes kautta niin herättäisit ja hallitsisit meidän sydämemme, että me jokapäiwäisillä rukouksillamme, ja erinomattain kaikissa meidän kiusauksissamme hänen tykönänsä senkaltaista apua etsisimme, ja wahwan uskon kautta hänen lupauksiinsa ja sanoihinsa löytäisimme ja saisimme mitä me anomme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

22. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Jumala! joka olet meidän wäkewyytemme ja turwamme, kuule seurakuntas rukous, jollas hänen olet

Digitized by Google

opettanut rukoilemaan, ja anna meille mitä me uskollisesti rukoilemme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, Phil. 1: w. 3.

Rakkaat weljet! Minä kiitän minun Jumalatani, niin usein kuin minä teidän muistan, 4. (Aina kaikissa minun rukouksissani teidän edestänne, ja rukoilen ilolla,) 5. Että te olette ewankeliumista osallisiksi tulleet, ensimäisestä päiwästä niin tähän asti: 6. Sen totisesti tietäen, että se, joka teissä on hywän työn alkanut, on sen Jesuksen Christuksen päiwään asti päättäwä: 7. Niinkuin minulle on myös kohtuullinen teistä kaikista niin ajatella, sentähden, että minä teidän sydämessäni pidän, sekä minun kahleissani, että ewankeliumin edeswastauksessa ja wahwistuksessa, te kaikki, jotka minun kanssani armosta osalliset olette. 8. Sillä Jumala on minun todistajani, että minä sydämen pohjasta kaikkia teitä Jesuksessa Christuksessa halajan: 9. Ja sitä rukoilen, että teidän rakkautenne enemmin ja enemmin yltäkyläiseksi tulisi kaikkinaisessa tuntemisessa ja ymmärryksessä. 10. Että te koettelisitte, mikä paras olisi, ja olisitte wilpittömät, ei kellenkään pahennukseksi, Christuksen päiwään asti. 11. Täytetyt wanhurskauden hedelmillä, jotka Jesuksen Christuksen kautta teissä tapahtuwat, Jumalan kiitokseksi ja kunniaksi.

Yks' kuningas tahtoi lukuu laskee	214.
Ole armollinen minull', Jumal'	54.
Sinun tykös, Herra, tulen	89.

Ewankeliumi, Matth. 18: w. 23.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa tämän wertauksen: taiwaan waltakunta on kuninkaahan werrattu, joka tahtoi lukua laskea palweliainsa kanssa. 24. Ja kuin hän rupesi laskemaan, tuli yksi hänen eteensä, joka oli hänelle welkaa kymmenen tuhatta leiwiskää. 25. Mutta ettei hänellä ollut waraa maksaa, käski hänen Herransa hänen myytää ja hänen emäntänsä ja lapsensa, ja kaikki mitä hänellä oli, ja maksettaa. 26. Niin se palwelia lankesi maahan,

Digitized by Google

rukoili häntä, sanoen: Herra, ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle. 27. Niin armahti Herra sitä palweliaa, päästi hänen, ja antoi hänelle welan anteeksi. 28. Niin se palwelia meni ulos, ja löysi yhden kanssa-palwelioistansa, joka hänelle oli welkaa sata penninkiä: ja hän tarttui häneen, ja kristi häntä kurkusta, sanoen: maksa minulle welkasi. 29. Niin hänen kanssa-palwelianſa lankesi maahan hänen jalkainsa juureen, ja rukoili häntä, sanoen: ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle. 30. Mutta ei hän tahtonut, waan meni ja heitti hänen torniin, siihen asti kuin hän welan maksaisi. 31. Mutta koska muut hänen kanssa-palwelianſa näkiwät mitä tehtiin, murhehtiwat he sangen kowin, tuliwat ja ilmoittiwat Herrallensa kaiken, mitä tehty oli. 32. Silloin kutsui Herra hänen eteensä, ja sanoi hänelle: sinä paha palwelia, minä annoin sinulle anteeksi kaiken sen welan, että minua rukoilit. 33. Eikö myös sinun pitänyt armahtaman sinun kanssa-palweliatas, niinkuin minäkin armahdin sinua? 34. Ja hänen Herransa wihastui, ja antoi hänen pyöweleille, siihen asti kuin hän maksaisi kaikki, mitä hän oli hänelle welkaa. 35. Niin myös minun taiwaallinen Isäni tekee teille, jos'ette kukin weljellensä teidän sydämistänne anna anteeksi heidän rikoksiansa.

Rukous. Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! Me tunnustamme, että me olemme waiwaiset syntiset, ja sangen usein sinua wastaan rikkoneet: mutta me kiitämme sinua kaikesta sydämestä, että sinä olet meidän welkamme meiltä pois ottanut ja sälyttänyt ne sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen päälle, ja antanut hänen meidän edestämme maksaa. Ja rukoilemme sinua, että meitä armollisesti uskossa pitäisit, ja Pyhän Henkes kautta meitä tässä maailmassa niin hallitsisit, että me sinun tahtos perään elää taitaisimme, meidän tähtimäistämme kaikella rakkaudella kohtaisimme, mielellämme holhoitsimme ja auttaisimme häntä, wihan, pikaisuuden ja koston pois panisimme: ettemme sinua wihaan meitä wastaan kehoittaisi, waan sinusta aina armiaan Isän löytäisimme, Jesuksen Christuksen kautta, joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Henen kanssa ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Digitized by Google

23. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Anteeksi anna, o Jumala! sinun kansas rikokset, jotka he heikkoudestansa tehneet owat: ja niin syntiin sidotut. Anna heidän niistä sinun hywyytes kautta wapahdetuiksi tulla. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Phil. 3: w. 17.

Rakkaat weljet! Seuratkaat minua, ja katsokaat niitä, jotka niin waeltawat, kuin me teille esikuwa olemme. 18. Sillä monta waeltawat, joista minä jo usein olen teille sanonut ja nytkin itkein sanon: he owat Christuksen ristin wiholliset, 19. Joidenka loppu on kadotus, ja heidän watsansa on heidän jumalansa, ja heidän kunniansa joutuu heille häpiäksi, jotka maallisia rakastawat. 20. Mutta meidän menomme on taiwaissa, josta me myös Lunastajaa Herraa Jesusta Christusta odotamme, 21. Joka meidän heikon ruumiimme kirkastaa, että se hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen olisi, sillä woimalla, jolla hän myös woi kaikki itsellensä alamaiseksi tehdä. 4 Luk. 1. w. Sentähden minun rakkaat ja ihanat weljeni, minun iloni ja minun kruununi, seisokaat niin Herrassa, minun rakkaani. 2. Euodiaa minä neuwon, ja Syntychestä minä neuwon, että he Herrassa yksimieliset olisiwat. 3. Ja minä rukoilen sinua, minun uskollinen kumppanini, ole niille awullinen, jotka minun kanssani ewankeliumissa kilwoitelleet owat, ynnä Klemetin ja muiden minun auttajaini kanssa, joiden nimet elämän kirjassa owat.

Jumal' seisoo jumalain seass' 67.
Auta, Herra, meit' armostas 58.
Suo meille rauha, Herra, nyt 311.

Ewankeliumi, Matty. 22: w. 15.

Silloin aikaan meniwät Phariseukset pitämään neuwoa, kuinka he Jesuksen sanoissa solmeisiwat. 16. Ja he lähettiwät hänen tykönsä heidän opetuslapsensa Herodianein kanssa, sanoen: Mestari, me tiedämme sinun totiseksi, ja sinä opetat Jumalan tien totuudessa, et myös tottele ketään; sillä et sinä ka-

Digitized by Google

ihmisten muotoa. 17. Sano siis meille, kuinkas luulet? Sopiiko keisarille antaa weroa, taikka ei? 18. Mutta koska Jesus ymmärsi heidän pahuutensa, sanoi hän: mitä te ulkokullatut kiusaatte minua? 19. Osottakaat minulle wero-raha. Niin he antoiwat hänelle werorahan. 20. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuwa ja päällekirjoitus? 21. He sanoiwat hänelle: keisarin. Niin hän sanoi heille: antakaat keisarille, kuin keisarin owat, ja Jumalalle, kuin Jumalan owat. 22. Ja koska he nämät kuuliwat, ihmetteliwät he, ja luopuiwat hänestä, ja meniwät pois.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! että tähän asti armostas olet meidän jalossa rauhassa elää antanut, ja meitä sodalta ja muukalaisesta wallasta isällisesti warjellut; ja rukoilemme sinua, anna meille wieläkin armos, että me sinun pelwossas ja sinun mieles jälkeen eläisimme, emmekä antaisi koskaan synneillä syytä weren wuodatuksiin, eli muihin senkaltaisiin rangaistuksiin: hallitse ja johdata meidän esiwaltaamme, ettei hän estäisi, waan paremmin edes auttaisi sinun pelkoas, että meillä sitä runsaampi siunaus ja menestys heidän hallituksensa alla olisi. Amen.

24. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! Anna meille köyhille syntisille sinun laupeutes tapahtua, että me, jotka emme muuta kuin rangaistusta ansainneet ole, saisimme sinun laupeudestas ymmärtää armon, ja ei oikeutta. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, Kolossf. 1: w. 9.

Rakkaat weljet! Emme lakanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että te hänen tahtonsa tuntemisella täytettäisiin kaikkinaisessa hengellisessä wiisaudessa ja toimessa; 10. Että te soweliaasti waeltaisitte, kelwaten kaikissa Herralle, ja hedelmän tekisitte kaikissa hywissä töissä, ja kaswaisitte Jumalan tuntemisessa, 11. Ja wahwistetuiksi tulisitte kaikella woimalla, hänen kunniansa wäkewyyden jälkeen, kaikkeen kärsiwällisyyteen ja pitkämielisyyteen ilon kanssa. 12. Ja kiittäkäät Isää, joka meitä soweliaiksi tehnyt on, hänen perimisen osallisuuteen walkeudessa.

Digitized by Google

Sinun tykös, Herra Christe, huudan 285.
Mikśś wiiwyt kauwan ulkon', 380.
Ah Herra! álá wihaśśas 28.

Ewankeliumi, Matth. 9: w. 18.

Siihen aikaan koska Jeśus näitä kanśalle puhunut oli, katśo, niin ykśi päämies tuli ja kumarśi händä, sanoen: Herra, nyt on minun tyttäreni kuolemaltanśa: mutta tule ja pane kätes hänen päällenśä, niin hän wirkoo. 19. Niin Jeśus nouśi ja seuraśi händä, ja hänen opetuslapśensa. 20. Ja katśo, waimo, joka oli kakśitoistakymmentä ajastaikaa punaista tautia śairastanut, käwi takana, ja tarttui hänen waatteensa liepeesen: 21. Sillä hän oli itśellänśä sanonut: jos minä ainoastanśa rupeen hänen waatteesenśa niin minä tulen terweekśi. 22. Niin Jeśus käänśi itsenśä, näki hänen ja sanoi: ole hywäśśä turwaśśa, tyttäreni, sinun uskos on sinun terweekśi tehnyt. Ja waimo tuli śillä hetkellä terweekśi. 23. Ja koska Jeśus tuli päämiehen huoneesen, ja näki huiluin soittajat, ja kanśan hymisewän, 24. Sanoi hän heille: menkäät pois; śillä ei piika ole kuollut, waan hän makaa. Ja he nauroiwat häntä. 25. Mutta koska kanśa oli ajettu ulos, meni hän śiśälle, ja tarttui hänen käteenśä, ja piika nouśi. 26. Ja śe sanoma kuului kaikkeen śiihen maahan.

Rukous. Kaikkiwaltias, ijankaikinen Jumala! joka sinun Poikas kautta olet luwannut meille śyntein anteekśi saamiśen ja awun ijankaikkista kuolemaa wastaan: Me rukoilemme sinua, tue meitä Pyhällä Hengelläs, että me senkaltaiśessa uskalluksessa sinun armohos, Christuksen kautta, joka päiwä wahwistuiśimme, ja śen toiwon lujana pitäiśimme, ettemme kuole, waan makiaan uneen nukumme; ja sinun Poikas Jeśuksen Christuksen kautta, wiimeiśenä päiwänä ijankaikkiśeen elämään herätetään. Amen.

25. Sunnuntaina Kolminaiśuuden päiwästä.

Coll. Herätä, o Herra Jumala! meidän syhämemme ja mielemme śiihen, kuin hywä on, että me sinun mieltäs ja tahtoas aina seurata taitaiśimme, ja ymmärtäiśimme śitä seuraawaiśen hedelmän. Sinun Poikas Jeśuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

Epistola, 1 Thess. 4: w. 13.

Rakkaat weljet! Emme tahdo teiltä salata niistä, jotka nukkuneet owat, ettette murhehtisi, niinkuin muut, joilla ei toiwoa ole. 14. Sillä jos me uskomme, että Jesus on kuollut ja nousnut ylös, niin on Jumala myös ne, jotka nukkuneet owat, Jesuksen kautta tuowa edes hänen kanssansa. 15. Sillä sen me sanomme teille Herran puolesta: että me, jotka elämme ja jälkeen jäämme Herran tulemiseen, emme suinkaan ennätä niitä, jotka nukkuneet owat. 16. Sillä itse Herra astuu alas taiwaasta suurella huudolla, ja ylimmäisen enkelin äänellä, ja Jumalan pasunalla, ja kuolleet Christuksessa ensin nousewat ylös. 17. Sitte me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataan ynnä heidän kanssansa pilwihin, Herraa wastaan tuulihin: ja niin me aina Herran kanssa olemme. 18. Lohduttakaat siis teitänne keskenänne näillä sanoilla.

Jsää Jumalaa kiittäkäm' 241.
O Jumal', anna minull' armos 284.
Autuas auttaa köyhää waiwaist' 47.

Ewankeliumi, Matth. 24: w. 15.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: koska te siis näette häwityksen kauhistuksen, josta sanottu on Daniel propheetan kautta, seisowan siinä pyhässä siassa (joka tämän lukee, hän ymmärtäköön): 16. Silloin ne, kuin Juudeassa owat, paetkaan wuorille. 17. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas ottamaan jotakin huoneestansa. 18. Ja joka pellolla on, älköön palaitko waatteitansa ottamaan. 19. Woi raskaita ja imettäwäisiä niinä päiwinä! 20. Mutta rukoilkaat, ettei teidän pakonne tapahtuisi talwella, eikä sabattina. 21. Sillä silloin pitää suuren waiwan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta niin tähän asti, ei myös tule. 22. Ja ellei ne päiwät olisi lyhetyt, niin ei yksikään liha tulisi autuaaksi; mutta walittuin tähden pitää ne päiwät lyhennettämän. 23. Silloin, jos joku teille sanoisi: katso, tässä Christus, taikka siellä; älkäät uskoko. 24. Sillä

Digitized by Google

wäärät Christukset, ja wäärät propheetat nousewat, ja tekewät suuria ihmeitä ja merkkejä, niin että myös, jos taitaisi tapahtua, walitutkin eksytettäisiin. 25. Katso, minä olen sen teille ennen sanonut. 26. Jos he siis teille sanowat: katso, hän on korwessa, niin älkäät menkö ulos; katso, hän on kammiossa: älkäät uskoko. 27. Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä, ja näkyy hamaan länteen, niin on myös ihmisen Pojan tulemus. 28. Sillä kussa raato on, siihen kotkat kokoontuwat.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala! taiwaallinen Isä! kaikesta sydämestä, ettäs meitä sanas kautta siitä wahingollisesta paawilaisesta erhetyksestä ulos ottanut, ja sinun armos oikiaan walkenteen saattanut olet: Ja rukoilemme sinua, ettäs armollisesti meitä siinä walkeudessa pitäisit, ja kaikkinaisesta erhetyksestä ja willityksestä warjelisit. Ja erinomattain siitä, ettemme olisi sinulle kiittämättömät, wainoisi ja ylönkatsoisi sinun sanaas, niinkuin Juutalaiset; waan sen kaikesta sydämestä wastaan ottaisimme, sen jälkeen meidän elämämme ojentaisimme ja kaiken uskalluksen ainoastansa sinun armohos ja sinun Poikas Jesuksen Christuksen ansioon panisimme, joka sinun ja Pyhän Hengen kanssa elää ja hallitsee ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

26. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. O Herra Jumala! Hallitse niin sinun Pyhällä Hengelläs meidän sydämemme ja ajatuksemme, että me aina loppua ja sinun wanhurskasta tuomiotas ajattelisimme, ja niin tulisimme herätetyiksi aina tässä maailmassa jumalisesti elämään; Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistola, 2 Thess. 1: w. 3.

Rakkaat weljet! Meidän pitää aina teidän edestänne Jumalaa kiittämän, niinkuin kohtuullinen on:; sillä teidän uskonne kaswaa jalosti, ja kaikkein teidän rakkautenne lisääntyy jokaista kohtaan; 4. Niin että me itsiämme teistä Jumalan seurakunnissa kerskaamme, teidän kärsiwällisyydestänne ja uskostanne, kaikessa teidän wainossanne ja waiwassanne, kuin te kärsitte. 5. Jotka osottawat, että Jumala on oikein tuomitsewa, ja te Jumalan waltakuntaan soweliaiksi tulette, jonka tähden te myös kärsitte. 6. Että se on oik-

Digitized by Google

Jumalan edessä, niitä taas waiwata, jotka teitä waiwaawat; 7. Mutta teille, jotka waiwataan, antaa lewon meidän kanssamme, koska Herra Jesus taiwaasta ilmaantuu, hänen woimansa enkelein kanssa, 8. Ja tulen leimauksella, joka niille kostaa, jotka eiwät Jumalaa tunteneet, ja niille, jotka eiwät meidän Herran Jesuksen Christuksen ewankeliumia tottele. 9. Jotka waiwaa kärsimän pitää, ijankaikkisen kadotuksen, Herran kaswoista, ja hänen kunniansa wäkewyydestä. 10. Koska hän tulewa on, kirkastettaa hänen pyhäinsä kanssa; ja ihmeelliseksi tulemaan kaikkein uskowaisten kanssa; sillä meidän todistuksemme teidän tykönne siitä päiwästä oletta te uskoneet.

Te Christityt ylös herätkäät	215.
Niin kauwan kuin me elämʼ tääll'	378.
Jo heräjä Christikuntʼ synnistä	403.

Ewankeliumi, Matth. 25: w. 31.

Mutta koska ihmisen Poika tulee kunniassansa, ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella. 32. Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat: ja hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat wuohista. 33. Ja asettaa lampaat tosin oikialle puolellensa, mutta wuohet wasemmallensa. 34. Silloin sanoo Kuningas niille, jotka hänen oikialla puolellansa owat: tulkaat minun Isäni siunatut, omistakaat se waltakunta, joka teille on walmistettu maailman alusta. 35. Sillä minä isosin, ja te ruokitte minun; minä janosin, ja te juotitte minun; minä olin outo, ja te minun huoneesen otitte; 36. Alasti, ja te waatetitte minun; sairaana, ja te opitte minua; minä olin wankina, ja te tulitte minun tyköni. 37. Silloin wanhurskaat häntä wastaawat, ja sanowat: Herra, koska me näimme sinun isoowan, ja ruokimme sinun? Taikka janoowan, ja annoimme sinun juoda? 38. Mutta koska me näimme sinun outona, ja huoneesen otimme sinun? Taikka alastonna, ja waatetimme sinua? 39. Eli koska me näimme sinun sairaana, taikka wankina, ja tulimme sinun ty-

Digitized by Google

kös? 40. Niin wastaa Kuningas, ja sanoo heille: Totisesti sanon minä teille: sen kuin te olette tehneet yhdelle näistä wähimmistä minun weliistäni, sen te teitte minulle. 41. Silloin hän myös sanoo niille, jotka wasemmalla owat: menkäät pois minun tyköäni, te kirotut, siihen ijankaikkiseen tuleen, joka walmistettu on perkeleelle ja hänen enkeleillensä. 42. Sillä minä isosin, ja ette minua ruokkineet; minä janosin, ja ette minua juottaneet; 43. Minä olin outo, ja ette minua huoneesen ottaneet; alaston, ja ette minua waatettaneet; sairas, ja wankina, ja ette minua oppineet. 44. Silloin nekin häntä wastaawat, sanoen: Herra, koska me näimme sinun isoowan, taikka janoowan, taikka outona, eli alastonna, eli sairaana, taikka wankina, ja emme sinua palwelleet? 45. Silloin hän wastaa heitä, sanoen: totisesti sanon minä teille, mitä ette tehneet yhdelle näistä wähimmistä, sitä ette tehneet minulle. 46. Ja niiden pitää menemän ijankaikkiseen waiwaan; mutta wanhurskaat ijankaikkiseen elämään.

Rukous. Herra Jesu Christe! Sinä yhteinen eläwäin ja kuolleitten tuomari, me rukoilemme sinua syndämestä, että koska sinä olet tulewa taiwaan pilwissä suuresa woimassa ja kunniassa, ja kaikki pyhät enkelit sinun kanssas, tuomitsemaan ja kokoomaan kaikki kansat sinun etees: että jokainen sen peräan saisi, kuin hän eläissänsä ansainnut on, joko se olisi hywä eli paha: ettäs Pyhän Henkes kautta antaisit meille armos, ettemme olisi suruttomat; waan aina sitä ajattelisimme, walwoisimme ja rukoilisimme, syödessämme ja juodessamme, ylösnoustessamme ja maata pannessamme: että me sen kautta peljätettäisiin synteiä tekemästä, oikiaan parannukseen waikutettaisiin, ja wiimein autuuden ja ijankaikkisen elämän periä saisimme. Sinä, joka elät ja hallitset Isän ja Pyhän Hengen kanssa, siunattu ijankaikkisesti. Amen.

27. Sunnuntaina Kolminaisuuden päiwästä.

Coll. Anna meille, Herra Jumala, ettemme tyhmäin neitsein kanssa syntiin nukkuisi, mutta aina walwoisimme ja rukoilisimme; että me ijankaikkiseen kunniaan päässisimme. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

Epistola, 2 Piet. 3: w. 8.

Rakkaat weljet! Tietäkäät se ensin, että wiimeisinä päiwinä tulewat pilkkaajat, jotka oman himonsa jälkeen waeltawat, 4. Ja sanowat: kussa on lupaus hänen tulemisestansa? Sillä siitä päiwästä, kuin isät owat nukkuneet, pysywät kaikki niinkuin ne luonnon alusta olleet owat. 5. Mutta tietensä ei he tahdo tietää, että taiwaat muinen oliwat, ja maa wedestä, joka wedessä Jumalan sanan kautta seisoo. 6. Kuitenki siihen aikaan se maailma niiden kautta wedenpaisumisella hukkui. 7. Niin myös ne taiwaat ja maa, kuin nyt owat, hänen sanansa kautta säästetään tulen waraksi tuomiopäiwään asti, jona jumalattomat ihmiset kadotetaan. 8. Mutta tätä yhtä ei pidä teiltä sallattaman, minun rakkaani: yksi päiwä on Herran edessä niinkuin tuhannen ajastaikaa, ja tuhannen ajastaikaa niinkuin yksi päiwä. 9. Ei Herra wiiwytä lupaustansa (niinkuin muutamat sen wiipywän luulewat), waan hän on meidän kanssamme kärsiwäinen, ja ei tahdo, että kenenkään pitäisi hukkuman, waan että jokainen itsensä parannukseen kääntäisi. 10. Mutta Herran päiwä on tulewa niinkuin waras yöllä, ja silloin taiwaat suurella pauhinalla menewät pois, mutta elementit pitää palawuudesta sulaman, ja maa, ja rakennukset, jotka hänessä owat, pitää palaman ylös. 11. Että kaikkein näiden pitää katooman, minkä kaltaiset teidän tulee silloin olla pyhissä menoissa ja jumalisuudessa: 12. Niin että te odotatte ja ikäwöitsette Jumalan päiwän tulemista, jona taiwaat tulesta raukeewat, ja elementit palawuudesta sulawat. 13. Mutta me odotamme uusia taiwaita ja uutta maata hänen lupauksensa jälkeen, joissa wanhurskaus asuu.

Christikunt' Christuksell' kihlattu 216.
O Jesu Christe wiatoin 387.
Te Christityt ylösherätkäät 215.

Ewankeliumi, Matth. 25: w. 1.

Silloin pitää taiwaan waltakunta oleman kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottiwat lamppunsa, ja

Digitized by Google

meniwät ulos ylkää wastaan. 2. Mutta wiisi heistä oli taitawaa, ja wiisi tyhmää. 3. Ne tyhmät ottiwat lamppuinsa, ja eiwät ottaneet öljyä myötänsä. 4. Mutta taitawat ottiwat öljyä astioihinsa ynnä lamppuinsa kanssa. 5. Koska ylkä wiipyi, tuliwat he kaikki uneliaiksi, ja makasiwat. 6. Mutta puoli yönä tuli huuto: katso, ylkä tulee, menkäät ulos häntä wastaan. 7. Niin nousiwat kaikki nämät neitseet, ja walmistiwat lamppunsa. 8. Mutta tyhmät sanoiwat taitawille: antakaat meille teidän öljystänne; sillä meidän lamppumme sammuwat. 9. Niin wastasiwat taitawat, sanoen: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi; mutta menkäät ennemmin niiden tykö, jotka myywät, ja ostakaat itsellenne. 10. Mutta koska he meniwät ostamaan, tuli ylkä: ja jotka walmiit oliwat, ne meniwät hänen kanssansa häihin, ja owi suljettiin. 11. Wiimein tuliwat nekin toiset neitseet, ja sanoiwat: Herra, Herra, awaa meidän eteemme. 12. Mutta hän wastasi, ja sanoi: totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä. 13. Walwokaat sentähden, sillä ette tiedä päiwää, ettekä hetkeä, jona ihmisen Poika tulee.

Rukous. Herra Jesu Christe, meidän rakas Ylkämme! Sinä joka meidän itsellesi armossa ja laupiudessa olet kihlannut, siinä, että meidän lihamme ja weremme päälles otit ja henkes meidän edestämme kuolemaan ulos annoit: Me rukoilemme sinua kaikesta sydämestä, anna meille armos, että me lupauksemme, kuin me sinulle meidän pyhässä kasteessamme luwanneet olemme, uskollisesti pitäisimme, odottain aina uskossa ja hywässä omassa tunnossa sinun tulemistas tuomiolle: Ettemme sinun tulemises ajalla makaisi niinkuin ne tyhmät neitseet; waan pitäisimme meidän lamppumme palamassa, niinkuin ne wiisaat neitseet: ja kaikessa jumalisuudessa walwoisimme ja sinun kanssas sisälle menisimme taiwaalliseen hää-huoneesen, joka on ijankaikkinen elämä ja autuus: ja niin sinun sekä, Isän ja Pyhän Hengen, niin myös kaikkein enkelein ja wiisasten neitsyten kanssa, ijankaikkisesti iloitsisimme. Amen.

Digitized by Google

Epistolat ja Ewankeliumit pyhä-päiwinä.

Neitsy Maarian kirkonkäymisen, eli kynttilämessun-päiwänä.

Coll. O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! jonka ainokainen Poika miehuudessa tänä päiwänä temppelissä sinun etees kannettiin: Anna meille sinun köyhille lapsillees armoa, että me, puhdistetut kaikista meidän synneistämme, aina pelkäämätä ja ilman nuhteeta sinun pyhäin kaswois eteen tulisimme, sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistolan siassa, Mal. 3: w. 1.

Näin sanoo Herra: katso, minä lähetän minun enkelini, joka minun eteeni pitää tien walmistaman; ja kohta tulee temppeliinsä se Herra, jota te etsitte: ja liiton enkeli, jota te tahdotte. Katso, hän tulee, sanoo Herra Sebaoth. 2. Mutta kuka woi hänen tulemisensa päiwää kärsiä; ja kuka woi seisoa, koska hän ilmaantuu? Sillä hän on niinkuin hopiasepän tuli, ja niinkuin pesiän saipua. 3. Hän on istuwa ja sulaawa, ja selittäwä hopian; hän on puhdistawa ja hiuttawa Lewin pojat niinkuin kullan ja hopian. Silloin pitää heidän tuoman Herralle ruoka-uhria wanhurskaudessa. 4. Ja Juudan ja Jerusalemin ruoka-uhrit pitää kyllä Herralle kelpaaman, niinkuin muinen ja entisinä wuosina.

Kaikki Christityt iloitkaan 118.
Kuin kirkkaast' kointähti koittaa 128.

Ewankeliumi, Luuk. 2: w. 22.

Siihen aikaan kuin heidän puhdistuspäiwänsä oliwat täytetyt Mosekseen lain jälkeen, weiwät he hänen Jerusalemiin, asettaaksensa häntä Herran eteen. 23. (Niinkuin kirjoitettu on Herran laissa: kaikki miehen puoli, joka ensin awaa äitinsä kohdun, pitää kutsuttaman Herralle pyhäksi.) 24. Ja uhratakseusa, niinkuin sanottu on Herran laissa, pari mettisiä, eli kaksi kyh-

Digitized by Google

kyläisen poikaa. 25. Ja katso, yksi mies oli Jerusalemissa, jonka nimi oli Simeon: tämä oli hurskas ja jumalinen mies, odottain Israelin lohdutusta; ja Pyhä Henki oli hänessä. 26. Ja hänelle oli sanottu Pyhältä Hengeltä, ettei hänen pitänyt ennen kuolemaa näkemän, kuin hän näkisi Herran Christuksen. 27. Ja hän tuli Hengen kautta temppeliin: ja kuin wanhemmat lapsen Jesuksen toiwat sisälle, tehdäksensä hänen edestänsä lain tawan jälkeen, 28. Niin hän otti hänen syliinsä, ja kiitti Jumalaa ja sanoi: 29. Nyt sinä lasket, Herra, palwelias rauhaan menemään, sanas jälkeen; 30. Sillä minun silmäni owat nähneet sinun autuutes, 31. Jonka sinä walmistit kaikkein kansain eteen, 32. Walkeudeksi walistamaan pakanoita, ja sinun kansas Israelin kunniaksi.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Isä! Sinä, joka meille sinun Poikas olet antanut Wapahtajaksi, että hän pakanain walkeus ja Israelin kunnia olisi: Me rukoilemme sinua: walaise meidän sydämemme, että me hänessä sinun armos ja isällisen tahtos tuntisimme, ja hänen, perkelettä, syntiä ja kadotusta wastaan, meidän apunamme pitäisimme, hänen kauttansa myös wiimein ijankaikkisen autuuden perisimme. Amen.

Paaston aikaisena Maarian päiwänä.

Coll. Jumala, joka sinun sulasta armostas ja laupeudestas annoit meille autuudeksi sinun ainoan Poikas (joka sinusta ijankaikkisuudessa syntynyt oli) ajallisesti neitseen Maarian ruumiissa si'itä, ja hänestä syntyä: Anna, rakas taiwaallinen Isä! armoas, että me tainkaltaisen hywän työn edestä olisimme sinulle kiitolliset, ja alati sinun pyhää tahtoas rakkaalla sydämellä seuraisimme; saman sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Epistolan siasa, Jes. 7: w. 10.

Ja Herra puhui taas Ahakselle, ja sanoi: 11. Pyydä itsellesi merkkiä Herralta sinun Jumalaltas, taikka alhaalle sywyyteen, eli ylhäälle korkeuteen. 12. Niin Ahas sanoi: en ano, ja en tahdo Herraa kiusata. 13. Niin hän sanoi: kuulkaat siis, te Dawidin huone! wähäkö se teille on, että te ihmisiä wastoin teette; mutta myös teette minun Jumalaani wastoin? 14. Sentäh-

Digitized by Google

den antaa itse Herra teille merkin: katso, neitsy si'ittää ja synnyttää pojan, sen nimi pitää kutsuttaman Immanuel. 15. Woita ja hunajata hän syö, tietääksensä hyljätä pahaa, ja walita hywää.

Nyt kaikki Christityt iloitkaat 224.
Riemuit' me mahdam' wahwast' 113.

Ewankeliumi, Luuk. 1: w. 26.

Siihen aikaan lähetettiin enkeli Gabriel Jumalalta Galilean kaupunkiin, jonka nimi oli Natsaret, 27. Neitseen tykö, joka oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli Joseph, Dawidin huoneesta; ja neitseen nimi oli Maaria. 28. Ja enkeli tuli sisälle hänen tykönsä, ja sanoi: terwe armoitettu! Herra on sinun kanssas: siunattu sinä waimoin seassa. 29. Mutta kuin hän näki hänen, hämmästyi hän hänen puheestansa, ja ajatteli millinen se terwehdys oli. 30. Ja enkeli sanoi hänelle: älä pelkää, Maaria; sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä. 31. Ja katso, sinä si'ität kohdussas, ja synnytät Pojan; ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Jesus. 32. Sen pitää oleman suuren ja pitää kutsuttaman Ylimmäisen Pojaksi; ja Herra Jumala antaa hänelle Dawidin hänen isänsä istuimen; 33. Ja hänen pitää Jaakobin huoneen kuningas ijankaikkisesti oleman, ja hänen waltakunnallansa ei pidä loppua oleman. 34. Niin sanoi Maaria enkelille: kuinka tämä tulee; sillä en minä miehestä mitään tiedä? 35. Ja enkeli wastasi ja sanoi hänelle: Pyhä Henki tulee sinun päälles, ja Ylimmäisen woima warjoo sinun; sentähden myös se Pyhä, kuin sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan Pojaksi. 36. Ja katso, Elisabeth sinun lankos si'itti myös pojan wanhalla ijällänsä, ja tämä on kuudes kuukausi hänelle, joka kutsuttiin hedelmättömäksi. 37. Sillä ei Jumalan edessä ole yhtään asiaa mahdotonta. 38. Niin sanoi Maaria: katso, Herran piika! tapahtukoon minulle sinun sanas jälkeen. Ja enkeli läksi hänen tykönsä.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! sinun sanomattoman armos edestä, että meitä wiheliäisiä syntisiä muistanut olet, ja antanut sinun Poikas ottaa

Digitized by Google

meidän tähtemme miehuuden päällensä; Ja rukoilemme sinua meidän sydämiämme sinun Pyhällä Hengelläs niin hallitsemaan, että me itsiämme tällä hänen mehuutensa ottamisella lohduttaisimme, hänen piinansa ja kuolemansa aina muistaisimme, wastaan ottaisimme ja tunnustaisimme hänen meidän Herraksemme ja Kuninkaaksemme, ja niin hänen kauttansa, sinun ja Pyhän Hengen kanssa, ijankaikkisen autuuden perisimme. Amen.

P. Johannes kastajan päiwänä.

Coll. O Herra Jumala! joka sinun walitun ystäwäs Johannes kastajan lähetit saarnallansa ja kasteellansa sinun Pojalles Jesukselle Christukselle tietä walmistamaan: Anna armos, että me hänen opetuksensa jälkeen parantaisimme meidän syntisen elämämme, ja wahwasti itsiämme sen työ pitäisimme, kuin hän osottanut on: Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistolan siassa, Jes. 40: w. 1.

Lohduttakaat, lohduttakaat minun kansaani, sanoo teidän Jumalanne. 2. Puhukaat suloisesti Jerusalemin kanssa, ja saarnatkaat hänelle, että hänen sotimisensa on täytetty; sillä hänen rikoksensa on annettu anteeksi, että hän on saanut kaksinkertaisesti Herran kädestä, kaikkein synteinsä tähden. 3. Huutawaisen ääni on korwessa: walmistakaat Herran tietä; tehkäät tasaiset polut erämaassa meidän Jumalallemme. 4. Kaikki laaksot pitää korotettaman, ja kaikki wuoret ja kukkulat pitää alennettaman: ja mitä on tasoittamata, pitää tasattaman, ja koliat silitettäman. 5. Sillä Herran kunnia ilmoitetaan; ja kaikki liha on ynnä näkewä Herran suun puhuwan. 6. Ääni sanoo: saarnaa. Ja hän sanoi: mitäs minun pitää saarnaaman? Kaikki liha on ruoho, ja kaikki hänen hywyytensä niinkuin kedon kukkainen. 7. Ruoho kuiwettuu pois, ja kukkainen lakastuu: sillä Herran henki puhalsi siihen. Kansa tosin on ruoho. 8. Ruoho kuiwettuu, ja kukkainen lakastuu; mutta meidän Jumalamme sana pysyy ijankaikkisesti.

Nyt kaikki Christityt iloitkaat 224.
Sen suwen suloisuutta 412.

Digitized by Google

Ewankeliumi, Luuk. 1: w. 57.

Ja Eliſabetin ſynnyttämiſen aika täytettiin, ja hän ſynnytti pojan. 58. Ja hänen kyläliſensä ja lankonſa kuuliwat, että Herra oli tehnyt ſuuren laupeuden hänen kansſansa: ja he iloitſiwat hänen kansſansa. 59. Ja tapahtui kahdekſantena päiwänä, että he tuliwat lasta ympäri leikkaamaan, ja kutſuiwat hänen iſänſä nimeltä Sakarias. 60. Niin wastaſi hänen äitinſä, ja ſanoi: ei ſuinkaan; waan hän pitää kutſuttaman Johannes. 61. Ja he ſanoiwat hänelle: ei ole ketään ſinun ſukukunnaſſas, joka kutſutaan ſillä nimellä. 62. Niin he wiittaſiwat hänen iſällenſä, mikſi hän tahtoi hänen nimitettää. 63. Ja hän anoi taulua, ja kirjoitti: Johannes on hänen nimensä. Ja kaikki ihmetteliwät. 64. Niin kohta aukeni hänen ſuunſa ja hänen kielensä, ja puhui kiittäin Jumalaa. 65. Ja pelko tuli kaikkein heidän kyläläistensä päälle; ja kaikiſſa Juudean mäkikyliſſä ilmoitettiin kaikki nämät ſanat. 66. Ja kaikki, jotka tämän kuuliwat, paniwat ſydämihinſä, ſanoen: minkäs luulet täſtä lapſesta tulewan? ſillä Herran käſi oli hänen kansſansa. 67. Ja Sakarias hänen iſänſä täytettiin Pyhällä Hengellä, ja ennusti, ſanoen: 68. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala! ſillä hän on etſinyt ja lunastanut hänen kanſanſa. 69. Ja on meille korottanut autuuden ſarwen, Dawidin hänen palwelianſa huoneeſſa. 70. Niinkuin hän on muinen puhunut hänen pyhäin propheettainſa ſuun kautta. 71. Wapahtaakſenſa meitä meidän wihollisiltamme, ja kaikkein kädeſtä, jotka meitä wihaawat. 72. Oſottaakſenſa laupeutta meidän iſillemme, ja muiſtaakſenſa hänen pyhää liittoanſa, 73. Ja ſitä walaa, jonka hän wannoi Abrahamille meidän iſällemme, meille antaakſenſa, 74. Että me, wapahdetut meidän wihollistemme kädeſtä, häntä pelkäämätä palweliſimme 75. Pyhyydeſſä ja hurskaudeſſa hänen edeſſänſä, kaikkena meidän elinaikanamme. 76. Ja ſinä poikainen pitää kutſuttaman Ylimmäiſen propheetaksi; ſillä ſinun pitää käymän Herran kaswoin edeſſä, wal-

Digitized by Google

mistamaan hänen teitänsä, 77. Ja antamaan autuuden tunnon hänen kansallensa, heidän synteinsä anteeksi saamiseksi: 78. Meidän Jumalan sydämellisen laupeuden kautta, jolla meitä on etsinyt koitto ylhäältä, 79. Walaisemaan niille, jotka pimeydessä ja kuolon warjossa istuwat, ja ojentamaan meidän jalkamme rauhan tielle. 80. Mutta lapsi kaswoi ja wahwistui hengessä; ja oli korwessa siihen päiwään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen tuleman.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! kaikesta sydämestä, sinun suuren armos edestä, ettet ainoastansa ole meille antanut saarnattaa sinun pyhää lakias ja käskyjäs, waan myös meidän tykömme lähettänyt pyhän Johanneksen, näyttämään Christusta sormellansa, ja ilmoittamaan meille hänen kauttansa syntein anteeksi saamista, pyyntyä ja wanhurskautta: Me rukoilemme myös sinua, Pyhällä Hengellä meidän sydämiämme walaisemaan, että me senkaltaisen hänen saarnansa oikialla uskolla wastaan ottaisimme, ja sinua pyhyydessä ja wanhurskaudessa kaikkena elinaikanamme palkäämätä palwelisimme. Amen.

P. Mikkelin päiwänä.

Coll. O Jumala! joka sinun käsittämättomässä wiisaudessas olet sinun pyhät enkelis ajettanut walituita ystäwiäs autuuden puolesta palwelemaan: Anna, sakas taiwaallinen Isä! armos, että me heidän palweluksensa kautta taitaisimme meidän wihollisemme, pahan hengen, kaiken sen pahuuden kansa, kuin hän meille matkaan saattaa, miehuullisesti woittaa. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistolan siassa, Ilm. Kirj. 12: w. 7.

Ja (suuri) sota tapahtui taiwaassa: Michael ja hänen enkelinsä soteiwat lohikärmeen kanssa; ja lohikärme sotei, ja hänen enkelinsä. 8. Ja ei he woittaneet, eikä heidän siaansa enempi löydetty taiwaassa. 9. Ja se suuri lohikärme, se wanha mato, joka perkeleeksi ja saatanaksi kutsutaan, heitettiin ulos, joka koko maan piirin wiettelee, hän heitettiin maan päälle; ja hänen enkelinsä myös hänen kanssansa heitettiin sinne. 10. Ja minä kuulin suuren äänen taiwaassa sanowan: nyt on autuus, ja woima, ja waltakunta, ja wäki meidän Jumalamme, ja walta hänen Christuksensa, että

Digitized by Google

meidän weljeimme päällenkantaja on heitetty ulos, joka heidän päällensä yötä ja päiwää Jumalan edessä kantoi. 11. Ja he owat hänen woittaneet Karitsan weren kautta, ja heidän todistuksensa sanan kautta; ja ei he heidän henkeänsä kuolemaan asti rakastaneet. 12. Sentähden te taiwaat iloitkaat, ja jotka niissä asutte; woi maan ja meren asuwia! sillä perkele astuu alas teidän tykönne, pitäin suurta wihaa; tietäen itsellänsä wähän aikaa olewan.

O Herra Jumal'! kuin kaikki olet 192.
Minun sielun', kiitä Herraa Monin 76.

Ewankeliumi, Matth. 18: w. 1.

Sillä hetkellä tuliwat opetuslapset Jesuksen tykö, sanoen: kuka on suurin taiwaan waltakunnassa? 2. Ja Jesus kutsui tykönsä lapsen, ja asetti sen heidän keskellensä, 3. Ja sanoi: totisesti minä sanon teille: ellette käänny, ja tule niinkuin lapset, niin ette suinkaan tule sisälle taiwaan waltakuntaan. 4. Sentähden, joka itsensä alentaa niinkuin tämä lapsi, se on suurin taiwaan waltakunnassa. 5. Ja joka holhoo senkaltaisen lapsen minun nimeeni, hän holhoo minun. 6. Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskowat minun päälleni, parempi hänen olisi, että myllynkiwi ripuistettaisiin hänen kaulaansa, ja hän upotettaisiin meren sywyyteen. 7. Woi maailmaa pahennusten tähden, sillä pahennukset kumminki tulewat! Woi kuitenki sitä ihmistä, jonka kautta pahennus tulee! 8. Mutta jos sinun kätes, taikka jalkas pahentaa sinun, niin leikkaa ne pois, ja heitä pois tyköäs: parempi on sinun elämään sisälle mennä ontuwana taikka raajarikkona, kuin että sinulla olisi kaksi kättä, eli kaksi jalkaa, ja heitettäisiin ijankaikkiseen tuleen. 9. Ja jos sinun silmäs pahentaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs: parempi on sinun silmä-puolena elämään sisälle mennä, kuin että sinulla olisi kaksi silmää, ja heitettäisiin helwetin tuleen. 10. Katsokaat, ettette katso ylön yhtäkään näistä pienimmistä; sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä taiwaassa näkewät

Digitized by Google

aina minun Isäni kaswot, joka on taiwaissa. 11. Sillä ihmisen Poika tuli autuaaksi tekemään sitä, kuin kadonnut oli.

Rukous. Me kiitämme sinua, Herra Jumala, taiwaallinen Isä! sinun isällisen laupeutes edestä, että olet lähettänyt pyhät enkelis meitä wartioitsemaan ja perkeleen pahoilta juonilta warjelemaan; ja rukoilemme sinua, niin hallitsemaan meidän sydämemme ja mielemme Pyhällä Hengelläs, että me sinun pelwossas pysyisimme, ja emme sinun mieltäs rikkoisi; waan kaikissa ahdistuksissa sillä itsämme lohduttaisimme, että sinun pyhät enkelis wartioitsewat meitä ja kaikkia meidän omiamme, ja niin wahwalla warjeluksella meidän ympärittäwät, ettei perkele, eikä se paha maailma meidän päällemme karata eli meitä wahingoittaa taida. Että niinkuin syntein anteeksi saaminen ja ijankaikkinen elämä on meille sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta luwattu, mahtaisi myös meidän ruumiimme ja kaikki, mitä meillä on, sinun pyhäin enkelein warjeluksen kautta, suojellut ja rauhassa olla. Amen.

Pyhäin miesten päiwänä.

Coll. Kainaa meille, kaikkiwaltias Jumala! että sinun pyhäis esimerkki ja esikuwa meitä parempaan elämään kehoittaisi; ja niinkuin me heidän muistoansa pidämme, mahtaisimme myös uskossa ja hywissä töissä heitä seurata. Saman sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistelan siasta Ilm. Kirj. 7: w. 2.

Minä päiwinä nä'in minä, Johannes, toisen enkelin auringon koitosta tulewan ylös, jolla oli eläwän Jumalan sinetti; ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle enkelille, joiden maata ja mertä oli annettu wahingoittaa, 3. Ja sanoi: älkäät maata, eikä mertä, eikä puita wahingoittako, siihen asti kuin me merkitsemme meidän Jumalamme palweliat heidän otsissansa. 4. Ja minä kuulin, että merkittyin luku oli sata ja neljä wiidettäkymmentä tuhatta, jotka kaikkein Israelin lasten sukukunnista merkityt oliwat: 5. Juudan sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Rubenin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Gadin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; 6. Asserin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Naphtalin sukukunnasta

Digitized by Google

kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Manassen sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; 7. Simeonin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Lewin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Isaskarin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; 8. Sabulonin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Josephin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt; Benjaminin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt. 9. Senjälkeen näin minä, ja katso, suuri joukko, jota ei yksikään lukea taitanut, kaikista pakanoista, ja sukukunnista, ja kansoista, ja kielistä, seisowan istuimen edessä, ja karitsan edessä walkeilla waatteilla puetetut; ja palmut heidän käsissänsä. 10. Ja he huusiwat suurella äänellä, sanoen: autuus olkoon meidän Jumalallemme, joka istuimella istuu, ja karitsalle. 11. Ja kaikki enkelit seisoiwat ympäri istuinta ja wanhimpia ja neljää eläintä, ja lankesiwat kaswoillensa istuimen eteen, kumarsiwat ja rukoiliwat Jumalaa, 12. Sanoen: amen! Siunaus, ja ylistys, ja wiisaus, ja kiitos, ja kunnia, ja woima, ja wäkewyys olkoon meidän Jumalallemme ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen.

Älwös sinä pahakses panko 45.
Herra! kuka sinun majassas 33.

Ewankeliumi, Matth 5 w. 1.

Siihen aikaan, koska Jesus näki kansan, astui hän ylös wuorelle; ja kuin hän oli istunut, tuliwat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä. 2. Niin hän awasi suunsa, opetti heitä ja sanoi: 3. Autuaat owat hengellisesti waiwaiset; sillä heidän on taiwaan waltakunta. 4. Autuaat owat murheelliset; sillä he saawat lohdutuksen. 5. Autuaat owat siwiät; sillä he saawat maan periä. 6. Autuaat owat, jotka isoowat ja janoowat wanhurskautta; sillä he rawitaan. 7. Autuaat owat laupiaat; sillä he saawat laupeuden. 8. Autuaat owat puhtaat sydämestä; sillä he saawat nähdä Jumalan. 9. Autuaat owat rauhan tekiät; sillä ne pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman. 10. Autuaat owat, jotka

Digitized by Google

wanhurskauden tähden wainotaan; sillä heidän on taiwaan waltakunta. 11. Autuaat oletta te, koska he pilkkaawat ja wainoowat teitä, ja puhuwat kaikkinaista pahuutta teitä wastaan, walehdellen minun tähteni. 12. Iloitkaat ja riemuitkaat: sillä teidän palkkanne on suuri taiwaissa. Sillä näin he wainoſiwat propheettoja, jotka teidän edellänne oliwat.

Rukous. Herra Jumala, taiwaallinen Iſä! Sinä, joka sinun ainokaisen Poikas Jeſuksen Christuksen iſällisen opetuksen kautta oikeat autuuden wälikappaleet armollisesti meillen ilmoittanut olet: Me rukoilemme sinua, walaiſe meidän ſydämemme Pyhällä Hengelläs, että me kaikella ahkeruudella itſiämme niissä harjoittaiſimme, tämän maailman pahuutta kärſiwällisesti kärſiſimme, ja wiimein sinun tykönäs taiwaassa suuren palkan käſittäiſimme. Tämä meille ſuo. laupias ja armollinen Herra! sinun Poikas Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme kautta, joka ynnä sinun ja Pyhän Hengen kanssa elää ja hallitsee ijankaikkisesti. Amen.

Enſimäiſenä rukous-päiwänä.

Coll. Kuule, Herra Jumala! meidän rukouksemme, jotka nöyrästä ſydämestä rikoksemme ja ſyntimme sinun edessäs tunnustamme, että meille armollisesti antaiſit jeka synnit anteeksi että myös rauhan, sinun rakkaan Poikas Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistola, Jaak. 5: w. 16.

Rakkaat weljet! Tunnustakaat toinen toiſellenne teidän rikoksenne, ja rukoilkaat toinen toiſenne edestä, että te terweiksi tuliſitte. Wanhurskaan rukous woi paljon, koska ſe totinen on. 17. Elias oli ihminen, niissä haluissa wikapää kuin mekin, ja hän rukoili rukouksella, ettei pitänyt ſataman: ja ei ſatanutkaan maan päällä kolmena wuotena ja kuutena kuukautena; 18. Ja hän taas rukoili, ja taiwas antoi ſateen, ja maa kaswoi hedelmänsä. 19. Rakkaat weljeni, jos joku teistä ekſyiſi totuudesta, ja joku palauttaiſi hänen: 20. Se tietäkään, että joka ſyntiſen palauttaa tiensä erhetyksestä, ſe wapahtaa ſielun kuolemasta, ja peittää ſyntein paljouden.

Jumal' taiwaast', Iſä hywä 297.
O laupias Iſä, Herra Jumala, 183.

Digitized by Google

Ewankeliumi, Luuk. 11: w. 5.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa: kulla teistä on ystäwä, ja menee puoli-yöstä hänen tykönsä, ja sanoo hänelle: ystäwäni, lainaas minulle kolme leipää, 6. Sillä minun ystäwäni tuli matkasta minun tyköni, ja ei minulla ole, mitä minä panen hänen eteensä. 7. Ja hän wastaa huoneestansa ja sanoo: älä minua waiwaa, owi on jo suljettu, ja minun lapseni minun kanssani owat wuoteessa; en minä woi nousta sinulle antamaan. 8. Minä sanon teille: ellei hän nouse ja anna hänelle, että hän on hänen ystäwänsä, niin hän kuitenki hänen ahkeruutensa tähden nousee, ja antaa hänelle niin monta, kuin hän tarwitsee. 9. Ja minä myös sanon teille: anokaat, niin teille annetaan; etsikäät, niin te löydätte; kolkutakaat, niin teille awataan. 10 Sillä jokainen, kuin anoo, se saa: ja joka etsii, se löytää; ja joka kolkutlaa, sille awataan. 11. Kuka teistä on isä, jolta poika anoo leipää, antaako hän hänelle kiwen? Eli jos hän anoo kalaa, antaako hän kalan edestä hänelle kärmeen? 12. Eli jos hän anoo munaa, antaako hän hänelle skorpionin? 13. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hywiä lahjoja antaa teidän lapsillenne; paljoa enemmin teidän taiwaallinen Isänne antaa Pyhän Hengen sitä anowaisille.

Toisena rukous-päiwänä.

Coll. O Herra Jumala! jonka edessä kaikkein sydämet wapiseewat, ja kaikkein omatunto wärisee: Armahda sinuas kaikkein päälle, kuin syntejänsä katuwat, ja paranna kaikki heidän haawansa; että, niinkuin he owat kaikkiin synteihin wialliset, ei yksikään olisi myös sinun armostas osaton. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Epistolan siasta, Jer. 14: w. 7.

Woi Herra! Meidän pahat tekoinme owat sen kyllä ansainneet, mutta auta kuitenki sinun nimes tähden; sillä meidän kowakorwaisuutemme on suuri, kuin me olemme sinua wastaan syntiä tehneet. 8. Sinä olet Israelin turwa, ja auttaja hädässä: miksis

Digitized by Google

olet niinkuin muukalainen maassa, ja niinkuin wieras, joka siihen ainoastansa yötyy? 9. Mikśis olet niinkuin mies, joka on pelkuri, ja niinkuin wäkewä, joka ei auttaa taida? Sinä olet kuitenki meidän seassamme Herra, ja me nimitetään sinun nimelläs: älä meitä hylkää.

Isä meidän ylhäällʼ taiwaassʼ 10.
Suunʼ, sydämenʼ, sielunʼ kiittäkään 96.

Ewankeliumi, Luuk. 18: w. 1.

Siihen aikaan sanoi Jesus opetuslapsillensa wertauksen, että aina tulee rukoilla, ja ei wäsyä, 2. Sanoen: yksi tuomari oli yhdessä kaupungissa, joka ei peljännyt Jumalaa, eikä häwennyt ihmisiä. 3. Niin oli myös yksi leski siinä kaupungissa, joka tuli hänen tykönsä, sanoen: auta minua riita-weljeltäni. 4. Ja ei hän tahtonut kauwan aikaa. Mutta wiimein sanoi hän itsellensä: waikka en minä Jumalaa pelkää, enkä häpee ihmisiä, 5. Kuitenkin että tämä leski waiwaa minua, tahdon minä häntä auttaa, ettei hän wiimein tulisi ja nurisisi minua. 6. Niin Herra sanoi: kuulkaat, mitä tämä wäärä tuomari sanoo. 7. Eikös Jumalan pitäisi hänen walituitansa auttaman, jotka yötä ja päiwää häntä huutawat, pitäisikö hänen sitä kärsimän? 8. Minä sanon teille: hän auttaa heitä pian. Kuitenki, koska ihmisen Poika on tulewa, löytäneekö hän uskoa maan päältä?

II. Christuksen kärsimisen historia,

kaikista ewankelistoista koottu.

Ensimäinen akti.

Mitä Christus (hänen henkensä perään seisottaissa) tekee ja kärsii opetuslastensa tykönä Jerusalemissa, ja tiellä yrttitarhaan mennessänsä, ennen weristä kuolemansa kilwoitusta.

Koska makian leiwän juhla lähestyi, sanoi Jesus opetuslapsillensa: te tiedätte, että kahden päiwän perästä tulee pääsiäinen, ja ihmisen Poika annetaan ylön ristiin-naulittaa. Silloin kokoontuiwat pappein pää-

Digitized by Google

miehet, kirjan-oppineet, ja kansan wanhimmat ylimmäisen papin saliin, joka kutsuttiin Kaiphas, ja neuwoa pitiwät, kuinka he Jesuksen kawaluudella kiinni ottaisiwat ja tappaisiwat; mutta he pelkäsiwät kansaa. Niin he sanoiwat: ei juhla-päiwänä, ettei kapina nousisi kansassa. Koska Jesus oli Bethaniassa, spitalisen Simonin huoneessa ja atrioitsi, tuli waimo hänen tykönsä, jolla oli lasi turmelematonta ja kallista narduksen woidetta, ja hän särki lasin, ja wuodatti hänen päänsä päälle. Niin muutamat närkästyiwät itsellänsä ja sanoiwat: mihinkä kelpaa tämä woiteen haaskaus? Sillä tämä olisi taidettu myytää enempään kuin kolmeen sataan penninkiin, ja annettaa waiwaisillen; ja he nuhteliwat häntä. Niin Jesus sanoi: sallikaat hänen olla rauhassa, miksi te häntä waiwaatte? Hän teki hywän työn minun kohtaani; sillä teillä owat aina waiwaiset, ja koska ikänä te tahdotte, niin te saatte heille hywää tehdä; mutta en minä teillä aina ole. Tämä teki, mitä hän woi, ja ennätti woitelemaan minun ruumiini hautaamiseksi. Totisesti sanon minä teille: kussa tämä ewankeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin myös tämä, minkä hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa. Niin saatana oli mennyt Juudan sisälle, jonka liikanimi oli Iskariot, joka oli kahdentoistakymmenen luwusta. Ja hän meni pois, ja puhutteli ylimmäisiä pappeja ja päämiehiä, kuinka hän oli hänen heille saattawa, ja sanoi heille: mitä te tahdotte minulle antaa, niin minä teille hänen saawutan? Koska he sen kuuliwat, ihastuiwat he, ja määräsiwät hänelle kolmekymmentä hopia-penninkiä. Ja hän lupasi sen heille. Ja siitä ajasta etsei hän tilaa saattaaksensa Jesuksen heille ilman kapinata. Ja ensimäisenä makian leiwän päiwänä, koska pääsiäis-lammas teurastettiin, tuliwat opetuslapset Jesuksen tykö, sanoen hänelle: kussas tahdot, että meidän pitää sinulle walmistaman pääsiäis-lampaan syötää? Ja hän lähetti kaksi opetuslapsistansa, Pietarin ja Johanneksen, sanoen: menkäät kaupunkiin; katso,

Digitized by Google

koska te siihen sisälle tulette, kohtaa teitä yksi ihminen, kantain wesi-astiaa; noudattakaat häntä siihen huoneesen, johonka hän menee; ja sanokaat perheen isännälle: Mestari sanoo sinulle: minun aikani on läsnä; kussa on wierasten huone, jossa minä opetuslasteni kanssa söisin pääsiäis-lampaan? Ja hän osottaa teille suuren salin, raketun ja walmistetun; walmistakaat siellä meille. Ja hänen opetuslapsensa meniwät, ja tuliwat kaupunkiin, ja löysiwät niinkuin hän heille oli sanonut, ja walmistiwat pääsiäis-lampaan.

Mutta ennen pääsiäis-juhlaa, kuin Jesus tiesi aikansa tulleeksi, että hänen tästä maailmasta piti Isän tykö menemän, niinkuin hän oli rakastanut omiansa, jotka maailmassa oliwat, niin hän heitä aina loppuun asti rakasti. Koska ehtoo oli, tuli hän ja istui pöydän tykönä, ja kahdeistakymmentä apostolia hänen kanssansa. Ja sanoi heille: minä olen halulla halajonut syödä tätä pääsiäis-lammasta teidän kanssanne, ennen kuin minä kärsin; sillä minä sanon teille: en minä suinkaan siitä enää syö, siihen asti kuin se täytetään Jumalan waltakunnassa. Ja hän otti kalkin, kiitti ja sanoi: ottakaat tämä, ja jakakaat keskenänne; sillä minä sanon teille: en suinkaan minä enään juo tästä wiinapuun hedelmästä, siihen päiwään asti, kuin minä juon teidän kanssanne sen uuden minun Isäni waltakunnassa.

Mutta koska he söiwät, sinä yönä, jona Herra Jesus petettiin, otti hän leiwän, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsille, ja sanoi: ottakaat, syökäät, tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; se tehkäät minun muistokseni. Niin myös otti hän kalkin ehtoollisen jälkeen, kiitti ja antoi heille, ja sanoi: juokaat tästä kaikki, tämä kalkki on se Uusi Testamentti minun weressäni, joka teidän ja monen tähden wuodatetaan, syntein anteeksi antamiseksi; se tehkäät, niin usein kuin te juotte, minun muistokseni. Ja he joiwat siitä kaikki.

Digitized by Google

Ja ehtoollisen jälkeen (koska perkele oli jo Juudan Simonin Iskariotin sydämehen lykännyt, että hänen piti pettämän hänen,) tiesi Jesus Isän kaikki hänen käsiinsä antaneen, ja että hän oli Jumalasta lähtenyt, ja oli Jumalan tykö menewä, nousi ehtoolliselta ja riisui waatteensa, ja otti liinaisen, ja wyötti itsensä. Pani sitte wettä maljaan, ja rupesi pesemän opetuslasten jalkoja, ja kuiwasi ne sillä liinaisella, jolla hän wyötetty oli. Niin hän tuli Simon Pietarin tykö, ja Pietari sanoi hänelle: Herra, sinäkö minun jalkani peset? Jesus wastasi, ja sanoi hänelle: mitä minä teen, et sinä nyt tiedä; mutta tästedes sinä saat sen tietää. Pietari sanoi hänelle: ei sinun pidä ikänä minun jalkojani pesemän. Wastasi häntä Jesus: ellen minä sinua pese, niin ei sinulla ole osaa minun kanssani. Niin sanoi Simon Pietari hänelle: Herra, ei ainoastansa minun jalkojani, mutta myös kädet ja pää. Sanoi Jesus hänelle: joka pesty on, ei se muuta tarwitse, waan että jalat pestään, ja niin hän on kokonansa puhdas. Ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki; sillä hän tiesi pettäjänsä; sentähden hän sanoi: ette kaikki ole puhtaat.

Sitte kuin hän oli pesnyt heidän jalkansa, ja waatteensa ottanut, istui hän taas, ja sanoi heille: tiedättekö, mitä minä teille tehnyt olen? Te kutsutte minun Mestariksi ja Herraksi, ja te sanotte oikein; sillä niin minä myös olen. Sentähden, jos minä, joka olen Herra ja Mestari, olen teidän jalkanne pesnyt, niin pitää myös teidänki toinen toisenne jalat pesemän. Sillä minä annoin teille esikuwan, että te niin tekisitte, kuin minä teille te'in. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ei ole palwelia suurempi herraansa, eikä sanansaattaja suurempi kuin se, joka hänen lähetti. Jos te tämän tiedätte, te olette autuaat, jos te sen teette. En minä kaikista teistä puhu. Minä tiedän, jotka minä walitsin; mutta että raamattu täytettäisiin: joka syö leipää minun kanssani, hän tallasi minua jalallansa. Nyt minä sanon teille, ennen kuin se

Digitized by Google

tapahtuu, että sitte kuin se tapahtunut on, te minun siksi uskoisitte. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka korjaa sen, jonka minä lähetän, hän korjaa minun; mutta joka minun korjaa, hän korjaa sen, joka minun lähetti. Koska Jesus nämät sanonut oli, tuli hän murheelliseksi hengessä, todisti ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille, yksi teistä on minun pettäwä.

Mutta opetuslapset tuliwat sangen murheellisiksi, katseliwat toinen toisensa päälle, ja epäiliwät, kenestä hän sanoi, ja rupesiwat kyselemään keskenänsä, kuka se heistä olisi, joka sen tekewä oli? Ja jokainen heistä rupesi sanomaan hänelle: Herra, lienenkö minä se? Mutta hän wastasi ja sanoi: yksi kahdestatoistakymmenestä, joka minun kansani watiin kastaa, se pettää minun. Ja tosin ihmisen Poika menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu; mutta woi sitä ihmistä, jonka kautta ihmisen Poika petetään! se olisi sille ihmiselle parempi, ettei hän olisi syntynyt. Niin wastasi Juudas, joka hänen petti, ja sanoi: Mestari, olenko minä se? Hän sanoi hänelle: sinäpä sen sanoit. Ja yksi Jesuksen opetuslapsista istui pöydän tykönä Jesuksen helmassa, jota Jesus rakasti. Niin Simon Pietari wiittasi sille, wisusti kysymään, kuka se olisi, josta hän sanoi. Koska hän nojasi Jesuksen rintaa wastaan, sanoi hän hänelle: Herra, kuka se on? Jesus wastasi: se on se, jolle minä kastetun palan annan. Ja kuin hän oli leiwän kastanut, antoi hän sen Juudalle Simon Iskariotille. Ja sen palan jälkeen meni hänehen perkele. Niin sanoi Jesus hänelle: mitäs teet, niin tee pikemmin. Mutta ei atrioitsewista yksikään sitä ymmärtänyt, minkätähden hän sitä hänelle sanoi. Sillä muutamat luuliwat, että Juudalla oli kukkaro, Jesuksen hänelle sanowan: osta, mitä me juhlapäiwäksi tarwitsemme, eli, että hän waiwaisille jotakin antaisi. Koska hän siis palan ottanut oli, meni hän kohta ulos, ja yö oli. Koska Juudas oli mennyt ulos, sanoi Jesus: nyt on ihmisen Poika kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä; jos Jumala on kirkastettu hänes-

Digitized by Google

sä, niin on myös Jumala kirkastawa hänen itsessänsä, ja kirkastaa hänen pian.

Koska he oliwat kiitoswirren weisanneet, meni Jesus opetuslastensa kanssa, Kedronin ojan ylitse, Öljymäelle. Mutta heidän wälillänsä tuli myös riita, kuka heistä näkyisi suurin olewan. Niin hän sanoi heille: kansain kuninkaat wallitsewat heitä, ja joilla walta on heidän ylitsensä, ne kutsutaan armollisiksi herroiksi: mutta ette te niin; waan joka teistä suurin on, se olkoon niinkuin nuorin, ja joka ylimmäinen on, se olkoon niinkuin se, joka palwelee. Sillä kumpi suurempi on: se joka atrioitsee, taikka se joka palwelee? Eikö se, joka atrioitsee? Mutta minä olen teidän keskellänne niinkuin se, joka palwelee. Mutta te olette ne, jotka minun kiusauksissani minun kanssani pysyitte. Ja minä säädän teille, niinkuin minun Isäni sääsi minulle, waltakunnan, että teidän pitää syömän ja juoman minun pöydälläni minun waltakunnassani, ja istuman istuimilla, ja tuomitseman kahtatoistakymmentä Israelin sukukuntaa. Silloin sanoi Jesus heille: tänä yönä te kaikki pahenette minussa; sillä kirjoitettu on: minä lyön paimenta, ja lampaat laumasta pitää hajotettaman. Mutta sitte kuin minä nousen ylös käyn minä teidän edellänne Galileaan. Niin Herra sanoi: Simon, Simon! katso, saatana on teitä pyytänyt seuloaksensa, niinkuin nisuja; waan minä rukoilin sinun edestäs, ettei sinun uskos puuttuman pidä; ja kuin sinä kerran palajat, niin wahwista weljiäs. Niin sanoi Pietari hänelle: jos wielä kaikki muut pahenisiwat, en kuitenkaan minä pahene. Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä päiwänä, tänä yönä, ennen kuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Mutta hän sanoi wielä enemmin: jos minun pitäisi sinun kanssas kuoleman, en minä sittenkään kiellä sinua; niin sanoiwat myös kaikki opetuslapset. Ja hän sanoi heille: koska minä lähetin teidän ilman säkitä, ja kukkarota ja kengitä, puuttuiko teiltä mitään? He sanoiwat: ei mitään. Niin hän

Digitized by Google

sanoi heille: waan nyt, jolla säkki on, ottakoon sen, niin myös kukkaron; ja jolla ei ole, se myköön hameensa, ja ostakoon miekan; sillä minä sanon teille: wielä sekin, kuin kirjoitettu on, pitää minussa täytettämän: hän on pahantekiäin sekaan luettu. Sillä ne, kuin minusta kirjoitetut owat, pitää tapahtuman. Niin he sanoiwat: Herra, katso, tässä on kaksi miekkaa. Hän sanoi heille: kyllä siinä on.

Toinen akti.

Mitä Christus tekee ja kärsii hänen taiwaallisen Isänsä edessä yrttitarhassa, ennenkuin hän kiinni otetaan.

Silloin tuli Jesus heidän kanssansa kylään, joka kutsutaan Gethsemaneeksi, jossa oli yrttitarha, johon hän meni, ja hänen opetuslapsensa. Mutta Juudas, joka hänen petti, tiesi myös sen paikan; sillä Jesus tuli sinne usein opetuslastensa kanssa. Ja Jesus sanoi opetuslapsillensa: istukaat tässä niin kauwan kuin minä menen ja rukoilen tuolla. Ja hän otti kanssansa Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen, ne kaksi Sebedeuksen poikaa, ja rupesi murhehtimaan, wapisemaan ja kauhistumaan. Ja sanoi heille: minun sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti; olkaat tässä ja walwokaat minun kanssani ja rukoilkaat, ett'ette tulisi kiusaukseen. Ja hän erkani heistä, läwes kiwellä heittää, laski polwillensa ja lankesi kaswoillensa, ja rukoili: jos mahdollinen olisi, että se aika hänen ohitsensa käwisi, ja sanoi: Abba, minun Isäni! kaikki owat sinulle mahdolliset: jos mahdollinen on, niin menköön pois minulta tämä kalkki; ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä. Ja hän tuli opetuslasten tykö, ja löysi heidän makaamasta, ja sanoi Pietarille: Simon, makaatkos? Niin ette woineet yhtä hetkeä walwoa minun kanssani! Walwokaat ja rukoilkaat, ett'ette tulisi kiusaukseen. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko.

Taas meni hän toisen kerran, ja rukoili, sanoen: minun Isäni! ellei tämä kaikki taida mennä pois mi-

Digitized by Google

nulta muutoin, jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtos. Ja hän tuli, ja löysi taas heidän makaamasta; sillä heidän silmänsä oliwat raskaat, eiwätkä he tietäneet, mitä heidän piti hänelle wastaaman. Ja hän jätti heidän, meni taas, ja rukoili kolmannen kerran, sanoen: Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä kalkki; kuitenkin ei minun tahtoni, mutta sinun olkoon. Niin enkeli taiwaasta ilmestyi hänelle, ja wahwisti häntä. Ja kuin hän sangen suuressa ahdistuksessa oli, rukoili hän hartaammin; ja hänen hikensä oli niinkuin weren pisarat, jotka maahan putosiwat. Ja kuin hän nousi rukoilemasta, ja tuli opetuslastensa tykö, löysi hän ne murheen tähden makaamasta, ja sanoi heille: makaatteko te wielä ja lepäätte? Jo nyt kyllä on, se hetki on tullut; katso, ihmisen Poika annetaan ylön syntisten käsiin: nouskaat ja käykäämme; katso, se lähestyy, joka minun pettää.

Kolmas akti.

Mitä Christus tekee ja kärsii hengellisten isäin Hannaksen ja Kaiphaan edessä, seisoksensa hengellisessä oikeudessa.

Ja wielä hänen puhuissansa, katso, Juudas, yksi kahdestatoistakymmenestä, tuli, ja paljon wäkeä hänen kanssansa; ja ylimmäisten pappein, Phariseusten, kirjanoppineitten ja kansan wanhinten palweliat, lyhdyillä ja tulisoitoilla, miekoilla ja seipäillä. Mutta joka hänen petti, oli antanut heille merkin, sanoen: kellenkä minä suuta annan, se on; ottakaat hän kiinni, ja wiekäät pois wisusti. Ja koska Jesus tiesi kaikki, mitä hänelle tapahtuman piti, niin hän läksi ulos ja sanoi heille: ketä te etsitte? He wastasiwat häntä: Jesusta Natsarenusta. Sanoi Jesus heille: minä olen. Mutta Juudas, joka hänen petti, seisoi myös heidän kanssansa. Kuin siis Jesus sanoi heille: minä olen, astuiwat he takaperin, ja lankesiwat maahan. Niin hän taas kysyi heiltä: ketä te etsitte? Mutta he sanoiwat: Jesusta Natsarenusta. Jesus wastasi: minä sanoin teille, että minä olen. Jos te

Digitized by Google

siis minua etsitte, niin antakaat näiden mennä, että se puhe täytettäisiin, kuin hän oli sanonut: en minä niistä yhtään kadottanut, kuin sinä minulle annoit.

Mutta Juudas astui kohta Jesuksen tykö, ja sanoi hänelle: terwe Rabbi! ja suuta antoi hänelle. Niin sanoi Jesus hänelle: ystäwäni, mitä warten sinä tulit? Juudas, suun antamisellako sinä ihmisen Pojan petät? Silloin ne astuiwat edes, ja laskiwat kätensä Jesuksen päälle, ja ottiwat hänen kiinni. Koska ne, jotka hänen ympärillänsä oliwat, näkiwät mitä tulewa oli, sanoiwat he hänelle: Herra, emmekö lyö miekalla? Niin Simon Pietarilla oli miekka, jonka hän weti ulos, ja löi ylimmäisen papin palweliaa ja hakkasi pois hänen oikian korwansa, jonka palwelian nimi oli Malchus. Niin wastasi Jesus ja sanoi: sallikaat tällänsä olla. Ja sanoi Pietarille: pistä miekkas tuppeen; sillä kaikki, jotka miekkaan rupeewat, ne miekkaan hukkuwat. Taikka luuletkos, etten minä woisi wielä rukoilla minun Isääni, lähettämään minulle enemmän, kuin kaksitoistakymmentä legionaa enkeleitä? Eikö minun pidä juoman sitä kalkkia, jonka Isä minulle antoi? Kuinka siis raamattu täytetään, että niin pitää tapahtuman? Ja kuin hän rupesi palwelian korwaan, paransi hän sen.

Sillä hetkellä sanoi Jesus ylimmäisille papille, ja temppelin haltioille ja wanhemmille ja joukoille, jotka hänen tykönsä tulleet oliwat: niinkuin ryöwärin tykö te läksitte miekoilla ja seipäillä minua kiinni ottamaan. Minä olin joka päiwä teidän kanssanne temppelissä, ja opetin, ja ette ojentaneet kättä minun päälleni; mutta tämä on teidän hetkenne ja pimeyden walta, että raamattu täytettäisiin. Silloin kaikki opetuslapset antoiwat hänen ylön ja pakeniwat.

Mutta joukko ja ylimmäinen päämies, ja Juutalaisten palweliat ottiwat Jesuksen kiinni ja sitoiwat hänen, ja talutiwat häntä, wieden ensin Hannaksen tykö, joka oli Kaiphaan appi, ja oli sinä wuotena ylimmäinen pappi.

Digitized by Google

Ja Kaiphas oli se, joka Juutalaisille oli neuwon antanut, että yhtä ihmistä olisi tarpeellinen kuolettaa kansan edestä. Mutta yksi nuorukainen seurasi Jesusta, jolla oli liinainen waate paljaan ihon päällä. Ja nuoret miehet ottiwat hänen kiinni; mutta hän jätti sen liinaisen waatteen, ja pakeni alasti heiltä.

Niin he weiwät Jesuksen ylimmäisen papin Kaiphaan tykö, kussa kirjan-oppineet ja wanhimmat oliwat kokoontuneet. Ja Simon Pietari seurasi Jesusta, ja toinen opetuslapsi, joka oli ylimmäisen papin tuttawa, ja hän meni Jesuksen kanssa ylimmäisen papin saliin. Mutta Pietari jäi ulos owen eteen. Niin se toinen opetuslapsi, joka ylimmäisen papin tuttawa oli, meni ja puhui owen wartialle, ja toi Pietarin sisälle; mutta palweliat, jotka hiilistä oliwat walkian keskellä kartanoa wirittäneet, sillä kylmä oli, seisoiwat ja lämmitteliwät. Ja Pietari seisoi myös heidän kanssansa ja lämmitteli, että hän olisi nähnyt lopun. Koska yksi piika näki hänen walkian tykönä istuwan, katsoi hän hänen päällensä, ja sanoi: sinä myös olit Jesuksen kanssa Galileasta, ja olet yksi tämän miehen opetuslapsista. Mutta hän kielsi kaikkein edessä, ja sanoi: en ole, en minä tunne häntä, enkä tiedä, mitäs sanot. Ja hän meni ulos porstuaan; ja kukko lauloi. Niin ylimmäinen pappi kysyi Jesukselta hänen opetuslapsistansa ja hänen opetuksestansa. Jesus wastasi häntä: minä olen julkisesti maailman edessä puhunut, minä olen aina synagogassa ja temppelissä opettanut, johon kaikki Juutalaiset kokoontuwat, ja en ole mitään salaa puhunut. Mitäs minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka kuuliwat, mitä minä heille puhunut olen. Katso, ne tietäwät, mitä minä sanonut olen. Mutta kuin hän näitä puhui, antoi yksi palwelioista, jotka läsnä seisoiwat, Jesukselle korwapuustin, sanoen: niinkö sinä wastaat ylimmäistä pappia? Jesus wastasi häntä: jos minä pahasti puhuin, niin näytä se pahaksi; mutta jos minä oikein puhuin, miksis minua

Digitized by Google

lyöt? Ja Hannas lähetti hänen sidottuna ylimmäisen papin Kaiphaan tykö.

Mutta Simon Pietari seisoi ja lämmitteli; ja kohta näki hänen taas toinen piika, joka sanoi niille, jotka siellä oliwat: ja tämäkin oli Jesus Natsarenuksen kanssa. Niin he sanoiwat hänelle: etkös ole myös hänen opetuslapsistansa? Taas kielsi hän, ja wannoi: en minä ole. Ja lähes yhden hetken perästä tuli wielä toinen ja todisti, sanoen: totisesti olet sinä yksi heistä; sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees ilmoittaa sinun. Sanoi myös hänelle yksi ylimmäisen papin palweliosta, sen lanko, jonka korwan Pietari hakkasi pois: enkö minä sinua nähnyt yrttitarhassa hänen kanssansa? Niin hän rupesi itseänsä sadattelemaan ja wannomaan: en tunne minä sitä ihmistä, josta te puhutte. Ja wielä hänen puhuissansa lauloi taas kukko, ja Herra käänsi itsensä ja katsoi Pietarin päälle. Niin Pietari muisti Herran puheen, kuin hän hänelle oli sanonut: ennen kuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Ja Pietari meni ulos ja itki katkerasti.

Mutta ylimmäiset papit ja wanhimmat ja kaikki raati etsiwät wäärää todistusta Jesusta wastaan, häntä kuolettaaksensa, ja ei he löytäneet; sillä waikka monta wäärää todistajaa tuli, eiwät kuitenkaan heidän todistuksensa olleet soweliaat. Wiimein tuli kaksi wäärää todistajaa, ja todistiwat wäärin häntä wastaan, sanoen: me kuulimme hänen sanowan: minä tahdon maahan jaottaa Jumalan temppelin, joka käsillä rakettu on, ja kolmena päiwänä toisen jälleen rakentaa, joka ei ole käsillä tehty. Ja ei niinkään ollut heidän todistuksensa sowelias.

Ja ylimmäinen pappi nousi ja kysyi Jesukselta, sanoen: etkös mitään wastaa, mitä nämät sinua wastaan todistawat? Mutta hän oli ääneti, eikä mitään wastannut. Taas ylimmäinen pappi kysyi häneltä, ja sanoi hänelle: oletkos Christus, sen siunatun Poika? Minä wannotan sinua elämän Jumalan kautta, että

Digitized by Google

sanot meille, jos sinä olet Christus, Jumalan Poika? Sanoi Jesus hänelle: sinävä sen sanoit: minä olen. Kuitenki sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän ihmisen Pojan istuwan woiman oikialla puolella, ja tulewan taiwaan pilwissä. Niin ylimmäinen pappi repäisi waatteensa ja sanoi: hän on pilkannut Jumalaa, mitä me enään todistuksia tarwitsemme? Katso, nyt te kuulitte hänen pilkkansa, mitä te luulette? Niin he kaikki tuomitsiwat hänen olewan wikapään kuolemaan. Ja ne miehet, jotka Jesusta kiinni pitiwät, pilkkasiwat häntä, syljeskeliwät hänen kaswoillensa, ja löiwät häntä rusikoillansa, muutamat peittiwät hänen silmänsä, ja löiwät häntä poskelle, ja kysyiwät häneltä, sanoen: arwaa meille Christe, kuka sinua löi? Ja paljon muuta, kuin he pilkkasiwat häntä.

Mutta huomeneltain, päiwän koittaissa, kokoontuiwat kaikki ylimmäiset papit, kirjanoppineet, wanhimmat kansan seassa, ja kaikki raati, Jesusta wastaan, kuolettaaksensa häntä. Ja he weiwät hänen oikeutensa eteen, sanoen: oletkos Christus? Sano meille. Hän wastasi ja sanoi heille: jos minä teille sanon, niin ette minua usko; jos minä taas kysyn, niin ette wastaa, etteä myös päästä minua. Tästedes pitää ihmisen Pojan istuman Jumalan woiman oikialla puolella. Niin he kaikki sanoiwat: niin sinä olet Jumalan Poika? Hän wastasi: te sanotte, että minä olen. He sanoiwat: mitä me enään todistusta tarwitsemme? Me olemme sen kuulleet hänen omasta suustansa.

Neljäs akti.

Mitä Christus teke ja kärsii maailmallisten tuomarein, Pilatuksen ja Herodeksen edessä, ja seisoo raastuwan oikeudessa.

Silloin kaikki joukko nousi ylös, ja he weiwät Jesuksen sidottuna raastuwan eteen ja antoiwat hänen ylön maaherralle Pontius Pilatukselle. Koska Juudas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan tuomituksi, katui hän, ja toi jälleen ne kolmekymmentä hopia-penninkiä pappein päämiehille ja wanhemmille

Digitized by Google

ja sanoi: minä pahasti tein, että minä petin wiattoman weren. Mutta he sanoiwat: mitä meidän siihen tulee? Katso itseäs. Ja hän heitti hopia-penningit temppeliin, läksi sieltä, meni pois ja hirtti itsensä.

Mutta pappein päämiehet ottiwat ne hopia-penningit, ja sanoiwat: ei näitä sowi panna uhri-arkkuun, sillä se on weren hinta. Niin he pitiwät neuwoa ja ostiwat niillä sawen walajan pellon wierasten hautaamiseksi. Sentähden se pelto on kutsuttu tähän päiwään asti weripelloksi. Silloin täytettiin se kuin sanottu oli Jeremialta propheetalta, joka sanoo: ja he otiwat kolmekymmentä hopia-penninkiä, sen arwatun hinnan, jonka he arwasiwat Israelin lapsilta, ja antoiwat sawen walajan pellosta, niinkuin Herra on minun käskenyt.

Koska he oliwat Jesuksen kanssa raastuwan eteen tulleet, niin eiwät Juutalaiset menneet sinne sisälle, ettei he olisi itsiänsä saastuttaneet, waan söisiwät pääsiäis-lampaan. Niin Pilatus meni ulos heidän tykönsä ja sanoi: mitä kannetta te tuotte tätä miestä wastaan? He wastasiwat ja sanoiwat hänelle: ellei hän pahantekiä olisi, emme olisi häntä sinun haltuus antaneet. Niin Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja tuomitkaat häntä teidän lakinne jälkeen. Juutalaiset sanoiwat hänelle: ei meidän sowi ketään tappaa; että Jesuksen puhe täytettäisiin, kuin hän sanoi, ilmoittain, millä kuolemalla hänen piti kuoleman. Ja he rupesiwat kantamaan hänen päällensä, sanoen: tämän me löysimme kansaa wiettelewän, ja kieltäwän keisarille weroa antamasta ja sanowan itsensä olewan kuninkaan Christuksen. Niin Pilatus meni taas raastupaan, kutsui Jesuksen, ja sanoi hänelle: oletkos sinä Juutalaisten kuningas? Jesus wastasi: sanotko sinä sen itsestäs, eli owatko muut sen minusta sinulle sanoneet? Pilatus wastasi: olenko minä Juutalainen? Sinun kansas ja ylimmäiset papit antoiwat sinun minulle ylön; mitäs teynyt olet? Jesus wastasi: ei minun waltakuntani ole tästä maailmasta. Jos minun wal-

Digitized by Google

takuntani olisi tästä maailmasta, niin tosin minun palweliani olisiwat sotineet, etten minä olisi tullut Juutalaisille annetuksi ylön; mutta ei minun waltakuntani ole täältä. Niin Pilatus sanoi hänelle: niin sinä olet kuningas? Jesus wastasi: sinä sen sanot, että minä olen kuningas. Sitä warten olen minä syntynyt ja sitä warten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Jokainen siis, joka totuudesta on, se kuulee minun ääneni. Pilatus sanoi hänelle: mikä on totuus?

Ja kuin hän sen sanonut oli, meni hän taas Juutalaisten tykö, ja sanoi heille: en minä löydä yhtään syytä hänessä. Ja koska hänen päällensä ylimmäisiltä papeilta ja wanhemmilta kannettiin, ei hän mitään wastannut. Niin sanoi Pilatus hänelle: etkös kuule, kuinka paljon he sinua wastaan todistawat? Ja ei hän wastannut häntä yhtäkään sanaa, niin että maaherra suuresti ihmetteli. Mutta he wielä sanoiwat: hän kehoittaa kansan, opettain koko Juudeassa, ja on ruwennut Galileasta hamaan tähän asti.

Koska Pilatus kuuli Galileasta mainittawan, kysyi hän, jos hän Galileasta oli. Ja kuin hän ymmärsi, että hän Herodeksen läänistä oli, lähetti hän hänen Herodeksen tykö; sillä hän oli myös silloin Jerusalemissa. Koska Herodes näki Jesuksen, ihastui hän sangen suuresti: sillä hän oli jo kauwan aikaa häntä halajanut nähdäksensä, että hän oli paljon hänestä kuullut, ja toiwoi häneltä jonkun ihmeen näkewänsä. Ja hän kysyi häneltä moninaisista; mutta ei hän mitään häntä wastannut. Ylimmäiset papit ja kirjanoppineet myös seisoiwat ja kantoiwat kowin hänen päällensä. Mutta Herodes huowinensa katsoi hänen ylön, ja pilkkasi häntä, puetti hänen walkialla waatteella, ja lähetti jälleen Pilatuksen tykö. Sinä päiwänä tuliwat Pilatus ja Herodes ystäwiksi keskenänsä; sillä he oliwat ennen wihamiehet olleet keskenänsä.

Niin Pilatus kutsui kokoon ylimmäiset papit ja waltamiehet ja kansan, ja sanoi heille: te olette tämän

Digitized by Google

ihmisen minulle tuoneet, niinkuin kansan häiritsiän, ja katso, minä olen häntä tutkinut teidän edessänne, ja en löydä yhtään wikaa eli pahantekoa hänessä, josta te kannatte hänen päällensä; eikä Herodeskaan; sillä minä lähetin teidän hänen tykönsä, ja katso, ei hänessä yhtään hengen rikosta löydetty, sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää.

Mutta pääsiäis-juhlana oli maaherra tottunut päästämään kansalle jonkun wangin irralle, jonka he tahtoiwat. Ja silloin oli hänellä yksi kuuluisa wanki (nimittäin) ryöwäri, joka kutsuttiin Barrabbas. Tämä oli kapinan nostajitten kanssa otettu kiinni ja wankeuteen heitetty, joka kapinassa oli murhan tehnyt. Ja kansa meni ja rupesi häntä rukoilemaan tekemään heille, niinkuin hän aina tottunut oli. Wastasi Pilatus, sanoen: teillä on tapa, että minun pitää teille päästämän yhden pääsiäisenä irralle, kumman te tahdotte että minä päästän teille, Barrabban taikka Jesuksen, Juutalaisten kuninkaan, joka kutsutaan Christus? Sillä hän tiesi, että ylimmäiset papit oliwat hänen kateudesta antaneet ylön. Mutta pappein päämiehet ja wanhimmat yllyttiwät kansaa anomaan Barrabbasta, mutta Jesusta hukkaamaan. Niin maaherra sanoi heille: kumman näistä kahdesta te tahdotte, että minä päästän teille? Ja he huusiwat kaikki, sanoen: ei tätä, mutta Barrabbas. Mutta Pilatus puhui taas heille, ja tahtoi Jesuksen päästää, sanoen: mitäs siis minun pitää tekemän Jesukselle, joka kutsutaan Christus? Niin he kaikki huusiwat: ristiin-naulitse, ristiinnaulitse häntä. Mutta hän sanoi kolmannen kerran heille: mitäs hän pahaa teki? En minä löydä yhtään hengen rikosta hänessä: sentähden minä tahdon hänen rangaistuna päästää. Mutta he huusiwat suurella äänellä, pyytäin häntä ristiin-naulittaa. Ja heidän ja ylimmäisten pappein ääni sai wallan.

Niin Pilatus otti Jesuksen ja ruoskitsi hänen; ja maaherran huowit ottiwat Jesuksen raastupaan, kutsuiwat kaiken joukon kokoon hänen tykönsä, riisuiwat

Digitized by Google

hänen ja puettiwat purppuraiseen kaappuun, ja wäänsiwät orjantappuroista kruunun ja paniwat sen hänen päähänsä, ja antoiwat ruowon hänen oikeaan käteensä, ja kumarsiwat polwiansa hänen edessänsä, pilkkasiwat häntä ja rupesiwat terwehtämään, sanoen: terwe, Juutalaisten kuningas! Ja sylkeskeliwät hänen päällensä, ja antoiwat hänelle korwapuusteja, ottiwat ruowon ja löiwät sillä hänen päähänsä.

Silloin Pilatus meni ulos, ja sanoi heille: katsokaat, minä tuon hänen teille ulos, että te tietäisitte, etten minä löydä yhtään syytä hänessä. Niin Jesus meni ulos, kantain orjantappuraista kruunua ja purppuraista kaappua. Ja hän sanoi heille: katso ihmistä! Koska ylimmäiset papit ja palweliat hänen näkiwät, huusiwat he ja sanoiwat: ristiin-naulitse, ristiinnaulitse häntä! Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja ristiin-naulitkaat, sillä en minä löydä yhtään syytä hänessä. Juutalaiset wastasiwat häntä: meillä on laki, ja meidän lakimme jälkeen pitää hänen kuoleman, että hän tekee itsensä Jumalan Pojaksi.

Koska Pilatus tämän puheen kuuli, pelkäsi hän wielä enemmin, ja meni taas raastupaan, ja sanoi Jesukselle: kusta sinä olet? Mutta ei Jesus wastannut häntä. Niin Pilatus sanoi hänelle: etkös mitään minulle wastaa? Etkös tiedä, että minulla on walta sinua ristiin-naulita, ja minulla on walta sinua päästää? Jesus wastasi: ei sinulla olisi yhtään waltaa minun ylitseni, jos ei se sinulle olisi annettu ylhäältä: sentähden on hänellä suurempi synti, joka minun sinulle antoi ylön. Ja siitä ajasta pyysi Pilatus häntä päästää. Mutta Juutalaiset huusiwat ja sanoiwat: jos sinä hänen päästät, niin et sinä ole keisarin ystäwä; sillä joka itsensä tekee kuninkaaksi, hän on keisaria wastaan.

Koska Pilatus tämän puheen kuuli, wei hän Jesuksen ulos ja istui tuomio-istuimelle, siihen paikkaan, joka kutsutaan lithostrotos, mutta Hebreaksi gabbatha. Ja se oli pääsiäisen walmistus-päiwä, lähes kuudennella

Digitized by Google

hetkellä. Mutta kuin hän tuomio-istuimelle istui, lähetti hänen emäntänsä hänen tykönsä, ja käski hänelle sanoa: älä sinä mitään tee tälle wanhurskaalle miehelle; sillä minä olen paljon kärsinyt tänä päiwänä unessani hänen tähtensä.

Ja Pilatus sanoi Juutalaisille: katsokaat teidän kuningastanne! Niin he huusiwat: ota pois, ota pois, ristiin-naulitse häntä! Pilatus sanoi heille: pitääkö minun ristiin-naulitseman teidän kuninkaanne? Ylimmäiset papit wastasiwat: ei meillä ole kuningasta, waan keisari. Koska Pilatus näki, ettei mitään auttanut, mutta enään pauhina tuli, tahtoi hän kansan mieltä noutaa ja tuomitsi heidän anomisensa jälkeen. Ja hän otti wettä ja pesi kätensä kansan edessä, ja sanoi: wiaton olen minä tämän wanhurskaan miehen wereen; katsokaat itsiänne. Niin kaikki kansa wastasi, ja sanoi: hänen werensä tulkoon meidän päällemme, ja meidän lastemme päälle. Silloin päästi hän Barrabbaan, joka kapinan ja murhan tähden wankeuteen heitetty oli, jota he anoneetkin oliwat: mutta Jesuksen antoi hän ylön heidän tahtonsa perään ristiin-naulittaa.

Wiides akti.

Mitä Christus tekee ja kärsii pääkallon paikassa, kaikilta yhteisesti, ja mitä hänen kuolema-hetkellänsä tapahtuu.

Niin sotamiehet ottiwat Jesuksen ja riisuiwat häneltä kaapun, ja puettiwat hänen omiin waatteisinsa, ja weiwät hänen ristiin-naulittaa. Ja hän kantoi ristiänsä. Ja kuin he hänen weiwät ulos, käsittiwät he yhden miehen, joka siitä ohitse käwi ja pellolta tuli, nimeltä Simon Kyrenius, Aleksanderin ja Ruufin isä; sen he waateiwat hänen ristiänsä kantamaan. Hänen päällensä pahiwat he ristin, että hänen piti Jesuksen jälissä kantaman.

Mutta häntä seurasi suuri joukko kansaa ja waimoja, jotka itkiwät ja parkuiwat. Niin Jesus käänsi itsensä heidän puoleensa, ja sanoi: Jerusalemin tyttäret, älkäät minua itkekö, waan itkekäät itse teitänne

Digitized by Google

ja teidän lapsianne. Sillä katso, päiwät tulewat, joina he sanowat: autuaat owat ne hedelmättömät, ja ne kohdut, jotka eiwät synnyttäneet, ja ne nisät, jotka eiwät imettäneet. Silloin he rupeewat sanomaan wuorille: langetkaat meidän päällemme, ja kukkuloille: peittäkäät meitä; sillä jos he nämät tekewät tuoreessa puusa, mitä sitte kuiwassa tapahtun?

Niin wietiin myös hänen kanssansa kaksi muuta pahantekiää surmattaa. Ja he weiwät hänen siihen paikkaan, joka pääkallon paikaksi kutsutaan; mutta Hebreaksi Golgatha. Ja antoiwat hänelle etikkaa eli mirrhattua wiinaa, sapella sekoitettua; ja kuin hän maisti, niin ei hän tahtonut juoda.

Ja he ristiin-naulitsiwat hänen Golgathassa, ja ne kaksi pahantekiää hänen kanssansa, yhden oikialle ja toisen wasemmalle puolelle; mutta Jesuksen keskelle. Ja niin kirjoitus täytettiin, joka sanoo: pahantekiäin seasaan on hän luettu. Ja se oli liki kolmannella hetkellä päiwästä, kuin he hänen ristiin-naulitsiwat. Silloin sanoi Jesus: Isä, anna heille anteeksi! sillä ei he tiedä, mitä he tekewät. Niin Pilatus kirjoitti päälle-kirjoituksen, ja pani ristin päälle. Ja oli näin kirjoitettu: Jesus Natsarenus Juutalaisten kuningas. Tämän päälle-kirjoituksen luki monta Juutalaisista; sillä se paikka oli läsnä kaupunkia, jossa Jesus ristiinnaulittiin; ja oli kirjoitettu Hebreaksi, Greekaksi ja Latinaksi. Niin sanoiwat Juutalaisten ylimmäiset papit Pilatukselle: älä kirjoita: Juutalaisten kuningas, waan että hän on sanonut: minä olen Juutalaisten kuningas. Pilatus wastasi: mitä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin.

Koska siis sotamiehet oliwat Jesuksen ristiin-naulinneet, ottiwat he hänen waatteensa, ja tekiwät neljä osaa, kullenki sotamiehelle osan; siihen myös hameen. Mutta hame ei ollut ommeltu, waan kokonansa (ylhäältä alaspäin) kudottu. Ja he sanoiwat keskenänsä: älkäämme tätä rikkoko, waan heittäkäämme tästä ar-

Digitized by Google

paa, kenenkä se pitää oleman; että raamattu täytettäisiin, joka sanoo: he owat minun waatteeni itsellensä jakaneet; ja owat heittäneet minun hameestani arpaa. Ja sotamiehet tosin näin tekiwät. Silloin seisoi Jesuksen ristin tykönä hänen äitinsä, ja hänen äitinsä sisar Maaria, Kleophan emäntä, ja Maaria Magdalena. Koska siis Jesus äitinsä näki, ja opetuslapsen siinä seisowan, jota hän rakasti, sanoi hän äitillensä: waimo, katso sinun poikaas; sitte sanoi hän opetuslapselle: katso sinun äitiäs. Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi hänen tykönsä.

Mutta kansa seisoi ja katseli, ja ohitsekäymäiset pilkkasiwat häntä, wäänteliwät päätänsä ja sanoiwat: woi sinuas! jalosti sinä Jumalan temppelin maahan jaotat, ja kolmena päiwänä sen jälleen rakennat; auta itseäs: jos sinä olet Jumalan Poika, niin astu alas rististä. Niin myös pappein päämiehet, kirjanoppineet ja wanhimmat pilkkasiwat häntä, ja sanoiwat: muita hän on auttanut, mutta ei hän woi itseänsä auttaa; jos hän on Israelin kuningas, niin wapahtakoon nyt itsensä ja astukoon alas rististä, ja me uskomme hänen. Hän turwasi Jumalaan; päästäköön nyt häntä, jos hän mielistyy häneen; sillä hän on sanonut: Jumalan Poika minä olen. Pilkkasiwat myös häntä sotamiehet, astuiwat hänen tykönsä, ja kokottiwat hänelle etikkaa, sanoen: jos sinä olet Juutalaisten kuningas, niin wapahda itse sinus.

Niin yksi pahantekiöistä, jotka myös ripustetut oliwat, pilkkasi häntä ja sanoi: jos sinä olet Christus, niin auta itseäs ja meitä. Mutta toinen wastasi, ja nuhteli häntä, sanoen: etkö sinäkään Jumalaa pelkää, että olet yhdessä kadotuksessa? Ja tosin me olemme oikein siinä; sillä me saamme meidän töidemme ansion jälkeen; mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt. Ja sanoi Jesukselle: Herra, muista minua, koskas tulet waltakuntaas. Niin Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä päiwänä pitää sinun oleman minun kanssani paratiisissa.

Digitized by Google

Ja se oli lähes kuudennella hetkellä, ja pimeys tuli kaiken maan päälle, hamaan yhdeksänteen hetkeen asti, ja aurinko pimeni. Ja yhdeksännellä hetkellä huusi Jesus korkialla äänellä, sanoen: Eli, Eli! lama sabachtani? se on: Jumalani, Jumalani! miksis minun annoit ylön? Mutta muutamat, jotka siinä seisoiwat, koska he sen kuuliwat, sanoiwat: Eliasta hän huutaa.

Ja kuin Jesus tiesi jo kaikki täytetyksi, ja että raamattu täytettäisiin, sanoi hän: minä janoon. Oli siis yksi astia pantu etikkaa täyteen. Ja kohta juoksi yksi heistä, otti sienen, täytti sen etikalla, ja pani isoppia ympärille, asetti ruowon päähän, piti sen hänen suunsa edessä ja käski juoda. Mutta muut sanoiwat: pidäs, katsokaamme, jos Elias tulee häntä päästämään. Koska Jesus oli etikkaa juonut, sanoi hän: se on täytetty. Ja huusi taas korkialla äänellä, sanoen: Isä! minä annan minun henkeni sinun käsiis. Ja kuin hän sen sanonut oli, kallisti hän päänsä ja ylönantoi henkensä.

Ja katso, temppelin esiwaate repesi kahtia, ylhäältä hamaan alas, ja maa järisi, ja kalliot halkesiwat, ja haudat aukeniwat, ja monta pyhäin ruumista, jotka maanneet oliwat, nousiwat ja läksiwät haudoista, hänen ylösnousemisensa jälkeen, ja tuliwat siihen pyhään kaupunkiin, ja ilmestyiwät monelle.

Koska päämies, joka siinä hänen kohdallansa seisoi, ja ne, jotka hänen kanssansa Jesusta wartioitsemassa oliwat, näkiwät, että hän senkaltaisella huudolla henkensä antoi, ja näkiwät maan järinän, ja ne kuin siellä tapahtuiwat, peljästyiwät he suuresti, kunnioittiwat Jumalaa, ja sanoiwat: totisesti tämä oli hurskas ihminen ja Jumalan Poika. Ja kaikki kansa, kuin sinne katselemaan meni, koska he näkiwät mitä siellä tapahtui, löiwät he rintoihinsa ja palasiwat kotiansa.

Mutta kaikki hänen tuttawansa ja waimot, jotka häntä Galileasta seuranneet oliwat, seisoiwat taempana ja näkiwät nämät kaikki. Joiden seassa oli Maaria Magdalena ja Maaria wähemmän Jaakobin ja Josen äiti, ja Salome Sebedeuksen poikain äiti, jotka myös häntä

Digitized by Google

Galileassa seuranneet ja palwelleet oliwat; ja monta muuta, jotka hänen kansſansa Jerusalemiin menneet oliwat.

Mutta että walmistus-päiwä oli ja ei ruumiita pitänyt ristisſä ſabattina oleman; ſillä ſe ſabatin päiwä oli ſuuri, rukoiliwat Juutalaiſet Pilatusta, että heidän ſääriluunſa piti rikottaman, ja he otettaman alas. Niin tuliwat ſotamiehet, ja rikkoiwat enſimäiſen luut ja toiſen, jotka hänen kansſansa ristiin-naulitut oliwat. Mutta koska he tuliwat Jeſuksen tykö, ja näkiwät hänen jo kuolleeksi, niin ei he rikkoneet hänen luitanſa, waan yksi ſotamiehistä awaſi hänen kylkenſä keihäällä, josta wuoti weri ja weſi.

Ja joka tämän näki, hän on ſen todistanut, ja hänen todistuksenſa on toſi; ja hän tietää itſenſä totta ſanowan, että te myös uskoiſitte. Sillä nämät owat tapahtuneet, että raamattu täytettäiſiin: ei teidän pidä luuta rikkoman hänesſä; ja taas toinen kirjoitus ſanoo: he ſaawat nähdä, ketä he owat piſtäneet.

Kuudes akti.

Kuinka Christus haudataan Joſephilta ja Nikodemukſelta yrttitarhaan, ja mitä ſiinä tapahtuu.

Koska ehtoo tuli, että walmistus-päiwä oli, joka on eſi-ſabatti, tuli Joſeph, Juutalaisten kaupungiſſa Arimathiaſſa ſyntynyt, rikas mies ja kunniallinen raatiherra, joka oli hywä ja hurskas, eikä ollut mieltynyt heidän neuwoonſa ja tekoonſa; ſillä hän odotti myös Jumalan waltakuntaa ja oli Jeſuksen opetuslapſi, kuitenki ſalaa, Juutalaisten pelwon tähden. Hän rohkeni mennä Pilatuksen tykö ja rukoili häntä, että hän oliſi ſaanut ottaa Jeſuksen ruumiin. Niin Pilatus ihmetteli, että hän jo kuollut oli, ja kutſui tykönſä päämiehen, ja kyſyi häneltä, jos hän jo aikaa kuollut oli. Ja kuin hän aſian päämieheltä ymmärſi, antoi hän Joſephille ruumiin. Ja hän osti liina-waatteen. Tuli myös Nikodemus, joka oli enſin yöllä Jeſuksen tykö tullut, ja toi mirrhamia ja aloeta, ſekoitettu

Digitized by Google

lähes sata naulaa. Niin he ottiwat Jesuksen ruumiin, kääreiwät sen puhtaihin liinawaatteihin, ja hywänhajullisilla yrteillä, niinkuin Juutalaisten tapa oli haudata. Mutta siinä paikassa, missä hän ristiinnaulittiin, oli yrttitarha, ja yrttitarhassa oli uusi hauta, jonka he oliwat hakanneet kalliohon, johonka ei wielä kenkään pantu ollut: siihen he paniwat Jesuksen Juutalaisten walmistuspäiwän tähden, että se hauta oli läsnä, ja wierittiwät suuren kiwen haudan owelle, ja meniwät pois. Silloin oli siellä muutamia waimoja, jotka hänen kansansa Galileasta tulleet oliwat, Maaria Magdalena ja Josen Maaria, ja istuiwat haudan kohdalla, katsellen hautaa, ja kuinka hänen ruumiinsa pantu oli. Sitte palasiwat he ja walmistiwat hywänhajullisia yrttejä ja woiteita; mutta sabattina he lepäsiwät lain käskyn jälkeen.

Mutta toisena päiwänä walmistuksen päiwästä kokoontuiwat pappein päämiehet ja Pharisealaiset Pilatuksen tykö, sanoen: herra, me muistamme sen wietteliän sanoneen eläissänsä: kolmen päiwän perästä minä nousen ylös. Käske siis warjeltaa hautaa kolmanteen päiwään asti, ettei hänen opetuslapsensa tulisi yöllä, ja warastaisi häntä, ja sanoisi kansalle: hän nousi kuolleista; ja niin jälkimäinen willitys tulee pahemmaksi kuin ensimäinen. Pilatus sanoi heille: teillä on wartiat, menkäät ja wartioitkaat, niinkuin te tiedätte. Mutta he meniwät pois, ja wahwistiwat haudan wartian kansa, ja lukitsiwat kiwen sinetillänsä.

III. Christuksen ylösnousemisesta kuolleista,

ja mitä hän puhuu ja tekee opetuslastensa tykönä, niinä 40 päiwänä, joina hän itsensä usiasti heille ylösnousemisensa jälkeen ilmoitti.

Koska sabatti kulunut oli, osti ja walmisti Maaria Magdalena ja toinen Maaria, joka kutsutaan Jaakobin, ja Salome ja Johanna, ja muut, jotka heidän kansansa oliwat, ja oliwat Jesusta Galileasta seuran-

Digitized by Google

neet, hywän-hajuisia yrttejä, woidellaksensa Jesusta. Mutta sabattina he oliwat alallansa, lain käskyn jälkeen. Ja sabatin ehtoona hiljain, sinä sabattina, kuin wielä pimeä oli, ensimäisenä sabattina sangen warhain auringon koittaissa, tuliwat he haudalle, kantain hywän-hajuisia yrttejä, joita he walmistaneet oliwat. Ja katso, siinä tapahtui suuri maan järistys; sillä Herran enkeli astui alas taiwaasta, tuli ja wieritti kiwen haudan owelta ja istui sen päälle. Ja hän oli nähdä niinkuin pitkäisen tuli, ja hänen waatteensa oliwat walkiat, niinkuin lumi. Mutta wartiat hämmästyiwät peljäten häntä, ja tuliwat niinkuin he olisiwat olleet kuolleet.

Mutta waimot sanoiwat keskenänsä: kuka meille wierittää kiwen haudan owelta? Sillä se oli sangen suuri. Ja kuin he katsoiwat, näkiwät he kiwen wieritetyksi. Ja kuin he oliwat hautaan menneet, niin ei he löytäneet Herran Jesuksen ruumista. Niin juoksi Maaria Magdalena sitä ilmoittamaan. Ja tapahtui, koska waimot siitä epäiliwät, (ettei he Jesuksen ruumista löytäneet) katso, silloin seisoi kaksi miestä heidän tykönänsä kiiltäwissä waatteissa. Niin he peljästyiwät, ja löiwät kaswonsa maata päin. Niin he sanoiwat heille: miksi te eläwää kuolleitten seasta etsitte? Ei hän ole täällä; mutta nousi ylös. Muistakaat, kuinka hän teille sanoi, koska hän wielä Galileassa oli, sanoen: ihmisen Poika pitää annettaman ylön syntisten ihmisten käsiin, ja ristiin-naulittaman, ja kolmantena päiwänä nouseman ylös. Ja niin he muistiwat hänen sanansa, ja palaisiwat jälleen haudalta, ilmoittain kaikki nämät yhdelletoistakymmenelle ja kaikille muille ja apostoleille. Ja heidän sanansa näkyiwät houraukseksi, eikä heitä uskottu. Koska Maaria Magdalena juoksi (niinkuin sanottu on), tuli hän Simon Pietarin tykö, ja sen toisen opetuslapsen, jota Jesus rakasti, ja sanoi heille: he owat Herran ottaneet pois haudasta, ja emme tiedä, kuhunka he hänen paniwat

Digitized by Google

Niin Pietari nousi, ja meni ulos, ja se toinen opetuslapsi, ja he tuliwat haudalle, ja juoksiwat molemmat ynnä; mutta se toinen opetuslapsi juoksi nopeemmin kuin Pietari, ja tuli ensin haudalle. Ja kuin hän siihen kurkisti, näki hän siellä käärin-liinat; mutta ei hän kuitenkaan mennyt sisälle. Niin Simon Pietari tuli hänen jälisänsä ja meni hautaan, ja näki käärinliinat pantuina, ja sen hikiliinan, joka hänen päänsä päällä oli ollut, ei käärin-liinan kanssa, waan erinänsä käärittynä yhteen paikkaan. Niin meni myös se toinen opetuslapsi sisälle, joka ensin haudalle tullut oli, näki sen ja uskoi. Sillä ei he wielä raamattua ymmärtäneet, että hän oli nousewa kuolleista. Niin ne opetuslapset meniwät taas kokoon. Mutta Pietari ihmetteli sitä, kuin tapahtunut oli.

Mutta Maaria seisoi ulkona haudan edessä ja itki. Ja koska hän niin itki, kumarsi hän itsensä hautaan, ja näki kaksi enkeliä walkeissa waatteissa istuwan, yhden pään puolessa ja toisen jalkain puolessa, siinä, mihin Jesuksen ruumis pantu oli. Ne sanoiwat hänelle: waimo mitäs itket? Hän sanoi: he owat minun Herrani ottaneet pois, enkä tiedä, kuhunka he hänen panneet owat. Koska hän tämän sanonut oli, käänsi hän itsensä taaksepäin, ja näki Jesuksen seisowan, eikä tietänyt, että se oli Jesus. Sanoi Jesus hänelle: waimo, mitäs itket? Ketäs etsit? Mutta hän luuli sen yrttitarhan haltiaksi, ja sanoi hänelle: herra, jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, kuhunkas hänen panit, ja minä menen hänen ottamaan. Jesus sanoi hänelle: Maaria! Niin hän käänsi itsensä ja sanoi hänelle: Rabboni! se on: Mestari! Jesus sanoi hänelle: älä minuun rupee, sillä en minä ole wielä mennyt minun Isäni tykö; waan mene minun weljeini tykö, ja sano heille: minä menen ylös minun Isäni tykö, ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö, ja teidän Jumalanne tykö. Tämä on se Maaria Magdalena, josta Jesus seitsemän perkelettä oli ajanut ulos, jolle, sitte kuin hän ensimäisenä sabattina huo-

Digitized by Google

meneltain oli nousnut ylös, hän ensin näkyi. Hän meni ja ilmoitti opetuslapsille, jotka hänen kanssansa olleet oliwat, jotka murhehtiwat ja itkiwät, että hän oli nähnyt Herran, ja että hän näitä hänelle puhunut oli. Ja kuin he kuuliwat hänen eläwän, ja oli hänneltä nähty, ei he uskoneet.

Ja kuin waimot oliwat hautaan menneet, näkiwät he yhden nuorukaisen istuwan oikialla puolella, joka oli waatetettu pitkällä walkialla waatteella, ja he hämmästyiwät. Mutta se oli Jumalan enkeli. Ja hän sanoi heille: älkäät hämmästykö; minä tiedän, että te etsitte Jesusta Natsarenusta, joka ristiin-naulittu oli. Ei hän ole täällä, hän nousi ylös, niinkuin hän sanonut oli. Tulkaat, katsokaat siaa, kuhunka Herra pantu oli, ja menkäät pian ja sanokaat hänen opetuslapsillensa ja Pietarille, että hän on kuolleista nousnut ylös. Ja katso, hän menee teidän edellänne Galileaan; siellä te saatte hänen nähdä, niinkuin hän teille sanoi. Ja katso, minä olen sen teille sanonut. Ja he meniwät nopiasti ulos, ja pakeniwat haudalta suurella pelwolla ja ilolla, ja juoksiwat ilmoittamaan hänen opetuslapsillensa. Mutta wapistus ja hämmästys oli heidän päällensä tullut; ei he myös kellenkään mitään sanoneet, sillä he pelkäsiwät. Ja heidän mennessänsä hänen opetuslapsillensa ilmoittamaan, katso, niin kohtasi Jesus heidän ja sanoi: terwe teille! Niin he tuliwat ja rupesiwat hänen jalkoihinsa ja kumartaen rukoiliwat häntä. Silloin sanoi Jesus heille: älkäät peljätkö, menkäät ja ilmoittakaat minun weljilleni, että he menisiwät Galileaan, siellä he saawat minun nähdä.

Koska he meniwät pois, katso, niin tuliwat muutamat wartioista kaupunkiin, ja ilmoittiwat ylimmäisille papeille kaikki, mitä tapahtunut oli. Niin he kokoontuiwat wanhimpain kanssa ja neuwoa pitiwät, ja antoiwat sotamiehille paljon rahaa ja sanoiwat: sanokaat, että hänen opetuslapsensa tuliwat yöllä, ja warastiwat hänen meidän maatessamme. Ja jos se tulee maaherran korwille, niin me tahdomme hän-

Digitized by Google

lepyttää, ja saattaa teidän suruttomiksi. Ja he ottiwat rahan, ja tekiwät niinkuin he oliwat opetetut. Ja tämä puhe on ääneksi otettu Juutalaisten seassa tähän päiwään asti.

Ja katso, kaksi heistä meni sinä päiwänä yhteen kylään, joka oli Jerusalemista kuudenkymmenen wakomitan päässä, Emaus nimeltä, ja he puhuiwat keskenänsä kaikista niistä, kuin tapahtunut oli. Ja tapahtui heidän puhuissansa ja tutkistellessansa keskenänsä, että Jesus itse heitä lähestyi, ja matkusti heidän kanssansa; mutta heidän silmänsä pidettiin, ettei he häntä tunteneet. Niin hän sanoi heille: mitkä puheet ne owat, kuin te pidätte keskenänne käydessänne, ja olette murheelliset? Niin wastasi yksi, Kleophas nimeltä, ja sanoi hänelle: oletkos ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päiwinä tapahtui? Hän sanoi heille: mitä? He sanoiwat hänelle: siitä Jesuksesta Natsarenuksesta, joka oli wäkewä propheetta töissä ja sanoissa, Jumalan ja kaiken kansan edessä: kuinka meidän ylimmäiset papit ja päämiehet antoiwat hänen ylön kuoleman kadotukseen, ja ristiin-naulitsiwat hänen. Mutta me luulimme hänen siksi, jonka piti Israelin lunastaman. Ja paitsi kaikkia näitä on jo kolmas päiwä tänä päiwänä, kuin nämät tapahtuiwat. Owat myös muutamat waimot meistä meitä peljättäneet, jotka warhain aamulla tuliwat haudalle, ja kuin ei he löytäneet hänen ruumistansa, tuliwat he ja sanoiwat, että he enkeleinki näyn nähneet oliwat, jotka sanoiwat hänen eläwän. Ja muutamat niistä, jotka meidän kanssamme oliwat, meniwät haudalle, ja löysiwät, niinkuin waimot oliwat sanoneet; mutta ei he häntä nähneet.

Ja hän sanoi heille: o te tomppelit ja hitaat sydämestä uskomaan niitä kaikkia, kuin propheetat puhuneet owat! Eikö Christuksen pitänyt näitä kärsimän, ja hänen kunniaansa käymän sisälle? Ja hän rupesi Mooseksesta, ja kaikista propheetoista, ja selitti heille

Digitized by Google

kaikki kirjoitukset, kuin hänestä oliwat. Ja he lähestyiwät kylää, johon he meniwät, ja hän teetteli itsensä edemmäksi käymään. Ja he waateiwat häntä ja sanoiwat: ole meidän kanssamme, sillä ehtoo joutuu, ja päiwä on laskeunut; ja hän meni olemaan heidän kanssansa.

Ja tapahtui, koska hän atrioitsi heidän kanssansa, otti hän leiwän, kiitti, mursi, ja antoi heille. Niin heidän silmänsä aukeniwat, ja he tunsiwat hänen. Ja hän katosi heidän edestänsä. Ja he sanoiwat keskenänsä: eikö meidän sydämemme meissä palanut, koska hän tiellä meitä puhutteli, ja selitti meille kirjoitukset? Ja he nousiwat sillä hetkellä, ja palasiwat Jerusalemiin, ja löysiwät ne yksitoistakymmentä koossa, ja ne, jotka niiden kanssa oliwat, jotka sanoiwat: Herra on totisesti nousnut ylös, ja ilmaantui Simonille. Ja he jutteliwat heille, mitä tiellä tapahtunut oli, ja kuinka hän heiltä oli tuttu leiwän murtamisessa. Ja ei he näitäkään uskoneet.

Mutta sen sabatin ehtoona, koska owet oliwat suljetut, jossa opetuslapset koossa oliwat, Juutalaisten pelwon tähden: koska he näistä puhuiwat, tuli Jesus itse, heidän atrioitessansa, seisoi heidän keskellänsä, ja sanoi heille: rauha olkoon teille! Ja soimasi heidän epä-uskoansa, ja heidän sydämensä kankeutta, ettei he niitä uskoneet, jotka hänen nähneet oliwat nousneeksi ylös. Niin he hämmästyiwät ja pelkäsiwät, ja luuliwat hengen näkewänsä. Ja hän sanoi heille: mitä te pelkäätte, ja miksi senlaltaiset ajatukset tulewat teidän sydämiinne? Katsokaat minun käsiäni ja jalkojani, että minä itse olen; ruwetkaat minuun ja katsokaat; sillä ei hengellä ole lihaa eikä luita, niinkuin te näette minulla olewan. Ja kuin hän nämät sanonut oli, osotti hän heille kätensä ja jalkansa, ja hänen kylkensä. Niin opetuslapset ihastuiwat, että he näkiwät Herran. Mutta koska ei he wieläkään uskoneet, ilon tähden, waan ihmetteliwät, sanoi hän heille: onko teillä täsä mitään syötäwää? Niin he paniwat

Digitized by Google

hänen eteensä kappaleen paistettua kalaa, ja wähän mesileipää. Ja hän otti sen ja söi heidän nähdensä.

Ja hän sanoi heille: nämät owat ne sanat, jotka minä puhuin teille, koska minä wielä teidän kanssanne olin; sillä kaikki pitää täytettämän, mitä kirjoitettu on Mosekseen laissa ja propheetoissa ja psalmeissa minusta. Silloin hän awasi heidän ymmärryksensä, kirjoituksia ymmärtämään, ja sanoi heille: niin on kirjoitettu, ja niin tuli Christuksen kärsiä, ja kolmantena päiwänä nousta kuolleista. Ja että hänen nimeensä pitää parannusta saarnattaman, ja syntein anteeksi antamusta kaikissa kansoissa, ruweten Jerusalemista. Mutta te olette kaikkein näiden todistajat. Silloin sanoi hän heille: rauha olkoon teille! Niin kuin Isä minun lähetti, niin minä myös lähetän teidän. Ja kuin hän nämät sanonut oli, puhalsi hän heidän päällensä, ja sanoi: ottakaat Pyhä Henki! joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan; ja joille te ne pidätte, niille ne owat pidetyt.

Mutta Thomas, yksi kahdestatoistakymmenestä, joka kaksoiseksi kutsutaan, ei ollut heidän kanssansa, koska Jesus tuli. Niin muut opetuslapset sanoiwat hänelle: me näimme Herran. Mutta hän sanoi heille: ellen minä näe hänen käsissänsä naulain reikää, ja pistä sormeani naulain siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko.

Ja kahdeksan päiwän perästä oliwat opetuslapset taas sisällä, ja Thomas heidän kanssansa. Niin Jesus tuli, kuin owet suljetut oliwat, ja seisoi heidän keskellänsä ja sanoi: rauha olkoon teille! Sitte sanoi hän Thomaalle: pistä sormes tänne, ja katso minun käsiäni; ja ojenna tänne kätes, ja pistä minun kylkeeni; ja älä ole epä-uskoinen, waan uskowainen. Thomas wastasi, ja sanoi hänelle: minun Herrani ja minun Jumalani! Jesus sanoi hänelle: että näit minun, Thomas, niin sinä uskoit; autuaat owat ne, jotka eiwät näe, ja kuitenkin uskowat.

Digitized by Google

Sitte ilmoitti Jesus taas itsensä opetuslapsille Tiberian meren tykönä; ja hän ilmoitti itsensä näin: Simon Pietari ja Thomas, joka kaksoiseksi kutsutaan, oliwat ynnä, ja Nathanael, joka oli Galilean Kaanaasta, ja Sebedeuksen pojat ja kaksi muuta hänen opetuslapsistansa. Sanoi Simon Pietari heille: minä menen kalaan. Ne sanoiwat hänelle: me menemme myös kanssas. Niin he meniwät ja astuiwat kohta wenheesen, ja ei he sinä yönä mitään saaneet.

Mutta koska jo aamu oli, niin seisoi Jesus rannalla; mutta ei opetuslapset tietäneet, että se oli Jesus. Niin sanoi Jesus heille: lapset, onko teillä mitään syötäwää? He wastasiwat häntä: ei. Hän sanoi heille: laskekaat werkko oikialle puolelle wenhettä, niin te löydätte. Niin he laskiwat, ja tuli niin paljo kaloja, ettei he woineet wetää. Niin se opetuslapsi sanoi, jota Jesus rakasti, Pietarille: Herra se on.

Koska Simon Pietari sen kuuli, että se oli Herra, wyötti hän hameen ympärillensä, sillä hän oli alasti, ja heitti itsensä mereen. Mutta muut opetuslapset tuliwat wenheellä; sillä ei he olleet kaukana maalta, waan lähes kaksi sataa kyynärää, ja wetiwät werkon kaloinensa. Koska he siis oliwat maalle tulleet, näkiwät he hiilet pantuina, ja kalat niiden päällä, ja leiwän. Jesus sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista, kuin te nyt saitte. Simon Pietari meni ja weti werkon maalle, täynnänsä suuria kaloja, sata ja kolmekuudettakymmentä. Ja waikka niitä niin monta oli, ei kuitenkaan werkko rewennyt. Jesus sanoi heille: tulkaat ruualle. Mutta ei yksikään opetuslapsista uskaltanut häntä kysyä: kukas olet? Sillä he tiesiwät sen olewan Herran. Niin Jesus tuli, otti leiwän ja antoi heille, niin myös kalan. Tämä on kolmas kerta, kuin Jesus opetuslapsillensa ilmestyi, sitte kuin hän oli nousnut ylös kuolleista.

Koska he siis syöneet oliwat, sanoi Jesus Simon Pietarille: Simon Jonaan poika, rakastatkos minua enemmin kuin nämät? Hän sanoi: jaa, Herra, si-

Digitized by Google

tiedät, että minä sinua rakastan. Hän sanoi hänelle: ruoki minun karitsoitani. Ja hän sanoi taas toisen kerran hänelle: Simon Jonaan poika, rakastatkos minua? Hän wastasi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Sanoi hän hänelle: kaitse minun lampaitani. Ja hän sanoi kolmannen kerran hänelle: Simon Jonaan poika, rakastatkos minua? Pietari tuli murheelliseksi, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: rakastatkos minua? Ja sanoi hänelle: Herra, sinä tiedät kaikki, sinä tiedät, että minä rakastan sinua. Jesus sanoi hänelle: ruoki minun lampaitani. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: koska sinä olit nuori, niin sinä wyötit itses, ja menit kuhunkas tahdoit; mutta koskas wanhenet, niin sinä ojennat kätes, ja toinen wyöttää sinun, ja wie sinun, kuhunka et sinä tahdo. Mutta sen hän sanoi, antain tietää, millä kuolemalla hänen piti Jumalaa kunnioittaman.

Ja kuin hän sen sanonut oli, sanoi hän hänelle: seuraa minua. Niin Pietari käänsi itsensä, ja näki sen opetuslapsen seuraawan, jota Jesus rakasti, ja oli ehtoollisessa Jesuksen rinnoilla maannut, ja sanonut: Herra, kuka se on, joka sinun pettää? Koska siis Pietari hänen näki, sanoi hän Jesukselle: Herra, mitäs tämä? Jesus sanoi hänelle: jos minä tahtoisin hänen siihen asti olewan, kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? Seuraa sinä minua. Niin weljesten seassa käwi ulos se puhe, ett'ei sen opetuslapsen pitänyt kuoleman. Mutta ei Jesus hänelle sanonut: ei hän kuole; waan: jos minä tahtoisin hänen siihen asti olewan, kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? Tämä on se opetuslapsi, joka todistaa näistä, ja on nämät kirjoittanut, ja me tiedämme hänen todistuksensa todeksi.

Mutta ne yksitoistakymmentä opetuslasta meniwät Galileaan, sille mäelle, jonka Jesus oli heille määrännyt. Ja hän nähtiin useammalta, kuin wiideltä sadalta weljeltä yhdellä haawaa, joista monta wielä eläwät; mutta muutamat owat nukkuneet. Ja koska he näkiwät hänen, kumarsiwat he häntä; mutta muutamat

Digitized by Google

epäiliwät. Ja Jesus tuli, ja puhutteli heitä, sanoen: minulle on annettu kaikki woima taiwaassa ja maan päällä. Menkäät siis kaikkeen maailmaan, ja saarnatkaat ewankeliumia kaikille luoduille; ja opettakaat kaikkea kansaa, ja kastakaat heitä nimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen. Ja opettakaat heitä pitämään kaikki, kuin minä olen teille käskenyt. Joka uskoo ja kastetaan, se tulee autuaaksi; mutta joka ei usko, se kadotetaan.

Mutta nämät owat ne merkit, jotka niitä seuraawat, kuin uskowat: minun nimeni kautta pitää heidän perkeleitä ajaman ulos, uusilla kielillä puhuman, kärmeet ajaman pois. Ja jos he jotakin myrkkyä juowat, niin ei se heitä mitään wahingoita. Sairasten päälle pitää heidän kätensä paneman, ja ne paranewat. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päiwä maailman loppuun asti.

IV. Christuksen taiwaasen astumisesta,

ja mitä siinä silloin tapahtuu; kuinka hän myös Pyhän Hengen lähettää.

Mutta ennen kuin hän otettiin ylös, osotti hän itsensä eläwäksi, hänen kärsimisensä jälkeen, hänen opetuslapsillensa moninaisilla merkeillä: koska hän itsensä heillen näytteli neljäkymmentä päiwää, ja puhui heille Jumalan waltakunnasta, awaten heidän ymmärryksensä kirjoituksia ymmärtämään.

Ja kuin hän heidät oli koonnut, kielsi hän heitä lähtemästä Jerusalemista; waan että he Isän luwausta odottaisiwat, sanoen: katso, minä lähetän Isäni lupauksen teidän päällenne, josta te minulta kuulleet olette. Mutta teidän pitää oleman Jerusalemissa, siihen asti, kuin te puetetaan woimalla korkeudesta. Sillä Johannes tosin kasti wedellä; mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä, ei monen päiwän perästä. Koska he siis kokoontuneet oliwat, kysyiwät he häneltä, sanoen: Herra, tällä ajallakos Israelille waltakunnan jälleen rakennat?

Digitized by Google

Niin hän sanoi heille: ei teidän tule tietää aikaa, eikä hetkeä, jotka Isä on hänen woimaansa pannut. Waan teidän pitää saaman Pyhän Hengen woiman, joka teidän päällenne on tulewa. Ja teidän pitää minun todistajani oleman, ei ainoastansa Jerusalemissa, mutta myös koko Juudeassa ja Samariassa, ja sitte maailman ääreen.

Niin hän wei heidän hamaan Bethaniaan, nosti ylös kätensä ja siunasi heitä. Ja tapahtui, koska hän heitä siunannut oli, erkani hän heistä, ja otettiin heidän nähdensä ylös ja meni taiwaasen, ja pilwi wei hänen ylös heidän silmäinsä edestä, ja istuu Jumalan oikialla kädellä. Ja kuin he katseliwat taiwaasen hänen mennessänsä, katso, niin heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä, walkeissa waatteissa, jotka sanoiwat: Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taiwaasen? Tämä Jesus, joka teiltä otettiin ylös taiwaasen, on niin tulewa, kuin te hänen taiwaasen menewänki nä'itte. Ja koska he häntä kumartaneet ja rukoilleet oliwat, palasiwat he taas suurella ilolla Jerusalemiin wuorelta, joka Öljymäeksi kutsutaan, ja on läsnä Jerusalemia, sabatin matkan. Ja kuin he tuliwat sisälle, meniwät he siihen saliin, kussa he oleskeliwat: Pietari ja Jaakob, Johannes ja Andreas, Philippus ja Thomas, Bartholomeus ja Mattheus, Jaakob Alphein poika ja Simon zelotes, ja Juudas Jaakobin. Kaikki nämät oliwat yksimielisesti pysywäiset ko'ossa rukouksessa ja anomisessa, waimoin kanssa, ja Maarian, Jesuksen äitin ja hänen weljeinsä kanssa, ja oliwat aina temppelissä, kiittiwät ja kunnioittiwat Jumalaa. Amen!

Niinä päiwinä nousi Pietari opetuslasten keskellä, ja sanoi (ja joukko oli nimeltä yhteen lähes kaksikymmentä toista sataa): te miehet ja weljet, se kirjoitus piti täytettämän, jonka Pyhä Henki oli Dawidin suun kautta Juudasta ennen sanonut, joka niiden johdattaja oli, kuin Jesuksen ottiwat kiinni. Sillä hän oli meidän lukuumme luettu, ja oli tämän wiran meidän kanssamme saanut. Ja hän on ansainnut pellon wäärywyden

Digitized by Google

palkasta; ja kuin hän pudotettiin alas, on hän keskeltä kaytia pakahtunut, että kaikki hänen sisällyksensä läksiwät ulos. Ja se oli tiettäwä kaikille, kuin Jerusalemissa asuwat, että se pelto heidän kielellänsä kutsutaan Akeldama, se on: weripelto. Sillä se on kirjoitettu Psaltarin raamatussa: hänen kotonsa pitää kylmille tuleman, eikä siinä pidä asujanta oleman, ja toisen pitää hänen piispautensa saaman. Niin pitää näistä miehistä, jotka meidän kanssamme olleet owat (kaiken sen ajan, kuin Herra Jesus meidän kanssamme ulos ja sisälle käwi, ruweten Johannexsen kasteesta hamaan siihen päiwään asti, jona hän meiltä otettiin ylös) yksi tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaksi, ynnä meidän kanssamme.

Ja he asettiwat kaksi ehdolle, Josephin, joka kutsutaan Barsabas, liialta nimeltä Justus, ja Matthian. Ja he rukoiliwat ja sanoiwat: sinä Herra, joka kaikkein sydämet tiedät, osota, kumman sinä näistä kahdesta olet walinnut saamaan tämän palwelukSen ja apostolin wiran arpaa, josta Juudas on wilpistynyt pois, menemään pois siallensa. Ja he heittiwät heistä arwan, ja arpa lankesi Matthian päälle, ja hän walittiin yksimielisesti yhdentoistakymmenen apostolin sekaan.

Ja kuin wiideskymmenes päiwä täytettiin, oliwat he kaikki yksimielisesti koossa. Ja humaus tapahtui äkisti taiwaasta, niinkuin suuri tuulispää olisi tullut, ja täytti koko huoneen, kussa he oliwat istumassa. Ja heille näkyiwät wiileskellyt kielet, niinkuin tuliset, ja istuiwat kunki heidän päällensä. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä, ja rupesiwat puhumaan muilla kielillä sen jälkeen, kuin Henki antoi heidän puhua.

Mutta he meniwät ja saarnasiwat joka paikassa, ja Herra waikutti heidän kanssansa, ja wahwisti sanan seuraawaisten merkkein kautta.

Digitized by Google

V. Jerusalemin, Jumalan pyhän kaupungin, surkia ja kauhia häwityksen historia, Flawius Josephilta, joka myös itse siinä oli, kirjoitettu.

I.

Jumalan uskollisesta waroittamisesta oikiaan katumukseen, moninaisten erinomaisten merkkein kautta, paitsi sitä, kuin itse sanalla ennen usein neuwottu oli.

Koska aika lähestyi, jolla Jumala tahtoi Jerusalemin ja Juudan kansaa rangaista, ja sen wiimeisen waiwan heidän päällensä tuottaa, josta propheetat ja meidän Herra Christus heille usein ennen uhaten sanonut oli, tapahtuiwat ensin nämät seuraawaiset merkit:

Taiwaassa näkyi miekan kaltainen pyrstötähti, jonka jokainen näki juuri kaupungin päällä koko ajastajan olewan.

Makian leiwän päiwänä, nimittäin kahdeksantena päiwänä huhti-kuussa, liki yhdeksännellä hetkellä yötä, walaisi senkaltainen kirkkaus alttarin tykönä Jerusalemin temppelissä, että jokainen luuli selkiän päiwän olewan.

Niin myös suuri waskinen owi temppelissä, jota kaksikymmentä miestä suurella työllä awasi ja sulki, itsestänsä yöllä aukeni, liki kuudennella hetkellä, waikka hän wahwoilla salwoilla ja lukuilla lukittu ja suljettu oli.

Toisena päiwänä kolmattakymmentä touko-kuussa näkyiwät neljällä kulmalla taiwaassa waunut edes ja takaisin pilwissä liikkuwan, ja yksi joukko warustettua sotawäkeä, jotka suurella kapinalla ja huudolla toinen toistansa wastaan karkasiwat, niinkuin he keskenänsä olisiwat sotineet ja tapelleet.

Heluntai-yönä, pappein temppelissä ollessa ja juhlan tarpeita walmistaissa, kuuliwat he ensisti suuren hymnän, ja kohta äänen huutawan ja sanowan: lähtekäämme täältä. Waikka muutamat sanowat sen silloin tapahtuneen, kuin Christus ristin päällä kärsei, ja esirippu temppelissä repesi.

Digitized by Google

Jerusalemiin tuli myös lehtimajan juhlalle yksi wiheljäinen mies, nimeltä Josua Ananian poika. Tämä oli erinomaiselta hengeltä wimmattu, rupesi korkiasti huutamaan ja sanomaan: huuto idästä, huuto lännestä, huuto kaikesta neljästä tuulesta, huuto Jerusalemista ja temppelistä, surkia walitus yljän ja morsiamen ylitse, huuto myös kaiken kansan ylitse. Tainkaltainen kauhia huuto oli hänellä lakkaamata, sekä röllä että päiwällä, ja juoksenteli niinkuin mieletön joka paikassa ympäri kaupunkia. Ja waikka muutamat (jotka sitä pahaksuiwat, että hän heille ja kaupungille pahaa ennusti) hänen toisinansa ottiwat kiinni, ja armottomasti witsoilla suomeiwat, ei hän kuitenkaan huutamasta lakannut. Sitte weiwät he hänen maaherran eteen, jonka Romalaiset oliwat heidän päällensä asettaneet. Se antoi hänen surkiasti luihin asti ruoskittaa; mutta ei hän ikänänsä sanallakaan armoa anonut, eikä wesi-pisaraa wuodattanut, eli siitä totellut; waan huusi lakkaamata: woi, woi, woi, sinuas! sinä waiwainen Jerusalem! Heidän tuomarinsa Albinus piti hänen mielipuolena ihmisenä, ja sentähden ei hänestä lukua pitänyt. Näin käwi hän koko seitsemän ajastaikaa enimmiten yksinänsä, niin ettei hän monen kanssa kanssakäymistä pitänyt; mutta oli niinkuin hänellä joitakuita erinomaisia korkeita asioita olisi ajatteltawina ollut; ja tämä oli aina hänen suussansa: woi, woi, woi, sinuas! sinä waiwainen Jerusalem! eikä koskaan siitä alinomaisesta huudosta hänen äänensä langennut. Koska Romalaiset oliwat jo kaupungin piirittäneet, käwi hän aina muurin päällä ympäri, huutain ja sanoen: woi kaupunkia, woi temppeliä, woi kansaa? Wiimein lisäsi hän myös tämän, jota ei hän ennen ollut sanonut: woi minuakin! Ja sillä hetkellä hän wihollisilta kuoliaaksi ammuttiin. Nämät ja muut kauhiat merkit tapahtuiwat Juutalaisille waromiseksi, ennen kuin Jerusalem häwitettiin; mutta he sitä wastaan selittiwät yhden osan näistä merkeistä heidän oman tahtonsa perään, yhden osan katsoiwat he ylön: siihen asti, kuin

Digitized by Google

heidän suuri pahuutensa, heidän isänsä maan ja oman heidän hukkumisensa kanssa, woimallisesti tuli osotetuksi ja alaspoljetuksi.

II.

Siitä waiwaisuudesta ja surkeudesta, kuin Juudan kansan maakunnissa ja Jerusalemissa oli, ennen kuin se piiritettiin.

Koska Juutalaiset niinkuin murhaajat ja pettäjät oliwat wiattoman Christuksen päiwiltä pois ottaneet, rupesi koko Juudan waltakunta ja hallituksen meno kohta päiwä päiwältä heikkenemään ja pahenemaan. Ylimmäiset papit rupesiwat muita pappeja wainoomaan; herrain ja woimallisten waiheella oli alinomainen wiha, kateus ja waino. Kaikki kääntyiwät eripuraisuuteen, niin että julkisesti joku muutos näkyi hallituksessa seuraawan. Senkaltaisesta muodottomasta wainosta, kateudesta ja eripuraisuudesta niiden woimallisten wällillä nousiwat moninaiset lahkokunnat ja wahingolliset eriseurat, jotka paljon pahaa matkaan saattoiwat: Niin myös, sekä Jerusalemissa että ulkona, paljon tehtiin wäkiwaltaa ja murhaa, niin että maailmallinen ja hengellinen hallitus oli jo peräti lankeemallansa. Keisar Nero lähetti myös Cestus Floruksen (jonka tähden ei wähin meteli tapahtunut) Juutalaisia hallitsemaan; mutta että hän oli monessa asiassa heillen aiwan kowa ja ankara hänen ahneutensa, koreutensa ja ylpeytensä tähden, ajoiwat Juutalaiset hänen pois, ja siinä sodassa, jonka he hänen kansansa pitiwät, löiwät he häneltä enemmän kuin wiisituhatta Romalaista, jotka hänen puolellansa oliwat. Näin Juutalaiset kiukuitsiwat ja härsytteliwät (Jumalan sallimisesta, joka heidän pahoja tekojansa nyt kostaa ja rangaista tahtoi) Romalaisia päällensä, omaksi lankeemiseksensa. Mutta koska Nero tämän tietää sai, lähetti hän kohta Flawius Wespasianuksen hänen poikansa Tituksen kanssa Syriaan. Silloin oli myös yhteinen luulo ja sanoma koko itäisellä maalla (niinkuin Swetonius Tranquillus kirjoittaa), että Juudan maalta

Digitized by Google

oli niin woimallinen tulewa, joka kaiken maailman piti alansa saaman. Waikka se tosi oli, ja taidettin ymmärtää Christuksen hengellisestä hallituksesta, jota silloin pyhän ewankeliumin kautta koko maailmassa ilmoitettiin, ymmärsiwät kuitenki muutamat tämän näistä kahdesta Wespasianuksesta. Mutta Juutalaiset omistiwat tämän itsellensä ja niin itsestänsä selittiwät, että he ensisti muutamissa tappeluksissa woittiwat wihollisensa, ja rupesiwat sitte ylönpaltisesti ylpeilemään ja paisumaan, tehden itsellensä kolme päämiestä, ja woittiwat niin Askalonin kaupungin. Mutta siinä he kahdesti Romalaisilta woitettiin, ja lyötiin heiltä enemmän kuin kaksikymmentä tuhatta heidän ylimmäistensä kanssa.

Sitte meni Wespasianus keisarin käskystä Galileaan, joka oli woimallinen maakunta wäestä, ryösti ja raateli sen niin surkiasti, ettei murhalla, ryöwäämisellä ja polttamisella yhtään loppua ollut. Silloin siellä monta Juutalaista tapettiin, yhdellä erällä wiisikymmentä tuhatta wahwaa, walittua sotamiestä, ilman waimoita, lapsita ja muuta kansata. Ei wihollinen armahtanut enemmän nuorta, kuin wanhaakaan, ei raskaita waimoja, ei myös lapsiakaan kehdossa. Wespasianus lähetti kuusituhatta nuorta miestä Achajaan, yhtä nientä poikki kaiwamaan. Orjiksi myytiin kolmekymmentä tuhatta Juutalaista, ja wiisikymmentä tuhatta pelwosta kaulansa poikki lankesiwat, ja korkiain mäkein kukkuloilta itsensä maahan syöksiwät. Siihen aikaan oli yksi wiisas mies, Josephus nimeltä, joka myös pappi oli ja päämies Juutalaisten sodassa. Hän pakeni pelwosta muiden kanssa Jotapataan, Galilean kaupunkiin, ja siinä itsensä lymytti. Koska hän kiinni saatiin ja Wespasianuksen tykö wietiin, ennusti hän Wespasianuksen keisariksi tulewan; sentähden häntä armahdettiin ja Wespasianukselta suuressa arwossa pidettiin. Tämä sitte historiat kirjoitti, jotka meillä Juutalaisten menosta owat. Koska nämät näin Galileassa tapahtuiwat, kokosi suuri joukko ryöwäreitä itsen-

Digitized by Google

Jerusalemiin, ja ensisti salaa paljon murhaa tekiwät, ja rupesiwat sitte julkisesti ryöwäämään ja murhaamaan, ja sitä wiheliäistä Jerusalemin kaupunkia surkiasti waiwaamaan. Tämän oli yksi woimallinen herras-mies, Johannes nimeltä, matkaan saattanut, että hän olisi hallituksen alansa saanut. Silloin myös muutamat ylimmäisistä papeista tapettiin, ja usiasti temppelissäkin wertä wuodatettiin, ja kaksitoistakymmentä tuhatta Juudan parasta wapausmiestä siinä kapinassa surmattiin. Muutamat luulewat Romalaisten tämän kapinan salaisten neuwoin ja juonien kautta matkaan saattaneen. Ja niin Jerusalem silloin kolminaisella waiwalla waiwattiin, nimittäin: Romalaisten sodalla, kapinalla kaupungissa, ja tyrannein julmuudella, jotka toinen toisensa perään kawalilla juonilla itsensä korottiwat, ja herrautensa tähden kaupungissa wertä wuodattiwat. Koska Gadarenit itsensä Romalaisia wastaan asettiwat, että Wespasianuksen täytyi talwi-siansa muuttaa ja pikaisesti itsensä heitä wastaan walmistaa, niin hän woitti heidän kaupunkinsa Gadaran, ja sen päämiehen Placiduksen kuoliaaksi löi, tappoi paossa liki kolmekymmentä tuhatta kaupungin asujanta, otti kaksi tuhatta wangiksi, ja muu kansa, kuin pakoon pääsi, syöksi itsensä Jordanin wirtaan, joiden kuolleet ruumiit okeniwat Jordania myöten alas Asphaltian mereen, joka Kuolleeksi Mereksi kutsutaan. Ja ne Juutalaiset sillä puolen Jordanin, hamaan Macheroniin asti, sitte joka paikassa Romalaisilta woitettiin, ja suuri pelko tuli heidän päällensä. Koska talwi kulunut oli, sai Wespasianus kohta kewäillä sanoman Cesareaan, että keisari Nero oli kuollut, sentähden walmisti hän itsensä kiiruusti, läksi Cesareasta, ja sitte kuin hän kaikki Juudan ja Idumean kaupungit woittanut oli, paitsi muutamia linnoja, jotka wieraan sotawäen hallussa oliwat, täytti hän ne kaupungit Romin sotawäellä, että hän sitä paremmin olisi woittanut Jerusalemin, joka wielä ainoastansa woittamata oli. Niin Wespasianus walittiin ja kuulutettiin sotawäeltänsä siihen aikaan keisariksi.

Digitized by Google

Sitte meni hän Egyptiin, ja aikoi niin Italiaan, antain sodan Juutalaisten kanssa, poikansa Tituksen haltuun.

III.

Jerusalem piiritetään 14 päiwänä huhti-kuussa, temppeli poltetaan 10 p. elo-kuussa, ja häwitetään 8 p. syys-kuussa; mitä myös muuta sillä wälillä tapahtuu.

Koska Titus ajoi Jerusalemin ohitse, ja piiritti sen, oliwat Juutalaiset hänen pian wangiksi saaneet, että hän tuskin pääsi. Sitte sioitti hän leirinsä Skopukseen, johon neljäs osa penikulmaa oli kaupungista, ja lähetti sotawäkensä kaupunkia piirittämään. Siihen aikaan oli paljon kansaa kaikista kaupungeista pääsiäisjuhlan tähden Jerusalemiin tullut, johon ennenki suuri joukko joutilasta kansaa itsensä koonnut oli (jotka Galileasta ulos ajetut oliwat), niin että siinä oli kolme osaa, jotka kaiken yksimielisyyden turmeliwat, ja koko hallituksen, niinkuin usein tapahtuu, enemmän ja enemmän riiwasiwat ja pahensiwat. Yhdellä osalla heistä oli temppeli hallussa, joiden päämies oli Eleasar Simonin poika; hänen työnsä ne Seloterit itsiänsä pitiwät, jotka oliwat aiwan paha-ilkiset, ja kaupungin asujille paljon pahaa tekiwät. Alimmainen puoli kaupunkia oli Johannekseu hallussa, joka kaiken pahuuden alku ja juuri oli, josta jo ennen puhuttu on. Ylimmäinen puoli kaupungista oli Simonin hallussa, kahdenkymmenen tuhannen Edomealaisten kanssa, jotka oliwat kutsutut Seloterein wäkiwallasta ja murhasta kaupunkia warjelemaan. Ja kuin he niin joutuneet oliwat, olisiwat he mielellänsä senkaltaisista pahanjuonisista päästä pyytäneet, mutta ei he taitaneet. Koska Titus tämän ymmärsi, että kaupunki oli ylönpaltisella wäellä täytetty, rohkasi hän itsensä, ja walmisti itsensä kiiruusti kaupunkia piirittämään, ja antoi tehdä walleja ympäri kaupungin, niinkuin Christus heillen ennen sanonut oli, että niin paljon kansaa koossa oli, ja hän olisi sitä pikemmin taitanut heitä näljällä kuolettaa. Koska Juutalaiset tämän näkiwät, pak-

Digitized by Google

kosiwat he ulos suurimmalla woimallansa, tahtoin sitä estää; mutta ei heidän mitään auttanut, sillä Jumala tahtoi jo nyt heidän kansansa lopun tehdä. Sentähden ei heidän neuwonsa ja aiwoituksensa kuhunkaan joutuneet; waan kaikki joutuiwat wihaan ja ilkiwaltaisuuteen. Kaupungissa tapahtui suuri kapina, jossa paljon kansaa temppelin tykönä tapettiin ja surmattiin. Jerusalemin kaupunki oli kyllä wahwa ja kolminaisella muurilla turwattu ja wahwistettu siltä puolelta, jolta kaupunkiin tultaa olisi taidettu. Sentähden Romalaiset itsensä kaikella woimalla wahwistiwat kaupunkia wäki-rynnäköllä ottamaan ja woittamaan, ja saiwat wiimein suurella työllä ne kaksi wiimeistä muuria, jolla ajalla myös paljon kansaa siellä nälkään kuoli. Ne jotka parhaat ja rakkaat ystäwät olleet oliwat, usein keskenänsä leiwän palaisen tähden tappeliwat. Lapset tempasiwat usein ruuan wanhempainsa suusta. Ei weli armahtanut sisartansa, eikä sisar weljeänsä. Karpio ohria maksoi monta kultapenninkiä; muutamat söiwät suuren näljän tähden järjettömäin luontokappalten sontaa ja etseiwät myös kauhiaa ja kelwotonta syötäwää, jolla he olisiwat nälkää sammuttaneet. Muutamat nykiwät ja söiwät nahan miekkansa tupesta; muutamat löydettiin kuolleina, joilla heinä-tukko oli suussa. Siihen aikaan kuoli siellä näljästä niin paljon kansaa, niinkuin Aninus Eleasarin poika, joka kaupungista sitte Titukseen piirittäissä pakeni, sanoo: että siellä haudattiin sata tuhatta ja wiisikymmentä tuhatta kuollutta. Hegesippus kirjoittaa ainoastansa yhden portin kautta monta tuhatta ruumista kannetuksi ulos, että lähes kuusi sataa tuhatta ihmistä siinä kapinassa pois tuli. Juutalaisilla oli wielä Antonia hallussa, yksi wahwa ja luja linna, niin myös temppeli, josta silta oli kaupunkiin tehty. Näitä kahta woittaa oli suurempi työ kuin jotakuta niistä muista paikoista, ja waikka nälkä Juutalaisia suuresti ahdisti, ja tahtoi lopun heidän kansansa tehdä, kuitenkin ajatteli Titus sen pitkälliseksi; sentähden neuwoi hän sotawäkeänsä linnaa wäki-

Digitized by Google

rynnäkköllä ottamaan, ja woimalliſella kädellä woittamaan; ja waikka ſe waarallinen aikominen oli, ſaiwat Romalaiſet kuitenki woiton; mutta Juutalaiſilla ei ollut yhtään onnea misſään aſiaſſa. Koska Romalaiſet linnan ſaiwat, ja waskitorwella merkki annettiin, niin kaikki Juutalaiſet tapettiin, joilla linna ennen ollut oli; muutamat ylitſe muurin heitettiin, muutamat itſenſä kuoliaaksi pudottiwat ja muutamat höllä kaupunkiin pakeniwat. Sitte he ſuurella woimalla niiden päälle karkaſiwat, joiden hallusſa temppeli oli, ja ſanotaan, että Titus tahtoi temppeliä armahtaa, kuin uskottawa oli, Jumalan palwelukſen tähden; mutta ei ſe mitään auttanut, ſillä Jumala tahtoi, ettei ſiinä mitään pitänyt armahdettaman. Sentähden, koska he ſangen kauwan aikaa ſuurella waiwalla heidän kanssanſa ſotineet ja tapelleet oliwat, ja ei Juutalaiſia hywällä eikä pahalla taidettu ſaada antamaan linnaa, joka wielä heidän hallusſanſa oli, eiwät myös he milläkulla nöyryyttäneet itſiänſä, ymmärſi ſotawäki, ettei ſitä taidettu muutoin woittaa kuin näljällä, joka heidän mielestänſä näkyi pitkäksi, taikka walkialla; ſentähden he ſytyttiwät temppelin palamaan. Ja niin ſe ſangen kaunis ja kuuluiſa rakennus ſurkiasti tuhaksi paloi, joka ſiihen aikaan ſuuresti ylistetty joka paikaſſa oli. Juutalaiſiſta, joiden hallusſa ylimäinen puoli kaupunkia oli, pakeniwat muutamat kaupunkiin; mutta enin oſa ſurmattiin miekalla ja tulella. Papit ſurkiasti armoa kerjäſiwät; mutta armon aika oli pois, eiwätkä ſaaneet armoa Jumalalta, eikä ihmiſiltä. Titus wastaſi (niinkuin Hegeſippus kirjoittaa): koska temppeli ja Jumalan palwelus pois on, niin ei enään ſenkaltaiſia pappejakaan tarwita.

Jeruſalemin temppelin häwitys tapahtui kymmenentenä päiwänä mätä-kuuſſa, juuri ſinä päiwänä, jona enſimäinen temppeli Babelin kuninkaalta poltettiin, jona päiwänä uſiasti kirkolle paljon wastoinkäymiſtä tapahtunut on. Siitä ajasta, kuin temppeli kuningas Salomonilta enſisti rakennettiin, niin toiſeen wuoteen

Wespasianuksen hallitessa, kului yksitoistakymmentä sataa ja yksi ajastaika. Mutta siitä ajasta, kuin temppeli wasta-uudesta rakennettiin, joka toisena Cyruksen wuonna tapahtui, kului wiisi sataa ja yhdeksän seitsemättäkymmentä ajastaikaa. Ja waikka Juutalaiset, näin ahdistetut ja suljetut oliwat, eikä yhtäkään toiwoa ollut heillä päästä, kuitenki ne jääneet oliwat aina paatuneet, eiwätkä millään tawalla myöten antaneet, ja eiwät muuta niin paljon peljänneet, kuin nälkää.

Josephus kirjoittaa, että sinä päiwänä, jona kirkko paloi, tapahtui hirmuinen ja kauhia teko, jonka jälkeentulewaiset työläästi uskoa taitawat. Yksi kunniallinen waimo, Maaria nimeltä, joka oli suuresta suwusta, ja muutoin rikas, pakeni pelwosta muiden kanssa toiselta puolelta Jordanin Jerusalemiin; ja koska kaupungissa niin suuri nälkä oli, otti hän imewäisen lapsensa kehdosta (mutta minkäkaltaisella sydämellä ja surkeudella tämä tapahtui, kaitaa jokainen ajatella), tappoi sen ja söi siitä puolen; mutta toisen puolen pani hän sotawäen eteen, jotka joka paikassa ympäri huoneesta huoneesen juoksenteliwat, etsein jotakin syödäksensä. Kuin he tämän näkiwät, kauhistuiwat he siitä ja armahteliwat sitä köyhää ja onnetonta waimoa, ja sen esiwallalle Jerusalemissa ilmoittiwat. Tämä kauhia työ niin paljon matkaan saattoi, että he siitä päiwästä rupesiwat Tituksen kanssa rauhasta ja sowinnosta neuwoa pitämään. Mutta että he niin hiljan tätä rupesiwat toimittamaan, anoen suurta wapautta, ja oliwat muutoin näljästä niin lähes jo woitetut, ei heillen sitä enään sallittu; waan muutamien päiwien perästä suuren tuskan ja ahdistuksen tähden, täytyi lukemattoman kansan kaupungista paeta ulos, wihollisten käsiin, jotka heitä sitte joukoin ja joukoin wähään hintaan myiwät. Tapahtui myös, että sotawäki näki yhden Juutalaisen muutamia kullan kappaleita omasta jäljestänsä ottawan, jotka hän ennen niellyt oli, josta kohta yhteinen sanoma koko leiriin tuli, että Juutalaiset, jotka kaupungista heidän tykönsä paenneet oliwat, oliwat

Digitized by Google

kultaa täynnänsä, jota he ennen nielleet oliwat, kuin he kaupungista tuliwat ulos; sillä ennen kuin he kaupungista päästettiin ulos, asetettiin he muutamien eteen alasti, tutkittaa, ettei he olisi wieneet kultaa taikka muuta kansansa, kuin Romalaisten hywäksi olisi taitanut tulla. Tämä sanoma antoi tilan, että lähes kaksi tuhatta Juutalaista sotawäeltä yhtenä yönä kahtia leikattiin, luullen kaikista Juutalaisista kultaa löytäwänsä, ja olisi wielä enemmän Juutalaisista tapettu, jos ei Titus olisi estänyt ja kieltänyt, ettei wankeja pitänyt tapettaman. Wiimein kaupunki woitettiin; ja ei enemmän nuorta kuin wanhaakaan olisi armahdettu, jos ei kielletty olisi: annettiin siis käsky, että niitä armahdettaisiin, jotka eiwät sotaan olleet kelwolliset. Ja niin koko Jerusalemin kaupunki surkiasti häwitettiin, poltettiin ja peräti maahan kukistettiin. He jättiwät muutamia wähiä huoneita seisomaan, joissa Romalaisten sotawäen asuman piti, ja maakuntaa warjeleman. He jättiwät myös siihen muutamia kauniita patsaita ja korkeita torneja, jälkeen-tulewaisille muistoksi, että siinä kuuluisa ja hywin rakennettu kaupunki oli ollut. Ja niin Jerusalemin kaupunki woitettiin, kahdeksantena päiwänä syys-kuussa, joka oli wiides kuukausi sitte kuin hän ensin piiritettiin.

Titus lähetti myös Aleksandriaan niistä monenlaisista wangeista, jotka saatu oli, seitsemäntoistakymmentä tuhatta nuorta ja wäkewää miestä, joiden siellä niinkuin alinomaisten orjain piti kiwiä ja kalkkia kantaman ja wetämän. Monta myös siitä nuoresta kansasta wähään hintaan myytiin, niinkuin järjettömät luontokappaleet. Kaksi tuhatta lähetettiin ympäri koko Romin waltakunnan kaupunkeihin, petoin eteen heitettää ja rewittää, kansan leikitessä ja iloitessa. Wankein joukko, jotka jääneet oliwat ja wielä eliwät, oli yhdeksänkymmentä ja seitsemän tuhatta, joita kuitenkin ensisti, koska kaupunki piiritettiin, oli enemmän kuin kymmenen sataa tuhatta miestä, enimmiten muukalaisia ja ei kaupungin asujamia, kuitenkin Juudan kansasta

Kuin Titus oli suurella kunnialla Jerusalemin woittanut, teloittanut, polttanut ja kaikki peräti maahan kukistanut, wahwisti hän sen maakunnan sotawäellä, muiden maakuntain tähden, jotka ympäristöllä oliwat, ja waelsi sitten Euphratin wirran tykö; sillä niin kauwas Romalaisten waltakunta siihen aikaan ulottui. Kuska se pyhä kaupunki Jerusalem häwitettiin, oli maailman alusta kulunut neljä tuhatta ja neljä neljättäkymmentä ajastaikaa; siitä kuin Romi ensin rakennettiin kahdeksan sataa ja seitsemän kolmattakymmentä ajastaikaa; Christuksen kärsimisen jälkeen ristin päällä neljäkymmentä ajastaikaa.

Näin sai se kuuluisa ja ylistetty kaupunki surkian ja surullisen lopun, joka itäisellä maalla kyllä suuressa arwossa pidettiin.

IV.

Päätös, jossa uskollisesti neuwotaan, että kukin, sekä näiden ja muiden Jumalan wihan rangaistusten tähden, aikanansa itsestänsä waarin ottaisi, ja parannuksen tekisi.

Näin rankaisi Jumala Juutalaisia, että he hänen pyhää ewankeliumiansa wainoisiwat ja sen katsoiwat ylön, asettain heitä koko maailmalle kauhiaksi esikuwaksi, että ihmiset heidän ylpeydestänsä oppisiwat Jumalan wihaa ja rangaistusta pelkäämään, ja itsensä Christuksen tunnustukseen kääntäisiwät; sillä jos ei Jumala ole omaa kansaansa armahtanut, jolle hän niin monet ja kauniit lupaukset luwannut oli, joiden seassa myös monta suurta patriarkkaa ja propheettaa elänyt oli, ja wielä sitte itse Christus heistä syntyi: kuinka kauhiammasti hän sitä kansaa on rankaisewa, jolle hän sulasta armosta ja laupeudesta hänen pyhän sanansa lahjoittanut on, jotka kuitenki, sen pahempi, peräti kiittämättömät owat, oikian Jumalan palweluksen wainoojat, kankiat, uppiniskaiset ja wastahakoiset, niin ettei entiseenkään aikaan maailmassa julmempia ja ankarampia ole ollut. Sentähden ei mahda yksikään epäillä, ettei rangaistus ole jo owen edessä, ja heille on totisesti niin käywä, kuin Jerusalemillen-

ki tapahtui. Tätä tulee meidän täydellä todella ajatella, ja sydämeen panna, tehdä synnin katumus ja kääntää itsiämme oikiaan Christuksen tuntoon. Amen.

VI. Dokt. Mart. Lutheruksen
Katekismus.

1. Jumalan kymmenen Käskysanaa.

Kuinka nuoren kansan pitää ne yksinkertaisesti oppiman.

Ensimäinen Käsky.

Minä olen Herra sinun Jumalas. Ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edessäni.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa ylitse kaikkia, ja Hänen ainoan päällensä uskoman ja turwaaman.

Toinen Käsky.

Ei sinun pidä turhaan lausuman sinun Herras Jumalas nimeä; sillä ei Herra pidä sitä rankaisemata, joka Hänen nimensä turhaan lausuu.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme Hänen nimensä kautta kiroile, wanno, noidu, walhettele, eli ketään petä; waan että me kaikissa meidän hädissämme ja tuskissamme sitä awuksemme huudamme, rukoilemme, kiitämme ja ylistämme.

Kolmas Käsky.

Muista lepo-päiwää, ettäs sen pyhittäisit.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme saarnaa ja Hänen sanaansa katso ylön; waan pidämme sen pyhänä, mielellämme sitä kuulemme ja opimme.

Neljäs Käsky.

Sinun pitää kunnioittaman isääs ja äitiäs, ettäs menestyisit ja kauwan eläisit maan päällä.

Digitized by Google

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme meidän wanhempiamme, esiwaltaamme ja isäntiämme katso ylön, emmekä wihoita; waan pidämme heitä kunniassa, palwelemme heitä, olemme heille kuuliaiset, rakastamme heitä, ja pidämme heitä silmäimme edessä.

Wiides Käsky.

Ei sinun pidä tappaman.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme meidän lähimmäistämme ruumiin eikä hengen puolesta wahingoitse, emmekä mitään wäärryyttä häntä wastaan tee; waan että me häntä autamme, holhomme ja hengen waarassa warjelemme.

Kuudes Käsky.

Ei sinun pidä huorin tekemän.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin että me olemme puhtaat ja kunnialliset ajatuksissa, puheissa ja töissä; ja että itsekukin awiopuolisotansa rakastaa ja kunniassa pitää.

Seitsemäs Käsky.

Ei sinun pidä warastaman.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme meidän lähimmäisemme rahaa eikä kalua ota pois, eli jollakulla wäärydellä ja petoksella itsellemme saata; waan autamme niin, että hänen kalunsa ja elatuksensa tulisi enätyksi ja warjelluksi.

Kahdeksas Käsky.

Ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman sinun lähimmäistäs wastaan.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme meidän lähimmäisestämme walhtele, emmekä petä ja panettele häntä, eli saata pa-

Digitized by Google

haa sanomaa hänestä; waan että me wastaamme hänen puolestansa, hywin hänestä ajattelemme ja puhumme, ja kaikki asiat parhain päin käännämme.

Yhdeksäs Käsky.

Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäises huonetta.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme meidän lähimmäisemme perintöä eli omaisuutta, taikka huonetta petoksella pyydä, emmekä jonkun oikeuden muodolla, eli lain warjon alla itsellemme omista; waan meidän pitää auttaman häntä, että hän saisi omansa pitää ja nautita.

Kymmenes Käsky.

Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises emäntää, eikä hänen palweliatansa, eikä piikaansa, eikä karjaansa, eikä juhtaansa, taikka muuta, mikä hänen omansa on.

Mitä se on?

Wastaus: Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa, niin ettemme wedä, emmekä houkuttele meidän lähimmäiseltämme hänen emäntäänsä eli palkollisiansa; waan paremmin autamme, että he mahtawat olla alallansa, ja tehdä, mitä he owat welkapäät.

Mitä Jumala kaikista näistä käskyistä sanoo?

Wastaus: Näin sanoo hän:

Minä Herra sinun Jumalas olen kiiwas Jumala, joka etsiskelen isäin pahat teot lasten päälle kolmanteen ja neljänteen polween, jotka minua wihaawat; ja teen laupeuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastawat, ja pitäwät minun käskyni.

Mitä se on?

Wastaus: Jumala uhkaa rangaista kaikkia niitä, jotka nämät Hänen käskynsä rikkowat ja ylitse käywät; sentähden pitää meidän Hänen wihaansa pelkäämän, niin ettemme Hänen käskyjänsä riko. Mutta armonsa ja kaikkea hywää lupaa Hän kaikille niille, jotka Hänen käskynsä pitäwät; sentähden pitää meidän Häntä rakastaman, Häneen turwaaman, ja mielellämme Hänen käskyinsä jälkeen tekemän.

Digitized by Google

2. Uskon Tunnustus.

Kuinka nuoren kansan pitää sen yksinkertaisesti oppiman.

Ensimäinen Uskon-kappale.

Isästä Jumalasta ja Luomisesta.

Minä uskon Jumalan päälle, Isän kaikkiwaltiaan, taiwaan ja maan Luojan.

Mitä se on?

Wastaus: Minä uskon, että Jumala on minun, ynnä kaikkein muiden luotuinsa kanssa luonut; antanut minulle ruumiin ja sielun, silmät, korwat ja kaikki muut jäsenet, tiedon, toimen ja ymmärryksen; ja nämät kaikki wielä nyt woimassa pitää; antaa myös minulle runsaasti joka päiwä rawinnon ja werhon, kodon ja huoneet, puolison ja lapset, pellon, karjan ja kaikki, mitä minä ruumiin rawinnoksi tarwitsen; wielä sitte suojelee ja warjelee minua, kaikki myös wahingot ja waarat minun päältäni estää ja torjuu. Ja kaikki nämät Hän tekee ilman minun ansiotani, omasta sulasta armostansa ja isällisestä hywyydestänsä. Joiden kaikkein edestä minun tulee Häntä kiittää, ylistää ja kunnioittaa, Häntä kuulla ja palwella. Se on totinen tosi.

Toinen Uskon-kappale.

Jumalan Pojasta ja Lunastuksesta.

Minä uskon Jesuksen Christuksen päälle, Hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, joka sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi neitseestä Maariasta; piinattiin Pontius Pilatuksen alla, ristin päälle naulittiin, kuoletettiin ja haudattiin; astui alas helwettiin; kolmantena päiwänä nousi ylös kuolleista; astui ylös taiwaasen; istuu Isän Jumalan kaikkiwaltiaan oikialla kädellä; sieltä on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita.

Mitä se on?

Wastaus: Minä uskon, että Jesus Christus, totinen Jumala, Isästä ennen ijankaikkisuutta syntynyt, ja myös totinen ihminen, neitseestä Maariasta syntynyt, on minun Herrani, joka minun kadotetun ja tup-

Digitized by Google

mitun ihmisen lunasti, ja kaikesta synnistä, kuolemasta ja perkeleen wallan alta wapahti ja päästi: ei kullalla eikä hopialla, waan Hänen pyhällä ja kalliilla werellänsä ja wiattomalla piinallansa ja kuolemallansa: että minä Hänen omansa olisin, Hänen waltakunnassansa Hänen allansa eläisin, ja Häntä ijankaikkisessa wanhurskaudessa, wiattomuudessa ja autuudessa palwelisin; niinkuin Hän on kuolleista nousnut ylös, elää ja hallitsee ijankaikkisesti. Se on totinen tosi.

Kolmas Uskon-kappale.

Pyhästä Hengestä ja Pyhittämisestä.

Minä uskon Pyhän Hengen päälle, yhden pyhän christillisen seurakunnan, pyhäin ihmisten yhteyden, syntein anteeksi saamisen, ruumiin ylös-nousemisen ja ijankaikkisen elämän. Amen.

Mitä se on?

Wastaus: Minä uskon ja tunnustan, etten minä omasta ymmärryksestäni ja woimastani taida Jesuksen Christuksen, minun Herrani päälle uskoa, eli Hänen tykönsä tulla; waan Pyhä Henki on minun siihen ewankeliumin kautta kutsunut, lahjoillansa walistanut, oikiassa uskossa pitänyt, pyhittänyt ja wahwistanut; niinkuin Hän koko Christikunnan maailmassa kutsuu, kokoo, walaisee, pyhittää, ja totisen ja oikian uskon kautta Jesuksessa Christuksessa warjelee; jossa seurakunnassa Hän minun ja kaikkein muiden uskowaisten synnit joka päiwä armollisesti anteeksi antaa, ja sitte wiimeisenä päiwänä minun ja kaikki muut ihmiset kuolleista herättää, ja niin minulle ja kaikille Christin-uskowaisille ijankaikkisen elämän antaa. Se on totinen tosi.

3. Isä meidän Rukous.

Kuinka nuoren kansan pitää sen yksinkertaisesti oppiman.

Isä meidän, joka olet taiwaissa.

Mitä se on?

Wastaus: Källä esipuheella tahtoo Jumala meitä wetää wahwasti uskomaan, että Hän on meidän oi-

Digitized by Google

Isämme, ja me Hänen rakkaat lapsensa, että me sitä rohkeemmin wahwassa turwassa Häntä rukoilisimme, niinkuin hywät lapset wanhemmiltansa tarpeitansa anowat.

Ensimäinen rukous.

Pyhitetty olkoon sinun nimes.

Mitä se on?

Wastaus: Jumalan nimi on kyllä itsestänsä pyhä; mutta me rukoilemme tässä rukouksessa, että se meiltäki pyhitettäisiin.

Kuinka ja koska se tapahtuu?

Wastaus: Koska Jumalan sana selkiästi ja puhtaasti opetetaan, ja me sen jälkeen, niinkuin Jumalan lasten tulee, jumalisesti elämme; siihen meitä auta, o taiwaallinen Isä! Mutta joka toisin opettaa ja elää, kuin Jumalan sana neuwoo, se häpäisee meidän seassamme Jumalan nimen; siitä warjele meitä, o taiwaallinen Isä!

Toinen rukous.

Lähestyköön sinun waltakuntas.

Mitä se on?

Wastaus: Jumalan waltakunta lähestyy kyllä itsestänsä ilman meidän rukoustamme; mutta me rukoilemme tässä rukouksessa, että se meidänki tykömme tulisi.

Kuinka ja koska se tapahtuu?

Wastaus: Koska meidän taiwaallinen Isämme antaa meille Pyhän Henkensä, että me Hänen armonsa kautta uskomme Hänen sanansa, niin että me tässä maailmassa jumalisesti, ja sitte taiwaassa ijankaikkisesti eläisimme.

Kolmas rukous.

Tapahtukoon sinun tahtos, niin maassa kuin taiwaassa.

Mitä se on?

Wastaus: Jumalan hywä ja armollinen tahto kyllä tapahtuu ilman meidän rukoustamme; mutta me rukoilemme tässä rukouksessa, että se myös meidänki seassamme tapahtuisi.

Kuinka ja koska se tapahtuu?

Wastaus: Koska Jumala estää meidänki lihallisen [illegible]tomme, ja kaikki pahat neuwot, perkeleen ja maail-

Digitized by Google

man aiwoitukset särkee ja tyhjäksi tekee, jotka ei salli meidän pyhittää Jumalan nimeä, ja Hänen waltakuntansa meidän tykömme tulla; ja koska Hän meitä sanassansa ja oikiassa uskossa loppuun asti wahwoina pitää. Näin Hänen hywä ja armollinen tahtonsa tapahtuu.

Neljäs Rukous

Anna meille tänä päiwänä meidän joka-päiwäinen leipämme.

Mitä se on?

Wastaus: Jumala tosin kaikille ihmisille, ja pahoillenkin, antaa joka-päiwäisen leiwän, ilman meidän rukoustamme; mutta me rukoilemme tässä rukouksessa, että Hän antaisi meidän ymmärtää, että se leipä, jolla me rawitaan, on Hänellä annettu, ja kiitoksella meidän joka-päiwäisen leipämme nautita.

Mitä joka-päiwäinen leipä on?

Wastaus: Kaikki, mitä ruumiin rawinnoksi ja tarpeeksi tulee, kuin on: ruoka, juoma, waatteet, koto ja kartano, pelto, karja, raha ja tawara, hywä puoliso, kuuliaiset lapset, uskollinen perhe, hurskas ja hywä esiwalta, hywä hallituksen meno, tarpeellinen ilma, rauha, terweys, hywät tawat, kunnialliset menot, hywät ystäwät, uskolliset kylänmiehet, ja muita senkaltaisia.

Wiides rukous.

Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welwollistemme.

Mitä se on?

Wastaus: Me rukoilemme tässä rukouksessa, ettei meidän taiwaallinen Isämme katsoisi meidän syntejämme, ja niitten tähden hylkäisi meidän rukoustamme; sillä emme ole mahdolliset sitä saamaan, mitä me rukoilemme, emmekä myös ole sitä ansainneet; waan että Hän kaikki meille armostansa antaisi; sillä me teemme syntiä monella muotoa joka päiwä, emmekä muuta ansaitse, kuin rangaistuksen. Niin me myös tahdomme sydämestämme anteeksi antaa, ja tehdä niille hywää, jotka meitä wastaan rikkowat.

Digitized by Google

Kuudes rukous.

Ja älä johdata meitä kiusaukseen.

Mitä se on?

Wastaus: Ei Jumala ketään kiusaa; mutta me rukoilemme tässä rukouksessa, että Jumala tahtoisi warjella meitä, ettei perkele, maailma ja meidän oma lihamme wiettelisi ja saattaisi meitä epä-uskoon, epäilyksiin ja muihin suuriin syntеihin; ja jos me niiltä kiusataan, että me wiimein woittaisimme.

Seitsemäs rukous.

Mutta päästä meitä pahasta.

Mitä se on?

Wastaus: Me rukoilemme tässä rukouksessa, niinkuin yhteisesti, että meidän rakas taiwaallinen Isämme wapahtaisi meitä kaikesta pahasta, ruumiin, sielun, tawaran ja kunnian puolesta; ja että Hän wiimein, koska kuoleman hetki lähestyy, antaisi meille hywän lopun, ja ottaisi meidän armollisesti tästä murheen laaksosta tykönsä taiwaasen.

Sillä sinun on waltakuuta, ja woima ja kunnia, ijankaikkisesti. Amen.

Amen, mitä se on?

Wastaus: Että minä totisesti uskon tainkaltaiset rukoukset olewan meidän taiwaalliselle Isällemme otolliset, ja tulewan Häneltä kuulluiksi; sillä Hän on itse käskenyt meidän näin rukoilla, ja luwannut meitä kuulla. Amen, amen, se on: totisesti, totisesti, nämät pitää näin tapahtuman.

4. Pyhän Kasteen Sakramentti.

Kuinka nuoren kansan pitää sen yksinkertaisesti oppiman ja ymmärtämän.

1. Mitä kaste on?

Wastaus: Kaste ei ole ainoastansa paljas wesi; waan on wesi, Jumalan käskyyn suljettu, ja Hänen sanansa kanssa yhdistetty.

Mitkä ne Jumalan sanat owat?

Wastaus: Meidän Herra Jesus Christus sanoo p. Mattheuksen Ewankeliumin wiimeisessä luwussa:

Digitized by Google

Menkäät siis ja opettakaat kaikkea kansaa, ja kastakaat heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen.

2. Mitä hyödytystä kasteesta on?

Wastaus: Kaste saattaa syntein anteeksi saamisen, wapahtaa kuolemasta ja perkeleestä, ja antaa ijankaikkisen elämän kaikille niille, jotka Jumalan sanat ja lupaukset uskowat.

Mitkä ne Jumalan sanat ja lupaukset owat?

Wastaus: Meidän Herra Jesus Christus sanoo p. Markuksen Ewankeliumin wiimeisessä luwussa:

Joka uskoo ja kastetaan, se tulee autuaaksi; mutta joka ei usko, se kadotetaan.

3. Kuinka wesi taitaa niin korkiat asiat waikuttaa?

Wastaus: Ei tosin sitä wesi itsestänsä tee; waan Jumalan sana, joka weden kanssa ja tykönä on, ja usko, joka Jumalan sanan wedessä uskoo, ja sen päälle itsensä luottaa. Sillä wesi, ilman Jumalan sanaa, ei ole muu kuin wesi, ja ei kaste; mutta sana, yhdistettynä weden kanssa, on kaste: se on, armon ja elämän wesi, ja uuden syntymisen peso Pyhässä Hengessä, niinkuin pyhä Paawali sanoo lähetyskirjassansa Titukselle, 3:nnessä luwussa:

Hänen laupeutensa kautta Hän meidän autuaaksi teki, uuden syntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta, jonka Hän meidän päällemme, Jesuksen Christuksen meidän Wapahtajamme kautta runsaasti wuodattanut on, että me Hänen armonsa kautta wanhurskaiksi tulisimme, ja ijankaikkisen elämän perillisiksi, toiwon jälkeen. Tämä on totinen sana.

4. Mitä kaste merkitsee?

Wastaus: Että se wanha Adami, joka meissä wielä on, joka-päiwäisen katumuksen ja parannuksen kautta, syntein ja kaikkein pahain himoin kanssa, pitää upotettaman ja kuoletettaman; ja jälleen joka päiwä nouseman ylös uusi ihminen, jonka pitää pyhyydessä, wanhurskaudessa ja puhtaudessa ijankaikkisesti Jumalan edessä elämän.

Digitized by Google

Missä se on kirjoitettu?

Wastaus: P. Paawali sanoo lähetyskirjassa Romalaisillen, 6:ssa luwussa:

Me olemme Christuksen kanssa haudatut, kasteen kautta kuolemahan, että, niinkuin Christus on kuolleista Isän kunnian kautta herätetty, niin pitää meidänkin uudessa elämässä waeltaman.

5. Rippi ja synnin-päästö.

Kuinka yksinkertaiset pitää opetettaman syntesänsä tunnustamaan.

Mikä rippi on?

Wastaus: Ripissä on kaksi kappaletta: ensimäinen, että me tunnustamme meidän syntimme; toinen, että me otamme rippi-isältä synnin päästön, niinkuin itse Jumalalta, ja emme mitään siitä epäile, waan wahwasti uskomme, että synnit owat sen kautta Jumalan edessä taiwaassa meille anteeksi annetut.

Mitkä synnit meidän pitää tunnustaman?

Wastaus: Jumalan edessä pitää meidän tunnustaman itsemme kaikkiin synteihin wikapääksi, niihinkin, joita emme tunne eli tiedä, niinkuin me teemme Isä meidän rukouksessa. Mutta rippi-isän edessä pitää meidän nimittämän ainoastansa ne synnit, jotka me tiedämme ja tunnemme meidän sydämisämme, ja omaa tuntoa waiwaawat.

Mitkä ne owat?

Wastaus: Katso sinun säätyäs Jumalan kymmenen käskyn jälkeen, jos sinä olet isä, äiti, poika, tytär, isäntä, emäntä, taikka palkollinen j. n. e.; jos sinä olet ollut kowa-korwainen, uskomaton, laiska, wihainen ja rietas töissä ja puheissa j. n. e.; jos sinä olet muiden mielen rikkonut puheilla taikka töillä, warastanut, walhetellut, eli huolimattomuudesta tehnyt jotaki wahinkoa, ja toisen oman turmellut.

Lyhykäinen synnin tunnustuksen, tahi ripin muoto.

Näin pitää sinun rippi-isän edessä sanoman ja tunnustaman:

Kunnioitettawa, rakas herra; minä rukoilen teitä

Digitized by Google

kuulemaan minun rippiäni ja päästämään minua Jumalan puolesta minun synneistäni.

Jos sinä olet palkollinen, niin sano:

Minä waiwainen syntinen tunnustan itseni wikapääksi kaikkiin synteihin; erinomaisesti tunnustan minä teidän edessänne itseäni palkolliseksi, j. n. e.; mutta (sen pahempi) en minä palwele isäntääni uskollisesti; sillä en minä ole monessa asiassa tehnyt niinkuin perheen wanhemmilta minulle käsketty oli. Minä olen wihoittanut heitä ja saattanut torumaan ja kiroilemaan; minä olen ollut laiska ja antanut tulla monta wahinkoa; minä olen ollut rietas puheissa ja töissä, ollut kärsimätön ja napisewa, riidellyt ja torunut wertaisteni kanssa, j. n. e. Näitä kaikkia minä kadun, ja rukoilen armoa; minä tahdon mielelläni itseäni parantaa.

Perheen wanhin sanokoon näin:

Erinomaisesti tunnustan minä teidän edessänne, että minä ole uskollisesti minun lapsiani ja perhettäni kaswattanut, enkä ole totuttanut heitä Jumalaa kunnioittamaan. Minä olen kiroillut, ja Jumalan nimen turhaan lausunut, ollut myös pahaksi esimerkiksi sekä puheilla että töillä; minä olen minun läsnä asuwaisilleni paljon wahinkoa tehnyt, monta panetellut, wäärällä mitalla pettänyt, kalliisti ja petollisesti myynyt; ja mitä ikänä muuta hän Jumalan käskyjä ja säätyänsä wastaan on tehnyt.

Jos ei joku taas löydä itsensä tainkaltaisia, taikka suurempia syntejä tehneeksi, niin älköön niistä enempi lukua pitäkö, eli pitemmältä etsikö ja ajatelko ylös itsellensä syntejä, tehdäksensä ripistä itsellensä omantunnon waiwaa; waan sanokoon yhden eli kaksi, mitkä hän tietää, näin:

Erinomattain tunnustan minä teidän edessänne että minä kerran kiroilin, kerran puhuin riettaita puheita, kerran sitä eli sitä tein, ja antakoon sitten sillänsä olla. Jos ei hän taas yhtäkään nimittää tiedä, (mikä kuitenki mahdoton olla taitaa), niin älköön myös erinomattain jotakuta sanoko, waan ottakoon syntein anteeksi saamisen tässä yhteisessä ripin tawassa, jonka hän Jumalalle tekee rippi-isänsä edessä, sanoen edespäin:

Digitized by Google

Minä waiwainen, syntinen ihminen, joka synnissä j. n. e.

Niin myös:

Laupias Jumala, rakas taiwaallinen, j. n. e.

Taikka:

O sinä armollinen Herra Jesu Christe! j. n. e.

Tähän rippi-isä sanokoon:

Jumala olkoon sinulle armollinen, ja wahwistakoon sinun uskoas! Amen.

Rippi-isä kysyköön ripitettäwältä:

Uskotkos minun anteeksi antamiseni olewan Jumalan anteeksi antamisen?

Wastaus: Uskon.

Rippi-isä sanokoon wielä:

Niinkuin sinä uskot, niin sinulle tapahtukoon!

Ja meidän Herran Jesuksen Christuksen käskyn jälkeen annan minä kaikki sinun syntis anteeksi, nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen. Mene rauhaan!

Mutta niitä, jotka owat omantunnon rasituksessa, taikka murheessa ja ahdistuksessa, taitaa rippi-isä itse kyllä pitemmältä ja Pyhän Raamatun todistuksilla lohduttaa, ja uskoon herättää. Tämä on rippi ainoastansa nuorille ja yksinkertaisille.

Tämä on Christuksen käsky, kuin Hän sanoo:

Minä annan sinulle taiwaan waltakunnan awaimet; ja mitä sinä sidot maan päällä, sen pitää oleman sidotun taiwaissa; ja mitä sinä päästät maan päällä, sen pitää oleman päästetyn taiwaissa. — Ottakaat Pyhä Henki: joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan; ja joille te ne pidätte, niille ne owat pidetyt. Matth. 16: 19. Joh. 20: 22, 23.

6. Alttarin Sakramentti.

Kuinka nuoren kansan pitää sen oppiman ja yksinkertaisesti ymmärtämän.

Mitä alttarin sakramentti on?

Wastaus: Se on meidän Herran Jesuksen Christuksen totinen ruumis ja weri, leiwän ja wiinan alla

Digitized by Google

meille Christityille syödä ja juoda, itse Christukselta säätty ja asetettu.

Missä se on kirjoitettu?

Wastaus: Niin kirjoittawat pyhät ewankelistat Mattheus, Markus, Luukas ja pyhä Paawali:

Meidän Herra Jesus Christus sinä yönä, jona Hän petettiin, otti leiwän, kiitti, mursi, ja antoi opetuslapsillensa, ja sanoi: ottakaat ja syökäät; tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Se tehkäät te minun muistokseni.

Samalla muotoa ehtoollisen jälkeen, otti Hän myös kalkin, kiitti, antoi heille, ja sanoi: ottakaat ja juokaat tästä kaikki; tämä on se Uuden Testamentin kalkki minun weressäni, joka teidän ja monen edestä wuodatetaan, syntein anteeksi antamiseksi. Se tehkäät, niin usein kuin te juotte, minun muistokseni.

Mitä hywää tämä syöminen ja juominen matkaan saattaa?

Wastaus: Sen antawat nämät sanat tietää: teidän edestänne annettu ja wuodatettu syntein anteeksi antamiseksi. Nimittäin, että meille tässä sakramentissa senkaltaisten sanain kautta annetaan syntein anteeksi antamus, elämä ja autuus. Sillä kussa syntein anteeksi antamus on, siinä on myös elämä ja autuus.

Kuinka ruumiillinen syöminen ja juominen taitaa niin korkiat asiat matkaan saattaa?

Wastaus: Syöminen ja juominen ei sitä tee, waan ne sanat, jotka tässä seisowat: teidän edestänne annettu ja wuodatettu syntein anteeksi antamiseksi. Jotka sanat, ynnä sen ruumiillisen syömisen ja juomisen kanssa, owat pääkappaleet tässä sakramentissa. Sillä joka uskoo ne sanat, hän saa mitä ne lupaawat, nimittäin: syntein anteeksi antamuksen.

Kuka tämän sakramentin kelwollisesti nautitsee?

Wastaus: Paastota ja ruumiillisesti itsensä walmistaa on kyllä hywä ja ulkonainen tapa; mutta se on oikein mahdollinen ja kelwollinen, joka uskoo nämät sanat: teidän edestänne annettu ja wuodatett-

Digitized by Google

syntein anteeksi antamiseksi. Mutta joka ei usko niitä sanoja, waan epäilee, se on mahdoton ja kelwoton; sillä se sana: teidän edestänne, waatii aiwan uskollista sydäntä.

Kuinka nuoren kansan pitää oppiman itseänsä huomeneltain ja ehtoolla siunaamaan.

Huomeneltain,

koskas nouset, niin siunaa itseäs näin:

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Sitte lue polwillas tahi seisoallas Isä meidän, uskon kappaleet, ja myös tämä rukous:

Minä kiitän sinua, minun taiwaallinen Isäni, Jesuksen Christuksen sinun rakkaan Poikas kautta, että tänä yönä minun kaikesta waarasta ja wahingosta armollisesti warjellut olet; ja rukoilen sinua, että minulle anteeksi antaisit kaikki minun syntini, joilla minä tänä yönä sinun mieles rikkonut olen, ja myös tänä päiwänä warjelisit minua kaikesta synnistä ja pahuudesta, että minun elämäni ja kaikki minun työni mahtaisiwat sinulle kelwata. Sillä minä annan itseni, sieluni ja ruumiini, ja kaikki tyyni, mitä minulla on, sinun haltuus ja huomaas. Sinun pyhät enkelis olkoot minun kanssani, ja älköötkuhunkaan minusta luopuko! Sinun Pyhä Henkes walaiskoon ja hallitkoon minua, ettei se paha wihamies perkele minusta mitäkään woittaisi. Amen.

Lasten rukous.

Herra Jumala, taiwaallinen Isä! me rukoilemme sinua, sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen tähden: lainaa meille pyhä armos, että me oikiassa uskossa, hywissä tawoissa ja opissa, päiwä päiwältä kaswaisimme ja lisääntyisimme; ja että sinä meitä, meidän wanhempiamme ja esiwaltaamme tänä päiwänä kaikesta synnistä, wahingosta ja kaikesta pahasta, armollisesti warjella ja suojella tahtoisit. Amen.

Digitized by Google

Siunaus.

Herra siunatkoon meitä ja warjelkoon meitä! Herra walistakoon kaswonsa meidän päällemme, ja olkoon meille armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa meidän puoleemme, ja antakoon meillen ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Sitte weisaa joku jumalinen aamu-wirsi, eli lue Jumalan käskysanat, taikka joku muu hengellinen wirsi, josta sinä saat iloisen mielen, ja tulet siunatuksi, ja mene P Kolminaisuuden nimeen työhös.

Ehtoolla,

niin myös lewolle mennessäs, siunaa itseäs näin:

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Sitte lue polwillas tahi seisoallas Isä meidän, uskon-kappaleet ja käskysanat, niin myös tämä rukous:

Minä kiitän sinua, minun taiwaallinen Isäni, Jesuksen Christuksen sinun rakkaan Poikas kautta, että minun tänä päiwänä kaikesta waarasta ja wahingosta armollisesti warjellut olet; ja rukoilen sinua, että minulle anteeksi antaisit kaikki minun syntini, joilla minä tänä päiwänä sinun mieles rikkonut olen, ja että tänä yönä minua armollisesti warjelisit ja minusta murheen pitää tahtoisit. Sillä minä annan itseni, sieluni ja ruumiini ja kaikki tyyni, mitä minulla on, sinun huomaas ja käsiis. Sinun pyhät enkelis olkoot minun kanssani, ja älköön kuhunkaan minusta luopuko! Sinun Pyhä Henkes walaiskoon ja hallitkoon minua, ettei se paha wihamies perkele minusta mitäkään woittaisi. Amen.

Walwo Herra, rakas taiwaallinen Isä! meidän ylitsemme, ja warjele meitä siltä kawalalta kiusaajalta, joka aina ympäri käy, etsien ketä hän saisi niellä. Anna meille armos, että me wahwalla uskolla, miehuullisesti häntä wastaan seisoisimme, ja tänä yönä sinun pyhän warjelukses alla murheetonna lepäisimme, sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Sitte weisaa joku ehtoo-wirsi, ja mene P. Kolminaisuuden nimeen lepäämään.

Digitized by Google

Kuinka nuoren kansan pitää itseänsä siunaaman ruualle mennessänsä, ja kiittämän ruualta päästyänsä.

Siunaus ruualle mennessä.

Kaikkein silmät wartioitsewat sinua, Herra, ja sinä annat heille ruuan ajallansa. Sinä awaat kätes ja rawitset kaikki, jotka eläwät, sinun siunauksellas. Kunnia olkoon Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle, niinkuin alusta on ollut, ja nyt ja aina ijankaikkisesta ijankaikkisehen! Amen.

Sitte lue Isä meidän, ja tämä rukous:

Herra Jumala, taiwaallinen Isä, siunaa meitä ja näitä sinun lahjojas, jotkas meille ruumiin rawinnoksi armollisesti suonut olet; ja anna sinun pyhä armos, että me kohtuullisesti, ja sinun mieltäs rikkomata niitä nautitsisimme! Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Kiitos ruuan jälkeen.

Kiittäkäämme Herraa, sillä Hän on hywä, ja Hänen laupeutensa pysyy ijankaikkisesti; joka eläinten antaa heidän ruokansa, ja kaarneen pojille, jotka Häntä awuksensa huutawat. Kunnia olkoon Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle, niinkuin alusta on ollut, ja nyt ja aina ijankaikkisesta ijankaikkisehen! Amen.

Sitte lue Isä meidän, ja tämä rukous:

Me kiitämme sinua, rakas taiwaallinen Isä, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta, kaikkein sinun hywäin tekois, ja liiatenki näiden sinun lahjais edestä, joita me nyt sinun laupeudestas nautineet olemme; ja rukoilemme sinun pyhää armoas, että niinkuin ruumis on rawintonsa saanut, mahtaisi myös sielu sinun pyhällä sanallas aina wirwoitetuksi tulla, saman sinun rakkaan Poikas, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

Huoneen-taulu,

eli muutamat pyhän Raamatun sanat kaikille säädyille, joista itsekullekin mahtaa olla neuwo ja kehoitus, ottaakseensa siitä waarin, mitä hänen wirkansa waatii.

Opettajille.

Niin ottakaat itsestänne waari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidän pispoiksi pannut, kaitsemaan Jumalan seurakuntaa, jonka Hän omalla werellänsä ansainnut on. Ap. T. 20: 28.

Pispan pitää oleman nuhteettoman, yhden emännän miehen, walppaan, raittiin, siwiän, wierasten holhojan, opettawaisen; ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän woiton pyytäjän, waan armeliaan; ei riitaisen, ei ahneen; joka oman huoneensa hywin hallitsee, jolla kuuliaiset lapset owat, kaikella kunniallisuudella; ei äsken christityn. 1 Tim. 3: 2—4, 6.

Joka kiinni pitää puhtaasta ja opettawaisesta sanasta, että hän olisi wäkewä terweellisen opin kautta neuwomaan, ja wastaan seisojita woittamaan. Tit. 1: 9.

Sanan kuulioille.

Muistakaat teidän opettajitanne, jotka teille Jumalan sanaa puhuneet owat; joiden uskoa te seuratkaat. Hebr. 13: 7.

Niin on Herra säätänyt, että niiden, jotka ewan keliumia ilmoittawat, pitää ewankeliumista elatuksensa saaman. 1 Kor 9: 14.

Joka sanalla neuwotaan, se jakakoon kaikkea hywää sille joka häntä neuwoo. Gal. 6: 6.

Wanhimmat jotka hywin hallitsewat, pitää kaksinkertaisessa kunniassa pidettämän, erinomattain ne, jotka sanassa ja opissa työtä tekewät. Sillä Raamattu sanoo: ei sinun pidä riihtä tappawan härjän suuta sitoman kiinni; ja, työmies on palkkausa ansainnut. 1 Tim. 5: 17, 18.

Olkaat teidän opettajillenne kuuliaiset ja seuratkaat heitä; sillä he walwowat teidän sielujanne, niinkuin ne, jotka luwun niistä tekemän pitää: että he

Digitized by Google

sen ilolla tekisiwät, ja ei huokauksella; sillä ei se ole teille hyödyllinen. Hebr. 13: 17.

Maailmalliselle esiwallalle.

Ei ole esiwalta muutoin, kuin Jumalalta; ne wallat, jotka owat, Jumalalta ne säätyt owat. Sentähden jokainen, kuin itsensä esiwaltaa wastaan asettaa, se on Jumalan säätyä wastaan; mutta ne, jotka wastaan owat, saawat tuomion päällensä. Sillä ne, jotka wallan päällä owat, eiwät ole hywin-tekiöille, waan pahoille pelwoksi. Elles tahdo esiwaltaa peljätä, niin tee hywää, ja sinä saat häneltä kiitoksen; sillä hän on Jumalan palwelia sinun hywäkses. Waan jos sinä pahaa teet, niin pelkää; sillä ei hän miekkaa hukkaan kanna; sillä hän on Jumalan palwelia ja kostaja, sille rangaistukseksi, joka pahaa tekee. Rom. 13: 1—4.

Alamaisille.

Jokainen olkoon esiwallalle, jolla walta on, alamainen. Sillä ei esiwalta ole muutoin kuin Jumalalta. Rom. 13: 1.

Olkaat alamaiset kaikelle ihmiselliselle säädylle Herran tähden: olisiko se kuninkaalle, niinkuin ylimmäiselle, taikka päämiehille, niinkuin niille, jotka Häneltä lähetetyt owat pahoin-tekiöille rangaistukseksi, ja hurskaille kiitokseksi. 1 Piet. 2: 13, 14.

Antakaat keisarille, kuin keisarin owat, ja Jumalalle, kuin Jumalan owat. Matth. 22: 21.

Niin minä siis neuwon, että ennen kaikkia pidettäisiin rukoukset, anomiset, toiwotukset, ja kiitokset kaikkein ihmisten edestä: kuningasten ja kaiken esiwallan edestä, että me rauhassa ja lewossa eläisimme, kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa. 1 Tim. 2: 1, 2.

Neuwo heitä, että he päämiehille ja esiwallalle alamaiset ja kuuliaiset olisiwat. Tit. 3: 1.

Awiomiehille.

Miehet, rakastakaat teidän waimojanne, niinkuin myös Christus seurakuntaa rakasti, ja antoi ulos itsä hänen edestänsä, että Hän sen pyhittäisi. Mies-

Digitized by Google

ten pitää waimojansa rakastaman, niinkuin omia ruumiitansa. Joka waimoansa rakastaa, se rakastaa itseänsä. Sillä ei yksikään ole omaa lihaansa koskaan wihannut, waan elättää ja holhoo sitä, niinkuin myös Herra seurakuntaa. Eph. 5: 25, 23, 29.

Te miehet, asukaat waimoinne kanssa taidolla, ja antakaat waimolliselle, niinkuin heikommalle astialle, hänen kunnianssa, niinkuin myös elämän armon kanssaperillisille, ettei teidän rukouksenne estetyiksi tulisi. 1 Piet. 3: 7.

Miehet, rakastakaat waimojanne, ja älkäät olko tylyt heitä wastaan. Kol. 3: 19.

Awiowaimoille.

Waimot olkoot heidän miehillensä alamaiset, niinkuin Saara oli Abrahamille kuuliainen, ja kutsui hänen herraksi, jonka tyttäriksi te tulleet olette, jos te hywin teette, ja pelkäämätä olette. 1 Piet. 3: 1, 6.

Waimot olkoot omille miehillensä alamaiset, niinkuin Herralle, sillä mies on waimon pää, niinkuin Christus on seurakunnan pää. Mutta niinkuin seurakunta on Christukselle alamainen, niin myös waimoin pitää miehillensä kaikissa alamaiset oleman. Eph. 5: 22—24.

Sinun tahtos pitää miehes ala annettu oleman, ja hänen pitää wallitseman sinua. 1 Mos. 3: 16.

Wanhemmille.

Te isät, älkäät yllyttäkö teidän lapsianne wihaan, waan kaswattakaat heitä kurituksessa ja Herran nuhteessa. Eph. 6: 4.

Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskowat minun päälleni, parempi hänen olisi, että myllyn-kiwi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja hän upotettaisiin meren sywyyteen. Matth. 18: 6.

Jumala sääsi todistuksen Jaakobissa, ja antoi lain Israelissa, jonka Hän käski meidän isäimme opettaa heidän lapsillensa, että wastatulewaiset oppisiwat, ja lapset, jotka wielä syntywät, kuin he kaswawat, että hekin myös ilmoittaisiwat lapsillensa. Ps. 78: 5, 6

Digitized by Google

Lapsille.

Lapset, olkaat kuuliaiset teidän wanhemmillenne Herrassa; sillä se on oikein. Kunnioita isääs ja äitiäs, (joka on ensimäinen käsky, jolla lupaus on:) että menestyisit, ja kauwan eläisit maan päällä. Eph. 6: 1—3.

Lapset, olkaat kuuliaiset wanhemmillenne kaikissa; sillä se on Herralle hywin otollinen. Kol. 3: 20.

Nuoruudelle yhteisesti.

Te nuoret, olkaat wanhoille alamaiset; ja olkaat kaikki toinen toisellenne alamaiset, ja pitäkäät itsiänne kiintiästi nöyryyteen; sillä Jumala on ylpeitä wastaan, mutta nöyrille Hän antaa armon. Nöyryyttäkäät siis itsiänne Jumalan wäkewän käden ala, että Hän teitä ajallansa korottaisi. 1 Piet. 5: 5, 6.

Isännille ja emännille.

Isännät, se kuin oikeus ja kohtuus on, niin osottakaat palwelioille, tietäen, että teilläkin on Herra taiwaissa. Kol. 4: 1.

Ja te isännät, tehkäät myös niin heitä (palwelioita) kohtaan, ja pankaat pois uhkaukset; tietäen, että teidän Herranne on myös taiwaissa, jonka edessä ei ole ihmisen muodon katsomusta. Eph. 6: 9.

Ei sinun pidä tekemän lähimmäiselles wääryyttä, eli ryöwäämän häntä. Sinun päiwämiehes palkan ei pidä oleman sinun tykönäs huomiseen asti. 3 Mos. 19: 13.

Älä tee wääryyttä köyhälle ja tarwitsewalle päiwämiehelle; waan maksa hänelle hänen palkkansa sinä päiwänä, ennen auringon laskemata. 5 Mos. 24: 14, 15.

Palkollisille.

Palweliat, olkaat kuuliaiset teidän ruumiillisille isännillenne, pelwolla ja wapistuksella, teidän sydämenne yksinkertaisuudessa, niinkuin Christukselle; ei silmäin edessä palwellen, niinkuin ihmisten mieltä noutain; waan niinkuin Christuksen palweliat, tehden sydämestä, mitä Jumala tahtoo; hywällä mielellä palwellen Herraa, ja ei ihmisiä; tietäen, että mitä hywää kukin tekee, sen hän on jälleen Herralta saawa, olkoon orja eli wapaa. Eph. 6: 5—8.

Digitized by Google

Te palweliat, olkaat alamaiset kaikella pelwolla teidän isännillenne, ei ainoastansa hywille ja siweille, waan myös tuimille. 1 Piet. 2: 18.

Leskille.

Se on oikia leski, joka yksinänsä on, ja asettaa toiwonsa Jumalan päälle, pysyin aina rukouksissa ja awuksi huutamisessa yötä ja päiwää. Mutta joka hekumassa elää, se on eläwältä kuollut. 1 Tim. 5: 5, 6.

Minä sanon naimattomille ja leskille: se on heille hywä, jos he owat niinkuin minäki; waan ellei he woi itsiänsä pidättää, niin naikoot; sillä parempi on naida kuin palaa. 1 Kor. 7: 8, 9.

Wanhain waimoin pitää myös itsensä käyttämän niinkuin pyhäin sopii, ei (oleman) panetteliat, eikä juomarit, mutta hywin opettawaiset; että nuoret waimot heiltä hywiä tapoja oppisiwat, miehiänsä rakastaisiwat, lapsensa rakkaina pitäisiwät, olisiwat siwiät ja puhtaat. Tit. 2: 3—5.

Yhteiselle kansalle.

Kaikki, mitä te tahdotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkäät; sillä tämä on laki ja propheetat. Matth. 7: 12.

Sinun pitää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itseäs. Rakkaus on lain täyttämys. Rom. 13: 9, 10.

Olkoon rakkaus wilpitöin. Wihatkaat pahaa, ja rippukaat kiinni hywässä. Weljellinen rakkaus olkoon sydämellinen teidän keskenänne. Ennättäköön toinen toisensa kunniaa tekemässä. Rom. 12: 9, 10.

Niin minä siis neuwon, että ennen kaikkia pidettäisiin rukoukset, anomiset, toiwotukset ja kiitokset kaikkein ihmisten edestä. 1 Tim. 2: 1.

P. Athanasiuksen Tunnustus.

Joka ikänänsä tahtoo autuaaksi tulla, niin ennen kaikkia tarwitaan että hänellä on oikia yhteinen christillinen usko.

Digitized by Google

Joka ei sitä täydellisenä ja puhtaana pidä, se ilman epäilemätä kadotetuksi tulee ijankaikkisesti.

Niin tämä nyt on se oikia yhteinen christillinen usko, että me yhtä Jumalaa Kolminaisuudessa, ja Kolminaisuutta yhdessä Jumaluudessa kunnioitamme.

Ei kuitenkaan persoonia sekoittain, eikä jumalallista olemusta eroittain.

Sillä toinen on Isän persoona, toinen Pojan, ja toinen Pyhän Hengen.

Mutta Isä ja Poika ja Pyhä Henki on yksi Jumala, yhdenkaltainen kunniassa, yhdenkaltainen ijankaikkisessa majesteetissa.

Minkäkaltainen on Isä, senkaltainen on Poika, senkaltainen on myös Pyhä Henki.

Luomaton on Isä, luomaton on Poika, luomaton on Pyhä Henki.

Mittaamaton on Isä, mittaamaton on Poika, mittaamaton on Pyhä Henki.

Ijankaikkinen on Isä, ijankaikkinen on Poika, ijankaikkinen on Pyhä Henki.

Ja ei kuitenkaan ole kolmee ijankaikkista, waan yksi ijankaikkinen.

Niinkuin myös ei ole kolmee luomatonta, eikä kolmee mittaamatonta, waan yksi luomaton, ja yksi mittaamaton.

Niin myös kaikkiwaltias on Isä, kaikkiwaltias on Poika, kaikkiwaltias on Pyhä Henki.

Ja ei kuitenkaan ole kolmee kaikkiwaltiasta, waan yksi kaikkiwaltias.

Niin myös Isä on Jumala, Poika on Jumala, Pyhä Henki on Jumala.

Ja ei kuitenkaan ole kolmee Jumalaa, waan yksi Jumala.

Niin myös Isä on Herra, Poika on Herra, Pyhä Henki on Herra.

Ja ei kuitenkaan ole kolmee Herraa, waan yksi Herra.

Sillä niinkuin christillinen totuus waatii meitä rinomaisesti kunki persoonan Jumalaksi ja Herraksi

Digitized by Google

tunnustamaan, niin myös yhteinen christillinen usko kieltää meitä kolmee Jumalaa eli Herraa nimittämästä.

Isä ei ole yhdestäkään tehty, eikä luotu, eli syntynyt.

Poika on ainoastansa Isästä, ei tehty, eikä luotu, waan syntynyt.

Pyhä Henki on Isästä ja Pojasta, ei tehty, eikä luotu, eikä syntynyt, waan uloskäywä.

Niin on nyt yksi Isä, ei kolmee Isää; yksi Poika, ei kolmee Poikaa; yksi Pyhä Henki, ei kolmee Pyhää Henkeä.

Ja tässä Kolminaisuudessa ei ole yksikään persoona toistansa edellisempi eli jälkimäisempi, eikä yksikään suurempi eli wähempi toistansa.

Waan kaikki kolme persoonaa owat yhtä ijankaikkiset ja juuri yhdenkaltaiset; niin että ylitse kaikkein, niinkuin ennen sanottu on, pitää kolme persoonaa yhdessä Jumaluudessa, ja yksi Jumala kolmessa persoonassa palweltaman.

Joka siis tahtoo autuaaksi tulla, hänen pitää tällä muotoa Kolminaisuudesta ajatteleman.

Mutta se on myös tarpeellinen ijankaikkiseen autuuteen, että me wahwasti uskomme meidän Herramme Jesuksen Christuksen ihmiseksi tulleen.

Niin tämä on nyt se oikia usko, että me uskomme ja tunnustamme, että meidän Herra Jesus Christus, Jumalan Poika, on Jumala ja ihminen.

Jumala on Hän Isänsä olemisesta, ennen kaikkia aikoja ijankaikkisesti syntynyt; mutta ihminen on Hän äitinsä olemisesta, ajallisesti syntynyt.

Täysi Jumala ja täysi ihminen, ymmärtäwäisen sielun ja ihmisen lihan kanssa.

Isänsä wertainen Jumaluuden puolesta; ja wähempi Isää ihmisyyden puolesta.

Ja waikka Hän on Jumala ja ihminen, ei kuitenkaan ole kahta, waan yksi on Christus.

Yksi on Hän, ei niin, että Jumaluus on muutettu lihaksi; waan Jumaluus on ottanut työnsä ihmisyyde-

Digitized by Google

Yksi kaiketi on Hän, ei kahden luonnon sekoituksella; waan persoonan yhteydellä.

Sillä niinkuin ymmärtäwäinen sielu ja liha on yksi ihminen; niin Jumala ja ihminen on yksi Christus,

Joka meidän autuutemme tähden piinattiin, astui alas helwettiin, kolmantena päiwänä nousi ylös kuolleista,

Astui ylös taiwaasen, istuu Isän Jumalan kaikkiwaltiaan oikialla kädellä; sieltä on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita.

Jonka tulemiseen kaikkein ihmisten pitää ruumiinensa nouseman ylös, ja luwun tekemän omista töistänsä.

Jotka hywää owat tehneet, niiden pitää ijankaikkiseen elämään käymän; mutta jotka pahaa owat tehneet, ijankaikkiseen tuleen.

Tämä on oikia yhteinen christillinen usko; joka ei sitä totisesti ja wahwasti usko, ei hän taida autuaaksi tulla.

VII. Saarnawiran toimituksiin tarpeellinen käsikirja.

1. Kasteesta.

Ensiksi pappi kysyy kenen lapsi on, jollei hän sitä muutoin tiedä, ja jos lapsi on kotona kastettu, taikka ei; sitä likin lapsen nimen. Ja sitte pitää hän tämän manauksen siinä läsnä olewaiselle kansalle:

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen!

Rakkaat Christuksen ystäwät! meille kaikille on Jumalan sanasta kyllä tiettäwä, kuinka kaikki ihmiset, jotka Adamista tulleet owat, sikiäwät ja syntywät synnissä; josta me myös sen tiedämme, että jos ei Jesus Jumalan Poika, meidän Wapahtajamme, olisi tullut meitä auttamaan, niin me kaikki, niinkuin wihan lapset, olisimme ijankaikkisesti kadotetuiksi tulleet. Että myös tämä lapsi, niinkuin mekin ja kaikki muut ihmiset, ennen kuin he weden ja hengen kautta wastauudesta syntywät, on luonnostansa saastainen ja synnillä tahrattu, ja on sentähden perkeleen woiman ja kadotuksen alla, tarwitsee hän myös Christuksen ar-

Digitized by Google

moa ja apua, niinkuin mekin ja kaikki muut, jota ei hän ensinkään keltäkään, olkoon se nuoremmilta taikka wanhemmilta (niinkuin raamatusta kyllä tiettäwä on) kiellä. Sentähden tehkäämme nyt tämän köyhän lapsen kanssa kuin christillinen ja weljellinen rakkaus meiltä waatii, nimittäin, saattakaamme häntä kasteen kautta meidän rakkaan Herramme ja Wapahtajamme Jesuksen Christuksen tykö, rukoillen kaikesta sydämestä, että hän armollisesti näin häntä wastaan ottaisi, antaisi hänelle kaikki hänen syntinsä (ja riettautensa) anteeksi, siunaisi häntä, niin myös lohdutuksekši ja wahwistukseksi Pyhällä Hengellä runsaasti hänen lahjoittaisi: hänelle itsellensä, ynnä Isälle Jumalalle ja Pyhälle Hengelle kiitokseksi, tälle köyhälle lapsukaiselle autuudeksi, ja hänen christilliselle seurákunnallensa lohdutukseksi ja enäntämiseksi. Amen.

Kuulkaamme pyhän kasteen tarpeellisuutta ja sen asetus-sanoja, jotka pyhät ewankelistat Mattheus ja Johannes kirjoittawat: Matth. 28: 18, 19.

Jesus sanoi hänen opetuslapsillensa: minulle on annettu kaikki woima taiwaassa ja maan päällä; menkäät siis ja opettakaat kaikkea kansaa, ja kastakaat heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen, ja opettakaat heitä pitämään kaikki, kuin minä olen teille käskenyt.

Ja Joh. 3: 5.

Ellei joku synny wedestä ja hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan sisälle tulla.

Sitte sanoo pappi lapsesta nämät sanat:

Mene tästä pois, sinä saastainen henki, ja anna Pyhän Hengen siaa, hänen woimansa kautta, joka on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita. Amen.

Tehtöön sitte ristin lapsen kaswoihin ja rintaan, sanoen:

Ota pyhä ristin-merkki sekä sinun kaswoihis että rintahas.

Rukoilkaamme:

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä! katso armollisesti t"

Digitized by Google

män palwelias (piikas) puoleen, jonkas uskoon kutsunut olet; aja hänestä pois kaikki sydämen sokeudet, ja särje kaikki perkeleen siteet, joilla hän sidottu on; awaa hänen eteensä sinun laupeutes owi, että hän merkittäisiin sinun wiisautes merkillä, ja että häneltä kaikki pahat himot katoisiwat, ja hän seuraisi myös sinun pyhiä käskyjäs, ja niin sinua iloisesti, sinun pyhässä seurakunnassas palwelisi, lisääntyisi hywyydessä, ja olisi sinun pyhään kasteeses sowelias, ja saisi siinä totisen terweyden, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Herra olkoon sinun kanssas!

Rukoilkaamme:

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka sinun oikian, kowan tuomios jälkeen olet wedenpaisumisella kadottanut sen uskottoman maailman, ja uskollisen Noan itse kahdeksantena, sinun suuren laupeutes kautta, pelastanut, ja olet paatuneen Pharaon, ja kaiken hänen sotawäkensä Punaiseen Mereen upottanut, ja olet sinun kansas Israelin sen lähitse kuiwin jalwoin wienyt, jolla sinun pyhä kastees merkitään; sinä, joka myös sinun pyhän Poikas, meidän Herran Jesuksen Christuksen kasteen kautta te'it Jordanin ja kaikki wedet terweelliseksi wirraksi, ja sääsit kasteen, jossa synnit Jesuksen nimeen pois pestään; niin katso nyt armollisesti tätä sinun palweliatas (piikaas), ja anna hänelle oikia usko, ja uudista häntä hengessä, tämän terweellisen wirran kautta, että hänestä katoisi kaikki se synti, kuin Adamista häneen tullut on, ja se kuin hän itse tehnyt on, että hän erkanisi siitä jumalattomasta joukosta, ja tulisi siihen pyhään arkkiin, joka on sinun pyhä christikuntas, täytettäisiin siinä Pyhällä Hengellä ja tulisi myös ijankaikkiseen elämään, meidän Herran Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Minä manaan sinua, sinä saastainen henki, Isän Jumalan, Pojan ja Pyhän Hengen nimen kautta, että wakenet tämän Jesuksen Christuksen palwelian (piian) köä! Amen.

Digitized by Google

Rukoilkaamme:

O pyhä Isä, kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! jolta kaikki totuuden walkeus tulee: me rukoilemme sinua, sinun käsittämättömän hywyytes tähden, että antaisit sinun siunaukses tulla tämän sinun palwelias (piikas) päälle, ja antaisit hänelle sinun pyhän armos, että hän olisi sinun pyhään kasteeses mahdollinen, ja pysyisi sinun pyhissä sanoissas, meidän Herran Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Kuulkaamme sitä pyhää ewankeliumia, jonka p. Markus kirjoittaa (10 luwussa):

Siihen aikaan toiwat he lapsia Jesuksen tykö, että hän heihin rupeisi. Niin opetuslapset nuhteliwat heitä, jotka niitä toiwat. Mutta koska Jesus sen näki, närkästyi hän, ja sanoi heille: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät kieltäkö heitä: sillä senkaltaisten on Jumalan waltakunta. Totisesti sanon minä teille: jokainen, kuin ei Jumalan waltakuntaa ota wastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle. Ja hän otti heitä syliinsä ja pani kätensä heidän päällensä, ja siunasi heitä.

Sen jälkeen panee pappi kätensä lapsen pään päälle, ja rukoilee, sanoen:

Isä meidän, joka olet taiwaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes. Lähestyköön sinun waltakuntas. Tapahtukoon sinun tahtos niin maassa kuin taiwaassa. Anna meille tänä päiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welwollistemme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Sillä sinun on waltakunta, ja woima, ja kunnia, ijankaikkisesti. Amen.

Sen jälkeen sanoo pappi:

Herra kätkeköön sinun sisälle- ja ulos-käymises, nyt ja ijankaikkisesti!

Koska lapsi kuntin päällä pidetään, kysyy pappi lapsen nimeä, ja kummit sanowat lapsen nimen.

Digitized by Google

Sitte kysyy pappi:

Luowutkos pois perkeleestä?

Kummit wastaawat lapsen puolesta:

Minä luowun.

Ja kaikista hänen menoistansa?

Wastaus: Minä luowun.

Sen jälkeen kysyy hän uskosta ja sanoo:

Uskotko sinä Jumalan päälle, Isän kaikkiwaltiaan, taiwaan ja maan Luojan?

Wastaus: Minä uskon.

Uskotko sinä Jesuksen Christuksen päälle, hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, joka on siinnyt Pyhästä Hengestä, syntynyt neitseestä Maariasta, piinattu Pontius Pilatuksen alla, ristiin-naulittu, kuolettu ja haudattu, astunut alas helwettiin, kolmantena päiwänä nousnut ylös kuolleista, astunut ylös taiwaasen, istuu Isän Jumalan kaikkiwaltiaan oikialla kädellä; sieltä on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita?

Wastaus: Minä uskon.

Uskotko sinä Pyhän Hengen päälle, yhden pyhän christillisen seurakunnan, pyhäin ihmisten yhteyden, syntein anteeksi saamisen, ruumiin ylösnousemisen, ja ijankaikkisen elämän?

Wastaus: Minä uskon.

Sitte kysyy pappi:

Tahdotkos sinä kastettaa tämän uskon tunnustuksen päälle?

Wastaus: Tahdon.

Niin pappi taas kysyy lapsen nimeä, ottaa weden ja kastaa lapsen pään kolme kertaa, ja sanoo:

Minä kastan sinun N. N. nimeen Isän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen. Amen.

Kasteen jälkeen kiitos.

Rukoilkaamme:

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, rakas taiwaallinen Isä! me sinua kiitämme kaikesta sydämestä, että sinun christillisen seurakuntas aina woimassa

Digitized by Google

pidät ja enännät, ja olet nyt tämän lapsen antanut wasta-uudesta syntyä ijankaikkiseen elämään. Ja rukoilemme sinua, että sen armollisesti sinun laupeudessas warjelisit, ja antaisit niin ylöskaswaa, että se aina olisi sinulle kelwollinen: sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Sen jälkeen sanoo pappi:

Herra siunatkoon sinua, ja warjelkoon sinua! Herra walistakoon kaswonsa sinun päälles, ja olkoon sinulle armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa sinun puolees, ja antakoon sinulle ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Wiimein manatkoon pappi niitä, jotka lapsen kummina oliwat, tällä tawalla:

Rakkaat ystäwät Christuksessa! Että tämä lapsi uuden-syntymän peson kautta, joka on tapahtunut weden ja Pyhän Hengen kautta, on tullut Jumalan lapseksi ja Jesuksen Christuksen kanssa-perilliseksi; niin minä manaan teitä, jotka siihen todistajat olette, että te ensisti sanotte lapsen wanhemmille, että he kaswattawat lapsen Jumalan pelwossa ja kaikissa christillisissä menoissa, ja että he opettawat lapsen lukemaan: Isä meidän, Uskon tunnustuksen, Jumalan kymmenet käskysanat ja muut Christin-opin pääkappaleet. Sitte, jos Jumala pois kutsuu lapsen wanhemmat hänen lapsuudessansa, että te otatte tästä lapsesta christillisen waarin, kuinka se ylöskaswaa kurituksessa ja Herran manaukses sa, ja että hän sen uskollisesti pitäisi, mitä nyt kasteessa on luwattu. Jos te sen tahdotte tehdä, niin paljon kuin Jumala armoansa lainaa ja mahdollinen on, niin sanokaat kaikki: me tahdomme.

Wastaus: Me tahdomme.

Menkäät Herran rauhaan!

Digitized by Google

2. Pätä-kasteesta.

Enfisti kyſyköön pappi niiltä, jotka lapſen kanſa owat, ja jotka owat olleet ſiinä läsnä, koska lapſi kotona kasterttiin, niinkuin täſſä jälkeen ſeuraa:

1. Onko lapſi kastettu?

Wastaus: On.

2. Millä hän on kastettu?

Wastaus: Yhteiſellä ja ſekoittamattomalla wedellä.

3. Millä ſanoilla hän kastettu on?

Wastaus: Niillä ſanoilla, joilla Christus käski kastaa kaikkea kanſaa, nimittäin: Iſän, ja Pojan, ja Pyhän Hengen nimeen.

4. Kuka lapſen kasti?

Wastaus: N. N.

5. Oletteko ſiinä pitäneet christilliſiä rukouksia?

Wastaus: Me olemme lukeneet Iſä meidän rukouksen.

6. Kutka muut ſiinä oliwat?

Wastaus: Minä, hän, ſe, taikka ſe.

7. Mikä lapſen nimi on?

Wastaus: N.

Mutta jos ſe unhotettu on, niin annetaan lapſelle nimi.

8. Tiedättekö wahwasti, että niin on tehty, kuin nyt ſanotaan?

Wastaus: Tiedämme.

Ja koska pappi ymmärtää, että lapſi kotona on oikein kastettu, niinkuin tulee kastaa, niin ſanokoon niille, jotka ſiinä läsnä owat:

Rakkaat yſtäwät! Että te Jumalan ja hänen ſeurakuntanſa edeſſä tunnuſtatte, että tämä lapſi N. Chriſtuksen käskyn jälkeen wedellä kastettu on Iſän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen; niin minä todiſtan teidän oikein tehneen täſſä aſiaſſa, ja myös lapſen olewan oikein kasketun, ja nyt ei enää kastettaa tarwitſewan.

Digitized by Google

Sitte pitäköön seurakunnalle manauksen, jolla hän senkaltaisen kasteen wahwistaa, sanoen niin, kuin tässä jälkeen seuraa:

Rakkaat Christuksen ystäwät! Että minä nyt olen tutkistellut, ja todeksi löytänyt, että tämä lapsi, Jumalan sen pyhän Kolminaisuuden nimeen, oikein kastettu on; wahwistan minä, sen saman pyhän Kolminaisuuden nimeen, senkaltaisen kasteen: sillä että lapset tosin tarwitsewat Jumalan armoa, jota meidän rakas Herramme ja Lunastajamme Jesus Christus ei koskaan heiltä kiellä, kussa, eli koska se häneltä, hänen sanansa jälkeen, heidän puolestansa anotaan. Sillä ei hän ole sitä sitonut aikaan, siaan eli persoonaan erinomaisesti, koska hätä päällä on. Mutta kussa ikänänsä paikassa christityt ihmiset yhteen tulewat hänen nimeensä, siinä hän on keskellä, ja osottaa woimallisesti hänen jumalallisen armonsa, sanan, sakramenttein ja rukouksen kautta, kaiketi niinkuin hän luwannut on.

Ja että me sitä warmemmat olisimme, että meidän rakas Herramme Jesus Christus tämän lapsen, sen saman kasteen kautta, on hänen tykönsä ottanut, niin kuulkaamme siitä hänen pyhät ja lohdulliset sanansa ewankeliumissa, jonka pyhä Markus kirjoittaa, näin sanoen:

Mark. 10: w. 13.

Siihen aikaan toiwat he lapsia Jesuksen tykö, että hän heihin rupeisi. Niin opetuslapset nuhteliwat heitä, jotka niitä toiwat. Mutta koska Jesus sen näki, närkästyi hän, ja sanoi heille: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät kieltäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan waltakunta. Totisesti sanon minä teille: jokainen, kuin ei Jumalan waltakuntaa ota wastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle. Ja hän otti heitä syliinsä, ja pani kätensä heidän päällensä, ja siunasi heitä.

Näistä Christuksen sanoista me kyllä tiedämme ja wahwat olemme, että tämä lapsi, ynnä kaikkein muiden ihmisten kanssa, jotka Isän Jumalan, Pojan ja

Digitized by Google

Pyhän Hengen nimeen kastetaan, on Jesuksen Christuksen waltakunnan ja seurakunnan oma. Sentähden minä myös, sen meidän Herran Jesuksen Christuksen puolesta, annan hänen isän ja äitin, niin myös kummein huomaan, niin että se christillisesti pitää kaswatettaman ja opetettaman, niinkuin Jumalan lasten ja perillisten tulee.

Sitte panee pappi kätensä lapsen pään päälle ja rukoilee, sanoen:

Isä meidän, joka olet taiwaissa, j. n. e.

Kuulkaamme uskontunnustusta, jonka päälle tämä lapsi kastettu on:

Minä uskon Jumalan päälle, Isän kaikkiwaltiaan, taiwaan ja maan Luojan.

Minä uskon Jesuksen Christuksen päälle, hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, joka on siinnyt Pyhästä Hengestä, syntynyt neitseestä Maariasta, piinattu Pontius Pilatuksen alla, ristiin-naulittu, kuolettu ja haudattu, astunut alas helwettiin, kolmantena päiwänä nousnut ylös kuolleista, astunut ylös taiwaasen, istuu Isän Jumalan kaikkiwaltiaan oikialla kädellä; sieltä on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita.

Minä uskon Pyhän Hengen päälle, yhden pyhän christillisen seurakunnan, pyhäin ihmisten yhteyden, syntein anteeksi saamisen, ruumiin ylösnousemisen, ja ijankaikkisen elämän.

Sitte rukoilee hän myös tällä tawalla, sanoen:

Rukoilkaamme:

O sinä wiaton Karitsa, Jesu Christe! joka rakastat wiattomia, ja sentähden käskit antaa lasten tulla sinun tykös; sinä, joka panit myös kätes heidän päällensä, siunasit heitä, ja sanoit, että niiden on Jumalan waltakunta: me rukoilemme sinua nöyrästi, että armollisesti katsoisit tämän lapsen päälle, joka myös aina sinun pyhää siunaustas pyytää, että niinkuin se sinun pyhään nimees on kastettu, ja weden ja Pyhän Hengen kautta wasta-uudesta syntynyt, mahtaisi myös saman Hengen wäessä kaswaa ja enäntyä siihen siälliseen ihmiseen, ja sinun armossas ja kaikissa hywissä

Digitized by Google

lahjoissa täytetyksi tulla. Sinä, joka Isän Jumalan ja Pyhän Hengen kansa elät ja hallitset ijankaikkisesti. A.

Sitte lukekoon pappi lapselle siunauksen näillä sanoilla:

Herra siunatkoon ja warjelkoon sinua! Herra walistakoon kaswonsa sinun päälles, ja olkoon sinulle armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa sinun puolees, ja antakoon sinulle ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Wiimein manatkoon pappi kummeja tällä tawalla:

Rakkaat ystäwät Christuksessa! Että tämä lapsi uuden syntymän peson kautta, joka on tapahtunut weden ja Pyhän Hengen kautta, on tullut Jumalan lapseksi ja Jesuksen Christuksen kansa-perilliseksi, niin minä manaan teitä, että te, jotka siihen todistajat olette, ensin sanotte lapsen wanhemmille, että he kaswattawat lapsen Jumalan pelwossa, ja kaikissa christillisissä menoissa, ja että he opettawat lapsen lukemaan: Isä meidän, Uskon kappaleet ja Jumalan kymmenet käskysanat, ja muut Christin-opin pääkappaleet. Sitte, jos Jumala poiskutsuu lapsen wanhemmat hänen lapsuudessansa, että te otatte tästä lapsesta christillisen waarin, kuinka se ylöskaswaa kuritukseſſa ja Herran manauksessa, ja uskollisesti pitää sen, mitä nyt kasteessa on luwattu. Jos te sen tahdotte tehdä, niin paljon kuin Jumala armoansa lainaa ja teillen mahdollinen on, niin sanokaat kaikki: me tahdomme.

Wastaus: Me tahdomme!

Menkäät Herran rauhaan!

---

3. Löydetyistä lapsista.

Seurakunnassa edellä käyneen tarkan tutkistelemuksen jälkeen, tehdään seuraawaisella tawalla löydettyin lasten kansa:

Rakkaat ystäwät! Christus itse on sanonut, ellei joku synny wedestä ja hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan sisälle tulla, ja kuin emme ole wakuutetut siitä, että tämä lapsi pyhän kasteen kaut-

Digitized by Google

on wasta-uudesta syntynyt: niin waatii christillinen rakkaus meiltä, että me saatamme hänen pyhään kasteesen, sen päälle, että tämä lapsi-parka uuden syntymän peson kautta mahtaisi tulla otetuksi armoliittoon Jumalan kanssa Christuksessa Jesuksessa, ja jäseneksi Jumalan seurakunnassa, johonka Jumala hänen armonsa ja siunauksensa Christuksen tähden lainatkoon!

Sen jälkeen toimitetaan kaste ilman ehdota sillä tawoin, kuin seisoo kirjoitettuna siw. 196 ja seuraaw.

---

4. Suomalainen Messu.

Tällä tawoin pidetään julkinen Jumalan palwelus sunnuntaina, suurina juhlina, yhteisinä rukous-, kiitos- ja pyhäpäiwinä:

Ensisti, koska pappi ja kansa owat kokoontuneet kirkkoon, jossa Jumalan palwelus on aamu-saarnalla pidettäwä, aljetaan Jumalan palwelus jollakulla aamu-, tahi muulla soweliaalla wirrellä; sitten tällä: O Jumal'! sinua kiitämme, jos aika niin myöten antaa, ja sen jälkeen joku wärsy Pyhän Hengen awusta saarnaan. Saarna aljetaan aamu- ja Isä meidän rukouksella. Ilman pitkättä espuheetta eteen otetaan sitte joku kappale Katekismuksesta, ja rukouspäiwinä luetaan aamu-saarnan tekstin sanat. Ja saarna ei saa rukousten kanssa olla pitempi, kuin puoli hetkeä.

Katekismus-saarnan jälkeen luetaan tämä Rukous:

O kaikkiwaltias ja laupias Jumala! anna meille pyhä armos, että me päiwä päiwältä sinun tuntemisessas lisääntyisimme, oppisimme ja tutkisimme meidän Christin opin kappaleita, ja niistä ymmärtäisimme, kuinka meidän sinua oikiassa uskossa ja kuuliaisuudessa palweleman ja syntiä ja erhetyksiä wälttämän pitää. Pyhitä, o Jumala, Pyhä Henki! sinun seurakuntaas; wahwista ja ylöspidä häntä, anna hänen enemmin ja enemmin lisääntyä, että hän sinua kunnioittaisi, palwelisi, kiittäisi ja ylistäisi, täällä oikiassa pelwossa, ja siellä ijankaikkisessa autuudessa, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

Puolipäiwä-saarnaan aljetaan Jumalan palwelus yhteisellä synnin tunnustuksella, langeten kaikki polwillensa:

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen!

Rakkaat ystäwät, weljet ja sisaret Christuksessa Jesuksessa! että me nyt olemme kokoon tulleet, meidän Jumalan palwelusta pitämään, kiittämään Jumalaa kaikkein hänen jumalallisten hywäin töidensä edestä, ja myös rukoilemaan häneltä kaikkia, mitä me tarwitsemme, sekä hengellisiä, että ruumiillisia tarpeita, ja myös sen ymmärrämme, että me kaikki ilman epäilemätä olemme synnillä raskautetut, ja pyydämme synnistä päästä; sentähden langetkaamme meidän polwillemme ja nöyryyttäkäämme meitämme Jumalan meidän taiwaallisen Isämme edessä sydämellä ja suulla, ja tunnustakaamme itsiämme waiwaisiksi wiheliäisiksi syntisiksi, kuin me myös olemme, rukoillen häneltä armoa ja laupeutta, näin sanoen itsekukin kohdastansa:

Täsä lankee myös saarnamies polwillensa.

Minä waiwainen, syntinen ihminen, joka synnissä sekä siinnyt että syntynyt olen, ja wielä sittenki kaikkena elin-aikanani syntistä elämää pitänyt olen, tunnustan kaikesta sydämestäni sinun edessäs, o kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, minun rakas taiwaallinen Isäni! ett'en minä ole sinua rakastanut ylitse kaikkia kappaleita, enkä minun lähimmäistäni niinkuin itseäni. Minä olen (sen pahempi) minun isäini kanssa, monella muodolla rikkonut sinua, ja sinun pyhiä käskyjsanojas wastaan, sekä ajatuksilla, että sanoilla ja töillä: ja tiedän itseni sentähden ansainneen helwetin ja ijankaikkisen kadotuksen, jos sinä minua niin tuomitsisit, kuin sinun kowa oikeutes waatii, ja minun syntini ansainneet owat. Mutta nyt sinä, rakas taiwaallinen Isä, luwannut olet, että tahdot armon ja laupeuden tehdä kaikkein waiwaisten syntisten kanssa, jotka itsiänsä parata tahtowat ja wahwalla uskolla paeta sinun käsittämättömän laupeutes, ja Wapahtajan Jesuksen Christuksen ansion tykö. Niille sinä tahdot armollinen olla, ehkä kuinka he owat sinua wastaan

Digitized by Google

rikkoneet, ja et ikänänsä enää heidän syntejänsä soimata. Siihen minä myös waiwainen syntinen itseni luotan, ja rukoilen turwallisesti, että sinä, sen saman sinun lupauksen jälkeen, olisit minulle armollinen ja laupias, ja antaisit kaikki minun syntini anteeksi, sinun pyhän nimes kiitokseksi ja kunniaksi.

Sitte sanoo pappi tämän rukouksen kansan ylitse:

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, hänen suuren käsittämättömän laupeutensa ja Wapahtajan Jesuksen Christuksen ansion tähden, antakoon meille kaikki meidän syntimme anteeksi, ja antakoon meille armoansa, parata meidän syntistä elämätämme ja saada hänen kansansa ijankaikkisen elämän. Amen.

Seuraa sitte:

Herra, armahda meidän päällemme!
Christe, armahda meidän päällemme!
Herra, armahda meidän päällemme!

Kunnia olkoon Jumalan korkeudessa, ja maassa rauha, ihmisille hywä tahto!

Sitte kuin pappi on weisannut:

Kunnia olkoon Jumalan korkeudessa!

weisaa seurakunta:

Ja maassa rauha ꝛc.
Taikka: O Herra Jumala taiwaast'! (N:o 185.)
Eli: Ainoan Jumalan korkeudess' (N:o 187.)

Joka kerta kuin Herran ehtoollista pidetään, niin myös juhla- ja rukous-päiwinä, weisataan mainitut wirret, tahi joku muu Kolminaisuus-wirsi; ja alttarilta luettawat ja weisattawat kappaleet owat ennen saarnaa seuraawaiset:

Pappi kääntää itsensä seurakuntaan päin ja sanoo tahi weisaa:

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Sitte kääntää pappi itsensä alttartin päin ja lukee tahi weisaa Kollektan, joka seisoo Epistolan edessä, taikka seuraawaisen:

Rukoilkaamme:

Me rukoilemme sinua, kaikkiwaltias Jumala, rakas taiwaallinen Isä! että meille lainaisit wahwan uskon

Digitized by Google

sinun ja sinun Poikas Jesuksen Christuksen päälle, hämmästymättömän toiwon sinun laupeutes päälle, kaikissa meidän hädissämme ja wastoin käymisissämme, ja palawan rakkauden meidän lähimmäistämme kohtaan, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Rukouksen jälkeen pappi kääntää itsensä seurakuntaan päin ja lukee tahi weisaa juhla- (sunnuntai-) päiwän Epistolan, ja rukouspäiwinä aamu- saarnan tekstin sanat. Hän alkakoon näin:

Juhla- (sunnuntai-) päiwän pyhän Epistolan (rukouspäiwän aamu-saarnan tekstin) sanat kirjoittaa apostoli Paawali Romalaisten, Korinthilaisten j. n. e. tykö (=Herran seurakunnalle).

Epistolan jälkeen seurakunta laulaa saarnaan soweliaan wirren (graduali), jonka laulettua pappi lukee tahi weisaa Ewankeliumin ja alkaa näin:

Juhla- (sunnuntai-) päiwän pyhän Ewankeliumin (rukouspäiwän puolipäiwä-saarnan tekstin) sanat kirjoittaa ewankelista Johannes, j. n. e.

Ewankeliumin jälkeen pappi lukee tahi seurakunta laulaa uskon-wirren:

Me uskom' yhden Jumalan päält', (N:o 4.)

Mutta juhla- ja rukous-päiwinä luetaan Nikeenin tunnustus.

Me uskomme yhden Jumalan päälle, (N:o 5.)

Kuin papin tulee mentäwäksi saarnastuoliin, weisaa seurakunta tämän wirren Pyhän Hengen awusta saarnaan:

O Pyhä Henki! tule, Täytä sinun (N:o 177.)

Tahi tämän:

O Pyhä Henki! tule nyt tänn', (N:o 176.)

Tahi jonkun muun soweliaan wärsyn.

Sen jälkeen pidetään saarna. Mutta juhla- ja rukouspäiwinä lauletaan, ennenkuin Isä meidän rukous ja Ewankeliumi tahi tekstin sanat luetaan, joku juhla-wirsi.

Jouluna: Siit' on meill' iloinen aika, (N:o 119.)
Pääsiäisenä: Christus kuin kuolettiin (N:o 156.)
Heluntaina: Tule Pyhä Henki, Luoja! (N:o 178.)
P. Kolminaisuuden sunnuntaina: Isä Jumala taiwaast', Älä meit' ylönanna, (N:o 184.)

Suurina rukouspäiwinä lauletaan joku tekstihin sowitettu wirsi.

Saarnan lopetettua luetaan ensin molemmat tässä seuraawat rukoukset; mutta rukoussunnuntaina ja muulloinkin, jos pappi niin tahtoo, Litania, yhteisen esirukouksen asemasta.

Digitized by Google

Rukous saarnan jälkeen:

Kaupias Jumala, rakas taiwaallinen Isä! jonka laupeudella ei loppua ole; sinä, joka olet kärsimällinen, pitkämielinen ja suuresta armosta anteeksi annat kaikille katuwaisille kaikki pahat teot, rikokset ja synnit: me olemme (sen pahempi) tehneet syntiä meidän isäimme kanssa; me olemme wäärin tehneet ja olleet jumalattomat, ja sinun mieles rikkoneet; sinulle ainoalle olemma me syntiä tehneet ja sinun edessäs pahoin tehneet; mutta älä ajattele meidän entisten pahain tekoimme päälle; armahda sinuas nopiasti meidän päällemme; sillä me olemme sangen wiheliäisiksi tulleet. Auta meitä Jumala, meidän Wapahtajamme, sinun nimes kunnian tähden; wapahda meitä, ja anna meille kaikki meidän syntimme anteeksi, ja anna meille sinun Pyhän Henkes armoa, parantaa meidän syntistä elämätämme ja saada sinun työnäs ijankaikkinen elämä, sinun Poikas Jesuksen Christuksen meidän Herramme kautta. Amen.

Yhteinen esirukous.

Me kiitämme sinua, sinä wiisauden ja woiman Jumala, Jesuksen Christuksen pyhän sanan edestä, jonka siunattua oppia sinä myös tänä päiwänä olet antanut meille julistaa. Wahwista meitä sinun hengelläs, ettei ne hywät liikutukset, joita meidän sydämemme siitä hawainneet owat, mahtaisi tämän elämän turhissa menoissa tauweta, waan wahwoissa hywissä päätöksissä ja kaikkinaisissa hywissä töissä itsensä osottaa.

Taiwaallinen Isä! me rukoilemme sinua, anna hänen keisarillisen majesteettinsa, meidän armollisimman keisarimme ja suuri-ruhtinaamme, itsewaltiaan koko Wenäjän maan ylitse, olla sinun jumalallisen suojelukses alla. Täytä aina hänen mielensä eläwällä tunnolla siitä, kuin sinulle otollinen on, ja hänen sydämensä isällisellä rakkaudella jokaista hänen alamaistansa kohtaan. Wahwista häntä hänen raskaita welwollisuuksiansa täyttämään, hywin muistain sitä tilintekoa, jonka sinä,

Digitized by Google

kaikkein kuningasten Kuningas ja kaikkein herrain Herra, häneltä wihdoin waatiwa olet. Olkoot myös hänen korkia puolisonsa, hänen majesteettinsa keisarinna, hänen keisarillinen korkeutensa cesarewitsi, suuri-ruhtinas, perintö-ruhtinas, ja muut keisarillisen huoneen korkiat jäsenet, sinun armoos suljetut, että he jokainen kohdastansa paljon hywää matkaan saattaa, ja paljon hywää itse nautita mahtaisiwat. Siunaa waltakunnan sotajoukkoa maalla ja merellä. Anna meidän korkian ruhtinaamme neuwon-antajille ja palwelioille, ja erinomattain hänen tässä maakunnassa olewille korkeille käskynjä-haltioille, ja kaikille wirkamiehille armos, että he toimellisesti ja totisessa Jumalan pelwossa aina mahtaisiwat kaikkein yhteistä parasta tarkoittaa ja edesauttaa. Sinä kaikkein ihmisten Jsä! armahda sinuas kaikkein sinun lastes ylitse. Sinä ijankaikkinen rakkauden Jumala! armahda kaikkia leskiä ja orpolapsia, kaikkia murheellisia ja onnettomia, kaikkia sorretuita ja wääryyttä kärsiwäisiä, kaikkia köyhiä ja wiheliäisiä, ja kaikkia sairaita ja kuoleman kanssa kamppaawaisia. Herra, auta meitä kaikkia nyt ja aina. Amen.

Sen jälkeen tehdään

1. Esirukous sairasten edestä.

2. Kiitos niiden edestä, jotka owat tulleet entiseen terweyteensä.

3. Kiitos kuolleitten edestä.

4. Sitte kuulutetaan morsian-wäen tahi awioliittoon aikowaisten edestä.

Sen jälkeen luetaan seuraawaiset rukoukset:

Rukous maan hedelmän edestä, wahingollista ilmaa ja kallista aikaa wastaan.

Kaikkiwaltias Jumala, armollinen Jsä! joka sinun hywyytes tähden täytät maan kaikkinaisella hedelmällä, josta ihmiset ja myös muut luontokappaleet, linnut ilmassa, kalat meressä ja eläimet kedolla saawat elatuksensa: me rukoilemme sinua sinun isällisen laupeutes kautta, että meidän rakkaan isänmaan jy-

Digitized by Google

willä ja ytimellä armollisesti siunata tahtoisit. Anna maan kaswulle tarpeellinen ilma, ja warjele se rakehilta ja raju-ilmalta, wilulta ja kylmyydeltä, ylönpaltiselta kuiwuudelta ja märkyydeltä, turiloilta ja kaikkinaiselta turmelukselta. Kaunista wuoden tulo hywyydelläs, ja anna askelees tiukkua lihawuudesta. Warjele, o Jumala! meitä hedelmättömistä wuosista, näljästä ja kalliista ajasta, ja katso armollisesti meidän puoleemme. Me tunnustamme meidän syntimme sinun edessäs; kuule meidän rukouksemme, ole kansalles armollinen ja älä meitä ylönanna, mutta siunaa meitä kaikkinaisella, kuin sinä meille rawinnoksi säätänyt olet, sinun pyhän nimes ylistykseksi ja kunniaksi, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Rukous elämän parannuksesta.

O Jumala, Pyhä Henki! joka meidän sydämemme kaikkinaisella lohdutuksella ja ilolla täytät, walmista itselles minunki sydämessäni asuinsia; warjele minua kaikista pahoista ajatuksista, puheista ja töistä; ylöswalaise minua oikialla jumalisuudella, että minä joka päiwä christillisissä awuissa kaswaisin. Sinun jumalallinen armos suojelkoon, ylöspitäköön ja hywästi siunatkoon minua, että niinkuin minä päiwä päiwältä ajallista kuolemaa likemmäksi ja likemmäksi lähenen, mahtaisin myös joka päiwä minun elämäni parantaa, olla harras rukouksissa ja kiitoksissa, ja aina autuaalliseen eroon itseäni walmistaa. Kuule minua, minun Jumalani, Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

Ja silloin kuin Herran ehtoollista pidetään, luetaan wielä tämä

Rukous.

O Herra Jesu Christe! joka pyhässä ehtoollisessa annat meille, leiwän ja wiinan alla, sinun totisen ruumiis ja weres, anna heille, jotka nyt aikowat siitä osallisiksi tulla, Pyhä Henkes, että he sen mahdollisesti nautitsisiwat, uskonsa wahwistukseksi syntein anteeksi saamisesta, ja muistuttaisiwat itsellensä sinun katkeran piinas ja kuolemas, oikein uudistaisiwat sen

Digitized by Google

liiton, jonka he kasteessa tehneet owat, ja sillä wahwalla aikomisella sinun awullas mahtaisiwat alati pysyä totisessa uskossa, jumalisuudessa ja rakkaudessa, lujassa toiwossa ja christillisessä kärsiwällisyydessä, ja niin ei wapaalla aikomisella ylitse käydä, mitä he synnin päästössä sinun pyhäin kaswois edessä luwanneet owat: että he kaikkein Christin uskowaisten kanssa mahtaisiwat wiimein siitä suuresta ehtoollisesta taiwaassa osallisiksi tulla. Amen.

Isä meidän, joka olet taiwaissa, j. n. e.

Rukousten jälkeen luetaan esiwallan kuulutukset ja ne kirjoitukset, jotka kuuluwat muihin tarpeellisiin ja saarnastuolilla sopiwaisiin asioihin. Ja kaikki senkaltaiset kirjoitukset pitää papille toimitettaman, ennen kuin Jumalan palwelus aljetaan. Saarnan lopuksi pappi toiwottaa seurakunnalle armoa ja rauhaa Isältä Jumalalta Pojan Jesuksen ansion kautta, jonka jälkeen lauletaan joku wärssy.

Ja kuin Herran ehtoollista pidetään, alkaa pappi, kääntyneenä alttariin päin, lukein tahi weisaten näin:

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Ylentäkäät teidän sydämenne Jumalan tykö!

Seurakunta wastaa:

Me ylennämme meidän sydämemme.

Kiittäkäämme Jumalata meidän Herraamme!

Seurakunta wastaa:

Se on oikeus ja kohtuus.

Totisesti on se kohtuullinen, oikein ja autuaasti, että me aina ja jokapaikassa kiitämme ja ylistämme sinua, pyhä Herra, kaikkiwaltias Isä, ijankaikkinen Jumala! kaikkein sinun hywäin tekois tähden, ja liiatenki sen tähden, jonkas meille osotit, koska me kaikki synnin tähden niin pahasti ulos tulleet olimme, ettei meille muuta edessä seisonut, kuin kadotus ja ijankaikkinen kuolema, ja ei yksikään luontokappale, taikka taiwaassa eli maan päällä, woinut meitä auttaa; niin sinä annoit ulos sinun ainokaisen Poikas Jesuksen

Digitized by Google

Christuksen, joka oli yksi Jumaluuden luonto ynnä sinun kanssas, annoit hänen ihmiseksi tulla meidän tähtemme, panit meidän syntimme hänen päällensä, ja annoit hänen kuolemaa kärsiä siinä siassa, jossa meidän kaikkein ijankaikkisesti kuoleman piti. Ja niinkuin hän ylitse woitti kuoleman, ja jälleen nousi ylös elämään, ja ei ikänänsä enään kuole; niin myös kaikki ne, jotka hänen päällensä itsensä luottawat, pitää ylitse woittaman synnin ja kuoleman, ja saaman hänen kauttansa ijankaikkisen elämän. Ja meille manaukseksi, ettemme senkaltaista hänen hywää tekoansa koskaan unhottaisi, mutta aina mielessämme pitäisimme ja muistaisimme; niin sinä yönä, jona hän petettiin, piti hän ehtoollisen, jossa hän otti leiwän, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: ottakaat ja syökäät, tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne ulos annetaan; se tehkäät minun muistokseni.

Samalla muotoa otti hän myös kalkin, kiitti, ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: ottakaat ja juokaat tästä kaikki, tämä on Uuden Testamentin kalkki minun weressäni, joka teidän ja monen tähden ulos wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi; niin usein kuin te sen teette, niin tehkäät se minun muistokseni.

Wielä lyhemmin:

Totisesti on se kohtuullinen, oikein ja autuaasti, että me aina ja joka paikassa, kiitämme ja ylistämme sinua, pyhä Herra, kaikkiwaltias Isä, ijankaikkinen Jumala! Jesuksen Christuksen kautta, meidän Herramme, joka sinä yönä, jona hän petettiin, otti leiwän, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: ottakaat ja syökäät, tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne ulos annetaan; se tehkäät te minun muistokseni.

Samalla muotoa otti hän myös kalkin, kiitti ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: ottakaat ja juokaat tästä kaikki, tämä on sen Uuden Testamentin kalkki minun weressäni, joka teidän ja monen tähden ulos wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi; niin usein kuin te sen teette, niin tehkäät se minun muistokseni.

Digitized by Google

Sitte luetaan eli weisataan:

Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Jumala Sebaoth! täydet owat taiwaat ja maa sinun Herrauttas: hosianna korkeudessa! Kiitetty olkoon se kuin tulee Herran nimeen! hosianna korkeudessa!

Sen jälkeen weisaa pappi:

Rukoilkaamme nyt kaikki, niinkuin meidän Herra Jesus Christus on meitä opettanut, näin sanoen.

Isä meidän, joka olet taiwaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes. Lähestyköön sinun waltakuntas. Tapahtukoon sinun tahtos niin maassa kuin taiwaassa. Anna meille tänä päiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welwollistemme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Amen.

Sitälikin kääntää hän itsensä kansan puoleen ja pitää heidän tykönsä tämän manauksen:

Rakkaat ystäwät! Että tässä pidetään Christuksen ehtoollinen, ja totisesti ulos jaetaan ja nautitaan, leiwän ja wiinan alla, hänen totinen ruumiinsa ja werensä ylön-luonnollisella ja tutkistelemattomalla muodolla, Jumalan oman wiisauden, totuuden ja kaikkiwaltiaisuuden jälkeen, joka sen itse on säätänyt ja asettanut: niin on tarpeellinen (niinkuin pyhä Paawali meitä opettaa), että me itsekukin kohdastamme koettelemme itsiämme, ja sitte syömme tästä leiwästä ja juomme tästä kalkista; ja silloin me oikein itsiämme koettelemme, koska me tunnemme meidän rikoksemme ja syntimme, isoomme ja janoomme wanhurskautta ja syntein anteeksi saamista, joka meille tässä sakramentissa taritaan, ja tahdomme edespäin itsiämme parantaa, lakata pois synnistä ja elää hywässä ja hurskaassa elämässä. Sentähden on myös meidän Herramme Jesus Christus erinomaisesti käskenyt tämän sakramentin hänen muistoksensa pidettää, se on: että me tämän kanssa muistamme hänen kalliin kuolemansa

Digitized by Google

ja werensä wuodatuksen, ajattelemme ja täydellisesti uskomme, että se on meidän synteimme anteeksi antamiseksi tapahtunut. Sentähden, jos me nyt syömme tästä leiwästä ja juomme tästä kalkista, senkaltaisella wahwalla uskolla näiden sanain päälle, niinkuin me tässä kuulemme, että Christus on kuollut, ja hänen werensä ulos wuodatettu meidän syndeimme tähden, saamme myös totisesti meidän syntimme anteeksi, ja sen kansa wältämme kuoleman, joka on synnin palkka, ja saamme ijankaikkisen elämän Christuksen kansa. Mutta joka kelwottomasti, se on: katumattomalla sydämellä, ja ilman uskota Jumalan lupauksen päälle, syö tästä leiwästä ja juo Herran kalkista, se tulee wikapääksi Herran ruumiisen ja wereen, ja syö ja juo itsellensä tuomion, ei eroittain Herran ruumista. Tästä meitä kaikkia armollisesti warjelkoon Isä, Poika, ja Pyhä Henki. Amen.

Sitte weisaa pappi kansalle:

Herran rauha olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Sen jälkeen hän antaa kansalle leiwän, kertoin itsekunkin edessä nämät sanat:

Meidän Herran Jesuksen Christuksen ruumis kätkeköön sinun ruumiis ja sielus ijankaikkiseen elämään, A.

Sitte kalkin, sanoen:

Meidän Herran Jesuksen Christuksen weri kätkeköön sinun ruumiis ja sielus ijankaikkiseen elämään, Amen!

Sillä wälillä weisaa chuori seurakunnan kanssa nämät seuraawaiset wirret:

O Jumalan Karitsa! joka pois otat maailman synnit: armahda meidän päällemme!

O Jumalan Karitsa! joka pois otat maailman synnit: armahda meidän päällemme!

O Jumalan Karitsa! joka pois otat maailman synnit anna meille rauhas ja siunaukses!

Digitized by Google

O puhdas Jumalan Karitsa! (N:o 146.)
Jesus Christus Lunastajan', (N:o 17.)
Kiittäkäämm' Herraa Jumalt' yhäält' taiwaast', (N:o 18.)
Herra Jesu, ainoa auttajan', (N:o 258.)
Kiitett' olkoon Jesuksen nimi, (N:o 133.)
Jesus kunnian kruunun kantaa, (N:o 134.)
Täll' ajall' autuaall' ylistämme, (N:o 186.)
Mikä silloin taitaa puuttuu, (N:o 38.)
Työs, Herra Jesu Christe! (N:o 247.)
Minun sielun', kiitä Herraa (N:o 76.)
Herra Jesu Christ', Minun Wapahtajan' (N:o 135.)
Kehu kielen', Muista mielen', (N:o 19.)
Walittaa waikiast' mahdan (N:o 254.)
Jesusta tahdon kiittää, (N:o 261.)
O Jesu, ylinas kartta (N:o 250.)

Sitte hän kääntää itsensä kansan puoleen ja sanoo:

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Pappi kääntää itsensä alttariin päin ja lukee tahi weisaa, silloin kuin ehtoollista on piderty, tässä seuraawan rukouksen; mutta muina juhlina sen rukouksen, joka seuraa sille päiwälle asetetun Ewankeliumin jälkeen.

Rukoilkaamme!

O Herra, kaikkiwaltias Jumala! joka meitä osallisiksi te'it sinun sakramentistas: sinua me rukoilemme, että meitä myös, ynnä kaikkein sinun walittuin pyhäis kanssa, sinun ijankaikkisesta kunniastas ja Herraudestas osallisiksi tekisit, meidän Herran Jesuksen Christuksen, sinun Poikas kautta, joka elää ja hallitsee ynnä sinun ja Pyhän Hengen kanssa yhdessä Jumaluudessa, ijankaikkisesta ijankaikkisehen. Amen.

Niin hän jälleen kääntää itsensä kansan puoleen, ja sanoo:

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Kiittäkäämme ja kunnioittakaamme Herraa!

Seurakunta wastaa:

Jumalan olkoon kiitos ja kunnia!

Digitized by Google

Tahi näin:

Kiittäkäämme ja kunnioittakaamme Herraa! Halleluja! Halleluja! Halleluja!

Seurakunta wastaa:

Jumalan olkoon kiitos ja kunnia! Halleluja! Halleluja! Halleluja!

Kumartakaat teidän sydämenne Jumalan tykö ja ottakaat siunaus!

Herra siunatkoon teitä ja warjelkoon teitä! Herra walistakoon kaswonsa teidän päällenne, ja olkoon teille armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa teidän puoleenne, ja antakoon teille ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Päätökseksi weisataan: Suo meille rauha Herra nyt, ensimäinen wärsy ja sitte seuraawainen rukous-psalmi, tahi joku muu:

Jumala anna meidän ruhtinaall' Ja kaikell' esiwallall' Rauha ja hywä hallitus, Että me hänen allans' Lewoss' ja rauhass' aina eläisimme, Kaikess' jumalisuudess' ja kunniallisuudess', Amen.

Jos myös niin tapahtuu, ettei yhtäkään Herran ehtoolliselle tulewaa ole, silloin ei pidetä messua, ja Jumalan palwelus aljetaan aamu- tahi muulla sopiwaisella wirrellä, jonka jälkeen luetaan synnin tunnustus; sitte lauletaan tekstihin sowitettu wirsi (graduali).

Sen jälkeen pappi lukee tahi weisaa:

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Sitte pappi lukee tahi weisaa sen päiwän Kollektan ja Epistolan, jota seuraa uskon wirsi ja sitäliki Pyhän Hengen awusta saarnaan tämä wirsi: O Pyhä Henki! tule nyt tänn', taikka joku muu wärsy. Saarnan jälkeen luetaan rukoukset ja kuulutukset, niinkuin edellä mainittu on.

Sitte kuin kaikki on saarnastuolilla lopetettu, lauletaan sille päiwälle asetettu ewankeliumin wirsi, taikka joku wärsy saarnan lopuksi, ja pappi menee alttarille ja lukee tahi weisaa:

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Sitte pappi lukee tahi weisaa sen päiwän ewankeliumia seuraawan rukouksen, ja sen jälkeen taas:

Digitized by Google

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa:

Niin myös sinun henkes kanssa!

Kiittäkäämme ja kunnioittakaamme Herraa!

Seurakunta wastaa:

Jumalan olkoon kiitos ja kunnia!

Tahi näin:

Kiittäkäämme ja kunnioittakaamme Herraa! Halleluja! Halleluja! Halleluja!

Seurakunta wastaa:

Jumalan olkoon kiitos ja kunnia! Halleluja! Halleluja! Halleluja!

Kumartakaat teidän sydämenne Jumalan tykö ja ottakaat siunaus!

Herra siunatkoon teitä ja warjelkoon teitä! Herra walistakoon kaswonsa teidän päällenne, ja olkoon teille armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa teidän puoleenne, ja antakoon teille ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Ehtoo-saarna aljetaan siihen päiwään ja tekstiin soweliaalla wirrellä. Sitte lauletaan muutama wärsy Pyhän Hengen awusta Jumalan sanan tutkistelemiseen. Saarna pidetään sunnuntai- tahi juhla-päiwän Epistolasta, taikka jos juhlapäiwä lankee sunnuntai-päiwän päälle, niin sunnuntaisesta Ewankeliumista, mutta paaston aikana Christuksen piinan historiasta. Saarna lopetetaan rukouksilla: Laupias Jumala j. n. e., niin myös lyhemmällä rukouksen muodolla, ja ehtoorukouksilla, Isä meidän j. n. e. Saarnan jälkeen lauletaan ehtoowirsi, ja päätös tapahtuu rukouksella ja siunauksella alttarin edessä.

5. Awiokäskystä.

Kuinka niiden kanssa pitää tehtämän, jotka itsensä awiokäskyyn tahtowat antaa.

Ensiksi, niinkuin aina tapa on ollut, pitää kolmena sunnuntaina järjestänsä saarnastuolista kuulutettaman, että senkaltaiset persoonat aikowat, pyhän Kolminaisuuden nimeen, antaa itsensä awiosäätyyn. Ja koska se on tehty, ja he tulewat kirkkoon, Jumalan seurakunnan eteen, on tarpeellinen, että pappi pitää manauksen heille tällä seuraawaisella tawalla

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen!

Rakkaat ystäwät, N. N. ja myös N. N., teidän pitää tässä wisusti tietämän, että Jumala itse on awiokäskyn säätänyt, ja on pannut miehen waimon pääksi, että hänen pitää oleman sen esimiehen, hallitseman häntä parhaaksensa Jumalan pelwossa, ja myös rakastaman häntä, niinkuin Christus seurakuntaansa rakasti, ja antoi itsensä kuolemaan hänen edestänsä. Ja miehen tulee se tietää ja ajatella, että waikka hän on pantu waimolle esimieheksi, ei ole hänelle kuitenkaan sallittu, että hänen pitää pahasti sen kanssa menemän, oman pahan mielensä jälkeen, niinkuin (sen pahempi) nyt usein nähdään ja kuullaan; mutta pitää häntä rakastamaan ja kunniassa pitämän, useir. hänen heikkouttansa kärsimän, ja antaman, niinkuin p. Pietari sanoo waimolliselle astialle, niinkuin heikommalle, hänen kunniansa. Ja niinkuin mies on lahjoitettu suuremmalla wiisaudella ja wahwemmalla luonnolla, kuin waimo: niin pitää hänen myös käyttämän senkaltaisen Jumalan lahjan hänelle awuksi, ja ei sortamiseksi. Hänen pitää itsensä waimoa kohtaan niin käyttämän, niinkuin sitä, jonka pitää saaman yhdenkaltaisen perimisen Jumalan waltakunnassa hänen kanssansa; sillä Christus on niin kalliisti waimon ostanut, kuin miehen, ja on waimo niin hywin Christuksen jäsen, kuin mies. Niinkuin mies on waimon pää, niin myös Christus on miehen pää, sentähden pitää hänen sen kanssa Jumalan pelwossa elämän.

Samalla muotoo pitää myös waimon kuuleman miestänsä, rakastaman häntä, päänänsä ja esimiehenänsä pitämän, ajatellen, että hän miehen apulaiseksi luotu on. Ei hänen pidä pyytämän hallita hänen ylitsensä: sillä waimo on luotu miehen tähden, ja ei mies waimon tähden. Hänen pitää ottaman esikuwan pyhistä waimoista, jotka wanhassa Testamentissa oliwat, niinkuin Saara, joka miehensä Abrahamin kutsui herraksi. Hänen pitää kaiketi niin itsensä käyttämän, että hän miehellensä kelpaisi, jolle hän on apulaiseksi annettu. Waimo on miehen kunnia, sano

Digitized by Google

Paawali, ja sentähden pitää hänen itsensä laittaman sen jälkeen, ja ajatteleman, että hän on miehen haltunn annettu. Päältä iskein: miehen ja waimon pitää keskenänsä, toinen toistansa rakastaman, ja wielä enemmin kuin isää ja äitiä. Sillä raamattu sanoo, että miehen pitää luopuman isästänsä ja äitistänsä, ja waimoonsa sidottu oleman. Pitää heidän myös sen hywin ajatteleman, että he siihen säätyyn itsensä antawat, jossa Jumala miehen ja waimon on niin yhteen sowittanut, ettei yksikään ihminen taida niitä eroittaa. Ei pidä myös miehen epäilemän, että niinkuin Jumala antoi Aadamille Ewan waimoksi, niin myös hän jokaiselle miehelle antaa waimonsa, ja jokaiselle waimolle miehensä. Sentähden on tarpeellinen, että he molemmin puolin rukoilewat Jumalalta senkaltaista puolisoa, jonka kanssa he eläisiwät sowinnossa, rakkaudessa, ja Jumalan pelwossa, niin että heidän awiosäätynsä Jumalassa aljettaisiin, ja jumalan mielen jälkeen, ja ei jonkun haureuden jälkeen, eikä ihmisen mielen jälkeen; niin heidän awioliittonsa pitää oleman onnellisen ja autuallisen, jonka me myös kaikki yhteisesti tälle parikunnalle sydämestämme toiwotamme. Amen!

Sitte kysyköön pappi heidän molempain tahtoansa, sancen ensiksi miehelle:

Minä kysyn sinulta N. N. pyhän Kolminaisuuden nimeen, ja Jumalan seurakunnan läsnä ollessa, jos sinä tahdot ottaa tämän ihmisen N. N. awio-waimoksesi, ja rakastaa häntä myötä- ja wastoin-käymisessä?

Wastaus: Tahdon.

Sitälikin kysyy hän morsiamelta samalla muotoa:

Minä kysyn sinulta N. N. pyhän Kolminaisuuden nimeen, ja Jumalan seurakunnan läsnä ollessa, jos sinä tahdot ottaa tämän miehen N. N. awio-miehekses, ja rakastaa häntä myötä- ja wastoin käymisessä?

Wastaus: Tahdon.

Koska se on tehty, sanokoon pappi:

O kaikkiwaltias Isä, ijankaikkinen Jumala! joka miehen ja waimon sitä warten luonut olet, että heidän

Digitized by Google

pitää oleman yksi liha ja weri, kaswaman sinun sinunaukses jälkeen, enenemän ja maata täyttämän: anna näille sinun palwelioilles armoa, että he sinun pyhän tahtos ja sääntös jälkeen niin mahtaisiwat yhteen tulla, että se olisi sinulle ylistykseksi ja kunniaksi, ja heille hyödytykseksi ja hywäksi, ja ijankaikkiseksi autuudeksi; sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Sitte ottaa pappi sormuksen ja sanoo:

Rukoilkaamme!

O Jumala, Isä kaikkiwaltias! joka sinun käsittämättömästä hywyydestäs kaikki kappaleet luonut olet, että ne ihmisten hywäksi oleman pitää: me rukoilemme sinua, että armollisesti lähettäisit tälle piialles, jonka tämän sormuksen awioliittonsa merkiksi kantaman pitää, sinun pyhän siunaukses, että hän nuhteettomasti eläisi siinä pyhässä säädyssä, johonkas hänen kutsunut olet. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Sen jälkeen ottaa ylkä sormuksen, ja sanoo morsiamelle:

Minä N. otan sinun N. nyt minun awiowaimokseni, rakastaakseni sinua myötä- ja wastoin-käymisessä, ja yhdeksi merkiksi annan minä sinulle tämän sormuksen.

Morsian wastaa:

Minä N. otan sinun N. nyt minun awiomiehekseni, rakastaakseni sinua myötä- ja wastoin-käymisessä, ja yhdeksi merkiksi otan minä sinulta tämän sormuksen.

Sitte panee ylkä sormuksen morsiamen wasempaan käteen, ensiksi ensimäiseen sormeen, niin pitsimpään, ja sitte siihen, joka sitä likin on, ja siihen sormus jää.

Pannessa sanoo pappi näin:

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen, Amen!

Sitte pappi sanoo:

Että nyt nämät persoonat, jotka tässä edessä owat, toinen toistansa awioksensa pyytäwät, ja sen tässä julkisesti Jumalan ja christillisen seurakunnan edessä, niinkuin todistajan wiimeisenä päiwänä, tunnustawat, ja sen päälle kihla-sormus annettu on; sentähden minä, niinkuin Christuksen palwelia, tämän päälle heitä

Digitized by Google

awiokäskyn säätyyn ja liittoon yhteen annan, nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Sen jälkeen luetaan:

Isä meidän, joka olet taiwaissa, j. n. e.

Taas sanoo pappi:

Teitä kaikkia, hywät christityt ihmiset, jotka tässä olette, otan minä todistajiksi, mitä tässä tehty on, waroittain teitä, että te tämän muistaisitte.

Pappi sanoo edespäin:

Kuulkaamme sitä pyhää ewankeliumia, jonka pyhä Mattheus kirjoittaa (19 luwussa)

Siihen aikaan tuliwat Pharisealaiset Jesuksen tykö, ja sanoiwat hänelle: saako mies eritä waimostansa kaikkinaisen syyn tähden? Niin hän wastasi ja sanoi heille: ettekö te ole lukeneet: joka alusta ihmisen teki, mieheksi ja waimoksi hän heidät teki, ja sanoi: sentähden pitää ihmisen luopuman isästänsä ja äidistänsä, ja waimoonsa sidottu oleman; ja ne kaksi tulewat yhdeksi lihaksi: niin ei he ole enää aksi, mutta yksi liha. Jonka siis Jumala yhteen sowitti, ei pidä ihmisen sitä eroittaman. He sanoiwat hänelle: miksi Moses käski antaa erokirjan ja hyljätä hänen? Sanoi hän heille: teidän sydämenne kowuuden tähden sallei Moses teidän eritä waimoistanne, waan ei alusta niin ollut. Mutta minä sanon teille: kuka ikänä hylkää waimonsa muutoin, kuin huoruuden tähden, ja nai toisen, hän tekee huorin, ja joka sen hyljätyn ottaa, hän tekee huorin.

Ja niin sanoo pappi heille:

Uskokaat nämät Herran Christuksen sanat, ja olkaat wahwat siitä, että Jumala, meidän rakas taiwaallinen Isämme, on teitä yhteen sowittanut tähän pyhään awiokäskyn säätyyn. Ja sentähden ottakaat kiitoksella ja kärsiwäisillä sydämillä wastaan, mitä tässä pyhässä säädyssä teidän päällenne taitaa tulla, niinkuin Jumalan kädestä, joka teitä on yhteen sowittanut.

Sen jälkeen sanoo pappi:

Herra olkoon teidän kansanne, ja kätkeköön teidän sisälle- ja ulos-käymisenne nyt ja ijankaikkisesti. Amen.

Digitized by Google

Koska he alttarin eteen tulewat, ja sitte kuin saarna ja Herran ehtoollinen on pidetty, sanoo pappi:

O Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala, ja Jaakobin Jumala! wuodata Pyhä Henkes näiden palweliais sydämihin, ja täytä heitä kaikkinaisella hengellisellä siunauksella, että he niin eläisiwät awiosäädyssänsä, johonka he owat nyt itsensä antaneet, ettei he millään saastaisuudella sinua wihoittaisi, joka awiokäskyn säätänyt olet; mutta paremmin, niinkuin awiosääty on kaikille kunniallinen ja hywä, että he myös mahtaisiwat siinä kunniallisesti ja hywästi elää, sinulle kunniaksi ja ylistykseksi, ja itsellensä ijankaikkiseksi autuudeksi, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Koska he waatteen alla owat, sanoo pappi:

Rukoilkaamme!

O Herra Jumala! katso armollisesti meidän rukouksemme puoleen, ja ole awiosäädyn apu ja turwa, ja että sen olet ihmisten lisäämiseksi säätänyt, niin warjele nyt se, jonkas yhteen sowittanut olet, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta, joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesti. Amen.

Sen jälkeen weisaa pappi seuraawaiset sanat niiden nuottein jälkeen, kuin tapa on morsiamen siunauksessa.

Herra olkoon teidän kanssanne!

Seurakunta wastaa!

Niin myös sinun henkes kanssa!

Ylentäkäät teidän sydämenne Jumalan tykö!

Seurakunta wastaa:

Me ylennämme meidän sydämemme!

Kiittäkäämme Jumalaa meidän Herraamme!

Seurakunta wastaa:

Se on oikeus ja kohtuus.

Totisesti on se kohtuullinen, oikein ja autuaasti, että me aina ja joka paikassa kiitämme sinua pyhä Herra, kaikkiwaltias Isä, ijankaikkinen Jumala! joka sinun woimassas kaikki kappaleet tyhjästä luonut olet: sinä, joka myös, koska kaikki kappaleet luodut oliwat,

Digitized by Google

loit ihmisen niiden herraksi, ja sanoit, ettei miehen ollut yksinänsä hywä olla: sentähden sinä te'it hänelle waimon awuksi yhdestä luusta, jonkas otit hänen kyljestänsä, ja annoit sen kautta tietää, että niinkuin waimon alku oli miehestä, niin heidän pitää myös aina yhdessä oleman. O Jumala! joka tahdoit awiokäskyllä merkitä sen suuren salaisuuden: että niinkuin mies ja waimo yhteen lihaan tulewat, niin on myös Christus yksi pyhän seurakuntansa kanssa. O Jumala! joka miehen ja waimon olet yhteen sowittanut, ja antanut heille senkaltaisen siunauksen, ettei Aadamin synti, eikä Noan wedenpaisumus taitanut sitä kadottaa: niin katsele nyt lupiaasti näiden puoleen, jotka itsensä awiokäskyn säätyyn antaneet owat, ja pyytäwät sinulta warjeltaa. Anna armoas, o Jumala! että he täytettäisiin rakkaudella ja rauhalla, ja olisiwat uskolliset ja puhtaat; ja antaisiwat itsensä awioliittoon Christuksen mielen jälkeen; ja että he mahtaisiwat elämässänsä seurata sinun pyhää tahtoas. Älä salli perkeleen heidän kanssansa mitään tehdä; mutta että he mahtaisiwat wahwana pysyä sinun pyhissä käskyissäs. Anna armoas, että he awiosäädyssänsä christillisesti yhdessä eläisiwät, ja kaikki luwattomat sekaannukset wälttäisiwät, ja peittäisiwät heikkoutensa siweydellä ja kunnialla. Anna heidän olla hedelmälliset sikiöissä ja lapsissa, ja että he mahtaisiwat oikiaan ikään tulla! Että he näkisiwät lastensa lapset kolmanteen ja neljänteen polween; ja sitte, tämän elämän jälkeen, tulisiwat ijankaikkiseen iloon.

Tämän lukee pappi:

Meidän Herran Jesuksen Christuksen, sinun Poikas kautta, joka elää ja hallitsee ynnä sinun ja Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesti. Amen.

Leski-morsiamille ja niille, joilla ei ole toiwoa ruumiin hedelmästä, ei weisata morsian-messua, waan luetaan seuraawainen rukous:

Rukoilkaamme!

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka sanoit miehestä, koskas hänen ensisti loit, ettei hänen ollut yksinänsä hywä olla, ja sentähden loit myös wai-

Digitized by Google

mon hänelle apulaiseksi, ja niin heitä yhteen sowitit, että ne kaksi pitää oleman yksi liha: me rukoilemme sinua, rakas taiwaallinen Isä, että Pyhällä Hengellä nämät sinun palwelias täyttäisit, jotkas awioköskyn liittohon yhteen sowittanut olet, että he sen oikein ja nuhteettomasti pitää mahtaisiwat: ja anna sinun siunaukses heidän päällensä, ja warjele heitä, o laupias Isä! kaikesta perkeleen haukutuksesta, niinkuin sinä enkelis kautta palwelias Tobian warjelit, ettei he wieteltäisi jonkun riettaan ja haureellisen himon kautta; waan mahtaisiwat oikiassa uskossa ja yhteisessä rakkaudessa elää hywään ikään asti, sinulle kiitokseksi ja kunniaksi; sinun ainokaisen Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta, joka elää ja hallitsee, ynnä sinun ja Pyhän Hengen kanssa, ijankaikkisesti. Amen.

Taas kääntää pappi itsensä alttariin päin ja päättää Jumalan palweluksen.

Koska ylkä ja morsian tulewat morsiamen huoneesen, niin weisataan näistä wirsistä toinen:

Tule Pyhä Henki, Luoja! (N:o 173.)
Autuas se, kuin pelkää Herraa, (N:o 88.)

Koska ylkä ja morsian owat polwillensa langenneet, ja wirsi loppunut, niin pappi lukee seuraawaiset rukoukset:

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! anna sinun siunaukses tulla tämän morsian-huoneen ylitse, että kaikki, jotka tässä owat, rauhassa olisiwat, sinun mieltäs noudattaisiwat, ja sinun rakkaudessas eläisiwät, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Edespäin sanoo pappi:

Jumala kaikkiwaltias siunatkoon teidän ruumiinne, ja tiedän sielunne, ja antakoon siunauksensa tulla teidän päällenne, niinkuin hän siunasi Abrahamin, Isaakin ja Jaakobin. Jumalan käsi warjelkoon teitä ja lähettäköön pyhän enkelinsä, joka teitä warjelee kaikken tiedän elin-aikananne! Isä Jumala ja Poika ja Pyhä Henki antakoon siunauksensa tulla teidän päällenne. A

Sitte weisataan:

Jumala, kuin kaikki loi, (N:o 322.

Digitized by Google

Sitte pappi päättää:

Herra siunatkoon teitä ja warjelkoon teitä! Herra walistakoon kaswonsa teidän päällenne, ja olkoon teille armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa teidän puoleenne, ja antakoon teille ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

---

6. Waimoin kirkkoon-ottamisesta.

Tämä rukous pitää luettaman, koska awio-waimo lapsen synnyttämisen jälkeen kirkkoon otetaan.

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka sen siunauksen annoit ihmisen ylitse, koska hänen luonut olit, että hänen pitäisi lisääntymän ja enäntymän; sinä, joka myös saman siunauksen jälkeen olet tämän sinun piikas hedelmälliseksi saattanut: katso armollisesti hänen päällensä. Ja niinkuin sinä olet hänen hedelmälliseksi ruumiillisen siunauksen kautta saattanut, niin anna hänen myös hedelmällisen olla hengellisessä siunauksessa, että hän aina lisääntyisi sinun tuntemisessas, ja sinun pyhäin käskyis jälkeen aina eläisi, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen

Sitte antaa pappi hänelle kätä, sanoen:

Herra kätkeköön sinun sisälle- ia ulos-käymises nyt ja ijankaikkisesti. Amen.

Kuinka waimo, joka kihlauksen ajalla ennen wihkimistä on lapsen si'ittänyt, pitää kirkkoon otettaman.

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka olet awiokäskyn Herra ja itse sen asettanut, tahdot myös että se kunniallisesti ja puhtaasti kaikkein ihmisten seassa pidettämän pitää: katso armollisesti tämän waimon puoleen, joka on ajattomalla sekaannuksella erehtynyt, ja sinun, joka puhtauden Herra olet, sen kautta wihoittanut, ja seurakuntas pahentanut. Anna hänelle tämä synti anteeksi, ja lainaa hänelle armoas, että hän aina sinun tunnossas kaswaisi, ja pyhäin käskysanais jälkeen eläisi, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

Herra kätkeköön sinun sisälle- ja ulos-käymises nyt ja ijankaikkisesti. Amen.

Kuinka äiti, joka lapsensa tukahuttanut on, pitää kirkkoon otettaman:

O kaikkiwaltias Jumala, rakas taiwaallinen Isä! että tämä waimo-raukka on siihen suureen suruun, ahdistukseen ja murheesen joutunut, että hän epähuomiosta, kuitenki wastoin toiwoa, oman lapsensa on tukahuttanut, ja nyt sen ylitse sydämestänsä suree, että hänen lapsensa on sillä tawoin pois tullut; sentähden rukoilemma me sinua, rakas taiwaallinen Isä! ettes suuren armos ja laupeutes tähden tälle murheelliselle waimolle sitä syntiä työ lukisi, waan armollisesti anteeksi antaisit, että hän rikoksensa sydämestä katuu itkee, ja lupaa, että hän tästä lähin sinun armos kautta paremman waarin pitää tahtoo. Osota siis hänelle sinun pitkämielisyytes ja laupeutes, että hän sinua pyhyydessä ja totisessa parannuksessa kaikkena elinaikanansa palwelisi, sinun Poikas, meidän Herramme ja Wapahtajamme Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

Tällä tawalla pitää niiden kanssa tehtämän, jotka rikkowat salawuoteudella ja haureudella, sekä miehen että waimon, niin myös niiden kanssa, jotka kauhioita syntejä tehneet ja kirkon-rangaistukseen tuomitut owat, (muutettawat muutettuina) koska he otetaan Jumalan seurakunnan yhteyteen.

Ensisti, koska ymmärretään, että hän katuu ja tahtoo parantaa itsensä, pitää hän asetettaman kirkko-ordningin jälkeen rangaistus-sialle, ja sitte puolipäiwän Jumalan-palweluksen lopulla sunnuntaina kutsuttaman edes, keskelle kirkon permantoo, ja seurakunnan läsnä ollessa hänen kanssansa tehtämän tällä tawalla, kuin nyt seuraa:

Hywät Christityt! Te tiedätte, että tämä eteen asetettu ihminen perkeleen yllytyksen ja haukutuksen kautta ja hänen oman turmellun luontonsa harjoituksesta, niitä waroituksia wastaan, kuin hänen ja meidän kaikkein tulee ottaa Jumalan sanasta, on langennut salawuoteuteen ja saastaisuuteen, ja luwattoman sekaannuksen kautta sitittänyt ja synnyttänyt lapsen, ja sen kautta wihoittanut Jumalan, ja hänen pyhän seurakuntansa pahentanut ja olisi entähden ansainnut että hän Ju-

Digitized by Google

malalta ja hänen seurakunnaltansa pitäisi ulos syöstettämän ja pois hyljättämän.

Mutta että hän on antanut ymmärtää, että hän tästedes hänen elämänsä parantaa tahtoo, ja senkaltaista syntiä wälttää, mahdamme häntä sen kanssa koetella, sillä toiwolla, että hän parannuksen tekee; mutta jos hän, tämän erän jälkeen, senkaltaisella synnillä itsensä jälleen saastuttaa, niin täytyy sitte ajallansa tehdä hänen kanssansa sen woiman jälkeen, kuin Christus (Matth. 18) hänen seurakunnallensa, katumattomia syntisiä wastaan, on antanut. Mutta hänelle muistoksi, karttamiseksi ja waroitukseksi, otan minä teitä kaikkia todistajiksi siihen, mitä hän nyt tässä tunnustaa.

Sitälikin kysyy rippi-isä häneltä:

Tunnustatkos, että sinä sinun haureutes ja salawuoteutes synnillä olet Jumalan suuresti wihoittanut?

Wastaus: Tunnustan.

Kadutkos sitä sydämestäs?

Wastaus: Kadun.

Uskotkos, että laupias Jumala Christuksen tähden tahtoo sen sinulle anteeksi antaa?

Wastaus: Uskon.

Rukoiletkos, että Jumalan seurakunta, jonka sinä wihoittanut ja pahentanut olet, antaisi sinulle Christuksen tähden sen anteeksi?

Wastaus: Rukoilen.

Lupaatkos, että tästedes tahdot kaikella ahkeruudella senkaltaista syntiä karttaa, ja parantaa elämääs, rakastaa Jumalaa, mielelläs kuulla Jumalan sanaa, rukoilla Jumalalta Pyhän Hengen apua ja hallitusta, perkeleen, maailman, ja sinun pahan lihas koettelemusta ja kiusausta wastaan?

Wastaus: Minä lupaan.

Jumala kaikkiwaltias sinua siihen auttakoon! Amen.

Rukoilkaamme:

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! että perkele näin on saanut wallan tämän ihmisen kanssa,

Digitized by Google

että hän on langennut niin suureen syntiin, ja hän nyt sinun armos kautta tuntee ja katuu syntiänsä, ja anoo Christuksen tähden anteeksi: niin me sinua rukoilemme, o Herra! ettet sinä häntä pois hylkäisi, niinkuin hän ansainnut on, mutta ottaisit häntä armoos, sen saman sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen tähden, sinun suuren ja määrättömän laupeutes kautta. Ja anna hänelle Pyhä Henki, joka waikuttaa hänen sydämessänsä ja elämässänsä oikian parannuksen; walaise ja hallitse häntä, että hän tästedes wälttäisi kaikkia syntiä, kawahtaisi suruttomuutta ja synnin tilaa, sotisi perkelettä, hänen omaa pahaa lihaansa, tämän maailman yllytystä ja pahaa esimerkkiä wastaan, ja ne ylitse woittaisi, ja niin eläisi pyhyydessä sinun edessäs, kaikkena elin-aikanansa, ja sitte ynnä kaikkein meidän kanssamme ijankaikkisesti tulisi sinun lapsekses ja perillisekses, sen saman sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Sitte sanoo rippi-isä hänelle synnin pääston näillä sanoilla:

Että sinä tässä, Jumalan ja hänen pyhän seurakuntansa edessä, julkisesti olet tunnustanut syntis, ja luwannut oikian katumuksen ja parannuksen: sentähden minä myös, Jumalan ja meidän Herran Jesuksen Christuksen käskyn jälkeen, joka sanoo: joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan, annan sinun syntis anteeksi, ja sanon sinulle Jumalan armon ja ystäwyyden, nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. A.

Mene rauhaan, ja älä tästedes syntiä tee; siihen Jumala Pyhän Henkensä armon sinulle antakoon!

Sen jälkeen waroittaa pappi kansaa seuraawaisella tawalla:

Että tämä ihminen on syntinsä tunnustanut ja katunut, ja on nyt julkisesti ripitetty, sentähden ei mahda yksikään olla niin ajattelematon, että hän soimaa sitä katuwaista syntistä, että hän on kirkon rangaistuksen ulosseisonut, ja niin Jumalan edessä itsensä nöyryyttänyt. Joka sen tekee, hänen pitää ansaitun kurituksen ja rangaistuksen saaman.

Digitized by Google

7. Sairaista.

Koska pappi tulee sairaan tykö, pitää hänen ensisti lohduttaman häntä tällä tawalla, taikka muulla tainkaltaisella:

Rakas weljeni (sisareni)! Että Jumala on sinun sairaaksi tehnyt, niin älä mitään siitä epäile, että se on tapahtunut sinulle hywäkses. Sillä hän on sinun rakas Isäs, tietää myös kyllä hywästi sinun tarpees. Sentähden anna itses hänen käsiinsä, ole hänelle kuuliainen, ja kärsi sitä kipua kärsiwällisesti, niinkuin hänen isällistä witsaansa; ja kiitä häntä sen edestä, että hän tahtoo antaa tämän kuritukſen tulla sinun parhaakses, ja ei salli ruumiin lihallisen himonsa jälkeen elää, josta sielu sitten tulisi kadotetuksi.

Tästä sinä myös kyllä mahdat ymmärtää, kuinka surkia ja wiheliäinen elämä on tässä maailmassa; sillä niin me rikomme meidän taiwaallisen Isämme mielen, meidän alinomaisilla synneillämme, että hän isällisestä laupeudesta waaditaan toisinansa panemaan meidän päällemme senkaltaista sairautta ja kipua, kuin sinä nyt kärsit, ettei sielu tulisi kadotetuksi. Niin myös perkele aina yötä ja päiwää, niinkuin kiljuwa jalopeura, käy sen jälkeen, että hän meitä kadottaisi, niin ettemme koskaan ole hänestä wapaat, niin kauwan kuin me täällä elämme. Sentähden mahdamme sangen iloita, että me täältä toiseen elämään pian pääsisimme, kussa emme niin meidän laupiaan ja hywän Isämme mieltä riko, ja wapaat olisimme perkeleen kawaluuksista ja petoksista. Sentähden, hywä weljeni (sisareni)! anna itses Jumalan haltuun, ja anna hänen tehdä sinun kanssas hänen pyhän tahtonsa jälkeen! Hän kyllä tietää sinun aikas, koska sinun on sowelias eritä tästä elämästä.

Sitte neuwokoon pappi sairasta:

Ensisti, että hän sopii niiden kanssa, joita wastaan hänellä jotakin on, ja rukoilee heiltä anteeksi, joiden mielen hän rikkonut on, jos hän muutoin tahtoo Jumalan ystäwyyttä.

Sitte mahtaa hän toimellisesti kysyä häneltä hänen omasta tunnostansa, jos se waiwaa häntä, ja opettaa häntä, kuinka hänen pitää luottaman Jumalan armon päälle, Jesuksen Christuksen kautta. Sen hän tekköön tällä tawalla:

Digitized by Google

Rakas weljeni (sisareni)! kuinka sinun mieles nyt on, ahdistawatko sinun syntis sinua?

Ja koska hän sen tunnustaa, mahtaa pappi häntä lohduttaa tällä tawalla, useimmilla taikka lyhemmillä sanoilla, kuin hän näkee sen sairaalle olewan soweliaan:

Rakas weljeni (sisareni)! ole hywässä turwassa, ja tunnusta sinun syntis Jumalan sinun taiwaallisen Isäs edessä; hän on laupias ja armollinen kaikille niille, jotka itsensä wikapäiksi tunnustawat, lankeewat nöyryyteen ja anowat armoa; hän sanoo itse, ettei hän tahdo syntisen kuolemaa, mutta paljoa enemmin, että hän parantaa itsensä, ja elää. Sentähden tunnusta hänen edessänsä ja sano:

O kaikkiwaltias Jumala ja rakas Isä! katso, minä waiwainen syntinen tulen tässä sinun etees, täynnä syntiä ja heikkoutta; sillä ei minulla ketään muuta ole, jonka tykö minä taidan niin turwallisesti paeta kuin sinun tykös: Sinä olet Isä, ja niin paljon hywää minulle tehnyt ja monilla sanomattomilla hywillä töillä osottanut, että olet minua rakastanut, ja minulle sielun ja hengen, järjen ja mielen antanut. Sinä olet ruokkinut ja waatettanut minua kaikkena elin-aikanani; olet myös antanut ainoan Poikas kuolemaan minun edestäni, että minä ijankaikkisen elämän saisin. Mutta minä waiwainen syntinen en ole totellut näitä sinun hywiä tekojas, waan olen aina ollut kiittämätön ja tottelematon sinua wastaan, niin etten minä ole mahdollinen lapsekses kutsuttaa. En ole minä sinua rakastanut ylitse kaikkia, enkä ole luottanut sinun pyhäin sanais päälle, niinkuin minun tulisi; en minä ole rakastanut lähimmäistäni, enkä käyttänyt itseäni häntä kohtaan niinkuin minun pitäisi, ja en yhtäkään sinun käskyäs pitänyt. Kaikki ne lahjat, jotkas minulle olet antanut, olen minä pahasti käyttänyt, ja olen niin jumalaton ollut ja sokia, etten minä hywässä woimassani koskaan ole taitanut oikein ajatella ja ymmärtää, kuinka raskaasti minä sinua wastaan rikkonut olen, ja mitä minä pahalla elämälläni

Digitized by Google

anſainnut olen. Mutta ettäs nyt olet minua taudilla ja heikkoudella etſinyt, ymmärrän minä ſen ja hawaitſen, että ſe tulee minulle ſangen raskaaksi, jollet ſinä armoa tee minulle; ja ſentähden en tiedä nyt yhtäkään muuta neuwoa, waan pakenen ſinun tykös, joka niin laupias ja armollinen ja oikia Iſä olet, tunnustain minun wikani ja rikokſeni, ja kaikesta ſydämestä rukoilen, ettet ſinä oikeudelle käwiſi minun waiwaiſen ſyntiſen kanſſani: minä rukoilen armoa, ja en oikeutta, ole minulle armollinen, niinkuin ſinä luwannut olet, ja älä rankaiſe minua kowin, niinkuin minä anſainnut olen. Minä annan itſeni, o rakas taiwaallinen Iſä! ſinun pyhiin käſiis, älä ſiis katſo minun ſuurten ſynteini ja rikosteni päälle, mutta ſinun rakkaan Poikas Jeſuksen Chriſtuksen kowan kuoleman ja katkeran piinan päälle, jonka hän minun ja kaiken maailman edeſtä wiatonna kärſinyt on; ja anna minulle kaikki minun ſyntini anteekſi, ſinun laupeutes kiitokſeksi ja kunniaksi. Amen.

Jos ſairas on ylön heikko, niin lukekoon pappi yhden näistä rukouksista:

Minä waiwainen, ſyntinen ihminen, joka ſynnissä ſekä, j. n. e.

Laupias Jumala, rakas taiwaallinen Iſä, jonka laupeudella, j. n. e.

Jos ſairaalla on joku ſynti, joka häntä wielä waiwaa, ſen hän mahtaa papin edeſſä tunnustaa, ja ripittää itſenſä, ja anoa hywää neuwoa ja ſynnin päästöä, ja ſitte kuin hän on itſenſä ripittänyt, ſanokoon pappi:

Jumala olkoon ſinulle armollinen ja wahwistakoon ſinun uskoas, Amen.

Ja wielä edespäin ſanokoon ſairaalle:

Uskotkos, että Jumala on antanut ſaarna-wiralle woiman ſeurakunnasſanſa hänen ſananſa kautta ſynnit anteekſi antaa, ja että minun anteekſi antamiſeni on Jumalan anteekſi antamus?

Wastaus: Uskon.

Sen päälle ſanoo hän:

Tapahtukoon ſinulle niinkuin ſinä uskot! ja minä

Digitized by Google

myös, meidän Herran Jesuksen Christuksen käskyn jälkeen, annan sinun syntis anteeksi, nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Jos pappi ymmärtää, että sairas wielä nyt on raskautettu, ja ei taida siihen tyytyä, niin lohduttakoon häntä wielä nyt tällä tawalla:

Rakas weljeni (siſareni)! kuin sinä nyt olet ripittänyt itſes, ja minä myös Jumalan puolesta olen sinun syntis anteeksi antanut, niin pane wahwa usko sen päälle, ja älä enään synnistäs lukua pidä, ehkä kuinka suuret ne sinun mieleſtäs owat; sillä Jumalan armo on paljon suurempi kuin kaiken maailman synnit; et sinä ole se ainoa, joka niin on syntiä tehnyt: Jumala on monta suurta ja kauhiaa syntistä armoonsa ottanut, ja wielä nyt joka päiwä ottaa: niin hän on tehnyt kuningas Dawidin kanssa, pyhän Pietarin, työwärin ristin päällä, ja monen muun epälukuisen kanssa. Niin myös hän tahtoo sinun kanssas tehdä: se on jo kaikki anteeksi annettu, mitäs rikkonut olet. Christus Jesus sinun Wapahtajas on sen sowittanut pyhällä piinallansa ja kuolemallansa; sillä sentähden on hän kärsinyt, että Isän Jumalan pitää sinulle, ja kaikille syntisille synnit anteeksi antaman. Ole sentähden nyt hywäsſä turwassa, ja kiitä Jumalaa, joka sinulle hywää on luwannut; hän myös kyllä sen pitää, ja ei tee sanaansa tyhjäksi sinun synteis tähden, waikka kuinka suuret ja kauhiat ne owat. Sinulla on nyt yksi laupias tuomari Jesus Christus, se sama, joka sinun edestäs kuoleman on kärsinyt; et sinä tarwitse peljätä, että hän sinua tuomitsee, sillä ei hän katkeraa kärsimistänsä ja kuolematansa tyhjäksi tee. Jaa, tosin sinä mahdat paremmin iloinen olla, ja ilon kanssa tästä surkiasta ja wiheliäisestä maailmasta eritä, ainoastansa, ettäs panet wahwan uskon sen päälle, mitä sinulle sanottu on. Sillä että ne owat Jumalan omat sanat, jotka minä hänen käskynsä jälkeen sanonut olen: niinkuin sinä nyt uskot, niin sinulle myös tapahtuu: rukoile siis Jumalalta wahwaa ja lujaa uskoa.

Digitized by Google

Sitte waroittakoon pappi läsnä olewia, että he lankeewat polwillensa, rukoillen Jumalaa hartaasti sairaan edestä, ja pappi sanokoon:

Rukoilkaamme:

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä! sinä, joka ihmisen heikkouden parhain tunnet, sinä, joka yksinäs wäen ja woiman antaa taidat: me sinua yksimielisesti rukoilemme, että Pyhän Henkes tämän sinun palwelias (piikas) sydämeen wuodattaisit, joka tässä hänen tautiwuoteessansa, sinun köyhänä wankinas makaa; me rukoilemme sinua, niinkuin sinun pyhät apostolis uskon edestä owat rukoilleet: o Herra! lisää hänen uskoansa ja wahwista häntä, että waikka mikä kiusaus hänen päällensä taitaa tulla, että hän oikiassa uskossa wahwana pysyisi, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Sitte kysyy pappi sairaalta, jos hän halajaa nautita Christuksen ehtoollista. Sitä jos sairas pyytää, tulee papin häntä neuwoa, mitä se ehtoollinen merkitsee, tällä tawalla:

Rakas weljeni (sisareni)! että nyt mielit pitää meidän Herran Jesuksen Christuksen ehtoollista, jossa hänen pyhä ruumiinsa ja kallis werensä, sielun wahwistukseksi jaetaan, niin on kohtuullinen, että ensin itseäs koettelet, niinkuin p. Paawali sanoo, ja sitte syöt ja juot tästä; sillä ei yksikään sitä oikein tehdä taida, eikä tätä pyhää ja korkiaa sakramenttia mahdollisesti tykönsä ottaa; waan isoowa sielu, joka pelkää Jumalan wihaa ja kuolemaa, sentähden, että hän on syntiä tehnyt, ja sen kanssa isoo ja janoo wanhurskautta, jota ei hän kuitenkaan itsestänsä taida matkaan saattaa, waan siihen pitää itsensä luottaman, että Christus on armahtanut meitä siinä, että hän ihmiseksi tuli, kärsei piinan ja kuoleman, ja teki täyden meidän synteimme edestä, jota hän myös wiimeisessä ehtoollisessa opettaa tahtoi, kussa hän leiwän otti, kiitti ja sanoi: ottakaat ja syökäät, tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; niinkuin hän tahtoisi sanoa: että minä olen ihmiseksi tul-

Digitized by Google

lut, se on teidän tähtenne tapahtunut, ja kaikki, mitä minä teen ja kärsin, se on teidän: sen wahwistukseksi minä annan teille minun ruumiini syötää. Niin myös, kuin hän otti kalkin ja sanoi: ottakaat ja juokaat tästä kaikki, tämä on Uuden Testamentin kalkki minun weressäni, j. n. e., niinkuin hän tahtoisi sanoa: että minä olen teitä armahtanut, ja teidän syntinne minun päälleni ottanut, niin minä tahdon uhrata itseni teidän edestänne, wuodattaa minun wereni, ja ansaita teille armon ja syntein anteeksi saamisen, ja tällä muotoa Uuden Testamentin asettaa, kussa synnit pitää ijankaikkisesti unhotetut oleman. Sen wahwistukseksi annan minä minun wereni teille juotaa. Joka nyt näin syö tästä leiwästä ja juo tästä kalkista, ja panee wahwan uskon näihin sanoihin, hän pysyy Christuksessa, ja Christus hänessä, ja hänellä on syntein anteeksi antamus ja ijankaikkinen elämä. Sen sinulle ja kaikille meille suokoon Isä Jumala, Poika ja Pyhä Henki! Amen.

Sitte kysyy pappi hänen uskostansa ja sanoo:

Uskotkos sinä Jumalan päälle, Isän kaikkiwaltiaan, taiwaan ja maan Luojan? Se on: uskotkos, että hän on kaikki luonut, ja että hän on kaikkiwaltias Jumala ja laupias Isä, joka sinua taitaa ja tahtoo auttaa?

Wastaus: Minä uskon.

Uskotkos Jesuksen Christuksen päälle, hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, joka on siinnyt Pyhästä Hengestä, syntynyt neitseestä Maariasta, piinattu Pontius Pilatuksen alla, ristiin-naulittu, kuoletettu ja haudattu, astui alas helwettiin, kolmantena päiwänä nousi ylös kuolleista, astui ylös taiwaasen, istuu Isän Jumalan kaikkiwaltiaan oikialla kädellä, sieltä on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita? Se on: uskotkos, että Jumalan Poika on kaikki nämät kärsinyt ja tehnyt sinun tähtes?

Wastaus: Minä uskon.

Uskotkos Pyhän Hengen päälle, yhden pyhän christillisen seurakunnan, pyhäin ihmisten yhteyden, syntein anteeksi saamisen, ruumiin ylösnousemisen ja ijankaik-

Digitized by Google

kisen elämän? Se on: uskotkos Jumalan Pyhän Hengen päälle, että hän on se sama, joka christityt ihmiset wahwistaa ja kiinnittää sanan ja sakramenttein kautta kaikissa, kuin Jumalalle on otollinen; ja että yksi christillinen kirkko ja seurakunta on, jonka Jumala on walinnut omistamaan ynnä hänen kanssansa ijankaikkista iloa, ja että siinä samassa seurakunnassa synnit anteeksi annetaan, ja että sen ruumiin, joka meillä on, pitää kuolemasta jällensä ylösnouseman ijankaikkiseen elämään: uskotkos kaikki nämät täydellisesti?

Wastaus: Minä uskon.

Sitte lukee pappi julkisesti Christuksen sanat sakramentin asetuksesta, sanoen:

Meidän Herra Jesus Christus sinä yönä, jona hän j. n. e.

Sitte pappi kysyy sairaalta sakramentista:

Uskotkos täydellisesti, että tämä on Jesuksen Christuksen totinen ruumis ja weri, jonka sinä tässä nautitset?

Wastaus: Uskon.

Meidän Herran Jesuksen Christuksen ruumis kätkeköön sinun ruumiis ja sielus ijankaikkiseen elämään.

Meidän Herran Jesuksen Christuksen weri kätkeköön sinun ruumiis ja sielus ijankaikkiseen elämään.

Sitte pappi rukoilee tämän rukouksen:

O Herra, kaikkiwaltias Jumala! joka meitä osallisiksi teit sinun sakramentistas, sinua me rukoilemme, että meitä myös ynnä kaikkein walittuin pyhäis kanssa, sinun ijankaikkisesta kunniastas ja Herraudestas osallisiksi tekisit, meidän Herran Jesuksen Christuksen, sinun Poikas kautta, joka elää ja hallitsee ynnä sinun ja Pyhän Hengen kanssa yhdessä Jumaluudessa, ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen.

Herra siunatkoon sinua ja warjelkoon sinua! Herra walistakoon kaswonsa sinun päälles, ja olkoon sinulle armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa sinun puolees, ja antakoon sinulle ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Digitized by Google

Koska tämä on tehty, waroittakoon pappi taas sairasta, että hän antaa itsensä peräti Jumalan käsiin, ja antaa hänen tehdä kansansa, mitä hän tahtoo, joko hän tahtoo hänen täältä pois kutsua, eli antaa hänen täällä pitemmältä elää. Ja mahtaa pappi taas häntä neuwoa ja opettaa, että Jumala on hänelle armollinen ja laupias, jonkun lohdullisen puheen kansa Jumalan sanasta; ja liiatenkin, että hän nyt on yhdistetty Christuksen kansa, sentähden, että hän on mahdollisesti syönyt Christuksen ruumiin, ja juonut hänen werensä. Sitälikin myös manatkoon pappi niitä, jotka sairasta walwowat, että he aina ja erinomaisesti hänen wiimeisellänsä muistuttawat hänelle sitä samaa, ja lohduttawat häntä, ja niin alati nimittäwät hänen edessänsä Jesuksen nimen, että Jesus Christus on hänen Wapahtajansa, j. n. e. Ja sitte toiwottakoon hänelle armoa ja antuutta, ja antakoon hänen Jumalan haltuun ja huomaan.

8. Ruumiin hautaamisesta.

Ensisti, koska ruumis tuodaan haudan tykö, pannaan se kohta hautaan, ja pappi ottaa lapion ja heittää kolmasti multaa ruumiin päälle, näin sanoen:

Maasta olet sinä tullut, ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman: Jesus Christus, sinun Wapahtajas, pitää sinun wiimeisenä päiwänä ylösherättämän.

Sen jälkeen lukee pappi tämän rukouksen:

Rukoilkaamme:

Kaikkiwaltias ja laupias, ijankaikkinen Jumala! sinä, joka synnin tähden olet ihmisen päälle sen pannut, että hänen kuoleman pitää; sinä, joka myös (ettei meidän ijankaikkisesti kuolemassa oleman pitäisi) olet pannut kuoleman sinun ainokaisen Poikas Jesuksen Christuksen päälle, jolla ei yhtään syntiä ollut, ja olet niin sinun Poikas kuolemassa meidän kuolemamme muuttanut, ettei se saa meitä wahingoittaa: käännä nyt sinun isälliset kaswos meidän, sinun köyhäin lastes puoleen, ja anna meille sinun pyhä armos, että tämä meidän palweluksemme olisi sinulle otollinen, ja me itsekukin tämän hautaamisen niin käyttäisimme, että me sen aina mielessämme pitäisimme, kuinka myös meidän, (koska sinun pyhä tahtos niin on, että meitä kutsua tahdot) pitää maaksi jälleen

Digitized by Google

tuleman, ja sen wisusti mielesämme pitäisimme, ettei meillä täsä wiheliäisesä elämäsä yhtään wahwaa asumaista ole. Anna armos, o laupias Isä! että me sen ijankaikkisen jälkeen etsisimme, ja niin sinun pyhän tahtos jälkeen täsä surkeudessa waeltaisimme, että mekin tämän meidän Christi-weljemme (-sisaremme) kanssa wiimeisenä päiwänä ylösnousisimme ijankaikkiseen elämään. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Sitte pappi lukee soweliaita pyhän Raamatun sanoja ja wärsyjä wirsikirjasta, ja sen jälkeen:

Isä meidän, joka olet taiwaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes. Lähestyköön sinun waltakuntas. Tapahtukoon sinun tahtos niin maassa, kuin taiwaassa. Anna meille tänä päiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welwollisillemme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Sillä sinun on waltakunta, ja woima ja kunnia, ijankaikkisesti. Amen.

Herra siunatkoon meitä ja warjelkoon meitä! Herra walistakoon kaswonsa meidän päällemme, ja olkoon meille armollinen! Herra kääntäköön kaswonsa meidän puoleemme ja antakoon meille ijankaikkisen rauhan! Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Sitte, koska multaa heitetään ruumiin päälle, weisataan tämä wirsi, taikka joku muu:

Me kuin elämʼ maan päällä,	(N:o 396.)
Haudatkaamme ruumis tämä	(N:o 398.)
Te Christityt, kuulkaat nyt akki,	(N:o 399.)
Simeonin kiitos-wirsi, Luuk. 2.	
Rauhass' ratki täält' nyt lähden,	(N:o 395.)

Koska weisattu on, sanoo pappi:

Kuulkaamme, mitä pyhä Paawali sanoo kuolleista hänen Epistolassansa Thessalonikalaisille:

1 Thess. 4: w. 13, ꝛc.

Katso epist. 25 sunnunt. p. Kolm. päiwästä.

Sitte pitäköön pappi tämän manauksen kansalle, jos hä-

Digitized by Google

nen niin mielestänsä on, ja paljon kansaa en siinä läsnä, ja sitten laskekoon kansan menemään:

Rakkaat ystäwät! Täsjä me kaikki nyt näemme meidän peilimme, minkä kaltainen loppu tällä waiwaloisella ja wiheliäisellä elämällä on, että niinkuin me maasta ja mullasta tulleet olemme, niin pitää myös meidän siihen jälleen tuleman. Ettemme taida muutoin ymmärtää meidän tuskaamme ja waiwaamme, niin me mahdamme tästä ymmärtää, että meidän niin kuoleman pitää. Sentähden tulee myös meidän kyllä walittaa ja itkeä; siillä että ihmisen luonto niin peräti turmeltu on, ettei hän muutoin taitanut autettaa jälleen siihen kunniaan ja kauneuteen, johonka hän ensin luotu oli, jollei sielu ensin ruumiista erkanisi, ja ruumis maaksi ja tyhjäksi jälleen tulisi.

Mahdamme myös tästä kyllä merkitä, kuinka raskaasti Jumala synnin kautta wihoitetaan, että hän meidän päällemme näin suuren piinan ja muuttumisen on pannut; sillä kuolema, joka on synnin palkka, on wahwa merkki siihen, ettei Jumala taida syntiä kärsiä. Kuitenkin on Jumala itse senkaltaisen meidän itkumme ja surumme asettanut ja pois ottanut siinä, että hän meidän päällemme armahti, ja meidän awukseemme lähetti hänen ainokaisen Poikansa Jesuksen Christuksen, antoi hänen kuoleman kärsiä sen päälle, että kuolema piti hänessä ylitse woitettaman ja woimansa kadottaman, niin ettei hänellä woimaa ole meitä pitää; mutta niinkuin Christus nousi ylös kuolleista, niin pitää myös meidän jälleen ylösnouseman: ja tämä on nyt meidän lohdutuksemme. Sentähden myös sanoo pyhä Paawali tässä Epistolassa, ettei meidän pidä murhehtiman niitä edesmenneitä, niinkuin pakanat ja jumalattomat tekewät, joilla ei yhtään toiwoa ole. Sillä jos me uskomme, sanoo hän: koska Jesus on kuollut ja ylösnousnut, niin on Jumala myös ne, jotka nukkuneet owat, Jesuksen kautta edes-tuowa hänen kanssansa. Niinkuin hän tahtoisi sanoa: jos me uskomme, ettei kuolema woinut Jesusta Christusta pitää allan-

Digitized by Google

sa, waan että hän jällensä ylösnousi, ja osotti, että hän oli wäkewämpi kuolemaa, jonka hän niin ylitse woitti: niin tekee myös Jumala meidän kanssamme, jotka Jesuksen Christuksen uskossa kuolemme, nimittäin, edestuo meitä hänen kanssansa jälleen, että me ylitse woitamme kuoleman ja tulemme eläwäksi. Ja tämä pitää totisesti tapahtuman. Ja sentähden myös pyhä Paawali sen edespanee niinkuin Herran sanan, jossa ei wilppiä ole. Hän sanoo myös, kuinka senkaltainen ylösnousemus tapahtuu: me, jotka elämme ja jälkeen jäämme Herran tulemiseen, emme suinkaan ennätä niitä, jotka nukkuneet owat, se on: ne ihmiset, jotka silloin eläwät, eiwät ole ennen walmiit kuin ne, jotka aikaa ennen kuolleet owat. Niin äkistä pitää heidän ylösnouseman, että ne, jotka monta tuhatta ajastaikaa owat kuolleet olleet, pitää niin pian walmiit oleman kuin ne, jotka eläwät. Sillä että itse Herra (sanoo hän) astuu alas taiwaasta, suurella huudolla, ja ylimmäisen enkelin äänellä, ja Jumalan pasunalla, ja kuolleet Christuksessa ensin ylösnousewat; sitte me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataan ynnä heidän kanssansa pilwihin, Herraa wastaan tuulihin: ja niin me aina Herran kanssa olemme; niinkuin p. Paawali tahtoisi sanoa: ei se ihme ole, että se niin äkistä tapahtuu, sillä että itse Herra tulee alas taiwahasta, suurella huudolla ja pauhinalla, niinkuin jalo kuningas sotahan, huhulla, ylimmäisen enkelin äänellä, ja Jumalan pasunalla, niin että kaikki luontokappaleet wärisewät ja wapisewat hänen edessänsä, ja jällensä antawat ne kuolleet ruumiit, jotka he owat tykönsä ottaneet. Ja ne kuolleet pitää ensin ylösnouseman, se on, ennen kuin me ylösotetaan Christusta wastaan; ja sen jälkeen ne, jotka silloin eläwät, muutetaan heidän kuolewaisesta menostansa kuolemattomuuteen, ja sitte ynnä eläwät ja kuolleet, toinen toisensa kanssa ylöstemmataan Herraa wastaan tuulihin, ja sitte aina hänen kanssansa olemaan. Ja silloin on woitto saatu ylitse kuoleman ja helwetin. Ja näillä sanoilla käskee

Digitized by Google

p. Paawali meitä keskenämme lohduttaa, ja me mahdamme myös sen kyllä tehdä, ja sitä wähemmän nyt kuolemaa peljätä, ja waikka hän on karwas, ja kowa kärsiä, ei kuitenkaan hän ole nyt kauhia ja wahingollinen; waan hän on paremmin tarpeellinen siinä, että hän tekee lopun tämän maailman surulle ja wiheliäisyydelle, ja wie meitä meidän oikiahan Isän maahan jälleen. Sentähden ei pidä meidän ylön paljon murhehtiman meidän edesmenneitä ystäwiämme. Sillä he owat nyt eroitetut tästä wiheliäisyydestä ja tuskasta, jossa me wielä nyt olemme, ja owat tulleet Christuksen lepoon, jossa he lepääwät wiimeiseen tuomioon asti. Silloin meidän ynnä heidän kanssansa pitää jällensä yhteen tuleman, ja niin Christuksen kanssa loppumata oleman; jonka meille suokoon Isä ja Poika ja Pyhä Henki. Amen!

Joka niin tahtoo, maxtaa toisinansa muutoin pitää jonkun muun tekstin Jumalan sanasta, tainkaltaisen, kuin tässä seuraa, niin kuitenkin, että jos joku manaus pidetään, että se laitetaan sen jälkeen:

Joh. 11: w. 21, 2c.

Niin Martha sanoi Jesukselle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun weljeni olisi kuollut. Mutta minä tiedän wielä, että kaikki, mitä sinä anot Jumalalta, ne Jumala sinulle antaa. Jesus sanoi hänelle: sinun weljes on nousewa ylös. Martha sanoi hänelle: minä tiedän hänen nousewan ylösnousemisessa wiimeisenä päiwänä. Sanoi Jesus hänelle: minä olen ylösnousemus ja elämä: joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olisi kuollut: ja jokainen, joka elää ja uskoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman ijankaikkisesti. Uskotkos sen? Hän sanoi hänelle: jaa, Herra, minä uskon sinun Christukseksi Jumalan Pojaksi, joka tulewa oli maailmaan.

Rakkaat ystäwät! se on meille kyllä luonnollinen, että me murhehdimme meidän ystäwiämme, koska he erkanewat meistä tästä maailmasta, ja me tiedämme Jumalan sanasta, että pyhät miehet ja waimot meidän edellämme niin owat tehneet, ja eiwät ole siinä

Digitized by Google

asiassa laitetut. Sentähden on se myös meille luwallinen, niin kuitenkin, että me kohtuullisesti murhehdimme, ettei meidän murheemme olisi pakanain murheen kaltainen, jotka ei Jumalan armosta, eikä ylösnousemisesta mitään tietäneet; sillä me, jotka Christityt olemme, sen toiwomme, että meidän pitää elämiksi jälleen tuleman, niin että tämä katoowainen ja syntinen elämä, joka kaikkinaisen murheen ja surun ala annettu on, pitää muutettaman ijankaikkiseksi elämäksi. Ja tämä ruumiillinen kuolema ei ole muu, kuin synnin ja murheen loppu, jonka kanssa me tässä maailmassa raskautetut olemme, ja kutsutaan Jumalan sanassa uneksi, ja ne Christityt, jotka kuolleet owat, sanotaan makaawan wiimeiseen tuomioon asti. Silloin he kaikki pitää jälleen ylösnouseman, ja niin ijankaikkisessa ilossa Jumalan kanssa oleman. Ja että me senkaltaista toiwomme ja odotamme, sentähden ei pidä meidän ylön paljon murhehtiman meidän edesmenneitä ystäwiämme, waan kiittämän ja ylistämän Jumalaa, joka meille tämän lohdutuksen on antanut, ja sen täydellisesti luwannut, että meidän ynnä heidän kanssansa ylösnouseman pitää, ja niin ilman loppumata aina yhdessä oleman.

Kastamattomia lapsia haudatessa pappi heittää multaa ruumisten päälle ja lukee ainoastansa Isä meidän, ja siunauksen.

Samalla tawoin tehdään niiden kanssa, jotka maalliselta oikeudelta owat määrätyt hiljaisuudessa haudattawiksi.

VIII. Wähä Rukous-kirja.

A. Awenariuksen aamu- ja ehtoo-rukoukset joka päiwä wiikossa.

Aamusunnuntaina.

Herra taiwaallinen Isä, ijankaikkinen Jumala! siunattu olkoon sinun jumalallinen woimas ja kaikkiwaltiaisuutes, kiitetty olkoon sinun käsittämätön hywyytes ja laupeutes, ylistetty olkoon sinun ijankaikki-

nen wiisautes ja totuutes, että olet minua niin armollisesti suojellut, sinun wäkewän kätes alla, ja antanut minun rauhassa lewätä sinun siipeis warjon alla, ja aiwan isällisesti warjellut minua siltä pahalta wihollisella, ja kaikista hänen salaisista petoksistansa, retkistänsä ja pahoista juonistansa. Sentähden kiitän minä sinua sinun hywyytes ja kaikkein ihmeittes edestä, joita sinä ihmisten lapsille teet, ja tahdon ylistää sinua seurakunnassa. Sinun kiitokses pitää aina minun suussani oleman, minun sieluni pitää aina kunnioittaman sinua, minun Herrani, ja kaikki, kuin minussa on, pitää kiittämän sinun pyhää nimeäs; en minä koskaan tahdo unhottaa sitä suurta hywää, mitä sinä minulle tehnyt olet. Niin anna nyt sinulles kelwata se kiitos-uhri, joka minun suustani lähtee, jonka minä sydämeni yksinkertaisuudessa warhain aamulla sinun etees kannan. Minä rukoilen myös sinua kaikesta sydämestäni, että minua tänä päiwänä armollisesti warjelisit kaikesta waarasta ja wahingosta, sielun ja ruumiin puolesta, ja antaisit enkeleilles käskyn minusta, että he warjelisiwat minua kaikissa minun teissäni. Ympäri-piiritä minua, Herra, sinun kilwelläs, ja wie minua sinun käskyis teille, että minä nuhteettomasti waeltaisin sinun teissäs, niinkuin walkeuden ja päiwän lapsi, sinulle mieliwuosiokši. Est pois se paha wihollinen, ja kaikki tämän maailman pahennukset, hillitse myös minun lihani ja wereni, ett en minä niiltä woitettuna pahoin sinua wastaa tekisi, ja sinua minun synneilläni wihoittaisi. Hallits minua Pyhällä Hengelläs, etten minä muuta eteen ottaisi, ajattelisi, puhuisi eli tekisi, waan sitä ainoas tansa, kuin sinulle otollinen on, ja tulee sinun juma lalliseen Majesteettis kiitoksekši ja kunniaksi. Katso, m nun Jumalani, minä annan ja pyhitän itseni sinul tänä päiwänä sielun ja ruumiin puolesta, ja kaik minun woimani, sisällisen ja ulkonaisen: tee sinä m nua eläwäksi ja otolliseksi uhriksi, että minä tekisin nulle puhtaan, otollisen ja toimellisen Jumalan pal

Digitized by Google

luksen. Sentähden, o pyhä Isä, kaikkiwaltias Jumala! anna minun olla sinun omaisuutes, hallitse minun sydämeni, sieluni ja mieleni, etten minä muuta ymmärtäisi ja ajattelisi, kuin sinua. Herra, kuule minun ääneni; warhain minä hankitsen itseni sinun tykös, ja otan siitä waarin, warhain minä sinua kiitän, enkä tahdo ehtoollakaan lakata. Amen.

Ehtoosiunaus sunnuntaina.

Jainkaikkinen Jumala ja laupias Isä! minä nostan käteni sinun puolees, niinkuin ehtoo-uhrin, ja kiitän, ylistän ja kunnioitan sinua sydämestäni, että olet minua niin armollisesti warjellut tänä päiwänä, ja kaikkena elin-aikanani, kaikesta hädästä ja wahingosta sinun pyhäin enkeleis warjelukseen kautta. Ja rukoilen sinua, että minulle armollisesti anteeksi antaisit kaikki minun syntini, joilla minä wäärin tehnyt olen, ja piirittäisit minua tänä tulewana yönä pyhillä enkeleilläs, että he asettaisiwat itsensä minun ympärilleni, ja wartioitsisiwat minua niin, että minä sen pahan wihollisen paulat ja kawalat juonet saisin wältetyksi. Armahda minun, köyhän luontokappalees päälle, ota minua sinun laupeutes ja hywyytes suojaan. Suojele minua sinun wäkewällä käsiwarrellas; sillä yöllä halajan minä sinua sydämestäni, ja walwon aina sinun tykös minun hengessäni. Sillä minä odotan sinun hywyyttäs, ja minun sydämeni toiwoo sinuun, eläwä Jumala! Sillä sinä olet minun turwani ja uskollinen Lunastajani. Katso, Herra, jos me makaamme eli walwomme, niin me olemme sinun omas; jos me elämme eli kuolemme, niin sinä olet meidän Jumalamme, joka meidän luonut olet. Sentähden huudan minä sinua, älä anna apus olla kaukana minusta; warjele minua sinun kilpes kanssa, ylöspidä minua, että minä rauhallisesti lepäisin, hywin makaisin ja terweenä heräisin; peitä minua majassas pahana aikana, kätke minua teltaas, ja korota minua kalliolle, niin en minä mitään pelkää. Ja waikka minä waeltaisin pimiässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään pahuutta, että olet kanssani: sinun witsas ja sauwas

Digitized by Google

minua tukewat. Anna armos, että minun ruumiini niin makaisi, että minun sieluni aina sinun tykös walwoisi, ja minä sinun aina sydämessäni pitäisin, ettet sinä koskaan tulisi pois minun mielestäni. Warjele minua pahoista unista, lewottomasta walwomisesta, sopimattomasta murheesta, työläistä ajatuksista ja kaikesta tuskasta. Katso, minun Jumalani, sinun haltuus minä annan minun ruumiini ja sieluni, wanhempani, weljeni ja sisareni, sukuni ja ystäwäni, ja kaikki, jotka minulle hywää suowat ja tekewät. Lewitä sinun kätes meidän ylitsemme, peitä meitä tänä yönä hywyydelläs, piiritä meitä armollas joka tahwolta, lewitä meidän alamme sinun laupeutes, että me hywin warjelluiksi tulisimme sielun ja ruumiin puolesta. Amen.

Kamusiunaus maanantaina.

Minä kiitän sinua, minun rakas taiwaallinen Isäni, ja tahdon ijankaikkisesti ylistää sinun pyhää nimeäs; sinun kiitokses pitää aina minun suussani oleman. Minun sieluni pitää itseänsä sinusta kerskaaman, että aiwan isällisesti olet minun ylöspitänyt, sinun suuren armos ja laupeutes kautta, ja niin armiaasti minun tänä yönä warjellut kaikesta pahasta, sielun ja ruumiin puolesta, minun wastaan-seisojatani, sitä pahaa wihollista wastaan; sillä jollet sinä olisi ollut minun kilpeni ja apuni, niin olisi monta lukematonta onnettomuutta minun taitanut hukuttaa, etten minä olisi saanut terweenä unesta herätä. Sentähden kiitän minä sinua oikein sinun armollisen suojelukses edestä, ja huudan edespäin sinun tykös sydämestäni, ja rukoilen, että armollisesti warjelisit minua ja kaikkia, jotka minun omani owat, perkeleen juonista ja wallasta, synnistä, häpiästä ja kaikesta pahasta. Ennätä minua armollas tänä aamu-hetkenä, sillä en minä ilman sinua mitään woi; ja anna, että minä tänä päiwänä christillisesti alkaisin ja autuaasti päättäisin kaikki minun työni, sinun jumalallisen Majesteettis kunniaksi, minun ja minun lähimmäiseni hywäksi ja hyödytykseksi. Warjele minun sieluni ja ymmärrykseni, mieleni ja taitoni,

Digitized by Google

kaikki minun ajatukseni, kaikki minun tekemiseni ja jättämiseni, ettei se paha perkele minulle mitään wahinkoa tekisi. Warjele minua siitä sairaudesta, joka puolipäiwänä turmelee; warjele minua kaikilta wihollisiltani, näkywäisiltä ja näkymättömiltä, ettei he minulle mitään wahinkoa tekisi heidän kawaluuksillansa ja juonillansa, myrkyllä, noitumisella, eli jollakulla pahuudella, salaisesti eli julkisesti. O Herra, Isä Jumala, ja minun elämäni Herra! warjele minua häwyttömistä silmistä ja käännä minusta pois kaikki pahat himot: älä salli minun tulla tuhlaajaksi ja saastaiseksi, ja warjele minua häpeemättömästä sydämestä. Auta, että minä sinun armos kautta puhkaisisin sen silmän, joka minua pahentaa tahtoo, ja heittäisin sen pois, minun sydämeni pahain haluin poispanemisella. Ota pois minulta kaikki, kuin ei sinulle ole otollinen, ja minulle on wahingollinen, ja anna minulle kaikki, kuin sinulle on otollinen, ja minulle hyödyllinen, että minä sinua oikiassa uskossa palwelisin. Katso, o uskollinen Jumala! minä annan itseni kokonani sinulle tänä päiwänä omaisuudeksi, elämään sinun pyhän tahtos jälkeen; tee minua sinulles otolliseksi uhriksi, että minun palwelukseni olisi sinulle kelwollinen, meidän Herrassamme Jesuksessa Christuksessa. Amen.

Ehtoosiunaus maanantaina.

Owäkewä, eläwä Jumala, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä! minä kiitän sinua, ettäs olet minun armollisesti warjellut tänä päiwänä sinun jumalallisella suojeluksellas kaikesta waarasta ja wahingosta, ettei tuli minua polttanut, ettei wesi minua upottanut, eiwätkä pedot ole minua repineet ja raadelleet, etten minä ole miekalla hukattu, ettei warkaat ole minua warastaneet, ettei wihollliset ole minua wahingoittaneet, etten minä ole itseäni kuoliaaksi langennut, itseäni loukannut, enkä mitään wahinkoa tehnyt. Lyhykäisesti sanottu: etten minä ole mihinkään wahinkoon tullut sielun ja ruumiin puolesta. Näiden kaikkein edestä tulee minun kiittää ainoastansa sinun suurta

Digitized by Google

laupeuttas ja hywyyttäs, joka minun aina niin armollisesti warjelee kaikissa minun teissäni. Minä rukoilen myös edespäin, ettäs minulle armollisesti anteeksi antaisit kaikki minun syntini, joilla minä olen rikkonut sinun pyhää tahtoas wastaan, ja armollisesti warjelisit minua ja kaikkia, jotka minun omani owat, tänä tulewana yönä ja kaikkena meidän elin-aikanamme, kaikesta wahingosta ja tuskasta, perkeleen wäijymisistä ja petoksista, joilla hän sekä yöllä että päiwällä pyytää meitä käsittää. Warjele meitä filtä rutolta, joka pimeissä liikkuu, pahoista nä'yistä ja kowista unista, wihamiehen peljätyksistä ja kaikesta pahasta sielun ja ruumiin puolesta. Sinä olet minulle woimallinen turwa, suuri wäkewyys, warjo palawuutta wastaan, pilwi kuumaa puolipäiwää wastaan, warjelus kompastusta wastaan, ja apu lankeemusta wastaan: sentähden, o uskollinen Jumala! ole sinä meidän wartiamme, piiritä meitä sinun warjelukſellas, ettei perkele meille mitään wahinkoa tekisi. Sinussa ainoastansa on meidän terweytemme; minä nostan silmäni ainoastansa sinun puolees, jolta minun apuni tulee; minun apuni tulee Herralta, joka taiwaan ja maan on tehnyt. Katso! niinkuin palweliain silmät katsowat heidän herrainsa käsiin, ja piikain silmät katsowat heidän emäntäinsä käsiin, niin meidänki silmämme katsowat Herran puoleen, siihen asti kuin hän meitä armahtaa. Ole meille armollinen Herra, ole meille armollinen, sillä me olemme täynnä ylönkatsetta. Walista minun silmäni, etten minä koskaan kuolemaan nukkuisi: sinä, joka elät ja hallitset ijankaikkisesti. Amen.

Aamusunaus tiistaina.

Kiitetty olkoon Jumala, taiwaan ja maan Luoja! kiitetty olkoon Herra, joka ainoa ihmeitä tekee, ja kiitetty olkoon hänen pyhä nimensä ijankaikkisesti, joka on luonut ja eroittanut päiwän ja yön hänen jumalallisella wiisaudellansa, ja asettanut, että heidän pitää pysymän ja ei lakkaaman, niin kauwan kuin maailma seisoo, että ihmisellä olisi lepo yöllä, ja päiwällä jälleen

Digitized by Google

menisi työhönsä. Herra, kuinka suuret ja monet owat sinun tekos! sinä olet ne kaikki taitawasti asettanut, ja maa on täynnänsä sinun hywyyttäs. Näiden moninaisten hywäin tekois edestä pitää meidän sinua kiittämän, ennen kuin aurinko nousee, ja päiwän waljetessa sinua rukoileman. Sentähden minäkin nyt sinua kiitän, että olet antanut minun tänä yönä rauhallisesti lewätä, ja terweenä ilolla herätä, ja aiwan isällisesti warjellut wihollisen pahuudesta ja wallasta. Minä rukoilen sinua, että ottaisit minun sieluni sinun käsiis, sinun hywän suosios jälkeen, ja ylöspitäisit minua terweydessä, ja warjelisit kaikesta waarasta ja wahingosta. O hywä Jumala! että nyt on aika nousta synnin unesta ja kaikesta wäärydestä, sillä meidän autuutemme on lähempänä, niin auta, että me hylkäämme pimeyden työt, ja puetamme itsiämme walkeuden sota-aseilla, että me soweliaasti niinkuin päiwällä waeltaisimme, ei ylön-syömisessä, eikä ylön-juomisessa, ei kammioissa, ei haureudessa, ei riidassa ja kateudessa; waan Herran Jesuksen Christuksen päällemme pukisimme, oikialla uskolla ja christillisellä elämällä. Sentähden herätä sinä minua joka aamu warhain, herätä minun korwani tarkasti kuulemaan sinun pyhää sanaas uskollisella sydämellä, ja sitä mielessäni pitämään. Auta myös, että minä mielelläni kallistan korwani köyhäin huutoon, ja armahdan heitä heidän wiheliäisyydessänsä. Ja koska minä jälleen sinua minun tuskassani huudan, niin kuule sinäkin minun nöyrä ääneni, ja älä katso ylön minun surullista huokaustani wiimeisessä hädässä. Anna minun rukoukseni warhain sinun tykös tulla, täytä meitä warhain armollas, niin me sinusta kerskaamme, ja riemuitsemme sinussa kaikkena meidän elinaikanamme. Saman sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta, oka sinun ja Pyhän Hengen kanssa elää ja hallitsee jankaikkisesti. A.

Ehtoosunaus tiistaina.

Kaupias Jumala ja pyhä Isä! päiwällä minä sinua huudan minun äänelläni, kuin minä olen ahdistuk-

Digitized by Google

sessa, ja ajattelen ehtoolla sinun hywyyttäs ja totuuttas, jotas minulle tehnyt olet; erinomaisesti kunnioitan minä nyt sinua, että sulasta laupeudesta, ilman minun ansictani ja mahdollisuuttani, aiwan isällisesti olet minua warjellut tänä päiwänä niin monesta lukemattomasta waarasta ja wahingosta, jotka wähällä olisiwat minun saawuttaa taitaneet, ettei saatana ole minua surmannut äkillisellä ja tapaturmaisella kuolemalla. ettei minulle ole wahinkoa tapahtunut tulen, rajesateen, myrskyn ja kowan ilman kautta, ettei se paha wihollinen ole minua wahingoittanut ruuassa ja juomassa, myrkyllä ja muilla tuhansilla juonillansa; etten minä ole langennut ja loukannut jotakuta jäsentä, kättä eli jalkaa; sentähden minä sinua nyt ja aina kiitän ja kunnioiton: ja rukoilen sinua, sinun rakkaan Poikas katkeran piinan ja kuoleman kautta, että antaisit minulle anteeksi kaikki pahat tekoni, joilla minä tänä päiwänä sinua wastaan wäärin tehnyt olen; ja edespäin minua armollisesti warjelisit tänä tulewana yönä minun wihollistani, sitä pahaa perkelettä wastaan, yön kauhistuksesta ja pelwosta, ettei mikään kapina eikä peljätys minua wahingoittaisi. Warjele minua ja kaikkia, jotka minun omani owat, tulen ja weden hädästä, ja kaikesta pahasta sielun ja ruumiin puolesta; anna minun rauhallisesti lewätä, ilman suruta ja murheeta, että minä sydämeni silmillä pimeydessä sinun Jumaluuden kirkkautes paisteen minun ylitseni näkisin. Sillä sinä olet se totinen walkeus, joka kaiken pimeyden walistat, jolla me piiritetyt olemme. Herra, ole minun tykönäni; sillä sinä olet minun kallioni, minun linnani ja Wapahtajani, minun Jumalani, johon minä uskallan, minun kilpeni, minun autuuteni sarwi ja minun warjelukseni. Sinun puolees, Herra, minä yöllä nostan käteni, kuule minua nopiasti, kiiruhda minua auttamaan tänä yönä, ettei minun henkeni syntiin nukkuisi, eikä minun ruumiilleni mitään wahinkoa tapahtuisi. Herätä myös minua oikialla ajalla, että minä eläisin ja näkisin huomisen päiwän ihanan walkeuden, sinun armollisen tahtos

Digitized by Google

jälkeen; sillä sinä ainoa taidat ylöspitää minun elämäni, ja täyttää minun kaikkinaisella siunauksella, Christuksessa Jesuksessa, meidän Herrassamme. Amen.

Aamusiunaus keskiviikkona.

Kaikkiwaltias ja laupias Jumala! että kaikki sinun luontokappalees pitää sinua lakkaamata kiittämän, ylistämän ja kunnioittaman, niinkuin myös linnut taiwaan alla tekewät, jotka heidän suloisella laulullansa warhain aamulla ihanasti kiittäwät sinua, heidän ja kaikkein meidän Jumalatamme ja Luojaamme; niin kiitän minä myös nyt sinua sydämestäni, ettäs niin isällisesti olet minun pitänyt ylös tänä yönä, ja kaikkena elin-aikanani, tähän hetkeen asti, sinun jumalallisen suojelukses alla, ja herättänyt minun tämän yön pimeydestä, ja iloisesti antanut terweenä nousta. Minä rukoilen sinua Jesuksen Christuksen riemullisen ylösnousemisen kautta kuolleista, ettäs edespäinkin armollisesti warjelisit minua onnettomuudesta, ja kaikkia minun omaisiani ja hywän-suopiani, ja täyttäisit minua tänä aamu-hetkenä sinun laupeudellas, että minä kaiken tämän päiwän waeltaisin sinun pyhän käskys jälkeen, ilman kuolettawaista syntiä. Wuodata sinun armos minun päälleni, niinkuin aamu-sade ja hedelmällinen kaste, joka warhain aamulla itsensä lewittää ja koko maan kastaa. Niin lewitä myös sinä hywyytes minun ylitseni, lohduta, wirwoita ja ilahuta minun hidas ja kylmä sydämeni, että minä hywällä mielellä ja ilolla sinun tahtos tekisin. Hallitse minua Pyhällä Hengelläs, että minä sinua puhtaalla sydämellä palwelisin totisessa wanhurskaudessa ja pyhyydessä, joka on sinulle otollinen. Warjele minua tänä päiwänä, etten minä saastuttaisi omaatuntoani lihan himiolla ja pahoilla haluilla, jotka sotiwat sielua wastaan. Warjele minun kieleni pahuudesta, ja minun huuleni, ettei ne mitään petosta puhuisi. Häpeemättömät puheet ja taitamattomat leikit, jotka Christityille eiwät ole soweliaat, anna olla kaukana minusta. Auta minua, etten minä ketään pahentaisi, panettelisi, häpäisisi, enkä mi-

Digitized by Google

nun huulillani tuomitsisi. O joska minä taitaisin panna lukun suuni eteen, ja painaa wahwan sinetin huulteni päälle, etten minä niiden kautta lankeisi, ja minun kieleni wahingoitsisi minua. Anna armos, että minä tuntisin oman heikkouteni ja tuomitsisin itseni, ja niin wälttäisin sinun tuomios ja oikian rangaistukses. Näitä suo minulle armollisesti, o ijankaikkinen Jumala! Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Yhtoosumaus keskiwiikkona.

O Pyhä Kolminaisuus yhdessä Jumaluuden olemisessa! Sinä olet minun elämäni, autuuteni ja ijankaikkinen turwani; minä kiitän ja ylistän sinua sydämellä ja suulla, että olet minua niin armollisesti tänä päiwänä warjellut, ja rukoilen sinun jumalallista hywyyttäs, että armollisesti peittäisit kaikki minun pahat tekoni, erinomaisesti, mitä minä sinua ja sinun pyhiä käskyjäs wastaan tänä päiwänä tehnyt olen, minun kielelläni, tyhjillä ja kelwottomilla puheilla, panetuksilla ja parjauksilla. Ja että warjelisit minua tänä tulewana yönä kaikesta waarasta ja wahingosta; sillä sinussa on kaikki minun uskallukseni. Sinä olet kuitenki minun Herrani ja Jumalani; sinun käsiis minä annan sieluni ja ruumiini: niin siunatkoon minua nyt se jumalallinen Majesteetti, suojelkoon minua pyhä Kolminaisuus, ylöspitäköön minua ijankaikkinen Yhteys; kätköön minua käsittämätön laupeus, suojelkoon minua sanomaton hywyys, ilahuttakoon minua loppumaton suloisuus! Jumalan korkein totuus peittäköön minua; Christuksen tuntemus wahwistakoon minua; Herran arwaamaton hywyys warjelkoon minua; Isän laupeus hallitkoon minua; Pojan wiisaus wirwoittakoon minua; Pyhän Hengen woima walaiskoon minua. Minun Luojani holhokoon minua; minun Lunastajani auttakoon minua; minun Lohduttajani asukoon minun tykönäni. Herra siunatkoon ja warjelkoon minua, Herra walistakoon kaswonsa minun päälleni, ja olkoon minulle armollinen; Herra ylentäköön kaswonsa minun päälleni, ja antakoon minulle rauhan.

Digitized by Google

Tämä warjelus ja rukous sen ainoan ja ijankaikkisen Jumaluuden tykö olkoon yksi suojelus minun ja minun wihollisteni waiheella, näkywäisten ja näkymättömäin, etteiwät he saisi minua lähestyä, eikä minulle wahinkoa tehdä. Niinkuin pilwen patsas korwessa asetti itsensä Israelin kansan ja Egyptin joukon wälille, ettei Israelin lapsille mitään wahinkoa tapahtunut, niin ole myös sinä, kaikkiwaltias Jumala, tulinen muuri ja eroitus minun ja kaikkein minun wihollisteni waiheella, etteiwät he saisi minuun ryhtyä. Ylöspidä minua myös wiimeisellä hetkelläni, koska minun silmäni ei enää näe, minun korwani ei enää kuule, ja minun kieleni ei enää puhu, eikä minun käteni enää rupee, eikä minun jalkani enää käy, niin ole minun apuni, sinä korkiasti ylistetty Pyhä Kolminaisuus! ettei se paha wihollinen yhtään waltaa saisi minun ylitseni. Amen.

Aamusunnuntain tuorstaina.

Herra Jesu Christe! Sinä olet se ijankaikkinen ja totinen walkeus, joka hajotat yön pimeyden ja kuolon warjon: sinun nimeäs tahdon minä kunnioittaa. Sinulle minä tahdon kiitosta weisata, ja sinua kiittää ja ylistää, että niin armollisesti olet minua tänä yönä warjellut, ja wienyt pimeydestä walkeuteen. Sinä olet warjellut minua yön kauhistuksesta, perkeleen peljätyksistä, ja menninkäisistä, siitä wahingollisesta rutosta, joka pimeissä liikkuu, ja moninaisista taudeista, jotka minulle tarjonneelleet owat, ja olet piirittänyt minun sieluni kilwellä, ja wartioinut häntä, niinkuin paimen walwoo laumaansa: owat myös kaikki, jotka minun omani owat, sinun laupeutes kautta wahingoittamata pysyneet. Tämän sinun armollisen suojelukses ja kaikkein hywäin tekois edestä olkoon sinun kiitos ja kunnia. Minä tahdon puhua sinun woimastas, ja aamulla kiittää sinun hywyyttäs, sillä sinä olet minun turwani, minun wahwa linnani, minun wäkewä apuni, ja minun Jumalani, johonka minä luotan; sinä ilahutat minun sydämeni ja teet minun kaswoni iloiseksi. Minä rukoilen sinua, sinun pyhän syntymises ja

Digitized by Google

miehuuden ottamises kautta, ettäs antaisit tänä päiwänä sinun laupeutes käydä minulle ylös, niinkuin ihanan aamuruskon ja aamusateen. Ylöswalaise minun sokia luontoni ja pimitetty sydämeni sinun paisteellas, että se oikia kointähti ja totinen walkeus joka kaikki ihmiset walistaa ijankaikkiseen elämään, käwisi minun sydämessäni ylös. Warjele myös minua tänä päiwänä kaikesta pahasta! Herra, ole minulle armollinen, sillä sinua minä odotan; ole minun apuni warhain, ja minun terweyteni murheen ajalla. Warjele minua sielun ja ruumiin puolesta, ettei mikään paha minua kohtaisi; holho minua pahan-ilkisiä wastaan, ehdi minun awukseni pahantekiöitä wastaan, sillä minun sieluni wartioitsee sinua, huomen-wartiasta toiseen huomen-wartiaan asti. O Herra, meidän Jumalamme, auta meidän kättemme teot! meidän kättemme teot auta sinä Herra! wahwista meidän käsiwartemme, opeta meidän sormemme tekemään sinun käskys, ettemme tänä päiwänä sinua wastaan syntiä tekisi. Sitä meille lainaa armollisesti sinun laupeutes tähden. Amen.

Ehtoosiunaus tuorstaina.

Kiitetty olkoon Isä Jumala, Jesuksen Christuksen kautta Pyhässä Hengessä! yksi ainoa ijankaikkinen Jumala, joka hänen suuresta hywyydestänsä niin armollisesti on warjellut minun waiwaisen syntisen ja wiheliäisen ihmisen tänä päiwänä saatanan tulisista nuolista, jotka päiwällä lentäwät, ja siitä sairaudesta, joka puolipäiwänä turmelee, pahasta äkillisestä kuolemasta, ja kaikesta wahingosta. Minä rukoilen sinua, armosta rikas Jumala, ettäs tahtoisit armostas anteeksi antaa minulle kaikki, mitä minä tänä päiwänä sinua wastaan tehnyt olen, ajatuksilla, sanoilla ja töillä. Käännä laupeutes minun puoleeni, ja anna minun rauhallisesti nukkua ja lewätä tänä tulewana yönä, etten minä ikänä ylön-antaisi ja unhohtaisi sinua, joka olet se ijankaikkinen lepo, waan pysyisin sinussa uskon kautta, ja asuisin surutonna sinun jumalallisen suojelukses alla. Herra, sinä olet minun walistuksen ja autuuteni, ketä

Digitized by Google

minä pelkään? Sinä olet minun henkeni wäkewyys, ketä minä wapisen? Sinuun minun sydämeni turwaa, ja minä olen autettu. Sinä olet minun turwani ja wäkewä warjelukseni. Sinun oikia kätes tukee minua, ja minun turwani on sinun siipeis alla. Katso, minun Jumalani, päiwällä minä sinua huudan, ja sinä wastaat minua, enkä minä waikene yöllä, ja sinä kuuntelet minua. Kuin minä panen lepäämään, niin minä ajattelen sinua; kuin minä herään, puhun minä sinusta. Sinä olet minun auttajani, ja sinun siipeis warjon alla tahdon minä iloita, minun sieluni pitää itsensä sinun tykös, sinun oikia kätes holhoo minua. O hywä Jumala! anna minulle armos, koska kuoleman hetki lähestyy, ja minun pitää laskeman itseni kuoleman wuoteesen, ijankaikkiseen lepoon, että minä sinun awullas oikiassa, wahwassa uskossa epäilemätä rohkiasti nukkuisin siihen ijankaikkiseen elämään. Sillä wälillä holho minua, että minä aina walwoisin, eläisin raittiudessa ja kohtuullisuudessa, ja löydettäisiin christillisessä walmistuksessa; sillä en minä tiedä millä hetkellä sinä, meidän Jumalamme, olet tulewa minua täältä kutsumaan. Näitä suo minulle armollisesti Jesuksen Christuksen sinun rakkaan Poikas, meidän Herramme kautta. Amen.

Aamusiunaus perjantaina.

Kiitetty olkoon Jumala, minun Luojani, kiitetty olkoon Jumala, minun Lunastajani, kiitetty olkoon Jumala, minun korkein Lohdutukseni! joka antaa minulle terweyden, elämän ja siunauksen. Hän on minun apuni ja warjelukseni, ja on suuresta ja korkiasti kiitettäwästä laupeudestansa niin armollisesti warjellut minua tänä yönä saatanan moninaisesta wahingosta, ja antanut minun terweenä tulla tämän päiwän walkeuteen. Minä rukoilen sinua, o taiwaallinen Jumala! sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen werisen hien kautta, ettäs armollisesti ottaisit minun tänä päiwänä sinun jumalalliseen suojelukseesi, ja warjelisit minua sisällisesti ja ulkonaisesti, ettei minulle

Digitized by Google

mitään pahaa tapahtuisi. Sillä sinun käsiis annan minä tänä päiwänä ja joka päiwä minun köyhän sieluni, minun wiheliäisen ruumiini, minun tarwitsewaisen elämäni, minun mieleni, järkeni, ymmärrykseni ja aikomiseni, kaikki minun ajatukseni, puheeni ja työni, tekemiseni ja jättämiseni, sisälle- ja ulos-käymiseni, seisomiseni ja astumiseni, istumiseni ja makaamiseni, minun tahtoni ja aiwoitukseni, hankitsemiseni ja toimitukseni, minun uskoni ja tunnustukseni, ja kaikki kuin minä olen ja woin, sisällisesti ja ulkonaisesti, minun elämäni lopun, minun wiimeisen hetkeni, minun kuolemani ja ylösnousemiseni; toimita ja laita, o Herra Jumala! kaikki minun kanssani niinkuin sinä tahdot ja parhain tiedät, sinun kunniakses ja minun autuudekseni. Ja jos niin olisi, että minä heikkoudesta sinua wastaan syntiä tekisin, niin minä rukoilen sinua, ettes kuitenkaan ottaisi pois laupeuttas minulta, etkä kääntäisi pois armoas, ja tempaisi pois apuas minulta; sillä ei täällä ole muutoin yhtään Jumalaa ja auttajaa: ennen sinua ei ole yhtään Jumalaa tehty, eikä tule yhtään sinun jälkees. Sinä olet ensimäinen ja wiimeinen, ja paitsi sinua ei ole yhtään Jumalaa; sentähden rukoilen minä sinua ainoaa, anna sinun hywyytes minua wäkewästi hallita. Anna minun warhain kuulla sinun armos, sillä minä toiwon sinua; kohenna minun jalkani oikialle tielle, etten minä waeltaisi jumalattomain neuwossa, enkä seisoisi syntisten teillä, enkä istuisi kussa pilkkaajat istuwat, waan pitäisin minun iloni ja rakkauteni sinun pyhissä käskyissäs, ja niitä ajattelisin päiwät ja yöt, Jesuksen Christuksen, sinun rakkaan Poikas, meidän Herramme kautta, joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen kanssa, yksi totinen Jumala ijankaikkisesti. Amen.

Ehtoosiunaus perjantaina.

Kiitetty olkoon Herra, joka ainoa ihmeitä tekee. Kiitetty olkoon hänen pyhä nimensä ijankaikkisesti, ja kaikki maa olkoon täynnä hänen kiitostansa. Minä tahdon joka päiwä Jumalaa kunnioittaa minun suuni

Digitized by Google

pitää joka ehtoo häntä kiittämän. Sillä kuin minä huudan, niin hän kuulee minua, kuin minä rukoilen, niin hän kallistaa korwansa minun puoleeni, ja ottaa waarin minun äänestäni Herra on minun turwani ja wäkewyyteni, ja sowelias apuni niissä suurissa tuskissa, jotka minun päälleni tulleet owat. Sentähden kiitän ja kunnioitan minä sinua, ijankaikkinen Jumala! ettäs niin isällisesti olet minua tänä päiwänä warjellut onnettomuudesta ja kaikesta wahingosta, joka minulle olisi taitanut tapahtua. Minun sydämeni iloitsee, ja minun sieluni kunnioittaa sinua kaiken sinun hywyytes ja laupeutes edestä; minun kieleni pitää puhuman sinusta ja sinun sanastas, ja aina sanoman: Jumala olkoon korkiasti kunnioitettu, ja kiitetty olkoon Hänen pyhä nimensä ijankaikkisesti. Minä rukoilen sinua, ettäs armostas anteeksi antaisit kaikki, kuin minä tänä päiwänä sinua wastaan teynyt olen, ja tänä tulewana yönä warjelisit minua, ja kaikkia, jotka minun omani owat; ole sinä minun kilpeni ja warjelukseni minun oikialla kädelläni. O Herra! warjele minua kaikesta pahasta; warjele minun sieluni ja ole minulle armollinen, sillä sinuun ainoaan minä turwaan; minä toiwon Herraan, ja huudan kaikkein korkeinta Jumalaa, joka kaikelle minun tuskalleni lopun tekee. Katso! se joka minua tukee, ei hän makaa; joka Israelia warjelee, ei hän ikänä torku, eikä makaa. Hän ylöspitää minun käymiseni oikialla retkellä, etten minä kompastu, eikä minun jalkani liwisty; sillä hänen sanansa on minun walkeuteni kaikilla minun teilläni. Sentähden en minä pelkää maata pannessani; waan nukun makiasti, enkä pelkää yhtään äkillistä peljästystä, enkä jumalattomain raju-ilmaa, kuin se tulee. O Herra Jumala! walista sinun kaswois walkeus minun ylitseni, että minä maata pantuani rauhassa lepäisin; sillä sinä, Herra, ainoa autat minua. Sinun nimees menen minä lewolle, ja annan minun silmäni nukahtaa; sinä, Herra, olet minun iloisena jälleen herättäwä, sinun jumalallisen Majesteettis ylistykseksi ja kunniaksi, Jesuksen Chris-

Digitized by Google

tuksen, sinun rakkaan Poikas, meidän Herramme kautta, joka elää ja hallitsee sinun ja Pyhän Hengen yhteydessä. Amen.

Aamusunnuntaina.

O sinä totinen, kuolematon Jumala, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä! Sinun tykös minä nostan minun mieleni welkapäällä kiitollisuudella. Sinun wanhurskauttas en minä tahdo salata; minä tahdon puhua sinun totuudestas ja autuudestas enkä waiketa sinun hywyydestäs ja totuudestas siinä suuressa seurakunnassa, enkä unhohtaa sitä paljoo hywää, kuin sinä meille tehnyt olet; sillä hywä on Herraa kiittää, ja weisata kiitosta sinun nimelles, sinä kaikkein ylimmäinen! Aamulla julistaa sinun armoas, ja ehtoona sinun totuuttas. Sentähden kiittää sinua minun sieluni, että sinä ylönpalttisesta laupeudestas olet minua armollisesti suojellut tänä yönä. Kiitetty ole sinä, Herra Jumala Zebaoth! joka armos osoitat kaikille, jotka sinua etsiwät, ja sinun autuuttas rakastawat; kiitetty olkoon sinun suuri nimes kaikissa maakunnissa, joka on meidän apumme ja warjelukseemme; kiitetyt olkoot kaikki sinun työs, jotka sinä ihmisten lapsille teet. Minä rukoilen, että myös warjelisit tänä päiwänä minua, ettei se paha wihollinen tekisi minulle mitään wahinkoa, eikä jumalattomain käsi sattuisi minuun. O Herra Jumala, minun Lunastajani! warhain minä walwon sinun tykös, warhain minä rukoilen sinua; auta, että minä wirkani työt wiriästi toimittaisin, ja uskollisesti tekisin, mitä minulle on käsketty, sinun kunniakses ja minun lähimmäiseni parannukseksi, etten minä tämän päiwän walkeutta pahoin käyttäisi syntiin, enkä wihoittaisi sinua tekemisellä, eli jättämisellä, enkä rikkoisi minun pyhän kasteeni liittoa. Anna armos, että minä karttaisin niitä kuutta kappaletta, joita sinä wihaat, ja sitä seitsemättä, joka on kauhistus sinun edessäs, nimittäin: ylpiät silmät, petollinen kieli, kädet, jotka wuodattawat wiatonta werta, sydän, joka wahingollisia ajattelee, jalat, jotka owat nopiat pahuuteen juoksemaan, wäärä

Digitized by Google

todistaja, joka walhetta tuottaa, ja se joka saattaa riidan weljesten wälille. Näistä ja muista wioista warjele minua, minun Jumalani! ja anna kaikki minun työni sinulle otolliset olla, sinun Pojassas Christuksessa Jesuksessa, meidän Herrassamme, joka elää ja hallitsee sinun kanssas Pyhän Hengen yhteydessä, ijankaikkisesta ijankaikkiseen. A.

Ehtoosiunaus lauwantaina.

Kiitos olkoon sinulle, sinä kaikkein korkein kuolematon Jumala! Kiitos olkoon sinun armolliselle hywyydelles ja laupeudelles! Kiitos olkoon sinun ijankaikkiselle wiisaudelles ja totuudelles, sinä joka olet minun tänä päiwänä warjellut kaikesta wahingosta ja pahasta. Minä rukoilen, ettäs päättäisit sinun aljetun hywyytes, ja antaisit minun samalla muotoa tänä yönä rauhallisesti lewätä sinun kaikkein korkeimmassa suojelukses-sas, ja peittäisit minua sinun siiwilläs. Anna minun turwani olla sinun siipeis warjon alla, etten minä yhtään onnettomuutta pelkäisi. Warjele minua, minun Jumalani, niinkuin silmäterää, suojele minua sinun siipeis warjossa. Herra, sinä olet minun turwani, minun perintöni; minun terweyteni on sinun käsissäs, auta minua sinun hywyydestäs, ettei pelko ja wapistus tulisi minun päälleni, eikä yön kauhistus minua peljättäisi. Ole minulle armollinen, sillä sinuun minun sieluni toiwoo, ja sinun siipeis warjon alla on minun turwani. Minä etsin Herraa minun hädässäni, minun käteni on yöllä ojennettu, eikä lakkaa; sillä ei minun sielullani ole yhtäkään muuta turwaa, enkä minä tiedä mitään yhdestäkään auttajasta taiwaassa eli maassa, kuin sinusta ainoasta. Kuin minä herään puoliyöstä, ajattelen minä sinun nimeäs, että se niin suloinen on, ja sinun hywyyttäs ja totuuttas, joitas minulle osoittanut olet, ja kiitän sinua sinun wanhurskautes oikeuden edestä. Ollessani murheessa ajattelen minä minun Jumalatani; kuin minun sydämeni on ahdistuksessa, puhun minä minun Lunastajastani; sillä hän wie minun sieluni kadotuksesta, ja wapahtaa minun kuoleman pauloista. Herra, minun Lunastajani,

Digitized by Google

sinua minä huudan yöllä ja päiwällä, ja rukoilen, että anteeksi antaisit minun pahat tekoni, joilla minä tänä päiwänä ja tänä wiikkona olen syntiä tehnyt sinua wastaan. O Herra! wapahda minun sieluni sinun laupeutes tähden, sinä olet armollinen ja wanhurskas, ja meidän Jumalamme on laupias: Herra warjelee yksinkertaisia. Kuin minä maassa makaan, niin hän auttaa minua ylös; sentähden minä tahdon iloita ja kunnioittaa ja ylistää sinua minun wuoteessani. Niin annan minä nyt minun sieluni sinun käsiis, sillä sinä olet minun pelastanut, Herra, totinen Jumala! Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

B. Rukoukset rukoilla kirkossa.

1. Christillinen rukous kirkkoon mennessä.

Kaikkiwaltias Jumala, rakas taiwaallinen Isä! Sinun suuren hywyytes päälle tahdon minä käydä sinun huoneeses, ja rukoilla sinun temppelissäs sinun pelwossas. Herra, johdata minua sinun wanhurskaudessas; ojenna sinun ties minun eteeni, ja wie minua käskyis polulle, sillä sinä olet minun Jumalani, ja terweyteni Herra. Minä halajan sinun asuin-sioihis, ja olen mielelläni pyhäin seurakunnassa. Kuinka ihanat owat sinun asuin-sias, Herra Sebaoth! Minun sieluni ikäwöitsee ja halajaa sinun esikartanoihis! Tulkaat, kumartakaamme, ja polwillemme langetkaamme ja maahan laskeukaamme Herran meidän Luojamme eteen, sillä hän on meidän Jumalamme, ja me hänen elatuskansansa ja hänen kättensä lauma. Ylistäkäämme Herraa meidän Jumalatamme, ja rukoilkaamme hänen jalkainsa astinlaudan juuressa, sillä hän on pyhä. Minä rukoilen Herraa otollisella ajalla: Jumala, kuule minua, sinun suuren hywyytes tähden, sinun uskollisella awullas. Amen.

2. Rukous armon ja hengen lahjasta oikein rukoilla.

Pijankaikkinen ja laupias Jumala: ettemme taida ymmärtää ja käsittää, mitä ja kuinka meidän rukoileman pitää, mutta sinä woit ylönpaltisesti tehdä

Digitized by Google

raiken sen ylitse, kuin me rukoilemme, taikka ymmärkämme; sentähden huudan minä sinun tykös: wuodata meidän päällemme, armollisen lupauksen jälkeen, armon ja rukouksen henki, joka sinun tykönäs rukoilee hywää meidän edestämme sanomattomilla huokauksilla, että me sinua ahkerasti ja hartaasti awuksi huutaisimme, ja sinun etees kelwollisen kiitos-uhrin kantaisimme. Herra, awaa minun huuleni, että minun suuni sinun kiitostas julistaisi. Herätä minun sieluni ja mieleni, etten minä ainoastansa suullani sinua lähesty, ja sydän on kaukana sinusta; waan anna armos, että minä, niinkuin kaikki oikiat rukoiliat, sinua hengessä ja totuudessa awukseni huutaisin, sydämellä ja mielen hartailla ajatuksilla, ilman ulkokullaisuutta ja turhaa kunniaa. Ja etten minä muuta sinulta rukouksissani anoisi, waan sitä ainoastansa, kuin sinun jumalallinen tahtos on, ja tulee sinulle kunniaksi ja ylistykseksi, ja minun sieluni autuudeksi. Anna minulle myös armos, että minä kaikkia, mitä minä sinulta rukoilen, wahwalla uskolla ja turwalla sinun armollisesta hywyydestäs odottaisin ja toiwoisin, enkä täsfä yhtään aikaa eli muotoa sinun etees panisi, sinun armolliseen apuus ja kuulemisees; waan antaisin sydämeni nöyryydellä, ja wahwalla toiwolla itseni sinun armollisen tahtos ala, joka kaikissa asioissa paras on. Lainaa myös siihen armos, ettemme meidän rukouksissamme luottaisi mei, dän wanhurskauteemme, waan sinun suureen laupeuteesja sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen nimeen, jossa me taidamme turwallisesti armo-istuimen tykö edeskäydä, ja lapselliselta toiwolla kutsua sinua: Abba, rakas Isä! Wahwista meitä, ettemme rukouksesta pois peljästetyiksi tulisi, meidän mahdottomuutemme tähden. Niin auta nyt, o hywä Jumala! että me joka paikassa ylös nostaisimme pyhät kädet, ilman wihaa ja epäilystä, ja ahkeroiksi löydettäisiin rukouksissa, anomisissa, toiwotuksissa ja kiitoksissa kaikkein ihmisten edestä, että me sinun armollisen lupauksen jälkeen kaikkinaiset ajalliset ja taiwaalliset tawarat saisimme. Amen.

Digitized by Google

3. Rukous, jolla me itsämme sabatille eli juhlalle walmistamme.

Armollinen ja laupias Jumala! me tunnemme sinun armos ja laupeutes, ettäs meitä tänä menneenä wiikkona ja kaikkena meidän elin-aikanamme niin isällisesti ylöspitänyt ja suojellut olet, ja rukoilemme kaikesta sydämestä, ettes meidän synteimme ja ylitsekäymistemme tähden meistä sinun hywyyttäs ja laupeuttas kääntäisi pois, waan antaisit sen wielä edespäin meidän ylitsemme paistaa. Pyhi, o armias Isä! pois kaikki meidän syntimme, sinun Poikas Jesuksen Christuksen tähden, ja walmista meidän sydämemme Pyhällä Hengelläs tälle tulewalle pyhä-(juhla-)päiwälle. Puhdista meissä itselles asuma-sia, ja ole niin meidän tykönämme tällä tulewaisella wiikolla ja kaikkena meidän elin-aikanamme, että me sitte sinun tykönäs ijankaikkisesti pysyisimme, ja pitäisimme ijankaikkista sabattia ilman lakkaamata. Siihen auta ja kuule meitä, o taiwallinen Isä! Jesuksen Christuksen kautta, Pyhässä Hengessä. Amen.

4. Rukous kirkkoon mennessä (koska jo ennen aamu-rukoukset luetut owat).

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, joka olet antanut minun terweenä tämän päiwän walkeuteen tulla, ja nyt kutsut minua sinun pyhään temppeliis: anna minulle armos, että minä ilolla sinun huoneeses tulisin, poispannen maailmallisen murheen, kaikki oudot ja sopimattomat ajatukset, ainoastansa riemuiten sinussa ja sinun pyhässä sanassas; auta, että minä kaikesta sydämestäni sinua ylistäisin ihanaisilla kiitoswirsillä, ja wuodattaisin sydämeni sinun edessäs rukouksellani. Sinun haltuus, o armias Isä! annan minä taloni, omaisuuteni, ja kaikki, mitä minulla on: sinä olet ne warjelewa; sillä minä olen wahwa siitä, että kuin minä ensisti etsin Jumalan waltakuntaa, niin kaikki muut minulle annetaan. Amen.

5 Kirkkoon tultua Rukous.

O Herra Jesu Christe, minun ja kaiken maailman Wapahtaja! Sinun sanas ja käskys jälkeen olen

Digitized by Google

minä tullut sinun huoneeses, jossa sinun kunnias asuu, ja sinun pyhäin kaswois eteen, ja pyhäin enkelein näkywiin: anna siis minulle jumalinen, puhdas ja kuuliainen sydän, että minä pois käännettynä kaikista lihallisista ajatuksista, maailmallisten asiain himoista ja murheesta, sinua täällä hengessä ja totuudessa rukoilisin, sinun edessäs maahan lankeisin, kumartaisin sinua, jumalisilla wirsillä ylistäisin, ja kaikkinaisten hywäin tekois edestä kiittäisin ja kunnioittaisin. Anna minulle, laupias Isä! Pyhä Henkes, että minä sinun pyhää ja autuaaksi tekewäistä sanaas ahkerasti ja nöyrällä sydämellä kuulisin, ja sitä niin tutkisin, että minä hedelmän kärsiwällisyydessä kantaisin. Auta minua, o laupias Herra Jesu! että minä sinua niin nöyrällä ja hartaalla sydämellä palwelisin tässä sotiwaisessa seurakunnassa, että minä myös siinä taiwaallisessa kunnian waltakunnassa sinua, ynnä Isän ja Pyhän Hengen kanssa, kiittää ja kunnioittaa saisin ilman lakkaamata. Amen.

6. Toinen.

Minä rukoilen sinua, Herra Jumala, rakas taiwaallinen Isä! että tahtoisit lainata minulle sinun Pyhän Henkes, että minä taitaisin oikein ymmärtää, wastaan ottaa, pitää, ja sydämeeni panna ja kätkeä sinun pyhän sanas, sinulle, Herra Jumala! ylistykseksi, kiitokseksi ja kunniaksi, ja minulle parannukseksi; niin myös minun lohdutuksekseni ja uskoni wahwistukseksi, että minä sinun pyhän armos kautta niin olisin hywä pelto, johon sinun jumalallinen siemenes lankee, juurtuu, kaswaa, ja kantaa hedelmän kärsiwällisyydessä ijankaikkiseen elämään. Amen.

7. Toinen.

Rakas taiwaallinen Isä! minä, joka nyt olen tässä sinun christillisen seurakuntas seassa, kussa sinun pyhä sanas ja Ewankeliumis sinun rakkaasta Pojastas Jesuksesta Christuksesta puhtaasti ja selkiästi saarnataan ja ilmoitetaan; ja sinun köyhälle christikunnalles eteen aseteteen, mitä Jesus Christus, sinun rakas Poikas, meille köyhille, wiheliäisille, murheellisille, kadote-

Digitized by Google

tuille syntisille pyhän miehuutensa, kärsimisensä, kuolemansa, werensä wuodatuksen, riemullisen ylösnousemisensa, ja taiwaasen astumisensa kautta meille hywäksi toimittanut on. Kusa myös se korkia Jesuksen Christuksen, sinun rakkaan Poikas, totisen ruumiin ja weren sakramentti, meidän Herran Jesuksen Christuksen oman käskyn ja asetuksen jälkeen, oikein ulos jaetaan ja toimitetaan. Minä rukoilen sinua, että minulle Pyhän Henkes kautta armos lainaisit, että minä, sinun jumalallisella awullas ja wäelläs, kaikkein suurimmalla ahkeruudella ja todella kuulisin sinun sanaas ja pyhää Ewankeliumia Jesuksesta Christuksesta, sinun rakkaasta Pojastas, tehden sen ei ainoastansa ulkonaisilla korwilla, waan että minä sydämessäni sen ymmärtäisin ja wastaan-ottaisin, niin että se tekisi hedelmän minussa ijankaikkiseen autuuteen; ja että minä sen jälkeen parantaisin minun syntisen elämäni, ja synnistä lakkaisin, ja että minä sen puhtaan pyhän Ewankeliumin opin alla kunniallisesti, siwiästi, puhtaasti ja christillisesti eläisin, niin että sinä, kaikkiwaltias Isä, taidat tulla sen kautta ylistetyksi ja kunnioitetuksi, ja minun lähimmäiseni paratuksi. Amen.

8.

Minä waiwainen syntinen ihminen, joka synnissä sekä siinnyt, että ꝛc.

9. Rukous ennen saarnaa.

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala ja laupias Isä! koska kaikki meidän autuutemme siinä seisoo, että me oikein ymmärrämme sinun sanas, niin minä rukoilen sinun armoas, että minun sydämeni mahtaisi wapaa olla kaikkinaisesta maailmallisesta surusta ja menosta, että minä kaikella ahkeruudella oikiassa uskossa mahtaisin kuulla ja käsittää sinun pyhät sanas, niin että minä sen kautta sinun pyhän tahtos ymmärtäisin ja käsittäisin, ja sitä uskollisesti ja täydellisesti seuraisin, sinulle kiitokseksi ja kunniaksi, Jesuksen-Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

10. Saarnan jälkeinen Rukous.

Kiitetty olkoon Jumala, ja siunattu ijankaikkisesti, joka meitä niin suloisesti pyhällä sanallansa lohduttanut, opettanut, neuwonut ja waroittanut on! Hänen hywä Henkensä wahwistakoon sen kaikkein meidän sydämissämme, ettemme unhottawaisiksi sanan kuulioiksi, waan tekiöiksi löydettäisi, ja päiwä päiwältä uskossa, toiwossa, rakkaudessa ja kärsiwällisyydessä aina loppuun asti lisääntyisimme, ja wiimein autuaiksi tulisimme, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. A.

11.

Laupias Jumala, rakas taiwaallinen Isä! jonka laupeudella ei loppua ole; sinä, joka olet kärsiwällinen, pitkämielinen ja suuresta armosta anteeksi annat kaikille katuwaisille kaikki pahat teot, rikokset ja synnit: me olemme (sen pahempi) tehneet syntiä meidän isäimme kanssa, me olemme wäärin tehneet, ja olleet jumalattomat, ja sinun mieles rikkoneet; sinulle ainoalle olemma me syntiä tehneet, ja sinun edessäs pahoin tehneet; mutta älä ajattele meidän entisten pahain tekoimme päälle; armahda sinuas nopiasti meidän päällemme, sillä me olemme sangen wiheliäisiksi tulleet. Auta meitä Jumala, meidän Wapahtajamme, sinun nimes kunnian tähden, wapahda meitä, ja anna meille kaikki meidän syntimme anteeksi, ja anna meille sinun Pyhän Henkes armoa, parantaa meidän syntistä elämätämme, ja saada sinun tykönäs ijankaikkinen elämä, sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

12.

Sinä kaikkein armollisin Herra Jesu Christe! armahda sinuas minun waiwaisen syntisen päälleni, ja katsahda minun puoleeni sinun laupeutes silmillä, niinkuin sinä katsoit Pietarin puoleen salissa, koska hän sinun kieltänyt oli, ja niinkuin sinä katsoit syntisen waimon puoleen, pöydän tykönä Phariseuksen huoneessa, ja ryöwärin puoleen ristin hirsipuussa; ja anna minulle, sinun kaikkein pyhimmän armos kautta, että minä ynnä Pietarin kanssa itkisin minun syntiäni, sen

Digitized by Google

syntisen waimon kanssa sinua täydellisesti rakastaisin, ja ryöwärin kanssa katselisin sinun pyhiä kaswojas taiwaassa ijankaikkisesti. Amen.

13. Harras rukous Jesuksen työ syntein anteeksi saamisesta.

O hurskas Jesu! o rakas Jesu! o Jesu neitseen Maarian Poika! täynnänsä armoa ja totuutta. O makia Jesu! armahda sinuas minun päälleni, sinun suuren laupeutes tähden. O sinä rakkain Herra Jesu! minä rukoilen sinua sinun pyhän weres kautta, jonka sinä ristin hirsipuun päällä meidän waiwaisten syntisten edestämme wuodatit, että minun syntini anteeksi antaisit, ja kaiken wäärwyden minusta pois ottaisit. O rakas Herra Jesu! joka minun loit, ja sinun kalliilla werelläs lunastit, älä anna minun hukkua ja kadotetuksi tulla. O hywä Jesu! älä minun pahuuteni anna minua turmella; tunnusta mikä sinun omas on minussa, ja ota pois minusta kaikki ne, joita et sinä ole minuun luonut. O laupias Jesu! armahda minun päälleni, niin kauwan kuin armon aika käsissä on: älä minun anna häpiän ala tulla, sinun kowan ja oikian tuomios edessä. Ja waikka minä sinun oikeutes jälkeen, ja minun raskasten synteini tähden, olen ijankaikkisen kadotuksen ansainnut, niin kuitenkin lykkään minä itseni nöyrällä uckallukselläni sen sinun kowan oikeutes edestä, sinun sanomattoman armos ja tutkistelemattoman laupeutes ala, toiwoen, että sinä, niinkuin armollinen Isä, minun päälleni armahdat. Sillä mitäs siitä hyödyt, että minä hukun, ja mitä sinun siitä hywää on, että minä heitetään ijankaikkiseen kadotukseen, helwetin tuleen. O Herra! ei ne kuolleet sinua kiitä, eikä yksikään, joka helwettiin on alas mennyt. Sentähden, o laupias Jesu! armahda sinuas minun waiwaisen syntisen päälleni! Suloinen Jesu! neitseestä Maariasta syntynyt, wapahda minua. O laupias Jesu! ristiin-naulittu meidän edestämme, ole minulle waiwaiselle syntiselle armollinen, ota minua sinun walittuin yötäwäis sekaan. O Jesu! kaikkein niiden Wapahtaja, jotka päälles luottawat, armahda sinuas minun

Digitized by Google

päälleni ja anna minun syntini anteeksi. O Jesu Maarian Poika! anna minulle sinun armostas rakkaus, puhtaus, nöyryys, ja kaikkinaisissa käymisissä ja waiwoissa kärsiwäisyys, että minä sinussa wahwana pysyisin, sinua rakastaisin, sinusta kerskaisin ja iloitsisin sekä täällä, että taiwaassa ijankaikkisesti. A.

14.

O kaikkiwaltias Jumala ja laupias Isä! me sinua kiitämme kaikesta sydämestämme kaiken sinun niin monen sanomattoman hywän työs edestä, ja erinomaisesti sen edestä, että sinä sulasta armostas, sinun ainokaisen Poikas kautta meitä lunastanut olet, ja sinun pyhän sanas kautta meitä ylöswalaisnut, ja tähän tuntoon antanut tulla. Ja rukoilemme sinua nöyrästi, että sinun Pyhän Henkes kautta armollisesti meitä aina niin lohduttaisit, wahwistaisit ja warjelisit, että me loppuun asti tässä wahwana pysyisimme, ja sitte ijankaikkisesti autuaiksi tulisimme. Sitte me sinua rukoilemme, rakas taiwaallinen Isä! sinun pyhän christillisen seurakuntas edestä kaikessa maailmassa, wapahda ja warjele sitä kaikesta pahasta, ota siltä pois kaikki uskottomat ja wäärät opettajat. Lähetä ja anna uskollisia paimenia ja toimellisia työmiehiä sinun elohos. Anna ja lisää sinun Pyhän Henkes armoa heidän sydämihinsä, että he sinun seurakuntaas sinun terweellisellä sanallas uskollisesti ruokkisiwat, ja heidän wirkansa Herrassa hywin edesseisoisiwat. Edespäin rukoilemma me myös sinua, rakas taiwaallinen Isä! kaikkein palweliais edestä, jotka esiwallan wirkaan kutsunut, ja joillen maailmallisen miekan antanut olet: mutta erinomaisesti rukoilemma me sinua, meidän rakkaan keisarimme ja herramme edestä, hänen korkiasti rakastetun puolisonsa keisarinnan, hänen keisarillisen korkeutensa perintö-ruhtinaan, ja koko sen korkian keisarillisen huoneen edestä, niin myös kaikkein uskollisten wirkamiesten edestä, maan ja kansan edestä, warjele heitä armollisesti kaikesta pahasta. Anna ja lisää Pyhä Henkes heidän sydämihinsä, että he sen taiwaallisen Ku-

sinkaan, meidän Herran Jesuksen Christuksen, jonka woiman kautta kaikki kuninkaat hallitsewat, oikein tuntea mahtaisiwat, hänen waltakuntaansa holhoa ja auttaa, ja alamaisia, sinun köyhää kansaas, niin hallita ja wallita, että sinun jumalallinen ylistykses ja kunnias, hywät kunnialliset tawat, yhteinen maan rauha, laki ja oikeus, ja sitten kaikki hywyys wahwistetuksi ja yllä pidetyksi tulisi; mutta sitä wastaan sota ja weren wuodatus, kapina, eripuraisuus, wäärywys, wäkiwalta ja kaikki pahuus estetyksi tulisi. Me rukoilemme myös, että sinä, rakas taiwaallinen Isä! armollisesti katsoisit kaikkein ihmisten päälle, kuitenkin erinomaisesti niiden, jotka owat meidän weljemme ja sisaremme uskossa, ja liiatenki niiden, jotka jossakussa tuskassa ja hädässä owat ruumiin eli sielun puolesta, erhetyksissä, raskaissa synneissä, perkeleen waiwaamisessa ja kiusauksessa, epäilyksessä, heikkomielisyydessä, kärsimättömyydessä, waiwaisuudessa ja köyhyydessä, taudissa, kiwussa ja waiwassa, surussa ja murheessa, wankiudessa, meren hädässä, ja muissa senkaltaisissa. Niin myös katsoisit kaikkein leskein, orpolasten, raskasten waimoin ja synnyttäwäisten, ja kaikkein niiden puoleen, jotka isällistä apuas tarwitsewat ja pyytäwät, niin että kaikkein näiden päälle armahtaisit, heitä auttaisit, wahwistaisit ja lohduttaisit, että me kaikki nyt ja ijankaikkisesti sinua kiittää ja ylistää mahtaisimme. Amen.

15.

Sinua eläwää, kaikkiwaltiasta, ijankaikkista Jumalaa, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isää, kaikkein kappalten Luojaa ja holhojaa, ynnä sinun Poikaas Jesusta Christusta meidän Herraamme, ja Pyhää Henkeä, me awuksemme huudamme! Armahda meidän päällemme sen saman sinun Poikas Jesuksen Christuksen ansion ja makson tähden, jonkas sinun ihmeellisestä neuwostas olet tahtonut antaa uhriksi tulla meidän tähtemme, ja asetit hänen meille wälimiehexi ja sowittajaksi, että ankaran wihas maailman syntiä wastaan, sekä sinun laupeutes meidän päällemme näyttäi-

Digitized by Google

sit. Pyhitä ja hallitse meitä sinun Pyhällä Hengelläs; kokoo, warjele ja wahwista sinun christikuntas sanan ja korkiain sakramenttein kautta. Anna meille armoa, että me sinun totisessa sanassas, oikiassa uskossa ja pyhässä elämässä, kaikissa asioissa wahwana waeltaisimme. Warjele ja siunaa meidän rakasta keisariamme ja herraamme, jonkas meille pääksi ja edeswastaajaksi armollisesti antanut ja asettanut olet. Kiinnitä hänen sydämensä siihen yhteen, että hän sinun pyhää ja suurta nimeäs aina pelkää, ja ylöswalaise häntä armolla ja wiisaudella. Warjele häntä, o Jumala! kaikissa hänen teissänsä, ettei hänelle yhtään wahinkoa ja waaraa salaa eli julkisesti tapahtuisi. Anna hänelle hywä terweys ja rauha, wahwista ja enennä hänen woimansa ruumiin ja sielun puolesta, pitennä hänen elämänsä ja hallituksensa aika pysywäisessä keisarillisessa onnellisuudessa ja menestyksessä. Ja auta häntä oikein hallitsemaan kansaas ja waltakuntaas, suojelemaan ja holhomaan christillistä seurakuntaa, wahwistamaan ja warjelemaan alamaistensa oikeutta ja wapautta, pois poistamaan kaikki wihollisten wäkiwallat ja pahat juonet, ja aina saamaan nautita suloista rauhaa, sinun pyhän nimes kiitokseksi ja kuniaksi, hänen ja hänen alamaistensa riemuksi ja hywäksi. Keisarin korkiasti rakastettua puolisoa, keisarinnaa tahtoisit myös, o taiwaallinen Isä! sinun armossas warjella, woimalla korkeudesta wahwistaa, niin myös kaikellaisen huwituksen ja ilon armollisesti lainata, ja siunatussa tilassa kauwan ylöspitää. Samalla muotoa rukoilemma me sinua, o armollisin Jumala! että tahtoisit Hänen keisarillista korkeuttansa perintö-ruhtinasta, ja koko keisarillista huonetta, kaikella hengellisellä ja ruumiillisella siunauksella runsaasti kaunistaa, ja kauwan pysywäisessä woimassa ja onnellisessa hywässä tilassa ylöspitää ja wahwistaa. Warjele ja suojele waltakunnan säätyjä, ja kaikkia uskollisia wirkamiehiä, niin myös sotajoukkoa maalla ja merellä! Anna heille kaikille yksiwakainen ja yksimielinen sydän, etsiä, lähin sinun kunniaas, keisarin

Digitized by Google

ja isänmaan parasta; ja pelasta heitä kaikesta siitä, kuin synnillä saastutettu ja wahingollinen olla taitaa. Käännä myös, laupias Jumala! pois meistä kaikista ne kowat rangaistukset ja maan waiwat, jotka me meidän synneillämme olemme hywin ansainneet. Siunaa wuorten työt ja maan hedelmä; anna meille terweyttä, elatusta ja ylläpitämistä, sisällistä rakkautta, uskollisuutta, hywää suosioa ja sowintoa, että meidän seassamme rauhallinen ja wilpitön hallitus pidettäisiin. Sitälikin osota meille, Herra Jumala! yksiwakaisia ja christillisiä neuwoja kaikissa meidän töissämme ja edesottamisissamme. Anna hywää ja semmoista kanssakäymistä, kuin ei ketään pahentaisi, ja tämän ajallisen, maailmallisen kanssakäymisen perästä ijankaikkinen ilo ja autuus. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta, joka sinun kanssas elää ja hallitsee totisessa Jumaluuden woimassa, Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesti. Amen.

16. Wielä yhemmin.

Sinua, eläwää, kaikkiwaltiasta ja ijankaikkista Jumalaa, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isää, kaikkein kappalten Luojaa ja holhojaa, ynnä sinun Poikaas Jesusta Christusta, meidän Herraamme, ja Pyhää Henkeä, me awuksemme huudamme: armahda sinuas meidän päällemme, sen sinun Poikas Jesuksen Christuksen ansion tähden, jonkas sinun ihmeellisestä neuwostas olet tahtonut antaa tulla uhrikši meidän tähtemme, ja asetit hänen meille wälimiehekši ja sowittajakši, ettäs ankaran wihas maailman syntiä wastaan, sekä laupeutes meidän päällemme näyttäisit. Pyhitä ja hallitse meitä Pyhällä Hengelläs; kokoo, hallitse ja warjele Christikuntaas sanan ja korkiain sakramenttein kautta. Anna meille armoa, että me samassa totisessa sanassas, oikiassa uskossa ja pyhässä elämässä kaikissa wahwana waeltaisimme. Warjele meidän rakasta keisariamme, hänen korkiasti rakastettua puolisotansa keisarinnaa, niin myös meidän perintö-ruhtinastamme ja koko keisarillista huonetta; sen keisarillisen huoneen korkeita heimolaisia, yhteisesti kaikkia uskollisia wirkamiehiä, niin

Digitized by Google

myös sotajoukkoa maalla ja merellä, sinun pyhän nimes kunniaksi, ja meille kaikille meidän onnellisessa wapaudessamme warjelukseksi. Anna hywää maailmallista hallitusta, hywää tarpeellista ilmaa; anna meille meidän elatuksemme, rauha ja lepo; anna onnellisia neuwoja kaikissa asioissa ja menoissa, hywiä ja siiwollisia ihmisiä kanssakäymisessä, Jesuksen Christuksen meidän Herramme kautta, joka sinun kanssas elää ja hallitsee totisessa Jumaluuden woimassa, Pyhän Hengen kanssa ijankaikkisesti. Amen.

17.

Kaikkiwaltias Jumala ja laupias Isä, joka asut korkeudessa, ja tahdot hengessä ja totuudessa rukoiltaa: me sinun köyhät lapses nostamme meidän sydämemme ja käteumme taiwaasen päin sinun tykös, ja rukoilemme nöyrästi, ettäs armosta tahtoisit yllä pitää sinun christillisen seurakuntas pyhällä, autuaaksi tekewäisellä sanallas ja korkeilla sakramenteilla; anna uskollisia opettajita, jotka ilman kaikkea erhetystä neuwowat ja opettawat meillen oikian tien ijankaikkiseen elämään; lainaa oikia usko, wahwa toiwo, wilpitön rakkaus ja christillinen kärsiwällisyys kaikkessa murheessa ja wastoinkäymisessä. Ettäs myös tahtoisit armollisesti suojella kaikkea christillistä esiwaltaa, erinomaisesti meidän armollista keisariamme ja maan-isää, jonka sinä meille pääksi ja edeswastaajaksi armollisesti antanut ja asettanut olet. Hywästi siunaa häntä pitkällä ijällä, onnellisella hallituksella, ja osota hänelle sinun autuutes. Warjele keisarin korkiasti rakastettua puolisoa keisarinnaa, hänen keisarillista korkeuttansa perintö-ruhtinasta ja koko keisarillista huonetta. Suo senkaltaisia neuwoja, jotka tulewat sinulle, Herra Jumala, kunniaksi, ja koko isän-maalle rauhaksi ja onnellisuudeksi. Saata alamaiset nöyryyteen ja kuuliaisuuteen esiwaltaa kohtaan, kaikki awiowäki suosioon ja rakkauteen, kaikki lapset jumaliseen ylöskaswatukseen; kaikki palweliat ja palkkapiiat uskollisuuteen, ja kaikki syntiset totiseen kääntymykseen ja parannukseen. Ole sinä isättömäin

Digitized by Google

Isä, ja kaikkein Jumalaa pelkääwäisten leskein edeswastaaja; ole sinä kaikkein heikkoin wahwuus, ja kaikkein murheellisten lohdutus; pois poista perkele ja koko hänen lahkokuntansa, estä sota, nälkä ja rutto, ja auta meitä kaikkia wiimeiseltä ijankaikkiseen iloon ja autuuteen taiwaassa, sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

18. Rukous Katekismus-saarnan jälkeen.

O kaikkiwaltias ja laupias Jumala! anna meille pyhä armos, että me päiwä päiwältä sinun tuntemisessas lisääntyisimme, oppisimme ja tutkisimme meidän Christin-opin kappaleita, ja niistä ymmärtäisimme, kuinka meidän sinua oikiassa uskossa ja kuuliaisuudessa palweleman, syntiä ja erhetyksiä wälttämän pitää. Pyhitä, o Jumala, Pyhä Henki! sinun seurakuntas, wahwista ja ylöspidä häntä, anna hänen enemmän ja enemmän lisääntyä, että hän sinua kunnioittaisi, palwelisi, kiittäisi ja ylistäisi, täällä oikiassa pelwossa, ja siellä ijankaikkisessa autuudessa, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

19. Rukous Christuksen-piinan saarnan jälkeen.

O kaikkein armollisin ja kärsiwällisin Herra Jesu Christe! sinun rakkautes on tosin ollut ylön palawa koko ihmisten sukukuntaa kohtaan, että olet meidän tähtemme ihmiseksi tullut, ja kärsinyt pilkan, tuskan, waiwan ja kuoleman, siinä siassa kuin meidän ijankaikkisesti kuoleman piti. Anna meille armos, että me tämän suuren ja sanomattoman hywän työn aina mielessämme pitäisimme ja uskolla wastaan ottaisimme, niin myös sinua Isän ja Pyhän Hengen kanssa sen edestä kiittäisimme, christillistä elämäkertaa pitäisimme, ja kaikessa hädässä ja wastoinkäymisessä siihen turwaisimme, että sinä Herra Jesu Christe, meidän Wapahtajamme, joka olet meitä kuolemasta, perkeleeltä ja helwetistä lunastanut, olet meidän wihdoin tästä wiheliäisestä maailmasta wapahtawa, ja tykös ijankaikkiseen iloon ottawa, kussa me sinun kiitostas ijankaikkisesti täytämme. Amen.

Digitized by Google

20. Esirukous niiden edestä, jotka käywät Herran ehtoolliselle.

O Herra Jesu Christe! joka pyhässä ehtoollisessa annat meille, leiwän ja wiinan alla, sinun totisen ruumiis ja weres, anna heille, jotka nyt aikowat siitä osallisiksi tulla, Pyhä Henkes, että he sen mahdollisesti nautitsisiwat, uskonsa wahwistukseksi syntein anteeksi saamisesta, ja muistuttaisiwat itsellensä sinun katkeran piinas ja kuolemas, oikein uudistaisiwat sen liiton, jonka he kasteessa tehneet owat, ja sillä wahwalla aikomisella, sinun awullas, mahtaisiwat alati pysyä totisessa uskossa, jumalisuudessa ja rakkaudessa, lujassa toiwossa ja christillisessä kärsiwällisyydessä, ja niin ei wapaalla aikomisella ylitse käydä, mitä he synnin päästössä sinun pyhäin kaswois edessä luwanneet owat: että he, kaikkein Christin uskowaisten kanssa, mahtaisiwat wiimein siitä suuresta ehtoollisesta taiwaassa osallisiksi tulla. A.

21. Kirkosta lähteissä, taikka kotia tultua Rukous.

Laupias Jumala ja taiwaallinen Isä! minä kiitän sinua kaikesta woimastani, että minua jälleen sillä hengellisellä armon eineellä, joka on sinun pyhä sanas, niin runsaasti ja suloisesti ruokkinut ja rawinnut olet, että minun sieluni on saanut mielisuosionsa, minun omatuntoni lewon käsittänyt, ja minun uskoni ja toiwoni on enätyksi tullut, että minä nyt taidan iloisesti sanoa: Herra, sinä olet minun sydämeni uskallus ja minun osani. Nyt rukoilen minä wielä, o laupias Jumala! sangen nöyrästi, että armollisesti minussa wahwistaisit tämän sielun lewon ja omantunnon rauhan, ja antaisit minulle jumalallisen armollisen siunauksen, minun wirkani ja maailmalliset asiani mieles jälkeen toimittaa ja jälleen ilolla ja hywällä sydämen aikomisella tulla sinun pyhään temppeliis. Jos taas sinun jumalallinen tahtos olisi, että tämä pitäisi oleman minun wiimeinen kirkon-käymiseni (sillä yksi wiimeinen kumminki pitää oleman), niin wahwista minua, armollinen Jumala! siinä wahwassa uskossa ja pysywäisessä uskalluksessa sinun päälles, että minä niin christillisesti ja hywin täältä erkaniisin, että minä silloin siihen tai-

Digitized by Google

waalliseen temppeliin tulisin, ja sinua siellä suuressa seurakunnassa ijankaikkisesti kiittäisin ja ylistäisin. Amen.

22. Rukous Adwentti-sunnuntaina.

Herra Jesu Christe! sinä kunnian Kuningas, elämän Jumalan ja Dawidin Poika! sinä olet Jsäs tahdon jälkeen tullut maailmaan; sinä olet niinkuin Israelin Kuningas, hurskas ja auttaja, tullut sinun kansas tykö Jerusalemiin, että sinä sen wanhurskauteen saattaisit, sinun wiheliöitäs ylös ojentaisit ja synnistä wapahtaisit. Mutta että he seisoiwat Jumalan armoa wastaan, niin olet sinä kääntänyt itses meidän köyhäin pakanain puoleen, että me sinun kansas olisimme, ja tulet wielä joka päiwä sinun seurakuntas tykö sanassa ja pyhissä sakramenteissa; jonka tähden me sinua sydämestä kaikki kiitämme, ja uskollisella sydämen halulla rukoilemme, että me tämän sinun armos oikein tuntea ja nautita mahtaisimme. Ah Herra! tule myös meidän tykömme, ja tee itselles asuinsia meidän sydämissämme: sinä tosin olet meidän Wapahtajamme ja auttajamme, ei ainoastansa meidän ruumiillisessa hädässämme, waan myös erinomaisesti syntiä, kuolemaa, perkelettä ja helwettiä wastaan; sentähden emme ensinkään taiwaasta eli maasta tottele, kuin sinä ainoastansa meidän tykönämme olet, ja waikka wielä meidän ruumiimme ja sielumme waipuisi, niin olet sinä kuitenkin, o Jumala! aina meidän sydämemme uskallus ja meidän osamme. Sinä tosin olet Christin uskowaisten Jsä, sentähden et ole sinä myös niinkuin Jsä sinun hengellistä tytärtäs, Siionia, sinun kalliisti ostettua seurakuntaas, ylönantawa; sinä taidat myös hänen kyllä warjella niinkuin hänen Kuninkaansa. Sentähden auta meitä, että me niinkuin apostolitkin itsiämme totisessa kuuliaisuudessa sinun ala heitämme, ja meidän ajatuksemme saman nöyryyden ja uskon kuuliaisuuden ala wangiksi otamme. Auta, että me sinun armos kautta, meidän sydämemme sinun etees walmistaisimme, tekisimme portit awaroiksi, ja owet maailmassa korkeiksi, että kunnian Kuningas meidän tykömme sisälle tulisi; ja me aina kiitoksella sinun

Digitized by Google

pyhäin kaswois eteen tulisimme ja sanoisimme: hosianna Dawidin Pojalle! kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen, hosianna korkeudessa! Anna meille myös se armo, että me julkisesti, rohkiasti ja pelkäämätä maailman edessä sinun tunnustamme, ja christillisessä walmistuksessa ja tahdossa aina löydettäisiin, sinua palwelemaan pyhyydessä ja wanhurskaudessa, kaikkena meidän elinaikanamme. Lainaa meille myös, o Jesu! sinun armos, että me meidän ajallisesta tawarastamme, wiimeisen woimamme perästä, mielellämme ja'amme Jumalan waltakunnan holhomiseksi siinä hengellisessä Siionissa, ja jos sinun christillisen nimes tunnustus niin waatisi, me silloin, sinun nimes kunnian ja autuaaksi tekewäisen oppis tähden, hywällä mielellä kaikki mennä annamme, koska sinä meidän tähtemme niin köyhäksi tullut olet, että sinun on täytynyt aasin-tamman lainaksi ottaa, ja ristin puussa sinun suurimmassa janossas et ole yhtän wesi-siemyttä saada taitanut. O Jesu! suo meille myös tämä autuaaksi tekewäinen armo, että me sinun wiimeisessä tulemisessas armosta saisimme uskoman lopun, sielun ijankaikkisen autuuden, jonkas meille niin kalliisti omalla werellä ansainnut olet. Sentähden pitää meidän sinua, o uskollinen Lunastaja, ynnä Isän ja Pyhän Hengen kanssa, ylistämän, kunnioittaman ja kiittämän täällä ajallisesti, ja siellä ijankaikkisesti. Amen.

23. Christuksen syntymisestä.

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen, totinen Jumala, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä, kaikkein kappalten Luoja, hallitsia ja ylläpitäjä! sinua me kaikesta sydämestämme kiitämme, ylistämme ja kunnioitamme, sen suuren rakkauden edestä, jonka sinä meille köyhille ihmisille osotit, että ainokaisen Poikas Jesuksen Christuksen alas taiwaasta tykömme lähetit, ja annoit hänen meidän lihamme neitsestä Maariasta ottaa, että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta saaman hänen kauttansa ijankaikkisen elämän. Sinua myös, ijankaikkinen Jumalan Poika, Jesu Christe!

Digitized by Google

me kiitämme, että meidän luontomme päälles otit, synnyit neitseestä Maariasta, ja tulit ihmisen lapseksi sitä warten, että meitä saattaisit kanssas Jumalan lapsiksi, ja sinun weljikses. Sinua myös ijankaikkinen Pyhä Henki, joka Isästä ja Pojasta uloskäyt, me kiitämme, että sen kappaleen ihmisen luonnosta, jonka Jumalan Poika päällensä otti, ja neitseen Maarian kohdussa itsellensä yhdisti, sinun awullas ja teollas kaunistit, puhdistit ja pyhitit, ja niin hänen ruumiillisen sikiämisensä ja syntymisensä meidän hywäksemme ulostoimitit ja päätit. Sinua eläwää, ijankaikkista ja totista Jumalaa, Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä me kiitämme, että sinun seurakuntas tähän asti meidän seassamme olet ylläpitänyt, hallinnut ja warjellut; annoit meillen sinun sanas puhtaasti ja selkiästi opetettaa, sakramentit oikialla tawalla oman pyhän asetukses jälkeen ulos-jaettaa; annoit myös meillen uskolliset ja toimelliset sanan palweliat, ja et sallinut sitä terweellistä ewankeliumin oppia, perkeleen ja hänen jäsentensä, wääräin opettajain ja eriseuraisten kautta pimitettää ja turmeltaa. Olet myös warjellut sinun pyhäin enkeleis kautta meitä, meidän ruumiimme, kalumme, saamamme, kotomme ja kartanomme, monesta waarasta ja wanhingosta. Näitä ja muita senkaltaisia sinun hywiä tekojas, jotka sinä meillen tähän asti nähden ja näkemätä, tieten ja tietämätä, sielun ja ruumiin puolesta monella muotwa ja sangen runsaasti antanut ja osottanut olet, tunnemma ja tunnustamma me sinulta saaneiksi, ja sentähden niiden edestä sinua sekä sydämellä että suulla kiitämme ja ylistämme. Ja waikka me wainaiset, jotka aina synnissä elämme, harwoin kyllä senkaltaisten sinun lahjais ja hywäin tekois päälle ajattelemme ja muistamme, mutta pikemmin unhotamme ja usein wäärin niitä nautitsemme, emme olisi mahdolliset niitä pitämään, ja toisia sinulta jälleen saamaan: kuitenkin että me entiselt tiedämme sinun olewan armollisen ja walmiin auttamaan niitä, jotka tykös turwaawat, ja sentähden olet myös tähän aikaan meidän kanssamme yhden wahwan

Digitized by Google

liiton tehnyt, antain sinun rakkaan Poikas meidän edestämme maailmaan tulla, ja puhtaasta neitseestä syntyä; samalla muotoa, että monet wahingot, wastoinkäymiset ja waaralliset ajat owat käsissämme, ja päällemme tulleet, niin me kaikesta sydämestämme nöyrästi sinua rukoilemme, että kaiken sen wanhan pahuuden, ylpeyden, kowa-korwaisuuden ja häijyn sisun, joka wanhan Adamin puolesta meidän lihassamme on, ja meitä syntiin tempaapi, tahtoisit meistä pois riisua, ja sitte antaa meille, sinun Poikas syntymisen tähden, uuden mielen, uuden sydämen, uudet tawat, uuden jumalisen elämän, että me sinua yhyydessä ja wanhurskaudessa palwella taitaisimme kaikkena meidän elinaikanamme. Anna myös armollisesti anteeksi, mitä me tähän asti sinua ja meidän lähimmäistämme wastaan rikkoneet ja tehneet olemme. Rukoilemme myös sinua, kaikkiwaltias Isä, sinun pyhän Poikas Christuksen tähden, että pyhän sanas puhtaana ja selkiänä, ja sakramenttis oman sääntös jälkeen meidän seassamme wielä nytkin ylläpitäisit; eriseurat, määrät opit, sielun petokset ja sanan turmelukset armollisesti meiltä pois ottaisit. Anna myös wahwa ja hywä rauha, sowinto ja ystäwyys toinen toisemme kanssa. Hillitse ja alaspaina Turkit, Tattarit, pakanat ja kaikki muut, jotka sinun kansaas ja sanaas pyytäwät häwittää, wainota, wihata ja tyhjäksi tehdä. Sodat, riidat, kapinat, weren wuodatukset, warkaudet aseta ja estä. Taudit, kiwut, murheet, wastoinkäymiset ja kaikkinaiset hädät pois karkota. Nälkä, hallawuodet, kalliit ajat pois ota. Kowat ilmat ja waaralliset tuulet aseta. Ylipään kaikki perkeleen kawalat juonet ja wäijytykset maalla, merellä ja tuulessa estä ja poiswäännä. Wiimein rukoilemma me sinua, että meidän sielumme ja ruumiimme, puolisomme, lapsemme, perheemme, kotomme ja kartanomme, ja mitäs meille antanut olet, sinun pyhöin enkeleis kautta kätkisit, korjaisit ja warjelisit, antain meille kaikkinaiset sielun ja ruumiin tarpeet, wiljan maasta, metsästä ja merestä, rauhan, terweyden ja hywän mielen koko meidän elinaikanamme.

Digitized by Google

Ja näitä anomma me sinulta, o pyhä Isä! sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen tähden, joka meillen syntynyt ja annettu on, meitä auttamaan, holhomaan, suojelemaan ja warjelemaan. Sentähden, tämän saman Poikas tähden, o Herra! ota meitä nyt ja aina sinun huomaas ja haltuus; auta meitä, kuule meitä, armahda meidän päällemme, ja anna, mitä me tarwitsemme. A.

24. Rukous- ja kiitos-sanat pyhän kasteen edestä.

O Herra Jesu Christe, minun ainoa Wapahtajani! Sinulle kannan minä ijankaikkisen ylistyksen, kunnian ja kiitoksen, että sinun pyhässä kasteessa sinun kalliin weres woimalla kaikista synneistäni puhdistanut, ja minun päälleni sinun autuaaksi tekewäisen wiattomuute3 pyhän waatteen pukenut olet. Mutta minun täytyy kuitenki sinun, minun Wapahtajani edessä, sywillä huokauksilla ja kuumilla kyyneleillä tunnustaa, että minä itseni (Jumalan edessä walitettu!) sen jälkeen monella synnillä tahrannut olen, joka minun sydämestä murheelliseksi saattaa. Sentähden rukoilen minä sinua nöyrästi, että3 tahtoisit minulle senkaltaisen tiettauden, ylitsekäymisen, wian ja rikoksen, sinun suuren ja pohjattoman laupeutes jälkeen armollisesti anteeksi antaa, ja sinun armos lainata, että minä sydämen katuwaisilla huokauksilla kaikkia minun pahoja tekojani kadun, ja itseäni senkaltaisista tästä lähin ja aina edespäin kawahdan. Anna myös, että minä sinun armos kautta aina mieleeni johdatan sen lupauksen, jonka minä sinulle pyhässä kasteessa tehnyt olen, jolla minä itseni sinun palwelukses sitonut olen; mutta sitä wastaan perkeleestä, ja kaikista hänen töistänsä ja menoistansa, wannoen luopunut olen. Auta minua myös Pyhän Hengen woiman kautta sitä julmaa saatanaa wastaan rohkialla ja pelkäämättömällä mielellä uskossa kilwoittelemaan ja sotimaan, ja hänen sinun kaikkiwaltiaan apus kautta kaikessa hengen ja lihan riidassa miehuullisesti ylitsewoittamaan, että henki lihaa ja kaikkea saatanan yllytystä wastaan minussa aina woiton saisi. Ja waikka lihan heikkouden tähden usiasti (sen pahem-

Digitized by Google

pi), ja wastoin minun tahtoani tapahtuu, että minä minun puoleltani rikon sen liiton, jonka minä sinun kanssas kasteessa tehnyt olen, ja niin syntiä teen sitä tehtyä lupausta wastaan: sentähden rukoilen minä sinua, Herra Jesu Christe! joka olet se sama, jonka täydellisyydestä me olemme saaneet armon armosta, että tahtoisit tämän sinun ylitse-wuotawaisen armos tähden antaa liiton puoleltas wahwana ja seisowaisena pysyä, ja ei sallia, että minun uskottomuuteni tähden sinun armo-liittos minua kohtaan lakkaisi. Pois se, että meidän epä-uskomme pitäisi sinun uskos turhaksi tekemän; sillä sinä tosin olet täynnä armoa ja totuutta. O Pyhä Henki, Herra Jumala! anna minulle sinun terweellinen woimas, jota paitsi en minä mitään woi, ja wahwista minua Jesuksen kanssa päästämättömästi yhdistymään, etten minä minun Jesustani, jonka minä pyhässä kasteessa uskon kautta päälleni pukenut olen, jumalattomalla elämällä minultani ikänä pois riisu. Ah minun Herrani Jesukseni! auta minua, että minä kaikessa päälle-makaawaisessa hädässä itseäni minun saadusta kasteestani wäkewästi wahwistaa ja lohduttaa mahtaisin, koska minä sekä tiedän että uskon, että minä pyhän kasteen kautta Jumalan lapseksi, weljeksi (sisareksi) ja ijankaikkisen elämän kanssa-perilliseksi tullut olen; jota perintö-osaa ei kenkään minulta pois ottaa taida; Amen! Herra Jesu, Amen.

25. Christuksen piinasta.

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! joka suuresta rakkaudestas maailmaa niin rakastit, ettes säästänyt ainokaista ja kaikkiwaltiasta Poikaas, waan olet hänen meidän suurten syntеimme tähden antanut piinataa ja waiwattaa, syljettää ja pilkattaa, witsoilla piestää, ristin päälle naulittaa, kuoletettaa ja haudattaa, ja muutoin kirmullisesti hänen kanssansa mentää, että me hänen katkeran kuolemansa ja piinansa kautta ijankaikkisesta waiwasta ja tuskasta, jonka me syntеimme tähden ansainneet olemme, wapahdetuiksi tulisimme, ja hänen kanssansa ijankaikkisen autuuden sinun walta-

Digitized by Google

kunnassas perisimme. Kiitetty ja kunnioitettu ole sinä, taiwaallinen Isä! tämän sanomattoman laupeutes ja armos edestä. Ja minä rukoilen sinua kaikesta sydämestäni, ettäs antaisit minulle Pyhän Henkes kautta taidon ja ymmärryksen, oikein ajatellakseni, muistaakseni, ja mielessäni pitääkseni rakkaan Poikas, meidän Herran Jesuksen Christuksen kipua ja waiwaa, pilkkaa ja ylönkatsetta, piinaa ja kuolemaa; että minun sydämeni ja mieleni mahtaisi herätetyksi tulla oikein kiittämään ja welwollisesti kunnioittamaan sinua sanomattoman armos ja laupeutes edestä, jonka sinä minulle ja kaikille ihmisille tässä asiassa armollisesti osottanut olet, saman rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

26.

O Herra Jesu Christe, ijankaikkisen Jumalan Poika! kuinka sinä olet itses niin alentanut, kuinka suuri ompi sinun rakkautes ja armos! Minä olen wäärin tehnyt, ja sinä sen edestä rangaistaan; minä olen rikkonut, mutta sinä sen edestä witsataan; minä olen häpiän ja laitoksen matkaan saattanut, ja sinä niiden edestä olet kiwun, waiwan ja piinan ala heitetty. Minä olen ollut ylpiä ja röyhkiä, ja sinä sitä wastaan hiljainen ja nöyrä. Minä olen ollut kowakorwainen, sinä kuuliainen, ja minun kowakorwaisuuteni tähden sinä rangaistiin. Minä olen pahoissa himoissa ja haluissa syntiä tehnyt, ja sen edestä olet sinä ristin hirsipuun päällä kuoletettu. Minun Herrani ja Jumalani, kuinka pitää minun ikänä näitä sinulta ansaitseman! O sinä kunnian Kuningas! kuinka ikänä minun pitää kiittämän sinua senkaltaisten hywäin tekois edestä; sillä ei taida millään muotoa yhdenkään ihmisen sydän ylös ajatella, kuinka senkaltaiset suuret hywät teot pitäisi ansaittaman ja maksettaman. Ja että nyt en minä taida täydellisesti sinua hywäin tekois edestä kiittää, sillä että sinun ansios käy ylitse meidän woimamme; sentähden, o Herra! rukoilen ja anon minä suuren laupeutes tähden: tee ja luo minuhun uskollinen ja Jumalaa pelkääwäinen sydän, että minä sinun päälles hamaan loppuun asti wahwan uskon kanssa

Digitized by Google

luottaisin, että ylitsen kaikkia sinua rakastaisin, ettei minulle paitsi sinua kenkään kelpaisi, eikä suurena olisi, mutta että kaikki kappaleet minun edessäni sinun suhteees ei mitään olisi; että minä myös kaikkia niitä, jotka sinun mieltäs wastaan owat, wihaisin, etten minä yhdenkään päälle uskallustani panisi, paitsi sinua, joka minun iloni, riemuni ja lohdutukseni olet. Anna sinun nimes olla minun sieluni wirwotuksena, ja sinun piinas muisto sydämeni turwana ja wahwistuksena. Anna armoas, että minä aina taitaisin olla sinua kohtaan nöyrä ja kuuliainen. Awaa korwani, että ne aina sinun sanas ja käskys mielellänsä kuulisiwat. Hallitse minun jäseneni, että ne alati tekisiwät, mitä sinulle olisi kelwollinen. Warjele minun sydämeni, etten minä pahoja tekojani kieltäisi, mutta mielelläni tunnustaisin. Minä rukoilen sinua, minun ainoaa toiwoani ja turwaani, sinun suuren armos ja katkeran kuolemas tähden, että minun syntini ja rikokseni anteeksi antaisit, ja olisit minulle awullinen nyt ja ijankaikkisesti. Amen.

27. Christuksen ylösnousemisesta.

Rakas Herra Jesu Christe! minun ainoa turwani, tieni, elämäni ja autuuteni! Sinä, joka meidän wanhurskautemme tähden olet ottanut päälles kaikkinaiset waiwat, sydämen kiwun, ristin, orjantappuraisen kruunun, köydet, nuorat, haawat, ja myös itse kuoleman, ja sitte kuin sinä kuoleman ja pirun olit ylitsewoittanut, niin sinä kolmantena päiwänä omalla wäelläs kuolleista jälleen nousit ylös, ja ne murheelliset ja peljästyneet opetuslapses, wahwain ylösnousemises todistusten ja tunnusmerkkein kautta lohdutit, wahwistit ja ilahutit. Sinä olet minun totinen Jumalani, minun rakas Isäni, minun armollinen Herrani, minun wäkewä Kuninkaani, minun uskollinen paimenen, opettajani ja auttajani. Sinä olet minun ylimmäinen pappini, minun päämieheni ja haltiani. Sinä, Christe, olet myös minun iloni, minun walkeuteni, minun tieni siihen ijankaikkiseen elämään, jonkas minulle sinun kowan kuolemas ja woimallisen ylösnousemises kautta

Digitized by Google

ansainnut olet. Sen edestä olkoon sinulle kiitos ja kunnia ijankaikkisesti. Ja niinkuin sinä pyhän ylösnousemises jälkeen itses ilmoitit opetuslapsilles, kokosit heitä yhteen, wahwistit heitä myös saarna-wirkaan, ja käskit heidän lujasti sinun sanassas kiinni rippua, ja sitä ympäri maailman, kaikkein kansain edessä saarnata ja opettaa, niin wielä nytkin itses meillen ilmoita, ja janallas meitä tykös wedä, wahwista myös meidän opettajamme, että he sinun sanassas ja apostolein opissa alati wahwoina pysyisiwät. Ja että olet meidän Kuninkaamme ja haltiamme, niin rukoilemma me, että kaikkein kuningasten ja päämiesten sydämet sillä woimalla, jolla sinä kuolleista ylösnousit, wääntäisit tykös, että he sinua heidän Herrananssa ja haltiananssa pitälsiwät, ja auttaisiwat, että sinun seurakuntas aina enätyksi, sinun nimes kunnioitetuksi, ja sinun sanas ilman esteetä heidän waltakunnissansa lewitetyksi tulisi; ja että he sinun kansaas, jonka pyhällä werelläs lunastit, jonka myös pyhyyden tähden sinä kuolleista ylösnousit, oikein ja sinun mieles jälkeen edesseisoisiwat ja hallitsisiwat. Ja niinkuin sinä silhen huoneesen, kussa opetuslapset ko'ossa oliwat, sisälle menit, ja heillen rauhaa ja terweyttä toiwotit, hywästi siunasit heidän ruokansa ja menonsa; niin nytkin, Herra Jesu Christe! tule meidän taloihimme ja huoneisimme, ole meidän perheen haltiamme: anna meille rauha ja terweys, hywästi siunaa meidän ruokamme ja mitä meillä on. Karkota myös pois sinun ylösnousemises woimalla meidän taloistamme ja joukostamme se häijy henki piru, joka riidat, torat, tappelukset, kiroukset, riettaudet, ja onnettomuuden ylösnostaa ja matkaan saattaa. Pysy myös aina meidän tykönämme, meidän seassamme ja meidän kansamme, niinkuin sinä opetuslastes tykönä, eassa ja keskellä, kussa he oliwat, aina pysyit olla. Lohduta myös kaikki murheelliset ja kiusatut sinun rauhallas ja lohdullisella puheellas, anna myös kaikkea muutakin, mitä me tarwitsemme sielun ja ruumiin puolesta. Ja auta, että me aina synnistä ja pahuudesta

Digitized by Google

ylösnousisimme, että me täältä lähteissämme mahtaisimme tulla sinun tykös taiwaasen, kussa sinä istut Isäs oikealla kädellä. Amen.

28. Christuksen taiwaasen astumisesta.

O Herra Jesu Christe! kaikkiwaltiaan, ijankaikkisen Jumalan Poika, joka et enään niin köyhä ja ylönkatsottu ole tässä maailmassa, niinkuin ennen kuolematas olit, mutta asut nyt ylhäällä taiwaassa, ja istut Isäs oikialla kädellä, ja olet meidän ylimmäinen Pappimme ja suurin Herra, ylitse kaikkein, jotka maailmassa owat: me rukoilemme sinua, että lähettäisit meille Pyhän Henkes, joka meitä uskoon sinun päälles wahwistaisi. Anna myös meillen uskolliset oppettajat ja toimelliset saarnamiehet, ja sinun pyhän Ewankeliumin oppis heidän kauttansa meidän seassamme yläpidä. Samalla muotoa, että olet saanut wallan ylitse taiwaan ja maan, ja tulit meidän Kuninkaaksemme, niin warjele myös meidän kuninkaamme ja esiwaltaamme, että he mielellänsä tuntisiwat sinun Herraksensa, ja sinun ala itsensä antaisiwat, ja auttaisiwat, että sinun sanas heidän waltakunnassansa ilman esteetä opetettaisiin, ja että he myös meitä sinun kalwelioitas oikian lain, hywän kurituksen ja kohtuullisen rangaistuksen kanssa, niin edesseisoisiwat, että me ynnä heidän kanssansa tämän elämän peräsẗä perisimme taiwaan waltakunnan, ja siellä saisimme sen ilon, jonkas kaikille uskowaisilles luwannut olet. Hillitse myös ja pois karkota piru ja hänen jäsenensä, sekä julmat tyrannit, että wäärät opettajat, jotka itsiänsä sinua ja seurakuntaas wastaan asettawat, ja niin sinun waltakuntas täsä maailmassa woimallisesti warjele ja hallitse siihen asti, että kaikki sinun wihamiehes saat jalkais ala. Että myös olet meidän paras pappimme ja ylimmäinen piispamme, niin rukoile sinun taiwaallista Isääs meidän edestämme, että hän olisi meillen armollinen ja laupias, anteeksi antaisi meidän syntimme, hänen wihansa, jonka me monilla synneillämme ansainneet olemme, pois heittäisi, ja kaikki rangaistukset ja wastoin-

Digitized by Google

iset pyhän tahtonsa jälkeen liewittäisi eli peräti
ottaisi, ja kaikkia, mitä me sielun taikka ruumiin
sta tarwitsemme, sinun tähtes meille antaisi; niin
n edestä aina kiitämme ja ylistämme sinua. Amen

29. Pyhästä Hengestä kiitos-sanat.

kaikkiwaltias, ijankaikkinen ja laupias Jumala, ra-
kas taiwaallinen Isä! joka rakkaan Poikas, Jesus
Christuksen, meidän Herramme lupauksen ja liiton
n annoit Pyhän Hengen tulla apostolein päälle
ten kielten muodolla, joka heille opetti kaikkinaiset
, että heidän piti oleman soweliaat käymään ulos
een maailmaan ja saarnaamaan Ewankeliumia kai-
kansoille, niinkuin Christus, sinun Poikas, heille
äskenyt; jotka myös heidän wirkansa, saman Py-
Hengen kautta, owat niin edesseisoneet ja toimit-
t, että heidän äänensä ja oppinsa on kuultu kai-
maakunnissa, hamaan maailman ääreen, niin että
mekin tässä maakunnassa osallisiksi olemme tul-
siitä opista, jonka he ilmoittaneet owat: kiitetty
innoitettu ole sinä, taiwaallinen Isä, tämän lau-
s ja myös kaikkein muiden hywäin tekois edestä.
ne rukoilemme sinua nöyrästi, anna meille sinun
s, että niinkuin sinun pyhät apostolis, ja ne,
sitä wirkaa owat heidän jälkeensä ylösnäkeneet,
sinun henkes kautta siihen autetut, niin anna
saman hengen meitä hallita, että me sinun opis-
a pyhissä sanoissas, jotka he meille sinun puoles-
wat ilmoittaneet, wahwalla uskolla kiinni riippui-
e, ja sitte niiden jälkeen meidän elämämme käyt-
ume, sinulle kiitokseksi ja kunniaksi, ja meille ijan-
seksi autuudeksi; saman sinun rakkaan Poikas Je-
Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

30. Rukous pyhäin enkelein warjelukses ta.

sinä armollinen Jumala ja taiwaallinen Isä! Si-
nulle olkoon kiitos, kunnia ja ylistys kaiken hy-
s ja laupeutes edestä, jonka sinä minulle waiwai-
yntiselle osottanut olet; erinomaisesti sen edestä,
ne pyhät enkelit minun ja kaikkein ihmisten pal-

Digitized by Google

welukſeen armolliſesti aſettanut olet. Armahda myös minun päälleni, ja anna aina ſinun pyhät enkelis (jotka ſinun jumalallista Majesteettias palwelewat ja ſinun kunnias aina näkewät), minua warjella ſielun ja ruumiin puolesta ſaatanan wiekkaudesta ja kaikesta waarasta; ja kuin minun elämäkertani loppunut on, että he ottaiſiwat minun ſieluni ja weiſiwät ijankaikkiſeen iloon, Jeſuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

31.

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen ja laupias Jumala, meidän Herran Jeſuksen Christuksen Iſä, taiwaan ja maan, enkelein, ihmisten ja kaikkein kappalten Luoja! me kiitämme ſinua ſydämestämme kaikkein ſinun hywäin tekois edestä, jotka ſinä kaikille ihmiſille ja kullekin meille alusta, ſitte kuin me maailmaan tulimme, oſottanut olet, ja wielä nytkin päiwä päiwältä oſotat. Me kiitämme ſinua myös, o rakas taiwaallinen Iſä! ſinun ſuuren rakkautes edestä meitä kohtaan, ettes ainoastanſa ole antanut meille ſinun rakasta Poikaas Jeſusta Christusta Wälimieheksi, Wapahtajaksi ja Lunastajaksi, ja ſinun Pyhää Henkeäs lohduttajaksi; waan olet myös aſettanut ſinun pyhät enkelis meille palwelioiksi ja wartioiksi, jotka meitä, meidän ruumiimme ja ſielumme, meidän puoliſomme, lapſemme ja perheemme, kotomme ja kartanomme, hywyytemme ja tawaramme, meidän ſeurakuntamme, kirkkomme ja koulumme, ja meidän iſämaamme ja waltakuntamme, koko myös Christikunnan, synnistä, perkeleen ja pahain enkelein juonista, kaikesta myös wahingosta, tuskasta ja waarasta, kätkemän ja estämän pitäiſi. Sitä lähin kiitämme myös ſinua, pyhä Iſä, että ſinä pyhäin enkeleis awun ja holhomiſen kautta olet ylitſe menneen wuoden warjellut meitä, niin ettei perkele ſinun ſanaas ja pyhää Ewankeliumin oppia ole ſaanut meiltä pois ottaa eli turmella, eikä meidän iſämaatamme ja kotoamme häwittää ja kaikkia kukiſtaa ja peräti tyhjäksi tehdä, niinkuin hän mielellänſä tahtoiſi. Monta myös muuta ſanomatonta hywää työtä olet ſinä pyhäin enkeleis kautta meillen oſottanut, joita emme ylöslukea eli aj

tella taida, joiden myös edestä me kiitämme, kunnioitamme ja ylistämme sinua ijankaikkisesti. Ja rukoilemme wielä nytkin sinua, armollinen Isä! rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen, sen ylimmäisen enkelin Michaelin tähden, joka sinun kansas päämies ja haltia on, että sinä wielä nytkin ylitse tulewan wuoden ja kaiken meidän elinaikamme, sinun pyhäin enkeleis kautta, oman lupaukses perästä tahtoisit meitä armollisesti suojella ja warjella, ettei perkele, se wanha lohikärme, taitaisi meitä, meidän ruumistamme, sieluamme, kotoamme ja tawaratamme, ja mitäs meillen antanut olet, milläkään muotoa wahingoittaa ja turmella. Warjele myös sinun pyhäin enkeleis kautta meidän saarnamiehemme, esiwaltamme, wanhempamme, puolisomme, lapsemme ja sukukuntamme, koko myös meidän isämaamme, kaikesta pahuudesta, tuskasta ja hädästä, joihin pahat enkelit, pirut, meitä pyytäwät syfätä. Sido, Herra Jumala, perkele wäkewillä kahleilla, ja aseta häntä sinun woimallas, ettei hän sinun uskollistes päälle karkaisi, ja nostaisi riitaa, toraa, murhaa, sotaa, huoruutta, warkautta, walhetta ja petoksia, ja muita hirmuisia syntejä, eikä myös raju-ilmaa, wahingollisia tuulia, tulipaloja, wedenpaisumisia, nälkä-wuosia, tautia ja muita wastoinkäymisiä. Lähetä myös pyhät enkelis meitä wartioitsemaan, warjelemaan, johdattamaan, seuraamaan ja hallitsemaan meidän huoneessamme ja talossamme, asioissamme ja töissämme, ajatuksissamme ja neuwoissamme, matkoissamme ja erissämme, maatessamme ja walwoissamme, terweenä ja sairaana olessamme, ettei perkele pahain enkeleinsä kanssa taitaisi meitä missäkään asiassa estää, eikä wahinkoa tehdä. Ja wiimeiseltä, kuin hetki tulee, että meidän pitää täältä eriämän, ja sinä meitä tästä surkiasta elämästä kutsua tahdot, niin anna sinun pyhät enkelis meidän sielumme wastaan ottaa ja johdattaa sitte taiwaan waltakuntaan Abrahamin helmaan, sinun työkös ijankaikkiseen elämään, kussa me heidän kanssansa, ja kaikkein ulos-walittuin pyhäin, saisimme nähdä sinua kaswoista

Digitized by Google

niin kaswoihin, ja sinua heidän kansfansa ylistää ja kiittää ijankaikkisesta niin ijankaikkisehen. Amen.

32. Kellon lyödessä.

Jumala olkoon minulle syntiselle armollinen, ja suokoon minulle autuaan hetken, christillisesti elää, autuaallisesti kuolla, ja sen jälkeen iloisen ylösnousemisen ijankaikkiseen elämään, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Kläppäämisen rukoukset Isän, Pojan ja Pyhän Hengen tykö, kaikkein säätyin ja tarpeitten edestä, kolmen kolkkauksen alla.

Kaikkiwaltias Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki! ole meillen armollinen, pysy meidän työnämme, kuule meidän rukouksemme, anna meidän syntimme anteeksi, auta meitä hädässämme, kaikkinaiset myös sielun ja ruumiin tarpeet meille suo, oman lupaukses perästä ja pyhän nimes kunnian tähden. Amen.

Ensimäisen kolkkauksen alla, Isän työ, hengellisen säädyn edestä.

Kaikkiwaltias Jumala, taiwaallinen Isä! warjele sinun seurakuntas, lewitä sinun sanas ympäri kaiken maailman, anna meidän sitä mielellämme wastaan ottaa, ja sen jälkeen elämämme käyttää; wahwista myös sanan palweliat totuuteen, ja sanan sortajat woimallisesti alaspaina. Amen.

Toisen kolkkauksen alla, Pojan työ, maallisen säädyn edestä.

Kaikkiwaltias Jumala, Herra Jesu Christe, rauhan Kuningas! anna meille ja kaikelle Christikunnalle rauha ja sowinto, riidat ja sodat pois estä, meidän esiwaltamme hywästi siunaa, ja anna alamaisten esimiehillensä kuuliaiset olla, ja keskenänsä rauhan ja sowinnon kanssa elää. Amen.

Kolmannen kolkkauksen alla, Pyhän Hengen työ, taloin säädyn edestä.

Kaikkiwaltias Jumala, Pyhä Henki, lahjain antaja! anna meille ruumiin terweys, rawintomme ja werhomme; meidän huoneemme ja kalumme warjele, piru talostamme pois karkota, meidän perheemme Jumalan pelkoon ja kunniallisiin tapoihin saata, kaikki-

Digitized by Google

naiset wahingot meiltä pois estä, eli sinun pyhän mieles jälkeen parahaksemme käännä. Amen.

33. Rukous christillisestä elämästä.

O Jumala, minun Luojani, Lunastajani ja Pyhittäjäni! minä ajattelen tänä päiwänä ja joka päiwä sitä lupausta ja liittoa, jonka minä kasteessa tehnyt olen; anna minulle pyhä armos, että minä oikein luopuisin perkeleestä, ja kaikista hänen menoistansa ja teoistansa; wahwasti uskoisin sinun päälles, totinen Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki! ei sallien jonkun kappaleen, myötä- eli wastoin-käymisen, taikka mikä ikänä se olla taitaisi, wetää minua pois sinun rakkaudestas: mutta että minun uskoni itsensä osottaisi joka päiwä hywillä töillä ja yksiwakaisella christillisellä elämällä; että minä niin pitäisin puhtaan ja saastuttamattoman omantunnon, sen päälle, että koska sinun pyhä tahtos niin on, taitaisin iloisesti täältä eritä, ja kaikkein walittuis kanssa sinä suurena tuomio-päiwänä saisin kuulla minun Lunastajaltani Jesukselta Christukselta sen suloisen äänen: tulkaat minun Isäni siunatut, ja omistakaat se waltakunta, joka teille walmistettu on maailman alusta. Amen.

34. Jokapäiwäinen Rukous.

O taiwaallinen Isä, minun Jumalani! katsahda minun puoleeni ja armahda minua; ole myös nopia minua auttamaan, että minä tänä päiwänä ja tänä hetkenä taitaisin ruweta wälttämään mikä paha on, ja tekemään, mikä hywä ja otollinen sinun silmäis edessä taitaisi olla. Anna minulle totinen, oikia ja wahwa usko, sinun ja Poikas Jesuksen Christuksen päälle, että minä taitaisin sen tietää, tuta ja uskoa, että hän on minulle annettu wiisaudeksi, wanhurskaudeksi, pyhyydeksi ja lunastukseksi, ja että hän on minun Sowittajani, Wälimieheni ja Edeswastaajani. Lainaa minulle armos, seurataksemi hänen jälkiänsä ja elää hänen sanansa ja käskynsä jälkeen. Auta myös, että minä joka päiwä kuolettaisin lihalliset ajatukset, halut ja himot, owryttäisin itseäni sinun edessäs, ja sitä ristiä ja was-

Digitized by Google

toinkäymistä, jonka sinä päälleni panet, kärsisin ja hywäksi ottaisin. Ja että minä myös taitaisin rakastaa minun lähimmäistäni niinkuin itseäni, ja tehdä hänelle hywää, niinkuin Christus minulle tehnyt on, ja että minä suuren karttamisen kanssa wälttäisin niitä, jotka sinun mieltäs wastaan olisiwat. O Jesu, minun Wapahtajani ja Lunastajani! wahwista minua Pyhän Henkes kanssa, ja jos minä kiusauksessa lihan heikkoudesta, perkeleen yllytyksestä ja pahain ihmisten haukutuksesta johonkuhun syntiin lankeen, niin auta, Herra, minua nopiasti ylös jälleen: älä salli, että minä sinun kiellän ja annan ylön. Anna myös armos, että minä sinun pyhää nimeäs wiimeisellä hetkelläni awukseni huutaisin, ja panisin minun turwani ja toiwoni sinun katkeran piinas ja kuolemas päälle, jonka minä asetan minun syntini ja sinun tuomios wälille. O Jesu! minä olen omas; sinun haltuus minä annan itseni, ja kaikki, mitä minulla on tänä päiwänä ja joka päiwä: armahda minun päälleni, kuule minun rukoukseni, tee minua autuaaksi ja saata tästä surkiasta alhosta taiwaan waltakuntaan. Amen.

35. Kiitos ruumiin ylöspitämisen edestä.

Minä kiitän sinua kaikesta sydämestä ja kunnioitan sinua, taiwaan ja maan Herra, että minun koko elinaikanani hamasta nuoruudestani tähän hetkeen asti niin isällisesti elättänyt olet, ja minulle wielä nyt joka päiwä ruuan, juoman ja waatteet toimitat, ja kaikkinaisesta tarpeestani, sekä ruumiin että sielun rawinnosta, runsaasti ja joka päiwä murheen pidät; sillä minä olen äitini kohdusta tähän maailmaan wieheliäisenä tullut, waan sinä säädät, edeskatsot ja määräät minulle kuitenki, mitä minä ylöspitämiseksheni tarwitsen. Senkaltaiseen sinun hywään tekoos olen minä kyllä peräti mahdoton, waan kuitenki sen tarwitsewa; sillä sinä tiedät, ettemme tätä armoas tässä ajallisessa elämässä taida ilman olla, ja senkaltaista itsestämme ilman sinuta meille saattaa, waan kuin sinä annat, niin me kokoomme, ja kuin sinä awaat

Digitized by Google

kätes, niin kaikki eläwät rawitaan suosiolla. Minä rukoilen nöyrästi, ettes minua edespäinkään ylönantaa tahtoisi, waan minulle ruuan, juoman, waatteet ja muuta, mitä minä tarwitsen, edeskatsoa. Hallitse minua hywällä hengelläs, etten minä sinun laupiuta lahjojas wäärin käytä, ja sydäntäni raskauta syömisellä ja juomisella, ja elatuksen murheella, etten niistä tekisi mammonaa ja epäjumalaa, eli syddntäni niihin ripusta, etten erhehtyisi oikiasta uskosta, enkä köyhää lähimmäistäni pettäisi; sillä ajallinen rikkaus on kyllä hywä, kuin se ilman synnitä nautitaan, mutta joka sen ylön rakkaana pitää, ei hän taida pysyä ilman synnitä. Niin anna nyt, minun Jumalani, että minä sinua ylitse kaikkia kappaleita rakastan ja kunnioitan; kallistan sydämeni todistuksiis, ja ei ahneuden puoleen, joka kaiken pahuuden juuri on: että minä tydyn jokapäiwäiseen leipään, ja sinun laupiaan armoos; sillä se on suuri woitto, olla jumalinen ja tytyä onneensa Christuksessa Jesuksessa, meidän Herrassamme. Amen.

36.

Pyhä Kolminaisuus, kaikkiwaltias Jumala, taiwaallinen Isä, meidän Lunastajamme Jesuksen Christuksen Isä! Sinä, joka loit ja wielä nyt ylösydät kaikki kappaleet Poikas Jesuksen Christuksen ja Pyhän Hengen kansa, minä kiitän sinua, että itses meillen ilmoitit ja lähetit Poikas maailmaan, jonka asetit uhriksi meidän edestämme. Olet myös antanut meille Ewankeliumis opin, jonka kautta sinä olet meitä kutsunut seurakuntaas, ja meidän syntimme anteeksi annat, otat myös meitä armohos sinun Poikas tähden, kuulet ja autat meitä ja annat myös meille sanas ja uskon kautta sen Pyhän Hengen, joka meitä opettaa tuntemaan, rukoilemaan, kiittämään ja palwelemaan sinua, ja elämään sinun pelwossas, rakkaudessas ja nöyräs sä kuuliaisuudessa, tekemään myös sitä, kuin sinullen olisi kelwollinen, ja meillen tulisi hywäksi, niin että me tämän elämän perästä tulisimme ijankaikkiseen elämään. Minä kiitän myös sinua, Herra Jesu Christe, ettäs mei-

Digitized by Google

dän edestämme annoit itses kuolemaan, ja otit päälles Jumalan wihan meidän syntejämme wastaan, ja sowitit meitä Isäs kanssa, ja sitte nousit ylös kuolemasta, meidän wanhurskautemme tähden, astuit ylös taiwaasen, sentähden ettäs tahtoisit olla meidän Kuninkaamme, hallita meitä ja saattaa meitä autuaiksi, ja wielä sitten olet antanut meillen ewankeliumin ja sakramentit, joiden kautta me olemme tulleet sinun tuntoos, ja saamme rikoksemme anteeksi, jos me muutoin sinun työs turwaamme. Sinä olet myös meitä armollisesti rawinnut, holhonut ja suojellut, ja monesta wahingosta warjellut, ja tahdot myös sitä wielä nytkin armollisesti tehdä, siihen asti ettäs saatat meitä kanssas ijankaikkiseen elämään, niinkuin sinä itse luwannut olet, sanoen: minä tahdon, että siellä, kussa minä olen, pitää myös minun palweliani oleman. Samalla muotoa kiitän minä myös sinua, ijankaikkinen Pyhä Henki, että sinä meitä ylöswalaiset, wahwistat, ja annat meille taidon ja ymmärryksen Jumalan sanan ja christillisen opin päälle, ja hywiä neuwoja kaikissa asioissa; hallitset myös meitä meidän wirassamme ja menoissamme, ja käännät meidän sydämemme uuteen elämään ja hywiin tapoihin, tahdot myös meitä sanan ja uskon kautta saattaa siihen ijankaikkiseen elämään. Sentähden sinua, ijankaikkista, wäkewää, wanhurskasta, eläwää Jumalaa, Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä, minä kiitän tainkaltaisten ja muiden moninkertaisten hywäin tekois edestä, ja rukoilen, ettäs wielä nytkin olisit meidän työnämme, ylöspitäisit sinun sanas meidän seassamme puhtaana ja selkiänä, warjelisit sinun Christikuntas; pakanat, juuttaat, wietteliät ja sanas wihamiehet alaspainaisit. Anna myös, o pyhä Kolminaisuus! hywä esiwalta ja toimellinen hallituksen meno, lainaa meille rawinto, terweys, rauha, tarpeellinen ilma. Rangaistukset, jotka me syntimme kanssa ansainneet olemme, ota pois eli wähennä; kaikesta pahuudesta, synnistä ja tuskasta meitä kirwota ja päästä, sinun suuren armos tähden ja omaksi kunniakses. Ameen.

37.

Pyhä Kolminaisuus, yksi totinen Jumala, armahda meidän päällemme! Kaikkiwaltias, ijankaikkinen ja käsittämätön Jumala, jolla ei ole alkua eikä loppua, jonka päälle me uskomme, jonka me myös tunnustamme yhdeksi Kolminaisuudeksi ja Kolme-yhteydeksi: sinua ainoaa me rukoilemme, sinua me kunnioitamme, kiitämme ja ylistämme, sinun suuren rakkautes ja hywäin tekois edestä, että meitä olet wapahtanut ja auttamut erhetyksen, willityksen ja epäuskon pimeydestä, ja sitte sinun armostas meitä osallisiksi tehnyt. Me rukoilemme sinua sydämestämme, wahwista ja kiinnitä meitä siihen samaan sinun jumalalliseen armoos, että me kaikissa asioissa täydellisesti itsiämme sinun päälles luottaisimme, ja sinua sekä myötä että wastoinkäymisessä aina kiittäisimme, kunnioittaisimme ja rakastaisimme. Amen.

38. Rukous Isän Jumalan tykö.

O Herra Jumala, kaikkiwaltias Isä! anna meille anteeksi meidän rikoksemme ja wääryytemme, päästä myös meitä sinun laupeutes tähden kaikista syntein siteistä, ja hallitse meitä köyhiä palwelioitas Pyhällä Hengellä. Koko myös christikunta, ja meidän lankomme, sukumme, tuttawamme, hywäntekiämme ja risti-weljemme ota sinun huomaas ja haltuus, ja kätke heitä pyhyydessä, puhtaudessa ja wiattomuudessa; puhdista meitä kaikesta pahuudesta ja murheesta, awullas meitä kirkasta, anna meille rauha ja terweys, karkota meidän näkywäiset ja näkymättömät wihamiehemme; lahjoita meidän ystäwillemme ja wainomiehillemme totinen rakkaus; lihan himot hillitse, kohtuullinen ilma meille sowita; tauti ja nälkä pois ota, wedestä ja maasta anna wiljaa armollisesti; waiwaisten, murheellisten ja wiheliäisten waiwat wähennä; purjehtiwaisten ja wesillä olewaisten tuskat ja hädät estä; sairasten kiwut ja taudit huokiammaksi tee, wankein waiwat wähennä, orjain huokaukset laupiaallisesti kuule, kaikkein köyhäin ihmisten paot, tuskat, hädät ja itkut näe, kuule ja armollisesti liewitä ja pois ota; leskein ja orpolasten pilkka ylönkatse rankaise, walhetteliain ja pettäwäisten

pahuus alaspaina; pakanain koiruus turhaksi tee; seurakuntas wiholliset wäkewästi murenna ja takaperin aja; kaikille uskowaisille synnit anteeksi anna ja tämän elämän perästä ijankaikkinen ilo, riemu ja lepo sinun tykönäs taiwaan waltakunnassa armollisesti lainaa. Sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

39. Rukous Jumalan Pojan tykö.

Tule, Herra Jesu Christe, meille tie osottamaan, jota myöten me sinun tykös tulisimme, totuutta sisälle puhaltamaan, jolla me sinun tuntisimme, ijankaikkista elämää antamaan, jossa me sinun tykönäs pysyisimme. Tule, Herra Jesu Christe, wapahtamaan meitä synneistä, wihollisista päästämään, myötä-käymisessä hallitsemaan, wastoin-käymisessä warjelemaan, meidän ruhtinaamme, esiwaltaamme ja kansaamme siunaamaan. Tule, Herra Jesu Christe, ja ole meille Jesus, totinen Lunastaja, ettei perkele meitä kukistaisi, ettei lihamme haukuttelisi, ettei maailma myrkyttäisi. Tule, Herra Jesu Christe, sinun uskoos meitä wahwistamaan, epä-usko pois ottamaan, toiwo korottamaan, ylpeys alaspolkemaan, rakkaus sisälle wuodattamaan, kateus ja wiha uloskaatamaan. Tule, Herra Jesu Christe, eriseurat pois repimään, antichristuksen käskyläiset kadottamaan, itse antichristuksen murentamaan, sekä hänen että hänen seuransa neuwot hajottamaan. Tule myös Ewankeliumin oppia christillisten ja uskollisten sydämiin sytyttämään, ja sen opin haltioita päiwä päiwältä lakkaamata lisäämään ja enentämään. A.

40. Rukous Pyhän Hengen tykö.

Tule Pyhä Henki tänne, laske taiwaasta alas sinun paistees walkeus! tule köyhäin Isä, tule lahjain antaja, tule sielun kirkkaus, sinä paras lohduttaja ja sielun hywä wieras, suloinen myös lämmitys! töissä sinä olet lepo, helteessä wirwotus, itkussa lohdutus. O kaikkein pyhin walkeus! täytä sinun uskollistes sydänten pohjat. Ilman sinun woimatas ei ole yhtään toimitusta, eikä mitään wiatonta. Pese se kuin saastainen on, kasta se kuin kuiwa on, paranna se kuin haawoitettu

Digitized by Google

on, pehmitä se kuin kowa on, lämmitä se kuin kylmä on, kaitse se kuin eksynyt on. Anna sinun uskollisilles, jotka tykös turwaawat, sinun pyhät lahjas, anna uskon wahwistus, anna autuas loppu, anna ilo lakkaamata. Amen.

C. Kipin ja synnin-päästön Rukous-kirja.

Christillinen opetus yksinkertaisille, totisen parannuksen tawasta, niin myös pyhän ehtoollisen oikiasta ja mahdollisesta nautitsemisesta.

Waikka Christityn tarwitsee joka päiwä tehdä totista katumusta ja parannusta, lakata pahasta, ja oppia tekemään hywää, ajatellen, ettei hän ainoastansa ole si'innyt ja syntynyt synnissä, ja niin luonnostansa wihan lapsi, waan myös, että hän aina ja monella tawalla syntiä tekee Jumalaa ja hänen pyhiä käskyjänsä wastaan sekä ajatuksilla, että sanoilla ja töillä, niin että, jos Herra tahtoisi syntiä soimata, ei taitaisi yksikään pyhäwäinen olla; kuitenkin on sangen tarpeellinen, että Christitty, koska hän halajaa tulla pyhästä ehtoollisen sakramentista osalliseksi, koettelee itsensä apostolin neuwon jälkeen, ja wisusti ajattelee, mitä totiseen katumukseen ja parannukseen tarwitaan, niin myös itsensä siinä ahkerasti harjoittelee. Sillä että hän silloin tahtoo wastaan-ottaa Jesuksen Christuksen pyhän ruumiin ja weren, niin hänen pitää sen ilkiän synnin hylkäämän, tietäen, ettei Christus ja Belial yhteen sowi, ja ettei Jumala asu saastaisessa sielussa, eikä siinä ruumiissa, joka synnin ala annettu on. Sentähden pitää sekä muistettaman Jumalan wilpitön käsky että myös etsittämän Herraa, kuin hän löytää taidetaan, ja awuksi huudettaman, kuin hän läsnä on: ja että jumalaton pitää hylkäämän tiensä, ja syntinen ajatuksensa, ja kääntämän itsensä Herran tykö; niin myös Jumalan armollinen lupaus, että jos me käännämme itsemme hänen tykönsä, niin meidän pitää elämän, ja jos me tunnustamme syntimme, niin hän on uskollinen ja hurskas, joka meille synnit anteeksi antaa, ja puhdistaa meidät kaikesta wäärydestä.

Niin on siis tarpeellinen tutkistella: ensisti, minkä

Digitized by Google

kaltainen oikia parannus pitää oleman. Sillä ei se sama millään muotoa seiso paljaissa sanoissa ja tunnustuksessa, että joku suullansa sanoo itsensä olewan katuwaisen, ja walittaa itsensä pahoin eläneen; eikä myös ulkonaisessa muodossa ja käytöksissä, että joku kurittaa ruumistansa, taikka kallistaa päätänsä, huokaa, wuodattaa kyyneliä ja teeskelee itsensä murheelliseksi; waan sydämen sisällisessä muutoksessa ja mielen uudistuksessa. Sillä jos emme käännä itsiämme kaikesta sydämestämme ja kaikesta sielustamme, niin ei Jumala tahdo kuulla meidän rukoustamme. Sitten tulee Christityn ajatella, mitä senkaltaiseen sydämen kääntymiseen ja wilxittömään parannukseen waaditaan, nimittäin

1:sikst: Sisällinen katumus synnin ylitse, niin että ihminen pelkää Jumalan wihaa, ja sitä ijankaikkista kadotusta, jonka hän sanomattomilla synneillänsä ymmärtää ansainneensa, sanoen Jobin kansa: kuin minä syntiä teen, niin sinä kohta sen hawaitset, ja et anna minun pahaa tekoani olla rankaisemata. Minä olen syntiä tehnyt, mitä minun pitää sinulle tekemän, o sinä ihmisten Wartia? Ja Dawidin kansa: minun luuni owat peljästyneet, ja minun sieluni on sangen kowin hämmästynyt. Senkaltaisen murheen, katumuksen, kauhistuksen, ja wapistuksen sielussa ja omassa tunnossa ylösherättää Jumalan pyhä laki ja käskysanat, kuin me niiden jälkeen tutkimme meidän elämäkertaamme; sillä ne opettawat meitä tuntemaan synteimme raskauden ja moninaisuuden, joilla me olemme sen laupiaan Jumalan wihoittaneet, ja meidän lähimmäisemme pahentaneet, niin myös osottawat meille meidän suuren mahdottomuutemme, ettei meillä itsestämme mitään ole, jolla me Jumalan wihan lohduttaa ja sowittaa taidamme. Sillä niinkuin Jumala täyttää hywyydellä niiden sielut, jotka isoowat ja janoowat hänen wanhurskauttansa, niin hän antaa ne rikkaat jäädä tyhjäksi, se on: ne jotka töihinsä luottawat. Kuin me näin tunnemme meidän syntimme, niin meidän pitää nöyryyttämän itsiämme sen kaikkiwaltiaan ja hurskaan

Digitized by Google

Jumalan edessä ja ajateleman, että meidän tulee wapista hänen edessänsä, ja peljätä hänen suurta woimaansa; sillä hänen wihansa ja uhkauksensa synnin ylitse on sangen raskas, ja Jumala tahtoo ainoastansa niiden tykönä asua, joilla särjetty ja nöyrä henki on, ja pelkääwät hänen sanaansa, eikä tahdo wirwottaa ja parantaa muita, kuin niitä, joilla särjetyt sydämet owat. Kuin ihminen tuntee sillä tawalla itsensä olewan raadollisen, wiheliäisen ja surullisen, ja ajattelee itsensä olewan kaikkein mahdottomimman, silloin Jumala pitää hänen kaikkein kelwollisimpana ja mahdollisimpana hänen armoansa saamaan. Sentähden on hän luwannut, ettei hän murheellista ja särjettyä sydäntä tahdo hyljätä, waan se on uhri, joka Herralle kelpaa. Tosin, että se tietää tarwitsewansa parantajaa, joka tuntee itsensä sairaaksi ja woimattomaksi, niin lupaa Jumala, että hän tahtoo olla laupias, jos me ainoastansa tunnemme meidän pahat tekomme, että me olemme häntä wastaan syntiä tehneet. Tainkaltaisessa nöyryydessä pitää meidän Jumalan edessä syntimme tunnustaman; sillä joka pahantekonsa kieltää, ei hän menesty, mutta joka sen tunnustaa ja hylkää, hänen pitää laupeuden saaman.

Ei kuitenkaan ole siinä kyllä, että me tunnustamme syntimme, mutta meillä pitää myös siihen kauhistus ja suuttumus oleman. Sillä Jumala tahtoo meidän niin ajattelemaan kaikkea menoamme ja kaikkia asioitamme, joissa me saastutetut olemme, että me wihaisimme kaikkea pahuuttamme, jota tehneet olemme. Mutta tätä oikein tehdä emme suinkaan itsestämme taida, eli omasta luonnollisesta woimastamme: sillä meidän ymmärryksemme on perisynnin kautta niin pimitetty, ettemme taida synnin raskautta ja kauheutta nähdä ja huomaita; waan meidän täytyy rukouksella Pyhän Hengen apua etsiä, ja sanoa: tutki minua, Jumala, ja koettele minun sydämeni ɔc., sen päälle, että me tietäisimme kaikki meidän syntimme olewan kauhistuksen Jumalan edessä; että hän tuntee ja tietää

Digitized by Google

kaikki salaiset rikoksemme, niin hywin ne pienimmät, kuin suurimmatkin; että kaikki pahat työmme ansaitsewat ei ainoastansa ajallisen, waan myös ijankaikkisen rangaistuksen, ja me kaikesta senkaltaisesta kehoitetaan niin murhehtimaan, että se tapahtuisi Jumalan mielen jälkeen, joka murhe parannuksen autuudeksi matkaan saattaa.

Senkaltaisen surun tahtoo Pyhä Henki meissä herättää, niin usein kuin hän sanan kautta muistuttaa meillen Jumalan ankaran wihan synnin ylitse, joka on kuluttawainen tuli, ja polttaa hamaan alamaiseen helwettiin; niin myös, kuin hän meille muistuttaa Jesuksen Christuksen katkeran kärsimisen meidän synteimme tähden. Joka sitä oikein ja tarkasti tutkii, se ei taida muutoin olla, kuin murhehtia ja sanoa: ah, woi! että minä niin syntiä tehnyt olen! Wielä, kuin hän meille muistuttaa Jumalan wanhurskauden ja wiimeisen tuomion, jossa kaikki ajatuksemme, puheemme ja työmme pitää ilmoitettaman, ja jokaisen pitää saaman sen jälkeen, kuin hän tehnyt on. Mutta ettei ihminen ylönpaltisesta surusta heikkomieliseksi ja epäilewäiseksi tulisi, ja saatana saisi tilaa saattaaksensa häntä epätoiwoon ja epäilykseen, niin tulee hänen tietää:

2:seksi: Että oikiaan kääntymiseen tarwitaan totinen ja eläwä usko Jesuksen Christuksen päälle. Ja niin pitää Christityn tietämän, ensisti, että hän ewankeliumista oikein oppii tuntemaan Lunastajansa, hänen persoonansa, niin myös wirkansa ja hywäin tekoinsa puolesta, niin että hän tietää, kenen päälle hän uskoo; sillä ei yhdelläkään taida olla osaa ijankaikkisessa elämässä, waan sillä, joka tuntee sen totisen Jumalan, ja jonka hän lähetti, Pojan Jesuksen Christuksen. Sitte pitää hänen ottaman järkensä wangiksi uskon kuuliaisuuden ala, antaman Jumalalle kunnian, tytymän siihen, kuin hänen pyhä sanansa sanoo, ja uskoman wahwasti, että hän tehdä taitaa, mitä hän luwannut on; siinä siwussa paneman täydellisen sydämen uskallukseen ja turwan Wapahtajan Jesuksen Christuksen päälle,

Digitized by Google

ja uskolla itsellensä omistaman hänen ansionsa ja wanhurskautensa. Sillä ei se meitä auta, että me uskomme hänen olewan sowinnon koko maailman syntein edestä, ja että Jumala on hänen ulosantanut sitä warten, että jokainen, kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, waan ijankaikkisen elämän saaman; mutta meidän pitää uskolla sen saman itsellemme erinomaisesti omistaman, niin että kukin puolestansa taitaa sanoa: minä tiedän, että Christus on rakastanut minua ja ulosantanut itsensä minun edestäni. Pitää siis Christityn ahkerasti itsensä kawahtaman, kuin hän tahtoo tulle pyhälle sakramentille käydä, ettei hän luottaisi itseänsä tehtyyn rippiinsä, ja että hän on lukenut monta rukousta, itkenyt ja surenut, niin myös muulla tawalla itsensä walmistanut; mutta ainoastansa itsensä wahwistaman siitä, että hän ainoastansa uskon kautta Jesuksen Christuksen päälle mahdolliseksi tulee.

Kuin senkaltainen usko on totinen ja eläwä, silloin ei hän suinkaan ole turha, waan niinkuin hywä puu kantaa hywän hedelmän, niin se waikuttaa rakkauden kautta, puhdistaa ihmisen sydämen kuolettawaisista töistä, enentää hänessä hengellisen elämän, kiiruhtaa ja saattaa hänen palwelemaan. Jumalaa totisessa pyhyydessä ja wanhurskaudessa, ja rakastamaan lähimmäistänsä niinkuin itseänsä: sillä Christuksen rakkauden pitää waatiman meitä (että hän meidän tähtemme kuollut on), ettemme eläisi itsellemme, waan hänelle, joka meidän edestämme kuollut ja ylösnousnut on. Ja kuin me pyydämme tulla wanhurskaiksi Christuksen kautta, niin ei tule meidän tehdä häntä synnin orjaksi sen kautta, että me itse pysymme synnissä, waan osottaa meidän uskomme töillä ja waeltaa uudessa elämässä. Koska me siis olemme sowitetut Jumalan kanssa, niin ei meidän pidä käyttämän itsiämme tämän maailman jälkeen; sitte kuin me olemme yhdistetyt Christuksen kanssa, niin ei meidän pidä hänen wihollisiansa rakastaman; sitte kuin me olemme puhdistetut maailman saastaisuudesta, niin ei meidän pidä taas itsiäm-

Digitized by Google

me sen kanssa tahraaman, ettei wiimeiset tulisi pahemmiksi ensimäisiä.

Erinomaisesti pitää meidän Christittyin, jos me tahdomme osottaa itsellämme olewan oikian uskon, ja niin saada armollisen syntein anteeksi saamisen, niin myös autuaaksi tekewäisen hyödytyksen Jesuksen Christuksen pyhästä ehtoollisesta, ahkeroitseman Pyhän Hengen awun kautta siitä, että me wältämme wihaa, wainoa, kateutta ja närkästystä lähimmäistämme kohtaan, tietäen, ettei yksikään synti niin paljon kuin nämät sitä pyhää sakramenttia wastaan sodi, joka ei ainoastansa yhdistä uskon kautta Jumalaa ja syntistä, waan myös rakkauden kautta sitoo yhden ihmisen toiseen.

Sentähden pitää meidän, jos me tahdomme olla mahdolliset wieraat, pois paneman kaiken pahuuden, wihan ja wainon lähimmäistämme kohtaan, ja rukoileman Jumalaa joka päiwä, että hän tahtoisi lainata meille ystäwällisen ja sopiwaisen sydämen, että hengen hedelmä näkyisi meidän työnämme: rakkaus, rauha, ilo, pitkämielisyys, hywyys, ꝛc. Ja waikka ei yksikään ihminen käy Jesuksen Christuksen pyhälle ehtoolliselle niin isoowaisella sielulla ja täydellisellä uskolla, kuin hänen pitäisi, niin ei kuitenkaan pidä hänen itseänsä siitä minkään pois estää taikka peljättää salliman, waan apostolein kanssa rukoileman, että Jumala tahtoisi hänessä lisätä uskoa, ja wahwistaa häntä Pyhällä Hengellänsä, että hän enemmän ja enemmän taitaisi kaswaa armossa, ja meidän Herran Jesuksen Christuksen tuntemisessa.

Kuin Christitty on tässä totisessa jumalisuudessa itseksensä hywin ajatellut, niin hän taitaa Herran nimeen edeskäydä ripille, jonka siwussa hänen pitää kolminaiset itsellensä muistuttaman:

1. Mitä hänen tekemän pitää ennen rippiä. 2. Itse ripisä. 3. Ripin jälkeen. Ennen rippiä, joka tapahtuu kirkossa, pitää kahtalaiset edellä käymän: ensimäinen tapahtuu Jumalan puoleen, toinen meidän lähimmäisemme puoleen katsoin. Jumalan edessä pitää meidän tekemän itsiämme kaikkiin synteihin wikapäiksi, ja

Digitized by Google

niiden 10 käskysanain jälkeen syntejämme katuvaisella sydämellä tunteman ja tunnustaman. Tähän taitaa kuningas Dawidin 51:nen psalmi, niinkuin myös Manassen rukous edestuotettaa.

Meidän lähimmäisemme edessä pitää tapahtuman yksinäinen rippi ja anteeksi anomus, jonka me jollakulla tawalla wihoittaneet, ja jota wastaan me rikkoneet olemme, olisiko se isä eli äiti, isäntä, emäntä, sukulaiset, ystäwät, taikka muutoin joku muu.

Ripissä pitää käsitettämän seuraawaiset kappaleet: 1. että me tunnustamme itsiämme perisynnissä syntyneiksi, ja sen wielä sitten monella teko-synnillä lisänneemme. 2. Että me sen kanssa olemme Jumalan wihan, ajallisen rangaistuksen ja ijankaikkisen kadotuksen ansainneet. 3. Että se meissä sydämellisen surun ja suuttumisen saattaa. 4. Että me uskomme, ja itsiämme wastoin syntejä lohdutamme Herrassamme Jesuksessa Christuksessa, joka meidät siitä wapahtanut ja meille syntein anteeksi saamisen toimittanut on. 5. Että me sen päälle tahdomme käydä Herran pöydälle, ja siellä uskomme wahwistuksesi Jesuksen Christuksen ruumiin ja weren wastaan ottaa. 6. Että me sen jälkeen, Jumalan armon ja Pyhän Hengen awun kautta, niin paljon kuin mahdollinen on, tahdomme meidän elämäkertaamme parantaa ja jumalisemmaksi tulla. 7. Että me rukoilemme pappia, meitä Jumalan puolesta synneistämme päästämään ja Jumalaa edestämme rukoilemaan. Ja kuin siis pappi meille synnin päästön julistaa, ja synnistä pelastaa ja päästää, niin ei meidän pidä senkaltaista ihmisen, waan, niinkuin se myös totisesti on, Jumalan äänenä pitämän.

Ripin ja synnin päästön jälkeen pitää hänen 1. sydämellisesti kiittämän Jumalaa, että hän on hänen saattanut synteinsä tuntoon, ja nöyrimmästi rukoileman, että hän sen pyhän synnin-päästön woiman tahtoisi antaa hänen woimallisesti tuntea ja ymmärtää sydämessänsä. 2. Pitää hänen itsensä sowittaman Her-

Digitized by Google

ran ehtoollisen kelwolliseen nautitsemiseen, joka näissä kolmessa kappaleessa seisoo:

1. Pitää hänen sydämensä pohjasta hartaasti awuksensa huutaman ja rukoileman Herraa Jumalaa, että hän antaisi hänen mahdollisena wieraana olla. 2. Pitää hänen saarnaa ahkerasti sydämen nöyryydellä kuulteleman. 3. Kuin hän tahtoo alttarin tykö edeskäydä, pitää hänen se tekemän soweliaalla nöyryyttämisellä, niin myös niiden kallisten ja korkiassa arwossa pidettöwäin asetussanain sydämellisellä tutkistelemisella: tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne ulosannetaan; tämä on minun wereni, joka teidän edestänne ulos wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi.

Tämän kaltaisessa tutkistelemisessa pitää hänen se pyhä ehtoollinen wastaan ottaman, ja ei epäilemän, waan totisesti uskoman, että hän wastaan ottaa juuri sen saman Jesuksen Christuksen ruumiin, joka hänen tähtensä ristin päälle ripustettu, ja hänen syntеinsä tähden kuolemaan annettu oli, ja juuri sen saman Jesuksen Christuksen weren, joka hänen synteinsä tähden ristin-puun päällä uloswuodatettu on.

Tämän kalliin tawaran wastaan-ottamisen jälkeen pitää hänen taas korkiasti ansainnutta Wapahtajaansa Jesusta Christusta sydämellisesti kiittämän, niinkuin myös siinä siwussa rukoileman, että hän tahtoisi tämän terweellisen sielun ruuan ja juoman antaa hänelle wäkewäksi uskoksi Jumalan päälle, palawaksi rakkaudeksi lähimmäistänsä kohtaan, sitälikin pysywäiseksi toiwoksi ja kärsiwällisyydeksi ristin ja wastoinkäymisen alla, siinä wiimeisessä kuoleman hädässä tulla.

Että tämä tapahtuisi, tahdomma me meidän rakasta taiwaallista Isäämme sydämellisesti rukoilla, että hän tahtoisi antaa ja lainata kaikille christillisille nautitsioille hänen Pyhän Henkensä armoa, rakkaan Poikansa Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

1. Herras Rukous oikiasta kääntymisestä Jumalan tykö.

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala ja laupias Isä! sinä tiedät, ettei ihmisen tie ole hänen woimas-

Digitized by Google

, eikä yhdenkään miehen wallassa, kuinka hän wael-
ja käymisensä ojentaisi, emmekä ole soweliaat itse
tämme mitään ajattelemaan, niinkuin itse meis-
ne; mutta jos me johonkuhun soweliaat olemme,
se tulee sinulta, Herra, sinä totinen Jumala! Erin-
sesti ei ole katumus ja elämän parannus meidän
ien lihamme ja weremme teko, mutta se on sinun
; sinun pitää meitä parantaman ja kääntämän,
meidän pitää käännetyiksi tuleman ja parannuksen
tään. Sentähden tulen minä nöyrällä rukouksella
etees, o hurskas Jumala! tahto on minulla pa-
ia itseäni ja katumusta tehdä, mutta en löydä it-
ii yhtäkään woimaa. Nyt, rakas Herra, että
antanut minulle tahdon, niin anna myös woimaa.
minuhun, o Jumala! puhdas sydän, ja anna mi-
sinun Pyhä Henkes, anna hänen wäkewästi mi-
i waikuttaa oikia synnin tunto, walaise minun
ärryksseni silmät, että minä tuntisin syntini kau-
n, kuinka sinun wihas, jolla sinä syntistä uhkaat,
ngen raskas, ja sitä wastaan sinun laupeutes,
s luwannut olet niille, jotka oikian parannuksen
ät, on määrätön ja tutkimaton, niinkuin sinä sen
ttanut olet Pyhällä Hengelläs Manassessa, Pie-
sa, Maaria Magdalenassa ja Publikanissa, joka löi
ihinsä ja sanoi: Jumala, armahda minun syntisen
eni! Senkeltainen surullinen sydän anna minulle,
kollinen Jumala! waikuta minussa oikia syntein
nus, että minä rupean Pietorin ja Maarian Mag-
an kanssa katkerasti itkemään, ja Manassen kans-
rtaasti huokaamaan: ah Herra! minä olen syn-
ehnyt, tosin minä olen syntiä tehnyt, ja tunnen
n pahat tekoni. Ja Publikanin kanssa temppelis-
Jumala armahda minun syntisen päälleni; sillä
iä tahdo syntisen kuolemaa, waan että hän pa-
a itsensä ja elää. Jonka sinun kalliin walas ja
ikses tähden, kuule armollisesti minun rukoukseni, o
n ja laupias Jumala! kiitetty ijankaikkisesti. Amen.

Digitized by Google

2. Isän Jumalan tykö.

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä, joka sinun pyhälle sanalles wäkewän woiman antanut olet! sinä olet pyhällä la'illas niin liikuttanut minun sydäntäni, että minä nyt minun syntini tuntea ja katua taidan, ja sydämestäni halajan niiden armollista anteeksi antamusta. Sentähden olet sinä myös sinun pyhän sanas saarnan tykö asettanut ripin, että minä wiheliäinen, köyhä, syntinen ihminen siinä sinun taiwaallisen armos rikkaudesta osallisexi tulisin. Niin tulen minä nyt minun syntejäni tunnustamaan ja edeskantamaan, ja niitä wastaan lohdutusta, ja niistä päästöä saamaan. Rukoilen sentähden, että tahtoisit sytyttää minuun oikian ja totisen jumalisuuden himon ja toiwon sinun armos perään, ja antaa minulle wahwan uskon sinun lupaustes päälle; että, waikka minä heikko, sairas ja peljästynyt olen, en kuitenkaan sentähden epäilyxeen lankeaisi, waan paremmin syntein anteeksi antamuxen oikialla uskolla kiintiästi wastaan ottaisin, ja sen kautta siihen oikiaan isänmaahan tulisin. Amen.

3. Jumalan Pojan tykö.

O Herra Jesu Christe, minun Wapahtajani! Sinä olet sinun pyhälle seurakunnalles maan päällä, ja sen palwelioille, sen pyhän wiran ja taiwaan waltakunnan awaimet antanut, wahwan lupauxen kanssa, että, mitä he sen woimalla sitowat taikka päästäwät, pitää myös taiwaassa sidottu eli päästetty oleman: jonka armon wälikappaleen edestä minä sinua kiitän, ylistän ja kunnioitan, ja rukoilen sydämeni pohjasta, koska minä köyhä, sidottu syntinen sitä armollista päästö-awainta tarwitsen, ettei minua sen helwetin wanki-wartian kahleissa pidettäisi, sinä tahtoisit sen minulle minun christillisen rippi-isäni kautta antaa tapahtua ja minun kaikista minun synneistäni sinun kalliin weres ja wiattoman kuolemas kautta päästää. Lainaa minulle myös Pyhä Henkes, että minä sen pyhän synnin päästön, oikian katumuxen, wilpittömän toiwon, hywän aiko-

Digitized by Google

miſen, weljellisen rakkauden ja kiitolliſuuden kanssa wastaan ottaiſin, ja wihdoin ijankaikkiſesti autuaaksi tuliſin. Amen.

4. Jumalan Pyhän Hengen tykö.

O Jumala Pyhä Henki, ſinä hurskas ja laupias Jumala! että minä, tuntein minun syntini, minun uskoni wahwistukſekſi nyt tulen ripille, ſaamaan minun syntejäni anteekſi, niin rukoilen minä ſinua ſydämeſtäni: waikuta minuſſa ſydämellinen huokaus ſinun terweellisen ja lohdulliſen armo-työs perään; anna minun myös ſen hyödytys ja woima oikein tuntea, ja kaikki, mitä ſinun ſanas palwelia ripiſſä, ſinun käskys jälkeen, minun kanssani puhuu ja tekee, niin wahwana ja totena pitää, kuin ſe ſinulta itſe taiwaasta tapahtuiſi, ja ſinä itſe minun synneistä wapaaksi ſanoiſit. Anna minun kaikeſſa wastoinkäymiſeſſä, tuskaſſa ja kiuſauksessa ſillä itſeäni lohduttaa, ja ſiihen lujasti turwata. O Jumala Pyhä Henki! puhdista, peſe, wahwista ja ylöspidä minua nyt ſinun tutkimattomalla hywyydelläs ja woimallas, että minä tämän ſuuren armon, ilon ja kiitoksen kanssa tuntiſin, ja wahwasti uskoiſin, etten minä nyt, minun synneistäni päästetty, millään muotoa hukkua ja kadotetuksi tulla taida. Siihen minua auttakoon minun Wapahtajani Jeſuksen Christuksen kallis anſio. Amen.

5. Yhteinen rippi.

Minä waiwainen, syntinen ihminen, ꝛc.

6. Rukous ripille mennesſä.

Laupias Iſä, hurskas Jumala! minä waiwainen ja wiheliäinen syntinen ihminen tunnustan ſinun edeſſäs, että minä olen en ainoastansa synniſſä ſiinnyt ja ſyntynyt, waan myös kaikkena minun elin-aikanani, hamasta minun lapſuudestani, tähän nykyiſeen hetkeen asti, monta raskasta syntiä tehnyt. Sillä en minä ole rakastanut ja peljännyt ſinua, minun Herrani ja Jumalani, kaikesta ſydämeſtä, kaikesta ſielusta, kaikesta mieleſtä ja kaikesta wäeſtä, enkä pannut uskoani ja turwaani ylitſe kaikkia ſinun päälles, enkä ſydämeſtä

Digitized by Google

awukſi huutenut ja ylistänyt ſinun pyhää nimeäs, waan kiroomiſella, wannomiſella, walheella ja petoksella, ſen wäärin käyttänyt. Sinun pyhän ſanas ſaarnan olen minä uſein laimin lyönyt, ylönkatſonut ja aiwan wähän itſeäni ſiitä parantanut. En minä ole ollut minun wanhemmilleni ja eſiwallalleni kuuliainen, enkä rakaſtanut lähimmäiſtäni niinkuin itſeäni; waan wihannut, ylönkatſonut, tehnyt ja ſallinut hänelle wahinkoa tehtää. Minä olen ollut ſiiwoton puheiſſa ja töiſſä: minun menoiſſani ja teoiſſani minun lähimmäiſeni rakkautta wastaan rikkonut; minun risti-weljeſtäni (ſiſarestani) pahoin puhunut ja pahoilla panetukſilla hänen kunnianſa häneltä pois leikannut. Minä olen uſein himoinnut pahaa, ollut ylpiä, käyttänyt itſeni tämän pahentawaiſen ja ſyntiſen maailman muodon, ja ei Jumalan ſanan ja tahdon jälkeen. Minä olen ollut ahne, kade, kiukkuinen ja ylönpaltinen ruuaſſa ja juomaſſa; wielä ſaattanut ja kehoittanut lähimmäiſeni ſyntiin, ja niin monella muotoa minun pyhän kasteeni liiton ylitſe käynyt. Ehkä kuinka minä ſinua wastaan nyt ſyntiä tehnyt olen, oliſiko ſe ajatukſilla, puheilla ja töillä, ſalaa eli julkiſesti, ja kaikki minun ſalaiſet wikani ja rikokſeni, joihin ſinä, Herra Jumala, kaikkein ſydänten tutkiſtelia, tiedät minun wikapään olewan, ja paremmin tunnet, kuin minä itſe; ne tunnuſtan minä, ja ſydämen kiwulla kadun. Minä olen kelwoton palwelia, ja olen ſyntiä tehnyt taiwasta wastaan, ja ſinun edeſſäs, ja en ole mahdollinen kutſuttaa ſinun lapſekſes, ja nostamaan ſilmiäni ſinun tykös; ſillä minä olen ſinun raskaasti wihoittanut minun kauheilla ja monilla ſynneilläni, jotka minua kowin painawat, ja owat minulle niinkuin raskas kuorma ylönraskaikſi tulleet. Kuitenki tulen minä ſinun tykös armon ajalla, ja ainoastanſa luotan ſinun ulosſanomattomaan laupeutees: o Herra Jumala! ole minulle waiwaiſelle ſyntiſelle armollinen, ja ota ſinun rakkaan Poikas Jeſuksen Chriſtuksen wiaton piina ja kuolema täydelliſekſi makſokſi kaikkein minun ſynteini edeſ-

Digitized by Google

tä, ja anna minulle armoa parantaa minun elämäni. Saman sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

7. Wielä toisin.

O taiwaallinen Isä, ijankaikkinen Jumala! sinä tiedät, että minä suuri syntinen olen, ja suurempi, kuin minä itse sanoa taidan, sillä sinä tutkistelet sydämet ja munaskuut, ja tiedät kaikki, mitä minä minun nuoruudestani pahoilla ajatuksillani, sanoillani ja töilläni, kaikissa minun menoissani rikkonut ja tehnyt olen, jotka kaikki owat sinun edessäs niinkuin ilkiä, saastainen rääpäle, raskailla ja suurilla synneillä tahrattu ja hierottu; sillä minä olen syntiä tehnyt, ja kaikkeen pahuuteen itseäni harjoittanut. Sentähden minä ilmoitan minun syntini, ja en salaa minun pahoja tekojani, mutta tunnustan sinun edessäs, o Herra! kaikki minun rikokseni, ja rukoilen sinua, käännä wihas ja hirmuisuutes minun tyköäni pois, pese minua pahoista töistäni, ja puhdista minua synneistäni. O Herra! en tule minä sinulta senkaltaista minun ansiostani rukoilemaan, joka en muu ole, kuin surla pahuus ja riettaus; mutta sinun pyhän sanas ja lupauksen tähden, niinkuin sinä meille ja meidän isillemme luwannut olet. Sentähden, o laupias Isä! älä käy oikeudelle ja tuomiolle palwelias kanssa, sillä ei sinun edessäs yksikään eläwä wanhurskaaksi tule. O Herra! kuule minun rukoukseni ja huutoni sinun pyhän sanas tähden, armahda sinuas minun päälleni, sinun laupeutes tähden, pyhi minun syntini pois sinun suuren hywyytes tähden, ole minulle armollinen sinun pyhän nimes tähden, anteeksi anna kaikki minun syntini sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen meidän Herramme, Wapahtajamme ja Lunastajamme tähden, joka ynnä sinun kanssas elää ja hallitsee ijankaikkisesti. Amen.

8. Kiitos ripin jälkeen.

O kaikkiwaltias, armollinen ja laupias Jumala! minä kiitän ja kunnioitan sinua sydämestäni tämän sinun suuren armos ja laupeutes edestä, jonkas minulle

Digitized by Google

isällisesti osottanut olet siinä, että minun köyhän syntisen olet jälleen armoos ottanut, kaikki minun syntini armollisesti anteeksi antanut, ja ijankaikkisen elämän wasta-uudesta luwannut, sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen tähden. Minä rukoilen sinua kaikesta sydämestäni, että minun tässä sinun armossas antaisit aina pysywäisen olla, ja anna minulle sinun Pyhä Henkes, että minä tämän syntein anteeksi saamisen, jonka minä nyt saanut olen, wahwasti uskoisin, ja sillä itseäni lohduttaisin sekä nyt, että kaikkena minun elinaikanani, kaikessa murheessa, tuskassa ja wastoinkäymisessä, ja wiimein tästä maailmasta lähteissäni. Anna myös armoas, että minä täst'edes syntiä enemmän ja enemmän wihaisin, wälttäisin ja karttaisin, enkä sallisi lihalleni waltaa syntiä tekemään; mutta aina hartailla rukouksilla sitä wastaan seisoisin, ja koko minun elämäni sinun tahtos jälkeen käyttäisin; ja jos minä siihen olen heikko (niinkuin minä suuren heikkouteni sydämen huokauksilla nöyrästi sinulle tunnustan), niin sinä tahtoisit sinun wäkewällä sanallas ja Pyhällä Hengelläs minua auttaa ja wahwistaa, sinun rakkaan Poikas, meidän Lunastajamme Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

9. Yksi lyhempi.

Kiitä Herraa minun sieluni ja kaikki, mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä. Kiitä Herraa minun sieluni ja älä unhohda, mitä hywää hän sinulle tehnyt on, joka sinulle kaikki syntis antaa anteeksi, ja parantaa kaikki sinun rikokses; joka sinun henkes päästää turmeluksesta, joka sinun kruunaa armolla ja laupeudella. Minä kiitän sinua kaikesta minun sydämestäni, o laupias Jumala ja armollinen Isä! että minulle, sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen tähden, myös tällä kerralla kaikki minun syntini armosta, sinun palwelias kautta, anteeksi antanut olet. Minä rukoilen sinua nöyrästi, että tahtoisit minun samassa armossa aina isällisesti ylläpitää, ja suoda minulle sinun Pyhän Henkes, että minä tämän saadun armolli-

Digitized by Google

nteeksi antamisen lujasti ja wahwasti uskon. Ja
inä tahtoisit koko minun elinaikanani kaikessa kiu-
ssa ja wastoin-käymisessä minua lohduttaa, kai-
pahasta woimallisesti warjella ja suojella, ja wii-
armosta ijankaikkisen elämän antaa. Sitä lainaa
le Isä Jumala, Jesuksen Christuksen kautta, Py-
engen woimassa, jolle olkoon kunnia ijankaikki-
Amen.

Rukous, koska joku tahtoo Herran ehtoolliselle mennä.

aikkiwaltias, ijankaikkinen ja laupias Wapahtaja,
esu Christe! Minä waiwainen ja wiheliäinen syn-
olen kutsuttu sinun korkialle ehtoolliselles, jossa
man ruumiis ja sinun pyhän weres meille chris-
syötää ja juotaa armollisesti walmistanut olet.
tunnustan minä nyt itseni waiwaiseksi syntiseksi,
n sinun pienimpäänkään hywään tekoos mahdolli-
le; kuitenkin uskon minä täydellisesti, että sinä
inun tässä osalliseksi sinun totisesta ruumiistas
restäs, ja annat minulle siihen wahwan ja wissin
, että niin pitää todeksi tuleman, kuin sinä meille
isille syntisille luwannut olet: nimittäin, että
n syntimme pitää anteeksi annettaman; ja uskon
asti, ilman kaikkea erhetystä, että tämä ruumis,
minä nyt wastaan otan, on se sama, joka minun
ni kuolemaan ulos annettu on, ja tämä weri on
a minun synteini tähden uloswuodatettu on. Niin
minä myös hywin, että minä aiwan kelwoton
hdoton olen siihen, että sinä minun kattoni ala
. Waan etten minä itse minustani parempi olla
enkä woi omalla wäelläni tehdä itseäni siihen
aaksi ja kelwolliseksi, niin en tiedä minä parem-
neuwoa, kuin sen, jonkas itse meille käskenytkin
nimittäin, että minä etsin laupeutes tykönä apua
tein anteeksi saamista, wahwalla uskolla: sentäh-
ulen minä myös nyt sinun tykös senkaltaisella
a, että minun totisesti tässä sen saaman pitää,
sinä luwannut olet, syntein anteeksi saamisen,
wanhurskauden, lohdutuksen ja lewon murheel-

Digitized by Google

liſelle omalle tunnolleni, ja tuleman yhdiſtetyksi ſinun kanssas. En minä epäile ſiitä, että ſinun woimalliſet ſanas toſin minun waiwaiſen ſyntiſen päälleni täytettämän pitää. Amen.

11. Toinen.

O, mitä ja kuinka paljon minä ſinulle welkaa olen, ijankaikkinen Jumala, kaiken laupeuden Iſä! Sinä, joka ſulasta armosta armahdat ſinuas minun päälleni, waikka minä minun ſynneilläni ijankaikkiſen kadotuksen ja kuoleman uſein ja hywin anſainnut olen, kuitenkin olet ſinä minulle ja kaikille ſyntiſille ijankaikkiſeksi autuudeksi ja lohdutukſeksi kaikkein korkeimmasta rakkaudesta tahtonut lähettää ja lahjoittaa ſinun ainoan ja rakkaan Poikas, että meidän hänen katkeran piinanſa ja kuolemanſa kautta ijankaikkiſesti ſinun kanssas piti ſowitetuksi tuleman. Muista, o taiwaallinen Iſä! kuinka hän ristin päällä meidän ja meidän ſynteimme edestä ſinun wanhurskaudelles niin kalliiſti maksanut, ja meitä hänen ruuſunpunaiſella werellänſä niin runſaasti ja ylitſe-wuotawaiſesti wapahtanut on. Ja ettemme tätä hänen ristiänſä ja weristä uhrianſa ikänä unhottaiſi, niin on hän säätänyt ja jättänyt meille (waikka mahdottomille) yhdeksi liiton merkiksi ja yltäkylläiſeksi tawaraksi hänen pyhimmän ja puhtaimman ruumiinſa rawinnon, että me mieleemme johdattaiſimme hänen ſuurta rakkauttanſa, warustaiſimme itſiämme ſitä hengellistä tautia wastaan, ja kaikiſsa hengelliſiſsä lahjoiſsa kaswaiſimme. O ſinä armollinen Iſä! minä ylennän minun ſydämeni ja ſilmäni ſinun tykös ſydämen ſuurella halulla, ja rukoilen ſinua sangen nöyräſti, että tahtoiſit tehdä minun mahdolliſeksi ja kelwolliſeksi, että minä nyt ja wiimein täältä lähteisſäni oikein ja kelwolliſesti nautitſiſin Chriſtuksen pyhimmän ruumiin ja kalliin weren. Paranna ſiis minun ſieluni ſywät haawat, wuodata niihin ſinun laupeutes ſuloista öljyä, warusta minua wahwan uskon kilwellä, kaikkia pahoja ylösnouſewaiſia ajatukſia ja epäilyksen ſiſälle-lankeemukſia wastaan; etten minä täſſä ſakramentiſsa mi-

Digitized by Google

omalle järjelleni, ymmärryksselleni ja wiisaudelleni
iän siaa ja tilaa sallisi; waan loppuun asti uskossa
wana pysyisin. Kaunista minua, rakas Jsä, toti-
nöyryydellä, toiwolla, rakkaudella ja jumalisella
misella; että minä sinun armostas ja tämän ter-
llisen ehtoollisen hedelmästä osallisexsi tulisin, ja
un isoowainen ja janoowainen sieluni siitä rawi-
i ja wirwotetuksi, ja minä wihdoin wiimein toi-
i elämässä sinun kansas sitä taiwaallista leipää
ä saisin. Amen.

12. Toinen.

akkain Herra Jesu! Katso, minä waiwainen ja suuri
syntinen tulen sinun tykös ja notkistan minun
meni polwet sinun edessäs, ja rukoilen sywimmäs-
nöyryydessä, ettäs tahtoisit minun puoleeni sinun
eutes silmillä katsahtaa, ja minun köyhää isoowais-
janoowaista ja waipunutta sieluani sillä taiwaal-
a, sinun pyhän ruumiis woimallisella ruualla, ja
n kalliin weres makialla ja suloisella juomalla siinä
ässä ehtoollisessa wahwistaa ja wirwottaa. Ah,
ain Herra Jesu! älä katso minun suurta mahdot-
uuttani, waan minun suurinta tarwettani. Minä
wiheliäinen, waiwainen, sokia ja alaston: sinä
vidin Poika, armahda minun päälleni! Minä to-
en ole mahdollinen nostamaan silmiäni sinun tykös,
aljon wähemmin suullani ja riettaisilla huulillani
ilemaan sinun edessäs; mutta älä salli minua
ää ja isoowaista palweliaas rawitsemata ja ja-
waisena mennä sinun tyköäs, muutoin täytyy mi-
tiellä waipua. Kallein Wapahtaja! minä tiedän,
i sinun rakkoutta täysi, weljellinen sydämes sitä
iä taida, ettäs minun köyhän rukouksseni ylönkat-
t; sentähden huudan minä rohkiasti, ja wahwasti
n, ettäs minua kuulewa olet, ja minun sieluni elä-
i leiwällä rawitset, ja ijankaikkisen elämän wedellä
at; sentähden minä sinua sydämestäni kiitän, ja
n uskollisuuttas ja rakkauttas aina ja ijankaikki-

Digitized by Google

sesti ylistää tahdon. Amen! sinun kaikkeen pyhimpään nimees, Herra Jesu Christe, Amen.

13. Toinen.

Herra Jesu, sinä korkiasti ylistetty sielun parantaja! minä wiheliäinen, syntiä täynnä ja saastainen ihminen tulen sinun tykös, sinä korkein puhtaus: puhdista minua, Herra Jesu, sinun kalliilla werelläs, joka meidät kaikista meidän synneistämme ainoastansa puhtaikſi tekee. Minä tunnustan minun wiheliäisyyteni, sokeuteni, köyhyyteni, syntini, hätäni ja hywin ansaitun kadotukſeni: wirwota minua, sinä elämän lähde; walaise minua, sinä totinen walkeus; tee minua sieluni puolesta rikkaaksi, sinä kunnian Kuningas, joka minun tähteni köyhäksi tullut olet, että minä sinun köyhyytes kautta rikkaaksi tulisin. Ota armoihis se kadotettu poika, ilahuta sitä kadonnutta lammasta, lahjoita minulle sinun rakkautes ihanaisuus, ijankaikkisen elämän esimaku, sinun wanhurskautes maisto, sinun ystäwälliſyytes kauneus, sinun hywyytes makeus, sinun laupeutes kaunistus. Täytä minua sinun armollas, sinun hengelläs, sinun rakkaudellas, sinun hiljaisuudellas, sinun nöyryydelläs ja kärſiwälliſyydelläs. Sinä kallis elämän leipä, ruoki minua ijankaikkiſeen elämään; sinä kallis elämän mesi, wirwoita minua ijankaikkiſesti, että minulla sinun kauttas olisi elämä ja täydellinen yltäkylläiſyys. Tee itſelles asuin-sia minussa, ja salli minun ijankaikkiſesti asua sinussa, niinkuin sinä sanonut olet: joka syö minun lihani ja juo minun wereni, hän on minussa ja minä hänessä, ja minä olen herättäwä hänen wiimeiſenä päiwänä. Se suo minulle, sinä korkiasti ylistetty Wapahtaja Jesu Christe, kalliin ansios ja maksos tähden! Amen.

14. Rukous ennen kuin Herran ehtoolliselle mennään.

Herra Jumala, taiwaallinen Iſä! minä waiwainen ja wiheliäinen syntinen tulen sinun tykös ja rukoilen sinua sydämestäni, armahda minun päälleni, anna minun syntini anteekſi, ja ole minulle waiwaiſelle syntiſelle armollinen. O Herra Jesu Christe! minä tulen

Digitized by Google

sinun tykös, luottain sinun ansios päälle, sinun rakkautes päälle kaikkia katuwaisia syntisiä kohtaan, sinun weres wuodatuksen, sinun piinas ja kuolemas, ja sinun armollisen lupaukses päälle, joilla kaikkia tykös kutsut. Minä tosin en ole sitä ansainnut; mutta sinä olet minun edestäni täydellisen makson tehnyt. O Pyhä Henki! minä tulen sinun awullas, anna minun nautita minun Lunastajani Jesuksen Christuksen ansio, minä tulen sinun laupeutes päälle, joka minulle minun Herrani Jesuksen Christuksen kautta luwattu on, minä tulen Jesuksen Christuksen nimeen, siihen minä turwaan kaikesta sydämestäni, sen kautta minä uskon kaikki syntini anteeksi annettawan, wahwista sinä minun uskoni ijankaikkiseen elämään. Amen.

15. Herran ehtoolliselle käydessä.

Sinä kaikkein armollisin Herra Jesu Christe! anna armollisesti minun tässä pyhässä ja kalliissa ehtoollisessa mahdollisesti nautita sinun pyhä ruumiis ja kallis weres; että minun uskoni synteip anteeksi saamisesta sen kautta wahwistuisi ja rakkaus lähimmäisen tykö enemmän ja enemmän lisääntyisi. Sinä, joka elät ja hallitset Isän ja Pyhän Hengen kanssa, totinen ja ijankaikkinen Jumala, ijankaikkisesti. Amen.

Niin myös.

O minun Jumalani ja Lunastajani, Herra Jesu Christe! minä köyhä syntinen en ole mahdollinen, että sinä sinun pyhän ruumiis ja weres kanssa tulet minun syntiseen sydämeeni; kuitenki sano ainoastansa yksi sana, niin minun heikko sieluni tulee terweeksi, kaikkia syntejä wastaan wahwistetuksi, ja ijankaikkiseen elämään kätketyksi. Amen.

Edespäin.

Herra Jesu Christe! sinun pyhä ruumiis rawitkoon minua, sinun pyhä weres puhdistakoon minua, sinun katkera piinas ja kuolemas wirwottakoon minua. Herra Jesu Christe, kuule minua! sinun pyhiin haawoihis kätke minua; älä anna minun ikänä sinusta luopua. Herra Jesu Christe, siltä pahalta wiholliselta

Digitized by Google

warjele minua, kuoleman hetkellä holho minua, että minä kaikkein walittuin kanssa ijankaikkisesti sinua kiittäisin ja kunnioittaisin. Amen.

16. Herran ehtoollista nautitsewa sanokoon sydämessänsä näin:

Herra Jesu Christe! sinun pyhä ruumiis warjelkoon ja wahwistakoon minua oikiassa uskossa ijankaikkiseen elämään. Amen.

Herra Jesu Christe! sinun pyhä weres warjelkoon minua ja wahwistakoon oikiassa uskossa ijankaikkiseen elämään. Amen.

17. Koska sakramentti nautittu on, sanokoon näin:

O Herra! yhdistä minua sinun kanssas, niinkuin sinä sanonut olet, ja wahwista minua kaikkiin hywiin töihin ja ole minun tykönäni, että minä sinun tykönäs ijankaikkisesti pysyisin. Amen.

18. Kiitos Herran ehtoollisen jälkeen.

O Herra kaikkiwaltias Jumala! joka meitä osallisiksi te'it sinun sakramentistas, sinua me rukoilemme, ettäs meitä myös, ynnä kaikkein sinun walittuin pyhäis kanssa, sinun ijankaikkisesta kunniastas ja Herraudestas osallisiksi tekisit, meidän Herran Jesuksen Christuksen, sinun Poikas kautta, joka elää ja hallitsee, ynnä sinun ja Pyhän Hengen kanssa, yhdessä Jumaluudessa, ijankaikkisesta ijankaikkisehen. Amen.

19. Toinen.

O minun rakas Herrani Jesu Christe! minä sinua sydämestäni kiitän, ettäs minun nyt jälleen runsaasti sinun pöydälläs omalla ruumiillas ja werelläs rawinnut ja wirwoittanut olet, ja rukoilen sinua kaikesta sydämestä, anna sen tulla minun syntini anteeksi saamiseksi, uskoni wahwistukseksi ja elämäni parannukseksi, että minä sen kautta tästä surun laaksosta ijankaikkiseen autuuteen tulisin johdatetuksi. Amen.

20. Toinen.

Ah minun rakas Herrani, Jesu Christe, minun Lunastajani, minun Wapahtajani, minun turwani ja ilonil kuinka taidan minä sinua täydellisesti kiittää sen käsittämättömän armos ja rakkautes edestä ettäs mi-

Digitized by Google

mun waiwaisen, kadotetun ja tuomitun syntisen päälleni niin syvämellisesti armahtanut olet, ja minun niin kalliisti sinun piinallas ja kuolemallas synnistä, kuolemasta, perkeleeltä ja helwetistä wapahtanut olet, ja et ole ainoastansa antanut sitä minulle sen lohdullisen ewankeliumin saarnan kautta ilmoitettaa, waan myös säätänyt ja asettanut sakramentit, ei ainoastansa sitä warten, että me niiden työkönä senkaltaiset sinun hywät työs muistaisimme, waan että me myös siinä sinun pyhällä ruumiillas ja werelläs rawituiksi ja wirwotetuiksi, niin myös sen kautta Jumalan armosta ja meidän ijankaikkisesta autuudestamme wahwistetuiksi tulisimme. Se on tosin, o uskollinen Lunastaja! wahwa ja luja todistus sinun sanomattomasta armostas ja rakkaudestas meitä kohtaan. O Herra Jesu Christe! anna minun tämä sinun awara armos tuntea, ja anna minulle Pyhä Henkes, että minä suulla ja sydämellä sen edestä sinua kiittäisin, ja ijankaikkisesti ylistäisin ja kunnioittaisin. Amen.

21. Toinen.

O kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala! minä kiitän ja ylistän sinun jumalallista laupiasta hywyyttäs kaikesta minun sydämestäni, että jälleen minua sinun ainoan Poikas Jesuksen Christuksen, minun Herrani, terweellisellä ruumiilla ja werellä rawinnut olet, ja rukoilen nöyrästi, että tahtoisit waikuttaa minussa Pyhän Henkes kautta, että niinkuin minä suulla sen pyhän sakramentin nyt saanut olen, minä myös wahwalla uskolla käsittää mahtaisin, ja ijankaikkisesti pitää ja nautita sinun jumalallisen armos, syntein anteeksi saamisen, yhdistyksen Christuksen kanssa, ja ijankaikkisen elämän, joita kaikkia sinä minulle täsä pyhäsä sakramentissa armollisesti tarinnut ja niistä osalliseksi tehnyt olet; Jesuksen Christuksen, sinun rakkaan Poikas, meidän Herramme kautta. Amen.

22. Toinen.

Ah, sinä laupias, suloinen ja rakas Herra Jesu Christe! minä kiitän sinua kaikesta sydämestäni, että mi-

Digitized by Google

nua pyhän ruumiis ja weres kalliilla ruualla ja juomalla rawinnut ja wirwoittanut olet. Ah! mikä kuitenki minä olen, ettäs minun kelwottoman olet mahdolliseksi tehnyt syömään sinun pöydältäs? Minä kiitän sinua kaiken sinun rakkautes ja uskollisuutes edestä; sinun miehuuden ottamises edestä, sinun pyhän ja suloisen Ewankeliumis edestä; sinun kuoleman kilwoittelemukses ja werisen hikes edestä, kaiken sinun pyhän piinas edestä, sinun kärsityn hosumises edestä; sinun häwäistykses ja syljeskelemykses edestä; sinun surkuteltawan ruoskimises edestä; sinun teräwän orjantappuraisen kruunus edestä; sinun haawais edestä; kaiken sinun kipus edestä; sinun kyyneleis edestä; sinun huokaukses edestä; sinun ahdistukses edestä; sinun ristiin-naulitsemises edestä; sinun surkian kuolemas edestä. Minä kiitän sinua kaikkein sinun hywäin tekois edestä, jotkas minulle sen kautta toimittanut olet; lain täyttämisen edestä; syntein anteeksi antamisen edestä; sinun täydellisen maksos edestä minun pahain tekoini tähden; sinun sowittamises edestä taiwaallisen Isäs kanssa; sinun ansaitun ja lahjaksi annetun wanhurskautes tähden; pyhittämisen edestä Pyhän Hengen kautta: ijankaikkisen elämän edestä. Joista kaikista hywistä töistä sinä olet minua uskon kautta osalliseksi tehnyt, ja sinun ruumiis ja weres korkialla ja kalliilla pantilla sakramentissa minun wahwistanut. Ah, minkä korkiamman sinun rakkautes pantin, ja minkä suuremman wahwistuksen minun wapahtamisestani, syntini anteeksi saamisesta ja ijankaikkisesta elämästä, sinä minulle olisit antaa taitanut? Anna, etten minä sinun suurta rakkauttas ikänä unhohda, sinun pyhän kuolemas aina muistossani pidän. Sinun pyhä ruumiis ja weres pyhittäköön ja siunatkoon minun ruumiini ja sieluni, ja warjelkoon minun kaikista synneistä. Ah, minun Lunastajani ja Autuaaksi-tekiäni! elä sinä minussa, ja minä sinussa. Pysy sinä minussa ja minä sinussa. Aja minun sydämestäni pois kaikki paha sisu ja ylpeys. Pidä ja omista sinä yksinäs minun sydä-

meni huone. Minun köyhä sieluni on itsensä sinuhun liittänyt, niinkuin sinun morsiames, ja sinä olet itses hänen kanssansa kihlannut ja yhdistänyt ijankaikkisesti: ja on nyt tullut drottningiksi, että, koska hän myös sinun, kaikkein kuningasten Kuninkaan, puolisoksensa saanut on, kuinkas siis pitäisi hänen jälleen tekemän itsensä niin monien syntein ja saastaisuutten orjaksi? Kuinka pitäisi hänen synnin turhuuden kautta wapaasukunsa ja korkeutensa jälleen kadottaman, ja itsensä senkaltaiseen kuninkaalliseen puolisoon mahdottomaksi tekemän? Ah! kaunista minun sieluni hengellisellä kaunistuksella, taiwaallisella kauneudella, wahwalla uskolla, palawalla rakkaudella ja toiwolla; sillä kalliilla nöyryydellä, pyhällä kärsiwällisyydellä, hartaalla rukouksella, ihanalla hiliaisuudella ja sydämen ikäwöitsemiselläkyksinänsä sinun ja sen ijankaikkisen elämän perään, niin että minä ainoastansa sinun kanssas ystäwällistä kanssa-käymistä pitäisin. Joko minä syön eli juon, makaan eli walwon, elän eli kuolen: pysy aina minun tykönäni ja minussa, että minä sinun tykönäs ja sinussa ijankaikkisesti pysyisin, aina sinun kanssas söisin ja joisin, sinusta puhuisin ja weisaisin, ilman lakkaamata sinua ajattelisin; niin että minä täsä uskossa nukkua, wiimeisenä päiwänä riemullisesti ylösnouste ja ijankaikkiseen iloon käydä mahtaisin. Amen.

23. Uskon lisäämisestä.

Että minä nyt olen, o rakkain Herra Jesu Christe! nautinnut sinun pyhän ruumiis ja weres, niin anna se tulla minulle uskon wahwistukseksi ja lisäämiseksi, ja minun sieluni parannukseksi, murheessa ja wastoinkäymisessä lohdutukseksi, pyhitykseksi wastoin minun mahdottomuuttani, ja elämäksi, kuin minun kuoleman kanssa taisteleman pitää. O Herra Jesu! sinä olet tosin se taiwaallinen leipä, kuinka taitaa minun sieluni isota? Sinä olet, minun Jumalani, minun kanssani, kuka taitaa olla minua wastaan? Siitä olen minä nyt wahwa, sinun kalliin ruumiis ja weres nautitsemisesta. Herra Jesu, wahwista tämä minun uskoni

Digitized by Google

loppuun asti, että minä saisin uskon lopun, nimittäin sielun autuuden. Amen.

24. Rukous elämän parannuksesta.

O Jumala, Pyhä Henki! joka meidän sydämemme kaikkinaisella lohdutuksella ja ilolla täytät, walmista itselles minunki sydämessäni asuin-sia; warjele minua kaikista pahoista ajatuksista, puheista ja töistä; ylöswalaise minua oikialla jumalisuudella, että minä joka päiwä christillisissä awuissa kaswaisin. Sinun jumalallinen armos suojelkoon, ylöspitäköön ja hywästi siunatkoon minua, että niinkuin minä päiwä päiwältä ajallista kuolemaa likemmäksi ja likemmäksi lähenen, mahtaisin myös joka päiwä minun elämäni parantaa, olla harras rukouksissa ja kiitoksissa, ja aina autuaalliseen eroon itseäni walmistaa. Kuule minua, minun Jumalani, Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

25. Toinen.

Kaikkiwaltias ja armollinen, rakas taiwaallinen Isä! auta, ettei minun uskoni olisi kuollut ja ilman töitä, waan eläwä ja rakkauden kautta waikuttawainen kaikkeen siihen, kuin sinä käskenyt olet, osottain itsensä christillisellä kuuliaisuudella ja jumalisella elämällä. Ylöspidä, rakas Isä, se hywä työ, jonka sinä minussa alkanut olet. Älä heitä minua pois kaswois edestä, ja älä minulta ota pois sinun Pyhää Henkeäs; walaise ja hallitse minua Pyhällä Hengellä, sinun suuren laupeutes tähden: sinun Poikas Jesuksen Christuksen, minun Herrani ja Wapahtajani korkian ansion ja maksun tähden; anna minulle katuwainen ja särjetty sydän, Jesuksen Christuksen kalliilla werellä pirskoitettu, ja uskoa, rakkautta ja hywää aikomista täynnänsä. Amen.

26. Rukous laupeudesta.

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, laupias Isä! minä tunnustan ja walitan sinun edessäs, että minulla minun turmellusta luonnostani on armoton sydän, niin että minä usein ilman yhtään kansa-kärsimystä

Digitized by Google

näen minun köyhän lähimmäiseni hädän, enkä salli itseäni hänen wiheliäisyydestänsä johonkuhun armahtamiseen myöntyä ja taipua. Minä rukoilen sinua, minun rakas taiwaallinen Isäni, että tahtoisit minulle anteeksi antaa tämän suuren synnin, ja kääntää minusta pois sen kowan rangaistuksen, jonka minä sillä ansaitsen, niin myös suoda minulle sinun armos, että minä taitaisin sydämen laupeuden ja ystäwällisyyden päälleni pukea, niin että minä köyhälle lähimmäiselleni sen palweluksen ja rakkauden, jonka minä woin ja hän tarwitsee, mielelläni osottaa taitaisin: ja niin tässä maailmassa itseni käyttäisin, kuin sinun lapses, ja wiimein taiwaassa sinun sulasta armostas ja laupeudestas ijankaikkisen elämän perilliseksi tulisin; Jesuksen Christuksen, minun Wapahtajani kautta. Amen.

27. Rukous sopiwaisuudesta.

Ijankaikkinen ja kaikkiwaltias Jumala! minä tunnustan ja walitan sinun edessäs, että minä usein olen kantanut wihaa ja kateutta lähimmäistäni wastaan, ja kuin hän minun jollain muotoa wihoittanut on, ollut nopia wihaan ja en walmis ystäwyyteen, ei ajatellen minun lyhykäistä ikääni, ja sinun tulewaista ankaraa tuomiotas kaikkein niiden ylitse, jotka mielistywät lihan töihin, riitaan, kateuteen, wihaan ja toriin. Mutta minä rukoilen sinua, laupias Jumala, että tahtoisit anteeksi antaa minulle tämän suuren synnin, Jesuksen Christuksen ansion tähden, ja antaa minulle hywän suosiollisen ja leppyisen sydämen, niin että minä mielelläni taitaisin anteeksi antaa minun lähimmäiselleni hänen wikansa ja rikoksensa, niinkuin sinä minulle minun moninaisen welkani armosta anteeksi antanut olet; ja niin seurata minun rakasta Herraani ja Wapahtajaani laupeudessa ja hiljaisuudessa, rakastaa minun wihollisiani, rukoilla hywää heidän edestänsä, jotka minua wihaawat, ja ei ikänä toiwottaa heille mitään pahaa, waan waeltaa rakkaudessa, niinkuin Christus minua rakastanut on, jolle sinun ja Pyhän Hengen kanssa olkoon kunnia ja ylistys nyt ja ijankaikkisesti! Amen.

Digitized by Google

D. Rukoukset kaikkinaisissa säädyissä.

1. Opettajan rukous.

O lampias Herra Jesu Christe! minä olen kutsuttu sinun pyhän sanas palweliaksi, enkä löydä itsessäni yhtään woimaa niin korkiaan wirkaan; sentähden rukoilen minä sangen nöyrästi sinun pyhää armoas ja jumalallista apuas tässä työläässä wirassa, että minä uskollisesti, hywällä mielellä ja ilman pelwota sinun pyhää seurakuntaas (jonkas kalliilla werelläs lunastanut olet) Jumalan puhtaalla sanalla ylösrakentaisin ja edesseisoisin, että monta minun kansani ijankaikkiseen autuuteen saatettaisiin. Jumalan Pyhä Henki hallitkoon minua, että minä tässä pyhässä wirassa nuhteetonta ja pyhää elämäkertaa pitää taitaisin, ettei yksikään minun sanoistani ja kanssakäymisestäni paheneisi. Wahwista minua myös, rakas Herra Jesu, etten minäkään niistä kiittämättömistä, jumalattomista ja pahoista ihmisistä paheneisi. Kaikki pilkkaajat, jotka Jumalan seurakuntaan itsensä tunkewat, antakoon Jumala tulla synteinsä tuntoon ja oikiaan katumukseen, että he kaikkein oikiain Jumalan palweliain kanssa autuaiksi tulisiwat, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

2. Sanan kuuliain rukous.

O Jumala Pyhä Henki, joka meille pyhän sanas, joka on sielun oikia ruoka, niin armollisesti ja runsaasti antanut olet; anna meille hurskaat, jumaliset ja uskolliset opettajat, jotka meille jumalisella elämällä hywän esimerkin antaisiwat. Anna myös meille pyhä armos, että me uskolla ja sydämen halulla sinun sanas wastaan ottaisimme, sen kautta lisääntyisimme uskossa, toiwossa, rakkaudessa ja kärsiwällisyydessä, siinä loppuun asti wahwoina pysyisimme, ja wiimein katoomattoman elämän kruunun saisimme, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

3. Esiwallan rukous.

Kaikkiwaltias Jumala, taiwaan ja maan Herra! joka olet pannut minun esiwallan säätyyn, ja antanut

Digitized by Google

minulle walian ja woiman minun alamaisteni ylitse, hallita heitä. Minä rukoilen sinua, että myös antaisit minulle wiisaan ja ymmärtäwäisen sydämen, taitaa oikein sinun kansaas tuomita, ja ymmärtää mikä hywä ja paha on, ja kuuliaalla sydämellä, ilman muodon katsomista, seurata sitä, kuin oikein on. Lainaa minulle armoa ja woimaa tekemään sitä, kuin sinulle kelwollinen, ja minun alamaisilleni hyödyllinen olisi, ja tulisi rauhan ja yksimielisyyden holhomiseksi. Opeta minua ajattelemaan, ettei tämä minun waltani ole minulta itseltäni, waan sinulta, o sinä kaikkein korkein Jumala! ja etten minä ihmisten, waan sinun tuomiotas pidä, joka olet Herra taiwaassa; ja että sinä olet minun kanssani tuomiossa, ja näet kaikki, mitä minä teen; olet myös kerran kysywä, kuinka minä waeltanut olen, ja tutkiwa, kuinka minä olen toimittanut. Sillä minä olen sinun waltakuntas wirkamies, ja minulla on wähä aika elää samassa uskotussa wirassa, sillä se käy wihdoin niin: tänä päiwänä kuningas, huomena kuollut. Ja että sangen kowa tuomio pitää senkaltaisen esiwallan ylitse käymän, joka ei oikein hänen wirkaansa edesseiso, ja tee sitä, minkä Herra on asettanut, ja ne, jotka woimalliset owat, pitää myös woimallisesti rangaistaman, sillä hän, joka on kaikkein Herra, ei pelkää yhdenkään muotoa, eikä hämmästy yhdenkään woimaa; hän on tehnyt sekä pienet että suuret, ja pitää yhdenkaltaisen murheen kaikista: niin auta nyt laupias, ijankaikkinen Jumala, että minä sinun pyhän sanas itseäni opettaa ja kurittaa annan, oikein minun wirkaani edesseisomaan, etten minä tekisi eli sallisi tehdä jollekulle ylellistä wäkiwaltaa ja wääryyttä, ja en antaisi wäärydelle waltaa, enkä sallisi sen itseäni wetää ja wiedä pois oikialta tieltä. Minä olen sinun palwelias ja sinun palkka-piikas poika, heikko ihminen, joka en kauwan elä, jolla on wähän ymmärrystä sinun laissas ja oikeudessas: niin lähetä minulle wiisautta sinun pyhästä taiwaastas, ja sinun kunnias istuimelta, että hän olisi minun kans-

Digitized by Google

ni, ja minun kanssani työtä tekisi, sen päälle, että minä ymmärtäisin ja tietäisin, mikä sinulle kelwollinen ja otollinen on, joka myös minua toimellisesti johdattaisi kaikissa minun töissäni, ja warjelisi minua woimansa kautta, että kaikki minun tekoni mahtaisiwat sinulle, o Herra! otolliset Christuksessa Jesuksessa, meidän Wapahtajassamme olla. Amen.

4. Esiwallan ja hallitsian rukous.

O Jumala! joka olet kaikkein kuningasten Kuningas ja kaikkein herrain Herra, joka olet minun hallitsiaksi monen ylitse pannut: anna minulle korkeudesta taito ja ymmärrys, wäki ja woima, tätä korkeaa wirkaa oikein edesseisoa. O Herra, minun Jumalani! warjele minun sydämeni ylpeydestä ja armottomuudesta. Anna minun waeltaa sinun suosios jälkeen oikeassa jumalisuudessa, että minä minun alamaisiani neuwolla ja hywällä esimerkillä oikialle tielle johdattaisin, hywiä suojelisin, pahoja ja jumalattomia rankaisisin; että minulla aina olisi armollinen Jumala ja lewollinen omatunto, niin myös rakkaus ja lohdutus alamaisiltani. Ja sitte, koska sinun tahtos niin on, että silloin iloisesti täältä eriäisin ja pelkäämätä sinun istuimes eteen astuisin, ja siinä kuulisin sen iloisen äänen: ah, sinä hywä ja uskollinen palwelia! Kuule ja auta minua, minun Jumalani, Lunastajan Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

5. Alamaisten rukous.

Sinä kaikkitietäwä ja laupias Jumala, joka kaikki soweliaasti ja hywin laitat, sinä olet asettanut esiwallan wiran hywille kiitokseksi ja pahoille rangaistukseksi: me kiitämme sinua sydämestämme, että mulle armollisen ja hurskaan esiwallan suonut ja antanut olet, jonka armollisen ja hywän hallituksen ylitse me sydämestämme taidamme iloita. Warjele, o kaikkiwaltias Jumala! meidän korkia ja uskollinen esiwaltamme, meidän herramme ja keisarimme. Siunaa häntä oikialla jumalisuudella, taidolla ja ymmärryksellä ja lainaa uskolliset neuwon antajat ja käskyläiset, että

Digitized by Google

sinun jumalallinen kunnias ylitse kaikkia edesautetuksi tulisi, ja meidän rakas isänmaamme hywin edesseisotuksi ja hallituksi. Anna meille myös, o laupias Jumala! kuuliainen ja nöyrä sydän, että me meidän esiwallallemme olisimme uskolliset ja kaikissa, kuin ei sinun pyhää käskyäs wastaan ole, kuuliaiset, ja niin jumalisen esiwallan alla rauhassa ja lewossa eläisimme, kaikessa jumalisuudessa ja kunnialisuudessa. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

6. Keisarin neuwon-antajan, eli jonkun muun korkian wirkamiehen rukous.

Pyhä, laupias, ainoa wiisas Jumala ja Isä! Sinä, joka kaikki sinun jumalallisen edeskatsomises ja wiisautes jälkeen asetat ja hallitset, niin myös uskot sinun palwelioilles jokaiselle hänen leiwiskänsä, joidenka seassa minä olen se kaikkein halwin: katso, minä olen aiwan kelwoton ja mahdoton siihen armoon ja totuuteen, jonka sinä minulle teet; sillä mikä minä olen, että sinä minun niin korottanut ja tähän wirkaan pannut olet! Minä rukoilen sinua nöyrästi, ettäs tahtoisit armosta minulle anteeksi antaa, että minä usein tässä minun kutsumises sani olen ollut laiska, ja en toimittanut kaikkia sinun sanas, ja sinun pyhän tahtos jälkeen. Ah, Herra! poista minusta pois se rangaistus, jonka sinä sanot: pahasti kirottu olkoon se, joka tekee Herran työn laiskasti. Ah, Herra minun Jumalani! ole minulle laupias ja hallitse minua edespäin sinun Pyhällä Hengelläs, että minä ojennan kaikki minun kutsumiseni teot, ja kaikki minun asiani sinun jumalallisen sanas jälkeen; ennen kaikkia etsin niissä sinun pyhän nimes kunniaa, sinun waltakuntas enennystä, ja sinun pyhän tahtos täyttämystä; niin myös aina nämät sanat pidän mielessäni: joka minua kunnioittaa, häntä tahdon minä myös kunnioittaa. Ylöswalaise minun ymmärrykseni sinun jumalallisella walollas; lähetä sinun wiisautes, että hän olisi minun kanssani, ja minun kanssani työtä tekisi. Lähetä sinun enkelis minun eteeni, joka kaikissa minun teoissani ja menoissani minulle

Digitized by Google

tien walmistaisi, ja poistaisi kaikki esteet; niinkuin sinä olet tämän armon kaikille sinun uskollisille palwelioilles osottanut jo alusta. Tee minua myös soweliaaksi siihen wirkaan, ja siihen työhön, jota minun toimittaman pitää, sillä se uskallus on minulla sinun päälles: ei että minä olen itsestäni sowelias jotakin neuwoa löytämään; waan neuwo sinä minua, niinkuin sinun wälikappalettas, ja sinun armos astiaa, että minä ne lahjat, jotka sinä minulle uskonut olet, oikein käyttäisin, sinulle kunniaksi ja minun lähimmäiselleni hywäksi. Anna minulle armoa ja hywästi siunausta, että kaikki mahtaisi sinun tahtos jälkeen onnellisesti tapahtua, niinkuin sinä sen annoit Josephille ja Danielille. Estä ja hillitse sen pahan wihollisen wiekkaus ja petos, ettei hän siinä hywässä, kuin minun toimittaman pitää, olisi minulle esteeksi ja wahingoksi. Sinä Israelin wartia, walwo ja pidä sinä itse minusta waari; ja warjele minun sisälle- ja uloskäymiseni nyt ja ijankaikkisesti. Amen.

7. Tuomarin rukous.

Herra kaikkiwaltias Jumala, joka olet Tuomari jumalain seassa maan päällä: että sinä minua pyhän edeskatsomises kautta olet siihen kutsunut, että minun tuomarin wirassa palweleman pitää, saattaman köyhille ja orwoille oikeutta, ja auttaman raadollista ja köyhää oikeuteensa: niin ylöswalaise minun ymmärrykseni ja wahwista minua sinun armollas, että minä minun wirkani uskollisesti ja ahkerasti mahtaisin toimittaa. Herra, minä tiedän, kuinka ankarasti sinä uhkaat niitä, jotka wäärin lain tekewät, ja wäärän tuomion kirjoittawat, että he sen köyhän asian wääntäisiwät; anna minulle sentähden mieli ja sydän, että minä ilman muodon katsomista taitaisin oikein tuomita, enkä katsoa jumalattoman muotoa, waan auttaa sitä ylönkatsottua ja köyhää heidän wäkiwallastansa, jotka häntä wainoowat. Johdata minua, Herra, sinun totuudessas, ja kiinnitä minun sydämeni siihen yhteen, että minä sinun nimeäs pelkäisin, sen päälle, että minä

Digitized by Google

kaikissa asioissa mahtaisin wiisaasti toimittaa, tutkia ja puhua, mikä oikein on, kawahtaa itseäni ahneudesta ja oman parhaan etsimisestä, ja aina ajatella sinun tulewaista hurskasta tuomiotas, jossa sinä minun ja kaikki ihmiset heidän töidensä jälkeen tuomita tahdot. Auta minua, o Jumala! että minä aina sinun pyhän lakis ja käskys silmäini edessä pitäisin, joka parhain opettaa minua, kuinka minulla olisi saastuttamaton omatunto, ettei minun oma sydämeni minua tuomitsisi, waan että minulla aina olisi wahwa uskallus, että minä sinulta olen saawa sen awun, jonka minä sekä ajallisesti että hengellisesti tarwitsen. Amen.

8. Rukous siunauksesta wiran ja kaikkein christillisten asiain toimituksessa.

O kaikkiwaltias Jumala! joka minunkin olet kutsunut sinun huonees haltiaksi, ja käskenyt wirkani askareet uskollisesti toimittaa, siunaa minua ylitse kaikkia oikialla jumalisuudella, ja anna minulle ymmärrys, anna taito ja woima, taitawasti toimittaa, mitä minulle käsketty on, niin että minä siitä ainoasti sydämen ilolla waarin otan, enkä kenenkään muiden wirkaan ja toimitukseen itseäni sekoita. Anna minun, laupias Jumala! kaikissa edesottamisissani ylitse kaikkia etsiä sinun pyhän nimes ylistystä ja kunniaa, ja kaikissa itseni niin käyttää, että minä en ainoastansa omaa, waan myös lähimmäiseni parasta katsoisin, ja tytyisin minun osaani, jonkas minulle armollisesti antawa olet. Nyt Herra, minun Jumalani, älä minulta sitä kiellä, waan hallitse minua niin, että minun sieluni aina rikastuisi oikiassa uskossa, niin minulla on kyllä sekä täällä, että ijankaikkisesti. Amen.

9. Awiomiehen rukous.

Laupias, ijankaikkinen Jumala! sinä, joka ihmisen sukukunnan lisääntymiseksi sen pyhän awiokäskyn säädyn paratiisissa asetit, ja olet minun myös antanut senkaltaiseen säätyyn tulla: minä rukoilen sinua kaikesta sydämestä, että tahtoisit siihen lainata minulle sinun isällistä apuas ja turwaas, että minulla mah-

Digitized by Google

taisi olla awio-puolisotani kohtaan totinen rakkaus ja uskollisuus. Lainaa armos, että minä suosiossa oleskelisin ja asuisin hänen tykönänsä toimen kanssa, ja osottaisin hänelle, joka myös armon ja elämän kanssaperillinen on, welwollisen kunnian. Anna, että minä mahtaisin hallita ja wallita häntä, niin myös minun lapsiani ja perhettäni, sinun tuntoos ja jumalalliseen kunniaas, ja kaikkeen siiwollisuuteen ja kunniallisuuteen. Warjele meitä, o rauhan Jumala! wihasta, riidasta, eripuraisuudesta ja wahingollisista epäluuloista. Ja jos jonkun muotoisia wikoja taitaa tapahtua, niin auta meitä armollisesti, että me niinkuin sinun lapses mahtaisimme ne kärsiwällisesti kärsiä ja toinen toisellemme anteeksi ja myöten antaa. Siinä siwusta lahjoita meille hywä terweys ja raittius. Siunaa meidän työmme ja ajallinen rawintomme. Lainaa uskollisia ja kuuliaisia palkollisia. Anna minulle myös, että minä kärsiwällisesti ristin kantaisin, ja että me tämän elämän jälkeen mahtaisimme toinen toisemme löytää ijankaikkisessa ilossa ja kunniassa. Amen.

10. Awiowaimon rukous.

O Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki! jolta tulee kaikki armo ja hywästi siunaus: katso minun heikon päälleni sinun armos silmillä, jonkas siihen pyhään awiosäätyyn kutsunut, ja perheen emännäksi säätänyt olet. Anna minulle sinun palkka-piialles sinun pyhä armos, että minä sinua ennen kaikkia rakastaisin, sinua etsisin, ja olisin aina walmis sinua oikein palwelemaan. Niin myös sitä lähin kunnioittaisin, pelkäisin ja rakastaisin minun herraani ja awio-miestäni, olisin hänelle kaikessa soweliaisuudessa kärsiwällisyydellä ja hiljaisuudella, kunniallisessa ja puhtaassa toimituksessa nöyryydellä kuuliainen. Älä anna minun kaunistukseni olla ylpeydessä ja pahentawaisessa waatteen-parressa; waan että se salattu ihminen minun sydämessäni on ilman wilpitä, ja kaunistettu siweyden hengellä ja kaikilla christillisillä awuilla. Lainaa armoa, o Jumala! että minä siweydellä, sinun pyhän nimes kunniaksi ja ylis-

Digitized by Google

tyksesi, kaswatan minun lapseni Jumalan pelwossa ja christillisissä awuissa, ja etten minä heissä yhtään syntiä, uppiniskaisuutta eli ylpeyttä salli eli matkaan saata. Opeta minua ymmärtäwäisesti ja kärsiwällisesti hallitsemaan minun huonettani ja perhettäni, tietäen sen, että minulla on myös minun ylitseni hallitsia taiwaassa. Anna armo, että minulla, minun rakkaalla miehelläni ja lapsillani, terweyden ja raittiuden kanssa, sinun jumalallisen tahtos jälkeen, meidän rawintomme olisi; olisimme meidän wihamiehiltämme wahingoittamata, ja niin nautitsisimme maailmaa, ettei se meidän autuudellemme esteeksi olisi, waan että me kaikissa etsisimme sinua, Herra, ja ahkeroitsisimme sinun isällisen suosios jälkeen kärsiwällisyyden kanssa ristiämme kantamaan, ja kiinni riippumaan sinun palweluksessas aina loppuun asti, ja meidän lopussamme sisälle otettaisiin ijankaikkisen elämän asuin-siaan taiwaassa. Amen.

11. Raskaan waimon rukous.

Kaikkiwaltias, laupias Jumala, taiwaan ja maan Luoja! sinä, joka synnin tähden olet pannut minun ja koko waimon-puolen päälle, sinun jumalallisen tahtos jälkeen, että meidän pitää surulla ja kiwulla synnyttämän meidän lapsemme, ja täyttämän maata; että nyt tämä on sinun jumalallinen tahtos, jonka minä tunnustan, ja pyhäksi ja hywäksi kunnioitan ja ylistän, sillä kaikki mitä sinä olet säätänyt ja tehnyt, se on kaikki sangen hywä: niin minä rukoilen sinua, sinun Poikas Jesuksen Christuksen kautta, että sinä autat minua kärsiwällisyyden kanssa kantamaan ja ylitsewoittamaan minun tuskani; ja että sinä ajallansa armollisesti kirwoitat minua, minun kohtuni hedelmän iloisella päälle katsomisella, ja muutat minun suruni iloksi. Sillä wälillä ylöspidä minua sinussa, ja warjele minua, niin myös minun hedelmäni minun ruumiissani, kaikesta wahingosta. Suojele minua, etten minä tee hedelmälleni minun kohdussani yhtään wahinkoa tapaturmaisen lankeemisen, loukkaamisen, pikaisen wihastumisen, eli jonkun muun kautta, sen päälle, ettei

Digitized by Google

minulle pahoin käwisi. Auta, että minä otan waarin minun käymisestäni, kaikesta minun tekemisestäni ja jättämisestäni, ja laitan ja toimitan ymmärtäwäisesti. Ja kuin minun aikani tullut on, että minun synnyttämän pitää, niin auta, että minä pelkäämätä, sinun jumalallisen apus oikiassa awuksi huutamisessa, rohkiasti itseni siihen annan, ja synnytän eläwän, hywin luodun ja ymmärtäwäisen ihmisen maailmaan, sinun jumalallisen suosios jälkeen. Suo myös, että hän saa sen pyhän kasteen, ja syntyy wasta-uudesta wedestä ja hengestä siihen ijankaikkiseen elämään, ja tulee sinun taiwaan waltakuntas perilliseksi, palwelemaan sinua oikiassa tunnossa ja christillisessä elämässä. O Herra Jumala, laupias Isä! warjele minua ajattomasta synnyttämisestä. Sinun tahtoos, joka kaikissa paras on, annan minä itseni; sinun haltuus annan minä myös minun ruumiini hedelmän. O uskollinen Jumala! sinä olet minun luonut ja lunastanut; sinun minä olen! tee minun kanssani niinkuin sinä tahdot. Sinun päälles minä itseni luotan, niin kauwan kuin minä elän; sinä olet minun lohdutukseni ja korkein turwani Christuksessa Jesuksessa, meidän Herrassamme. Amen.

12. Wanhempain rukous lastensa edestä.

Ah totinen, rakas Jumala ja Isä, kaikkein luontokappalten Luoja ja ylöspitäjä! minä kiitän sinua sydämestäni sen ruumiin hedelmän edestä, jonkas minulle siunauksen kautta antanut olet. Ja rukoilen sinua sydämellisesti, ettäs sanonut olet, tahtowas antaa Pyhän Henkes kaikille niille, jotka sinua sen edestä rukoilewat. Lahjoita sentähden minun köyhät lapseni Pyhällä Hengelläs, että hän syntyttäisi heissä totisen Jumalan pelwon, joka on wiisauden alku, ja sen oikian ymmärryksen; joka sen jälkeen tekee, hänen kiitoksensa pysyy ijankaikkisesti. Wahwista myös heitä sinun totisessa tunnossas. Warjele heitä kaikesta epäjumalan palwelukseta ja wäärästä opista, anna heidän oikiassa, autuaaksi tekewäisessä uskossa ja kaikessa jumalisuudessa ylöskaswaa, ja siinä pysywäisinä olla hamaan loppuun

Digitized by Google

Anna heille uskollinen, tottelewainen ja nöyrä
n: niin myös se oikia wiisaus ja ymmärrys, että
nahtaisiwat kaswaa ja wahwistua ijässä ja armossa
ıalan ja ihmisten edessä. Istuta heidän sydämiinsä
aus sinun jumalalliseen sanahas, että he olisiwat
aat rukouksessa ja Jumalan palweluksessa, kunni-
et Jumalan sanan palwelioille, ja waelluksessansa
ista kohtaan wilpittömät; käytöksissänsä häweliäät,
›issansa siwiät, sanoissa totiset, töissä yksiwakaiset,
ituksissa wiriät, kutsumuksen askareissa onnelliset,
ssa ymmärtäwäiset, kaikissa selkiät, kaikkia ihmisiä
aan hiljaiset ja ystäwälliset. Warjele heitä tämän
ilman pahennuksista, ettei he pahan seuran kautta
i haukutelluiksi. Warjele heitä maailmallisesta tur-
›esta, ylönpaltisuudesta, hekumasta ja ylpeydestä.
anna heidän horjahtaa tuhlaamiseen ja siiwotto-
ıteen, ettei he sen kautta lyhentäisi ikäänsä eli saat-
toisille wahinkoa. Ole heidän warjeluksensa kai-
isessa waarassa, ettei he saisi wahinkoa eli tapa-
naisesti hukkuisi. Älä anna minulla olla heistä pilk-
ja häpiää, waan kunniaa ja iloa: sen päälle, että
n waltakuntas myös heidän kauttansa tulisi enä-
, ja niiden uskowaisten luku suureksi, jotka taiwaas-
›öytäs tykönä istuwat, niinkuin taiwaalliset öljy-
n wesat, ja sinua kaikkein walittuin kanssa kiittäi-
ıt, kunnioittaisiwat ja ylistäisiwät, Jesuksen Chris-
en, meidän Herramme kautta. Amen.

13. Lapsen rukous.

h, armollinen, laupias, rakas Jumala ja Isä! joka
olet se oikia Isä, kaiken sen ylitse kuin isäksi kut-
an taiwaassa ja maan päällä: minä kiitän sinua
esta sydämestäni, että olet antanut minulle minun
ıhempani, isäni ja äitini; ja tähän asti ylöspitänyt
ä hywässä terweydessä ja menestyksessä. Tämän
en hywän tekos edestä olkoon sinulle kiitos, kunnia
ylistys! Ja rukoilen sinua nöyrästi, että armosta
›oisit anteeksi antaa minun tottelemattomuuteni, jolla
ä usiasti wanhempiani wastaan rikkonut olen, ja pois

Digitized by Google

poistaa se rangaistus, jonka sinä sanassas uhkaat. Anna minulle kuuliainen ja kiitollinen sydän heitä kohtaan, että minä heitä kunnioitan, pelkään ja rakastan; kuuliaisuudellani ja sinun jumalisella pelwollas heitä ilahutan; tunnustan heitä Jumalan asetukseksi, ja wastaan otan heidän isällisen hywin ajatellun rangaistuksensa ja nuhteensa kärsiwällisesti. Opeta myös minua ajattelemaan, kuinka waiwaloinen minä olen ollut äitilleni; millä suurella tuskalla ja työllä hän minun on kaswattanut. Sitä wastaan anna minun kunnioittaa häntä kärsiwällisyyden, rakkauden, nöyryyden ja pelwon kanssa, sekä sanoissa että töissä; että minä perisin siunauksen ja en kirousta. Anna minun Herrani Jesuksen Christuksen nöyryyden esimerkki aina silmäini edessä oleskella: joka isälüensä oli kuuliainen hamaan ristin kuolemaan saakka. Lahjoita minulle Isaakin kuuliaisuus, Jaakobin pelko, Josephin siweys, nuoren Tobian jumalisuus. Lainaa myös wanhemmilleni Abrahamin usko, Isaakin hywästi-siunaus, Jaakobin warjelus, Josephin onnellisuus, ja wanhan Tobian laupeus. Anna heidän lewollisessa elämässä, rauhassa ja yksimielisyydessä wanhentua. Huojenna risti, ja auta heitä sitä kantamaan. Kuule heidän rukouksensa, siunaa heidän elatuksensa. Warjele heitä kaikesta pahasta sielun ja ruumiin puolesta. Ja kuin heidän kuolema-hetkensä, jonkas armollisesti wiiwyttäös, lähestyy, niin anna heidän hiljallensa nukkua, ja ota heitä tykös siihen oikiaan isän-maahan, Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

14. Leskein rukous.

O kaikkiwaltias ja armollinen Jumala! joka sinun kaikki-tietäwästä neuwostas, ja jumalallisesta edeskatsomisestas olet tästä pahasta maailmasta poijeskutsunut ja ijankaikkiseen iloon wienyt minun rakkaan, nyt sinun tykönäs autuaan puolisoni, ja minun tähän surulliseen ja wiheliäiseen lesken säätyyn asettanut: armahda minun päälleni, ja anna kärsiwällisyydellä ja kiitoksella tämä sinun isällinen kuritukses wastaan ottaa, ja siinä siwoussa ajatella, että sinä, Herra minun

Digitized by Google

Jumalani, olet, joka olet antanut, sinä olet myös jälleen ottanut; sinun nimelles olkoon ijankaikkinen kiitos! Nyt Herra minun Jumalani! ole minulle armollinen, anna minun kaikki sopimattomat ajatukset poijespanna, ja ainoastansa ajatella sitä iloa, johonka minun rakas puolisoni tullut on, johonka minä myös toiwon tulewani, ja niin nämät maailmalliset halpana pitäisin. Anna minun puhdasta ja kunniallista elämää pitää tässä surullisessa tilassani. Anna minulle hywästi sinunkses, että minä taitaisin itseni kunniallisesti elättää, suruun jääneet lapseni ylläpitää ja kunniallisesti Herran pelwossa ylöskaswattaa. Jos sinä, o laupias Jumala! tahdot minua jälleen jollakin tawalla lohduttaa ja ilahuttaa, niin minä sinua sen edestä sydämestäni kiitän. Waan jos ei, niin tapahtukoon, o Jumala! sinun tahtos; ja jos wielä enemmän surua ja tuskaa päälleni tulee, niin ylläpidä minua sinun runsaalla lohdutuksellas, että minun uskoni ja toiwoni sen kautta koeteltaisiin, että minä loppuun-asti wahwana pysyisin, ja tämän ajallisen murheen jälkeen saisin ijankaikkisen ilon, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

15. Leski-waimon rukous.

Ah, sinä totinen, armosta rikas, suloinen ja armollinen Jumala! joka itse olet kutsunut sinuas isättömäin Isäksi, ja leskein Tuomariksi: isättömäin Isäksi, ettei heillä yhtään isää ole maan päällä, joka heitä sydämellisesti niin rakastaa, kuin luonnollisia lapsiansa; joka heistä niin ahkerasti ja wiriästi murhetta pitää, kuin luonnollinen isä; joka heille toimittaa tarpeensa, niinkuin isä; joka heitä kaswattaa, lohduttaa ja heidän sairaudessansa heitä armahtaa, niinkuin isä lapsiansa. Tämän rakkaan ja laupiaan isän wiran olet sinä luwannut päälles ottaa; taidat myöskin sen minun, minun omaisteni, ja kaikkein köyhäin isättömäin päälle isällisesti ja uskollisesti toimittaa; heitä isällisesti rakastaa, edeskatsoa, elättää, kaswattaa, lohduttaa, ja heidän päällensä, niinkuin sydämestä rakas isä, armahtaa. Leskein tuomariksi olet sinä itses nimittänyt, että

Digitized by Google

heidän siltä murialta maailmalta paljon kärsiä täytyy, ja ei hawaita jotakuta turwaa eli lohdutusta; mutta täytyy, niinkuin wiheliäisten, turwattomain ja hyljättyin, antaa kaikki tuulet ylitsensä käydä. Sentähden rukoilen minä sinua nöyrästi, että sanonut olet: että Herra, joka sinun tehnyt on, on sinun miehes, joka kaiken maailman Jumalaksi kutsutaan; että myös minun, niinkuin turwattoman ja hyljätyn, tahtoisit ottaa kaikkiwaltiaasen turwaas, ja ei sallia sen häijyn maailman saattaa minulle wäkiwaltaa ja mielikarwautta, mutta warjele ja piiritä minua ja minun surullista huonettani sinun pyhällä lupauksellas, kussas näin sanot: ei sinun pidä leskiä murheellisiksi saattaman, sillä koska he huutawat minun tyköni, niin minä tahdon totisesti kuulla heidän huutonsa; ja teen sinun waimos leskeksi ja sinun lapses orwoiksi. Anna nämät ja usiammat sinun sanas olla minun ja köyhäin orpoin ympärillä niinkuin wahwa muuri. Ylösherätä hurskaita sydämiä, jotka ymmärtäwät, että se on puhdas ja saastaton Jumalan palwelus, etsiä orpoja ja leskiä heidän murheessansa, se on: neuwolla, awulla, ja lohdutuksella heitä holhoa. Warjele minua, rakas Isä, walehtelioista ja wäärästä kielistä. Anna armos, että minä täsä yksinäisyydessäni panen minun toiwoni sinun ainoan päälles; asetan sinun tykös kaiken minun turwani, ja sen totisella uskolla ja wahwalla luottamuksella käsitän. Sinä tahtoisit myös siunata minun jauho-wakkaiseni, niinkuin lesken Sarpatissa, joka wastaan-otti propheetan Elian, ja älä salli sen tulla tyhjäksi; eikä myös minun öljy-astiani uloswuotaa ja kuiwettua, niinkuin se tapahtui sille köyhälle leskelle, joka propheetan Elisan siunauksen jälkeen öljy-astiastansa täytti kaikki hänen astiansa, niin että hän lapsinensa, ainoastansa Jumalan sanan ja siunauksen kautta, tuli rawitukſi ja ylöspidetyksi; sen päälle, että minä tuntea mahtaisin, sinua olewan minun Isäni, Ylöspitäjäni, Lohduttajani ja Pelastajani, sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

16. Isättömän ja äidittömän lapsen rukous.

O laupias Jumala! joka olet isättömäin edeswastaaja, ja oikia Isä kaikkein ylitse, jotka lapsiksi kutsutaan taiwaassa ja maassa, armahda sinuas minun wiheliäisen itsättömän (äidittömän) lapsen päälleni, joka siihen waiwaloiseen tilaan joutunut olen, ettei minulla ketään ole, joka todella minun parastani katsoo. Sinä olet minun Isäni ja edeswastaajani, holho minua tässä minun nuoruudessani, opeta minua oikein sinua ja ijankaikkisen elämän tietä tuntemaan: kehoita jumalisia ihmisiä minua oikein johdattamaan, että minä kaikissa kunniallisissa ja luwallisissa menoissa kaswaisin; warjele minua kaikista pahoista ja jumalattomista kanssa-käymisistä, ja kaikista, jotka minua pahentaa taitaisiwat; auta, että minä kaikkinaista kiusausta, oikialla uskolla wastaan seisoisin, ja sinua oikiassa jumalisuudessa tässä maailmassa palwelisin, ja sitte sinun tykönäs ijankaikkisesti eläisin, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

17. Rukous, kuin joku tahtoo itsensä awiosäätyyn antaa.

Kaikkiwaltias, ijankaikkinen Jumala, joka sen pyhän awiokäskyn säädyn asettanut, siunannut ja warjellut olet; sinä olet minun antanut siihen ikään ja ymmärrykseen tulla, että minä sinun jumalallisella awullas taidan itseni siihen antaa: niin osota minulle jumalinen, hywä ja toimellinen persoona, joka tulisi minulle suloiseksi ja uskolliseksi puoliskoksi, jonka kanssa minä jumalisuudessa ja oikiassa awiokäskyn rakkaudessa yhdessä eläisin; anna minun oikein ja puhtaasti tästä pyhästä säädystä ajatella ja puhua, ja niin itseni siihen antaa, että minä ylitse kaikkia minun taiwaallisen ylkäni Jesuksen Christuksen mielen jälkeen eläisin, joka Isän ja Pyhän Hengen kanssa armollisesti minun rukoukseni ja huokaukseni tässä ja kaikissa luwallisissa asioissa kuulkoon! Amen.

18. Sotamiehen rukous.

O kaikkiwaltias Jumala Sebaoth! joka sinun pyhät enkelis myös siihen toimittanut ja asettanut olet,

Digitized by Google

että heidän kauttansa kaikessa maassa ja kaikissa kansoissa taikka sodit, eli rauhan ylöspidät; sinä, joka kuningas Dawidille, hänen nuorella ijällänsä, urhollisuutta ja woimaa niin armollisesti lahjoitit, että hän sen suuren Goliathin lingolla tarkoitti ja löi, waikka hän oli wähäinen, warustamaton ja sotaan tottumaton; sinä, joka Simsonille, Pyhän Hengen awun kautta, annoit ylönluonnollisen wäkewyyden ja woiman Philisterejä wastan: ah, laupias, suuri Jumala! jos meidän asiamme, josta me nyt sodimme, on oikia (kuin emme muutoin tiedä), niin me rukoilemme sinua, että meidän wihollistemme sydämet tahtoisit taiwuttaa rauhaan, ettei niin paljon Christittyin werta tulisi wuodatetuksi, eli myös äkillisen hämmästyksen heidän päällensä lähettää, ja niin meille armollisen woiton, kuitenki helpolla weren wuodatuksella ja wahingolla, armollisesti lainata; sen päälle, että tämä sota mahtaisi pian loppua, ja me sinua woiton wirrellä ylistää ja kiittää saisimme, joka kaikissa ja kaikkein ylitse, niinkuin kaikkiwoimallinen Herra, hallitset ja wallitset ijankaikkisesti. A.

19. Kauppamiehen rukous.

O hywä Jumala! joka kauppamiesten säätyäkin kohtaan olet sinun armollisen suosios osottanut: anna minulle, joka sinun jumalallisesta tahdostas tähän säätyyn tullut olen, sinun armos ja siunaukses, että minä aina Jumalan sydämessäni ja silmäini edessä pitäisin, enkä ketään minun kaupassani pettäisi, ja niin hywän omantunnon pitäisin; ja että minä luwalliseen ja kohtuulliseen woittoon tyytyisin, josta minä itseni kunniallisesti ruokkia ja ylläpitää taitaisin. Warjele, o laupias Jumala! minun sydämeni ja haluni aheudesta ja maailmallisten tawarain himosta; anna minun ylitse kaikkia rakastaa taiwaallisia tawaroita, ja niitä nautita täällä wahwalla uskolla ja pelkäämättömällä toiwolla, ja sitte sinun tykönäs ijankaikkisesti. Amen.

20. Wirkamiehen rukous.

Herra Jumala kaikkiwaltias! sinä, joka yksinkertaisia wirkamiehiä et ole unhottanut, waan heitäkin ja

Digitized by Google

heidän wirkaansa pyhässä sanassas muistanut; anna minullenkin armos, että minä siinä wirassa, johonka minä kutsuttu olen, Jumalan pelwossa kunniallisesti ja ilman petosta elatustani pyytäisin. Siunaa sinä, Herra, minun kätteni työt; anna minulle terweys ja woima minun edesottamisissani; anna minulle uskolliset työ-kumppanit, ja ylitse kaikkia tytywäinen sydän, etten minä kadehdi rikasten paljoutta, enkä ole kowa köyhiä ja tarwitsewaisia kohtaan. Warjele minua, o Jumala! etten minä työlläni pyhää päiwää turmelisi, waan sen suurella jumalisuudella pitäisin, ja mitä minä silloin opin, sitä minun työssäni ajattelisin, ja kaikissa menoissani itseni christillisesti käyttäisin: niin minä totisesti olen sinulle otollinen, jobo minä olen rikas eli köyhä. Sen minulle suokoon ja antakoon Isä Jumala, Poika Jumala, Pyhä Henki Jumala. Amen.

21. Peltomiehen rukous.

Kaikkiwaltias Jumala ja kaikkein Luoja! sinä olet pannut Adamin paratiisiin Edenissä, että hän sitä wiljelisi ja warjelisi; sinä olet myös jälkeen syntiin lankeemisen käskenyt meitä otsamme hiessä leipämme syödä: katso, minä olen myös siihen kutsuttu, että minun maata wiljelemän pitää, odottaman sinun siunaustas, ja niin itseni kätteni töistä elättämän. Herra Jumala, sinun puolees minä nostan silmäni, ja rukoilen sinua turwallisesti, ettäs tahtoisit siunata minun työni, kastaa sen, mikä kynnetty on, pois estää kowat ilmat, warjella maan hedelmän, ja antaa meidän siitä saada leipää syödäksemme, siementä kylwääksemme ja karjan-ruokaa eläimille. Warjele minua kiwuloisesta ruumiista, uskottomasta perheestä ja petollisista työ-kumppaneista, pahoista ja wiekkaista kyläläisistä, ja kaikesta kuin minulle minun kunniallisessa elatukseni toimituksessa esteeksi ja wahingoksi olla taitaa. Anna minun, o laupias Jumala! kaikissa edesottamisissani puhdas ja saastuttamaton omatunto pitää, että perääni hywän sanoman, ja omilleni Herran siunauksen jättäisin, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

22. Palweliain eli palkollisten rukous.

O laupias Herra Jesu Christe! joka et köyhiä palwelioitakaan ole ylönkatsonut, waan olet heistäkin murheen pitänyt: anna minulle kuuliainen sydän, rakastaa ja palwella sinua minun Jumalaani kaikesta sydämestä, mielestä ja woimasta; ja että minä olisin uskollinen minun palwelukseessani, johonka minä itseni antanut olen, etten ainoastansa silmäin edessä olisi uskollinen, waan wakaa, niinkuin Herran kaswoin edessä, ja niinkuin minä tahdon, että minulle maksettaman pitää, jos minun Jumala niin suunaa, että minun myös palwelioita pitämän pitää. Anna minulle, o Jumala, minun Wapahtajani! tytywäinen sydän, että minä minun osaani tydyn; käännä myös minun isäntäni sydän hywän haluiseksi minua kohtaan, että me niin toinen toisemme tykö hywän uskollisuuden pitäisimme, suloisesti yhdessä eläisimme, ja hywän omantunnon pitäisimme; kuule minua, o Herra Jesu! sinun pyhän nimes tähden. Amen.

E. Rukoukset moninaisissa tiloissa.

1. Rukous, koska jollekulle kaikki hywin käy.

Sinä hywä ja laupias Jumala! sinulta ei ole yhdenkään ihmisen ajatukset salatut; minä kyllä syystä muistuttelen niitä suuria hywiä tekoja, jotka sinulta minulle nykyiseen hetkeen asti tapahtuneet owat. Sillä minä olen nautinnut minun autuuteni wälikappaleet: minulla on ollut rauha ja lepo, terweys ja yltäkyläinen ylöspitämys, ja kaikki, mitä minun hywään tilaani tarpeellinen olla taitaa. Tämä ei ole tapahtunut minulle minun ansiostani, eikä minun toimelliſuudellani, woimallani eli työlläni, mutta sinun sulasta armostas ja laupeudestas, sinä laupias Jumala ja hywä Isä! että minä kyllä todella mahdan sanoa: minä olen mahdoton kaikkeen siihen armoon ja totuuteen, jonka sinä palwelialles tehnyt olet. Anna minulle nyt kiitollinen sydän, niin suuria hywiä tekojas oikein tuntea, ja sinua sen edestä ylistää ja kiittää, minun tilani jälkeen pal-

Digitized by Google

wella lähimmäistäni, erinomaisesti niitä tarwitsewia. Warjele minua, o Jumala! etten minä pane minun sydäntäni näihin maailmallisiin tawaroihin, jotka sinun armostas ja laupeudestas minulle annetaan. Ja jos sinun jumalallinen tahtos niin on, että ne minulta pois otat, niin anna minulle hywää kärsiwällisyyttä, ja anna minun nautita ne taiwaalliset tawarat: sinun Poikas Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

2. Rukous lohdutuksesta ja kärsiwällisyydestä wastoin-käymisessä.

Isä Jumala, joka olet kärsiwällinen ja aiwan armias! o Jesu Christe, sinä kärsiwällinen Jumalan karitsa! o sinä Pyhä Henki, kaiken lohdutuksen Jumala! wuodata minun sydämeeni oikia kärsiwällisyys kaikissa wastoin-käymisissä, että minä ne kärsiwällisesti wastaan otan, ja itseni annan sinun isällisen kurituksesala, lohduttain itseäni sillä, että jota Herra rakastaa, sitä hän myös kurittaa, ja se on hänelle otollinen, niinkuin poika isällensä. Ja waikka tämä sinun isällinen kurituksesi on aiwan wähä ja kewiä, sen rangaistuksen suhteen, jonka minä synneilläni ansainnut olen; niin anna minulle pyhä armos, että minä kuitenki sen kautta kaikki pahat himot hillitsisin, suruttomuutta wälttäisin, ja wahwistuisin uskossa, toiwossa, rakkaudessa ja hartaissa rukouksissa. Ja että minä niin murheen kautta tulen parannetuksi ja lähenen sinua, Herra Jesu Christe, niin kiitän minä sinua, että minua niin armollisesti kurittanut olet; ja jollei wielä ole yhtään liewitystä toiwottawaa, niin lisää minulle joka päiwä kärsiwällisyyttä; minä tydyn mielelläni sinun tahtoos ja annan anteeksi niille, jotka minua sinun sallimisestas murheellisiksi saattaneet owat. Anna minulle, o Pyhä Henki! wahwuutta minun sieluni autuudeksi. Amen.

3. Rukous suuressa wastoin-käymisessä.

Kaikkiwaltias, wäkewä Jumala! sinä wahwa Luoja ja paimen, kaikkein niiden turwa, jotka sinuhun itsensä luottawat: sywyydestä huudamma me sinun tykös, meidän ahdistuksessamme; me tulemme sinun

Digitized by Google

etees wiheliäisyydessä ja waiwassa, ja rukoilemme nöyrästi: anna meidän rukouksemme etees tulla, kallista korwas huutoomme, ja kuule meitä nopiasti; sillä ahdistus on meidän piirittänyt, ja ei ole yhtäkään, joka meitä lohduttaa taitaa, mutta sinä Herra, meidän Jumalamme! Wahinko on meidän kohdannut, ja ei ole yhtäkään, joka sen poijes kääntää taitaa, paitsi sinua, Herra Sebaoth! Waiwa on päällemme langennut, ja ei ole yhtäkään. joka meitä siitä ulosauttaa taitaa, mutta sinä, Herra kaikkiwaltias, wäkewä Jumala. Sinuun, Herra, me uskallamme; älä anna meidän häpiään tulla; sillä ei kukaan taida häpiään tulla, joka sinua odottaa. Sinuun me itsemme luotamme, älä salli meitä tyköäs hyljättää; sillä ei kukaan taida tulla kädestäs rewäistyksi, joka siihen pyälletty on. Sinun tykös me huudamme, älä anna meidän tulla häpiän ala; sillä ei kukaan ole tullut pilkatuksi, joka tykös tullut on. Sinä kuulet rukoukset, sentähden kaikki liha tykös tulee. Ah Herra! kuin me syntiämme muistamme, niin meidän täytyy totisesti tunnustaa, että meitä pahuutemme tähden waiwataan, ja että meitä tottelemattomuutemme tähden suomitaan. Täytyy sentähden meidän tuntea ja hawaita, minkäkaltaisen tuskan ja sydämen kiwun, Jumalansa hyljätä ja ei häntä peljätä, matkaan saattaa. Mutta me uskomme kuitenkin, ettet sinä, sinun suuren totuutes jälkeen, salli meitä kiusattaa ylitse meidän woimamme; waan teet kiusaukselle lopun, että me sen woimme kärsiä. Meidän syntimme meitä waiwaawat, ja sinun wanhurskas wihas peljättää meitä; me pakenemme sentähden etehemme asetetun armoistuimes tykö, ja sinun Poikas, meidän Wapahtajamme Jesuksen Christuksen nimeen, ynnä rukoillen syntein anteeksi saamista, niin myös ylösauttamista tästä meidän waiwastamme ja waktoinkäymisestämme; muutoin emme rohkenisi tätä sinulta anoa. Waan katso, o Jumala! sinun Poikas itse, niinkuin Wälimies ja ylimmäinen Pappi, rukoilee meidän edestämme; kuinkas siis sinä taitaisit kieltää meiltä meidän anomustamme?

Digitized by Google

Kahdenkertaisella walalla sinä olet wannonut meille että mitä me ikänä rukoilemme hänen nimeensä, pitää meille annettaman; kuinkas meidän siitä pitäisi siis epäilemän? Eikö meidän pidä itsiämme Dawidin kanssa lohduttaman, ja sanoman: Herra kuulee meidän walituksemme; meidän rukouksemme Herra yläsottaa. Kaikki meidän wihollisemme pitää häpiään tuleman, ja takaperin kääntymän; mutta emme ikänä tahdo unhottaa sinun hywyyttäs ja wakuuttas; waan saarnata sinun nimeäs ja julistaa sinun kiitostas aina ja joka paikassa. Me tahdomme myös mielellämme wastaan ottaa sen autuaallisen ristin-maljan, ja juoda siitä niin paljon, kuin sinä meille sisälle panewa olet; mutta lainaa sinä meille siihen kärsiwällisyyttä. Ja me tahdomme myös lupauksemme maksaa kaiken kansan edessä, ja sinua täst'edes palwella pyhyydessä ja wanhurskaudessa, kuin sinulle on otollinen. O Herra auta! o Herra anna hywin käydä! sinun pyhän nimes kunniaksi, ja meille ajalliseksi ja iankaikkiseksi hyödytykseksi. Amen.

4. Rukous suuressa murheessa ja ahdistuksessa.

Herra, Herra, Herra! sinun wihas pysyy kuitenkin ainoastansa silmän-räpäyksen: anna hänen lauhtua, anna hänen lakata; älä rankaise minua wihassas! Herra! ei minun waiwani ole ainoastansa ulkonainen, waan myös sisällinen; sentähden on minulla suuri hätä turwasta: mutta sinä ota waari minun sielustani, ettei hän hukkuisi. Minun sieluni on surkeutta täynnänsä, minun syntini owat kyllä wielä enemmän ansainneet; mutta sinä, Herra Jesu! olet kuitenki minun ja kaiken maailman syntein edestä kärsinyt tuskan ja waiwan, ja sinun sielus on murheissansa ollut kuolemaan asti. Ei ole kumminkaan yhtään syntiä, jota et sinä ole sowittanut, ei ole yksikään (katuwainen) niin suuri syntinen, jota et sinä armoos ota: niin lohduta minua nyt sinun armollas, huojenna minun tuskani, warjele minua epäilyksestä. Lisää minulle uskoa, wahwista minun toiwoani: älä minua ylönanna. O Pyhä Henki, e ja wahwista minua, että minä täällä sotia wahwasti

Digitized by Google

mahtaisin, ja kuoleman kautta eloon tulla taitaisin! Amen. Kuule ja auta minua, minun Jumalani! Amen.

5. Sairaan rukous.

Ah sinä laupias, armollinen Jumala ja Isä! minä walitan ja tunnustan sinun edessäs, että minä, hamaan tähän asti, elämäni sangen pahoin olen käyttänyt: ei sinun kunniakses, waan minun lihallisen himoni täyttämiseksi. Minä olen enemmin itselleni ja maailmalle elänyt, kuin sinulle. Ah Herra! kuinka se minua syndämessäni waiwaa, että minä elämäni lyhyen ajan niin pahasti olen kuluttanut: sentähden minä nyt tunnen, että minua synteini tähden etsiskelet, ja tämän sairauden tyköni lähetät, kutsuakses minua parannukseen. Sinä tuomitset minun, Herra, oikeudella ja rankaiset minua sitä warten, etten minä sen jumalattoman maailman kanssa tulisi kadotetuksi. Sinä muistutat minulle tämän sairauden kautta minun kuolewaisuuteni, ja tahdot opettaa minua, että minun elämälläni määrä on, ja että minun täältä pois täytyy. Katso, minun päiwäni on kämmenen leweys edessäs, ja minun elämäni niinkuin ei mitään edessäs. Ah! kuinka peräti tyhjät owat kaikki ihmiset, jotka kuitenki niin surutomasti eläwät? He lähtewät poijes niinkuin warjo, ja tekewät itsellensä suurta kelwotonta lewottomuutta, ja kokoowat, ei tietäen, kenenkä sen saaman pitää. Nyt Herra, millä minä itseni lohdutan? Wapahda minua synneistäni. Ah, Herra! minä tiedän, että minun elämäni seisoo sinun kädessäs; sinä olet kirjoittanut kaikki minun päiwäni sinun kirjaas, jotka wielä oleman piti, ja ei yksikään niistä tullut ollut: ei minun luuni olleet sinulta kätketyt, kuin minä salassa tehty olin. Ja että se nyt sinun tahtos on, että minun pitää sairaana oleman; niin anna myös minun tällä sinun tahdollas olla tytywäinen. Ah Herra! sinun nuoles owat minuun kiinnitetyt, ja sinun kätes painaa minua: ei ole yhtään terweyttä minun ruumiissani, sinun uhkauksen tähden, ja ei yhtään rauhaa minun luissani synteini tähden. Sillä minun syntini käywät minun pääni ylitse,

Digitized by Google

ja niinkuin raskas kuorma owat ne minulle ylön raskaikſi tulleet. Minun ſydämeni wapiſee, minun woimani on minun hyljännyt, ja ei ſilmäini walo ole läsnä minua. Sillä minä olen tehty kärſimään, ja minun työni on joka paikassa edessäni. Ah, minun Jumalani! warjele minun ſieluni kaikista kiuſaukſiſta. Anna tämän ruumiillisen taudin olla ſielulleni parannukſeksi, että hän ſen kautta terweeksi tulee. Warjele minun ſydämeni ja taitoni minun Herrassani Jeſukſessa Christukſessa, ja hänen kauttansa. Warjoo minua ſinun warjelukſellas ja kilwelläs kaikkia perkeleen tuliſia nuolia wastaan, ſillä ſinä, Herra, tiedät, että minä olen ſinun käſi-alas, ja ettäs minun ſawesta tehnyt olet; me olemme ſawi, ja ſinä olet meidän tekiämme: ah kuinka pian minä olen muſerrettu! Sentähden ſäästä minua, o rakas Herra! ſillä et ſinä hylkää ja wihaſſas muſerra ſinun kättes työtä. Sinä olet wetänyt minun äitini kohdusta, ja olit minun turwani, koska minä wielä äitini rinnoilla makaſin; ſinä olet minun olentoni alku ja elämäni Herra, ja ſinulla on walta ſen jälleen ottaa, koska ſinulle kelpaa. Jos ſe nyt on ſinun tahtos, niin oſota minulle ſinun laupeutes, niinkuin kuningas Hiskialle, jonka elämälle ſinä liſäſit wiiſitoiſtakymmentä ajastaikaa. Katſo, turwasta on minulla ſuuri ahdiſtus. Wartioitſe ſydämelliſesti minun ſieluani, ettei hän hukkuiſi, ja heitä kaikki minun ſyntini ſelkäs taakſe. Jollei tämä tauti ole minulle kuolemakſi, niin auta minua jälleen jaloilleni, ja paranna minua, Herra; ſillä minä olen sangen heikko. O ſinä taiwaallinen parantaja, Herra Jeſu Chriſte! ota minua ſinun waarin-pitämiſees; huojenna minun kipuni, ja paranna minua ſinun haawais kautta. Anna ſinun katkeran piinas ja kuolemas olla minun parannukſeni, ja ſinun pyhä sanas ja ſakramttenis minun turwani ja wirwoitukſeni. Mutta jos ſe on ſinun tahtos, että minun tämän taudin kautta pitää waeltaman kaiken maailman tietä, niin minä ſinun pyhään tahtoos tydyn: en minä ole parempi, kuin

Digitized by Google

minun isäni. Ja laske, Herra, sinun palwelias rauhaan menemään, sinun sanas jälkeen; sillä minun silmäni owat nähneet sinun autuutes, jonkas walmistit kaikille kansoille: walkeudeksi, walistamaan pakanoita, ja sinun kansas Israelin kunniaksi. Amen.

6. 7. 8. Wielä kolme lyhempää.

Ensimäinen, Isän Jumalan tykö.

Kaikkiwaltias Jumala, laupeuden Isä, ja kaiken lohdutuksen Jumala! armahda sinuas minun päälleni, niinkuin isä lapsiansa armahtaa. Muista niitä kalliita sanoja, kuin sinä puhunut olet: minun laupeuteni on suuri. Muista siis, että sinun rakas Poikas Jesus Christus on minun tähteni ihmiseksi tullut. Muista, että maailmaa niin rakastit, että ulosannoit ainokaisen Poikas: niin että jokainen, kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman. Senkaltaisessa uskossa sinun Poikas Jesuksen Christuksen päälle, jonkas minulle lahjoittanut olet, tulen minä tykös. Hänen tähtensä pidä minua muistossa, ja ylösota minua armoihin. Sinun haltuus annan minä sieluni; anna minun ijäisesti olla sinun rakas lapses armoissas, ja osota minulle sinun laupeutes, kuin minä wielä elossa olen, ja kuin minun kuoleman pitää: sinun rakkaan Poikas, meidän Herramme Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

Toinen, Jumalan Pojan tykö.

Herra Jesu Christe, minun ainoa turwani ja apuni, joka minun sairauteni kannoit, ja synteini tähden haawoitettiin; sinä Jumalan Karitsa, joka poisotat maailman synnit: ole sinä minun wanhurskauteni, minun pyhyyteni, ja minun lunastukseni. Paranna minun kipuni sinun haawais kautta. Älä sinun wiatonta wertäs minun päälleni anna hukkaan tulla. Älä sinun Pyhää Henkeäs ota pois minulta. Älä minua anna ylön minun wiimeisessä hädässäni: mutta auta minua nopiasti läwitse, ijankaikkiseen elämään. Ajattele sen päälle, että minä olen yksi sinun köyhistä lampaistas, ja sinä minun uskollinen paimeneni; ota minu-

Digitized by Google

kärsiwarrelles, ja kanna minua siihen riemulliseen paratiisiin. Anna myös minun nähdä suloisia kaswojas ja sinun kunniaas. Amen.

Kolmas, Jumalan Pyhän Hengen työ.

O Jumala Pyhä Henki, kaikkein murheellisten ainoa lohduttaja! wahwista ja lohduta minun heikkoa ja surullista sydäntäni; warjele minun uskoni, jonkas minussa waikutat, ja älä salli suitsewaista kynttilän sydäntä sammua. Warjele minua sen pahan wihollisen kiusauksesta. Älä anna minun sydämeni hämmästyä kuolemasta, ja epätoiwoon langeta. Ota pois kärsimättömyys; anna minun mielelläni olla Herralle minun Jumalalleni kuuliainen. Auta minua, että minä eloni autuaallisesti ja ilolla lopettaisin. Warjele minun sydämeni, ja mieleni, minun Herrani Jesuksen Christuksen rauhassa. Ja kuin en minä enää puhua taida, niin warjele ja lukitse sinetilläs minun sydämeeni sen pyhän Jesuksen nimen muisto; ja anna minun siinä autuaallisesti nukkua. Amen.

9. Wielä toinen sairaan rukous.

Ah Herra, meidän parantajamme! joka olet käskenyt, kuin joku sairas on, rukoilemaan Herraa, niin hän parantaa hänen; minä olen raskaan taudin alla, jonka, muiden waiwain kanssa, minä synneilläni ansainnut olen: crinomaisesti, etten minä sinua terween ruumiin edestä kiittänyt ole, ja usein olen terweyteni ylönkatsonut ja wäärin käyttänyt. Nyt minä ymmärrän, ettei mikään tawara ole terween ruumiin wertainen; nyt näen minä, että terweys on kallis lahja ja tawara. Mutta Herra Jumala, sinä armollinen Lunastaja! joka tämän sairauden, niinkuin sanansaattajas, minulle lähettänyt olet, muistuttamaan minulle parannusta ja synnin katumusta: minä lähetän sinulle jälleen, o Herra! hartaan rukouksen, muistuttamaan sinulle sinun laupeuttas. Armahda minua, anna kaikki minun syntini anteeksi, ja paranna minun sieluni; ja jos se on sinulle otollinen, ja minulle hyödyllinen, niin paranna myös minun heikko ja waiwattu ruumiini,

Digitized by Google

ja anna tämän sairauden olla minulle opiksi, että minä tästä lähin terwenden suuremmassa arwossa pidän, ja syntistä elämää ahkerasti wältän. Waan jos sinun tahtos on, o pyhä Jumala! minua pitemmältä tämän kuorman alla pitää, niin anna minun oikialla kärsiwällisyydellä, uskolla ja toiwolla sinussa wahwana pysyä, etten minä sinusta pois luopuisi ijankaikkisesti. Amen.

10. Toinen.

Kaikkiwaltias Jumala ja rakas Isä! katso, minä waiwainen syntinen tulen tässä sinun etees, täynnä syntiä ja wiheliäisyyttä; sillä ei ole minulla ketään muuta, jonka tykö minä turwallisemmasti mennä taidan. Sinä olet Isä, ja olet niin paljon hywää minulle osoittanut: monella lukemattomalla hywällä työllä olet sinä minua kohdannut sentähden, ettäs minua olet rakastanut. Sinä olet antanut minulle hengen ja sielun, järjen ja mielen. Sinä olet minun rawinnut ja werhonut kaikkena minun elin-aikanani: päälliseksi wielä olet sinä ainoan Poikas antanut kuolemaan minun edestäni, että minä ijankaikkisen elämän saisin. Mutta minä köyhä syntinen olen wähän sinun hywistä teoistas huolinut, sinulle aina ollut kiittämätön ja tottelematon, niin etten minä ole mahdollinen kutsuttaa sinun lapseksees. En minä ole rakastanut sinua ylitse kaikkia kappaleita; enkä niin luottanut sinun pyhiin sanoihis, kuin pitänyt olisi. En minä myös ole rakastanut lähimmäistäni, enkä käyttänyt itseäni hänen kohtaansa, niinkuin pitänyt olisi: tosin en minä ole yhtään sinun käsky-sanoistas pitänyt. Kaikki sinun lahjas, kuin sinä minulle antanut olet, olen minä wäärin käyttänyt; ja olen ollut niinkuin jumalaton ja sokia, etten minä, kuin minulle hywin käwi, ole taitanut oikein ajatella, kuinka raskaasti minä sinun wihoittanut olen, ja mitä minä pahalla elämälläni olen ansainnut. Mutta nyt, kuin sinä minua olet etsinyt sairaudella ja heikkoudella, hawaitsen minä, ja sen ymmärrän, että minulle tahtoo olla aiwan työläs, jollet sinä osota armoas. Sentähden en tiedä minä nyt yh-

Digitized by Google

tään muuta neuwoa, kuin paeta sinun tykös, joka niin armollinen ja laupias ja oikia Isä olet, tunnustain minun rikokseni, ja rukoillen kaikesta sydämestä, ettes käwisi oikeudelle minun köyhän syntisen kanssani. Minä rukoilen armoa, ja en oikeutta; tee minun kanssani armollisesti, niinkuin sinä luwannut olet, ja ei kowasti, kuin minä ansainnut olen. Minä annan itseni, rakas taiwaallinen Isä, sinun pyhiin käsiis. Älä katso minun hirmuisia syntejäni ja suuria rikoksiani, waan sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen kowaa kuolemaa ja katkeraa piinaa, jotka hän minun ja kaiken maailman syntein tähden kärsinyt on; ja anteeksi anna kaikki minun syntini, sinun laupeutes kiitokseksi ja kunniaksi. Amen.

11. Kiitos-rukous terweyden edestä, sairaana oltua.

Minä kiitän sinua, kaikkiwaltias Jumala ja Isä, että minua synteini tähden niin isällisesti etsinyt ja kurittanut olet. Se on minulle suloinen, että minua nöyryyttänyt olet, Herra, että minä sinun oikeutes oppisin. O minun Jumalani! kuinka usiasti minä olen ajatellut, niinkuin Hiskia: nyt ei pidä minun enää näkemän ihmisiä, eli oleman heitä läsnä, jotka aikansa ulos eläwät. Minun aikani on pois, ja minulta pois otettu, niinkuin paimenen maja. Nyt Herra leikkaa minun elämäni niinkuin kankuri, hän katkaisee sen poikki niinkuin heikon langan, ja lopettaa päiwän minulta, ennen kuin ehtoo tulee. Mutta minä näen, minun Jumalani, ettei minun sairauteni ole ollut kuolemaksi; waan Jumalan kunniaksi; että sinä, minun Jumalani, sen kautta tulisit ylistetyksi. Sinä olet Jesuksen kiwun ja katkeran piinan tähden armahtanut sinuas minun päälleni, ja minun sieluni sydämellisesti wastaan ottanut; sinä olet heittänyt kaikki minun syntini selkäs taakse, ja suonut minun pitemmältä elää: kuinka hywin sinä olet minun sairauteni muuttanut, ja minua niin armollisesti auttanut! Minä kiitän sinua, minun Jumalani, minä kiitän sinua sydämeni pohjasta, että minun jälleen ylösjoutanut ja wahwistanut olet, että minä jälleen sinun

Digitized by Google

huonettas etsiä, luwallisia teitäni ja polkujani waeltaa, ja toimitukseni toimittaa taidan. Tämä kaikki on sinun hywyytes, Herra; muutoin olisin jo aikaa hukkaan joutunut. O! kuinka usiasti pitää minun ajatteleman sinun isällisen kuritukses witsaa, ja häpeemän, että minä sinun niin wihoittanut olen, ja täst'edes karttaman sinun wihaas. Auta nyt, Herra minun Jumalani, että minä uudella terweydellä myös uuden elämäkerran alkaisin. Anna, että minä sinun nimees aina ylistän, ja että minä sinun kiitostas aina suussani pidän. Nyt minä mieleeni johdatan minun Wapahtajani sanat: katso, sinä olet parattu, älä enää syntiä tee, ettei jotakuta pahempaa sinulle tapahtuisi. Hallitse sentähden minua, o Jumala! Pyhällä Hengelläs, että minä aina eläisin sinun kunniakses, ja lähimmäisen hyödytykseksi, ja olisin wireä minun wirassani ja tilassani. Lainaa armos, etten minä täst'edes jäseniäni synnille anna wäärynyden aseiksi, mutta Jumalalle wanhurskauden aseiksi, että minä palwella taitaisin sinua, minun Jumalani, pyhyydessä ja wanhurskaudessa, kaikkena elin-aikanani; että minä raittiilla ruumiilla, saastumattomalla sielulla ja iloisella sydämellä, sinun laulujas weisaisin, niin kauwan kuin minä elän, ja sitten sinua siinä suuressa taiwaallisessa seurakunnassa ijankaikkisesti kiittäisin ja kunnioittaisin. Amen.

12. Rukous ruton ja muiden tarttuwain tautein aikana.

Ijankaikkinen, wanhurskas Jumala ja Herra, joka olet uhannut kaikkia tottelemattomia syntisiä tarttuwaisilla taudeilla, rutolla, ajoksilla, paisumilla ja wilutaudilla: me ymmärrämme, että me tämän waiwan olemme hywin ansainneet, ja panemme sydämestämme pahaksi, että me tainkaltaisen rangaistuksen olemme päällemme wetäneet; mutta ole meille armollinen, sillä me olemme heikot: paranna meitä, sillä meidän luumme owat peljästyneet. Ah Herra! kuinka kauwan? Käännä sinuas, Herra, ja pelasta meidän sielumme, auta meitä laupeutes tähden; sillä kuolemassa ei kenkään muista sinua, kuka kiittää sinua tuonelassa?

Digitized by Google

Wapahda meitä wäijyjän paulasta ja wahingollisesta rutosta. Sano murhaajalle, että hän pitäisi kätensä alallansa, ja ei enää löisi sinun kansaas. Waan jos näet, armollisin Jumala, että me tämän sairautemme kautta otetaan pois suuremmasta onnettomuudesta, niin tapahtukoon sinun tahtos! Anna meidän kantaa wihas kärsiwällisyydessä, sillä me olemme syntiä tehneet sinua wastaan. Me tahdomme langeta sinun käsiis, sillä sinun laupeutes on suuri. Sinä olet meidän Isämme ja pelastajamme, ijäti on se sinun nimes. Lainaa Pyhän Henkes armoa, ettei mikään eroita meitä sinun rakkaudestas, joka on Christuksessa Jesuksessa, meidän Herrasamme. Amen.

13. Rukous sodan aikana.

O sinä rauhan päämies, Herra Jesu Christe! joka meille sen hengellisen rauhan ansainnut olet, jonka edestä sinulle, Isän ja Pyhän Hengen kansa, olkoon kiitos ijankaikkisesti: sinä olet myös tähän asti antanut meille maailmallisen rauhan, jota emme niin suurena hywänä työnä, kuin se on, ole pitäneet, ja sinua sen edestä kiittäneet, waan usein meidän suruttomuudessamme sen wäärin käyttäneet; sentähden olet sinä hywästä syystä meitä rauhattomuudella ja raskaalla sodalla etsinyt. Anna meille anteeksi, o Herra! tämä kiittämättömyys ja kaikki synnit: torju pois se julma wihollinen; armahda meitä, sinun ahdistettuja lapsias. Sinä olet meidän auttajamme, auta meitä kaikesta hädästä; älä salli wihollisten kerskata meistä, sinun köyhistä palwelioistas, kuule jumalisten rukoukset! Katso, laupias Jumala! turwattomia lapsia, jotka myös waarassa owat. Anna meille rauha meidän elin-aikanamme, että me sinua estämätä täällä palwelisimme, ja sitte, tämän elämän perästä, sinua ilman lakkaamata ylistäisimme ja kiittäisimme. Amen.

14. Rukous rauhan edestä.

O kaikkiwaltias Isä, ijankaikkinen Jumala, kunnian Kuningas ja Herra ylitse taiwaan ja maan! joka sinun Henkes kautta kaikki hallitset, sinun edeskat-

Digitized by Google

somises kautta kaikki laitat ja hywin asetat; sinä olet rauhan Jumala, jolta kaikki suosio ja yksimielisyys tulee: me rukoilemme sinua, meidän Herramme Jesuksen Christuksen kautta, että kaikki meidän syntimme anteeksi antaisit, ja armollisesti meille yksimielisyyden ja wahwan rauhan lainaisit, että me sinua pelwossa ja wapistuksessa palwelisimme, ja sinun pyhää nimeäs aina ylistää ja kunnioittaa mahtaisimme, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

15. Toinen.

O Herra Jumala! jolta pyhät halut, oikiat neuwot ja wanhurskaat työt tulewat, anna sinun palwelioilles se rauha, jota maailma ei antaa taida, että meidän sydämemme sinun käskys ala annetut olisiwat, ja kaikki wihamiesten neuwot särje, että meidän elämämme sinun warjelukses alla lewossa olisi, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

16. Rukous maan hedelmän edestä, wahingollista ilmaa ja kalliista aikaa wastaan.

Kaikkiwaltias Jumala, armollinen Isä! joka sinun hywyytes tähden täytät maan kaikkinaisella hedelmällä, josta ihmiset ja myös muut luontokappaleet, linnut ilmassa, kalat meressä ja eläimet kedolla saawat elatuksensa: me rukoilemme sinua, että sinun isällisen laupeutes kautta meidän rakkaan isänmaan jywillä ja ytimellä armollisesti siunata tahroisit. Anna maan kaswulle tarpeellinen ilma, ja warjele se rakehilta ja raju-ilmalta, wilulta ja kylmyydeltä, ylönpaltiselta kuiwuudelta ja märkyydeltä, turiloilta ja kaikkinaiselta turmelukselta. Kaunista wuoden tulo hywyydelläs, ja anna askelees tiukkua lihawuudesta. Warjele, o Jumala! meitä hedelmättömistä wuosista, näljästä ja kalliista ajasta, ja katso armollisesti meidän puoleemme. Me tunnustamme meidän syntimme sinun edessäs; kuule meidän rukouksemme, ole kansalles armollinen, ja älä meitä ylön anna, mutta siunaa meitä kaikkinaisilla, kuin sinä meille rawinnoksi säätänyt olet, sinun

Digitized by Google

pyhän nimes ylistykseksi ja kunniaksi, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

17. Rukous kalliilla ja suuren nälkän ajalla.

O kaikkiwaltias ja armollinen Jumala, joka kaikki maasta kaswatat ihmisten ylläpitämiseksi ja eläinten rawinnoksi! me olemme kiittämättömyydellänime, ylönpaltisuudellamme ja armottomuudellamme köyhiä kohtaan sinun wihaan kehoittaneet, että olet meiltä siunauksen pois pitänyt, että me nälkään näännymme. Ah Herra Jumala! katso meidän tuskaamme ja hätäämme, kuule wähäisten lasten surkia walitus; kaikki luontokappaleet kärsiwät meidän kanssamme: huojenna, o Herra! armostas tämä rangaistus, ettemme peräti näänny ja epäile; anna kärsiwällisyyttä niin kauwan kuin wiha pysyy; anna wäkeä ja siunausta sille wähälle waralle ja huonolle ruualle. Siunaa taas meidän maamme, anna sowelias ilma; suo meille armostas se eine ja rawinto, jonkas ihmisten tähden luonut olet; ja kuin me sen jälleen saamme, niin anna myös armos, että me sitä kiitoksella kohtuullisesti, ilman sinun mieles rikkomata nautitsisimme, emmekä ylön-antaisi köyhiä. Anna myös meille sielun ruoka, ynnä jokapäiwäisen leiwän kanssa, niin me sinua kiitämme sekä täällä, että ijankaikkisesti Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

18. Rukous koska ukkoinen jyrisee.

O suuri, peljättäwä Jumala! sinun nimelles pitää kaikki woimalliset maan päällä kunniaa kantaman, ja rukoileman sinua pyhässä kauhistuksessa; sillä sinä olet Herra korkiassa istuimessa. Sinä osotat woimas ja wäkewyytes kaikissa paikoissa. Herran ääni käypi suurten wetten päällä. Kunnian Jumala pauhaa. Herran ääni käypi kunnialla ja woimalla. Maa wapisee, ja wuorten perustukset wärisewät. Sawu suitsee hänen sieramistansa, ja kuluttawa tuli hänen suustansa, niin että hiilet siitä syttywät. Sinun majas ympärillä on pimeys, ja synkiä musta pilwi, jossas salattu olet. Ja pimeys on sinun jalkais alla. Sinun

Digitized by Google

walostas hajottawat itsensä pilwet. Herra jyristää taiwaassa, ja ylimmäinen antaa pauhinansa. Sinä annat tuulet edestulla salaisista paikoistansa, ja ajat heidät jälleen siallensa, koska he sinun käskys tehneet owat. Kaikki kappaleet owat sinun alles annetut, ja tunnustawat sinun Luojaksensa, ja wapisewat sinun jumalallisen Majesteettis edessä. Wuorten kukkulat ja meren sywyydet hämmästywät, koskas wihastut; koko maan piiri wärisee. Meri ja wesi pakenee sinun wihas edestä. Herran ääni liikuttaa korwen, Herra on Kuningas ijankaikkisesti. Hän antaa kansallensa woiman. Herra siunaapi kansansa rauhalla. O hywä Jumala, säästä meitä julman wihas edestä, joka aiwan raskas on! Warjele meidän elomme ja elämämme, huoneemme ja kotomme, tulipalosta ja walkian hädästä, ja tulen leimauksen sytyttämiseltä, hirmuisista sateista ja ukkoisen pauhinasta, ja kaikesta turmelukses ta; warjele myös maan hedelmä rakeista ja raju-ilmasta, ylönpaltisesta märkyydestä ja kaikesta wahingosta. O Herra Jumala, warjele meitä äkilliseltä kuolemasta! Isä Jumala, joka poikansa antoi sen katkeran ristin-piinan kärsiä meidän edestämme, ylöspitäköön meitä! Jesus Christus, joka on kuollut meidän tähtemme, warjelkoon meitä! Pyhä Henki, joka meitä uudistanut ja pyhittänyt on, suojelkoon meitä, ettei meille mitään pahaa tapahtuisi! Amen.

19. Kiitos Jumalan armollisen awun edestä.

Armollinen olet sinä Herra, Herra, joka saatat murheelliseksi, ja jälleen lohdutat sinun suuresta laupeudestas; minä olin wiheliäinen ja huusin sinun tykös, ja sinä autit minun kaikesta hädästä: ja kaikki sinun sulasta armostas ja isällisestä hywyydestäs; sentähden tahdon minä sinua aina kiittää, ja sinun kiitokses pitää joka paikassa oleman minun suussani. Minun sieluni pitää sinusta kerskaaman, että wiheliäiset sen kuulisiwat ja iloitsisiwat. O Herra, minun terweyteni Jumala! wahwista minua awullas, että minä sinua ylitse kaikkia rakastaisin, ja lähimmäistäni niinkuin itseäni,

Digitized by Google

ja siinä wakuudessa loppuun saakka wahwana pysyisin, autuaasti täältä eriäisin, ja kaikkein walittuin kanssa sinun kiitostas ijankaikkisesti julistaisin. Amen.

20. Rukous, rukoilla jonkun syntymä-päiwänä.

O Herra, kaikkiwaltias Jumala, sinä suuri kuningasten Kuningas, minun armollinen ja laupeas Isäni! kuinka kelwoton ja mahdoton olen minä sinun köyhä lapses kaikkeen siihen armoon ja hywyyteen, kuin sinä minulle osottanut olet. Minä notkistan sinun edessäs minun sydämeni polwet ja suurimmassa nöyryydessä heitän itseni sinun kunnia-kaswois etehen maahan, sinä, joka korkeudessa ja pyhyydessä asut, mutta kuitenkin isällisestä rakkaudesta olet kaikkia niitä lähnä, joilla nöyrä henki on, ja sinun sanaas pelkääwät, ja tahdot meiltä wiheliäisiltä maan madoilta hengessä ja totuudessa tulla rukoilluksi. Sinua minä kiitän tänä minun syntymä-päiwänäni, ettäs minun, koska en minä wielä ollut, kuitenki loit järjelliseksi ihmiseksi, annoit minun christillisistä wanhemmista, oikiassa awiowuoteessa si'itä ja syntyä. Luilla ja suonilla olet sinä minun yhdistänyt, elämän ja hywän teon olet sinä näyttänyt minulle, ja sinun kaitsemises warjelee minun henkeni. Sinä olet, o laupias Isä! wetänyt minun ulos äitini kohdusta kaikkiwaltiaalla kädelläs, ilman wirheetä ja wiata. Sinä olit minun turwani, kuin minä wielä äitini rinnoilla makasin. Sinä asetit enkeleis wartion ympärilleni, ettei mikään wahinko taitanut minuun ryhtyä. Sinun ainoa armos ja hywyytes oli se, että minä sain tulla siihen pyhään armo-liittoon kasteessa, jossa minä luowuin pois perkeleestä, kaikista hänen töistänsä ja teoistansa, päälleni pu'in Christuksen wanhurskauden, ja tulin kutsutuksi Christityksi, sisälle otettiin siihen christilliseen seurakuntaan, pyhäin ihmisten yhteyteen, jossa Pyhä Henki annettiin minulle pantiksi ja kiinnitykseksi lunastuksen päiwään asti; joka Pyhä Henki wahwistaa uskon, walistaa minun hengellisen pimeyteni hengellisissä asioissa, wahwistaa minua sinun lapsuudes, antaa mielen ja tahdon Jumalaa palwella, wael-

Digitized by Google

taa hänen pelwossansa, häntä rakastaa ja rakka
pitää myötä- ja wastoin-käymisessä, elämässä ja
lemassa, ja osottaa rakkautta lähimmäistä kohtaan;
ta kaikkia liha ja weri ei taida matkaan saattaa.

O hywä Jumala! kuinka kallis on sinun hywyy
että ihmisten lapsilla on turwa ja warjo sinun ar
siipeis alla. Me juowumme sinun armo-lahjoistas;
lahjoitat meitä hekumalla, niinkuin wirralla, ja ole
nun askelees, kaikkena minun elin-aikanani, anta
tiukkua lihawuudesta. Sinun hywyytes, laupeute
uskollisuutes on ollut suuri ja woimallinen ylitseni
hengellisissä, että ruumiillisissa asioissa; mutta mi
syntini ja kiittämättömyyteni on sitä wastaan ai
suuri ollut. O Herra, minun Jumalani, älä sitä
nulle lue! Älä anna minun sen edestä kärsiä ijank
kisesti, sinun suuren armos ja laupeutes, ja sinun
kaan Poikas Jesuksen Christuksen kalliin ansion täh
Ehkä minä usiasti ihmisellisestä heikkoudesta, tietäe
tietämätä, olen langennut; sillä kuka hawaitsee, kui
usiasti hän rikkoo? niin et ole kuitenkaan sinä, o
wä Jumala! minua pois heittänyt; mutta pitänyt
nua kädestä ja jälleen ylös-ojentanut. Sinä olet t
minua isällisesti kurittanut, mutta kuitenki kohtuude
et sinä ole kuitenkaan kätkenyt kaswoas minulta,
nun kelwottomalta palwelialtas (palkka-piialtas).
nä olet tosin antanut minun tuntea paljon ja suurta
kaa: mutta sinun lohdutukses on ilahuttanut ja
muittanut minun surullisen sieluni. Sillä sinun sa
on aina ollut minun lohdutukseni, ja sinun siipeis
jon alla on minulla ollut wahwa turwa. Jesu
Christuksen pyhällä ruumiilla, joka edestäni kuolem
annettu on, ja Jesuksen ruusun-punaisella werellä,
minun ja kaiken maailman syntein tähden on ulosv
datettu, on minun isoowainen ja synniltä wäsytett
luni usiasti tullut rawituksi ja wirwoitetuksi, us
wahwistukseksi, elämäni parannukseksi, syntein ant
saamiseksi, ja lupaukseksi iloisesta ylösnousemisest
ijankaikkisesta elämästä, kaikkein Jumalan enkelei

Digitized by Google

pyhäin seassa taiwaassa. O armo ylitse kaiken armon, joka meille wiheliäisille syntisille, ijankaikkisen Isän loppumattomasta rakkaudesta, Pojan Jesuksen kalliista ansiosta, ja Pyhän Hengen lohdutuksesta ja osallisuudesta taritaan ja jaetaan!

Sinä olet myös, o laupias Isä! antanut minulle terween ruumiin, että minä joukossa olen saanut mennä sinun huoneeses, niiden joukossa, jotka siellä juhlaa pitäwät ja kiittäwät sinua, Jumala, hiljaisuudessa ja ylistäwät sinun nimeäs, joka niin lohdullinen on, että niin mielellä autat. Minä olen myös saanut toimittaa wirkani työt siinä kutsumisessa, johonkas minun kutsunut olet. Minun elatukseni olet sinä niin hywästi siunannut, että minä olen löytänyt sinun hywyytes olewan uuden joka aamu minun ylitseni, ja sinun uskollisuutes suuren. Sinä, uskollinen paimen, et ole sallinut minulta, sinun köyhältä lampaaltas, koskaan mitäkään puuttua; sinä olet hywyyden ja laupeuden antanut minua noudattaa kaikkena elin-aikanani. Sinä olet osottanut ja opettanut minulle tien, jota minun waeltaman pitää, ja johdattanut minua silmilläs. Kuinka usiasti olet sinä antanut enkeleilles käskyn, että he owat minua warjelleet kaikissa minun teissäni, suojelleet minua perkeleen petoksesta, jolla hän joka hetki etsii minun köyhää sieluani turmella. Mutta sinun warjelukses ja enkeleis suojeluksen alla on hän tullut warjelluksi. Tämän kaiken edestä en taida minä heikkoudessani, niinkuin tahtoni olisi, jonka sinä, hywä Jumala, kyllä näet, olla kiitollinen; niin pitää kuitenki sieluni kiittämän Herraa, ja kaikki, mitä minussa on, hänen pyhintä nimeänsä. En minä ikänä unhohda sitä suurta hywää, jonka hän minulle tehnyt on. Auringon nousemisesta niin laskemiseen asti olkoon Herran nimi joka päiwä ylistetty! Kaikki, joissa henki ja elämä on, kiittäkäät minun kanssani Herran nimeä, Halleluja!

Nyt Herra, minun Jumalani, minä annan itseni ja minun omani tänä päiwänä ja joka päiwä sinun käsiis. Ota meitä sinun jumalallisen suojelukses ja war-

Digitized by Google

jelukses alle. Anna meidän aina olla sinun haltuus annetut. Älä ota kättäs koskaan meistä pois, Jumala, meidän autuutemme! Anna meille sinun armostas ja isällisestä hywyydestäs, mitä sinulle kelwollinen on, jonkas näet meille hyödyllisen olewan, niin hengellisissä kuin ruumiillisissa asioissa. Anna meille tytywäinen mieli: siinä on meille täysi woitto. Anna christillistä kärsiwällisyyttä, wahwaa toiwoa, joka ei koskaan anna tulla häpiään; wilpitöntä rakkautta Jumalaa ja ihmisiä kohtaan osottaa. Älä salli meitä maailmalta, maailmalliselta himolta, lihan pyynnöltä ja ylpiältä elämältä koskaan tulla wietellyiksi. Lainaa wahwa ja luja usko, niin ettei elämä eikä kuolema, ne kappaleet, jotka nyt owat, taikka tulla taitawat, taida eroittaa meitä Jumalan rakkaudesta, joka on Christuksessa Jesuksessa meidän Herrassamme. Että me sinun lapses saisimme uskon lopun, joka on sielun ijankaikkinen autuus. O Herra, minun Jumalani, anna minun köyhä sieluni, jonka Jesus minun Wapahtajani niin kalliisti on lunastanut, aina olla sinun haltuus annettu, erinomattain kuoleman hetkellä. Sillä kaikilla on hänen aikansa: syntymällä on hänen aikansa; kuololla on hänen aikansa. Niin minä myös tiedän, että yksi wuosi on se wiimeinen wuosi, jona minä wiimeisen syntymä-päiwäni pidän, ja yksi päiwä on kaiketikin se wiimeinen päiwä. Sentähden annan minä tänä päiwänä sieluni sinun huomaas, niinkuin tämä olisi se wiimeinen ajastaika ja wiimeinen päiwä, jonka minä täällä elän, ja kiitän sinua kaikkein päiwäin edestä, ja odotan uskossa ja wahwassa toiwossa sitä autuaallista päiwää; että minä, kaikkein Jumalan pyhäin kanssa, saan tulla palwelemaan Jumalan istuimen eteen yötä ja päiwää ilman lakkaamata. Eija, eija, joska minä siellä olisin! Nyt minä uskon, sentähden minä puhun, että minun pitää näkemän Herran hywyyttä eläwitten maassa. Anna minulle, minun Jumalani, hengen urhoollisuus, joka ylösjoutaa ja auttaa minun heikkouttani, etten minä, waan minun Jesus-

Digitized by Google

seni eläisi minussa, ja pyhällä Kolminaisuudella olisi asuma-sia minussa. Älä sentähden minua hylkää; jota heikommaksi minä tulen, sitä enemmän wahwista minua awullas; liiatenki wiimeisellä hetkelläni. Ylöswalaise silloin, Jumala, Pyhä Henki! minun uskoni hengelliset silmät, etten minä kuolemaan nukkuisi: että minä silloin löytäisin Jesuksen olewan minun elämäni, ja kuoleman minun woittoni, joka ei saa minua wahingoittaa, mutta pelastaa minua tästä wankeudesta; ja niin kukista minun maallisen majani, että minä sielun ja ruumiin kanssa saan tulla siihen kotoon, joka ijankaikkinen on taiwaassa, jossa Jumala, se pyhä Kolminaisuus on kaikki kaikissa, ja meiltä ijankaikkisesti tulee ylistetyksi ja kunnioitetuksi. Amen.

21. Rukous, koska ruumis haudataan.

Oh kaikkiwaltias ja laupias, ijankaikkinen Jumala! sinä, joka synnin tähden olet ihmisen päälle sen pannut, että hänen kuoleman pitää, sinä, joka myös (ettei meidän ijankaikkisesti kuolemassa oleman pitäisi) olet pannut kuoleman sinun ainokaisen Poikas Jesuksen Christuksen päälle, jolla ei yhtään syntiä ollut, ja olet niin sinun Poikas kuolemassa meidän kuolemamme muuttanut, ettei se saa meitä wahingoittaa: käännä nyt sinun isälliset kaswos meidän, sinun köyhäin lastes puoleen, ja anna meille sinun pyhä armos, että tämä meidän palwelukſemme olisi sinulle otollinen, ja me itsekukin tämän hautaamisen niin käyttäisimme, että me sen aina mieles-sämme pitäisimme, kuinka myös meidän (koska sinun pyhä tahtos niin on, ettäs meitä kutsua tahdot) pitää maaksi jälleen tuleman, ja sen wisusti mieles-sämme pitäisimme, ettei meillä tässä wiheliäisessä elämässä wahwaa asumasiaa ole. Anna armos, o laupias Isä! että me sen ijankaikkisen jälkeen etsisimme, ja niin sinun pyhän tahtos jälkeen tässä surkeudessa waeltaisimme, että mekin tämän meidän christi-weljemme (sisaremme) kanssa wiimeisenä päiwänä ylösnousisimme ijankaikkiseen elämään. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Digitized by Google

22. Rukous, joka taidetaan weisattaa alttarin edessä jälkeen ruumiisten hautaamisen.

O Herra Jumala! joka synnin tähden annat ihmisen kuolla ja maaksi jälleen tulla: opeta meitä oikein ajattelemaan, että meidän kerta kuoleman pitää, että me ymmärtäwäisiksi mahtaisimme tulla. Me rukoilemme myös sinulta totista uskoa sinun Poikas Jesuksen Christuksen päälle, joka meidän synteimme tähden on kuolemaan ulosannettu, ja meidän wanhurskautemme tähden ylösherätetty, ja elää ijankaikkisesti. Lainaa meille armos, että me joka päiwä kuolisimme synnille, ja eläisimme kaikessa jumalisuudessa, sen päälle, että kuin meidän kuolemamme hetki lähestyy, me silloin mahtaisimme löydettää christillisessä walmistuksessa täältä pois eriämään. Anna meidän ruumiimme haudoissansa lewollisesti lewätä siihen asti, kuin he saawat ylösnousta wiimeisenä päiwänä ijankaikkiseen elämään. Amen.

F. Maalla matkustawaisten rukoukset.

1. Rukous matkaa alkaissa.

O totinen Jumala, hywä Isä! joka ihmisen niin tarkasti tutkit ja koettelet, että hänen ajatuksensa jo kaukaa ymmärrät. Joko hän istuu eli nousee, niin sinä sen tiedät; joko hän käy eli makaa, niin sinä olet hänen ympärillänsä, ja näet kaikki hänen tiensä, ettei tarwitse kysyä keltään, eikä myös sitä sinulle tarwita pitkältä ilmoittaa. Matkan tosin me olemme eteemme ottaneet; mutta emme taida sitä ilman sinun siunaustas kulkea ja päättää, sillä me tiedämme, Herra, ettei ihmisen teot seiso hänen woimassansa, eli jonkun miehen wallassa, kuinka hänen waeltaman ja käymisensä ojentaman pitää. Sentähden tulemma me sinun tykös ja rukoilemme nöyrästi: anna meidän löytää armoa sinun silmäis edessä, anna onnellinen waellus; siunaa meidän uloskäymisemme. Tee meidän asiamme menestywäiseksi, siunatuksi kotia- ja sisälle-tulomme, että me hywin matkaan lähdemme, tämän matkan onnellisesti toimitamme, ja wiimein hywin toimitetuilla asioilla kotia tulisimme. Me annamme sielumme ja r...

Digitized by Google

miimme sinun haltuus: anna heidän nyt ja aina tällä matkalla olla sinun huomaas uskollisesti annetut. Me annamme haltuus meidän rakkaat kotona olewaiset omaisemme: murehdi heidän edestänsä, ettei he meidän poissa ollessamme ajattelisi itsiänsä ylönannetuiksi. Me annamme sinun haltuus meidän kalumme ja tawaramme: warjele niitä sekä siellä että täällä, ettei meille missäkään paikassa jotakuta wahinkoa tapahtuisi. Me annamme sinun haltuus meidän wirkamme toimitukset ja kutsumisemme teot: siunaa niitä, että me ne joka paikassa hywin toimittaisimme. Sinun nimees me lähdemme matkaan: anna sinun pyhä enkelis saattaa ja johdattaa meitä matkalla, niinkuin Tobiasta; itse retkellä kaikesta waarasta warjella, niinkuin Eliasta; eksyttäwäisillä teillä johdattaa, niinkuin Hagarin; yöllä matkassa ilahuttaa, niinkuin Jaakobin; niin myös sekä yöllä, että päiwällä, kaikilla meidän teillämme ja poluillamme johdattaa, niinkuin Israelin lapsia heidän raskaassa matkassansa Egyptistä, sen synkiän ja tiettömän korwen läwitse Kaanaan maalle. Sinun huomaas, Isä Jumala, me itsemme uskomme: että meidän niin ihmeellisesti luonut, ja hamaan tähän asti niin isällisesti ylöspitänyt olet, niin sinä myös tiedät meistä edespäin wielä murheen pitää. Sinulle, Herra Jesu Christe, me annamme itsemme: että meitä synnistä, kuoleman ja perkeleen wallasta lunastanut ja wapahtanut olet, niin sinä myös taidat ihmisten käsistä auttaa. Ja sinulla, o Pyhä Henki, me itsiämme lohdutamme: että meitä aina tähän asti kaikessa totuudessa johdattanut olet, niin sinä myös tiedät wielä edespäin meitä tällä polulla wiedä ja taluttaa, siihen asti, kuin meidän myös aikanamme sinun woimassas, Jesuksen Christuksen, meidän Wapahtajamme kautta, joka on ainoa tie Isän tykö, waeltaman pitää hänen tykönsä taiwaalliseen Isän maahan. Amen.

2. Toinen tyhykäisempi.

O Herra, sinä totinen Jumala, joka tutkistelet sydämet ja olet ajatusten tuomari! sinä tiedät, että tä-

Digitized by Google

mä matka on minulle hyödyllinen ja tarpeellinen, niin siunaa nyt minun uloskäymiseni tälle matkalle; warjele kaikki minun kotia jääneet omaiseni kaikesta pahasta; anna minun asiani hywin toimittaa ja matkani ilolla päättää, ja löytää minun omaiseni toiwotussa tilassa, ja että minä omaisteni kanssa sinua, o laupias Isä, senkaltaisen sinun armos edestä kiittäisin ja kunnioittaisin, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. A.

3. Toinen.

O Herra Jesu Christe, sen kaikkiwaltiaan, ijankaikkisen Isän kanssa, Pyhän Hengen yhteydessä, totinen Jumala ja ihminen! joka olet tie, totuus ja elämä, ja olet Israelin lapset Egyptistä siihen luwattuun Kaanaan maahan wienyt, sen tiettömän ja synkiän korwen läwitse, turwallisesti ja ilman waarata, niin että heitä päiwällä pilwen patsaalla, ja yöllä tulen patsaalla ihmeellisesti johdatit; sinä, joka myös wiisaat miehet itäiseltä maalta ennen Bethlehemiin, ja sieltä kotia jälleen, tähdellä weit ilman wahingota, niin myös muut sinun pyhäs ja uloswalitut ystäwäs, jotka sinuhun wahwalla ja kiintiällä uskolla owat turwanneet, ja sinulta ainoalta apua, turwaa ja warjelusta etsineet, kaikilla heidän teillänsä ilman wahingota armollisesti suojellut ja warjellut olet: Minä rukoilen sinua nöyrästi, että myös tahtoisit olla minulle armollinen tien osottaja ja johdattaja tällä minun eteen otetulla matkallani, ja heidän aikomisensa estää, jotka seisowat sen perään, kuinka he minua eli minun kanssa-kumppaneitani wahingoittsiisiwat ja turmelisiwat. Warjele minua, rakas Herra Jesu Christe, kaikista minun wihollisistani, sekä hengellisistä että ruumiillisista, ja kaikesta siitä, kuin minulle wahingollinen olla taitaa ruumiin, sielun taikka kunnian puolesta. Anna minun sama matka terweenä päättää. Tainkaltaisten sinun armollisten hywäin tekois tähden tahdon minä mielelläni sydämestä kiittää, ylistää ja kunnioittaa sinua. A.

4. Aamu-siunaus matkalla.

Laupias Jumala ja armollinen Isä! sinun jumalallinen, kaikkiwaltias hywyytes on minua tänä yönä

Digitized by Google

ihmeellisesti suojellut, ja kaikesta waarasta ja wahingosta armollisesti warjellut; sinun pyhä nimes olkoon sen edestä kiitetty ijankaikkisesti! Siihen sinun pyhään nimees nousen minä ylös ja matkustan edespäin: siunaa sinä, Herra, ylhäältä minun käymiseni; warjele minun jalkani, että minä oikein waeltaisin, enkä harhalle tielle eksyisi; ylöspidä ja warjele minun kotiin jääneet omaiseni; anna minun hywän ja siunatun päiwä-matkan perästä tulla hywälle yö-sialle, hywäntahtoisten ihmisten tykö: kehoita heitä ja kaikkia, joilta minä jotakin tänä päiwänä ja kaikella tällä matkalla tarwitsen, hywäntahtoisiksi minua kohtaan; ja anna minulle tytywäinen ja kiitollinen sydän kaikissa, kuin minulle tapahtua taitaa; kuule minua armollisesti, minun Jumalani, Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

5. Rukous myötä-käymisen edestä matkalla.

O kaikkiwaltias ja laupias Jumala! joka minua niin armollisesti tähän asti minun edes otetulla matkallani auttanut, ja kaikilla minun teilläni niin uskollisesti hallinnut, johdattanut ja siunannut olet: O Herra, minun Jumalani! sinua minä kiitän; sillä sinä olet hywä, ja sinun hywyytes pysyy ijankaikkisesti. Anna minun wielä edespäin sinun jumalallisen warjelukses alla waeltaa, etten minä jollakulla tawalla siitä paikasta, johon minä aikonut olen, estetyksi tulisi, eikä pahoilta ihmisiltä mitään pahaa minulle tapahtuisi. Anna onnea ja siunausta minun luwallisiin toimituksiini, joidenka tähden minä tämän työlään matkan olen eteeni ottanut, ja, sen onnellisen toimituksen jälkeen, johdata minua ilolla omaini tykö jälleen, että minä heidän kanssansa sinua tämän suuren armos ja laupeutes edestä mahtaisin kiittää ja kunnioittaa, ja sanoa: kiitä Herraa, minun sieluni! minä tahdon Herraa kiittää, niinkauwan kuin minä elän, ja kiitosta weisata minun Jumalalleni, niin kauwan kuin minä täällä olen. Amen.

6. Ehtoo-siunaus matkalla.

Sinä, wäkewä Jumala ja minun korkia Lunastajani! minä kiitän sinua sinun suuren laupeutes edestä minua

Digitized by Google

kohtaan, erinomaisesti, että olet antanut minulle onnellisen matka-päiwän, ja warjellut minua kaikesta waarasta ja wahingosta: sinä olet myös minulle osoittanut rauhallisen yö-sian, jossa minä toiwon rauhassa lepääwäni. Sinua minä, Herra, sydämestäni rukoilen, anna minulle anteeksi, mitä minä tänä päiwänä ja kaikkena elinaikanani sinua wastaan ajatuksilla, sanoilla ja töillä rikkonut olen; anna minun sieluni sinussa lewon löytää, ja ruumiini rauhallisesti maata. Torju pois minusta, o laupias Jumala! kaikki saatanan kawalat juonet, ja suojele minua sinun pyhäin enkeleis wäkewällä warjelukselle; ja kuin minä tämän pimiän yön rauhassa, sinun armollisen apus kautta, lewännyt olen, niin herätä minua päiwän walkeuteen, että minä sinun kiitostas julistaisin, ja Herran pelwossa edespäin matkustaisin. Kuule minua, Jumala, Jesuksen Christusen tähden. A.

7. Kotona olewaisten rukous matkaan lähteneiden edestä.

O pyhä ja armollinen Jumala! joka armostas olet meidän käskenyt rukoilla kaikkein ihmisten edestä, ja luwannut meitä armollisesti kuulla: minä rukoilen sinua kaikesta sydämestäni rakkaan mieheni (isäni, poikani, weljeni, lankoni ꝛc.) edestä, joka nyt on matkalla (ja wieraassa paikassa), jonka luona en minä ruumiin puolesta olla taida, waan ainoastansa sydämen halulla ja huokauksilla: kuule, Herra minun Jumalani, minun sydämeni huokaukset, ja warjele häntä sielun ja ruumiin puolesta: anna rauha ja terweys, tarpeellinen ylöspitämys, hurskaat ja jumaliset ihmiset kanssakäymisessä: siunaa häntä kaikissa christillisissä edes-ottamisissa: käske sinun pyhiä enkeleitäs, että he warjelewat häntä kaikissa hänen teissänsä, ja saattawat hänen ilolla kotia jälleen, että me täällä yhdessä sinua tämän suuren armos ja kaikkein sanomattomain hywäin tekois edestä kiittäisimme ja kunnioittaisimme; ja jos sinun armollinen tahtos niin on, ettemme enään toinen toistamme ruumiillisilla silmillä näe, niin anna minulle, o armollinen Jumala! hywää kärsiwällisyyttä; anna meidän uskossa pysywäiset olla, että me ijankaikkisessa ilos-

Digitized by Google

sa yhdessä löydettäisiin, ja siellä sinua ilman lakkaamat kiittäisimme. Kuule, o Jumala! minun rukoukseni j huokaukseni, Jesuksen Christuksen tähden. Amen.

8. Kiitos hywin päätetyn matkan edestä.

Sinä, uskollinen Jumala ja armollinen Lunastaja, kuinka pitää minun sinulle kiitokseksi suuni awaaman? Kuinka taidan minä, heikko ihminen, täydellisesti kiittää sinua sen suuren armos edestä, jonka sinä tällä matkalla minulle osoittanut olet? Sinä olet siunannut minua rauhalla ja terweydellä, ja hywän tapaisilla ihmisillä kanssa-käymisessä; sinä olet siunannut minun toimitukseni, ja minua kaikesta waarasta armollisesti warjellut; ja niinkuin Isä olet sinä minua rawinnut ja ylöspitänyt; niinkuin hywä tien johdattaja olet sinä minua oikiaa tietä myöten wienyt ja johdattanut; niinkuin wäkewä sankari minua holhonut ja warjellut; minun huoneeni ja taloni ja kaikki, mitä minulla on, niin hywin suojellut, että minä nyt sen tuntea taidan, että sinun pyhät enkelis owat minun ja minun taloni piirittäneet: näiden kaikkein, ja muiden sinun jumalallisten hywäin tekois edestä tahdon minä, kaikkein minun omaisteni kanssa, sinun pyhää nimeäs kiittää, yllistää ja kunnioittaa. O Herra! katso laupiaallisesti meidän kiitoksemme huokauksia, sillä me olemme heikot sinua täydellisesti kiittämään, ja auta meitä, kaiken waiwan, työn ja waellukseen perästä, meidän taiwaalliseen Isän maahan waeltamaan, että me siellä täydellisyydessä ilman lakkaamata sinulle kiitosta weisata mahtaisimme. Amen.

G. Rukoukset merellä.

1. Rukous merelle mennessä.

Kaikkiwaltias Jumala ja armollinen Isä, joka olet luonut taiwaan ja maan, ja meren ja sen kuiwan, ja olet opettanut ihmisiä, kuinka heidän itsensä weden ylitse auttaman pitää, sinun pyhään nimees otan minä eteeni tämän matkan ja astun jalkani haahteen; astu myös sinä, Herra Jesu, minun kanssani siihen, että kaikki kowat

Digitized by Google

ilmat, anna armollisesti meille sowelias tuuli, warjele sekä ihmiset, että haaksi ja kalu; anna meille terweys ja woima, tätä matkaa hywin kuluttaa; anna meille hywä satama, hywä toimitus, ja auta ilolla jälleen takasin tulemaan. O Jumala, Pyhä Henki! opeta meitä uskollisesti rukoilemaan, ja wahwalla toiwolla ainoastansa Jumalaan turwaamaan, jonka kaikkiwaltias woima ja jumalallinen edeskatsominen meitä sen pauhaawaisen meren ylitse wieköön. O Jumala, Pyhä Kolminaisuus! ole meidän apumme ja turwamme, niin me sinua kiitämme sekä täällä, että ijankaikkisesti. Amen.

2. Aamu-siunaus merellä.

Sinä korkein Jumala ja Lunastaja! joka minun, ja haahden ja kalun, ja kaikki läsnä olewaiset, niin armollisesti tämän pimiän yön ylitse sinun pyhäin enkeleis kautta warjellut olet, ettei mikään kauhistus ole meidän päällemme tullut, eikä mitään waaraa sattunut, sinua me kiitämme, ylistämme ja kunnioitamme; ja rukoilemme kaikesta sydämestä, ettäs tänä päiwänäkin antaisit sinun laupeutes meidän ylitsemme paistaa. Warjele meitä tänä päiwänä sielun ja ruumiin puolesta, että me syntistä elämää wälttäisimme, emmekä sinua wihoittaisi, ja kehoittaisi meitä rankaisemaan kowalla ilmalla ja muulla waaralla. Lainaa meille, o uskollinen Jumala! wahwa toiwo sinun suuren hywyytes päälle, anna meille siunattu waellus-päiwä, ja auta meitä sinun tahtos jälkeen hywään satamaan, että me jälleen wirwoitetuiksi tulisimme, ja sinua kaiken armos ja laupeutes edestä kiittäisimme. Amen.

3. Jokapäiwäinen rukous merellä.

Ah Herra, Herra! tässä me istumme ja makaamme, heikossa astiassa, joka pian turmeltua taitaa; me häälymme taiwaan ja weden wälillä, ja meidän ja kuoleman wälillä owat ainoastansa heikot laudat: mutta sinä olet kaikkiwaltias, ja taidat antaa meidän haahdellemme wahwuuden, ja niin wähän wälikappaleen kautta meitä maalle auttaa. Lewitä sinun suuri laupeutes meidän ylitsemme, ja anna meille sawelias ilma; anna hywä

Digitized by Google

ymmärrys, terweys ja woima niille, jotka haahta hä
litsewat, käännä pois armolliſesti kaikki, mikä estee
olla taitaa, ja anna meidän kaikki, waarat wälttä
Anna meille, laupias Jumala, rukouksen henki, että m
ſinua ſydämestä awuksi huutaiſimme, niin uskolliſest
pa'weliſimme, että ſinulla syy oliſi meitä onnelliſell
matkalla ſiunata. Ja jos ſinun tahtos oliſi, o armolli
nen Jumala! antaa jonkun wastoinkäymiſen meidä
päällemme tulla, niin anna ſiihen kärſiwälliſyyttä, j
wahwaa toiwoa ſinun armolliſeen apuus, jolla meidä
ſiitä ulos autat, ſinun pyhän lupauksen jälkeen. Kuule
auta ja wahwiſta meitä, armias Herra Jumala, ſinun
Pyhän nimes ja lupauksen tähden. Amen.

4. Ehtoo-ſiunaus merellä.

Ah Herra, ſinä ſuuri ja woimallinen Jumala! ſinun
laupeutes on totiſesti ſuuri, joka tänä päiwänäkin
meitä, meidän haahtemme ja kalumme, niin iſälliſesti
ylöspitänyt ja warjellut olet, ettei meidän päällemm
mitäkään hätää eli waiwaa tullut ole; ſinun pyhä ni
mes olkoon ſen edestä kiitetty ijankaikkiſesti; ja niin
kuin pimiä yö nyt lähestyy, ja enempi waara näky
edeſſä ſeiſowan, niin pyſy meidän tykönämme, armol
liſin Herra Jeſu Chriſte! Hallitſe meri ja aallot, että
ne meitä ylösnieliſi, warjele meitä ſielun ja ruumiin
puolesta, ylöspidä meidän haahtemme, ja johdata meitä
oikiaa retkeä myöten weden ylitſe: anna, että me ſinun
armolliſen warjelukſes alla rauhaſſa lepäiſimme, ja ſie
lumme ſinun tykös walwoiſi. Anna meidän, o Herra
meidän Jumalamme! tulewa päiwä ilolla nähdä, jo
uuteen toiwoon ſinun laupeutes päälle meitä kohtaan
ylösherätetyiksi tulla, Jeſuksen Chriſtuksen, meidän Her
ramme kautta. Amen.

5. Yksi lyhempi.

O Herra, kaikkiwaltias Jumala! joka ſanaſſas ſano
nut olet: jos ſinä käyt wetten läwitſe, tahdon mi
nä olla ſinun tykönäs, ettei wirtain pidä ſinua upot
taman: Me rukoilemme ſinua ſydämelliſesti, ole myö
kansſamme tänä pimiänä yönä, ja warjele meitä

Digitized by Google

ettei meille ja meidän haahdellemme mitään waiwaa eli onnettomuutta tapahtuisi. Sinun haltuus annamma me itsemme tänä yönä ja aina ruumiin ja sielun puolesta, sinun isälliseen suojeluksees ja warjeluksees. Ole meille armollinen ja warjele meitä, sinun rakkaan Poikas Jesuksen Christuksen kautta. Amen.

6. Rukous, koska myrsky ja hätä ompi tarjona merellä.

Ah woimallinen, ijankaikkinen Jumala! joka taidat sekä taiwaassa, maassa ja merellä osoittaa sinun puuttumattoman woimas; me näemme nyt sen saman wapisewaisella sydämellä tässä ankarassa myrskyssä, jonka sinä nostanut olet, ja tiedämme, että tuules kautta taidat meidän haahtemme kaiketi särkeä: tosin niin, ettei yksikään taida estää, jos kaikille tahtoisit lopun tehdä; sillä taiwaan patsaat wapisewat ja notkistuwat sinun kurituksestas, ja sinun woimas edestä meri äkiltä pauhaa. Mutta, o suuri ja pyhä Jumala! me kuitenki wahwasti uskomme, että olet meitä läsnä, ja taidat kewiästi tuulen asettaa, että se tywentyy, sillä meri ja kaikki kappaleet pitää sinulle kuuliaiset oleman. Sentähden huudamma me sinun tykös sydämellisesti ja nöyrästi: Herra, wapahda meitä, ettemme hukkuisi! Herra, älä rankaise meitä wihassas, älä myös kurita meitä sinun julmuudessas: mutta wahwista meitä sinun awullas, ja sillä wäkewällä hengelläs tue meitä, ettemme täsä waarassa tulisi hyljätyiksi ja kiusatuiksi ylitse meidän woimamme. Ah Herra Jesu Christe! me rukoilemme sinun pyhän nimes ja kalliin ansios tähden, että lepyttäisit sinun taiwaallisen Isäs, jonka me meidän moninaisilla synneillämme olemme wihoittaneet: ja toimita meille apu hädässä, sillä kaikki ihmisten apu on nyt turha. Anna sinun Pyhän Henkes wahwistaa meidän sydämemme oikiassa uskossa ja luottamisessa sinun laupeutes päälle, ja sano meidän sielullemme, että Sinä olet meidän apumme ja turwamme. Pyhä Kolminaisuus, meidän sydämemme muistuttaa sinun sanaas: teidän pitää etsimän minun kaswojani; sentähden me myös etsimme, Herra, sinun kaswojas; me

Digitized by Google

awuksi huudamme sinua hädässä, auta meitä laupiaasti, niin me tahdomme ylistää sinua täällä ajallisesti ja siellä ijankaikkisesti. Amen.

7. Kiitos hywin päätetyn matkan edestä merellä.

Herra, meidän Herramme! sinä olet armollinen, sinä olet kaikkiwaltias, sinä olet sinun wäkewällä kädelläs, ja pyhäin enkeleis warjelukselle, meidän tällä matkalla weden päällä ylöspitänyt, suojellut ja hywään satamaan ihmeellisesti auttanut: sen edestä kiitämme sinua, o Jumala! Me kiitämme sinua ja ilmoitamme sinun ihmeitäs, että sinun nimes niin läsnä on, ja sinun äänes käy wetten ylitse. Herra, meidän Jumalamme, älä anna meidän ikänä unhottaa sitä hywää, mitä sinä meille tehnyt olet: anna meidän tämä ja kaikki sinun suuret hywät tekos kiitoksen kanssa tuntea, ylistää ja kunnioittaa, täällä alkein sotiwassa seurakunnassa, ja sitte täyttäin sinun kiitostas siinä taiwaallisessa suuressa seurakunnassa, weisaten Halleluja ijankaikkisesti. Amen.

---

1. Rukous autuaallisen lopun edestä.

Armollinen ja laupias Jumala! minä tiedän sen hywin, ettei minulla tässä maailmassa ole yhtään wahwaa asuma-sijaa; ja että minä joka päiwä waellan kuolemaa wastaan: sentähden opeta minua oikein ajattelemaan, että minun kuoleman pitää, se on: joka hetki minuani siihen walmistamaan, ja autuaallisesta lopusta sinun tykös huutamaan ja huokaamaan. Ja kuin wiimeinen hetki lähestyy, että minun tästä maailmasta eriämän pitää; kuin minun silmäni ei enään näe, minun korwani ei enään kuule, minun kieleni ei enään puhu: niin anna, o Herra Jesu! minun wahwa uskoni, ajatukseni ja sisällinen huokaukseni ainoastansa olla sinun tykös, sinun weristen haawais, sinun orjantappuroilla kruunatun pääs, sinun suomitun ruumiis, sinun läwistettyin kättes ja jalkais päälle, jotka kaikki sinä minun ja kaiken maailman syntein tähden kärsiwällisesti ulosseisonut ja kärsinyt olet. Ja kuin kuo-

Digitized by Google

lema syдäntäni wiimein ahdistaa, niin anna myös sen, o armollinen Wapahtaja! olla rohkian. O laupias Jesu! wastaan ota sinä minun henkeni; ja anna häntä enkeleiltä wietää Abrahamin helmoihin, uloswalittuin seurakuntaan. Ja anna ruumiin sopiwaisesti tulla lepokammioonsa, ja odottaa sitä riemullista ylösnousemista, sinun suurena tulemises päiwänä! Kuulkoon minua Isä Jumala, Jesuksen Christuksen tähden Pyhässä Hengessä. Amen.

2. Toinen.

O sinä ystäwällinen ja laupias Herra Jesu Christe! sinun Isäs kunnian walo, sinä ainoa wanhurskauden aurinko, joka minun waiwaisen syntisen tähteni niin ylönkatsotun ja häpiällisen kuoleman kärsinyt olet, ja itses ristin hirsipuuhun, meille wanhurskaudeksi, ulosantanut: lainaa minulle armos, että minä alati mahtaisin muistaa ja tutkistella, ja sydämessäni kätkeä sinun katkeran kärsimises ja kowan kuolemas, niin että minä sen kautta mahtaisin autuaallisesti kuolla kaikista synneistä, maailmasta ja pahoista himoista ja pyynnöistä; ja kuin minun wiimeinen hetkeni kerta lähestyy, että minä silloin kiintiästi pysyisin sinun armossas ja laupeudessas, ja niin sinun kanssas sisälle käwisin paratiisin iloon ja riemuun. O Herra Christe! auta ja tue minua wiimeisellä hetkelläni; tule minulle awuksi ja turwaksi, kuin minun tästä maailmasta pitää eriämän; warjele ja suojele minua kaikilta minun wihollisiltani; wapahda minua kuoleman hädästä; lohduta, wahwista, ylöspidä ja ylösota minua armoihin sinun työnäs. O Herra Jesu Christe! anna armos, että sinun wiimeinen sanas ristin päällä minun sydämeni ja suuni sulkea mahtaisi, kuin ei kieleni enään puhua taida; o Herra Christe! kuule silloin minun sydämeni huokaus, jolla sinä myös tästä maailmasta erisit, koskas sanoit: Isä! sinun käsiis annan minä henkeni. Sinä olet minun lunastanut ja wapahtanut, sinä totinen Jumala. Amen.

Digitized by Google

Litania.

Kyrie eleeson! Kyrie eleeson!
Christe eleeson! Christe eleeson!
Kyrie eleeson! Kyrie eleeson!
Herra kuule meidän rukouksem'!
Herra kuule meidän rukouksem'!

Herra Jumala, taiwaallinen Isä!
Herra Jumalan Poika, maailman Wapahtaja!
Herra Jumala Pyhä Henki!
} Armahda meidän päällemme!

Ole meille armollinen! Holho meitä, laupias Herra Jumala!
Ole meille armollinen! Auta meitä, laupias Herra Jumala!

Kaikista synneistä,
Kaikista eksyksistä,
Kaikesta pahasta,
Perkeleen petoksista ja juonista,
Pahasta, äkillisestä kuolemasta,
Rutto-taudista ja kalliista ajasta,
Sodista ja tappeluksista,
Kapinoista ja riidoista,
Rakeista ja waarallisesta ilmasta,
Tuli-palosta ja walkian hädästä,
Ijankaikkisesta kuolemasta;
} Warjele meitä, laupias Herra Jumala!

Sinun pyhän syntymises tähden,
Sinun kärsimises, kilwoitukses ja weres wuodatuksen tähden,
Sinun ristis ja kuolemas tähden,
Sinun pyhän ylösnousemises ja taiwaasen astumises tähden,
Kuoleman ajalla,
Wiimeisellä tuomiolla,
} Auta meitä, laupias Herra Jumala!

Me araiwaiset syntiset rukoilemme sinua,
Ettäs pyhää christillistä seurakuntaas hallitsisit ja warjelisit,
Ettäs kaikki piispat, sanan palweliat ja kuuliat
} Kuu-

Digitized by Google

terweellisessä opissa ja pyhässä elämässä pitäisit ja warjelisit,
Ettäs kaikki wäärät opit ja pahennukset asettaisit,
Ettäs kaikki eksyneet ja wietellyt palauttaisit,
Että me perkeleen meidän jalkaimme ala polkea mahtaisimme,
Ettäs uskollisia palwelioita sinun eloos lähettäisit,
Ettäs sanas kanssa sinun henkes ja woimas antaisit,
Ettäs kaikkia murheellisia ja heikkomielisiä lohduttaisit ja auttaisit,
Ettäs kaikille kuninkaille ja ruhtinoille rauhan ja sowinnon antaisit,
Ettäs meidän hallitsewaista keisariamme ja keisarinnaa, perintö-ruhtinasta ja koko keisarillista huonetta, niin myös yhteisesti waltakunnan neuwon-antajita, säätyjä ja kaikkia uskollisia wirkamiehiä armollisesti siunaisit, lohduttaisit ja warjelisit, ja meidän hallitus-menoomme kaikkinaisen siunauksen lainaisit,
Ettäs sota-joukon maalla ja merellä armollisesti siunaisit, wahwistaisit ja warjelisit,
Ettäs kaikkia niitä, jotka tuskassa ja hädässä owat, auttaisit ja warjelisit,
Ettäs kaikkia raskaita waimoja ja lapsen synnyttäjitä siunaisit ja auttaisit,
Ettäs kaikkia sairaita armollisesti lohduttaisit, holhoisit ja auttaisit,
Ettäs kaikki köyhät wangit päästäisit,
Ettäs kaikkia leskiä ja orpolapsia, köyhiä ja sorrettuja korjaisit ja auttaisit,
Ettäs meidän wihollisillemme, kadehtioillemme ja wainomiehillemme heidän syntinsä anteeksi antaisit ja heitä kääntäisit,
Ettäs kaikkia matkamiehiä maalla ja merellä sinun pyhäin enkeleis kautta armollisesti johdattaisit ja warjelisit,
Ettäs hedelmän maan päällä, niin myös wuorten työt, ja muut luwalliset elatuksen wälikap-

le meitä, laupias Herra Ju-

Digitized by Google

paket armolliſesti ſiunaiſit, warjeliſit, ja armoa lainaiſit niitä oikein nautita,
Ettäs armahtaiſit ſinuas kaikkein ihmisten päälle,
Ettäs meitä armolliſesti kuuliſit,
O Jeſu Chriſte, Jumalan Poika, armahda meidän päällemme!
O Jumalan Karitſa, joka pois-otat maailman ſynnit, Holho meitä, laupias Herra Jumala!
O Jumalan Karitſa, joka pois-otat maailman ſynnit, Kuule meitä, laupias Herra Jumala!
O Jumalan Karitſa, joka pois-otat maailman ſynnit, Armahda meidän päällemme!
Chriſte, kuule meitä! Chriſte, kuule meitä!
Kyrie eleeſon! Chriſte eleeſon! Kyrie eleeſon!
Herra, älä rankaiſe meitä meidän anſiomme jälkeen!
Älä myös kosta meille meidän wääräin tekoimme jälkeen!

Muita.

Eli:

Me olemme ſyntiä tehneet meidän iſäimme kanſſa;
Me olemme wäärin tehneet, ja olleet jumalattomat.

Rukoilkaamme.

O Herra, kaikkiwaltias Jumala! joka waiwaisten huokauksia et ylönkatſo, ja murheellisten ſydänten halauksia et hylkää: katſo armolliſesti meidän rukouksemme puoleen, jonka me meidän hädäſsämme edes tuomme, ja kuule meitä laupiaasti, että kaikki ne, jotka perkeleeltä, ihmiſiltä ja meidän omalta lihaltamme meitä wastaan ſeiſowat, ſinun armos neuwolla eſtetyiksi ja ſärjetyiksi tuliſiwat; että me, ilman wahingota ja ahdistusta, ſinun pyhäſsä ſeurakunnaſsas, ſinua alati kiittää ja kunnioittaa mahtaiſimme ſinun Poikas Jeſuksen Chriſtuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Toinen.

Herran wiha wiipyy ſilmän-räpäyksen; ja hän ihastuu elämäſtä.

Rukoilkaamme.

O Herra Jumala, taiwaallinen Iſä! joka et tahdo ſyntisten ihmisten kuolemaa, etkä ſalli heitä mielellä kadotettaa; mutta tahdot että he parantaiſiwat

Digitized by Google

itsensä ja eläisiwät: me rukoilemme sinua kaikesta sydämestä, ettäs meidän syntimme ansaitut rangaistukset armollisesti pois estäisit, ja anna meille pyhä armos, että me meidän elämämme parantaa mahtaisimme, sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Toinen.

Herra, älä käy tuomiolle sinun palwelias kanssa;
Sillä ettei sinun edessäs löydy yksikään eläwä wanhurskaaksi.

O Herra Jumala, taiwaallinen Isä! sinä, joka tiedät, ettemme niin monissa suurissa tuskissa, ihmisellisen heikkouden tähden, taida seisowaiset olla: anna meille ruumiin ja sielun woimaa, että me kaikkia niitä, jotka meitä synnin tähden waiwaawat, mahtaisimme sinun pyhän apus kautta ylitse woittaa. Sinun Poikas Jesuksen Christuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Toinen.

Anna, Herra, rauha kaikille maakunnille,
Onni ja terweys itsekullenki säädylle!

Päätös rukousten päälle.

O Herra Jesu Christe, Jumalan Poika, maailman Wapahtaja, joka kaiken hywyyden alku ja juuri olet! sinua me nöyrästi rukoilemme, ettäs kaikista näistä pahoista, jotka me nyt ylös lu'imme, ja myös muista sielun ja ruumiin waaroista, kuin meille taitaisimat tapahtua, armollisesti meitä sinun köyhiä palwelioitas päästäisit ja wapahtaisit. Samalla muotoa, ettäs myös kaikkinaiset hengelliset ja ruumiilliset lahjat, joita me sinulta olemme anoneet, sinun taiwaalliselta Isältäs tahtoisit meille ansaita ja saattaa, ja meille sitte niitä sinun mieles jälkeen ulos jakaa, wahwistaa, täyttää ja lisäyttää meidän hywäksemme ja tarpeeksemme ja sinun kunniakses. Sinä woit sen matkaan saattaa, sillä ettäs olet kaikkiwaltias Jumala; sinun tulee myös meitä auttaa, sillä että sinä olet meidän Kuninkaamme; sinä myös taidat Isältäs nämät parhain meille anoa ja rukoilla, sillä sinä olet meidän ylimmäinen Pappimme, joka kaikki Isäs salaudet tie-

Digitized by Google

dät, jolta myös Isä ei mitään taida kieltää; ole siis aina meidän tykönämme, auta ja holho meitä, niin me sinua ynnä Isän ja Pyhän Hengen kanssa kiitämme ja kunnioitamme ilman lakkaamata. Amen.

Nämät kaikki tapahtukoon, o rakas taiwaallinen Isä! meidän rukouksemme ja sydämellisen pyytämisen jälkeen, sinulle ijankaikkiseksi kiitokseksi ja kunniaksi. Sillä että sinä olet wielä nyt niin rikas, wäkewä, hywä, laupias ja armollinen, kuin sinä ikänä alusta olet ollut, ja pysyt ijankaikkiseen aikaan: sentähden olkoon sinulle ainoalle kiitos ja kunnia kaikilta luontokappaleilta taiwaassa, tuulessa, meressä ja maassa, nyt ja alati ijankaikkisesta niin ijankaikkisehen. Amen.

Lyhykäinen rukous kaikista rukouksista, christillisten huonekuntain aamu- ja ehtoo-hartaudeksi.

Nimeen Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen! Amen.

Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo, Isän Jumalan rakkaus, ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon nyt ja aina minun ja kaikkein meidän kanssamme.

Laupeuden Isä, wuodata minun ja meidän kaikkein päällemme armon ja rakkauden Henki, ja opeta meitä hengessä ja totuudessa sinua kiittämään, rukoilemaan, ja palwelemaan Jesuksen nimeen. Amen.

Kiitetty olkoon Jumala joka päiwä! Jumala panee kuorman meidän päällemme; mutta hän myös auttaa meitä. Meillä on Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta wapahtaa. Hywä on Herraa kiittää, ja weisata kiitosta sinun nimelles, sinä kaikkein Ylimmäinen: aamulla julistaa sinun armoas, ja ehtoolla sinun totuuttas.

Sentähden minä kiitän sinua, minun rakas taiwaallinen Isäni, Jesuksen Christuksen sinun rakkaan Poikas kautta, meidän Herramme, Pyhässä Hengessä, että minun luonut ja ylläpitänyt, lunastanut ja autuaaksi tehnyt, pyhittänyt ja lohduttanut olet, ja liiatenkin, että minua menneenä yönä (päiwänä) kai-

Digitized by Google

kesta waarasta ja wahingosta armollisesti warjellut ja sinun hywyydelläs ympäri-piirittänyt olet. Minä tunnustan sydämeni surulla, että minä itsestäni olen epälukuisiin synteihin sinun edessäs wikapää, wiheliäinen kadotettu syntinen, sinun hywiin tekoihis peräti mahdoton. Mutta minä rukoilen sinua, että armolupauksen jälkeen, Jesuksen sowinnon ja ansion tähden, anteeksi antaisit kaikki minun perityt ja tehdyt, tietyt ja tietämättömät syntini ja teokseni, ja että myös tänä päiwänä (yönä) minusta isällisen murheen pitäisit, ja minun warjelisit kaikesta synnistä, onnettomuudesta ja pahuudesta, ja armollas auttaisit, että minun elämäni ja waellukseni (nukkumiseni ja walwomiseni), kaikki minun ajatukseni, puheeni ja työni, mahtaisiwat Jesuksessa sinulle kelwata. Sinun armos haltuun annan minä itseni, minun sieluni ja ruumiini; minun keisarini, esiwaltani ja isän-maani; minun weljeni ja sisareni uskossa, ja koko kristillisen seurakunnan, ynnä kaikkein sen oppettajain ja sanan-kuuliain kanssa; minun holhojani, sukulaiseni ja omaiseni, naapurini ja huone-wäkeni; kaikki lähimmäiseni kaikissa säädyissä ja tiloissa; wanhemmat ja lapset, isännät ja palkolliset, tutut ja tuntemattomat, ystäwät ja wiholliset, hywät ja pahat, rikkaat ja köyhät, korkiat ja halwat, nuoret ja wanhat, miehet ja waimot, kotona ja matkassa olewaiset; minun murheeni ja wiheliäisyyteni osakumppanit, murheelliset lesket ja orpolapset, kiusatut, heikkomieliset, sorretut, ahdistetut, sairaat, hädässä olewaiset, kuoleman kanssa taistelewaiset: ja kaikkein meidän surumme, puutoksemme ja tarpeemme, ynnä meidän ajallisen, hengellisen ja ijankaikkisen menestyksemme kanssa, uskon ja annan minä, o leppyisin Isä! sinun jumalallisiin armo-käsiis, sinun isälliseen haltuus ja huomaas. Sinun pyhät enkelis olkoot minun kanssani, ja älköot kuhunkaan minusta luopuko, ettei se paha wihamies perkele, kaiken hänen lahkonsa kanssa, minusta mitään woittaisi. Sinun hywä Henkes walaiskoon, hallitkoon ja wahwistakoon minua katumukseen, us-

Digitized by Google

koon, toiwoon ja rakkauteen, jumalisuuteen ja kaikkiin hywiin töihin, niin että minä sinun armossas kaiken minun elin-aikani kulutan, minun päiwäni lopulla lewollisesti nukun autuaalliseen kuolemaan, ja niin sinun armostas Jesuksen Christuksen uskossa kätketään ijankaikkiseen elämään. Amen.

Isä meidän, joka olet taiwaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes ꝛc.

O sinä, minun uskollinen Esirukoiliani, Herra Jesu Christe! täytä sinun täydellisellä ja woimallisella esirukouksellas, mitä minun köyhässä ja heikossa rukouksessani puuttuu. Rukoile sinä itse minun ja kaikkein sinun lunastettuis edestä, että me sinussa ja sinun tähtes kuulluiksi, autetuiksi ja autuaiksi tulisimme. Sinun siunattuun nimees, Herra Jesu! menen minä nyt töihini (lewolleni); sinun siunattuun nimees toiwotan minä itselleni ja kaikille minun lähimmäisilleni sen Pyhän Kolminaisuuden laupiaan hywästi-siunauksen:

Herra hywästi siunatkoon meitä ja warjelkoon meitä. Herra walistakoon kaswonsa meidän päällemme, ja olkoon meille armollinen. Herra kääntäköön kaswonsa meidän puoleemme, ja antakoon meille ijankaikkisen rauhan. Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Amen.

Jopa joutui, Jesukseni,
Loppuun kirja lukeissani;
Anna tulla kiitoksekses,
Sinun, Isä, kunniakses.
Jesu, puolees meitä käännä,
Henkes tyköm' lähet' tänne,
Että siwiäst' eläisimme,
Hywää tehdä pyytäisimme,
Kärsiwäisest' kantaisimme
Ristiäm', ja hakisimme
Sielullemme elatusta
Tästä kirjast' kultaisesta.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google